COMMENTARIA
IN ARISTOTELEM
GRAECA

EDITA CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

VOLUMINIS V

PARS II THEMISTII IN PHYSICA PARAPHRASIS

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MCM

THEMISTII
IN ARISTOTELIS PHYSICA
PARAPHRASIS

CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

EDIDIT

HENRICVS SCHENKL

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI
MCM

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/p2inaristotelisp05them

PRAEFATIO

Libri manuscripti, qui Physicorum paraphrasin a Themistio conscriptam sive integram sive eius partes tantum contineant, mihi innotuerunt hi:

A Vindobonensis philosoph. et philolog. 1888 (descriptus a. P. Lambecio *Comm.* VII p. 85 sqq., quem exscribit ut solet Nessel *Catal.* part. IV p. 106 sqq.), olim Ioannis Sambuci; chartac. saec. XVI, scriptus a Mathusala monacho (fol. 134 v. Μαθουσάλας ὁ ἀσκητὴς — — ἐν νήσῳ τῇ Κύπρῳ), de quo cf. quae infra exponam in describendo codice V. post Simplicii prooemium (usque ad 8,30) et Georgii Pachymeris quaedam ad Physica spectantia continet Themistii paraphrasin integram foll. 9—134. singulis libris praefiguntur inscriptiones tales: Θεμιστίου παράφρασις τοῦ τῆς (in primo libro add. Ἀριστοτέλους) φυσικῆς ἄλφα. inspexi Graecii.

B Vratislaviensis Magdalenaeus 1442 (accurate descriptus a Iacobo Freudenthal *Catalogi codd. graec. qui in bibliotheca urbica Vratisl. adservantur* p. 80 sq.); bombycinus, saec. XIV ineuntis. continet inde a fol. 44 (nam quae praecedunt, quippe ab alio scriba exarata, pro peculiari libro habenda sunt) post Simplicii prooemium (usque ad 8,30) Themistii paraphrasin mutilatam; exciderunt enim inter fol. 128 et 129 quattuor folia integra, in quibus scripta fuerant Themistii verba inde a 139,8 περι]φερείας usque ad 148,16 ἀφο[ριστέον, et simili iactura factum est ut a 163,3 ᾧπερ ἔοικεν usque ad finem desiderentur omnia. singuli libri inscriptione carent, nisi quod ante tertium librum legitur κεφάλαια τοῦ $\gamma^{ου}$ βιβλίου περὶ κινήσεως περὶ ἀπείρου et ante quartum κεφάλαια τοῦ $\delta^{ου}$ βιβλίου περὶ τόπου περὶ κενοῦ περὶ χρόνου; utrumque nisi fallor ab alia manu insertum. codex est lectu difficillimus, non solum propter minutissimas litterarum formas et compendia plurima, sed etiam propterea, quod pleraque folia madore infecta sunt, ut in marginibus haud pauca expalluerint aut paene prorsus evanuerint. contuli ipse Graecii.

C Parisinus 1888 (cf. H. Omont, *Inventaire sommaire* II p. 159); membr., saec. XV. continet Themistii paraphrasin in Aristotelis Analytica posteriora, deinde paraphrasin Physicorum (fol. 38^v—143^r) cum Simplicii prooemio (usque ad 8,30), quam excipiunt eiusdem Themistii paraphrases

in libros De anima et in Parva qu. voc. Naturalia. libri singuli hunc in modum inscripti sunt: Θεμιστίου παράφρασις τοῦ τῆς φυσικῆς ἄλφα. contulit et descripsit diligentissime C. Kalbfleisch.

D Parisinus 1890 (cf. Omont l. c.); chartac., saec. XV. Physicorum paraphrasin solam continet. liber primus inscriptus est: Θεμιστίου παράφρασις (εἰς τὸ πρῶτον add. manus altera) τῆς Ἀριστοτέλους φυσικῆς ἀκροάσεως. κεφάλαια τοῦ πρώτου κτλ. excerpsit nonnulla A. Torstrik.

E Parisinus 1889 (cf. Omont l. c.); chartac., saec. XVI. nihil de eo compertum habeo praeter paucas quasdam scripturas a Torstrikio enotatas.

F Oxoniensis Baroccianus 152 (cf. H. O. Coxe *Catal. codd. bibliothecae Bodleianae* I p. 564 et Diels *Praef.* in Simpl. I p. XV); chartac., saec. XV. continet post Simplicii in Aristotelis Physica libros I II III integros et IIII mutilatum inde a fol. 360 Themistianae paraphraseos librum quartum; quem additum esse, ut iactura illa operis Simpliciani aliqua quidem ex parte compensaretur, recte perspexit Diels. inscriptio haec praefixa est: Θεμιστίου φιλοσόφου παράφρασις εἰς τὸ τέταρτον τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως. specimina quaedam scripturae ipse sumpsi Oxonii.

G Oxoniensis Bodleianus Miscell. 133 (cf. Coxe l. c. p. 697); chartac., saec. XVI. continet post Themistii paraphrasin in Analytica posteriora (inde a fol. 81) paraphraseos in Physica libros I et II, scripta a Leonello Leono Patavii a. 1518. inscriptio primi libri haec est: Θεμιστίου παραφράσεως εἰς τὰ περὶ φυσικῆς ἀκροάσεως τοῦ Ἀριστοτέλους βιβλίον πρῶτον; secundi haec: Θεμιστίου Εὐφράδου (!) εἰς τὸ δεύτερον τῶν φυσικῶν Ἀριστοτέλους. lectiones nonnullae excerptae sunt a Torstrikio et me ipso.

K Parisinus 1886 (cf. Omont l. c.); chartac., saec. XVI, continet Themistii paraphrasin in Analytica posteriora, scriptam a Ioanne Francisco Asulano, deinde ab alio scriba exaratam (inde a fol. 41) Physicorum paraphrasin, tum paraphrasin in Parva Naturalia (rursus ab Asulano descriptam), denique iterum paraphrasin in Analytica posteriora, a tertio quodam librario confectam. titulus primi libri: Θεμιστίου παράφρασις εἰς τὸ ᾱ τῆς Ἀριστοτέλους φυσικῆς ἀκροάσεως. κεφάλαια τοῦ πρώτου. scripturae specimina excerpsit Torstrik.

L Parisinus 1891 (cf. Omont l. c.); chartac., saec. XVI. continet Themistium in Physica et (inde a fol. 142) in Parva Naturalia, denique capitula paraphraseos in Analytica posteriora (fol. 174—179). inscriptiones librorum tales sunt: Θεμιστίου παράφρασις εἰς τὸ ᾱον τῆς (τοῦ add. manus altera) Ἀριστοτέλους φυσικῆς ἀκροάσεως. totum librum contulit et accurate descripsit C. Kalbfleisch.

M Mutinensis Estensis 4 (II. A. 4); bombycinus, saec. XIV ineuntis. continet Physica Aristotelis et (inde a fol. 108) Themistii paraphrasin integram. formae minimae est litterisque minutissimis et compendiis satis frequentibus memorabilis atque hactenus codicis Vratislaviensis (B) non dissimilis; differt eo, quod multo nitidius conscriptus meliusque conser-

vatus est quam ille. unum damnum sustulit, cum in fol. 120r parva lacinia, qua agglutinata librarius chartae fissuram texerat, perdita ea quoque, quae illic scripta erant, perierunt; ut nunc eorum loco lacunae exstent atque ea, quae huius editionis pag. 23 vv. 21—26 leguntur, hanc fere speciem praebeant:

ὡς καὶ
θέμεθα ἐξ ἀρχῆς ὅταν λέγωμεν
νεσθαι ἢ ἐξ ἁπλοῦ τινος λέγωμεν — έτου
οὗ μὲν ὅταν λέγωμεν ἐξ ἀ — κὸν γίνεσθαι
κα — αμμάτου γραμ — ίαγε ὅταν τὸ ἄμουσον
μουσι — ραμματικόν ταυτὸν γὰρ σημ
κἂν οὕτω — ρυθμίζωμεν ἐπεὶ δὲ καὶ κτλ.

quod detrimentum reparare studuit saeculo nisi fallor XV amanuensis quidam verbis ὅταν—μεταρυθμίζωμεν in margine additis. — singulis libris inscriptiones praefixae sunt hae: Θεμιστίου (inde a secundo libri Τοῦ αὐτοῦ) παράφρασις εἰς τὸ Α φυσικῆς ἀκροάσεως. librum pretiosissimum neque a T. W. Allen Anglo neque ab Italis inter codices graecos Mutinenses recensitum mihi indicaverat Hieronymus Vitelli, decripsit hunc breviter V. Puntoni in *Indice dei cod. greci d. bibl. Estense d. Modena*, *Studi ital.* IV 384. ipse contuli.

Neapolitanus Borbonicus III D 7 (cf. Cyrillus Catal. II p. 380), iam N
a Dielesio Simpl. I *Praef.* p. XVI, deinde a Vitellio Philop. *Praef.* p. XI commemoratus; accurate denique librum descripsit multaque specimina excerpsit in Dielesii usum idem Vitelli, cuius schedis utor. praeterea ex octavo libro nonnulla enotavit E. Lommatzsch. est chartac., saec. XIV, continetque Aristotelis Physicorum et De generatione animalium libros. Physica duplici commentario instructa sunt, cuius altera columna Philoponi nomine praefixo excerpta e Simplicio plerumque facta praebet, altera (quae Simplicio nomen prae se fert) Themistii paraphrasin exhibet integram praeter 54,1 (ταῦτα)—19 (Πρώταρχος), quae omissa esse adnotavit Vitelli.

Parisinus 1887 (cf. Omont l. c.); chartac., saec. XVI. eadem The- O
mistii scripta continet, quae in Parisino 1888 (C) leguntur eodemque ordine collocata. inscriptiones librorum tales sunt: Θεμιστίου παράφρασις τοῦ τῆς φυσικῆς ᾱ. specimina excerpsit Torstrik, descriptionem diligentissime factam suppeditavit R. Heinze Argentoratensis.

Barberinus I, 23 24 25; chartac., s. XVII potius quam XVI. tam Q
parvae est formae, ut e tribus, quibus constat, voluminibus primum 344 paginis compositum libros I et II tantum contineat, secundum libris III et IIII, tertium libro VIII expleatur. desiderantur libri V, VI, VII. singuli libri inscripti sunt hunc in modum: Τοῦ Θεμιστίου εἰς τὰ περὶ φυσικῆς ἀκροάσεως βιβλίον α. primo libro praefixa est pars prologi Themistiani in Analytica posteriora usque ad δυναμένοις (p. 1, 16

Sp.). scripturas quasdam enotavit Torstrik; ipse deinde librum Romae inspexi.

R Vaticanus 1025; membranac., saec. XV (commemoratus a Dielesio Simpl. I *Praef.* p. XVII). inde a fol. 8^r usque ad 56^v continet Themistii libros I II III integros et IIII usque ad 112,3 ἀπο[λέλυται Aristotelis verbis commentarii instar in margine adscriptis. quae praeterea in eo insint, ignoro. librorum inscriptiones in eo non inveniuntur. ex exemplo maculis vel foraminibus foedato eum descriptum esse aut saltem originem ducere inde adparet, quod in omnibus paginis a scriba spatia vacua relicta sunt. contulit totum librum accurate Io. Tschiedel.

S Laurentianus Mediceus LXXXV, 18 (cf. Bandini III p. 277); membran., saec. XV. continet Themistii paraphrasin in Physica nec quicquam ultra. inscriptio primi libri talis est: Θεμιστίου παραφράσεως τὸ πρῶτον εἰς φυσικὴν ἀκρόασιν; in reliquorum librorum titulis ultima tria verba omissa sunt, in tertio περὶ κινήσεως καὶ ἀπείρου addita. totum librum diligentissime contulit W. Kroll.

T Laurentianus Mediceus LXXXV, 14 (cf. Bandini III p. 273); chartac., saec. XV, olim Harmonii Atheniensis (αὕτη ἡ βίβλος ἐστὶν Ἁρμονίου τοῦ Ἀθηναίου . ἔχει φλουρία ι΄ fol. 1^r scriptum est). continet (a fol. 1 usque ad 151) Themistii paraphrasin in Physica a duobus librariis scriptam, cui subscriptum est κατὰ μῆνα αυ^{γς} κε΄ ἰνδ^{ος} ε΄; deinde duobus foliis vacuis interpositis Platonis quaedam sequuntur a tertio quodam scriba exarata. inscriptione libri carent praeter secundum, cui rubricator hunc titulum praefixit: Τοῦ αὐτοῦ παράφρασις εἰς τὸ β΄ φυσικῆς ἀκροάσεως. hunc quoque librum totum excussit W. Kroll.

U Laurentianus Mediceus LXXXV, 13 (cf. Bandini III p. 272); chartac., saec. XV (non XIV, ut visum est Bandinio). Physicorum paraphrasin solam continet. librorum singulorum inscriptiones tales sunt: Θεμιστίου παράφρασις εἰς τὴν φυσικὴν ἀκρόασιν τοῦ Ἀριστοτέλους βιβλίον ᾱ. scripturae specimina a W. Kroll et me ipso enotata sunt.

V Vindobonensis philosoph. et philol. 110 (cf. P. Lambecii *Commentar.* VII p. 79 et Nessel part. IV p. 65 sqq.); chartac., saec. XVI. in fol. 243^v haec subscriptio legitur: Μαθουσάλας ὁ μοναχὸς καὶ ταύτην τὴν ἀγαθὴν βίβλον ἑαυτῷ ἐξέγραψεν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει σινᾷ (cf. fol. 11^v Μαθουσάλας μονάζων ὁ μαχείρ), quem Mathusalam complurium codicum philosophorum Vindobonensium scriptorem eundem puto atque librarium codicis Sinaitici 128 (cf. Gardthausen *Catal.* p. 25) a. 1548 exarati. codex ab Aug. Busbeckio Constantinopoli emptus post Georgii Pachymeris in Physica adnotationes Simplicii prologum (usque ad 8,30), cui inscribitur Θεμιστίου παράφρασις προλεγόμενα εἰς τὴν φυσικὴν Ἀριστοτέλους ἀκρόασιν, alia quaedam ad Physicen spectantia, deinde (a fol. 12) Themistianae paraphraseos in Analytica posteriora prologum et initium (usque ad ἐλλείπει 22,14 Sp.), denique fol. 28^r Physicorum paraphrasin continet Simplicii commentario

quasi scholiis marginalibus circumdatam. sequuntur paraphrases in libros de anima et in Parva quae vocantur Naturalia. inscriptiones librorum eaedem atque in Parisino 1888 (C), nisi quod in primo libro Ἀριστοτέλους additum est. ipse excussi Graecii.

Venetus S. Marci 205 (cf. Zanetti *Codd. graec. S. Marci* p. 112); W
chartac., saec. XV ineuntis. continet (inde a fol. 17) Aristotelis Physica et Metaphysica. Physicis praefixa sunt folia quaedam, in quibus inveniuntur Simplicii prologus (usque ad 8,30) et Themistianae paraphraseos libri I II integri et III initium usque ad 68,15 ἄλληλα (quod in primo folio 14a legitur foliis 15 et 16 vacuis relictis). deinde ab eodem, nisi fallor, librario inde a tertio libro Themistii verba in margine textus Aristotelici adscripta sunt (ita ut initium tertii libri usque ad 68,15 bis in hoc codice exstet) usque ad ἐξίσταται καὶ (193,16). primus liber inscriptionem hanc gerit: Θεμιστίου μετάφρασις τοῦ τῆς φυσικῆς ἄλφα; ceteri libri titulis carent. ipse contuli Graecii.

Parisinus 1859 (cf. Omont, *Inv. somm.* II p. 153); bombycinus, saec. X
XIV. continet Aristotelis Physica et De partibus animalium libros et illa quidem cum commentario marginali e Simplicio Philopono Themistio conflato (de cuius indole cf. Diels Simpl. vol. II *Praef.* XI sq.). loci Themistiani, quos indicavit Torstrik, si exceperis pauca quaedam verba e sexto libro excerpta (202,29 ἔτι — 203,4 ἀδιαίρετον), ad octavum librum spectant (sunt autem hi: 221,7 πρῶτον — 15 κινεῖν; 17 καὶ γὰρ — 222,1 ὑγείαν; 14 ὥσπερ — 19 ἀναπνέον; 223,15 καὶ τῆς — 17 φθορᾶς; 20 οἷον — 25 ἀνάγκης; 224,6. 7 καὶ πάλιν — 9 τόπον; 15 ὁ γὰρ — 19 διατίθησι; 26 εἰ γὰρ — 225,6 κινεῖται; 226,1 ὕστεραι — 4 ὑπάρχει; 229,30 ἔστι — 230,12 ἀμερῶν; 20 κινούμενον — 231,9 μελαίνεσθαι; 233,1 ἀρχὴ — 3 εὐθεῖαι; 16 ὑπὸ — 234,10 ὀχοῦν) neque ipse, dum librum Parisiis evolvo, praeter haec quicquam inveni.

Taurinensis 158 (cf. Pasini *Catal.* p. 229); chartac., saec. XV Y
exeuntis. continet fragmenta codicis cuiusdam olim, dum integer erat, Parisini 1888 (C) simillimi, nunc turbato ordine, ut fors ferebat, conglutinata. indicabo, quae in codice etiam nunc legantur, ne quis post me in conquirendis laciniis denuo operam consumat.

Them. in Analyt. post.	fol. 1—22 et 109—114
. . . .	
Them. in Phys. 85,14 πεπερασμέναι — 111,5 τόπῳ	fol. 23— 36
. . . .	
125,14 οὔτε βαρὺ — 138,26 μεταβάλλει ταῦ	fol. 82— 88
138,26 τα — 154,23 ἀριθμός τις	fol. 73— 81
. . . .	
171,16 ἀλλὰ τὰς — 187,17 ἡμεῖς	fol. 103—108
187,17 συγχωροῦμεν — 207,31 ἀποδοῦναι	fol. 94—102
. . . .	

227,20 εἰς αὐτὴν usque ad finem; deinde
κεφάλαια τῶν περὶ ψυχῆς βιβλίων ἀριστοτέλους fol. 61. 62
fol. 63. 64 vacua
Them. in librum I de anima — 16,21 H. κινήσεις fol. 37— 45

. . . . : . . . .

libros II et III 69,3 ὄσφρησις — 80,19 οὐδὲν fol. 89— 93

. . . .

Them. in Parva Naturalia fol. 65—72 et 53—60

Z ESCORIALENSIS Φ III 9 (cf. Miller p. 171); bombycinus, saec. XIV. 'continet Aristotelis Physica cum excerptis liberioribus ex Simplicio et Themistio quorum utrumque citare solet' Diels Simpl. vol. II *Praef.* p. XII. unum tantum specimen (52,16 ἀλλ' — 24 ἐστίν) suppeditavit Torstrik.

His libris manu scriptis XXII adnumeranda sunt duo exemplaria typis impressa:

a EDITIO ALDINA a. 1534 a Victore Trincavellio curata, descripta a S. F. W. Hoffmann (*Bibliograph. Lexikon* vol. III p. 469); in qua Physicorum paraphrasis exstat inde a fol. 15b usque ad 63b. singuli libri hunc in modum inscripti sunt: Θεμιστίου παράφρασις εἰς τὸ πρῶτον τῆς τοῦ Ἀριστοτέλους φυσικῆς ἀκροάσεως. usus sum exemplo quod adservatur in bibliotheca universitatis Graecensis, in quo homo quidam vetus hic vel illic menda, quibus scatet liber iste, sustulit.

Praeterea codicis instar habenda est:

HERMOLAI BARBARI Patricii Veneti versio latina absoluta et Sixto IV papae dedicata a. 1480, proximo anno (cf. Hain *Rep. bibliogr.* 15463) in lucem emissa. saepius repetita est (cf. Hofmann l. c. p. 470); ego usus sum exemplo Graecensi editionis Venetiis per Iohannem Hertzog a. 1500 impressae (Hain 15465), quae ex editione Veneta a. 1499 (Hain 15464) pendet emendata, si titulo fides habenda est, positis in locis propriis castigationibus quam plurimis quas auctor idem post primam huius operis impressionem addidit'.

Descripto librorum numero satis magno iam quanti singuli aestimandi sint quibusque necessitudinibus invicem coniuncti ut cognoscatur, proponam scripturae varietatem integram ad quosdam locos e quam plurimis libris enotatam atque primum quidem ad prooemium (cap. 1) insertis, ubi ex re visum est, lectionibus ex Hermolai Barbari versione petitis. excerpti sunt libri A B C D E G K L M N O Q R S T U V W a; moneo autem libri E scripturas non ultra 1,13, K non ultra 2,4. 5, G usque ad 2,7 tantum mihi praesto fuisse. litterarum apices elisiones ν ἐφελκυστικόν talia non curavi.

p. 1,2 τῇδε] ἐν τῇδε E: δ' ἐν τῇδε Q marg. (*autem* Hermolaus): τῇ K_1 || γραφῇ Q || ποιήσασθαι W COVA: *explicare* Herm. || τῆς τε] τὴν τῆς DKLQa || 3 ταῦτα non vertit Herm. || 4 καὶ om. DKLQa et Herm. || ἂν om. DKLQa N || ἔχομεν O: *possunt* Herm. ||

5 γε M_2T W_2 DKLQa N (G?): τε M_1 COVAE BRSU || 6 τῷ — γνωσομένῳ T: τῷ — γινωσκομένῳ M WCOVAE BRSU NG: τοῦ — γινωσκομένου DKLQa: *is-qui-cognoscit* Herm. || 9 ἕκαστον om. DKLQa E || ὄνομα om. W COVA || 10 μελλῶν B KLa (de Q et D ambigo || διὰ τῆς] διὰ DKLQa || 11 δυναμένους αὐτὰ διαλύειν W COVAE || αὐτὰ om. R || καὶ εἰς ἡμιτόνια DKLQa || ἂν] μὲν DKLQa || 12 περὶ ἀρχῶν MT WCOVAE SN: περὶ τῶν ἀρχῶν BRU G DKLQa E || μετὰ] μὲν DL_1 || ἔχοιμεν λέγειν μετὰ ἀποδείξεως N || ἔχομεν MT O_1 || εἴ] ὥς DKLQa: *ut-demonstretur* Herm. || ἡ ex εἰ B_2 || 13 τὰ πρότερον LQa || εὑρεῖν superscr. C || 14 post φύσιν add. ἐστί DKLQa: *solet referri* Herm. || 15 τὸ] τοῦ D_1L_1 || γνωριμότερον C || 16 post ὀνόματα add. τῶν γραμμάτων N || γραμμάτων M marg. (γρ.) BRSU G DKLQa: στοιχείων M text. T W COVA N || 17. 18 γράμματα τῶν ὀνομάτων] δ' στοιχεῖα ἤγουν τὰ σύνθετα N || 18 ἀνάπαλιν δὲ] ἀνάπαλίν τε DKQLa (R?) || πορία K || 19 πρὸς δὲ τὴν φύσιν N: R om. haec vocabula in lacuna IV litt. || πρότερον T (in M compend. scripturae) DKLQa || τῶν om. N || 20 σύνθετα] ἁπλούστερα U || p. 2,1 τῶν τῇ φύσει N || ὑποδείξομεν DKLQa || τῶν om. N || 2 μὲν om. COVA || ἐκείνη post ἀπόδειξις N || 3 μὴ in marg. suppl. U || 4. 5 οὐ ταρακτέον MT WCOVA BRSU GL_2a: οὐ παρακτέον NQ: οὕτως ἀρκετὸν DK: οὕτως ἀρκτέον L_1 || 5 τούτου D_1 || γνωριμότερα C || γνωριμώτερα — (6) μᾶλλον sic vertit Herm.: *cognobiliora si quidem nobis communia sunt aliquanto quam propria. sunt enim tamquam compositiora quam propria* || 6 οἷον γὰρ] εἴ γε DLQa || 7 ὅσου S || 8 κεφαλῇ D_1 || εἴποι ἂν τάχιον W COVA: τάχιον ἂν εἴποι N || ὅτι om. COVA || 9 προσιὼν SU || ἢ om. D || ἢ MT: ἢ ὅτι rell. libri || ὑπὸ] ἀπὸ R || λόγον a || 10. 11 καίτοιγε L_1: ὥς γε S_2D_2Qa || καίτοι — συγκεχυμένα] *quippe que magis promiscua confusioraque sunt quam particularia* Herm. || 11 ὅλον μέν τι W COVA DLa N: ὅλον μέντοι MTQ: μὲν ὅλον BRSU || 12 δὴ VA || ante μέρη add. τὰ N || 13 καὶ περὶ MT: περὶ cett. || κοινῶ D (ν superscr.) || κεφαλέων L || περὶ om. DLQ_1 (in marg. add. man. 2) a || 14 δὲ MT: om. cett. || 15 τοῦ om. W COVA N || συλλογισμοὺς CO (in W compendium scripturae) | προτάττεται (τάττε in ras. man. 2) B: προτέταται V (et in marg. γρ. προτέτακται) A: προτέτταται O || καὶ διαλεκτικοῦ om. Q || 16 τὰ ἴδια ἑκάστου W COVA || 17 τὰ om. DLQa | διεκρίνομεν COVA || δὴ VA || 19 καὶ μητέρας] μητέρας δὲ W COVA || τὰς om. a | ἄρρεν καὶ θῆλυ DLQa, Herm.: ῥᾷον COVA || 19. 20 καταλαμβάνοντες D_1L_1 || 20 κοινὸν DLQa || πρὶν ἢ διορίζειν W COVA || γονοῖν D_2 (e γενοῖν) LQa || εἴπειν D: εἴπειε L_1 | 21 τὸ ὄνομα R || τοὺς ὁρισμοὺς DLQa || post δὲ add. καὶ Q || 22 ἀνθρώπου LQa || ὁρισμένον DL_1 || μὲν om. Q || 23 τέ] τί MT || καὶ om. OVA (C?) || 23. 24 καθ' ἀτέρων B_1 | 24 τοῦ om. B_1 | γεγραμμένου] πεπερασμένου OVA (C?)

Deinde, ut de libris NXY iudicium fieri possit, addo lectiones codicum quatenus mihi innotuerunt ad tres octavi libri locos spectantes:

p. 226,1—4 (MTCVSLaXN)

p. 226,1 ὡς ὑστέρα $MTSL_1$: ὑστέρα L_2a: ὕστεραι X (qui in hoc vocabulo incipit) V (C?) || φθορᾶς S_1C_1 || ὅτι om. XCV || αὐτόθι X || σύγκρισις καὶ διάκρισις ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορὰ ὡς Δ. οἴεται σύγκρισιν λέγων τὴν γένεσιν, διάκρισιν δὲ τὴν φθοραν εἴτε κτλ. X || 2. 3 ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορὰ X || 4 ὑπάρχοι S (οι in ras.) L_2a: ὑπάρχη M: ὑπάρχει XCV NL_1 ||

p. 229,31—231,9 (MTCVYSULQaXN)

p. 229,31 τὸ νῦν om. X || πέρας μὲν γὰρ X || 32 καθ'] μεθ' VX (C?) || **230,2** μᾶλλον — (2) ἔστιν ἐν ᾧ om. Q || δ' X || 2 ἀποτέθνηκε T: τέθνηκεν X || ὁ Σωκράτης X || τί om. CVY || 3 πρώτως CV (Y?) || ἀποτέθνηκε TSUQNX: ἀποτέθνησκε MLa: ἀπέθνησκε CVY || ὡς superscr. T — τὸν om. LQa X(?) || προσῆκε X || 4 ὡς δέκατοι πρᾶγμα Y || δὲ] δὴ N || 5 προσῆκε X || 6 ἔτι] ὅτι CVY || τὸν Σωκράτην T || ἐν τῷ ὅλῳ V: ὅλῳ (om. ἐν) Q || 7 καὶ om. T(C?) VY || 7. 8 τῷ μέλλοντι οὗτος (sic U!)] τῷ σώματι οὕτως S: τῷ μέλλοντι οὕτως N || 8 εἰ — (9) ἀρχή om. Q || ἔχειν C || 9 λέγοιτο CVYN || ἀποθνήσκει U || 10

τοῦτο — τεθνηκέναι om. V || καὶ om. Y || τὸν Σωκράτην CV(Y?) || 11 τὰ νῦν om. X || 12 ἀλλὰ — (20) ἄνω praetermisit X || 13 οἰκειότερον T (in M compendium scripturae ambiguum) || δὲ om. Q || 14. 15 λογικότερον U || 15 δείξειεν — (16) φοράν om. Q || μηθενὸς V || 17 ἐπὶ τὸ· ἦλθε (cum lacuna) || 18 γε in M non satis perspicue scriptum: τε T || 19 ἐφ' ὃ — συνεχῶς om. CVY || 20 δὲ MTYQLa || ἄνω MTCVYXN: ἂν καὶ SUL_1: ἂν QL_2a || μὴ superscr. C || 21 εἰσυχάζει QLa || 22 κάτω ἄνω καὶ et κάτωθεν συνεχῶς κινεῖσθαι X || 23 καὶ οὕτως] καὶ οὗτος T_1: οὕτως (om. καὶ) X || ἅπαν] ἄρα CVY || 24 ἐκ τῶν ἄνω X || 25 ἐπὶ τὸ κάτω om. QLa || ἀφαιροῖτο MTCVYSUNX: ἀφαιροῖτο ἂν L_1: φαιροῖτο ἂν

ει

L_2a: φέροιτο ἂν Q || 27 λαμβανομένη T || στάσει] στασις M: στάσις TSUN || 28 τῶν εἰρημένων om. X || 30 χρῶμα οἷον τὸ] ἐκ τοῦ μέλανος U || 30. 31 ὅτι τύχῃ καὶ ἔσχε τὸ λευκόν X || **231,**1 δὴ] δὲ VY(C?) || 2 ὅτι] ἐν LQa || τὸ αὐτὸ X || μεταβάλλει] μεταλαμβάνει M || 2. 3 ἐκ τοῦ λευκοῦ πάλιν X || 3 ἐν ἄλλῳ] ἓν ἄλλο X || εἴη] εἶεν X || ἐν om. MTCVYN || φορὰ N || 4 ξαντοῦ Q || ἡ γένεσις Y_1 || γένεσις] πάλιν ἐκ Q || ἐκ] καὶ ἐκ X: ἡ CVY || 6 καὶ om. T || lacuna in M 9—10 litt., in T 8, S 13, U 15, Q 9, L et a 10: sine lacuna CVY: σὺ πριάμῳ X: πρότερον εἴπομεν N || 7 εἴη] ἢ X: εἴη τὸ αὐτὸ QLa || καὶ] τὸ T || 8 τοῦ] in M compend. non satis certum: τὸ T || πέρας om. X || 9 τοῦ] τὸ T

p. **233,**16—**234,**10 (MTCVSLaXN)

p. **233,**16 κινεῖσθαι om. CV || 18 πλείονά τε X: πλέον ἅτε CV || 19 ἐν om. N || 20 κινήσοι ἂν CVN: κινήσειεν ἂν X || 21 ἐπὶ δισημερίαν MCSLaN: δυσημερίαν TV: ἡμισημε-

ου

ρίαν X || ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ] ἀνακαρεῖ χρόνω τὴν X: ἐν ἀκαρεὶ χρονω T || περιάγει] περιέξει

π

X: περιγράφει T || 24 πεπερασμένον M (πε alt. in ras.) || 25 λείπεται LaX: λεί M: λείπει CVS || δὴ X || 26 ἤτοι] ἢ V || 27 ἄλλη μείζων CVN || 28 ὅσον om. X || τὸν αὐτὸν ὄγκον κινεῖ T || πλείων C (ων in ras.): πλειόνων La: οὐ πλείων N || 29 ἔστιν X || ὅπερ] ἥ τε X || 30 λόγον ἢ] χρόνον X || 31 ὥσπερ] ὥστε X || ὅσων MCV: ὅσον X || **234,**1 ἡ ἄπειρος δύναμις (ἡ ἄπειρος postea om.) X || ὅσωπερ N: ὅσον X || 2 τοῦ χρόνου — (3) τοῦ] καθ' ὃν κινεῖται ἡ ἄπειρος κίνησις τὸ διάστημα ἢ X || κίνησις] δύναμις V (marg. γρ. κίνησις) || 3 ἢ V text., ἢ marg. || σύνολον T (λ e corr.) || 4 ἡ] TCS (marg. ἡ) L_1: κίνησις X || ὃ] δύναμις ἢ X || ἐλάσσων M: ἐλάττων CVSLaN: πεπερασμένη τε καὶ ἐλάττων X || 5 ὅλως] ὅτι CV || ἀμήχανον] ἀδύνατον X || 6 μείζω $MCVS_2N$: μείζων TS_1La: μεῖζον

ο

X || 7 ἀρκεῖ δὲ] ἀλλὰ καὶ X || καὶ om. X || 8 μὴ] καὶ X || 10 ἕλκων S: ἕλκων La

Ex his facile adparet librum Taurinensem (Y) quam arctissime cohaerere cum CV, sed ita ut propius ad Vindobonensem (V) quam ad Parisinum (C) accedat; id quod certius etiam demonstrabitur his scripturis e septimo libro excerptis: 205,9 ἀεὶ τοῦ φθίνοντος] καὶ τοῦ φθ. C: om. haec verba VY || 13 καταμάθοι C (?): μεταμάθοι VY || 18 χαλκὸν C: χαλκοῦν VY || 29 γε] τίς C: τί V: τις ἂν Y || 30 τὸ CY_2: τὴν V: ἣν Y_1 || 32 ἢ C (?): καὶ VY. — non eadem est constantia codicis Neapolitani (N), etsi haud paucis locis cum CV congruit: immo mixtae ut dici solet recensionis eum esse multis testimoniis evincitur. cf., ut exempla proferam praeter ea quae iam antea indicata sunt, 8,22 τὸ πάντα MT: τὰ πάντα WCVBRSLa: τὸ δὲ τὰ πάντα N || 5,12 ἔχον BRLa: ἔχοντα S: om. MTWCV: in N superscr. || 11,15 εἰς] ὁ εἰς NT || 2,29 γε om. BRSUN et Simpl. || 13,27 λαβοῦσα] λαβοῦσαν LaN || 4,12 ὁ Ἡράκλειτος N cum Philopono || 16 οὐδὲν] οὐ N cum Aristot. || 28 ποσὸν καὶ ποιόν (sic FI Aristot. 185ᵃ27): ποιὸν καὶ ποσόν N et E Aristot. (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 13) || 35,11. 12 αὐτοῖς ἀρχὴν ἔχοντα] ἑαυτοῖς ἔχοντα

ἀρχὴν N ex Aristot. multa poteram addere, quibus pro certo demonstratur eum qui Themistiani textus recensionem, qualis codice N traditur, instituit scripturae varietatem undique non indiligenter congessisse; at sufficiat exempla quaedam luculentissima adferre, quibus manifestum fit Neapolitanum librum ex archetypo marginalibus notis referto derivatum esse. cf. 1,16—18 (supra pag. XI) || 5,1 εἶναι] εἶναι συμβεβηκὸς ἄρα (ἄρα superscr. W) WC et (add. ἢ οὐσίαν) V; ib. 2 ἵππος] ἵππος ἢ ὡς συμβεβηκὸς ἓν τὸ ὂν N; ib. 3 οἴονται μὲν γὰρ συμβεβηκὸς om. WCVN || 8,20 (cf. app. crit.); ib. 22. 23 ἀμήχανον] καὶ τὸν ὁρισμὸν ἀμήχανον, οἷον N || 10,21 προσέτι δὲ] εἰ γὰρ ἔσται τὸ ὅπερ ὂν τὸ αὐτὸ καὶ λευκόν N quae verba ad ea quae in Themistio sequuntur εἰ—λευκόν ex Aristotele 186b6 olim margini adscripta fuerant. praeterea homo ille multis locis suo tantum ingenio innisus multa novavit: cf. 3,18 ἡ φυσικὴ] ὁ φυσικὸς N || 5,13 ἱμάτιον] ἱμάτιον καὶ φάρος καὶ ἔνδυμα N || 7,4 φαμεν ταυτόν] ταὐτὸν φαμέν N || 9,14 κατάφασις (sic leg.)] κατάφασις ἐστὶν N || 10,30 εἶναι πάλιν αὐτὸ] πάλιν αὐτὸ εἶναι, multaque alia. — quodsi iam in libro Neapolitano adeo grassata est interpolatoris licentia, ut interdum paraphraseos paraphrasin legere tibi videaris, magis etiam hoc verbum cadit in codicem Parisinum X, cuius excerpta Themistiana e libro quodam codicum CV non dissimili sumpta esse videntur.

Codex Baroccianus F, qui quartum librum solum exhibet, iam propter crebras lacunas quasi gemellus Vaticani (R) aestimandus est, ex eodem libro mutilo atque ille descriptus. ne desint exempla, hos exscribam locos, in quibus, quae desunt in R, uncis quadratis [ ], quae in F, rotundis ( ) inclusa sunt:

103, 1 νῦν [καθάπερ (ἐν τοῖς ἀγγείοις καὶ μένει μὲν)] ὁ
2 καὶ [(ἕτερα τῶν σωμάτων) ἐκ δὴ] τούτου
20 αὐτὰ [(μὲν οὔτε ἔχει τόπον οὔτε) καὶ] κεῖται
21 καθ' ἑ[(αυτά τῇ δὲ πρὸς] ἡμᾶς) σχέσει
22 [καὶ νοεῖσθαι];
104,10 λόγους [(οἳ πρὸς τῷ μηδὲν αὐτῷ προστι)θέναι καὶ καθάπαξ αὐτὸν ἀναιροῦσι(ν . εἰ γὰρ ἐπιχειρήσεις)] φασί
30 [ἀλλὰ (ἀδύνατον. τί γὰρ) διοίσει] τῆς
ib. τῆς [στιγμῆς (οὐδὲ τῆς γραμμῆς)] οὐδὲ

vides Vaticanum librum aut ab homine sive segniore sive hebetioris oculi aut eo tempore descriptum esse quo communis fons iam magis depravatus erat. notabile praeterea, quod 103,1 pro ἔνεστι F habet ἔστι, proximo versu autem pro δέχεται ἐνδέχεται; ib. 20 pro κινεῖται κεῖται R, καὶ κεῖται F. ceterum haud raro inter se dissentiunt velut 102,8 σφίγξ R: ἡ σφίγξ F || 103,16. 17 ἡ φύσις ante πάμπολυ coll. || 20 ταῦτα] τὰ R; ex F nihil adnotavi || 28 ὅς] οἵ F || 29 αὐτῷ] αὐτὸ F; ut haud iniuria mireris exempla ex uno eodemque archetypo descripta tantopere inter se dissentire. — Bodleianus (G), ex quo in prooemio perpaucas tantum lectiones enotatas habeo, ut suo generi adsignetur, sufficit has scripturas e secundo

libro adferre: 64,30 πολλαχοῦ] πολλάκις GSU || 66,3 ἕνεκα GSU || 14 γὰρ] δὲ GSU; unde verisimile fit libris SU et ipsis artius inter se cognatis quasi tertium socium eum adnumerandum esse. — minus certa res est in E, quippe qui, cum alioquin cum CVA faciat (enotavit Torstrik ex eo haec: 3,7 τοσαῦτα (om. γε) CVAE || 10 οὖν om. CVAE || 11 τούτου CVAE, tamen ter (cf. supra pag. 1, 2. 9. 12) ad DKLQa propius accedere videatur. mixtae fortasse recensionis est. — Escorialensem (Z) denique (si quid e versibus paucissimis a Torstrikio collatis concludere licet; cf. pag. X) cum B ubique facere scito, nisi quod non desunt in eo verba οὕτως καὶ τὸ κομίσασθαι 52,21 in B omissa, at similem propter causam omittuntur v. 23 ὡς εἴγε εἴη τεταγμένον.

Restat Hermolai Barbari versio; quem, cum plus decem lustris ante Trincavelli editionem in lucem emissam opus suum absolverit, codice quodam manuscripto usum esse manifestum est. at quoniam verba Themistii adumbravit magis quam vertit, multa male intellexit, multa loquacius quam accuratius expressit: ipse effecit, ut etsi nonnumquam sive verba latina sive sententiae cum hoc illove codicum genere (saepissime cum WCVA) consentire videantur, tamen nusquam ad pristinam scripturam redintegrandam immo ne ad textus quidem historiam quam vocant illustrandam ullus libri sit usus. specimen propono e cap. 10 libri octavi (usque ad 234,5 ἀδύνατα) sumptum.

Probatum est supra primum motorem oportere immobilem et sempiternum esse: nunc parte operis summa indiuiduum et incorporeum esse dicebamus. ac primum quidem constituamus: omne quod monetur a corpore non natura nutuue suo : sed aliena vi atque extrinsecus moveri : cernimus non eorum quae hoc genere mouentur et mouent : vim maiorem diutius mouere idem ponderis : quam minorem : sed et velocius idem spatii conficit : quo valentius fit quam quo infirmius. eadem mola asinus aut mulus die integro tantum tritici exterit comminuitque : quantum biduo sit optabile homini molere. item mulus momento propemodum versat : quamquam homo vix hora torqueat. hec si latissime nota perspectaque sunt : impossibile est ut id quod perpetua mouetur : moueatur a corpore. nam aut finitum dixeris corpus mouens esse aut infinitum. certe infinitum esse non potest : finitum ergo. si finitum deinceps : quero finita sit vi : an infinita. si finita : afferri igitur poterit vis maior alia hec : aut diutius eandem molem ac magnitudinem permouebit. aut quanto vis minor. non diutius quia tempore infinito nihil est diutius. nec quanto vis minor : quia quae maior est equalis minori esse non potest. dices infinitam esse vim corporis celum mouentis. quicquid igitur tempore finita vis mouet : mouebit infinita non tempore : quia vires ille nulla proportionis consensione iunguntur. prohinc quemadmodum assignari non potest : quanto infinita vis finitam excedat : ita non potest quanto minus illud sit tempus : in quo infinita vis mouet : quam id in quo mouet finita. aut ergo infinita vis non mouebit id quod finita et minor potest : aut mouebit momento non tempore. quorum utrumque absurdissimum est.

Hos quoque versus perlegere ne pigeat te, ut discas, qualibus luminibus Themistii orationem simplicem atque ieiunam exornare studeat Italus ille (graeca verba leguntur 226,4 οὕτω μὲν—6 φθείρεσθαι).

Ita prima pars propositionis nostre asserta est : sine motu locali nullum motum posse consistere. nunc paucis altera quoque verissima esse monstrabitur : sine ceteris motibus motum localem posse institui. sed quid hoc facilius? quenam obsecro necessitas? vt id quod in loco fertur : augescat et alterascat : nascatur atque intereat.

Itaque operae pretium non esse visum est versionis illius scripturas (duobus tribusve locis exceptis) in commentario critico commemorare.

Ex iis, quae adhuc exposita sunt, satis puto manifestum est quattuor librorum genera esse distinguenda haec:

I) MT
II) W COVAY (E?) NX
III) BGSU FR (Z?)
IIII) DKLQa (E?);

cumque hac discriptione omnino bene convenire titulorum, qui singulis paraphraseos libris praefixi sunt, rationes qui operam impenderit non negabit. at cum, hi libri omnes ut conferantur eorumque scripturae accurate enotatae proponantur, nec facile fieri possit nec pro huius editionis rationibus necessarium sit, iam quaerendum est, quinam libri in unaquaque classe optimi ideoque digni sint qui eligantur, ut totius classis quasi imaginem referant; nec minus qui, ubi vetustiores aut meliores deficiunt, in illorum locum substituendi sint.

Atque in prima classe res plana et aperta. etenim Laurentianum 85,14 (T) cum libro Mutinensi (M) coniunctissimum esse, ita ut ex eo pendere aut certe iuxta eum nullius momenti esse videatur, vel eo evincitur, quod quae in M desunt (cf. 6,30. 20,16. 28,20. 25. 53,10. 54,3 al.) in T quoque desiderantur cuncta quodque nonnunquam eiusmodi iacturas T suo Marte explere vel sarcire conatus est; velut 151,16 δίς in διὸ mutavit et 196,2 διελήλυθέ τι τοῦ μεγέθους post κινῆται inseruit. quin etiam nova eaque satis gravia damna accesserunt in recentiore libro, in quo, ut e multis exemplis pauca quaedam adferam, omissa sunt haec: 18,2 γένη—(3) πρόσθεν; 38,22 οὕτω—(24) εἴδει; 57,2 νοῦς ἄρα—(4) συμβεβηκός; 66,7 καὶ εἴπερ—(8) ἀνάγκης; 72,19 καὶ πρὸς—ἑκάστου; 74,9 χαλεπὴν—(10) εἴπωμεν; 217,23 διὰ—(28) κινεῖται. adde quod haud paucis locis codicis T scripturas vix explicare poteris nisi e Mutinensis libri lectionibus, ut 4,23. 7,15. 39,23. 47,2. 70,2 (cf. Corrig.) 131,14. 134,33 (cf. Corrig.). 137,16; et quod saepe vocabula in M per compendia exarata in T corrupte scripta inveniuntur. cave igitur, ne Laurentiano libro propriam quandam virtutem attribuas sive propter ea quae in illo emendatiora

leguntur quam in reliquis libris (cf. 1,6. 33,6. 51,2. 138,27. 145,17) sive ob Spengelii coniecturas nonnullas occupatas (cf. 20,14. 89,13. 166,17. 196,10. 199,10. 201,2. 212,5. 31) neve te fallant menda tritissima, quibus scatet M quaeque quilibet homo mediocriter doctus corrigere poterat, in T sublata (velut 8,30. 16,17. 21,16. 17. 43,11. 47,23. 49,23. 57,10. 88,18. 95,20. 229,15). quae scripturae utrum ingenio nescio cuius grammatici debeantur an ex aliis libris sumptae sint, parum refert; hoc verisimilius puto, quoniam permultis locis T a M discrepans modo cum hac modo cum illa classe consentit, atque saepissime cum secunda (27,13. 89,13 ἄρ' εἰ. 100,2. 131,4. 133,20. 156,24. 177,23. 184,23. 185,30. 193,1. 196,19. 203, 18. 216,22. 219,21. 221,8. 225,4. 19. 234,28), aliquanto rarius cum ceteris (cum tertia: 93,15. 99,17. 18. 160,16. 200,10. 203,27. 204,11. 230,27; cum quarta: 96,8. 101,1 οὖν. 142,2. 144,31. 145,10. 227,14; cum L_2a: 36,4. 192,17. 18. 203,26; cum WB: 147,26. 149,25. 203,18; cum WL: 195,4. 234,17; cum BL: 85,9. 196,8. 210,5. 6. 233,31; cum codd. Paris. 1888 et Vindob. 110 saepius, velut 27,15. 34,7 καὶ om. 47,24 τί] οὐ; cum Paris. 1888 198,26; cum Vindob. 110 212,3. 217,19). praeterea T ad Simplicium eiusve libros propius accedit 8,20. 146,4. 12. 150,26 (F). 153,17 (E). 163,5. 192,7. 223,2; secundum Aristotelis verba correctus esse videtur 20,24. 108,19. 138,12 (E). 140,5. 143,12. 171,13 (E). 196,7. his exemplis quae e schedis meis facili negotio augere poteram, satis demonstratum esse puto T descriptum esse e libro codicis M alioquin simillimo, sed scripturis discrepantibus et coniecturis asperso. manifestum tenes interpolatorem 63,16 (τὰ ⟨ἐν τῇ⟩ φύσει) et 199,25.

De secundae classis libris ut certius iudicium fieri possit, scripturis antea p. X sqq. enotatis adiciam selecta quaedam exempla ad primum librum spectantia e Parisino 1888 (C) et Vindobonensi 110 (V), quos integros collatos habui: 5,3 οὖν om. CV; 6,17 δὴ] μὴ; 8,14 μὴ pr.] μὲν; 8,29 ἐπεδείξαμεν] ἀπεδείξαμεν CV et N; 9,15 οὐχ om.; 10,11 ἂν om.; 10,15 οὐδέν; 16,20 ἐν pr. om.; 16,30 ἀρχαί; 17,8 ἀνήνυτα (ut MB); 17,11 ἐν τῷ νῷ; 17,24 cf. app. cr.; 25,32 γὰρ om.; 29,3 cf. app. cr.; 31,23 ἢ] καὶ; 32,5 τὸ pr. om.; 32,9 ῇ (ut MBL); 30 τὸ; ib. αὐτῆς] αὖ (C_1VA); 33,32 φθείρεται om.; 34,7 καὶ om. satis inde apparet in hac classe libros C(O)VA similem in modum a W distare[1]) atque in prima T a M: nempe ut quae W habet sive bona sive mala in illis repetantur novis mendis plurimis, perpaucis

[1]) Notatu dignum est, quod eius discrepantiae vestigia in ipso codice W supersunt. in quo initium libri tertii (usque ad 68,15) bis scriptum est, primum in fol. 14ᵃ (W′), deinde in margine textus Aristotelici (W″), utriusque partis lectionibus sic inter se dissentientibus: 67,3 ἀναγκαῖον MBLW′: ἀνάγκη W″C — 11 ὑπάρχοι MBLW′: ὑπάρχει W″C — 20 αὐτῆς MBLW′: αὐτῶν W″C — 21 ἄλλο om. W″C — 68,2 οἷάν τε MBLW′: οἷάν τε W″C. reliquae scripturae ambobus communes sunt. observabis ubique W′ cum reliquis libris consentire, W″ cum recentioribus secundae classis codicibus: unde iure colligas librorum I et II memoriam, qualis exstat in codicis W primis foliis, paulo meliorem esse quam reliqua, quae in margine Physicorum exarata sunt.

quae probari aut saltem laudari possint; simulque in adhibendis libris CV inde a 193,16 (ubi W deficit) summa cautione opus esse, ne omnes horum codicum scripturae toti classi adscribantur. nonnumquam in his quoque libris Themistii verba ex Aristotele interpolata (cf. 29,7. 94,8. 155,3. 177,25. 179,4. 186,3) vel secundum Simplicii et Philoponi testimonia immutata leguntur (cf. 27,28. 76,1; 58,21. 149,8. 152,1. 153,25); cum reliquis classibus rarius congruere videntur quam T (cum tertia 19,7; cum quarta 10,32. 60,14. 96,17. 152,15). neque desunt exempla, quibus demonstretur singulos quoque libros, nec solum C et V(A), sed etiam, quod magis mirum est, V et A ab eodem librario exaratos interdum inter se discrepare. in quae accuratius inquirere operae pretium non est. hoc unum commemorabo in librum Parisinum a recentiore quodam amanuensi haud paucas scripturas illatas esse e diversissimis fontibus congestas; et supplevit homo ille interdum quae in WC_1V omissa sunt (velut 19,10. 30. 27,2. 7. 33,2) et multa emendare studuit sive alienis opibus usus (C_2M 53,19; C_2L 49,14; C_2R 39,2 εἰ] εἶδος; C_2 Simpl. 143,2. 198,26; C_2 Aristot. 171,24. 172,24) sive suo ingenio (142,29). atque talibus scripturis, quae ne in V et A quidem prorsus desunt, etsi nihil valent ad verba Themistii recensenda, hoc saltem manifestum fit artem criticam vel per saec. XV et XVI numquam penitus neglectam iacuisse. — longe aliter res in t e r t i a classe se habet, cuius libri plurimum inter se dissideant, nisi quod S et U propinqua cognatione inter se coniuncti esse videntur; cf. praeter ea quae p. XIV exscripsimus haec exempla: 4,27 καὶ κατὰ τὰ πράγματα SU; 5,7 δὲ om.; ib. μηδὲν; 7,23 ἀφωνία; 8,10 δεῖξαι] εἶναι; 10,9 ὅ] τὸ; 10,10 δὲ] γε. a SU(G) aliquantum distant RF, multo magis Vratislaviensis (B), qui etsi reliquis libris duobus fere saeculis est antiquior, tamen tantum abest ut illorum sit archetypus atque fons, ut ne multis quidem numeris pluris aestimandus sit. plurima enim in eo omissa sunt (cf. 45,2. 27. 51,18. 103,15. 104,27. 106,3. 116,32 al.) vel temere immutata (cf. 67,20. 103,5. 113,31. 114,25), quae in reliquis incorrupta leguntur. quid? quod ex omnibus illis scripturis, quas ut libro B peculiares in adnotatione critica commemoravi, hae tantum ceterorum huius classis codicum auctoritate confirmantur: 2,29. 3,15. 33 (δὲ). 6,7. 13,21. 15,19. 18,28. 25,13. 40,2. 49,24. 54,12. 55,17. 71,27 (cf. Corrig.) 76,8. 78,7 (ἐνεργῇ RS). 80,14 sq. 82,30. 84,4. 87,8 (οὕτως ὄντως BRS). 88,19. 93,16. 19. 32. 95,24. 99,5. 101,11. 104,10. 109,15. 112,3. 120,5. 8. 31 (ὅλως). 136,8 sq. 154,4 (τὸ μέρος); reliquae in solo B leguntur et praeter eas multae aliae quas consulto omisi. ubi B deficit (139,8—148,16 et inde a 163,3 usque ad finem), S elegi, non U, cum in hoc neglegentius scripto permulta omissa esse viderem. quae in primae et secundae classis libris notavimus ea in tertia quoque observare licet: scilicet S(U) et R nonnumquam ad alias classes propius accedere (SL 5,8 ὑποκειμένου om.; 26 καλλία SU, unde orta est stulta illa codicis L scriptura καλλίας; praeterea 6,21. 36,3. 110,25. 120,24.

129,22. 162,11. — RL 7,7. 8 αὐτὸν εἶναι] εἶναι αὐτὸν L: αὐτόν R; 40,14 νυνί RL; 100,2) vel cum Aristotelis libris consentire (S 38,28. 44,6. 153,25.— R 94,4) vel cum Philopono (102,12) vel cum Simplicio (58,22. 93,9). coniecturas memoratu dignas enotavi e S 26,20. 32,7, R 101,3. 102,15. atque haec exempla ut specimina pro multis similibus, quae adferre poteram, hic posita esse scito. — ad quartam denique classem quod attinet, in adferendis codicis L scripturis acquievi, quoniam is nisi specimina quae mihi praesto erant fallunt duplicis recensionis L_1 et L_2a vestigia exhibet plenissima et integerrima. D autem eius plane gemellus aut paulo inferior est, cum K potius cum L_1, Q cum L_2a facere videantur. Aldinam editionem e L_2 totam pendere e quavis fere huius libri pagina cognoscitur (cf. 17,25. 58,21. 65,7. 110,25), etsi Trincavellius nonnulla e L_1 recepit (70,7. 73,7. 115,19. 206,21), alia coniectura emendare conatus est (cf. 19,23. 206,17.).

His igitur libris M (vel C) B (vel S) L L_2a nitendum nobis est in Physicorum paraphrasi recensenda, plurimum inter se dissentientibus quorumque nullus Prodromi Tzetzarumque immo ne Planudis quidem et Metochitae tempora superet, plerique autem vel post Triclinii aetatem exarati sint. en fundamentum nimis instabile. quo intentiore cura aliunde quaerenda sunt auxilia, quibus utamur in libris istis recte aestimandis. circumspicientibus vero nonne ultro se offerre videntur eiusmodi adiumenta, quibus nihil optatius nobis contingere possit? habemus ipsa Aristotelis verba, habemus Philoponi et Simplicii commentaria antiquis et bonis libris tradita, quorum uterque haud exiguas Themistiani operis partes exscripsit. et sane expedita esset via, si in arte critica exercenda his testimoniis ita nobis liceret uti, ut discrepantibus Themistii libris scripturae cum Aristotele vel Simplicio vel Philopono consentientes essent recipiendae, reiciendae quae dissentiant. sed invidit nobis hoc fortuna. quid enim quaero faciendum, ubi ipsi quos adigi oportebat arbitri inter se dissident? talis discordiae haec collegi exempla:

59,17 M = Arist. : WBL = Philop.
77,13 M = Philop. : BL = Arist. : W = Arist. et Simpl.
134,5 MW = Arist. : BL = Simpl.
184,11 BL = Arist., Simpl. : W = Philop. : M lacunosus
59,14 MBL = Philop. : W = Simpl.
75,1 MWB = Simpl. : L = Philop.
75,18 MWB κἄθ' : εἶθ' vel εἶτα Philop. : καὶ L, Simpl.
117,8 MW = Simpl. : BL = Philop.
151,25 MW = Alexander : BL = Simpl.
35,7 MW = Arist., Philop. : BL = Simpl.
84,12 κωλύει M, Philop., Simpl. : κωλύσει WBL; cf. 87,21 κωλύει M : κωλύσει WBL, Philop.; 134,30 κωλύει M, Simpl. : κωλύσει WBL
13,27 M = Philop. 233,1 : WBL = Philop. 232,33
62,17 M_2 = Arist., Philop., Simpl. 377,25 (cf. Corrig.): WBL = Simpl. 383,23
161,25 MW = Simpl. 764,25 : BL = Simpl. 762,3
71,27 cf. adnot. cr.

praeterea frequenter accidit, ut iisdem locis et Themistii et Philoponi (vel Simplicii) libri mirum in modum inter se et congruant et discrepent, velut

105,1	MBL	Themistii	= K	Philoponi	: W = GM
116,20	MBL	-	= MK	-	: W = G
109,23	MBL	-	= M	-	: W = GK
81,18	MBL	-	= LK	-	: W = M
105,1	WBL	-	= GM	-	: M = K
75,11 sqq.	MWL	-	= K	-	: L = LM
75,26	MWB	-	= LM	-	: L = K
87,20	MB	-	= M	-	: WL = KL
135,6	M	-	= E	Simplicii	: WBL = F
147,1	cf. app. cr.				
119,28	MWB_2	-	= E	-	: B_1L = F
179,10	MW	-	= F	-	: BL = ACM
149,7	MBL	-	= F	-	: W = E
80,12	MB	-	= F	-	: WL = E (cf. 66,16 sq.)
166,15	MWB	-	= M_2ACF	-	: L = M_1

Aliam adfert difficultatem, quod neque Philoponus neque Simplicius quos adferunt Themistii locos ad verbum exscribere, sed eadem fere licentia, quam ille in Aristotelis verbis reddendis adhibuit, uti solent[1]) (cf. quae Diels adn. ad 951,30 = Them. 188,13) et ibi quoque ubi verbum verbo reddunt minutissima tamen quaedam immutata exhibent (velut Simplicius 192,18—21 ter articulum a Themistio omissum inseruit). quod quin plus semel factum sit, ut sermo Themistii impolitus et vulgari propior[2]) aliquanto elegantior evaderet, nullus dubito (cf. 52,4. 106,14 et imprimis 193,11; in Philopono simile quid observavi 129,24). neque prorsus neglegendum est fieri potuisse, ut iam Simplicio, quem pluribus Themistii exemplis usum esse constat (cf. 1051,9 ὁ Θεμίστιος ἐν οἷς ἔγνων ἐγὼ βιβλίοις), hic vel ille locus turbatus aut varie in variis libris manuscriptis traditis legeretur (fortasse tale quid accidit 156,3). denique, quod summi momenti est, Themistii verba ex utroque per medii aevi tempora interpolari potuisse nemo puto negabit, qui secum reputaverit in libris NXZ commentaria extare e Themistio Philopono Simplicio excerpta; Themistianae paraphrasi in V integrum Simplicii commentarium in margine adscriptum, in ABRCOVW Simplicii prooemium praefixum esse; in F Themistium ad supplendum Simpliciani operis defectum adhibitum esse. quid? quod in libro B inter ipsa Themistii verba 4,6 post τριγώνου haec leguntur: πῶς τοῦτο ἀδύνατον· ὅτι οὔσης μὲν οὐσίας ἤτοι ταὐτὸν ἔσται οὐσία καὶ ποιόν, ἢ ἅμα ἕν τε καὶ οὐχ ἓν τὸ ὄν. μὴ οὔσης δὲ ἐπειδὴ μὴ ἔστι τῆς οὐσίας χωριστὸν τὸ ποιὸν οὐδ' ἂν αὐτὸ εἴη (del. man..2

[1]) Ne hoc quidem dedignatus est Simplicius, sententias e variis Themistiani sermonis laciniis consutas pro genuinis venditare; cf. quae adnot. ad. 155,26.

[2]) Quin etiam obscurior interdum, nisi Aristotelis ipsius verba in comparationem vocaveris. neque id Themistium egisse putaverim, ut quasi alterum Physicorum exemplar conderet, quo lecto superseder possit labore archetypi inspiciendi, sed ut subsidia praestaret ad reconditas philosophi sententias scrutandas.

et in marg. adscr. τὸ ὠβελισμένον ἐξείληπται εἰς τὸ χείμε | reliquis cum margine abscissis), quae verba ad Aristot. 185a29 = Th. 5,7 spectantia e Simplicii quodam libro ED simili (ed. Diels 75,14 sqq.) olim margini adscripta deinde a librario inscito textui inculcata esse patet. his omnibus respectis longe absum, ut e libris Themistianis quo quis saepius cum Philopono vel Simplicio congruat, eo meliorem habendum eum esse existimem. immo contrarium sentio. itaque quod secunda et quarta classes frequentius quam reliquae cum illis auctoribus faciunt (quod ex tabula subiecta facile adgnosces), id suspicioni magis quam laudi vertendum esse censeo [1]).

cum Philopono faciunt:

M 85,6. 107,13.
WBL 56,6. 62,1. (75,13.?) 91,15. 110,26. 119,8.
W 56,1. 75,13 (?). 79,9. 82,1. 106,1. 122,27.
B_2 104,33.
L 31,16. 55,15 sqq. 56,6. 10. 75,1. 6. 76,5. 19. 80,23. 82,4. 92,12. 113,13.
L_2a 109,24.
MWB 91,16. 92,4.
MW 65,1. 68,24.
WB 136,2.
WL 96,18.
BL 56,1. 75,13

cum Simplicio:

M 119,27. 134,30. 148,14. 151,2 192,19 (M_2).
WBL 5,34 (W_2). 43,9. 46,16. 47,8. 54,8. 61,14. 72,2. 114,12. 141,25. 163,22. 170,5
WBL_2a 162,19.
W 53,14. 60,23. 77,13. 84,10. 98,18 (?). 134,2. 148,29. 150,29. 151,5. 154,23.
W_2 152,8. 159,5.
M_2BL 71,21.
B 2,29. 40,2. 109,15. 163,21. — B_2 151,16.
L 4,2. 39,2. 49,17 sq. 52,1. 4. 23. 53,21. 61,2 62,3. 64,1. 73,21. 75,18. 84,10. 125,32. 133,21. 161,18.
L_2a 162,17 sqq. 163,21. 192,17 sq.
MWB 43,29. 55,1 (M_2WB). 57,12 sqq. 64,3 sq. 65,24. 77,4. 161,13. 163,6.
MW 88,1. 170,23. 188,20.
M_2W 192,16 sq.
W_2B_2 16,7.
WL 61,5. 66,16 sq. 117,13. — WL_2a 130,25.
BL 7,29. 43,27. 67,21. 130,18. 156,3.

praeterea notanda haec:

WBL cum Simplicio et Philopono 55,6 sq. 84,12.
BL - - - - 55,7. 117,6.
L - - - - 55,6. 59,16. 84,10.
L cum Aristotele et Simplicio 32,30. 165,9.

Idem fere in Aristotelicis testimoniis examinandis experieris. nam cum

[1]) Interpolationis exempla manifestissima qui quaerit, inspiciat 162,11 sqq. (L_2a) vel 159,5 sqq. (W).

Themistii paraphrasin non solum florente etiamtum antiqua doctrina sed etiam recentioribus saeculis cum Physicorum textu conferre numquam desierint grammatici (cuius rei documentum praebet ipsa paraphrasis in M Aristotelis operi adiuncta, in WRNXZ sive integra sive una cum aliorum commentariorum fragmentis margini scholiorum instar adscripta), mirum plane esset, si nulla omnino talium studiorum in libris Themistianis superessent vestigia[1]). et exstant adhuc, cum in libro M, in quo bis (77,14. 198,1) Aristotelis nomen invenitur, olim in margine puto additum, ut legentes ad philosophi ipsius verba revocarentur, semel (171,13) amplissimus Physicorum locus simili quodam casu inter Themistii verba receptus legitur, tum in multis codicum singulorum vel complurium scripturis cum Aristotelis verbis consentientibus, quas maximam partem antiquitus e Physicorum textu illatas esse mihi persuasum est. lapsum igitur opinione esse censeo Torstrikium, qui in censura editionis Spengelianae (*Litt. Centralbl.* 1866 p. 1135) omnia ad Aristotelici textus amussim conformare studuit. hac quoque ex parte observavi primam et tertiam classem ab Aristotele saepius differre, secundam et quartam propius ad eius verba accedere. etenim cum centum eiusmodi loci colligi possint, ex his M ab Aristotele discrepantem inveni 71 locis, W(C) 49, B(S) 58, L 48, L et L_2a 39.

Quodsi iis quae adhuc disseruimus effici videtur, ut M et B paulo digniores fide esse videantur quam W et L, tamen incertiora haec esse quam quibus iusta recensio inniti possit minime me fugit. itaque, ne quid intemptatum relinquerem, aliam viam ingredi atque instituta quaestione, quali Physicorum textu usus sit Themistius, periculum facere constitui, numquid inde fructus ad singulos Themistii libros aestimandos redundaret. atque indagavi quaedam et per se haud spernenda quaeque sine dubio magni facienda essent in quaestione quam tractamus solvenda: dummodo frequentiores aut saltem minus inter se dissimiles essent loci, quibus et Themistii et Aristotelis libri dissentiunt. at cum e cunctis octo libris quadraginta tantum eiusmodi locos ut colligerem mihi contigerit cumque in hoc numero ne duo quidem exempla inveniantur inter se congruentia nisi semel (L = I), in tanta penuria omnem spem abiciendam esse cognovi certi aliquid eliciendi. ut ipse de hac re iudicare possis, locos in conspectu ponam.

27,31 M = E : WBL = FI	20,32 W = I : MBL = EF
23,22 M_2 = E : M_1WBL = FI	36,25 L = E : MWB = FI
77,23 M = FI : WBL = E	17,8 B_2L = FI : MWB_1 = E
96,16 W = E : MBL = FI	90,27 L = F : MWB = E; I diff.

[1]) Igitur si quis Aristotelis textum qualis fertur in M et W accurate conferendum fuisse contenderit, me habebit adsentientem. neque neglegendum puto quod cod. Parisinus 1859 (X), quem multum valere in Physicis recensendis perspexit R. Shute (*Anecd. Oxon. class. ser.* vol. I p. 175 sqq.), in margine exhibet excerpta Themistiana ad secundam classem pertinentia (cf. p. XIII). sed haec aptius iustae ac plenae Physicorum editioni, quam ab H. Vitellio exspectamus, reservantur.

23,15. 49,5 L = I : MWB = EF
44,28 L = EF : MWB = I (?)
52,13 L_1 : E_2 : $MWBL_2a$ = E_1FI
46,5 L_2a = EI : $MWBL_1$ = F
22,15 sqq. MW = FI : BL = E

122,24 M = F : variant cett. et Arist. EGI
102,2 W = GI : MBL = EF
122,3 B = F : MWL = EGI
111,5 L = EFI : MWB = G
108,10 L = EGI : MWB = F
121,12 MW = FGI : BL = E

129,27 M sim. FGHI : WBL = E
152,13 W = I : MBL = EFGH
130,22 W = FGI : MBL = EH
140,25 W = FGHI : MBL = E
144,5 B = E : MWL = F; sim. GHI
154,12 B = FI : MWL = EGH

146,2 B = EFGI : MWL = H
152,30 MW = I : BL = EFGH

179,5 M = EF : WBL = HI
173,15 M sim. EH : WBL = FI
177,28 L_2a = FHI : $MWBL_1$ = E
178,6 MW = FH : BL = E

193,10 L = E : MWB = FHIK
197,12 L_2a = EHIK : $MWBL_1$ = F

236,1 M = FI : MB = EHK (L dub.)
226,22 M = EFIK : W = H; BL interpol.
214,19 W = EFHI : MBL = K
225,1 L = E : MWB = FHIK
235,30 L = EFHK : WWB = I
235,31 L_2a = FH : $MWBL_1$ = EIK
222,1 L_2a = FHIK : $MWBL_1$ = E

Sed ne labor impensus pereat, liceat hic aliquanto longius excurrere et quae de Aristotelis textu a Themistio adhibito explorata habemus exponere. itaque iam locos, quibus omnes Themistii codices cum singulis vel pluribus Aristotelis libris consentiunt, sedulo congestos et in unum laterculum collectos propono, omissis quae casui possint tribui (quamquam in his quoque haud raro memoriae antiquitus traditae religiose adhaesisse videntur vel recentissimorum saeculorum librarii) levioribusque discrepantiis et excluso libro septimo. atque consentiunt libri Themistii

	in libris I	II	III	in l. IV 1—8	in l. IV 8—14	in l. V	in l. VI	in l. VIII
		EFI		EFGI	EFGHI	EFHI	EFHIK	
cum E	8	16	18	18	12	4	10	7
F	4	11	5	6	5	2	2	0
G				0	3			
H					8	1	0	1
I	2	3	5	5	4	3	4	1
K							0	0
EF	2	3	1	4	1	1	0	1
EH					4	1	0	0
EI	3	2	7	2				
EK							0	16
FG				2	0			
FH					1	1	0	1
FI	15	25	19	2	1	5	1	1
FK							0	1
GI				4	0			
HI					1	1	1	0
HK							2	0
EFG				0	1			
EFH					0	1	0	0

	in l. IV 1—8	in l. IV 8—14	in l. V	in l. VI	in l. VIII
	EFGI	EFGHI	EFHI	EFHIK	
cum EFI	1	1	0	0	0
EFK				0	1
EGH		3			
EGI	1	1			
EHI		1	0	0	1
EHK				0	1
FGI	21	1			
FHI		3	10	0	5
FHK				2	0
GHI		1			
HIK				0	1
EFGI		4			
EFGH		1			
FHIK				3	0
FGHI		22			
FHIK				15	7

His omnibus computatis atque ad centenarium numerum redactis si quaesiveris quotenis locis inter centenos contra singulos Aristotelis libros faciat Themistii memoria, hae evadunt rationes

	l. I	l. II	l. III	l. IV, 1—8	l. IV, 8—14	l. V	l. VI	l. VIII
contra E	0.62	0.65	0.5	0.61	0.63	0.75	0.68	0.41
F	0.32	0.35	0.55	0.45	0.48	0.36	0.58	0.64
G				0.60	0.54			
H					0.44	0.52	0.5	0.64
I	0.42	0.5	0.43	0.45	0.51	0.36	0.6	0.65
K							0.45	0.41

Mirum in modum numeros sibi constantes velim observes; scilicet apparet Themistium in libris I—V omnino libris FI (praeter lib. III) favere, praeterea in quarti libri parte priore ad librum H, in sexto ad K magis inclinare, in his omnibus vero (excepto libro tertio) a codicis E memoria recedere; at rursus in octavo libro codicum EK vestigia sequi[1]). simulque manifestum fit Themistianis testimoniis, si qua iis inest auctoritas, egregium in modum confirmari opinionem eorum, qui in Aristotelis Physicis recensendis non omnia ad unius libri E quamvis antiquissimi et haudquaquam spernendi arbitrium deferenda esse contenderunt. nam, si quid video, quod in octavo libro frequentius cum codice E congruit Themistius, id non istius libri virtuti sed codici K potius tribuendum est.

Sed iam altera suboritur quaestio. utrum Themistius unum idemque Physicorum exemplar fideliter expressisse putandus est an suo iudicio usus e variarum scripturarum vel coniecturarum farragine quae vera sibi viderentur elegisse? equidem cur hoc veri similius putem quam illud indicabo. primum quibusdam Simplicii locis velut 950,3 Ἀλέξανδρος καὶ Ἀσπάσιος

[1]) Cf. quae Diels adnot. ad Simpl. 1123,7 sq. memorabile certe est Simplicio nec Porphyrium ultra quintum neque Aspasium ultra sextum librum praesto fuisse videri.

καὶ Θεμίστιος γράφουσιν (sim. 1253,6; cf. 441,38 ὁ πιθανὸς Θεμίστιος) edocemur, etsi Themistius ipse iustam Physicorum editionem non condidit (cf. 854,20 καὶ ὁ Θ. ταύτην ἔοικε ἀποδέχεσθαι τὴν γραφήν; sim. 728,10), tamen eius auctoritatem aliquanti aestimari solitam esse in arte critica exercitanda. qui honor certe ei non contigisset, si uni tantum recensioni addictus fuisset. deinde quod Simplicio plura Aristotelis exemplaria manu versanti aliquotiens accidit, ut cum eundem Aristotelis locum bis terve adferret, sibi ipse obloqueretur (cf. Diels *Zur Textgeschichte der Aristotelischen Physik* Berol. 1882 p. 26), idem semel in Themistio quoque (149,11) observare licet. inprimis autem ratio habenda est libri septimi, cuius recensionem duplicem iam ante Themistii aetatem exstitisse certum est. cuius exordium, quale apud Themistium et in utraque Aristotelici textus recensione legitur, exscribam, quo luculentius appareat, quam caute et considerate paraphrastes modo ex hoc modo ex illo fonte hauserit modo sua interposuerit.

Aristotelis recensio principalis ($243^a 11$)	Aristotelis recensio vulgaris ($243^a 21$)	Themistii paraphrasis p. 204
ἅπαν δὴ τὸ φερόμενον ἢ ὑφ᾽ ἑαυτοῦ κινεῖται ἢ ὑπ᾽ ἄλλου· ὅσα μὲν οὖν αὐτὰ ὑφ᾽ αὑτῶν κινεῖται, φανερὸν ἐν τούτοις, ὅτι ἅμα τὸ κινούμενον καὶ τὸ κινοῦν ἐστίν· ἐνυπάρχει γὰρ αὐτοῖς τὸ πρῶτον κινοῦν — — — — (15) ὅσα δ᾽ ὑπ᾽ ἄλλου κινεῖται,	ἅπαν δὴ τὸ φερόμενον ἤτοι αὐτὸ ὑφ᾽ αὑτοῦ κινεῖται ἢ ὑφ᾽ ἑτέρου· εἰ μὲν οὖν ὑφ᾽ αὑτοῦ, φανερὸν ὡς ἐν ἑαυτῷ τοῦ κινοῦντος ὑπάρχοντος ἅμα τὸ κινοῦν καὶ τὸ κινούμενον ἔσται — — — — τὸ δ᾽ ὑπ᾽ ἄλλου κινούμενον	ἐπειδὴ πᾶν τὸ φερόμενον ὑφ᾽ αὑτοῦ κινεῖται ἢ ὑπ᾽ ἄλλου, ὅσα μὲν ὑφ᾽ ἑαυτοῦ κινεῖται, δῆλον ὡς ἅμα ἐν ἑαυτοῖς τὸ κινοῦν ἔχει. ἐνυπάρχει γὰρ αὐτοῖς ἡ κινητικὴ δύναμις. ὅσα δὲ ὑπ᾽ ἄλλου κινεῖται τὴν κατὰ τόπον φοράν, ἐπὶ τούτων ἐπισκεπτέον, εἰ μηδέν ἐστι μετα|ξὺ τοῦ τε προσεχῶς κινοῦν|τος κα τοῦ φερομένου.
τετραχῶς ἀνάγκη γίνεσθαι· τέτταρα γὰρ εἴδη τῆς ὑπ᾽ ἄλλου φορᾶς, ἕλξις ὦσις ὄχησις δίνησις. ἅπασαι γὰρ αἱ κατα τόπον κινήσεις ἀνάγονται εἰς ταύτας — — — — —	($244^a 18$ οὐθὲν μεταξὺ τοῦ κινουμένου καὶ τοῦ κινοῦντος: infra v. 27 τοῦ φερομένου) τετραχῶς κινεῖται. αἱ γὰρ ὑφ᾽ ἑτέρου κινήσεις τέτταρές εἰσιν. ὦσις ἕλξις ὄχησις δίνησις. καὶ γὰρ τὰς ἄλλας πάσας εἰς ταύτας ἀνάγεσθαι συμβαίνει — — —	τετραχῶς τοίνυν ὑπ᾽ ἄλλου ταῦτα κινεῖται. ἢ γὰρ ἕλκοντος ἢ ὠθοῦντος ἢ ὀχοῦντος ἢ δινοῦντος. πᾶσαι γὰρ αἱ κατὰ τόπον κινήσεις εἰς τούτους τοὺς τρόπους ἀνάγονται. ἡ γὰρ ῥίψις καὶ αὐτὴ ὑπὸ τὴν ὦσίν ἐστιν.
(19) ὅταν τὸ ἀπ᾽ αὐτοῦ κινοῦν ἐπακόλουθον (ἐπακολουθοῦν dett.) ὠθῇ — (20) ἡ δὴ ῥῖψις, ὅταν σφοδροτέραν ποιήσῃ τὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ κίνησιν τῆς κατὰ φύσιν φορᾶς — — —	$244^a 21$ ἡ δὲ ῥῖψις ὅταν θάττων ἡ κίνησις γένηται τῆς κατὰ φύσιν τοῦ φερομένου σφοδροτέρας γινομένης τῆς ὤσεως	σφόδρα γὰρ ὦσίς ἐστιν ἡ ῥίψις αὐτοῦ μὲν οὐκ ἐπακολουθοῦντος σφοδροτέρας † ὑπὸ τῆς ῥύμης † ὅταν αὕτη γένηται τῆς κατὰ τὴν φύσιν κινήσεως τοῦ ῥιφθέντος. εἰ δὲ
(cf. supra v. 15 τέτταρα γὰρ εἴδη τῆς ὑπ᾽ ἄλλου φορᾶς) ($244^a 14$) ἀδύνατον δὲ ἢ ἀφ᾽ αὑτοῦ πρὸς ἄλλο ἢ ἀπ᾽		τέσσαρες οὗτοι τρόποι τῆς ὑπ᾽ ἄλλου φορᾶς, ἀδύνατον δὲ ἢ ὠθοῦντα μὴ ἅπτεσθαι ἢ τὸν ἕλκοντα ἢ

ἄλλου πρὸς αὐτὸ κινεῖν μὴ ἁπτόμενον, ὥστε φανερὸν ὅτι τοῦ κατὰ τόπον κινουμένου καὶ κινοῦντος οὐδέν ἐστι μεταξύ. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ ἀλλοιουμένου καὶ τοῦ ἀλλοιοῦντος. τοῦτο δὲ δῆλον ἐξ ἐπαγωγῆς. ἐν ἅπασι γὰρ συμβαίνει ἅμα εἶναι τὸ ἔσχατον ἀλλοιοῦν καὶ τὸ ἀλλοιούμενον — — (245^{a}3) ἀλλοιοῦται τὸ ἀλλοιούμενον ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν)	(244^{a}24) φανερὸν δὴ ὅτι τὸ κινούμενον καὶ τὸ κινοῦν ἅμα καὶ οὐθὲν αὐτῶν ἐστι μεταξύ. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ ἀλλοιουμένου καὶ τοῦ ἀλλοιοῦντος οὐδέν ἐστι μεταξύ. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. ἐν ἅπασι γὰρ συμβαίνει ἅμα εἶναι τό τε*) ἀλλοιοῦν ἔσχατον καὶ τὸ πρῶτον ἀλλοιούμενον. τὸ γὰρ ποιὸν ἀλλοιοῦται τῷ αἰσθητὸν εἶναι. αἰσθητὰ δ᾽ ἐστίν, οἷς διαφέρουσι τὰ σώματα ἀλλήλων**), οἷον βαρύτης κουφότης — (244^{b}9) καὶ ἡ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης. [*) τε om. E] [**) at σῶμα σώματος διαφέρει sex Bekkeri codices ad 244^{b}18.]	τὸν δινοῦντα ἢ τὸν ὀχοῦντα, δῆλον ὡς τοῦ κινουμένου καὶ τοῦ προσεχῶς κινοῦντος οὐδὲν μεταξύ. ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῦ ἀλλοιουμένου καὶ τοῦ ἀλλοιοῦντος· ἅμα γὰρ συμβαίνει τε εἶναι τὸ ἔσχατον ἀλλοιοῦν καὶ τὸ πρῶτον ἀλλοιούμενον. ἀλλοιοῦται γὰρ τὰ αἰσθητὰ καὶ ὑπὸ αἰσθητῶν. αἰσθητὰ δέ ἐστιν ταῦτα, οἷς διαφέρει σῶμα σώματος, βαρύτης, κουφότης καὶ θερμότης ψυχρότης καὶ τὰ σύστοιχα. ἅπτεται δὲ καὶ τὸ θερμαῖνον καὶ τὸ ψῦχον καὶ τὸ λευκαῖνον καὶ τὸ τὴν αἴσθησιν κινοῦν.
(244^{b}11) ἡ γὰρ αἴσθησις ἡ κατ᾽ ἐνέργειαν κίνησίς ἐστι διὰ τοῦ σώματος.	(244^{b}26) ἡ γὰρ ἐνέργεια αὐτῶν κίνησίς ἐστι διὰ σώματος.	καὶ γὰρ αἱ κατ᾽ ἐνέργειαν αἰσθήσεις ἀλλοιώσεις εἰσίν.

similem in modum discrepantes Aristotelici textus scripturas conflasse videri Themistium adnotavi 92,22. 105,1 sqq.

Ultimo denique loco pono, quo res mihi confici atque absolvi videtur, si quidem in materia tam subtili absolvi quicquam potest. etenim frequenter animadvertimus, ubi Aristotelis codices inter se discrepant sive verbis varie collocatis sive alium in modum, Themistii paraphrasin neutram partem sequi, sed quasi tertiam viam ingredi vocabulis aut aliter collocatis aut omissis aut nova quadam voce inducta. cuius consuetudinis exempla potiora, cum permagni momenti sint ad Themistii rationes perspiciendas, adponam additis ubi e re visum est Philoponi et Simplicii testimoniis correctisque vel suppletis nonnullis quae in adnotatione minus recte aut minus plene scripseram[1]) (Si^{l} Si^{c} Si^{p} eadem significare scito atque apud Dielesium *Zur Textgesch.*).

a) 45,27 (195^{a}25) οὐδὲν ἀγαθὸν αὐτὸ εἰπεῖν Th. et (μηδὲν) DE Si^{c} 322,2: μηδὲν εἰ. αὐ. ἀγ. E Aristot.: αὐ. μ. εἰ. ἀγ. FI Aristot.: μ. αὐ. ἀγ. εἰ F Simpl.
49,31 (196^{b}5) τὴν τύχην αἰτίαν μὲν εἶναι Th.: μὲν εἶναι αἰτία ἡ τύχη Si^{l} 332,33: εἶ. αἰ. μ. ἡ τ. E Aristot.: εἶ. μ. αἰ. ἡ τ. FI Aristot.: εἶναι μέντοι (μ. εἶ. M) ἡ τ. Phi^{l} 266,6.
93,31 (206^{b}28) δύο ἐποίησε τὰ ἄπειρα Th.: δυάδα ποιῆσαι τὰ ἄ. Si^{p} 499,4: δύο τὰ ἄπ. ἐπ. E Aristot. et Philop. 473,5: ἄπ. δύο ἐπ. FI Aristot.

[1]) Non recepi locum a Dielesio *Zur Textgesch.* p. 26 commemoratum 184^{b}23, quia Themistii illa ζητοῦντες (3,4) et ἐζήτουν (2,5) ad Aristot. 184^{b}22 et 25 spectare existimo.

99,14 (208ᵃ10) ἄλλου γένεσιν εἶναι Th. et Simpl. 515,27: θατέρου εἶ. γ. E Aristot.: γ. θ. εἶ. FI Aristot.

167,27 v. adn. cr.

181,8 (231ᵃ28) οὐδὲν ἔσχατον τοῦ ἀμεροῦς Th.: ἔ. τ. ἀ. οὐ. E Aristot.: ἔ. οὐ. τ. ἀ. FHIK Aristot.

196,19 (237ᵃ26) δὲ πᾶς χρόνος Th. (οὖν πᾶς χρ. Philop. exc. Ven. 869,13): χρ. δὲ πᾶς E (δ' ἅπας) FHI Aristot.: π. δὲ χρ. K Aristot. (cf. Sip 995,5).

221,5 (257ᵃ30) πρότερον ἀεὶ καὶ αἴτιον Th.: αἴ.—πρ. καὶ ἀρχικώτερον Sip 1233,3: ὂν αἴ. ἀεὶ πρ. FHI Aristot.: ὂν ἀεὶ πρ. αἴ. EK Aristot.: καὶ πρώτως αἴ. πρ. Philop. Exc. Par. 833,32

224,32. 33 (260ᵃ4) τὸν αὐτὸν ἀεὶ κινήσει Th.: ἀεὶ τὸν αὐ. κ. K Aristot. ('partim erasa praebet E' Diels ad Simpl. 1262,32): τὸν αὐ. κ. Simpl. l. c.: ἀεὶ κ. τὸν αὐ. E Bekkeri: τὴν αὐτὴν ἀεὶ κ. τ. αὐ. FHI Aristot. (ἀεὶ τὴν αὐτὴν σχέσιν φυλάττον Philop. Exc. Paris. 839,22; cf. 894,4).

b) 39,11 (193ᵇ6) φύσις Th.: αὕτη φ. E Aristot., Philop. 215,15. 21, Sic 277,24 et E Sic 277,19: φ. αὖ. FI Aristot. et F Simpl. 277,19: αὖ. ἡ φ. D Simpl. 277,19.

60,15 (199ᵃ8) τέλος ἐστιν Th. et Sil 374,29: τέλος ἐστί τι E Aristot.: τέλος τί ἐστι FI Aristot. et Sic 288,24. 375,26. 377,26: ἔστι τέλος τι Philop. 308,16.

63,23 (200ᵃ1) ἐξ ἀνάγκης νομίζοι Th.[1]): ἐξ ἀ. γεγενῆσθαι ν. E Aristot.: γεγ. ἐξ ἀν. ν. FI Aristot.

73,22 (201ᵇ30) δυνάμει πόσον Th.: δυνατὸν π. εἶναι E Aristot.: δυνατὸν εἶ. π. FI Aristot.

88,30 (205ᵃ26) τὸ ἄπειρον Th.: ἄπ. Sip 484,9: ἓν ἄ. Sip 484,8: τὸ ἓν καὶ ἄ. EI Aristot., Philop. 446,21. 28 τὸ ἄ. καὶ ἓν F Aristot.

99,12 (208ᵃ7) ἀληθεῖς Th.: ἑτέρας ἀ. E Aristot., Phil 493,22: ἀ. ἑ. FI Aristot.

107,6 (209ᵇ27. 28) ἑκάστου Th.: ἑ. ἐστίν E Aristot., Phil 522,18: ἑ. ἐκ. FGI Aristot.

145,11 (219ᵃ6) δοκεῖ Th.: δοκεῖ τις EGI Aristot.: δ. τι F Aristot.: τις δ. H Aristot., Sic 710,6

154,2 (220ᵇ29) φαμέν Th.: εἶναί φ. EF Aristot.: φ. εἶ. GHI Aristot., Sic 733,33. 761,15

154,10 (221ᵃ7) δῆλον Th., Alexander apud Simpl. 735,9 (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 6 et praeterea Philop. 749,19 sqq.): δὲ δῆλον H Aristot.: δῆλον δὲ EFGI Aristot.

178,6 (229ᵇ29) ἡ κίνησις Th.: ὑποκειμένοις ἡ κ. H Aristot.: ἡ κ. ὑποκ. EFI Aristot.: ὑποκ. Sic 907,2

225,2 (260ᵃ7) διὰ τὸ ἄλλως καὶ ἄλλως ἔχειν Th.: ἤδη διὰ τὸ ἄ. καὶ ἄ. ἔ. FHIK Aristot., Phil Exc. Ven. 894,6: διὰ τὸ ἄ. καὶ ἄ. ἔχ. ἤδη E Aristot.

[huic generi fortasse adscribendum est 79,17 (202ᵇ36) ταύτης τῆς ἐπιστήμης οἰκεία ἡ θεωρία Th.: τῆς ἐπ. ταύτης οἰ. ἡ θ. Phil 390,24: ταύτης τῆς ἐπ. οἰ. ἡ θ. περὶ αὐτοῦ F Aristot.: ταύτης τῆς ἐπ. οἰ. ἡ θ. ἡ π. αὐ. I et ed. Basil. Aristot., Sil 452,19 (E; ἡ περὶ om. F): τῆς ἐπ. οἰ. ἡ περὶ αὐτὸ θ. E Aristot. ('ἡ περὶ αὐτὸ θ. E rec. in lit.' Bekker): τῆς ἐπ. οἰ. ἡ θ. ταύτης Bekkeri textus (unde? num ex E pr.?). sed subesse videtur Bekkeri error.]

c) 58,11 (198ᵇ2) τὸ Th. (cf. Sip 367,18 sq,): τό τε FI Aristot., Sic 367,22: γὰρ τό τε E Aristot.

74,8 (202ᵃ1) λείπεται Th.: λ. δὴ E Aristot.: λ. τοίνυν FI Aristot. — cf. 27,13 (190ᵃ31) τοίνυν Th.: δὲ EI Aristot., Sil 212,16, Phil 155,11.

---

[1]) νομίζειν MWB, νομίζει L. at fortasse in illa littera ν latet compendium verbi γίγνεσθαι (γ with σθαι above; cf. quae exp. p. XXXIII), qua coniectura probata priori generi adnumerandum esset exemplum.

76,24 (202a23) τὸ μὲν Th.: τὸ μὲν γὰρ FI Aristot., Philop. 376,11. 12: τὸ μὲν δὴ E Aristot.

196,12 (237a15) καθ' ἕκαστον Th.: κ. ἕ. τῶν νῦν EFI Aristot., Si^{p} 994,12 sq.: κ. ἕ. νῦν HK Aristot. om., Philop. Exc. Par. 811,9.

d) 97,17 (207b25) ἀποδείξομεν Th.: πειρασόμεθα λέγειν FI Aristot.: ἐροῦμεν E Aristot.

121,11 (212b16) ἐστι Th.: περιέχεται E Aristot.: ὃ περιέχει FGI

219,12 (255a34) χρώμενος Th.: θεωρῶν FHIK Aristot.: ἐνεργῶν E Aristot. (cf. Simpl. 1213,34).

Multa in his exemplis incerta sunt quaeque plures ansas ad dubitandum dent, anne quae Aristotelis memoria in duas partes divergente in alterautra leguntur, post Themistii demum aetatem ex ipsis Themistii scripturis orta sint[1]). et sane quae in paraphrasi observavimus, discrepantibus testibus silere Themistium, idem in Aristotelis quoque singulos libros cadere eis quae sequuntur exemplis demonstratur. in quibus saepius itidem incertus haereas, utrum tot et tantarum turbarum causae in Aristotele an in Themistio quaerenda sint.

29,1 (190b30) τὰ αἴτια Th.: τὰς ἀρχὰς FI Aristot., Si^{l} 218,13, Si^{c} 218,17, Phi^{l} 165,4: om. E Aristot.

86,24 (204b33) ἅπαν Th., I Aristot.: ἅπαντα F Aristot.: ἅπαν μὲν E Arist.

99,11 (208a6) καὶ ἐνεργείᾳ Th., Si^{p} 515,20 (cf. Philop. 493,20): ἐπελθεῖν E Aristot.: om. FI Aristot., Phi^{l} 493,17.

107,3 (209b24) ἦν ἀὴρ Th. (ἦν πρότερον ἀὴρ KM Philop. 522,14; πρ. ἦν ἀὴρ G): ἀὴρ ἦν EGI Aristot., F Si^{c} 543,8: ἀὴρ F Aristot., E Simpl.

111,7 (211a1) εἶναι τοῦ πράγματος Th., Philop. 540,5 (cf. Simpl. 565,13): τοῦ πρ. εἶ. FGI Aristot.: τοῦ πρ. E Aristot.

118,11. 12 (212a7) τί μέγα εἶναι Th., Si^{c} 581,9: μέγα τι εἶναι EGI Aristot., Phi^{l} 585,5, Si^{l} 581,3: μέγα εἶναι F Aristot.

120,5 (212b3) γὰρ Th.: δ' EFG Aristot., Si^{l} 591,9: om. I Aristot.

135,9 (216b22) φανερὸν οἴονται εἶναι Th.: οἴ. φ. εἶ. FGHI Aristot., Phi^{l} 667,6, Si^{c} 682,28 (cf. lemma v. 19): οἴ φ. E Aristot.

140,11 (217b33) ἄν τις Th.: τις ἄν GHI Aristot.: τις ἂν καί E Aristot.: τις F Aristot.

165,6 (224a23) εἶναι μουσικῷ Th.: μ. E_1 Aristot.: μ. εἶ. E_2FHI Aristot., Si^{c} 802,19.

171,18 (226a24) κατὰ τὸ ποσὸν Th.: καὶ κατὰ τὸ π. F Aristot.: καὶ τὸ π. HI Aristot. (cf. AC Si^{p} 858,9; καὶ om. FM): καὶ ποσὸν E Aristot. et Metaphys.

177,24 (229b3) γὰρ — τὸ ὑγιάζεσθαι τῷ νοσάζεσθαι Th.: τὸ νοσ. γὰρ τῷ ὑγ. FHI Aristot. (cf. Si^{p} 903,25): τὸ νοσ. (cet. om.) E Aristot.

179,6 (230b6) ἐναντίαι καὶ φθοραί Th.: ἐν. αἱ φθ. FI Aristot.: αἱ ἐν φθ. E Aristot.: ἐν. φθ. H Aristot., Si^{c} 911,24: φθ. ἐν. Si^{c} 911,19.

189,5 (233b18) ἀλλ' ὅτι καὶ Th.: ἀλλὰ καὶ ὅτι EFIK Aristot.: ἀλλ' ὅτι H Aristot.

212,2 (251b21) χρόνου — ἐσομένου Th.: — ἐσ. χρ. EHIK Aristot., Si^{p} 1156,15: om. χρόνου F Aristot.

---

[1]) Themistii Philoponi Simplicii libri sicut ex Aristotele interpolati sunt, ita Physicorum rursus codices ex illorum auctorum verbis damnum accipere potuisse ut credam, iisdem adducor argumentis, quae supra adtuli p. XXI. fortasse huc spectat 118,7 (212a3) μήτε ὕλη μήτε εἶδος μήτε διάστημα Th.: μ. τὸ εἶ. μ. ἡ ὕ. μ. δ. τι Aristot. (sed τὸ et ἡ del. E_2; διάστ. ἀεί τι F); cf. praeterea 7,4 (185b29) λελεύκωται Th., Si^{c} 91,22, Philop. 43,13, Aristot. ed. Basil.: λελευκωμένος EFI Aristot., Philop. 43,21. — non liquet quid statuendum sit de 178,30 (230a29) εἰ δὲ Th., Bekkeri textus (unde?): εἰ δὴ FI Aristot.: ἢ εἰ EH et ed. Basil. Aristot.

230,28 (264^{a}21) οὐ μία ἐστίν Th.: οὐκ ἔστιν μία FHI Aristot.: οὐ μία EK Aristot.

Quantas difficultates illae discrepantiae afferant ad genuinam scripturam recuperandam, luculentissime demonstretur hoc uno exemplo, cuius forma in libris manuscriptis novies immutata adparet 224,20 (259^{b}24,25)

καθάπερ	εἴπομεν		ἔσεσθαί		τις	ἄπαυστος	καὶ	ἀθάνατος	κίνησις	MC Them.
-	-		-		ἄπαυστός τις		-	-	-	SL Them.
-	-		-	ἐν τοῖς οὖσιν	-	-	-	-	-	ed.Bas.Aristot.
·		ἔμπροσθεν	- - - -		-	om.	-	-	-	E Aristot.
	-		ἐν τοῖς οὖσιν ἔσεσθαι		-	-	-	-	-	FH Aristot.
-	-		- - - -		-	καὶ ἀθάνατός τις			-	I Aristot.
ἔσεσθαι καθάπερ	εἴπομεν		- - - -		-	τις καὶ ἀθάνατος			-	K Aristot.
-	-	δέδεικται	ἄπαυστός τις ἐν τοῖς οὖσιν καὶ ἀθάνατος						-	A Si^c 1260,12
-	-	-	-	-	καὶ ἀθάνατος ἐν τοῖς οὖσιν				-	M Simpl.

si variae istae scripturae in novem libris manuscriptis ad idem stemma redeuntibus legerentur, numquid probabilius excogitari posset, quam olim in archetypo communi totum locum sic exaratum fuisse

ἐν τοῖς οὖσιν τις
καθάπερ εἴπομεν, ἔσεσθαι ἄπαυστος καὶ ἀθάνατος κίνησις

atque deinde non solum quae superscripta sunt variis locis inserta esse sed etiam in libro quodam, Simplicii et libri K Aristot. fonte communi, ἔσεσθαι illud et ἐν τοῖς οὖσιν sedes mutavisse indeque illorum librorum scripturas ortas esse? at cum non soli Aristoteli, sed etiam Themistio et Simplicio res agatur, talem explicandi rationem nemo puto adhibebit.

Sed etiamsi multa ex exemplorum a nobis adlatorum numero eximenda sunt ut nimis perplexa atque obscura itidemque multa, ut in quibus labes e Themistio in Aristotelis libros fluxisse videatur, tamen restant haud pauci loci, quibus Themistium, cum testes inter se dissidere vidisset, consulto ab utroque recessisse veri simillimum est. quem morem neque primum eum induxisse et longo tempore post eum secutos esse grammaticos haud est quod pluribus demonstrem. multo enim ante Themistii aetatem paraphrases confectas esse idque scriptionis genus secundum artis leges exercitari coeptum esse constat. quin ipse Themistius Eugenium patrem his studiis se dedisse narrat or. XX p. 287,10 ed. Dind. idemque sese, cum admodum iuvenis se ad paraphrases conscribendas adplicaret, thesauros tantum a patre et socero (de quo cf. or. XXI p. 297,10) pro hereditate acceptos prompsisse fatetur or. XXIII p. 355,26. quamobrem nemini mirum esse potest illius immutandi consuetudinis tot scriptorum memoriae perniciosissimae non solum apud Philoponum Simpliciumque[1] (quod iam e locis a me congestis facile perspicitur; cf. praeterea Diels *Zur Textgesch.* p. 26), sed etiam in Themistii libris frequentissima inveniri vestigia, e quibus ad Aristotelem spectantia haec enotavi exempla:

[1]) 163,21 πασῶν εἶναι MWB Th.: εἶναι πασῶν L Th.: πασῶν (εἶναι om.) Si 768,15. talia saepe inveniuntur.

23,15 (189^{b}27) ἓν τὸ στοιχεῖον MB$_{2}$ Them., E Aristot., L Philop. 150,14, Si^{l} 208,1, Si^{c} 208,4: τὸ ἓν τὸ στ. W: τὸ στ. B$_{1}$: ἓν στ. F Aristot.: ἓν τῶν στοιχείων L Th., I Aristot., K Philop.

46,13 (195^{b}15) τὰ συμπλεκόμενα MW Th.: συμπλ. BL Th.: συμπλ. ταῦτα Aristot.

54,17 (197^{b}8) οὐδὲν—τι ποιεῖ MW Th.: οὐ.—ποιεῖ τι BL Th.: οὐ.—ποιεῖ Aristot.: τι ποιεῖν (om. οὐ.) Si^{p} 346,12.

82,18 (203^{b}28) πολλαχοῦ MW Th.: ἀλλαχοῦ BL Th.: πανταχοῦ Aristot., Si^{c} 467,18, Philop. 408,7.

94,11 (207^{a}3) ἀεί τι ἔστιν ἄλλο ἔξω λαβεῖν M Th.: ἀεί τι ἄ. ἔστ. ἔξω λ. WBL Th.: ἀεί τι ἄ. ἔξω λαμβάνειν ἔστι E Aristot.: ἀεί τι ἔξω ἔ. λαμβ. F Aristot.: ἀεί τι ἔ. ἔξω λαμβ. I Aristot.: ἔ. τι ἀεὶ λαβεῖν (λαβεῖν ἀεί τι F) ἔξω Si^{p} 500,16: ἀεὶ—ἔστι τι—ἔξω λαβεῖν Philop. 474,9. — cf. 94,9 (207^{a}1) μηδὲν ἔστι ἔξω λαβεῖν, ἡμεῖς δὲ οὐ ἀεί τι ἔστιν ἔξω λαβεῖν Th., indeque Si^{p} 500,10: μηδὲν ἔστι λ. (λ. τι L) ἔξω, ἐγὼ δέ —, οὐ — ἀεί τι ἔστι λ. (λ. om. L) ἔξω Philop. 474,2: μηδὲν ἔξω, ἀλλ᾽ οὐ ἀεί τι ἔξω ἐστί Aristot. — 94,16 (207^{a}8) ἀεί τι λαβεῖν ἔστιν ἔξω Th., Aristot. (λαμβάνειν E): ἀεί τι ἔστιν ἔξω Si^{c} 500,26 sq.

120,6 (212^{b}3) τὰ μὲν κατὰ δύναμιν, τὰ δὲ — — ἐν τόπῳ MW Th.: τὰ μὲν κ. δ. ἐν τ., τὰ δὲ BL Th.: τὰ μὲν ἔστιν ἐν τ. Aristot., Si^{l} 591,9: ἐν τ. om. Si^{p} 591,13

122,24 (213^{a}10) τοῦ M Th. et F Aristot.: οὖν τοῦ W Th.: οὖν BL Th.: om. EGI Aristot. et Si^{l} 597,4.

156,16 (221^{b}19) καὶ τὴν ἐρημίαν M Th., Si^{c} 744,25: καὶ τὴν ἠρ. μετρήσει WBL Th.: μετρ. καὶ τ. ἐρ. Aristot.

187,28 (233^{b}6) ἔσται πᾶς χρόνος MW Th.: ἔ. χρ. (πᾶς in marg.) S Th.: π. ἔ. χρ. L Th.: ἔ. ὁ χρ. π. F Aristot.: ἔ. ὁ π. χρ. EHIK Aristot.

212,11 (251^{b}29) εἶναί τινα M Th. (τὴν) et E Aristot.: εἶναι CSL Th.: τινὰ εἶναι FHIK Aristot.

His igitur locis in in examen vocatis mihi persuasi diversas scripturas quae in Aristotelis libris circumferuntur plerasque novisse Themistium inque iis sive probandis sive reiciendis non auris, ut ita dicam, arbitrio usum esse, sed consilio et ratione operam posuisse. qua quid effecerit tabula illa p. XXII sq. expressa ostendit.

Sed iam unde digressi sumus revertamur quaestionemque incohatam, cui codicum generi praeter cetera fides habenda sit, instauremus. quam quaestionem iam missis omnibus extraneis testimoniis in propria singularum classium virtute examinanda et aestimanda totam versari deberi cognovimus. at priusquam de classibus illis vel codicum generibus tractemus, nonnulla quae ad communem archetypum pertinent exponere liceat. et constat quidem omnes quotquot exstant libros ad unum idemque exemplar redire lacunis deformatum, e quibus duae adhuc in cunctis libris manuscriptis indicatae sunt spatiis vacuis relictis, 231,6 et 137,27. his adde tertium exemplum omni dubitatione exemptum, 73,18, ubi συστοιχίας tabula in libris MWB(RS) intercidit, in codicis B margine et in L nonnullisque aliis quartae classis suppleta est aliunde; aliunde dico, non quia Themistium aliud quicquam exhibere potuisse atque Philoponum et Simplicium inter se consentientes negaverim, sed quod ea quae B marg.

et L praebent, propter illud νοῦς et δόξα aut e doxographorum copiis (cf. Diels p. 282) aut e Iamblicho deprompta videntur. praeterea haud pauci exstant loci, quibus etsi lacunarum memoria in chirographis evanuit, tamen in scripturae discrepantia certissima supersunt vestigia, velut 47,20 sq. ἐπανήκοντα ML, ἥκοντα W, om. B. similia observari possunt 12,4. 14,5 (ubi in B pro ἐξ ὄντων ἄρα οὕτω haec relictis spatiis leguntur ἐξο . των . . . . οὕτω). 47,13. 78,4. 125,23. 132,9. 184,11 (BL ex Aristotele vel Simplicio emendatos esse puto). 202,11 (⟨πρῶ⟩τον). id quoque memorabile in variis libris frequentiores lacunas nonnumquam intra paucarum paginarum fines inveniri; velut 152,16 (W). 153,13 et 19 (B). 154,22 sq. (W). 157,21 (L). 159,9 (B); vel 117,28. 118,1 (B), vel 131,34 (B). 132,9 (W). 135,12 (B). quamobrem non dubitavi aliis quoque locis, ubi oratio aut non cohaerere aut hiare videbatur sive in omnibus libris sive in melioribus pluribusve, cum in reliquis damnum aliunde expletum videatur, eandem vitii causam sumere[1]); velut 4,2 (L = Simpl.). 31,16 (L = Philop.). 67,13 (L_2a = Aristot.). 81,4. 85,9. 153,5. 160,9. 161,29. 166,2 (L_2a = Aristot.) 171,10. 172,26. 193,1. 196,2. 201,5. 202,11. 204,10. 210,26. 218,1. 222,5. 229,15. et fortasse eadem ratione alibi quoque utendum erat; ut nunc mihi persuasum est 47,1 post μόνον excidisse τὸ δυνάμενον vel τὸ οἷόν τε. quamquam cavendum est, ne temere insertis quae si legerentur ferri possent Themistium emendes, non Themistii libros. velut saepius animadverti in Themistii libris brevitati ita studeri, ut duobus contrariis inter se oppositis altera pars, quippe quae facile audiri possit, omittatur (cf. inprimis 197,24 et 85,6. 196,14. 197,1. 202,10). — lacunae illae utrum librariorum socordiae tribuendae sint an

[1]) vereor ne in locis quibusdam tractandis, qui in libro M omissis aliquot verbis mutilati sunt, nimium tribuerim huius codicis auctoritati; velut 6,30. 38,32. 47,8. 53,10. 54,3. 62,6. [nolo diffiteri mihi quoque non paucis locis praestantiam codicis M, quam negare non ausim, nimis religiose observatam esse videri. mihi quidem quattuor classium codices etsi puritate distant tamen omnes aliquatenus genuini fontis participes esse videntur. velut p. 162,19 οὕτως γὰρ ἂν ἓν ἅμα καὶ οὐχ ἓν γενήσεται Themistianum non credo. sane sic M; at ἂν omittunt WB et pro ἓν exhibet ἂν L_1. ergo in archetypo fuit γὰρ ἂν ἅμα, correctum in γὰρ ἓν ἅμα: idque quod unice verum est exhibet Simplicius. neque magis credo ἀλλά φησι τό⟨δε⟩ τις ἂν ἴσως quod rescriptum est p. 170,8 ex M, qui corrupte φῆσαι τό τις ἂν habet. quidni simpliciter cum ceteris φῆσαι τις ἄν? similiter crucem ego p. 114,12 tollam scribendo ὅλως δὲ οὐδὲ δυνατὰ ἐννοεῖς ubi MW οὔτε δυνατόν, BL οὔτε δυνατὰ praebeat. nam Simplicius sententiam tantum referens scribit δὲ ἀδύνατα. quodsi verum esset, quod eruditissimus editor sagaciter coniecit, bonas lectiones deteriorum e Simplicio aliisque commentis haustas esse, cur non simpliciter illud δὲ ἀδύνατα descripserunt BL? ego in Themistio illud sequor quod in Platone et Demosthene aliisque neglegi a viris doctis graviter fero quodque in Aristotelis Physicis evicisse mihi videor, ultra stemmatis rectas lineas ultra citroque vagari librariorum libidinem, quippe qui non sint fere stupidi prototyporum sectatores, sed curiosi editores, quales nos, qui sive melioribus libris sive ingenio nisi textum corruptum in pristinum nitorem restituere studeamus. ergo non canone universali in eiusmodi scriptoribus recensendis, sed sensu magis et iudicio ad singulos locos accommodato opus esse videtur. Diels.]

archetypi condicioni, plerumque in incerto est; at codicem illum, e quo omnia quotquot exstant huius operis exemplaria manaverunt, passim difficilem lectu aut situ corruptum fuisse multis lectionibus edocemur, ut 231,20 (cf. praeterea 166,23 et 225,16); eundemque aduotationibus modo brevioribus modo amplioribus instructum fuisse multa emblemeta testimonio sunt (cf. 8,20. 21,16 sq. 22,20. 175,21. 222,9 [ubi in ἤδη latet ἤγουν vel ἤτοι] al.). neque neglegendum est saepissime libros ita inter se discrepare, ut suspicio fiat vocabula vel singula vel compluria olim margini vel inter lineas scripta fuisse sive explanandi sive emendandi causa; cf. 4,12. 17,17. 25,5. 52,11. 73,2. 107,1. 124,1 sq. 198,16. 213,33. et nonnumquam accidit, ut utraque demum scriptura in unum conflata genuina Themistii lectio restituatur aut restitui posse videatur (cf. 84,4. 96,23. 132,29. 177,21. 197,12). inprimis codex M tales dittographias quae vocantur servavit (ut 32,6. 61,14. 130,2. 230,27; cf. etiam quae postea p. XXXVII de huius libri scripturis marginalibus exponuntur).

Denique in archetypo illo multa per compendia scripta fuisse videntur adhibitis non solum signis tachygraphicis ut aiunt, quibus singulae litterae vel syllabae, finales inprimis, exprimuntur, sed etiam alio illo notandi genere, quo diversum in modum uti solebant qui diversas artes exercebant, aliter grammaticus, aliter medicus vel iureconsultus vel theologus: nempe ut vocabulorum ad artem spectantium primae tantum litterae ponantur. utriusque generis exempla quaedam adponam e codice M, qui plurima huius consuetudinis vestigia retinuit, collecta.

ἀναγκαῖον: αν^{α}

αὐτός, αὐτῷ, αὐτῆς: αυ^{τ} (at interdum αὐτῷ accuratius αυ$^{τ\hat{}}$ scribitur)

γεννητικὰ Π^{ρ}

γράφεται: γ$^{\text{HΓ}}_{ε}$

δυνάμει: Δ^{υει}, Δ$^{\tilde{υ}}$

ἑκάστου: ἑκα$^{ς'}$ (at hic vel illic accuratius ἑκ$^{\bar{α}}_{8}$)

ἐλάττονι: ἐλ$^{α⅂}_{λ}$

ἐνεργείᾳ: ἐνερ^{Γ}

ἐξανάγκης: ἐξ$^{\bar{α}}$ vel ἐξαν$^{\bar{α}}$

εὐθεῖαν: εὐ^{θ}

μεταβάλλοι: μεταβά^{λλ}

ταύτης: ταυ^{τ}

πέρας: πρ$^{ε'}$

ποιητικοὶ: ποιη^{τ}

παραδείγματος: π$^{εδ^{ο}}$

παρακείμενος: π$^{εζ'^{ο}}$

σημαίνει, σημαίνοι, σημαίνῃ al.: σ⅂^{Η} (at subinde σ⅂^{Ηει})

συμπεράσματος: συμ^{π}

συλλογισμῷ: συλλ$^{\tilde{ο}}$

σωκράτης: σω$^{ρΗ'}$

χρόνος, —ου, —ῳ, —ον: χ^{ρ} (at χ^{ρ}οι)

Multa inde vitia, quae in Themistii libris inveniuntur, aut explicantur aut emendantur; cf. 4,32. 16,10. 39,28. 47,2. 56,1. 67,12 (L; idem error 70,32). 89,13. 136,8 sq. 174,22 (verbi γίγνεσθαι compendia etsi in M non apparent, tamen in W inveniuntur; cf. 17,21 et 64,12). 188,9. 201,5. 227,14. nescio, an aliis quoque locis eadem medicina adhibenda sit (de 63,23 cf. p. XXVI adn. 1). simul vero apparet in vocabulis usitatioribus, quoniam una eademque scriptura $\overset{H}{\sigma}$ vel $\sigma\overset{\eta}{\mu}$ pro σημαίνει σημαίνῃ σημαίνοι adhibetur, non nimium tribuendum esse librorum lectionibus quales sunt σημαίνει ἂν, ὅταν σημαίνει (vel σημαίνοι) similia. sed restat aliud idque maioris momenti. etenim cum alterum illud compendiorum genus ($\sigma\bar{\eta}\mu$. $\sigma\overset{\mu}{\eta}$) frequentissimum sit in scholiis atque adnotationibus (maximam partem semiuncialibus quae dicuntur litteris) in codicum marginibus exaratis, nonne verisimile fit illud quoque Themistiani operis exemplar unde omnes qui exstant codices derivati sunt, scriptum fuisse commentarii instar in libri cuiusdam Aristotelici marginibus? quidni autographum Themistii exemplar eodem modo confectum fuisse censeamus?

Expositis quae de archetypi indole atque condicione cognosci possunt iam inquirendum, quae classis proxime ad communem fontem accedat. cuius quaestionis discrimen si positum esset in munditie quadam sermonis et specioso nitore, ut quo commodius et expeditius leguntur eo maioris aestimandi essent libri, sine dubio secunda classis (W) ceteris praeferenda esset. mirum profecto quot locis eius lectiones cum Spengelii coniecturis consentiant; cf. 82,31. 86,12. 92,12. 94,24. 95,12. 97,10. 104,8. 113,23. 120,32. 121,15. 124,28. 136,9. 137,18. 140,14. 26. 141,21. 150,19. 151,4. 163,19. 167,16. 175,21. 179,1. 2. 180,2. 211,33. 213,12; Victorii emendationes in W occupatae sunt 106,3. 142,7. attamen id ipsum suspectum esse debet; nonne enim quae Spengelius primo quasi impetu in Themistio emendavit eadem quoque graeculum quendam grammatices atque philosophiae non ignarum divinando assequi potuisse censes? quae suspicio eo confirmatur, quod in W praeter paucas scripturas egregias (velut 170,22. 179,24) plurimae inveniuntur aut falsae aut prorsus inutiles. saepe in W articuli a Themistio omissi supplentur (12,1.[1]) 15,6. 17,9. 19,9. 26,23; cf. quae iam antea de Simplicio exposui p. XIX) vel verbum εἶναι (73,20. 109,30); est ubi praepositiones immutentur (20,29. 33,14) vel alium in modum Themistii sermo corrigatur nulla necessitate cogente (1,2. 2,19. 20. 4,24. 13,29. 19,9. 22,13. 24,34. 29,27. 33,28. 68,13. 77,28. 102,8. 105,1). quam audacter interdum in W grassata sit mutandi libido, his locis inspectis facile cognoscas: 3,25. 5,28. 14,21. 21,24. 51,11. 105,9. 141,28. 170,8 sq. 179,10 al. eodem spectant frequentissima exempla, ubi in W vocabula

[1]) Ubi multa suppetunt exempla, in primi tantum libri locis exscribendis acquievisse, e reliquis selecta quaedam addidisse me scito.

alio ordine posita leguntur, quam in ceteris libris (cf. 1,11. 2,8. 16. 3,32 sq. 9,12. 18,26. 20,21 sq. 22,12. 27. 25,37. 26,1 sq. 27,18. 29,18. 30,13. 31. 31,10. 33,14). apparet classis W archetypum a grammatico quodam studiose lectitatum atque quod ad sermonem correctum esse; quo tamen studio haudquaquam prohibitum est, quin plurima et satis gravia vitia adhuc in istis libris legantur; cf. 3,18. 7,27. 11,21. 16,8. 17,4. 21. 24. 18,32. 21,2. 5. 15. 22,27. 24,14. 25,9. 18. 26,11. 13. 31,13. 32,14. 16. 29. 33,3. 12. 22. addo elenchum innumerorum fere locorum qui singulis vocibus omissis in W mutilati sunt: 1,9. 2,15. 31. 3,26. 28. 31. 4,25. 5,19. 6,24. 8,12. 26. 11,1. 13,1. 2. 9. 32. 18,8. 19,9. 10. 16. 30. 20,19. 24. 22,3. 20. 23,15. 24,8. 13. 32. 25,37. 26,19. 27,2. 7. 18. 28,16. 29,15 sq. 30,28. 30. 34. 31,23. 32,6 (v. Corrig.) 28. 33,2. 3. 24. 26. rarius plura vocabula vel integra enuntiata exciderunt velut 5,3 (quae verba olim in margine exarata postea falso loco rursus inculcata sunt 5,1) et 7,29. 168,8. 175, 30. — correctoris, qui librum W tetigit, non magna est auctoritas; semel (13,27) verum sensit, saepius erravit (9,1. 104,33. 118,4); plerumque cum L facit (3,15. 32. 7,15. 12,8. 13,29. 16,12. 100,18. 105,6. 115,16), semel cum M (132,1). Aristotelem quoque et Simplicium adhibuisse videtur (cf 152,8. 168,1).

Quae de W diximus, in L quoque cadunt. in hoc enim ut in illo plurima omissa sunt (1,4. 9. 10. 2,13. 17. 27. 3,19. 4,26. 5,8. 6,19. 23. 7,9. 27. 8,6. 9,11. 13. 12,22. 14,15. 15,1. 17,2. 7. 18,15. 19,14. 16. 30. 20,12. 25. 22,33. 23,4. 7. 10. 25,8. 26,14. 27. 28,7. 26. 29,1. 30,22. 32,30. 34,10), plurima interpolata leguntur (1,11. 14. 2,10 sq. 4,17. 6,13. 7,8 sq. 23. 9,5. 12. 10,23. 11,4. 11. 14. 18. 14,9. 16.13. 17,19. 19,10. 15. 20. 21,12. 26,9. 27,2. 28,6. 31,26. 28; cf. praeterea 69,19. 73,14. 74,6. 84,19. 105,20 al.), plurima licentius et ad libidinem immutata (2,22. 3,4. 22. 5,26. 28. 6,23. 8,2. 9. 9,11. 10,9. 11,4. 33. 13,2. 14,7. 19. 15,9. 16,10 sq. 24. 17,2. 19,8. 30. 22,1. 24,7. 25,21. 22. 27,30. 28,10. 20. 30,32. 31,2. 70,23. 82,22), plurimis denique locis L verba aliter collocat (3,29. 4,10. 5,13 sq. 7,7 sq. 9,9. 10,11. 13,10. 16,21. 17,11. 18,10. 20,1. 21,11. 28,25). quamobrem ut in W ita in L quoque diorthotae cuiusdam vestigia mihi adgnoscere videor, qui etsi nonnulla feliciter emendavit in aliis saltem acumen ingenii monstravit (cf. 2,4 sq. 3,34. 8,30. 10.11. 13,2. 14,5. 17,1. 20,3. 22,21. 33,18. 20. 60.9 [ubi in idem quod Diels suasit incidisse videtur]. 24. 96,4. 130,25. 137,6. 145,8. 175,34. 194,25 [idem Spengel coni.]. 199,25 sq.), tamen saepe, ubi corrupti aliquid invenit aut odoratus est, coniecturis indulsit aut supervacaneis aut perversis; cf. praeter exempla iam antea adlata 1,6. 12. 17,8. 19,11. 33,21. 46,5. 145,18. 169,10. 214,23. 218,20. 229,11 multaque alia. restat ingens agmen locorum, quorum scriptura in L socordia vel inscitia librariorum depravata est; cf. 1,2. 13. 18. 2,1. 6. 20. 21. 3,14. 4,4. 5,10. 19. 6,1. 21. 22. 7,25. 8,12. 9,6. 8. 13. 14. 10, 11. 11,22. 26. 12,7. 13,6. 27. 14,21. 31. 32. 16,2. 3. 6 17,3. 25. 18,10. 13. 20,10. 21,20. 22,28. 24,3. 12. 18. 19. 22. 25,30. 26,10. 18. 30,29. 31,10.

33,9. 34,9. — de codicis L correctore L_2 (cum quo tantum non ubique editionem Aldinam consentire iam antea p. XVIII commemoravi) non ita facile est iudicium. qui cum haud raro (cf. 7,25. 58,21. 142,10. 173,14. 176,17) manus primariae scripturas corruptas hariolando magis etiam corruperit eumque aliis locis quin suo Marte rem gesserit dubitari non possit (cf. 19,10. 22,1. 26,2. 27. 28,28. 33,1. 88,10. 108,18. 202,10 sq. et inprimis 167,13 ubi quod olim temptaverat rursus delevit): ibi quoque, ubi solus genuinam Themistii manum restituit, coniectura eum verum assecutum esse putaveris, ut 15,19. 16,4. 32. 50,16. 205,9. 225,29. attamen eundem aliis libris usum esse in corrigendo libro L multis probatur exemplis. etenim non solum nonnulla quae in L_1 omissa sunt supplevit (ut 16,26. 18,7. 23,24. 70,17) et scripturas quasdam egregias aut speciosas quae in L_1 inveniuntur (2,4 sq. 22,21. 194,25) delevit reliquorum codicum memoriam secutus, sed etiam ad singulas classes inclinat et saepissime quidem ad W (128,27. 130,25. 140,13. 154,4. 158,27. 161,3. 171,17. 175,14. 23. 183,9. 184,7 sq.; ad W_2 134,14); rarius ad M (162,13. 171,19. 183,28; M marg. 177,25), ad MW (199,20), ad M marg. W (135,6). quo magis mirum est eum et multa alia vitia intacta reliquisse et inprimis lacunas vel maxime conspicuas praeteriisse (ut 9,13 sq. 123,6. 124,30. 143,18. 155,1). haud inepte inde suspiceris correctorem L_2 exemplari quodam usum esse quartae quidem classis sed aut paulo emendatiore quam L_1 aut passim ex aliis libris correcto et interpolato.

De tertia classe post ea quae iam p. XVII exposui non multa habeo quae dicam, nisi etsi haud pauca in eius libris corrupta aut mutilata leguntur, multo rarius in ea quam in secunda et quarta coniecturas et interpolationes inveniri (cf. 3,15. 84,4 in solo B 22,22. 67,20. 87,23. 103,5. 113,31. 114,25. 117,1. 120,16. 128,4).

Denique breviter eos locos tractemus, ubi bina codicum genera consociata invicem inter se opponuntur. atque saepe W et L congruunt modo in probis scripturis (ut 21,7 63,1. 27. 74,12. 77,25. 80,12. 12 sq. 89,11. 100,13. 101,8. 109,26. 120,25. 166,18. 188,9. 234,17; ambigua res est 87,16. 156,29. 197,12; quas tamen cunctas ab homine vel mediocriter docto inveniri potuisse nemo negabit) modo in pravis lectionibus quae frequentiores sunt (12,13. 13,4. 17,8. 19,31 [sim. 54,11. 65,21]. 21,2. 49,9. 54,23. 65,13 sq. 21. 82,12. 89,4. 90,12. 16. 93,6. 94,4. 99,16. 27. 100,23. 120,24. 123,25. 30. 127,30. 161,1. 195,4. 234,11). haud raro W et L leviter inter se differunt, sed ita ut utraque lectio e codicum M et B consentientium scriptura orta esse videatur; cf. 17,14 sq. 18,26. 37,33. 65,12. 77,14. 91,13. 100,2. 29. 182,21. 193,7. 215,15. memorabile sane et correctorem codicis B aliquotiens cum WL facere, nonnumquam recte, ut 8,31. 76,28. 107,13, saepius prave, ut 13,13. 40,6. 70,32. 119,8. 124,27. utramque lectionem corruptam deprehendas 90,16. — quodsi quis ex his exemplis colligere posse sibi videretur duas illas classes W et L e communi quodam fonte fluxisse, egregie falleretur. idem

enim eodem iure, immo rectius, in classes B et L quadrare contenderis multisque probaveris exemplis. easdem enim utraque classis lacunas aut servat sive maiores (119,16. 202,15) sive minores (3,19. 4,26. 7,20. 32. 8,5. 11. 14. 31,1. 32,17) aut (28,20) explet; easdem ambo exhibent coniecturas (15,21. 16,32. 21,16. 22,31. 25,26) vel interpolationes (1,12. 2,27. 5,13. 7,28. 10,23. 15,1. 2. 23. 23,12. 24,5. 28,14. 35,5. 105,14); denique eundem saepissime exhibent verborum ordinem a MW discrepantem (2,30. 3,24. 4,32. 10,8. 12,1. 13. 15,29. 18,26. 20,13. 32,27 sq.). artissimo quodam cognationis vinculo B et L coniunctos esse inde quoque cognoscitur, quod quartae classis (L) scripturae interdum e tertiae classis (B) corruptelis ortae esse videntur; ut 6,7. 36,4. 52,21. 57,26. 86,6. 87,29. 95,19. 100,25. 129,22. 134,14. 145,18. e contrario L propius abest a fonte communi quam S (B deficiente) 188,20. cf. praeterea haec exempla: B_2L 3,33. 4,32. 17,8. 28,1. 124,3. 203,18; BL_1 23,11. 107,24. 162,13; B_1L_1 12,4; B_1L 86,8. 100,1. 119,28. (v. Corrig.). praeter ceteros locos memoratu dignus est 130,25, ubi codicis B lectio *ἀνακροούμενον* nisi ex huiusmodi scriptura *ἀνα^{κ}ιρ^{ο}ούμενον* explicari non potest et similia observare licet 17,17. 65,3. 78,26. 129,12. neque negaverim satis multis locis codicum BL scripturas ut emendatiores recipiendas esse; cf. 4,5. 5,12. 6,1. 7,11 (?). 17,14. 24,18. 32,7. 30. 46,8. 49,12 97, 14 (?). 107,15. 110,21. 112,17. 130,25. 210,5 sq. 233,31.[1]) at omnino BL ubi consentiunt, deteriores esse atque fide minus dignos quam MW mihi concedes, si praeter exempla iam antea congesta hos locos respexeris: 36,4. 106,8 sq. 124,3. 126,16. 145,17. 196,8. 222,5 (quibus fortasse addi debet 198,23). est ubi utrique parti fidem deneges velut 6,19. 17,1. 25,5. 119,28. ubi B et L consentientibus M et W inter se differunt, primae classis scripturae plerumque genuinae videntur (17,31. 55,3. 156,16), rarissime secundae (132,11). — ne tertiae quidem quae excogitari potest rationis (ML: BW) exempla desiderantur. praestantiores plerumque codicum ML scripturae (cf. 41,11. 141,26; 12,27. 23,11. 33,4. 73,3; 36,25. 42,5. 49,6. 53,3. 81,23. 147,14. 149,25. 151,3. 190,17); raro WB meliora exhibent (74,2. 118,3. 144,12). addo L_1 saepius cum M, L_2 cum WB facere (ut 15,5. 85,29. 100,18. 127,7. 158,27).

Satis puto his exemplis demonstratum, quam late in plurimos rivulos dissipata sit operis Themistiani memoria. quam parum sibi constent singula codicum genera, quam saepe inter se iterum iterumque sint collata[2]), ut stemmatis quod vocant iusti conficiendi omnis spes sit abicienda. attamen etsi hac ex parte minus prospere nobis res cessit, ali-

[1]) Summa tamen cautione opus est, ne fucata specie decipiaris. velut nunc 40,11 Dielesio adsentior, qui ὅπως illud in SL traditum reiciendum atque e corrupta codicum MW scriptura ὥσπερ genuinum illud πῶς (ὧ^{π}ς) eliciendum esse recte perspexit.

[2]) Exempla luculentissima, ut perpauca e multis adferam, invenies 12,4. 14,16. 120, 16. 192,16 sq.

quid saltem fructus percepimus ex ingenti illa quam perscrutati sumus variarum lectionum farragine. etenim nisi toto caelo ut aiunt erravimus, manifestum fit singulas classes eo digniores fide esse, quo propius ad primam (M) accedunt. iam hoc unum restat, ut de iis locis, quibus M solus reliquis libris opponitur, quaestionem instituamus. atque initium capiamus a primae classis scripturis vitiosis quae et numerosae sunt et nonnumquam sat graves. multa in M corrupte scribuntur (ut 4,1. 23. 5,17. 18. 7,22. 10,5. 11,29. 15,26. 23,14. 26,3. 28,12. 19. 30,16. 37,4. 38,24. 51,30. 62,1. 71,10. 94,14. 103,7. 10. 107,19. 174,6) vel lacunis deformata sunt sive maioribus (6,30. 28,25. 53,10. 54,3. 112,27. 151,15. 153,1. 214,30) sive minoribus (20,16. 26,1. 47,13. 58,10. 60,8. 62,6. 71,12. 76,11. 84,12. 16. 90,8. 110,14. 122,14. 126,8, 130,3. 206,11). neque magni faciendum puto quod in M nonnumquam Spengelii (ut 47,3. 104, 23. 118,28. 119,20) et Victorii (46,15) coniecturae occupatae sunt aut aliae scripturae emendatiores exstant, quas invenire vel invita Minerva cuilibet contingat (ut 11,18. 20,20. 25,5 [cf. Corrig.]. 198,23); certe talia ne levissimum quidem momentum adferunt ad eiusmodi quaestiones disceptandas. at duo sunt inprimis quibus prima classis commendari videatur. primum quod M haud paucas scripturas exhibet corruptas quidem sed ab interpolationis labe immunes, ita ut vulneris sanandi spes relicta sit, cum in reliquis libris coniecturis temere invectis omnia turbata sint. cf. 17,1. 21,16. sq. 23,14. 24,10. 31.28. 84,2. 99,21. 113,10. 116,1. 124,1 sq. 126,14. 166,13. 171,10. 172,26. 173,14; et (quos locos a ceteris segrego, quoniam Dielesii acumen virtutem codicis M sub tenui corruptelae tegmine delitescentem perspexit) 53,12. 93,22. 174,22. deinde frequenter libri WBL coniecturis indulgent inutilibus, ubi codicis M scripturae aliquid difficultatis indoctis praebeant vel offensionis fastidiosis, sive propter sententiam paulo reconditiorem (1,6. 33,29. 37,2. 167,7) sive propter breviloquentiam homine philosophante et inprimis Aristotelico non indignam (cf. 6,23 sq. 8,22. 51,29 et inprimis verba dicendi ter in WBL interpolata 24,2 sq. 48,6. 169,6), sive propter simplex atque incultum quo Themistius uti solet genus dicendi, quod indefesso studio perpolire inde a Philoponi temporibus usque ad saec. XVI numquam desiisse videntur graeculi. velut inseruerunt WBL verbum εἶναι 4,7. 68,16; articulum 31,26. 109,8. 110,5. 131,25; πότερον in interrogatione disiunctiva quae vocatur 17,18; ὅτι in enuntiati bipartiti parte altera (ἢ ὅτι—ἢ ⟨ὅτι⟩) 2,8. 31,5; ἀλλά, οὖν, καί, ut suavius enuntiata se excipiant, 32,3. 51,16. 37,2. at deleverunt quae abundare videbantur: καί 2,13. 78,28; τι 8,29; καί (= τουτέστι) 158,21; non tulerunt ἄν repetitum 71,2; τὲ pro δέ 110,4; ἀπό pro ὑπό positum 30,14; ἄν cum indic. fut. coniunctum 14,25; ἀλλότριος cum dativo consociatum 4,19. cf. praeterea 5,27. 15,10. 18,20. 25,1. 69,27. 183,24 multaque alia quae enumerare longum est. — liber M nonnullis locis a recentiore quodam amanuensi correctus est, qui hic illicve coniecturas adscripsit (53, 9. 113, 10).

saepius cum reliquis codicum generibus congruit modo cum hoc modo cum illo faciens, velut cum W 93,12; 117,12. 147,20; WB 87,9. 152,8. 199,1; cum WL 120,16. 156,1. 203,27; cum BL 127,9 (et fortasse 116,22); cum L 20,19. bis homo ille lectiones in margine adscripsit: 107,13 (= WB_2L) et 14 (B_2L). reliquae quae in margine apparent scripturae ab ipso codicis librario additae sunt, ut mihi quidem visum est[1]). atque tribus his locis

71,21 M text. W: M marg. BL, Simpl.
109,21 M text.: M marg. WBL
214,23 M text. WB: M marg. (γρ.), Simpl., Philop.; sim. L

quin praestantiores sint scripturae in margine exaratae, dubitare non licet. ambigua res est

10,33 M text. W_1B: M marg. (γρ.) W_2L
106,24 M text.: M marg. (γρ.) WBL;

at primaria scriptura praeferenda videtur his locis:

8,31 M text. W: M marg. BL
15,27 M text., Simpl.: M marg. (γρ.) WBL
55,1 M text. L: M marg. WB
114,21 M text. B_1L: M marg. WB_2

denique digna sunt quae hic commemorentur verba illa ad 83,4 adscripta, quae fortasse ad commentarium quoddam Philopono et Simplicio vetustius referenda esse in adnotatione significavi.

Atque his argumentis et rationibus adducor e quattuor (vel quinque) illis quas distinxi codicum classibus optimam esse primam: non quo in ea solam operis Themistiani salutem consistere credam, sed quia, cum Physicorum paraphrasis omnino male tradita et multifariam corrupta sit, illa utpote minus interpolata reliquis aliquanto saltem praestare videtur. quamobrem, ubicumque diversae scripturae tamquam aequali examine inter se opponuntur, primam classem sequi non dubitavi. neque iterum iterumque omnibus quae huc spectant perpensis est cur hanc opinionem deponam; nisi quod de quibusdam codicis M lacunis aliter nunc sentio; cf. p. XXX adn.

De editione Aldina a Victore Trincavellio curata quae e pessimo quodam codice ad genus L_2 pertinenti expressa est, iam egi p. XVIII. qui Trincavellium excepit Leonardus Spengel, ut erat ingenii acuti et cum linguae Graecae tum philosophiae peritissimus, multa recte administravit, aliquantum adiutus collatione codicis S[2]) a Pietro Victorio confecta.

[1]) Etenim propter atramentum pallidum et ductus minutissimos non ubique facile dinoscuntur librarii et correctoris manus.

[2]) Hunc esse librum a Victorio cum Aldinae exemplo nunc Monaci adservato (A. gr. b 1070) collatum, non Laur. 85,15 (U), id quod suspicatus erat Spengel praef. p. VI, certiores fimus cum inscriptionibus libri tertii et quarti tum scripturis nonnullis libro S peculiaribus, velut 205,9 καθ'] καὶ — 206,29 λέγομεν — 206,31 πτώσεως. ceterum hoc loco commemorare liceat neque codicem S a Victorio ea qua par erat diligentia excussum

sed cum neque primae neque secundae classis exemplis uti posset, eum in tenebris micantem saepius errasse non est quod miremur.

Denique de hac editione quae dicenda sunt quam brevissime absolvam. codicis M varietatem in adnotatione adscripsi integram vilissimis quibusdam (velut ταὐμάτου pro ταὐτομάτου) omissis. e W enotavi lectiones potiores fere omnes, e B selectas; denique e L L_2a attuli quibus opus esse videbatur, ut de Spengeliani textus fontibus certiores fierent legentes. in Aristotelis verbis conferendis atque Simplicii et Philoponi commentariis adhibendis post ea quae antea p. XVIII sqq. exposui me nimis prolixum fuisse nemo puto insimulabit. miram interpungendi quam Spengelius secutus est rationem iam a Torstrikio merito reprehensam ut par erat immutavi, qua in re me non semper constantem fuisse sero intellexi. indices condidi, quales reliquis huius sylloges voluminibus addi solent, nisi quod Aristotelis vocabula, quae in paraphrasin suam transtulit Themistius, consulto omisi quippe quae commodius e Bonitzii indice petantur.

---

esse (velut in prima et secunda pagina hae omissae sunt scripturae ab Aldina discrepantes: 1,5 γε] τε — 11 εἰς alt. om. — 12 τῶν om. — 14 ἐστι om. — 18 τε] δὲ — 2,7 ὅλου] ὅσου — 19 τὰς γυναῖκας — ἢ θῆλυ — 21 τὸν ὁρισμόν; inde a 9,7 usque ad 13,29 nihil e S enotatum est) et Spengelium nonnulla a Victorio adnotata neglexisse aut perperam descripsisse; velut 9,8 S exhibet εἶναι — 14,31 δὴ ad 126,27 Sp. pertinet, non ad v. 28 — 27,25 περὶ om. S — 142,27 οὐ] καὶ S — 144,26 τὸ] τοῦτο S — 144,24 ʽδὲ om. V' Sp.: at lineola a Victorio ducta non ad δὲ spectat, sed ad Ἀριστοτέλην in v. 25; cf. praeterea 189,29.

ADDENDA ET CORRIGENDA

3,2 adn. adde: post μελανίας deesse quaedam coni. Bonitz *Stud.* IV, 382 adn. 13 || *4,20 adn. ante* ἂν M *adde* 31 || *5,13 adn. post* λώπιον MW *adde* (Aristot. 185 b 20) || *5,23 post* οὖν *adde comma* || *5,25 l.* ὁμοίως; || *6,22 l.* φιλόσοφον; || *6,23. 24 l.* καὶ ἓν τὸν Σ. καὶ πολλά || *6,26 adn. adde* οἱ ὕστερον FI Aristot. 185 b 26: οἱ ὕστεροι E || *7,2 adn. adde* κακῷ κτλ.] cf. Aeschyli fragm. 349 ed. Nauck² || *7,4 adn. cf. praef. p. XXVII adn. 1* || *9,14 l.* κατάφασις || *9,25 adn. l.* 186 a 32 || *10,8 adn. l.* τὸ ὂν αὐτὸ BL || *10,30 dele comma post* εἶναι || *14,16 adn. l.* διελεχθεῖεν M_1L || *16,6 l.* ἐπιλείψει || *16,7 adn. l.* τὸ τῷ λόγῳ L_2a || *17,8 adn. l.* ἀνόητος L_1 || *18,3 l.* ταὐτά || *23,15 adn.* (ἓν τὸ στοιχ. κτλ.) *cf. praef. p. XXIX* || *23,17 adn. adde* ἡμεῖς] sic E Aristot. 189 b 30: ἡμεῖς γε FI λέγομεν] sic FI Aristot. ib.: λέγωμεν E || *23,22 adn. l.* λέγομεν WBL || *23,26 adn. l.* μεταρυθμίζωμεν M_2WB || *24,10 adn. adde* τὸν] ὁ FI Aristot. 190 a 8: om. E || *24,32. 33 l.* ʽτόδε (καὶ — μουσικόν), ὁμοίως || *25,5 adn. l.* μὲν om. WBL || *26,21 adn. adde* εἴγε] εἴτε M (ἤ γε Laur. 85,14) || *31,5 adn. et hic et alibi pro* s. v. (supra versum) *l.* superscr. || *31,10 adn. l.* τὸ ἁπλῶς μὴ ὂν W || *32,5 adn. dele* μὴ ὄντος om. W *et v. 6 l.* τοῦ ὄντος om. W τοῦ alt.] τὸ B_1L_1 || *32,15 l.* χωρίζει κατὰ τὸν λόγον || *36,13 adn. pro* e v. 29 *l.* e v. 12 || *39,11 adn. cf. praef. p. XXVI* || *40,16 l.* ἐπίπεδα. ἢ οὐχ ὁμοίως, ἀλλ᾽ || *40,18 adn. pro* 167,19 *l.* 42,11 || *41,2 adn. adde* δὲ περὶ δὲ M || *41,14 adn. l.* μηδὲ BL — —: μὴ MW || *43,26 adn. ante* ἡ ὕλη γὰρ *adde* 26. 27 || *44,11 adn. l.* 194 b 17 — 23 || *44,29 adn. pro* 29 *l.* 28 || *45,19 adn. pro* δὲ] *l.* δὲ pr.] || *45,22 dele signum corruptelae* || *45,27 adn. cf. praef. p. XXV* || *46,11 l.* αἴτιος᾽ ἢ ʽὁ || *46,21 adn. l.* ἢ καὶ ὅλως FI || *47,1 cf. praef. p. XXX* || *47,13 adn. pro* διὰ] κτλ. *haec l.*: διὰ -- αὐτόματον] sic I Aristot. 195 b 32, Simpl. 327,11: διὰ τὴν τ. καὶ διὰ τὸ αὐτ. E Aristot.: καὶ διὰ τ. καὶ διὰ τὸ αὐτ. F Aristot.; cf. Philop. 259,13 || *48,9 l.* ἀεί, || *49,5 adn. pro* L: *l.* L, || *49,31 adn. cf. praef. p. XXV* || *50,16 adn. sic. l.* οἷόν τε L_2a: οἴονται M: οἴονται (ε s. v.) WB: οἷόν τε καὶ L_1 || *50,22 adn. l.* ἱκανὸν ἔστω || *52,1 adn. l.* L, Simpl. || *54,17 adn. cf. praef. p. XXIX* (*l.* Aristot. 197 b 7) || *55,1 adn. l.* (cf. Simpl. 347,6) M marg., WB || *56,1 adn. l.* W, Philop.: || *58,11 adn. cf. praef. p. XXVI*; *l.*: γὰρ τό τε E || *60,15 adn. cf. praef. p. XXVI* || *60,25 adn. pro* 25 *l.* 24 || *62,2 dele semicolon post* κότινον || *62,6 add. pro* 196 a 10 vel *l.* 199 b 10 vel || *62,17 cf. praef. p. XVIII, ubi numeri Simpliciani corrig.* || *63,16 l.* ἁπλῶς || *63,23 adn. l.* γεγενῆσθαι ἐξ ἀνάγκης νομίζοι FI (*ceterum cf. praef. p. XXVI adn. 1* || *63,28 adn. adde* πεφύκει L: ʽmalim πέφυκε᾽ Spengel || *65,11 adn. l.* cf. v. 12 || *66,5 adn. pro* ἀρχὴ L *l.* ἀρχὴ I || *66,6 adn. l.* γίγνεσθαι E || *66,16. 17 adn. post* περὶ καρδίαν MB *adde* ,Aristot. de anima 403 a 31 (Themistii paraphrasis 7,31 ed. Heinze); *post* 392,27 *adde* (cod. T Aristot. de anima) || *67,4 l.* δέ, || *67,8 l.* φαμεν· || *67,14 l.* κινήσει, || *68,6 l.* ὥς || *69,12 l.* μὲν || *69,22 l.* γενέσθαι, || *70,2 adn. sic l.*: εἰ οὖν WBL: καὶ οὖν M corr. (sed ita, ut prima littera sit incerta et compendium pro αι adhibitum simillimum sit litterae γ) u καὶ γοῦν Laur. 85,14 || *71,27 adn. l.* ἐνεργείᾳ ἂν B || *72,21 l.* χαλκὸς || *72,29 adn. dele* (an Victorius?) || *73,16 l.* διάγραμμα || *73,21 dele comma post* ἐνεργείᾳ || *73,22 adn. cf. praef. p. XXVI* || *74,20 adn. adde* διότι κτλ.] cf. Philop. 366,25 sqq. || *75,21 pro* ᾽ *l.* ἢ || *76,14 dele punctum post* κινητῷ || *76,24 adn. cf. praef. p. XXVII* || *77,13 adn. l.* διαφόρους καὶ ἐναντίας ἅμα Simpl. 442,29 || *71,14 adn.: compendium illud pro* Ἀριστοτέλης *accipiendum est* || *77,26 adn. pro* W_2 *l.* W(?) || *78,18 l.* ταὐτὸν || *78,26 adn. sic l.*: ἄν τω MBL: οὕτω W: αὐτῷ a || *79,15 adn. dele* om. || *79,17 adn. cf. praef. p. XXVI* || *79,26 adn. post* Spengel *adde* (ex Them. de anima 11,27 ed. Heinze) || *80,1 verba* οὔτε — τόπῳ parentheseos signis *includenda* ||

80,10 adn. l. ἥτις ἄπειρος WBL || 80,12 adn. dele B post Simplicii || 82,15 adn. adde super τούτων in B legitur τῶν ἀνιδίων || 82,18 adn. post ὥστε W adde (ex Aristot. 203^{b}27) || ib. adn. cf. praef. p. XXIX || 87,8 adn. sic. l.: οὕτως ὄντος MW: οὕτως ὄντως B: ὄντως L || 87,21 adn. cf. praef. p. XVIII || 88,1 adn. l. κάτω ἢ ἄνω BL || 88,30 adn. cf. praef. p. XXVI || 89,3 dele comma post ἅπερ || 89,13 Spengelii coniecturam occupavit Bonitz Stud. I,201 || 89,20 adn. l. ἐν αὐτῷ M || 90,27. 28 pro Aristot. ib. l. Aristot. 205^{b}32 || 93,31 adn. cf. praef. p. XXV || 94,11 adn. cf. praef. XXIX || 95,19 adn. pro WL l. WB || 98,11 l. συναφαιροῖτο || 98,19 adn. adde Ἀριστοτέλης] De caelo Γ 6 305^{a}25 sq. || 98,24 l. ταὐτὰ || 99,11 adn. cf. praef. p. XXVII || 99,12 adn. cf. praef. p. XXVI || 99,14 cf. praef. p. XXVI || 99,21 adn. pro WBR l. WBL || 100,5 adn. l. πεπέρασται W: || 102,2 adn. l. περὶ τοῦ τόπου W || 104,8 adn. pro WBL: l. MBL || 104,25 l. ὅρα δὲ || 105,2 adn. dele ὅλως B || 105,9 l. λέγειν || 105,13 l. καὶ ὁ τούτου || 107,3 adn. cf. praef. p. XXVII || 107,6 adn. cf. praef. p. XXVI || 107,13 et 14 adn.: quae in margine codicis M leguntur, a man. 2 scripta sunt || 107,22 adn. l. ἐπ' αὐτὸν W || 108,9 l. φησί || 108,15 adn. l. σάθρον B_1 || 109,1 l. μέρει· ὡς || 109,13 l. σώματα, ὅτι || 110,5 adn. post WBL adde ut EF Aristot. || 111,7 adn. (εἶναι) cf. praef. p. XXVII || 113,13 adn. post καὶ MWB adde (κἀκ?) || 114,14 adn. ante μηδέ τι ἕτερον L adde 15 || 115,25 dele semicolon post οὐσία || 116,9 l. γὰρ || 116,20 dele comma post μέρος || 117,5 l. ἄλλῳ || 118,11. 12 adn. cf. praef. p. XXVII || 119,28 adn. sic. l. ὅλως MWB_2 et E Simplicii: ὅλον B_1L: ὅλος a F Simplicii || 120,5 adn. cf. praef. p. XXVII || 120,6 adn. cf. praef. p. XXIX || 122,24 adn. cf. praef. p. XXIX || 125,19 adn. l. BL_2a || 127,29 l. καταβάλλειν; || 128,25 adn. l. μηδὲ ἐν κινεῖσθαι E || 128,29 l. δέ, || 129,18 adn. sic l. ῥιπτούντων MW et (υ super ι) B: ῥιπτοκύτων L || 132,28 adn. l. κισσηρέως MWL_1 || 133,1 l. ἀδύνατα, τὴν ὑπόθεσιν παραιτητέον, δι' || 134,30 adn. cf. praef. p. XVIII || 134,33 adn. sic l. $\overset{ε}{π}$γεται M (γ inc.) || 135,9 adn. cf. praef. p. XXVII || 137,4 ἐξαιρουμένου M recipiendum erat; cf. 114,1 || 136,7 adn. adde γλεύκους πίθοι] cf. Philop. 699,7 sqq. || 137,1 adn. pro 1 l. 2 || 137,19 l. μὲν || 140,25 adn. l. ταὐτὸν MSL || 141,15 adn. post Spengel adde (om. Simpl. 699,2) || 143,18 adn. ante ἐν τῷ πολλῷ adde 19 || 145,11 adn. cf. praef. p. XXVI ; pro p. 12. l. p. 18 || 149, 22 l. Ἀθήνησι || 149,22 adn. post 85,14 adde a man.[1] || 151,11 adn. l. Aristot. 220^{a}9 || 151,16 adn. de Laur. 85,14 cf. praef. p. XV || 154,2 adn. cf. praef. p. XXVI || 154,4 adn. (ἢ] καὶ τὸ μέρος B) dele τὸ μέρος || 154,10 adn. cf. praef. p. XXVI || 154,12 l. ἓν || 157,32 adn. ad 158,2 pertinet || 158,14 l. ἅμα γὰρ ἂν εἴη || 160,5 l. ἠκριβολογήσθω et in adn. adde ἠκριβολογείσθω libri: corr. Spengel || 160,24 comma post δηλαδή transfer || 165,6 adn. cf. praef. p. XXVII || 171,18 cf. praef. p. XXVII || 172,22 adn. pro EHI l. FHI || 175,17 adn. l. in marg. add. man.[1] || 175,28. 29 l. προκειμένης. (non:) || 175,33 συνεχὴς— χρόνος parentheseos signis includenda || 175,34 adn. l. ἀποδοθῇ L || 176,21 pro δὴ l. δὲ || 177,24 adn. cf. praef. p. XXVII || 178,6 adn. cf. praef. p. XXVI || 178,30 adn. cf. praef. p. XXVII adn. 1 || 179,6 adn. cf. praef p. XXVII || 179,10 l. εἶναι post λυπηρὰν coll. (sec. Aristot. 230^{b}8) || 184,30 l. ὑποτιθοῖτο || 188,26 adn. num. 26 transfer ante διή || 191,1 adn. l. praeter I || 192,17. 18 adn. pro (v. 17. 18) l. (v. 16. 17) || 193,6 adn. pro FI Aristot. l. EI Aristot. || 196,2 adn. de cod. Laur. 85,14 cf. praef. p. XV || 196,7 adn. pro C^1 l. C || 196,12 adn. cf. praef. p. XXVII || 196,19 adn. cf. praef. p. XXVI || 203,18 adn. pro (γε) l. (γρ.) || 212,2 adn. cf. praef. p. XXVII || 214,19 adn. pro La l. L || 215,15 adn. dele) post Laur. || 216,8. 9 adn. ante ὁποιασοῦν adde 9 || 219,12 adn. cf. praef. p. XXVII || 221,5 adn. cf. praef. p. XXVI || 222,1 adn. pro L_1a l. L_2a || 222,5 adn. post ἑαυτό adde (sic MC: αὑτό SL) || 224,20 adn. cf. praef. p. XXVIII || 224,32. 33 adn. cf. praef. p. XXVI || 225,2 adn. cf. praef. p. XXVI.

Praeterea in locis Aristotelicis qui in summis paginis indicati sunt haec velim emendes: 14. l. p. 187^{a}30 || 16. 17 l. 188^{a}3 || 36. 37 l. 192^{b}34 || 40. 41 l. 193^{b}32 || 55. 56 l. 197^{b}30 || 60 l. 199^{a}16 || 78. 79. 80 l. 202^{b}21 || 79 80 l. 203^{a}8 || 96 l. b 13 || 103 l. Δ 1 (pro A 7) || 123 l. 213^{a}13.

THEMISTII

IN ARISTOTELIS PHYSICA

PARAPHRASIS

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ Α ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ.

Ed. Spengelii p. 105

1. Πρόκειται τῇδε τῇ συγγραφῇ ἐπιστήμην τινὰ πορίσασθαι τῆς τε φύσεως καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς γινομένων. τὸ μὲν γὰρ ἄνευ λόγου ταῦτα γινώσκειν ῥᾴδιον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις· ἅπαντες γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοιμεν οἵ γε τὴν αἴσθησιν ὑγιαίνοντες, ὅτι τοῦτο μέν ἐστιν γῆ, τοῦτο δὲ ὕδωρ, τοῦτο δὲ ζῷον· ἀλλὰ τῷ μετ' ἐπιστήμης γνωσομένῳ καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτῆς πρότερον ἀνάγκη γινώσκειν. δηλοῦσι δὲ τοῦτο καὶ αἱ λογικώτεραι τῶν τεχνῶν· γραμματικοὺς γὰρ λέγομεν οὐ τοὺς ἐπακούοντας τῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ τοὺς εἰπεῖν ἔχοντας ἐξ ὅσων ἕκαστον ὄνομα σύγκειται στοιχείων, μουσικούς τε αὖ οὐ τοὺς αἰσθανομένους τῶν μελῶν διὰ τῆς ἀκοῆς, ἀλλὰ τοὺς διαλύειν αὐτὰ δυναμένους εἰς τόνους καὶ ἡμιτόνια. πῶς ἂν οὖν τι περὶ ἀρχῶν μετὰ ἀποδείξεως ἔχοιμεν λέγειν, εἴ γε ἡ μὲν ἀπόδειξις ἐκ προτέρων, εἰ δὲ τὰ πρότερα ἐπιζητοίημεν, ἀρχὰς τῶν ἀρχῶν εὑρεῖν βου- 106 λησόμεθα; τὸ πρότερον οὖν διχῶς· καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς τὴν φύσιν. πρὸς ἡμᾶς μὲν οὖν πρότερον τὸ γνωριμώτερον ἡμῖν καὶ ὃ ῥᾷον ἂν καταλάβοιμεν, οἷον τὰ ὀνόματα καὶ αἱ συλλαβαὶ τῶν γραμμάτων· πρὸς δὲ τὴν φύσιν πρότερα τὰ κατὰ τὴν οὐσίαν ἁπλούστερα, οἷον τὰ γράμματα τῶν ὀνομάτων, ἀνάπαλιν δὲ ἡ πορεία· ἡμεῖς μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν συνθέτων ἐπὶ τὰ ἁπλούστερα πρὸς δὲ τὴν φύσιν πρότερα ἀναλύομεν, ἡ φύσις δὲ ἐκ τῶν ἁπλῶν τὰ σύνθετα μηχανᾶται. ὅταν μὲν οὖν περὶ τῶν συγκειμένων ποιώ-

---

Inscriptionem dedi ex M; de ceteris libris cf. Praef. 2 πορίσασθαι MBL: ποιήσασθαι W τῆς τε MBW: τὴν τῆς L 4 καὶ om. L ἂν om. L 5 γε M_2W_2L: τε M_1W_1B 6 τῷ — γνωσομένῳ Laur. 85,14: τῷ — γινωσκομένῳ MWB: τοῦ — γινωσκομένου L αὐτῆς (sc. τῆς φύσεως; cf. Philop. 9,17) M: αὐτοῦ WBL 9 ἕκαστον om. L ὄνομα om. W 10 μελλῶν BL δι' ἀκοῆς L 11 δυναμένους αὐτὰ διαλύειν W καὶ εἰς ἡμιτόνια L ἂν] μὲν L 12 περὶ τῶν ἀρχῶν BL (cf. Simpl. 4,13) ἔχομεν M εἴ γε] ὥς γε L 13 πρότερα] πρότερον L malim totum locum sec. Philop. 10,11 hunc in modum constituere: πῶς ἂν — ἔχοιμεν λέγειν; εἴ γε ἡ μὲν ἀπόδειξις ἐκ προτέρων, ἀεὶ δὲ τὰ πρότερα ἐπιζητοίημεν, ἀρχὰς τῶν ἀρχῶν εὑρεῖν βουλησόμεθα. τὸ πρότερον οὖν κτλ. 14 post φύσιν add. ἐστί L 16 γραμμάτων M in mrg. (γρ) BL: στοιχείων M text. W 18 ἀνάπαλίν τε L 19 πρότερον a (in L compendium scripturae)

μεθα λόγον, ἐκ τῶν φύσει προτέρων αὐτὸ ἀποδείξομεν· ὅταν δὲ περὶ τῶν 106 ἀρχῶν, ἐκ τῶν πρὸς ἡμᾶς προτέρων. καὶ ἔστιν ἐκείνη μὲν ἡ κυρίως ἀπόδειξις, αὕτη δὲ εἰ καὶ μὴ κυρίως, ἀλλὰ ἡμῖν ἱκανῶς. ἐὰν οὖν ἀρχώμεθα τοῦ περὶ τῶν ἀρχῶν λόγου ἀπὸ κοινῶν τινων καὶ πλείοσιν ὑπαρχόντων, οὐ ταρακτέον· ἀπὸ γὰρ τούτων ἐπὶ τὰ ἴδια βαδιούμεθα. γνωριμώτερα δ' ἡμῖν τὰ κοινὰ τῶν ἰδίων ἐστίν· οἷον γὰρ σύγκειται μᾶλλον καὶ ὥσπερ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, εἰ προσίῃ τι ζῷον, ὅλου τοῦ σώματος ἡ ὄψις θᾶττον ἀντιλαμβάνεται ἢ κεφαλῆς τε καὶ χειρῶν καὶ ποδῶν (οὕτω γοῦν εἴποι τάχιον ἂν ὅτι ζῷον τὸ προσιὸν ἢ ὅτι ἄνθρωπος), οὕτως ἐν τοῖς ὑπὸ λόγου θεωρουμένοις τὰ καθόλου τε καὶ κοινὰ σαφέστερα ἡμῖν τῶν προσεχῶν καὶ ἰδίων ἐστίν, καίτοι μᾶλλον ἐκείνων συγκεχυμένα· ἔστι γὰρ καὶ τῷ νῷ οἷον ὅλον μέν τι τὸ καθόλου, οἷον δὲ μέρη ὅσα ἐκεῖνο περιλαμβάνει. οὕτω δὲ καὶ οἱ ῥήτορες ποιοῦσιν καὶ περὶ τῶν κοινῶν κεφαλαίων | πρῶτον, εἶθ' οὕτως περὶ τῶν 107 ἰδίων εἴδους ἑκάστου διδάσκοντες. οὕτω δὲ καὶ ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς ὁ περὶ τοῦ συλλογισμοῦ λόγος προτάττεται τοῦ τε ἀποδεικτικοῦ καὶ διαλεκτικοῦ καὶ σοφιστικοῦ (ἀπὸ γὰρ τῶν κοινῶν ὁρμώμενοι ῥᾷον ἑκάστου τὰ ἴδια καὶ τὰ προσεχῆ διακρίνομεν) καὶ αἱ πρῶται δὲ ἡμῖν φαντασίαι γίνονται ἀδιάρθρωτοι καὶ ἀπὸ τῶν κοινῶν· τὰ γοῦν παιδία προσαγορεύει πάντας τοὺς ἄνδρας πατέρας καὶ μητέρας τὰς γυναῖκας τὸ ἄρρεν ἢ θῆλυ καταλαμβάνοντα ὡς κοινὰ ῥᾷον, πρὶν διορίζειν τοῖν γονέοιν τὰ ἴδια. εἴποις δ' ἂν κατά τινα τρόπον ὁμοίως ἔχειν καὶ τοὔνομα πρὸς τὸν ὁρισμόν, λέγω δὲ ὄνομα μὲν οἷον ἄνθρωπον, ζῷον δὲ πεζὸν δίπουν τὸν ὁρισμόν· τὸ μὲν γὰρ ὁλοσχερῶς καὶ συγκεχυμένως σημαίνει καὶ οἷόν τέ ἐστι κεῖσθαι καὶ καθ' ἑτέρων πλειόνων κατὰ τοῦ γεγραμμένου καὶ πεπλασμένου, ὁ δὲ ὁρισμὸς ἔοικεν εἰς τὰ μέρη διαιροῦντι τὴν ὑποκειμένην οὐσίαν. ἀναλαβόντι οὖν ἀρκτέον ἐντεῦθεν.

2. Ἀνάγκη τὴν ἀρχὴν ἢ μίαν ἢ πλείους εἶναι· ἀλλ' εἴτε μίαν, ἢ κινουμένην ἢ ἀκίνητον, ἢ πεπερασμένην ἢ ἄπειρον· εἴτε πλείους, καὶ ταύτας γε αὖ ἢ κινουμένας γε ἢ ἀκινήτους, ἢ πεπερασμένας κατ' ἀριθμὸν ἢ πάλιν ἀπείρους. εἰσὶ γάρ τινες καὶ οἱ ἀπείρους θέμενοι τὰς ἀρχὰς ὥσπερ Ἀναξαγόρας τε καὶ Δημόκριτος· ἀλλὰ Δημόκριτος μὲν μίαν οὐσίαν ταῖς ἀτόμοις

1 ὑποδείξομεν L 4. 5 οὐ ταρακτέον MWBL$_2$a: οὕτως ἀρκτέον L$_1$ (ἀρκτέον commate post λόγου posito Spengel; exspectes οὐκ ἀγανακτητέον vel simile quid; cf. Simpl. 18,32) 6 οἷον γὰρ MWB: εἴ γε L 7 προσίοι Spengel (at cf. Ind. s. v. εἰ) 8 εἴποι ἂν τάχιον W 9 λόγον a 10. 11 καίτοι] καίτοι γε L$_1$, ὥς γε L$_2$a 11 ὅλον μέν τι WL: ὅλον μέντοι M: μὲν ὅλον τι B 13 καὶ M: om. WBL περὶ (post οὕτως) om. L 14 δὲ M: om. WBL 15 τοῦ om. W προτάττεται B (τάττε in ras. man. 2; in aliis libris προτέταται vel προτέτακται legitur) 16 τὰ ἴδια ἑκάστου W 17 τὰ om. L 19 καὶ μητέρας MBL: μητέρας δὲ W τὰς om. a ἢ] καὶ L 20 κοινὸν L post πρὶν add. ἢ W γονοῖν L 21 τοὺς ὁρισμοὺς L 22 ἀνθρώπου L 23 τέ] τί M 27 εἴτε] εἰ L post κινουμένην add. γε BL 28 ἢ pr.—ἀπείρους (30) exscr. Simpl. 42,12 (ὁ μέντοι Εὐφραδὴς Θεμίστιος παραφράζων—φησὶν) 29 γε om. B, Simpl. post πεπερασμένας add. καὶ Simpl. 30 καὶ οἱ MW: οἱ καὶ BL 31 τε om. W

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ Α ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ.

Ed. Spengelii p. 105

1. Πρόκειται τῇδε τῇ συγγραφῇ ἐπιστήμην τινὰ πορίσασθαι τῆς τε φύσεως καὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτῆς γινομένων. τὸ μὲν γὰρ ἄνευ λόγου ταῦτα γινώσκειν ῥᾴδιον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις· ἅπαντες γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοιμεν οἵ γε τὴν αἴσθησιν ὑγιαίνοντες, ὅτι τοῦτο μέν ἐστιν γῆ, τοῦτο δὲ ὕδωρ, τοῦτο δὲ φυτόν, τοῦτο δὲ ζῷον· ἀλλὰ τῷ μετ᾽ ἐπιστήμης γνωσομένῳ καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτῆς πρότερον ἀνάγκη γινώσκειν. δηλοῦσι δὲ τοῦτο καὶ αἱ λογικώτεραι τῶν τεχνῶν· γραμματικοὺς γὰρ λέγομεν οὐ τοὺς ἐπακούοντας τῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ τοὺς εἰπεῖν ἔχοντας, ἐξ ὅσων ἕκαστον ὄνομα σύγκειται στοιχείων, μουσικούς τε αὖ οὐ τοὺς αἰσθανομένους τῶν μελῶν διὰ τῆς ἀκοῆς, ἀλλὰ τοὺς διαλύειν αὐτὰ δυναμένους εἰς τόνους καὶ ἡμιτόνια. πῶς ἂν οὖν τι περὶ ἀρχῶν μετὰ ἀποδείξεως ἔχοιμεν λέγειν, εἴ γε ἡ μὲν ἀπόδειξις ἐκ προτέρων, εἰ δὲ τὰ πρότερα ἐπιζητοίημεν, ἀρχὰς τῶν ἀρχῶν εὑρεῖν βου- 106
λησόμεθα; τὸ πρότερον οὖν διχῶς· καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς τὴν φύσιν. πρὸς ἡμᾶς μὲν οὖν πρότερον τὸ γνωριμώτερον ἡμῖν καὶ ὃ ῥᾷον ἂν καταλάβοιμεν, οἷον τὰ ὀνόματα καὶ αἱ συλλαβαὶ τῶν γραμμάτων· πρὸς δὲ τὴν φύσιν πρότερα τὰ κατὰ τὴν οὐσίαν ἁπλούστερα, οἷον τὰ γράμματα τῶν ὀνομάτων, ἀνάπαλιν δὲ ἡ πορεία· ἡμεῖς μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν συνθέτων ἐπὶ τὰ ἁπλούστερα πρὸς δὲ τὴν φύσιν πρότερα ἀναλύομεν, ἡ φύσις δὲ ἐκ τῶν ἁπλῶν τὰ σύνθετα μηχανᾶται. ὅταν μὲν οὖν περὶ τῶν συγκειμένων ποιώ-

---

Inscriptionem dedi ex M; de ceteris libris cf. Praef. 2 πορίσασθαι MBL: ποιήσασθαι W τῆς τε MBW: τὴν τῆς L 4 καὶ om. L ἂν om. L 5 γε M_2W_2L: τε M_1W_1B 6 τῷ—γνωσομένῳ Laur. 85,14: τῷ—γινωσκομένῳ MWB: τοῦ—γινωσκομένου L 7 αὐτῆς (sc. τῆς φύσεως; cf. Philop. 9,17) M: αὐτοῦ WBL 9 ἕκαστον om. L ὄνομα om. W 10 μελλῶν BL δι᾽ ἀκοῆς L 11 δυναμένους αὐτὰ διαλύειν W καὶ εἰς ἡμιτόνια L ἂν] μὲν L 12 περὶ τῶν ἀρχῶν BL (cf. Simpl. 4,13) ἔχομεν M εἴ γε] ὥς γε L 13 πρότερα] πρότερον L malim totum locum sec. Philop. 10,11 hunc in modum constituere: πῶς ἂν—ἔχοιμεν λέγειν; εἴ γε ἡ μὲν ἀπόδειξις ἐκ προτέρων, ἀεὶ δὲ τὰ πρότερα ἐπιζητοίημεν, ἀρχὰς τῶν ἀρχῶν εὑρεῖν βουλησόμεθα. τὸ πρότερον οὖν κτλ. 14 post φύσιν add. ἐστί L 16 γραμμάτων M in mrg. (γρ.) BL: στοιχείων M text. W 18 ἀνάπαλίν τε L 19 πρότερον a (in L compendium scripturae)

μεθα λόγον,⌈ ἐκ τῶν φύσει προτέρων αὐτὸ ἀποδείξομεν· ὅταν δὲ περὶ τῶν 106 ἀρχῶν, ἐκ τῶν πρὸς ἡμᾶς προτέρων. καὶ ἔστιν ἐκείνη μὲν ἡ κυρίως ἀπόδειξις, αὕτη δὲ εἰ καὶ μὴ κυρίως, ἀλλὰ ἡμῖν ἱκανῶς. ἐὰν οὖν ἀρχώμεθα τοῦ περὶ τῶν ἀρχῶν λόγου ἀπὸ κοινῶν τινων καὶ πλείοσιν ὑπαρχόντων, οὐ † ταρακτέον· ἀπὸ γὰρ τούτων ἐπὶ τὰ ἴδια βαδιούμεθα. γνωριμώτερα δ' ἡμῖν τὰ κοινὰ τῶν ἰδίων ἐστίν· οἷον γὰρ σύγκειται μᾶλλον καὶ ὥσπερ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, εἰ προσίῃ τι ζῷον, ὅλου τοῦ σώματος ἡ ὄψις θᾶττον ἀντιλαμβάνεται ἢ κεφαλῆς τε καὶ χειρῶν καὶ ποδῶν (οὕτω γοῦν εἴποι τάχιον ἂν ὅτι ζῷον τὸ προσιὸν ἢ ἄνθρωπος), οὕτως ἐν τοῖς ὑπὸ λόγου θεωρουμένοις τὰ καθόλου τε καὶ κοινὰ σαφέστερα ἡμῖν τῶν προσεχῶν καὶ ἰδίων ἐστίν, καίτοι μᾶλλον ἐκείνων συγκεχυμένα· ἔστι γὰρ καὶ τῷ νῷ οἷον ὅλον μέν τι τὸ καθόλου, οἷον δὲ μέρη ὅσα ἐκεῖνο περιλαμβάνει. οὕτω δὲ καὶ οἱ ῥήτορες ποιοῦσι καὶ περὶ τῶν κοινῶν κεφαλαίων | πρῶτον, εἶθ' οὕτως περὶ τῶν 107 ἰδίων εἴδους ἑκάστου διδάσκοντες. οὕτω δὲ καὶ ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς ὁ περὶ τοῦ συλλογισμοῦ λόγος προτάττεται τοῦ τε ἀποδεικτικοῦ καὶ διαλεκτικοῦ καὶ σοφιστικοῦ (ἀπὸ γὰρ τῶν κοινῶν ὁρμώμενοι ῥᾷον ἑκάστου τὰ ἴδια καὶ τὰ προσεχῆ διακρίνομεν) καὶ αἱ πρῶται δὲ ἡμῖν φαντασίαι γίνονται ἀδιάρθρωτοι καὶ ἀπὸ τῶν κοινῶν· τὰ γοῦν παιδία προσαγορεύει πάντας τοὺς ἄνδρας πατέρας καὶ μητέρας τὰς γυναῖκας τὸ ἄρρεν ἢ θῆλυ καταλαμβάνοντα ὡς κοινὰ ῥᾷον, πρὶν διορίζειν τοῖν γονέοιν τὰ ἴδια. εἴποις δ' ἂν κατά τινα τρόπον ὁμοίως ἔχειν καὶ τοὔνομα πρὸς τὸν ὁρισμόν, λέγω δὲ ὄνομα μὲν οἷον ἄνθρωπον, ζῷον δὲ πεζὸν δίπουν τὸν ὁρισμόν· τὸ μὲν γὰρ ὁλοσχερῶς καὶ συγκεχυμένως σημαίνει καὶ οἷόν τέ ἐστι κεῖσθαι καὶ καθ' ἑτέρων πλειόνων κατὰ τοῦ γεγραμμένου καὶ πεπλασμένου, ὁ δὲ ὁρισμὸς ἔοικεν εἰς τὰ μέρη διαιροῦντι τὴν ὑποκειμένην οὐσίαν. ἀναλαβόντι οὖν ἀρκτέον ἐντεῦθεν.

2. Ἀνάγκη τὴν ἀρχὴν ἢ μίαν ἢ πλείους εἶναι· ἀλλ' εἴτε μίαν, ἢ κινουμένην ἢ ἀκίνητον, ἢ πεπερασμένην ἢ ἄπειρον· εἴτε πλείους, καὶ ταύτας γε αὖ ἢ κινουμένας γε ἢ ἀκινήτους, ἢ πεπερασμένας κατ' ἀριθμὸν ἢ πάλιν ἀπείρους. εἰσὶ γάρ τινες καὶ οἱ ἀπείρους θέμενοι τὰς ἀρχὰς ὥσπερ Ἀναξαγόρας τε καὶ Δημόκριτος· ἀλλὰ Δημόκριτος μὲν μίαν οὐσίαν ταῖς ἀτόμοις

1 ὑποδείξομεν L 4. 5 οὐ ταρακτέον MWBL_2a: οὕτως ἀρκτέον L_1 (ἀρκτέον commate post λόγου posito Spengel; exspectes οὐ θορυβητέον vel simile quid; cf. Simpl. 18,32) 6 οἷον γὰρ MWB: εἴ γε L 7 προσίοι Spengel (at cf. Ind. i. v. εἰ) 8 εἴποι ἂν τάχιον W 9 ἢ M: ἢ ὅτι WBL 10. 11 καίτοι] καίτοι γε L_1: ὥς γε L_2a 11 ὅλον μέν τι WL: ὅλον μέντοι M: μὲν ὅλον τι B 13 καὶ M: om. WBL περὶ (post οὕτως) om. L 14 δὲ M: om. WBL 15 τοῦ om. W προτάττεται B (τάττε in ras. man. 2): προτέταται Vind. 188 text.: προτέτακται Vind 110 et mrg. (γρ.) 188 16 τὰ ἴδια ἑκάστου W 17 τὰ om. L 18 προσαγορεύει] sic F Aristot. 184b13: ὑπολαμβάνει I: utrumque E 19 καὶ μητέρας MBL: μητέρας δὲ W τὰς om. a ἢ] καὶ L 20 κοινὸν L post πρὶν add. ἢ W γονοῖν L 21 τοὺς ὁρισμοὺς L 22 ἀνθρώπου L 23 τέ] τί M 27 εἴτε] εἰ L (cf. Aristot. 184b15) post κινουμένην] add. γε BL 28 ἢ pr.—(30) ἀπείρους exscr. Simpl. 42,12 (ὁ μέντοι Εὐφραδὴς Θεμίστιος παραφράζων — φησὶν) 29 γε om. B, Simpl. post πεπερασμένας add. καὶ Simpl. 30 καὶ οἱ MW: οἱ καὶ BL 31 τε om. W

ὑποτιθεὶς τοῖς σχήμασιν αὐτοῖς ἐξαλλάττει μόνοις, Ἀναξαγόρας δὲ ἐν ταῖς ὁμοιομερείαις | ἐναντιότητας, θερμότητας ψυχρότητας, λευκότητας μελανίας. 108 διῃρέθησαν δὲ καὶ εἰς τὰς ἄλλας δόξας οἱ περὶ τῶν ὄντων πάλαι φιλοσοφήσαντες· ὄντα γὰρ ἐνόμιζον τὰς ἀρχὰς ἐκεῖνοι καὶ ζητοῦντες, πόσα τὰ ὄντα, τὰς ἀρχὰς ἐζήτουν ὁπόσας θετέον ἐστίν. εἰ μὴ τάχα Παρμενίδης καὶ Μέλισσος ἓν τὸ ὂν καὶ ἀκίνητον λέγοντες οὐ μίαν τὴν ἀρχὴν ἔλεγον καὶ ἀκίνητον· ἡ γὰρ ἀρχὴ πλείω δήπουθεν ἑαυτῇ συνεισάγει. καὶ τοσαῦτά γε ὅσων ἔστιν ἀρχή· πρός τι γὰρ ἡ ἀρχὴ καὶ τινῶν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἀκίνητον λέγειν τὸ ὂν φανεροὺς ποιεῖ μὴ λαμβάνοντας τὸ ὂν ἀντὶ τῆς ἀρχῆς· πῶς γὰρ ἂν ἕτερόν τι γένοιτο ἐξ ἀρχῆς μὴ κινουμένης; ἔστι μὲν οὖν ὁ πρὸς τούτους λόγος οὐ τῷ φυσικῷ προσήκων· τί δήποτε; ἀναιροῦσι γὰρ τὰς φυσικὰς ἀρχάς, ὥσπερ ἔφην, μᾶλλον δὲ τὴν φύσιν αὐτήν, κίνησιν μὴ τιθέμενοι. συστῆσαι δὲ τὰς οἰκείας ἀρχὰς οὐδεμιᾶς ἐστιν ἐπιστήμης, ὥσπερ οὐδὲ γεωμετρίας γραμμὰς καὶ σημεῖα, οὐδὲ ἀριθμητικῆς μονάδας, ἀλλ' ἐπὶ ταύταις ὑποκειμέναις περαίνουσι τὰ ἐφεξῆς, ἐπεὶ ὅτι γέ ἐστι φύσις πόθεν ἂν ὁ φυσικὸς ἀποδείξειεν; πότερον ἔκ τινων φυσικῶν; ἀλλ' αἰτήσεται τὸ ζητούμενον. ἀλλ' ἐξ ἑτέρων; ἀλλ' οὐχ ᾗ φυσικὸς ἀποδείξει. εἰ μὲν οὖν ἔχει τινὰ προτέραν ἑαυτῆς ἐπιστήμην ἡ φυσική, παρ' ἐκείνης λήψεται τὰς ἀρχὰς ὥσπερ καὶ παρὰ ταύτης ἡ ἰατρικὴ καὶ παρὰ γεωμετρίας ἡ ὀπτική· εἰ δὲ μή, χρήσεται τῇ κοινῇ πασῶν τῶν τεχνῶν μεθόδῳ τῇ δι' ἐνδόξων· ἀλλ' εἴτε οὕτως εἴτ' ἐκείνως, οὐχ ᾗ φυσικὸς δώσει λόγον ἀλλ' ᾗ διαλεκτικὸς ἢ φιλόσοφος. τὸ μὲν οὖν πόσαι καὶ τίνες | αἱ τῆς φύσεώς εἰσιν 109 ἀρχαὶ διδάσκειν ἀναγκαῖον τῷ φυσικῷ, τὸ δὲ ὡς ἔστιν ὅλως ἡ φύσις, οὐκ ἔστι φυσικοῦ. ἀλλ' οὐδὲ φανερῶς ἀναιροῦσι τὴν φύσιν, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ λέγουσι φανερῶς, ἀλλ' ἐξ ὧν λέγουσι τοῦτο συμβαίνει. ὁ γὰρ κίνησιν μὴ διδοὺς οὐ δώσει δήπου καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως, αὕτη δέ ἐστιν ἡ φύσις. εἰ μὲν οὖν τηροῦντες τὰς ἀρχὰς ἐν τοῖς ἑξῆς τι παρελογίζοντο, ἀκόλουθον ἦν ἐπιδεικνύναι τῷ φυσικῷ, πῇ φενακίζουσιν· εἰ δὲ δι' ὧν παρακρούονται, τὰς ἀρχὰς αὐτὰς ἀναιροῦσιν, οὐκ οἰκεῖον τὸ λύειν τοὺς λόγους αὐτῶν τοῦ μετιόντος τὴν ἐπιστήμην, ἐπεὶ καὶ τὰ ψευδογραφήματα ὅσα μὲν σῴζει τὰς γεωμετρικὰς ὑποθέσεις λυτέον τῷ γεωμέτρῃ, ὅσα δὲ μάχεται πρὸς ἐκείνας, παραιτητέον, οἷον δύο τινὲς κύκλον ἐπιχειρήσαντες τετραγωνίζειν Ἱπποκράτης τε ὁ Χῖος καὶ ὁ Ἀντιφῶν. τὸν μὲν οὖν Ἱπποκράτους λυτέον· τὰς γὰρ ἀρχὰς φυλάττων παραλογίζεται τῷ μόνον μὲν

1 αὐτοῖς M: αὐτὰ WB: αὐτὰς L 2 ὁμοιομερίαις L ἐναντιότητες, θερμότητες ψυχρότητες, λευκότητες μελανίαι B_1W_1 4 ὁπόσα L 7 συνεισάγει κτλ.] ex Alexandro; cf. Simpl. 46,15 13 οὐδεμία a (compendium scripturae in L) 14 ἀριθμητικὸν L μονάδα L 15 ταύταις W_2L: ταύταις ταῖς MW_1B ἡ ante φύσις add. B 16 ἂν om. W 17 φυσικῶς B ᾗ φυσικὸς] cf. Simpl. 47,11 18 ἑαυτῷ W 19 περὶ bis B ἡ pr. om. BL ἡ alt. om. L 22 ὁπόσαι L 24 καὶ εἰ MW: εἰ καὶ BL 25 συμβαίνει] ποιοῦσι W 28 δεικνύναι W 29 τὰς αὐτὰς ἀρχὰς L 31 μὲν om. W 32 ἐκείνας W_2L: ἐκείνους MW_1: ἐκεῖνα B 32. 33 τετραγωνίζειν ἐπιχειρήσαντες W: ἐπεχείρησαν τετραγωνίζειν L 33 τε] δὲ B_1 ὁ alt. om B_2L 34 τῷ L: τὸ MWB

ἐκεῖνον τὸν μηνίσκον τετραγωνίσαι ὃς γράφεται περὶ τὴν τοῦ τετραγώνου 109 πλευρὰν τοῦ εἰς τὸν κύκλον ἐγγραφομένου, * * * ἀπόδειξιν πρὸς Ἀντιφῶντα δὲ οὐκέτ' ἂν ἔχοι λέγειν ὁ γεωμέτρης, ὃς ἐγγράφων τρίγωνον ἰσόπλευρον εἰς τὸν κύκλον καὶ ἐφ' ἑκάστης τῶν πλευρῶν ἕτερον ἰσοσκελὲς συνιστὰς πρὸς τῇ περιφερείᾳ τοῦ κύκλου καὶ τοῦτο ἐφεξῆς ποιῶν ᾤετό ποτε ἐφαρμόσειν τοῦ τελευταίου τριγώνου τὴν πλευρὰν εὐθεῖαν οὖσαν τῇ περιφερείᾳ. τοῦτο δὲ τὴν ἐπ' ἄπειρον τομὴν ἀναιροῦντος ἣν ὑπόθεσιν ὁ γεωμέτρης λαμβάνει. πρῶτον μὲν οὖν διὰ τοῦτο | ἄξιον ἦν παραιτήσασθαι 110 τὸν Παρμενίδου καὶ Μελίσσου λόγον, ἔπειτα ὅτι καὶ ἀπίθανος καὶ παράδοξος τῶν ἀνδρῶν ἡ δόξα. τί γὰρ διαφέρει τὸ λέγειν ἓν τὸ ὂν τοῦ λέγειν Δίωνα τὸ ὂν εἶναι, ἢ πρὸς ἄλλην θέσιν τινὰ διαλέγεσθαι τῶν λόγου ἕνεκα λεγομένων, ὡς Ἡράκλειτος ἔλεγε ταὐτὸν εἶναι τὰ ἐναντία; καὶ οἱ λόγοι δὲ ἀμφοτέρων οἷς κέχρηνται, ἄντικρύς εἰσιν ἐριστικοί· καὶ γὰρ τὰς προτάσεις ψευδεῖς καὶ τὸ σχῆμα φέρουσιν ἀσυλλόγιστον, φορτικώτερος δὲ ὁ Μελίσσου· ποιεῖ γὰρ οὐδ' ἡντιναοῦν ἀπορίαν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ φύσεως μὲν οὐδὲν λέγουσιν (πῶς γὰρ οἵ γε ἀναιροῦντες τὴν φύσιν;), φυσικὰς δὲ ἀπορίας συμβαίνει λέγειν αὐτοῖς, τὰς ἐκ τοῦ κενοῦ καὶ τοῦ ἀπείρου καὶ τῆς κινήσεως, ἴσως ἔχει καλῶς ἐπὶ μικρὸν διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν· εἰ γὰρ καὶ φυσικῷ μὴ προσήκων ὁ λόγος, ἀλλὰ φιλοσόφῳ γε οὐκ ἀλλότριος. ἐροῦμεν δὲ πρὸς τοὺς ἄνδρας οὐχ ἵνα κινήσαντες αὐτῶν τὴν δόξαν θώμεθα οὕτως φύσιν καὶ κίνησιν· ταῦτα γὰρ ἡμῖν διὰ τὸ ἐναργὲς ὑποκείσθω, ἄλλως δὲ ἐκ περιόντος ἃ λέγουσιν ἐξεταστέον καὶ πρῶτόν γε αὐτὴν τὴν δόξαν καθ' ἑαυτὴν χωρὶς τῶν λόγων οἷς ἐπιχειροῦσιν αὐτὴν κατασκευάζειν.

Ἀρχὴ δὲ οἰκειοτάτη πασῶν τί σημαίνει τὸ ὂν αὐτοῖς ἐρωτῆσαι, πότερον οἴονται πολλαχῶς αὐτὸ λέγεσθαι ἢ μοναχῶς· εἰ μὲν γὰρ πολλαχῶς, ὥσπερ ἡμεῖς ἐν ταῖς Κατηγορίαις ἐδείξαμεν, κατὰ τὸ ὄνομα ἂν λέγοιεν τὸ ὂν ἕν, πολλὰ δὲ κατὰ τὴν ὑπόστασιν καὶ τὰ πράγματα· εἰ γὰρ ἔσται καὶ οὐσία καὶ ποιὸν καὶ ποσόν, εἴτε καὶ ἀπολελυμένα ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων εἴτε σὺν ἀλ|λήλοις τὸ εἶναι ἔχοντα, πολλὰ τὰ ὄντα γενήσεται, κἂν μία 111 φωνὴ πάντων κατηγορῆται. εἰ δὲ μοναχῶς, οὕτω δὲ τῷ πράγματι λέγοιεν ἂν καὶ τῷ σημαινομένῳ, ἀλλ' εἰ ἓν πρᾶγμα σημαίνει, ἢ ὡς γένος ἂν ἓν σημαίνοι ἢ ὡς εἶδος ἢ ὡς ἄτομον. ἀλλ' εἴτε ὡς γένος, πολλὰ τὰ ὄντα· εἴτε ὡς εἶδος, ὁμοίως· κατὰ γὰρ πλειόνων καὶ

1 παρὰ M 2 lacuna in L expleta est his verbis insertis: πάντα δὲ μηνίσκον οἷόν τε τετραγωνίζειν λαβεῖν εἰς (e Simpl. 58,16) 4 τὸ B ἑκάστη L 5 συνιστὰς B_2L (compendium scripturae in B_1): συνιστᾷ MW 7 δὲ M: δὲ ἦν WB, δ' ἦν L 10 ἡ τῶν ἀνδρῶν δόξα L 12 ὡς M: οἷον ὡς WBL (cf. Philop. 29,13) 17 τὰς γὰρ ἐκ L 19 φιλοσόφῳ M: φιλοσόφου WBL 21 ἄλλως δὲ] 'fort. ἀλλ' ὡς' Spengel 23 λόγων WBL: ἀλόγων M (cf. Philop. 30,17), ἄλλων Laur. 85,14 24 αὐτοὺς W 25 γὰρ om. W 26 ὡς L ταῖς om. BL 30 δὲ] καὶ mavult Spengel ἂν M: ἂν (post 2 litt. ras.) ἓν W: ἂν ἓν BL 32 ἂν ἓν MW et fort. B_1: ἓν ἂν B_2L σημαίνοι L: in MW compendium scripturae ($\overset{\mu}{\sigma\eta}$), σημαίνῃ B_2: σημαίνει B_1 ἄτομον] cf. Porphyrius apud Simpl. 74,9

διαφερόντων ταῦτα κατηγορεῖται. λείπεται τοίνυν ὡς ἄτομον ἓν εἶναι τὸ 111 ὄν, ὡς ὁ Καλλίας, ὡς ὁ Βουκέφαλος ἵππος, ὡς τοδὶ τὸ μέλαν. πότερον οὖν οὐσίαν τοῦτο ἐροῦσιν ἢ συμβεβηκός; οἴονται μὲν γὰρ συμβεβηκός, ὅταν ὁ μὲν ἄπειρον ὁ δὲ πεπερασμένον λέγῃ τὸ ὄν· τὸ γὰρ ἄπειρον καὶ πεπερασμένον ἐν γένει τῷ ποσῷ· τὸ μὲν γὰρ ποσὸν ἀδιεξίτητον, τὸ δὲ ποσὸν ὡρισμένον. εἰ μὲν οὖν ὑποκειμένου τινὸς ταῦτα κατηγοροῦσι, δύο ἂν λέγοιεν τὰ ὄντα, οὐσίαν καὶ ποσόν· εἰ δὲ κατὰ μηδενὸς ὑποκειμένου φέρουσι τὸ ποσόν, τοῦτο ἤδη καὶ ἀδύνατον εἶναι συμβεβηκὸς ἄνευ ὑποκειμένης οὐσίας. ἔτι τὸ ἓν κατ' ἀριθμὸν ὥσπερ τὸ ὄν, λέγεται καὶ αὐτὸ πολλαχῶς. λέγεται γὰρ ἓν κατὰ ἀριθμὸν ἢ ὡς συνεχές, ὡς μίαν εἶναι εἴποιμι ἂν τὴν γραμμήν, ἢ ὡς τὸ ἀδιαίρετον φύσει ὡς τὸ σημεῖον καὶ ἡ στιγμή, ἢ ὡς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἔχον λόγον, ὡς ἓν λέγεται λώπιον καὶ ἱμάτιον. κατὰ τίνα οὖν τῶν τριῶν τρόπων ἓν λέγουσιν κατὰ ἀριθμὸν εἶναι τὸ ὄν; οὔτε γὰρ ὡς συνεχές (διαιρετὸν γὰρ ἐκεῖνό γε εἰς πολλά), μᾶλλον δὲ εἰς ἄπειρα. εἰ γὰρ διότι ἥνωται, ἓν αὐτὸ λέγουσιν, ὅτι ἐστὶ διαιρετὸν ἐροῦσιν αὐτὸ κατὰ τοῦτο πολλὰ εἶναι. ἀλλ' ὡς ἀδιαίρετον δεῖ λαμβάνειν τὸ μέρος τοῦ ὅλου· ταύτῃ γὰρ λέγεται καὶ συνεχὲς ἢ κατ' ἐνέρ|γειάν ἐστιν ἕν. 112 ἀλλὰ πρῶτον μὲν οὐδαμῶς διαστέλλονται τὸ κατ' ἐνέργειαν τοῦ δυνάμει· ἔπειτα (συγκεχωρήσθω γὰρ αὐτοῖς τοῦτο) ἐκεῖνό γε πάντως ὁμολογήσουσιν ὅτι συνεχῆ τε καὶ ἡνωμένα οὐχ ὁμοιομερῆ μόνον ἐστίν, πλεῖστα δὲ καὶ ἀνομοιομερῆ, τὰ σώματα λέγω τῶν ζῴων καὶ τῶν φυτῶν· ἥνωται γὰρ καὶ τούτων τὰ μέρη, καὶ οὐ σύγκειται ὥσπερ σωρός. διὰ τί οὖν εἰ τῆς γραμμῆς τὸ μέρος ἕν τε καὶ ταὐτὸν τῇ γραμμῇ, ὅτι μὴ διῄρηται τῆς ὅλης, οὐκ ἔσται καὶ ἡ χεὶρ ταὐτὸν Σωκράτει καὶ ὁ ποὺς δὲ ὁμοίως· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος. εἰ δ' ἄμφω τὰ αὐτὰ τῷ αὐτῷ, καὶ ἀλλήλοις δήπου τὰ αὐτά. ἔσται οὖν ταὐτὸν ποὺς χεὶρ ὀφθαλμὸς κοιλία. τοῦτο τὸ ζήτημα κατ' ἰδίαν ἐτύγχανε λόγου παρὰ τοῖς παλαιοῖς, πότερον ταὐτὸν τῷ ὅλῳ τὸ μέρος ἢ ἕτερον· ἀπήντα γὰρ ἄπορον ἐξ ἑκατέρου· εἰ μὲν ταὐτόν, ὃ προείρηται· εἰ δ' ἕτερον, ὅτι καὶ τὸ ὅλον ἑαυτοῦ· οὐ γὰρ δὴ τοδὶ μὲν τὸ μέρος ἕτερον, τοδὶ δὲ οὔ, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως ἕτερα τοῦ ὅλου, πάντα δὲ ἦν τὸ ὅλον. κἂν ἐπὶ τῶν ἐκ διωρισμένων δὲ μερῶν ἐρωτήσῃς τὸν λόγον, τὰ αὐτὰ ἄπορα ἀπαντήσεται οἷον οἰκίας ἢ χοροῦ. λέγεται δὲ ἡ λύσις ἐν ἄλλοις· οὐ γὰρ ἀληθές, εἰ κατ' ἰδίαν ἕκαστον τῶν μερῶν λαμβανόμενον ἄλλο τοῦ ὅλου, διὰ τοῦτο καὶ πάντα ἅμα ληφθέντα ἕτερα γίνεσθαι τοῦ ὅλου· τὰ γὰρ πάντα ἑκάστου τῶν

---

1 post εἶναι add. συμβεβηκὸς ἄρα οἴονται W (ἄρα s. v.) 3 οἴονται μὲν γὰρ συμβεβηκός om. W 8 ὑποκειμένου om. L εἶναι M: εἶναί τι WBL 10 γὰρ] δὲ L 11 τὸ ἀδιαίρετον] cf. Philop. 45,19 12 ἔχον BL (cf. Simpl. 81,9): om. MW 13 λώπιον MW: λώπιόν τε BL τρόπων BL_2a: τρόπον MWL_1 (fortasse recte) 13. 14 κατὰ ἀριθμὸν ἓν λέγουσιν L 14 οὔτε γὰρ — (17) ἕν] cf. Simpl. 81,16 sqq. 17 καὶ om. L συνεχὴς M ᾗ WB_2L: ἢ M, ἡ B_1 18 ἕν] ὄν M 19 συγχωρήσθω L: συγχωρείσθω Spengel γὰρ om. W 26 κοιλία] καλλίας L (cf. Alexander apud Simpl. 85,8) 27 παλαιοῖς M: πάλαι WBL 28 ἄπορον] ἄτοπον L προηπόρηται W 29 τὸ] τὸν B 32 εἰ — (p. 6,1) ὅλον] eadem fere Simpl. (non Alexander, cuius verba ante illud μήποτε δὲ v. 29 finiuntur) 84,34 sqq. 34 ἑκάστου W_2BL Simpl.: ἑκάστῳ MW_1

ἐν αὐτοῖς ἕτερα, τὰ πάντα δὲ ἦν τὸ ὅλον. εἶεν. ἀλλ᾿ ὡς μὲν συνεχὲς διὰ 112
ταῦτα οὐκ ἐροῦσιν ἓν εἶναι τὸ ὄν, ὡς δὲ ἀδιαίρετον ἴσως. μονὰς οὖν ἢ
σημεῖον ἔσται πάντα τὰ ὄντα γῆ θάλαττα οὐρανός, οὗ τί γένοιτ᾿ ἂν ἀπο-
πληκτότερον; πῶς δὲ ἐν σημείῳ ποιότητα ἀπολείψουσιν; | οὔτε γὰρ σχῆμα 113
οὔτε πάθος ἐν τῷ ἀμερεῖ. φροῦδον δὲ αὐτοῖς ἔσται καὶ τὸ ποσόν· οὐ γὰρ
ποσὸν τὸ σημεῖον, ἀλλὰ πέρας ποσοῦ καὶ οὔτε ἄπειρον οὔτε πεπερασμένον
τὸ ὄν. ἀλλὰ ταῦτά γε αὐτοὶ κατηγοροῦσι τοῦ ὄντος. ἔτι τὸ πέρας ἀδιαί-
ρετον, οὐ τὸ πεπερασμένον ἐστίν· εἰ δὲ ὡς πέρας ἀδιαίρετον τὸ ὄν, δηλονότι
καὶ οὗ πέρας ἐστί, καὶ ἐκεῖνο συνεισαχθήσεται· πρός τι γὰρ τὸ πέρας
καὶ ἀεὶ σὺν ἄλλῳ. ἀλλὰ μὴν εἰ ὡς μέθυ καὶ οἶνος ἓν τὰ πάντα ἐστί, τὸν
Ἡρακλείτου λόγον συμβαίνει λέγειν αὐτοῖς· ταὐτὸν γὰρ ἔσται παρ᾿ αὐτοῖς
κατὰ τὸν λόγον τῆς οὐσίας φυτὸν ἄνθρωπος πτηνὸν τὸ ἀγαθὸν τὸ κακόν,
ἁπλῶς τἀναντία. συναληθεύει δὲ οὕτως καὶ ἡ ἀντίφασις· εἰ γὰρ ταὐτόν ἐστι
τὸ λευκὸν εἶναι καὶ μέλαν εἶναι, ταὐτὸν ἔσται λευκόν τε καὶ οὐ λευκόν· τὸ
γὰρ μέλαν ἦν οὐ λευκόν. εἰ δὲ ταὐτόν ἐστιν ἡ κατάφασις καὶ ἡ ἀπόφασις, διὰ
τί καὶ τὸ ὂν οὐκ ἐροῦσι μὴ ὂν καὶ τὸ ἓν οὐχ ἕν, καὶ οὕτως ἀτοπώτερόν τι
νεανιεύσονται, οὐχ ἓν εἶναι τὸ ἓν ἀλλὰ μηδὲν ὅλως τιθέμενοι; ἐὰν δὲ δὴ
λέγωμεν οὕτως, ʿΣωκράτης φιλόσοφός ἐστιν᾿, ʿΣωκράτης δίπηχύς ἐστιν᾿, ἆρα
ταὐτὸν ἐν ἀμφοτέροιν τοῖν λόγοιν σημαίνομεν; ἢ πολὺς ὁ γέλως ταὐτὸν τῷ
ποσῷ τὸ ποιὸν ὑπολαμβάνειν κατὰ τὸν λόγον. εἰ οὖν τις ἔροιτο ἡμᾶς ʿκαθ᾿
ὑμᾶς δὲ πῶς ἔσται ἓν ὁ Σωκράτης, ὅταν λέγητε αὐτὸν καὶ σιμὸν καὶ δίπηχυν
καὶ φιλόσοφον· οὐ γὰρ δὴ πλῆθος ἔσται ὑμῖν ὁ Σωκράτης ἁπλῶς, τὸ δὲ
ἓν αὐτοῦ παντελῶς ἀφαιρήσεσθε, ἀλλὰ δώσετε καὶ ἕνα τὸν Σωκράτην καὶ
πολλοὺς εἶναι᾿, πῶς οὐκ ἀντιστρέψει καὶ καθ᾿ ἡμῶν | ὁ ἐκ τῆς ἀντιφάσεως 114
ἔλεγχος; ταὐτὸν γὰρ καὶ οὕτως ἕν τε καὶ οὐχ ἓν ἅμα γενήσεται. οὗτος ὁ
λόγος Λυκόφρονα μὲν καὶ τοὺς ὕστερον τῶν ἀρχαίων οὕτως διεθορύβησεν,
ὥστε Λυκόφρων μὲν ὑπολαμβάνων ὧν τὸ ἔστι κατηγορεῖται, ταῦτα εἶναι
μόνα, τῆς μὲν οὐσίας τὸ ἔστι κατηγόρει οἷον ʿΣωκράτης ἐστίν᾿. εἰ δέ τι
τῶν συμβεβηκότων κατ᾿ αὐτοῦ λέγοιτο, ἵνα μὴ πολλὰ γένοιτο ὁ Σωκράτης,
⟨οὐκέτι τὸ ἔστι τῶν συμβεβηκότων προσκατηγόρει· οὐ γὰρ ἔλεγε ʿΣωκράτης

1 ἐν αὐτοῖς] ἐν αὐτῷ D Simpl., ἑαυτοῖς Ea εἶεν] εἶναι L μὲν BL: μὴ M et fort. W_1 (in quo duae vel tres litterae erasae) 3 σημεῖα B_1 4 ἀπολείψουσιν L: ἀπολήψουσι (—ιν) MWB 5 πάθ° M (° in ras.) 6 πέρας ποσοῦ] cf. Simpl. 82,11 7 ταῦτά γε MW: ταῦτά τε B, ταῦτα καὶ L 12 num post φυτὸν excidit ζῷον ? τἀγαθὸν B 13 post ἁπλῶς add. δὲ L συναληθεύει — (17) τιθέμενοι] ex Porphyrio; cf. Simpl. 82,28 sqq. 19 ἀμφοτέροιν scripsi: ἀμφοῖν BL: αὐτοῖν MW ἢ M: ἡ WBL ὁ om. L ποιῷ et 20 ποσὸν M: ποσῷ et ποιὸν WBL 20 ἡμᾶς] ὑμᾶς L_2a 21 δὲ] γε L: γε δὲ Laur. 85,18 ἓν] ὂν M (corr. man. rec.) 22 ὑμῖν MWB: ἡμῖν L 23 παντελῶς om. L ἀφαιρεθήσεσθε L ἀλλὰ scripsi: ἀλλ᾿ εἰ libri ἓν et 24 πολλὰ M (cf. 91,5 sq.): ἕνα et πολλοὺς WBL 24 ἀντιστρέφει a ὑμῶν M rec. BL ἐκ om. W 28 μόνω M (in W compendium scripturae) τῆς μὲν — ἐστὶν] cf. Simpl. 91,8 29 γένοιτο M: γίνοιτο WBL 30 quae uncis inclusi, habent WBL: omissa sunt in M et puto iam olim deerant in archetypo. ad explendam lacunam (si modo lacunosus est locus) sufficiunt verba ἁπλῶς Σωκράτης; cetera a grammatico Philoponi (49,22) non immemori addita esse videntur

λευκός ἐστιν' ἢ 'Σωκράτης διπηχύς ἐστιν', ἀλλ' ἁπλῶς 'Σωκράτης⟩ λευκός 114
τε καὶ δίπηχυς', κακῷ τὸ κακὸν ἰώμενος· πρότασιν γὰρ ἀνῄρει καὶ ἀποφαντικὸν λόγον. Πλάτων δὲ μετερρύθμιζε τὸν λόγον ἀντὶ τοῦ 'λευκός ἐστιν' λέγων 'λελεύκωται'. ἡμεῖς δέ φαμεν ταὐτὸν εἶναι δύνασθαι ἕν τε καὶ οὐχ ἕν, ἀλλ' οὐ κατὰ ταὐτὸν ⟨οὐδὲ⟩ ἅμα. τοῦτο μὲν γὰρ ἀμήχανόν πως, ἐκεῖνο δὲ ἀληθές τε καὶ δυνατόν, τὸν αὐτὸν τοῦτον Σωκράτην ἓν μὲν εἶναι κατὰ τὸ ὑποκείμενον, πλείω δὲ κατὰ τὸν λόγον· ἄλλος γὰρ λόγος μουσικὸν αὐτὸν εἶναι καὶ ἄλλος δίπηχυν. οὐκ ἀντιφάσεις οὖν ταῦτα, ὥστε μάτην ἐθορυβοῦντο, καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ συνεχοῦς διαιρέσεως ταύτῃ· εἰ μὲν γὰρ δὴ καὶ ἐνεδίδοσαν καὶ ταὐτὸν ὡμολόγουν ἕν τε καὶ πολλὰ εἶναι, ἀλλ' ἓν μὲν ἔστω καὶ πολλά, οὐχ ἅμα δέ, οὐδὲ κατὰ ταὐτὸν τὰ ἀντικείμενα, ἀλλ' ἐνεργείᾳ μὲν ἓν δυνάμει δὲ πολλά, ὥσπερ εἰ λέγοιμι τὸν πυρὸν δυνάμει μὲν εἶναι στάχυν ἐνεργείᾳ δὲ μή· ταῦτα γὰρ οὐκ ἔστιν ἀντίφασις, εἰ μεμνήμεθα τῶν διορισμῶν οἷς χρώμεθα πρὸς τὰς σοφιστικὰς ἐνοχλήσεις. |

3. Τόνδε δὴ τρόπον ἐπιοῦσιν ἀδύνατον φαίνεται ἓν εἶναι τὰ ὄντα καὶ 115
τοὺς λόγους αὐτῶν λύειν οὐ χαλεπόν· εὐθὺς γὰρ ἀσυλλόγιστος ὁ λόγος Μελίσσου· φησὶ γὰρ 'εἰ γέγονε τὸ ὄν, ἀρχὴν ἔχει· οὐ γέγονε δέ, οὐκ ἄρα ἀρχὴν ἔχει· διὸ καὶ ἄπειρον καὶ ἕν'. δέον γὰρ τὸ τοῦ λήγοντος ἀντικείμενον προσλαβεῖν καὶ ἐπαγαγεῖν τοῦ ἡγουμένου τὸ ἀντικείμενον (οὕτως γὰρ συνίσταται καὶ συλλογισμὸς κατὰ τὸν δεύτερον τῶν ὑποθετικῶν), ὁ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε· συνήγαγε γὰρ ἂν ὃ μὴ προὔθετο, ὅτι τὸ ὂν οὐ γεγένηται, τὸ δὲ ἀντικείμενον τοῦ ἡγουμένου προσλαβὼν ἐπήνεγκε τὸ τοῦ λήγοντος ἀντικείμενον. τοιούτων δὲ συλλογισμῶν πολλή τις ἀφθονία· 'εἰ ἄνθρωπός ἐστι, καὶ ζῷόν ἐστιν· οὐκ ἔστι δὲ ἄνθρωπος, οὐδ' ἄρα ζῷον'. 'εἰ περιπατεῖ, κινεῖται· οὐ περιπατεῖ δέ, οὐδ' ἄρα κινεῖται'. εἶτα καὶ ὁμωνυμίᾳ χρώμενος τῆς ἀρχῆς ἀπατᾶν οἴεται· ἀρχὴ γάρ τίς ἐστι κατὰ χρόνον, ὡς λέγομεν ἀρχὴν ἔχειν τῆς γενέσεως τὸ ζῷον τὴν χθὲς ἡμέραν· ἡ δέ τις ἡ κατὰ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καὶ τὸ μέγεθος, ὥς φαμεν ὁδοῦ καὶ διαστήματος ἀρχὴν εἶναι. καὶ τοίνυν ὅταν λέγῃ Μέλισσος 'ἅπαν τὸ γενόμενον ἀρχὴν ἔχει', 'ποίαν ἀρχήν;' ἐρησόμεθα αὐτόν· ἅπαν μὲν γὰρ ἀρχὴν ἔχει τὴν κατὰ χρόνον ὃ γίνεται κατ' οὐσίαν ἁπλῶς, ὡς ἄνθρωπος ἵππος ἐλαία πλάτανος, οὐχ ἅπαν δὲ τὴν κατὰ τὸ μέγεθος, οἷον ὃ γίνεται κατ' ἀλλοίωσιν καὶ ἀθρόαν μετα-

5 ἀμηχανόν πως M: ἀμήχανον ὄντως WBL 6 τὸν αὐτὸν — (8) δίπηχυν] ex Alexandro (cf. Simpl. 96,26) 7. 8 εἶναι αὐτὸν L 8. 9 post ἐθορυβοῦντο add. μάτην δὲ ἐθορυβοῦντο L 9 καὶ om. L 11 οὐδὲ om. MW 14 διορισμένων Laur. 85,18; unde διωρισμένων Spengel 15 τόνδε δὴ τρόπον MW_1B: τὸν δὲ δὴ τρόπον τοῦτον W_2: τόν τε δὴ τρόπον τοῦτον (ex Aristotele) L: τόνδε δὴ τὸν τρόπον Laur. 85,14 16 τοὺς λόγους αὐτῶν exscr. Simpl. 102,31 17 δὲ om. B (cf. Simpl. 105,9) 20 καὶ om. BL 22 λέγοντος M 23 πολλή τίς ἐστιν ἀφθονία L 24 καὶ om. L (cf. Simpl. 105,1) 25 οὐδ' (δ' in ras.) M ὁμώνυμος L_1: ὁμωνύμως L_2a 26 οἴεται] cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 16 κατὰ χρόνον e corr. m. 1 B (χρονικὴ Simpl. 106,1 et Philop. 52,28) 27 ἔχει W γεννήσεως L τὸ ζῷον om. W(?)L 28 καὶ κατὰ τὸ μέγεθος BL 29 ἔχειν BL (ut Simplicii libri 105,32) 29 ποίαν — (30) ἔχει om. W 32 τὸ om. BL

βολήν· γίνεται γὰρ καὶ κρύσταλλος καὶ τυρός, οὐ μὴν ἔστι λαβεῖν ἀρχὴν 115 τοῦ μεγέθους ὅθεν ἤρξατο πρῶτον τῆς πήξεως. πάλιν δὲ ὅταν ἐπάγῃ 'τὸ μὴ γενόμενον ἀρχὴν οὐκ ἔχει', παραπλησίως ἐξεταστέον τίνα λέγει τὴν ἀρχήν· | τὴν μὲν γὰρ κατὰ χρόνον οὐκ ἔχει τὸ μὴ γενόμενον, τὴν κατὰ 116 μέγεθος δὲ οὐδὲν κωλύεται ἔχειν, ὡς ἥλιος σελήνη καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα, ὥστε εἰ μὲν ἐν ταῖς προτάσεσι περὶ τῆς κατὰ μέγεθος ἀρχῆς διαλέγεται, τῆς μὲν ἀκολουθίας φροντίζει τοῦ συμπεράσματος, ψευδεῖς δὲ ἄμφω λαμβάνει· εἰ δὲ τὴν κατὰ χρόνον ἀρχὴν αὐτῷ σημαίνει τὰ ἀξιώματα, ἀληθεύει μὲν ἐν οἷς τίθησι, συμπεραίνει δὲ οὐχ ὃ βούλεται· βούλεται μὲν γὰρ ἂν τὸ μέγεθος ἄπειρον δεῖξαι τοῦ ὄντος, δείκνυσι δὲ οὐ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ τὸν χρόνον. ἔπειτα καὶ ἀκίνητόν φησι τὸ ὄν· οὐδὲ γὰρ ἔχειν ὅπου κινηθήσεται ἕν τε ὂν καὶ ἄπειρον πανταχῇ. διὰ τί ὦ γενναῖε; ὅλον μὲν γὰρ οὐκ ἂν μεταβαίνοι, κινεῖσθαι δὲ αὐτὸ κατὰ μόρια πῶς οὐκ ἐνδέχεται; εἰ μὴ καὶ τὴν θάλατταν ἀκίνητον εἶναι φῄς, ὅτι μὴ πᾶσα μεταβαίνει τόπον ἐκ τόπου, καίτοι κινουμένην κατὰ μόρια φανερῶς. ἀλλοίωσιν δὲ ἤτοι κίνησιν οὐ νενόμικας; ἢ διὰ τί καὶ ταύτην προσαφῄρησαι τοῦ ἀπείρου· οὐ γὰρ δὴ καὶ τὸ θερμαίνεσθαι καὶ τὸ ψύχεσθαι τόπου προσδεῖται. φορτικὸς οὖν ὅπερ ἔφην ὁ λόγος, καὶ ἐφ' ἑνὶ σαλεύων ἀτόπῳ τῷ μοναχῶς λέγεσθαι τὴν ἀρχήν, ὅπερ εἰ μὴ συγχωροῖτο, εὐφώρατος ἡ κακουργία. ἀλλὰ γὰρ ἴσως κατὰ τὸν λόγον [τὸν λογισμὸν] ἓν ἂν φαίη τὸ ὄν. ἀλλ' εἰ μὲν ἀντὶ τῆς ἀρχῆς τὸ ὂν ἐλάμβανε Μέλισσος μίαν τὴν ἀρχὴν λέγων κατὰ τὸν λόγον, ταὐτὸν ἄν τισι φυσικοῖς ἔλεγε. τὸ πάντα δὲ ἓν εἶναι κατὰ τὸν λόγον ἀμήχανον, ἄνθρωπον ἵππον τὰ ἐναντία. πρὸς μὲν οὖν τοῦτον καὶ ταῦτα πλείω τῶν ἱκανῶν.

Πρὸς Παρμενίδην δὲ ἑξῆς ῥητέον. ὅσα μὲν τοίνυν εἴρηται πρὸς τὴν 117 δόξαν, κοινὰ καὶ πρὸς τοῦτον· ἴδια δὲ ὅσα πρὸς τὸν λόγον ὃν ἐρωτᾷ, ὅς ἐστι τοιόσδε κατὰ τὴν δύναμιν· 'τὸ παρὰ τὸ ὂν οὐκ ὄν, τὸ οὐκ ὂν οὐδέν, ἓν ἄρα τὸ ὄν'. ψεύδεται μὲν οὖν ὅτι μοναχῶς λαμβάνει λέγεσθαι τὸ ὂν λεγόμενον πολλαχῶς, καθ' ὅσους ἐπεδείξαμεν τρόπους· ὅμοιον γάρ τι λέγειν, τὸ παρὰ τὸν καρκῖνον οὐ καρκῖνός ἐστιν, τὸ παρὰ τὸν κύνα οὐ κύων ἐστί· δύναται δὲ καὶ τὸ παρὰ τὸν κύνα κύων εἶναι καὶ τὸ παρὰ τὸν καρκῖνον καρκῖνος· τὸ γὰρ παρὰ τὸν θαλάττιον κύνα οὐκ ἔστι μὲν κύων θαλάττιος,

1 κρύσταλος MWL 2 δὲ om. B ἐπαγάγῃ L 5 ante ἥλιος in B una littera erasa καὶ om. BL 6 τῆς om. L 9 τίθεται L 10 'ἂν delendum' Spengel 11 καὶ om. E Aristot. 186a16 12 πανταχοῦ L γεναῖε L μὲν om. W 13 μεταβαίῃ W, μεταβαίνῃ MB 14 φης̃ M; num φήσεις (?) 20 τὸν ante λόγον om. B τὸν λογισμὸν MW (in quo ἓν superscr.), B: ἤτοι τὸν λογισμὸν Neapolit. III D 7: τὸν ὁρισμὸν (e Simpl. 114,15) Laur. 85,14: τὸν λογισμὸν del. L 22 τὸ M: τὰ WBL 26 ὅσα om. W 27 sq. Parmenidei syllogismi formam, qualem Theophrastus constituit, ex Alexandro desumpsit Themistius (cf. Simpl. 115,11) 28. 29 ψεύδεται—τρόπους] cf. Simpl. 117,16 sqq., ubi λέγεσθαι om. 29 ἐπεδείξαμεν] ἐν Κατηγορίαις add. Simpl. γάρ τι M: γάρ τοι WBL 30 τὸν pr.] τὸ M cancri exemplo Simpl. quoque utitur 117,19 sqq. 31 δὲ M (in marg. γάρ) W: γὰρ BL τὸν ante κύνα] τὸ MB_1

[117] οὐράνιος δὲ ἢ χερσαῖος. καὶ εἴ τι παρὰ τὸ ὄν ἐστιν, οἷον εἰ τὸ παρὰ τὴν οὐσίαν, ἐκεῖνο οὐκ οὐσία, ποιότης μέντοι γε ἢ ποσότης εἶναι δυνήσεται· καὶ εἴ τι παρὰ τὴν ποιότητα, οὐ ποιότης, οὐσία μέντοι γε ἢ ποσότης εἶναι δυνήσεται, καὶ οὐδὲν κωλύει πολλὰ οὕτως εἶναι τὰ ὄντα. οὕτω μὲν οὖν ψεύδεται Παρμενίδης· ὅτι δὲ μὴ συλλογίζεται, δῆλον ἂν γένοιτο ἐξ ὑποθέσεως, εἰ τῷ αὐτῷ σχήματι τοῦ λόγου ἕτερα λήμματα ἐναρμόσαιμεν. ὑποκείσθω γὰρ ὑπὸ τοῦ ὄντος μόνον σημαίνεσθαι τὸ λευκόν, τὸ δὲ παρὰ τὸ λευκὸν μηδὲν εἶναι, καὶ πλεκέσθω παραπλησίως ὁ λόγος· εἴ τι παρὰ τὸ λευκόν ἐστιν, ἐκεῖνο οὐκ ἔστιν λευκόν, τὸ δὲ μὴ λευκὸν οὐδέν ἐστιν. τί δὴ συνάγεται; τὸ παρὰ τὸ λευκόν μηδὲν εἶναι. εἰ γέγονας ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς, οἶδας ὅτι τοῦτο συνά|γεται· ὁ δὲ ἐπάγει 'μόνον ἄρα τὸ λευκόν ἐστιν'. [118] διὰ τί οὖν ἔφη φορτικώτερον εἶναι τὸν Μελίσσου λόγον; ὅτι τούτῳ μὲν αἱ προτάσεις συνετέθησαν τεχνικῶς· οὐ γὰρ ἀπόφασις τὸ οὐκ ὄν· οὐ γὰρ ἂν ἔλαβεν ὑποκείμενον τὸ οὐκ ὂν ἐν τῇ δευτέρᾳ προτάσει, ἀλλὰ κατάφασιν ἐκ μεταθέσεως· Μελίσσῳ δὲ καὶ τὰ λήμματα τὴν ἀντιστροφὴν εἶχεν οὐχ ὑγιῆ. ἀλλὰ δῆτα αὐτῷ συγχωρείσθω συμπεραίνεσθαι, μόνον ἄρα ἐστὶν τὸ λευκόν. τί οὖν κωλύει πολλὰ εἶναι τὰ λευκά, κύκνον χιόνα ψιμμύθιον γάλα; καίτοι τί λέγω; ταῦτα μέν διέστηκεν ἀπ' ἀλλήλων καὶ τὸ πλῆθος εὐφώρατον ἅπαντι, ἀλλ' ἓν ἔστω μόνον τὸ λευκὸν συνεχὲς καὶ ἡνωμένον. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἕν ἐστιν εἰ σκοποίης κατὰ τὸν λόγον, ἀλλὰ δύο τοὐλάχιστον ἐν αὐτῷ τό τε ὑποκείμενον σῶμα καὶ ἡ λευκότης, δύο δὲ οὐχ ὡς δυνάμενα χωρὶς ἀλλήλων ὑποστῆναί ποτε· τοῦτο μὲν γὰρ ἀμήχανον ὅλως λευκὸν εἶναί τι καθ' ἑαυτὸ χωρὶς ὑποκειμένου τινός. ἀλλ' ὅτι πάμπολυ διαφέρουσαν ὁ λόγος αὐτῶν εὑρίσκει τὴν φύσιν· τὸ μὲν γάρ ἐστι σῶμα λελευκωμένον, τὸ δὲ χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως. ταῦτα δὲ οὔπω διέκρινε Παρμενίδης. ἀλλὰ νὴ Δία συκοφαντοῦμεν τὸν ἄνδρα· τὸ γὰρ ὂν ἐκεῖνος ἓν λέγων οὐ συμβεβηκὸς ἔλεγεν οὐδὲ τῶν ἐν ἄλλῳ τὸ εἶναι ἐχόντων, ἀλλὰ τὸ κυρίως ὂν καὶ μάλιστα ὂν καὶ ὡς ἂν ἡμεῖς εἴποιμεν, τὸ ὅπερ ὄν· τοῦτο γὰρ ἡμῖν σημαίνει τὸ μάλιστα ὄν, ὥσπερ Πλάτωνι τὸ αὐτοόν· οὐ γὰρ οὕτως ἀπόπληκτος ἦν Παρμενίδης ὥστε ἀγνοεῖν, ὅτι τὸ συμβεβηκὸς ὑποκειμένου τινὸς ἀεὶ δεῖται πρὸς τὴν ὑπόστασιν, ὅπερ εἰ μόνον εἴη τὸ συμβεβηκὸς ὄν, αὐτὸ δήπουθεν οὐκ ὂν | ἔσται· ἕτερον γὰρ τοῦ ὄντος, μᾶλλον [119]

---

1 καὶ — (4) ὄντα exscr. Simpl. 117,22 sqq. ἐστιν] ἔστι, τοῦτο οὐκ ὂν W_2 εἰ τὸ] εἰ Simpl.; εἴ τι vel τὸ Spengel 2 post οὐσία add. μὲν Simpl. δυνήσεται] οὐ κωλύεται Simpl. 3 verba καὶ εἴτι — (4) δυνήσεται male repetita in L 3. 4 εἶναι δυνήσεται om. Simpl. 4 οὕτως ante οὐδὲν Simpl. 5 μηδὲ L 6 ἐναρμόσωμεν L (unde ἐναρμόσομεν Spengel 8 εἶναι] οὖν L (unde ὂν Spengel) παραπλήσιος L 9 οὐκ ἔστιν ἐκεῖνο L 11 ὑπάγει μόνον (ἄρα om.) L 12 ἔφην Spengel φορτικώτερον ἔφη W τὸν τοῦ Μελίσσου L 13 ἀπόφασιν L (omissis verbis τὸ οὐκ ὂν v. s.; unde verba οὐ γὰρ ἂν delenda esse censuit Spengel) 14 κατάφασιν L 17 cf. Simpl. 119,13 sqq. ψιμύθιον B_1, ψιμμίθιον W 19 μόνον ἔστω WL 24 ὁ λόγος αὐτῶν M: αὐτῶν ὁ λόγος WBL τὸ μὲν — (25) ὄψεως] cf. Simpl. 119,22 sqq. 25 οὔπω Spengel ex Aristot. 186a33: οὔτε libri 27 ἀλλὰ — (29) αὐτοόν] cf. Simpl. 122,26 sqq. 28 εἴποιμεν Spengel: εἴπωμεν libri

119 δὲ συμβήσεται ἅμα τε εἶναι αὐτὸ καὶ μὴ εἶναι, εἶναι μὲν εἰ τῷ ὄντι ὑπόκειται, μὴ εἶναι δὲ εἰ μόνον τέθειται εἶναι τὸ συμβεβηκός· ἐπεὶ καὶ τοῦτο οὐκ ἠγνόει πάντως, ὡς εἰ διὰ ταύτην τὴν ἀτοπίαν καὶ τὴν οὐσίαν εἶναι ὂν συγχωρήσειεν. ἐπειδὴ οὐχ οἷόν τε τὸ συμβεβηκὸς δίχα αὐτῆς ὑποστῆναι, ὃ μόνον εἶναι νομίζει, πολλὰ αὐτῷ πάλιν σημαίνει τὸ ὄν, πολλὰ δὲ ὡς ἕκαστον εἶναί τε καὶ ὑφεστάναι κατ' ἴδιον λόγον, εἰ καὶ μὴ χωρίζοιτο ἀπ' ἀλλήλων. ἀλλ' οὐκ ἔχει καλῶς ἀνδρὶ παλαιῷ τοσαύτην ἐναντιολογίαν προσάπτειν, ἀλλ' ἔστω, δεδόσθω αὐτὸ τὸ ὂν σημαίνειν τὸ μάλιστα ὂν καὶ ὅπερ ὂν καὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὸ αὐτοὸν καὶ ὃ μηδενὶ συμβέβηκεν ἄλλῳ, μᾶλλον δὲ ᾧ τὰ ἄλλα συμβέβηκεν. ἀλλὰ καὶ οὕτως αὐτὸ τὸ ὅπερ ὂν ἔσται μὴ ὄν. ἆρα δὲ εἴποις ἂν τὸ ὅπερ ὂν τοῦτο καὶ λευκὸν ἢ μέλαν ἢ ὅ τι δήποτε; ὑπάρχειν γάρ τι τῇ οὐσίᾳ δηλονότι συγχωρήσεις, εἴπερ ὑπόκειται πᾶσιν. ἔστω δὴ τὸ ὅπερ ὂν τοῦτο καὶ λευκόν. ἀλλὰ τὸ λευκὸν οὐκ ἦν ὅπερ ὄν· ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἐσήμαινε τὴν οὐσίαν, τοῦτο δέ ἐστι συμβεβηκός· εἰ δὲ μὴ ὅπερ ὂν τὸ λευκόν, οὐδὲ ὂν ὅλως· μόνον γὰρ ὑπόκειται εἶναι τὸ ὅπερ ὄν. οὐχ οὕτως οὖν μὴ ὂν τὸ λευκὸν ὡς πῇ μὲν εἶναι πῇ δὲ μή, ἀλλ' ὡς παντελῶς μὴ εἶναι διὰ τὴν ὑπόθεσιν· οὐδὲ γὰρ συμβεβηκέναι τῷ λευκῷ τούτῳ τὸ ὂν εἴποι τις ἄν· αὐτὸ γὰρ ὑπόκειται ἄλλῳ ὑπάρχον. τούτου δὴ οὕτως ἔχοντος καὶ τοῦ λευκοῦ παντελῶς μὴ ὄντος, εἰ λέγοιμεν ὑπάρχειν αὐτὸ τῷ ὅπερ ὄντι, τῷ μάλιστα ὄντι τὸ μάλιστα μὴ ὂν ὑπάρχειν ἐροῦμεν. ἄτοπον μὲν δή, καὶ τοῦτο προσέτι δέ, εἰ τὸ ὅπερ ὂν ἔσται | λευκόν, τὸ λευκὸν δὲ οὐκ ὄν, τὸ ὅπερ ὂν ἔσται οὐκ ὄν. καὶ μηδεὶς ὑπολάβῃ 120 παραλογίζεσθαι ἡμᾶς· οὐ γὰρ ἐπειδὴ συμβεβηκός ἐστι τὸ λευκόν, ᾧ τὸ λευκὸν ὑπάρχει, ἐκεῖνο ἔσται συμβεβηκός· οὐδὲν γὰρ ὅμοιον παραβάλλεται. ὁ μὲν γὰρ λέγων συμβεβηκὸς τὸ λευκὸν εἶναί τι καὶ αὐτὸ δίδωσι παρὰ τὴν οὐσίαν· ὂν γὰρ αὐτὸ πάντως ὑπολαμβάνων οὕτως ἑτέρῳ συμβαίνειν λέγει. εἰ δὲ ἄλλο ὂν τὸ ὑποκείμενον ἄλλου ὄντος μετέχει τοῦ λευκοῦ, οὐκ ἔσται ταὐτὸν ὅπερ ἐκεῖνο. ἐνταῦθα δὲ ἁπλῶς μὴ ὂν καὶ πάντῃ μὴ ὄν φησι τὸ λευκόν, οὐκοῦν οὐδ' ὡς συμβεβηκὸς αὐτὸ κατηγορήσει τοῦ ὄντος, ἐπεὶ θήσεται εἶναι, πάλιν αὐτό. εἰ δὲ εἶναι, καὶ ὅπερ ὂν εἶναι· καὶ πάλιν ὡσαύτως τὸ ὅπερ ὂν πλείω σημαίνει. ἀλλ' εἰ μὴ ὡς συμβεβηκός ἢ γένος ἢ εἶδος, ἁπλῶς οὖν οὐκ ὂν τὸ ὅπερ ὄν. εἶεν· ἀλλ' οὐδὲ σῶμα ἴσως τὸ ἄπειρον οὐδὲ † μεγέθους θέσιν ἐροῦσιν, ἵνα μήτε εἰς μόρια πολλὰ διαιρεῖν ἀναγκάζωνται μήτε συμβεβηκότα προσάπτωσι. πότερον οὖν ὁριοῦνται τὸ ὅπερ ὂν καὶ λόγον

---

1 εἰ] ᾗ L, item v. 2   5 ὂν] ἓν M   8 αὐτὸ τὸ ὂν MW: τὸ ὂν αὐτὸ BS: τὸ ὂν αὐτῷ Spengel   8. 9 καὶ ὅπερ ὂν M: καὶ τὸ ὅπερ ὂν WBL   9 μηδαμῶς L   10 δὲ] τὸ a (γε codd. Laur. 85,13 et 18)   11 δὲ] γὰρ L   εἴποις L: εἴπῃς MB, εἴπῃ W   λευκὸν καὶ μέλαν L   18 ἄλλῳ M_2 L_1, ἄλλο M_1WBL_2a   22. 23 ὑπολάβοι L   23 οὐ] οὐδὲ L   post ἐπειδὴ add. καὶ BL   28 ἔστι L   29 οὐδὲ W   32 ἢ γένος ἢ εἶδος scripsi: ὡς γένος ἢ εἶδος MWB: ὡς γένος ἢ ὡς εἶδος Paris. 1888: ἢ ὡς γένος ἢ ὡς εἶδος L   33 μεγέθους θέσιν MWB: μέγεθος ἔχειν M in marg. (γρ.), W_2L; quod si probaveris, malim ἔχον vel potius μεγέθους μετέχον. nec tamen θέσεως notionem ab hoc loco prorsus alienam esse contenderim (cf. Philop. 500,15)   34 ἀναγκάζονται B_1W_1

τινὰ αὐτοῦ τῆς οὐσίας ἀποδώσουσιν ἢ καὶ τοῦτο ἀφαιρήσονται; εἰ μὲν 120 γὰρ ἀφαιρήσονται τὸν ὁρισμόν, οὐκ οἶδα τί λοιπὸν ὑπὲρ αὐτοῦ δυνήσονται λέγειν ἢ γράφειν, εἰ μήτε ὡς συμβεβηκὸς μήτε ὡς γένος μήτε ὡς εἶδος μήτε ὡς διαφορὰν μήτε ὡς ὁρισμόν, ὅλως μηδὲ ὡς ὑπογραφὴν ἕξουσιν αὐτοῦ κατηγορίαν· εἰ δὲ ποιήσονταί τινα λόγον, τοῦτον ἀνάγκη διαιρεῖσθαι εἰς ὅπερ ὄντα· οἷον (ὑποκείσθω γὰρ ἄνθρωπος εἶναι τὸ ὅπερ ὄν) φημὶ ὅτι καὶ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀνάγκη ἐξ ὅπερ ὄντων συγκεῖσθαι καὶ εἶναι ὅπερ ὄντα καὶ τὸ ζῷον καὶ τὸ πεζὸν καὶ τὸ | δίπουν· 121 εἰ γὰρ μὴ ὅπερ ὄντα, συμβεβηκότα πάλιν γενήσεται. ἀλλ' οὐκ ἐνδέχεταί τινι συμβεβηκέναι τὰ τὸν ὁρισμὸν αὐτοῦ συμπληροῦντα. ὅτι δὲ τοῦτο ἀληθές, ῥᾳδίως οἶμαι διδάξειν. τὰ συμβεβηκότα τοίνυν ἢ τοιαῦτά ἐστιν ὡς οἷά τε ὑπάρχειν καὶ μὴ ὑπάρχειν, ὡς τὸ καθῆσθαι καὶ διαλέγεσθαι, ἢ τοιαῦτα ὡς ἐν τῷ λόγῳ τοῦ συμβεβηκότος τὸ ὑποκείμενον περιέχεσθαι, ὡς σιμότης ἐν ῥινί, τὸ περιττὸν ἐν τῷ ἀριθμῷ καὶ τὸ ἄρτιον· σιμότης τε γάρ ἐστι κοιλότης ἐν ῥινί, περιττός τε ἀριθμὸς εἰς ἄνισα διαιρούμενος. κατὰ τίνα οὖν τῶν τρόπων τούτων συμβεβηκὸς ἔσται τὸ ζῷον; πότερον κατὰ τὸν πρότερον; οὐκοῦν ἔσται ποτὲ οὔτε ζῷον ὁ ἄνθρωπος οὔτε πεζὸν οὔτε δίπουν, οὔτε διαλέξεταί ποτε οὔτε καθεδεῖται. ἀλλὰ κατὰ τὸν δεύτερον; ἀλλ' ἀδύνατον, οὐ γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἐνυπάρχει τῷ λόγῳ τοῦ ζῴου καὶ τῷ λόγῳ τοῦ πεζοῦ καὶ τῷ λόγῳ τοῦ δίποδος. ἀλλ' ἐκεῖνα ἐν τῷ τοῦδε ὁρισμῷ περιέχεται· καθόλου γὰρ ὅσα τινὸς ἐν τῷ ὁριστικῷ λόγῳ παραλαμβάνεται, ἐν τῷ τούτων ὁρισμῷ τὸ ὁριστὸν ὑπάρχειν ἀδύνατον· ἔσται γὰρ οὕτως τὸ ὅλον τοῦ μέρους μέρος, μέρος μὲν γὰρ ἀνθρώπου τὸ ζῷον· μετὰ γὰρ ἄλλων συντεθὲν ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον· εἰ δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐνυπάρχει τῷ λόγῳ τοῦ ζῴου, τὸ ὅλον ἐνυπάρξει τῷ μέρει καὶ ἔσται τοῦ μέρους μέρος· οὔτε γὰρ εἴ τι σύγκειται ἐκ πλειόνων οἷον τὸ λελευκωμένον ἐκ τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ σώματος, τοῦτο οὐκ ἐνυπάρξει τῷ τοῦ λευκοῦ χρώματος ὁρισμῷ. ἀλλ' ἴσως οὐκ ἀνθρώπῳ τὸ ζῷον καὶ τὸ δίπουν συμβέβηκεν, ἀλλ' ἑτέρῳ τινί. ἐγὼ δὲ τοῦτο | ἐμπαραλιμπάνω, ὡς 122 ὁ τοῦτο λέγων δύο ἤδη τὰ ὅπερ ὄντα ποιεῖ· ἀλλ' ἐκεῖνο ἀπορῶ, μᾶλλον δὲ οἶδα, ὡς εἰ ταῦτα ἔσται συμβεβηκότα, καὶ τὸ ἐκ τούτων ἔσται συμβεβηκὸς ὁ ἄνθρωπος ἢ ὅ τι δήποτέ ἐστι τὸ ὅπερ ὄν. διὸ τοῦτο μὲν καὶ λέγειν πολλῆς μανίας, εἰ δὲ μὴ συμβέβηκε ταῦτα ὡς ἐπέδειξα τῷ ἀνθρώπῳ, δηλονότι ὁ λόγος τοῦ ἀνθρώπου εἰς ὅπερ ὄντα διαιρεθήσεται. ὅταν δὲ εἴπω τὸν λόγον, τὴν οὐσίαν λέγω καὶ τὴν φύσιν ἥτις ἂν ᾖ τοῦ ὅπερ ὄντος. πολλὰ οὖν καὶ οὕτω τὰ ὅπερ ὄντα, εἰ καὶ ἀχώριστα καὶ ἀδιαίρετα τοῦ ὅπερ ὄντος, καὶ τὸ ὅπερ ὂν ἐξ ἀχωρίστων μὲν καὶ ἀδιαιρέτων ὑπάρξει.

1 αὐτοῦ om. W   4 ἐπιγραφὴν L (cf. Philop. 72,12)   ὁ ante ἄνθρωπος add. L   9 ὄν τι EI Aristot. 186b 17 (sed ὄντα F)   11 τὰ ante τοιαῦτα add. L   14 καὶ ante τὸ περιττὸν add. L (at cf. ex. c. Philop. 73,3); ceterum cum toto hoc loco cf. Alexander apud Simpl. 76,12 sqq.   τῷ om. BL   17 ὁ om. L (cf. Simpl. 128,12)   18 post δίπουν add. ὥσπερ L   οὔτε (ante καθεδεῖται)] οὐδὲ WBL   21 περιέχονται W   22 ὁριστικῷ] ὁρισμῷ a (typoth. err.)   τὸ] τὸν L   ὁριστικὸν W_1 26 ἔστι L   29 ἐμπαρελιμπάνω M (num ἐμπαρεκλιμπάνω? de μὲν παραλιμπάνω cogitavit Spengel)   33 ἀπέδειξα L

ἐξ ὅπερ δὲ ὄντων. ὅμως τούτῳ μέντοι τῷ λόγῳ καὶ προσέτι γε τῷ Ζή- 122
νωνος, ὃς ἐκ τοῦ συνεχές τε εἶναι καὶ ἀδιαίρετον ἓν εἶναι τὸ ὂν κατεσκεύ-
αζε, λέγων ὡς εἰ διαιρεῖται, οὐδὲ ἔσται ἀκριβῶς ἕν, διὰ τὴν ἐπ᾽ ἄπειρον
τομὴν τῶν σωμάτων μάτην ἐνέδοσάν τινες ἤδη καὶ ὑπεχώρησαν· λύειν γὰρ
αὐτοὺς ἐπεχείρουν οὐκ αὐτοὺς ἐκείνους κινοῦντες, ἀλλὰ ἕτερα εἰσάγοντες
ἀπορώτερα. Ξενοκράτης μὲν πρὸς τὴν ἐπ᾽ ἄπειρον τομὴν τὰς ἀτόμους
γραμμάς, ἵνα φύγῃ ταὐτὸν ἕν τε καὶ πολλὰ λέγειν, ἣν ἀντίφασιν κακῶς
ὑπελάμβανεν, ἑτέρᾳ περιέπιπτεν ἀντιφάσει χαλεπωτέρᾳ ταὐτὸν ἅμα ποιῶν
μέγεθός τε καὶ οὐ μέγεθος. καίτοι ταὐτὸν μὲν ἕν τε καὶ πολλὰ λέγειν
οὐκ ἔστιν ἀντικείμενα, εἰ διαιροῖτό τις τὸ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ· ταὐτὸν δὲ
ποιεῖν γραμμήν τε καὶ ἀδιαίρετον, ἄντικρύς ἐστιν ποιοῦντος τὴν γραμμὴν
οὐ γραμμήν. Πλάτων δὲ τὸ παρὰ τὸ ὂν οὐκ ὂν εἶναι διδοὺς τὸ πρότερον
λῆμμα τοῦ Παρμε|νιδείου λόγου, ἀλλὰ καὶ τὸ ὂν ἓν εἶναι συγχωρῶν, ὅπερ 123
† ᾤετο ὁ λόγος συνάγειν, οὐκέτι τὰ πάντα ἓν εἶναι συνωμολόγει· εἶναι γὰρ
ἔφασκέ πως καὶ τὸ μὴ ὄν· τὸ μὲν γὰρ ὄντως ὂν ἀπέφαινε τὴν ἰδέαν,
τὴν δὲ ἄμορφον καὶ πρώτην ὕλην εἶναι μέν, μηδὲν δὲ τοῦ ὄντος εἶναι·
συγκεῖσθαι γὰρ τὸ ὂν πάλιν ἔκ τε τοῦ ὄντος ὃ καὶ ἓν εἶναι ἐδίδου,
κἀκ τοῦ μὴ ὄντος ὃ τὴν ὕλην ὑπελάμβανεν. ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδα ὅπως
καὶ οὗτος φυγὼν τὴν ἀντίφασιν παραδέχεται· εἰ γὰρ ἓν μὲν σημαί-
νειν τὸ ὂν συγχωρεῖ, φησὶ δὲ παρὰ τὸ ὂν τοῦτο καὶ ἕτερον εἶναι, ἅμα τε
ἓν λέγει τὸ ὂν καὶ πλείω ποιεῖ τὰ ὄντα, τοῦτο δὲ τί διαφέρει τοῦ τὸ ὂν
ἕν τε καὶ οὐχ ἓν λέγειν; οὐδὲ γὰρ διότι τὸ μὲν κυρίως εἶναί φησι, τὸ δὲ
οὐ κυρίως, ἀποφυγγάνει τὸ ἄτοπον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἁλίσκεται· διαφορὰν
γὰρ τῶν ὄντων ποιῶν πλείω φανερῶς ἀριθμὸν αὐτοῖς ἀποδίδωσιν. ἡμεῖς
δέ φαμεν εἰ καὶ ἓν σημαίνει τὸ ὄν, ὅμως ἐνδέχεσθαι καὶ τὸ μὴ ὂν εἶναι
λέγοντας μὴ τὰ ἀντικείμενα λέγειν· οὐ γὰρ τὸ ἁπλῶς μὴ ὂν καὶ ἔξω τοῦ
ὄντος εἶναί φαμεν. τοῦτο γὰρ ἄντικρυς τὴν ἀντίφασιν ὑπομένειν ἐστίν καὶ
συγχωρήσαντα μίαν εἶναι φύσιν τοῦ ὄντος πάλιν ἑτέραν εἰσάγειν, ἀλλὰ τὸ
τὶ μὴ ὂν τοῦτο καὶ τὶ ὂν οὐκ ὀκνοῦμεν λέγειν. τὸ γὰρ μίαν φύσιν σημαί-
νειν τὸ ὂν οὐ πάντως τὴν κατ᾽ ἀριθμὸν μίαν σημαίνειν ἐστίν, ἀλλὰ καὶ

1 ὄντων δὲ BL   1. 2 ante Ζήνωνος add. τοῦ W   2 ἐκ — κατεσκεύαζε] eadem fere Simpl. 139,20   τε αὐτὸ εἶναι Simpl. E: τὸ αὐτὸ εἶναι cett. Simplicii libri   3 εἰ — (4) σωμάτων exscr. Simpl. (ὁ Θεμίστιος)   διαιροῖτο Simpl.   οὐδὲν Simpl. libri   4 μάτην scripsi coll. Simpl. 138,23: ἣν $MW_1B_2L_2$a: om. B_1L_1: eras. in W   7 φεύγῃ L   8 ὑπολαμβάνων LW_2 9 μὲν om. B   ταὐτὸν — (12) γραμμὴν] exscr. Philop. 83,85 sqq.   11 ἄντικρυς ποιεῖν ἐστι Philop.   13 Παρμενίδου WL_1 ἓν εἶναι τὸ ὂν BL: μὲν εἰ (εἰ om. D) ἓν τὸ ὂν Simpl. 134,19 (unde ex Alexandro haec sumpta esse docemur)   14 † ᾤετο] ᾤετο τὸν λόγον vel ὡς ᾤετο ὁ λόγος συνάγει Spengel; at mihi ᾤετο e Philop. 81,31 pro genuino vocabulo ὤφελεν (cf. Philop. 82,8 ὅπερ τὸ τοῦ συλλογισμοῦ συμπέρασμα ἐβούλετο) huc illatum esse videtur   17 συγκεῖσθαι — (8) ὑπελάμβανεν] isdem fere verbis usus exscr. Philop. 82,5 sq.   τὸ ὂν πάλιν] τὸ πᾶν Philop.   18 ὃ (ante τὴν) ὅπερ Philop.   post ὕλην add. εἶναι Philop.   21 τοῦτο — (24) ἀποδίδωσιν] cf. Philop. 82,16 sqq.   22 καὶ οὐχ ἓν post λέγειν Philop.   οὐδὲ] οὐ L   26 λέγοντες Spengel (commate post εἶναι posito)   27 post τοῦτο add. μὲν WB   28 συγχωρήσαντα μίαν εἶναι τὴν τοῦ ὄντος φύσιν Philop. 82,20

τὴν κατὰ γένος καὶ τὴν κατ' εἶδος. τί οὖν κωλύει τὸ ὂν τοῦτο ὡς γένος 123 ἓν εἶναι; ἔστω δὴ ζῷον τὸ ὄν· ὁ τοίνυν λέγων τὸν κύνα μὴ ὂν εἶναι, οὐκ ἔξω τοῦ ὄντος τὸ μὴ ὂν λαμβάνει, ἀλλ' ὅτι φησὶν ὁ κύων οὐκ ὢν ἵππος κύων ἐστίν. | οὐκ ἔστιν οὖν χρεία παρ' αὐτὸ τὸ ὂν ἄλλης φύσεως εἰσαγο- 124 μένης, ἵνα μὴ πάντα γένηται ἕν. ἀλλ' ἐκεῖνο μόνον σημαινέτω τὸ ὂν τὸ αὐτοὸν καὶ ὅπερ ὄν. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκεκλείσμεθα τοῦ πολλὰ λέγειν τὰ ὄντα κατ' ἀριθμὸν ἢ κατ' εἶδος ὡς εἴρηται. πρὸς μὲν οὖν Παρμενίδην καὶ Μέλισσον ἀρκείτω τὰ εἰρημένα.

4. Οἱ δὲ τὸ ὂν ἀντὶ τῆς ἀρχῆς λαμβάνοντες οὓς καὶ φυσικοὺς εἰπεῖν οὐκ ὀκνήσειεν ἄν τις, οὕτως λέγοντες τὸ ὂν ὡς μίαν ἀρχήν, εἰς δύο διηρέθησαν τρόπους· οἱ μὲν γὰρ ἕν τι τῶν στοιχείων τὴν ἀρχὴν ὑποτίθενται κἄπειτα ἐκ τούτου τὰ λοιπὰ δημιουργοῦσι πυκνότητι καὶ μανότητι χρώμενοι, ὧν ἐναντία καθολικώτερα ἄν τις εἴποι τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν, ὑφ' ἃ καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν αἱ Πλάτωνος ἀρχαί. ἀλλὰ Πλάτωνι μὲν τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν τὴν ὕλην σημαίνει, τὸ δὲ ἓν τὴν ποιητικὴν αἰτίαν, λέγω δὲ τὸ εἶδος· οἱ φυσικοὶ δὲ τὸ μὲν ἓν ποιοῦσιν ὑποκείμενον καὶ ὕλην, τὰ ἐναντία δὲ διαφοράς τε καὶ εἴδη. ἕτεροι δὲ τῶν στοιχείων μὲν οὐδέν, ἄλλο δὲ ὃ πυρὸς μὲν πυκνότερον ἀέρος δὲ λεπτότερον, ὡς Ἀναξίμανδρος. οὗτος δὲ οὐκέτι ἀλλοιώσει χρῆται πρὸς τὴν γένεσιν τῶν ἐφεξῆς, ἀλλ' ἐκκρίνεσθαί φησιν ἐξ ἀπείρου τοῦ στοιχείου τὰς ἐναντιότητας ἐνυπαρχούσας, ὥσπερ γε καὶ οἱ πολλὰς ὑποθέμενοι τὰς ἀρχάς, ἓν δ' αἴτιον τὸ ποιητικόν, Ἀναξαγόρας τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς, ὁ μὲν τάς τε ὁμοιομερείας καὶ τὸν νοῦν, ὁ δὲ τὰ στοιχεῖα τὰ τέσσαρα καὶ τὸν σφαῖρον· καὶ γὰρ οὗτοι παραπλησίως Ἀναξιμάνδρῳ οὐ κέχρηνται πρὸς τὴν γένεσιν ἀλλοιώσει, ἀλλ' ἐκ τοῦ μίγματος ἐκκρίνουσιν ὡς ἐνυπάρχοντα ἤδη τὰ ἡμῖν γίνεσθαι δοκοῦντα· ἀλλ' ὁ μὲν καὶ παύει τὴν ἔκκρι|σιν ταύτην καὶ πάλιν ἄρχεται 125 κατὰ περιόδους, Ἀναξαγόρᾳ δὲ ἅπαξ ἀρχὴν λαβοῦσα οὐκέτι τελευτᾷ· καὶ τούτῳ μὲν ἄπειρα τὰ στοιχεῖα, τῷ δὲ τὰ τέτταρα. δύο δὲ Ἀναξαγόραν ἔοικεν εἰς ταύτην τὴν δόξαν ὑπάγεσθαι ὧν μὲν ἕν ἐστιν τὸ ὁρᾶν ἐκ τῶν ἐναντίων γιγνόμενα τὰ ἐναντία· οὐ γὰρ ἡγούμενος δύνασθαι τὸ ἐναντίον εἰς τὸ ἐναντίον μεταβάλλειν (φθείρεσθαι γὰρ ἂν οὕτως τὰς ἀρχάς) ἐνυπάρχειν ἡγεῖται τοῖς ἐναντίοις τὰ ἐναντία· δεύτερον δὲ καὶ μάλιστα ἡ κοινὴ δόξα τῶν φυσικῶν καθ' ἣν ἅπαντες ὁμοίως οὐδὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι ὑπελάμβανον· διὰ τοῦτο γὰρ λέγουσιν 'ἦν ὁμοῦ πάντα' καὶ 'τὸ γίνεσθαι συγκρίνεσθαί ἐστι καὶ τὸ φθείρεσθαι διακρίνεσθαι'. καίτοι γε

1 τὸ ὂν om. W 2 ἓν L: om. MB: post εἶναι W τοίνυν] οὖν L ὂν om. W 3 ὢν] ὂν a 4 παρ' MB (πρὸς s. v.): πρὸς WL 6 ἀποκεκλείμεθα L (de M ambigo) 9 καὶ om. W 10 ἄν τις ante εἰπεῖν L ὂν in ras. M 13 καθολικώτερα MB text.: καθολικώτερον B superscr. WL 15 ἓν] ὂν W 21 πολλοὶ B τὰς ἀρχὰς] τὰ ὄντα E Aristot. 187a 22; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 16 27 ἀναξαγόρα W_2: ἀναξαγόρας MW_1BL λαβοῦσαν L (unde Ἀναξαγόρας—λαβὼν coni. Spengel) 28 ἄπειρα M (ἄ e corr.) 29 ὑπαγαγέσθαι W μὲν ἓν] ἓν μὲν W_2L 32 καὶ om. W. 34 τὰ πάντα Aristot. 187a 30 praeter E

Ἀναξαγόρας ἀλλοιοῦσθαι τὸ γίνεσθαι λέγει, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων δῆλός 125 ἐστιν οὐ γινώσκων τὴν οἰκείαν φωνήν· τὴν γὰρ σύγκρισιν ἀλλοίωσιν ὀνομάζει, ἀλλὰ μήπω ταῦτα. ἀλλὰ καὶ συλλογισμῷ κέχρηται πρὸς ταύτην τὴν δόξαν· ἐπειδὴ πᾶν τὸ γινόμενον ἐξ ὄντων ἢ ἐκ μὴ ὄντων, οὐκ ἐκ μὴ ὄντων δέ, ἐξ ὄντων ἄρα· οὕτω δὲ ἀκολουθεῖν τὸ πάντα ἐνυπάρχειν ἑκάστῳ ἐξ οὗ γίνεσθαί τί φαμεν, οἷον ἐν τῳδὶ τῷ ὕδατι τρίχας ὀστᾶ νεῦρα σάρκας, ἀναίσθητα δὲ ἡμῖν εἶναι διὰ μικρότητα. καὶ τοῦτο προσέλαβεν ἐφεξῆς πᾶν ἐν παντὶ μεμῖχθαι λέγων, ἐπειδὴ καὶ γίνεσθαι πᾶν ἐκ παντός. τί ποτε οὖν αἴτιον τοῦ μὴ πάντα ὅμοια φαίνεσθαι, εἴ γε πάντα ὁμοίως ἐκ πάντων; ὅτι μὴ πάντα, φησίν, ἐξ ἴσης ἐν ἑκάστῳ κατὰ τὸ πλῆθος, ἀλλὰ καθ' ἕκαστον ἕν τι πάντως ὑπερέχει καὶ πλεονάζει, οἷον ἐν τῳδὶ μὲν ὑδάτια, ἐν τῳδὶ δὲ σάρκια· καὶ τοίνυν τὸ | φαινόμενον ὕδωρ ἀπὸ τοῦ πλεο- 126 νάζοντος οὕτως δοκεῖν, ἐπεὶ μήτε ὕδωρ εἰλικρινῶς τι μήτε σάρκα μήτε γῆν εἶναι.

Τάχα οὖν ἀκόλουθον μετὰ τοὺς ἀναιροῦντας παντελῶς τὰς ἀρχὰς τοὺς ἀπείρους τὰς ἀρχὰς λέγοντας ἐπισκέψασθαι· εἰ γὰρ καὶ αὐτοὶ διελεγχθεῖεν, ὡμολόγητ' ἂν ἤδη τὸ τὰς ἀρχὰς εἶναι τῶν φυσικῶν πεπερασμένας. πρῶτον μὲν οὖν ἐκεῖνο θαυμάζω, πῶς ἐπιστήμην τινὰ περὶ φύσεως παραδώσειν ἡμῖν ὑπισχνούμενοι λανθάνουσιν ἀδύνατον τὴν κατάληψιν αὐτῶν ἐπιδεικνύντες· εἰ γὰρ ἐπίστασθαι μὲν τότε ἕκαστον ὑπολαμβάνομεν, ὅταν εἰδῶμεν αὐτοῦ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ αἴτια, τῶν ἀπείρων δὲ ἔχειν γνῶσιν οὐκ ἐγχωρεῖ, ὁ τὰς ἀρχὰς γοῦν λέγων ἀπείρους ἀναιρεῖ τὴν ἐπιστήμην τοῦ πράγματος. καὶ εἰ μὲν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἄπειρον λέγων Ἀναξαγόρας τὰς ποιότητας ἀριθμῷ περιώριζεν, ἐξ ὁπόσων μὲν ἕκαστον, οὐκ ἂν εἴχομεν ἀποδιδόναι, ἐξ ὁποίων δὲ εὐπορήσομεν ἄν· νῦν δὲ οὐδὲ τοῖς εἴδεσιν οὔτε τῷ πλήθει τὰς ὁμοιομερείας ἄγων εἰς ἀριθμὸν φενακίζει διδάξειν ἐπαγγελλόμενος, ἃ πρῶτος αὐτὸς ἀγνοεῖν οὐκ ἀρνεῖται. τοῦτο μὲν οὖν ἔξω τοῦ πράγματος, ἐκεῖνο δὲ αὐτῷ πῶς οὐκ ἄτοπον ἀπαντήσεται διὰ τοῦτο πᾶν ἐν παντὶ μεμῖχθαι λέγοντι, ὅτι τῶν ὁμοιομερῶν ἕκαστον δυνατὸν ἐπ' ἄπειρον καὶ αὔξειν καὶ καθαιρεῖν, καὶ οὔτε τοὐλάχιστον οὔτε τὸ μέγιστον λαβεῖν; ὅτι δὴ τοῦτο ἀδύνατον, ἐντεῦθεν φανερόν. ὁμολογεῖται μὲν γὰρ ἅπαν τὸ σύνθετον ἐκ μερῶν· ἐκ μερῶν δὲ λέ|γω τοιούτων ἃ καὶ χωρισθῆ- 127 ναι δύναται κατ' ἐνέργειαν ἀλλήλων τε καὶ τοῦ ὅλου, καὶ τὸ ὅλον τοῖς μέρεσιν ἀκολουθεῖν κατὰ τὸ μέγεθος, οἷον εἰ μικρὰ τὰ μέρη, μικρὸν

---

4 ἐπεὶ B   ἐξ ὄντων M: ἢ ἐξ ὄντων WBL (ex Aristot. 187a33; cf. Philop. 89,9)   5 τὸ L: τῷ MWB; num ἀκολουθεῖ αὐτῷ ?   6. 7 σάρκες a   7 σμικρότητα L (ut F Aristot. 187a37)   προσελάμβανε L   8 μεμίχθαι hic et ubique libri fere omnes   9 τὸ αἴτιον L   μὴ] μὲν M (et Paris. 1888 a man. 1)   γε] τε γὰρ M   15 τὰς om. L   16 διελεγχθεῖεν M_2 W_2: διελεχθεῖεν M_2 L (in quo ut in a διελέχθειεν), διαλεχθεῖεν BW_1 17 ὡμολόγητ' Diels: ὡμολόγηται M: ὡμολόγητο BW_1: ὁμολογοῖτο W_2 L   19 ὑποσχόμενοι L   21 αὐτὰς L   ἀπείρων] ἀρχῶν W   25 εὐπορήσομεν M: εὐπορήσαμεν WBL: 'fort. εὐπορήσαιμεν' Spengel   οὐδὲ] οὔτε Spengel   30 καθαίρειν B   31 δὴ WB (de M ambigo; Laur. 85,14 δὴ): δὲ L   ἐντεῦθεν ἀδύνατον libri: corr. Spengel   32 ἃ] ὧν L

τὸ ὅλον· εἰ μεγάλα ἐκεῖνα, μέγα καὶ τοῦτο, καὶ εἴ γε εἰς ἄπειρον ἐπ' ἐκείνων 127 ἡ πρόοδος ἐπ' ἀμφότερα, ἐπ' ἄπειρον εἶναι καὶ τοῦ συνθέτου· καὶ ⟨εἰ⟩ σάρκα καὶ νεῦρα καὶ ὀστᾶ ὁπηλικαοῦν γίνεσθαι δυνατόν, ἐνδέχεται δήπου καὶ ζῷον· καὶ εἰ τὰ μέρη τοῦ φυτοῦ, καὶ αὐτὸ τὸ φυτόν· καὶ τὸ ἀντιστρέφον τοίνυν ὁμοίως ἀληθές, εἰ μὴ δυνατὸν τὸ ὅλον, οὐδὲ τὰ μέρη. ὥρισται δὲ τὰ μεγέθη τῶν τε ζῴων καὶ τῶν φυτῶν καὶ κατ' αὐτὸν Ἀναξαγόραν· ὥρισται ἄρα καὶ τῶν μορίων καὶ οὐκ ἐνδέχεται ὁπηλικηνοῦν εἶναι σάρκα ἀνθρώπου, ὡς δύνασθαι καὶ τὴν ἐν κέγχρῳ μετὰ παμμυρίων ἄλλων ὑπάρχουσαν ἔτι καθαιρεῖν ἐπὶ τὸ ἔλαττον οὖσαν ἔτι σάρκα· τοῦτο γὰρ θαυμαστόν. ἀλλ' ἴσως φαίη ἂν πρὸς αὐτοὺς οὕτως αὐτῷ μαχομένους Ἀναξαγόρας, ὡς οὐκ ἂν ἐγὼ συγχωρήσαιμι τῇ τῶν ὁμοιομερῶν αὐξήσει τε καὶ μειώσει καὶ τὰς διαφορὰς ἀκολουθεῖν τὰς κατὰ μέγεθος τῶν τε ζῴων καὶ τῶν φυτῶν· τοῦτο γὰρ ὑπῆρχεν ἄν, εἰ τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ ἐξ ἑκάστου τῶν ὁμοιομερῶν εἴδους μίαν ὁμοιομέρειαν εἶχε, μίαν ὀστοῦ καὶ μίαν αἵματος καὶ πρὸς μίαν ἐφ' ἑκάστου τῶν ἄλλων. νῦν δὲ πλῆθος ἐφ' ἑκάστου τῶν ὁμοιομερῶν εἴδους καθ' ἕκαστον εἶδος τῶν ζῴων. οὐδὲν οὖν ἄτοπον σάρκα μὲν ἐπ' ἄπειρον καθαιρεῖν, ζῷον δὲ μηκέτι· τὴν γὰρ ἐν τῷ ζῴῳ σάρκα ἐκ πλειόνων σαρκῶν εἶναι τῶν ὡς ἀρχῶν καὶ στοιχείων. ἀλλ' εἰ καὶ τοῦτο οὕτως ἔχει, ἀλλ' ὁρίσαι | γε χρὴ τῶν στοιχείων τούτων τὸ μέγεθος· ὅρους 128 γὰρ δώσει δήπου τινὰ ἀριθμὸν ἀφ' οὗ συντεθέντα τὰ στοιχεῖα ταῦτα τὴν ἐν ζῴῳ σάρκα ποιοῦσιν. ἔστω δὲ καθ' ὑπόθεσιν οὗτος ὁ ἀριθμὸς τεττάρων ἢ πέντε σαρκίων. εἰ δὴ δύναιτο τῶν σαρκῶν τούτων ἕκαστον ἐπ' ἄπειρον καθαιρεῖσθαι, ἔσται ἐκ τεσσάρων τηλικαύτη σὰρξ οὕτως μικρά, ὁπηλίκην εἶναι τὴν ἐν ζῴῳ σάρκα ἀμήχανον, μᾶλλον δὲ τί ποτε ἔστι τὸ λέγειν τὴν ἀνθρώπου σάρκα ἐκ πλειόνων εἶναι σαρκίων; διὰ τί γὰρ καὶ τῶν σαρκίων τούτων ἕκαστον οὐκ ἔσται ἐκ πλειόνων σαρκίων, εἴγε ἐπ' ἄπειρον τῶν ὁμοιομερειῶν ἡ διαίρεσις; ἀλλὰ κἀκεῖνο παγγέλοιον τὴν μὲν τοῦ ἐλέφαντος σάρκα ἐξ ἐλαττόνων εἶναι σαρκίων, τὴν δὲ τοῦ κώνωπος ἐκ πλειόνων. οὐδὲν γὰρ ἔτι διοίσει τὸ ἐκ πλειόνων ἢ ἐλαττόνων λέγειν ἀορίστου τὴν ἀρχὴν ὑπάρχοντος τοῦ μεγέθους καὶ ἐπὶ τὸ μεῖζον καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαττον. ὅλως δὲ τὸ καθαιρεῖν ἐπ' ἄπειρον σάρκα οὐδὲ σάρκα ἔτι φυλάττειν ἐστίν· ὡς μὲν γὰρ σώματος οὐκ ἀδύνατον ἐπ' ἄπειρον

---

1 καὶ ante τὸ ὅλον add. BL γε] τε M ἐπ' ante ἐκείνων om. L 2 καὶ εἰ scripsi: καὶ MW: καὶ γὰρ B: εἰ γὰρ L 3 ὀστοῦν (sed ᾶ s. v.) B 6 αὐτὸν τὸν ἀναξαγόραν W 9 καθαίρειν B (ut v. 17) τοὔλαττον L 10 αὐτοὺς M: τοὺς WBL 11 τε om. Simpl. ὁμοιομερειῶν aF Simpl. 12 τὰς κατὰ μέγεθος διαφορὰς ἀκολουθεῖν (om. καὶ) Simpl. 13 εἰ—(14) αἵματος, (11) τῇ—(12) φυτῶν, (15) δὲ—(16) εἴδους, (16) ἄτοπον—(17) μηκέτι exscr. hoc ordine Simpl. 168,25 14 ὁμοιομέρειαν] τὴν συντιθεῖσαν add. Simpl., qui alia quoque immutat 15 ἐφ'] ἐξ Simpl. ὁμοιομερῶν ML_1 Simpl.: ὁμοιομερειῶν WBL_2a 16 εἴδους a 19 ἔχοι B ὅρους L_2a: ὅρα $MWBL_1$ 21 δὲ] δὴ BL 23 ἐκ] ἐκ τῶν BL τεττάρων L, δ' B 26 εἴγε] εἴτε M 27 ὁμοιομεριῶν L διαίρεσις M text. (cf. Simpl. 170,17): καθαίρεσις M marg. (γρ) WBL παγγελοῖον W 29 λέγειν ἢ ἐλαττόνων B (ἢ in ras. 5 litt.) L 32 σώμα^τ L, unde σώματα a

νοεῖσθαι τὴν τομήν, ὡς δὲ σαρκὸς ἀμήχανον παντελῶς· διαφθείρεται γὰρ [128] οὐκ εἰς μακρὸν τὸ σαρκίον. τοῦτο δὲ οὐκ οἶδα προσομολογούμενον Ἀναξαγόρᾳ· ἄφθαρτοι γὰρ κατ᾽ αὐτὸν αἱ ἀρχαί. εἰ δὴ ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, καὶ τὸ μέγεθος ὥρισται τῆς ἐλαχίστης σαρκός, ἀναγκαίως ἀδύνατον ἐν ἑκάστῳ πάντα μεμῖχθαι. τί δήποτε; ὅτι πᾶν σῶμα πεπερασμένον, εἰ καὶ σμικρότατα ἀπ᾽ αὐτοῦ πεπερασμένα ἀφαιροῖτο, ὅμως ἐπιλείψειέ ποτε, γιγνέσθω δὲ ὁ λόγος μὴ κατὰ τὸ λόγῳ | θεωρητόν. καὶ ⟨εἰ⟩ τοίνυν ἐκ τοῦδε [129] τοῦ ὕδατος ἡ σὰρξ ἀποκρίνοιτο συνεχῶς, ἀναλώσει δήπου πᾶσαν τὴν ἐνυπάρχουσαν· οὐ γὰρ οἷόν τε εἰς ἄπειρον προϊέναι τὴν ἔκκρισιν τῆς ἐλαχίστης σαρκὸς ὡρισμένης. δυοῖν τοίνυν ἀναγκαῖον θάτερον, ἢ τὴν ἔκκρισιν ἐπιλείπειν καὶ μηκέτι τὸ λοιπὸν ὕδωρ σάρκα ἔχειν ἐν τῷ συγκρίματι, ἢ ταύτης μὴ παυομένης ἐμπεριειλῆφθαι πεπερασμένῳ μεγέθει (λέγω δὲ τὸ τοῦ ὕδατος) ἄπειρα σαρκία τὸν ἀριθμὸν τὰ ἤδη καὶ ἐνυπάρχοντα· τοῦτο γὰρ ὑπεραίρει πᾶσαν θαυματουργίαν. πρὸς δὲ τούτοις εἰ πᾶν μὲν σῶμα ἀφαιρεθέντος τινὸς ἔλαττον ἀνάγκη γίγνεσθαι, τῆς δὲ σαρκὸς ὥρισται τὸ ποσὸν καὶ μεγέθει καὶ σμικρότητι, φανερὸν ὡς ἐκ τῆς ἐλαχίστης σαρκὸς οὐδὲν ἐκκριθήσεται σῶμα· ἔσται γὰρ ἔλαττόν τι τῆς ἐλαχίστης. πῶς οὖν ἅπαν ἐν ἅπαντι; ἢ σμικρολογούμεθα ταῦτα λέγοντες; εἰ γὰρ ἅπαν ἐν ἅπαντι, οὐ σὰρξ ἔσται μόνον ἐν τῇ ἐλαχίστῃ σαρκί, ἀλλὰ καὶ αἷμα καὶ ὀστοῦν καὶ ἐγκέφαλος καὶ πάλιν ἐν ἑκάστῳ τούτων οἷον ἐν τῷ αἵματι σὰρξ ἑτέρα καὶ αἷμα ἕτερον καὶ ὀστοῦν ἄλλο καὶ πρός γε αὖθις ἐν ἑκάστῳ τούτων ὁμοίως τὰ ἄλλα πάντα· καὶ τοῦτο ἔσται ἀπέραντον. καὶ πῶς οὐ πλατὺς ὁ λῆρος ἐν τῷ σμικροτάτῳ σαρκίῳ σάρκα ἄπειρον ὑπάρχειν καὶ ὕδωρ ἄπειρον καὶ γῆν καὶ ἀέρα; καὶ ταῦτα, ὅπερ δὴ καὶ πρόσθεν ἔφην, ὄντα ἤδη καὶ ὑφεστῶτα καθ᾽ ἑαυτὰ καὶ ἀλλήλων κεχωρισμένα ὃ καὶ μάλιστα ἄτοπον· ἐν ᾧ γὰρ κεχώρισται, πεπεράτωται. ὅρους γὰρ τὰ χωριζόμενα ἀπ᾽ ἀλλήλων καὶ μεγέθει καὶ τόπῳ λαμβάνει· ἔσονται οὖν κατ᾽ αὐτὸν αἱ ἀρχαὶ καὶ κατὰ πλῆθος ἄπειροι καὶ κατὰ μέγεθος· τοῦτο δέ ἐστιν ἀπειράκις ἀπεί|ρους εἶναι. [130] εἰ δέ τις βοηθῶν Ἀναξαγόρᾳ τὰς μὲν ἀρχὰς οἴοιτο ἀμίκτους εἶναι, ἐπειδὴ καὶ ἀρχάς, ἐν δὲ τοῖς αἰσθητοῖς καὶ συγκρίμασι πάντα ἐν πᾶσι μεμῖχθαι, μετενεγκάτω τὸν λόγον καὶ ἐπὶ τῶν συγκριμάτων οἷον ὕδατος αἰσθητοῦ· τούτῳ γὰρ δήπουθεν ὁμοίως ἐνυπάρξει σάρξ τε καὶ ὀστᾶ ἄπειρα κεχωρι-

2 μακρὰν L: μικρὸν W_1 οἶσθα W_1 3 δὲ L 4 ὡρίσθαι W_2 et fort. L_1 ἀναγκαίως L_2a: ἀναγκαῖον $MWBL_1$: num ἀνάγκη οὖν ? 6 ἐπιλείψειέ ποτε L 7 τὸ λόγῳ W_2B (τὸ in ras.) cum Simpl. 170,27: τῷ λόγῳ MW_1L_1 et fort. B_1: τὸ τῷ λόγῳ L (τὰ λόγῳ Simpl. D) εἰ post καὶ addidi, post τοίνυν W 8 ἡ] εἰ L 8 συχνῶς W 10 ἀναγκαίων B, ἀνάγκη L (cf. Philop. 105,17) 10. 11 ἀπολείπειν L 12 τὸ] τῷ W_2L 13 ἤδη καὶ in ras. spatii angustioris M post γὰρ ins. δὴ L 17 τι] τε M 19 καὶ post αἷμα om. M; fortasse scribendum αἷμα καὶ ἅμα ὀστοῦν (cf. Simpl. 172,8 σάρκα καὶ αἷμα ὁμοίως καὶ ἐγκέφαλον) 21 ὀστοῦν ἕτερον καὶ αἷμα ἄλλο L 24 ἔμπροσθεν L 26 πεπεράτωται] om. L_1: πεπέρασται L_2a 29 εἰ δέ τις—(p. 17,4) διαμαρτύρεται] ex Alexandro (cf. Simpl. 173,8) 31 καὶ M: om. WBL 32 τούτῳ L_2a: τοῦτο $MWBL_1$ ὀστοῦν BL (cf. Simpl. 172,24)

σμένα, συγκεκριμένα ὄντα καὶ ταῦτα ἐκ πάντων· αἰσθητὰ γὰρ καὶ ἐκκρίνεσθαι 130 δυνάμενα, ὥστε καὶ τούτων ⟨ἐν⟩ ἑκάστῳ πάλιν ἕτερα ὑπάρξαι. οὐ γὰρ δὴ διακριθήσεταί ποτε εἰς τὰς εἰλικρινεῖς καὶ πρώτας ἀρχάς· τοῦτο γὰρ ἡμῖν αὐτὸς ἀμήχανον εἶναι διαμαρτύρεται. πῶς οὖν τοῦτο αὐτὸ πράττειν ὁ νοῦς προθυμεῖται; πῶς δὲ οὐκ ἀνόητος τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχειρῶν; καίτοι τὸ μηδέποτε τὰ ὄντα διακριθήσεσθαι κατὰ τύχην ὀρθῶς φησιν Ἀναξαγόρας· ἀχώριστα γὰρ τὰ συμβεβηκότα τῆς οὐσίας ἐστίν. τί οὖν ἕξει πέρας ὁ φρονιμώτατος νοῦς ἢ ἀνήνυτα μοχθῶν; εἴγε μήτε κατὰ ποσὸν διακρίνει ποτὲ τὰς ἀρχὰς (εἰς ἄπειρον γὰρ αὗται διαιροῦνται) μήτε κατὰ τὸ ποιόν (ἀχώριστα γὰρ τῆς οὐσίας τὰ πάθη, οἷον χρώματα λέγω καὶ ἕξεις καὶ τὰ λοιπὰ συμβεβηκότα), ὥστε τὸ μὲν οὐδὲ ἐκεῖνος τῷ νῷ συγχωρεῖ, τὸ δὲ ἡμεῖς διὰ τὸ ἀληθὲς ἀφαιρούμεθα, ἐπεὶ καὶ τοῦτο οὐκ ὀρθῶς Ἀναξαγόρας τὸ διὰ τοῦτο οἴεσθαι τὴν σάρκα ἐκ σαρκίων συντίθεσθαι καὶ τὸν χρυσὸν ἐκ χρυσίων, ἐπειδὴ καὶ διαιρεῖσθαι πᾶν ὁμοιομερὲς εἰς ὁμοιομερῆ σμικρότερα ὑπελάμβανεν· εἰ δέ τι φθειρόμενον διαλύεται, ἐξ ἐκείνων γίνεσθαι συντιθέμενον. τοῦτο τοίνυν οὐχ ἱκανὸν πρὸς ἀπόδειξιν· ὁ γὰρ πηλὸς καὶ | εἰς πηλοὺς διαιρεῖται καὶ εἰς ὕδωρ καὶ γῆν. πόθεν οὖν ἂν μᾶλλον εἴποις 131 γίγνεσθαι τὸν πηλόν; ἐκ πηλαρίων μικρῶν ἢ μᾶλλον ἐκ γῆς καὶ ὕδατος; ἢ τοῦτο μέν ἐστιν ὄντως γίνεσθαι πηλόν, ἐκεῖνο δὲ μείζω γίνεσθαι; οὐ γὰρ ὡς αἱ πλίνθοι συντιθέμεναι τὸν οἶκον ποιοῦσιν, οὕτως ὅταν ἐξ ἀέρος ὕδωρ γένηται, ὑδάτια μικρὰ συνιόντα τὸ πᾶν ὕδωρ ἐποίει· τοῦτο γὰρ αὐτοῖς ἡ καλὴ σύγκρισις βούλεται. ἀλλ' αὐτὸν μὲν ὁρῶμεν εἰς ὕδωρ μεταβαλλόμενον τὸν ἀέρα καὶ ἀλλοιούμενον καὶ τοῦτό ἐστιν ἐξ ἀέρος ὕδωρ γενέσθαι. οὕτω δὲ καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὴν γένεσιν κατασκευάζει (κατὰ γὰρ σύγκρισιν καὶ διάκρισιν), ἀλλ' ὅμως κουφότερα ἁμαρτάνει· πεπερασμένας γὰρ τίθεται τὰς ἀρχάς. ἀλλ' οὔπω καιρὸς περὶ τούτων.

5. Ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπάνειμι, ὅτι τἀναντία ἅπαντες ἀρχὰς ποιοῦσιν οἵ τε λέγοντες ἓν τὸ πᾶν καὶ ἀκίνητον, οἵ τε πλείω, μᾶλλον δὲ ἄπειρα· καὶ γὰρ ὁ Παρμενίδης ἐν τοῖς πρὸς δόξαν τὸ θερμὸν ποιεῖ καὶ τὸ ψυχρὸν ἀρχάς, ὧν τὸ μὲν πῦρ τὸ δὲ γῆν προσαγορεύει, καὶ Ἀναξαγόρας ἐν ταῖς ὁμοιομερείαις τὴν ἐναντίωσιν καὶ Ἀναξίμανδρος ἐκκρίσει τὴν γένεσιν κατὰ σύγ-

1 συγκεκριμένα scripsi: συγκείμενα M: συγκρίματα WBL ἐκκρίνεσθαι L: ἐγκρίνεσθαι MW(?)B 2 ἐν addidi πάλιν om. L ὑπάρξαι M: ὑπάρξει WB: ἐνυπάρξει L 3 τὸ εἰλικρινὲς L 4 αὐτὸ W (in M comp.) 6 ὄντα M (α in ras.) 7 τῆς om. L 8 ἢ] καὶ mavult Spengel ἀνήνυτα MB: ἀνόνητα W, ἀνόητος L, ἄννυτα L_2a, ἄνυτα Spengel μήτε] μὴ M (fortasse recte) κατὰ τὸ ποσὸν B_2L (at cf. E Aristot. 188^a11 et Simpl. 176,3 et 10) διακρίνοι WL 9 ante κατὰ add. τὰ W 11 τὰ μὲν M, ὁ μὲν L_1 συγχωρεῖ τῷ νῷ L 12 τἀληθὲς BL 14 χρυσίων BL: χρυσέων M: χρυσίου W 14. 15 σμικρότερα MB: σμικρότατα W: σμικρότερον L 17 οὖν ἂν MW: ἂν οὖν B, οὖν L (ἂν in marg. add., sed rursus del.) a ἂν ante γίνεσθαι add. L 18 ἐκ M: πότερον ἐκ WBL 19 τὸν ante πηλόν add. L 21 γένηται ML: γίνηται B: γ̄ W σμικρὰ L αὐτὴ W 24 γὰρ] τὴν W (om. in Par. 1888 et Vindob. 110) σύγκρισιν (σ pr. in ras.) M 25 διαίρεσιν L $κουφο^{τρ}$ L (unde κουφότερον a) 31 ἐκκρίσει BL: ἐγκρίσει M: ἐν κρίσει W

κρισιν, ὥστε καὶ διάκρισιν, καὶ Δημόκριτος πλῆρές τε καὶ κενόν, ἀλλὰ καὶ 131
θέσει καὶ σχήματι καὶ τάξει τὰς γενέσεις ποιῶν ἐναντιώσει ποιεῖ· γένη γὰρ ἅπαντα ταῦτά ἐστιν ἐναντίων, ἡ θέσις τοῦ ἄνω κάτω, πρόσθεν ὄπισθεν, ἀριστεροῦ δεξιοῦ, τὸ σχῆμα εὐθυγράμμου περιφεροῦς, ἃ κατ' ἐκεῖνόν ἐστιν ἐναν|τία· περὶ δὲ Ἐμπεδοκλέους καὶ Πλάτωνος καὶ τῶν ἄλλων 132
φυσικῶν ὅσοι μάνωσιν καὶ πύκνωσιν ἐτίθεντο τὰ ἐναντία, καὶ πρότερόν γε προειρήκαμεν. καὶ νὴ Δία εὐλόγως ἔμοιγε δοκοῦσιν ἐπὶ τοῦτο ἅπαντες ἐληλυθέναι· δεῖ γὰρ τὰς ἀρχὰς πρῶτον μὲν ἐξ ἀλλήλων μὴ εἶναι (ἔσται γὰρ οὕτως ἑκάστη ἅμα ἀρχή τε καὶ οὐκ ἀρχή), δεύτερον δὲ μηδὲ ἐξ ἄλλων (εἰ γὰρ μὴ πρῶται εἶεν, πῶς ἂν εἶεν ἀρχαί;) καὶ τρίτον ἐκ τούτων εἶναι τὰ πάντα· τοῦτο γὰρ μάλιστα ἴδιον τῶν ἀρχῶν. ταῦτα δὴ ἅπαντα τοῖς πρώτοις ἐναντίοις ὑπάρχει. πρῶτα δὲ ἐναντία λέγω τὰ γενικώτατα· οὐκ ἐξ ἄλλων μὲν γάρ, ὅτι δὴ καὶ πρῶτα· οὐκ ἐξ ἀλλήλων δέ, ὅτι δὴ καὶ ἐναντία. καὶ μηδὲν ταραχθῇς· λέγομεν γὰρ ἐκ λευκοῦ τὸ μέλαν γίνεσθαι, οὕτως μὲν γὰρ γίνεται ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία, ὅπερ κυριώτερον εἴποις ἂν οὐκ ἐξ ἀλλήλων, ἀλλὰ μετ' ἄλληλα. ἀλλὰ πῶς εἶπον μὴ γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία; ὡς λέγομεν ἐκ χαλκοῦ γίγνεσθαι τὸν ἀνδριάντα· οὐ γὰρ ὡς ὑπομένοντος θατέρου θάτερον μετὰ τοῦ φυλάττειν τὴν οἰκείαν φύσιν γεννῶντος τὸ ἐναντίον· δεῖ μὲν γὰρ αὐτὰ σῴζεσθαι ὡς ἀρχάς, εἰ δὲ σῳζόμενα εἰς ἄλληλα μεταβάλλει, συνυπάρχοι ἂν τὰ ἐναντία, ὅπερ ἀμήχανον. πῶς δὲ καὶ ἐκ τούτων τὰ ἄλλα; ὅτι κατὰ μεταβολὴν ἡ γένεσις, ὡς δειχθήσεται, εἰς δὲ τὰ ἐναντία πᾶσα μεταβολή. ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ σφόδρα αὐτόθεν γνώριμον τὸ λεγόμενον, ἐπισκεψώμεθα αὐτὸ μικρὸν ἄνωθεν ἀρξάμενοι. ληπτέον δὴ πρῶτον ὅτι τῶν ὄντων οὐδὲν οὔτε ποιεῖν πέφυκεν οὔτε πάσχειν τὸ τυχὸν ὑπὸ τοῦ τυχόντος· οὐ γὰρ ποιεῖν πέφυκεν ἄνθρωπος ἵππον, οὔτε πέφυκε πάσχειν | ἀδάμας ὑπὸ σιδήρου· καὶ τοίνυν οὔτε γίγνεσθαι πέφυκε 133
τὸ τυχὸν ἐκ τοῦ τυχόντος· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο λευκὸν ἐκ μουσικοῦ, ἀλλὰ πάντως ἐκ μέλανος ἢ ξανθοῦ ἤ τινος ἑτέρου τῶν μέσων χρωμάτων. καίτοι φαίη τις ἂν ὅτι τοῦτο οὐκ ἀληθές· εἴποι γὰρ ἄν τις τὴν ἀηδόνα λευκὴν ἐκ μουσικῆς γεγονέναι. ἀλλ' οὐχ ᾗ μουσικὴ πρότερον ἦν, ἀλλ' ᾗ μέλαινα· ἐπειδὴ γὰρ συμβαίη ποτ' ἂν τῷ μέλανι καὶ μουσικῷ εἶναι, τότε οὐκ ἂν ἐκ μέλανος οἴει γίγνεσθαι τὸ λευκὸν ἀλλ' ἐκ μουσικοῦ; ἀλλὰ διαίρει

---

1 πλῆρες] sic etiam I (et fort. E) Aristot. 188a22: τὸ στερεὸν Aristot. vulgo et Simpl. (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 11) 7 νὴ Δία om. L_1 (ut Aristot. 188a27) 8 μὴ εἶναι om. W 10 μὴ γὰρ L πρῶτα L 11 δὴ M: δὲ WBL (ut Philop. 110,32) 12 γενικώτατα] sic Simpl. quoque 182,14: γενικώτερα Philop. 111,1 13 ἄλλου L 15 γὰρ om. L 16 εἶπον om. W_1, add. W_2 in marg. 20 μεταβάλλει M: μεταβάλλοι WBL πῶς — (22) μεταβολή] exscr. Philop. 118,7 sqq. 21 τὰ ἄλλα] cf. Diels ad Simpl. 182,12 ὅτι] ἔστι W (ut vid.): διότι Philop. 22 τἀναντία L 24 τῶν ὄντων M: ἁπάντων τῶν ὄντων WBL (ut FI Aristot. 188a32: πάντων τῶν ὄντων E cum Simpl. et Philop.) πάσχει a 26 πάσχειν πέφυκεν BL πέφυκε γίνεσθαι W οὔτε MB: οὐδὲ L (ex Aristot. 188a33 vel. Philop. 111,11), οὐ W; obversatur alterum membrum οὔτε φθείρεσθαι εἰς τὸ τυχόν cf. 19,12 27 τὸ λευκὸν Aristot. 188a35 praeter F 28 ἑτέρων B 32 λευκὸν] μουσικὸν W

τοῦ καθ' αὑτὸ τὸ κατὰ συμβεβηκὸς καὶ πάντως εὑρήσεις ἐκ μέλανος ἢ 133 ξανθοῦ ἢ φαιοῦ καθ' αὑτὸ γιγνόμενον τὸ λευκόν, οὐδὲν δὲ κωλύει τὸ μέλαν τοῦτο ἢ μουσικὸν εἶναι ἢ πολιτικὸν ἢ στρατηγικὸν ἢ χαλκευτικόν· ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις καὶ ἐκ πολιτικοῦ τὸ μέλαν γίγνεσθαι λέγων καὶ ἐξ ἀριθμητικοῦ πάλιν καὶ ἐκ πτηνοῦ καὶ ἐκ δίποδος, ἀλλὰ πᾶσαι αὗται κατὰ συμβεβηκὸς αἱ γενέσεις, καθ' αὑτὸ δὲ γίγνεται τὸ λευκὸν ἐκ μέλανος ἢ τὸ σύνολον εἰπεῖν ἐκ μὴ λευκοῦ καὶ ἐκ τούτου γε οὐχ ἅπαντος (καὶ γὰρ ἱπποκένταυρος οὐ λευκὸν καὶ σκύλλα οὐ λευκόν), ἀλλὰ ἐφ' οὗ τὸ φαιὸν ἢ τὸ ξανθὸν ἢ τὸ ἐρυθρὸν ἁρμόζει λέγειν. οὕτως καὶ τὸ μουσικὸν ἐκ μὴ μουσικοῦ, ἀλλ' οὐκ ἐκ τοῦ κίονος οὐδὲ τῆς νεώς· ἀλλὰ καὶ ἄμουσον ἄν τις ὀρθῶς προσαγορεύσειε καὶ εἴ τι μεταξὺ μουσικοῦ τέ ἐστι καὶ ἀμούσου. οὐδὲ δὴ φθείρεταί τι εἰς τὸ τυχόν· οὐ γὰρ φθείρεται καθ' αὑτὸ τὸ λευκὸν εἰς μουσικὸν πλὴν εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός, οἷον φθαρείη ποτ' ἂν λευκότης 134 ἐπικαυθέντος ἀνθρώπου, φθαρείη δ' ἂν εἰς μελανίαν. εἰ δὲ καὶ συμβαίη καὶ μουσικὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον κατὰ συμβεβηκός, καὶ εἰς μουσικὸν φθαρήσεται ἡ λευκότης· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μουσικὸν εἰ φθείροιτο, εἰς τὸ ἄμουσον οὐκ εἰς τὸ μέλαν φθαρήσεται. οὐ μόνον δὲ ἐφ' ὧν κατ' ἀλλοίωσιν ἡ γένεσις, ὡς ἐπὶ τῶν εἰρημένων, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ὧν κατὰ σύγκρισιν καὶ διάκρισιν ὡς ἐπὶ τῶν συντιθεμένων· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος, λανθάνει δὲ ἐπὶ τούτων ἐνίοτε. ὅτι μὴ κεῖται ἐπὶ πολλῶν ταῖς ἀντικειμέναις διαθέσεσι σύνηθες ὄνομα ὥσπερ τῷ λευκῷ καὶ τῷ μέλανι· ἀλλ' ἐπ' ἐνίων μὲν αἱ στερήσεις τούτων ὀνομάζονται, ἐπ' ἐνίων δὲ οὐδὲ αὗται, ἀλλὰ αἱ τῶν ἑτέρων ἀντιφάσεις μόναι. τὰ μὲν γὰρ κοινὰ ὀνόματα εἴποιμεν ἂν ἐπὶ τῶν συνθέτων ἁπάντων ἁρμονίαν τε καὶ ἀναρμοστίαν, ἐξ ὧν αἱ γενέσεις καὶ εἰς ἃ αἱ φθοραί, τὰ δὲ ἴδια καθ' ἕκαστον οὐκ ἔχομεν ἐκ τῆς συνηθείας, ἀλλ' ὅμως ἅπαν γίνεται τὸ ἡρμοσμένον ἐξ ἀναρμόστου καὶ φθείρεται εἰς ἀνάρμοστον οὐκ εἰς τὸ τυχόν, ἀλλ' εἰς τὸ ἀντικείμενον· οὐ γὰρ ἡ ἀνθρώπου ἁρμονία φθείρεται εἰς τὴν ἵππου ἀναρμοστίαν οὐδὲ ἡ τοῦ κυνὸς εἰς τὴν τοῦ φυτοῦ οὐδὲ γίνεται ἐξ ἐκείνων, ἀλλὰ φθείρεται μὲν ἄνθρωπος εἰς ἀνθρώπου ἀναρμοστίαν, φθείρεται δὲ ἵππος εἰς ἵππου, κἂν ἀντὶ τοῦ ἡρμοσμένου καὶ ἀναρμόστου τὸ τεταγμένον καὶ ἄτακτον ὀνομάζῃς κἂν τὸ σύνθετον καὶ τὸ ἀσύνθετον καὶ τὸ ἐσχηματισμένον καὶ τὸ ἀσχημάτιστον, ὅμως ταὐτὸν ἐν πᾶσιν εὑρήσεις. λάβε γὰρ καθ' ἕκαστον παράδειγμα· ἡ τῆς

1 τοῦ] τα (inc.) W 7 γε om. B_1 8 σκύλλα οὐ λευκὴ L 9 τὸ ante ξανθὸν om. W ante μὴ add. τοῦ W 10 οὐκ om. W οὐδὲ] οὐδ' ἐκ L post ἀλλὰ add. ὃ L_2a 11 προσαγορεύσειε καὶ scripsi sec. Simpl. 185,17: προσαγορεύσειεν MBW: προσαγορεύσειεν ἢ L μουσικοῦ τέ ἐστι M: τί ἐστι μουσικοῦ W: τί ἐστι (μουσικοῦ superscr. man. 2) B: μουσικοῦ ἐστι L 13 εἰς] εἰς τὸ E Aristot. 188^b4 κατὰ τὸ συμβεβηκός B (at cf. Aristot. 188^b4) 14 ἐκκαυθέντος Laur. 85,18 καὶ om. L 15 post ἄνθρωπον ins. τοῦτον L 16 δὲ om. L εἰ om. W 20 πολλαῖς W (at cf. Simpl. 185,27) post ὥσπερ add. καὶ L (ἐκεῖ Simpl. 185,26) 21 τούτων] αὐτῶν κοινῶς Philop. 120,1 22 αὐταί MBW (αἱ στερήσεις Philop. ibid.) ἀντίφασις B_1: ἀποφάσεις Philop. ibid. et 114,31 23. 24 verba ἐξ ὧν—(27) ἀναρμοστίαν bis scripta in L, sed ita ut priore loco omittantur verba (25. 26) ἀνάρμοστον—(27) φθ. εἰς 24 αἱ om. L_1a 29 ἵππου] ἵππον an ἵππου in M legendum sit, incertum 30 καὶ (ante ἄτακτον) om. W 31 τὸ ante ἀσύνθετον om. L καὶ (post ἀσύνθετον)] κἂν L τὸ ante ἀσχημάτιστον om. WL

οἰκίας τάξις ἐξ ἀτα|ξίας γίνεται οὐ τῆς τυχούσης οὐδὲ οἷα γένοιτο ἂν 135 νεώς, ἀλλ' οἷα γένοιτο ἂν οἰκίας ἀταξία ἐκ τοῦ μὴ συγκεῖσθαι τοὺς λίθους ὡς δεῖ καὶ τὰς πλίνθους, καὶ φθείρεται τοίνυν εἰς ταύτην τὴν ἀταξίαν. πάλιν ὁ σωρὸς γίνεται τῶν πυρῶν ἐκ τοῦ μὴ συγκεῖσθαι τοὺς πυροὺς, οὐκ ἐκ τοῦ μὴ συγκεῖσθαι τὰ ξύλα, καὶ φθείρεται τοίνυν οὐκ εἰς ξύλων διαίρεσιν, ἀλλ' εἰς πυρῶν. ὁ ἀνδριὰς ὁμοίως ἐκ τῆς ἀνδριάντος ἀσχημοσύνης· καὶ ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγω, δῆλόν ἐστιν ὡς ἅπαν γίγνεται τὸ γιγνόμενον καὶ φθείρεται τὸ φθειρόμενον ἢ ἐξ ἐναντίων ἢ εἰς ἐναντία καὶ τὰ τούτων μεταξύ, οἷς καὶ αὐτοῖς ἐξ ἐναντίων ἡ γένεσις ὡς ἐπὶ τῶν χρωμάτων· ὥστε καθόλου διορίσασθαι ἀληθές, ὅτι πάντα τὰ φύσει γιγνόμενα ἢ ἐναντία ἐστὶν ἢ ἐξ ἐναντίων. ἐναντία μὲν τὰ ἄκρα, ἐξ ἐναντίων δὲ τὰ μεταξύ. χρὴ δὲ μνημονεύειν, ὅταν λέγωμεν ἐξ ἐναντίων καὶ εἰς τὰ ἐναντία εἶναι τὰς γενέσεις καὶ τὰς φθοράς, ὡς οὐκ ἐξ ὑπομενόντων οὐδὲ εἰς ὑπομένοντα λέγοιμεν (οὕτω γὰρ ἂν ἡμῖν αὐτοῖς μαχοίμεθα), ἀλλ' ὥς φαμεν τόδε ἀπὸ τοῦδε καὶ τόδε γίγνεσθαι μετὰ τόδε. μέχρι μὲν οὖν ἐπὶ τοσοῦτον σχεδὸν συνηκολουθήκασιν καὶ τῶν ἄλλων οἱ πλεῖστοι· πάντες γὰρ οἱ τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς ὑπ' αὐτῶν καλουμένας ἀρχάς, καίπερ ἄνευ τοῦ πείθειν ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς, ὅμως τὰ ἐναντία ποιοῦσιν ὥσπερ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἀναγκασθέντες· διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων τῷ τοὺς μὲν πρότερα καὶ γενικώτερα, τοὺς δὲ ὕστερα καὶ εἰδικώτερα λαμβάνειν, καὶ τοὺς μὲν λόγῳ, τοὺς δὲ αἰσθήσει γνωριμώτερα· οἱ μὲν γὰρ θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρόν, ὕστερα δὲ καὶ εἰδικώτερα καὶ γνω|ριμώτερα τῇ αἰσθήσει· οἱ δὲ 136 τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ τὸ ἄρτιον καὶ τὸ περιττὸν καὶ νεῖκος καὶ φιλίαν πρότερά τε καὶ γενικώτερα καὶ γνωριμώτερα τῷ λόγῳ. πὼς μὲν ἕτερα λαμβάνουσιν (ἄλλοι γὰρ ἄλλα), πὼς δὲ ταὐτὰ μόνα· πάντα ταῦτα γὰρ ἀνάλογον ἔχει πρὸς ἄλληλα. ὡς γὰρ ἔχει τὸ νεῖκος πρὸς τὴν φιλίαν καὶ τὸ περιττὸν πρὸς τὸ ἄρτιον, οὕτως τὸ ψυχρὸν πρὸς τὸ θερμὸν καὶ τὸ ξηρὸν πρὸς τὸ ὑγρὸν ἔχει· τὰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς συστοιχίας ἐστὶ τῆς ὑπὸ τὴν σύγκρισιν καὶ τὴν ὑπεροχήν, τὰ δὲ ἐκ τῆς ὑπὸ τὴν διάκρισιν καὶ τὴν ἔλλειψιν. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐναντίας δεῖ τὰς ἀρχὰς εἶναι, φανερὸν ἐκ τούτων.

6. Ἐχόμενον δὲ εἰπεῖν, πόσαι τὸν ἀριθμὸν εἶεν ἄν. δέδεικται γὰρ ὡς οὔτε μίαν εἶναι δυνατὸν οὔτε ἀπείρους· μίαν μὲν ὅτι δύο τὰ ἐναντία, ἀπεί-

1 ἂν γένοιτο L 3 τὰς πλίνθους L: τοὺς πλίνθους MWB 9 ἐναντίον M 10 διωρίσασθαι L 12 τὰ om. L 13 τὰς γενέσεις εἶναι BL 14 λέγομεν Laur. 85,14 (ut coni. Spengel) 15 ἐπὶ τοσοῦτον] τούτου Aristot. 188b26 praeter E pr.; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 11 16 καὶ τῶν ἄλλων om. M 17 ἀρχάς om. B 19 τοὺς M (in ras.) L: τὰ WB καὶ ante γενικώτερα om. W 20 τὰ δὲ WB εἰδικώτερα M (cf. Philop. 270,28): ἰδικώτερα WBL τοὺς in ras. B_2 (item v. 21) 21 γνωριμώτερον a 21. 22 ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν W 22 εἰδικώτερα M (cf. v. 20): ἰδικώτερα WBL 24 καὶ γενικώτερα om. W ante πὼς add. ὥστε Laur. 85,14 ex Aristot. 188b36 25 γὰρ ante ἕτερα transp. W ταῦτα om. L 28 συστοιχείας L 29 ὑπὸ] περὶ W (at cf. Philop. 124,17) 32 μία W (cum I Aristot. 189a12) τὰ ἐναντία] sic I quoque Aristot. ib.: τὸ ἐναντίον EF ante τὰ ἐναντία add. καὶ B_2

τοῦ καθ' αὑτὸ τὸ κατὰ συμβεβηκὸς καὶ πάντως εὑρήσεις ἐκ μέλανος ἢ [133] ξανθοῦ ἢ φαιοῦ καθ' αὑτὸ γιγνόμενον τὸ λευκόν, οὐδὲν δὲ κωλύει τὸ μέλαν τοῦτο ἢ μουσικὸν εἶναι ἢ πολιτικὸν ἢ στρατηγικὸν ἢ χαλκευτικόν· ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις καὶ ἐκ πολιτικοῦ τὸ μέλαν γίγνεσθαι λέγων καὶ ἐξ ἀριθμητικοῦ πάλιν καὶ ἐκ πτηνοῦ καὶ ἐκ δίποδος, ἀλλὰ πᾶσαι αὗται κατὰ συμβεβηκὸς αἱ γενέσεις, καθ' αὑτὸ δὲ γίγνεται τὸ λευκὸν ἐκ μέλανος ἢ τὸ σύνολον εἰπεῖν ἐκ μὴ λευκοῦ καὶ ἐκ τούτου γε οὐχ ἅπαντος (καὶ γὰρ ἱπποκένταυρος οὐ λευκὸν καὶ σκύλλα οὐ λευκόν), ἀλλὰ ἐφ' οὗ τὸ φαιὸν ἢ τὸ ξανθὸν ἢ τὸ ἐρυθρὸν ἁρμόζει λέγειν. οὕτως καὶ τὸ μουσικὸν ἐκ μὴ μουσικοῦ, ἀλλ' οὐκ ἐκ τοῦ κίονος οὐδὲ τῆς νεώς· ἀλλὰ καὶ ἄμουσον ἄν τις ὀρθῶς προσαγορεύσειε καὶ εἴ τι μεταξὺ μουσικοῦ τέ ἐστι καὶ ἀμούσου. οὐδὲ δὴ φθείρεταί τι εἰς τὸ τυχόν· οὐ γὰρ φθείρεται καθ' αὑτὸ τὸ λευκὸν εἰς μουσικὸν πλὴν εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός, οἷον φθαρείη ποτ' ἂν λευ|κότης [134] ἐπικαυθέντος ἀνθρώπου, φθαρείη δ' ἂν εἰς μελανίαν. εἰ δὲ καὶ συμβαίη καὶ μουσικὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον κατὰ συμβεβηκός, καὶ εἰς μουσικὸν φθαρήσεται ἡ λευκότης· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μουσικὸν εἰ φθείροιτο, εἰς τὸ ἄμουσον οὐκ εἰς τὸ μέλαν φθαρήσεται. οὐ μόνον δὲ ἐφ' ὧν κατὰ σύγκρισιν καὶ διάκρισιν ὡς ἐπὶ τῶν συντιθεμένων· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος, λανθάνει δὲ ἐπὶ τούτων ἐνίοτε, ὅτι μὴ κεῖται ἐπὶ πολλῶν ταῖς ἀντικειμέναις διαθέσεσι σύνηθες ὄνομα ὥσπερ τῷ λευκῷ καὶ τῷ μέλανι· ἀλλ' ἐπ' ἐνίων μὲν αἱ στερήσεις τούτων ὀνομάζονται, ἐπ' ἐνίων δὲ οὐδὲ αὗται, ἀλλὰ αἱ τῶν ἑτέρων ἀντιφάσεις μόναι. τὰ μὲν γὰρ κοινὰ ὀνόματα εἴποιμεν ἂν ἐπὶ τῶν συνθέτων ἁπάντων ἁρμονίαν τε καὶ ἀναρμοστίαν, ἐξ ὧν αἱ γενέσεις καὶ εἰς ἃ αἱ φθοραί, τὰ δὲ ἴδια καθ' ἕκαστον οὐκ ἔχομεν ἐκ τῆς συνηθείας, ἀλλ' ὅμως ἅπαν γίνεται τὸ ἡρμοσμένον ἐξ ἀναρμόστου καὶ φθείρεται εἰς ἀνάρμοστον οὐκ εἰς τὸ τυχόν, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀντικείμενον· οὐ γὰρ ἡ ἀνθρώπου ἁρμονία φθείρεται εἰς τὴν ἵππου ἀναρμοστίαν οὐδὲ ἡ τοῦ κυνὸς εἰς τὴν τοῦ φυτοῦ οὐδὲ γίνεται ἐξ ἐκείνων, ἀλλὰ φθείρεται μὲν ἄνθρωπος εἰς ἀνθρώπου ἀναρμοστίαν, φθείρεται δὲ ἵππος εἰς ἵππου, κἂν ἀντὶ τοῦ ἡρμοσμένου καὶ ἀναρμόστου τὸ τεταγμένον καὶ ἄτακτον ὀνομάζῃς κἂν τὸ σύνθετον καὶ τὸ ἀσύνθετον καὶ τὸ ἐσχηματισμένον καὶ τὸ ἀσχημάτιστον, ὅμως ταὐτὸν ἐν πᾶσιν εὑρήσεις. λάβε γὰρ καθ' ἕκαστον παράδειγμα· ἡ τῆς

1 τοῦ] τα (inc.) W 7 γε om. B_1 8 σκύλλα οὐ λευκὴ L 9 τὸ ante ξανθὸν om. W τοῦ ante μὴ add. W 10 οὐκ om. W οὐδὲ] οὐδ' ἐκ L ὃ post ἀλλὰ add. L_2a 11 προσαγορεύσειε καὶ scripsi sec. Simpl. 185,17: προσαγορεύσειεν MBW: προσαγορεύσειεν ἢ L μουσικοῦ τέ ἐστι μουσικοῦ W: τί ἐστι (μουσικοῦ superscr. man. 2) B: μουσικοῦ ἐστι L 13 κατὰ τὸ συμβεβηκός B (at cf. Aristot. 188b 4) 14 ἐκκαυθέντος Laur. 85,18 καὶ om. L 15 post ἄνθρωπον ins. τοῦτον L 16 δὲ om. L εἰ om. W 19 πολλαῖς W (at cf. Simpl. 185,27) 20 καὶ post ὥσπερ add. L (ἐκεῖ Simpl. 185,26) 21 τούτων] αὐτῶν κοινῶς Philop. 120,1 αὐταί MBW (αἱ στερήσεις Philop. ibid.) 22 ἀντίφασις B_1: ἀποφάσεις Philop. ib. et 114,31 23 verba ἐξ ὧν — (27) ἀναρμοστίαν bis scripta in La, sed ita ut priore loco omittantur verba (25. 26) ἀνάρμοστον — (27) φθ. εἰς αἱ om. L_1a 29 ἵππου] ἵππον an ἵππου in M legendum sit, incertum 30 καὶ (ante ἄτακτον) om. W τὸ ante ἀσύνθετον m. L καὶ (post ἀσύνθετον)] κἂν L 31 τὸ ante ἀσχημάτιστον om. WL

ἀρχὰς εἶναι τὰ ἐναντία, συνακτέον αὐτοὺς τὸ τρίτον προσθέντας, λέγω δὲ 138 τὴν ὕλην, ὃ καὶ μᾶλλον ἀρχή (πρότερον γάρ), ἀλλ' ὅμως δεῖται κἀκείνων· καθ' ἑαυτὴν γὰρ οὐδενὸς αὐτὴ ποιητική. ἥπτοντο οὖν τῆς ἀληθείας καὶ οἱ ἀρχαῖοι· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι μίαν τινὰ φύσιν ὑπετίθεσαν τοῖς ἐναντίοις, δι' ἣν καὶ ἓν τὸ πᾶν ἐκάλουν οἷον ὕδωρ ἢ πῦρ ἢ τὸ μεταξύ. βέλτιον δὲ οἱ τὸ μεταξύ· τὸ γὰρ πῦρ ἤδη φανερῶς συμπλέκεται τοῖς ἐναντίοις· θερμὸν γὰρ καὶ ξηρὸν κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν τὸ πῦρ, δεῖ δὲ μηδὲν ἔχειν τῶν ἐναντίων ἐν τῷ οἰκείῳ λόγῳ τὸ ὑποκείμενον· ἀνάγκη γὰρ ἢ μὴ δέχεσθαι θάτερον τῶν ἐναντίων ἢ φθείρεσθαι· ἄμφω δὲ τῇ περὶ τῆς ἀρχῆς ἐννοίᾳ διαμάχεται. διὸ οὐκ ἀλόγως ποιοῦσιν οἱ τὸ ὑποκείμενον ἕτερον τῶν στοιχείων τούτων ποιοῦντες. τῶν δὲ ἄλλων οἱ ἀέρα· καὶ γὰρ ὁ ἀὴρ ἥκιστα ἔχει τῶν ἄλλων αἰσθητὰς διαφοράς. τρίτοι δὲ οἱ τὸ ὕδωρ ὑποτιθέντες· θερμαίνεται γὰρ καὶ ψύχεται καὶ χεῖται καὶ πήγνυται ὑπομένον. ἀλλὰ πάντες γε τὸ ἓν τοῖς ἐναντίοις σχηματίζουσιν οἷον πυκνότητι μανότητι καὶ τῷ μᾶλλον καὶ τῷ ἧττον, ταῦτα δέ ἐστιν ὅλως ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις δηλονότι· καὶ ἔοικε παλαιά τις εἶναι καὶ αὕτη ἡ δόξα, ὅτι δεῖ τρεῖς εἶναι τὰς ἀρχὰς τὸ ἓν καὶ τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν, πλὴν τὸν μὲν ἀριθμὸν τῶν ἀρχῶν τὸν αὐτὸν ἅπαντες λέγουσιν, οὐχ ὡσαύτως δὲ ἅπαντες. οἱ μὲν γὰρ παλαιοὶ τὰ μὲν δύο ποιεῖν, τὸ δὲ ἓν πάσχειν· Πλάτων δὲ ἀνάπαλιν, ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον εἴρηται. τὸ μὲν οὖν φάναι | 139 τρία [τὰς ἀρχὰς] τὰ στοιχεῖα (περὶ γὰρ στοιχείων τῶν ἐνυπαρχόντων τοῖς γινομένοις ἡμῖν ὁ λόγος) δόξειεν ἂν καὶ σφόδρα εὔλογον εἶναι, τὸ δὲ πλείω τριῶν οὐκέτι· πρὸς μὲν γὰρ τὸ παθεῖν αὔταρκες τὸ ὑποκείμενον, πρὸς δὲ τὸ ποιῆσαι τὰ ἐναντία. εἰ δὲ προσθείη τις ἢ ἐναντίωσιν ἄλλην ἢ ὑποκείμενον, καθ' ἕκαστον ἀναγκασθήσεται διπλασιάζειν· εἴτε γὰρ ἐναντίωσιν ἄλλην, καὶ ὑποκείμενον ἕτερον· εἴτε ὑποκείμενον ἕτερον, ἑτέραν καὶ ἐναντίωσιν. εἰ μὲν οὖν ταὐτὰ ἐξ ἑκατέρας τριάδος γενήσεται, περιττὴ παντελῶς ἡ ἑτέρα· εἰ δ' ἄλλα ἐξ ἑκατέρας, πρῶτον μὲν οὐκ ἔσονται πάντων τῶν γενητῶν αἱ αὐταὶ ἀρχαί (οὐδὲ εἰς ἄλληλα μεταβάλλει τὰ στοιχεῖα γῆ πῦρ ὕδωρ ἀήρ), ἔπειτα τί δήποτε δύο μόνον ἔσονται τριάδες καὶ οὐχὶ πλείους καὶ οὐχὶ ἄπειροι; οὐδένα γὰρ εὑρίσκω λόγον, ὃς δύο μὲν εἶναι κατασκευάζει, πλείους δὲ μή· εἰ γὰρ ὅτι χρὴ διαφέρειν τὰς τῶν ζῴων καὶ τὰς τῶν φυτῶν, διὰ τί δὲ καὶ τὸ καθ' ἕκαστον εἶδος τῶν ζῴων καὶ καθ' ἕκαστον εἶδος τῶν φυτῶν οὐ διοίσουσιν; ἔπειτα ὁρῶμεν τρεφόμενα τὰ μὲν ζῷα ἐκ τῶν φυτῶν, τὰ

1 συντακτέον L_2a   προστεθέντας L   3 καθ' αὑτὴν L   αὐτὴ MWB (et Philop. cod. K 139,5): αὕτη L   καὶ om. W   6 ἤδη] sic E quoque Aristot. 189b4; δὴ FI   10 διὸ καὶ οὐκ E Aristot. 189b5 (διὸ οὐκ FI)   12 τῶν ἄλλων ἔχει W   13 ψυχραίνεται W   14 γε Spengel ex Aristot. 189b8: τε MWB: om. L (ut Philop. 142,9)   ἓν] ἐν W   15. 16 καὶ ἔλλειψις δηλονότι MW et FI Aristot. 189b10 (ubi τε καὶ legitur): δηλονότι καὶ ἔλλειψις BL et E Aristot. 20 τὸ pr. om. W   φάσκειν E Aristot. 189b16   21 τὰ στοιχεῖα L_1 (ex Aristot. ib.) et Spengel e coni.: τὰς ἀρχὰς (quae verba aut e Simpl. 204,28 aut e Philop. 148,20 illata esse videntur) τὰ στοιχεῖα MWB: τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς ἀρχὰς L_2a   22 παρ' ante ἡμῖν add. B 23 μὲν om. E Aristot. 189b19   26 καὶ] superscr. W: δὴ L_1 27 ἐξ ἑτέρας W παντελῶς περιττὴ W   31 κατασκευάσει BL   32 τὰς alt. om. B_1 33 τῶν—εἶδος om. L

ρους δὲ ὅτι τὰ ἐναντία ἀμήχανον ἄπειρα εἶναι· δίχα γὰρ ἂν διαιρεθείη 136 καὶ προσέτι τὴν ἐπιστήμην τῶν ὄντων ἀφαιρεθησόμεθα. ἔτι τε περὶ μίαν φύσιν καὶ περὶ ἓν γένος μία ἐστὶν ἐναντίωσις, γένος δὲ ἓν λέγεται ἀκριβῶς οὗ τὴν διαίρεσιν εἰς εἴδη ποιούμεθα, οὐκ εἰς γένη· οὕτω περὶ χρῶμα τὸ μέλαν καὶ τὸ λευκὸν ἢ περὶ τοὺς χυμοὺς τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν· ἐναντίωσιν γὰρ λέγω τὴν σχέσιν τῶν δυεῖν ἐναντίων. καὶ τοίνυν περὶ τὴν ἔνυλον καὶ γενητὴν οὐσίαν, ἧς τὰς ἀρχὰς ἐπιζητοῦμεν, μία ἡ ἐναντίωσις, ἄλλως τε τί κωλύει λέγειν πεπερασμένας; Ἐμπεδοκλῆς γοῦν πεπερασμένας ὑποθέμενος βέλτιον ποιεῖ τὰ γιγνόμενα Ἀναξαγόρου.

Εἰ δὲ δὴ ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν καὶ μία ἐστὶν | ἐναντίωσις περὶ μίαν 137 φύσιν, ἆρα μόνας τὰς ἀρχὰς ὑποθετέον τὰ δύο πρῶτα ἐναντία ἢ δεῖ συζεῦξαί τινα ὕλην αὐτοῖς καὶ ὑποκείμενον; ἐμοὶ μὲν τοῦτο καὶ ἀναγκαῖον δοκεῖ· σκέψαι δὲ καὶ σὺ κατὰ σαυτόν, εἰ δύναται πυκνότης μανότητα ποιεῖν καθ' ἑαυτὴν ἢ θερμότης ψυχρότητα ἢ τὴν φιλίαν τὸ νεῖκος ἢ τοὔμπαλιν ἑκάστη τὴν ἄλλην, μᾶλλον δέ — τί λέγω ποιεῖν; — εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἑκάστη καὶ ὑφεστάναι ἢ θερμότης καθ' ἑαυτὴν ἢ ψυχρότης [ἢ σύγκρισιν ἢ διάκρισιν]· ἢ μᾶλλον τρίτον τι τούτοις ἕτερον ὑποθετέον, περὶ ὃ καὶ αὐτὰ ὑποστήσεται καὶ γεννήσει τὰ ἐφεξῆς διατιθέν πως ἀνὰ μέρος τὸ ὑποκείμενον. αὐτὰ μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ὑπομένοιεν ἄλληλα οὐδ' ἂν ὑποδέξαιτο σῳζομένη τὴν σύγκρισιν ἡ διάκρισις ἢ τὴν μανότητα ἡ πυκνότης, ὑποχωρεῖ δὲ ἀλλήλοις τὸ ἕτερον ὑφ' ἑτέρου τινὸς ἀεὶ τὸ εἰσιὸν δεχομένου. διὰ τοῦτο καὶ οἱ παλαιοὶ τοῖς ἐναντίοις ἢ μίαν τινὰ φύσιν ἢ πλείους ὑπετίθεσαν. πρὸς τούτοις δὲ ὅρα καὶ ἐκ τοῦ λόγου τὸ ἀναγκαῖον. τὰς ἀρχὰς οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ θετέον· εἴη γὰρ ἂν οὕτως τῆς ἀρχῆς ἀρχή· τὸ γὰρ ὑποκείμενον πρότερον καὶ ἡ οὐσία τῶν ἐν αὐτῇ, τὰ ἐναντία δὲ ἐν ὑποκειμένῳ πάντως· οὐκ ἄρα ἀρχαὶ τὰ ἐναντία. πάλιν οὐδενὶ τῶν ὄντων ὁρῶμεν ὑποκείμενα τὰ ἐναντία, τὰς δὲ ἀρχὰς ὑποκεῖσθαι δεῖ πᾶσιν· οὐκ ἄρα ἀρχαὶ τὰ ἐναντία. πάλιν οὐκ εἶναί φαμεν οὐσίαν ἐναντίαν οὐσίᾳ, οὔκουν οὐσίαι τὰ ἐναντία, εἰ δὲ μὴ οὐσίαι, δῆλον ὡς οὐδὲ ἀρχαί· οὐ γὰρ δήπου τὰς ἀρχὰς τῶν οὐσιῶν οὐκ οὐσίας ποιήσομεν. εἰ τοίνυν ὁ μὲν πρότερος | λόγος 138 ἐναντίωσιν εἶναι δεῖν ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀναγκάζει, ὁ δεύτερος δὲ οὔ φησιν

---

2 ἀφαιρησόμεθα WL τε] τὸ W 3 γένος — (5) πικρόν] verbis aliquantum mutatis adfert Philop. 135,25 (ὁ Θεμίστιος) 4 εἴδη] ἤδη B (corr. man. 1) W_2 5 ἢ] ἀεὶ W 6 δυεῖν M: δύο W, δυοῖν BL 7 γενετὴν MB (at cf. Simpl. 191,27) 10 paraphrasin verborum, quae apud Aristot. leguntur 189a17 ἔτι δὲ — (20) μένειν ab ipso Themistio potius consulto omissam esse quam in libris intercidisse putaverim 11 μόνας M (cf. Simpl. 199,6): δύο (β') μόνας WBL πρῶτα δύο L 12 αὐταῖς M (at cf. Simpl. 199,7 τὸ τοῖς ἐναντίοις ὑποκείμενον) μὲν] μὲν οὖν L 13 ἡ (ἢ ἡ E) πυκνότης Aristot. 189a22 15 ἑκάστῳ W δὲ τί L: δ' ἔτι] MWB 16 ἡ (ante θερμότης)] οἷον BL 16. 17 ἢ σύγκρισιν καὶ διάκρισιν M (et Laur. 85,18), quae verba ut e v. 20 vel Philop. 140,8 illata delevi: ἢ σύγκρισις καὶ διάκρισις WBL 18 γεννήσει B_2L: γενήσει MWB_1 διατιθέντα Laur. 85,18 (quod probat Spengel) 19 οὔτ' — οὔτ' scribendum esse monet Spengel ὑπομένειεν B_1L (unde ὑπομείνειεν Spengel) 20. 21 ὑποχωρεῖ L 22. 23 ὑποτίθεσαν L 24 θετέον] εἶναι W 28 et 29 οὐσίαι] οὐσία bis L

σικόν, ἁπλοῦν καὶ τότε λαμβάνομεν οὐ μόνον τὸ μεταβάλλον οἷον τὸν 141 ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὃ μεταβάλλει. τὸ μουσικόν. ἐὰν μέντοι συμπλέξαντες τὸν ἄμουσον ἄνθρωπον γίγνεσθαι μουσικόν, συντίθεμεν ἐν τῇ λέξει ταύτῃ τό τε μεταβάλλον, τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐξ οὗ μεταβάλλει, τὸ ἄμουσον. τούτων τοίνυν τῶν δυεῖν τὸ σύνθετον ἡμῖν ποιούντων, λέγω δὲ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀμούσου, διαφορά τις εὑρίσκεται καὶ κατὰ τὴν λέξιν καὶ κατὰ τὰ πράγματα, εἰ ἁπλᾶ καὶ χωρὶς λέγοιντο. κατὰ μὲν τὴν λέξιν, ὅτι τὸ μὲν διχῶς ἂν σχηματισθείη· λέγομεν γὰρ καὶ ἐξ ἀμούσου γίγνεσθαι μουσικὸν καὶ τὸ ἄμουσον γίγνεσθαι μουσικόν, θάτερον δὲ οὐκέτι παραπλησίως, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν πλείστων τόδε μόνον· φαμὲν γὰρ τὸν ἄνθρωπον γίνεσθαι μουσικόν, οὐκ ἐξ ἀνθρώπου γίνεσθαι μουσικόν, καὶ Καλλίαν γραμματικόν, οὐκ ἐκ Καλλίου γραμματικόν· ἐπ' ὀλίγων δὲ τὸ 'ἐκ τοῦδε' δόξειεν ἂν εὐλογώτερον λέγεσθαι ἢ τὸ 'τόδε', οἷον ἐκ χαλκοῦ ἀνδριάντα γίνεσθαί φαμεν, οὐ τὸν χαλκὸν ἀνδριάντα καὶ ἐκ πλίνθων γίνεσθαι οἰκίαν, οὐ τὰς πλίνθους γίνεσθαι οἰκίαν. καὶ αὕτη μὲν κατὰ τὴν λέξιν ἡ διαφορά, ἐκείνη δὲ κατὰ τὴν φύσιν καὶ πολλῷ φανερωτέρα· τὸ μὲν γὰρ ἐν ταῖς μεταβολαῖς ὑπομένει, τὸ δὲ οὐχ ὑπομένει· ὁ μὲν γὰρ ἄνθρωπος μουσικὸς γενόμενος ἄνθρωπός ἐστι καὶ ὑπομένει, τὸ δὲ ἄμουσον οὐχ ὑπομένει· οὔτ' ἂν καθ' αὑτὸ λέγῃς τὸ ἄμουσον γίνεσθαι μουσικόν, τὸ ἄμου|σον ὑπομένει, οὔτ' ἂν τῷ ἀνθρώπῳ συμπλέκῃς 142 τὸν ἄμουσον ἄνθρωπον γίνεσθαι μουσικόν, ὁ ἄμουσος ἄνθρωπος ὑπομένει· λέγω δὲ τὸ ὅλον τοῦτο καὶ σύνθετον ἐκ τῶν δυεῖν. οὕτω δὴ τούτων διωρισμένων τὸ μὲν ὑπομένον ὕλην καλῶ, τὸ δὲ μὴ ὑπομένον στέρησιν, τὸ ἄμουσον τὸ ἀγράμματον. ταῦτα δὲ φαντασθείημεν ἂν τὰ αὐτὰ εἶναι τῇ ὕλῃ κατ' ἀριθμόν· οὐδὲ γὰρ δύναται καθ' αὑτὰ ὑποστῆναί ποτε, ἀλλὰ περὶ τὸν ἄνθρωπον τὸ ἄμουσον καὶ τὸ ἀγράμματον θεωρεῖται· ὁ λόγος δέ σοι αὐτὰ διακρίνει. οὐ γὰρ ταὐτὸν ἀνθρώπῳ τε καὶ ἀμούσῳ εἶναι ἀνθρώπῳ. μεμνῆσθαι δὲ χρὴ καὶ τῶν προτέρων διαφορῶν ὅτι τὸ μὲν ὑπομένειν ἔφην, τὸ δὲ οὐχ ὑπομένειν· τὸν μὲν γὰρ ἄνθρωπον σῴζεσθαι, τὸ δὲ ἄμουσον μή. καὶ τοῦτο εἰκότως· γινομένης γὰρ εἰς τὸ μουσικὸν τῆς μεταβολῆς ὑπεξίσταται μὲν τὸ ἐναντίον τῷ εἰσιόντι, μένει δὲ ὃ οὐκ ἀντίκειται. ἱκανὴ δὲ καὶ ἡ κατὰ τὴν λέξιν διαφορά, ἔφην δὲ ἐπὶ μὲν τῆς στερήσεως καὶ τὸ 'ἐκ τοῦδε' λέγεσθαι καὶ τὸ 'τόδε'· καὶ γὰρ ἐξ ἀμούσου μουσικὸν καὶ τὸ ἄμουσον γίνεσθαι μουσικόν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ συνθέτου· ἐπὶ δὲ τῆς ὕλης οὐκέτι ὁμοίως καθ' ἑαυτὴν λεγομένης, ἀλλ'

2. 3 συμπλέξαντες M: συμπλέξαντες εἴπωμεν WBL 3 τὸν] τὸ L 4 τὸ] τὸν L 5 δυεῖν M: δυοῖν WBL ante τὸ add. τῶν BL 7 λέγοιτο L 8 καὶ om. W 10 τόδε scripsi sec. Aristot. 190a7: τε τόδε M: τὸ τόδε WBL 12 ὀλίγον L 13 τὸ ante τόδε om. W 14 ἀνδριάντος W τοὺς πλίνθους W 16 φανερώτερα* M: φανερώτερον L 17 γιγνόμενος B 18 οὔτ' ἂν] ὅταν MW (quo servato si in v. 19 cum W deleveris verba τὸ ἄμουσον ὑπομένει et οὐδ' scripseris pro οὔτ', certe deterior evadet sententia) λέγῃς] λέγομεν L 19 συμπλέκει L 21 δυεῖν M: δυοῖν WBL 22 τὸ μὲν ὑποκείμενον L 25 σοι αὐτὰ] τοιαῦτα a 26 'fort. διακρινεῖ' Spengel ταὐτὸν] sic F Aristot. 190a17: ταὐτὸν τὸ EI ἀμούσῳ τε καὶ ἀνθρώπῳ εἶναι (alt. ἀνθρώπῳ om.) W 32 τὸ ante τόδε om. W 34 τῶν συνθέτων W ἐπεὶ L

ἐφ' ὧν μὲν θάτερον ἐφ' ὧν δὲ θάτερον μᾶλλον ἁρμόζει· τὸν μὲν ἄνθρω- 142 πον γίνεσθαι γραμματικὸν οὐκ ἐξ ἀνθρώπου γραμματικόν, ἐκ δὲ ξύλων τὴν ναῦν, οὐ τὰ ξύλα γίνεσθαι ναῦν. καίτοι φαίης ἂν οἰκειότερον εἶναι τὸ μὲν ‘ἐκ τοῦδε’ τῇ στερήσει, θάτερον δὲ τῷ ὑπομένοντι καὶ τῇ ὕλῃ· σημαίνει μὲν γὰρ μᾶλλον ἐκείνη ἡ πτῶσις τὸ ἐκχωροῦν, ἡ δὲ δὴ καὶ ὑφιστάμενον· 143 ἀλλ' ὅμως λέγεται τὸ ‘ἐκ τοῦδε’ καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης ὡς προειρήκαμεν, λέγεται δὲ ἐπ' ἐκείνων ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὠνομασμένον τὸ ἀντικείμενον, ἀλλ' ἐνυπάρχει μὲν τῇ ὕλῃ, δῆλον δὲ οὐκ ἔστιν. τότε γὰρ τὸ ‘ἐκ τοῦδε’ κατὰ τῆς ὕλης κατηγοροῦμεν ὡς ἐχούσης ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ἐναντίον τῇ μελλούσῃ μορφῇ· τὴν γὰρ ἀντικειμένην ἀμορφίαν τῷ σχήματι τοῦ ἀνδριάντος οὐκ ἔχοντες ὀνομάσαι ἐκ τοῦ χαλκοῦ λέγομεν γίγνεσθαι τὸν ἀνδριάντα ὡς ἐνυπαρχούσης αὐτῷ καὶ τῆς ἀμορφίας. σχεδὸν οὖν τοῦτο λέγομεν, ὡς ἐκ τοῦ ἀμορφώτου χαλκοῦ κατὰ τὴν ἀνδριάντος ἀμορφίαν γίγνεται ὁ ἀνδριάς, καὶ ἐκ τῶν ἀσχηματίστων ξύλων κατὰ τοδὶ τὸ σχῆμα γίγνεται ἡ ναῦς· εἰ γὰρ καὶ τῇ λέξει μὴ φανερῶς, τῇ δυνάμει γε τοῦτο σημαίνομεν· διόπερ ἐξ ἀρχῆς διαιρούμενος ἔφην τὸ ‘ἐκ τοῦδε’ καὶ ἐπὶ τοῦ συνθέτου λέγεσθαι ὡς ἐκ τοῦ ἀγραμμάτου ἀνθρώπου τὸν γραμματικόν, ἀλλ' ἐπί τινων μὲν καὶ διαρρήδην ὡς ἐπὶ τούτου, ἐπ' ἐνίων δὲ τῇ δυνάμει ὡς ἐκ τοῦ χαλκοῦ τὸν ἀνδριάντα. καὶ τοίνυν ὅταν λέγωμεν ‘ἐξ ὕδατος ἀὴρ γίγνεται’, καὶ τότε λέγομεν τὸ ‘ἐκ τοῦδε’ ὡς ἐκ τοῦ συνθέτου· σύνθετον γάρ ἐστι τὸ ὕδωρ ἔκ τε τοῦ ὑπομένοντος καὶ τοῦ ἀντικειμένου τῷ εἴδει τῷ ἐνυπάρχοντι μέλλοντος ἀέρος γενήσεσθαι· διὰ τοῦτο γὰρ οὐδὲ ὑπομενόντων αὐτῶν, ἅπερ ἦν, γίγνεται τὰ ἐξ αὐτῶν· οὐδὲ γὰρ τὰ σύνθετα ἐλέγομεν ὑπομένειν ὅλα, οἷον τὸν ἄμουσον ἄνθρωπον ὅταν γίγνηται μουσικός. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως πέρα τῶν ἱκανῶν.

Δεῖται δὲ πάντως τῆς στερήσεως ἡ ὕλη πρὸς τὰς γενέσεις· μὴ γὰρ οὔσης ταύτης περὶ αὐτὴν πῶς ἄν | τι γένοιτο; ἐξ αὐτοῦ; ἤδη γὰρ ἂν 144 φθάνοι ἢ γίγνεται· δεῖται μέντοι ὡς συμβεβηκυίας ἄλλης φύσεως ἄλλῃ φύσει, εἰ καὶ μὴ καθ' ὑπόστασιν, κατὰ γοῦν τὸν λόγον· πάλιν γὰρ εἴπερ ἐν τῇ οἰκείᾳ οὐσίᾳ τὴν στέρησιν ἔχει συνειλημμένην, φθείροιτο ἂν ταῖς εἰς τὸ εἶδος μεταβολαῖς, εἴγε τὸ εἶναι αὐτῆς ἐν τῷ ἐστερῆσθαι. καίτοι λέγομεν τῆς ὕλης τὸ εἶναι ἐν τῷ δυνάμει, ἡ δὲ δύναμις δηλονότι μετὰ τῆς στερήσεως· οὐδὲ γὰρ ἔτι δύναμις ⟨ἂν⟩ εἴη μὴ σὺν αὐτῇ πάντως καὶ τῆς στερήσεως νοουμένης. ἵνα οὖν μὴ τοῦτο διαταράττῃ, καλῶς ἔχει μικρὸν ἄνωθεν ἀναλαβεῖν. ἑκάστῳ τοίνυν τῶν ὁπωσδήποτε ὑφεστώτων τὰ μὲν ὑπάρχει καθ' αὑτὸ κρινομένῳ, τὰ δὲ παραβαλλομένῳ πρὸς ἕτερον, οἷον τῷ ξύλῳ τὸ μὲν εἶναι διπήχει καθ' αὑτό, τὸ δὲ διπλασίῳ πρὸς ἕτερον. καὶ τοίνυν τῇ ὕλῃ τὸ μὲν εἶναί τι καὶ ὑπάρχειν ὅλως

1 ἁρμόζει M: ἁρμόζειν WBL 5 μὲν om. BL ἐκείνη M: μὲν ἐκείνη W: ἐκείνη μὲν BL ἡ δὲ δὴ scripsi: ἤδη δὲ MW: ἥδε δὲ BL καὶ ὑφιστάμενον M: τὸ ὑφιστάμενον WBL 8 τὸ om. L 9 ἑαυτῷ W 12 αὐτοῦ a (in L compendium scripturae) 13 γίγνεσθαι B 14 τὸ om. W 17 post τὸν γραμματικὸν add. ἄνθρωπον W 18 ἐπὶ τούτων W 21 ἐνυπάρξαντι L 22 γενήσεσθαι] γίνεσθαι L 26 ἐξ αὐτοῦ MW: ἐξ αὐτῆς BL (interrogationis signo ante ἐξ sublato) 27 ἢ M: εἶναι ὁ WBL 30 αὐτῷ L 32 ἂν add. Spengel 37 τῇ μὲν ὕλῃ τὸ εἶναι W ὅλως om. W

καθ' αὑτό, τὸ δὲ δυνάμει εἶναι πρὸς ἕτερον· οὐ γὰρ δὴ καὶ πρὸς τὸ ὕλῃ 144
εἶναι τὸ δυνάμει ἔχει· εἴη γὰρ ἂν οὕτως † ὕλη τὸ ὕλῃ εἶναι, ἀλλὰ δῆλον, ὡς οὖσά τι πρῶτον αὐτὴ καὶ ὑπάρχουσα ἐνεργείᾳ οὕτως ὕλη τινῶν ἐστί καὶ τὸ δυνάμει πρὸς ταῦτα ἔχει. τὸ μὲν οὖν ὄνομα τῆς ὕλης πάντως τὸ δυνάμει συνεφέλκεται καὶ πρὸς ἃ λέγεται ὕλη, πρὸς ταῦτά ἐστι καὶ δυνάμει, οὐ μὴν τό γε εἶναι αὐτῆς τοιοῦτόν ἐστιν ὡς μόνον πρὸς ἕτερα εἶναι. ἀλλὰ χαλεπὸν μὲν ὡς ἀληθῶς καταληφθῆναι τῆς σχέσεως ταύτης ἀπογυμνουμένην· φανείη δ' ἂν προσκαρτεροῦντι. πάλιν οὖν ἀναληπτέον. δυεῖν γὰρ ὀνομάτων περὶ αὐτῆς λεγομένων ὑποκειμένου τε καὶ ὕλης τὸ μὲν ἔοικεν ἅπτεσθαι μᾶλλον αὐτῆς ἐκείνου τοῦ εἶναι ὃ κέκτηται
καθ' | ἑαυτήν, τὸ δὲ ᾗ πρὸς ἕτερα ἔχει· ἀμφότερα μὲν γὰρ τῶν πρὸς 145
ἄλληλα· καὶ γὰρ ἡ ὕλη τινὸς καὶ τὸ ὑποκείμενον τινί. ἀλλ' ὅταν μὲν ὡς ὕλη τινὸς λαμβάνηται, τότε ἔσται μετὰ στερήσεως καὶ τοῦ δυνάμει· λέγεται γὰρ ἡ ὕλη τοῦ μήπω γεγενημένου· ὅταν δὲ ὡς ὑποκείμενον, οὐ πάντως μετὰ στερήσεως· ὑποκεῖσθαι μὲν γὰρ οὐ κωλύεται καὶ τῷ ἐνυπάρχοντι εἴδει, ὕλη δὲ πῶς ἂν εἴη τούτου λοιπὸν πρὸς ὃ μηκέτι ἔχει τὸ δυνάμει; ὥστε καὶ τὸν χαλκόν, μέχρι μὲν ἀσχημάτιστός ἐστιν, εἴποις ἂν ὕλην εἶναι τοῦ ἀνδριάντος· ὅταν δὲ διορισθῇ τῇ μορφῇ, οὐκέθ' ὕλη ἀλλ' ὑποκείμενον. σημεῖον δέ, ὅτι κατὰ τὸ ὑποκείμενον μένων ὁ χαλκὸς αὐτὸς οὑτοσὶ ἄλλοτε ἄλλως γίγνεται ὕλη· ὅπερ γάρ φησιν ὁ Βοηθός, ἡ ὕλη ἐν τοῖς ποιοῖς οὐκέτι ὕλη διαμένει· ἄμορφος γὰρ καθ' αὑτὴν καὶ ἀνείδεος εἴγε ὕλη, ἀλλ' εἰς ὑποκείμενον ἤδη περιίσταται· μετ' εἴδους γὰρ τοῦτο καὶ πέρατος καὶ ὑποκείμενον εἴδει καὶ πέρατι. ἡ μὲν γὰρ ὕλη πρὸς τὸ ἐσόμενον ὠνομάσθαι φαίνεται, τὸ δὲ ὑποκείμενον πρὸς τὸ ἤδη ἐνόν· καὶ εἴη ἂν τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ὃ λέγομεν ὕλην, ὑποκείμενόν τι ᾧ συμβέβηκεν ἐν τῇ φύσει τὸ δεκτικὴν εἶναι τῶν ἐναντίων· ὥσπερ γὰρ τοῦ εἴδους, οὕτως καὶ τῆς στερήσεώς ἐστι δεκτική. πῶς οὖν ἄποιος καθ' ἑαυτήν; ὅτι νὴ Δία μὴ στέρησιν ἐνταῦθα ποιότητος σημαίνει τὸ ἄποιον, ἀλλ' ἀπόφασιν ὡς τὸ ἀγράμματον, ὡς τὸ ἄμουσον ἀντὶ τοῦ μὴ γραμματικοῦ καὶ μὴ μουσικοῦ. εἰ δὲ ἐσή-

1 δὲ om. M 1. 2 εἶναι ὕλῃ W 2 ὕλη τὸ ὕλῃ εἶναι MWBL$_1$: τὸ δυνάμει τὸ ὕλῃ εἶναι L$_2$a. manifestum est aut contradictionis (velut εἴη γὰρ ἂν οὕτως ὕλη τὸ ὕλῃ εἶναι καὶ ἅμα τὸ μὴ ὕλῃ εἶναι) aut circuli qui vocatur vitiosi (velut εἴη γὰρ ἂν οὕτως ὕλη τὸ ὕλῃ εἶναι καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον) mentionem desiderari; certe nihili est quod praebent L$_2$a 3 αὐτὴ WBL: αὐτῷ M 7 καταλειφθῆναι MB 8 ἀπογυμνουμένης Paris. 1888; in W compendium ambiguum 9 δυεῖν M: δυοῖν WBL μὲν ante γὰρ add. L 10 αὐτῆς (super ῆς α ras.) M, αὐτοῦ L 11 ἕτερον W 12 ἄλληλα L: ἄλλ MWB ὅταν—(15) στερήσεως] ex Alexandro; cf. Simpl. 211,13 sqq. 13 λαμβάνεται W 14 ἡ om. L 18 δὲ] τὸ a (typothetae errore) διορισθῇ B$_2$L: διωρισθῇ MWB$_1$ ὕλην L 19 αὐτὸς om. W 20 ἄλλως Laur. 85,18 (ω corr. ec o): ἄλλος MB (fortasse recte, modo scribas ὕλῃ): ἄλλου WL Βοηθός] cf. Simpl. 211,15 sqq., qui non ex Themistio (Zeller III 1[3] 625), sed ex Alexandro (Diels Simpl. IX p. XXXII) hausisse videtur ἀλλ'—(22) περιίσταται bis scr. in W 23 ante πρὸς add. ἡ W 24 καὶ—(27) δεκτική ex Alexandro; cf. Simpl. 211,20 sqq. 25. 26 δεκτικὴν M (δε in ras.): δὲ κτητικὸν WB$_1$: δεκτικὸν B$_2$L 27 καὶ ante καθ' add. L$_2$a αὐτὴν L νὴ Δία om. L$_1$

μαίνε στέρησιν, ποιότητα ἂν αὐτῇ προσετίθει τὸ ἄποιον· καὶ γὰρ ἡ στέρησις οἱονεὶ ποιότης. ἐφ᾽ ὧν γοῦν ἀληθὴς ἀπόφασις, ἡ | 146 στέρησις οὐ συνέπεται· οὐ γὰρ ἐφ᾽ ὧν τὸ μὴ δίκαιον, καὶ τὸ ἄδικον. οὐδὲ ἐφ᾽ ὧν τὸ μὴ κομῶν, καὶ τὸ φαλακρόν. οὐδαμῶς οὖν τὸ εἶναι τῆς ὕλης ἐν τῷ ἐστερῆσθαι. ἀλλ᾽ ὥσπερ ὁ κηρὸς δυνάμενος λέων γενέσθαι (οὐδὲ γὰρ ἂν ἦν ἔτι κηρὸς ἡνίκα λέων ἐγένετο), οὕτω καὶ τὸ πρῶτον ὑποκείμενον δυνάμενον ἁπάσας δέχεσθαι τὰς μορφὰς ἐν στερήσει μέν ἐστιν ἁπασῶν, οὐ μὴν καθὸ ὑποκείμενόν ἐστι, κατὰ τοῦτο ἔστιν ἐν στερήσει· οὐδὲ γὰρ ἂν ἦν ὑποκείμενον ἔτι, εἰ στερήσει τινὰ μορφὴν ἀφωρίζετο, ἀλλὰ καθὸ συμβέβηκεν αὐτῷ ὄντι τινὶ καθ᾽ αὑτὸ καὶ πρὸς ἄλλα εὐφυῶς ἔχειν. διὰ τοῦτο καὶ ὁρισθεῖσα ὑπό τινος εἴδους ὑποκείμενον μὲν οὐδὲν κωλύεται εἶναι, ὕλη δὲ οὐκ ἔστιν ἔτι τούτου. τοῦτο μὲν οὖν καὶ εἰς ὕστερον ἐπισκεψόμεθα, ἐπανιτέον δὲ ὅθενπερ ἐξέβημεν. πολλαχῶς τοίνυν τοῦ γίγνεσθαι λεγομένου καὶ τῶν μὲν οὐ γίγνεσθαι ἁπλῶς λεγομένων ἀλλὰ τόδε τι γίγνεσθαι, ἁπλῶς δὲ γίγνεσθαι λεγομένων τῶν οὐσιῶν (τὸ μὲν γὰρ λευκὸν οὐχ ἁπλῶς γίγνεσθαι ἀλλὰ τόδε τι πάντως· σῶμα γὰρ γίγνεται λευκὸν καὶ διπηχυαῖον γίγνεται οὐχ ἁπλῶς ἀλλὰ τουτὶ τὸ δένδρον· φυτὸν μέντοι γίγνεται ἁπλῶς καὶ ἄνθρωπος γίγνεται ἁπλῶς), κατὰ τοσούτους οὖν τρόπους τοῦ γίγνεσθαι λεγομένου ἐπὶ μὲν τῶν συμβεβηκότων φανερὸν τὸ ὑποκείμενον· ἢ γὰρ ζῷον ἢ φυτὸν ἢ σῶμα ὅλως ἐφ᾽ οὗ τὸ ποιὸν ἢ τὸ ποσὸν ἢ τὸ πρὸς ἕτερον γίγνεται, ἐπὶ δὲ τῶν οὐσιῶν τῶν γίγνεσθαι ἁπλῶς λεγομένων οἰήσεταί τις ἴσως μηδενὸς δεῖσθαι ὑποκειμένου· μὴ γὰρ γίγνεσθαι τὴν γιγνομένην οὐσίαν· αὐτὴ δέ ἐστιν ἡ πρώτη καὶ αἰσθητὴ ἡ μήτε ἐν ὑπο|κειμένῳ μήτε καθ᾽ ὑποκειμένου. 147 ὡς οὖν καὶ αὐταὶ δέονταί τινος ὑποκειμένου πρὸς τὰς γενέσεις, εἰ καθολικώτερον περὶ πάντων τῶν γιγνομένων ἐπισκεψώμεθα, γένοιτο ἂν φανερόν· εὑρήσομεν γὰρ καὶ ἑκάστην τῶν λοιπῶν οὐσιῶν ἔκ τινος γιγνομένην ὑποκειμένου, ὥσπερ τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ ἐκ τοῦ σπέρματος. καθόλου τοίνυν ἅπαντα τὰ γιγνόμενα ἢ μετασχηματίσει γίγνεται μόνῃ ὡς ἀνδριάς (οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἐξαλλάττεται ἐν τῷ χαλκῷ πλὴν τοῦ σχήματος καὶ τῆς θέσεως τῶν μερῶν), ἢ προσθέσει ὡς τὰ αὐξανόμενα, ἢ ἀφαιρέσει ὡς ἐκ λίθου Ἑρμῆς, ἢ συνθέσει ὡς οἰκία, ἢ ἀλλοιώσει τῇ τε κατά τινα ποιότητα παθητικήν, ἥτις ἰδίως ἀλλοίωσις, καὶ τῇ κατ᾽ οὐσίαν, ἥτις κυρίως μεταβολή· αὕτη δέ ἐστιν ἡ κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὸ τί ἦν εἶναι

1 προσετίθη B ἄποιον M (ἄ in ras.) 2 ἡ ante ἀπόφασις add. L οὐ om. W 5 ἂν om. a 6 ἐγίγνετο B: ἐγίνετο L 7 δέχεσθαι τὰς μορφὰς om. W 10 ἄλλα scripsi: ἅττα M: ἄλληλα ἅττα W et (ἅττα) B, ἄλλα ἅττα L 12 ἐπανιτέων L 13 ὅθεν παρεξέβημεν W et Laur. 85,14 16 γίγνεται alt. om. W 17 'ἀλλὰ del.' Spengel 18 ἁπλῶς γίνεται W τρόπους om. W 22 αὕτη L (cf. Simpl. 212,29) 24 αὗται L 25 ἐπισκεψόμεθα Laur. 85,14, Par. 1888, Vindob. 110: ἐπισκεψαίμεθα Spengel 28 σχηματίσει Par. 1888 et Vindob. 110 ut M Philoponi 156,20 29 apud Aristot. 190b6 post ἀνδριὰς add. in I ἐκ χαλκοῦ, sed omittunt haec verba EF; cf. Philop. 156,24 30 αὐξόμενα L 31 ὡς ἐκ λίθου ἑρμῆς M (sim. E Aristot. 190b7): ὡς ἐκ λίθου ὁ ἑρμῆς BL (in quo ὡς ex ὁ corr. man. 2) et sim. Aristot. vulg. cum Philop. 156,32: ὡς ὁ ἐκ λίθου ἑρμῆς W

ἀπαλλαγή. ταῦτα δὲ ἅπαντα ἐφ' ὑποκειμένου τινός, οὐ μόνον τὰ ἄλλα, 147 ἀλλὰ καὶ ἐφ' ὧν ἡ κυρίως μεταβολή· εἶναι γὰρ δεῖ πάντως καὶ ὑποκεῖσθαι περὶ ὃ γίγνεται σῳζόμενον ἡ μεταβολή, ὡς περὶ ὃ γίγνεται ἡ πρόσθεσις, περὶ ὃ γίγνεται ἡ ἀφαίρεσις, περὶ ὃ γίγνεται ἡ σύνθεσις· ὥστε δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι τὸ γιγνόμενον ἅπαν ἀεὶ σύνθετόν ἐστιν ἔκ τε τοῦ ὑποκειμένου καὶ τῆς μορφῆς, ὥσπερ καὶ ἐξ οὗ ἐγίγνετο καὶ τοῦτο σύνθετον ἦν ἔκ τε τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου τῷ ἐσομένῳ· λέγω δὲ ἀντικεῖσθαι μὲν τὴν ἀμουσίαν, ὑποκεῖσθαι δὲ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν μὲν ἀσχημοσύνην καὶ τὴν ἀμορφίαν καὶ τὴν ἀταξίαν ἀντικείμενον, ὑποκείμενον δὲ τὸν χαλκὸν ἢ τὸν λίθον ἢ τὸν χρυσόν. φανερὸν οὖν ὡς εἴπερ τῶν φύσει ὄντων ταῦτά εἰσιν ἀρχαὶ καὶ | αἴτια, ἐξ ὧν ὡς ἐνυπαρχόντων 148 ἕκαστον γίγνεται καὶ ἃ συμπληροῖ ἑκάστου τὸ εἶναι, ὅτι ταῦτά ἐστιν ἐξ ὧν σύγκειται ἕκαστον, τό τε ὑποκείμενον καὶ ἡ μορφή· σύγκειται δὲ οὐχ ὡς ἐκ πλίνθων ἡ οἰκία ἀλλὰ τῷ λόγῳ· ἄλλος γὰρ ἀνθρώπου λόγος καὶ ἄλλος μουσικοῦ. ἔστι δὲ τὸ ὑποκείμενον, ὅταν αὐτὸ νοῆται καθ' αὑτό, ἀριθμῷ μὲν ἕν, λόγῳ δὲ δύο· λέγω δὲ τοῦτο διὰ τὴν στέρησιν, ἣ συμβέβηκεν τῇ ὕλῃ. ἄκουε δὲ καὶ νῦν. διαφέρουσι τῷ λόγῳ, εἰ καὶ ἕν εἰσιν ἀριθμῷ καθάπερ Σωκράτης σιμός. ὁ μὲν ἄνθρωπος καὶ ὁ χρυσός· κἂν ἐπὶ τὴν πρώτην ὕλην ἐκ τούτων ἀνέλθῃς, ἀριθμητὰ καὶ τόδε τι, χρυσὸς μὲν καὶ ἄνθρωπος φανερῶς. ἡ δὲ πρώτη ὕλη μᾶλλον ἀριθμητὴ ἢ ἡ στέρησις· οὐ γὰρ οὖσα καθ' ἑαυτὴν ἀριθμητή, ὅμως μᾶλλόν ἐστιν ἀριθμητὴ ἢ ἡ στέρησις· ἡ γὰρ σύγκρισις αὕτη πρὸς τὴν στέρησιν· καθ' ὅσον γὰρ τῷ συναμφοτέρῳ ὅ ἐστιν ἀκριβῶς τόδε τι, ταύτην μᾶλλον συμβαίνει συνεργεῖν ἢ τὴν στέρησιν ὑπομένουσάν πως καὶ ἀναφαινομένην ἐκείνης ὑπεξιούσης, κατὰ τοσοῦτον ἔχει μᾶλλον αὐτὴ τὸ τόδε τι, ἡ δὲ στέρησις οὐδαμῶς ἔχει τὸ τόδε τι· πῶς γὰρ ἡ μηδὲ μένουσα; ἀλλὰ κἀκ τῆς ὕλης μὲν οὐ κατὰ συμβεβηκὸς γίγνεται τὸ γινόμενον (ἐνυπάρχει γὰρ αὐτῷ), ἐκ δὲ τῆς στερήσεως κατὰ συμβεβηκός· τὸ γὰρ τῇ ὕλῃ συμβεβηκέναι ἡ κυρίως ἐστὶν

1 ὑπαλλαγή B_2L; fortasse ἀλλαγή ex Alexandro, a quo tota ista ἀλλοιώσεως bipartitio pendet (cf. Simpl. 214,22), restituendum 3 σωζομένη Laur. 85,18 (at cf. Philop. 157,22) 3. 4 πρόθεσις B_1L 6 post ὥσπερ add. γε L 7 τοῦ ante ὑποκειμένου om. L 9 ἢ ἀταξίαν FI Aristot. 190b15 (sed E καὶ τὴν) 10 οὖν] δὲ L 11 ταῦτα delendum videtur Spengelio; at cf. Philop. 159,15 et Simpl. 216,18 12 ἑκάστου] ἑκάστῳ M (at cf. Simpl. 216,17; Philop. 159,16) 14 ἐκ τῶν πλίνθων BL (at cf. Simpl. 216,28) 15 νοεῖται W 16 τοῦτο om. W 19 τόδε τὸ M 20 φανερῶς BL: φανερὸς M: φανερὸν W (ἁπλῶς Simpl. 217,13) ἀριθμητική L ἢ ἡ στέρησις — (21) ἀριθμητή om. MW 22 καθ' ὅσον — (25) τόδε τι] cf. Simpl. 217,17 sqq. 25 μᾶλλον ἔχει L αὕτη Spengel tacite ἡ δὲ στέρησις οὐδαμῶς ἔχει τὸ τόδε τι om. M 26 τι om. L 28 τὸ] τῷ L_2a collatis Philoponi verbis 161,16 sqq.: ἡ μὲν ὕλη καθ' αὑτὸ ὂν οὖσα καθ' αὑτὸ ἂν εἴη καὶ ἀρχὴ καὶ κυρίως ἀρχή, ἡ δὲ στέρησις, ἐπειδὴ κατὰ συμβεβηκὸς ὄν ἐστι, κατὰ συμβεβηκὸς ἂν εἴη ἀρχή haud inepte in Themistio aliquid intercidisse coniciat quispiam. attamen ἐπέχειν malim in loco difficillimo, in quo tractando Simplicius et Philoponus de εἴδους ratione prorsus diversa tradunt; quorum apud illum (217,21) de materia primaria κἂν γὰρ ἔλαττον τοῦ εἴδους ἔχῃ τοῦτο legitur, apud hunc (164,8) μᾶλλον τόδε τι τοῦ εἴδους ἡ ὕλη. at Themistius εἴδους ne verbo quidem mentionem facit

μαινε στέρησιν, ποιότητα ἂν αὐτῇ προσετίθει τὸ ἄποιον· καὶ γὰρ ἡ στέρησις οἱονεὶ ποιότης. ἐφ᾽ ὧν γοῦν ἀληθὴς ἀπόφασις, ἡ | 146 στέρησις οὐ συνέπεται· οὐ γὰρ ἐφ᾽ ὧν τὸ μὴ δίκαιον, καὶ τὸ ἄδικον οὐδὲ ἐφ᾽ ὧν τὸ μὴ κομῶν, καὶ τὸ φαλακρόν. οὐδαμῶς οὖν τὸ εἶναι τῆς ὕλης ἐν τῷ ἐστερῆσθαι, ἀλλ᾽ ὥσπερ ὁ κηρὸς δυνάμενος λέων γενέσθαι (οὐδὲ γὰρ ἂν ἦν ἔτι κηρὸς ἡνίκα λέων ἐγένετο), οὕτω καὶ τὸ πρῶτον ὑποκείμενον δυνάμενον ἁπάσας δέχεσθαι τὰς μορφὰς ἐν στερήσει μέν ἐστιν ἁπασῶν, οὐ μὴν καθὸ ὑποκείμενόν ἐστι, κατὰ τοῦτο ἔστιν ἐν στερήσει· οὐδὲ γὰρ ἂν ἦν ὑποκείμενον ἔτι, εἰ στερήσει τινὰ μορφὴν ἀφωρίζετο, ἀλλὰ καθὸ συμβέβηκεν αὐτῷ ὄντι τινὶ καθ᾽ αὑτὸ καὶ πρὸς ἄλλα εὐφυῶς ἔχειν. διὰ τοῦτο καὶ ὁρισθεῖσα ὑπό τινος εἴδους ὑποκείμενον μὲν οὐδὲν κωλύεται εἶναι, ὕλη δὲ οὐκ ἔστιν ἔτι τούτου. τοῦτο μὲν οὖν καὶ εἰς ὕστερον ἐπισκεψόμεθα, ἐπανιτέον δὲ ὅθενπερ ἐξέβημεν. πολλαχῶς τοίνυν τοῦ γίγνεσθαι λεγομένου καὶ τῶν μὲν οὐ γίγνεσθαι ἁπλῶς λεγομένων ἀλλὰ τόδε τι γίγνεσθαι, ἁπλῶς δὲ γίγνεσθαι λεγομένων τῶν οὐσιῶν (τὸ μὲν γὰρ λευκὸν οὐχ ἁπλῶς γίγνεσθαι ἀλλὰ τόδε τι πάντως· σῶμα γὰρ γίγνεται λευκὸν καὶ διπηχυαῖον γίγνεται οὐχ ἁπλῶς ἀλλὰ τουτὶ τὸ δένδρον· φυτὸν μέντοι γίγνεται ἁπλῶς καὶ ἄνθρωπος γίγνεται ἁπλῶς), κατὰ τοσούτους οὖν τρόπους τοῦ γίγνεσθαι λεγομένου ἐπὶ μὲν τῶν συμβεβηκότων φανερὸν τὸ ὑποκείμενον· ἢ γὰρ ζῷον ἢ φυτὸν ἢ σῶμα ὅλως ἐφ᾽ οὗ τὸ ποιὸν ἢ τὸ ποσὸν ἢ τὸ πρὸς ἕτερον γίγνεται, ἐπὶ δὲ τῶν οὐσιῶν τῶν γίγνεσθαι ἁπλῶς λεγομένων οἰήσεταί τις ἴσως μηδενὸς δεῖσθαι ὑποκειμένου· μὴ γὰρ γίγνεσθαι τὴν γιγνομένην οὐσίαν· αὐτὴ δέ ἐστιν ἡ πρώτη καὶ αἰσθητὴ ἡ μήτε ἐν ὑπο|κειμένῳ 147 μήτε καθ᾽ ὑποκειμένου. ὡς οὖν καὶ αὗται δέονταί τινος ὑποκειμένου πρὸς τὰς γενέσεις, εἰ καθολικώτερον περὶ πάντων τῶν γιγνομένων ἐπισκεψώμεθα, γένοιτο ἂν φανερόν· εὑρήσομεν γὰρ καὶ ἑκάστην τῶν λοιπῶν οὐσιῶν ἔκ τινος γιγνομένην ὑποκειμένου, ὥσπερ τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ ἐκ τοῦ σπέρματος. καθόλου τοίνυν ἅπαντα τὰ γιγνόμενα ἢ μετασχηματίσει γίγνεται μόνῃ ὡς ἀνδριάς (οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἐξαλλάττεται ἐν τῷ χαλκῷ πλὴν τοῦ σχήματος καὶ τῆς θέσεως τῶν μερῶν), ἢ προσθέσει ὡς τὰ αὐξανόμενα, ἢ ἀφαιρέσει ὡς ἐκ λίθου Ἑρμῆς, ἢ συνθέσει ὡς οἰκία, ἢ ἀλλοιώσει τῇ τε κατά τινα ποιότητα παθητικήν, ἥ τις ἰδίως ἀλλοίωσις, καὶ τῇ κατ᾽ οὐσίαν, ἥ τις κυρίως μεταβολή· αὕτη δέ ἐστιν ἡ κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὸ τί ἦν εἶναι

---

1 προσετίθη B ἄποιον M (ἄ in ras.) 2 ἡ ante ἀπόφασις add. L οὐ om. W 5 ἂν om. a 6 ἐγίγνετο B: ἐγίνετο L 7 δέχεσθαι τὰς μορφὰς om. W 10 ἄλλα scripsi: ἅττα M: ἄλληλα ἅττα W et (ἅττα) B, ἄλλα ἅττα L 12 ἐπανιτέων L 13 ὅθεν παρεξέβημεν W 16 γίγνεται alt. om. W 18 ἁπλῶς γίνεται W τρόπους om. W 22 αὕτη L (cf. Simpl. 212, 29) 24 αὗται L 25 ἐπισκεψόμεθα Laur. 85, 14, Par. 1888, Vindob. 110: ἐπισκεψαίμεθα Spengel 28 σχηματίσει Par. 1888 et Vindob. 110 ut M Philoponi 156,20 29 apud Aristot. 190b6 post ἀνδριὰς add. in I ἐκ χαλκοῦ, sed omittunt haec verba EF; cf. Philop. 156,24 30 αὐξόμενα L 31 ὡς ἐκ λίθου ἑρμῆς M (sim. E Aristot. 190b7): ὡς ἐκ λίθου ὁ ἑρμῆς BL (in quo ὡς ex ὁ corr. man. 2) et sim. Aristot. vulg. cum Philop. 156,32: ὡς ὁ ἐκ λίθου ἑρμῆς W

συντιθέντες οὐδὲ εἶναι πολλὰ ἔφασαν, ἀλλὰ ἕν· εἰ γὰρ πολλά, διαφέροντα 150 ἔσται, τὰ δὲ τοῦ ὄντος διαφέροντα μὴ εἶναι. ἐκεῖνοι μὲν οὖν ταύτην ἔλαβον τὴν δόξαν διὰ τὰ εἰρημένα, ἡμεῖς δὲ λύομεν τὴν ἀπορίαν κατὰ δύο τρόπους. ὧν ὁ μὲν πρότερος οὗτος· τὸ ἐξ ὄντος ἢ μὴ ὄντος γίγνεσθαι ἢ τὸ μὴ ὂν ἢ τὸ ὂν γίγνεσθαι ἢ πάσχειν τι ἢ ποιεῖν, ἵνα καθολικώτερον εἴπω (λάμβανε δή μοι τὸ λεγόμενον οὐκ ἐπὶ τῆς κυρίως γενέσεως μόνον, ὡς ὅταν λέγωμεν ἄνθρωπον γίγνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης ἁπλῶς, ὡς καὶ ὅταν λευκὸν γίγνεσθαι λέγωμεν ἢ μουσικόν), ταῦτα δὴ πάντα λέγεται διχῶς καὶ δύο σημαίνει. καὶ ἵνα σοι γένηται σαφέστερον τοῦτο, ἐπὶ παραδείγματος πρῶτον κατάμαθε· λέγομεν τὸν ἰατρὸν ποιεῖν τι ἢ πάσχειν, τοῦτο δὲ διχῶς λέγομεν, ἢ καθ' αὑτό, τουτέστι καθό ἐστιν ἰατρός, * * * ὅταν μὲν θεραπεύῃ, καθ' αὑτὸ ποιεῖ καθὸ ἰατρός, ὅταν δὲ οἰκοδομῇ, οὐ καθὸ ἰατρός, ἀλλ' ὅτι τῷ ἰατρῷ συμβέβηκεν οἰκοδομικῷ εἶναι· πάλιν ἂν μὲν γένηται ἀπὸ ἀμελείας | ἀνίατρος, πάσχειν αὐτόν φαμεν καθὸ ἰατρός, ἂν 151 δὲ γίγνηται λευκός, οὐ καθὸ ἰατρός, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, ὅτι ἐκ μέλανος, ὃ συμβεβήκει αὐτῷ. καὶ τοίνυν τὸ ἐκ μὴ ὄντος γίγνεσθαι ἢ τὸ μὴ ὂν γίγνεσθαι δύο σημαίνει· ἓν μὲν ὡς ἐνυπάρχοντος τοῦ μὴ ὄντος καὶ δεχομένου τὸ εἶναι, ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον· καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ σημαίνει τὸ ἐκ μὴ ὄντος γίγνεσθαι ἢ μὴ ὄν. τοῦτο δὲ ᾤοντο δηλοῦσθαι μόνον ἐκ τῆς φωνῆς ταύτης οἱ παλαιοὶ καὶ διὰ τοῦτο ἀνῄρουν γένεσιν. ἕτερον δέ, ὡς ἐξισταμένου τοῦ μὴ ὄντος καὶ ἐκχωροῦντος τῷ ἐσομένῳ, ὡς ἐκ τοῦ ἀμούσου τὸ μουσικόν· καὶ τοῦτό ἐστι κατὰ συμβεβηκὸς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος· τὸ γὰρ οὕτως λεγόμενον ἔκ τινος γίγνεσθαι ὡς μὴ ὑπομένοντος κατὰ συμβεβηκὸς ἐκ μὴ ὄντος γίγνεται. οὕτω φαμὲν ἐκ μὴ ὄντος ἡμεῖς γίγνεσθαι τὰ γιγνόμενα, ἐπειδὴ ἐκ τῆς στερήσεως, ἥ ἐστι καθ' αὑτὴν μὴ ὄν, ἐκχωρούσης καὶ ἐξισταμένης γίγνεται· ἢ καὶ οὕτως κατὰ συμβεβηκὸς ἐκ μὴ ὄντος, ἐπειδὴ ἐκ τῆς ὕλης ᾗ συμβέβηκε τὸ μὴ ὂν ἡ στέρησις· οὕτω δὲ δύναται καὶ ἐνυπάρχειν τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' οὐ τὸ καθ' αὑτὸ μὴ ὄν, ἀλλ' ᾧ τοῦτο συμβέβηκε, τοῦτο δέ ἐστιν ἡ ὕλη. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἐξ ὄντος γίγνεσθαι καὶ τὸ ὂν γίγνεσθαι ἁπλῶς μὲν ἀμήχανον καὶ καθὸ ὄν (ἤδη γὰρ ἔστιν), κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ἐξ ὄντος οὐδὲν ἀδύνατον. ἵνα γὰρ μᾶλλον μάθῃς ὃ λέγω, μεταβῶμεν εἴς τι παράδειγμα. ὑποκείσθω τοίνυν κύων εἰς ἵππον μεταβάλλειν ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ζῷον εἰς ὁτιοῦν ζῷον, ὃ δὴ καὶ γίγνεται ἐπ' ἐνίων. ὡς οὖν ἐπὶ τούτων ὁ λέγων ὅτι ζῷον ἐκ ζῴου γίγνεται, οὐ τοῦτο λέγει, ὅτι ᾗ ζῷον (οὐ γὰρ τὸ

2 τὰ] τῷ a 3 τὴν ἀπορίαν] τὰ εἰρημένα B 4 ἢ ἐκ μὴ ὄντος Aristot. 191a35 praeter E 6 δή M: δέ WBL 8 λευκὸν γίγνεσθαι λέγωμεν M: λέγωμεν λευκὸν γίγνεσθαι WBL 10 αὐτὸ ante πρῶτον ins. BL 11 lacunam indicavi 12 καθ' αὑτὸ] καὶ καθὸ L ποιῇ M 13 συμβέβηκε τῷ ἰατρῷ W 14 ἀπὸ M: ὑπὸ WBL ἰατρὸν M_1 ἂν MW: ἐὰν BL 15 γίγνηται tacite Spengel (γίνηται Vindob.): γί(γ)νεται MWBL: γίνηται Vindob. 110 16 ὃ] ᾧ M συμβέβηκε W, συμβεβήκοι B 22 τοῦ om. L 23 γίγνεσθαι L_1 a (in Aristot. 191b16 γιγνεταί τι, praeter F qui om. τι) 28 τὸ alt. om. W 29 τὸ pr.] τὰ L 30 μὲν om. W 31 μάθῃς ὃ λέγω μᾶλλον W 32 τοίνυν] γὰρ L 33 δὴ] δὲ a 34 ὅτι alt. om. W

ζῷον καθὸ ζῷον | μεταβάλλει εἰς ἄλλο ζῷον, ἂν μεταβάλλῃ εἰς ἄλλο, οὐδὲ [152] τὸ γιγνόμενον ζῷον ἂν γίγνοιτο, καθὸ ζῷον ἐκ ζῴου ἂν γίγνοιτο), ἀλλὰ τὸ λεγόμενόν ἐστιν ὅτι ἔκ τινος, ᾧ συμβέβηκε ζῴῳ εἶναι, ἄλλο γίγνεται ᾧ καὶ τῷ ζῴῳ εἶναι ὑπάρχει· οὕτως καὶ εἰ γίγνοιτο ὕδωρ ἐξ ἀέρος, τὸ ὂν ἐξ ὄντος γίγνεσθαι λέγεται, οὐχ ὅτι τὸ ὂν ἤδη γίγνεται οὐδὲ τὸ γιγνόμενον ἔστιν ἤδη, ἀλλ' ὅτι ἔκ τινος, οὗ τὸ ὂν κατηγορεῖται, ἕτερον γίγνεται ᾧ καὶ αὐτὸ τὸ ὂν ὑπάρχει. ὥσπερ δὲ εἰ γίγνοιτο ζῷον, καθὸ ζῷόν ἐστιν, οὐκ ἐκ ζῴου ἂν γίγνοιτο, ἀλλὰ ἐκ μὴ ζῴου οἷον σπέρματος, οὕτως εἰ γίγνοιτο ἁπλῶς ὄν, ἐξ οὐδενὸς ἂν τῶν ὄντων γίγνοιτο, ἀλλ' ἐκ τοῦ πάντῃ μὴ ὄντος, ὅπερ δὴ παντελῶς ἀμήχανον· οὐδ' ἂν γίγνοιτο τὸ ἁπλῶς ὄν. καὶ ἐξ ὄντος οὖν καὶ μὴ ὄντος ἡ γένεσις καὶ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀντίφασις· οὐ γὰρ κατὰ ταὐτό. ἀλλ' ἐξ ὄντος μέν, ἐπειδὴ ἕτερόν τί ἐστιν, ἐκ μὴ ὄντος δέ, ἐπειδὴ τοῦτο οὐκ ἔστιν ὃ γίγνεται, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἐκ τὶ μὲν ὄντος ὃ οὐ γίγνεται, τὶ δὲ μὴ ὄντος ὃ γίγνεται, ὥστε ἡ στέρησις καὶ ἡ τοιαύτη φύσις αὐτῆς τηρεῖ τὴν γένεσιν, οὔτε τοῦ ὄντος ᾗ ὂν γιγνομένου, διότι συνυπάρχει τῇ ὕλῃ, ⟨οὔτε τοῦ μὴ ὄντος ᾗ μὴ ὄν, διότι οὐκ ἐνυπάρχει τῇ ὕλῃ⟩. εἷς μὲν δὴ τρόπος οὗτος τῆς λύσεως, ἄλλος δὲ ἐκ τοῦ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ. ἐκ γὰρ τῆς ὕλης γίνεται τὰ γιγνόμενα ἐκ τοῦ δυνάμει μὲν ὄντος, ἐνεργείᾳ δὲ μὴ ὄντος, καὶ ταύτης δὲ τῆς λύσεως ἡ τῆς στερήσεως φύσις αἰτία· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ποιοῦσα τὴν ὕλην δυνάμει μὲν εἶναι, ἐνεργείᾳ δὲ μή. οὔκουν πάντῃ ἀπόβλητος ἡ στέρησις πρὸς τὰς γενέσεις οὐδὲ ἐν | ἴσῃ χώρᾳ τοῖς ἄλλοις αἰτίοις τοῖς κατὰ συμβεβηκὸς [153] λεγομένοις, ὡς τὸ λευκὸν ἢ μέλαν, τὰ τῷ ἀνθρώπῳ συμβεβηκότα τῷ γιγνομένῳ μουσικῷ· τὰ μὲν γὰρ οὐδὲ ὅλως συντελεῖ τι πρὸς τὰ γιγνόμενα, ἡ δὲ στέρησις τὸ ὅλον τοῦτο κατὰ συμβεβηκὸς αἰτία καὶ ἀρχή· ἀδύνατον γὰρ γενέσθαι μὴ ὑπάρξαντος ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ἐναντίου.

9. Ὥστε μεμπτέον οὐκ ἀπεικότως τοὺς ταύτην παριδόντας τὴν φύσιν. ὅσοι μὲν * * τοίνυν ἐνεργείᾳ ποιοῦσιν τὸ ὑποκείμενον καὶ τὴν ὕλην, εἴτε

---

1 ἄλλο pr. om. BL (at cf. Simpl. 239,17) 2 ἂν γένοιτο L, quae verba delenda esse censet Spengel; mihi aptior videtur enuntiati conformatio qualis legitur apud Simpl. 239,12: οὐδὲ τὸ γινόμενον ζῷον, ἐὰν καθὸ ζῷον γίνηται, ἐκ ζῴου ἂν γίνοιτο 3 ὅτι—(7) ὑπάρχει] exscr. Philop. 179,9 sqq. 5 τὸ ἤδη ὂν Philop. (at in cod. M ὂν s. v.) οὐδὲ M: οὐδὲ ὅτι WBL 6 ὂν in ras. M 7 ᾧ] ὃ Philop. αὐτῷ Spengel; at cf. Philop. 179,14 (ubi τὸ om.) 8 οὕτως κτλ.] cf. Philop. 180,3 sqq. 9 ἀλλὰ W et (ἐκ s. v.) B 10 ὅπερ δὴ] ὃ ἐπειδὴ L ἀμήχανον δὴ παντελῶς W τὸ ἁπλῶς μὴ ὂν W 11 καὶ ἐξ ὄντος—13 γίγνεται] exscr. Philop. 172,14 sqq. 12 κατὰ ταὐτὸ] κατ' αὐτὸ B_1L 13 ὃ MBL: ἢ W (ᾗ Vindob. 110) 15 οὔτε—(17) ὕλῃ exscr. Philop. 181,9 sqq. 16 sq. quae uncis incl. om. MWB: e Philopono (οὔτε ἐκ μὴ ὄντος ᾗ μὴ ὂν διότι οὐκ ἔστι συνουσιωμένη ἡ στέρησις τῇ ὕλῃ) supplevit L 17 ἄλλως B (comp.) ἐκ τοῦ δυνάμει—(19) ὄντος exscr. Philop. 181,16 sqq. 20 αὕτη κτλ.] cf. Philop. 173,21 23 ἀνθρώπῳ om. B τῷ om. W 26 προϋπάρξαντος L ἐναντίου M: τοῦ ἐναντίου WBL 28 ἐπ' ante ἐνεργείᾳ add. L collatis, quae leguntur apud Simpl. 242,20 ὅσοι τὸ ὂν ἓν ποιοῦσιν ἢ ὅσοι πάντα ἐνεργείᾳ προϋπάρχειν λέγουσι et apud Philop. 182,14, lacunam indicavi, quam WBL sarcire studuerunt verbo εἶναι post ποιοῦσιν inserto

πῦρ εἴτε ἀέρα εἴτε ἄλλο τι τῶν σωμάτων, οὐχ ἥπτοντο οὗτοι τῆς στερή- 153
σεως· Πλάτων δὲ τὴν ὕλην μηδὲν τῶν ὄντων εἶναι εἰπὼν ἐπέβαλέ πως καὶ τῇ στερήσει, οὐχ ἱκανῶς. συμβαίνει γὰρ αὐτῷ ποιεῖν τὰς γενέσεις ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ᾗ μὴ ὄν· καθὸ γὰρ ἐπαινεῖ Παρμενίδην ἓν εἶναι τὸ ὂν λέγοντα καὶ τὸ παρὰ τὸ ὂν οὐκ ὄν, κατὰ τοῦτο αὖ ἐκ τοῦ ἁπλῶς μὴ ὄντος ποιεῖται τὰς γενέσεις· οὐ γὰρ οἷόν τε ἑνὸς ὄντος τοῦ ὄντος καὶ τοῦ παρὰ τοῦτο μὴ ὄντος οὐ πῇ μὴ ὄντος, οὐδὲ κατὰ συμβεβηκὸς μὴ ὄντος, ἀλλ' ἁπλῶς μὴ ὄντος, ὡς ᾤετο Παρμενίδης, σῴζεσθαι τὴν τῆς ὕλης φύσιν, ἣ πῇ μὲν ἔστιν πῇ δὲ οὔ, καὶ δυνάμει μὲν ἔστιν, ἐνεργείᾳ δὲ οὔ. εἰ δὲ ἐκ μὲν τοῦ ὄντος τοῦ ἑνὸς ὃ μόνον ἔστιν, οὐδὲν ἂν γένοιτο (ἀμετάβλητον γὰρ ἐκεῖνο), δεῖ δὲ εἴ τι γίγνεται ἐξ ἑτέρου τινὸς γίγνεσθαι, πᾶν δὲ τὸ παρ' ἐκεῖνο τὸ ὂν οὐκ ὄν, παντελῶς ὁ τὴν μὲν δόξαν ταύτην ἀποδεχόμενος, γένεσιν δὲ εἶναι διδοὺς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος αὐτὴν παράγει, | κἂν διαρρήδην τοῦτο μὴ λέγῃ. ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖνο ὀρθῶς, 154
ὅτι μὴ κατὰ τὸν λόγον χωρίζει τὴν ὕλην τῆς στερήσεως, ἀλλ' ἐπειδὴ τῷ ἀριθμῷ ταὐτόν εἰσιν, οἴεται ὁμοίως ἔχειν αὐτὰς καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῇ δυνάμει τῆς φύσεως. ἡμεῖς μὲν γὰρ τὴν ὕλην καὶ στέρησιν ἕτερον εἶναί φαμεν καὶ τούτων τὴν ὕλην κατὰ συμβεβηκὸς μὴ ὄν, ὅτι αὐτῇ συμβέβηκεν ἡ στέρησις τῇ οὔσῃ πως τὸ πάντῃ μὴ ὄν· καὶ αὖ τὴν μὲν ἐγγὺς τοῦ ὄντος εἶναι (ἐγγὺς γὰρ ἐστι τοῦ συνθέτου καί πως ἤδη καὶ μέρος αὐτοῦ), τὴν δὲ ἀπουσίαν ἐκείνου· καὶ οὕτως οὐκ ἐκ τοῦ ἁπλῶς μὴ ὄντος ἡμῖν αἱ γενέσεις, ἀλλ' ἐκ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς μὴ ὄντος καὶ δυνάμει ὄντος· οἱ δὲ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν λέγοντες, εἴτε ἓν σημαίνουσι τοῖς ὀνόμασιν εἴτε δύο, τῆς ὕλης ὅμως ἀμφότερα κατηγοροῦσιν. ἐκεῖνοι μὲν οὖν οὐ πράγματα τρία λέγουσι τὰς ἀρχὰς ἀλλ' ὀνόματα· τὸ γὰρ μέγα καὶ τὸ μικρὸν οὐ τὸ μὲν αὐτοῖς τὴν ὕλην σημαίνει, τὸ δὲ τὴν στέρησιν, ἀλλ' ἄμφω τὴν ὕλην, τὴν δὲ στέρησιν παρεώρων καὶ οὐ χωρίζουσι τῷ λόγῳ· ἡμεῖς δὲ πάμπολυ διαφέρειν ταῦτά φαμεν· ἡ μὲν γὰρ ὕλη μένουσα συναιτία τῇ μορφῇ τῶν γινομένων ἐστὶν ὥσπερ μήτηρ, ἡ δὲ ἑτέρα μοῖρα τῆς ἐναντιώσεως, λέγω δὲ τὴν στέρησιν, πολλάκις ἂν φαντασθείη τῷ πρὸς τὸ φθοροποιὸν αὐτῆς

3 οὐχ ἱκανῶς M: ἀλλ' οὐχ ἱκανῶς WBL ex Aristot. 191b35 et Simpl. 242,22 (at οὐχ ἱκανῶς δὲ Philop. 182,13) 5 αὖ scripsi: ἂν libri μὴ ὄντος om. W 6 ποιεῖται B_1: οἷ ο
ποιεῖται M, ποιοῖτο WB_2L (cf. Simpl. 243,7) ἂν — ποιοῖ coni. Spengel τοῦ] τὸ B_1L_1 7 τοῦτο BL: τούτου MW οὐ BL: ᾗ MW (quo servato fortasse enuntiatum ᾗ πῇ μὴ ὄντος post οὐδὲ κατὰ συμβεβηκὸς μὴ ὄντος collocandum est): ἢ (in marg. γρ ὡς) Laur. 85,18 8 σῴζεσθαι — (9) οὐ] exscr. Philop. 185,8 sqq. 9 ἣ] οἱ W 10 εἰ δὲ ἐκ — (14) λέγῃ] exscr. Philop. 185,2 sqq. 14 αὐτὴν] αὐτὰ W 15 χωρίζει κατὰ τὸν λόγον M: κατὰ τὸν λόγον χωρίζει WB et (χωρίζῃ) L 16 αὐτὰ W 17 τὴν om. BL 17 φαμὲν εἶναι E Aristot. 192b4 (εἶναί φαμεν FI) τὴν ὕλην — (20) ἐκείνου] exscr. Simpl. 246,21 sqq. 19 αὖ τὴν scripsi (πάλιν τὴν Simpl.): αὕτη MWL: αὐτὴ B: αὐτὴν Spengel 23 εἴτε — (24) κατηγοροῦσιν] exscr. Philop. 186,4 sqq. 24 ἐκεῖνοι — (27) στέρησιν] exscr. Philop. 186,8 sqq. 27. 28 ταῦτα διαφέρειν BL 28 μὲν om. W 29 λέγω δὴ W 30 τῷ om. L φθοροποιὸν scripsi sec. Simpl. 249,7: ποιὸν MWB: κακοποιὸν (ex Aristotele 192a15 vel Simplicio 249,7) L αὐτοῦ MW

ἐνατενίζοντι τὴν διάνοιαν οὐδὲ εἶναι τὸ παράπαν· φθαρτικὴ γὰρ τοῦ εἶναί 154
ἐστι καὶ τοῦ εἴδους, ὅ ἐστιν ἑκάστῳ τὸ εὖ καὶ τὸ ἀγαθόν. καίτοι θαυμαστὸν μέν, εἰ ἔστι φθείρουσα τὸ εἶναι, θαυμαστὸν δέ, εἰ μή ἐστι ποιοῦσα τὸ γίγνεσθαι· οὐ γὰρ ἂν γίγνοιτό τι μὴ φθειρομένου τινός, ἀλλ' ἦν ἅπαντα ἀίδια. | 155

Τὰ κακὰ οὖν ἐκ ταύτης καὶ διὰ ταύτην· ἡ γὰρ ὕλη τῷ στερήσεως εἶναι δεκτικὴ καὶ τὸ δυνάμει ἔχειν ἀσθενεστέρα ἐστὶν ἢ ὥστε κατέχειν ἀεὶ τὰς μορφὰς ὧν μεταλαμβάνει. πόθεν οὖν μεταλαμβάνει; ὅτι ὀρέγεται τοῦ θείου καὶ ἐφίεται τοῦ ἀγαθοῦ, λέγω δὲ ἀγαθόν τε καὶ θεῖον τὸ πρῶτον εἶδος, τὸ πρῶτον αἴτιον, πρὸς ὃ πάντα νένευκεν, ᾧ σπεύδει πάντα ὁμοιωθῆναι καθ' ὅσον ἕκαστον δύναται· δύναται δὲ ὡς πέφυκεν ἕκαστον. ἡ δὲ ἔφεσις αὕτη πῶς ἐν τῇ ὕλῃ; ἢ τοῦτό ἐστιν ἀληθινὴ ἡ πρόνοια ὄρεξιν ἐνυπάρχειν τοῦ καλοῦ τῷ αἰσχρῷ καὶ τῷ ἐνδεεῖ τοῦ αὐτάρκους, τούτῳ δὲ τῷ εἴδει τῷ πρώτῳ καὶ ἀΰλῳ καὶ χωριστῷ καὶ τοῖς παρὰ τούτου χορηγουμένοις τοῖς ἐνύλοις ἐναντίον μέν ἐστιν ἡ στέρησις, ἡ δὲ ὕλη νένευκεν ἐπ' αὐτὸ καὶ ὀρέγεται; εἰ δὲ ἔχει τὴν στέρησιν ἐν τῇ φύσει, τῆς ἑαυτῆς φθορᾶς ἂν ἐφίοιτο· φθορὰ γὰρ τοῦ ἐναντίου ἡ παρουσία τοῦ ἐναντίου· εἰ γὰρ δὴ οὐκ ἄλλο τι ἡ στέρησις, ἀλλὰ ταὐτὸν ἀκριβῶς τῇ ὕλῃ, πῶς σῴζοιτο ἂν ἐν τῷ τινος εἴδους μεταλαμβάνειν; ὅτι, φησί, καὶ τότε ἐνυπάρχει περὶ αὐτήν· ἄλλου γὰρ ἐστέρηται πάντως ἡ ὕλη, καὶ εἰ τοῦδέ τινος μεταλαμβάνει, εἴπερ ἐν τῷ λόγῳ τῆς ὕλης ἡ στέρησις οὐχὶ τοῦδέ τινος ἀλλὰ πάντων ὁμοίως ἂν εἴη. φθείροιτ' ἂν οὖν κἂν ⟨εἴ⟩ τι μὲν ἔχοι τῶν εἰδῶν, τὶ δὲ μή. εἰ οὖν μήτε τὸ εἶδος ἐφίεται ἑαυτοῦ (οὐδὲ γὰρ ἐπιδεὲς ἑαυτοῦ), μήτε τὸ ἐναντίον (φθαρτικὰ γὰρ ἀλλήλων τὰ ἐναντία), λείπεται τὴν ὕλην εἶναι τὴν ὀρεγομένην τοῦ εἴδους, ὥσπερ ἂν εἰ θῆλυ ἄρρενος ἢ αἰσχρὸν καλοῦ· αἰσχρὸν δὲ οὐχ ὡς αἰσχρότης· οὐ γὰρ | καθ' αὑτὴν αἰσχρόν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς ᾗ μετέχει τῆς στερήσεως. 156

Φθείρεται δὲ καὶ γίγνεται ἡ ὕλη ἔστι μὲν ὥς, ἔστι δὲ οὔ· κατὰ συμβεβηκὸς μὲν γὰρ φθείρεται, ἐπειδὴ τὸ συμβεβηκὸς αὐτὸ φθείρεται καθ' αὑτό, τοῦτο δέ ἐστιν ἡ στέρησις· φθείρεται οὖν ἐπειδὴ τὸ ἐν αὐτῇ φθείρεται, ὡς τὸν ἀμφορέα φθείρεσθαί φαμεν, ὅταν ὁ ἐν αὐτῷ οἶνος φθαρῇ, κατὰ δὲ τὴν οἰκείαν φύσιν οὐ φθείρεται· οὐδέποτε γὰρ ἀπόλλυσι τὸ δυνά-

1 ἐνατενίζοντι L_2a φθαρτικὴ—(2) ἀγαθόν] cf. Philop. 187,5 sq. 2 καὶ ante τὸ ἀγαθόν om. W θαυμαστὸν—(5) ἀίδια] exscr. Philop. 187,15 sqq. (ὡς ὁ Θεμίστιός φησι) 3 μέν om. W φθείρεσθαι W 4 ante φθειρομένου καὶ add. WB (in quo φθειρουμένου) L (at cf. Philop. l. c.) 6 τῷ Laur. 85,14: τῆς MW, τῷ τῆς BL 9 ἐμφίεται L 11 ὠμοιωθῆναι B ἕκαστον om. L: in ras. B_2 12 ἀληθινὸν W 14 χωριστῷ καὶ ἀΰλῳ W περὶ W 16 ἔχοι L_2a 18 εἰ L: οὐ MWB 20 ἐνυπάρχει L: ἐνυπάρχειν MWB 21 καὶ εἰ scripsi: καὶ MWB: κἂν L μεταλαμβάνῃ L (in B compendium scripturae) 22 πάντα W φθείροιντ' W 23 εἰ addidi ἔχοι M: ἔχει W: ἔχῃ BL μήτε Spengel: μηδὲ libri 24 οὐδὲ] οὐ W 26 εἰ om. W 28 ἡ superscr. B ante ἔστι add. καὶ W ante οὔ add. ὡς L_2a (ex Aristot. 192a26) 29 αὐτὸ M (cf. Philop. 190,11): αὐτῇ WBL 31 ὡς—φθαρῇ] exscr. Simpl. 253,21 sq.

μει, ἀλλ' ἄφθαρτος καὶ ἀγένητος. εἴτε γὰρ γίγνεται, ὑποκεῖσθαί τι δεῖ 156 πρῶτον ἐξ οὗ ἐνυπάρχοντος γίνεται, τοῦτο δέ ἐστιν αὐτή, ὥστε πρὶν γενέσθαι ἔστιν· εἴτε φθείρεται, εἰς τοῦτο ἀφίξεται ἔσχατον, ὥστε ἐφθαρμένη ἐστὶ πρὶν φθαρῆναι. καὶ περὶ μὲν ὕλης ἀρκείτω ταῦτα, ὅτι ἄφθαρτος, ὅτι ἀγένητος, ὅτι ἕτερον τῆς στερήσεως, ὅτι πρῶτον ὑποκείμενον, ἐξ οὗ πρῶτον γίγνεται ἕκαστον ἐνυπάρχοντος μὴ κατὰ συμβεβηκός, τοῦτο δὲ ὃ προστεθείκαμεν πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς στερήσεως· γίγνεται γὰρ καὶ ἐκ τῆς στερήσεώς τι, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός. περὶ δὲ τῆς κατὰ τὸ εἶδος ἀρχῆς, πότερον μία ἢ πολλαὶ καὶ τίνες εἰσίν, οὐκέτι φυσικοῦ διορίσαι, ἀλλὰ τῆς πρώτης φιλοσοφίας· περὶ δὲ τῶν φυσικῶν καὶ φθαρτῶν εἰδῶν, ἃ μηδὲ κυρίως ἀρχαί, ἀλλὰ τῶν ἐν γενέσει καὶ ὡς στοιχείων ἐν τοῖς ὕστερον δεικνυμένοις ἐροῦμεν.

---

1 ἀγένητος W: ἀγέννητος MBL ἐγίγνετο Aristot. p. 192a29; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 5 2 τὸ ἐξ οὗ Aristot. 192a29 FI (ἐξ οὗ E) γίνεταί τι (sec. Aristot. ib. 32 et Simpl. 254,3) et postea γενέσθαι ἔσται (sec. Arist. ib. 33) Spengel (at ἔστι Simpl. 254,5 et M Philop. 190,32) αὐτή MWL_2a: αὕτη (!) B: αὐτὸ L_1 5 ἀγένητος MW: ἀγέννητος BL 9 πολλά L 10 καὶ τῶν φθαρτῶν FI Arist. 192b1 (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 8) μηδὲ] μὴ L

ἀτενίζοντι τὴν διάνοιαν οὐδὲ εἶναι τὸ παράπαν· φθαρτικὴ γὰρ τοῦ εἶναί 154
ἐστι καὶ τοῦ εἴδους, ὅ ἐστιν ἑκάστῳ τὸ εὖ καὶ τὸ ἀγαθόν. καίτοι θαυμαστὸν μέν, εἰ ἔστι φθείρουσα τὸ εἶναι, θαυμαστὸν δέ, εἰ μή ἐστι ποιοῦσα τὸ γίγνεσθαι· οὐ γὰρ ἂν γίγνοιτό τι μὴ φθειρομένου τινός, ἀλλ' ἦν ἅπαντα ἀίδια.| 155

Τὰ κακὰ οὖν ἐκ ταύτης καὶ διὰ ταύτην· ἡ γὰρ ὕλη τῷ στερήσεως εἶναι δεκτικὴ καὶ τὸ δυνάμει ἔχειν ἀσθενεστέρα ἐστὶν ἢ ὥστε κατέχειν ἀεὶ τὰς μορφὰς ὧν μεταλαμβάνει. πόθεν οὖν μεταλαμβάνει; ὅτι ὀρέγεται τοῦ θείου καὶ ἐφίεται τοῦ ἀγαθοῦ, λέγω δὲ ἀγαθόν τε καὶ θεῖον τὸ πρῶτον εἶδος, τὸ πρῶτον αἴτιον, πρὸς ὃ πάντα νένευκεν, ᾧ σπεύδει πάντα ὁμοιωθῆναι καθ' ὅσον ἕκαστον δύναται· δύναται δὲ ὡς πέφυκεν ἕκαστον. ἡ δὲ ἔφεσις αὕτη πῶς ἐν τῇ ὕλῃ; ἢ τοῦτό ἐστιν ἀληθινὴ ἡ πρόνοια ὄρεξιν ἐνυπάρχειν τοῦ καλοῦ τῷ αἰσχρῷ καὶ τῷ ἐνδεεῖ τοῦ αὐτάρκους, τούτῳ δὲ τῷ εἴδει τῷ πρώτῳ καὶ ἀύλῳ καὶ χωριστῷ καὶ τοῖς παρὰ τούτου χορηγουμένοις τοῖς ἐνύλοις ἐναντίον μέν ἐστιν ἡ στέρησις, ἡ δὲ ὕλη νένευκεν ἐπ' αὐτὸ καὶ ὀρέγεται; εἰ δὲ ἔχει τὴν στέρησιν ἐν τῇ φύσει, τῆς ἑαυτῆς φθορᾶς ἂν ἐφίοιτο· φθορὰ γὰρ τοῦ ἐναντίου ἡ παρουσία τοῦ ἐναντίου· εἰ γὰρ δὴ οὐκ ἄλλο τι ἡ στέρησις, ἀλλὰ ταὐτὸν ἀκριβῶς τῇ ὕλῃ, πῶς σῴζοιτο ἂν ἐν τῷ τινος εἴδους μεταλαμβάνειν; ὅτι φησί, καὶ τότε ἐνυπάρχει περὶ αὐτήν· ἄλλου γὰρ ἐστέρηται πάντως ἡ ὕλη, καὶ εἰ τοῦδέ τινος μεταλαμβάνει, εἴπερ ἐν τῷ λόγῳ τῆς ὕλης ἡ στέρησις οὐχὶ τοῦδέ τινος ἀλλὰ πάντων ὁμοίως ἂν εἴη. φθείροιτ' ἂν οὖν κἂν ⟨εἴ⟩ τι μὲν ἔχοι τῶν εἰδῶν, τὶ δὲ μή. εἰ οὖν μηδὲ τὸ εἶδος ἐφίεται ἑαυτοῦ (οὐδὲ γὰρ ἐπιδεὲς ἑαυτοῦ) μήτε τὸ ἐναντίον (φθαρτικὰ γὰρ ἀλλήλων τὰ ἐναντία), λείπεται τὴν ὕλην εἶναι τὴν ὀρεγομένην τοῦ εἴδους, ὥσπερ ἂν εἰ θῆλυ ἄρρενος ἢ αἰσχρὸν καλοῦ· αἰσχρὸν δὲ οὐχ ὡς αἰσχρότης· οὐ γὰρ| καθ' αὑτὴν αἰσχρόν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς ᾗ μετέχει τῆς στερήσεως. 156

Φθείρεται δὲ καὶ γίγνεται ἡ ὕλη ἔστι μὲν ὥς, ἔστι δὲ οὔ· κατὰ συμβεβηκὸς μὲν γὰρ φθείρεται, ἐπειδὴ τὸ συμβεβηκὸς αὐτὸ φθείρεται καθ' αὑτό, τοῦτο δέ ἐστιν ἡ στέρησις· φθείρεται οὖν ἐπειδὴ τὸ ἐν αὐτῇ φθείρεται, ὡς τὸν ἀμφορέα φθείρεσθαί φαμεν, ὅταν ὁ ἐν αὐτῷ οἶνος φθαρῇ, κατὰ δὲ τὴν οἰκείαν φύσιν οὐ φθείρεται· οὐδέποτε γὰρ ἀπόλλυσι τὸ δυνά-

1 ἐνατενίζοντι L_2a φθαρτικὴ — (2) ἀγαθόν] cf. Philop. 187,5 sq. 2 καὶ ante τὸ ἀγαθόν om. W θαυμαστὸν — (5) ἀίδια] exscr. Philop. 187,15 sqq. (ὡς ὁ Θεμίστιός φησι) 3 μέν om. W φθείρεσθαι W 4 ante φθειρομένου add. καὶ WB (in quo φθειρουμένου); at cf. Philop. l. c. 6 τῷ Laur. 85,14: τῆς MW: τῷ τῆς BL 9 ἐμφίεται L 11 ὡμοιωθῆναι B ἕκαστον om. L: in ras. B_2 12 ἀληθινὸν W 14 χωριστῷ καὶ ἀύλῳ W περὶ W 16 ἔχοι L_2a 18 εἰ L: οὐ MWB 20 ἐνυπάρχει L: ἐνυπάρχειν MWB 21 καὶ εἰ scripsi: καὶ MWB: κἂν L μεταλαμβάνῃ L (in B compendium scripturae) 22 πάντα W φθείροιντ' W 23 εἰ addidi ἔχοι M: ἔχει W: ἔχῃ BL μηδὲ] μήτε Spengel: cf. ind. i. v. οὐδὲ 24 οὐδὲ] οὐ W 26 εἰ om. W 28 ἡ superscr. B ante ἔστι add. καὶ W ante οὔ add. ὡς L_2a (ex Aristot. 192a 26) 29 αὐτὸ M (cf. Philop. 190,11): αὐτῇ WBL 31 ὡς — φθαρῇ] exscr. Simpl. 253,21 sq.

μει, ἀλλ' ἄφθαρτος καὶ ἀγένητος. εἴτε γὰρ γίγνεται, ὑποκεῖσθαί τι δεῖ 156 πρῶτον ἐξ οὗ ἐνυπάρχοντος γίνεται, τοῦτο δέ ἐστιν αὐτή, ὥστε πρὶν γενέσθαι ἔστιν· εἴτε φθείρεται, εἰς τοῦτο ἀφίξεται ἔσχατον, ὥστε ἐφθαρμένη ἐστὶ πρὶν φθαρῆναι. καὶ περὶ μὲν ὕλης ἀρκείτω ταῦτα, ὅτι ἄφθαρτος, ὅτι ἀγένητος, ὅτι ἕτερον τῆς στερήσεως, ὅτι πρῶτον ὑποκείμενον, ἐξ οὗ πρῶτον γίγνεται ἕκαστον ἐνυπάρχοντος μὴ κατὰ συμβεβηκός, τοῦτο δὲ ὃ προστεθείκαμεν πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς στερήσεως· γίγνεται γὰρ καὶ ἐκ τῆς στερήσεώς τι, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός. περὶ δὲ τῆς κατὰ τὸ εἶδος ἀρχῆς, πότερον μία ἢ πολλαὶ καὶ τίνες εἰσίν, οὐκέτι φυσικοῦ διορίσαι, ἀλλὰ τῆς πρώτης φιλοσοφίας· περὶ δὲ τῶν φυσικῶν καὶ φθαρτῶν εἰδῶν, ἃ μηδὲ κυρίως ἀρχαί, ἀλλὰ τῶν ἐν γενέσει καὶ ὡς στοιχείων ἐν τοῖς ὕστερον δεικνυμένοις ἐροῦμεν.

1 ἀγένητος W: ἀγέννητος MBL ἐγίγνετο Aristot. p. 192a29; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 5 2 τὸ ἐξ οὗ Aristot. 192a29 FI (ἐξ οὗ E) γίνεταί τι (sec Aristot. ib. 32 et Simpl. 254,3) et postea γενέσθαι ἔσται (sec. Aristot. ib. 33 Spengel (at ἔστι Simpl. 254,5 et M Philop. 190,32) αὐτή MWL_2a: αὕτὴ (!) B: αὐτὸ L_1 5 ἀγένητος MW: ἀγέννητος BL 9 πολλά L 10 καὶ τῶν φθαρτῶν FI Aristot. 192b1 (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 8) μηδὲ] μὴ L

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ Β ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ.

1. Ἄλλην τοίνυν ἀρχὴν ποιησάμενοι τῆς παρούσης θεωρίας οἰκειοτέραν πειραθῶμεν ἀποδοῦναι, τί ποτέ ἐστι τοῦτο ὃ καλοῦμεν φύσιν. ἔστι δὴ τῶν ὄντων τὰ μὲν διὰ φύσιν, τὰ δὲ δι᾽ ἄλλας αἰτίας· δι᾽ ἄλλας μὲν αἰτίας οἷον κλίνη βάθρον στρατηγία θησαυροῦ εὕρεσις (τούτων γὰρ τὰ μὲν διὰ τέχνην ἐστί, τὰ δὲ διὰ τύχην, τὰ δὲ διὰ προαίρεσιν), διὰ φύσιν δέ ἐστι τά τε ζῷα καὶ τὰ μέρη τούτων· τῶν γὰρ φύσει καὶ τὰ μέρη φύσει καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν τεχνητῶν, οἰκία μὲν διὰ τέχνην, λίθοι δὲ οὐκέτι. καὶ τὰ φυτὰ διὰ φύσιν, ἔτι δὲ καὶ τὰ ἁπλᾶ τῶν σωμάτων, γῆ, πῦρ, ὕδωρ, ἀήρ. εἰ δὲ λάβοιμεν, τίνι διαφέρει τὰ φύσει τῶν μὴ φύσει, τοῦτ᾽ ἂν εἴη φύσις. διαφέρει δὲ τῷ τὰ μὲν φαίνεσθαι ἐν αὐτοῖς ἀρχὴν ἔχοντα καὶ αἰτίαν κινήσεώς τε καὶ στάσεως· φανερώτατα μὲν τὰ ζῷα· καὶ γὰρ κινεῖται τόπον ἐκ τόπου καὶ αὔξεται καὶ φθίνει καὶ ἀλλοιοῦται ἐκ τῆς | ἐν αὐτοῖς αἰτίας· τὰ φυτὰ δὲ τὰς μὲν ἄλλας ἔχει κινήσεις, τῆς δὲ 158 μεταβατικῆς κατὰ τόπον ἀφῄρηται, ὥσπερ γε καὶ τὰ ἁπλᾶ τῶν σωμάτων μόνην ἐξ αὐτῶν ἔχει τὴν κατὰ τόπον. οὐ μόνον δὲ κινεῖται, ἀλλὰ καὶ ἵσταται διὰ τῆς ἐν αὐτοῖς αἰτίας τὰ φυσικὰ σύμπαντα σώματα ἐκτὸς τοῦ θείου· τοῦτο γὰρ κινήσεως ἀρχὴν ἔχει μόνον ἐν ἑαυτῷ, κλίνη δὲ καὶ ἱμάτιον καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἄλλο γένος ἐστίν, καθ᾽ ὅσον μὲν κλίνη λέγεται καὶ ἱμάτιον, οὐδεμίαν ἀρχὴν ἔχει μεταβολῆς ἔμφυτον· ἠρεμεῖ γὰρ ἀεὶ τὸ εἶδος τὸ ἐκ τῆς τέχνης ἐπιτεθέν, καθ᾽ ὅσον δὲ συμβέβηκεν αὐτοῖς λιθίνοις ἢ γηΐνοις εἶναι ἢ μικτοῖς ἐκ πλειόνων στοιχείων, κατὰ τοῦτο ἂν καὶ κάτω

---

1 ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ] τοῦ αὐτοῦ M; de ceteris libris cf. Praef. 4. 5 δι᾽ ἄλλας μὲν αἰτίας om. W 5 post στρατηγία add. πολιτεία BL; cf. Simpl. 261,15 κλίνην οἰκίαν αὔλησιν 7 δὲ] cf. E Aristot. $192^{b}9$ et Philop. 202,22 μέρη τούτων MW (μέρη αὐτῶν Aristot. et Philop. l. c.): τούτων μέρη BL (cum Simpl. 261,29) τῶν γὰρ κτλ.] ex Alexandro (cf. Simpl. 261,29 sqq.) 8 τεχνητῶν Laur. 85,14 e corr.: τεχνη̊τῶν M: τεχνιτῶν BL: τεχνῶν W 10 δὲ M: δὴ WBL (cf. Simpl. 261,9 et 266,6; Philop. 195,51 sq.) 11 τῷ] τὸ M 12 τε] δε vel γε B φανερώτατον a (in L compendium scripturae) 13 καὶ γὰρ — (18) ἑαυτῷ] exscr. Philop. 203,5 sqq. 14 αὐτοῖς tacite Spengel, αὐτῆς W τὰ φυτὰ — (16) τόπον] ex Alexandro (cf. Simpl. 265,1 sqq.) κινήσεις ἔχει B (corr. m. 1) 15 κατὰ] τῆς κατὰ Philop. γε καὶ] om. Philop. (praeter L, in quo καὶ) 18 θείου] e Porphyrio (cf. Simpl. 264,30) τοῦτο — ἑαυτῷ] ut E Aristot. $192^{b}13$ 19 καὶ εἴ] ἤ E Aristot. $192^{a}16$ καθόσον — λέγεται] cf. Philop. 203,17; Simpl. 265,12 ante κλίνη add. ἡ W 20 ἀρχὴν] ὁρμὴν Aristot. $192^{b}18$ (cf. Simpl. 265,15) ἠρεμεῖ — (21) ἐπιτεθὲν] exscr. Philop. 203,21 22 εἶναι ante λιθίνοις E Aristot. $192^{b}19$ κατὰ] καὶ κατὰ E Aristot. $192^{b}20$

φέροιτο ἀφεθέντα καὶ εἰς σηπεδόνα ἂν μεταβάλλοι, ὥστε εἴη ἂν ἡ φύσις 158 ἀρχὴ καὶ αἰτία τοῦ κινεῖσθαι καὶ ἠρεμεῖν ἐν οἷς ἐστίν. ἆρα οὖν φυσικὸν σῶμα ὁ ἀνδριὰς (φέροιτο γὰρ ἂν κάτω) καὶ ἔχει τὴν αἰτίαν ἐν ἑαυτῷ τῆς κινήσεως; ἢ οὐκ ἐν ἑαυτῷ πρώτῳ καθὸ λέγεται ἀνδριάς, ἀλλ' ἐν τῷ χαλκῷ; ἀλλ' ἡ ναῦς ἣν ὁ κυβερνήτης κινεῖ, πῶς οὐ ταύτην τὴν κίνησιν φύσει ἕξει, ὅσον γε ἐπὶ τῷ λόγῳ; ἐν αὐτῇ γάρ ἐστιν ὁ κυβερνήτης καὶ ἐν αὐτῇ πρώτῃ· οὐ γὰρ ἐν ἄλλῳ τινὶ καὶ πρὸ τῆς νεώς· οὐ γὰρ τὴν κυβερνητικὴν λέγω· αὕτη μὲν γὰρ ἐν πρώτῃ ἂν εἴη τῇ ψυχῇ, ἀλλὰ τὸν κυβερνήτην τὸν κατέχοντα τὸ πηδάλιον. ἀλλὰ ῥητέον ὡς οὐ καθ' αὑτὴν ἡ ναῦς ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου κινεῖται· οὔτε γὰρ ἐν τῷ λόγῳ τῆς νεὼς ὁ κυβερνήτης οὔτε ἡ ναῦς ἐν τῷ λόγῳ τοῦ κυβερνήτου, οἵπερ ἦσαν δύο τρόποι τοῦ καθ' αὑτό. διὸ καὶ χωρίζεται κυβερνήτης νεώς, ἐπεὶ μὴ καθ' αὑτὸ ὑπάρχει τῇ νηΐ, ἐπεὶ καὶ ὁ νοσῶν ἰατρὸς | καὶ ἑαυτὸν ὑγιάζων ἐν 159 ἑαυτῷ μὲν ἔχει πρώτῳ τὴν κινοῦσαν ἀρχήν, τουτέστι τὴν τέχνην, ὑγιάζεται δὲ καὶ κινεῖται οὕτως οὐ καθ' αὑτό· οὐ γὰρ ᾗ νοσεῖ (πᾶς γὰρ ὁ νοσῶν ὑγιάζετο ἂν ὑφ' ἑαυτοῦ), ἀλλ' ᾗ συμβέβηκε τῷ νοσοῦντι καὶ ἰατρῷ εἶναι. διὸ καὶ χωρίζεται ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τῶν ποιουμένων· ποιούμενα γὰρ ὀνομάζω τὰ τεχνικά· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὰς ἀρχὰς τῆς ποιήσεως, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν ἄλλοις καὶ ἔξωθεν ἔχει, οἷον οἰκία καὶ τῶν ἄλλων τῶν χειροκμήτων ἕκαστον, τὰ δὲ ἐν αὑτοῖς μέν, ἀλλ' οὐκ ἐν πρώτοις οὐδὲ καθ' αὑτό, ὥσπερ εἰρήκαμεν. διὰ δὴ ταῦτα γνωριμώτερον ποιητέον τὸν ὁρισμόν, ὅτι φύσις ἐστὶν ἀρχὴ καὶ αἰτία τοῦ κινεῖσθαι καὶ ἠρεμεῖν ἐν ᾧ πρώτως ὑπάρχει καθ' αὑτὸ καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός. φύσις μὲν οὖν τοῦτό ἐστιν, φύσιν δὲ ἔχει ὅσα τὴν τοιαύτην ἔχει ἀρχήν· καί εἰσι ταῦτα πάντα οὐσία· σύνθετα γὰρ ἤδη ἐξ ὕλης καὶ εἴδους ἐστίν· ἡ γὰρ φύσις ἀεί τι ὑποκείμενον ἔχει καὶ ἐν ὑπο-

2 οἶσ·̈ M ἄρα B 3 γὰρ post ἂν L, om. Laur. 85,18 4 πρώτως Aristot. 192b22 (cf. quae adn. Diels ad Simpl. 266,4) καθὸ scripsi: καὶ οὐ MW: καὶ εἰ B: καὶ L_1: καὶ ἢ L_2a 5. 6 φύσει ταύτην ἕξει τὴν κίνησιν L 7 πρὸ τῆς] πρώτης a 8 μὲν om. W εἴη L: ἢ MWB. confidentius de hoc loco agerem, si minus obscura essent, quae de Alexandri opinione tradidit Simpl. (268, 13 sqq.). Philoponus (196,26 sqq.) Themistium sequi nec tamen eius rationes intellegere videtur 9 ἑαυτὴν L 12 διὸ] διὰ τοῦτο BL 12. 13 καθ' ἑαυτὸ FI Aristot. 192b22 13 ἐπεὶ suspectum est; aut e v. 29 male repetitum est aut aliquid intercidisse videtur ἰατρὸς] ἰατρός τις EI Aristot. 192b24: τις om. F 14 πρώτῳ L: πρῶτον MWB 15 πᾶς—(16) ἑαυτοῦ] cf. Philop. 204,10 17 ἀπ' om. I Aristot. 192b27 19 αὐτῶν] αὐτὸν B, om. L ποιήσεως] κινήσεως Laur. 85,18, quod et hic et apud Aristot. 192b29 restituendum esse censet Spengel 20 ἔχει] ἔχειν M: om. L (sec. Aristot. l. c.) 21 καθ' αὑτὸ M (cf. Simpl. 266,12): καθ' αὑτὰ WBL 22 δὴ] δὲ L ἀρχὴ—καθ' αὑτὸ (23)] cf. Philop. 204,24 sq. 23 πρώτῳ dubitanter Spengel (cf. quae adn. ad v. 4) καὶ om. B 24 κατὰ om. E Aristot. 192b22 τὴν om. EF Aristot. 192b34 (habet I) 25 εἰσι] ἔστι Aristot. 192b33 ταῦτα πάντα MWB et FI Aristot. 192b33: πάντα ταῦτα L et E Aristot. (cf. Simpl. 270,8) οὐσία ML: οὐσίαι WB (cf. Simpl. 270,3 et 11, ubi aF οὐσία) σύνθετα κτλ.] ex Alexandro (cf. Simpl. 270,15)

κειμένῳ ἐστίν, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐχ ὡς τὰ συμβεβηκότα, ἀλλ' ὅτι ἀρχὴ 159 ἔνυλος, οὐ τῶν καθ' αὑτὸ ἀσωμάτων. κατὰ φύσιν δὲ λέγεται τά τε φύσιν ἔχοντα καὶ πρὸς τούτοις αἱ τῶν φύσιν ἐχόντων κατὰ φύσιν ἐνέργειαι, οἷον τοῦ πυρὸς ἡ ἄνω φορά· οὔτε γὰρ φύσις τοῦτο (ἡ γὰρ τῆς φορᾶς ἀρχὴ φύσις, οὐκ αὐτὴ ἡ φορά) οὔτε ἔχει φύσιν (οὐ γὰρ ὑποκείμενόν τί ἐστιν ἡ ἐνέργεια), κατὰ φύσιν δέ ἐστιν. ὥστε ἐπὶ πλεῖον τὸ κατὰ φύσιν λέγεται τοῦ φύσιν ἔχειν. λέγεται δὲ τὸ 'κατὰ φύσιν' καὶ 'φύσει', ἀλλὰ τούτου γε | ἐπ' 160 ἔλαττον· φύσει γάρ ἐστίν τινα οὐκ ὄντα κατὰ φύσιν, ὡς τὰ ἐκ γενετῆς πηρώματα. ἔστι μὲν γὰρ καὶ ταῦτα ἔργα τῆς φύσεως, σφαλλομένης δὲ καὶ οὐχ ᾗ πέφυκε προϊούσης. ταῦτα μὲν διωρίσθω· ὡς δ' ἔστιν ἡ φύσις, πειρᾶσθαι δεικνύναι γελοῖον· φανερὸν γὰρ ὅτι πολλὰ τοιαῦτα τῶν ὄντων ἐστίν, ἃ διὰ φύσιν ἐστὶ καὶ φύσει, καὶ ἅμα οὐδὲν ἐναργέστερόν ἐστι τούτου, διὰ δὲ ἀφανεστέρου τὸ φανερὸν ἐπιδεικνύναι οὐκ εἰδότων ἐστὶν χρείαν ἀποδείξεως οὔτε κρίνειν τὸ δι' αὑτὸ καὶ μὴ δι' αὑτὸ γνώριμον. τοῦτο δὲ ἄν τις καὶ περὶ χρωμάτων ἀξιώσειε πηρὸς ὢν ἐκ γενετῆς, ὥστε συλλογισμῷ μαθεῖν ὅτι τὰ χρώματα ὄντα ἐστίν· ἀλλ' εἰ καὶ ἑώρα, περιττὸς ἂν ἦν ὁ συλλογισμός· νῦν δὲ ὀνομάτων ἀκούσεται μόνον, χρώματα δὲ αὐτὸν ὁ συλλογισμὸς οὐ διδάξει· οὐ γὰρ συλλογισμῷ χρώματα, ἀλλ' ὄψει κρίνεται. εἰ δή τις καὶ τὸν νοῦν πηρὸς ὢν τὰ ἐναργῆ μὴ † καθορᾶν, τούτῳ κἂν συλλογισμοὺς παρεχώμεθα, λόγους μὲν ἐροῦμεν, πράγματα δὲ αὐτὸν οὐ διδάξομεν. τοῦτο μὲν δὴ ἄνευ λόγου θετέον.

Ζητητέον δὲ ἐκεῖνο, πότερον ἕν τι σημαίνει πρᾶγμα ἡ φύσις ἢ τῶν πολλαχῶς λεγομένων ἐστίν. ἔοικε δὲ ὁμωνυμία τις ἐμφαίνεσθαι τῷ ὀνόματι· λέγεται δὲ ἕνα μὲν τρόπον ἡ ὕλη φύσις, διττὴ δὲ αὕτη, ἡ μὲν τῶν ἐπὶ μέρους καὶ τινὸς ὕλη τις ἀμόρφωτος μὲν πρὸς ἕτερον, οὐ μὴν ἁπλῶς, ὡς οἰκίας πλίνθοι, πλίνθων δὲ γῆ καὶ ὕδωρ, φυτοῦ δὲ τὰ στοιχεῖα· ἡ δὲ ἀνωτάτω καὶ ἁπλῶς ἀνείδεος οὖσα. ἄλλον δὲ τρόπον ἡ μορφὴ καὶ τὸ εἶδος καὶ ἡ κατὰ τὸν λόγον οὐσία. τρίτη δὲ ἡ κατὰ τὴν γένεσιν λεγο-|μένη καλεῖται φύσις, αὕτη δέ ἐστιν ἡ ἐπὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφὴν κίνη- 161 σις καὶ ὁδός. ἄλλη δὲ ἡ ταύτης αἰτία τῆς κινήσεως ἐνυπάρχουσα ἑκάστῳ τῶν φύσει ὄντων, ἥτις δὴ καὶ μάλιστα φύσις λέγεται. λέγεται δὲ καὶ πᾶσα οὐσία φύσις ὁπωσδήποτε συνεστῶσα, εἴτε ἁπλῆ εἴτε σύνθετος. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἔνθα ἂν παρῇ λέξωμεν, νῦν δὲ περὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ

2 οὐ M: καὶ οὐ WBL καθ' αὑτὸ M: καθ' αὑτὰ WBL κατὰ φύσιν MWB: κατὰ τὴν φύσιν L 4 φορᾶς ἀρχὴ WBL: φύσεως ἀρχὴ M 5 τί bis scr. in M 6 ὥστε—(7) ἔχειν] exscr. Philop. 200,7 7 τοῦτο L 8 φύσει κτλ.] cf. Simpl. 271,12; Philop. 200,8 10 διορίσθω MB 12 ἐναργέστερόν L: ἐνεργέστερόν MWB 13 ἀφανεστέρων L χρείας L 15 καὶ περὶ χρωμάτων ἄν τις W πηρὸς ὢν] τυφλὸς ὢν W ex Aristot. 193a7 (ubi ὢν τυφλὸς EI) 17 μόνων BL 19 ἐναργῆ] ἐν αὐτῇ L (at ἐναργῆ a) καθορᾶν M (quod servari possit vocabulo ὥστε vel ὡς post ὢν inserto, ita ut ad πηρὸς ὢν tacite addatur τοῦτο ἀξιώσειε e v. 11): καθορῶν WBL, unde καθορῴη Spengel 21 μὲν] γὰρ W 22 ζητητέον κτλ.] cf. Philop. 207,19 sq. ἐκεῖνο M: ἐκεῖνο μᾶλλον WBL 24 δὲ] γὰρ L 29 ἡ* M 33 παρῇ MB: παρήσοι W: παρῇ, πῶς L λέξομεν L post ὕλης add. τε BL

εἴδους ἐπισκεπτέον, τί μᾶλλον ἂν νοοῖτο φύσις. ἐνίοις μὲν γὰρ ἡ ὕλη φύσις 161 μᾶλλον δοκεῖ, οἷον κλίνης φύσις τὸ ξύλον, ἀνδριάντος δὲ ὁ χαλκός. κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ ὕδατος φύσις τὸ πρῶτον αὐτῷ ὑποκείμενον ἀμορφώτατόν τε καὶ ἀσχημάτιστον· σημεῖον δέ φησιν Ἀντιφῶν, ὅτι εἴ τις κατορύξειε κλίνην καὶ λάβοι δύναμιν ἡ σηπεδών, ὥστε ἀφεῖναι βλαστόν, οὐκ ἂν γενέσθαι κλίνην ἀλλὰ ξύλον, ὡς τοῦτο μὲν κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχον αὐτῷ, τὴν κατὰ ῥυθμὸν διάθεσιν· ῥυθμὸν γὰρ καλεῖ τὴν μορφήν, τὴν δὲ οὐσίαν ἐκείνην οὖσαν, ἣ διαμένει ταῦτα πάσχουσα συνεχῶς. εἰ δὲ καὶ ἄλλο τι πρὸς τὸ ξύλον λόγον ἔχει, ὥσπερ τὸ ξύλον πρὸς τὴν κλίνην, οἱονεὶ ὥσπερ αὐτὸ ὑπόκειται τῇ κλίνῃ, οὕτως ὕδωρ ἢ γῆ ἢ τῶν ἄλλων ὁτιοῦν ὑπόκειται τῷ ξύλῳ, ἐκεῖνα τὴν φύσιν εἶναι τοῦ ξύλου ὥσπερ τὸ ξύλον τῆς κλίνης. διὰ τοῦτο ὅσοι μὲν πῦρ ἐνόμισαν τὴν ὕλην τῶν ὄντων, καὶ φύσιν τοῦτο ἐνόμισαν τῶν ὄντων· ὅσοι δὲ ὕδωρ ὕλην, ταὐτὸν καὶ φύσιν· ὅσοι δὲ πλείους τὰς ὕλας, πλείους καὶ τὰς φύσεις, τὰ δὲ ἄλλα πάντα πάθη τούτων καὶ ἕξεις καὶ διαθέσεις· δεῖ μὲν γὰρ ἀεὶ τὴν φύσιν σῴζεσθαι τῶν ὄντων, τοιοῦτον δὲ τὸ | πρῶτον ὑποκείμενον μόνον, 162 τὰ δὲ ἄλλα γίνεται καὶ φθείρεται ἀπειράκις. οὗτοι μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον τὴν ὕλην προσοικειοῦσι τῇ φύσει.

Οἱ δὲ ὑπὲρ τοῦ εἴδους ἱστάμενοι καὶ τοῦτο ἀληθέστερον λέγεσθαι φύσιν ὑπολαμβάνοντες πρότερον κέχρηνται τοῖς ἐπὶ τῶν τεχνητῶν παραδείγμασιν. ὡς γὰρ ἐπ᾽ ἀνδριάντος καὶ νεὼς καὶ τῶν ὑπὸ τέχνης δημιουργουμένων εὕροις ἂν οὐκ ἐν τῇ ὕλῃ τὴν τέχνην, ἀλλ᾽ ἐν τῷ εἴδει, οὕτω καὶ ἐπὶ φυτοῦ καὶ ἐπὶ ζῴου καὶ τῶν ὑπὸ φύσεως γινομένων εὕροις ἂν οὐκ ἐν τῇ ὕλῃ τὴν φύσιν ἀλλ᾽ ἐν τῷ εἴδει· καὶ καθάπερ ἐπὶ τῶν τεχνητῶν τὸ εἶδός ἐστιν ἡ τέχνη, οὕτως ἐπὶ τῶν φυσικῶν τὸ εἶδός ἐστιν ἡ φύσις· οὐ γὰρ τὰ ξύλα τῆς νεὼς τέχνη οὐδὲ ὁ χαλκὸς τοῦ ἀνδριάντος, ἀλλὰ τὸ σχῆμα καὶ ἡ μορφή· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ κατὰ τέχνην γεγονὸς καὶ τεχνικόν. οὕτως οὖν οὐδὲ τὸ πρῶτον ὑποκείμενον ἡ φύσις, ἀλλ᾽ ὁ λόγος ἑκάστου καὶ τὸ τί ἦν εἶναι· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ κατὰ φύσιν γεγονὸς καὶ τὸ φυσικόν· οὔτε γὰρ ὁ χαλκὸς τέχνην ἔχει, πρὶν τὸ εἶδος τοῦ ἀνδριάντος λαβεῖν, οὔτε ἡ ὕλη φύσιν, πρίν τινα μορφὴν ὑποδέξασθαι, οἱονεὶ δυνάμει σὰρξ καὶ τὸ δυνάμει ὀστοῦν, ὅταν γένηται ὀστοῦν ἐνεργείᾳ. εἰ δὲ

1 νοοῖτο M (ο alt. e corr.) post γὰρ add. ἂν L 2 δοκεῖ M (ε in ras.): δοκεῖ— εἶναι EI Aristot. 193a10 (εἶναι om. F) 5 ἀφεῖναι libri et DE Simpl. 274,3: ἀνεῖναι Aristot. 193a14 et aF Simpl. 6 ὡς om. W 8 οὐσίαν (ut Aristot. 193a16) M: οἰκείαν οὐσίαν WBL 10 οἱονεὶ MB et (οἷον εἰ) WL$_2$: οἷον L$_1$a 14 καὶ φύσιν om. W 15. 16 τὴν φύσιν ἀεὶ B et (αἰεὶ) L 16 μόνον om. L 18 τὴν ὕλην προσοικειοῦσι M: προσοικειοῦσιν τὴν ὕλην WBL 20 τεχνῶν W: τεχνιτῶν L 24 φύσιν] τέχνην M (prave e v. 8 illatum) 25 post οὕτως add. καὶ L 27 ἀλλὰ — γεγονὸς] exscr. Philop. 215,1 sqq. γενόμενον Philop. 28 τεχνικός a: τὸ τεχνικόν Laur. 85,18 (ex Aristot. 193a32) 30 πρὶν] πρὸς L$_1$a 31 οἱονεὶ MWB: οἷον ἡ L 32 καὶ τὸ δυνάμει ὀστοῦν om. M. Spengel γένηται ⟨σὰρξ καὶ⟩ ὀστοῦν sec. Simpl. 276,20 supplendum esse coni.; mihi Philopono potius, qui solius carnis mentionem fecit 215,3, obtemperandum atque δυνάμει σάρξ, ὅταν γένηται σὰρξ ἐνεργείᾳ scribendum esse videtur εἰ δὲ — (39,2) φύσις] exscr. Philop. 215,4 sq.; Simpl. 276,21 sq.

ἅμα τῷ τὸ εἶδος λαβεῖν καὶ ἔχει φύσιν καὶ κατὰ φύσιν ἐστίν. τὸ εἶδος ἂν 162 εἴη ἡ φύσις. εἰ δὲ οὐχ ὡς σχῆμα οὐδὲ ὡς εὐειδὲς ἐλέγομεν ἢ δυσειδές, ἀλλὰ καθ' ὃ ἕκαστον ὁριζόμενοι τὸ τί ἐστιν ἀποδίδομεν· καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο ἰστέον, ὅτι φύσις μὲν ἑκάστου τὸ εἶναι ἑκάστου καὶ καθό ἐστιν ἕκα|στον ὅ ἐστιν· ἔστι δὲ ἕκαστον ὅ ἐστι κατὰ τὸ εἶδος, οὐ κατὰ τὸ ὑπο- 163 κείμενον· ὥστε τὸ εἶδος ἡ φύσις. τοῦτο δὲ ἡμεῖς τὸ εἶδος οὐκ ἐλέγομεν χωριστὸν καθ' ὑπόστασιν, ἀλλὰ κατὰ λόγον, τὸ δὲ ἐκ τούτου καὶ τῆς ὕλης φύσις μὲν οὐκ ἔστιν, φύσει δέ· τὸ γὰρ εἶδος καὶ ἡ ὕλη συνδυασθέντα οὐκέτι λέγονται φύσις, ἀλλὰ τὸ γενόμενον ἐκ τούτων, οἷον τὸ φυτὸν καὶ τὸ ζῷον φύσει μὲν εἶναι λεχθήσεται, οὐκέτι δὲ φύσις. καθ' ἑαυτὸ μέντοι γε ἕκαστον καὶ ἰδίᾳ λαμβάνοντι μᾶλλον φύσις τὸ εἶδος τῆς ὕλης. εἰ γοῦν ἔτι γίγνοιτό τι καὶ φύοιτο πρὶν ἅπαν τὸ εἶδος ἀπολαβεῖν, λέγομεν 'οὔπω τὴν αὐτοῦ φύσιν ἔχει'· ἕκαστον γὰρ τότε καὶ ἔστι καὶ εἶναί τι λέγεται, ὅταν ᾖ ἐντελεχείᾳ, τουτέστιν ὅταν ἀπειλήφῃ τὴν αὐτοῦ φύσιν καὶ τελειότητα, τὸ δὲ εἶδος ἡ τελειότης, ὥστε καὶ συλλογισαίμεθα ἄν, οὗ τῇ παρουσίᾳ τὰ φύσει ὄντα φύσει ἐστί, τοῦτο ἔστι φύσις· τῇ δὲ τοῦ εἴδους παρουσίᾳ τὰ φύσει ὄντα φύσει ἐστί, τὸ εἶδος ἄρα φύσις. πρὸς Ἀντιφῶντα δὲ οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν, ὡς εἰ διὰ τοῦτο τὴν ὕλην ᾤετο φύσιν, ὅτι γένοιτο ἂν ἐκ κλίνης, εἰ λάβῃ σηπεδόνα βλάστημα, τὸ ξύλον οὐ κλίνη, γίνεται δὲ καὶ ἐξ ἀνθρώπου ἄνθρωπος, πῶς οὐκ ἂν εἴη τὸ εἶδος φύσις; ὁ γὰρ ἄνθρωπος εἶδος, ὡς ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ δῆλον· τὸ μὲν γὰρ τεχνικὸν εἶδος οὐδὲ ἡμεῖς ἂν εἴποιμεν φύσιν, διόπερ οὐδὲ τῆς κλίνης τὸ εἶδος φύσις ἐστίν· οὐ γάρ ἐστιν ἀρχὴ κινήσεως ἐνυπάρχουσα. τὸ μέντοι φυσικὸν καὶ ἔνυλον εἶδος ἀεὶ ἐξ ὁμοίου τὴν γένεσιν ἔχει· κύων γὰρ ἐκ κυνὸς καὶ ἵππος ἐξ ἵππου. ἔτι πᾶν τὸ γιγνόμενον λέγεται | γίγνεσθαι τοῦτο, ἐφ' ὃ ἡ πρόοδος καὶ οὐκ ἀφ' οὗ. διὰ τί 164 γὰρ τὸ ξύλον βάθρον γίγνεσθαι λέγεις ὑπὸ τοῦ τέκτονος καὶ οὐχὶ ξύλον ὅταν σχηματίζηται εἰς βάθρον; 'ὅτι πρόεισιν', εἴποις ἄν, 'εἰς τὴν τοῦ βάθρου μορφὴν ἐκ τῆς τοῦ ξύλου.' διὰ τί δὲ τὸ ὕδωρ εἰς ἀέρα μεταβάλλον ἀέρα φὴς αὐτὸ γίγνεσθαι, οὐχὶ ὕδωρ; ὅτι τοῦ μὲν ἀπολείπει τὸ εἶδος, τοῦ

---

1 λαβεῖν om. W   2 εἴη om. L: post φύσις transtulit Simpl.   φύσις] σάρξ Philop.   εἰ] ἔτι Spengel   3 καθ' ὃ] ᾧ E_1 Aristot. 193b2   αὖ] οὖν L   7 ἀλλὰ M et Aristot. 193b5: ἀλλὰ μόνον WBL   8 ἡ om. L   8. 9 συνδιασθέντα WL   9 φύσεις W   τὸ ἐκ τούτων γενόμενον W   10 οὐκ ἔστι L   καθ' αὑτὸ L   11 φύσις] αὕτη φύσις E Aristot. 193b6: φύσις αὕτη FI   13 ἑαυτοῦ B   'malim ἔχειν' Spengel   ἕκαστον—(16) φύσις] ex Alexandro (cf. Simpl. 277,31 sqq.)   14 ἀπειλήφῃ L: ἀπειλη (φ' supra) B: ἀπειλήφει MW   15 συλλογισαίμεθα—(17) φύσις exscr. Philop. 209,33 sqq.   16 ante παρουσίᾳ add. τ (ω supra) (compendio ambiguo) B   18 ὕλην] φύσιν W   19 λάβῃ M: λάβοι WBL   ἡ σηπεδὼν βλάστημα Spengel; at cf. Simpl. 278,11 εἰ γένοιτο βλάστησις   23 ἀρχὴ om. M (post κινήσεως ins. Laur. 85,14)   24 ἔτι—(p. 40,3) φύσις] eadem fere leguntur apud Simpl. 279,2 sqq. et Philop. 211,10 sqq.   25 τοῦτο γίγνεσθαι BL   26 γενέσθαι W   27 εἴποις L: εἴποι MWB   28 δὲ τὸ MWB: δὲ ὅταν L: δ' εἰ τὸ Spengel   μεταβάλλον scripsi: μεταβα (λλ supra) M: μεταβάλλῃ BL_2: μεταβάλλει L_1a: μεταβολὴ W   29 οὐχὶ M: οὐχ WBL: καὶ οὐχ Philop.   ἀπολείπειν W

δὲ σπεύδει λαβεῖν. οὕτως οὖν καὶ τὸ φυόμενον ἡνίκα φύεσθαι λέγεις, 164
ἐπειδὴ εἰς φύσιν ἔρχεται, φύεσθαι λέγεις· ἐπειδὴ καὶ οὐκ ἀπὸ φύσεως
μέν, ἔρχεται δὲ ἐπὶ τὸ εἶδος, ὥστε καὶ οὕτως τὸ εἶδος φύσις. οὐ γὰρ
ὥσπερ ἡ ἰάτρευσις ἔρχεται μὲν εἰς ὑγείαν, ὀνομάζεται δὲ ἀπὸ τοῦ ποιοῦν-
τος τῆς ἰατρικῆς, οὐχ οὕτως ἡ φύσις ἡ ὡς γένεσις ἔχει πρὸς τὸ εἶδος,
ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἡ ὑγίανσις. ὅτι ὁδὸς εἰς ὑγείαν, καὶ ὡς θέρμανσις, ὅτι
ὁδὸς εἰς θερμότητα, ἀπὸ τῶν τεχνῶν ὀνομάζεται, οὕτως ἡ φύσις ὅτι ὁδὸς
εἰς φύσιν ἐστί, διὰ τοῦτο καλεῖται φύσις. ἐπεὶ οὖν ἐδείξαμεν ὅτι τὸ εἶδος
μᾶλλον τῆς ὕλης φύσις ἐστίν, γνωστέον ὅτι ἡ φύσις ἡ ὡς μορφὴ λέγεται
διχῶς· καὶ γὰρ ἡ στέρησις εἶδός πώς ἐστι, διὸ φύσει καὶ τὰ πηρώματα.
ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὅπως ἐνδέχεται λέγεσθαι, ὕστερον ἐπισκεψόμεθα· ἐπισκε-
ψόμεθα δὲ καὶ πῶς ἡ στέρησις ἐναντίον τῷ εἴδει καὶ πῶς ἐξ ἀντικειμέ-
νων ἡ γένεσις ἁπλῆ καὶ ἡ τῆς οὐσίας.

2. Νῦν δὲ ἴσως οὐκ ἀπὸ τρόπου θεωρῆσαι, τίνι διαφέρει ὁ μαθημα-
τικὸς τοῦ φυσικοῦ· περὶ σώματα γὰρ ἄμφω καὶ τὰ σώματι συμβεβηκότα,
οἷον μήκη | καὶ στιγμὰς καὶ στερεὰ καὶ ἐπίπεδα, ἢ οὐχ ὁμοίως; ἀλλ' ὁ 165
μὲν φυσικὸς ὡς ἀεὶ μεθ' ὕλης ὄντα θεωρεῖ, ὁ δὲ χωρίζει τῷ λόγῳ τῆς
ὕλης· καὶ ὁ μὲν τῆς θεωρίας ἔχει τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τὸ φυσικὸν σῶμα τὸ
ἐν κινήσει (καὶ γὰρ ὅταν τὰ σχήματα θεωρῇ, ὡς πέρατα φυσικοῦ σώματος
αὐτὰ θεωρεῖ), ὁ δὲ μαθηματικὸς οὐχ ὡς πέρατα, ἀλλ' ὡς εἴδη τινὰ ὄντα
καθ' αὑτὰ ἁπάσης ἔξω κινήσεως. μᾶλλον δὲ ἴσως ἂν δόξειεν ὁ ἀστρο-
λόγος ἐγγὺς εἶναι τοῦ φυσικοῦ· περὶ κινουμένων γὰρ οὗτος τὸν λόγον ποιεῖ-
ται, λέγει δὲ καὶ περὶ μεγέθους καὶ περὶ σχήματος, ἃ καθ' ἑαυτὰ ὑπάρχει
τοῖς σώμασι τοῖς φυσικοῖς, περὶ ὧν ἀνάγκη καὶ τὸν φυσικὸν εἰδέναι. εἰ
γὰρ τί μὲν ἐστιν ἥλιος εἴσεται, τῶν δὲ καθ' αὑτὰ αὐτῷ ὑπαρχόντων οὐδ'
ὁτιοῦν, οὐκ ἔσται ἀληθῶς ἐπιστήμων. εἰ οὖν ἀμφότεροι λέγουσι καὶ περὶ
σχημάτων ἡλίου καὶ σελήνης καὶ πότερον ἡ γῆ σφαιροειδὴς καὶ ὁ κόσμος,
τίνι διαφέροιεν ἄν; ἢ καὶ οὗτοι περὶ ταὐτὰ μέν, οὐχ ὡσαύτως δέ; καὶ γὰρ
ὁ ἀστρολόγος ὁμοίως τῷ γεωμέτρῃ τὰ συμβεβηκότα τοῖς θείοις σώμασι
θεωρεῖ, οὐχὶ τὴν οὐσίαν αὐτῶν προσεξετάζων, οὐδὲ ὅτι τὰ τοιαῦτα σχή-

2 λέγεις] λέγεται B (e Simpl. 279,7) 3 οὐ γὰρ κτλ.] cf. Philop. 216,5 sqq. 4 ἡ om. W 4 (et 5) ὑγίειαν L 5 οὐχ οὕτως] οὕτως Philop.: οὐχ οὕτω δ' Aristot. 193b16 ἡ ὡς γένησις] cf. Simpl. 278,36; ἐπὶ τῆς γενέσεως Philop. 6 ἡ om. L ὑγείανσις B ἡ ante θέρμανσις add. WB_2L utrum ὅτι an ὅτε in M scriptum sit, incertum 9 τῆς ὕλης μᾶλλον W ἡ pr. superscr. B 11 ὅπως BL: ὥσπερ MW ('fortasse πῶς' Diels) λέγεσθαι] σημαίνεσθαι L 12 καὶ post δὲ om. L 13 ἁπλῆ M: ἡ ἁπλῆ WBL 14 νυνὶ L 15 σώμα̈ (τ superscr.) BL, σώματα W; 'fort. σώμασι' Spengel (at cf. Simpl. 290,34) 17 ὡς om. W 18 ἀναφορὰν BL: διαφορὰν MW (cf. 167,19) 20 αὐτὰ WBL: αὐτὸ M 21 καθ' αὑτὰ ὄντα L 23 καθ' αὑτὰ L 26 καὶ ante περὶ om. WL 27 ἡλίου καὶ σελήνης] sic F Aristot. 193b29: σελήνης καὶ ἡλίου EI καὶ πότερον] sic E_1 Aristot. 193b30: καὶ δὴ π. E_2I_1: καὶ δὴ καὶ π. F σφαιροειδῶς L ὁ κόσμος καὶ ἡ γῆ E Aristot. 193b30; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 13 28 ταὐτὰ Spengel: αὐτὰ libri 30 προεξετάζων B τὰ τοιαῦτα] cf. Philop. 220,21

ματα καὶ μεγέθη καὶ αἱ κινήσεις οἰκεῖα τῇ τοιαύτῃ οὐσίᾳ, οὐδὲ τὰς δυνά- 165
μεις αὐτῶν, οὐδὲ ὅτι βέλτιον οὕτως· τῷ φυσικῷ δὲ περὶ ταῦτα καὶ ἐκ
τούτων ἡ θεωρία. καὶ ὅλως ἄμφω μὲν περὶ κινουμένων τῶν θείων σωμά-
των τὸν λόγον ποιοῦνται, ἀλλ' ὁ μὲν τὸ ποσὸν τῆς κινήσεως, ὁ δὲ τὸ
ποιὸν ἐξετάζει, ὁ μὲν ὅτι ὁ ἥλιος ἐν τοσῷδε χρόνῳ τοσόνδε κινεῖται, ὁ δὲ
ὅτι κύκλῳ φέρεται ἢ τοιῶσδε εἰ τύχοι, διὰ τὴν τοιαύ|την οὐσίαν. καὶ τὸ 166
σχῆμα δὲ ὅτι σφαιρικόν, ὁ μὲν ἐπειδὴ μὴ πύρινον μηδὲ γήϊνον ἀλλ' αἰθέ-
ριον, ὁ δὲ ἐπειδὴ πανταχόθεν ὁμοίως ὁρᾶται· ὅλως γὰρ τὴν ὕλην οὐ
προσποιοῦνται οἱ μαθηματικοὶ παντελῶς, ἀλλὰ τὸ τρίγωνον αὐτὸ ἢ κύβον
λαβόντες οὕτως θεωροῦσιν ἄνευ ὕλης τε καὶ κινήσεως. ταῦτα δὲ εἰ μὲν
καὶ καθ' ὑπόστασιν ἐχώριζον, ἀδύνατα ἂν ὑπετίθεντο· οὐ γάρ ἐστιν ὑπό-
στασις τῶν περάτων καθ' ἑαυτὰ χωρὶς ὧν ἐστιν πέρατα· νῦν δὲ ἐπειδὴ
τῷ λόγῳ μόνον αὐτὰ διαιροῦσιν, ὡς πέφυκε καὶ χωρίζεσθαι, οὐδὲν αὐτοῖς
ἕπεται ψεῦδος· οἱ δὲ τὰς ἰδέας λέγοντες ἃ μηδὲ τῷ λόγῳ χωριστά, ταῦτα
καὶ ὑποστάσει χωρίζουσι. καίτοι περιττὸν μὲν καὶ ἄρτιον καὶ εὐθὺ καὶ
καμπύλον καὶ σχῆμα καὶ γραμμὴν ἔστιν ὁρίσασθαι μὴ προσλαμβάνοντας
ἐν τῷ λόγῳ κίνησιν καὶ ὕλην, σαρκὸς δὲ καὶ ὀστοῦ καὶ ἀνθρώπου λόγον
ἀποδοῦναι ἢ τοῦ τοιοῦδε σώματος καὶ ὅλως τῆς ὕλης ἐκλαθόμενον ὁμοίως
ἀδύνατον, ὥσπερ τοῦ σιμοῦ χωρὶς τῆς ῥινὸς καὶ τοῦ βλαισοῦ χωρὶς τῶν
σκελῶν. ὅτι δὲ τοῦτο ἀληθές, δηλοῖ καὶ τῶν μαθημάτων ὅσα ἐστὶ φυσικώ-
τερα· προσχρῆται γὰρ κινήσει τε καὶ αἰσθήσει, οἷον ὀπτικὴ καὶ ἁρμονικὴ καὶ
ἀστρονομία· γραμμὴν γὰρ λαβοῦσαι παρὰ γεωμετρίας, ἣν ἐκείνη φυσικὴν
οὖσαν οὐχ ὡς φυσικὴν ἐξετάζει, ἀλλὰ χωρίσασα τῆς ὕλης τῷ λόγῳ· λαβοῦσαι
οὖν τὴν τοιαύτην γραμμήν, ἐπειδὴ χρῄζουσιν αὐτῆς κατ' ἐνέργειαν ὑφεστώ-
σης, οὐκέτι χωρίζουσι κινήσεώς τε καὶ ὕλης, ἀλλὰ καὶ κέχρηνται ὡς φυσικῇ
τε καὶ κινουμένῃ· τῇ γὰρ διόπτρας εὐθείᾳ μεθ' ὕλης ἤδη χρῶνται καὶ |
κινήσεως. εἰ δὴ καὶ ὅσα τῷ λόγῳ δυνατὸν χωρίζειν ὅλως, ὅταν ἐνεργείᾳ 167
ὄντα λαμβάνηται, οὐδὲ τῷ λόγῳ χωρίζεται, πόσῳ μᾶλλον φυλακτέον ἐστὶ
χωρίζειν ἐνεργείᾳ τὰ μηδὲ κατ' ἐπίνοιαν χωριστά;

---

3 post περὶ add. τ B (compendio ambiguo) 4 ὁ μὲν τὸ ποσὸν κτλ.] ex Alexandro (cf. Simpl. 291,30 sqq.); Philoponus (221,1 sqq.) Themistium sequi videtur 6 τοιῶδε B 7 ἐπειδὴ] ὅτι W 9 ἀλλ' αὐτὸ τρίγωνον L 11 καὶ om. WB ἀδύνατόν L 12 αὐτὰ L 14 περὶ ante τὰς ἰδίας add. F Aristot. 193b36 μηδὲ WBL (cf. Philop. 225,3. 227,13 et Simpl. 293,29; infra v. 29): μὴ M 16 ἔστιν] ut F Aristot. 194a3 (ἔσται El) 19 βλαισοῦ Spengel: βλαισσοῦ MWB: βλεσοῦ L; cf. discrepantiam scripturae ad Simpl. 124,8 21 προσχρῆται] cf. Philop. 226,16; Simpl. 294,25 22 λαβοῦσα L παρὰ] περὶ fortasse M 23 λαβοῦσαι Laur. 85,18 et Vatic. 1025: λαβοῦσα MWBL 25 τε om. L καὶ post ἀλλὰ om. L 26 ante διόπτρας add. ἐκ τῆς L 27 εἰ—(29) χωριστά;] exscr. Philop. 227,11 sqq. δὴ] οὖν Philop. 28 ὄντα] ὄντος L; ὑφεστηκότα Philop. 29 ἐνεργείᾳ] τῇ ὑποστάσει Philop. e Them. (v. 15) μηδὲ Spengel, ut Philop. 227,13 (cf. 224,10; 225,2): μήτε libri; at cum apud Philop. 224,20 μηδὲ τῷ λόγῳ καὶ τῇ ἐπινοίᾳ legatur, Themistium μήτε κατὰ λόγον μήτε κατ' ἐπίνοιαν scripsisse haud inepte conicias

Ἐπειδὴ τοίνυν ἡ φύσις διχῶς, τό τε εἶδος καὶ ἡ ὕλη, ὥσπερ ὁ περὶ 167 σιμότητος λέγων περὶ ἀμφοῖν ἐρεῖ, καὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ εἴδους (τοιοῦτο γὰρ τὸ κοιλότης ἐν ῥινί), μᾶλλον μέντοι κατὰ τὸ εἶδος ὁριεῖ (κατὰ γὰρ τοῦτο σιμῷ εἶναι), οὕτως καὶ περὶ τῶν φυσικῶν λεκτέον ὡς ἐν ὕλῃ μὲν καὶ μεθ' ὕλης ὄντων, τὸ μέντοι εἶναι ἃ ἔστι παρὰ τοῦ εἴδους ἐχόντων, ὥστε καὶ ὁ ὁριζόμενος προσχρήσεται μὲν τῇ ὕλῃ, ὁριεῖται δὲ κατὰ τὸ εἶδος. καὶ γὰρ δὴ καὶ ἀπορήσειεν ἄν τις, ἐπειδὴ δύο αἱ φύσεις, περὶ ποτέρας τοῦ φυσικοῦ λέγειν· πότερον περὶ ἑκατέρας ἰδίᾳ ἢ περὶ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν; ἀλλ' εἰ μὲν περὶ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν, δεῖ καὶ περὶ ἑκατέρας εἰδέναι. εἰς μὲν οὖν τοὺς ἀρχαίους ἀποβλέψαντι δόξειεν ἂν μόνον ὁ περὶ τῆς ὕλης λόγος διαφέρειν τῷ φυσικῷ· ἐπὶ μικρὸν γάρ τι μέρος Ἐμπεδοκλῆς καὶ Δημόκριτος τὸ εἶδος ὠνειροπόλησαν, ὁ μὲν τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν ἀρχὰς θέμενος εἰδοποιούς, Δημόκριτος δὲ τὰ σχήματα· εἰς δὲ τὴν ἐκ τῶν προειρημένων ἀνάγκην μᾶλλον ὁ περὶ τῆς μορφῆς καὶ τοῦ εἴδους, οὐ μέντοι γε ὡς τῆς ὕλης παντάπασιν ἐκλανθάνεσθαι. εἰ γὰρ ἡ τέχνη μιμεῖται τὴν φύσιν, τῆς δὲ αὐτῆς τέχνης εἰδέναι τὸ εἶδος καὶ τὴν ὕλην μέχρι τινὸς οἷον ἰατρικῆς, ὑγείαν καὶ χολὴν καὶ φλέγμα ἐν οἷς ἡ ὑγεία, ὁμοίως δὲ καὶ οἰκοδόμου τό τε εἶδος τῆς οἰκίας καὶ τὴν ὕλην ὅτι πλίνθοι καὶ | ξύλα, καὶ 168 τῶν ἄλλων οὕτως ὁμοίως, καὶ τῆς φυσικῆς ἂν εἴη τὸ γνωρίζειν ἀμφοτέρας τὰς φύσεις. ἔτι τε τῆς αὐτῆς τὸ τέλος εἰδέναι καὶ τὰ πρὸς τὸ τέλος, οἷον ἰατρικῆς ὑγείαν καὶ τὰ πρὸς ὑγείαν. οὗ ἄρα τὸ εἶδος γινώσκειν, τούτου καὶ τὴν ὕλην· ἕνεκα γὰρ τοῦ εἴδους ἡ ὕλη. ὅτι γὰρ τὸ εἶδος καὶ ἡ τοιαύτη φύσις τέλος τῶν φυσικῶν σωμάτων ἐστίν, οὕτως ἂν καθόλου μάθοις, ὅταν κινούμενόν τι συνεχῶς κἆτα ἀφικόμενον εἴς τι ἔσχατον καὶ τέλος παύσηται τῆς εἰς τὸ πρόσθεν ὁδοῦ. τοῦτο τῆς κινήσεως τέλος εἶχε καὶ τὸ οὗ ἕνεκα. νόει δέ μοι τὴν κίνησιν ἀνεμπόδιστον προϊοῦσαν καὶ περατουμένην καθ' αὑτήν, οὐκ ἔξωθέν τινος αἰτίας αὐτὴν ἐπισχούσης. τοιοῦτον οὖν τέλος τὸ εἶδος· ἐπὶ τοῦτο γὰρ αἱ φυσικαὶ κινήσεις ἐλθοῦσαι ἡ γένεσις καὶ ἡ αὔξησις τελειοῦνταί τε καὶ ἵστανται καὶ ἔπειτα ἀνακάμπτουσι. γελοίως δὲ ὁ ποιητὴς 'ἔχει τελευτὴν ἧσπερ οὕνεκ' ἐγένετο'. ἔστι μὲν γάρ τι ἔσχατον καὶ ὁ θάνατος, οὐ πᾶν δὲ τὸ ἔσχατον τέλος καὶ οὗ ἕνεκα, ἀλλὰ τὸ βέλτιον (πᾶν γὰρ ἀγαθοῦ τινος ἐφίεται), καὶ ἡ αὔξησις οὐ θανάτου χάριν ἐγίνετο εἴγε καὶ πρὸ τοῦ θανάτου παύεται πολλάκις,

1 ἐπεὶ E Aristot. 194a12 2 σιμοῦ E Aristot. 194a13 περὶ ἀμφοῖν] cf. Simpl. 299,30 3 γὰρ τὸ] γὰρ ἡ dubitanter Spengel 5 μέντοι WBL: μέν τι M παρὰ M (comp.) L: περὶ WB 6 ὁ om. L 7 διχῶς ἀπορήσειεν E_2FI Aristot. 194a15 ἐπεὶ EI Aristot. 194a16 περὶ om. W 11 μικρόν τι γὰρ W 12 ὁ μὲν—(13) σχήματα] cf. Simpl. 300,16 sqq. 13 εἰς] εἰ W 15 ἐκλανθάνεσθαι BL: ἐκλανθάνεται MW 17 ὑγίειαν et ὑγίεια L 20 τε] 'aut δὲ aut delendum' Spengel τὸ alt. om. W 21 ὑγίειαν bis L 24 post μάθοις iterat ἂν W ὅταν M (ὅ e corr.) ὅταν—(27) ἐπισχούσης] exscr. Philop. 235,13 sqq. κἆτα] εἶτα L_1 ut Philop. 27 οὐκ ἔξωθέν τινος] οὐδεμιᾶς Philop. 30 ante τελευτὴν add. τὴν L οὗπερ W οὕνεκ' MW: οὕνεκα B: οὖν ἕνεκα L 31 τέλος τε καὶ WBL 32 βέλτιστον Spengel (ut Aristot. 194a33); at cf. Philop. 236,17 33 ἐγένετο WB εἴγε] εἴτε M

ἀλλὰ τῆς τελειότητος καὶ τοῦ εἴδους. καὶ ἵσταται καθ' αὐτήν, ὅταν εἰς 168 τὸ τοιοῦτον τέλος ἀφίκηται, ὁ δὲ θάνατος τελευταῖον οὐχ ὡς σκοπός, ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖον σύμπτωμα τῆς τοιαύτης οὐσίας. ἔτι καὶ ποιοῦσιν αἱ τέχναι τὴν ὕλην αἱ μὲν ἁπλῶς, αἱ δὲ εὐεργόν· ἁπλῶς μὲν οἰκοδομικὴ τὰς πλίνθους, εὐεργὸν δὲ πλαστικὴ τὸν κηρόν. εἰ δὲ ταῖς ποιητικαῖς συμβαίνει πολλαχοῦ τὸ ποιεῖν τὴν | ὕλην, πῶς οὐ ταῖς θεωρητικαῖς τὸ γινώσκειν 169 αὐτὴν ἀναγκαῖον; ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τέλος ὄντες (πολλὰ γὰρ καὶ ἡμῶν γίγνεται χάριν) οὐ μόνον ἴσμεν τὰ ἡμῶν ἕνεκεν, ἀλλὰ καὶ χρώμεθα αὐτοῖς. πῶς δὲ ἡμεῖς καὶ ὅτι διχῶς τὸ τέλος, ἐν τοῖς ἠθικοῖς λέγεται σκέμμασιν. οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν, εἰ ποιοῦσιν ἔνιαι τέχναι τὴν ὕλην, ὅπου γε καὶ ὅσαι αὐτῶν ἀρχιτεκτονικαί, αἵπερ δοκοῦσι μάλιστα τοῦ εἴδους ἕνεκεν ἐπιτάττειν ταῖς ὑπ' αὐτάς, ὅμως καὶ τῆς ὕλης λόγον ποιοῦνται. δύο δέ ἐστιν εἴδη τῶν τοιούτων τεχνῶν καὶ ὅμως ἄμφω τῆς ὕλης φροντίζει, ὧν ἡ μὲν χρῆται τῷ εἴδει μόνῳ, τῇ δὲ ὑπ' αὐτὴν ὁποῖον τοῦτό ἐστιν καὶ ὅπως ἂν γένοιτο, ἐπιτάσσει· οὕτω γὰρ ἔχει κυβερνητικὴ πρὸς ναυπηγικήν· χρῆται μὲν γὰρ τῷ εἴδει τῆς νεὼς ὁ κυβερνήτης, ὑφηγεῖται δὲ ἐργαζομένῳ τῷ ναυπηγῷ ποῖον σχῆμα νεὼς πλωϊμώτερον. οὐ μέντοι γε ἐκ παντὸς ξύλου ναυπηγοῦντος ἀνάσχοιτο ἄν, ἀλλὰ μέλει καὶ ὕλης αὐτῷ· τὸ γὰρ εἶδος ᾧ χρῆται τοιᾶσδε ὕλης προσδεῖται, εἰ μέλει τὸ ἑαυτοῦ ἔργον εὖ ἀποδώσειν. ἄλλη δέ τίς ἐστιν τῶν ἀρχιτεκτονικῶν λεγομένων, ἣ χρῆται μὲν οὐκέτι τῷ εἴδει, ἀλλ' ἐργάζεται αὐτὸ καὶ ποιεῖ, ταῖς δὲ ὑπ' αὐτὴν ἐπιτάσσει περὶ τῆς ὕλης ὡς ναυπηγικὴ τῇ τε ὑλοτομικῇ καὶ τῇ πριστικῇ. ὥσπερ δὲ ἐν τοῖς κατὰ τέχνην ὅταν γίγνηται ὑπὸ τῆς τέχνης ἡ ὕλη, τοῦ εἴδους χάριν γίγνεται καὶ τοῦ ἔργου, οὕτως ἐφ' ὧν οὐ γίνεται ἀλλά ἐστιν, τοῦ εἴδους ἕνεκέν ἐστιν καθάπερ ἐν τοῖς φυσικοῖς. εἴρηται δὲ ὅτι τῷ τὸ τέλος γινώσκοντι καὶ τὰ πρὸς τὸ τέλος γνωστέον. ἔτι τῶν | πρός τι ἡ ὕλη· ἡ 170 γὰρ ὕλη τινὸς εἴδους καὶ ἄλλη γε ἄλλου, δῆλον δὲ ὡς προσεχής, ὥστε ὁ θάτερον εἰδὼς καὶ θάτερον εἴσεται ἐξ ἀνάγκης. περὶ μὲν οὖν τῆς ὕλης μέχρι τοσούτου ὁ φυσικὸς ἐπισκέψεται, ὥστε τὴν περὶ αὐτῆς θεωρίαν εἰς

1 ante καὶ ἵσταται ins. ἀμέλει L καὶ] ὡς B 2 τοιοῦτο W 3 ἔτι] ἐπεὶ Aristot. 194a33 4 γὰρ ante pr. ἁπλῶς add. L ἁπλῶς μὲν—(7) ἀναγκαῖον] cf. Simpl. 303,3 sqq. τὰς] τοὺς W 8 οὐ—αὐτοῖς] cf. Simpl. 304,6 sq. 9 post ἡμεῖς add. τέλος WB et (add. τὸ ante τέλος) L sec. Simpl. 303,29 (ἀλλὰ πῶς ἡμεῖς τέλη καὶ πῶς χρώμεθα πᾶσιν; ἢ ὅτι διχῶς τὸ τέλος), qui genuina verba Themistii, qualia M praebet, male intellexisse et interpunxisse videtur ἢ ὅτι in Themistio coni. Spengel (sec. Simpl.): ὅτι (om. καὶ) W 10 εἰ—(12) ποιοῦνται] cf. Simpl. 304,21 sqq. 11 μάλιστα om. W (at cf. Simpl.) ἐπιτάττει M 12 δέ] sic E Aristot. 194b1: δή I: δὴ καί F 14 μόνῳ MW: μόνον BL 15 ἐπιτάσει La χρεῖται L 17 πλοιμώτερον B 18 μέλλει MW ὕλης] in ras. M_2, εἴδους W 19 $με^{λλ}$ MW, μέλλει B 22 ὥσπερ—(24) ἐστίν] cf. Simpl. 305,17 sqq. 26 ἔτι] ἔστι W ἡ ὕλη γὰρ cod. M Philoponi 232,33 27 εἴδους M: εἴδους ὕλη WBL (e Philop. l. c.; at cf. Philop. 233,1) ἡ ante προσεχής add. BL (e Simpl. 305,31) ὥστε κτλ.] cf. Simpl. 305,29 28 περὶ—(44,1) ἐπαναφέρειν] exscr. Simpl. 306,5 sq. 29 ὁ φυσικὸς ἐπισκέψεται MWB, Simpl.: ἐπισκέψεται ὁ φυσικὸς L

τὸ εἶδος ἐπαναφέρειν, περὶ δὲ αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἄχρι τινὸς ἢ ὥστε μὴ 170 χωρίζειν αὐτὸ τῆς ὕλης, ἀλλ᾽ ὥσπερ ὁ ἰατρὸς νεῦρον ἐξετάζει οὕτως ὁ φυσικὸς ἄνθρωπον. εἰ γὰρ καὶ χωρίζεταί ποτε τὸ ἔνυλον εἶδος, ἀλλὰ λόγῳ γε. οὐχ ὑποστάσει. μαρτύριον δὲ τοῦ πάντα ἔνυλα εἶναι τὰ φυσικὰ εἴδη τὸ πάντα, ὅσα γίνεται ὑπὸ τοιούτων, καὶ αὐτὰ γίγνεσθαι τοιαῦτα· ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ καὶ ἥλιος, ὥστε ἀμφότερα ἔνυλα τὰ ποιητικὰ αἴτια, καὶ τὸ προσεχὲς ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ πρῶτον ὁ ἥλιος. εἰ δέ τι χωριστὸν εἶδος κατ᾽ οὐσίαν ἐστὶ καὶ ὅπως ἔχει πρὸς τὰ φύσει καὶ τί ἐστι, τῆς πρώτης ἔργον φιλοσοφίας διορίσαι. περὶ μὲν τῶν ἀρχῶν τῶν ὡς στοιχείων ἱκανὰ τὰ εἰρημένα ἔστω.

3. Ἀναλαβόντες δὲ ἄνωθεν περὶ τῶν αἰτίων πειραθῶμεν ἀποδοῦναι καθ᾽ ὅσους λέγεται τρόπους. ἕνα μὲν οὖν τρόπον αἴτιον λέγεται ἐξ οὗ γίνεταί τι ἐνυπάρχοντος, οἷον ὁ χαλκὸς τοῦ ἀνδριάντος καὶ ὁ χρυσὸς τῆς φιάλης καὶ τὰ τούτων γένη· προσεχῶς μὲν γὰρ ὕλη τῆς φιάλης οὗτος ὁ χρυσός, ὡς γένος δὲ ὁ χρυσὸς καὶ τὸ σῶμα. ἄλλον δὲ τρόπον τὸ εἶδος καὶ τὸ παράδειγμα. τουτέστιν ὁ λόγος τοῦ τί ἦν εἶναι. παράδειγμα δὲ εἶπον οὐχ ὡς οἱ τὰς ἰδέας λέγοντες αὐτό τι καθ᾽ αὑτὸ ὑφεστὼς καὶ χωριστὸν εἶδος. ἀλλ᾽ | ἐπειδὴ ὥρισται τὸ εἶδος ἑκάστου τῶν ὑπὸ φύσεως 171 γινομένων. οἷον ἀνθρώπου ἵππου βοὸς ἐλαίας συκῆς πλατάνου, καὶ ἡ ταῦτα δημιουργοῦσα ἀρχὴ μέχρι τοσούτου πρόεισι κινοῦσα τὴν ὕλην μέχρις οὗ τὸ εἶδος τοῦτο καὶ τὴν μορφὴν τελείως ἐναρμόσαι τῇ ὕλῃ. ἔτι ὅθεν ἡ ἀρχὴ πρώτη τῆς μεταβολῆς, οἷον ὁ βουλεύσας αἴτιος καὶ ὁ πατὴρ τοῦ τέκνου. πρώτην δὲ εἶπον ὅτι καὶ τὰ ὄργανα δοκεῖ κινήσεως αἴτια γίγνεσθαι, ἀλλ᾽ οὐ πρῶτα. πρὸς τούτοις ἕτερον αἴτιον ὡς τὸ τέλος, τοῦτο δέ ἐστι τὸ οὗ ἕνεκα, οἷον αἴτιον τοῦ περιπατεῖν ἡ ὑγεία καὶ οὐ μόνον τοῦ περιπατεῖν, ἀλλὰ πάντων ἁπλῶς, ὅσα ὑπὸ τοῦ ποιοῦντος τὸ τέλος γίγνεται μεταξὺ τοῦ τέλους, ἄλλο ἐξ ἄλλου, τούτων ἁπάντων αἴτιον ἡ ὑγεία, οἷον ἰσχνανσίας καθάρσεως φαρμακείας, τῶν πρὸς ταῦτα ὀργάνων· πάντα

1 περὶ—(3) ἄνθρωπον] exscr. Simpl. 308,11 sqq. (ὁ Θεμίστιος — — παραφράζων — — φησίν) τινὸς codd. Themistii et Simplicii: τίνος; Spengel et Diels μὴ superscr. B 2 ἰατρὸν EF Aristot. 194b11: τὸν ἰατρὸν I 3 εἰ γὰρ—(4) ὑποστάσει] ex Alexandro; cf. Simpl. 307,27 5 ante τοιούτων add. τῶν L 6 ante ἥλιος add. ὁ Laur. 85,18 (ut F Aristot. 194b13) 9 πρώτης τῆς φιλοσοφίας διορίσαι ἔργον F Aristot. 194b15: φιλ. ἔργον διορ. τῆς πρ. I: φιλ. τῆς πρώτης ἐστίν E τῶν ante ὡς om. W 10 τὰ εἰρημένα ἔστω MW: ἔστω τὰ εἰρημένα BL 11 Aristot. 194b17—25 praetermisit Them. 12 λέγονται W αἴτιον τρόπον W 14 προσεχῶς—(15) σῶμα] cf. Simpl. 310,13 sqq. ὕλην B 16 ὁ λόγος ὁ EI Aristot. 194b27 (ὁ λόγος F) παράδειγμα—(18) εἶδος] cf. Simpl. 310,23 17 αὐτό τι BL: αὐτόθι MW (αὐτὴν καθ᾽ αὑτήν τινα E Simpl. 310,23; τινα om. cett.) 17. 18 χωριστὸν—(21) ὕλῃ] cf. Philop. 244,20 sqq. 19 post ἵππου add. καὶ B 20 ἀρχὴν W μέχρι τοσούτου κτλ.] ex Alexandro (cf. Simpl. 311,18) Aristot. 194b27—29 praetermisit Themistius 22 ὁ ante πατὴρ om. L 23 πρῶτον W καὶ τὰ ὄργανα—(24) πρῶτα] cf. Simpl. 315,15 sq.; Philop. 245,25 25 αἴτιον om. W (ut Aristot. 194b33) ὑγίεια L (item v. 27) 26 post ἀλλὰ add. καὶ W 27 post τούτων add. μᾶλλον Laur. 85,18 29 ἰσχνανσίας MWB et I Aristot. 194b36: ἰσχνασίας L

γὰρ τοῦ τέλους ἕνεκα ταῦτα καὶ ὅσα ἔργα, ὡς τὸ περιπατεῖν, καὶ ὅσα ὄργανα, 171 ὡς σικυῖα σμίλη. τὰ μὲν οὖν αἴτια σχεδὸν τοσαυταχῶς λέγεται, συμβαίνει δὲ πολλαχῶς λεγομένων τῶν αἰτίων πολλὰ τοῦ αὐτοῦ γίγνεσθαι αἴτια, οὐ κατὰ συμβεβηκὸς μέν, οὐ μὴν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον οἷον φιάλης χρυσοχόος τε καὶ χρυσός· ἄμφω μὲν αἴτια καθ' αὑτά, ἀλλ' ὁ μὲν ὡς δημιουργός, ὁ δὲ ὡς ὕλη. δύναται δέ τινα καὶ ἀλλήλων αἴτια εἶναι, οἷον οἱ πόνοι τῆς εὐεξίας καὶ αὕτη τοῦ πονεῖν, ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς τέλος ἡ εὐεξία, οἱ πόνοι δὲ ὡς ἀρχὴ τῆς κινήσεως· ποιητικοὶ γὰρ οἱ πόνοι τῆς εὐεξίας καὶ τέλος ἡ εὐεξία τοῖς πόνοις. ἔτι δύναται ταὐτὸν αἴτιον εἶναι τῶν ἐναντίων, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως ἔχον. ὁ γὰρ | 172 παρὼν αἴτιος τῆς σωτηρίας τῆς νεὼς οὗτος ἀπὼν τῆς ἀνατροπῆς, ὡς ὁ κυβερνήτης. ἅπαντα μέντοι γε ὥσπερ ἔφην εἰς τέσσαρας τρόπους πίπτει τοὺς φανερωτάτους καὶ πάλιν γε αὐτοὺς ἀκριβείας ἕνεκεν ἐξαριθμητέον. πρῶτον μὲν εἰς τὴν ὕλην καὶ τὸ ὑποκείμενον, οὐχ εἷς δὲ ὁ τρόπος τῆς ὕλης· ἄλλως γὰρ ὑπόκειται τὰ στοιχεῖα ταῖς συλλαβαῖς (κατὰ σύνθεσιν γάρ) καὶ ἄλλως ἡ κυρίως ὕλη δέχεται τὸ εἶδος (κατὰ ἀλλοιώσεις γάρ)· γῆ δὲ καὶ ὕδωρ κατ' ἄμφω τοῖς τῶν ζῴων σώμασι. καὶ τὰ μέρη τῷ ὅλῳ καθ' ἕτερον τρόπον καὶ αἱ προτάσεις τοῦ συλλογισμοῦ τῷ συμπεράσματι. δεύτερον δὲ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ τὸν λόγον. καὶ τοῦτο δὲ λέγεται πολλαχῶς, ὅλον μὲν ἐπὶ τοῖς ἐκ μερῶν συγκειμένοις, ὅλον δὲ οὐ σὺν τοῖς μέρεσι (τοῦτο γὰρ ἤδη τὸ συναμφότερον), ἀλλὰ τὸ ἐπὶ πᾶσιν αὐτοῖς ἐπιθεωρούμενόν τε καὶ ἐπιγιγνόμενον οἷον ἡ τελειότης, καὶ † καθ' ὃ ὅλον λέγεται ὅλα, σύνθεσις δὲ ἐπὶ τοῖς συντιθεμένοις, εἶδος δὲ ἐπὶ τῆς κυρίως ὕλης. εἰς τρίτον δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως, οἷον τὸ σπέρμα καὶ τὸν ἰατρὸν καὶ τὸν βουλεύσαντα καὶ ὅλως τὸ ποιητικὸν αἴτιον. τέταρτον δὲ τὸ τέλος καὶ τὸ ἀγαθόν· τὸ γὰρ οὗ ἕνεκα βέλτιστον καὶ τέλος τῶν ἄλλων ἐθέλει εἶναι, διαφέρει δὲ οὐδὲν ἀγαθὸν αὐτὸ εἰπεῖν ἢ φαινόμενον ἀγαθόν. τὰ μὲν οὖν αἴτια ταῦτα καὶ τοσαῦτά ἐστιν.

Ἀποδιδόντες δὲ αὐτὰ πολλαχῶς ἀποδίδομεν ἐφ' ἑκάστου εἴδους τῶν αἰτίων, οἷον ἐπὶ τοῦ ποιητικοῦ καὶ τῆς τοιαύτης αἰτίας· ἤτοι γὰρ προσεχῶς

---

2 ὡς σικυῖα σμίλη om. B (cf. Simpl. 316,7) σικύα Spengel τοσαῦτα L
7 καὶ—(9) εὐεξίας om. W αὕτη Spengel: αὐτὴ libri (αὐτὸ L_1) 8 τῆς om. L
9 ἔτι δύναται κτλ.] cf. Simpl. 319,4sq. 10 ἔχον Spengel e Simpl. 319,9: ἐχόντων libri ὁ γὰρ παρὼν αἴτιος] ὃ γὰρ παρὸν αἴτιον et postea τοῦτο ἀπιὸν Spengel coll. Aristot. 195a12 et Simpl. 319,11: at fortasse in scriptura illa vitiosa ἐχόντων ansa emendationis quaerenda est
12 τέτταρας WL πίπτει τόπους E Aristot. 195a15; cf. Diels *Zur Textgesch.* 13
13 ἕνεκεν MWB et ed. Ald. Simpl. 319,22: ἕνεκα L (om. libri Simplicii) 15 ἄλλως] cf. Simpl. 319,32 σύνθεσιν (et v. 16 ἀλλοιώσεις)] ex Alexandro (cf. Simpl. 320,1)
19 δὲ] 'fort. δ' εἰς' Spengel (cf. Simpl. 320,12) 20 ὅλον δὲ οὐ—(22) ἐπιγιγνόμενον] cf. Simpl. 320,14 (ubi post οὐ add. τὸ) 22 καθ' ὃ ὅλον] ὃ om. L; ego in loco difficillimo quicquam decernere non ausim 23 συντεθειμένοις WB_1 23. 24 τρίτον δ' εἰς Spengel 24. 25 βουλεύσοντα W 25 ὅλον L 25. 26 τἀγαθόν L 27 οὐδὲν M: οὐθὲν WBL (μηδὲν εἰπεῖν αὐτὸ ἀγαθὸν E Aristot. 195a25: αὐτὸ μηδὲν εἰπεῖν ἀγ. FI) αὐτὸ—ἀγαθὸν om. B 30 γὰρ om. W

ἢ κοινότερον, προσεχῶς μὲν ὅταν λέγωμεν αἴτιον τῆς | ὑγείας τὸν ἰατρόν, 173 κοινότερον δὲ ὅταν τὸν τεχνίτην. πάλιν ἢ καθ' αὑτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκός· καθ' αὑτὸ μὲν γὰρ αἴτιον τῆς ὑγείας ὁ ἰατρός, ἀλλ' ἐπειδὴ συμβέβηκεν αὐτῷ 'Ακουμενῷ εἶναι, αἴτιον ἂν εἴποιμεν καὶ τὸν 'Ακουμενὸν τῆς ὑγείας. καὶ τὰ περιέχοντα τὸ συμβεβηκὸς [αἴτιον] καὶ αὐτὰ τὰ αἴτια πολλάκις λέγεται, οἷον ἄνθρωπος τῆς ὑγείας αἴτιος καὶ τὸ ζῷον. ἔστι δὲ καὶ τῶν συμβεβηκότων ἄλλα ἄλλων πορρώτερα καὶ ἐγγύτερα, οἷον ὁ λευκὸς καὶ ὁ μουσικὸς αἴτιος γίγνεται τῆς ὑγείας, ᾗ συμβέβηκε τῷ ἰατρῷ λευκῷ ἢ μουσικῷ εἶναι. πάλιν ταῦτα ἔστιν ἀποδιδόναι ἢ συμπλέκοντας ἢ χωρίς, συμπλέκοντας μὲν 'ὁ 'Ακουμενὸς ἰατρὸς αἴτιος τῆς ὑγείας ἢ λευκὸς ἰατρός' χωρὶς δὲ 'ὁ 'Ακουμενὸς αἴτιος ἢ ὁ ἰατρὸς αἴτιος'. ἐξ οὗ οἱ τρόποι τῶν ἀποδόσεων· ἢ γὰρ ὡς τὸ προσεχὲς καὶ καθ' ἕκαστον, ἢ ὡς τὸ γένος, ἢ ἢ κατὰ συμβεβηκός, ἢ ὡς τὸ γένος, ἢ ὡς τὰ συμπλεκόμενα, ἢ χωρίς. τοῦτο δὲ οὐκ ἐπὶ τοῦ ποιητικοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εὕροις ἂν οὕτω γιγνόμενον, οἷον ἐπὶ τῆς ὕλης. οὗτος ὁ χαλκὸς αἴτιος τοῦ Διαδουμένου καὶ ἁπλῶς χαλκὸς καὶ τὸ σῶμα. πάλιν τὸ ἐρυθρὸν (ἔστω γὰρ ἐρυθρὸς ὁ χαλκὸς) καὶ ἁπλῶς ὁ ἐρυθρὸς καὶ ἔτι μᾶλλον ὁ κεχρωματισμένος καὶ συντιθεὶς ὁ ἐρυθρὸς χαλκὸς ἢ ὁ μέλας χαλκός. τοῖς δὲ αἰτίοις ἀνάλογόν τε καὶ ἐξίσου καὶ | τὰ αἰτιατὰ λέγεται· ἢ γὰρ προσεχῶς αἰτιατὸν ἀποδί- 174 δομεν ἢ τὸ γένος τούτου, οἷον Πολύκλειτος ἐποίησε τόνδε τὸν Διαδούμενον ἢ τὸν ἀνδριάντα ἢ ὅλως τὴν εἰκόνα· ὁμοίως ἐπὶ τοῦ κατὰ συμβεβηκότος, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον ἀπομηκύνωμεν. ἕκαστος δὲ τῶν ἓξ τούτων τρόπων διχῶς αὖθις ἀποδίδοται, ἢ γὰρ δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ· διαφέρει δέ, ὅτι τὰ μὲν ἐνεργοῦντα αἴτια ἅμα τέ ἐστι καὶ οὐκ ἔστι τοῖς ἐνεργουμένοις αἰτιατοῖς, οἷον ὁ τέμνων τῷ τεμνομένῳ καὶ ὁ πρίζων τῷ πριζομένῳ, τὰ δὲ κατὰ δύναμιν οὐκ ἀεί· φθείρεται γὰρ οὐχ ἅμα ὁ οἰκοδόμος τῇ οἰκίᾳ οὐδὲ ὁ

---

1 κοινώτερον L ὑγιείας L (et sic ubique fere) 2 τὸν om. W 3 ὁ om. E Aristot. 195^{a}30 4 ἀκουμενῷ M: ἀκουμένῳ WB: κακουμένῳ L ἂν] ἄρ' W εἴποιμεν post 'Ακουμενὸν L τὸν om. L 'Ακουμενὸν] cf. quae adn. antea 5 τὸ συμβεβηκὸς αἴτιον MWB: delevi αἴτιον (coll. Aristot. 195^{a}36): τὸ κατὰ συμβεβηκὸς αἴ. L (e Simpl. 323,8) τὰ ante αἴτια om. L_2a (et EI Aristot. 195^{a}29 7 τῶν ante ἄλλων add. L πορρώτερον καὶ ἐγγύτερον Spengel (ex Arist. 195^{b}2); malim πορρωτέρω καὶ ἐγγυτέρω (cf. Simpl. 325,1) 8 ὑγείας B: ὑγιείας L, αἰτίας MW ᾗ] 'fort. καὶ' Spengel 10 (et 11) 'Ακουμενὸς] cf. quae adn. ad v. 4 (v. 11 in M quoque ἀκούμενος legitur) 11 οὗ MWB: ὧν L 13 ἢ ὡς τὸ συμβεβηκὸς Spengel ex Aristot. 195^{b}14 et Simpl. 324,14 sqq.; possis etiam ἢ ⟨ὡς τὰ⟩ κατὰ συμβεβηκὸς supplere post ἢ ὡς τὸ γένος inserendum esse τοῦ συμβεβηκότος (sec. Simpl. l. c.) censet Spengel τὰ ante συμπλεκόμενα om. BL: συμπλεκόμενα ταῦτα Arist. 195^{b}15 ὡς ante χωρὶς excidisse putat Spengel; at cf. Simpl. 324,16 15 διαδουμένου M et Victorius e coni.: διδομένου WBL 16 τὸ ἐρυθρὸν M: τόδε τὸ ἐρυθρὸν (e Simpl. 325,3) WB: τοδὶ τὸ ἐρυθρὸν L 17 ὁ pr. om. M (in quo ρυθρὸ in ras. man. 2) W 19 αἰτιατὰ] cf. Simpl. 324,23 20 τόνδε τὸν scripsi (sec. Simpl. 324,27): τοδὶ τὸ MWB: τὸ L (unde τὸν Spengel) 21 ἢ ὅλως] sic E Aristot. 195^{b}8: ἢ καὶ ὅλως F an συμβεβηκός ? 22 ἀπομηκύνομεν W ἕκαστος MW: in B comp. inc.: ἕκαστοι L 23 ἀποδίδοται MWB: ἀποδίδονται L 25 ὁ bis om. E Aristot. 195^{b}18. 19 πρίζων] cf. Philop. 253,15 26 ὁ ante οἰκοδόμος om. M (cf. Simpl. 326,3; Philop. 253,18)

τέκτων τῷ βάθρῳ. τὸ δυνάμει δὲ λέγω νῦν οὐ μόνον ἐνεργῆσαι, ἀλλὰ καὶ 174 τὸ πεπαυμένον τῆς ἐνεργείας. δεῖ δὲ ἀεὶ τὸ αἴτιον ἑκάστου τὸ κυριώτατον καὶ προσεχέστατον ζητεῖν, τοῦτο δ' ἔστιν ἐφ' ᾧ παύεται ἡ ζήτησις τοῦ διὰ τί, οἷον 'διὰ τί αἴτιος οὗτος τῆς οἰκίας; ὅτι οἰκοδόμος. διὰ τί δὲ ὅλως οἰκοδόμος αἴτιος οἰκίας; ὅτι τὴν οἰκοδομικὴν ἔχει τέχνην'. ἐνταῦθα δὲ ἐλθόντα στῆναι ἀνάγκη· ἡ γὰρ ἐξῆς εὐήθης ἐρώτησις. πρώτη ἄρα ἡ τέχνη αἰτία τῆς οἰκίας. λεκτέον δὲ καὶ τὰ γένη τῶν γενῶν αἴτια καὶ τὰ καθ' ἕκαστον * * *, οἷον ἀνδριαντοποιὸς μὲν ἀνδριάντος αἴτιος, ὅδε δὲ τουδί, καὶ τὰ μὲν δυνάμει αἴτια τοῖς δυνάμει, τὰ δὲ ἐνεργοῦντα τοῖς ἐνεργουμένοις αἰτιατοῖς. πόσα μὲν οὖν τὰ αἴτια καὶ ποσαχῶς ἀποδίδοται, διώρισται καθ' ἕκαστον ἡμῖν.

4. Λέγεται δὲ καὶ ἡ τύχη πολλῶν αἰτία καὶ τὸ αὐτόματον καὶ πολλὰ καὶ εἶναι καὶ γίγνεσθαι διὰ | τύχην καὶ τὸ αὐτόματον. 175 ταῦτα μὲν ὑπὸ τίνα τρόπον τῶν προειρημένων αἰτίων ἐστὶν καὶ πότερον ταὐτὸν τύχη καὶ τὸ αὐτόματον ἢ ἕτερον καὶ ὅλως τί ἐστιν ἑκάτερον, ἐπισκεπτέον. ⟨πρότερον ἐπισκεπτέον⟩ δέ, εἰ ἔστιν ὅλως· ἀρχὴ γὰρ αὕτη. φαίη γὰρ ἄν τις κενὸν ὄνομα τὴν τύχην εἶναι· καὶ γὰρ ἐφ' ὧν αἰτία λέγεται καὶ ὀνομάζεται, πάντως ἔστιν αἴτιον ὡρισμένον λαβεῖν ἐκ τῶν προαποδεδομένων τρόπων ἡμῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, οἷον εἰς τὴν ἀγοράν τις ἐλθών, ἵνα τῷ δεῖνι διαλεχθείη, κατέλαβε τὸν ἑταῖρον ἐξ ἀποδημίας ἐπανήκοντα, ὃν ἐβούλετο μὲν ἰδεῖν, οὐκ ᾤετο δὲ τηνικαῦτα. τούτου γὰρ εἰ ἔροιο τὴν αἰτίαν καὶ ὅπως κατείληφε τὸν ἑταῖρον, ἀπὸ τύχης μὲν ἂν φαίη, κενολογεῖ δέ. πῶς γὰρ ἀπὸ τύχης, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως, καθ' ἣν προείλετο εἰς τὴν ἀγορὰν προελθεῖν; τί γάρ; εἰ μὴ τούτου προῆλθεν ἕνεκεν, ἀλλὰ ἄλλου του, ἄλλην τινὰ αἰτίαν τῆς θέας τοῦ φίλου περιβλεπτέον καὶ οὐ τὴν πρόοδον. εἰ δὴ τὴν μὲν τύχην ἀόριστον αἰτίαν

---

1 τὸ δυνάμει—(2) ἐνεργείας] cf. Simpl. 326,7 2 δεῖ—(5) τέχνην] cf. Philop. 253,30—254,1 τὸ κυριώτατον Spengel: τὸ καιριώτατον W: τὸ καιριώτερον M (praeterea v. 3 προσεχέστερον Laur. 85,14): τὸ κυριώτερον BL; at vide, ne illa verba ut glossema e Philopono 253,30 illatum delenda sint (cf. 258,16) 3 δὲ WB ᾧ M et Spengel e coni.: ὃ WBL 4 διὰ τί κτλ.] cf. Philop. 258,20 sqq. 5 ἐνταῦθα—(7) οἰκίας] exscr. Philop. 258,21 sqq. 8 lacunam indicavi, quae in WBL verbis ἀντιθετέον τοῖς καθ' ἕκαστον (sec. Simpl. 326,31) expleta est; fortasse Themistius scripsit τὰ καθ' ἕκαστον τῶν καθ' ἕκαστον ἕκαστα bis FI Aristot. 195b26 ὅδε scripsi: ὁ δὲ M: ὁδὶ WBL 9 μὲν om. W 13 καὶ εἶναι om. M: καὶ om. B διὰ] διὰ τὴν E Aristot. 195b32: καὶ διὰ F (διὰ post καὶ repet. EF) μὲν M (μὴν Laur. 85,14): μὲν οὖν WB: οὖν L 14 αἰτιῶν L ἡ τύχη Arist. 195b34 praeter I 15 ταὐτόματον WBL 15. 16 alterum ἐπισκεπτέον excidisse recte sensit Spengel; sed erravit eo, quod γὰρ delendum esse censuit, cf. Simpl. 328,16 et Philop. 259,18 17 κενὸν ὄνομα] cf. Simpl. 330,28; Philop. 259,25 18 ἔστιν αἴτιον] εἶναί τι αἴτιον Arist. 196a1 (at τι om. F): τὰ αἴτια Simpl. 328,27 18. 19 προαποδιδομένων a 20 ἑταῖρον] χρεώστην Simpl. (v. 33), φίλον Philop. (v. 28) 20. 21 ἐπανήκοντα ML: ἥκοντα W: om. B 21 ἐβουλεύετο L (et K Philop. 259,29) 23 ante ἀπὸ τύχης add. οὐκ M solus αὐτοῦ Spengel 24 προείχετο L τί γάρ; εἰ scripsi: εἰ γὰρ εἰ libri: καὶ γὰρ εἰ Spengel 25 ἕνεκα L 26 εἰ δὴ κτλ.] cf. Philop. 260,6 sqq. (ubi τιθέμενοι)

καὶ οἱ τιθέντες νομίζουσιν, ἐφ' ἑκάστῳ δὲ τῶν ἀπὸ τύχης λεγομένων ἐστὶν 175 αἴτιον ὡρισμένον λαβεῖν, πῶς οὐκ ὄνομα λέγουσιν ἄνευ πράγματος οἱ τὴν τύχην ὡς αἰτίαν τινῶν ἀποσεμνύνοντες; οὐ παροπτέον δὲ οὐδὲ τοὺς παλαιούς, ὅσοι περὶ αἰτίων ἐφιλοσόφησαν, ὧν οὐδέ τις αὐτὴν ἐν τούτοις καταριθμήσαιτο.. ταῦτα μὲν οὖν εἴποιεν ἂν τὴν τύχην ἐξελαύνοντες ἐκ τῶν πραγμάτων, ἡμεῖς δὲ τὸν μὲν πρότερον λόγον τοὐναντίον περαίνειν οὔ βούλεται. βούλεται | μὲν γὰρ ἀναιρεῖν τὴν τύχην, λανθάνει δὲ αὐτὴν 176 μᾶλλον κρατύνων. εἰ γὰρ ἔχοντες ἅπαντες ἅπαντα τὰ γιγνόμενα εἰς ὡρισμένας αἰτίας ἀνάγειν ἀεί, καὶ τοῦτο οὐκ ἀγνοοῦντες ὅμως οὐχ ἅπαντα ἀπὸ τύχης γενέσθαι λέγομεν, ἀλλὰ τὰ μὲν τὰ δὲ οὔ, δῆλον ὡς αἴτιόν τι παρὰ τὴν ὡρισμένην αἰτίαν ἡ τύχη, εἴγε ἀποροῦμεν μὲν οὐδέποτε ὡρισμένης ἀρχῆς, αἰτιώμεθα δὲ ἐπ' ἐνίων οὐ τὴν ὡρισμένην καὶ πρόδηλον ἀρχήν, ἀλλὰ τὴν τύχην ὡς οὖσαν ἕτερον παρ' ἐκείνην. διὰ τί γὰρ Ἀχιλλεὺς μὲν ἐκ προαιρέσεως λέγεται ἀνῃρηκέναι τὸν Ἕκτορα, Ἄδραστος δὲ ἀπὸ τύχης τὸν Κροίσου παῖδα; ἐχρῆν γὰρ καὶ τοῦτον ἐκ προαιρέσεως λέγειν καθάπερ τὸν Ἀχιλλέα. ἐξήρκει γὰρ αὐτοῖς κἀπὶ τούτου ληρεῖν, ὡς εἰ μὴ προείλετο ἀφεῖναι τὸ δόρυ, οὐκ ἂν ὁ Κροίσου παῖς ἀνῃρέθη· ἀλλὰ προείλετο μὲν ὅτε ἀφῆκε τὸ δόρυ, προείλετο δὲ οὐ κατὰ τοῦ Κροίσου παιδός, ἀλλὰ κατὰ τοῦ θηρίου. τῆς μὲν οὖν ἀφέσεως αἰτιῶ τὴν προαίρεσιν, τοῦ φόνου δὲ μή· πῶς γάρ; ὃ εἰ προῄδει συμβησόμενον, οὐκ ἂν ἔπεμψε τὸ ἀκόντιον· ὥστε καλῶς ἀπὸ τύχης λέγεται καὶ οὐκ ἀπὸ προνοίας ὁ τοιοῦτος φόνος. οὕτως καὶ συγγνώμης ἐπὶ τούτοις τυγχάνουσιν, καὶ ὁ Κροῖσος εὐγνώμων ἦν οὐ παροξυνόμενος πρὸς τὸν δράσαντα. εἰ δὲ μηδεὶς ἐμνημόνευσε τύχης τῶν παλαιῶν, τί τοῦτο; ἐκείνων γὰρ ἔγκλημα τοῦτο, οὐχὶ τῆς τύχης ἀναίρεσις. φαίνονται μὲν γὰρ ὡς ἀληθῶς οὐδαμοῦ λόγον πεποιημένοι περὶ αὐτῆς, οὐκ Ἐμπεδοκλῆς, οὐκ Ἀναξαγόρας, οὐκ ἄλλος τις· οὔτε γὰρ ἓν ὧν ἔλεγον αἰτίων, ᾤοντο εἶναι τὴν τύχην, | οἷον φιλίαν 177 ἢ [τὸ] νεῖκος ἢ νοῦν ἢ πῦρ, οὔτε τι προσόμοιον τούτοις, ἀλλ' οὐδὲν τοῦτο

1 καὶ om. W 3 οὐδὲ om. L 4 ἐφιλοσόφισαν L οὐδεὶς (an οὐδὲ εἷς?) —(5) κατηριθμήσατο Spengel; οὐδεὶς — ἀπηριθμήσατο Philop. 260, 18 sq. 4. 5 καταρυθμήσαιτο W 5 εἴποιεν scripsi: εἴποιμεν libri 6 μὲν om. W ante τοὐναντίον add. φαμὲν WBL περαίνειν Spengel: παραινεῖν libri (περανεῖν Laur. 85,18) 7 βούλεται μὲν — (22) τυγχάνουσιν] isdem fere verbis Simpl. 329,27 sqq. 8 τὰ om. L 9 ἀεὶ om. Simpl. 10 ἀπὸ — τὰ δὲ οὔ] aliter Simpl., cf. Philop. 260,26 δ' WB 11 τῦχνη (!) M τύχη καὶ τὸ αὐτόματον. εἰ γὰρ Simpl. 13 ὡς — ἐκείνην] aliter Simpl. 15 ἐχρῆν — (16) ὡς] καίτοι καὶ οὗτος Simpl. 17 ἀφῆναι BL ὁ τοῦ Κροίσου Simpl. 18 ὅταν ἀφῆκε libri (quod defendere non audeo; cf. Schmid *Atticismus* II, 60): corr. Spengel: ἀφεῖναι Simpl. et Philop. 261,7 19 ἀφήσεως W (inc.) αἰτιῶ] αἰτίαν — ῥητέον Simpl. 20 μή· πῶς γάρ;] οὐδαμῶς· πῶς γὰρ προείλετο Simpl. 21 ἔπεμψε om. W 22 οὕτως] διὸ Simpl. τούτοις] τοῖς τοιούτοις Simpl. 23 εὐγνώμων ἦν scripsi: εὐγνώμων ὢν libri fere omnes (εὐγνωμὼν B, εὐγνωμῶν L_1, εὐγνωμῶν ὢν L_2a): εὐγνώμων Spengel; εὐγνωμονῶν Victorius 26 ἄλλ^ω M 27 αἴτιον L 28 τὸ del. Spengel (cf. Arist. 196a18; Simpl. 330,11) πῦρ ἢ νοῦν FI Aristot. ib.

πρὸς τὸν λόγον ἐστίν, ἐπεὶ καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν οὐδένα ἐποιήσαντο 177 λόγον, ἀλλ' ὅ γε χρόνος ἱκανὸς ἐξευρεῖν τὴν ἀλήθειαν. καίτοι θαυμαστὸν μέν, εἰ μηδὲν ὑπολαμβάνοντες τὴν τύχην ὅμως οὐκ ἔπειθον τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἐπὶ κενὸν ὄνομα φέρονται, θαυμαστὸν δέ, εἰ γινώσκοντες οὖσαν κατέλιπον διδάξαι ὅπως ἐστίν. ἐγὼ δὲ ἀναμιμνήσκομαι, ὡς Ἐμπεδοκλῆς καὶ ἄκων περιπίπτει που τῷ ὀνόματι καὶ χρώμενος εἰς ἀπόδοσιν τῆς φυσιολογίας τῇ τύχῃ πολλάκις λανθάνειν οἴεται· τῆς γὰρ τοῦ ἀέρος ἀποκρίσεως τὴν τύχην αἰτιᾶται λέγων

ὡς οὕτω συνέκυρσε θέων τότε, πολλάκι δ' ἄλλως,

καὶ τὰ μόρια τῶν ζῴων τὰ πλεῖστα ἀπὸ τύχης γενέσθαι φησίν. ἀλλ' οὗτος μὲν εἰς μικρὰ αὐτῇ καταχρώμενος, εἰ μηδένα αὐτῆς πεποίηται λόγον, ἧττονος ἄξιος κατηγορίας ἂν εἴη, Δημοκρίτῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις πῶς οὐκ ἄξιον ἐγκαλεῖν; οἳ τὰ μέγιστα αὐτῇ προστιθέντες οὐδὲ ἐλαχίστου λόγου μεταδεδώκασιν ἀνθρώποις τοὺς ἀπείρους οὐρανοὺς καὶ τὴν δίνην καὶ τὴν κατέχουσαν τάξιν εἰς ἄλλο μὲν οὐδὲν αἴτιον ἀναφέροντες, τύχης δὲ ἀνάψαντες μόνης καὶ τοῦ αὐτομάτου. καίτοι καὶ τοῦτο αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ θαυμάζω τῶν ἀνδρῶν, εἰ τὰ μέγιστα καὶ θειότατα τῶν φαινομένων, τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν τῶν ἄστρων χορείαν, ἐν οἷς οὐδὲν ἀόριστον οὐδὲ ἄτακτον, εἰς τὸ αὐτόματον ἀνάγουσι καὶ τὴν τύχην ὁρῶντες καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα καθ' ὡρισμένας αἰτίας καὶ τεταγμένας γινόμενα, εἴτε φύσιν εἴτε νοῦν εἴθ' ἕτερόν | τις ὀνομάζειν βούλοιτο τὰς αἰτίας· οὐ γὰρ περὶ τούτου νῦν 178 διαφέρομαι, ἀλλ' ὅτι γε πόρρωθεν τὸ ἄλογον καὶ ἄτακτον καὶ αὐτόματον τῆς γενέσεως τούτων δῆλόν ἐστιν. διὰ τί γὰρ οὐ γίγνεται ὅ τι ἔτυχεν ἐξ ὅτου ἔτυχεν, εἰ τύχη τὸ αἴτιον ἦν, ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπου μὲν ἄνθρωπος, ἐκ δὲ ἐλαίας ἐλαία; καὶ οὐδεὶς ἀπὸ τύχης φησὶν ἵππον ἐξ ἵππου τετέχθαι ἢ τὸν ἄσταχυν ἐκ τοῦ πυροῦ βεβλαστηκέναι. εἰ ταῦτα μὲν οὕτως, ἃ καὶ ἐμποδίζεται καὶ διακόπτεται πολλάκις, ὁ δὲ οὐρανὸς καὶ τὰ ἄστρα καὶ ἡ ἀκίνητος καὶ διαιωνίζουσα τάξις οὐ κατὰ νοῦν οὐδὲ κατὰ λόγον συντέτακται, ἀλλ' ἐκ ταὐτομάτου καὶ τύχης, ἀμφότερα οὖν ἁμαρτάνουσι, καὶ ὅτι πάντων αὐτὴν αἰτιῶνται καὶ ὅτι μηδὲν ὑπὲρ αὐτῆς ἡμᾶς διδάσκουσιν. εἰσὶ δέ τινες οἳ τὴν τύχην αἰτίαν μὲν εἶναι καὶ πάνυ πολλῶν πεπιστεύκασιν, οὐκ ἔχοντες δὲ ⟨περὶ⟩ τὴν φύσιν αὐτῆς ἀποδοῦναι εὐσχήμονα λόγον ἀπο-

2 θαυμαστὸν — (5) ὅπως ἐστίν] exscr. Simpl. 330,27   5 παρέλιπον (e Simpl. 330,29) L: I Aristot. 196a20: παρέλειπον EF Aristot.   post ἀναμιμνήσκομαι add. νῦν WBL   6 περιπίπτοι WB   9 Emp. 167 Stein   πολλάκις WL   10 φησίν] φησὶν οὗτος E Aristot. 196a24   11 μηδὲν a   12 κατηγορίας] cf. Philop. 261,31 (ἐπιστάσεως Simpl. 331,16)   δημοκρίτῳ BL: δημόκριτος MW   14 λόγοις W   δίνην L et Paris. 1888 corr.: δίκην MBW   16 αὐτὸ om. E Aristot. 196a28   καθ' αὐτὸ L   17 τὰ μέγιστα — (19) τύχην] exscr. Simpl. 331,30   17. 18 τὸν οὐρανὸν L (e Simpl.): τῶν οὐρανῶν MWB   18 τὴν om. W   ἀστέρων W (ut aDF Simpl.)   19. 20 τὰ ante ζῷα om. BL   21 εἴ τι ἕτερον Aristot. 196a30 (τι om. F)   23 διὰ τί — (25) τετέχθαι] exscr. Simpl. 331,26 sqq.   ὅ τι] διότι M   24 τύχοι B   29 οὖν om. L   31 εἶναι αἰτία μὲν ἡ τύχη E Aristot. 196b5, εἶναι μὲν αἰτία ἡ τύχη FI   32 περὶ addidi   αὐτοῖς M_1 post ἀποδοῦναι add. εἰς L

διδράσκουσιν ἄδηλον αὐτὴν αἰτίαν ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ τιθέμενοι. ἐοίκασι 178 δὲ ἐξ ὧν λέγουσιν θεῖόν τι καὶ δαιμονιώτερον αὐτὴν ὑπολαμβάνειν· ταύτης δὲ καὶ οἱ πολλοὶ τῆς δόξης εἰσὶ σεβόμενοι τὴν τύχην καὶ νεὼς οἰκοδομοῦντες αὐτῇ μετὰ τῶν θεῶν. σκεπτέον οὖν ἡμῖν ὥσπερ ἔφην, περὶ αὐτῆς κατὰ τὴν συνήθη μέθοδον.

5. Ὅτι μὲν οὖν ἔστιν καὶ ἐν οἷς ἐστιν ἡ τύχη, λάβοιμεν ἂν οὕτως. τῶν γιγνομένων τὰ μὲν ὡσαύτως ἀεὶ γίγνεται ὡς τὰ ἀίδια, τὰ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς τὰ φύσει, τὰ δὲ ἀντικείμενα τούτοις ὡς τὰ ἐπ' ἔλαττον. ἐπειδὴ γάρ εἰσί τινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γιγνόμενα, δῆλον ὡς ἐστί τινα καὶ ἐπ' ἔλαττον, ἃ | τὴν ἀναγκαίαν ἐκείνων γένεσιν διακόπτει. πότερον οὖν ἐν τοῖς 179 ἐξ ἀνάγκης ἡ τύχη; καὶ τίς ἂν εἴποι τὸν ἥλιον ἀπὸ τύχης ἀνατέλλειν ἢ δύεσθαι τήμερον; ἀλλ' ἐν τοῖς ἐπὶ τὸ πλεῖστον; ἀλλ' οὐδεὶς λέγει Καλλίαν ἐκ τύχης πενταδάκτυλον γενέσθαι ἢ καῦμα ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα ἢ χειμῶνα κατὰ τὸν τοξότην ὄντος ἡλίου. ἆρ' οὖν ἐν τοῖς ἐπ' ἔλαττον ἡ τύχη; τοῦτο γὰρ ἡ κοινὴ δόξα φησί· τά τε γὰρ ὑπὸ τύχης γινόμενα σπανίως οἷόν τε συμβαίνειν καὶ τὰ σπανίως συμβαίνοντα ἀπὸ τύχης οἷόν τε γίνεσθαι· καὶ τοῦτο μὲν ἐνταῦθα μενέτω τὸ τὴν τύχην ἐν τοῖς ἐπ' ἔλαττον εἶναι. πάλιν δὲ ἄλλως διαιρουμένοις τῶν γινομένων τὰ μὲν ἕνεκά τινος γίνεται, ὥσπερ ὅσων διάνοια καὶ ὅσων ἡ φύσις δημιουργός, τὰ δὲ οὐδενὸς χάριν, ὥσπερ ὅταν ἡμεῖς ἐκτείνωμεν τρίχας ἢ κάρφος ἀναιρώμεθα. τούτων δὴ ποῦ τακτέον τὴν τύχην; φημὶ ὡς ἐν τοῖς ἕνεκά του. πῶς δέ, ἀναμεῖναι μικρὸν βούλομαι· νῦν δὲ ἀναθεμένοις τοῦτο. οὐ γὰρ εἰς μακρὰν ἀποδειχθήσεται, τὸ συμβαῖνον δὲ ἐκ τῶν λημμάτων συλλογισώμεθα. κεῖται δὴ τὴν τύχην ἐν τοῖς ἐπ' ἔλαττον εἶναι, κεῖται δὲ καὶ ἐν τοῖς ἕνεκά του. τί δὴ τὸ ἐκ τούτων συμπεραινόμενον; τό τινα γίνεσθαι καὶ ἐπ' ἔλαττον ἐν τοῖς ἕνεκά τινος γιγνομένοις. τοῦ δὴ χάριν ὑπήχθην τουτὶ συλλογίσασθαι πρὸ τῆς θατέρου τοῖν λημμάτοιν διδασκαλίας; ὅτι τὸ ἕνεκά τινος οὐκ ἐν τοῖς ὡσαύτως ἔχουσι μόνον, οὐκ ἐν τοῖς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμοίως. ἀλλ' οὐ δεῖ θαυμάζειν, εἰ καὶ ἐν τοῖς ἐπ' ἔλαττον εὑρεθείη. εἶεν. πῶς οὖν ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον ἐν τοῖς ἕνεκά του; | προσδεῖ γὰρ δὴ τούτου 180

---

1 ἄδηλον κτλ.] cf. Simpl. 333,3 3 σεβόμενοι κτλ.] cf. Simpl. 333,12 6 λάβοιμεν Spengel: λάβωμεν libri (an λάβωμεν αὖ οὕτως scribendum?) 7. 8 ἐπὶ τὸ πολὺ FI Aristot. 196b11: ἐπὶ πολὺ E 9 ἐπειδὴ MW(?)B: ἐπεὶ fort. e Philop., qui haec verba usque ad (10) διακόπτει a Themistio mutuatus est 267,7 εἰσὶ] ἐστί BL (ut Philop.) 11 εἴπη B ἥλιον] cf. Simpl. 343,14 12 λέγει om. W 13 πενταδάκτυλον] cf. Philop. 267,25 χειμῶνι M_1 14 ἆρα L 15 τουτὶ W καὶ post τοῦτο γὰρ add. WBL ὑπὸ τύχη B σπανίως] cf. Philop. 267,27 16 οἷόν τε] οἴονται B_1 οἷόν τε] οἴονται M_1BW: οἷόν τε καὶ L_1 18 πάλιν] cf. Philop. 267,29 19 τὰ δὲ MWB: τὸ δὲ L 20 ὥσπερ om. W ἐκτείνωμεν MWB: ἐκτείνομεν L; cf. Simpl. 335,14 ἀναιρούμεθα WB 21 ποῦ τακτέον κτλ.] cf. Philop. 268,3 τύχην] ψυχὴν L 22 σμικρὸν L ἀναθέμενοι Spengel; at audiendum puto ἀναθεμένοις τοῦτο ἱκανόν ἐστιν 23 συλλογισόμεθα W 24 δὴ] δὲ tacite Spengel (fort. B_1) 26 ὑπείχθην W 27 πρὸς τοῖς (τοῖς in τῆς corr.) B 28 οὐκ MWB: οὐδ' L 30 τούτου scripsi: τούτῳ MWB: τοῦτο L

τῷ λόγῳ. πάντες δὲ συμφαῖεν ἄν, ὅτι ὅσα γίνεται ὑπὸ διανοίας καὶ ὑπὸ 180 φύσεως, ἕνεκά τινος γίνεται, οἷον τὸ προελθεῖν ἔξω τῆς οἰκίας (ἢ γὰρ τοῦ λούσασθαι ἕνεκεν ἢ τοῦ τῷ φίλῳ διαλεχθῆναι) καὶ τὸ πεσεῖν ἐκ τοῦ στέγους τὴν κεραμίδα (τοῦ γὰρ εἰς τὸν οἰκεῖον ἐνεχθῆναι τόπον, φημὶ δὲ εἰς τὸν κάτω τὸ βαρὺ καὶ γήϊνον σῶμα, ἐπειδὴ οὐχ ἱκανῶς ἀνείχετο). ὅταν μὲν οὖν ἐκεῖνο τὸ τέλος αὐτοῖς ἀπαντήσῃ μόνον, οὗ καὶ τὴν ἀρχὴν χάριν ἐγίνετο, οὐδὲν ἐνταῦθα ἔχει κοινὸν ἡ τύχη· ὅταν δέ, ὥσπερ εἴωθε πολλάκις, ἕτερόν τι παρὰ τὸ προκείμενον ἐξ ἀρχῆς, ἐνταῦθα ἀναφαίνεται ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον. προῆλθε μὲν γὰρ ὑπὲρ τοῦ λούσασθαι, περιέπεσεν δὲ τῷ λυττῶντι κυνί· καὶ κατηνέχθη μὲν ἡ κεραμὶς ὑπὲρ τοῦ τὴν οἰκείαν χώραν ἀπολαβεῖν, ἐπειδὴ παρὰ φύσιν ἦν αὐτῇ τὸ αἰωρεῖσθαι, ἔπληξε δὲ παριόντα τὸν ἄνθρωπον. ἔστι μὲν οὖν καὶ τῶν οὕτως συμβαινόντων ἢ τὴν φύσιν ἢ τὴν προαίρεσιν αἰτίαν πως εἰπεῖν, ἀλλ' οὐ καθ' αὑτήν· οὐ γὰρ τούτων χάριν οὔτε προῆλθεν ὁ ἄνθρωπος οὔτε ὁ κέραμος κατηνέχθη, ἀλλ' εἰ ἄρα, κατὰ συμβεβηκός. τοῦτο οὖν ἐστιν ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον, ὅταν αἰτία γίνηται κατὰ συμβεβηκὸς ἡ φύσις τινὸς ἢ ἡ προαίρεσις. οὕτως ἔλεγον τὴν τύχην ἐν τοῖς ἕνεκά τινος εἶναι, ὅτι ἐν τοῖς ἀπὸ διανοίας καὶ ἀπὸ φύσεως, ὅταν γένηται ταῦτα κατὰ συμβεβηκός τινων αἴτια, γίνεται δὲ κατὰ συμβεβηκός τινων αἴτια, ὅταν ἄλλα τινὰ αὐτοῖς ἀπαντήσῃ καὶ μὴ ὧν χάριν ἐγίνετο· ἔστι γὰρ ὥσπερ τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' | 181 αὑτά, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός, καθ' αὑτὰ μὲν ἡ οὐσία, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ τὰ ταύτῃ συμβεβηκότα, οὕτως καὶ τῶν αἰτίων τὰ μὲν καθ' αὑτὰ αἴτια, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός, καθ' αὑτὸ μὲν αἴτιον τῆς οἰκίας ὁ οἰκοδόμος, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ὁ λευκὸς ἢ ὁ μουσικός· καὶ τὸ μὲν καθ' αὑτὸ ὡρισμένον, τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς ἀόριστον· ἄπειρα γὰρ ἂν τῷ οἰκοδόμῳ συμβαίη. τοιοῦτον δὲ καὶ ἡ τύχη καὶ διὰ τοῦτο ἀόριστον. διαφέρει δὲ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ συμβεβηκὸς αἰτίων ἡ τύχη, ὅτι ἐκείνων μὲν ἕκαστον, ἐπειδὴ τῷ καθ' αὑτὸ αἰτίῳ συμβέβηκε, οὕτως αἴτιον καὶ αὐτὸ λέγεται τὸ λευκὸν ἢ τὸ μουσικὸν ἢ τὸ περιπατοῦν ἢ τὸ καθήμενον, διόπερ οὐδὲ αἴτιον κυρίως ἐστὶ τὸ τοιοῦτον, ἐπὶ δὲ τῆς τύχης ἡ αὐτὴ πρᾶξις καὶ μία ἄλλου μὲν καθ' αὑτὴν αἰτία, ἄλλου δὲ κατὰ συμβεβηκός· τὸ γὰρ ὀρύξαι τοῦ μὲν

1 δὲ MWB: δὴ L ὅσα τε Aristot. 196b22 praeter F, qui om. τε γίνηται L 2 γίνονται L προελθεῖν Laur. 85,14: προσελθεῖν libri rell. 3 ἕνεκα L τὸ scripsi: τοῦ libri 7 ἐγίνετο M: ἐγένετο WBL 9 γὰρ om. W 10 καὶ om. a τὴν om. M (cf. Philop. 261,15) 11 αἰωρεῖσθαι MB: ἄνω κεῖσθαι W: ᾐωρεῖσθαι L 12 τὸν παριόντα W: παριόντα (om. τὸν) L 14 γὰρ] δὲ B 16 γίνηται MWB: γένηται L post οὕτως add. οὖν WBL 17 post ὅτι add. ἐστὶν L ἐν τοῖς (ante ἀπὸ διανοίας) om. W 18 αἴτια] om. Aristot. 196b23; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 26 γίνεται — (19) αἴτια om. B 20 ἐγίνετο MWB: ἐγένετο L 23 καὶ ante καθ' ὃ add. Laur. 85,14 24 ὁ ante μουσικός om. L 26 καὶ alt. om. W διαφέρει — (27) συμβέβηκε] exscr. Simpl. 337,15 sqq. 27 ὅτι] διότι Simpl. ἐπειδὴ] κατὰ συμβεβηκὸς αἴτιον λέγεται, διότι Simpl. 29 τὸ ante μουσικὸν om. L καὶ τὸ καθήμενον B αἴτιον M: αἰτιόν τινος WBL 30 ἐπὶ — (p. 52,6) γινομένοις] Simpl. 337,19—27 et 32—35 τύχης] ὕλης M

φυτεῦσαι καθ' αὑτὸ αἴτιον, τοῦ δὲ τὸν θησαυρὸν εὑρεῖν κατὰ συμβεβηκός, 181 ὥστε ἐκεῖ μὲν ἐν τοῖς αἰτίοις ἡ διαφορά (τὸ μὲν γὰρ καθ' αὑτό, τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκός), ἐνταῦθα δὲ ἐν τοῖς τέλεσι τοῦ μὲν καθ' αὑτό, τοῦ δὲ κατὰ συμβεβηκός. ἔχει μέντοι γε καὶ τὸ ἀόριστον μηδὲν ἧττον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, ἡ τύχη· τὸ γὰρ εὑρεῖν τὸν θησαυρὸν πολλοῖς ἂν καὶ ἀπείροις αἰτίοις ἐπισυμβαίη χάριν ἄλλου τινὸς γινομένοις, τοῦ φυτεῦσαι χάριν ὀρύσσοντι, τοῦ θεμέλια καταβάλλεσθαι, τοῦ διαγαγεῖν ὀχετὸν φρεατείας ἕνεκεν λάκκου μνήματος ἠρίου μυρίων ἄλλων. καθάπερ οὖν ἐλέχθη καὶ πρότερον (οὐδὲν γὰρ ἄτοπον σχολὴν ἄγοντα τὰ αὐτὰ πολλάκις σαφηνείας ἕνεκεν ἀναλαμβάνειν), ὅταν | τὰ ἕνεκά του γινόμενα γένηταί τινος αἴτια 182 κατὰ συμβεβηκός, τὰ τούτοις οὕτως ἀπηντηκότα ἀπὸ τύχης λέγεται γεγονέναι ἢ ταὐτομάτου, οἷον ἕνεκα μὲν τοῦ λούσασθαι προῆλθεν, ἀπέλαβε δὲ τὸ ἀργύριον περιτυχὼν τῷ δεδανεισμένῳ κομιζομένῳ τὸν ἔρανον· τοῦ γὰρ ἀπολαβεῖν αἴτιον κατὰ συμβεβηκὸς τὸ προελθεῖν (οὐ γὰρ τούτου χάριν ἐγίνετο)· ὡς εἰ τούτου γε ἕνεκεν, οὐκ ἂν ἐλέγετο ἀπὸ τύχης ἀπειληφέναι τὸ ἀργύριον· ἀλλ' οὔτε εἰ κατὰ ἀνάγκην εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐφοίτα, οὔτε εἰ κατὰ συνήθειαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· οὐκέτι γὰρ παράλογον τὸ τοιοῦτον οὐδὲ σπάνιον. καὶ τοῦτο δὲ ἐπὶ τῆς τύχης θεωρητέον, ὅτι τὸ κατὰ συμβεβηκὸς οὐκ ἐπὶ τοῦ ποιητικοῦ μόνον αἰτίου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ τέλους εὑρίσκεται· ὥσπερ γὰρ τὸ προελθεῖν κατὰ συμβεβηκὸς αἴτιον τοῦ κομίσασθαι, οὕτω καὶ τὸ κομίσασθαι κατὰ συμβεβηκὸς τέλος τοῦ προελθεῖν· καὶ τὸ μὲν ὡς ποιητικὸν αἴτιον τύχη καλεῖται, τὸ δὲ ὡς τελικὸν τὸ ἀπὸ τύχης. δεῖ δὲ καὶ τοῦτο ἀόριστον εἶναι καὶ μὴ τεταγμένον, ὡς εἴγε εἴη τεταγμένον, οὐκέτ' ἀπὸ τύχης ἐστίν. εὐλόγως δὲ καὶ τοῦτο ἀόριστον· κατὰ συμβεβηκὸς γὰρ καὶ τοῦτο καὶ οἷόν τε ἦν οὐ τὸ κομίσασθαι ἀπαντῆσαι μόνον τὸ προελθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ πληγῆναι καὶ τὸ θεάσασθαι τὴν πομπήν· ἓν μὲν γάρ ἐστιν οὗ χάριν ἐγένετο τὸ προελθεῖν, ἄπειρα δὲ τὰ τούτῳ δυνάμενα ἐπισυμβῆναι. δῆλον ἄρα ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι τύχη ἐστὶν αἰτία κατὰ συμβεβηκὸς ἐν τοῖς οὔτε ἐξ ἀνάγκης οὔτε ἐπὶ τὸ πολὺ γινομένοις, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐπ' ἔλαττον καὶ τούτων γε ἐν τοῖς ἕνε|κά του κατὰ προαίρεσιν· 183

1 τοῦ δὲ L Simpl.: τὸ δὲ MWB 4 ἔχοι L τὸ ante ἀόριστον om. BL μηδὲν MWB: οὐδὲν L, Simpl. εἰ καὶ μὴ W 5 post μᾶλλον add. τῶν ἄλλων τῶν κατὰ συμβεβηκὸς αἰτίων Simpl. 6 αἰτίοις om. L τοῦ φυτεῦσαι — (8) μυρίων ἄλλων] cf. Simpl. 335,35 sqq. 9 τὰ αὐτὰ πολλάκις MW: πολλάκις τὰ αὐτὰ BL σαφηνείας] συναφείας Laur. 85,18 10 παραλαμβάνειν L 11 λέγεται L: λέγεται καὶ καὶ MWB (fortasse in archetypo λέγεται γεγονέναι ἢ ταὐτομάτου scriptum erat; cf. Aristot. 196^{b}31 ἀπὸ ταὐτομάτου καὶ ἀπὸ τύχης) 13 κομιζόμενος L_1 (ut E_2 Aristot. 196^{b}34; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 5) 15 ἐγένετο W 16 εἰ] ἡ L 17 τὸ τοιοῦτον MBL: ὁ τοιοῦτον W 19 μόνον MWB: μόνου L 20 αἴτιον M: αἴτιον ποιητικὸν WB, ποιητικόν ἐστι L 20 κομίσασθαι MWB: ἀπολαβεῖν L 21 κομίσασθαι MW (in B verba οὕτω καὶ τὸ κομίσασθαι om.): ἀπολαβεῖν L 22 ὡς ante τελικὸν om. W 23 εἴγε] εἴτε M post τεταγμένον add. τε καὶ ὡρισμένον L (fort. ex Simpl. 338,2) 25 'ἀπαντῆσαι delendum videtur' Spengel; at cf. Simpl. 338,34 25. 26 τὸ προελθεῖν MWB: τῷ προελθεῖν L 28 ἐπιβῆναι L

διόπερ ἐν ὅσοις διάνοια, ἐν τούτοις καὶ τύχη· ἡ γὰρ προαίρεσις οὐκ ἄνευ 183 διανοίας. ἀόριστα μὲν οὖν τὰ αἴτια ἀνάγκη εἶναι ἀφ' ὧν γένοιτο ἂν τὸ ἀπὸ τύχης, ὅθεν δοκεῖ ἡ τύχη ἀόριστον εἶναι· πάντα γὰρ τὰ κατὰ συμβεβηκὸς αἴτια τὸ ὡρισμένον οὐκ ἔχει· ταύτῃ γὰρ μάλιστα τῶν καθ' αὑτὰ διαφέρει, ὅτι ἐπ' ἐκείνων μὲν ἔστιν ὁρίσαντας εἰπεῖν τόδε τοῦδε αἴτιον, οἷον τὸν οἰκοδόμον τῆς οἰκίας, ἐπὶ δὲ τῶν κατὰ συμβεβηκὸς οὔ· οὐκέτι γὰρ μᾶλλον ὁ λευκὸς ἢ ὁ μουσικός. οὕτως οὖν καὶ τοῦ κομίσασθαι τὸ ἀργύριον προελθόντα ἄπειρα τὸ πλῆθος αἴτια· καὶ γὰρ ἰδεῖν τινα καὶ βουλόμενος καὶ διώκων καὶ φεύγων καὶ θεασάμενος. εἰ μὲν οὖν τὰ καθ' αὑτὰ αἴτια λέγει, οὐδὲν ἂν γίνεσθαι δόξειεν ἀπὸ τύχης. παράλογον δὲ οὐδὲν θαυμαστὸν τὴν τύχην λέγεσθαι (ὁ γὰρ λόγος ἐν τοῖς ἐξ ἀνάγκης ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ), ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ συμβεβηκὸς αἴτιον ἡ τύχη, ἀεὶ δὲ ἐν τούτοις ἦν τινα ἐγγυτέρω τε καὶ πορρωτέρω (ἐγγυτέρω μὲν ὁ Πολύκλειτος αἴτιος τοῦ ἀνδριάντος, πορρωτέρω δὲ ἄνθρωπος), οὕτω γένοιτο ἂν καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ τύχης αἰτίοις, οἷον ὑγείας αἴτιον ἐγένετο τῷ νοσοῦντι ἢ πνεῦμα ἢ εἱληθέρησις ἢ τὸ κείρασθαι καὶ ἀραιωθῆναι τὴν κεφαλὴν μηδὲν τούτων ἕνεκα τῆς ὑγείας ποιήσαντι, ἀλλ' ἢ τοῦ πρᾶξαι χάριν ἢ τοῦ θεάσασθαί τινα ἢ τοῦ τὴν κόμην ἀποθέσθαι· καὶ γὰρ ἐνταῦθα προσεχέστερον τῆς ὑγείας τὸ πνεῦμα αἴτιον τοῦ κείρασθαι. ὅταν μὲν οὖν τὰ κατὰ συμβεβηκὸς ἀλλήλοις ἀντεξετάσωμεν, | ἔστιν εὑρεῖν προσεχέστερα καὶ πορρώτερα· ὅταν δὲ 184 ἁπλῶς ζητήσωμεν, τί ἂν αἴτιον γένοιτο τοῦ ἀπὸ τύχης, οὐκ ἔστιν ὁρίσαντας εἰπεῖν τόδε τι· ἄπειρα γὰρ καὶ ἀόριστα ληφθῆναι δύναται, καθάπερ ἔφθημεν πολλάκις προειρηκότες.

Εὐτυχία δέ ἐστιν, ὅταν τοιοῦτόν τι ἀπαντήσῃ τέλος, οἷον ἄν τις καὶ προείλετο ἐξ ἀρχῆς, ἀτυχία δέ, ὅταν μὴ τοιοῦτον. τύχη δὲ ἀγαθὴ μὲν λέγεται, ὅταν ἀγαθόν τι ἀποβῇ, φαύλη δέ, ὅταν φαῦλον. εὐτυχία δὲ καὶ

1 καὶ MWB: ἡ L 3 ἀπὸ τῆς τύχης ὅθεν καὶ ἡ τύχη — εἶναι δοκεῖ E Aristot. 197a9 ἀόριστον ML (cf. Aristot. ib. τοῦ ἀορίστου): ἀόριστος WB 4 ταύτῃ — (6) οὔ] exscr. Simpl. 340,22 sqq. τῶν καθ' αὑτὰ BL: τῆς καθ' αὑτὰ MW 5 ὅτι] καθὸ Simpl. μὲν om. Simpl. post αἴτιον add. εἶναι Simpl. 6 οἷον — οἰκίας om. Simpl. οὔ] οὐκέτι Simpl. 8 καὶ ante βουλόμενος om. BL 9 καὶ θεασάμενος M_1WBL: καὶ θεασόμενος M_2 Spengel e coni.; om. haec verba E Aristot. 197a17, ante καὶ φεύγων leg. in FI; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 6 10 post τύχης ins. WBL haec: εἰ δὲ καὶ τὰ (τὰ om. W) κατὰ συμβεβηκὸς παραδέχοιτο, γίγνοιτ' ἄν τι καὶ ἀπὸ τύχης, quae ex Aristot. 197a12 sqq. ficta esse videntur. ceterum qui sententiarum ordinem apud Themistium ab Aristotelis verbis valde discrepantem respexerit, non sine veritatis specie coniciat in Themistii libris hic nonnulla turbata esse; cf. etiam Simpl. 341,20
12 ἀεὶ δὲ ἐν Diels: οὐδὲ ἐν M: ἐν δὲ WBL; cf. Philop. 277,24 sqq. 13 περαιτέρω W ἐγγύτερον L 14 πορρώτερον WL ἄνθρωπος MBL: ὁ ἄνθρωπος W, Simpl. 342,30 15 αἰτίοις fort. delendum (cf. Simpl. 342,28) 19 αἴτιον M (Par. 1888 in marg.), Spengel e coni.: αἰτίου WBL τοῦ] τὸ W ὅταν κτλ.] cf. Simpl. 343,10 sqq. 20 ὅταν — (22) δύναται] exscr. Simpl. 343,12 sqq. 21 γίγνοιτο L, Simpl. τοῦ] τῶν Simpl. ante οὐκ add. τότε Simpl. 23 ἔφημεν W
24 Εὐτυχία — (25) τοιοῦτον] paraphrasis sunt eorum quae in cod. E Aristot. ante 197a25 leguntur (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 36); mirum in modum Themistii verba cum iis quae sequuntur confusa reddidit Philop. 279,17 sqq.

ἀτυχία, ὅταν μέγεθος ἔχῃ ταῦτα. καὶ τὸ παρὰ μικρὸν μέγα ἀγαθὸν λαβεῖν 184 καὶ γενόμενον ἐγγὺς ἀτυχία μεγάλη, ὅτι ὡς ὑπάρχον αὐτὸ ἤδη λέγει ἡ διάνοια (τὸ γὰρ παρὰ μικρὸν ⟨ὥσπερ οὐδὲν ἀπέχειν δοκεῖ). ὁμοίως δὲ καὶ τὸ παρὰ μικρὸν⟩ μέγα κακὸν λαβεῖν εὐτυχίας λέγεται εἶναι μεγάλης. ἀλλὰ καὶ ἀβέβαιος ἡ εὐτυχία εὐλόγως· ἡ γὰρ τύχη ἀβέβαιος· οὔτε γὰρ ἐξ ἀνάγκης, οὔτε ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

6. Ἔστι μὲν οὖν καὶ τὸ αὐτόματον αἴτιον κατὰ συμβεβηκός, ὡς προείρηται. ἐν τοῖς ἐπ' ἔλαττον γενομένοις καὶ ἕνεκά του, διαφέρει δὲ τῆς τύχης, ὅτι τὸ αὐτόματον ἐπὶ πλέον ἐστὶ καὶ λέγεται. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τύχης πᾶν καὶ ἀπὸ ταὐτομάτου, οὐ πᾶν δὲ τὸ ἀπὸ ταὐτομάτου καὶ ἀπὸ τύχης· ἡ μὲν γὰρ τύχη καὶ τὸ ἀπὸ τύχης ἐστίν, οἷς ἂν καὶ τὸ εὐτυχῆσαι ὑπάρξῃ, καὶ ὅλως πρᾶξίς τις· διὸ καὶ ἀνάγκη περὶ τὰ πρακτὰ εἶναι τὴν τύχην, πρακτὰ δὲ τὰ κατὰ προαίρεσιν, ὡς ἐν Ἠθικοῖς εἴρηται. σημεῖον δέ, ὅτι ἡ εὐτυχία δοκεῖ | ταὐτὸν εἶναι τῇ εὐδαιμονίᾳ, ἡ δὲ εὐδαιμονία 185 εὐπραξία τις καὶ περὶ πρᾶξιν, ὥστε ὅσοις μὴ ἐνδέχεται πρᾶξαι, οὔτε ἀπὸ τύχης τι ποιῆσαι τούτοις ἐνδέχεται. καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἄψυχον οὐδὲν οὔτε θηρίον τι ποιεῖ ἀπὸ τύχης, ὅτι οὐκ ἔχει προαίρεσιν, οὐδὲ εὐτυχία οὐδὲ ἀτυχία ὑπάρχει τούτοις, εἰ μὴ ἄρα καθ' ὁμοιότητα, ὥσπερ ἔφη Πρώταρχος εὐτυχεῖς εἶναι τοὺς λίθους ἐξ ὧν οἱ βωμοὶ καὶ τὰ ἀγάλματα, ὅτι σεβόμεθα αὐτοὺς μηδὲν εἰς τοῦτο συντελέσαντας, τοὺς δὲ ὁμόζυγας αὐτῶν, ἂν οὕτω τύχῃ, καταπατοῦμεν. ὑπάρχει δὲ τῶν ἀψύχων τισὶ καὶ οὕτως τὸ ἀπὸ τύχης, ὅταν τις ἀπὸ τύχης τι πράξῃ διὰ τοιούτων ὀργάνων, οἷον ὁ τὸν τύραννον Προμηθέα πλήξας μὲν ὑπὲρ τοῦ ἀνελεῖν, διακόψας δὲ τὸ φῦμα καὶ ἰασάμενος· εὐτυχὲς γὰρ ἂν οὕτω λέγοιτο τὸ ξίφος, ἐπεὶ προσκυνοῖτο ὑπὸ τοῦ θεραπευθέντος. τὸ δὲ αὐτόματον οὐκέτι καθ' ὁμοιότητα ἀλλὰ κυρίως ἂν καὶ τοῖς ἀψύχοις ὑπάρχοι καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ζῴων ἀλόγοις, οἷον ἵππος ἐκ ταὐτομάτου ἐσώθη ληφθεὶς ὑπὸ τῶν

---

1 ἔχῃ. ταῦτα δὲ καὶ τὸ W 2 ἀτυχία et v. 4 εὐτυχίας] apparet Themistium sequi scripturam codd. FI Aristot. 197^{a}28 δυστυχεῖν ἢ εὐτυχεῖν (εὐτυχεῖν ἢ ἀτυχεῖν E); similiter Philop. 279,24sqq. erravit igitur Spengel, qui εὐτυχία et ἀτυχίας edidit 3 ὥσπερ—(4) μικρὸν om. M: in WBL fort. ex Aristot. 197^{a}30 locus expletus est; nam Themistium illud ἀπέχειν sine ulla explicatione transcripsisse mihi persuadere non possum (cf. Simpl. 243,32 ἀπέχειν τοῦ ὅλου et Philop. 280,6 τοῦ τέλους ἀπέχειν) 4 εἶναι λέγεται L 5 οὔτε γὰρ MBL: οὔτ' (om. γὰρ) W 8 γενομένοις M: γινομένοις WBL, Simpl. 345,10 (at cf. Philop. 283,27) 10 πᾶν καὶ] καὶ deest in Aristot. 197^{a}37 (FI om. πᾶν), at cf. Simpl. 345,21 11 τὸ ante ἀπὸ τύχης om. WL οἷς] ὅσοις EF Aristot. 197^{b}1 (ἐν ὅσοις I): ἐν οἷς Philop. 284,25 12 ὑπάρξει (W?) B: ὑπάρξαι Spengel: ὑπάρξειν Aristot. 197^{b}2 πρακτὰ WBL: πράγματα M (nonnulli alii) τὴν om. E Aristot. 197^{b}3 13 τὰ om. B Ἠθικοῖς] Nic. A 1, p. 1094^{a}19; cf. Simpl. 345,23 λέγεται W 15 ὅσοις] ὁπόσοις E Aristot. 197^{b}5 16 ἔμψυχον W 17 θηρίον τι ποιεῖ MW: θηρίον ποιεῖ τι BL: om. τι Aristot. 197^{b}8 21 ὑπάρξει E Arist. 197^{b}12 22 πράξει W (cf. E Simpl. 346,22) 23 οἷον—(25) θεραπευθέντος] exscr. Simpl. 346,23 προμυθέα WL, ut E Simpl. ὑπὲρ] ἀπὸ W: ἐπὶ Simpl. 25 fortasse ἐπεὶ ⟨κἂν⟩: καὶ τάχα ἂν καὶ Simpl. προσκυνεῖτο W (ut E Simpl.) θεραπεύοντος a τὰ δὲ αὐτόματα W 26 κυρίοις W ὑπάρχοι L: ὑπάρχει MWB 27 τῶν ζῴων ἀλόγοις MWB: ἀλόγοις τῶν ζῴων L ληφθεὶς ἐσώθη (corr. m. 1)

πολεμίων, ὅτι ἦλθε μὲν τοῦ πιεῖν ἕνεκεν, ἐλθὼν δὲ ἐσώθη παρὰ τοῦ 185 δεσπότου· καὶ ὁ τρίπους ἐκ ταὐτομάτου κεῖται οὕτως ὥστε καθῆσθαι ἐπ' αὐτοῦ, οὐ τούτου κατέπεσεν ἕνεκεν· καὶ τὸ τέλος δὲ τὸ ἀπαντῆσαν ἔξωθεν εἶναι δεῖ καὶ οὐκ ἐν τῇ φύσει τοῦ πράγματος· εἰ γὰρ ὁ πεσὼν λίθος κυβικὸν ἔχει τὸ σχῆμα, οὐκ ἐκ ταὐτομάτου κεῖται πρὸς τὸ καθέζεσθαι ἐπιτηδείως· ἐν τῇ φύσει γὰρ ἦν αὐτοῦ τὸ πάντως, εἰ πίπτει, κατὰ τοιοῦτον πεσεῖν τρόπον. καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ | τὸ πῦρ ἀπὸ ταὐτομάτου κινεῖται ἄνω· 186 φύσις γὰρ αὕτη τοῦ πυρός. τὸ μὲν οὖν ἀπὸ ταὐτομάτου τοιοῦτον λέγω, τὸ δὲ κοινὸν ὃ καὶ ἐπὶ τῆς τύχης ἂν λέγοιτο. ἀπὸ τύχης δέ ἐστιν ὅσα γίνεται ἀπὸ ταὐτομάτου ἐν τοῖς προαίρεσιν ἔχουσιν, οὐκέτι δὲ ἅπαντα τὰ παρὰ τὴν προαίρεσιν εὐθὺς ἀπὸ τύχης ἐστίν· τῷ γὰρ πλεύσαντι χειμῶνος ἀπήντησε μὲν οὐ κατὰ προαίρεσιν ἡ ναυαγία, οὐ μὴν οὐδὲ ἀπὸ τύχης· ἐπὶ τὸ πολὺ γὰρ οὕτως συμβαίνει. ὅτι δὲ τὸ αὐτόματον τοιοῦτόν ἐστιν οἷον εἰρήκαμεν, σημεῖόν ἐστιν ὅτι μάτην λέγεται ἐκεῖνα γενέσθαι, οἷς οὐκ ἀπήντησε τὸ τέλος, ὧν χάριν ἐπράχθη. ὅταν γὰρ βαδίσωμεν ὑπὲρ τοῦ τὴν γαστέρα διαχωρῆσαι, τοῦτο δὲ μὴ συμβεβήκῃ, μάτην φαμὲν βεβαδικέναι, ὡς τούτου ὑπάρχοντος μάτην τὸ πεφυκὸς ἄλλου ἕνεκα, ὅταν μή τι γένηται ἐκεῖνο, οὗ ἕνεκεν ἦν ἢ ἐπεφύκει· ἐπεὶ εἴ τις φαίη λελοῦσθαι μάτην, ὅτι οὐκ ἐξέλιπεν ὁ ἥλιος, γελοῖος ἂν εἴη· οὐ γὰρ ἦν τοῦτο ἐκείνου ἕνεκα. οὕτω δὲ καὶ τοὔνομα τοῦ αὐτομάτου παρὰ τὸ μάτην γεγονέναι. πολλάκις μὲν οὖν τῷ μάτην γιγνομένῳ οὐδὲν ἕτερον ἠκολούθησεν, ἀλλὰ μόνον τὸ τοῦ οἰκείου τέλους ἡμαρτηκέναι, ὡς τῷ περιπατοῦντι τὸ μὴ καθαρθῆναι, καὶ τοῦτό ἐστι μάτην, πολλάκις δὲ ἕτερόν τι καὶ οὐχ οὗ πέπρακται ἕνεκεν, ὡς τὸ χρυσίον εὑρεῖν τῷ βαδίζοντι διὰ κάθαρσιν, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἀπὸ ταὐτομάτου.

---

1 ἕνεκα L παρὰ ML: ὑπὸ (cf. Simpl. 346,6) margo MWB 2 καθεῖσθαι B_1: καθεσθῆναι L 3 ἕνεκ^{α} B καὶ—(8) πυρὸς exscr. Simpl. 347,14 sqq. καὶ τὸ τέλος δὲ τὸ ἀπαντῆσαν] καλῶς δὲ τὸ ἀπαντῆσαν τέλος Simpl. ἀπαντῆσαν BL: ἀπαρτῆσαν M: ἀπαρτίσαν W 4 δεῖ MWB (δεῖν φησι Simpl.): δοκεῖ L post πράγματος add. Simpl. εἴπερ ἐκ ταὐτομάτου γίνοιτο εἰ γὰρ—(8) πυρὸς] exscr. Philop. 288,19 sqq. 5 ἔχει libri Themistii et Simplicii (ἔχοι E corr.): πέσοι—ἔχων Philop. τὸ om. L κεῖται—(6) ἐπιτηδείως] ἂν λέγοιτο πρὸς καθέδραν ἐπιτηδείως καταπεσεῖν Simpl. καθέζεσθαι· ἐπιτήδειος γὰρ ἐν τῇ φύσει Philop. 6 πίπτει MWB: πίπτοι L, Simpl., Philop. 6. 7 κατὰ τοιοῦτον πεσεῖν τρόπον M: τοιοῦτον καταπεσεῖν τρόπον WBL: τοῦτον τρόπον καταπεσεῖν Simpl.: τοῦτον καταπεσεῖν τὸν τρόπον Philop. 7 καὶ om. BL, Simpl., Philop. 8 τὸ μὲν—(9) λέγοιτο] cf. Simpl. 347,25 10 παρὰ MBL: περὶ W 11 τῷ γὰρ—(12) τύχης] ex Alexandro (cf. Simpl. 348,12 sqq.) 12 οὐ in ras. M_2 ante ἐπὶ add. ὡς BL 14 σημεῖόν ἐστιν om. W 15 τὸ τέλος M: τὰ τέλη WBL βαδίσωμεν MWB: βαδίσῃ μέν τις L (e Philop. 290,2) 16 συμβεβήκῃ scripsi: συμβέβηκε MWB: συμβῇ L (e Philop.) post μάτην ins. αὐτὸν L et Philop. τούτου ὑπάρχοντος μάτην libri: τοῦτο ὑπάρχον τὸ μάτην Spengel (at cf. Philop. 290,5) 17 ἄλλου] ἀλλ' οὗ M μή τι M: μήτε B: μήτε τοῦτο W: μὴ L 18 ἕνεκ^{α} M: ἕνεκα WBL ἦν ἢ libri Them. et Simpl. 348,25: ἦν καὶ FI Aristot. 197b27, om. E Aristot. 19 δὲ] δὴ Spengel (sec. Aristot. 197b29) 20 τοῦ ταὐτομάτου W μάτην] αὐτὸ μάτην Spengel (sec. Philop. 290,7) πολλάκις κτλ.] cf. Simpl. 348,28 24 ἐστι τὸ M: ἐστιν WBL

διαφέρει δὲ τὸ ἀπὸ ταὐτομάτου τοῦ μάτην, ᾗ καὶ τελικὸν τοῦ ποιητικοῦ, καθάπερ καὶ τὸ ἀπὸ τύχης τῆς τύχης. ὅλως γὰρ ὅταν | τι τοιοῦτον 187 ἀποβῇ, ὅπερ ἔχει μὲν οἰκεῖα ποιητικά, γίνεται δὲ μὴ τῶν οἰκείων προϋπαρξάντων, ἀλλ' ἑτέρων τινῶν, οἷς καὶ αὐτοῖς ἕτερον οἰκεῖον ἠκολούθει τέλος, τότε τὰ μὲν προϋπάρξαντα μάτην λέγεται γεγονέναι, ὅτι μὴ γέγονεν ἐξ αὐτῶν ἅπερ προέκειτο· τὰ δὲ ἐπισυμβάντα ἐκ ταὐτομάτου ὅτι μὴ προϋπαρξάσης ἐγένετο τῆς οἰκείας ἀρχῆς, οἷον ὁ λίθος καταπεσὼν ἐπάταξε τὸν παριόντα· ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν πατάξαι τέλος, τὸ δὲ πεσεῖν ποιητικὸν αἴτιον εἴποιμεν ἄν. ἀλλὰ καὶ τὸ πατάξαι ἑτέραν εἶχεν οἰκείαν ἀρχὴν οὐ τὸ πεσεῖν, ἀλλὰ φέρε τὸ βληθῆναι ὑπό τινος, ὥστε τι πατάξαι· καὶ τὸ πεσεῖν οὐ τὸ πατάξαι τέλος εἶχεν, ἀλλ' εἰς τὸν οἰκεῖον ἐνεχθῆναι τόπον, ἀλλήλων δὲ ἐγένετο κατὰ συμβεβηκὸς τὸ μὲν αἴτιον, τὸ δὲ τέλος. ὁ δὲ προϊὼν μὲν ὑπὲρ τοῦ πρᾶξαί τι, πληγεὶς δὲ καὶ ἀναστρέψας μάτην μὲν προῆλθεν, ἀπὸ ταὐτομάτου δὲ ἐπλήγη. τάχα δὲ οὗτος καὶ ἀπὸ τύχης· τὸ ἀπὸ ταὐτομάτου γὰρ ἐπὶ πλέον. γνοίης δ' ἂν κἀκεῖθεν· ὅταν γάρ τι παρὰ φύσιν γένηται, οἷον πολλὰ τέρατα τίκτεται, τότε οὐκ ἀπὸ τύχης, ἀλλ' ἐκ ταὐτομάτου φαμὲν γεγονέναι, οἷον τὸν ἑξαδάκτυλον ἢ στρουθοκέφαλον· ἢ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἀπὸ ταὐτομάτου; ἔχει γὰρ οἰκείαν αἰτίαν τὴν προϋπάρξασαν ἐν αὐτοῖς· ἢ γὰρ ψύξιν ἢ ἔλλειψιν ἢ πλεονασμὸν τῆς ὕλης. ἀλλὰ φήσει τις ὅτι καὶ ὁ πεσὼν λίθος ἔνδον εἶχε τὴν βαρύτητα. ἀλλὰ τοῦ πεσεῖν μὲν αὐτὴ ποιητική, τοῦ πλῆξαι δὲ οὔ, ὃ ἔφαμεν ἐκ ταὐτομάτου. τί μὲν οὖν ἐστιν ἡ τύχη καὶ τί τὸ αὐτόματον, εἴρηται, καὶ τίς ἡ πρὸς ἄλληλα τούτων διαφορά. ἀνάγονται δὲ εἰς τὸ ποιη|τικὸν εἶδος τῶν αἰτίων. ὅτι ποιητικοῖς αἰτίοις ἐπισυμβαίνει 188 ἢ φύσει ἢ διανοίᾳ, φύσει μὲν κατενεχθεὶς ὁ λίθος διὰ τὸ βάρος ἐπάταξε, διανοίᾳ δὲ διορύττων θεμέλιον θησαυρὸν εὗρεν· ἔστι δὲ οὔτε τὸ διορύττειν τύχης καθ' ἑαυτό, οὔτε τοῦ θησαυροῦ ἡ εὕρεσις· ὀρύξειε γὰρ ἄν τις θησαυρὸν εὑρήσειν ἐλπίζων, ἀλλ' ὅταν τοῦτο ἐκείνου μὴ γένηται χάριν, ἀπαντήσῃ δὲ ἀλλήλοις καὶ οἷον συγκρούσῃ, ἡ τούτων συνδρομὴ τύχη

---

1 διαφέρει—(13) τέλος] exscr. Philop. 290,25 sqq. τὸ ἀπὸ ταὐτομάτου τοῦ μάτην W: Philop. τὸ ἀπὸ ταὐτ. τοῖς μάτην M: τὸ ἀπὸ ταὐτ. τὸ μάτην B: τοῦ ἀπὸ ταὐτ. τὸ μάτην L τὸ ante τελικὸν add. BL Philop.; τελικὸν αἴτιον Alexander apud Simpl. 349,18 (ex quo totum hunc locum sumpsit Themistius) 3 post ἀποβῇ add. τέλος Philop. post ποιητικά add. αἴτια, item post οἰκεῖον (v. 4) αἰτίων Philop.
6 ἅπερ M: ὃ WBL, Philop. ἐκ ταὐτομάτου L, Philop.: ἐξ αὐτομάτου MWB
7 ὁ om. Philop. παριόντα] προϊόντα Spengel 10 post φέρε add. εἰπεῖν Philop. τι scripsi: τὸ MWB: om. L et Philop. 11 ἐγένοντο Philop. 14 οὗτος MWB: οὕτως L 18 ἔχει—(22) οὔ] exscr. Philop. 291,13 spp. προϋπάρξασαν MWB: προϋπάρχουσαν L 19 φήσει MWB, Vitelli ad Philop. e coni. (φήσειε codd. Philop.): φησί L 20 μὲν om. W 21 οὔ, ὃ L: οὐκ MWB (fortasse plura exciderunt) 24 φύσει κτλ.] cf. Simpl. 353,26 sqq. 25 διανοίᾳ δὲ διορύττων WBL: διανοίᾳ διορύττον M; non desideratur τὶς (quod habet Simpl. 353,29), sed ante φύσει μὲν deesse videtur οἷον εὗρε M 26. 27 καὶ ante θησαυρὸν add. BL 27 εὑρήσκειν a (unde εὑρίσκειν Spengel) 28 συγκρούσει L

καλεῖται. ἐπειδὴ δὲ ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον ἐπ᾽ ἐκείνων ἐπεδείχθησαν, 188 ἐφ᾽ ὧν νοῦς ἢ φύσις γένοιτο ἂν αἴτια κατὰ συμβεβηκός, νοῦς ἄρα καὶ φύσις πρότερα τύχης καὶ αὐτομάτου· ἀεὶ γὰρ πρότερα τὰ καθ᾽ αὑτὰ τῶν κατὰ συμβεβηκός, ὥστε ὅσοι τοῦδε τοῦ παντὸς τύχην αἰτίαν ἀποδιδόασιν, δῆλον ὅτι νοῦν πρότερον καταλείψουσιν. εἰ οὖν ἐξ ἀνάγκης αὐτοῖς ἀκολουθεῖ τὸν νοῦν αἴτιον τίθεσθαι, ὅρα πῶς τὸ λειπόμενον γελοῖον· εἰ γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς αἴτιος ὁ νοῦς τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ εὑρίσκω τίνος καθ᾽ αὑτὸν ἔστι ποιητικός.

7. Ὅτι δὲ τοσαῦτα αἴτια τὸν ἀριθμὸν ὅσα λέγομεν, δῆλον ἐκεῖθεν. ἐρωτώμενοι γὰρ ἐφ᾽ ἑκάστου διότι ἔστιν ἕκαστον, ἢ τὸν ὁρισμὸν ἀποκρινόμεθα ἔσχατον, ὡς ἐν τοῖς μαθηματικοῖς, οἷον ʻδιὰ τί αἵδε ἴσαι; ὅτι ἐν κύκλῳ ἀπὸ τοῦ κέντρου· διὰ τί δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ κέντρου ἐν κύκλῳ ἴσαι; διότι κύκλος ἐστὶ σχῆμα ἐπίπεδον᾽ καὶ ὥσπερ ὁρίζονται οἱ γεωμέτραι· ἢ τὸ κινῆσαν πρῶτον, οἷον ʻδιὰ τί ἐπολέμησαν Φωκεῦσι Θηβαῖοι; ὅτι ἐσύλησαν οἱ Φωκεῖς τὸν νεών᾽, ἢ τὸ οὗ | ἕνεκεν, ʻδιὰ τί ἐπολέμησε τοῖς Ἕλλησιν ὁ 189 βασιλεύς; ἵνα ἄρξῃ τῶν Ἑλλήνων᾽, ἢ ἐπὶ τὴν ὕλην ἐσχάτην ἐρχόμεθα, οἷον ʻδιὰ τί ἐσάπη τὸ βάθρον; ὅτι ξύλινον ἦν᾽.

Ὁ φυσικὸς δὲ εἰς ἁπάσας ἀνάγων τὸ διὰ τί ἀποδώσει. διὰ τί ἄνθρωπος ἀποθνήσκει; ἢ γὰρ ὅτι ζῷόν ἐστι λογικὸν θνητόν, ἢ ὅτι τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ ἡ ψυχὴ πρόεισι καὶ ἄπεισιν, ἢ ὅτι ἐξ ὕλης ἐστὶ φθαρτῆς, ἢ ὅτι βέλτιον αὐτῷ τὸ ἀποθνήσκειν. ἔρχεται δὲ τὰ τρία εἰς ἓν πολλάκις, τὸ εἶδος, τὸ οὗ ἕνεκα, ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως· ἡ γὰρ φύσις καὶ ὡς τέλος καὶ ὡς εἶδος καὶ ὡς ποιητικὸν αἴτιον τῶν φύσει γιγνομένων ἐστίν, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ψυχή, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπον * * * αὐτὸς ὢν κατὰ τὸ εἶδος τῷ γεννωμένῳ· καὶ πάντα δὲ ὅλως ὅσα κινούμενα κινεῖ τε προσεχῶς καὶ οὐ δι᾽ ἑνὸς μέσου ὁμοιοειδῆ ἐστι τοῖς ὑπ᾽ αὐτῶν γινομένοις, λέγω

1 ἐπεὶ W (cf. Philop. 293,8 et quae adn. Vitelli) ἐπεδείχθησαν M: ἐδείχθησαν W: ἀπεδείχθησαν BL 3 καθ᾽ ἑαυτὰ W 4 ὥστε ὅσοι κτλ.] cf. Simpl. 354,19 τοῦ om. E Aristot. 198a 12 ἀποδίδωσιν L 7 οὐρανοῦ Spengel: ἀνθρώπου libri καθ᾽ αὐτὸ Spengel ἔστι MW: ἔσται BL 10 ὁρισμὸν WB: ἀριθμὸν M: ὅρον L (εἶδος Simpl. 361,24) 11 ἴσαι hic et sim. saepius MB 12. 13 διότι MWB, Simpl. 361,29: ὅτι L 14 οἷον om. W τί] τοῦτο L Φωκεῦσι Θηβαῖοι] cf. Simpl. 361,33 ἐσύλλησαν M 15 ἕνεκα L; malim ἕνεκεν, οἷον διὰ τί] διότι L (et sic saepius) 16 ἔσχα͞τ L, ἔσχατα a 17 ἐσάπη] ἐσώθη M 18 πάσας BL, Aristot. 198a 23 et Alexander ap. Simpl. 366,18 19 ὁ ἄνθρωπος Philop. 297,24 cod. nonn. ἢ] hic et in vv. 20, 21 καὶ Simpl. 362,8 20 ἡ ψυχὴ αὐτοῦ BL (αὐτῶν a); ceterum cf. Philop. 297,27 πρόσεισι Simpl. 362,9 et Philop. 297,26 (praeter L) 21 αὐτοῦ W εἰς τὸ ἓν Aristot. 198b 25; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 6 22 ὅθεν MBL: καὶ ὅθεν W, τὸ ὅθεν Spengel (sec. Simpl. 363,33), τὸ δ᾽ ὅθεν Aristot. 298a 26 22. 23 καὶ ὡς εἶδος καὶ ὡς τέλος W 24 ψυχή] cf. Philop. 302,9 sqq. quae in lacuna interciderint, cognoscitur e Simpl. 364,11 καὶ ἔστιν αἴτιος ὁ πατὴρ τῷ γεννωμένῳ ταὐτὸν ὢν αὐτῷ κατὰ τὸ εἶδος; in L γεννᾷ ὁ (ex Aristotele) insertum est 25 γεννωμένῳ scripsi sec. Simpl.: γενομένῳ M (ï super γε) B, γι(γ)νομένῳ L, γινόμενον (om. τῷ) W πάντα δὲ] πάντων W τε] τὸ M. nescio an totus locus aliquantum turbatus sit; cf. Simpl. 364,22 sqq. 26 οὐ δι᾽ ἑνὸς MW (cf. Simpl. 364,22): δι᾽ οὐδενὸς BL ὁμοιοειδῆ MWB (in quo ὁμοιο δῆ cum lacuna): ὁμοειδῆ L (ut Simpl. 364,21 sqq.)

δὲ ἐπὶ τῶν φυσικῶν· περὶ γενέσεως γὰρ τοῦτον τὸν τρόπον σκοποῦσι τὰς 189 αἰτίας, τί γίνεται μετὰ τί (ἕνεκα γὰρ τοῦ εἴδους ἡ φύσις κινεῖται πρὸ αὐτοῦ καὶ ὅταν αὐτὸ ἐξεργάσηται, παύεται τῆς εἰς τὸ πρόσθεν προόδου), τί ἔπαθε καὶ ἠλλοιώθη ὅπερ ἐστὶν ὕλη, τί ἐποίησεν καὶ ἐκίνησεν. ἀλλὰ τοῦτό γε οὐ πᾶν, ἀλλὰ τὸ προσεχὲς καὶ εἴ τι κινούμενον. εἰ δέ τι ἀκίνητον ὂν ἀρχὴ καὶ κινήσεως γίγνεται, οὐκέτι φυσικὸς ἂν ἀλλ' ὁ πρῶτος φιλόσοφος διορίσειεν. διὸ καὶ τρεῖς αἱ πραγματεῖαι, ἡ μὲν περὶ κινούμενα καὶ φθαρτά, ἡ δὲ περὶ κινούμενα ἄφθαρτα δέ, ἡ δὲ περὶ ἄφθαρτα καὶ ἀκίνητα. διτταὶ γὰρ αἱ ἀρχαὶ αἱ κινοῦσαι φυσικῶς, ὧν ἡ ἑτέρα οὐ φυσι-|κή· οὐ γὰρ ἔχει κινήσεως ἀρχὴν ἐν αὑτῇ οὐδὲ φύσιν, τοιοῦτον δέ ἐστιν 190 εἴ τι κινεῖ μὴ κινούμενον, ὥσπερ τὸ παντελὲς ἀκίνητον καὶ τὸ πάντων πρῶτον. κατὰ πάντας οὖν τοὺς τρόπους ἀποδοτέον τὸ διὰ τί, καθάπερ καὶ προειρήκαμεν καὶ πάλιν ἐροῦμεν γυμνασίας χάριν· διὰ τί τόδε ἐγένετο; ἐπειδὴ τόδε ἦν αὐτοῦ ποιητικόν. ὅπερ ἐν μὲν τοῖς αἰδίοις ἁπλῶς ποιεῖ καὶ ἐξ ἀνάγκης (τῷ γὰρ πρώτῳ τὸ δεύτερον ἕπεται), ἐν δὲ τοῖς γενητοῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ ἐπειδὴ τόδε μέλλει γενήσεσθαι, ἀνάγκη τήνδε προϋπάρχειν τὴν ὕλην, ὥσπερ ἐν τῷ συλλογισμῷ οὐχ οἷόν τε γενέσθαι τὸ συμπέρασμα μὴ προληφθεισῶν τῶν προτάσεων, καὶ ὅτι τοῦτ' ἦν τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ὁ λόγος τοῦ πράγματος, ὃ πολλάκις, ὥσπερ ἔφην, συντρέχει τῷ οὗ ἕνεκα, ὅταν λαμβάνηται ὅτι βέλτιον οὕτως ἔχειν αὐτῷ· ἄμεινον γὰρ ἦν τοιόνδε εἶδος εἶναι ἀνθρώπου καὶ μὴ ἄλλως. τὸ βέλτιον δὲ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἑκάστου οὐσίαν ληπτέον· οὐ γὰρ ἓν πᾶσιν τέλος τὸ ἄριστον· ἓν γὰρ ἂν ἦν τοῦτον τὸν τρόπον ἁπάντων τὸ τέλος, ἀλλ' ἅμα τῶν ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει δυναμένων ἑκάστου γενέσθαι. ὅταν μὲν οὖν οὕτω λαμβάνηται ὁ λόγος, ὡς εὐθὺς ἔχειν τὸ βέλτιον οὕτως ἢ ἄλλως, ὁ αὐτὸς γίνεται τῷ οὗ ἕνεκα, ὥσπερ ἐπὶ τῶν φυσικῶν· ὅταν δὲ μηκέτι ἐγχωρῇ τοῦτο ποιῆσαι, μένει τὸ εἶδος μόνον, ὥσπερ ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν· οὐ γὰρ ὥσπερ ἐπ' ἀνθρώπου καὶ ἵππου καὶ φυτοῦ δυνάμεθα ἐπιδεικνύναι ὑπάρχειν ἀεὶ τῷ

---

1 περὶ—(4) ἐκίνησεν leguntur apud Aristot. 198a33—35; (5) εἰ δέ τι—(9) ἀκίνητα ib. 198a28—31. unde apparet Themistium in ordinandis enuntiatis Alexandri opinionem secutum esse, de qua rettulit Simpl. 366,15 2 τί μετὰ τί γίνεται FI Aristot. 198a34, τί μεταγίνεται E ἕνεκα—(3) προόδου] cf. Philop. 303,21 sqq. 3 παύεται WBL: παύηται M 4 ἡ ὕλη W 6 ἀρχὴ καὶ] ἀρ$^{χ'}$ L, ἄρχον a 9 αἱ post ἀρχαὶ om. L 10 ἐν ἑαυτῇ Laur. 85,18 (ut FI Aristot. 198b1): om. M 11 τὸ] τό τε FI Aristot. 198b2, γὰρ τὸ E παντελῶς Spengel 12 post πρῶτον desunt, quae leg. apud Aristot. 198b3 καὶ τὸ τέ ἐστι—δεῖ κατὰ πάντας] καὶ πάντως E Aristot. 198b5, πάντως FI 14 αἰδίοις BL, Philop. 305,19: αἰδίως MW 15 τῷ γὰρ—(16) πλεῖστον] cf. Philop. 305,19 sqq. 16 pro ἐπὶ—γενήσεσθαι in W legitur τὸ διὰ τί καθάπερ καὶ πρότερον εἰρήκαμεν (cf. supra v. 12 sq.) 20 τῷ] τὸ W, τῶν L_1 οὕτως βέλτιον W 21 εἶναι εἴδους W ἄλλως Par. 1888 et Simpl. 369,6: ἄλλοις MWB: ἄλλας L_1: ἄλλος L_2: ἄλλο a τὸ βέλτιον—(22) οὐσίαν] cf. Simpl. 369,6 22 οὐσίαν ληπτέον] οὐσίαν. Λεκτέον (hinc cap. 8 incipit) Aristot. 198b9. 10 ἓν ML: ἐν WB ἀόριστον Laur. 85,18 (ut E Simpl. 369,10) 23 ἂν] lac. 2 litt. in M 24 ὅταν μὲν κτλ.] cf. Simpl. 368,33 sqq. 25 ἄλλως] ἀληθῶς W τῷ] τὸ B 26 ἕνεκεν L ἐγχωρεῖ W

εἴδει τὸ τοῦ κρείττονος ἐστοχάσθαι, οὐχ οὕτως ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν· λῆρος γὰρ εἴ τις ἐπι|χειροίη δεικνύναι, ὅτι τῷ μὲν κύκλῳ βέλτιον ἦν τὸ 191 τὰς ἀπὸ κέντρου γραμμὰς ἴσας ἔχειν, τῷ τετραγώνῳ δὲ τὰς περιεχούσας αὐτό.

8. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν φύσιν ἕνεκά του ποιεῖν πολλάκις ἡμῖν ἔμπροσθεν εἴρηται, καὶ τοῦτο αὐτὸ δεικτέον· ἔχει γάρ τινας ἀμφισβητήσεις. ἀποδεικτέον δέ, ὅπως ἔχει τὸ ἀναγκαῖον τὰ φυσικά, ἐπειδὴ πάντες σχεδὸν οἱ περὶ φύσεως διαλεχθέντες εἰς τὴν ἀνάγκην ἀνάγουσι τὰς αἰτίας, οὐδὲν ἄλλο τὴν ἀνάγκην ἢ τὴν ὕλην νομίζοντες εἶναι· ἐπεὶ γὰρ τὸ θερμὸν τοιονδὶ καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ ἕκαστον τῶν ὑλικῶν, ὃ τίθεται ἀρχὴν ἕκαστος, ἐξ ἀνάγκης τόδε ἐγένετο. καὶ γὰρ ὅσοι ποιητικῆς αἰτίας ἐμνημόνευσαν, ὅσον ἁψάμενοι χαίρειν ἐῶσιν ὡς Ἐμπεδοκλῆς τε καὶ Ἀναξαγόρας, καὶ εἰ δή τις ἄλλος τῶν παλαιῶν. λέγουσι δέ τινες τὴν φύσιν οὐχ ἕνεκά του ποιεῖν, οὐδὲ ὅτι βέλτιον οὕτως, ἀλλ' ὥσπερ ὕει φασὶν ὁ Ζεὺς οὐχ ἵνα τὸν τοῦ δεῖνος σῖτον αὐξήσῃ, οὐδ' ἵνα διαφθείρῃ τὸν κείμενον ἐν τῇ ἅλῳ, ἀλλ' ὕει μὲν διὰ τὴν ὑλικὴν ἀνάγκην· δεῖ γὰρ τὴν ἀναχθεῖσαν ἀτμίδα ψυχθῆναι καὶ ὕδωρ γενομένην κατενεχθῆναι, κατενεχθείσης δὲ συμβαίνει τὸν μὲν αὐξηθῆναι σῖτον, τὸν δὲ ἀπολέσθαι. οὕτω δὴ τί κωλύει καὶ τὰ μέρη τῶν ζῴων γενέσθαι μὲν ἐξ ἀνάγκης τοιάδε, ἐπειδὴ ἐξ ὕλης τοιᾶσδε, ἀλλ' ὅταν μὲν οὕτω συνδράμῃ ὥστε ἐπιτηδείως ἔχειν ἀλλήλοις καὶ πρὸς ἓν ἔργον ἅπαντα συντελεῖν, ὥσπερ ἐγένετο ἄν, εἰ καὶ ἕνεκά του ἐγένετο, ταῦτα μὲν σῴζεσθαι ἀπὸ ταὐτομάτου συστάντα, οἷον ἐπὶ τῶν ὀδόν|των; φαίη γὰρ ἂν 192 τις ἐξ ἀνάγκης μὲν αὐτοὺς ἀνατέλλειν τοὺς μὲν ἔμπροσθεν ὀξεῖς, τοὺς δὲ γομφίους πλατεῖς, οὐχ ἵνα οἱ μὲν διαιρῶσιν, οἱ δὲ λεαίνωσιν, ἀλλὰ ἀνατέλλειν μὲν οὕτως διά τινα ὑλικὴν ἀνάγκην, συμπεσεῖν μέντοι τὴν τοιαύτην θέσιν αὐτῶν ἐπιτηδείως ἔχειν πρὸς τὴν ἐργασίαν τῆς τροφῆς. ὅσα δὲ μὴ οὕτως συμπίπτει, ὥστε μίαν χρείαν ἅπαντα συμπληροῦν, ταῦτα ἀπόλλυσθαι, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς τὰ βουγενῆ καὶ ἀνδρόπρῳρα. ἃ μὲν οὖν λέγουσι, ταῦτά ἐστιν, λέγουσι δὲ λίαν ἀσύνετα. διὰ τί; ὅτι τὰ μὲν τῆς φύσεως

1 τὸ om. W (de M ambigo) κρείσσονος B ἐπὶ — (4) αὐτὸ] ex Alexandro; cf. Simpl. 368,1 sqq. 2 λῆρος] γελοῖος L (e Philop. 306,7) 3 ἀπὸ] ἀπὸ τοῦ W: ὑπὸ B_1: ἐκ τοῦ Alexander (τοῦ om. Simpl. ed. Ald.) τῷ δὲ τετραγώνῳ Alex. 6 καὶ] ἤδη L 7 δὲ] δὲ καὶ BL: δὴ E Aristot. 198b10 8 οὐδὲν ἄλλο κτλ.] cf. Simpl. 369,21 9 εἶναι νομίζοντες BL ἐπεὶ M et F Simpl. 369,23: ἐπειδὴ WBL (ex Aristot. 198b12 vel Simpl. Ea) 10 καὶ τὸ ἕκαστον F Aristot. 198b13 ὃ τίθεται ἀρχὴν ἕκαστος] cf. Philop. 312,6 11 ἐγένετο] γίνεται E Aristot. 198b14, γίνεται καὶ πέφυκε FI ποιητικῆς] cf. Simpl. 369,26 12 τε] γε Laur. 85,18 14 ὥσπερ — (18) ἀπολέσθαι] cf. Simpl. 371,6 sqq.; Philop. 307,1 sqq. φασὶν MBL et Philoponi libri (ut vid.): om. W (ut Simpl.): φησιν ed. Philop. 14. 15 τοῦ δεῖνος MWB: τοῦ δεῖνα L: τοῦδε Philop. 16 ἀναχθεῖσαν MWB: ἀνενεχθεῖσαν L (fort. e Simpl. vel Philop.) 17 συμβαίνει M (ut Aristot. 198b21): συνέβη WBL et Philop. (συμβαίνειν Simpl.) 18 δὴ MWB: δὲ L: οὖν Simpl. 371,16 23 αὐτοὺς ἐξ ἀνάγκης ἀνατέλλειν μὲν W 24 λεαίνουσιν L 25 συμπεσεῖν κτλ.] cf. Philop. 307,13 27 συμπίπτει M_1WB_2L: συμπίπτοι M_2B μίαν] μὴ W 29 τοιαῦτά fort. M_1 τὰ μὲν — (p. 60,3) οὕτως] cf. Simpl. 372,30

ἔργα ἢ τὸν αὐτὸν ἀεὶ γίνεται τρόπον ἢ κατά γε τὸ πλεῖστον ὁμοίως· 192 ἄνθρωπος γὰρ ἐξ ἀνθρώπου καὶ ἵππος ἐξ ἵππου ὁμοίως καὶ οἱ ὀδόντες οὕτως. τὰ δὲ ἀπὸ τύχης ἐπ' ἔλαττον καὶ σπανίως· τότε γὰρ λέγεται ἀπὸ τύχης ὕειν, ὅταν ὑπὸ κύνα, καὶ καῦμα ἀπὸ τύχης, ὅταν ἐν χειμῶνι. εἰ τοίνυν τῆς φύσεως μὲν πάμπολυ τὸ ὡρισμένον, τῆς τύχης δὲ πάμπολυ τὸ ἀόριστον, οὐκ ἂν εἴη τὰ τῆς φύσεως ἔργα ἀπὸ τύχης τε καὶ ταὐτομάτου, ἀλλ' ὡς ἡμεῖς λέγομεν, ἕνεκά του. φύσεως δὲ ἔργα τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ μόρια, ἐν οἷς οὐδὲν εἰκῇ οὐδὲ μάτην οὐδὲ ἐνδέον οὐδὲ περιττόν ἐστιν. ὁ δὲ Ζεὺς ὕει † τὸ μὲν μὴ ἕνεκα τοῦ τὸν ἐμὸν σῖτον αὐξῆσαι, ἀλλὰ τί τοῦτο πρὸς τὸ μηδενὸς ἕνεκα ὕειν; οὐ γάρ, εἰ μὴ τῶν ἐμῶν πυρῶν ἕνεκεν, οὐδενὸς ἕνεκεν· ἀλλ' ὁ μὲν ὑετὸς ἕνεκεν ἄλλου του γίνεται προηγουμένως ὑπὸ τῆς φύσεως, καὶ τοῦτο μάθοις ἂν ἐν οἷς περὶ τοῦ κόσμου διαλεξόμεθα· προσχρῆται μέντοι τῷ κατὰ φύσιν γιγνομένῳ τούτῳ ἡ γεωργική· σπείρει γὰρ τηνικαῦτα, ἡνίκα | καὶ ὑσθήσεσθαι προσδοκᾷ. 193 ἐν ὅσοις τοίνυν τῶν γιγνομένων τέλος ἐστίν, εἰς ὃ περατοῦται ἡ κίνησις καὶ προϊοῦσα συνεχῶς τελευτᾷ, ἐν τούτοις ἅπαντα τὰ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ τέλους ἕνεκεν γίγνεται, ἐν δὲ τοῖς τῆς φύσεως ἔργοις τὸ τοιοῦτον ἔστιν εὑρεῖν ἀκριβῶς· συνεχῶς γὰρ κινεῖται καὶ πρόεισιν ἀδιαλείπτως μέχρι τοῦ τὸ τέλος ὁλόκληρον περιποιήσασθαι· καὶ γὰρ ἡ πόα καὶ ἡ καλάμη καὶ ὁ στάχυς καὶ αἱ ποικίλαι καὶ παμπληθεῖς αὗται μορφαὶ προΐασι μέχρι τοῦ πυροῦ, εἶτα ἐντεῦθεν στάσις ἤδη καὶ ἠρεμία, ὥστε δῆλον ὅτι πάντα ἐκεῖνα τοῦ πυροῦ χάριν ἐγένετο. οὐ συμπίπτει ἄρα τὸ πρὸ τοῦ τέλους τῷ τέλει, ἀλλ' ἐκείνου πέφυκεν ἕνεκα γίγνεσθαι· οὐδὲ γὰρ εἰ ἡ φύσις οἰκίαν ἐποίει, ἄλλως ἂν ἐποίησεν ἢ ὡς πέφυκεν οἰκία [ἕνεκα] γίγνεσθαι, πέφυκεν δὲ γίγνεσθαι οἰκία τῶν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ τέλους ἕνεκεν γιγνομένων· λίθοι γὰρ ἁρμόζονται καὶ ξύλα πρίεται καὶ πλάσσεται κέραμος τῆς σκέπης ἕνεκεν ὃ τέλος ἐστὶν οἰκίας. ἀλλ' οὐδὲ εἰ ἡ τέχνη ζῷον ἐποίει, ἄλλως ἂν ἐποίησεν ἢ ὡς ἡ φύσις ἐποίησεν· ἐποίησε δ' ἂν ἕνεκα τοῦ τέλους τὰ πρὸ αὐτοῦ. τὸν αὐτὸν ἄρα καὶ ἡ φύσις τρόπον. ὅλως δὲ ἡ τέχνη τὰ μὲν ἐπιτελεῖ, ἃ ἡ φύσις ἀδυνατεῖ ἀπεργάζεσθαι, ὑγείαν καὶ σαρκώσεις φαρμα-

2 ὁμοίως om. BL 6 καὶ ἀπὸ ταὐτομάτου W 7 φύσεως δὲ ἔργα κτλ.] cf. Philop. 311,17 8 οὐδὲν WBL: om. M οὐδὲ] 'scrib. ubique οὔτε' Spengel ἐνδέον] ἐνδεῶς Laur. 85,18 9 τὸ] τὸ τῷ L_1, del. L_2, om. a; ὑέτω μὲν Diels 11 πυρῶν ἕνεκα W ἕνεκεν ἄλλου του M(?)B: ἕνεκα ἄλλου του L: ἄλλου του ἕνεκεν W 14 ὁ γεωργικὸς L ὑσθήσεσθαι L et Par. 1888: ὑσθήσεται MWBa ἐν ὅσοις—(21) ἠρεμία] exscr. Simpl. 375,15sqq. (ex Alexandro Themistium haec sumpsisse apparet e Simpl. 374,31sqq.); ἐν ὅσοις—(16) γίνεται exscr. Philop. 308,15sqq. 15 γιγνομένων MB et (γιν.) W: γενομένων L τέλος ἐστί τι E Aristot. 199a8: τέλος τί ἐστι FI: ἐστὶ τέλος τι Philop. 308,16 16. 17 τοῦ τέλους alt. om. W (ut F Simpl.) 17 ἕνεκα BL (a Simpl.) 20 ποικιλίαι W 23 ἕνεκα ἐκείνου πέφυκε W, ἐκείνου ἕνεκα πέφυκεν Simpl. 25 οἰκία ἕνεκα M(?)WB: ἕνεκα del. L 27 ἀλλ'—(29) αὐτοῦ] exscr. Simpl. 377,4sq. 29 τρόπον καὶ ἡ φύσις L δὲ] τε FI Aristot. 199a15 (δὲ E) 30 ἀπεργάσασθαι E Aristot. 199a15 et Simpl.: ἀπεργάζεσθαι FI post σαρκώσεις add. καὶ W

κείαις ἰατρική, ὅταν ἡ φύσις ἐξασθενήσῃ, τὰ δὲ μιμεῖται γράφουσα καὶ 193 πλάσσουσα παντοίας ζῴων καὶ φυτῶν ἰδέας. ὁμοίως οὖν ἔχει κατ' ἀμφοτέρας τὰ τέλη πρὸς τὰ πρὸ αὐτῶν. μάλιστα δὲ φανερὸν ἐπί τινων ζῴων, ὅτι ἡ φύσις ἔχει τὸ ἕνεκά του, οἷον μυρμήκων ἢ ἀραχνῶν, ἃ μηδὲ τέχνῃ μηδὲ προαιρέσει | ποιοῦντα ὅμως ἕνεκά του ποιεῖ, καὶ ἡ χελιδὼν οἰκοδομεῖ 194 τὴν νεοττιὰν ὅτι μάλιστα ἀσφαλῶς συνδέουσα κάρφεσι τὸν πηλὸν καὶ σχῆμα πολυχωρότατόν τε καὶ ἰσχυρότατον ἐργαζομένη καὶ ἡ μέλιττα θαυμαστὴ τῆς τῶν ἑξαγώνων συνθέσεως, τῆς δὲ ἀλκυόνος τὴν καλιὰν ἥκιστα ἂν ὕδωρ λυμαίνοιτο. πολλὰ ἂν ἔχοιμεν λέγειν, εἰ βουληθείημεν τὸ λογοειδὲς τῶν ζῴων ἐπιδεικνύναι. καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ τῶν ζῴων, ὅπου καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς διώκει πάντως ἡ φύσις τὸ ἕνεκά του; τά τε γὰρ φύλλα ἕνεκα τῶν καρπῶν καὶ αἱ ῥίζαι ἕνεκα τῆς τροφῆς, ἐπεὶ διὰ τί πρὸς Διὸς οὐκ ἄνω μὲν αἱ ῥίζαι, κάτω δὲ οἱ κλάδοι; διὰ τί δὲ οὕτως ἀμφιέννυσι τὰ σπέρματα τῶν καρπῶν τὰ μὲν ξύλοις τὰ δὲ χιτῶσιν ἐνδύουσα, εἰ μὴ πολλὴν εἶχε πρόνοιαν τοῦ μὴ διαλείπειν τὴν γένεσιν τὴν ἐξ ἀλλήλων, ὥστε δῆλον ἐξ ἁπάντων τῶν εἰρημένων, ὅτι ἡ φύσις ἕνεκά του ποιεῖ. διττὴ δὲ αὕτη, ἡ μὲν ὡς ὕλη, ἡ δὲ ὡς μορφὴ καὶ τέλος· αὕτη ἕνεκεν ἄρα τοῦ εἴδους· κυριωτέρα γὰρ αἰτία τὸ εἶδος καὶ ὁ λόγος καὶ ἡ μορφή, οἱ δὲ παλαιοὶ τὴν ὕλην ἐσέμνυναν περιττῶς· μόνην γὰρ ᾔδεισαν. καὶ φαίη τις ἂν 'ἀλλ' εἰ τὸ ἕνεκά του διώκει πάντως ἡ φύσις, πῶς οὐκ ἀεὶ κατορθοῖ;' πῶς δὲ οὐκ ἀεὶ κατορθοῖ τὸ ἕνεκά του ἡ τέχνη; ἀλλὰ καὶ τὸ φάρμακον ἔβλαψε πολλάκις τοῦ σώματος δι' ἀσθένειαν οὐκ ἐνεγκόντος καὶ ὁ κλινόπους κατεάγη συμπηγνύμενος· ἀλλ' ὅμως ἐδόθη τὸ φάρμακον, ἵνα ὠφελήσῃ, καὶ ὁ κλινόπους ἐξείργασται διὰ τὴν κλίνην, ὥστε ἢ καὶ τῆς τέχνης ἀφαιρετέον τὸ ἕνεκά του ἢ καὶ τῇ φύσει | συγχωρητέον· ἀμφότερα γὰρ ἐπὶ τὸ πλεῖστον 195 μὲν κατορθοῦσιν, ἐν οἷς καὶ μάλιστα φανερὸν τὸ οὗ ἕνεκα, ἐπ' ἔλαττον δὲ ἁμαρτάνουσιν, ἀλλ' ὅμως ἐμφαίνεται καὶ ἐν τούτοις, ὅτι ἐστοχάζοντο μέν τινος ἀγαθοῦ, διήμαρτον δὲ ἄκουσαι τοῦ τυχεῖν διὰ τὴν τῆς ὕλης ἀσθένειαν. καὶ γὰρ ὅταν διαμαρτάνωσιν, οὐκ ἐκτοπίζεταί που μακράν, οὐδὲ πόρρω τοῦ προκειμένου τὸ σφάλμα. οὐδέποτε γοῦν ἐξ ἀνδρὸς πλάτανος ἐτέχθη, ἀλλὰ μάλιστα μὲν ἀνήρ· εἰ δὲ μή, γυνή· εἰ δὲ μή, ζῷον· εἰ δὲ

---

1 ἐξασθενήσῃ] cf. Philop. 316,21 2 παντοίων L et Simpl. 378,10 ante ὁμοίως quaedam excidisse putat Spengel coll. Aristot. 199a17 (et Simpl. 378,12) οὖν ἔχει scripsi: ἂν ἔχῃ MWB: ἂν ἔχοι L 2. 3 κατ' ἀμφοτέρας MBL: ἀμφότερα W 3 τινων] 'malim τῶν' Spengel; at cf. Philop. 311,1 5 καὶ ἡ χελιδὼν — (9) λυμαίνοιτο] cf. Simpl. 379,8 sqq. οἰκοδομεῖ WL et Simpl.: οἰκονομεῖ MB 6 καὶ] libri et E Simpl.: κατὰ a F Simpl. 7 ἰσχυρώτερον W, ἰσχυρώτατον B 8 ἑξαγόνων L ἀλκιόνος B καλλιὰν L 9 λυμαίνοιτο MWB: λυμάνοιτο L 10 καὶ τί δεῖ κτλ.] cf. Philop. 317,6 11 ἡ φύσις διώκει πάντως BL τά τε γὰρ — (15) ἀλλήλων] cf. Simpl. 379,19 sqq. ἕνεκέν W 14 τῶν (οὗ) καρπῶν (οὗ) M post καρπῶν add. ἀκριβῶς WBL (ἀσφαλῶς Simpl.) 17 post τοῦ εἴδους add. ἡ ὕλη WBL 18 κυριωτέρα] cf. Alexander apud Simpl. 380,13 19 ἐσέμνηναν L καὶ MWB: ναὶ L 20 πῶς MW: πῶς αὐτὸ BL (at cf. Philop. 318,3) 28 ἀγαθοῦ] ἀριθμοῦ W 29 ἐκτοπίζεται κτλ.] cf. Simpl. 384,1 sqq.

μή, σάρξ. καὶ ἡ κέγχρος ἢ συκῆν ἐποίησεν ἢ ἐρινεόν, οὐ δρῦν οὐδὲ ὄχνην· ἥ τε ἐλαία πάλιν ἐλαίαν ἢ κότινον· καὶ οὐ πλάτανον ἢ πίτυν. τοιαῦτα καὶ τὰ Ἐμπεδοκλέους 'βουγενῆ' καὶ 'ἀνδρόπρῳρα' ἐπὶ τῆς τῶν ζῴων συστάσεως, ἐλαιόπρῳρα δὲ ἐπὶ τῶν ζῴων οὐδὲ ἐκεῖνος ἐτόλμησεν εἰπεῖν, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῶν φυτῶν ἀμπελογενῆ καὶ τοιαῦτα ἄλλ' ἄττα δραματουργῆσαι ἐθάρρησε, καίτοι μᾶλλον ἐχρῆν· ἧττον γὰρ ἐν τοῖς φυτοῖς τὸ ἕνεκά του. περιττὸν μὲν οὖν τερατολογίαν τοιαύτην λόγου τινὸς ἀξιῶσαι, ὅμως δὲ ῥητέον, ὡς εἰ καὶ ἐγένετο κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς σύστασιν βουγενῆ καὶ ἀνδρόπρῳρα, οὕτως ἂν ἐγένετο ὡς τὰ τέρατα τοῦ σπέρματος ἐξασθενοῦντος καὶ διαφθειρομένης τινὸς ἀρχῆς, οὐκ εὐθὺς ἡμιτόμων ζῴων ἡμιτόμοις συγκολλωμένων· οὐδὲ γὰρ τὸ ὁλοφυές, ὡς αὐτὸς ὀνομάζει, καὶ ὁλόκληρον καὶ δυνάμενον σῴζεσθαι εὐθὺς ζῷον συνίσταται, ἀλλ' ἀπὸ σπέρματος γίνεται κρατούσης τῆς μορφῆς. ὅλως δὲ οἱ τὸ ἕνεκά του τῆς φύσεως ἀφαιρούμενοι ⟨τὸ⟩ τί ἐστι καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς καταλείπουσιν· ὁ γὰρ φύσει μέν τινα γενέσθαι λέγων οὐχ ἕνεκά του δέ, μάτην καὶ τοὔνομα λέγει | τῆς φύσεως· φύσει γάρ ἐστιν ὅσα ἀπό τινος ἀρχῆς ἐνυπαρχούσης κινούμενα ἀφικνεῖται κατὰ τάξιν ἐπί τι τέλος, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τὸ τυχὸν ἀπὸ τῆς τυχούσης ἀρχῆς. τοῦτο μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἀπὸ τύχης συμβαίνει καθάπερ εἴρηται, ἐνταῦθα δὲ ὥρισται ἀφ' ἑκάστης ἀρχῆς ἕκαστον τέλος καὶ κατορθοῦνται ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὐ σπανιάκις οὐδ' ἐπ' ἔλαττον ὥσπερ τὰ τυχηρά. τί οὖν ἀπὸ τύχης τὰ φύσει γίνεσθαι λέγουσιν; οὐκ ἔστι γὰρ συνάψαι φύσιν καὶ τύχην, εἰ μὴ τηνάλλως ὀνόματι συγκολλᾶν βούλοιο, ἐπεὶ τά γε ἐξ ἀμφοῖν σημαινόμενα παντελῶς ἀλλήλων διέστηκε. νὴ Δία· οὐ γὰρ ὁρῶμεν βουλευομένην τὴν φύσιν, ὥσπερ ὁρῶμεν τοὺς ἕνεκά του ποιοῦντας. οὕτω δ' ἂν οὐδὲ ταῖς πολλαῖς τῶν τεχνῶν συγχωροῖεν τὸ

1 κέγχρος M: κεγχραμὶς WBL   ἐρρινεόν W   οὐ δρῦν WBL, Philop. 318,32: ἢ δρῦν M   2 ὄχνην MWB: ὄγχνην L   ἐλαίαν πάλιν W   ἢ κότινον MBL: καὶ οὐ κότινον W_1 (καὶ ἢ κότινον W_2)   ἢ πίτυν MW: οὔτε πίτυν BL (οὐδὲ πίτυν coni. Spengel)   3 καὶ] δὲ W   τὰ MWB: om. L et Simpl. 381,7 (τὰ βουγενῆ E Aristot. 199b11: βουγενῆ FI)   Ἐμπεδοκλέους] v. 258 Stein   4 εἰπεῖν ἐτόλμησεν L   5 οὐδὲ MWB: om. L   post ἀμπελογενῆ add. τινα WBL   6 ἧττον γὰρ WBL: om. M (quae verba ex Aristotele 196a10 vel. Philop. 319,17 inserta esse videntur loci lacunosi vel alium in modum corrupti emendandi causa)   7 τοιαύτην M: τοσαύτην W (in quo post ἀξιῶσαι legitur) BL   9 οὕτως—(10) ἀρχῆς] cf. Simpl. 381,9 sqq.; Philop. 319,5   τὰ om. L   10 τινὸς] τῆς aF Simpl. 381,11 et 15: om. E   11 συκολλωμένων M   14 ἀφαιροῦντες Philop. 319,21 et 320,12   τὸ τί ἐστι scripsi: τί ἐστι MW: τί BL   φύσιν W   15 μάτην] cf. Philop. 320,22   λέγει] λείπει B   16 φύσει γάρ κτλ.] cf. Philop. 320,13 sqq.   ἐνυπαρχούσης om. W: συνεχῶς Alexander apud Simpl. 384,6   17 ἐπί τι WBL: εἴς τι M (εἰς in ras.), Aristot. 199b17, Simpl. 383,23, Philop.: πρός τι Alexander apud Simpl. 384,6   18 τυχούσης] τύχης W   τοῦτο WBL: τοῦ M   19 ὥρισται] cf. Philop. 320,25   20 κατορθοῦνται (sc. πάντα τὰ τέλη) MWB: κατορθοῦται L   σπανιάκις] cf. Simpl. 384,23   22 ἔσται L   τύχην] τέχνην L   τηνάλλως Spengel: τηνάλως libri   συγκολλᾶν] cf. Philop. 320,23   23 βούλοιο scripsi: βούλοιτο libri (βούλοιντο aut ὀνόματί τις συγκολλᾶν βούλοιτο Spengel)

ἕνεκά του· οὐδὲ γὰρ ὁ τέκτων βουλεύεται, πότερον δεῖ πρίειν πρότερον ἢ 196 ἀποξέειν, οὐδὲ ὁ γραμματιστής, πῶς αὐτὸν δεῖ γράφειν α β, οὐδὲ ὅταν γράφῃ Κλέωνα ἐπισκοπεῖται, τί πρότερον ἢ δεύτερον τῶν στοιχείων αὐτῷ γραπτέον· ὁ οἰκοδόμος ὡσαύτως οὐ βουλεύεται, πότερον τοὺς θεμελίους πρώτους ἢ τοὺς τοίχους ἢ τὴν ὀροφὴν ἐξεργαστέον, ὁ ὑφάντης, ὁ λαοξόος· ἀλλ' ὥρισται καὶ τῶν ἔργων ἕκαστον καὶ ἡ τάξις ἡ φέρουσα ἐπὶ τὸ προκείμενον τέλος καὶ τὴν ὁδὸν ἕκαστος τῶν δημιουργῶν ὁδεύει τὴν τεταγμένην. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ φύσις· παράδειγμα γάρ ἐστι τῆς τέχνης. ἡ διαφορὰ δὲ ἐν τῷ τὴν μὲν ἔξω, τὴν δὲ ἔνδον εἶναι τοῦ ἔργου, ἐπεὶ θῶμεν ἐν τοῖς ξύλοις εἶναι τὴν τεκτονικήν, καὶ οὐκ ἂν ἕτερον τρόπον ἐργάσαιτο | τὴν 197 κλίνην, ἀλλὰ καθάπερ νῦν ἔξω οὖσα. ὥστε εἰ νῦν ἔχει τὸ ἕνεκά του, καὶ τότε ἂν εἶχεν ὁμοίως, ἡνίκα ἂν ὡς φύσις εἰργάζετο. μάλιστα δὲ ἔοικεν ἡ τέχνη τῇ φύσει, ὅταν αὐτός τις ἑαυτὸν ἰατρεύῃ. ἀλλ' εἴρηται ἡ διαφορά. τοῦτο μὲν οὖν ἐκ τούτων ἄν τις ἱκανῶς πεισθείη.

9. Μετὰ δὲ ταῦτα σκεπτέον, πῶς ἐν τοῖς φύσει τὸ ἀναγκαῖον καὶ πότερον τὰ φύσει γινόμενα ἁπλῶς ἐξ ἀνάγκης γίνεται, ὡς τὸ τέλος ἁπλῶν ἕπεσθαι τοῖς πρὸ αὐτοῦ γενομένοις, ἢ ὡς ἐνόμιζον οἱ φυσικοί, ἐν ταῖς τῆς ὕλης κινήσεσιν ἕπεσθαι τὰ γιγνόμενα ἐξ ἀνάγκης οἰόμενοι. ἔστι μέν πως τὸ ἀναγκαῖον ἐν τοῖς φυσικοῖς, οὐχ οὕτως δὲ ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ πάνυ γελοίως τὸ ἀναγκαῖον εἰσάγουσιν εἰς τὰ τῆς φύσεως ἔργα· φασὶ γὰρ ἐξ ἀνάγκης τὴν μὲν γῆν κάτω κεῖσθαι διότι βαρεῖα, τὸν δὲ αἰθέρα ἄνω διότι κοῦφος, ταῖς φυσικαῖς τῆς ὕλης κινήσεσιν προσάπτοντες τὴν ἀνάγκην τῶν γενομένων, ὥσπερ εἴ τις καὶ τὸν τοῖχον ἐξ ἀνάγκης νομίζοι, ὅτι τὰ μὲν βαρέα κάτω πέφυκε φέρεσθαι, τὰ δὲ κοῦφα ἐπιπολῆς, καὶ τῶν μὲν λίθων διὰ τὴν βαρύτητα κάτω πεσόντων, τῶν πλίνθων δὲ διὰ τὴν κουφότητα ἄνω καὶ ἔτι τῶν ξύλων, οὕτω τὸν τοῖχον συνεστηκέναι· ἐμβροντήτου γὰρ τοῦτό γε καὶ οὐδέποτε οἰκοδομουμένην οἰκίαν ἰδόντος. οὐχ οἱ λίθοι κατ' αὐτούς, οὐδὲ αἱ πλίνθοι καὶ τὰ ξύλα κινούμενα, ὡς ἐπεφύκει, κατασκευάζουσιν οἰκίαν, ἀλλ' ἡ σύνθεσις ἡ τοιάδε καὶ ἡ μορφὴ καὶ ἡ τέχνη, οὐκ ἄνευ μὲν ἐκείνων, οὐ μὴν δι' | ἐκεῖνα, προηγουμένως αὐτὴ 198

1 ὁ τέκτων] cf. Philop. 321,5 βουλεύεται WL: βούλεται MB 2 ἀποξέειν M (έ e corr.) ἄλφα βῆτα B 3 Κλέωνα] cf. Simpl. 385,18; Philop. 321,9 πρότερον MBL: πρῶτον W δεύτερον MWB: τί δεύτερον L 4 ante οἰκοδόμος add. καὶ L πότερον] πρότερον W 5 λευοξόος L 6 ὥρισται] cf. Philop. 321,9 9 ἐπεὶ L: ἐπὶ MWB 10 ἐργάσαιο L 13 ἰατρεύει W (η super ει) 14 ἄν τις ἐκ τούτων WL 15 δὲ om. L 17 γενομένοις MWB: γινομένοις L et Philop. 326,9 19 δὲ om. B 21 τὴν μὲν γῆν ἐξ ἀνάγκης W κεῖσθαι] κινεῖσθαι Spengel; num γενέσθαι (cf. Simpl. 386,23)? 22 κινήσεσιν τῆς ὕλης L 23 γινομένων L ὥσπερ ἂν εἴ τις FI Aristot. 200a1 (ἂν om. E) τὸν τοῖχον WBL: τῶν τοίχων M ἐξ ἀνάγκης νομίζοι Spengel: ἐξ ἀνάγκης νομίζειν MWB et (νομίζει) L; ἐξ ἀνάγκης γεγενῆσθαι νομίζοι E Aristot. ib.; γεγενῆσθαι ἐξ ἀνάγκης FI 24 ἐπὶ πολλῆς W 25 μὲν om. L τὴν] sic F Aristot. 200a4 (om. EI) 26 τὸν τοῖχον BL: τῶν τοίχων MW 27 οἰκοδομουμένην WL: οἰκοδομημένην MB ante οὐχ ins. ὡς L οὐχ—(30) τέχνη] Simpl. 387,8 sqq. οὐχ] οὐ γὰρ Simpl. 28 κατ' αὐτούς M (a Simpl.): καθ' αὐτούς WBL

προελθοῦσα, τοὐναντίον δὲ δι' αὐτὴν κἀκεῖνα παράγουσα. ἔστι μὲν καὶ ἡ 198 ὕλη τῶν καθ' αὑτὰ αἰτίων ὥσπερ εἰρήκαμεν, ἀλλὰ κυριωτέρα γε ἡ μορφὴ καὶ ὁ λόγος καὶ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ οὐ τοῦτο ταῖς ἐκείνης κινήσεσιν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ, ἀλλ' ἐκείνη μᾶλλον τῷ λόγῳ πέφυκε συναρμόζεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἐπειδὴ σίδηρος, διὰ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης γίνεται σμίλη καὶ ἄροτρον, ἀλλ' ἐπειδὴ σμίλης καὶ ἀρότρου δεόμεθα, διὰ τοῦτο καὶ σίδηρον μεταλλεύομεν· οἰκίας δὲ οἰκοδομούμεθα οὐκ, ἐπειδὴ πλίνθους ἔχομεν καὶ ξύλα· χρεία μὲν γὰρ καὶ τούτων, ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα προηγουμένως οἰκοδομούμεθα, ἀλλὰ διὰ τὸ κρύπτειν ἄττα καὶ σῴζειν, ὅπερ ἐστὶ λόγος τῆς οἰκίας. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τοῖς ἕνεκά τινος γινομένοις. διὰ τί γίνεται χιτών; ἵν' ἐνδυώμεθα. ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἄνευ ἐρίων· χρὴ τοίνυν ὑποκεῖσθαι τὰ ἔρια. διὰ τί γίνεται ὑποδήματα; ἵνα μὴ τριβώμεθα βαδίζοντες. ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἄνευ δερμάτων· φροντιστέον ἄρα πρῶτον τῶν δερμάτων. εἰ μὲν οὖν εἵπετο καὶ ἐρίῳ παντὶ τὸ χιτῶνι γίγνεσθαι καὶ δέρματι τὸ ὑποδήματι, ἐξ ἀνάγκης ἂν εἵπετο ταῖς ὕλαις τὰ εἴδη. νῦν δὲ πρίονι μὲν ὑποκεῖσθαι τὸν σίδηρον ἐξ ἀνάγκης καὶ θριγγίῳ λίθους, οὔτε δὲ τῷ σίδηρον εἶναι τὸ πρίονα γενέσθαι ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ οὔτε τῷ λίθους ὑπάρχειν τὸ θριγγίον οἰκοδομεῖσθαι. ἔχει μὲν οὖν ἡ ὕλη τὸ ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐ δι' ἑαυτήν, ἀλλὰ διὰ τὴν μορφὴν καὶ τὸ εἶδος. ταύτῃ μὲν γὰρ οὐδὲν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ, αὐτὴ δὲ ἐξ ἀνάγκης ὀφείλει προϋποκεῖσθαι τῷ εἴδει, ὥστε οὐ τὸ τέλος ἐξ | ἀνάγκης ἀκολουθεῖ τοῖς πρὸ αὐτοῦ, ἀλλ' ὑποθεμένοις τοῦτο 199 διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην τὸ ἀναγκαῖον ἕπεται καὶ ἡ ἐξ ἀνάγκης αἰτία. οὐκ ἄρα τὸ τέλος ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ διὰ τὸ τέλος τὸ ἐξ ἀνάγκης. διὰ γὰρ τὸ τέλος ἡ ὕλη καὶ διὰ τὴν μορφὴν τὸ ὑποκείμενον, ἡ δὲ ὕλη καὶ τὸ ὑποκείμενον ἡ ἐξ ἀνάγκης αἰτία. οἱ μὲν οὖν μόνην αἰτίαν τὴν ὕλην τιθέμενοι καὶ ταῖς ἐκείνης φυσικαῖς κινήσεσιν ἕπεσθαι τὰ γινόμενα λέγοντες ἁπλῶς ⟨ἂν⟩ ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι τὰ γιγνόμενα λέγοιεν· ἐπειδὴ ἀποδέδεικται ἡμῖν ἄλλη παρὰ τὴν ὕλην αἰτία κυριωτέρα, τὸ εἶδος, καὶ ταύτης ἕνεκεν ἡ ὕλη παραγομένη, οὐκ αὐτὴ παράγουσα τὴν μορφήν, οὐδ' ἂν ἁπλῶς αἰτία λέγοιτο οὐδ' ἂν ἁπλῶς ἀναγκαία, ἀλλ' ἐξ ὑποθέσεως, καθάπερ ἡμῖν ἔθος πολλαχοῦ λέγειν· ὑποθεμένοις γὰρ τὸ εἶδος οὕτως εὑρίσκεται καὶ τῆς ὕλης τὸ

1 δὲ om. W ἔστι—(5) ἐξ ἀνάγκης] exscr. Simpl. 387,12 sqq. ἔστι μὲν καὶ MWB: ἔστι μὲν γὰρ καὶ L, καὶ γὰρ ἔστι μὲν Simpl. 2 κυριώτερόν L 3 εἶναι om. a 3. 4 ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ MWB et Simpl.: ἐξακολουθεῖ L 4 τῷ λόγῳ] τούτῳ Simpl. 5 γίνεται ἐξ ἀνάγκης W 11 ἐνδυσώμεθα L 12 γίνεται] γὰρ W 13 πρῶτον MWB: πρότερον L 14 χιτῶνι WBL: χιτώνιον M τὸ] τοῦ M_2 15 ταῖς ὕλαις MWB: τῇ ὕλῃ L 16 θριγκίῳ B_2 δὲ om. a τῷ] τὸ W σιδήρῳ L 17 θριγκίον B 18 οἰκοδομῆσθαι B ἔχει—(22) ἕπεται] cf. Simpl. 387,18 20 ὥστε om. Simpl. 21 ἀνάγκης] ἀνάγκης ὑλικῆς Simpl. 23 τὸ ἐξ ἀνάγκης· διὰ γὰρ τὸ τέλος om. B 25 οἱ μὲν—(p. 65,2) τὸ ἀναγκαῖον] exscr. Simpl. 387,29 26. 27 ἁπλῶς ἂν Simpl.: ἁπλῶς libri 27 ἐπειδὴ] ἐπεὶ δὲ Simpl. (ἐπεὶ δέδεικται cod. E); sic vel ἐπειδὴ δὲ Spengel 28 ἡ om. L 29 οὐδ'] οὐκ Simpl.; 'malim οὔτ'—οὔτ'' Spengel ἁπλῶς αἰτία λέγοιτο οὐδ' ἂν om. L: οὐδὲ ἡ ὕλη Simpl. 30 ἀλλ' om. M (fort. legendum ἐξ ὑποθέσεως δέ) 31 εὑρίσκεσθαι W

ἀναγκαῖον. τὸ δὲ ἐξ ὑποθέσεως ἀναγκαῖόν ἐστί πως καὶ ἐν τοῖς μαθή- 199 μασιν· ὑποθεμένοις γὰρ τὰς προτάσεις ἐξ ἀνάγκης ἕπεται καὶ τὸ συμπέρασμα, οὐ μέντοι, εἰ τὸ συμπέρασμα τοῦτο, ταδὶ πάντως καὶ τὰ λήμματα. δύναται γὰρ ταὐτὸν ἀποδείκνυσθαι διὰ πλειόνων, καθάπερ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς· εἰ μὲν $\bar{\varepsilon}$ καὶ $\bar{\varepsilon}$, πάντως ἐξ αὐτῶν τὰ δέκα, εἰ δὲ δέκα, οὐ πάντως $\bar{\varepsilon}$ καὶ $\bar{\varepsilon}$· καὶ γὰρ ἑπτὰ καὶ τρεῖς καὶ ἓξ καὶ τέσσαρες, ὥστε οἷς τεθεῖσιν ἕπεται τὸ συμπέρασμα, ταῦτα οὐχ ἕπεται τεθέντι τῷ συμπεράσματι· μὴ ὄντος μέντοι γε ἀναγκαίου τοῦ συμπεράσματος, οὐδὲ αἱ προτάσεις ἔσονται ἀναγκαῖαι. ἆρ᾽ οὖν ὁμοίως ἔχει ταῦτα τοῖς φυσικοῖς τὸ ἐξ ὑποθέσεως ἀναγκαῖον; | 200 οὐδαμῶς, ἀλλὰ ἡ τάξις ἀντέστραπται· ἐνταῦθα μὲν γὰρ εἰ αἱ προτάσεις, καὶ τὸ συμπέρασμα, τουτέστιν εἰ τὰ πρῶτα, καὶ τὰ ὕστερον· ἐπὶ δὲ τῶν φύσει τοὔμπαλιν· εἰ γὰρ τὰ ὕστερον, καὶ τὰ πρῶτα· εἰ γὰρ ἡ μορφή, καὶ ἡ ὕλη, ἐπεὶ τά γε ἄλλα ὁμοίως ἔχει· ὡς ἐπὶ τῶν φυσικῶν ἐξ ἀνάγκης μὲν ἐδεῖτο τὸ εἶδος τῆς ὕλης, οὐχ εἵπετο δὲ ἐξ ἀνάγκης τῇ ὕλῃ, οὕτως ἐπὶ τῶν συλλογισμῶν ποιοῦσι μὲν ἐξ ἀνάγκης τὸ συμπέρασμα αἱ προτάσεις, ὄντος δὲ οὐκ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχουσιν. ἡ τάξις οὖν ἀνάπαλιν ἔχει, τάχα δὲ οὐδὲ αὕτη. σκόπει γάρ· ἐν ταῖς ποιητικαῖς τέχναις ἄλλη μέν ἐστιν τῆς θεωρίας ἀρχὴ κατὰ τὸν λόγον καὶ τὸ οὗ ἕνεκα, ἄλλη δὲ ἡ τῆς πράξεως. ἐπὶ γὰρ τῆς οἰκοδομικῆς τὸ μὲν εἶδος τῆς οἰκίας καὶ ὁ λόγος ἀρχὴ τῆς θεωρίας ἐστὶν καὶ οἱ θεμέλιοι δὲ τῆς πράξεως. ὅπου δὲ οὐκ ἔστι ποίησις οὐδὲ τάξις, ἐνταῦθα ἀκόλουθον μίαν ὑπολείπεσθαι τὴν ἀρχὴν τὴν κατὰ τὴν θεωρίαν τε καὶ τὸν λόγον· ἄλλη γὰρ οὐκ ἔνι. αὗται δέ εἰσιν αἱ προτάσεις, ὥστε εἰ ἐνταῦθα μὲν αἱ προτάσεις αἱ κατὰ τὸν λόγον ἀρχαὶ ἐκεῖ δὲ τὸ εἶδος, ἐν ἀμφοτέροις ἂν ὁμοίως ἡ ἀκολούθησις γένοιτο· ταῖς γὰρ κατὰ τὸν λόγον ἀρχαῖς ἕποιτο ἂν τὸ ἀναγκαῖον, ὅπερ ἐπὶ τῶν ποιητικῶν μὲν ὕλη, ἐπὶ δὲ τῶν θεωρητικῶν τὸ συμπέρασμα. ἀπέφηνεν ἄρα διὰ πάντων πῶς ἔχει τὸ

1 καὶ ἐν MW et Philop. 332,14: κἀν BL 2 ὑποθεμένοις κτλ.] cf. Philop. 327,11 3 πάντως MW et Philop. 327,25: διὰ πάντως L: πάντα B 3 λήματα M: λίμματα L 5 ε´ καὶ ε´] πέντε καὶ πέντε utrobique BL δέκα] $\bar{\iota}$ bis W εἰ δὲ δέκα MW(?): εἰ δὲ τὰ δέκα BL (cf. Simpl. 389,29) 6 $\bar{\zeta}$ καὶ $\bar{\gamma}$ καὶ $\bar{\varsigma}$ (ἓξ) καὶ $\bar{\delta}$ WL 7 τεθε L (τ´ supra): τεθέντα a 9 ταῦτα] ʻfort. τούτοις ἐνʼ Spengel: malim ταῦτα πάντα, vel πάντως 10 τάξις] cf. Philop. 327,14 sqq. 11 τὰ ὕστερον scripsi (cf. v. 4 et Simpl. 390,6 sq.): τὸ ὕστερον libri 12 τὰ ὕστερον MB: τὰ ὕστερα W: τὸ ὕστερον L 13 post ὡς add. γὰρ L φυσικῶν] ἀντιστροφῶν W 13. 14 τῆς ὕλης τὸ εἶδος WL 14 τῇ ὕλῃ] τῆς ὕλης W 16 αὕτη Spengel: αὐτή libri 17 ἄλλο L 18 κατὰ λόγον (om. τὸν) W ἡ τῆς] ἐκ τῆς W 19 ʻκαὶ (ante ὁ λόγος) delendum nisi scripseris καὶ τοῦ λόγουʼ Spengel; at cf. ind. verb. i. v. καί 20 τάξις] ʻimmo πρᾶξιςʼ Spengel; at defendi possunt verba οὐδὲ τάξις, si hunc in modum explicaveris: οὐδ᾽ ἄρα ἀπορία τις περὶ τάξεως 21 τὴν ante θεωρίαν om. WL 22 κατὰ λόγον (om. τὸν) W 23 ἀρχή MWB (cf. Philop. 328,26 ἔστιν ἀρχὴ μὲν αἱ προτάσεις; idem 336,14): ἀρχαί L (cf. Simpl. 390,29 εἰσὶ — αἱ κατὰ τὸν λόγον ἀρχαὶ αἱ προτάσεις): fort. ἡ — ἀρχή legendum, ut Spengel coni., aut αἱ delendum 24 ἀμφοτέροις MWB et Simpl. 390,27. 28: ἀμφοτέραις L 25 ἐπὶ τῶν ποιητικῶν μὲν MW: ἐπὶ μὲν τῶν ποιητικῶν BL 26 ἀπέφηνεν libri: ἀπέφημεν Spengelii typographus. ἀπεφήναμεν Spengel: at exegetae non paraphrastae in modum hic vel illic Themistium locutum constat; cf. Praef. (πέφηνεν coni. Diels)

ἀναγκαῖον, ἡ ὕλη καὶ αἱ ταύτης κινήσεις τε καὶ ἀλλοιώσεις· ταύτης γὰρ 200 χωρὶς ἀδύνατον γενέσθαι τὴν μορφὴν καὶ τὸ εἶδος. καὶ ἄμφω μὲν τῷ φυσικῷ τὰς αἰτίας ἐπισκεπτέον, μᾶλλον δὲ τὴν τοῦ | οὗ ἕνεκεν (αἴτιον 201 γὰρ τοῦτο τῆς ὕλης), ἔφην δὲ ἐπὶ τῶν φυσικῶν ταὐτὸν εἶναι τὸ εἶδος καὶ τὸ οὗ ἕνεκεν· αὕτη γὰρ ἀρχὴ μάλιστα γίνεται τοῦ λόγου καὶ τοῦ τί ἦν εἶναι, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς τεχνητοῖς, ἐπεὶ οἰκία τοιόνδε, τάδε δεῖ γενέσθαι καὶ ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης καί, εἴπερ ὑγεία τοιονδί, τάδε γενέσθαι καὶ ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης. οὕτω δὲ καὶ εἰ ἄνθρωπος, ταδὶ καὶ εἰ κύων, ταδί. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν τεχνητῶν οὐ συντρέχει πολλάκις τὸ εἶδος τῷ οὗ ἕνεκεν, ἐπὶ πολλῶν δὲ ἐμφαίνεται ἐν τῷ λόγῳ καὶ τὸ οὗ ἕνεκεν· οἰκία γὰρ ἐκ τοιῶνδε τοιόνδε σκέπης ἕνεκεν. ἐπὶ δὲ τῶν φύσει ταὐτόν ἐστιν. εἴτε δὲ τῶν φύσει γινομένων εἴτε τῶν κατὰ τέχνην λαμβάνοις, εὑρήσεις, ἂν ὡς φυσικὸς ἐξετάζῃς, ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ τὴν ὕλην καὶ τὸ ἀναγκαῖον αἴτιον περιεχόμενον· ὁρισαμένοις γὰρ τὸ ἔργον τοῦ πρίειν, ὅτι διαίρεσις τοιάδε ξύλων, εὐθὺς ἐμφαίνεται ἡ τοῦ σιδήρου χρεία· καὶ οὕτω μὲν δύναται καὶ ἐξ ἐπιλογισμοῦ τινος, πολλάκις δὲ καὶ ἐνεργείᾳ. τί ἐστιν ὀργή; ζέσις τοῦ περὶ καρδίαν αἵματος δι' ὄρεξιν ἀντιλυπήσεως. ὥστε τῷ φυσικῷ γενήσονται μὲν οἱ λόγοι κατὰ τὸ εἶδος, ἐμπεριέξουσι δὲ καὶ τὴν ὕλην· τοιοῦτον γὰρ τὸ φυσικὸν εἶδος, ὥστε ἀεὶ σὺν ὕλῃ καὶ ὑποκειμένῳ τινὶ θεωρεῖται. |

1 αἱ om. W 2 γενέσθαι ἀδύνατον L 3 ἕνεκα M_2 5 τὸ οὗ] τοῦ οὗ M (cf. Simpl. 391,19. 20; idem vitium in E Aristot. 200a34) γίνεται] ἡ ἀπὸ L; cf. Aristot. 200a35 (ubi ἡ ἀρχή EF, ἀρχὴ L). fortasse γίνεται ἀπὸ τοῦ λόγου legendum 6 καὶ ὥσπερ καὶ B τεχνικοῖς L οἰκία] ἡ οἰκία FI Aristot. 200b1 γενέσθαι E Aristot. ib. 7 ὑπάρξειν L 8 δὲ] δὴ B καὶ εἰ ἄνθρωπος τοδί, ταδί FI Aristot. 200b3 9 τῷ] τὸ W 10 ἐπὶ — ἕνεκεν om. W 12 φύσει MWB: φύσει τι L 13 ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ L 14 ὁρισαμένοις] ὁρισαμένοι E Aristot. 200b5 (ὁρισαμένῳ F, ὁρισαμένου I) πρίειν] πρίονος Philop. 337,26 15 δύναται] δυνάμει P. Shorey *Class. Review* X 328 15. 16 ἐπιλογισμοῦ] cf. Philop. 338,14 16. 17 περὶ καρδίαν MB: περικαρδίου WL et E Simplicii 392,27: περικαρδ' libri Philoponi 338,9: περὶ τὴν καρδίαν F Simplicii 19 σὺν ὕλῃ ἀεὶ L τινὶ post ὕλῃ B θεωρεῖται M: θεωρεῖσθαι WBL

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ Γ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ.

1. Ἐπεὶ δὲ τὴν φύσιν ὡρισάμεθα ἀρχὴν κινήσεως καὶ μεταβολῆς, δεῖ μὴ λανθάνειν τί ἐστιν κίνησις· ἀναγκαῖον γὰρ ἀγνοοῦντας αὐτὴν ἀγνοεῖν καὶ τὸν λόγον τῆς φύσεως. ὥσπερ δὲ, ὅτι κίνησις τῷ λόγῳ τῆς φύσεως ἐμπεριέχεται, ἀναγκαῖος ὁ λόγος ὁ περὶ αὐτῆς, οὕτως εἴ τι τῷ περὶ κινήσεως ὁρισμῷ εὑρίσκοιτο ἐμφαινόμενον, ἐφεξῆς καὶ περὶ τούτου διαλεκτέον. ἐμφαίνεται δὲ εὐθὺς τῷ τῆς κινήσεως λόγῳ τὸ συνεχές, τούτῳ δὲ πάλιν τὸ ἄπειρον· τὴν μὲν γὰρ κίνησιν τῶν συνεχῶν εἶναί φαμεν ὁριζόμενοι δὲ τὸ συνεχὲς ἔσθ' ὅτε συγχρώμεθα τῷ ἀπείρῳ· λόγος γάρ τις καὶ οὗτος τοῦ συνεχοῦς 'συνεχές ἐστι τὸ εἰς ἄπειρα διαιρετόν', ὥστε πρώτως ἂν ὑπάρχοι τὸ ἄπειρον τῷ συνεχεῖ ποσῷ καὶ οὐ τῷ διωρισμένῳ· τοῦ μὲν γὰρ συμπληροῖ τὸν ὁρισμόν, τοῦ δὲ οὐδαμῶς. ὁ μὲν δὴ τοῦ ἀπείρου λόγος οὕτως ἔχεται τοῦ περὶ κινήσεως ἐφεξῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ τόπου ⟨καὶ ὁ περὶ χρόνου⟩ καὶ ὁ περὶ | κενοῦ· τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαίως ὑπάρχει κινήσει 203 τόπος καὶ χρόνος, τὸ κενὸν δὲ οἱ φυσικοὶ νομίζουσι. σκεπτέον οὖν, εἴτε ὀρθῶς ὑπολαμβάνουσιν εἴτε μή. ἀλλὰ καὶ κοινὰ τοῖς φυσικοῖς σώμασι ταῦτα ἡ κίνησις ὁ τόπος ὁ χρόνος· ἔφην δὲ καὶ ἀρχόμενος ἐπιστημονικώτερον εἶναι τῶν ἰδίων ἑκάστου τὰ κοινὰ πρότερα θεωρεῖν.

Λέγομεν δὴ περὶ κινήσεως πρῶτον ὅσα χρήσιμα πρὸς τὸν λόγον αὐτῆς ὑπειπόντες. τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐντελεχείᾳ μόνον, οἷον τὰ ἄυλα εἴδη καὶ πρῶτα· οὐδὲν γὰρ ἄλλο γενέσθαι δυνατὸν παρ' ἅ ποτέ ἐστιν ἐξ ἀρχῆς· τὰ δὲ ἐντελεχείᾳ τε καὶ δυνάμει, οἷον τὰ σύνθετα ἐξ ὕλης καὶ

Inscriptionem dedi ex M (in quo τοῦ αὐτοῦ pro Θεμιστίου); de ceteris libris cf. Praef. 2 ἐπεὶ δὲ MBL: ἐπειδὴ W ὡρισάμεθα] cf. Philop. 339,12 3 ἀναγκαῖον MBL: ἀνάγκη W 6 εὑρίσκοιτο MWB: εὑρίσκει τὸ L ἐμφαινόμενον] cf. Philop. 394,13 8 ὁριζόμενοι] cf. Simpl. 394,18 10 συνεχὲς δέ ἐστι W ὥστε πρώτως κτλ.] cf. Simpl. 396,13 sq. (quae ex Alexandro petita esse videntur) 11 ὑπάρχει W 12 ὅρον L 13. 14 verba καὶ ὁ περὶ χρόνου hoc loco inserui, post κενοῦ add. L_2a: (sec. Aristot. 201^b 21): om. $MWBL_1$ 16 σώμασι] πράγμασι Philop. 346,17 20 αὐτῆς MBL: αὐτῶν W ἐπειπόντες W ἐντελεχείᾳ — (68, 4. 5) ἅμα ἔστω] exscr. Simpl. 398,7 sqq. ἄυλα] ἄδηλα B 21 ἄλλο om. W δυνατὸν MW: δύναται BL (et Simpl.) 22 ἀρχῆς MWB et Simpl.: ἀρχῶν a (in L comp.) δυνάμει] cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 29

εἴδους. ἐντελεχείᾳ μὲν ὅτι ἔχει τινὰ ἤδη μορφήν, δυνάμει δὲ ὅτι καὶ 203 ἑτέραν οἵα τε δέξασθαι· τὸ δὲ αἰθέριον σῶμα κατὰ μὲν τὴν οὐσίαν ἐντελεχείᾳ μόνον ἐστίν (οὐ γὰρ ἂν μεταβάλλοι ποτὲ κατ' οὐσίαν), μετέχει δέ πως καὶ τοῦ δυνάμει διὰ τὴν κίνησιν τὴν τοπικήν· οὐ γὰρ πανταχοῦ ἅμα ἐστίν. ὅσα δὲ ἐντελεχείᾳ ἐστίν, ἢ ὡς οὐσίαι εἰσὶν ἢ ὡς ποσὰ ἢ ὡς ποιὰ ἢ ὥς τις ἄλλη κατηγορία. εἶεν. τοῦτο μὲν δὴ κείσθω χωρὶς λόγου τὸ εἶναί τινα τῶν ὄντων ἔχοντα καὶ τὸ δυνάμει.

Πάλιν δὲ ἕτερον δεύτερον καὶ οὐδὲν ἔλαττον ἐναργές. φημὶ γὰρ τοῦ πρός τι μὴ μόνον εἶναι τὸ καθ' ὑπεροχὴν καὶ κατ' ἔλλειψιν, τὸ ἄνισον καὶ τὸ μεῖζον ἢ μικρότερον, ἀλλ' εἶναι πολλὰ μὲν καὶ ἕτερα εἴδη τοῦ πρός τι, τὸ καθ' ὁμοιότητα τὸ κατ' ἰσότητα καὶ πολλὰ ἕτερα, εἶναι δ' οὖν καὶ τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ παθητικὸν τοῦ πρός τι· λέγεται γὰρ πρὸς ἄλληλα φανερῶς, ὥστε καὶ τὸ κινητικὸν πρὸς τὸ κινητὸν καὶ | 204 τοῦτο αὖ πρὸς ἐκεῖνο. ἔστω οὖν ἡμῖν καὶ τοῦτο εὐπρεπὲς τὸ λέγεσθαι ταῦτα πρὸς ἄλληλα.

Τρίτον πρὸς τούτοις, ὅτι ἡ κίνησις ἐν τοῖς κινοῦσι καὶ κινουμένοις καὶ οὐ καθ' αὑτὸ οὐδὲ χωριστόν. εἰ δὲ ἐν τοῖς κινοῦσιν καὶ κινουμένοις, δηλονότι τοσαυταχῶς ἂν εἴη κίνησις, ὁσαχῶς ἂν κινῆται καὶ μεταβάλλῃ τὰ κινούμενα, μεταβάλλει δὲ ἢ κατ' οὐσίαν ἢ κατὰ ποιότητα ἢ κατὰ ποσὸν ἢ κατὰ τόπον. πολλαχῶς οὖν ἡ κίνησις. εἰ μὲν γὰρ ἦν τι κοινὸν γένος τῶν εἰρημένων κατηγοριῶν ἐν αἷς ἡ κίνησις, ἐξ ἀνάγκης ἂν καὶ ἡ κίνησις ἦν πρῶτον ἐν ἐκείνῳ τῷ γένει καὶ οὐκ ἂν ἐλέγετο πολλαχῶς. ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖνο γένος ὑπῆρχε τῶν τεσσάρων κατηγοριῶν, οὕτω καὶ ἡ κίνησις ἀεὶ ἡ ἐν ἐκείνῳ γένος ἂν ἦν τῶν κινήσεων τῶν ἐν ταῖς ὑπ' ἐκεῖνο τὸ γένος. νῦν δὲ ὡσαύτως ἕξει ἡ κίνησις, ὥσπερ ἔχει τὰ πράγματα ἐν οἷς ἐστιν. ἐπεὶ οὖν διαφέροντες οἱ λόγοι τῶν προειρημένων γενῶν, διαφέροντες καὶ οἱ λόγοι τῶν κινήσεων. ὥστε εἰ καὶ ἕνα ὁρισμὸν ἐπιχειροίημεν τῆς κινήσεως ἀποδιδόναι, ἰστέον ὅτι καὶ αὐτός ἐστι τῶν πολλαχῶς λεγομένων.

Κείσθω δὴ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς εἰρημένοις τὴν κίνησιν εἶναι τῶν πολλαχῶς λεγομένων. ἔτι πρὸς τούτοις, ὅτι τούτων ἕκαστον ἐν οἷς εἴπομεν εἶναι τὴν κίνησιν, διχῶς ἐστί τι καὶ λέγεται ἢ ὡς ἄμεινον ἢ ὡς φαυλότερον. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς οὐσίας τὸ διττὸν τὸ εἶδος καὶ ἡ στέρησις, ἐπὶ δὲ τοῦ ποσοῦ τὸ μὲν τέλειον τὸ δὲ ἀτελές, ἐπὶ δὲ τοῦ ποιοῦ τὸ μὲν μέλαν

1 post μορφήν add. Simpl. καὶ διάθεσιν ἐνεργείᾳ ὥσπερ ὁ χαλκός 2 οἵαν τε W 3 μεταβάλλοι MBL: μεταβάλλει W: μεταβάλοι Simpl. 4 ante οὐ γὰρ quaedam add. Simpl. 9 κατ' ante ἔλλειψιν om. FI Aristot. 200b29 10 ἕτερα εἴδη κτλ.] cf. Philop. 341,17 13 αὖ] οὖν W 16 post κινουμένοις add. ἐστὶ WBL 18 ἂν κινῆται MBL: κινεῖται W 19 κατὰ τὸ ποσὸν F Aristot. 200b34 20 εἰ μὲν γὰρ — (28) λεγομένων] exscr. Philop. 348,23 sqq.; cf. Simpl. 402,26 sqq. 23 ὑπάρχει L 24 τῶν ἐν ταῖς ὑπ' ἐκεῖνο τὸ γένος MW et Philop. (in quo add. κατηγορίαις): τῶν ἐν ταῖς ἐπ' ἐκεῖνο τὸ γένος B: τῶν ἐν τοῖς ἐπ' ἐκεῖνο γένος L: τῶν ὑπ' αὐτὴν κινήσεων Simpl. 402,27. 28 26. 27 καὶ οἱ λόγοι MWB: οἱ λόγοι καὶ L 29 πρὸς MWB: πρὸ L 31 ἐστί τι MWB: ἐστί τε L 32 οὖν om. L διττὸν τὸ $MWBL_1$, Spengel e coni.: διττόν τι L_2a εἶδος καὶ MWB: εἶδός τε καὶ L 33. 69,1 τὸ μὲν μέλαν τὸ δὲ λευκὸν MW: τὸ μὲν λευκὸν τὸ δὲ μέλαν (ex Aristot. 201a5) BL

τὸ δὲ λευκὸν ἢ ἕτερα ἄττα τῶν ἐναντίων, ἐπὶ δὲ | τοῦ τόπου τὸ μὲν 205 ἄνω τὸ δὲ κάτω. ἐπεὶ τοίνυν καὶ ἡ κίνησις οὐδὲν ἄλλο παρὰ ταῦτά ἐστιν, εἰκότως καὶ αὐτὴ διττή τις ἂν εἴη καθ' ἕκαστον γένος. πῶς δὲ ἕξει τοῦτο, ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἐροῦμεν· νῦν δὲ ἀποδῶμεν, τί ἐστιν κίνησις, προσχρώμενοι τοῖς ὡρισμένοις. ἔκειτο δὴ πρῶτον ἡμῖν καθ' ἕκαστον γένος τῶν ὄντων εἶναι, οἷς ἐνυπάρχει καὶ τὸ ἐντελεχείᾳ καὶ τὸ δυνάμει. λέγω τοίνυν κίνησιν εἶναι τὴν τοῦ δυνάμει κινητοῦ ἐντελέχειαν ᾗ τοιοῦτον. τί οὖν πρόσκειται 'ᾗ τοιοῦτον'; ἵνα ἐντελέχεια γένηται μενούσης ἔτι καὶ σῳζομένης τῆς δυνάμεως, ἧσπερ ἦν ἐντελέχεια· διττὴ γὰρ ἐφ' ἑκάστου ἡ ἐντελέχεια, οἷον ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ τοῦ δυνάμει ἀνδριάντος· ἐντελέχεια γὰρ αὐτοῦ ἐστιν καὶ ὅταν γίνηται ἀνδριάς, ἐντελέχεια καὶ ὅταν γένηται ἤδη. ἀλλ' αὕτη μὴν ἡ ἐντελέχεια οὐκέτι σῳζομένης ἐστὶ τῆς δυνάμεως καθ' ἣν ἠδύνατο γενέσθαι ἀνδριάς. ἤδη γάρ ἐστιν καὶ οὐκέτι ἔχει τὸ δυνάμει, διὸ καὶ τελειότης οὐ τῆς δυνάμεως αὕτη (πῶς γὰρ ἣν φθείρει;), ἀλλὰ τοῦ πράγματος ἐν ᾧ ἡ δύναμις ἦν. ἡ δὴ πρότερον ῥηθεῖσα ἐντελέχεια καθ' ἣν ἐγίνετο ἀνδριάς, εἰ τὸ δυνάμει διαφυλάττει τὴν τοιαύτην ἐντελέχειαν, κίνησιν λέγω καὶ τελειότητα τῆς δυνάμεως. πᾶσα γὰρ τελειότης σῴζει ὃ τελειοῖ· ἕως μὲν γὰρ ἡ δύναμις σῴζεται, σῴζεται καὶ ἡ κίνησις, παυσαμένης δὲ παύεται. παύεται δὲ ἡ δύναμις, ἡνίκα ἂν τὸ εἶδος ἐπιγένηται καὶ ἡ μορφή. ἄλλο δὲ ἐν ἑκάστῳ γένει τὸ δυνάμει καὶ καθό ἐστι τὸ δυνάμει, κατὰ τοῦτό ἐστι καὶ ἡ κίνησις, οἷον τοῦ μὲν ἀλλοιωθῆναι δυναμένου καὶ γενέσθαι εἰ τύχοι, μέλανος ἢ λευκοῦ | ἢ ἐπὶ τὸ λευκὸν ὁδὸς 206 ἐκ τοῦ μέλανος ἢ ἐπὶ τὸ μέλαν ἐκ τοῦ λευκοῦ. ἀμφοτέρας δὲ τὰς ὁδοὺς ἀλλοίωσιν ὀνομάζω, τοῦ δὲ αὐξηθῆναι δυναμένου ἢ μειωθῆναι αὔξησιν καὶ φθίσιν (οὐ γὰρ ἔχω κοινὸν ὄνομα ἐπ' ἀμφοῖν ὡς ἐκεῖ τὴν ἀλλοίωσιν), τοῦ δὲ γενητοῦ καὶ φθαρτοῦ γένεσιν καὶ φθοράν, τοῦ δὲ φορητοῦ φοράν· πάλιν γὰρ ἐπὶ τούτου διττὴ μὲν ἡ ὁδός· ἢ γὰρ ἄνω ἢ κάτω, ἢ ἔμπροσθεν ἢ ὄπισθεν, ἢ εἰς δεξιὰ ἢ εἰς ἀριστερά, ἓν δὲ ὄνομα ἐπὶ πασῶν ἡ φορά. διχῶς οὖν ἡ κίνησις καθ' ἕκαστον γένος· ἔκειτο γὰρ ἡμῖν καὶ τοῦτο διχῶς ἕκαστον τῶν γενῶν λέγεσθαι, ἔκειτο δὲ αὖ πάλιν τὸ μηδὲν εἶναι τὴν κίνησιν παρὰ τὰ πράγματα. ταῦτα μὲν οὖν ἐκ τῶν προδιωρισμένων. ὅτι δὲ τοιοῦτόν ἐστιν ἡ κίνησις, δῆλον καὶ ἐξ ἄλλου παραδείγματος. τὸ γὰρ οἰκοδομητὸν ὅταν ἐνεργείᾳ γένηται οἰκοδομούμενον, σῷζον ἔτι καὶ τὸ

3 εἰκότως κτλ.] cf. Simpl. 407,11 sqq. αὐτὴ MB: αὕτη WL 4 κίνησις MWB: ἡ κίνησις L 7 ἐντελεχείαν] cf. Simpl. 414,17 sqq., ubi Themistii mentio fit ᾗ τοιοῦτον sic E Aristot. 201a 11; ᾗ τι (om. τι I.) τοιοῦτόν ἐστι FI 9 διττὴ γὰρ ἐφ. ἑκ. ἡ ἐντελέχεια om. L 11 αὐτοῦ MWB: ἀπ' αὐτοῦ L γίνηται] 'fort. γένηται' Spengel γίνηται W 12 αὕτη L: αὐτὴ MWB (item v. 18) 15 δὴ M(W?)B: δὲ L 16 ἐγένετο MWB: ἐγίνετο L τοιαύτην MWB: ταύτην L 17 τελεότητα M_1 18 σῴζεται alterum om. a καὶ ἡ κίνησις om. W 18. 19 παυσαμένης] cf. Simpl. 414,6 19 παύεται MWB: συμπαύεται L 20 τὸ] τῷ B 22 ἢ (ante ἐπὶ) ML_1: ἡ WBL_2a 27 ἔμπροσθεν M: πρόσθεν WBL 28 πᾶσιν L 31 προδιωρισμένων MB_1L: προσδιωρισμένων WB_2 32 τοιοῦτόν ἐστιν] τοῦτό ἐστιν EI Aristot. 201a 15, ἔστι τοῦτο F 33 οἰκοδομούμενον (quod om. Laur. 85,18) del. Spengel

δυνάμει, τότε κινεῖται, ὡς ὅταν γε οἰκοδομηθῇ παντελῶς, οὔτε τὸ δυνάμει 206 σῴζει λοιπὸν οὔτε κινεῖται. εἰ οὖν ἡ τοῦ οἰκοδομητοῦ ἐντελέχεια μένοντος οἰκοδομητοῦ οἰκοδόμησίς ἐστιν, ἡ δὲ οἰκοδόμησις κίνησις, ἡ τοῦ οἰκοδομητοῦ ἄρα ὡς οἰκοδομητοῦ ἐντελέχεια κίνησίς ἐστι καὶ ἡ τοῦ αὐξητοῦ ἄρα ὡς αὐξητοῦ καὶ ἡ τοῦ φορητοῦ ὡς φορητοῦ. ἔστι δὴ καὶ μεταλαμβάνοντα εἰπεῖν κίνησιν εἶναι τὴν τοῦ δυνάμει ὄντος πρώτην ἐντελέχειαν· ὑστάτη μὲν γὰρ ἡ εἰς τὸ εἶδος μεταβολὴ ἐν ᾧ ἠρεμεῖ λοιπόν, πρώτη δὲ ἡ ἐπ' ἐκεῖνο πορεία ἥτις ἔτι κίνησίς ἐστιν. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὸ εἶδος ἐντελέχειαν λέγομεν τὴν κυρίως τε καὶ ἁπλῶς, δῆλον ὡς ἡ ἐπὶ τὸ εἶδος πορεία ἐστὶν ἐπ' ἐντελέχειαν τὴν κυρίως τε καὶ ἁπλῶς. οὐκοῦν οὐδὲ ἁπλῶς ἐντελέχεια. πῶς γὰρ ἡ ἐπὶ τὴν τοσαύτην πο|ρευομένη ἀλλ' ἀτελὴς ἐντε- 207 λέχεια; οὕτως οὖν ἡ κίνησις ἐντελέχεια οὐχ ὡς κυρίως οὐδὲ ἁπλῶς, ἀλλ' ὡς ἀτελής. οὐ μὴν καὶ ἐνέργεια ἀτελής, ἀλλ' ὡς ἐνέργεια τέλειος. ἐπεὶ δὲ ἔνια τὰ αὐτὰ καὶ δυνάμει καὶ ἐντελεχείᾳ ἐστίν, οἷον τὸ ὕδωρ ἐντελεχείᾳ μὲν θερμόν, δυνάμει δὲ ψυχρόν, ἀλλ' οὐχ ἅμα οὐδὲ πρὸς ταὐτόν, ἀλλ' εἰ μὲν πρὸς τὸ αὐτό, οὐχ ἅμα· οὐ γὰρ οἷόν τε θερμὸν εἶναι καὶ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ· εἰ δὲ ἅμα, οὐ πρὸς τὸ αὐτό, ἀλλὰ ψυχρὸν μὲν δυνάμει, θερμὸν δὲ ἐνεργείᾳ· ἐπεὶ οὖν τινα τοιαῦτά ἐστιν, συμβαίνει ἅμα κινεῖν τε καὶ κινεῖσθαι πολλοῖς ὑπ' ἀλλήλων καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν, οἷον ὁ πρίων πρίσει τε καὶ ἀμβλυνθήσεται, ἀλλ' οὐ κατὰ ταὐτὸν οὐδὲ ἅμα, ἀλλὰ πρίσει μὲν κατὰ τὸ εἶδος, κατὰ δὲ τὴν ὕλην ἀμβλυνθήσεται. ὁ μὲν γὰρ σίδηρος ἀμβλύνεται, πρίσει δὲ οὐχ ὁ σίδηρος ἀλλὰ ἡ μορφή. καὶ τὸ πῦρ θερμαίνει τε καὶ ψύχεται ἅμα ὑπὸ τοῦ θερμαινομένου, ἀλλὰ θερμαίνει μὲν καθό ἐστιν ἐνεργείᾳ θερμόν, ψύχεται δὲ καθό ἐστι δυνάμει ψυχρόν. πᾶν γὰρ ἁπλῶς τὸ δυνάμει τε ὂν καὶ ἐντελεχείᾳ, καὶ κινοῦν φυσικῶς ἀντικινεῖται ὑπὸ τοῦ κινουμένου, ἀλλὰ κινεῖ μὲν καθό ἐστιν ἐντελεχείᾳ, ἀντικινεῖται δὲ καθό ἐστι καὶ δυνάμει, τουτέστι κινεῖ μὲν κατὰ τὸ εἶδος, ἀντικινεῖται δὲ κατὰ τὴν ὕλην. οὐ πάντα δὲ ἁπλῶς τὰ κινοῦντα φυσικῶς ἀντικινεῖται, ἀλλὰ κινεῖ μὲν πάντα, ἀντικινεῖται δὲ μόνα τὰ ἔχοντα κατ' οὐσίαν καὶ τὸ δυνάμει καὶ τὸ εἶδος. καίτοι δοκεῖ τισιν οὐ τὰ φυσικῶς μόνον κινοῦντα κινεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ πάντα ἁπλῶς τὰ κινοῦντα. τοῦτο μὲν δὴ καὶ εἰσαῦθις ἐπισκεψόμεθα, τέως δὲ | ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τὸν ὁρισμὸν 208 τῆς κινήσεως. ὅταν δή τι ἄλλο ὂν ἐνεργείᾳ δυνάμει ἄλλο ᾖ, ἡ ἐνέργεια

2 ζώζει L καὶ εἰ οὖν] καὶ γοῦν M_2 5 ἔστι — (8) ἐστιν] aliquantum mutata exscr. Philop. 351,9 (ἀποδίδωσι — — ὁ Θεμίστιος ὀλίγον μεταβαλών, ὅτι κτλ.; at μεταλαβὼν Alexander quoque apud Simpl. 416,27 sqq., ex quo haec hausisse Themistium manifestum est) δὴ MWB: δὲ L 6 ὄντος πρώτου πρώτην W 7 ἡ om. L 11 τοσαύτην MWB: τοιαύτην L 12 ἐντελεχείᾳ L 13 ἐνεργείᾳ bis W 17 εἰ δὲ — (18) ἐνεργείᾳ om. L_1a 20 κατὰ ταὐτὸν MWB: κατ' αὐτὸν L 21 μὲν alt. om. L 22 πρίει Spengel 23 πῦρ MWB: ὕδωρ L (cf. Philop. 352,4; Simpl. 423,19) τε ἅμα καὶ ψύχ. L 25 τε om. L καὶ ἐντελεχείᾳ ὂν W 25. 26 ἀντικινεῖται MWB: κινεῖται L 32 ἐπισκεψόμεθα (ut voluit Spengel) MB_1: ἐπισκεψώμεθα WB_2L ὁρισμὸν MWB: ὅρον L 33 ὅταν δή τι κτλ.] cf. Simpl. 422,19: διχῶς φέρεται ἡ τῆς λέξεως ταύτης γραφή· κατὰ μὲν τὸν Ἀσπάσιον καὶ Θεμίστιον — — οὕτως κτλ. (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 34 sq.), δή τι] δή τοι W

αὐτοῦ, ᾗ καθὸ δυνάμει ἐστί, κίνησίς ἐστιν· οὐδὲν γὰρ ἁπλῶς δυνάμει ὂν 208 μόνον, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδὲν ἂν κινηθείη ποτ' ἄν. διὰ τοῦτο οὐδὲ ἡ ὕλη κινεῖται καθ' ἑαυτήν, ὅτι μηδὲ ἔστι καθ' ἑαυτὴν ἐνεργείᾳ. δεῖ οὖν ἐνεργείᾳ τι εἶναι καὶ ἐνεργεῖν οὐ καθό τί ἐστιν, ἀλλὰ καθὸ δύναται εἶναι ἄλλο τι, λέγω δὲ τὸ 'καθὸ δύναται' τοῦτον τὸν τρόπον· ἔστι γὰρ ὁ χαλκὸς δυνάμει ἀνδριάς, ἀλλ' ὅμως οὐχ ἡ τοῦ χαλκοῦ ἐντελέχεια, ᾗ χαλκός, κίνησίς ἐστιν (ἠρεμεῖ γὰρ καθὸ χαλκός). ἀλλ' ἡ τοῦ δυνάμει αὐτῷ προσόντος, ὑπάρχει δὲ αὐτῷ δυνάμει τὸ ἀνδριάντι γενέσθαι, ἡ δὴ τούτου ἐνέργεια κίνησίς ἐστιν. οὐδὲν δὲ κωλύει καθὸ μὲν χαλκός ἐστιν, ἠρεμεῖν, καθὸ δὲ δυνάμει ἀνδριάς, κατὰ τοῦτο κινεῖσθαι· οὐ γὰρ ταὐτὸν ἁπλῶς χαλκῷ τε εἶναι καὶ δυνάμει ἀνδριάντι· ἦν γὰρ ἂν καὶ τῷ λόγῳ ταὐτόν, νῦν δὲ ἕτερα ταῦτα κατὰ τὸν λόγον, εἰ καὶ κατὰ τὸ ὑποκείμενον ἕν. καὶ τοῦτο δέδεικται μέν, οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ νῦν ἔτι σαφέστερον ἐπιδεῖξαι. οὐκ ἔστι ταὐτὸν τῷ λόγῳ σώματί τε εἶναι καὶ δύνασθαι ὑγιαίνειν ἢ καὶ δύνασθαι νοσεῖν· τὸ μὲν γὰρ σῶμα ἓν καὶ ταὐτὸν ἑαυτῷ, τὸ δὲ δύνασθαι ὑγιαίνειν καὶ δύνασθαι νοσεῖν οὐ μόνον ἕτερα ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ ἐναντία· καὶ γὰρ αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν ἐναντίαι. εἰ δὲ ταὐτὸν ἦν τὸ σῶμα ταῖς δυνάμεσιν, ἦσαν ἂν αἱ αὐταὶ καὶ αἱ δυνάμεις ἀλλήλαις. πάλιν οὐκ ἔστι ταὐτὸν τῷ λόγῳ χρώματί τε εἶναι καὶ ὁρατῷ εἶναι | (χρῶμα μὲν γάρ ἐστι τὸ 209 κινητικὸν τοῦ κατ' ἐνέργειαν διαφανοῦς, ὁρατὸν δὲ τὸ συμβεβηκὸς τῷ χρώματι ἢ ὃ οἷόν τε ὁραθῆναι † καὶ τὸ ὁρατόν) οὐδὲ μὴν ψόφῳ καὶ ἀκουστῷ οὐδὲ δὴ θερμῷ καὶ ἁπτῷ· οὐδὲ ἁπλῶς τῷ κατ' ἐνέργειαν ὄντι τὰ δυνάμει αὐτῷ προσόντα. δῆλον οὖν ὡς οὐδὲν ψεῦδος, οὐδὲ ταὐτὸν ἄρα ἠρεμεῖν μὲν καθό ἐστιν ἐνεργείᾳ, κινεῖσθαι δὲ καθό ἐστι καὶ δυνάμει. ὅτι δέ ἐστι τοιαύτη τις ἐνέργεια σῴζουσα τὸ δυνάμει, δῆλον ἐντεῦθεν. ἐνδέχεται γὰρ ἕκαστον ὁτὲ μὲν ἐνεργεῖν καθὸ δύναται, ὁτὲ δὲ μηδέ πω, οἷον τὸ οἰκοδομητὸν ὃ ἐστι δυνάμει, ποτὲ μὲν ἐνεργεῖν ὡς οἰκοδομητόν, ὅταν

---

2 ἂν (post οὐδὲν) M: om. BL: ὂν W   οὐδὲ ἡ MWB: γὰρ οὐδὲ L   3 καθ' αὑτήν L (ut v. 6)   οὖν MW: οὖν καὶ BL   5 καθὸ MBL: καθότι W   8 ἀνδριάντα W   10 κινεῖσθαι WBL: γενέσθαι M   ταὐτὸν ἁπλῶς] τὸ αὐτὸ τὸ I Aristot. 201a31: τὸ αὐτῷ τῷ F: τὸ αὐτὸ E (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 30   11 χαλκοῦν B   τε om. W   12 τὸ om. M   13 ἐπιδεῖξαι MWB: ἀποδεῖξαι L   14 σώματί τε MWB: σώματι μὲν L   15 δὲ δύνασθαι MWB: δύνασθαι δὲ L   18 πάλιν κτλ.] cf. Philop. 352,23 sqq.   19 χρῶμα — (21) ὁραθῆναι] cf. Simpl. 425,19 sqq. et Philop. 358,5 sq. (Aristot. de anima II 7 418a31)   21 χρώματι M in marg. BL, Simpl.: σώματι M text. W   ἢ del. Spengel   καὶ τὸ ὁρατὸν del. Spengel: at coll. Aristot. l. c. 418a26 οὗ μὲν (οὖν) ἔστιν (ἡ) ὄψις, τοῦτ' ἔστιν ὁρατόν fortasse scribendum ἢ ὃ οἷόν τε ὁραθῆναι, τοῦτο ὁρατόν   ψήφῳ M   22 ante ἁπλῶς ins. δὴ W   τὸ κατ' ἐνέργειαν L   25 ἐντεῦθεν δῆλον L; δῆλον FI Aristot. 201b7, φανερὸν E (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 14)   25. 26 ἐνδέχεται — (72,2) τεχνίτου] exscr. Simpl. 1132,27 sqq. (τοῦ Θεμιστίου τὴν παράφρασιν)   26 μὲν γὰρ F Arist. 201b7   μήπω Simpl.   27 τὸ — (72,2) ὑπό του (!)] exscr. Simpl. 427,8 sqq.   τὸν L   ἐνεργεῖν F Simplicii p. 1132: ἐνεργεῖ ἂν MW: ἐνεργεία B: ἐνεργῇ ἂν L (ut E Simplicii p. 427): ἐνεργεῖς M Simplicii p. 1132: ἐνεργοῖ ἂν aF Simplicii p. 427 (ἐνεργοίη ἂν Victorius in Them.)   ὡς] cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 14   27. 72,1 ὅταν οἰκοδομεῖται W

οἰκοδομῆται, ποτὲ δ᾽ οὔ, οἷον εἰ κέοιντο ἁπλῶς οἱ λίθοι καὶ ὁ πηλὸς 209 μηδέπω κινούμενοι ὑπὸ τοῦ τεχνίτου. ἔστιν οὖν τις αὐτοῦ ἐνέργεια ἡ φυλάσσουσα αὐτὸ οἰκοδομητὸν ἔτι. αὕτη δέ ἐστιν οἰκοδόμησις· εἰ γὰρ μὴ αὕτη, τίς ἄλλη; οὐ γὰρ δὴ τὴν οἰκίαν εἴποι τις ἄν· οὐ γὰρ ἔτι οἰκοδομητὸν αὕτη λαβοῦσά γε ἅπαξ τὴν μορφήν. ἡ δὲ οἰκοδόμησις σῳζομένου τοῦ οἰκοδομητοῦ γίνεται. ὥστε αὕτη ἐστὶν ἡ ἐνέργεια τοῦ οἰκοδομητοῦ. ἀλλ᾽ αὕτη ἡ ἐνέργεια κίνησις. οὔτε οὖν πρότερον, ἡνίκα μόνον οἰκοδομητὸν ἦν, ἐκινεῖτο οὔτε ὕστερον ἡνίκα ᾠκοδομήθη, ἀλλ᾽ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, ἡνίκα ἐκ τοῦ δυνάμει ἐπὶ τὴν ἐντελέχειαν ἐπορεύετο.

2. Ὅτι δὲ καλῶς ἐν τῇ τοῦ δυνατοῦ καθὸ δυνατὸν ἐνεργείᾳ τὴν κίνησιν ἐθέμεθα, δῆλον καὶ ἐξ ὧν ἕτεροι λέγουσιν, ἑτερότητα καὶ ἀνισότητα καὶ τὸ μὴ ὂν φάσκοντες εἶναι τὴν κίνησιν, ὧν εἴπερ τις κίνησις | ἦν, οἷς τι τούτων ὑπῆρχε, τούτοις ἂν προσῆν πάντως καὶ ἡ κίνησις. 210 πολλὰ δὲ ἕτερα μέν ἐστιν ἀλλήλων. οὐ κινεῖται δὲ διὰ τοῦτο· ἐμοὶ γὰρ ἑτερότης ὑπάρχει πρὸς τὸν ἵππον καὶ οὐ διὰ τοῦτο κινοῦμαι. ἀλλὰ καὶ ἄνισα τὰ δέκα τοῖς πέντε καὶ ὅμως οὐ κινεῖται διὰ τὸ ἄνισον. ‘ναί’, φησίν, ‘ἀλλὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἑτερότητα κίνησιν λέγομεν’. ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ ἑτερότης μὲν πάντως, κίνησις δὲ οὔ. ἑτερότης γὰρ ἐν τοῖς μορίοις ἑκάστου καὶ πρὸς ἄλληλα καὶ ἔστιν ἑτερότης καὶ ἐν τῷ δυνάμει ἑκάστου καὶ ἐνεργείᾳ, ἀλλ᾽ ὅμως οὐκ εὐθὺς οὔτε ὧν τὰ μόρια πλείω, ταῦτα κινεῖται, οὔτε κατ᾽ ἄλλο μὲν δυνάμει ὄν, κατ᾽ ἄλλο δὲ ἐνεργείᾳ, ὡς χαλκός δυνάμει μὲν ἀνδριάς, ἐνεργείᾳ δὲ χαλκός, ὅμως ὅπερ εἶπον οὐδὲν τούτων, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ ἔχει τὴν ἑτερότητα, εὐθέως κινεῖται, ‘νὴ Δία, ἀλλὰ τὴν ἑτερότητα τὴν ὡς ἑτεροίωσιν λέγουσιν’. οὐκοῦν οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν κίνησιν διὰ κινήσεως ἀποδιδόασιν. ἡ γὰρ ἑτεροίωσις τί ἂν ἕτερον σημαίνοι; ἢ γὰρ ἀλλοίωσιν, εἴπερ ταὐτὸν σημαίνει τὸ ἕτερον καὶ τὸ ἄλλο ἢ μεταβολήν τινα. ἡμῖν δὲ ἡ ἐντελέχεια καὶ ἡ ἐνέργεια γένος ἐστὶ τῆς κινήσεως. οἱ δὲ τὸ μὴ ὂν φάσκοντες εἶναι τὴν κίνησιν (οὗτοι δὲ ἂν εἶεν οἱ Πυθαγόρειοι) μᾶλλον ⟨ἂν⟩ αὐτῆς λαμβάνοιντο, εἰ μὴ ὂν αὐτὴν οὕτω λέγουσιν, οὐχ ὡς μηδαμῇ μηδαμῶς ὄν, ἀλλ᾽ ὡς τοῦ κινουμένου μηδέπω τούτου κατ᾽ ἐνέργειαν ὄντος,

1 οἷον εἰ κτλ.] cf. Philop. 351,5 sqq. et 358,24 sqq. ὁ πηλὸς WB₁: om. artic. M Simplicii p. 1132 2 μηδέπω M: μήπω WBL, Simpl. utroque loco τις om. W 5 αὕτη ML: αὐτὴ WB 6 ἡ (post ἐστὶν) om. EF Arist. 201b10 (habet I) τοῦ οἰκοδομητοῦ om. FI Arist. ib. 10 καθὸ] ᾗ W 11 λέγουσι M 12 Aristotelis verba 201b17 καὶ ἐκ τοῦ μὴ ῥᾴδιον — (20) δύναιτ᾽ ἄν τις nec Themistius reddidit neque Alexander interpretatus est, qui ταύτην τὴν λέξιν (puto haec omnia; aliter Diels *Zur Textgesch.* p. 32) in multis codicibus non inveniri adnotavit (cf. Simpl. p. 429,23 sq.) τις MWB: τι L 16 ἄνισα κτλ.] cf. Philop. 359,32 sq. τὰ δέκα τοῖς ε M, τὰ ι' τοῖς ε' W, τοῖς δέκα τὰ πέντε B₁ (ut vid.) 16. 17 ‘ναί,’ φησίν, ‘ἀλλὰ κτλ.] contra Platonicos haec dicta a Themistio, qui Alexandrum (cf. Simpl. 430,6 sqq.) sequitur 18 ἑτερότητα L₁ κίνησιν L 19 καὶ ἐν τῷ ἐνεργείᾳ W 20. 21 οὔτε τὸ κατ᾽ ἄλλο L 22 ὅπερ MWB: ὥσπερ L 24 οὐδὲ L 25 σημαίνει B (in MW compend. scripturae) 28 μᾶλλον — (73,1. 2) λέγομεν] exscr. Philop. 365,5 sqq. μᾶλλον ἂν ἅπτεσθαι Philop. 29 ἂν add. Spengel (an Victorius?) αὐτοῖς WBL₁a εἰ] οἱ W λέγοιεν Philop. 30 ἀλλ᾽ ὡς — (73,1) δυνάμει] exscr. Simpl. 430,32 sq. τοῦτο Simplicii libri (em. Diels)

ἐφ' ὃ κινεῖται, ἀλλ' ἀτελοῦς ἔτι· τοιοῦτο γὰρ καὶ ἡμεῖς τὸ δυνάμει λέγο- 210 μεν. ἀλλ' ὅμως ἀσαφῶς οὗτοι. δόξειε γὰρ ἂν συμβεβηκός τι μᾶλλον τῇ κινήσει λέγειν, ἢ ὅ τι ποτέ ἐστιν ἀπο|διδόναι· συμβέβηκε γὰρ τῇ 211 κινήσει μὴ ὄν τί πως εἶναι, καθ' ὃ τοῦ ὄντος ἐξίστησιν· ἀλλ' οὐκ εἴ τινι συμβέβηκε μὴ ὄν τί πως εἶναι, εὐθὺς καὶ κινεῖται· οὕτω γὰρ πάντα ἦν ἐν κινήσει· ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων ἓν μέν ἐστιν, ἄπειρα δὲ οὐκ ἔστιν. ἀλλ' εἴ τι μεταβάλλει, φήσουσιν, ἐξ ἑτερότητος εἰς ἑτερότητα μεταβάλλει, ἢ ἐξ ἀνισότητος εἰς ἀνισότητα. διὰ τί δὲ μᾶλλον οὐχὶ καὶ ἐκ ταὐτότητος εἰς ταὐτότητα; ἀπὸ γὰρ εἴδους εἰς εἶδος καὶ ἀπὸ χρώματος εἰς χρῶμα. αἴτιον δὲ αὐτοῖς τοῦ εἰς ἑτερότητα καὶ ἀνισότητα καὶ τὸ μὴ ὂν τιθέναι τὴν κίνησιν, ὅτι ἀόριστον δοκεῖ εἶναι ἡ κίνησις· ὅταν γὰρ ὁρισθῇ, παύεται. ἀόριστα δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ προειρημένα πάντα ἐστὶν ἡ ἑτερότης ἡ ἀνισότης τὸ μὴ ὄν, καθάπερ γε καὶ αἱ ἄλλαι τῆς ἑτέρας συστοιχίας ἀρχαὶ πᾶσαι. πᾶσαι γὰρ κατὰ στέρησιν, οὐδὲν δὲ ὥρισται τῶν κατὰ στέρησιν λεγομένων, οὔτε ὡς τόδε, οὔτε ὡς τοιόνδε, οὔτε ὡς τοσόνδε, οὔτε ὡς ἄλλη τις κατηγορία. ὑπόκειται δὲ τῆς ἱστορίας ἕνεκεν τὸ διάγγραμμα ἑκατέρας τῆς συστοιχίας τῆς κατ' εἶδος καὶ τῆς κατὰ στέρησιν.

* * *
* *
* * *

καὶ διὰ τοῦτο οὖν ἀόριστον ᾤοντο τὴν κίνησιν, καὶ ὅτι τῶν ὄντων διῃρη- 212 μένων εἰς τὸ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ, ἐν οὐδετέρῳ τούτων ἡ κίνησις. οὔτε γὰρ τὸ δυνάμει ποσόν, οἷον τὸ πηχυαῖον, κινεῖται ἐξ ἀνάγκης καὶ αὔξεται,

1 ὁ in ras. M καὶ om. W 2 ante οὗτοι add. καὶ B, ante ἀσαφῶς WL 3 γὰρ ML: μὲν γὰρ WB 6. 7 ἀλλ' ἔτι κτλ.] ex Alexandro (cf. Simpl. 431,27 sqq.) 7 μεταβάλλει (ante ἢ)] μεταβάλλειν L_1a 8 μᾶλλον om. W 11 τὴν κίνησιν om. FI Aristot. 201b24; in E 'post τιθέναι deletum nescio quid' Bekk. ἀόριστόν τι Aristot. ib. (at cf. Philop. 364,21) τὴν κίνησιν W 12 ἀόριστος L 13 αἱ ἄλλαι αἱ L συστοιχίας Aristot. et Simpl.: συστοιχείας L (sic ubique) 14 post στέρησιν add. ἐστὶν L 15 τόδε, οὔτε] τόδε ὅτι M (sed δε et ὅ in ras.) τοσόνδε] sic I quoque Aristot. 201b26 et Philop. 365,9: τοιόνδε EF Aristot. ἄλλη κατηγορία τις L 16 ὑπόκειται] 'immo ὑποκείσθω' Spengel (ἐκκείσθωσαν Philop. 360,25) ἱστορίας χάριν Philop. ib. 17 κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν L omissa est tabula in MW et B text.; in B marg. (ab ipso librario exarata) et in L haec leguntur:

περιττόν	ἄρτιον
πέρας	ἄπειρον
δεξιόν	ἀριστερόν
ἄρρεν	θῆλυ
ἠρεμοῦν	κιούμενον
εὐθύ	καμπύλον
τετράγωνον	ἑτερόμηκες
νοῦς	δόξα
ἕν	πολλά
φῶς	σκότος

20 καὶ διὰ τοῦτο κτλ.] ex Alexandro (cf. Simpl. 431,33 sqq.) τὴν κίνησιν εἶναι καὶ W τῶν ὄντων κτλ.] cf. Philop. 361,18 sqq. 20. 21 διῃρημένην τῶν ὄντων W 21 ἐν L, Simpl.: καὶ MWB 22 ποσόν] ποσὸν εἶναι E Aristot. 201b30, εἶναι ποσόν FI τὸ om. BL

οὔτε τὸ γενόμενον πηχυαῖον ἤδη, οὔτε τὸ δυνάμενον ἐλθεῖν Μέγαράδε 212 ἔρχεται ἐξ ἀνάγκης οὔτε τὸ ἐλθὸν ἤδη, οὔτε τὸ δυνάμει λευκὸν λευκαίνεται οὔτε τὸ λευκανθὲν ἤδη. ἀλλ' οὔτε στέρησιν εἰπεῖν αὐτήν ἐστιν οἷόν τε· ἐν ὑπάρξει γάρ ἐστιν ἡ κίνησις, οὐ στερήσει, καὶ ἅμα οὐ πᾶν τὸ ἐστερημένον κινεῖται. διὰ τοῦτο δὲ χαλεπὸν ἐνομίσθη τὸ λαβεῖν αὐτὴν καὶ γνῶναι τί ἐστιν. εἰ γὰρ ἢ εἰς στέρησιν ἀναγκαῖον θεῖναι αὐτὴν ἢ εἰς δύναμιν ἢ εἰς ἐνέργειαν, τούτων δὲ οὐδὲν φαίνεται ἐνδεχόμενον τοῖς ἁπλῶς λέγουσιν, λείπεται ὁ προειρημένος τρόπος ἐνέργειαν μέν τινα εἶναι, τοιαύτην δὲ ἐνέργειαν οἵαν εἴπομεν χαλεπὴν μὲν ἰδεῖν, ἐνδεχομένην δὲ εἶναι. ποίαν οὖν εἴπομεν, ἀναμνησθῶμεν πάλιν· καὶ γὰρ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις τοῦ σαφοῦς ἕνεκεν ταῦτα ῥητέον. διττὸν εἶδός ἐστιν ἐν ἑκάστῳ τῆς ἐνεργείας, ἓν μὲν ὅταν ἤδη τελειωθῇ καὶ ἀπολάβῃ τὴν αὑτοῦ φύσιν, οἷον ὀφθαλμός, ὅταν ἤδη γένηται ὀφθαλμός, ἐνέργειαν ἔχει τὴν ὅρασιν, αὕτη δὲ ἡ ἐνέργεια τῆς μορφῆς οὐδὲν διαφέρει· τοῦτο γάρ ἐστιν ὀφθαλμῷ εἶναι τὸ ὁρᾶν κατ' ἐνέργειαν οὕτως. καὶ οὐ λέγω ταύτην τὴν ἐνέργειαν κίνησιν· μορφὴ γάρ ἐστι καὶ εἶδος καὶ ἠρεμίᾳ μᾶλλον προσέοικεν. ἄλλη | δέ ἐστιν ἐνέργεια 213 ἡ τοῦ δυνάμει ὄντος ἐν τῷ πράγματι σῴζουσα αὐτοῦ τὸ δυνάμει, οἷον ὄμματος ἡ περιαγωγὴ κόρης· καὶ γὰρ ὅταν περιάγηται, ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ περιάγεσθαι. αὕτη δέ ἐστι καὶ ἀτελής (σπεύδει γὰρ ἐπὶ τὸ τέλος) καὶ τοῦ δυνάμει ἐστίν, πᾶν δὲ ἀτελὲς καθὸ δυνάμει. διότι μὲν ὅλως ἐκβέβηκε τὸ δυνάμει, διὰ τοῦτο ἐνέργειαν αὐτὴν λέγομεν, διότι δὲ συνεφέλκεται αὐτὸ καὶ συνδιατηρεῖ, διὰ τοῦτο ἐνέργειαν ἀτελῆ καὶ τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν ἐθέμεθα εἶναι κίνησιν. ταύτῃ μὲν ἀποχρώντως.

Πάλιν δὲ ἀναλαβόντες λέγομεν, ὅτι κινεῖται καὶ τὸ κινοῦν ὥσπερ εἴρηται, ἀλλ' οὐ πᾶν, ἀλλ' ὅσον δυνάμει κινητόν ἐστιν, τουτέστιν ὅσον ποτὲ καὶ οὐ κινεῖται, καὶ οὗ ἡ ἀκινησία ἠρεμία ἐστίν. οἷς γὰρ κίνησις ὑπάρχει, ταῦθ' ὅταν μὴ κινῆται, ἠρεμεῖν λέγεται. εἰκότως δὲ τὸ τοιοῦτον κινοῦν καὶ κινεῖται· ἔχει γὰρ τὸ δυνάμει. δεῖ γὰρ αὐτὸ ἐξ ἐνεργείας μεταβάλλειν καὶ οὕτως ἐνεργῆσαι πρὸς τὸ κινητὸν ὑπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο οὖν ἀντικινεῖται. διὰ τοῦτο οὖν καὶ ἀντιπάσχει· καθὸ μὲν γάρ ἐστι ἐνεργείᾳ, ποιεῖ, καθὸ δὲ δυνάμει, πάσχει. τοῦτο δὲ ἐν ἀμφοτέροις τῷ τε κινοῦντι καὶ τῷ κινουμένῳ· ἐν ἀμφοῖν γὰρ τό τε ἐντελεχείᾳ καὶ τὸ δυνάμει, ὥσπερ ἴσα ἀντιδιδόντων κατὰ μὲν τὸ ἐντελεχείᾳ τὸ ἀντιποιεῖν, κατὰ

1 μέγαρά δε BL: με^{γλ} δέ M, μεγάλα δὲ W 2 ἐλθὸν WB: ἐλθεῖν ML 3 οὔτε] οὐδὲ Spengel αὐτὴν εἰπεῖν W ἐστιν om. W 4 ἐστιν om. W 6 στέρησίν ἐστιν L θεῖναι M (θ in ras.) 8 post λείπεται add. δὴ E Aristot. 202a1, τοίνυν FI 9 εἴποιμεν L 10 εἴπαμεν E Aristot. 202a2 καὶ γὰρ καὶ δὶς W 12 ὅταν M (ὅ in ras. maioris spatii) ἀπολάβῃ WL: ἀπολαύῃ MB οἷον ὁ ὀφθαλμὸς L 13 αὕτη L: αὐτὴ MWB 18 περιάγεται W 20 πᾶν δὲ] καὶ L μὲν MWB: μὲν οὖν L 22 συνδιατηρῇ W 23 ἐνθέμεθα L μὲν MWB: μὲν οὖν L 27 κινεῖται W 27. 28 τοιοῦτον M: τοιοῦτο WBL 30 ἀντικινεῖται κτλ.] ex Alexandro (cf. Simpl. 434,35sqq.) διὰ τοῦτο οὖν ἀντικινεῖται om. W οὖν alt.] δὲ L 32 τό τε δυνάμει καὶ ἐντελεχείᾳ W 33 ἶσα B τῷ ἐντελεχείᾳ B

δὲ τὸ δυνάμει τὸ πάσχειν. ἅπαντα μὲν οὖν τὰ κινοῦντα παραθίξει καὶ 213 ἁφῇ τῶν κινουμένων ἐνεργεῖ πρὸς αὐτά, ἀντικινεῖται δὲ μόνα ὅσα δυνάμει ἐστὶ κινητά. ἆρα οὖν ἔχει καλῶς ὁ τῆς κινήσεως ὁρισμὸς καὶ | πᾶσα ἡ 214 τοῦ δυνατοῦ καθὸ δυνατὸν ἐντελέχεια κίνησίς ἐστιν; ἤ τι προσδιοριστέον; φαίη γὰρ ἄν τις, ὅτι τὸ δυνάμει δεξιόν, ὅταν γένηται δεξιὸν ἐνεργείᾳ μεταστάντος ἐμοῦ πρὸς τὰ εὐώνυμα, μεταβάλλει μὲν εἰς ἐντελέχειαν ἐκ τοῦ δυνάμει, οὐ κινεῖται δέ. λέγεται μὲν οὖν καὶ τοῦτο καλῶς πρὸς τοὺς ἀποροῦντας, ὅτι τὸ δυνάμει εὐώνυμον ἐκινήθη, μία δὲ ἡ δύναμις τῶν πρός τι· αὕτη γὰρ ἡ σχέσις ἣ δύναμίς ἐστιν ἢ ἐνέργεια ἐν ᾗ καὶ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς ἄλληλα ἔστι τε καὶ λέγεται, ὥστε εἰ τὸ ἕτερον ἐκινήθη, πάντως που καὶ τὸ ἕτερον. ἐγὼ δέ φημι τὴν κατὰ πρός τι ἐνέργειαν μὴ διασῴζειν τὸ δυνάμει, ἀλλὰ ἀθρόαν γίνεσθαι μεταβολὴν ἐκ τοῦ δυνάμει εἰς ἐντελέχειαν. μία οὖν ἐνέργεια ἐπ' αὐτῶν θεωρεῖται ἡ κυρίως τε καὶ ἁπλῶς, ἡ δὲ ἀτελὴς οὐκέτι· οὐ γὰρ κατ' ὀλίγον δεξιὸν γίνεται τὸ δένδρον μετακινουμένου μου πρὸς τὰ εὐώνυμα, ἀλλὰ ἀχρόνως. κἀγὼ δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ μεθιστάμενος κινοῦμαι μὲν κατὰ τόπον, οὐ κινοῦμαι δὲ κατὰ τὸ πρός τι· ὅλως γὰρ ἐπὶ τῶν τοιούτων δεικνύναι δεῖ πρῶτον τὴν ἐνέργειαν τὴν ἀτελῆ, κᾆθ' οὕτως τὸν ὅρον ἐλέγχειν. ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ τὸ δυνατὸν ἐν ἁπάσαις ταῖς κατηγορίαις ἐστίν, ἡ δὲ κίνησις οὐκ ἐν ἁπάσαις, μεταθῶμεν τὸ δυνατὸν εἰς τὸ κινητὸν καὶ ὁρισώμεθα αὐτὸ 'ἐντελέχεια τοῦ κινητοῦ ᾗ κινητόν', καὶ μὴ νομίσῃ τις ἡμᾶς δι' ὁμοίως ἀδήλου τοῦ κινητοῦ τὴν κίνησιν πειρᾶσθαι δηλοῦν. μάλιστα μὲν γάρ, ἐπειδὴ ἡ κίνησις πρός τι (κεῖται γὰρ καὶ τοῦτο ἐν τοῖς πάλαι προδιωρισμένοις), καὶ ἔστι πρὸς τὸ κινητόν, ἀδύνατον | αὐτὴν ἄλλως ὁρίσασθαι 215 μὴ πρὸς ὅ ἐστι παραλαβόντας, ὥσπερ οὐδὲ πατέρα χωρὶς υἱοῦ, οὐδὲ διπλάσιον χωρὶς ἡμίσεος· ἔπειτα καὶ γνωριμώτερον τὸ κινητὸν τῆς κινή-

1 πάσχειν MWB (cf. Simpl. 436,6): ἀντιπάσχειν L (et Philop. 367,26) 5 φαίη — (9) ἐνέργεια] leguntur haec aliquantum aucta apud Philop. 168,1 sqq. δεξιὸν (alt) om. L (et desideratur haec vox in L Philoponi) 6 ἐμοῦ MWB: ἐμοῦ φέρε L, Philop. 7. 8 πρὸς τοὺς codd. Them. et L Philoponi: πρὸς τοὺς τοῦτο cett. Philoponi 9 ἐν ᾗ — (11) ἕτερον] exscr. Philop. 368,13 sqq. 11 τὴν κατὰ — (18) ἐλέγχειν] paululum mutata exscr. Philop. 368,18 sq. (ὁ Θεμίστιος); τὴν κατὰ — (13) ἐντελέχειαν, (14) οὐ γὰρ — (15) γίνεται, ἀλλ' ἀθρόως, (17) δεικνύναι — (18) ἐλέγχειν exscr. Simpl. 437,11 sqq. (ὁ Θεμίστιος) 11. 12 κατὰ πρός τι MWB et Kt Philoponi: κατὰ τὸ πρός τι L Them. et ML Philoponi: κατα τὰ πρός τι Simpl. 12 ἀθρόαν] ἀθρόος Simpl.: ἀθρόον cod. M Philoponi 12. 13 ἐκ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν ἐντελέχειαν Philop. 13 ἐντελέχειαν] ἐνέργειαν W (cf. quae apud Philop. ante ἀλλὰ ἀθρόαν inserta leguntur: ὥσπερ — — ἐν τῇ μεταβολῇ — — εἰς τὴν τελείαν ἐνέργειαν) ἐνέργεια ἐπ' αὐτῶν M: ἐνέργεια post θεωρεῖται W, post ἐπ' αὐτῶν BL et Philop. 15 τὸ δένδρον μετακινουμένου μου] τὸ ἀριστερὸν μετακινούμενον Philop. ἀχρόνως codd. Them. et Philop.: ἀθρόως Simpl. et Spengel 17 ὅλως γὰρ] πρῶτον οὖν Philop.; οὖν in Themistio Simplicius quoque legisse videtur δεῖ] δὴ M 18 κᾆθ' MWB: καὶ L et Simpl.: εἶτα Philop. (εἶθ' L) 21 ἐντελέχειαν W καὶ μὴ — (22) δηλοῦν] cf. Philop. 369,5 sq. 22 μάλιστα — (21) κέχρηται] exscr. Philop. 369,7 sqq. 23 καὶ (ante τοῦτο) om. W 23. 24 προδιωρισμένοις B: προσδιωρισμένοις MW (cf. v. 4): διωρισμένοις L (ἐν τοῖς ἔμπροσθεν Philop.) ἄλλως αὐτὴν cod. L Philoponi 26 ἡμίσεος MWB et LM Philoponi: ἡμίσεως L (et K Philoponi)

σεως· οὐ γὰρ ταὐτὸν εἰδέναι ὅτι ἔστι κίνησις καὶ τί ἐστιν· τὸ μὲν γὰρ 215 ὅτι ἔστιν, ἅπασι γνώριμον, τὸ δὲ τί ἐστι καὶ ἡμεῖς ζητοῦμεν. ἀλλὰ μὴν ὅτι ἔστι κίνησις ἀπὸ τῶν κινουμένων γνώριμον. ταῦτα δέ ἐστι τὰ κινητά, ὥστε ὁ τῷ κινητῷ πρὸς τὸν ὁρισμὸν τῆς κινήσεως χρώμενος τῷ γνωριμωτέρῳ πρὸς τὸ ἀγνωστότερον κέχρηται. εἶδος δὲ πάντως ἕξει τὸ κινοῦν ὅταν κινῇ ἢ κατ' οὐσίαν ἢ κατὰ ποιότητα ἢ κατὰ ἄλλην τινὰ τῶν κατηγοριῶν· τῷ γὰρ εἴδει κινεῖ καὶ τοῦτ' ἔστιν ἀρχὴ τῆς κινήσεως.

3. Ζητητέον δ' ἐφεξῆς, ὅταν ἕτερον ὑφ' ἑτέρου κινῆται, πότερον ἐν τῷ κινοῦντι ἢ ἐν τῷ κινουμένῳ ἡ κίνησις. ἔστιν οὖν ἐν τῷ κινουμένῳ. τὴν γὰρ τοῦ κινητοῦ ἐντελέχειαν κίνησιν λέγω καὶ ὅλως ἐν τούτῳ ἐστὶν τὸ δυνάμει, οὗ κίνησις ἡ ἐνέργεια. ἐν τούτῳ μὲν οὖν ἐστιν, γίνεται δὲ ὑπ' ἄλλου (τοῦ γὰρ κινητικοῦ) καί ἐστι μία· οὐ γὰρ ἄλλη μὲν ὑπὸ τοῦ κινοῦντος γίνεται, ἄλλη δέ ἐστιν ἐν τῷ κινητῷ, ἀλλὰ ἡ ἐνέργεια τοῦ κινητικοῦ αὐτή ἐστιν ἐν τῷ κινητῷ. καὶ μία οὖσα ἅμα τε τὸ κινητικὸν κινοῦν ποιεῖ καὶ τὸ κινητὸν κινούμενον. μία μὲν ἀμφοῖν ἡ ἐνέργεια τοῦ κινοῦντος καὶ τοῦ κινουμένου, ὅταν τὸ μὲν κινῇ τὸ δὲ κινῆται, μία δὲ τῷ ὑποκειμένῳ. τῷ γὰρ λόγῳ δύο καὶ τὸ τί ἦν εἶναι, ὥσπερ τὸ ἄναντες καὶ τὸ κάταντες. ὡς γὰρ ἐπὶ τούτων τὸ μὲν αὐτὸ διάστημα, ἀλλ' | ἔνθεν μὲν 216 ἀρχομένῳ ἄναντες, ἔνθεν δὲ κάταντες, καὶ διὰ τοῦτο τῷ λόγῳ δύο· οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς κινήσεως κατὰ μὲν τὸ ὑποκείμενόν ἐστι μία ἡ ἐνέργεια τοῦ κινοῦντος καὶ τοῦ κινουμένου, ἀλλ' ἀπὸ μὲν τοῦ κινοῦντος ἀρχομένοις ποίησίς ἐστιν, ἀπὸ δὲ τοῦ κινουμένου πάθησις· καὶ οὕτως ἂν εἶεν τῷ λόγῳ δύο, ἐπεὶ μὴ οὕτως τιθεμένοις ἔχει τινὰ λογικὴν ἀπορίαν. δεῖ μὲν γὰρ εἶναι ἐνέργειαν τοῦ κινητικοῦ, δεῖ δὲ εἶναι καὶ τοῦ παθητικοῦ, ὧν τὸ μὲν ποίησις τὸ δὲ πάθησίς ἐστιν. αὗται δὲ ὅτι διαφέρουσιν, δῆλον· καὶ γὰρ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὰ ἀποτελέσματα διαφέρει· τῆς μὲν γὰρ ποίημα ἀποτέλεσμα, τῆς δὲ πάθος. κείσθω τοίνυν ἑτέρας εἶναι τὰς ἐνεργείας. πῶς δὴ καὶ ἐν τίνι ἔσονται, σκεψώμεθα. ἢ τοίνυν ἄμφω ἐν τῷ ποιοῦντι ἢ

---

1. 2 γὰρ ὅτι ἔστιν] γὰρ om. Par. 1888 et L Philoponi: ὅτι om. K Philoponi: ὅτι ἔστιν om. M Philoponi 5 ἀγνωστότερον L et Philop.: γνωριμώτερον M: ἀγνωριμώτερον WB ad εἶδος add. τὶ FI Aristot. 202a9 6 ἢ κατ' οὐσίαν — κατηγοριῶν] ἢ τόδε ἢ τοιόνδε ἢ τοσόνδε FI Aristot. ib. (at ἢ τοσόνδε om. E) 8 ὑφ'] ἐφ' B 9 ἐν pr. (cf Simpl. 439,6 et Philop. 369,25. 26) om. BL 10 καὶ ὅλως — (11) ἐνέργεια] exscr. Philop. 369,30sq. 11 τὸ δυνάμει (quae vocabula vix desideres) om. M οὗ ἡ κίνησις ἡ ἐνέργεια cod. Par. 1888: οὗ ἡ κίνησις ἐνέργειά ἐστιν Philop. 12 ὑπὸ] ἐπὶ B 14 καὶ μία οὖσα — (19) κάταντες] exscr. Philop. 370,4sqq. 15. 16 τοῦ κινοῦντος — κινῆται] om. Philop. 17 τῷ γὰρ λόγῳ — εἶναι] οὐ τῷ λόγῳ ἀλλ' Philop. τῷ τί ἦν εἶναι W (ut coni. Spengel) 18 ὡς γὰρ ἐπὶ τούτων τὸ μὲν] ἓν μέν ἐστι καὶ τὸ Philop. 19 ἀρχομένων L_1 (ut K Philoponi): ἀρχομένοις cod. M Philoponi (ἀρχόμενον L) 21 ἀρχομένοις] in M compendium scripturae non satis certum: variant codd. Philoponi (ἀρχομένη, — ων, ἀρχόμενον) ἐνέργειαν ἄλλην FI Aristot. 202a22 24 εἶναι ante καὶ om. L post τὸ μὲν add. γὰρ FI Aristot. 202a23, δὴ E 25 διαφέρει L 26 αὐτῶν] fort. αὐτῷ in M scriptum ἀποτέλεσμα] cf. Philop. 376,12 τῆς] τοῖς L 26. 27 ποίημα ὡς ἀποτέλεσμα L 28 ἐν τίνι WB_2L: ἕν τι MB_1 ποιοῦντι] de κινοῦντι cogit. Spengel; at Themistium erravisse statuit Diels *Zur Textgesch.* p. 30 adn. 2

ἄμφω ἐν τῷ κινουμένῳ ἢ ἡ μὲν ποίησις ἐν τῷ ποιοῦντι, ἡ δὲ πάθησις 216 ἐν τῷ πάσχοντι· ἀνάπαλιν γὰρ οὐκ ἐνδέχεται, οἷον τὴν ποίησιν ἐν τῷ πάσχοντι εἶναι. εἰ μή τις τὴν τοῦ πάσχοντος ἐνέργειαν ὁμωνύμως ποίησιν ὀνομάζειν ἐθέλοι. ἔστω δὴ πρῶτον ἡ μὲν ποίησις ἐν τῷ ποιοῦντι, ἡ δὲ πάθησις ἐν τῷ πάσχοντι. οὐκοῦν ὥσπερ τὸ κινούμενον ἔχει κίνησιν ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν, οὕτω καὶ τὸ κινοῦν ἕξει κίνησιν ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος ἐπ' ἀμφοῖν, ἀλλ' εἰ τοῦτο, δυοῖν ἀτόποιν θάτερον ἀναδεξόμεθα· ἢ γὰρ ἅπαν τὸ κινοῦν καὶ κινήσεται ἤ τι ἔχον κίνησιν οὐ κινήσεται. εἶεν. ἀλλ' ἔστω ἄμφω ἐν τῷ κινουμένῳ καὶ πάσχοντι ἡ ποίησις καὶ ἡ πάθησις, οἷον καὶ ἡ δίδαξις καὶ ἡ μάθησις ἐν τῷ μανθάνοντι. πρῶτον μὲν τοίνυν ἄλογον | τὸ τὴν ἑκάστου ἐνέργειαν 217 μὴ ἐν ἑκάστῳ εἶναι τῷ ἐνεργοῦντι, ἔπειτα θαυμαστόν, ὅπως τὸ πάσχον δύο κινήσεις διαφερούσας κινήσεται. τίνες γὰρ ἔσονται αὗται, χαλεπὸν ἐξευρεῖν μάλιστα καθ' ἓν εἶδος κινήσεως τοῦ πάσχοντός που κινουμένου. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἔτι πλείω τὰ ἄτοπα ἀκολουθήσει, εἰ θείημεν ἐν τῷ κινοῦντι τὰς δύο κινήσεις ὑπάρχειν· προσέσται γὰρ καὶ τὸ μὴ κινεῖσθαι τὸ κινούμενον ἐν τῷ κινοῦντι τῶν δύο οὐσῶν κινήσεων. ταῦτα μὲν οὖν τὰ ἄτοπα ἠκολούθησεν ἑτέρας εἶναι τὰς κινήσεις ὑποθεμένοις, ὅθεν καὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἀποστατέον. ἔστω τοίνυν μία ἀμφοῖν ἡ ἐνέργεια τοῦ τε κινοῦντος καὶ τοῦ κινουμένου· τοῦτο γὰρ τὸ λοιπόν. ἀλλ' ἄτοπον δύο διαφερόντων κατ' εἶδος τοῦ τε ποιοῦντος καὶ τοῦ πάσχοντος μίαν ἐνέργειαν εἶναι· ὡς γὰρ οὐκ ἔστι λευκοῦ καὶ μέλανος μία ἐνέργεια, οὕτως οὐδὲ ποιοῦντος καὶ πάσχοντος. καὶ εἴπερ τοῦτο ἀληθές, ἔσται ἡ μάθησις καὶ ἡ δίδαξις τὸ αὐτὸ καὶ τὸ διδάσκειν τῷ μανθάνειν καὶ τῷ ποιεῖν τὸ πάσχειν, ὥστε τὸν διδάσκοντα ἀνάγκη ἔσται μανθάνειν ἐν αὐτῷ τῷ διδάσκειν καὶ τὸν ποιοῦντα πάσχειν ἐν αὐτῷ τῷ ποιεῖν. ποῦ δὲ ἔσται ἡ μία αὕτη ἐνέργεια; κατὰ μὲν γὰρ τὸν ὁρισμὸν ἐν τῷ κινουμένῳ· ἡ γὰρ κίνησις ἐντελέχεια τοῦ κινητοῦ ἦν. καὶ τοῦτο ἄτοπον τὸ τὴν τοῦ ποιοῦντος ἐνέργειαν μὴ ἐν τῷ ποιοῦντι εἶναι. οὐδὲν οὖν ὁ λόγος εὐπορώτερον ἀπαλλάττει μίαν ὑποθέμενος εἶναι τὴν ἀμφοτέρων ἐνέργειαν, ὥστε εἰ μήτε ἕτεραι μήτε μία, τάχα ἂν καὶ μία καὶ ἕτεραι. οὕτω δὲ καὶ ἐξ ἀρχῆς

2 ἀνάπαλιν γὰρ οὐκ ἐνδέχεται] exscr. Philop. 370,25; ἀνάπαλιν—(4) ἐθέλοι] exscr. Simpl. 442,4 sqq. (ὁ πιθανὸς Θεμίστιος)   γὰρ s. v. M   4 ἐθέλοι MWB et Simpl.: θέλει L   5 ὥσπερ—(6) ἐνέργειαν] exscr. Philop. 370,28 sqq.   9 οὐ κινηθήσεται M   12 ἑκάστῳ scripsi sec. Aristot. 202a34: ἑαυτῷ MWB: αὐτῷ L (ἐν τῷ ἐνεργοῦντι αὐτὴν Simpl. 442,27)   13 διαφερούσας M et Philop. 371,7: ἅμα διαφερούσας BL: ἅμα διαφόρους W: διαφόρως καὶ ἐναντίας ἅμα Simpl. 492,29: ἅμα Aristot. 202a34   14 in M inter ἐξευρεῖν et μάλιστα litterae αχρ in unum signum contractae leguntur   πάσχοντός που scripsi: πάσχοντος τοῦ MB: πάσχοντος καὶ τοῦ W: πάσχοντος L   15 τὰ ante ἄτοπα del. Spengel   18 ὑποθεμένας L   19 ἔστω MWB: ἔσται L   23. 24 ἡ μάθησις καὶ ἡ δίδαξις M et FI (nisi quod in I alterum ἡ om.) Aristot. 202b2: ἡ δίδαξις καὶ ἡ μάθησις WBL et E Aristot.   24 τὸ αὐτὸ] sic F quoque Aristot. ib.; ταὐτὸ EI   τῷ ποιεῖν τὸ πάσχειν MB: τὸ ποιεῖν τῷ πάσχειν WL et Aristot. 202b4   25 ἔσται WBL et Aristot. 202b5: ἐστὶ M   αὐτῷ WL: ἑαυτῷ MB   26 δὲ ἔσται MW₂B: δὲ καὶ ἔστιν L   28 καὶ MBL: ἀλλὰ καὶ W   31 δὲ] δὴ Par. 1888 (in W scriptura incerta)

ἐλέγετο, ὅτι μία μὲν τῷ ὑποκειμένῳ, | τῷ λόγῳ δὲ διαφέρουσαι, καὶ 218 οὐδὲν ἄτοπον ὑπομένουσιν. οὔτε γὰρ ἀποτμηθήσεται ἡ τοῦ κινοῦντος ἐνέργεια μία οὖσα κατὰ τὸ ὑποκείμενον ἐν ἀμφοτέροις καὶ γινομένη ἐν τῷ κινουμένῳ, ὥσπερ καὶ ἐκ τῆς ἐναργείας ὁρῶμεν· τοῦ γὰρ διδάσκοντος κινουμένου πρὸς τὸν μανθάνοντα οὐκ ἀποτεμνομένη ἡ δίδαξις τοῦ διδάσκοντος γίνεται ἐν τῷ μανθάνοντι, ὥστε τὸν μὲν ἀνενέργητον εἶναι, τὸν μανθάνοντα δὲ ἐνεργεῖν μόνον, ἀλλὰ τοῦ διδάσκοντος παρόντος καὶ ἐνεργοῦντος τοσοῦτον ἐνεργεῖν καὶ ποιεῖν τοῦτο ὃ πάσχει ὁ μανθάνων, οὕτως ἡ τοῦ μανθάνοντος ἐνέργεια γίνεται. οὐδὲν δὲ κωλύει μίαν εἶναι τὴν ἐνέργειαν τῶν διαφόρων κατ' εἶδος κινήσεων ποιήσεως καὶ παθήσεως. κατὰ γὰρ τὸ ὑποκείμενον μόνον ἔσονται μία, ὅτιπερ ἕν εἰσιν ἄμφω· ταὐτὸν γὰρ καὶ ἓν τὸ θεώρημα, ὃ διδάσκει ὁ διδάσκων καὶ ὃ μανθάνει ὁ μανθάνων, καὶ ἡ δίδαξις οὐκ ἄλλο τί ἐστιν ἢ τὸ ἐκ τοῦ διδάσκειν καὶ μανθάνειν γινόμενον. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ μάθησις. ἀλλὰ ταῦτα ὡς ἔφαμεν τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ταὐτόν, οὐ ταὐτὸν δὲ τῷ λόγῳ· ἀλλὰ δίδαξις μὲν ἐπιστήμης δόσις, μάθησις δὲ ἐπιστήμης λῆψις καὶ ἄγεται ἡ τοῦ μανθάνοντος δύναμις ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος εἰς ἐνέργειαν. οὐκ ἔστιν οὖν τὸ διδάσκειν τῷ μανθάνειν ταὐτόν, εἰ καὶ περὶ ταὐτὸ θεώρημα ἄμφω· οὐδὲ γὰρ τὸ ἀνιέναι τῷ κατιέναι, εἰ καὶ περὶ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἄμφω (διάφοροι γὰρ αὐτῶν οἱ λόγοι καὶ τὸ τί ἦν εἶναι), καὶ ὥσπερ ἔνθεν μὲν βαδίζειν ἀρχομένοις ἄναντες, ἔνθεν δὲ κάταντες, ἓν δὲ μεταξὺ τὸ διάστημα, οὕτως ἀπὸ τοῦ διδάσκοντος μὲν ἀρχομένοις δίδαξις, ἀπὸ δὲ τοῦ μανθάνοντος μάθησις, ἓν δὲ ἐν | ἀμφοῖν 219 τὸ θεώρημα. δεῖ γὰρ οὐχ ἁπλῶς τὰ αὐτὰ εἶναι, οἷς τὰ αὐτὰ μέλλει πάντα ἀκριβῶς ἀκολουθήσειν, ἀλλὰ τῷ λόγῳ καὶ τῷ ὁρισμῷ, ἐπεὶ καὶ τὸ Ἀθήναζε ἐκ Θηβῶν καὶ τὸ εἰς Θήβας Ἀθήνηθεν ἀπιέναι οὐ ταὐτὸν οὐδὲ ἅμα ἄν τῳ ὑπάρξει, καίτοι μία γε ὁδὸς καὶ τὰ αὐτὰ ὄρη καὶ αἱ αὐταὶ καταλύσεις. ἀλλ' ἐκ περιόντος ἔστω καὶ δίδαξις μαθήσει ταὐτόν. ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἀκολουθήσει ταὐτὸν εἶναι καὶ τὸ διδάσκειν καὶ τὸ μανθάνειν, ἐπεὶ καὶ ἡ διάστασις ἡ αὐτὴ ἐνθένδε ἐκεῖσε, κἀκεῖθεν δεῦρο, ἀλλ' οὐ ταὐτὸν τό τε ἔνθεν ἐκεῖσε καὶ τὸ ἐκεῖθεν δεῦρο διίστασθαι. ἀλλ' οὔτε ἡ δίδαξις τῇ μαθήσει ταὐτὸν οὔτε ἡ ποίησις τῇ παθήσει, ἀλλὰ ἐκεῖνα οἷς ταῦτα ὑπάρχει, ἡ κίνησις καὶ ἡ ἐνέργεια, ἥτις κατὰ μὲν τὸ ὑποκείμενον

4 ὥσπερ καὶ MB: ὥσπερ L: ὡς W ἐναργείας B: ἐνεργείας MWL 5 ἀποτετμημένως in nonnullis Aristotelis libris invenit Alexander (cf. Simpl. 446,12 et Diels *Zur Textgesch.* p. 31) 7 ἐνεργεῖν (ῆ super εῖν) B παρόντος] cf. Simpl. 445,27 et Philop. 381,15 (qui mirum in modum de discipulo praesente loquitur) 8 τοσοῦτον M: τῷ τοῦτον W: τὸ τοῦτον BL; locus non sanus, cui fortasse inserto ὥστε post τοσοῦτον medendum 11 ταὐτὸ W 13 καὶ τοῦ μανθάνειν W 17 πρὸς ἐνέργειαν B_1 18 ταὐτὸ θεώρημα L 19 οἱ] superscr. B: ἱ in ras. M 23 ἁπλῶς] ὁπωσοῦν Spengel (sec. Aristot. 202b15); at cf. Simpl. 445,4 23. 24 πάντα μέλλει W 24 ἀκολουθήσειν MB et (compendio paululum obscuro) W: ἀκολουθῆσαι L 26 ἄν τῳ MB: οὕτω W: αὐτῷ L ὑπάρξῃ L μία γε MW: μία γε ἡ B, γε μία ἡ L ὅρη a 27 ἐκ τοῦ περιόντος W; ἐκ περιουσίας Alexander apud Simpl. 448,23 28 καὶ τὸ διδάσκειν M: τὸ διδάσκειν WBL 29 (et 30) ἐκεῖσεν L 30. 31 ἡ ante δίδαξις superscr. B 31 οὔτε ἡ ποίησις τῷ παθήσει om. L

μία, κατὰ δὲ τοὺς λόγους διάφορος. τί μὲν οὖν ἐστι κίνησις καὶ καθόλου 219 καὶ κατὰ μέρος, εἴρηται κατὰ δύο λόγους, καθ' ἕνα μὲν ἐντελέχεια τοῦ δυνάμει ᾗ τοιοῦτον, καθ' ἕτερον δὲ ἐντελέχεια τοῦ κινητοῦ ᾗ κινητόν. καὶ οὐ χαλεπὸν ἀποδοῦναι λοιπὸν καὶ τὰς κατ' εἶδος ἀλλήλων διαφερούσας· ἀλλοίωσις μὲν γὰρ ἐντελέχεια τοῦ ἀλλοιωτοῦ ᾗ ἀλλοιωτόν, αὔξησις δὲ ἐντελέχεια τοῦ αὐξητοῦ ᾗ αὐξητόν. εἰ δὲ δεῖ καὶ τρίτον λόγον προσθεῖναι, τοῖς νῦν εἰρημένοις προσχρώμενοι οὐκ ἀπορήσομεν· ἡ γὰρ τοῦ δυνάμει ποιητικοῦ καὶ τοῦ δυνάμει παθητικοῦ πρὸς ἄλληλα ἐντελέχεια κίνησίς ἐστιν. ἁρμόσει δὲ καὶ οὗτος ὁ λόγος καὶ ἐπὶ τὰς καθ' ἕκαστον κινήσεις μεταφέρεσθαι, οἷον οἰκοδόμησιν αὔξησιν ἰάτρευσιν. | δήλη δὲ ἡ μετάθεσις μετα- 220 λαμβανομένου τοῦ δυνάμει καθ' ἕκαστον εἶδος. περὶ μὲν οὖν κινήσεως ἀρκείτω τέως τὰ εἰρημένα.

4. Ἐπεὶ δέ ἐστιν ἡ περὶ φύσεως ἐπιστήμη περὶ μεγέθη καὶ κίνησιν καὶ χρόνον, τούτων δὲ ἕκαστον ἀναγκαῖον ἢ πεπερασμένον ἢ ἄπειρον εἶναι (οὐ γὰρ ὡς πάθος ἢ στιγμὴ ταῦτα λέγεται), ἀκόλουθον ἂν καὶ περὶ ἀπείρου ποιήσασθαι λόγον, εἰ ἔστιν ἢ μή καί, εἰ ἔστι, τί ἐστιν. σημεῖον δὲ ὅτι ταύτης τῆς ἐπιστήμης οἰκεία ἡ θεωρία· ἅπαντες γὰρ ὅσοι τῆς τοιαύτης ἥψαντο φιλοσοφίας ἀξίως λόγου, εἰρήκασί τι περὶ ἀπείρου καὶ πολλοί γε αὐτὸ καὶ ὡς ἀρχὴν ἀπεσέμνυναν. οἱ μὲν οὖν Πυθαγόρειοι καὶ Πλάτων ὡς οὐσίαν τινὰ καὶ φύσιν καθ' ἑαυτὴν οὕτως ἀρχὴν ποιοῦσι τὸ ἄπειρον, οὐ γῆν ἄπειρον ἢ ὕδωρ ἢ ἄλλο τι σῶμα λέγοντες, ἀλλ' αὐτήν τινα φύσιν ἄπειρον οὐσιωμένην ἐν τῷ ἀπείρῳ, διαφέρονται δὲ ἀλλήλοις ὅμως κατὰ πολλά. οἱ μὲν γὰρ Πυθαγόρειοι τὸν ἀριθμὸν τὸ ἄπειρον λέγουσιν, ἀριθμὸν δὲ οὐ χωριστὸν οὐδὲ ἀσώματον, ἀλλὰ ὡς ἀρχὴ τῶν αἰσθητῶν ἐστι κατ' ἐκείνους. πάντα γὰρ ἐκ τῶν ἀριθμῶν παράγουσι τὰ αἰσθητά, κἀντεῦθεν τῷ ἀριθμῷ δὲ πάντ' ἐπέοικε καὶ ἡ πηγὴ τῆς φύσεως ἡ τετρακτύς, εἶναι δέ τι καὶ ἔξω τοῦ οὐρανοῦ προστερατεύονται ἄπειρον οὔτε ὁποῖον οὔτ' εἰς ὅ τι χρήσιμον διορίζοντες· Πλάτων δὲ ἔξω μὲν τοῦ οὐρανοῦ οὔτε σῶμα οὐδὲν οὔτε ἀσώματον ὑπολαμβάνει· οὔτε γὰρ τὰς ἰδέας ἔξω τί|θησι 221

---

3. 4 ante καὶ οὐ χαλεπὸν add. ἔστι L 9 καὶ ante οὗτος om. W καθ' ἕκαστα W et Philop. 386,8 10 δήλη MWBL₂ (compendium scripturae in L₁): δῆλον a: διττὴ Spengel 10. 11 μεταλαμβανομένου] cf. Alexander apud Simpl. 450,30 12 τέως τὰ εἰρημένα om. L 13 τε καὶ κίνησιν F Aristot. 202b31 15 ἂν om. M: ἂν εἴη WBL (ex Aristot. 202b34) 17 ταύτης post θεωρία leg. in E Aristot. 203a1: ἡ θεωρία ἡ (ἡ om. F) περὶ αὐτοῦ FI ἅπαντες — (18) ἀπείρου] cf. Philop. 387,11 sq. 18 περὶ τοῦ ἀπείρου Philop. et FI Aristot. 203a3 (τοῦ om. E); cf. Simpl. 452,25 19 καὶ ante ὡς om. L ἐπεσέμνυναν B οἱ μὲν οὖν Πυθαγόρειοι — (80,3) νοητῶν] exscr. Philop. 387,24 sqq. 20 τινὰ in marg. add. B καθ' αὑτὴν L 23 Πυθαγόρειοι] ἐκ Πυθαγόρου L 26 δὲ] δὴ W: om. Laur. 85,18 τῷ — ἐπέοικε] cf. Nauck in epimetro ad Jamblichi vit. Pythag. p. 234 sq.: τὸ (sic cod. M Philop.) ἀριθμῷ δέ τε πάντ' ἐπέοικε Spengel; at Themistium numeros quoque, non verba tantum, adferre voluisse nullatenus constat ἡ ante πηγὴ om. B πηγὴ — τετρακτύς] cf. carm. aur. v. 47 27 τι καὶ] καὶ Laur. 85,18: τὸ EI Aristot. 203a7: δὲ (τὸ ante ἄπειρον collocato) F: δὲ καὶ τὸ Spengel προστερατεύονται BL: προτερατεύονται M: τερατεύονται W post ἄπειρον add. δὲ W

τοῦ οὐρανοῦ· οὔτε γὰρ ὅλως ἐν τόπῳ, τὸ μέντοι ἄπειρον οὐ μόνον ἐν τοῖς 221 αἰσθητοῖς ὡς ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς εἶναι ἀρχήν· ἀρχὴ μὲν γὰρ ὁ ἀριθμὸς αὐτῷ καὶ αἰσθητῶν καὶ νοητῶν· ποιεῖ δὲ τὰς ἰδέας ἀριθμούς· ἀρχὴ δὲ ἀριθμοῦ δυάς, δυάδος δ' αὖθις ἀρχαὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, καὶ τὸ διπλάσιον καὶ τὸ ἥμισυ, καὶ πλῆθος καὶ ὀλιγότης, καὶ ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις, οἷς ἅπασι τὸ ἄπειρον εὐθὺς ἐμφαίνεται καὶ τὸ ἀτερμάτιστον καὶ ἀόριστον κατά γε τὰς τῶν σωμάτων τομὰς καὶ τὴν αὔξησιν τῶν ἀριθμῶν. διαφέρονται δὲ καὶ ταύτῃ πρὸς τὸν Πλάτωνα οἱ Πυθαγόρειοι, οἳ τὸν ἀριθμὸν οὐχ ἅπαντα ἄπειρον λέγουσιν, ἀλλὰ τὸν ἄρτιον μόνον· τοῦτον γὰρ εἶναι τῆς εἰς τὰ ἴσα τομῆς αἴτιον ὅτι ἄπειρος. καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ φύσει γεννητικὸν ἀπειρίας τὸ ἄρτιον εἶναι ἐν οἷς ἂν ὑπάρξῃ, περαίνεσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ περιττοῦ· τοῦτον γὰρ κωλύειν τὴν εἰς ἴσα διαίρεσιν προστιθέμενον τῷ ἀρτίῳ. φέρουσι δὲ καὶ ἄλλο σημεῖον τοῦ πέρατος μὲν εἶναι αἴτιον τὸν περιττόν, ἀπειρίας δὲ τὸν ἄρτιον· λαβόντες γὰρ μονάδα τοὺς ἐφεξῆς αὐτῇ περισσοὺς ἐπισυντιθέασι χωρὶς ἕκαστον, οἷον γ̄ καὶ ε̄ καὶ ζ̄ καὶ θ̄. καὶ ἑκάστη τοίνυν τούτων ἐπισύνθεσις τὸ συναγόμενον ἀεὶ τετράγωνον διαφύλαττει ὃ θ ιϛ̄ καὶ κε. διὰ τοῦτο γνώμονας καλοῦσιν οἱ ἀριθμητικοὶ τοὺς περιττούς, ὅτι φυλάττουσι τὸ εἶδος τοῦ τετραγώνου οἱ ἐφεξῆς τοῖς πρώτοις περιτιθέμενοι ὥσπερ οἱ γραμμικοί. πάντως δὲ ὅ τι πότ' ἐστι γνώμων, ἐν γεωμετρίᾳ γινώσκεις· οὐ γὰρ ἀμαθέσι παντελῶς ταῦτα συγγράφεται. οὕτω μὲν οὖν οἱ περιττοὶ | φυλακτικοὶ τοῦ εἴδους εἰσὶ καὶ τὸ ἓν 222 τηροῦσιν, οἱ δὲ ἄρτιοι προστιθέμενοι τῇ μονάδι κατὰ τοὺς ἐφεξῆς ἀεί τι καινὸν εἶδος ποιοῦσι καὶ ἡ διαφορὰ πρόεισιν εἰς ἄπειρον τρίγωνον, εἶτα ἑπτάγωνον, εἶθ' ὅ τι καὶ τύχοι. οὕτως οὖν τοῖς Πυθαγορείοις ὁ ἄρτιος μόνος ἀριθμὸς ἄπειρος γίνεται. Πλάτων δὲ δύο ποιεῖ τὰ ἄπειρα τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν· ἄμφω γὰρ ἐπ' ἄπειρον ἐν τῇ τῶν σωμάτων τομῇ τὸ μὲν καθαιρεῖται, τὸ δὲ αὔξεται. τῶν δὲ φυσικῶν οἱ περὶ ἀπείρου διαλεχθέντες συμβεβηκὸς ποιοῦσιν τὸ ἄπειρον ἑτέρᾳ φύσει, ταύτην δὲ ἢ πῦρ ἢ ἀέρα ἢ μῖγμα τούτων ὑπολαμβάνουσι. διαφερόμενοι δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἰς μίαν ἅπαντες δόξαν συναπαρτίζουσι περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀπείρου. τῷ μεγέθει γὰρ πάντες τὸ πᾶν ἄπειρον ποιοῦσιν, οἱ μὲν μίαν τὴν

1 οὐ] μὴ (vel καὶ) Philoponi libri   2 μὲν om. L   3 δὲ] γὰρ καὶ L   5 διπλάσιον κτλ.] e Porphyrio; cf. Simpl. 454,11 sqq.   7 κατά γε BL: κατά τε MW
10 ὅτι ἄπειρος M: ἥτις WBL   τὸ μὲν M: τῇ μὲν WBL   11 γενητικὸν a   τὸ ἄρτιον M: τὸν ἄρτιον WBL   περαίνεσθαι — (12) ἀρτίῳ] cf. Simpl. 453,23 sq.
12 εἰς ἴσα WL et Ea Simplicii 455,34: ἴσα MB et F Simplicii B: εἰς τὰ ἴσα Par. 1888 et Simpl. 455,24; fortasse legendum τὴν ἀεὶ διαίρεσιν (cf. Simpl. 455,29)
12. 13 προστιθέμενον WL: προτιθέμενον MB   13 εἶναι αἴτιον M: αἴτιον εἶναι WBL
14 μονάδα BL: μόνους MW   τοὺς — (15) περιττοὺς W: τὰ — περισσὰ B
15 γ' ε' ζ' θ' (καὶ ter om.) W   16 καὶ ἑκάστη M: ἑκάστη WBL   17 καὶ κε' M: κε' WBL   διὰ τοῦτο — (19) περιτιθέμενοι] cf. Philop. 392,25   20. 21 συγγράφεται MWB: γράφεται L   23 κενὸν W_1 εἶτα M(?)WB: εἶτα καὶ L (e Philop. 394,12)   25 ἄπειρος om. M   28 συμβεβηκὸς MWB συμβεβηκέναι L   ταύτη L (ταύτην a)   30 συναπαντίζουσι L

ἀρχὴν ὑποτιθέμενοι καὶ ταύτην ἄπειρον καὶ πάνυ σαφῶς, οἱ δὲ πλείους 222 μέν, οὐ πεπερασμένας δὲ τῷ ἀριθμῷ ἀλλ' ἀπείρους, καθάπερ Ἀναξαγόρας τε καὶ Δημόκριτος ὁ μὲν κατὰ τὰς ὁμοιομερείας, ὁ δὲ κατὰ τὰ σχήματα. † τοιούτοις δὲ ἀκολουθεῖ καὶ αὐτὸς Δημόκριτος ἄρχεσθαι μὲν ἐκ τοῦ κατ' ἀριθμὸν ἀπείρου, τελευτᾶν δὲ εἰς τὸ κατὰ μέγεθος ἄπειρον. τῇ γὰρ τῶν ἀπείρων κατὰ τὸ πλῆθος πρὸς ἄλληλα ἁφῇ καὶ συνθέσει τὸ πᾶν ἐξ αὐτῶν ἄπειρον γίνεται κατὰ μέγεθος, ἐπεὶ ὅσοι πλείους μὲν τὰς ἀρχάς, πεπερασμένας δὲ τίθενται, οὐδεμίαν χώραν τῷ ἀπείρῳ καταλείπουσιν οὔτε ἐν ταῖς ἀρχαῖς (πῶς γὰρ ἅμα τε τρεῖς ἢ τέτταρες καὶ μία ἄπειρος ἢ δύο ἢ πόσαι;) οὔτε μετὰ τὰς ἀρχάς· τὸ | γὰρ ἐκ πεπερασμένων καὶ πλήθει καὶ μεγέθει 223 πεπερασμένον. τούτοις μὲν οὖν ταῦτα ἀκολουθεῖ.

Εὐλόγως δὲ καὶ ἀρχὴν αὐτὸ τιθέασιν οἱ τιθέμενοι. εἰ γὰρ ἔστιν, ὅλως οὐδὲν ἄλλο ἐστίν· οὔτε γὰρ ἐξ ἀρχῆς· ποίας γάρ; εἶδος μὲν γὰρ ἄπειρον οὐκ ἔστιν, ὕλης δὲ οὐδέποτε πλέον τὸ ἐξ αὐτῆς. ἀλλ' οὐδὲ μάτην, τί γὰρ ἄλλο ἕνεκά του λοιπόν, εἰ τοῦτο μάτην; εὐλόγως δὲ καὶ ἄφθαρτον καὶ ἀγένητον. εἴτε γὰρ γέγονέ ποτε, ἀρχὴν ἔσχε τὴν κατὰ μέγεθος· οὐ γὰρ δὴ ἀθρόον ἐφάνη, καθάπερ τὰ ἀλλοιούμενα· εἴτε φθαρήσεταί ποτε, πέρας ἕξει τι κατὰ μέγεθος εἰς ὃ ἡ φθορὰ ἀπολήξει. διὰ τοῦτο ἀρχὴν τὸ ἄπειρον καὶ ἀίδιον καὶ περιέχειν αὐτὸ πάντα φασὶ καὶ κυβερνᾶν καὶ τοῦτό γε εἶναι τὸ θεῖον Ἀναξίμανδρός τε καὶ ἄλλοι τινὲς διατείνονται, ὅσοι μὴ νοῦν ἢ φιλίαν ἢ ἑτέραν τινὰ ποιητικὴν αἰτίαν ἐφιστᾶσι τοῖς γινομένοις. ὅτι μὲν οὖν ἀναγκαῖος ὁ λόγος τῷ φυσικῷ, ταῦτα ἀποχρώντως διδάσκει.

Λέγομεν δὲ ἑξῆς εἰ ἔστι, καὶ πρῶτόν γε ἐκ πόσων ἂν δόξειεν εἶναι. συμβαίνει δὲ ἐκ πέντε μάλιστα σκοποῦσι, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ χρόνου· οὗτος γὰρ ἄπειρος. δεύτερον δὲ ἐκ τῆς ἐν τοῖς μεγέθεσι διαιρέσεως· χρῶνται γὰρ καὶ οἱ μαθηματικοὶ τῷ ἀπείρῳ ὡς ἀρχῇ καὶ ὑποθέσει. τρίτον ὅτι οὕτως ἂν μόνως ἀνεπίλειπτος ἡ γένεσις εἴη, εἰ ἐξ ἀπείρου ποθὲν χορηγοῖτο, ὅθεν ἀφαιρεῖται τὸ γινόμενον. τέταρτον ᾧ καὶ τῶν ὑστέρων τινὲς κατεχρήσαντο, ὅτι τὸ πεπερασμένον πρός τι περαίνειν ἀνάγκη, ὥστε μηδὲν εἶναι τὸ πέρας, εἰ τὸ λαμβανόμενον ἀεὶ πρὸς ἕτερον | περατοῦται. πέμπτον ὃ καὶ 224 τοῖς προειρημένοις παρέχει τὴν πιθανότητα τὸ τὴν νόησιν ἡμῶν μὴ προσίεσθαι

4 τοιούτοις M: τούτῳ W: τούτοις BL; emendatio incerta, quoniam excidisse manifestum est paraphrasin eorum, quae de Anaxagorae doctrina exposuit Aristoteles 203a23—33 (τούτοις δὲ ἀκολουθεῖ καὶ αὐτοῖς ἄρχεσθαι coni. Spengel) ἄρχεσθαι—(5) ἄπειρον] exscr. Philop. 396,17 sq. ἄρχεται L 5 τελευτᾷ L_2a 6 ἄπειρον—(7) κατὰ μέγεθος om. B πᾶν] παρὸν W 9 τέσσαρες W 11 ταῦτα MWB: τοιαῦτα L 12 αὐτῶ B 16 ἀγένητον MW_2a (E Aristot. 203b8): ἀγέννητον W_1BL (FI Aristot.) 18 καταλήξει W (ἀπο super κατα) et Mt Philoponi 407,6 διὰ τοῦτο M: διὰ τοῦτο οὖν WBL 20 ὁ Ἀναξίμανδρος EF Aristot. 203b14 (ὁ om. I) 21 μὴ νοῦν WBL: μὲν οὖν M 23 λέγομεν ML: λέγωμεν WB 27 ἀνεπίλειπτος M_2W (sic vel ἀνέκλειπτος Spengel e coni.): ἀνεπίληπτος M_1B: ἀνεπείληπτος L; cf. praeterea Simpl. 465,8 διὰ τὴν ἀνεπίλειπτον τούτου χορηγίαν et Philop. 405,5 ἡ om. EI Aristot. 203b19 (habet F) 29 τὸ om. F Aristot. 203b20; cf. Philop. 405,8 sqq. ὥστε ἀνάγκη Aristot. 203b21 (μηδὲ E ib.) 30 λαμβανόμενον (τὸ om.) L_1: ἕτερον Aristot. ib. ὃ καὶ—(82,4) ἢ σῶμα] exscr. Philop. 405,15 sqq.

πέρας καὶ τέλος, ἀλλ' ἀεὶ τοῦ νοουμένου πλέον τι προσφαντάζεσθαι· διὰ 224 γὰρ τοῦτο καὶ τὸν ἀριθμὸν ἄπειρον ὑπολαμβάνομεν καὶ τὴν τῶν σωμάτων τομὴν καὶ τὸ ἔξω τοῦ οὐρανοῦ· οὐ γὰρ ἔχει στάσιν ἡ φαντασία, ἀλλ' ὅταν ὑπερβῇ τὸν οὐρανόν, ζητεῖ κενὸν ἄπειρον ἔξωθεν ἢ σῶμα, μᾶλλον δὲ σῶμα· καὶ γὰρ εἰ κενὸν ἄπειρον εἴη, ἀκολουθεῖ τὸ καὶ σῶμα ἄπειρον εἶναι· εἰ γὰρ κενόν ἐστιν ὃ δύναται δέξασθαι σῶμα, τὸ ἄπειρον κενὸν ἄπειρον ἂν δέξαιτο σῶμα, ὥστε καὶ δέδεικται ἤδη. οὐ γὰρ ἐπειδὴ δύναται δέξασθαι, ἐνδέχεται αὐτὸ καὶ μὴ δέξασθαι· τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῶν φθαρτῶν ἐγχωρεῖ, καὶ τὸ ἐνδεχόμενον οὐ πάντως ἂν γένοιτο ἐξ ἀνάγκης προαπολλυμένου πολλάκις ᾧ ὑπάρξαι εἶχεν ἐπιτηδείως, ἐφ' ὧν δὲ οὐδὲ περιώρισται τὸ εἶναι ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀλλ' ἔστιν ἀεί, δεῖ γενέσθαι ποτὲ ἐξ ἀνάγκης τὸ ἐνδεχόμενον, ὡς εἰ μηδέποτε γένοιτο, οὐδ' ἐνδεχόμενον ἔτι, διόπερ οὐδὲ κυρίως ἐπὶ τῶν αἰδίων τὸ ἐνδεχόμενον· οὐ γὰρ ἔχει τὴν ἐπ' ἄμφω ῥοπήν, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης ἔσται ποτέ, μᾶλλον δ' ἔστιν ἐξ ἀνάγκης. τὸ γὰρ ἐνδέχεσθαι ἐπὶ τούτων τοῦ εἶναι οὐδὲν διαφέρει· οὐ γὰρ ἔχει τὸ ἄλλο τε ἄλλως, ὥστε εἰ ἄπειρον κενόν, ἄπειρον καὶ σῶμα. ἀμέλει καὶ λέγουσιν οὕτως ἀπείρους εἶναι τοὺς κόσμους καὶ πανταχοῦ εἶναι τοῦ κενοῦ, τί γὰρ μᾶλλον ἐνταῦθα; ὥσπερ εἴπερ ἐνταῦθα, καὶ πολλαχοῦ. ἔχει δὲ ὄντως ἀπορίαν ἡ τοῦ ἀπείρου θεωρία· καὶ γὰρ μὴ εἶναι τιθεμένοις αὐτὸ πολλὰ ἄτοπα ἀκολουθεῖ· ἀναιρεῖται γὰρ τὰ μαθήματα, ἀναιρεῖται ἡ αὔ|ξησις τοῦ 225 ἀριθμοῦ, ἀναιρεῖται ἡ αὔξησις τοῦ χρόνου. ταῦτα δὲ ὁ κινῶν οὐ τῶν κρασπέδων ἅπτεται τῆς φύσεως, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ κόσμου τὴν ἀφθορίαν διασαλεύει· οὐ γὰρ δὴ σῳζομένου τοῦ οὐρανοῦ κωλυθήσεται ἐπ' ἄπειρον αὔξεσθαι χρόνος. ταῦτα μὲν οὖν ἀναιροῦσι, τιθεμένοις δὲ ἕτερα ἀπορώτερα, ὡς ἔσται δῆλον προϊούσης τῆς ζητήσεως. ἄξιον οὖν ἐπισκέψασθαι εἴτε ἔστιν εἴτε μὴ καὶ πῶς ἐστιν, εἰ ἔστιν· ἆρα ὡς οὐσία τις ἢ ὡς συμβεβηκὸς καθ' αὑτὸ φύσει τινὶ ἢ ἕτερον τρόπον; μάλιστα δὲ φυσικοῦ ἐπισκέψασθαι, εἰ ἔστιν αἰσθητὸν μέγεθος ἄπειρον.

Ἀρχὴ δὲ οἰκειοτάτη διελεῖν πρῶτον, ποσαχῶς τὸ ἄπειρον λέγεται. λέγεται τοίνυν ἄπειρον ἕνα μὲν τρόπον τὸ μηδὲ ὅλως ποσὸν τῷ μὴ πεφυκέναι διεξοδεύεσθαι, ὡς καὶ τὴν φωνὴν ἀόρατον λέγομεν ἐν τῷ μὴ πεφυκέναι ὁρᾶσθαι· οὕτως ἡ στιγμὴ ἄπειρος καὶ ἡ ποιότης, ὅτι μηδὲ ὅλως

1 πλεῖον W   προσφαντάζεται M: φαντάζεσθαι W (ut Philop.)   2 ἀπολαμβάνομεν L   4 ἄπειρον ἔξωθεν MWB: ἔξωθεν ἄπειρον L (ut Philop.)   7 δέδεκται W   8 ἐπὶ MWB: ἐπὶ μὲν L   12 ὡς—(17) κόσμους] exscr. Philop. 406,10 sqq.   ἔτι MB: ἔστιν WL   14 ἐνδ. γὰρ (τὸ om.) E Aristot. 203b30   15 τοῦ] ἢ E Aristot. ib.   16 εἰ om. M (εἰ ἄπειρον τὸ κενόν Simpl. 467,24)   18 ἐνταῦθα; ὥσπερ] ἐνταῦθα ἢ ἐνταῦθα, ὥστε W   πολλαχοῦ MW: ἀλλαχοῦ BL (πανταχοῦ Aristot. 203b28)   ὄντως MWB: οὕτως L   22 ἀφθορίαν MWB: ἀφθαρσίαν L   24 ὁ χρόνος L   26 ἢ om. E Aristot. 203b33   27 φυσικοῦ WL: φυσικῶς MB   28 ἐπισκέψασθαι MBL Simpl. 469,14: ἔστιν ἐπισκέψασθαι W: ἐστὶ σκέψασθαι Aristot. 204a1, Philop. 408,22 (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 6)   29 λέγεται κτλ.] cf. Philop. 409, 17 sqq.   30 τῷ] τὸ B_1 31 ἐν om. W, del. Spengel

ποσά. ἄλλον δὲ τὸ διέξοδον ἔχον ἀτελεύτητον ἐφ' ὃ μάλιστα καταφερόμεθα σημαινόμενον. 225 ἄλλον δὲ τὸ μόλις καὶ χαλεπῶς· οὕτως ἄπειρος ἡ ὁδὸς μακρά. ἄλλον δέ, ὃ τῇ μὲν αὐτοῦ φύσει διεξίτητόν ἐστιν καὶ ὥρισται τῷ μεγέθει, ἡμῖν δὲ ἀδύνατος ἡ διέξοδος· οὕτως ἄπειρον τὸ βάθος τοῦ πελάγους. ἄλλον δὲ τῇ ἀεὶ προσθέσει, ὡς ἀριθμός. ἄλλον δὲ τῇ ἀεὶ ἀφαιρέσει, ὡς τὸ συνεχές. καὶ ἀμφοτέρως· τεμνομένου γὰρ τῷ μὲν ἀεὶ προστίθεται μέρει, τοῦ δὲ ἀφαιρεῖται.

5. Τούτων οὖν προδιωρισμένων ἐπισκεψώμεθα πρῶτον, εἰ δύναται ἄπειρον εἶναι κεχωρισμένον του|τωνὶ τῶν σωμάτων τῶν αἰσθητῶν αὐτό 226 τι καθ' αὑτὸ ἄπειρον ὄν, ὁποῖον αὐτὸ οἱ Πυθαγόρειοι λέγουσι. τοῖς οὖν οὕτως αὐτὸ τιθεμένοις ἀνάγκη ποιεῖν τὸ ἄπειρον ἀδιαίρετον· εἰ γὰρ διαιρεθήσεται, ἢ κατὰ μέγεθος ἢ κατὰ πλῆθος διαιρεθήσεται, οὕτως δὲ ἔσται μέγεθος ἢ πλῆθος καὶ ποσόν, οὐκ οὐσία καθ' αὑτήν. ἔσται ἄρα αὐτοῖς τὸ ἄπειρον ἀδιαίρετον, εἴγε βούλοιντο τὴν ὑπόθεσιν διασῴζειν. εἰ δὲ ἀδιαίρετον, οὐκ ἄπειρον, εἰ μὴ ὡς στιγμὴ τῷ μὴ πεφυκέναι καὶ ὡς ἡ φωνὴ ἀχρωμάτιστος. ἀλλὰ τὸ οὕτως ἄπειρον οὔτε ἐκεῖνοί φασιν οὔτε ἡμεῖς ζητοῦμεν, ἀλλὰ τὸ ὡς ἀδιεξίτητον καὶ ἀτελεύτητον. εἰ δ' ἄλλῃ φύσει τὸ ἄπειρον ἐροῦσιν συμβεβηκέναι, οὐκέτι ἂν εἴη στοιχεῖον τῶν ὄντων τὸ ἄπειρον, ἀλλ' ἐκείνη ἡ φύσις, ᾗ συμβέβηκε τὸ ἄπειρον, ὥσπερ οὐδὲ τὸ ἀόρατον στοιχεῖον τῆς διαλέκτου, ἀλλ' ἡ τῶν γραμμάτων δύναμις, ᾗ συμβέβηκε τὸ ἀόρατον. ἀλλ' ὡς στοιχείου καὶ ἀρχῆς ἐδεήθησαν τοῦ ἀπείρου. θαυμαστὸν δὲ ἀριθμὸν μὲν καὶ μέγεθος μὴ εἶναι καθ' αὑτὰ χωριστὰ τῆς οὐσίας, τὸ δὲ τούτοις συμβεβηκός, εἰ ἄρα καὶ συμβέβηκε, (τὸ ἄπειρον λέγω) καθ' αὑτό τι εἶναι καὶ χωριστόν. ὅλως δὲ ἀμήχανον οὕτως εἶναι τὸ ἄπειρον ὡς ἐνέργειαν καὶ οὐσίαν καὶ ὡς ἀρχήν, ἁπλῆν τινα φύσιν αὐτὸ τοῦτο ἄπειρον μόνον, οὐδὲν ἔχουσαν ὑποκείμενον, οἵαν τὴν ψυχὴν λέγομεν ἢ τὸν νοῦν, ὡς ταὐτὸν εἶναι κατὰ τὸν λόγον τό τε ἀπείρῳ εἶναι καὶ ἄπειρον

---

1 ἐφ' ὃ—(2) σημαινόμενον] cf. Simpl. 470,22 2 μόγις FI Aristot. 204a5 2. 3 ἡ ὁδὸς μακρά MB: ἡ μακρὰ ὁδὸς W: ὁδὸς ἡ μακρὰ L 3 διεξήτητόν M (cf. praeterea Simpl. 470,28) 4 διέξοδος] ὡς ὁ λαβύρινθος M in marg. m. 1, quae verba fortasse genuina sunt. Alexandrum quoque in quarto modo illustrando hoc exemplo usum esse testatur Simplicius (470,29 sq.), qui ipse (sicut Philop. 410,3) in tertio collocat 5 ὡς ὁ ἀριθμός W 6 ἀφαιρέσει] cf. Simpl. 471,9 καὶ] ἢ W τεμνομένου] cf. Philop. 410,26 sq. 8 προδιωρισμένων L: προσδιωρισμένων MWB 9 κεχωρισμένων L (at —ον a) ante τουτωνὶ add. ἀεὶ L 10 ὄν L: om. MWB 11 εἰ γὰρ κτλ.] Themistii verba magis lectioni codd. FI apud Aristot. 204a11 respondent, quam cod. E 13 τὸ ante μέγεθος add. B 15 ἡ om. B 16 ἀλλὰ—(17) ἀτελεύτητον] exscr. Philop. 411,11 sq. 17 ἀδιεξίτητον] sic E quoque Aristot. 204a14 (ἀδιέξοδον FI, cf. Simpl. 471,15) εἰ δὲ] sic FI Aristot. ib.: ἔτι εἰ E (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 17) 18. 19 τὸ ἄπειρον WBL et Philop. 414,2: ἄπειρον M: ᾗ ἄπειρον Aristot. 204a16 19 οὐδὲ om. E Aristot. ib. 22 θαυμαστὸν κτλ.] ex Alexandro: cf. Simpl. 472,36 καθ' αὑτό FI Aristot. 204a19 χωριστὰ scripsi: ἀχώριστα MWB: ἀχώριστα γὰρ L 24 λέγω] 'fort. λέγειν' Spengel 25 ἐνεργείᾳ ὂν Aristot. 204a21; idque in Themistio restituendum esse censet Spengel ἁπλῆν τινα κτλ.] cf. Simpl. 474,16 sqq. 27 νοῦν] cf. Philop. 414,19 τῷ τε ἀπείρῳ W

(αὕτη γὰρ ἡ φύσις τῶν ἁπλῶν ἀκριβῶς) μηδὲ τῷ λόγῳ διῃρῆσθαι εἰς 226
πλείονα (ἣ τοῖς συνθέτοις οὐδὲ ὅλως ὑπάρχει· οὐ γὰρ ταὐτὸν λευκόν τε
καὶ | λευκῷ εἶναι. ἀλλὰ λευκὸν μὲν σῶμα λελευκωμένον. τὸ λευκῷ δὲ εἶναί 227
ἐστιν τὸ χρώματι εἶναι διακριτικῷ ὄψεως)· ἀλλ', ὅπερ ἔφην, εἰ τοιαύτη
φύσις [τὸ ἄπειρον] ἁπλῆ καὶ ἀσύνθετος, ἄπειρος μόνον, πᾶν αὐτῆς μέρος
ἄπειρον ἔσται. σκέψαι γὰρ ἐξ ἀρχῆς. τὸ μέρος τῆς τοιαύτης οὐσίας ἢ
τὸν αὐτὸν δέξεται λόγον ἢ ἕτερον· ἀλλ' εἰ μὲν τὸν αὐτόν, ἔσται καὶ τῷ
μέρει ταὐτὸν τό τε εἶναι καὶ ἀπείρῳ εἶναι· εἰ δὲ ἕτερον, ἀνομοιομερὲς
ἔσται τὸ ἄπειρον, οὐκοῦν οὐδὲ ἁπλοῦν οὐδὲ ἀρχή. εἰ μὲν οὖν τις ἀριθμὸν
ἄπειρον λέγει ἢ μέγεθος ἄπειρον, οὐκ ἀκολουθήσει τούτῳ καὶ τὰ μέρη
τούτων ἄπειρα ποιεῖν. ὑποτίθησι γὰρ τῷ ἀπείρῳ ἑτέραν φύσιν καὶ οὐδὲν
κωλύει τὸ μέρος τὸ τοῦ ἀριθμοῦ ἀριθμὸν μὲν εἶναι, ἄπειρον δὲ μή. οὐ
γὰρ ταὐτὸν ἀριθμῷ τε εἶναι καὶ ἀπείρῳ εἶναι. ἀριθμὸς μὲν γάρ ἐστιν τὸ
ἐκ μονάδων συγκείμενον πλῆθος, ἄπειρον δὲ ποσὸν ἀδιεξίτητον. ὅστις δὲ
οὕτως οὐσίαν τὸ ἄπειρον λέγει, ὡς ἐν τῷ λόγῳ τοῦ ἀπείρου τὸ εἶναι
ἔχουσαν, τούτῳ πῶς οὐκ ἂν εἴη καὶ τῶν μερῶν ἕκαστον [οὐχ ὁρῶ]
ἄπειρον; ὡς γὰρ τὸ μέρος τοῦ ὕδατος ὕδωρ ἐστίν, ἐπειδὴ τὸν αὐτὸν ἔχει
λόγον, οὕτω καὶ τοῦ ἀπείρου τὸ μέρος ἄπειρον. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος ὅλου
τε καὶ μέρους, ὡς προειρήκαμεν. πολλὰ οὖν ἄπειρα ἔσται τὸ ἄπειρον, εἴγε
πολλὰ μέρη· εἴτε ταύτας φεύγοντες τὰς ἀπορίας ἀδιαίρετον αὐτὸ ποιήσουσι,
τοῦτο ἐκεῖνο πάλιν ὑπομένουσι στιγμὴν ὑπολαμβάνειν τὸ ἄπειρον. βούλον-
ται μὲν οὖν, ὅτι λέγουσιν ἄπειρον, οἱ Πυθαγόρειοι τὸ ἄπειρον οὐσίαν ποιεῖν,
οὐ φυλάττουσι δέ, ἀλλ' ἀποκλίνουσιν εἰς τὸ | συμβεβηκὸς αὐτὸ λέγειν. τὸ 228
γὰρ ἄρτιον ἄπειρον λέγουσιν, ὥστε ἐν ἀριθμῷ τινι τὸ ἄπειρον τιθέασι καὶ
μερίζουσι δὲ αὐτό. πλῆθος οὖν, οὐκ οὐσία τὸ ἄπειρον. ἀλλὰ τὸ μὲν εἰ
τοιοῦτόν ἐστιν ἄπειρον ζητεῖν οὐδὲν διαφέρει τοῦ ζητεῖν, εἰ νοητόν ἐστιν
ἄπειρον (τοιοῦτον γὰρ τὸ ἄνευ ὑποκειμένου) καὶ εἰ δύναται κἀν τοῖς μα-
θήμασιν εἶναι καὶ ἐν ταῖς ἰδέαις, ἥ τις ἔξω τῆς προκειμένης μεθόδου
σκέψις ἐστίν· εἰ δή τοι σῶμα αἰσθητὸν ἄπειρόν ἐστιν κατὰ μέγεθος, ἐπισκε-

1 ἁπλῶς M τῷ λόγῳ — πλείονα] cf. Philop. 414,25 2 ἣ scripsi (scil. φύσις): ἡ M: ὃ WBL 4 τὸ WL: τῷ MB ὅπερ MWL: ὥσπερ B εἰ WBL: ἡ M; fort. εἰ ἡ 5 τὸ ἄπειρον ut glossema delevi; εἰ τοίνυν τοιαύτη ἐστιν ἡ τοῦ ἀπείρου φύσις Philop. 414,25 sq. ἄπειρος del. Spengel 6 et 7 ἢ — ἢ WBL: εἰ — εἰ M 9 εἰ — (19) ἄπειρον] exscr. Philop. 415,4sqq.; εἰ — (14) ἀδιεξίτητον exscr. Simpl. 474,11 sqq. 10 ἄπειρον λέγοι W: λέγει ἄπειρον L: ποιεῖ ἄπειρον Philop.: λέγοι τὸ ἄπειρον Simpl. 12 κωλύει M, Philop., Simpl.: κωλύσει WBL τὸ μέρος WBL, Philop., Simpl.: τὸ μέγεθος Spengelii editio: om. haec verba M 14 ὅστις — (17) ἄπειρον] cf. Simpl. 474,19 sqq. 16 οὐκ om. M 16. 17 ἄπειρον (cum signo interrogationis) Philop.: οὐχ ὁρῶ ἄπειρον M: ἄπειρον οὐχ ὁρῶ WBL; fort. cum M πῶς ἂν εἴη — οὐχ ὅλως ἄπειρον; scribendum τὸν αὐτὸν] ταὐτὸν L 19 μέρους MWB et Philop.: τοῦ μέρους L τὸ ἓν ἄπειρον Philop. 20 εἴτε] 'f. εἰ δὲ' Spengel 21 ὑπομενοῦσι tacite Spengel 22 ποιεῖν] εἰπεῖν L 24 ἄρτιον WBL: αἴτιον M 25 μερίζουσι δὲ scripsi: μερίζουσί τε libri: μερίζουσιν Spengel 26 εἰ] ἢ M: ἢ εἰ Laur. 85,18 28 ἐν ταῖς ἰδέαις] ex Alexandro; cf. Simpl. 476,1 29 εἰ δή τοι M: εἰ δή τι WBL: ἢ εἰ δή τι Spengel

πτέον, ἐπειδὴ κοινῶς τε καὶ φυσικῶς ἐξετάζων καὶ οὕτως ἂν ἐπιχειρήσαις. 228 πᾶν σῶμα ὥρισται ἐπιπέδῳ, οὗτος δὲ σώματος λόγος, τὸ δὲ ἄπειρον ἀόριστον· οὐδὲν ἄρα σῶμα ἄπειρον οὐδὲ νοητὸν οἷον τὸ μαθηματικόν, οὔτε αἰσθητὸν οἷα τὰ φυσικά. πᾶς ἀριθμὸς ἀριθμητὸς ὅ τε ἐν ταῖς μονάσιν αὐταῖς ὅ τε ἐν ἵπποις ἢ ἐν ὄνοις, πᾶν δὲ τὸ ἀριθμητὸν ἐνδέχεται διελθεῖν, τὸ δὲ ἄπειρον οὐκ ἐνδέχεται διελθεῖν· οὐδεὶς ἄρα ἀριθμὸς ἄπειρος. ἀλλ' ὅπερ εἶπον, φυσικῶς μᾶλλον ἐπισκεπτέον. ἀνάγκη τοίνυν εἰ ἔστιν ἄπειρον, ἤτοι σύνθετον αὐτὸ ἢ ἁπλοῦν εἶναι, ἀλλ' οὔτε σύνθετον οὔτε ἁπλοῦν † ἄπειρον ἄρα. σύνθετον μὲν οὐκ ἔστι διὰ τάδε, εἴγε πεπερασμένα ἐστὶ κατὰ ἀριθμὸν τὰ στοιχεῖα. ἢ γὰρ ἐκ πάντων ἀπείρων ἔσται τὸ σύνθετον ἢ τῶν μὲν τῶν δ' οὔ ἢ τό γε ἔσχατον ἐξ ἑνός. ἐξ ἑνὸς μὲν οὖν ἀδύνατον. διὰ τί; ὅτι πᾶν σῶμα φυσικὸν δύναμιν ἔχει σύμφυτον ἐν ἑαυτῷ, θερμότητα ἢ ψυχρότητα ἢ ὑγρότητα ἢ ξηρότητα. τῶν μὲν οὖν πεπερασμένων πεπερασμέναι καὶ αἱ δυνάμεις, τῶν ἀπείρων δὲ ἄπειροι, πᾶσα δὲ ἄπει|ρος δύναμις μείζων τῆς πεπερασμένης καὶ φθαρτικὴ ὡς 229 μείζων τῆς ἐλάττονος, ὥστε εἴπερ ἓν ἄπειρον εἴη ἐν τῷ συνθέτῳ, διαφθείρει τὰ ἄλλα στοιχεῖα, τὰς δὲ δυνάμεις αὐτῶν διαφθεῖραν ποιήσει τὸ ἄπειρον οὐκέτι σύνθετον, ἀλλ' ἁπλοῦν, ὅπερ ὅτι μηδὲν ἧττον ἀδύνατον, ἑξῆς ἐπιδειχθήσεται· ἀλλ' ὅ γε πρὸς τοῦτον τὸν λόγον ἴσως ἄν τις ὑπολάβοι, πρότερον διαλύομεν. φαίη γὰρ ἄν τις ὡς οὐδὲν κωλύει τὸ ἄπειρον σῶμα τῷ μὲν ὄγκῳ μέγιστον εἶναι, τῇ δυνάμει δὲ ἔλαττον τῶν πεπερασμένων, ἐπεὶ καὶ ἀέρος ὄγκον, εἰ πολλῷ πλείονα λάβοις, πυρὸς δὲ ἐλάττω, ἥ γε δύναμις ἡ τοῦ πυρὸς ἔσται πολλῷ πλείων, καίτοι κατὰ τὸν ὄγκον ὄντος ἐλάττονος. ἀλλὰ τοῦτο ὅταν μὲν ἀμφότερα ᾖ πεπερασμένα τὰ σώματα, γένοιτο ἂν ἀληθές· ὅταν δὲ τὸ μὲν τὸ δὲ μή, λόγον οὐκ ἔχει. πῶς; ὅτι κἂν πολὺ τοῦ πυρὸς ἰσομεγέθης ὁ ἀὴρ ἀσθενέστερος ᾖ, παραύξοντάς τε αὐτοὺς εἰς τὸ πολλαπλάσιον μέγεθος ἔσται ποτὲ ἀντανισῶσαι τὴν δύναμιν, εἰ δὲ τοῦτο, καὶ μείζω ποιῆσαι ἐνούσης γε ἡμῖν τῆς παραυξήσεως, καὶ εἴγε μηδέποτε ὑπολείποι, καὶ ἀπείρῳ μείζω. τί οὖν ἐνταῦθα ὠφελεῖ, εἰ τὸ ἴσον πυρὸς τοῦ ἴσου ἀέρος ἰσχυρότερον; ἔστω γὰρ ἰσχυρότερον καὶ δεκα-

1 ἐπειδὴ MW: ἐπεὶ BL καὶ οὐ φυσικῶς L καὶ ante οὕτως om. W
2 δὲ] γὰρ W 3 οὔτε MWB: οὐδὲ L (v. 13 et 14 οὔτε — οὔτε coni. Spengel)
4 πᾶς — (6) ἄπειρος] exscr. Philop. 417,6 sqq. (cf. 428,17 et 21) 5. 6 διελθεῖν libri et F Aristot. 204b 9: διεξελθεῖν EI Aristot. et Philop. 6 τὸ δὲ ἄπειρον οὐκ ἐνδέχεται διελθεῖν om. M; certe memorabile est idem membrum deesse apud Philop. 428,23 7 ἀνάγκη — (9) ἄρα] cf. Philop. 417,29 sqq. 9 ἄπειρον MW: οὐδ' ἄπειρον Laur. 85,14: οὔτε ἄπειρον BL: οὐκ ἄπειρον Spengel. mihi aut ἄπειρον ἄρα ⟨εἶναι ἀδύνατον⟩ aut ἁπλοῦν ἄπειρον ⟨ἐνδέχεται εἶναι· οὐδ'⟩ ἄπειρον ἄρα supplendum esse videtur τάδε] ταῦτα W
12 διὰ τί] διότι a (in L compendium scripturae) πᾶν — (13) ὑγρότητα] exscr. Philop. 418,17 13 ante θερμότητα add. ἢ Philop. ὑγρότητα ἢ ξηρότητα MW: ξηρότητα ἢ ὑγρότητα BL 15 μείζων WBL: μείζω M (fortasse hoc vocabulum ut superfluum delendum) 16. 17 διαφθερεῖ W 20 διαλύωμεν W (ut coni. Spengel) φαίη κτλ.] cf. Simpl. 478,32 sqq. 26 τε om. W 29 εἰ om. ML1
30 πυρὸς] πῦρ W καὶ scripsi: κατὰ libri ('fort. δεκαπλάσιον vel κατὰ delendum' Spengel)

πλασίῳ· πάντως γάρ τινα ἀριθμὸν δώσεις τῇ τῆς δυνάμεως ὑπερβολῇ. ὁ 229 δὴ χιλιοπλάσιος ὄγκος ὁ τοῦ ἀέρος ἰσοστάσιος ἔσται κατὰ τὴν δύναμιν τῷ πυρί· μείζων οὖν ὁ μυριοπλάσιος, πολλῷ δὲ μείζων ὁ ἑκατοντάκις τοσοῦτος καὶ χιλιάκις, ὁ δὲ ἄπειρος ὑπὲρ πάντα λόγον. φθείρει τοίνυν οὐδὲν ἧττον τὸ πῦρ τὸ πεπερασμένον ὁ ἄπειρος ἀήρ. ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ἐρρέθη· δεῖ γὰρ | ἰσάζειν τὰς δυνάμεις τῶν ἐναντίων, εἰ μέλλοι τὸ σύνθετον σῴζε- 230 σθαι. τὸ μὲν οὖν ἐξ ἑνὸς διὰ ταῦτα ἀμήχανον. ἐκ πλειόνων δὲ ⟨ἢ⟩ πάντων ἀμηχανώτερον ἔτι. πῶς γὰρ ἀλλήλοις ὑπολείψει χώραν ἕκαστον αὐτῶν πᾶσαν κατειληφός; τοῦτο δὲ παρῆλθε καὶ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ὑπομνῆσαι. εἰ γὰρ ἓν ἄπειρον ἐν τῇ συνθέσει, ποῦ τὰ ἄλλα ἔσται; ὅτι μὲν οὖν οὐχ οἷόν τε ἄπειρον εἶναι ⟨σύνθετον⟩ σῶμα, ἐκ τούτων δεδείχθω, ὅτι δὲ μηδὲ ἁπλοῦν, οὕτως μάθοιμεν ἄν. ἤτοι γὰρ ἕν τι τῶν στοιχείων ἐστίν, οἷον ἀὴρ ὕδωρ ἢ πῦρ ἤ τις ἑτέρα φύσις ὡς Ἀναξίμανδρος οἴεται. οὗτος γὰρ ἦλθεν ἐπὶ τὴν ὑπόνοιαν ἐξορίσαι τῶν στοιχείων τὸ ἄπειρον, ὅπως μὴ δι' ἑνὸς ὄντος ἀπείρου τὰ λοιπὰ φθείρηται αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐν τῷ ἀπείρῳ δυνάμεως, ἐπειδὴ ἐν τοῖς στοιχείοις εἴη πρὸς ἄλληλα ἐναντίωσις. ὁ μὲν γὰρ ἀὴρ ψυχρός, τὸ δὲ ὕδωρ ὑγρόν, τὸ δὲ πῦρ θερμόν, ὡς εἴπερ ἦν ἄπειρον ἕν, ἔφθαρτο ἂν ἤδη τὰ ἄλλα. διὰ τοῦτο οὖν ἑτέραν φύσιν τὴν ἄπειρον λέγει, ἐξ ἧς τὰ στοιχεῖά τε καὶ τὰ λοιπά. διττῆς οὔσης περὶ τούτου τῆς σκέψεως, πρῶτον μὲν εἰ ἔστιν ὅλως τοιαύτη τις φύσις ἔξω τῶν λεγομένων στοιχείων, ἔπειτα εἰ καὶ ἄπειρος, δοκεῖ μοι περὶ μὲν τούτου κοινῷ τινι χρήσασθαι λόγῳ, ὃς οὔτε τῶν στοιχείων οὔτε ἔξω τι τῶν στοιχείων ἄπειρον εἶναι διδάξει, πρότερον δὲ ἐπιδεῖξαι, ὅτι ἀδύνατον εἶναί τινα φύσιν ἑτέραν παρὰ τὰ καλούμενα στοιχεῖα. ἅπαν γάρ, ἐξ οὗ ἐστιν, καὶ διαλύεται εἰς τοῦτο· τὰ μὲν ἐκ γαίης φύντα εἰς γαῖαν, φησὶ καὶ ἡ τραγῳδία, τὰ δὲ ἀπὸ | αἰθερίου βλαστόντα γονῆς εἰς αἰθέρα. διὰ τί οὖν οὐχ ὁρῶμεν δια- 231 λυόμενον εἴς τι τοιοῦτον σῶμα τῶν γιγνομένων, ὃ μήτε πῦρ μήτε ἀὴρ μήθ' ὕδωρ ἐστίν; ὅλως γὰρ ἕν τι στοιχεῖον ὑποτίθεσθαι οὐ μόνον ἕτερόν τι τῶν τεσσάρων, ἀλλὰ καὶ εἰ τούτων αὐτῶν, λῆρος πολύς· ἓν δὲ στοιχεῖον ὡς σῶμα ὂν ἤδη κατ' ἐνέργειαν· τοῦτο γὰρ ἄτοπον εἶναί φημι, κἂν ἄπειρόν τις αὐτὸ κἂν πεπερασμένον ποιῇ, ὥσπερ Ἡράκλειτος τὸ πῦρ οἴεται

1 δώσει L_2a   2 τὴν om. L   3. 4 τοσοῦτον L   6 μέλλοι MW: μελλ B: μέλλει L   7 ἢ addidi   8 'fort. ἀμηχανώτατον' Spengel   ἔτι MW et fort. B_2: ἔστι B_1: ἐστιν L   9 'fort. παρῆλθον' Spengel   11 σύνθετον add. Spengel; ἄπειρον εἶναι ἁπλοῦν σῶμα L   12 μάθοιμεν ἂν W, Spengel e coni.: μάθωμεν ἂν MBL   14 post ὑπόνοιαν add. ταύτην WBL   ὅπως—(16) ἐναντίωσις] cf. Simpl. 480,2 sqq.   14. 15 μὴ δι' ἑνὸς scripsi: μηδενὸς $MWBL_1$: μὴ ἑνὸς L_2a   15 ἐν τῷ ἀπείρῳ WL: ἐν τῇ ἀπείρῳ MB   17 ὡς] ὧν Aristot. 204b28   19 λέγει L: λέγειν MWB   ἐξ ἧς WL: ἑξῆς MB   διττῆς—(21) ἄπειρος] cf. Philop. 433,12   διττῆς M et Philop.: διττῆς οὖν WBL   20 πρῶτα μὲν εἰ ἔστι τις ὅλως τοιαύτη φύσις W   21. 22 κοινῷ τινι χρήσασθαι λόγῳ] cf. Philop. 427,13   24 τὴν καλουμένην L   καλούμενα στοιχεῖα FI quoque Aristot. 204b33: στοιχεῖα καλούμενα E   ἅπαν I Aristot. ib.: ἅπαντα F: ἅπαν μὲν E   25 τὰ μὲν κτλ.] Euripides Chrysipp. fragm. 839 ed. Nauck[2]   γαῖαν B: γέαν ML: γαίην W

μόνον στοιχεῖον καὶ ἐκ τούτου γεγονέναι τὸ πᾶν. ἐντεῦθεν γὰρ ἡμᾶς καὶ 231 δεδίττεται συμφλεγήσεσθαί ποτε τὸ πᾶν ἀπειλῶν, ἐπειδὴ διαλυθήσεται εἰς τοῦτο, ἐξ οὗ καὶ γέγονε. καὶ γὰρ οὗτος ἁλίσκεται τῷ αὐτῷ λόγῳ τὰς τῆς γενέσεως ὑποθέσεις προϊέμενος, ὥσπερ γε καὶ Ἀναξίμανδρος. Ἀναξιμάνδρῳ γάρ, ἐπειδὴ πρὸς οὐδὲν ἐναντίωσιν ἔχει τῶν τεσσάρων, ἐκεῖνο τὸ μεταξὺ οὐδ' ἂν εἰς ἓν τούτων μεταβάλλοι. οὕτως δὲ οὐδ' ἂν γένοιτο ἐξ αὐτοῦ ἢ ταῦτα ἢ καὶ ἄλλο τι, εἰ ποιεῖν δεῖ καὶ τὰ τέσσαρα ἐξ ἐκείνου. τί οὖν ἔτ' αὐτοῦ δεήσεται οὕτως ὄντος ἀχρείου πρὸς τὰς γενέσεις; τὸ δὲ Ἡρακλείτου πῦρ ἢ εἴ τι ἄλλο στοιχεῖον τῶν γενομένων σῶμα ὂν κατ' ἐνέργειαν ὑποτιθοῖτο, ἕξει μὲν ἐν αὑτῷ πάντως ἐναντιότητα καὶ οὕτω γε οὐδὲν αὐτὸ κωλύει μεταβάλλειν εἰς τοὐναντίον, ἀλλ' ἤτοι φυλάξει τὴν ἐναντίωσιν ἐν τῇ μεταβολῇ καθ' ἥν ἐστιν, οἷον εἰ πῦρ εἴη, διατηρήσει τὴν θερμότητα ἐν τοῖς ἐναντίοις, ὅπερ ἀδύνατον, ἢ ταύτην ἀπολιπὸν δέχοιτο ἂν τὴν ψυχρότητα, οὕτως δὲ οὐκέτι ἂν σῴζοιτο πῦρ. δεῖ δὲ σῴζεσθαι τὸ στοιχεῖον. διὰ τί δὲ οὐ τὸν ἀέρα στοιχεῖον | οὕτως ἐροῦμεν, ἀλλὰ τὸ πῦρ; 232 καὶ γὰρ οὗτος ὁμοίως εἰς ἐκεῖνο ἂν μεταβάλλοι. τάχα οὖν ἄν τις εἴποι, ὅτι καὶ ἡμεῖς τοῖς Ἀναξιμάνδρου περιπίπτομεν ἀτόποις τὴν ὕλην ἄνευ τινὸς ἐναντιώσεως ποιοῦντες ἢ πολὺ τὸ διάφορον αὐτό τι μεταβάλλειν καὶ ἐν αὐτῷ γίνεσθαι τὰς μεταβολάς; αὐτὸ μὲν οὖν τι μεταβάλλειν οὐχ οἷόν τε, εἰ μή τινα ἔχει καὶ ἐναντίωσιν, ἐν αὐτῷ δὲ γίνεσθαι τὰς μεταβολὰς τῶν ἐναντίων εἰς τὰ ἐναντία τίς κωλύει λόγος; οὕτω δὲ ἡμῖν καὶ μία οὖσα ἡ ὕλη ἐνυπάρχει παντὶ τῷ γινομένῳ, ὅπερ τοῖς ἓν τῶν στοιχείων ὑποτιθεμένοις οὐ σῴζεται. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁδοῦ, φασίν, πάρεργον εἰρήσθω. ἐπανιτέον δὲ ὅθεν ἐξέβην, ὅτι μηδὲν ἄπειρον σῶμα. πέφυκε τοίνυν ἅπαν τὸ αἰσθητόν, ὅπερ γέ ἐστιν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ (νῦν γὰρ εἴ τι τοιοῦτον ἄπειρον, ζητοῦμεν) ἐν τόπῳ εἶναι καὶ ἔστι τις τόπος οἰκεῖος ἑκάστου καὶ ὁ αὐτὸς τοῦ τε μορίου καὶ ἅπαντος, οἷον ὅλης τε τῆς γῆς καὶ μιᾶς βώλου καὶ πυρὸς καὶ σπινθῆρος. ὁ αὐτὸς δὲ οὐ τῷ ποσῷ, ἀλλ' ὅτι ἀμφοῖν ἢ ἄνω ἢ κάτω. τούτου τοίνυν ὄντος ἐναργοῦς οὕτως τὸ ἄπειρον σῶμα ἤτοι ὁμοειδές ἐστιν ἢ ἀνομοιοειδές. ἔστω δὴ πρῶτον ὁμοειδές. ὁμοειδὴς τοίνυν αὐτοῦ καὶ ὁ τόπος καὶ ὁ αὐτὸς ὅλου τε καὶ τῶν μορίων καὶ οὕτως ἄπειρος. τὸ δὴ μόριον τοῦ ἀπείρου, φέρε βῶλος ἢ τοσονδὶ ὕδωρ, πότερον ἀκίνητον ἔσται ἢ κινηθήσεται; κινεῖσθαι μὲν γὰρ αὐτὸ ἀδύνατον. τί γὰρ

---

4. 5 ἀναξιμάνδρῳ WL: ἀναξίμανδρος M: in B compendium scripturae 5 γὰρ] δὲ B 8 οὕτως ὄντος MWB: ὄντως L 9 ἢ εἴ τι ἄλλο M_1: ἢ εἴ τι ἄλλο τι M_2B et (εἴ τι superscr.) W: ἢ εἴ τις ἄλλο τι L; cf. Philop. 434,10 γινομένων W 10 αὐτῷ MB καὶ οὕτω — (14) σῴζεσθαι] cf. Philop. 434,11 sqq. οὕτω γε MBL: οὕτως W 13 τὴν θερμότητα ἐν τῇ εἰς ἀέρα μεταβολῇ ψυχρὸν ὄντα καὶ εἴη ἂν ἅμα ἐν τοῖς ἐναντίοις Philop. 16 οὗτος WL: οὕτως MB (fortasse recte) τάχα — (23) σῴζεται] exscr. Philop. 435,4 sqq. 19 τι om. W 20 ἔχει MB et M Philoponi: ἔχοι WL et LK Philoponi 21 κωλύει M: κωλύσει WBL et Philop. 23 φασὶν ὁδοῦ B 25 ἐν γενέσει — (26) ζητοῦμεν] cf. Philop. 441,15 γὰρ εἴ τι] γάρ τι W 26 τόπος τις L 27 μιᾶς βώλου] sic FI quoque Aristot. 205a12: βώλου μιᾶς E 29 οὕτως ante ὄντος coll. B: om. L 30 ἀνομοιοειδές M: ἀνομοειδές WBL 31 τοίνυν om. B

μᾶλλον ἄνω ἢ κάτω; συγχωρείσθω γὰρ αὐτοῖς ἐν τῷ ἀπείρῳ καὶ ἄνω καὶ 232 κάτω. πᾶς γὰρ τόπος οἰκεῖος αὐτῷ καὶ οὐδὲν μᾶλλον οὗτος ἐκείνου. πότερον οὖν ἐπὶ πάντας ὁμοῦ κινήσεται καὶ πάντας ὁμοῦ πληρώσει ἢ | διασπασθήσεται ἁπανταχοῦ; πῶς δὲ καὶ στήσεται κινηθὲν ἅπαξ; πῶς δὲ 233 καὶ ἠρεμήσει; οὐ γὰρ ὅταν [τε] εἰς τὴν οἰκείαν παραγένηται χώραν· καὶ γὰρ ἣν ἀπέλιπεν, ὁμοίως εἶχεν οἰκείαν. τοῖς μὲν οὖν μορίοις ἀμήχανον οὕτως ἡ κίνησις. ὅλως τε ἄπειρόν τε ἅμα καὶ κινούμενον καὶ Μέλισσος ἀπεγίνωσκεν. οὐκ εὖ δέ, ὅτι πᾶσαν κίνησιν· ἀλλοιοῦσθαι γὰρ ἴσως ἐνδέχεται. ἀλλὰ οὐδὲ οὕτω κινεῖσθαι τὸ ὅλον ἐγχωρεῖ, ὡς ἡ σφαῖρα ἐν ταὐτῷ τόπῳ κατὰ τὰ μόρια. πρῶτον μὲν γὰρ ἐχρῆν, εἴπερ ὁμοιοειδές, καὶ τὰ μόρια πάντα κύκλῳ κινεῖσθαι, οὐχ ὁρᾶται δὲ οὕτως, ἀλλὰ ἐκεῖνα καὶ ἐπ' εὐθείας, οἷον γῆ ὕδωρ. ἔπειτα εἰ κύκλῳ, καὶ πεπέρανται· σχῆμα γὰρ ἕξει. μένει τοίνυν ἀκίνητον τό τε ὅλον καὶ τὰ μόρια. ἐγὼ δὲ τοῦτο μὲν οὐ λέγω, ὅτι καὶ μονὴ τῆς φορᾶς οὐδὲν ἧττον ἀδύνατος· ὥσπερ γὰρ κινεῖσθαι ἐφ' ἕνα τόπον ἀμήχανον τοῦ παντὸς ὁμοίως ὄντος οἰκείου, οὕτως καὶ ἠρεμεῖν ἐν ἑνὶ τόπῳ μηδὲν μᾶλλον ἑτέρου προσήκοντι. ἀλλ' ἔστω, δεδόσθω μένειν. καὶ καθ' ὅλον καὶ κατὰ μόρια τοίνυν ἡ κίνησις οὐκ ἔσται, πρᾶγμα οὕτως ἐναργὲς καὶ οὐδὲ λόγου δεόμενον, εἰ μὴ πρὸς ἀκινήτους γε ὄντως δεόμεθα λόγου.

Ἔστω δὴ πάλιν ἀνομοιοειδὲς τὸ ἄπειρον καὶ οὐχ ἁπλοῦν. σύνθετον ἄρα καὶ τῷ ἅπτεσθαι ἕν. οὐκοῦν οὐδὲ εἷς αὐτῷ κατὰ φύσιν τόπος, ἀλλ' ἑκάστῳ τῶν σωμάτων οἰκεῖος τόπος, ἐξ ὧν σύγκειται τὸ ὅλον. καὶ | κίνησις μὲν δὴ σῴζοιτ' ἄν· ὅρα δὲ τὰ λοιπά. τὰ ἀνομοιοειδῆ ταῦτα 234 πότερον ἄπειρα ἢ πεπερασμένα; ἀλλ' εἰ μὲν πεπερασμένα κατ' ἀριθμόν, ἕν τι ἐξ αὐτῶν ἄπειρον ἔσται κατὰ μέγεθος ἢ καὶ πλείονα· οὕτω γὰρ ἂν τὸ ὅλον ἄπειρον εἴη. ἥξουσι τοίνυν αὐτοῖς οἱ πρότερον λόγοι, οὓς ἄρτι λέγοντες ἐπαυσάμεθα. προσέτι δὲ οὐδὲ οἷόν τε ἓν τῶν στοιχείων ἄπειρον εἶναι ἐν τῇ συνθέσει ὂν πῦρ ἢ γῆ. ὥρισται γὰρ ἑκάστου τούτων ὁ τόπος, καὶ οὐ πᾶς οἰκεῖος ἅπαντι, ἀλλὰ τῷ μὲν ἄνω τῷ δὲ κάτω· καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς τῶν φυσιολόγων πῦρ τὸ ἄπειρον ἐποίησεν ἢ γῆν, ἀλλ' ὕδωρ ἢ ἀέρα, ὅτι ἐκείνων μὲν ὁ τόπος ἑκάστου δῆλός ἐστι, τούτων δὲ ἐπαμφοτερίζει τῷ

1 ἄνω ἢ κάτω MW et Simpl. 483,14: κάτω ἢ ἄνω WBL 4 πανταχοῦ BL δὲ pr.] δὴ W 5 τε delevit Spengel et om. Laur. 85,14 (ortum puto ex $\overset{\text{τε}}{\text{ὅταν}}$): γε W 6 οἰκείαν] οἰκείως L ἀμήχανον M: ἀμήχανος WBL 7. 8 Μέλισσος ἀπεγίνωσκεν] cf. Philop. 438,12 sq. 10 post μόρια add. πάντα κύκλῳ κινεῖσθαι L_2a (in L_1 πάντα — μόρια om.); 'fort. κινεῖται' Spengel 11 ἐπ' WL: ἀπ' MB 12 post ἔπειτα add. δὲ L (in L_1 εἰ om.) 13 ἕξει Laur. 85,18: ἕξειν MWBL 14 ἀδύνατον L 16 μᾶλλον μηδὲν L 17 ὅλον] 'immo ὅλου' Spengel 18 πρᾶγμα — δεόμενον] exscr. Philop. 438,15 οὕτως BL et Philop.: οὔτε MW 19 λόγους B 20 ἀνομοειδὲς WL 22 ἑκάστῳ] ἔστω L 23 κινήσεις et σώζοιντ' L ἀνομοιοειδῆ MWB: ἀνομοειδῆ L 25 ἂν om. M (quae particula fortasse post ἄπειρον aptius inseratur) 29 οὐ πᾶς] οὔπω B 30 τὸ ἓν καὶ ἄπειρον EI Aristot. 205a26: τὸ ἄπειρον καὶ ἓν F ἀλλ'] sic E quoque Aristot. 205a27: ἀλλ' ἢ FI ἐκείνων] ἐκεῖμ (sic) M 31 τῷ W: τῶν MBL

ἄνω καὶ κάτω. ἄπειρα ἄρα κατὰ ἀριθμὸν τὰ ἀνομοιοειδῆ μόρια τοῦ 234 ἀπείρου. ἄπειροι ἄρα καὶ οἱ τόποι. ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον· πεπερασμένοι γὰρ οἱ τόποι καὶ αἱ τῶν τόπων διαφοραί· ὁ γὰρ ἄνω καὶ κάτω, καὶ εἰς δεξιὰ καὶ εἰς ἀριστερά, ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. πεπερασμένα ἄρα τὰ στοιχεῖα κατ' ἀριθμόν· οὐ γὰρ δὴ πλειόνων ὁ αὐτὸς τόπος· οὐκέτι γὰρ ἐκεῖνα κατ' εἶδος διοίσει οἷς ὁ αὐτὸς ἀφώρισται τόπος, εἰ μὴ ὥσπερ Δημόκριτος. οὕτω δὲ ὁμοειδὴς ἡ κίνησις, οὕτω δὲ ὁμοειδῆ τὰ στοχεῖα, οὕτω δὲ καὶ ἑκάστῃ τῶν ἀτόμων οἰκεῖος ὁ τοῦ παντὸς ἔσται τόπος. καὶ ταῦτα ἡ ἄτομος ὑπομενεῖ, ἅπερ, εἰ τῇ ἰδέᾳ πεπερασμένα κατ' ἀριθμὸν καὶ κατὰ μέγεθος, πῶς τὸ ἐξ αὐτῶν ἄπειρον ἔσται; ὅτι δὲ ἀναγκαίως ἀκολουθεῖ τῷ πεπεράνθαι | τοὺς τόπους πεπερᾶσθαι καὶ τὰ σώματα, τίς 235 οὐκ οἶδε; συναπαρτίζειν γὰρ τοῖς τόποις αὐτὰ ἀναγκαῖον· οὔτε γὰρ ὁ τόπος μείζων ἢ [ἀναγκαῖον] ὅσον ἐνδέχεται τὸ σῶμα εἶναι (καὶ ἅμα εἰ μείζων ὁ τόπος, οὐκ ἄπειρον τὸ σῶμα) οὔτε τὸ σῶμα μεῖζον ἢ ὅσος ἐστὶν ὁ τόπος· εἰ γὰρ ὑπερβάλλει τὸν τόπον, ἢ ἐν κενῷ ἔσται ἢ οὐδαμοῦ, ὧν τὸ μὲν οὐκ εἰς μακρὰν λόγου τεύξεται, τὸ δὲ αὐτόθεν ἐστὶν καταγέλαστον· οὔτε γὰρ κινεῖσθαί τι δυνατὸν οὔτε ἠρεμεῖν ἄνευ τόπου. Ἀναξαγόρας δὲ ἄτοπον αἰτίαν ἀποδώσει τοῦ μένειν καὶ ἀκίνητον εἶναι τὸ ἄπειρον μίγμα· περιέχεσθαι μὲν γὰρ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου διότι ἄπειρον, στηρίζειν δὲ ἐν αὑτῷ καὶ ἐπερείδεσθαι καὶ ἀντιβαίνειν, διὰ τοῦτο δὲ αὐτῷ καὶ κατὰ φύσιν εἶναι τὴν μονήν. τοῦτο δὲ οὐκ ἀληθές. οὐ γὰρ ὅπου τι ἂν ᾖ, ἐκεῖ πάντως καὶ πέφυκεν εἶναι· εἴη γὰρ ἄν πού τι καὶ βίᾳ καὶ ὅπου οὐ πέφυκεν εἶναι, ὡς ὁ λίθος ἐκ τοῦ παττάλου κρεμάμενος, τὸ δὲ στηρίζειν ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐπερείδεσθαι βιαίου μονῆς αἰτία μᾶλλον ἢ τῆς κατὰ φύσιν ἐστίν· τόπου γὰρ ἀπορίαν ὑποδηλοῖ καὶ τὸ μὴ ἔχειν ὅπου κινήσεται, ἄδηλον δὲ εἰ παρούσης χώρας ἠρέμησεν ἄν, ὥσπερ τὰ πεφυκότα. μένειν γοῦν οὐ πέφυκε. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τῇ γῇ τὸ μένειν κατὰ φύσιν ἐστίν, ἐπειδὴ καὶ τόπου ὑπάρχοντος ὅμως οὐ κινεῖται, διότι πέφυκεν ἐν τῷ μέσῳ μένειν,

1 ἀνομοιοειδῆ MW: ἀνομοειδῆ BL   2 ἄπειροι — (4) ὄπισθεν] cf. Philop. 440,5 sqq. ἄπειρα W   3 ὁ γὰρ τόπος ἄνω vel εἰσὶ γὰρ ἄνω et v. 18 καὶ ἔμπροσθεν scribendum (vel καὶ ante ὄπισθεν delendum) esse censet Spengel   4 ἄρα MB: ἄρα καὶ WL   6 ἀφορίζεται W: ἀφόρισται L   7 δὲ pr. MWB: δὲ καὶ L   9 ὑπομενεῖ Spengel: ὑπομένει libri   11 τῷ WL: τὸ MB   πεπεράνθαι MWB: πεπεράσθαι L   πεπερᾶσθαι MB: πεπεράσθαι WL (πεπεράνθαι Paris. 1888). librorum optimorum scripturam πεπερᾶσθαι et hic et alibi non attigi, quoniam posterioris aetatis Graecos τὸ περῶ τὸ τελειῶ pro περαίνω adhibuisse plus uno etymologicorum testimonio constat. idem de πεπέρασται valet   13 μείζων WBL: μεῖζον M (ut M Philoponi 448,10)   ἀναγκαῖον del. Spengel (et Laur. 85,14): ἀναγκαίως W. nescio an in ἀναγκαῖον, quae vox in libris philosophicis per compendium (ἀν͂) scribi solet, vestigium lateat vocabuli ἅμα, quod in FI Aristot. 205a31 inter σῶμα et εἶναι legitur   ἅμ' εἰ W: ἅμα MBL   14 οὔτε MWBL1: οὔτε γὰρ L2a   15 κοινῷ M1   18 ἀποδίδωσι Spengel (ut Philop. 448,15)   18 περιέχεσθαι] cf. Simpl. 485,25   ὑπ'] ἀπ' L   20 ἐπ' αὐτῷ L   αὐτῷ M (sic saepe)   23 λίθος — κρεμάμενος] cf. Simpl. 485,31 sq.   24 βιαίου μονῆς] cf. Philop. 449,13   25 τόπου — (90,1) ἔχει] exscr. Philop. 449,13 sqq.   26 'fort. πεφυκότα μένειν. ⟨μένειν⟩ γοῦν' Spengel   οὐ L: οὗ MWB   28 ante πέφυκεν add. οὐ FI Aristot. 205b13

ὥστε εἰ καθ' ὑπόθεσιν ἄπειρος ἦν ἐν τῷ μέσῳ κειμένη, ὡς νῦν ἔχει, οὐ διότι ἄπειρος ἦν καὶ ἐστήριζεν ἐν ἑαυτῇ, ἔμενεν, ἀλλ' ὅτι μένειν ἐν τῷ μέσῳ βάρος ἔχουσα | ἐπεφύκει. λεκτέον οὖν τοῦ τὸ ἄπειρον μένειν αἰτίαν 236 φυσικήν· ἣν γὰρ λέγει νῦν αἰτίαν, οὐκ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ μίγματός ἐστιν ἢ ὅπερ ἄν τις ὑπόθηται σῶμα. ἀλλ' ἐκ τοῦ μεγέθους, ἐπεὶ τί ποτ' ἐρεῖ περὶ τῶν μορίων τοῦ μίγματος; εἰ μὲν γὰρ καὶ τούτων ἑκάστῳ κατὰ φύσιν ἐστὶ τὸ στηρίζειν ἐν ἑαυτῷ, πάντα ἀκίνητα μένειν, ὅπερ οὐδὲ αὐτὸς ἂν ἐθελήσειεν· εἰ δὲ διότι πεπέρανται, διὰ τοῦτο οἷά τε καὶ κινεῖσθαι, οὐ κατὰ τὴν φύσιν ἄρα τοῦ σώματος τὸ ἀκίνητον [εἶναι] ὑπῆρχε τῷ ὅλῳ, ἐπεὶ καὶ τοῖς μορίοις ἂν τοῦτο ὑπῆρχεν, εἴπερ ὁμοειδὲς τὸ μίγμα, διόπερ καὶ πᾶν ἐν παντί, ἀλλὰ διὰ τὸ ποσὸν καὶ τὸ μέγεθος. ὅλως δὲ εἴπερ μὴ ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ πέφυκεν εἶναι τὸ ὅλον ἐν ἑαυτῷ καὶ τόπον ἔχειν ἑαυτῷ, διὰ τί οὐ καὶ τῶν μορίων ἕκαστον; ὁμοειδεῖς γὰρ οἱ τόποι τοῦ τε ὅλου καὶ τοῦ μέρους, ὅλου τε τοῦ ὕδατος καὶ κυάθου καὶ πυρὸς καὶ σπινθῆρος. εἰ τοίνυν τοῦ ἀπείρου τόπος τὸ ἐν αὐτῷ μένειν, ἄρα καὶ τὸ ὅλον καὶ τὰ μόρια. παρῄρηται οὖν καὶ οὕτως τὴν κίνησιν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις, ὅσοι καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀκίνητον εἶναι τὸ πᾶν ὑποτίθενται. ἁπλῶς δὲ ἀδύνατον ἄπειρόν τι λέγειν σῶμα καὶ ἐν τόπῳ εἶναι. εἰ γὰρ πᾶν σῶμα αἰσθητὸν ἢ βάρος ἔχει ἢ κουφότητα καὶ κατὰ τὰς ῥοπὰς ταύτας ἐπὶ τοὺς οἰκείους φέρεται τόπους, ἀδύνατον δὲ τὸ ἄπειρον σῶμα ἢ βαρὺ ἢ κοῦφον εἶναι, ἀδύνατον ἄρα καὶ τόπον αὐτῷ προστιθέναι. ἤτοι γὰρ πᾶν βαρὺ καί ἐστιν ἐν μόνῳ τῷ κάτω, ὁ δὲ ἄνω αὐτοῦ περιττεύσει, ἢ πᾶν κοῦφον καὶ ἔσται μόνον ἐν τῷ ἄνω, ὁ δὲ κάτω αὐτοῦ ὑπερβολεῖ, ἢ τὸ | μὲν ἥμισυ βαρὺ 237 τὸ δὲ ἥμισυ κοῦφον. καὶ πρῶτον μὲν πῶς τὸ ἄπειρον διαιρεῖν; ἔπειτα εἰ τὸ μὲν ἐν τῷ ἄνω τε καὶ ἐσχάτῳ, τὸ δὲ ἐν τῷ κάτω τε καὶ μέσῳ, περανθήσεται ὑπὸ τῶν τόπων· τὸ γὰρ ἔσχατον καὶ τὸ μέσον περάτων ἐστὶν ὀνόματα. καὶ γὰρ εἰ ἐν τόπῳ ἄπειρον, τούτου δὲ διαφοραὶ τὸ ἄνω καὶ κάτω, καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν, καὶ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, ἀνάγκη καὶ τοῦ ἀπείρου ταύτας εἶναι τὰς διαστάσεις· ἀλλὰ πεπερασμένων αἱ διαστάσεις αὗται καὶ αἱ διαφοραί. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνό ἐστιν εἰπεῖν, ὡς αἱ διαφοραὶ τοῦ τόπου τὸ ἄνω καὶ κάτω καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς εἰσι σχέσιν, οὐκ ἐν αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ τόπου· καὶ γὰρ τοῦτο μικρὸν ὕστερον ἐπιδείξομεν, ὅτι διχῶς ἕκαστον τούτων καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ τῇ φύσει. καὶ τὰς

1 κειμένει (sic) M 4 ἣν — (15) μένειν] exscr. Philop. 450,2 sqq. φύσεώς ἐστιν τοῦ μίγματος L 7 'fort. μένει' Spengel 8 καὶ om. M 9 εἶναι om. Laur. 85,18 10 ἂν om. L τοῦτο] αὐτοῦ L 12 ἔχειν ἑαυτῷ MB: ἔχειν ἐν ἑαυτῷ WL (ἑαυτὸ L_1); cf. αὐτὸ ἑαυτοῦ εἶναι τόπος apud Philop. 450,17.18 13 διὰ τί] διότι a (in L comp.) 15 'malim μένειν, ⟨ἐν αὐτῷ μενεῖ⟩ ἄρα' Spengel 16 παρῄρηται scripsi: προείρηται MB: περιήρηται WL οὕτως] οὗτος WL 17 ὅσαι M 18 εἰ γὰρ — (25) τόπων] exscr. Simpl. 488,7 sqq. 23 ἐν μόνῳ τῷ ἄνω W 24 καὶ] ἢ L πῶς L: πρὸς MWB διαιρεῖν MWB: διαιρεῖ L 24. 25 εἰ τῷ μὲν M 25 τὸ — (26) ὀνόματα] cf. Simpl. 488,34 sq. 27 ante ἄπειρον add. τὸ L 27. 28 καὶ κάτω MWB et E Aristot. ib.: καὶ τὸ κάτω L et F Aristot. (τὸ κάτω I Aristot.) 28 καὶ τὸ ἔμπροσθεν FI Aristot. ib. (πρόσθεν I) 30 αἱ post καὶ om. L 33 τὴν φύσιν L τὰς L: τάς τε MWB; an τάσδε? cf. τὰς τοῦ τόπου ταύτας διαφορὰς apud Simpl. 489,20, qui ex Alexandro haec sumpta esse testatur

τοῦ τόπου διαφοράς, ἐν ᾧ τὸ ἄπειρόν ἐστιν, εἰ ἄρα ἔστιν. ἀνάγκη τῇ 237 φύσει εἶναι, οὐ τῇ σχέσει τῇ πρὸς ἡμᾶς. νῦν δ' ἔτι κἀκεῖνο προσκείσθω, ὡς εἰ ἀδύνατον ἄπειρον εἶναι τόπον, ἐν τόπῳ δὲ πᾶν σῶμα, ἀδύνατον ἄπειρον εἶναι σῶμα· τὸ πρῶτον δέ, τὸ ἄρα δεύτερον. ἀλλὰ μὴν τὸ ἐν τόπῳ καὶ ἔν τινι τόπῳ· εἰ γὰρ ἐν μηδενί, οὐδὲ ἐν τόπῳ, ὥσπερ οὐδὲ ποσόν, ὃ μήτε δίπηχυ μήτε τρίπηχυ μηδὲ κατ' ἄλλον τινὰ ἀριθμόν. εἰ δὲ ἔν τινι τόπῳ, πάντως ἢ ἐν τῷ ἄνω ἢ ἐν τῷ κάτω ἤ που ἀλλαχοῦ, τοῦτο δὲ ἤδη πολλάκις ἀδύνατον ἀπεδείξαμεν. ὅτι μὲν οὖν ἐνεργείᾳ οὐκ ἔστι σῶμα ἄπειρον, φανερὸν ἐκ τούτων.

6. Ὅτι δὲ καὶ ἁπλῶς ἀναιροῦσι τὸ ἄπειρον πολλὰ | ἀδύνατα συμ- 238 βαίνει, εἴρηται μὲν καὶ πρότερον ἤδη, λεγέσθω δὲ καὶ νῦν. τοῦ τε γὰρ χρόνου ἔσται τις ἀρχὴ καὶ τελευτή, πρᾶγμα τῶν πάντων ἀμηχανώτατον· τὸ γὰρ λέγειν, ὡς ἤρξατό ποτε γίνεσθαι χρόνος, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ὅτι χρόνος ἦν, ὅτε χρόνος οὐκ ἦν. πᾶν γὰρ τὸ γινόμενον ἐν χρόνῳ γίνεται, καὶ τὸ 'ποτὲ' χρόνου κατηγορεῖται, δείκνυται δὲ καὶ ἡ κίνησις οὖσα ἀίδιος, ἧς παρακολούθημα ὁ χρόνος. ἓν μὲν οὖν τοῦτο ἄτοπον μὴ παραδεχομένοις τὸ ἄπειρον. ἕτερον δὲ ἡ τῶν συνεχῶν διαίρεσις ἱσταμένη καὶ πάλιν ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ. ὅταν δὲ μήτε εἶναι μήτε μὴ εἶναι τιθεμένοις αὐτὸ ὁ λόγος εὐοδῇ, τοῦ διαιτήσοντος χρεία καὶ δῆλον ὅτι πως μὲν ἔστι, πὼς δ' οὔ. λέγεται δὴ τὸ μὲν δυνάμει τὸ δὲ ἐντελεχείᾳ καὶ αὕτη ἡμῖν ἡ διαίρεσις τῶν ὄντων πολλαχοῦ δέδεικται, ὥστε εἴπερ εἶναι μὲν τὸ ἄπειρον ἀνάγκη καὶ προσθέσει διὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸν χρόνον καὶ διαιρέσει διὰ τὴν τομὴν τῶν μεγεθῶν, οὐκ ἔστι δὲ ἐνεργείᾳ διὰ τοὺς ἔμπροσθεν λόγους, λείπεται αὐτὸ εἶναι δυνάμει. καὶ τοίνυν τοῦ σώματος τοῦ συνεχοῦς εἰ ἀνάγκη ἄπειρον εἶναι τὴν τομήν, (τὸ γὰρ ἀνελεῖν τὰς ἀτόμους γραμμὰς οὐ χαλεπόν) ἔσται δυνάμει ἄπειρον, οὐκ ἐνεργείᾳ· τοῦτο γὰρ ἀμήχανον παντελῶς. τὸ γὰρ ἐνεργείᾳ τὴν διαίρεσιν εἰς ἄπειρα ὑποτίθεσθαι καὶ τὴν σύνθεσιν ἐξ ἀπείρων ἐστὶ ποιεῖν· εἰς ὅσα γὰρ διαιρεῖται τὸ συνεχές, ἐκ τοσούτων δήπου καὶ σύγκειται· τὸ δὲ ἐξ ἀπείρων συγκείμενον ἄπειρόν ἐστι κατὰ μέγεθος, τοῦτο δὲ ἀδύνατον ἐπιδεικνύντες ἄρτι πεπαύμεθα. ὅταν δὲ λέγωμεν τὸ ἄπειρον εἶναι δυνάμει, οὐχ οὕτω λέγομεν, | ὡς τὸν χαλκὸν 239 ἀνδριάντα εἶναι δυνάμει, ὅτι κἂν γένοιτό ποτε ἀνδριὰς ἐνεργείᾳ, ἀλλ' ἐπὶ

2 δ' ἔτι L: δέ τι MWB 3 τόπον ἄπειρον εἶναι E Aristot. 206a1: τόπον εἶναι ἄπειρον F et (τὸ τόπον) I εἶναί τι σῶμα EI Aristot. 206a2: τι εἶναι σῶμα F 4 τὸ ἐν om. E Aristot. 206a5 5 γὰρ om. a οὐδὲ MWB: οὔτε L 6 τρίπηχυ ἢ δίπηχυ E Aristot. 206a4 (idem paulo post κάτω ἢ ἄνω) 11 καὶ ante πρότερον om. L καὶ νῦν δὲ B 12 πρᾶγμα τῶν L: πραγμάτων MWB 13 τὸ γὰρ λέγειν—(19) χρεία] exscr. Philop. 456,5 sqq. ἐστίν MB: ἐστὶ λέγειν W: λέγειν ἐστίν L et Philop. 15 ἡ M: om. WBL et Philop. ἧς] libri et Lt Philoponi: ἢ KM Philoponi: ἡ scripsit Vitelli 16 οὖν MWB et Philop.: om. L 19 εὐωδῇ B: εὐδῇ a πως WL: πᾶς M: πῶς B (item postea) 21 πολλαχῇ W 22 διαιρέσει] sic F quoque Aristot. 206a15: ἀφαιρέσει EI 24 αὐτὸ] αὐτῷ B 27 τὴν] τῇ (sic) B 28 σύνθεσιν M (pr. σ in ras.) γὰρ om. W 31 λέγομεν a οὐχ οὕτω —(92,4) λέγεται] exscr. Philop. 459,18

μὲν τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ ἀνδριάντος παύεται ἡ δύναμις ἐπελθούσης τῆς 239 ἐνεργείας. ὁ γὰρ γενόμενος ἀνδριὰς οὐκέτ' ἔχει δύναμιν ἀνδριὰς γενέσθαι. λέγεται οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων τὸ δυνάμει πρὸς τὴν ἐνέργειαν, διόπερ οἷόν τε αὐτὸ καὶ προελθεῖν εἰς ἐκείνην πρὸς ἣν καὶ λέγεται, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀπείρου ταὐτόν ἐστιν ἐνέργεια ὡς ἀπείρου τοῦ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ. ἡ γὰρ τοῦ ἀπείρου ἐνέργεια ὡς ἀπείρου τὸ δύνασθαι ἀεί τι πλέον, ἐπεὶ εἴγε τοιαύτην τις ἐντελέχειαν ἐπιζητοίη, οἷον στάσιν τινὰ καὶ μορφὴν καὶ εἶδος, οὗτος οὐδὲν ἄλλο ἢ πέρας τι ζητεῖ τοῦ ἀπείρου, μᾶλλον δὲ φθορὰν τοῦ ἀπείρου, τοῦτο δὲ ἀμήχανον. πᾶσα γὰρ ἐντελέχεια σῴζειν ὀφείλει τὸ ὑποκείμενον. ὥσπερ τοίνυν τὴν τοῦ κινητοῦ ἐντελέχειαν ᾗ κινητὸν φυλάττουσαν ἐπιδείκνυμεν τὴν δύναμιν τοῦ κινεῖσθαι, οὕτως ἐντελέχεια τοῦ ἀπείρου καὶ τελειότης τὸ δύνασθαι ἀεὶ πορρωτέρω. εἰ δὲ παύσαιτό ποτε ἡ δύναμις αὕτη, παύεται παραχρῆμα † τοῦ καὶ ἄπειρον εἶναι. καθάπερ γὰρ οἷς ἐν τῷ γίνεσθαι τὸ εἶναί ἐστιν, ταῦτα παυσάμενα τοῦ γίνεσθαι οὐδὲ ἔστιν ἔτι, ὡς ἀγὼν καὶ ἡμέρα καὶ χρόνος καὶ φλόξ, οὕτως οἷς τὸ εἶναι ἐν τῷ δύνασθαι, ταῦτα ἀπολέσαντα τὸ δύνασθαι συναπόλλυσιν εὐθὺς καὶ τὸ εἶναι. ἀλλ' εἴ τις ἄρα καὶ τὴν τοιαύτην δύναμιν τοῦ ἀπείρου ζητεῖ, ἣ πρὸς τὴν ἐνέργειαν λέγεται, καὶ αὐτὴν αὐτῷ δεικτέον ἐπὶ τῆς τομῆς τῶν μεγεθῶν· ὅτε γὰρ μήπω διαιρεῖται, | τότε ἐστὶν οὕτως ἄπειρα τῇ διαιρέσει, ὡς καὶ 240 ὁ χαλκὸς ἀνδριάς. ἔλθοι γὰρ ἂν εἰς τὸ κατ' ἐνέργειαν εἰς ἄπειρα διαιρεῖσθαι, πλὴν διαφέρει. τοῦτο μὲν γὰρ ἀδύνατον καὶ ἑαυτὸ ἀνατρέπει. εἰ γὰρ μὴ διῄρηται, οὐκ εἰς ἄπειρα πάντως· πῶς γὰρ ἂν ἔληξεν ἡ τομή; τὸ δὲ διαιρεῖσθαι εἰς ἄπειρα οὐδὲν κωλύει ἀεὶ δυναμένου τέμνεσθαι τοῦ λειπομένου. μηδεὶς οὖν ἀθρόαν ζητείτω τὴν ἐντελέχειαν τοῦ ἀπείρου, ὥσπερ οἰκίας ἢ κλίνης, ἀλλ' ὥσπερ τὸν ἀγῶνά φαμεν ἐνεργείᾳ παρεῖναι καὶ τὴν ἡμέραν καὶ ὅλως τὸν χρόνον οὔτε τῶν Ὀλυμπίων ἀθρόων δυναμένων

4 αὐτὸ MWL (τὸ δυνάμει Philop.): αὐτῷ L   5 ἐνέργεια Wa: ἐνεργεία MBL   τοῦ δυνάμει MWBL₁: τὸ δυνάμει L₂a   ἡ γὰρ — (11) ἀπείρου, (13) καθάπερ — (14) ἔτι, (15) οὕτως — (17) ζητεῖ] cf. Simpl. 493,20 sqq.   6 τὸ] τοῦ B₁: om. L   εἴγε — (16) εἶναι] exscr. Philop. 460,5 sqq.   εἴτε M   7 τις om. W   8 τι ζητεῖ] ἐπιζητεῖ Simpl.   12 τελειότητα a (in L compendium scripturae)   πορρωτέρω W (et Spengel e coni.): προτέρω MB: προσωτέρω L et Philop.   13 τοῦ καὶ libri: τὸ καὶ Spengel: καὶ τὸ Philop.; puto παραχρῆμά που καὶ scripsisse Themistium   15 οὕτω M   17 ἣ WL: ἢ MB   18 τῆς τομῆς τῶν μεγεθῶν scripsi: τῶν τῆς τομῆς μεγεθῶν libri; τῆς τῶν μεγεθῶν τομῆς Spengel   19 ὅτ͞ε M (ὅταν?)   ὅτε — (20) ἀνδριάς] exscr. Philop. 461,5 sqq.   21 post διαφέρει in L haec inserta leguntur: ὅτι, καίτοι διαιρεῖσθαι εἰς ἄπειρα δύναται τὰ μεγέθη, οὐχ ὅμως δύναται ἐνεργείᾳ εἰς ἄπειρα διαιρεῖσθαι (διῄρεισθαι L₂a), quae verba nihili sunt: significare studuit Themistius vocabulis πλὴν διαφέρει ea, quae Philoponus pluribus circumscripsit 461,8 sqq.   22 μὴ om. Philop. 460,25, qui totum hunc Themistii locum adeo discerptum reddidit, ut vix disiecti scriptoris membra agnoscas. quae res fortasse eo excusatur, quod Themistius, si quid video, in loco Aristotelis (cuius duplex in libris manuscriptis fertur recensio; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 33) peculiarem quandam verborum conformationem secutus est ex utraque recensione conflatam   22. 23 τὸ δὲ — (23. 24) λειπομένου] exscr. Philop. 461,2 sqq.   24 μηδεὶς — (26) χρόνον] exscr. Philop. 461,10 sqq.   post ὥσπερ add. ἡ BL   25 οἰκείας B₁   25. 26 τὴν ἡμέραν] ἡ ἡμέρα I Aristot. 206b31: ἡ om. EF

φαίνεσθαι οὔτε ἡμέρας οὔτε ὅλως χρόνου, ἀλλ' ὅτι γίνεταί τι αὐτῶν ἀπὸ 240 μέρους· οὕτω δὴ καὶ τὴν εἰς ἄπειρα διαίρεσιν, οὐχ ὡς ἀθρόαν οὐδ' ὡς ἅμα δυναμένην γίνεσθαί ποτε, ἀλλὰ καὶ ὅτι γίνεται ἀπὸ μέρους, ἀεί τινος ὑπολειπομένου πάντως μεγέθους. τὸ μὲν οὖν εἶναι ὅμοιον τῷ τε χρόνῳ καὶ τῇ εἰς ἄπειρα διαιρέσει (ἀμφοτέροις γὰρ ἐν τῷ γίνεσθαι καὶ ἐκ μέρους εἶναι καὶ μὴ ἀθρόοις, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄπειρον ἐν ἀμφοτέροις ὁμοίως· τὸ γὰρ ἄλλο καὶ ἄλλο ἀεὶ τὸ λαμβανόμενον εἶναι καὶ τοῦτό γε πεπερασμένον), διαφέρουσι δὲ ὅτι ἐπὶ μὲν τοῦ χρόνου τὸ ληφθὲν ἀεὶ μέρος ἐφθάρη (ἀεὶ γὰρ τὸ παρελθὸν ἔφθαρται), ἐπὶ δὲ τῆς διαιρέσεως ἀεὶ τὸ τμηθὲν ὑπομένει, οὔτε δὲ χρόνον ὑπολιπεῖν πρὸς γένεσιν οὔτε τὸ μέγεθος πρὸς διαίρεσιν. μὴ λανθανέτω δὲ ἡμᾶς, ὡς ἐν τοῖς μεγέθεσιν οὐ κατὰ διαίρεσιν μόνον τὸ ἄπειρον, ἀλλὰ καὶ κατὰ | πρόσθεσιν· ἐν γὰρ τῷ πεπερασμένῳ μεγέθει, 241 ἐφ' ὅσον κατὰ θάτερον ἡ διαίρεσις γίνεται, ἐπὶ τοσοῦτον ἡ πρόσθεσις κατὰ θάτερον. εἰ οὖν ἡ διαίρεσις ἐπ' ἄπειρον, καὶ ἡ πρόσθεσις, ἀλλ' ἀντεστραμμένως· ὃ γὰρ ἀφαιροῦμεν ἐκείνου, τούτῳ προστίθεμεν. οὐ πᾶσα δὲ διαίρεσις ἐπ' ἄπειρον οὐδὲ πρόσθεσις· ἂν γὰρ ἴσα τις ἀλλήλοις ἀεὶ τὰ μεγέθη λαμβάνῃ, διαιρῶν ποτε ἀναλώσει τὸ ὅλον ὁπηλίκον ἂν ᾖ· ἀλλὰ χρὴ ποιεῖσθαι τὴν τομὴν τῷ αὐτῷ μὲν λόγῳ, οὐ τῷ αὐτῷ δὲ μεγέθει. ἐὰν γὰρ ἐξ ἀρχῆς εἰς ἥμισυ διαιρῶν ἀεὶ τὸ ἥμισυ λαμβάνῃς, τοῦ λειπομένου τὸν μὲν αὐτὸν φυλάξεις λόγον ἐν τῇ τομῇ, οὐ τὸ ἴσον δὲ μέγεθος, καὶ μόνως οὕτως ἡ διαίρεσις οὐχ ὑπολείψει· οὕτω δὲ οὐδὲ ἡ πρόσθεσις. καὶ τὸ ἄπειρον ἔστι μὲν ἐν ἀμφοτέροις δυνάμει, διαφέρει δέ, ὅτι διαιροῦντας μὲν ἔστιν ἔλαττον ἀεὶ λαβεῖν παντὸς ὡρισμένου μεγέθους, προστιθέντας δὲ οὐ παντὸς μεῖζον μεγέθους· οὐ γὰρ παντός ἐστιν μεῖζον, οἷον τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ἐκείνου δυνατοῦ μόνον, ὃ τὴν αὔξησιν εἶχεν ἐκ τοῦ τέμνεσθαι τὸ ἕτερον μέρος, ἐπεὶ εἴγε οἷόν τε ἦν παντὸς μεγέθους μεῖζον λαβεῖν, ἦν ἄν τι σῶμα ἄπειρον ἐντελεχείᾳ, ὁποῖον λέγουσιν οἱ φυσικοί. ὅτε δὲ οὐ δυνατὸν εἶναι σῶμα τοιοῦτον, οὐ δυνατὸν οὐδὲ κατὰ πρόσθεσιν ἄπειρον εἶναι, ἀλλ' ἄπειρον μὲν πρόσθεσιν οἷόν τε εἶναι, ἐπεὶ καὶ διαίρεσιν· ἄπειρον δὲ κατὰ πρόσθεσιν οὐκέθ' οἷόν τε. διὰ ταῦτα μέντοι καὶ Πλάτων δύο ἐποίησε τὰ ἄπειρα, τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, τὸ μὲν τῇ προσθέσει, τὸ δὲ τῇ διαιρέσει προσομοιῶν καὶ ἐκ τούτων † ἐνεῖναι ὑπαινιττό-

3 ἀλλὰ καὶ M: ἀλλὰ WBL 6. 7 τὸ γὰρ ἄλλο MB: τῷ γὰρ ἄλλο WL; cf. Simpl. 494,18 sqq. 7 γε om. W 9 τμηθὲν] ληφθὲν Laur. 85,18 e Simpl. 494,28 10 τὸ om. L 11 δὲ om. B 11. 12 μόνον ὂν τὸ ἄπειρον Spengel (recte puto) 12 ἐν M_2W: εἰ M_1BL 13 ἐφ' ὅσον—(15) προστίθεμεν] exscr. Philop. 469,4 sqq.; cf. praeterea Simpl. 495,26 15 τοῦτο B et Laur. 85,14 (ut KM Philoponi) 16 τις] τοῖς B 16. 17 τὰ μεγέθη ἀεὶ L 19 λαμβάνῃς WL: λαμβάνοις M (quod vix quisquam commendet): λαμβάνεις B 20 φυλάξῃς M 21 ἡ διαίρεσις οὐχ ὑπολείψει] cf. Simpl. 496,4 sq.; Philop. 470,4 21 δὴ W (ut vid.) οὐδὲ om. B 23 ἔστιν—μεγέθους] cf. Simpl. 498,24; Philop. 472,20 28 ὅτε] ὅτι W πρόσθεσιν M (σθ in ras.) 31 δύο τὰ ἄπειρα ἐποίησε E Aristot. 206b28; ἄπειρα δύο ἐπ. Fl
32 ἐνεῖναι M: ἐκεῖναι B: ἐκεῖνα WL. in loco difficillimo tractando iuvat mentionem facere Asclepii in Metaph. 987b25 ὁ δὲ Πλάτων δυάδα, εἴγε τὸ ἄπειρον ἐκ μεγάλου καὶ

μενος, ἀλλ' ὅμως δύο ποιήσας οὐδετέρῳ χρῆται ἐν ταῖς ἀρχαῖς | 242 (ἀρχαὶ δὲ κατ' αὐτὸν οἱ ἀριθμοί)· οὔτε τὸ κατὰ διαίρεσιν ἄπειρον ἐν τοῖς ἀριθμοῖς οὔτε τὸ κατὰ πρόσθεσιν, ἀλλὰ τὸ μὲν οὐκ ἔχουσιν (ἵστανται γὰρ εἰς μονάδα), τὸ δὲ αὐτὸς οὔ φησιν· αὔξει γὰρ αὐτούς· μέχρι γὰρ δεκάδος φησὶν εἶναι τὸν ἀριθμόν, ἐντεῦθεν δὲ αὐτὸν ἀνακυκλεῖσθαι.

Εἰ δὲ καὶ καλῶς ἡμεῖς λέγομεν καὶ τὸ ἄπειρον κατὰ μόνην τὴν διαίρεσίν ἐστι τῶν σωμάτων, ὅταν μὴ παύσηται ἡ τομή, συμβαίνει τοὐναντίον ἄπειρον εἶναι ἢ ὥς τινες βούλονται λέγειν· οἱ μὲν γὰρ ἄπειρον λέγουσιν, οὗ μηδὲν ἔστιν ἔξω λαβεῖν, ἡμεῖς δὲ οὗ ἀεί τι ἔστιν ἔξω λαβεῖν. μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ ἡ συνήθεια· καὶ γὰρ δακτυλίους ἀπείρους λέγουσι τοὺς μὴ ἔχοντας τὴν σφενδόνην, ὅτι ἀεί τι ἔστιν ἄλλο ἔξω λαβεῖν. τοῦτο δὲ ἔοικε μὲν τῷ ἀπείρῳ, διαφέρει δέ· οὐ γὰρ μόνον ἀεί τι δεῖ λαμβάνειν ἕτερον ἐπὶ τῶν ὄντων ἄπειρον, ἀλλὰ καὶ μηδέποτε ταὐτόν, ὅπερ οὐχ ὑπάρχει τοῖς κύκλοις· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὑπ' ἀριθμὸν πίπτουσιν αἱ στροφαί. ὡς οὖν οἷόν τε καὶ ἀφορίσασθαι τὸ ἄπειρον, τοῦτ' ἂν ἄπειρον εἴη, οὗ κατὰ ποσὸν λαμβάνουσιν ἀεί τι λαβεῖν ἔστιν ἔξω, ποσὰ δὲ ἀριθμῷ καὶ μεγέθει, ἐν ἀμφοῖν δὲ οὕτως τὸ ἄπειρον· ἀεὶ γὰρ ἔστιν ἔξω λαβεῖν ἀριθμὸν πλείονα ἢ τομήν. τὸ δὲ κατὰ ποσὸν λαμβάνουσι προσθεῖναι ἦν ἀναγκαῖον, ὅτι κατὰ τὸ εἶδος ἐν τῇ διαιρέσει πεπέρασται τὰ συνεχῆ· τὸ γὰρ αὐτὸ εἶδός ἐστιν ἐν τῇ διαιρέσει, εἰ καὶ μὴ τὸ αὐτὸ ποσόν· | 243 γραμμαὶ γὰρ ἢ ἐπιφάνεια ἢ σώματα ἄμφω. τὸ μὲν οὖν ἄπειρον τοιοῦτόν ἐστιν.

Οὗ δὲ μηδὲν ἔστιν ἔξω λαβεῖν, τοῦτο τέλειον μᾶλλον ἂν εἴη καὶ ὅλον· οὕτω γὰρ καὶ ὁριζόμεθα τὸ ὅλον, οὗ μηδὲν ἄπεστι τῶν πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτοῦ συμπλήρωσιν συντελούντων, οἷον ἄνθρωπον ὅλον ἢ κιβώτιον ὅλον ἦν,

---

μικροῦ, τὴν ὕλην αἰνιττόμενος διὰ τὸ ἀόριστον αὐτῆς, quocum comparanda sunt Simplicii verba 499,4 δυάδα ποιῆσαι τὸ ἄπειρον, αἰνιττόμενον τὸ ἀορίστως. unde ὕλην Themistio reddiderim (ἓν εἶναι Diels coll. Metaph. $987^{b}21$. $1083^{b}23$ al.) cf. praeterea Philop. 473,7 sq. 1 οὐδ' ἑτέρῳ MB_1 οὐδετέρῳ — (5) ἀνακυκλεῖσθαι] exscr. Philop. 473,13 sq. 2 δὲ] γὰρ B οὔτε] οὔτε γὰρ Spengel: οὐκ ἔστι δὲ Philoponus. male intellexit haec Simplicius 499,12 sq., qui ἐδύνατο θεωρεῖν addidit 3 ἵστανται MWB: ἵσταται L 4 μονάδας L Par. 1888 et Vindob. (fortasse W quoque) αὔξει γὰρ αὐτούς] aut haec verba delenda aut μέχρι δεκάδος inserenda esse censet Spengel γὰρ alt. om. Vatic. 1025 et F Aristot. $206^{b}32$ 7 παύηται L 8 ἄπειρον εἶναι] ἄπειρον Par. 1888 et Vindob.: εἶναι ἄπειρον Aristot. $206^{b}33$ (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 6) ἢ om. E Aristot. ib. 9 ἡμεῖς—λαβεῖν om. L 10 ἡμῖν om. L συνήθεια] cf. Simpl. 500,15; Philop. 474,3 11 ἐστὶν ἄλλο ἔξω λαβεῖν M: ἄλλο ἐστὶν ἔξω λαβεῖν WBL (ἄλλο ἔξω λαμβάνειν ἐστιν E Aristot. $207^{a}3$: ἔστιν ἔξω λαμβάνειν I: ἔξω ἔστι λαμβάνειν F; λαβεῖν leg. in FI Aristot. $207^{a}8$) τοῦτο — (14) κύκλους] cf. Philop. 474,11 sqq. 12 δεῖ] δὴ B 13 ὄντων ἄπειρον MWB: ὄντως ἀπείρων L 14 ὑπ' scripsi sec. Simpl. 500,22: ὑπὲρ libri στροφαί WBL: γραφαί M 15 ποσὸν] sic EF quoque Aristot. $207^{a}7$: τὸ ποσὸν I et Simpl.; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 19 16 λαμβάνειν E Aristot. $207^{a}8$ 17 ἀεὶ — (21) σώματα] cf. Philop. 477,4 sqq. 19 πεπέραται Laur. 85,18; πεπέρανται Spengel 20 ἐπιφάνειαι L (e Philop.) 22 μᾶλλον ἂν εἴη M: ἂν εἴη μᾶλλον WBL 24 συμπλήρωσιν συντελούντων] cf. Philop. 478,6 κιβωτὸν E Aristot. $207^{a}10$ ἦν] om. W: εἶναι Spengel

οἷς ἂν οὐδὲν εἰς τὴν μορφὴν ἐλλείπῃ. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τούτων τῶν κατὰ 243 μέρος, οὕτως ἕξει κἀπὶ τοῦ κυρίως ὅλου· ἔστι γὰρ κυρίως καὶ ἁπλῶς ὅλον οὗ μηδὲν ἄπεστιν, τοῦτο δὲ καὶ τέλειον ἀκριβῶς· ἔοικε γὰρ τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα τό τε ὅλον καὶ τὸ τέλειον ἢ ταὐτὸν σημαίνειν ἢ σύνεγγυς εἶναι· ὅλον μὲν γὰρ λέγομεν πρὸς τὰ μόρια ἀναφέροντες, ὅταν μηδὲν ἐκείνων ἐλλείπῃ, τέλειον δὲ τὸ ἔχον πέρας καὶ τέλος, λέγεται δὲ ἀμφοῖν κατὰ πράγματος τοῦ αὐτοῦ. εἰ δὴ τέλειον τὸ πέρας ἔχον, καὶ ὅλον ἂν εἴη τὸ πέρας ἔχον. ἄμεινον οὖν Παρμενίδης Μελίσσου τὸ ὅλον πεπερασμένον ποιῶν 'μεσόθεν ἰσοπαλές', ὁ δὲ τὰ ἀσύνθετα συντάττει καὶ οὐ λίνον λίνῳ κατὰ τὴν παροιμίαν τὸ 'πάνθ' ὁμοῦ' καὶ ἄπειρον λέγων. εἰ γὰρ πᾶν ἐστιν οὗ μηδὲν ἔξωθεν ἄλλο, ἄπειρον δέ, οὗ ἀεί τι ἔξωθεν ἄλλο, οὐκ ἂν εἴη 'πάνθ' ὁμοῦ' τι καὶ ἄπειρον. διὰ ταύτην δὲ τὴν πλάνην, καθ' ἣν οἴονται ἐμφερῶς ἔχειν τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν καὶ τὸ ἄπειρον, ἤδη καὶ σεμνύνουσι τὸ ἄπειρον, ἃ τῷ ὅλῳ προσήκει καὶ τῷ παντί, ταῦτα ἐπὶ τὸ ἄπειρον μεταφέροντες, τὸ πάντα περιέχειν καὶ τὸ πάντα ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. ταῦτα δὲ κατὰ μὲν ὅλου κυρίως λέγεται, κατὰ | δὲ τοῦ ἀπείρου, ὅτι τὸ ἄπειρον 244 ὕλη ἐστὶν τοῦ ὅλου τε καὶ τελείου, ὅ ἐστι μετὰ εἴδους ἤδη καὶ συναμφότερον· ἡ γὰρ ὕλη κατὰ μὲν τὸν αὑτῆς λόγον ἄπειρος ἔσται καὶ ἀόριστος, δυνάμει δέ ἐστιν ὅλον τε καὶ πᾶν· δεκτικὴ γὰρ τοῦ εἴδους καὶ αὐτῆς τε καὶ τοῦ εἴδους τὸ σύνθετον. ὃ τοίνυν δυνάμει εἶχε, λέγω δὲ τὸ ὅλον, τοῦτο ἁπλῶς αὐτῆς κατηγοροῦσι καὶ οὕτως ἃ τῷ ὅλῳ προσήκει, ταῦτα τῷ ἀπείρῳ προσάπτουσι. ὅτι δ' ἐν τῇ ὕλῃ τὸ ἄπειρον, δῆλον. καὶ γὰρ ἡ τῶν μεγεθῶν καθαίρεσις ἡ ἐπ' ἄπειρον καὶ ἡ πρόσθεσις ἡ ἀντίστροφος κατὰ τὸ ὑποκείμενον οὐ κατὰ τὸ εἶδός ἐστιν, ὥσπερ ἔφην· μένει γὰρ τὸ εἶδος ταὐτό, καὶ ἄλλως τὸ πέρας αὐτῇ καὶ τὸ ὅλον οὐ καθ' αὑτήν, ἀλλὰ ἐκ τοῦ εἴδους ὑπάρχει καὶ ἀεί τι περιέχεται ὑπ' ἄλλου καὶ ἀεί τι αὐτῆς ἔστιν ἔξω λαβεῖν τό τε εἶδος καὶ τὴν μορφήν. διὰ ταῦτ' οὖν ἄπειρος, εἰκότως δὲ καὶ ἄγνωστος κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν· τὸ γὰρ ἄπειρον ἄγνωστον. εἰς τί δὴ περιελήλυθεν ἡμῖν ὁ λόγος ἐκ τῶν εἰρημένων; ἔστι μὲν γὰρ ἄγαν

5 οἷς ἂν MWB: ἂν οἷς L ἐλλείπῃ Spengel: ἐλλείπει MBL: ἐλλείποι W 4 τὸ ὅλον FI Aristot. 207a13; τὸ om. E τὸ ante τέλειον om. L 5 μὲν om. L ὅταν — (6) ἐλλείπῃ] cf. Philop. 478,13 6 ἄμφω W et Laur. 85,14 (de M ambigo) 7 δὴ] ἤδη W 8 οὖν om. B 9 μεσόθεν M (W?)BL, E Aristot. 207a17, Simpl. 502,6: μεσσόθεν Spengel (ut FI Aristot. et Philop. 475,3) ἀσύνθετα MWB: ἀσύναπτα L συντάττει M: συνάπτει WBL (ex Aristot. 207a17; cf. Simpl. 502,9 τὰ ἀντικείμενα συνάγει) λῖνον λίνῳ M: λίνῳ λίνον B 10 παροιμίαν] cf. Philop. 478,21 et Simpl. 502,10 τὸ πάνθ' MWB: πάνθ' L; τὸ πᾶν Spengel 11 μηδὲν MWB: μηθὲν L ἀεί τι MWB: ἀεὶ τὸ L πᾶνθ' MW: πᾶν Spengel 12 τι] τε W et Spengel e coni. 13 σεμνύνουσι] cf. Simpl. 502,15sq. 15 περιέχον FI Aristot. 207a19 καὶ — ἑαυτῷ om. E Aristot. ib. 16 ὅλου MBL: τοῦ ὅλου W 17 ante τελείου ins. τοῦ Laur. 85,14 (et fort. M) 18 ἡ γὰρ — (23) ἀντίστροφος] exscr. Philop. 479,12 sqq. 19 δεκτικὸν L αὐτῆς M: ἑαυτῆς WL: ἐξ αὐτῆς L 20 λόγῳ M 21 αὐτῆς κατηγοροῦσι MWB: κατηγοροῦσιν αὐτῆς L. cf. praeterea Philop. 475,28 et Simpl. 502,28 24 ἔφη B 26 ὑπ'] ἀπ' L 28 ἄγνωστον] sic F quoque Aristot. 207a25. 26; ἄγνωστον ἢ ἄπειρον EI

παρὰ τὴν δόξαν, ἀληθέστατον δέ, τὸ ἄπειρον μόριον εἶναι μᾶλλον τοῦ ὅλου 244 ἢ ὅλον. ἡ γὰρ ὕλη μόριον τοῦ συναμφοτέρου, καθάπερ ὁ χαλκὸς τοῦ Διαδουμένου. τοῦτο γὰρ ἴσως εὐλογώτερον ἢ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἄπειρά τε ποιοῦντας καὶ ὕλην αἰσθητῶν τε καὶ νοητῶν, προσαναγκάζεσθαι συγχωρεῖν περιέχεσθαι καὶ τὰ νοητὰ ὑπὸ τῆς ὕλης, εἴγε ἅπαντα ὑπὸ τοῦ ἀπείρου περιέχεσθαι βούλονται. οὕτως γὰρ ὑπὸ τοῦ ἀορίστου τε καὶ ἀγνώστου τὰ γνωστά τε καὶ ἐπιστητὰ περιέχοιτό τε καὶ ὁρίζοιτο. ἡμῖν δὲ τὸ ἄπειρον ὑπὸ τοῦ | ὅλου περιέχεσθαι τιθεμένοις, λέγω δὲ τὴν ὕλην, 245 κατὰ λόγον συμβαίνει ἔλαττον μὲν δύνασθαι παντὸς ὡρισμένου μεγέθους λαβεῖν, μεῖζον δὲ μή· ἡ γὰρ ὕλη ἔνδον ἐμπεριέχεται τῷ τεμνομένῳ μεγέθει.

7. Σμικρότερον μὲν οὖν αὐτὸ ποιεῖν βουλομένοις δίδωσι τὴν χορηγίαν ἐνυπάρχουσαν τῆς ἀπειρίας, μεῖζον δὲ οὐκέτι· δεῖ γὰρ τῆς ἔξωθεν προσθήκης. ἐνδέχεται δὲ μηδὲν ἕτερον ἔξωθεν εἶναι, καὶ εἰ περιέχει τὸ εἶδος, ἀνάγκη εἰς τοῦτο στῆναι τὴν αὔξησιν. εὐλόγως δὲ καὶ ἐν μὲν τοῖς ἀριθμοῖς ἐπὶ τὸ ἐλάχιστόν ἐστι πέρας, ἐπὶ δὲ τὸ πλεῖστον οὐκέτι· ἐν δὲ τοῖς μεγέθεσι τὸ ἀνάπαλιν, διαιροῦσι μὲν οὐκ ἔστιν, προστιθοῦσι δ' ἔστι. τί ποτ' οὖν δὴ τοῦτο; ὁ μὲν ἀριθμὸς ἐκ μονάδων οἶμαι σύγκειται· οὐδὲ γὰρ ἄλλο ἐστὶν ἀριθμὸς ἢ πλείους μονάδες· τὸ γὰρ δύο καὶ τρία πλειόνων μονάδων ἐστὶν ὀνόματα, ἕκαστον δέ, ἐξ ὧν σύγκειται, εἰς ἐκεῖνα καὶ διῄρηται. διαιρεῖται οὖν καὶ ὁ ἀριθμὸς εἰς τὰς μονάδας, αὗται δὲ καθὸ μονάδες ἀδιαίρετοι. πᾶν γὰρ ἓν καθὸ ἓν ἀδιαίρετον ὡς εἷς ἄνθρωπος καθὸ ἄνθρωπος ἀδιαίρετος· οὐ γὰρ εἰς ἀνθρώπους, εἰ δὲ εἰς μόρια, ἀλλ' οὐ κατὰ τοῦτο εἷς ἦν. ἡ δὲ μονὰς παντελῶς ἕν· οὐδὲ γὰρ ὕλη αὐτῇ ὑπόκειται, ὥστ' ἀνάγκη στῆναι τὴν διαίρεσιν εἰς ταύτην ἐλθοῦσαν, τὸ δὲ μέγεθος οὐκέτι σύγκειται ἐξ ἑνάδων, ἀλλ' ἐκ μεγεθῶν. οὐ καταντᾷ οὖν εἰς ἀδιαίρετα ἡ διαίρεσις. διὰ ταύτην δὲ καὶ ἀριθμὸς ἐπ' ἄπειρον αὔξεται, ὅτι καὶ ἡ διαίρεσις ἀριθμητὴ καὶ παντὸς ὡρισμένου πλήθους ὑπερβάλλει τὰ λαμβανό|μενα· οὐ γὰρ δὴ καθ' αὑτὸν ὁ ἀριθμὸς τὸ ἄπειρον ἔχει, ἀλλὰ 246

1 παρὰ] περὶ B_1 2. 3 τοῦ διαδιδομένου L 4 ποιοῦντες L προσαναγκάζεσθαι L (et Laur. 85,14): προαναγκάζεσθαι MB: παραναγκάζεσθαι W 7 'add. ἂν' Spengel 10 ἔνδον κτλ.] cf. Philop. 481,2 12 Σμικρότερον — (13) ἀπειρίας] exscr. Simpl. 504,8 sqq. βουλομένου a 13 ἐνυπάρχουσαν MWB: ἐνυπαρχούσης L; ἐνυπάρχουσα κατὰ τὴν ἀπειρίαν ἡ ὕλη Simpl. 14 μηδὲν ἕτερον] μηδέτερον L 15 ἐν] ἓν E Aristot. 207b2 16 ἐπὶ μὲν τὸ ἐλάχιστον W (et E Aristot. ib.) τὸ πλεῖστον] τὸ πλεῖον EF Aristot. 207b3: τὰ πλείω I ἐπὶ δὲ τὸ μεῖζον οὐκ ἔστι Simpl. 504,26. 27 17 προστιθοῦσι $MWBL_2a$: προστιθεῖσι L_1 Par. 1888 18 τοῦτο] τούτου τὸ αἴτιον W ante ὁ μὲν ins. ὅτι WL et Philop., qui 481,10 sq. ὅτι — σύγκειται exscr. οἶμαι M in rasura angustioris spatii: om. Philop. οὐδὲ] οὐδὲν W 19 ἀρὶθμὸς om. B 20 ἕκαστον — (24) εἷς ἦν] exscr. Philop. 481,11 sqq. 21 διαιρεῖται — (22) ἀδιαίρετοι] exscr. Simpl. 504,34 sqq. ὁ ἀριθμὸς M (nisi fallor) WB, Philop., Simpl.: ἀριθμὸς L 23 εἰς ἀνθρώπους BL: εἷς ἄνθρωπος MW. at fortasse sec. Philoponum εἰς ἀνθρώπους ὡς ἄνθρωπος scribendum est εἰ δὲ] εἰ διαίρετος οὐδὲ W (οὐδὲ postea corr. in εἰδὲ) 27 διὰ ταύτην] 'fort. διὰ τοῦτο' Spengel 29 οὐ γὰρ — (97,1) ὕλην] exscr. Philop. 481,29 sq.

καὶ οὗτος διὰ τὴν ὕλην, ὥστε πανταχοῦ τὸ ἄπειρον διὰ τὴν ὕλην. καλῶς οὖν 246 καὶ δυνάμει τὸ ἄπειρον, ἐνεργείᾳ δὲ οὔ· καὶ γὰρ ἡ ὕλη δυνάμει. καλῶς δὲ ἐν τῷ γίνεσθαι τὸ ἄπειρον, οὐκ ἐν τῷ εἶναι· καὶ γὰρ ἡ ὕλη ῥεῖ καὶ οὐχ ἵσταται. ὁ μὲν οὖν ἀριθμὸς διὰ τὴν ὕλην ἔχει τὸ ἄπειρον, διὰ δὲ τὸν ἀριθμὸν ἐν τοῖς μεγέθεσιν οὐκ ἔστι τὸ ἄπειρον ἐπὶ τὸ μεῖζον. ὅτι προχωροῦσιν ἐπὶ τὸ μεῖζον τὸ ὅλον ἀπαντᾷ καὶ πᾶν, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς ἡ ἑνάς. οὐ γάρ ἐστιν τὸ πᾶν αὔξεσθαι δυνάμενον· οὕτω γὰρ ἂν εἴη τι τοῦ οὐρανοῦ μεῖζον. ἀλλὰ τὸ ὅλον ὥρισται εἴπερ ὅλον. εἰ δέ τι ἦν δυνατὸν προστιθέναι παντὶ σώματι, οὐδὲν ἂν ἦν πᾶν οὐδὲ ὅλον, ἀλλ' οἷον οἱ φυσικοὶ λέγουσι τὸ ἄπειρον, ἐνεργείᾳ αἰσθητόν τι σῶμα καὶ μέγεθος. ὅταν λέγωμεν τὸ ἄπειρον καὶ ἐν μεγέθει εἶναι καὶ ἐν κινήσει καὶ ἐν χρόνῳ, ἰστέον ὅτι οὐχ ὡς γένος οὐδὲ ὡς μίαν αὐτῶν φύσιν κατηγοροῦμεν, ἀλλ' ὡς ἔχει τάξεως ταῦτα πρὸς ἄλληλα, οὕτω καὶ τὸ ἄπειρον τὸ ἐν αὐτοῖς. ὁ μὲν οὖν χρόνος ἄπειρος διὰ τὴν κίνησιν, ἐπειδὴ καὶ τὸ εἶναι ἀπ' αὐτῆς ἔχει, ἡ κίνησις δὲ ἄπειρος διὰ τὸ μέγεθος· πᾶσα γὰρ κίνησις περὶ μέγεθος αὔξησις μείωσις ἀλλοίωσις ἡ κατὰ τόπον μεταβολή, τὸ μέγεθος δὲ πρώτως ἄπειρον ἤδη· διαιρεῖται γὰρ εἰς μεγέθη. νῦν μὲν οὖν χρώμεθα τούτοις, ὕστερον δὲ καὶ ἀποδείξομεν. οὐκ ἀφαιρεῖται δὲ ὁ λόγος οὐδὲ τοὺς μαθηματικοὺς τὴν θεωρίαν τὸ ἄπειρον ὑποδεικνὺς μὴ εἶναι ἐνεργείᾳ ἐπὶ τὴν αὔξησιν ἀδιεξίτητον· οὐδὲ γὰρ νῦν | δέονται τῆς οὕτως ἀπείρου γραμμῆς· ἀεὶ γὰρ κέχρηνται πεπερασμένῃ, 247 ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ἔχειν ὅσην ἂν βούλωνται.

Ἀπορεῖ δέ τις, πῶς τὸ πρῶτον ἀποδείξουσιν ἐν τοῖς στοιχείοις θεώρημα. δεδόσθω γὰρ αὐτοῖς ἡ τοῦ κόσμου διάμετρος, ἐφ' ἧς δεῖ τὸ τρίγωνον συστήσασθαι· πῶς γὰρ ἕξουσι χώραν αἱ δύο πλευραὶ τοῦ τριγώνου; ἢ πρῶτον μὲν οὐ δίδως, ὁποῖον ᾔτησαν ἐξ ἀρχῆς: ᾔτησαν δὲ ἣν οἷόν τε καὶ ἐκβάλλειν, ἔπειτα τί διοίσει τῷ γεωμέτρῃ, εἰ μηδέν ἐστιν ἔξω τοῦ κόσμου; τῇ γὰρ ἐπινοίᾳ δύναται αὔξειν τὴν δοθεῖσαν γραμμήν, οὐκ ἀναγκαῖον δὲ αὐτῷ τίθεσθαι πᾶν τὸ νοούμενον ὡς ὂν ἐνεργείᾳ. καθ' ἑαυτὸ κεχωρισμένον. ἴσως γὰρ οὐδὲ γραμμὴ τοιαύτη κεχώρισται ἐν τοῖς οὖσιν, ὁποίαν οὗτος νοεῖ, οὐδὲ σῶμα ἐπὶ τρία διεστὼς ἄνευ τινὸς ἀντιτυπίας, ἀλλ ὥσπερ οὐδὲν κωλύει πλάτει μήκει κεχρῆσθαι καὶ ἀδιαστάτῳ σημείῳ,

2 δὲ MWB: δὲ καὶ L 5 ὅτι — (6) ἑνάς] exscr. Simpl. 507,18 sqq. (qui iam inde a 506,26 hic vel illic singula Themistii verba vel sententias expilasse videtur) 8 εἰ — (10) σῶμα] exscr. Simpl. 507,21 sqq. προστεθῆναι aF Simplicii 8. 9 οὐδὲν ἂν] οὐδέ γ' ἂν W 10 ὅταν δὲ λέγωμεν W (Spengel e coni.): ὅταν λέγομεν M 10. 11 ἐν μεγέθει καὶ κινήσει EI Aristot. 207b21: ἐν κινήσει καὶ μεγέθει F 12 ἀλλ' — (14) κίνησιν] cf. Philop. 482,9 sqq. 14 ἀπ' αὐτῆς BL: ἀπ' αὐτοῦ MW (nescio an recte, pro ἀπ' αὐτοῦ τούτου) ἡ κίνησις κτλ.] cf. Simpl. 510,12 sq. 17 οὖν om. B ὕστερον κτλ.] cf. Philop. 482,17 ἀποδείξωμεν B_1: πειρασόμεθα λέγειν FI Aristot. 207b25: ἐροῦμεν E 19 μὴ εἶναι] οὕτως εἶναι FI Aristot. 207b28: μὴ εἶναι οὕτως E αὔξησιν ἀδιεξίτητον] sic E quoque Aristot. 207b29: αὔξην ὡς (ὡς del. F_2) ἀδιεξίτητον FI 20 κέχρηται B; cf. praeterea Simpl. 511,3 22 ἀπορεῖ δέ τις (scil. Alexander; cf. Simpl. 511,30 sqq.) MWB: ἀπορήσειε δ' ἄν τις L ἀποδείξουσιν B (οὐ in ras.) 24 πῶς MW: ποῦ BL 25 ὁποῖον MWB: ὁποίαν L 26 γεωμέτρει L 30 νοεῖ M (νο in ras.)

ἃ καθ' αὑτὰ μὲν οὐχ ὑφέστηκεν ἐνεργείᾳ, νοεῖσθαι δὲ οὐκ ἐξείργεται, οὕτω 247 κεχρήσθω καὶ τῇ αὐξήσει τῆς διαμέτρου τῇ κατ' ἐπίνοιαν. εἰ δὲ μηδείς ἐστιν ἔξω τοῦ κόσμου τόπος, οὐδὲν ἄτοπον· οὐδὲ γὰρ τόπου δεῖται ὅλως ἡ τοιαύτη γραμμή· οὐ γὰρ φυσικόν ἐστι μῆκος ἅπαν τὸ ὃ δεῖται καὶ φύσει τόπου, ἀλλὰ μαθηματικόν, οὗ τόπος ἡ τοῦ θεωροῦντος διάνοια. τὸ γὰρ ἐξ ἀφαιρέσεως εἶναι τὰ μαθηματικὰ τοῦτό ἐστιν, ὅτι πάντα ἀφαιροῦντες ὅσα τοῖς φυσικοῖς σώμασιν ὑπάρχει, τόπον λέγω ποιότητα χρόνον τὸ ποιεῖν τὸ πάσχειν τὸ κινεῖσθαι τὰς ἄλλας κατηγορίας, αὐτὰ μόνα καθ' | ἑαυτὰ τὰ 248 διαστήματα ἐξετάζομεν καὶ τὸ ποσὸν τὸ ὡς συνεχὲς ἐν αὐτοῖς. εἰ μὲν οὖν προσεχρώμεθα πρὸς τὴν καταγραφὴν τοῦ ἰσοπλεύρου τριγώνου τόπῳ τινὶ καὶ χώρᾳ γραμμῆς, ὁ τὸν τόπον αὐτοῦ ἀφαιρούμενος συναπαιροῖτο ἂν καὶ τὴν ἀπόδειξιν. νῦν δὲ οὐδαμοῦ λέγομεν, ἐπειδὴ κεῖται ἐνθάδε ἢ ἐνθάδε ἡ δοθεῖσα γραμμή, ἀνάγκη ταδὶ συμβαίνειν. ὥσπερ οὖν Δημόκριτος κατασκευάζειν ἐπιχειρῶν, ὅτι τὰ χρώματα οὐ συνυπάρχει φύσει τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ νόμῳ καὶ τῇ θέσει τῇ πρὸς ἡμᾶς, οὐδὲν ἂν βλάπτοι γεωμετρίαν, ἐπεὶ μὴ χρῆται, οὕτως ὁ τὸν τόπον τὸν ἐπ' ἄπειρον ἀναιρῶν, μᾶλλον δὲ εἴ τις καὶ ὅλως ἀναιρεῖ τόπον, οὐδὲν ἐμποδὼν γίνεται ταῖς γραμμικαῖς ἀποδείξεσιν· ἀφαιρεῖται γὰρ οὗ μὴ δέονται. ὅτι δὲ οὐκ ἔστιν ἐν τόπῳ τὰ μαθηματικά, φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ἐχομένῳ συγγράμματι· δηλοῖ γὰρ τὰ μαθηματικὰ οὐκ ὄντα γοῦν ἐν τόπῳ ὅμως κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς σχέσιν. ἀλλὰ τίς ἂν βλάπτοι γεωμετρίαν τῶν περὶ φύσεως λόγων; ὁ τὰ ἀμερῆ καὶ ἐλάχιστα ἀρχὰς ὑποτιθέμενος καὶ στοιχεῖα· τὴν γὰρ εἰς ἄπειρον τομὴν ἀναιρεῖ, ᾗ συναναιρεῖται πολλὰ τῶν ἐν τοῖς μαθήμασιν νῦν προχείρως δεικνυμένων. ὅλως δὲ εἰ ταῦτα δυνατὸν καὶ ἐπὶ τῆς μείζονος γραμμῆς καὶ ἐπὶ τῆς ἐλάττονος ἀποδεῖξαι, καθάπερ καὶ ποιοῦσι καὶ λέγουσι, τί δέονται τῆς μεγίστης γραμμῆς; τέμνουσι γὰρ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τήν τε μεγίστην καὶ τὴν ἐλαχίστην, ἣν οἴονται καὶ ἐκβάλλειν· οὕτω γὰρ καὶ ἄπειρον ὑποτίθενται οὐ τὴν ὡς ἀδιεξίτητον, ἀλλὰ τὴν οἷόν τε καὶ αὐξηθῆναι. τὸ μὲν οὖν ἄπειρον οὕτως ἐστίν. ἀνάγεται δὲ ἐκ τῶν διῃρη- 249 μένων αἰτίων εἰς τὴν ὕλην ὡς προειρήκαμεν· αὕτη γὰρ τὸ ἄπειρον, εἰ μόνον λαμβάνοιτο καθ' αὑτήν. ἐν στερήσει γάρ· καὶ ἡ ἀπειρία δὲ στέρη-

2 τῇ κατ' MWB: τῆς κατ' L   4 ἅπαν τὸ ὃ MWB: τὸ om. L   5 οὗ τόπος—(24) δεικνυμένων] paucis mutatis verbisque nonnullis (9 ἐν αὐτοῖς—11 γραμμῆς et 20 δηλοῖ—21 λόγων) omissis exscr. Simpl. 512,21 sqq.   8 ἑαυτὰ MWB: αὐτὰ L   τὰ om. M   11 συναφῃρεῖτο W   15 τῇ om. Simpl. (in cuius cod. F διαθέσει legitur)   post ἡμᾶς add. ἔχει τὸ εἶναι Simpl.   16 γεωμετρία codd. Simplicii   post χρῆται ins. πρὸς τὰς ἀποδείξεις τοῖς χρώμασιν Simpl.   τὸν—ἄπειρον] τὸν ἄπειρον τόπον Simpl.   17 ὅλως Spengel (cf. Simpl., qui pro verbis μᾶλλον—ἀναιρεῖ haec tantum habet καὶ ὅλως): ἄλλος libri   ἀναιρεῖ MWB: ἀναιρῶν L   18 γραμματικαῖς B   γὰρ] γάρ τι Simpl.   οὗ μὴ] μηδὲν W   post δέονται add. οἱ ἀποδεικνύντες Simpl.   δὲ] δὴ W: γὰρ Simpl.   19 φησὶν Ἀριστοτέλης] δειχθήσεται Simpl.   20 μαθηματικὰ L: μαθήματα MWB   γοῦν scripsi: γὰρ MWB: om. L   24 ταὐτὰ MWB: τὰ αὐτὰ L   25 καὶ ante ποιοῦσι om. L   28 τὴν οἷόν τε] ἣν οἷόν τε Spengel; fort. τήν, ἣν οἷόν τε vel τὴν οἵαν

σις. οὐ μέντοι γε, εἰ τὸ ἄπειρον στέρησίς τε καὶ περὶ τὴν ὕλην, ἡ ὕλη 249 μόνη καθ' αὑτὴν ὑπόκειται τῇ εἰς ἄπειρα διαιρέσει, ἀλλὰ τοῦτο ἤδη τὸ συνεχὲς σῶμα καὶ αἰσθητόν· δεῖ γὰρ ἐνεργείᾳ τὸ διαιρεθησόμενον εἶναι. πῶς οὖν λέγεται περὶ τὴν ὕλην τὸ ἄπειρον ἐν τῇ διαιρέσει; ὅτι τοῦ συνθέτου σώματος εἰς ἄπειρα τεμνομένου, ἐπειδὴ μὴ κατὰ τὸ εἶδος ἡ τομὴ γίνεται (μένει γὰρ ἐκεῖνο ταὐτόν), ἀνάγκη κατὰ τὴν ὕλην γίνεσθαι τὴν διαίρεσιν. φαίνονται δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ὡς ὕλῃ χρησάμενοι τῷ ἀπείρῳ. πῶς δὲ οὕτως χρώμενοι περιέχειν αὐτό, οὐ περιέχεσθαι λέγουσι, τοῦτο οὐκ ἀκολουθεῖ.

8. Λοιπὸν δὲ ἐπελθεῖν καὶ τοὺς λόγους, καθ' οὓς τὸ ἄπειρον εἶναι δοκεῖ οὐ μόνον δυνάμει, ἀλλ' ὡς ἀφωρισμένον καὶ ἐνεργείᾳ. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσιν οὐκ ἀναγκαῖοι, οἱ δὲ ἔχουσιν ἀληθεῖς ἀπαντήσεις. ὁ μὲν γάρ, ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ γένεσις, ἀξιῶν τὸ ἄπειρον εἶναι οὐκ ἀναγκαίαν τὴν ἀκολουθίαν λαμβάνει· ἐνδέχεται γὰρ τὴν ἄλλου φθορὰν ἄλλου γένεσιν εἶναι τοῦ παντὸς ὄντος πεπερασμένου· ὁ δὲ τὸ πεπερασμένον πρός τι περαίνειν οἰόμενος πιθανῶς μέν, ὅρα δὲ ὅπως ἐλέγχεται σοφιζόμενος· οὐ γάρ φημι τὸ πεπερασμένον ἐξ ἀνάγκης πρός τι περαίνειν· τὸ γὰρ πρός τι περαίνειν ταὐτὸν τῷ ἅπτεσθαί τινος ἁπτομένου, | ἄλλο δὲ τὸ πεπεράνθαι καὶ ἄλλο 250 τὸ ἅπτεσθαι· τὸ μὲν γὰρ ἅπτεσθαι πρὸς ἕτερον ἔξωθεν λέγεται, τὸ δὲ πεπεράνθαι πρὸς ἑαυτό· ἁφὴ μὲν ἐν τῷ ἄλλου θιγγάνειν, πέρας δὲ ἐν τῷ αὐτό τι ἔσχατον ἔχειν. δύναται μὲν οὖν πεπερασμένα τινὰ καὶ πρός τι περαίνειν καὶ ἅπτεσθαί τινος, ἀλλ' οὐ ταὐτὸν αὐτοῖς τὸ ἅπτεσθαι τῷ πεπερᾶσθαι· συμβέβηκε γάρ τισιν τῶν πεπερασμένων, ἃ οὐχ ὅλα μόνον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ μόρια τοῦ παντός, οὐ καθὸ πέρας ἔχει, ἀλλὰ καθὸ μέρη τοῦ ἀληθινοῦ ὅλου ἐστίν. εἰ δέ τι μόνον ὅλον ἐστὶ καὶ ἀκριβῶς ἅπαν τοῦτο, διὰ τί πρός τι ἕτερον περαίνει; ἔπειτα καὶ πεπεράνθαι μὲν πρὸς ἅπαντά ἐστιν, ἅπτεσθαι δὲ οὐ πρὸς ἅπαντα, οἷον ἡ πηχυαία γραμμὴ πεπέραται μὲν πρὸς ἅπαντα τὰ ἄλλα θεωρουμένη· ἤδη γάρ ἐστιν ἡ τὰ σημεῖα πέρατα ἔχουσα, ἅπτεται δὲ οὐκέτι πρὸς ἅπαντα, ἀλλὰ δεῖ γραμμῆς αὐτῆς ἅπτεσθαι μόνης. ἕκαστον γὰρ πεπέρασται μὲν πρὸς τὸ τυχόν, ἅπτεται δὲ οὐ τοῦ τυχόντος·

---

1 οὐ μέντοιγε ἡ ὕλη — (6. 7) διαίρεσιν] exscr. Simpl. 514,10 sqq. 3 δεῖ (6. 7) διαίρεσιν] exscr. Philop. 493,7 post ἐνεργείᾳ add. διεστὼς Simpl. 4 παρὰ L 5 κατὰ τὸ εἶδος] κατ' εἶδος B 11 καὶ ἐνεργείᾳ] ἐπελθεῖν E Aristot. 208a6, om. FI 12 ἀληθεῖς] ἑτέρας ἀληθεῖς E Aristot. 208a7: ἀληθεῖς ἑτέρας FI 14 ἄλλου γένεσιν εἶναι] θατέρου εἶναι γένεσιν E Aristot. 208a10: γένεσιν θατέρου εἶναι FI 15 τοῦ om. F Aristot. ib. 16 πιθανῶς MB: πιθανὸς WL 17 ἐξ ἀνάγκης om. B₁ et Laur. 85,14 18 τῷ] τὸ B et Laur. 85,14 20 πεπεράνθαι — (100,4) τῆς σιγῆς] multa hinc desumpsit Simpl. 516,12 sqq. ἁφὴ — (24) ὅλου ἐστίν] exscr. Philop. 484,31 sq. et 485,2 sqq. μὲν MW (ut vid.) B: μὲν γὰρ L 21 αὐτό τι Philop.: αὐτῷ M: αὐτὸ WBR πεπερασμένα τινὰ MW et Simpl.: τινὰ πεπερασμένα BL 23 (item 100,2 et 7) πεπερᾶσθαι MB: πεπεράσθαι W: πεπεράνθαι L 26 post περαίνει propter homoeoteleuton verba quae apud Simpl. 516,17—21 leguntur excidisse suspicatus est Spengel 27 (et 100,1) πεπέραται MB: πεπέρανται WL 30 πεπέρασται MWB: πεπέρανται L τὸ συντυχόν W οὐ om. B

μὴ ἁπτέσθω δὴ γραμμῆς. οὐκοῦν εἰ πεπέρασται μέν, οὐχ ἅπτεται δέ, οὐ 250 ταὐτὸν ἄρα τὸ πεπερᾶσθαι τῷ πρός τι περαίνειν· † οὐδὲ ἀριθμὸς οἷον ἡ δεκὰς πεπέρασται μέν, τίνος δὲ ἅπτεται; ἡ φωνὴ ἡ τοσήδε πεπέρασται μὲν ὑπὸ τῆς σιγῆς, οὐχ ἅπτεται δὲ τῆς σιγῆς. τοῖς δὲ τὸ κενὸν περὶ τὸν οὐρανὸν ὑποτιθεμένοις πεπέραται μὲν ὁ οὐρανός, οὐ θιγγάνει δὲ τοῦ κενοῦ· | σῶμα 251 γὰρ σώματος ἅπτεται. καὶ ταῖς Ἐπικούρου δὲ ἀτόμοις ἐν τῷ κενῷ φερομέναις πεπερᾶσθαι μὲν ὑπάρχει, πρός τι δὲ περαίνειν οὐκέτι ἐπ' αὐτῶν τοῦτο ἢ τὸ ἅπτεσθαι. καίτοι τὸν λόγον τοῦτον ἠγάπησεν οὕτως Ἐπίκουρος, ὥστε παλαιότερον ὄντα εἰσποιήσασθαι καὶ ὑποβάλλεσθαι μικραῖς τισι καὶ φαύλαις προσθήκαις, καθάπερ οἱ τὰ φώρια μετασχηματίζοντες ὑπὲρ τοῦ λανθάνειν. εἶεν. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὸ πρός τι περαίνειν ἐπ' ἐκείνων ἐστίν, ὧν ἀεί τι λαβεῖν ἔστιν ἔξω, οὗ δ' ἦν λαβεῖν ἔξω, τοῦτο ἄπειρον ἡμῖν διωμολόγηται, εἰ τοῖς πεπερασμένοις ὑπάρχει τὸ πρός τι περαίνειν, ὑπάρχοι ἂν τοῖς πεπερασμένοις ἀπείροις εἶναι. ἢ τοίνυν δεικτέον αὐτοῖς, ὅτι τὸ πρός τι περαίνειν οὐ ταὐτόν ἐστιν τῷ ἀεί τι ἔξωθεν ἔχειν, ἢ οὐ καλῶς ἄπειρον εἴρηται ἤ, μέχρι περ ἂν ταῦτα μένῃ, οὐ κατηγορητέον αὐτοῖς τοῦ πεπερασμένου τὸ πρός τι περαίνειν, εἰ μὴ καὶ τὸ ἄπειρον ἐξ ἀρχῆς τοῦ πεπερασμένου κατηγορήσουσιν. παράβαλλε δὲ καὶ τὸν ἡμέτερον λόγον, εἰ ἄρα ἔχει τὴν αὐτὴν ἰσχὺν ἐν τοῖς λήμμασιν. ἄπειρον μὲν λέγομεν, οὗ ἀεί τι ἔστιν ἔξω λαβεῖν, πᾶν δὲ καὶ ὅλον, οὗ μηδὲν ἔστιν ἔξω λαβεῖν, καὶ οὕτως ἡμῖν συμβαίνει τὸ πᾶν μὴ ἄπειρον εἶναι. τὴν μὲν οὖν ἑτέραν πρότασιν καὶ αὐτοὶ συγχωροῦσιν, ὅτι τοῦ παντὸς οὐδέν ἐστιν ἔξω· καὶ γὰρ ἐναργέστατον καὶ ἀναγκαῖον, τὴν δὲ ἑτέραν ἡμεῖς ἐπεδείξαμεν ἀληθῆ. πρὸς μὲν οὖν τοῦτον τὸν λόγον ἱκανὰ τὰ εἰρημένα, τὸν δὲ ἐκ τῆς διανοήσεως θεάσασθαι, εἰ ἄρα ἔχει τινὰ διανόησιν. 'ἀεί τι', φησίν, 'ἐκτὸς νοοῦμεν | τοῦ λαμβανομένου μεγέθους καὶ ἡ νόησις οὐκ ἐπιλείπει προσεπιλαμβά- 252 νουσά τι καὶ προστιθεῖσα τῷ νοηθέντι. οὐδὲ γὰρ εἰ καὶ πάνυ βούλοιτό τις, ἀπαλλάξειεν ἂν τὴν διάνοιαν τοῦ προσωτέρω προϊέναι καὶ προσεπισωρεύειν ἄλλο ἀεί'. ἀλλὰ τίς ἀνάγκη, πρὸς Διός, εἰ νοοῦμεν ὑπεροχήν τινα ἐπ' ἄπειρον φανταζόμενοι τοῦ μεγέθους, εἶναί τινα τοιαύτην καὶ ἐν τοῖς πράγμασιν; οὐ γὰρ τὰ πράγματα ἀληθῆ, ὡς ἔχει τὰ διανοήματα. νοῶ

1 δὴ] δὲ B_1L 2 ἄρα MWB: ἔστι L et Vat. 1025 πρός τι περαίνειν] πρός τι τῷ ἅπτεσθαι W οὐδὲ MB: ὁ δὴ W: ὁ δὲ Laur. 85,14: καὶ ὁ L: καὶ γὰρ ὁ Simpl.: fort. εἶθ' ὁ 3 πεπέρασται M (nisi fallor) WL: πεπερᾶσθαι B ante ἡ φωνὴ add. καὶ L πεπέρασται MW: πεπέραται B: πεπέρανται L 5 πεπέραται M (ut vid.) B: πεπέρασται: πεπέρανται L 6 Ἐπικούρου] Usener Epicur. fragm. 298 (p. 212,17) 8 τὸ ἅπτεσθαι] τινὸς ἅπτεσθαι Usener 13 ὑπάρχοι WL: ὑπάρχει MB 15 ταὐτό ἐστι B 18 πεπερασμένου L et W marg.: ἀπείρου MW (text.) B; num τοῦ μὴ ἀπείρου? δὲ ML_1a: δὴ WBL_2 19 μὲν MWB: μὲν γὰρ L 23 δὲ ἑτέραν M: ἑτέραν δὲ WBL ἐπεδείξαμεν MB: ἀπεδείξαμεν WL 25 θεάσασθαι M: θεάσασθε W: ἐθεασάμεθα B: θεασώμεθα L 26 τοῦ] μετὰ τοῦ L (cf. Philop. 485,17) νόησις] κίνησις B 29 ἄλλο ἀεί. ἀλλὰ scripsi (cf. Philop. l. c.): ἄλληλα MB: ἄλληλα, ἀλλὰ W: ἄλλοις ἄλλα. καὶ L τίς ἡ ἀνάγκη W 30 φανταζόμενοι τοῦ μεγέθους MWB: τοῦ μεγέθους φανταζόμενοι L 31 ἀληθῆ] 'fort. ἀληθείᾳ ἔστιν' Spengel

γοῦν σε ἔξω τοῦ ἄστεος· νοῶ σε πολλαπλασίονα τοῦ ὄρους. ἆρ' οὖν ἔξω 252 τοῦ ἄστεος εἶ; καὶ εἶ ἄρα καθ' Ὅμηρον ἴσος ὄρεος κορυφῇ; χάριεν μέντ' ἂν ἦν ἐφ' ἡμῖν εἶναι τὸ ποιεῖν ἀληθές, ὅ τι περ ἂν βουλοίμεθα· ἐξήρκει γὰρ ὑπολαμβάνειν μόνον, ὅτι κρείττους ἐσμὲν τοῦ Διός. ἀλλ' οὐ πάντα οἷα νοεῖται, καὶ ἔστιν, ἀλλ' οἷα ἔστιν, ὀλίγα νοεῖται· ὁ χρόνος δὲ καὶ ἡ κίνησις οὐκ ἀναγκασθήσονται ἀρχὴν ἔχειν ἢ τελευτήν· ἔστι γὰρ ἐν τούτοις τὸ ἄπειρον, οὐ μὴν ἀθρόον καὶ πᾶν ἅμα, οὐδὲ ἐνεργείᾳ (οὐδὲ γὰρ ὑπομένει τι ὅλως), ἀλλὰ τῷ γίνεσθαι καὶ ἀπὸ μέρους. οὕτω δὲ καὶ ἡ τῶν συνεχῶν τομὴ τὸ ἄπειρον ἔχει. εἰ δὲ σφόδρα ἡ νόησις φιλονεικοίη, συγχωρήσομεν αὐτῇ τὸ ἄπειρον ἐπινοίᾳ μὲν εἶναι, ἐνεργείᾳ δὲ καὶ ὑποστάσει μηδαμῶς. οὐδὲ γὰρ αὐτὴ δύναται ἀθρόον νοῆσαι· προσθείη γὰρ ἂν αὐτῷ πέρας, ἀλλὰ πρόεισιν ἀεὶ πεπερασμένον τι προσθεῖσα, μέχρις οὗπερ ἂν ἀποκνήσασα ἀπαυδήσῃ.

---

1 γοῦν MWB: οὖν L ἄστεος MWB: ἄστεως L; cf. praeterea Diels *Zur Textgesch.* p. 39 2 ἄστεως a εἶ ἄρα] εἰ L Ὅμηρον] Odyss. X,113 3 βουλώμεθα Vatic. 1025 (Spengel e coni.); cf. Philop. 485,23 7 ἀθρόον] cf. Philop. 486,9 ἅμα in ras. B 8 τῷ WL: τὸ MB 9 νόησις] κίνησις a (errore typogr.) 10 συγχορήσομεν B; cf. praeterea Philop. 486,13 sqq. 11 αὐτὴ] αὐτὸ B ἀθρόον] ἀθρόον αὐτὸ L ἂν om. MW 12 μέχρις M (nisi fallor) WB: μέχρι L

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ Δ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ.

1. Ὁμοίως δ' ἀνάγκη καὶ περὶ τόπου τὸν φυσικὸν ἐπισκέψασθαι κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν· πρῶτον μὲν εἰ ἔστιν, ἔπειτα πῶς ἐστι, πότερον οὐσία καὶ καθ' αὑτὸ ἢ ἐν ἄλλῳ τὸ εἶναι ἔχει καὶ ὅλως τί ἐστιν ὁ τόπος. ὅτι γὰρ ὁ περὶ τόπου λόγος προσήκει τῇδε τῇ θεωρίᾳ, δηλοῖ καὶ ἡ παλαιὰ δόξα. τὰ γὰρ ὄντα πάντα ὑπολαμβάνουσί που εἶναι· νοεῖ δὲ τὴν ὑπόληψιν ταύτην λόγος οὐχ ὑγιής. ἐπεὶ γὰρ τὸ μὴ ὂν οὐδαμοῦ (τραγέλαφος γὰρ οὐδαμοῦ καὶ σφὶγξ οὐδαμοῦ), καὶ οἴονται ἀκολουθεῖν τὰ ὄντα που εἶναι διὰ τὴν ἄγνοιαν τῆς ἀντιστροφῆς. ἀλλ' εἰ καὶ τῇ καθόλου θέσει ἁμαρτάνουσιν, ἐκεῖνό γε ἴσως ἀληθές, ὅτι τὰ φυσικὰ σώματα ἐν τόπῳ γῆ πῦρ ὕδωρ ἀὴρ καὶ τὰ ἐκ τούτων, ὥστε τῷ φυσικῷ ῥητέον καὶ περὶ ταύτης τῆς φύσεως· καὶ ὅλως εἰ κινήσεώς ἐστι θεωρητικός, κινήσεως δὲ ἡ πρώτη καὶ κοινοτάτη πᾶσι τοῖς σώμασι τοῖς φυσικοῖς ἡ κατὰ τόπον, οὐδὲ κατὰ τοῦτο ἂν ἀμελήσειε τοῦ σκέμματος. ἔστι μὲν οὖν χαλεπὸς ὁ | λόγος· εἰ γάρ τις 254 θεωρήσειε τὰ καθ' αὑτὸ προσόντα τῷ τόπῳ, οὐκ ἂν ἐξ ἁπάντων ἔχοι τὸν αὐτὸν ὁρισμὸν ἀποδοῦναι, ὡς ἔσται δῆλον μικρὸν ὕστερον, ἀλλ' οὐδὲ ἔχομεν κοινωνόν τινα εἰς τὴν ζήτησιν τῶν προλαβόντων· οὐ γὰρ ὅπως ηὐπόρησέ τις εἰς τὸ ἀληθὲς περὶ τοῦ τόπου, ἀλλ' οὐδὲ ἠπόρησεν ἱκανῶς. ὅμως δὲ ὅπως ἂν ᾖ δυνατόν, οὐκ ἀποκνητέον.

Εἶναι μὲν οὖν ὅλως τὸν τόπον ἐκ τῶνδε ἄν τις ὑπολάβοι ἄν. ἀντιμεθίσταται ἀλλήλοις τὰ σώματα, καὶ ὅπου πρότερον ὕδωρ, ἐκρυέντος τοῦ

---

1 Θεμιστίου] τοῦ αὐτοῦ M; de ceteris libris cf. Praef. 2 περὶ τοῦ αὐτοῦ W (ut Aristot. GI 208a27) 6 πάντα MWB: πάντες Aristot. 208a29: om. L 7 τὸ om. Aristot. 208a30 (praeter E) 8 καὶ ante οἴονται om. W 9 ἀντιστροφῆς cf. Philop. 496,15 et Simpl. 521,23 10 γε ἴσως] τε ἴσθι W 11 ἀὴρ] ἀεὶ M 12 πρώτη] cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 36 καὶ] τε καὶ Laur. 85,18: δὲ καὶ Philop. 497,6 14 ἀμελήσειε] ἐθελήσειε B 15 αὐτὰ Vat. 1025, Spengel e coni. ἔχει B_1 17 κοινωνόν] cf. Simpl. 523,16 19 ᾖ MWB: ἦν L οὐκ superscr. in B 20 ὅτι — — ἔστιν (ἔστι τι E) ὁ τόπος Aristot. 208b1 ὑπολάβοι ἄν scripsi: ὑπολάβοιεν libri: ὑπολάβοι Spengel 21 ὕδωρ M: ὕδωρ ἦν WBL (ἦν ὕδωρ Simpl 524,5)

ὕδατος ἀὴρ ἔνεστι νῦν, καθάπερ ἐν τοῖς ἀγγείοις· καὶ μένει μὲν ὁ αὐτὸς 254 τόπος, δέχεται δὲ ἕτερα καὶ ἕτερα τῶν σωμάτων. ἐκ δὴ τούτου δύο ἂν τις ἅμα πιστεύσειε τό τε εἶναι τὸν τόπον καὶ ἕτερον ἐκείνων εἶναι, ἃ δέχεται· ἔτι φέρεται ἕκαστον τῶν σωμάτων εἰς τὸν αὑτοῦ τόπον μὴ κωλυόμενον, πῦρ μὲν ἄνω, κάτω δὲ γῆ. τοῦτο τοίνυν ἐπιδείκνυσιν οὐ μόνον, ὅτι ἔστι τι ὁ τόπος, ἀλλ' ὅτι καὶ ἔχει τινὰς διαφορὰς οἰκείας καὶ οἷον δυνάμεις, τὸ ἄνω καὶ κάτω καὶ τὰς λοιπὰς διαστάσεις, ἐφ' ἃς κινεῖται τὰ σώματα. μὴ γὰρ δή τις ὑπολάβῃ τῇ πρὸς ἡμᾶς σχέσει μόνον τὸ ἄνω καὶ κάτω καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν εἶναι καὶ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, ἀλλ' ἴστω πολλῷ πρότερον, ὅτι καὶ τῇ φύσει ταῦτα διώρισται, ἡ διαφορὰ δὲ οὐκ ἄδηλος. πρὸς ἡμᾶς μὲν γὰρ ταὐτὸν πολλάκις τὸ ἄνω καὶ κάτω, οἷον ὁ κέραμος τῆς οἰκίας νῦν μὲν ἄνω, ἀνελθοῦσι δὲ ἐπὶ τὸ στέγος γίνεται κάτω καὶ ὁ στύλος νῦν μὲν δεξιός, μεταστάντι δὲ εὐώνυμος· τὸ δὲ τῇ φύσει κάτω καὶ ἄνω ταῖς τῶν φυσικῶν σωμάτων κι|νήσεσι διακέκριται, 255 ἄνω μὲν ἐφ' ὃ κινεῖται τὸ πῦρ καὶ τὸ κοῦφον, κάτω δὲ ἐφ' ὃ τὰ βαρέα καὶ γεηρά, καὶ ταῦτα οὐ μόνον τῇ θέσει πρὸς ἄλληλα πάμπολυ διέστησεν ἡ φύσις, ἀλλὰ καὶ τῇ δυνάμει· δεκτικὰ γάρ ἐστι τῶν μήκιστον διαφερόντων. μάλιστα δὲ δῆλον γίνεται, ὅτι μὴ ταὐτὸν τό τε πρὸς ἡμᾶς ἄνω καὶ κάτω καὶ τὰ φύσει διωρισμένα ὡς ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν θεωρημάτων· ταῦτα γὰρ καθ' αὑτὰ μὲν οὔτε ἔχει τόπον οὔτε κινεῖταί που (οὐδὲ γάρ ἐστιν ὅλως καθ' ἑαυτά), τῇ δὲ πρὸς ἡμᾶς σχέσει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ δύναται καὶ νοεῖσθαι καὶ γράφεσθαι, ἀλλ' οὐχ ὥστε ἔχειν φύσει τούτων ἕκαστον, ἀλλὰ τῇ παρ' ἡμῶν ἐπινοίᾳ· ὡς γὰρ νοοῦμεν αὐτά, οὕτως καὶ τόπον αὐτοῖς συμφανταζόμεθα μὴ ὑπάρχοντος αὐτοῖς κατὰ φύσιν τόπου. καὶ οἱ τὸ κενὸν δὲ εἰσάγοντες ὡς τόπον αὐτὸ εἰσάγοιεν ἄν· τὸ γὰρ κενὸν νοοῦμεν, εἴγε ἐστὶν οὐδὲν ἄλλο ἢ τόπος σώματος ἐστερημένος· ἱκανὰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα δεῖξαι, ὅτι ἔστιν τι ὁ τόπος, οὐκ ἀτιμαστέον δὲ οὐδὲ τὸ ποιητικὸν φῦλον οὐδὲ Ἡσίοδον, ὃς καὶ πρῶτον ἁπάντων τὸν τόπον ποιεῖ· τὸ γὰρ χάος τοῦτο βούλεται αὐτῷ σημαίνειν ὡς δέον πρῶτον χώραν τινὰ ὑπάρξαι τοῖς οὖσι· καὶ γὰρ οὗτος ἦν ὡς ἔοικε τῶν οἰομένων πάντα τὰ

---

1 ἔνεστι] ἐκεῖ ἔνεστιν E Aristot. 208b3; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 14 μένει] cf. Simpl. 524,22 1. 2 τὸν αὐτὸν τόπον F Aristot. 208b4: τοῦτον post τόπον add. EG: ante τόπον I 2 δὴ M: δὲ WBL τούτου MWB: τούτων L 2. 3 ἄν τις ἅμα MW: ἅμα ἄν τις BL 4 αὑτοῦ Aristot. 208b11: αὐτοῦ MW: ἑαυτοῦ BL 5 γῆ δὲ κάτω B 7 τὸ ἄνω καὶ κάτω] sic E quoque Aristot. 208b13 (τό τε ἄνω καὶ τὸ κάτω cett.) λοιπὰς] διὰ λοιπὰς M 8 ὑπολάβῃ Spengel: ὑπολάβοι libri σχέσει] cf. Philop. 499,31 10 ἴστω] ἔστω M 12 κέραμος et (13) στύλος] cf. Simpl. 525,18 et 26 13 'malim μεταστᾶσι aut supra ἀνελθόντι' Spengel 14 διακέκριται] cf. Philop. 500,4 15 καὶ τὸ κοῦφον] om. B: τοῦτο κοῦφον W ἐφ' ὃ MWB et Spengel e coni.: ἐφ' ᾧ L 17 δεκτικὰ κτλ.] cf. Simpl. 525,29 19 τὰ φύσει MW: τὰ τῇ φύσει BL 22 φύσει] sic FGI quoque Aristot. 208b25 (φύσιν E); cf. Alexander apud Simpl. 526,16 sqq. (Diels *Zur Textgesch.* p. 22) 23 ἐπινοίᾳ] cf. Philop. 500,19 24 συμφανταζόμεθα W (συμ superscr.) 25 εἰσάγειεν L 26 τόπον σώματος ἐστερημένον W 28 Ἡσίοδον] Theog. 116

ὄντα εἶναί που. εἰ δὲ Ἡσίοδος ὀρθῶς λέγει, θαυμαστή τις ἡ τοῦ τόπου 255 φύσις ἀναφαίνεται. πρώτη γάρ ἐστιν ἁπάντων τῶν ὄντων, εἴγε ἅπασι προϋποβέβληταί· καὶ τῶν μὲν ἄλλων οὐδέν ἐστιν ἄνευ τόπου, τὸ χάος δὲ καὶ ἄνευ τῶν ἄλλων· προϋπῆρξε γὰρ τῶν ἄλλων τῷ χρόνῳ. ἀλλὰ καὶ τῇ φύσει πρῶτος ὁ τόπος· συναναιρεῖ μὲν γάρ, οὐ συναναιρεῖται δέ· οὐ γὰρ ἀπόλ|λυται τῶν ἐν αὐτῷ φθειρομένων· οὐ γὰρ εἰ τὸ πῦρ φθαρείη, συν- 256 απόλλυται καὶ ὁ τόπος, φθειρομένου δὲ τοῦ τόπου συμφθείρεται καὶ τὰ ὄντα, εἰ τὸ μηδαμοῦ εἶναι ταὐτὸν τὸ μὴ εἶναι.

Ἀλλ᾽ ὅρα, μὴ περαιτέρω τοῦ δέοντος τὸν τόπον ἀποσεμνύνωμεν· σκέψαι γὰρ καὶ τοὺς ἐναντίους λόγους, οἳ πρὸς τῷ μηδὲν αὐτῷ προστιθέναι καὶ καθάπαξ αὐτὸν ἀναιροῦσιν. 'εἰ γὰρ ἐπιχειρήσεις', φασί, 'τί ἐστιν ὁ τόπος ἀποδιδόναι, εἰς τὸ μὴ εἶναι αὐτὸν ὁμολογεῖν περιαχθήσῃ· πρῶτον γὰρ εἴς τι γένος ἀνάξεις τὸν τόπον, ἢ δῆλον ὅτι εἰς σῶμα· καὶ γὰρ ὁ τόπος ἐπὶ τρία διέστηκεν. ἀλλ᾽ οὕτω τὸ πάντων ἀτοπώτατον ἀπαντήσεται· σῶμα γὰρ διὰ σώματος χωρήσει δι᾽ ὅλου καὶ δύο σώματα τὸν αὐτὸν ἐφέξει τόπον· εἰ γὰρ καὶ ὁ τόπος σῶμα καὶ τὸ γενόμενον ἐν αὐτῷ σῶμα καὶ ἴσα τοῖς διαστήμασιν ἄμφω, τὸ σῶμα ἔσται ἐν ἴσῳ ἑτέρῳ σώματι'. τοῦτο δὲ Χρυσίππῳ μὲν καὶ τοῖς ἀπὸ Ζήνωνος ⟨ἐν⟩ δόγμασίν ἐστιν, οἱ παλαιοὶ δὲ ἀπάγουσιν ὡς εἰς ἀδύνατον ἐναργῶς καὶ πολλοὶ παρίστανται τῷδε τῷ λόγῳ γενικῶς, ὅ τε Ἀφροδισιεὺς Ἀλέξανδρος ἐν τῷ περὶ κράσεως συγγράμματι καὶ τοῖς ὑπομνήμασιν τοῖς φυσικοῖς καὶ ἄλλοι τινές, οἷς οὐ χαλεπὸν ἐντυχεῖν. εἰ δὲ σῶμα οὐκ ἔστιν ὁ τόπος, σχολῇ γ᾽ ἂν ἕτερόν τι φανείη δυνάμενον εἶναι· τὸ γὰρ εἰς τρία διεστάναι τοῦ σώματός ἐστιν μόνου. ἀλλὰ δέχεται ὕδωρ ἐξ ἀέρος· τοῦτο γὰρ ὑπολαμβάνομεν τὴν ὕπαρξιν δεικνύναι τοῦ τόπου. ὅσα δὲ ὡς οὐ διαφεύγει καὶ τοῦτο δυσχερεῖς τινὰς ἀτοπίας· ὅταν γὰρ ὕδωρ ὁ τόπος δέχηται, ἐν ᾧ πρότερον ἀὴρ | ἦν, 257 δῆλον ὡς καὶ τὴν ἐπιφάνειαν δέχεται τὴν τοῦ ὕδατος, ὥσπερ πρότερόν γε τὴν τοῦ ἀέρος· εἰ δὲ τὴν ἐπιφάνειαν δέχεται, δέξεται καὶ τὰς γραμμάς, δέξεται καὶ τὰ σημεῖα. ἔσται τοίνυν τις καὶ σημείου τόπος ὥσπερ καὶ σώματος· ἀλλὰ ἀδύνατον. τί γὰρ διοίσει τῆς στιγμῆς ὁ τόπος τῆς στιγμῆς; οὐδὲ τῆς γραμμῆς οὐδὲ τῆς ἐπιφανείας· τί γάρ ἐστιν ὁ τόπος τῆς ἐπιφανείας παρ᾽ αὐτὴν τὴν ἐπιφάνειαν; μείζων μὲν γὰρ αὐτῆς οὐκ ἔστιν (ᾧ γὰρ περιττεύει μέρει, τούτῳ μηδὲν αὐτῆς περιέχον, ὁ δὲ τόπος ἐστὶ κατὰ

1 ἡ om. E Aristot. $208^{b}34$; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 14 5 συναναιρεῖ κτλ.] cf. Simpl. 527,34 sq. 8 ταὐτὸν (i. e. *pariter*) τὸ WBL: ταὐτὸν τῷ W et Spengel e coni. 9 ἀποσεμνύνωμεν MW: ἀποσεμνύνομεν BL 10 τῷ] τὸ B 11 φασί MWB: φησί L 12 περιαχθήσῃ] cf. Philop. 504,12 13 ἢ MWB (cf. e. g. Simpl. 576,7): καὶ L 14 ἐπὶ τρία] τριχῇ Philop. 505,6 17 ἔσται (αι e corr.) B 18 τοῦτο δὲ κτλ.] cf. Simpl. 530,10 sqq. ἐν add. Diels 20. 21 κράσεως συγγράμματι scripsi (κράσεως Diels): κράσεων γράμματι libri 23 διεστάναι M, Spengel e coni.: διιστάναι WBL 26 δέχοιτο B_1 27 δέχεται—(28) ἐπιφάνειαν om. B γε superscr. W 30 τί γὰρ—στιγμῆς et (32) μείζων—(106,1) ἐπιφάνεια] exscr. Philop. 511,23 sqq. ὁ τῆς στιγμῆς τόπος αὐτῆς τῆς στιγμῆς Philop. 32 μεῖζον B (et K Philoponi) 33 τούτῳ libri et Philop.: τοῦτο Philoponi G_1, Spengel tacite περιέχον MW_1BL (et G_1 Philoponi): περιέχει W_2: περιέχων Philop. ὁ δὲ] οὐδὲ B_2, Philop. (commate deleto)

τοῦτο), ἴσως δὲ ὂν αὐτὸ τοῦτό ἐστιν ἐπιφάνεια. εἰ δὲ τόπος μὲν τῆς 257 γραμμῆς οὐ διοίσει γραμμῆς καὶ δεχόμενος ἐπιφάνειαν οὐχ ἕτερός ἐστι παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ περιέχον σημεῖον καὶ αὐτὸς σημεῖόν ἐστιν καί, ὅταν σώματος γένηται χώρα, σῶμα γενήσεται. ὅλως δὲ τῶν ὄντων ἕκαστον ἢ στοιχεῖόν ἐστιν ἢ ἐκ στοιχείων συνέστηκεν, εἴτε σῶμά τις εἴτε ἀσώματον λέγει· ἔστι δὲ τῶν μὲν σωμάτων σώματα καὶ τὰ στοιχεῖα, τῶν δὲ ἀσωμάτων ἀσώματα, ἐν οὐδενὶ δὲ τούτων ὁ τόπος οὐδὲ ἐν τοῖς νοητοῖς (μέγεθος γὰρ ἔχει) οὐδὲ ἐν τοῖς σώμασι (σώματα μὲν γὰρ ὡς προειρήκαμεν δέχεται). τὸ δὲ καὶ πρῶτον λεγειν τὸν τόπον καὶ ὡς ἀρχὴν πορρωτέρω σφαλλομένων ἐστίν· πῶς γὰρ ἔσται ἀρχή; πότερον ὡς ὕλη; τί οὖν ἐξ αὐτοῦ συνέστηκεν; ἀλλ᾽ ὡς εἶδος; ἀλλ᾽ ὡς τὸ κινοῦν; ἀλλ᾽ ὡς οὗ ἕνεκεν; ἀλλὰ πῶς; ἔχοι δ᾽ ἄν τινα λόγον καὶ ἡ Ζήνωνος ἀπορία, ὡς εἰ εἴη τῶν ὄντων ὁ τόπος, καὶ αὐτὸς ἂν ἐν τόπῳ εἴη καὶ ἡ τούτου τοῦ τόπου τόπος καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον. εἰ δὲ τὸ κενόν τις ἀναιροίη παντάπασιν, ὥσπερ ἔχει καὶ τἀληθές, | δῆλον ὡς, εἰ τόπος ἐστίν, οὐκ ἂν εἴη ποτὲ κενὸς 258 σώματος, ἀλλὰ πᾶς ἐμπέπλησται τόπος· εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, περὶ τῶν αὐξανομένων τί λέξομεν; ᾧ γὰρ μείζω γίνεται σώματι, τούτῳ πόθεν ὑπάρξει τόπος; πάντα γὰρ ἤδη κατέχεται. ἀνάγκη δὴ μείζω γίνεσθαι τὸν τόπον καὶ συνογκοῦσθαι τῷ σώματι. πῶς οὖν ἢ πόθεν αὔξεται τόπος; χαλεπὸν γάρ ἐστιν ἀποδοῦναι. καλῶς οὖν ὡς ἔοικεν εἴρηται· ὁ πειραθεὶς ἀποδοῦναι, τι ἐστι τόπος, ὁμολογεῖν αὐτὸν μὴ εἶναι ἀναγκασθήσεται.

2. Πάλιν οὖν ἄλλην ἀρχὴν ποιησάμενοι λέγομεν, ὅτι τόπος ὁ μέν τις πρῶτος λέγεται, ὁ δὲ κατ᾽ ἄλλο· κατ᾽ ἄλλο μὲν ὁ κοινὸς πλειόνων σωμάτων, πρῶτος δὲ ὁ ἑκάστου ἴδιος μόνου. κατ᾽ ἄλλο μὲν καὶ τὴν οἰκίαν ὅλην σοῦ τόπον εἴποιμι ἂν καὶ τὴν πόλιν, μᾶλλον δὲ καὶ τὴν γῆν ἢ καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὸν οὐρανόν. ἀλλὰ τίς ἐστιν ὁ πρῶτός σου τόπος; ὃς περιέχει οὐδὲν πλέον ἢ σέ· διὰ γὰρ τοῦτον καὶ τὰ ἐφεξῆς ἀληθεύσεται· εἰ γὰρ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅτι ἐν τῷδε αὐτῆς τῷ τόπῳ, ὅς σοι ἐφαρμόζει, καὶ εἰ ἐν τῇ πόλει, ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ εἰ ἐν τῇ γῇ, ὅτι ἐν τῇ πόλει· ἀλλ᾽ εἴπερ ὁ

---

1 ἴσως MBL (et K Philoponi): ἴσος W, Philop. ὂν M (et K Philoponi): ὢν WBL, Philop. duplicis recensionis vestigia et per Themistii et per Philoponi codices sparsa esse adparet ἐπιφάνεια] στιγμή Philop. εἰ δ᾽ ὁ τόπος W μὲν om. W 2 ἐστι MW: ἔσται BL 3 περιέχων W_2 αὐτὸς MWB: αὐτὸ L 4 ὅλως B 6 λέγει MW_1: λέγοι W_2BL τὰ om. a 7. 8 οὐδὲ—οὐδὲ] ‘malim οὔτε—οὔτε’ Spengel (v. 8 οὔτε W) 8 ἐν τοῖς σώμασι MW: ἐν σώματι BL γὰρ superscr. B 9 post δέχεται add. σῶμα δὲ οὐκ ἔστιν W δὲ καὶ MWB: δὲ κἂν L 11 αὐτοῦ MWB (in L compendium scripturae), Aristot. 209a21: αὐτῆς Laur. 85,18: αὐτῷ a 12 εἰ om. B_1 12. 13 τι τῶν ὄντων FG Aristot. 209a23; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 10 14 ἀναιροῖ B ὥσπερ MW: ὥσπερ οὖν BL 17 λέξομεν MWB, Victorius e coni. (ἐροῦμεν Aristot. 209a27): λέξωμεν L 18 δὴ (ἡ in ras.) M 20 post ἀποδοῦναι add. τί ἐστιν L ὁ] ὡς ὁ W πειρασθεὶς M 21 τί ἐστιν ὁ τόπος BL 22 λέγωμεν B 23 ὁ δὲ κατ᾽ ἄλλο κτλ.] cf. Philop. 519,1 25 πόλιν] cf. Simpl. 536,14 sq. 28 εἰ—(29) πόλει et (106,2) εἰς τοῦτο—(106,4) μεταξύ] cf. Simpl. 536,33 sqq. 29 εἴπερ] εἰ δὴ Aristot. 209b1 (sed E e corr.)

κυρίως τόπος ἐστι τὸ πρῶτον περιέχον ἕκαστον τῶν σωμάτων, πέρας τι 258 ἂν εἴη ὁ τόπος· εἰς τοῦτο γὰρ περατοῦται τὰ σώματα καὶ εἰς πρῶτόν γε τοῦτο (οὐ γὰρ δὴ εἰς ἄλλο τι πρὸ αὐτοῦ) καὶ προσεχῶς γε εἰς τοῦτο (οὐδὲν γὰρ μεταξύ). εἰ δὲ ὁ τόπος καὶ πέρας καὶ πρῶτον καὶ προσεχές, τὸ εἶδος ἀναφαίνεται ἑκάστου καὶ τόπος ἑκάστου· ἐκεῖνο γὰρ τὸ | πρώτως περατοῦν 259 καὶ ὁρίζον ἕκαστον τῶν σωμάτων καὶ τὴν ὑποκειμένην ὕλην τοῖς μεγέθεσιν. οὕτω μὲν οὖν σκοποῦσι τὸ εἶδος ἂν τόπος δόξειεν εἶναι. εἰ δὲ ἄλλο τι τῶν περὶ τὸν τόπον ὑπαρχόντων νοήσαιμεν, μᾶλλον ἂν ἡ ὕλη φανείη προσημμένη τῷ τόπῳ. δοκεῖ μὲν γὰρ εἶναι τόπος διάστημα τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ σώματος, τοιοῦτον δέ τι καὶ ἡ ὕλη φαντάζεται. ὁρισθεῖσα μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ εἴδους καὶ περισχεθεῖσα ἐπιπέδοις καὶ πέρασι μέγεθος γίνεται καὶ σῶμα· καθ' ἑαυτὴν διάστημα μέν ἐστιν, διάστημα δὲ ἀόριστον· ὅταν γὰρ ἀφαιρεθῇ τῆς σφαίρας τὸ πέρας καὶ τὰ συμβεβηκότα, λείπεται οὐδὲν παρὰ τὴν ὕλην καὶ τὸ διάστημα· οὐ γὰρ ἐν τῷ πέρατι τὸ διάστημα, ἀλλὰ ὁρίζεται μὲν ὑπὸ τούτων, ἔστι δὲ οὐκ ἐν τούτοις ἀλλ' ἐν τῷ ὑποκειμένῳ. ἔστι μὲν οὖν καὶ διὰ τοῦτο προσοικειοῦν τῇ ὕλῃ τὸν τόπον, μᾶλλον δὲ ὅτι δέχεται πλείους μορφάς τε καὶ εἴδη τὰ ἐν τοῖς σώμασιν ὁ αὐτὸς μένων. ἀπὸ γὰρ ταύτης τῆς ὁμοιότητος καὶ Πλάτων τὴν ὕλην καὶ τὴν χώραν ταὐτόν φησιν εἶναι ἐν τῷ Τιμαίῳ· τὸ γὰρ μεταλαμβάνον τῶν εἰδῶν (ὅπερ ὕλη) καὶ τὴν χώραν (ὅπερ ἐστὶν ὁ τόπος) ταὐτὰ λέγει. καίτοι τὴν ὕλην ἄλλως μὲν ἐν Τιμαίῳ φησὶ δέχεσθαι τὰ εἴδη, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς ἀγράφοις δόγμασιν· ἐκεῖ μὲν γὰρ κατὰ μέθεξιν, ἐν τοῖς ἀγράφοις δὲ καθ' ὁμοίωσιν. ἀλλ' ὅμως, ὅπερ εἶπον, δόξειεν ἂν ταὐτὸν ἀποφαίνεσθαι ὕλην καὶ τόπον· λέγουσι μὲν γὰρ ἅπαντες εἶναί τι τὸν τόπον, τί δ' ἐστὶν μόνος οὗτος ἐπεχείρησεν ἀποδοῦναι· ἀλλ' ἔοικε μεταφορικῶς κεχρῆσθαι τῷ ὀνόματι· οὐδὲν γὰρ διασαφεῖ περαιτέρω. ἡ μέντοι χαλεπότης τοῦ σκέμματος καὶ | ἐντεῦθεν δήλη· εἴτε γὰρ εἶδος 260 εἴτε ὕλη μᾶλλον ὁ τόπος, χαλεπὸς ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος· εἰς γὰρ τὰς ἀρχὰς ἄπεισιν ὧν ἡ θέα καθ' αὑτὴν ἀκροτάτη καὶ οὐ ῥᾳδία, διότι πειρώμεθα χωρίζοντες γινώσκειν ἃ γνῶναι χωρὶς ἀλλήλων οὐχ οἷόν τε.

1 κυρίως] κυριώτατοι (i. e. κυριώτατα, quod exhibet Philop. 514,26) W 2 τῶν σωμάτων ἕκαστον E Aristot. 209^{b}2 3 δὴ W, Victorius e coni.: δεῖ WBL: om. Simpl. τι] superscr. W, τι $\overset{\omega}{\tau}$ (compendio ambiguo) B γε om. B 4 προσεχὴς W 5 ἐκεῖνο—(6) σωμάτων] Simpl. 536,21 sq. πρώτως] πρότερον L 8 ὑπαρχόντων] cf. Philop. 515,13 8. 9 προσημμένη W: προσημένη M: προσήκειν BL 9 τόπος MW: ὁ τόπος BL τὸ διάστημα FGI Aristot. 209^{b}6 (τὸ om. E) 10 δέ (δ e corr.) B ὁρισθεῖσα κτλ.] cf. Simpl. 537,15 sq. 12 ἑαυτὴν M: ἑαυτὴν δὲ WBL 14 καὶ] ταὐτὸν δὲ εἰπεῖν Simpl. 537,17: ἢ Philop. 515,18 15 οὐκ] καὶ M 16 προσεοικέναι Philop. 520,28 18 μένων] cf. Philop. 515,23 ὁ Πλάτων FGI Aristot. 209^{b}11 (ὁ om. E) 19 ταὐτό E Aristot. 209^{b}12: τὸ αὐτό FGI 22 τοῖς] sic E_1 Aristot. 209^{b}14: τοῖς λεγομένοις E_2FGI 24 ἀποφαίνεσθαι M marg. (γρ) WBL: εἶναι M text. πάντες E Aristot. 209^{b}16 25 τὸν om. E Aristot. ib. 26 μεταφορικῶς] ex Alexandro haec; cf. Simpl. 540,22 27 χαλεπώτης L εἴτε γὰρ—(30) οὐχ οἷόν τε] exscr. Philop. 521,29 sqq. τὸ εἶδος et ἡ ὕλη Aristot. 209^{b}19. 20 (ἡ om. FG)

Ἀλλὰ μὴν ὅτι ἀδύνατον ὁποτερονοῦν εἶναι τὸν τούτων τόπον, οὐ 260 χαλεπὸν ἰδεῖν· ταῦτα μὲν γὰρ ἀχώριστα τοῦ πράγματος, ὁ τόπος δὲ οὔ· ἐν ᾧ γὰρ ἦν ἀήρ, ἐν τούτῳ πάλιν γίνεται ὕδωρ ἀντιμεθισταμένων ἀλλήλοις τῶν σωμάτων ὡς ἔφαμεν· οὐδὲ γὰρ ὅλως τι τοῦ σώματος ὁ τόπος οὐ μέρος οὐ πάθος οὐχ ἕξις οὐ δύναμις· οὐδὲν γὰρ τούτων χωρίζεται, ὁ τόπος δὲ χωριστὸς ἑκάστου. καὶ γὰρ δοκεῖ τοιοῦτόν τι εἶναι ὁ τόπος οἷον τὸ ἀγγεῖον· ἔστι γὰρ τὸ ἀγγεῖον τόπος μεταφορητός, τὸ δὲ ἀγγεῖον οὐδὲν τοῦ πράγματός ἐστιν. ἆρ' οὖν, εἴποι τις ἄν, οὐδὲ συμβεβηκός ἐστι τοῦ σώματος, εἴπερ καὶ χωριστός; ἢ οὐ τοῦ σώματος κατὰ συμβεβηκός, οὗ χωρίζεται, ἀλλὰ τοῦ περιεχομένου πέρας ἐστὶν καὶ ἐπιφάνεια; ὕλη δὲ οὐκ ἂν εἴη καὶ δι' ἄλλον λόγον· ἡ μὲν γὰρ περιέχεται, ὁ δὲ περιέχει· καὶ ἔτι ὁ μὲν τόπος ἕτερος καὶ ἔξω τοῦ πράγματος, οὔτε δὲ ἡ ὕλη οὔτε τὸ εἶδος τοιαῦτα. Πλάτων δὲ εἰ σφόδρα βούλεται τὴν ὕλην ποιεῖν τόπον, ὅρα αὐτὸν καὶ τὰς ἰδέας ἐν τόπῳ λέγειν καὶ τοὺς εἰδητικοὺς ἀριθμούς· καὶ γὰρ τούτοις ὑποτίθησι τὴν ὕλην, ὥσπερ ἔφην, ἣν ποτὲ μὲν τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, ποτὲ δὲ τὸ μεθεκτικὸν ὀνομάζει. χωρὶς δὲ τούτων, εἰ τὰ κινούμενα κατὰ φύσιν ἐπὶ τοὺς οἰκείους φέρεται τόπους, ἐπὶ δὲ τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος οὐδὲν φέρεται (σὺν αὐτῷ γὰρ καὶ ἐν αὐτῷ τούτων ἑκάτερον), οὐδέτερον τούτων τόπος ἔσται; ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε μάθοιμι, πῶς ἂν ὅλως καὶ κινοῖτο τὰ σώματα | ἔχοντά γε τὸν οἰκεῖον ἀεὶ σὺν ἑαυτοῖς τόπον, εἰ 261 τούτων θάτερον τόπος· πῶς δὲ τὸ ἄνω καὶ κάτω διοίσει λοιπὸν ἐν τοῖς τόποις ἢ πῶς ἐπ' αὐτὰ κίνησις ἔσται; τί γὰρ ἐν τῇ ὕλῃ τὸ ἄνω καὶ κάτω; τί δὲ ἐν τῷ εἴδει; περὶ ταῦτα δὲ ζητητέον τὸν τόπον, ἐφ' ἃ τοῖς σώμασιν ἡ κίνησις ἡ κατὰ φύσιν. εἰ δὲ ἔσται τόπος ἢ ὕλη ἢ μορφή, συγκινεῖται δὲ ταῦτα τοῖς σώμασι καὶ συμπαραγίνεται οὗπερ τὸ πρᾶγμα, πρῶτον μὲν ἄτοπον κινεῖσθαι τοὺς τόπους, ἔπειτα πῶς οὐκ ἔσται ὁ τόπος ἐν τόπῳ; εἰ γὰρ τὸ σῶμα γίνεται ἐν τόπῳ, ὅταν ἔνθεν ἐκεῖσε μεταβαίνῃ, δῆλον ὅτι καὶ τὸ εἶδος ἐν τόπῳ· συμμεθίσταται γάρ. ὅταν τοίνυν εἰς ἄλληλα μεταβάλλῃ τὰ σώματα καὶ γένηται ἐξ ἀέρος ὕδωρ, εἰ μὲν τὸ εἶδος

1 μὴν] μὴν καὶ E Aristot. 209b21; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 14 εἶναι τὸν τούτων τόπον M: εἶναι τούτων τὸν τόπον B: τούτων εἶναι τὸν τόπον W (et Aristot. 209b22): εἶναι τούτων τόπον L 3 ἀὴρ ἦν Aristot. 209b24 (ἦν om. F) 4 ὡς φαμὲν FGI Aristot. 209b25 ὁ τόπος om. L 6 ἑκάστου] ἑκάστου ἐστίν E Aristot. 209b27: ἐστὶν ἑκάστου FGI καὶ γὰρ δοκεῖ] δοκεῖ γὰρ E Aristot. 209b28; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 14 9 κατὰ om. a 10 οὗ MWBa: οὗ οὐ L 13 Πλάτων κτλ.] ex Alexandro; cf. Simpl. 546,13sqq. Πλάτων] πάντων B_1: παρόντων M (corr in marg.) τόπον M, Philop. 524,5: τὸν τόπον WBL 14 ὅρα (ω supra o) B αὐτὸν M marg. B_2L: αὐτῷ M text. WB_1 15 τούτοις BL: τούτους MW τὴν ὕλην] τῇ ὕλῃ W ἣν] ἣν B: ἢ Spengelii ed. (typoth. errore) 16. 17 εἰ τὰ κινούμενα κτλ.] ex Alexandro; cf. Simpl. 547,2sqq. 18 αὐτῷ M (compendio ambiguo, quod pro αὐτὸν possit accipi) αὐτῷ] αὐτῷ M: ἑαυτῷ WBL 19 ἡδέως] ὁμοίως M 21 τὸ om. a 22 ἐπ'] αὐτὸν W 23 ταῦτα δὴ B 24 εἰ] ἡ BL_1 ἢ ὕλη ἢ μορφὴ] cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 6 27 ἐνθένδε W ἐκεῖσεν L μεταβαίνει B 28 συμμεθίσταται] cf. Simpl. 548,11 29 εἰ μὲν κτλ.] ex Alexandro; cf. Simpl. 549,26sqq.

ἐρεῖς τὸν τόπον, φθείρεις τὸν τόπον (φθείρεται γὰρ τὸ εἶδος ἐν ταῖς μετα- 261 βολαῖς· τίς δὲ τόπου φθορά, χαλεπὸν ἀποδοῦναι)· εἰ δὲ τὴν ὕλην, διὰ τί ἐν ἄλλῳ τόπῳ γίνεται τὸ ὕδωρ καίτοι τῆς ὕλης οὐκ ἐκστὰν οὐδὲ χωρισθὲν ἐξ αὐτοῦ: αὕτη γάρ, φησι, μένουσα δέχεται διαφέροντα εἴδη. ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν προηπορήσθω.

3. Λέγομεν δὲ ἐφεξῆς, ποσαχῶς τὸ ἔν τινι λέγεται· προὔργου γὰρ ἄν τι γένοιτο πρὸς τὸν λόγον. ἕνα μὲν δὴ τρόπον ὡς ὁ δάκτυλος ἐν τῇ χειρὶ καὶ ὅλως τὸ μέρος ἐν τῷ ὅλῳ. ἄλλον δὲ ὡς τὸ ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν, ὡς τὸ πρόσωπον ἐν ὀφθαλμοῖς καὶ ῥινὶ καὶ στόματι. ἄλλον δὲ ὡς τὸ εἶδος ἐν τῷ γένει, ὡς ἄνθρωπος ἐν τῷ ζῴῳ. ἄλλον δὲ ὡς τὸ γένος ἐν τῷ εἴδει, ὡς τὸ ζῷον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· καὶ μὴ θαυμάσῃς, εἰ τὸ ζῷον ἐν 262 τῷ ἀνθρώπῳ λέγεται εἶναι, τὸ πλεῖον ἐν τῷ ἐλάττονι· εἰ γὰρ ἐπιστήσειας ἀκριβῶς, σχεδὸν ὡς μέρος εὑρήσεις τὸ ζῷον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· ἐν γὰρ τῷ λόγῳ αὐτοῦ περιέχεται. ἔν τινι δὲ λέγεται καὶ ὡς τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ, ὡς τὸ βάθρον ἐν τῷ ξύλῳ καὶ ὑγεία ἐν θερμοῖς καὶ ψυχροῖς. ἕκτον ὡς ἐν βασιλεῖ τὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὅλως ἐν τῷ πρώτῳ κινητικῷ, ὥσπερ Ὅμηρος 'Διὸς δ' ἐν γούνασι κεῖται'. ἕβδομον ὡς ἐν τῷ τέλει καὶ τῷ ἀγαθῷ· 'πάντα μοι κεῖται ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ'. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι τρόποι τοῦ ἔν τινι, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰρημένων καὶ τῶν παραλελειμμένων κυριώτατός ἐστι, καθ' ὃν ἔν τινι λέγεται τὸ ὡς ἐν ἀγγείῳ καὶ ὡς ἐν τόπῳ.

Τούτων ἡμῖν διωρισμένων ζητητέον ἐφεξῆς, εἴ τι δύναται ἔν τινι εἶναι, ὡς ἐν ἑαυτῷ, καὶ πότερον οὗτος ὁ τρόπος ὑφ' ἕνα πίπτει τῶν εἰρημένων ἢ ἀδύνατόν τι παντελῶς αὐτὸ εἶναι ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ τοῦτο ἀληθές, ὅτι πᾶν ἢ οὐδαμοῦ ἢ ἐν ἄλλῳ, ὡς λέγομεν τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἐν ἑαυτῷ. γνωστέον τοίνυν, ὡς οὐ πρώτως λέγομεν, ἀλλὰ κατ' ἄλλο, ὅτι γὰρ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ὅλου τούτου τὸ μόριον ἐν ἄλλῳ μορίῳ· οὕτω γὰρ δύναται μόνως αὐτό τι εἶναι ἐν ἑαυτῷ,

2 τίς — ἀποδοῦναι] cf. Simpl. 549,15 sqq.; Philop. 526,5 4 αὐτοῦ M: αὐτῆς WBL τὰ διαφέροντα Alexander apud Simpl. 550,4 5 προηπορείσθω M 6 λέγωμεν W: ληπτέον Aristot. 210a14 (λεκτέον E); cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 14 ποσαχῶς] cf. Simpl. 551,11 7 γένηται M χειρί M (ει in ras.) 8 ἄλλον δὲ τρόπον ὡς E Aristot. 210a16 ἐν om. L ὡς — (9) ῥινὶ] cf. Simpl. 550,21 10 'malim ὁ ἄνθρωπος' Spengel τῷ om. L (et Aristot. 210a18 praeter F) 11 τὸ et τῷ om. Simpl. 551,27 καὶ μὴ — (12) ἐλάττονι] cf. Philop. 528,25 12 εἶναι om. L γὰρ MW: γοῦν BL 14 περιέχεται] cf. Simpl. 551,28 ἔν τινι] ἔτι Aristot. 210a20 15 βάθρον] σάθρον B ante ὑγεία add. ἡ W_2 (inc.) BL et Aristot. ibid. ὑγίεια MW 17 διὸς δ' ἐν L, Laur. 85,14; Simpl. 552,12;
δὲ
Philop. 529,9: δυὸς ἐν M: διὸς δὲ ἐν W: διὸς B; 'immo θεῶν δ' ἐν' Spengel 17. 18 τἀγαθῷ BL 18 ante πάντα add. ὡς L_2a; cf. 57,15 ubi similem in modum ante exemplum οἷον abest 19 παραλελειμένων L; cf. praeterea Philop. 529,16 κυριώτατον (ut Aristot. 210a24) Laur. 85,14 (in M compendium ambiguum) 20 ὡς alt.] ὅλως Aristot. ibid. 22 πότερον cf. Simpl. 553,21 23 τι παντελῶς αὐτὸ εἶναι M (cf. Philop. 529,22): τι παντελῶς εἶναι αὐτὸ W: παντελῶς αὐτό τι εἶναι BL ἀλλὰ MWB: ἀλλ' εἰ L (puncto ante ἀλλ' posito) 24 πᾶν] sic E quoque Aristot. 210a26: πάντα FI: om. G ὡς M: πῶς BL: πῶς οὖν W 27 οὕτω] οὔτε W

ἐπειδὴ τὸ μέρος ἐν τῷ μέρει ὡς καὶ αὐτοκίνητον λέγεται τὸ ζῷον, ὅτι τὸ 262 μέν τι μόριον αὐτοῦ κινεῖ τὸ δὲ κινεῖται, ἄλλως δὲ ἀμήχανον, ὡς ὅλον εἶναι ἐν ὅλῳ. ἀλλ' οὐ λέγομεν φησί τις τὴν ψυχὴν ἐν σώματι εἶναι, ἀλλὰ τὸ ζῷον ἐν ἑαυτῷ. οὗτος δὲ ἔοικεν ἀγνοεῖν τὴν ἐξουσίαν τῆς | συνηθείας, 263 ὅτι πολλὰ καὶ ἀπὸ τῶν μερῶν ὀνομάζει. ὡς οὖν λέγει Σωκράτη ὑποδεδέσθαι, οὐχ ὅτι καὶ ὅλον ὑποδέδεται τὸ σῶμα, ἀλλ' ὅτι τοὺς πόδας, οὕτω καὶ τὸ ζῷον ἐν ἑαυτῷ, ὅτι τὸ μέρος αὐτοῦ ἐν τῷ μέρει. ἐπεὶ καὶ τὸν ἀμφορέα τοῦ οἴνου (λέγω δὲ τὸ σκεῦος τὸ κεραμεοῦν μετὰ οἴνου) φήσαιμι ἂν εἶναι ἐν ἑαυτῷ, ὅτι ὁ οἶνός ἐστιν ἐν τῷ σκεύει, οὔτε δὲ τὸ σκεῦος χωρὶς ἐν τῷ σκεύει οὔτε ὁ οἶνός ἐστιν ἐν τῷ οἴνῳ. οὕτως οὖν μόνως αὐτό τι ἐν ἑαυτῷ, ὡς κατ' ἄλλο· ὡς γὰρ κατὰ μέρος. πολλὰ δὲ οὕτως λέγεται ἔν τινι, ὡς κατ' ἄλλο· λέγεται γὰρ τὸ λευκὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι ἐν τῷ σώματι. καὶ ἐν σώματι ὅτι ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ. ἐν ταύτῃ δὲ οὐκέτι κατ' ἄλλο, ἀλλὰ πρώτως· οὐ μὴν ἐπειδὴ πρώτως ἐν ἐπιφανείᾳ τὸ λευκόν, ταὐτόν ἐστιν ἐπιφάνειά τε καὶ λευκόν. ὡς διὰ τοῦτο δύνασθαι αὐτό τι εἶναι ἐν ἑαυτῷ· ἄλλος γὰρ λόγος ἐπιφανείας, ἄλλος λευκοῦ καὶ ἄλλη φύσις ἐπιστήμης, ἄλλη ψυχῆς. καίτοι πρώτως ἐν ψυχῇ ἐπιστήμη· καὶ γὰρ ἐν ἀνθρώπῳ, διότι ἐν ψυχῇ. ἀλλ' ὅμως εἰ καθ' ἕκαστον ἐπισκοποίης, πάντα τὰ πρώτως ἔν τινι ὄντα ἕτερα ἐκείνων τὴν φύσιν εὑρήσεις, τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος πῶς ἔσται τι πρώτως ἐν ἑαυτῷ; ἕτερον γὰρ ἑαυτοῦ ἔσται. εἰ δὲ κατά τινα ὧν ἀπηριθμησάμεθα τρόπων, ἐστὶν ἐν ἑαυτῷ· πάντα γὰρ ἕτερα ἐν ἑτέρῳ· οὐδὲ γὰρ τὸ ὅλον, ὅταν λέγωμεν ἐν τοῖς μορίοις αὐτό, ἐν ἑαυτῷ λέγομεν εἶναι· ἄλλο γὰρ τὸ ὅλον καὶ ἄλλα τὰ μέρη· τὸ μὲν γὰρ ἓν καὶ ταὐτὸν [ἐν] ἑαυτῷ, τὰ δὲ πλείω καὶ διαφέροντα. ἀλλ' οὐδὲ ὁ λόγος ἐφίησιν ὃν εἰρήκαμεν, | ὅτι διαφέρει τὸ τί ἦν εἶναι καὶ 264 αἱ φύσεις κεχωρισμέναι τοῦ τε ἔν τινι πρώτως ὄντος καὶ ἐν ᾧ πρώτῳ ἐστίν, ὥστε εἴπερ τι γένοιτο ἐν ἑαυτῷ, τοὺς διαφέροντας λόγους ἀναδέξεται. μᾶλλον δὲ ἔσται ἅμα τὰ διαφέροντα· ἀλλὰ καθάπερ οὐκ ἐνδέχεται τὸν οἶνον οἰνόν τε ἅμα εἶναι καὶ ἀμφορέα κεραμεοῦν ἢ τὸν κεραμεοῦν ἀμφορέα ἀγγεῖόν τε ἅμα καὶ οἶνον, οὕτως οὐδὲ αὐτό τι ἐν ἑαυτῷ· ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται, κατὰ τὰ μόρια τάχα ἂν ἐνδέχοιτο μόνον αὐτό τι εἶναι ἐν ἑαυτῷ.

1 αὐτοκίνητον] cf. Philop. 527,20 2 μόριον] μέρος W 3 ἐν σώματι MW: ἐν τῷ σώματι BL (ut Philop. 527,25) 4 συνηθείας] cf. Philop. 527,27 sqq. (ubi itidem Socratis exemplum adfertur) 5 τῶν MBW: πολλῶν τῶν L σωκράτη L: σωκράτην Par. 1888 et Laur. 85,18: in MWB compendia ambigua 8 τὸ σκεῦος τὸ κεραμεοῦν MW: τὸ κεραμεοῦν σκεῦος B et (κεραμειοῦν L_2a) L_1 οἴνου M: τοῦ οἴνου WBL 9 ·/.δὲ et in marg. ·/. τὸ σκεῦος B 10 οὕτως] οὕτως μὲν Laur. 85,18 (e Aristot. 210a 33) μόνως] cf. Philop. 528,9 14 οὐ μὴν—(16) λευκοῦ] exscr. Simpl. 555,15 sqq. 15 ὡς B, Simpl.: καὶ MWL δύνασθαι] 'immo δύναται' Spengel 21 εἴπερ κατά τινα W_2; 'fort. ἔτι δὲ κατὰ τίνα' Spengel τρόπων M, sed τρόπον in marg. 22 οὐδὲ—(24) διαφέροντα] exscr. Philop. 534,4 sqq.; cf. Simpl. 556,2 23 ἄλλα] ἄλλο W (et Philoponi codd. praeter M) 24 τὸ:: M ἐν ἑαυτῷ $MWBL_1$: del. ἐν L_2a; om. haec verba Philop. 26 ὄντος WL: ὄντως MB 27 ὥστε—διαφέροντα] cf. Philop. 534,10 sqq. 29 τε] τϊ M κεραμοῦν bis Laur. 85,18 ἢ τὸν κεραμεοῦν] καὶ L 30 ἅμα] ἅμα εἶναι W τι αὐτὸ GI Aristot. 210b 12

ὥσπερ εἴποι τις ἂν καὶ τὸν ἀμφορέα τοῦ οἴνου, ἵνα τὸ μέν τι δέχηται 264 μέρος τὸν οἶνον, οἷον ὁ κεραμεοῦς ἀμφορεύς, οὐχ ὡς αὐτὸς οἶνος ὤν, ἀλλ' ἕτερον τοῦ οἴνου, τὸ δὲ ἐγγίνεται ἐν τῷ σκεύει οἷον ὁ οἶνος, οὐχ ὡς ἐν αὐτῷ σκεύει ὄντι ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ· ὅλως τε γὰρ ἕτεροι οἱ λόγοι παντελῶς τοῦ τε ἐν ᾧ καὶ ἐν τούτῳ. ὅτι μὲν οὖν ἀδύνατον καθ' αὑτό τι εἶναι καὶ ἐν ἑαυτῷ, ἐκ τούτων δῆλον· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κατὰ συμβεβηκός. οὐ ταὐτὸν δὲ τὸ κατὰ συμβεβηκὸς τῷ κατὰ μέρος, εἰ καὶ ἄμφω κατ' ἄλλο, ἀλλὰ πάμπολυ διαφέρει. τὸ μὲν γὰρ ζῷον ὁρᾶν λέγεται κατὰ μέρος (μέρος γὰρ αὐτοῦ τὰ ὄμματα οἷς ὁρᾷ), ὁ δὲ ἱστὸς κινεῖται κατὰ συμβεβηκὸς ἐν τῷ πλοίῳ, ἐπειδὴ τῷ πλοίῳ συμβέβηκεν, ὃ κινεῖται, καὶ ἡ λευκότης κινεῖται κατὰ συμβεβηκός, ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος, ᾧ ὑπάρχει· δύο γὰρ οὗτοι τρόποι τοῦ κατὰ συμβεβηκός, ὅταν ἢ τὸ μέρος τινὸς ταὐτόν τι λέγηται πάσχειν, ὅπερ καὶ τὸ ὅλον, ἢ τὸ συμβεβηκός, ὅπερ καὶ ᾧ συμβέβηκε. πῶς ἂν οὖν εἴη τι κατὰ συμβεβηκὸς ἐν ἑαυτῷ; δεῖ γὰρ αὐτὸ ἢ μέρος ἢ πάθος ἑαυτοῦ εἶναι ὅπερ οὐδὲ ἐπινοῆσαι δυνατόν. καὶ οὕτως δὲ ἂν εἴη τι κατὰ συμβεβηκὸς ἐν | ἑαυτῷ, οἷον † αὐτῷ οὕτω καὶ τὸ ἀγγεῖον ὁ ἀμφορεὺς κατὰ 265 συμβεβηκὸς ἐν ἑαυτῷ, εἰ μέρος ἢ πάθος ὑποτεθείη τοῦ ὕδατος· ἐπεὶ γὰρ τὸ ὕδωρ ἐν τῷ ἀγγείῳ, ἔσται καὶ τὸ ἀγγεῖον ἐν ἑαυτῷ μέρος τι ὂν ἢ πάθος τοῦ ὕδατος. ἀλλὰ τοῦτο γελοῖον· χωρὶς γὰρ τοῦ τὴν ὑπόθεσιν ἄτοπον εἶναι καὶ δύο σώματα ἔσται ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, τό τε ἀγγεῖον, εἴπερ τοῦτο ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὸ ὕδωρ, εἴπερ καὶ τοῦτο ἐν τῷ ἀγγείῳ. τούτων μὲν οὖν ἅλις. ἐκ δὲ τῶν προειρημένων τρόπων τοῦ ἔν τινι καὶ τὴν Ζήνωνος ἀπορίαν λύειν ἔστιν, καθ' ἣν ᾤετο δεῖν τὸν τόπον εἰ ἔστι, καὶ ἔν τινι εἶναι· τὸ γὰρ ἔν τινι πολλαχῶς καὶ ἔσται ὁ τόπος ἔν τινι μέν, οὐκ ἐν τόπῳ δέ· ὁ γὰρ κυρίως λεγόμενος τόπος τὸ πέρας τοῦ περιέχοντος ἔν τινι (καὶ γὰρ ἐν τῷ σώματι οὐ μέρος ἢ πέρας ἐστίν), οὐ μὴν ὡς ἐν τόπῳ· καὶ γὰρ ἡ ὑγεία ἔν τινι (ἐν θερμοῖς γὰρ καὶ ψυχροῖς), ἀλλ'

---

1 τι] τί (ο superscr.) B   δέχεται M   2 κεραμεοῦς MW: κεραμεοὺς L: κεραμεῶς (ut vid.) B   ἀμφορεοὺς a   3 τὸ] τῷ B   ἐγγίνηται W   4 αὐτῷ MW: ἑαυτῷ BL   τε om. WBL   5 καὶ ἐν M: καὶ τοῦ ἐν WBL: καὶ ὁ τοῦ ἐν GI Aristot. 210b17; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 17   καθ' αὑτό τι εἶναι καὶ ἐν ἑαυτῷ M: καθ' αὑτό τι εἶναι ἐν ἑαυτῷ WB (ἐν αὐτῷ) L; πρώτως καὶ καθ' αὑτὸ — — ἐν ἑαυτῷ Simpl. 557,19; αὐτό τι ἐν ἑαυτῷ καθ' αὑτὸ εἶναι Philop. 537,21 (quod in Themistio quoque restituendum esse putaverim)   8 ὁρᾶν] cf. Simpl. 558,3   9 ἱστὸς] πλωτὴρ Philop. 530,10; Simpl. 558,1   post κινεῖται add. *ἀλλὰ* Laur. 85,18   10 πλοίῳ] πλείῳ bis L   12 μέρος M: μόριον WBL   λέγεται L   13 καὶ alt. superscr. M   14 τι om. M   ἑαυτοῦ WBL: ἑαυτῷ M   15 ἐπινοῆσαι MWB: ἐπινοεῖσθαι L   16 αὐτῷ οὕτω libri (αὐτῷ om. Laur. 85,18); collatis quae leguntur apud Aristot. 210b19 (αὐτός τε γὰρ ἐν αὐτῷ ὁ ἀμφορεύς) legendum esse puto αὐτὸς οὗτος τὸ ἀγγεῖον ὁ ἀμφορεὺς   17 ἑαυτῷ MB (et I Aristot. ib.): αὐτῷ WL   19 *ἀλλὰ* MW: *ἀλλὰ καὶ* BL   20 τόπῳ post ἑαυτῷ a   21 εἴπερ BL: ὥσπερ MW   23 ἣν (ν in ras.) M   post ἔστι add. τι Aristot. 210b23   24 τὸ γὰρ — (27) τόπῳ] cf. Philop. 536,3sqq.   25 τόπῳ δέ MWBL₂: τῷ δέ πω Laur. 85,18: τό δε πω L₁: τόπῳ a   26 καὶ (comp. inc., quod οὐ quoque legi possit) γὰρ ἐν M: μέν, ἐν γὰρ WBL (sim. Philop.)   27 ὡς om. Simpl. 562,16   ὑγεία W: ὑγίεια MBL   ἐν τοῖς θερμοῖς Aristot. 210b26 praeter E

ὡς ἕξις, καὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἔν τινι, ἀλλ' ὡς πάθος. οὕτως δὲ 265 καὶ ὁ τόπος ἔν τινι, ἀλλ' οὐκ ἐν τόπῳ. τοῦτο δ' ἦν τὸ ἄτοπον καὶ τὸ εἰς ἄπειρον προϊέναι. ταῦτα μὲν οὖν ἔσται διηπορημένα.

4. Τί δ' ἐστὶν ὁ τόπος, ὧδε ἂν γένοιτο φανερόν. ἐπειδὴ γὰρ δυσθήρατος ἡ φύσις αὐτοῦ, πρότερον θεωρήσωμεν, ὅσα ὑπάρχειν τῷ τόπῳ καθ' αὐτὸν αἱ κοιναὶ βούλονται ἔννοιαι. ἀξιοῦμεν δὴ τὸν τόπον πρῶτον μὲν περιέχειν ἐκεῖνο, οὗ τόπος ἐστίν, δεύτερον μηδὲν αὐτὸν εἶναι τοῦ πράγματος, ὃ περιέχει· τουτὶ γὰρ ἤδη καὶ ἀποδέδεικται· τρίτον μήτε ἐλάττω μήτε μείζω τοῦ σώματος εἶναι τὸν πρῶτον τόπον· | ἐλάττων μὲν γὰρ οὐκ 266 ἔσται· πῶς γὰρ περιέξει; μείζων δὲ εἴπερ εἴη, καὶ ἄλλο ἂν δέχοιτο σῶμα, ὥστε οὐκ ἂν εἴη πρῶτος, λοιπὸν οὐδὲ τούτου μόνου. ἔτι πρὸς τούτοις ἀπολείπεσθαι καὶ χωριστὸν εἶναι τοῦ σώματος. οὕτω γὰρ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐνοήθη ἐκ τῆς ἀντιμεταστάσεως τῶν σωμάτων. ἔτι πάντα τόπον ἔχειν τὸ ἄνω ἢ κάτω καὶ ἕκαστον τῶν σωμάτων ἐν ἑνὶ αὐτῶν. ὑποκειμένων δὴ τούτων τὰ λοιπὰ θεωρητέον. δεῖ δὲ τοιοῦτόν τινα λόγον ἀποδοῦναι τοῦ τόπου, ὃς τά τε ἀπορούμενα λύσει καὶ τὰ δοκοῦντα ὑπάρχειν τῷ τόπῳ φυλάξει καὶ τὸ αἴτιον τῆς περὶ αὐτὸν δυσκολίας ἐμφανιεῖ. πρῶτον μὲν οὖν δεῖ κατανοῆσαι, ὅτι οὐκ ἂν ἐζητεῖτο ὁ τόπος, εἰ μὴ κίνησις ἦν ἡ κατὰ τόπον· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὸν οὐρανὸν μάλιστα οἰόμεθα ἐν τόπῳ εἶναι, ὅτι μάλιστά ἐστιν ἐν κινήσει. τρία δὲ τῆς κατὰ τόπον κινήσεως εἴδη, φορὰ καὶ αὔξησις καὶ φθίσις· καὶ γὰρ ἐν τῇ αὐξήσει μεταβάλλει τόπον ἐκ τόπου καί, ὃ πρότερον ἦν ἐνταῦθα, πάλιν μεθέστηκεν εἰς ἐλάττονα ἢ μείζονα. ἔπειτα ὅτι μὴ πάντα τὰ κινούμενα εἰς τὴν περὶ τοῦ τόπου ἔννοιαν ἡμᾶς προήγαγεν, ἀλλὰ μόνα τὰ καθ' αὑτά, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός, ὥσπερ οὐδὲ κινεῖται κυρίως, οὕτως οὐδὲ τόπου προσδεῖται οὔτε εἰς τὴν γνῶσιν αὐτοῦ συντελεῖ. καίτοι διαφορά μέν τις ἔστιν τῶν κατὰ συμβεβηκὸς κινουμένων· τὰ μὲν γὰρ ἐνδέχεται καὶ καθ' αὑτὰ κινηθῆναι, οἷον τὰ μόρια τοῦ σώματος καὶ τοὺς ἥλους τῆς νεὼς εἰ διαιρεθεῖεν, τὰ δὲ οὐδαμῶς ἐνδέχεται, οἷον τὴν λευκότητα καὶ τὴν ἐπιστήμην. ἀλλ' | ὅμως οὔτε 267 ταῦτα οὔτε ἐκεῖνα εἰς τὰς πρώτας ἐννοίας ἤγαγεν ἡμᾶς τοῦ τόπου, ἀλλὰ

---

2 'καὶ fort. del. Spengel 3 Aristot. 210b27 (ἐκεῖνο)—31 (μορφή) praetermisit Themistius ἔσται M: ἔστω WBL et Aristot. 210b31 5. 6 καθ' αὑτὸν MWB (et G Aristot. 210b33): καθ' αὑτὸ L et EFI Aristot. 7 περιέχειν] εἶναι—περιέχον (περιέχειν FI) Aristot. 210b34 δεύτερον] cf. Philop. 540,5sq. 'τοῦτο δὲ ὁ μὲν Θεμίστιος δεύτερόν φησι' αὐτὸν W: αὐτὸ MBL: om. Aristot. 211a1 εἶναι om. E Aristot. ib.: post πράγματος coll. FGI 9 εἶναι om. Aristot. 211a2 (praeter I) τόπον om. FG Aristot. ib. ἐλάττω BL; cf. Philop. 540,18sqq. 11 λοιπὸν] cf. Simpl. 565,17 12 ante ἀπολείπεσθαι add. μήτε EGI Aristot. 211a2 εἶναι om. E(?)GI Aristot. 211a3 14 ὑποκειμένων—(17) ἐμφανιεῖ] cf. Philop. 541,9sqq. (qui φησίν addit) δὴ MW (οὖν Philop.): δὲ BL 16 λύεσθαι Aristot. 211a8 et ἐπιλύεται Philop. 541,11 (at ἐπιλύσεται Gt Philoponi) 17 αὐτὸν MWB(?)L: αὐτῶν Spengel tacite (τῆς τοῦ τόπου θεωρίας Philop.) 18 κίνησίς τις Aristot. 211a13 (τις om. F); cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 13 19 ἐν τόπῳ οἰόμεθα FGI Aristot. 211a14 20 τρία—(30) τόπου] exscr. Philop. 541,25 (qui add. φησίν) 25 οὔτε] οὐδὲ nescio unde Spengel, qui adn. 'malim οὔτε—οὔτε' 27 καὶ om. L καθ' ἑαυτὰ B 28 εἰ om. M; puto διαιρεθείσης legendum 29 ὅμως—(112,1) μόνα] cf. Philop. 542,12sqq.

τὰ καθ' αὑτὰ κινούμενα μόνα. καθ' αὑτὰ δὲ κινεῖται, ὅσα ἀπολελυμένα 267 τοῦ περιέχοντος ἅπτεται αὐτοῦ, οὐκ ὄντα αὐτῷ συνεχῆ, ἡ δὲ χεὶρ κινεῖται μὲν γράφουσα νῦν δίχα τοῦ λοιποῦ σώματος, οὐκ ἀπολέλυται δὲ τοῦ σώματος, ἀλλὰ συνεχὴς αὐτῷ καὶ οὐχ ἅπτεται τοῦ ὤμου. οὐκοῦν οὐδὲ κινεῖται κατὰ τοῦτο τὸ μέρος καθ' αὑτὴν οὐδὲ ἐστὶν ἐν τόπῳ, ἀλλ' ὅπερ εἶπον, ἐκ τῶν καθ' αὑτὸ κινουμένων ἀναμφιλέκτως θηρευτέον τὴν φύσιν τοῦ τόπου. κινεῖται δὲ τὸ ζῷον καθ' αὑτὸ ἐν κόσμῳ. ἆρα οὖν τὸν κόσμον εἴποις ἂν εἶναι τόπον τοῦ ζῴου; οὐδαμῶς. ἀλλὰ τὸν ἀέρα; οὐδὲ τοῦτον. τί δήποτε; ὅτι κεῖται τὸν τόπον μήτε μείζω μήτε ἐλάττω τοῦ σώματος εἶναι. τίς οὖν ὁ τόπος τοῦ Καλλίου; τὸ ἔσχατον τοῦ ἀέρος, ὃ περιέχει μόνον Καλλίαν· διὰ γὰρ τοῦτο ἦν ἐν τῷ ἀέρι καὶ διὰ τοῦτο ἦν ἐν τῷ κόσμῳ, ὥστε οὗτος ὁ πρῶτος τόπος. ὅταν μὲν οὖν μὴ διῃρημένον ᾖ τὸ περιέχον, ἀλλὰ συνεχές, οὐχ ὡς ἐν τόπῳ λέγεται εἶναι, ἀλλ' ὡς μέρος ἐν ὅλῳ, ὡς ἔφην καὶ τὴν χεῖρα ἐν τῷ σώματι· ὅταν δὲ διῃρημένον ᾖ καὶ ἁπτόμενον, ὡς ἐν τόπῳ ἔσται τοῦ ἐσχάτου τοῦ περιέχοντος, τοῦτο δὲ οὐδὲ μέρος τοῦ σώματος (ἔξωθεν γάρ) οὔτε μὴν μεῖζον οὔτε ἔλαττον, ἀλλ' ἴσον πανταχοῦ τοῖς πέρασι τοῦ σώματος, ὃ περιέχει· ἅμα γάρ ἐστι τὰ ἔσχατα τῶν ἁπτομένων. τὰ μὲν οὖν μόρια τοῦ συνεχοῦς οὐκ ἐν τῷ ὅλῳ κινεῖται, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ὅλου, τὰ διῃρημένα δὲ ἐν τόπῳ, οὐ μετὰ τόπου κινεῖται, πλὴν εἰ μὴ τὰ ἐν ἀγγείοις· μεταφορητὰ γάρ ἐστι τὰ ἀγγεῖα. ἀλλὰ ταῦτα οὐκ εἰσὶν οἱ πρῶτοι τόποι· μείζω γὰρ τῶν | σωμάτων, ἀλλὰ τὰ ἔσχατα 268 αὐτῶν ἡ κοίλη ἐπιφάνεια τοῦ κάδδου καὶ ἡ κοίλη ἐπιφάνεια τοῦ κεραμίου οἷς συμβάλλει τῷ ὕδατι ἢ τῷ οἴνῳ. εἰ δὴ ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, φανερὸν ἐκ τούτων, τί ἐστιν ὁ τόπος, ὅτι τὸ πέρας καὶ τὸ ἔσχατον τοῦ περιέχοντος, ὃ τοῦ σώματος ἅπτεται, ὃ περιέχει. τοῦτο δὲ καὶ ἄλλως ἂν ἀποδειχθείη. ἐπειδὴ γὰρ τέτταρά ἐστιν, ὧν εἶναί τι τὸν τόπον ἀνάγκη (λέγω δὲ εἶδος, ὕλη, διάστημα τὸ μεταξὺ τῶν ἐσχάτων τοῦ περιέχοντος, αὐτὰ τὰ ἔσχατα τοῦ περιέχοντος), εἰ μηδὲν τῶν τριῶν ἐστιν, ἀνάγκη τὸ λειπόμενον εἶναι τὸν τόπον. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ἡ ὕλη, δέδεικται ἱκανῶς. ἀλλὰ καὶ ὅτι μηδὲ τὸ εἶδος, ἤδη φανερὸν γέγονε τὸ φενακίσαν τοὺς τὸ εἶδος ὑπολαμβάνοντας εἶναι τὸν τόπον·

1 καθ' αὑτὰ δὲ — (2) συνεχῆ] cf. Simpl. 568,10 2 αὐτῷ] αὐτὰ M (nescio an recte) χεὶρ] cf. Philop. 546,17 3 μὲν] μὲν νῦν B 4 ἅπτεται] cf. Mt Philoponi 545,20. 21, et quae adn. Vitelli 5 καθ' αὑτὸ MW: καθ' αὑτὰ BL 8 οὐδαμῶς om. L 13 εἶναι om. FGI Aristot. 211a30 15 τοῦ ἐσχάτου]: τῷ ἐσχάτῳ W_2: om. a 16 μὴν om. a 17 τοῖς πέρασι τοῦ σώματος BL: τοῖς σώμασι τοῦ πέρατος MW 18 τὰ μὲν οὖν μόρια κτλ.] ex Alexandro (cf. Simpl. 570,25) 19 ἐν τόπῳ] cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 27 22 κάδδου libri (it. 113, 9) et FI Aristot. 211b3 et 5, quapropter hanc formam non attigi: κάδου utrobique Spengel de iis quae apud Aristot. 211b1 ἔτι ὅταν — (5) κάδῳ leguntur iam ab Aspasio et Alexandro in suspicionem vocatis cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 32 κεραμίου MW: κεραμείου BL 23 τῷ οἴνῳ] ὁ οἶνος W δὴ] δὲ W 24 ὅτι — (25) περιέχει] cf. Simpl. 571,17sq. τὸ ante ἔσχατον om. BL 25 ὃ] καθ' ὃ Simpl. τέσσαρά BL 26 τὸν τόπον] ὁ τόπος Aristot. 211b6 (om. ὁ F) 26. 27 τὸ ante μεταξὺ om. E Aristot. 211b8 27 αὐτὰ] ἢ Simpl. 571,26: ἢ αὐτὰ Philop. 547,3 (ubi πέρατα pro ἔσχατα) αὐτὰ — περιέχοντος om. M

ἐπειδὴ γὰρ περιέχει μὲν ἡ μορφή, περιέχει δὲ καὶ ὁ τόπος, τὸ εἶδος 268 ὑπέλαβον εἶναι τὸν τόπον δι' ἄγνοιαν τῶν συλλογισμῶν· καίτοι πέρατα μὲν ἄμφω, οὐ τοῦ αὐτοῦ δέ, ἀλλὰ τὸ μὲν εἶδος τοῦ περιεχομένου, ὁ τόπος δὲ τοῦ περιέχοντος σώματος. ἐγὼ δὲ οὐδὲ πέρας εἴποιμι ἂν τὸ εἶδος· οὐδὲ γὰρ ἡ ἐπιφάνεια τὸ εἶδος, ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ [τὸ] τί ἦν εἶναι, ἀλλ' ἴσως ἐπεὶ περατοῖ τὴν ὕλην καὶ ὁρίζει (πέρας γὰρ λέγεται ὥσπερ καὶ μέτρον ἀριθμός), λείπεται τοίνυν ἡμῖν, ὅτι μηδὲ τὸ διάστημα ὁ τόπος ἐστίν, ἀποδεῖξαι. διάστημα δὲ τὸ μεταξὺ νοούμενον τῶν περάτων τοῦ περιέχοντος, οἷον τὸ μεταξὺ τῆς κοίλης ἐπιφανείας τοῦ κάδδου. παλαιὰ μὲν οὖν ἡ δόξα καὶ τοῖς τὸ κενὸν τιθεμένοις προσήκουσα, ἠκολούθει δὲ ὅμως αὐτῇ καὶ ὁ περὶ Χρύσιππον χορὸς καὶ Ἐπίκουρος ὕστερον. εἰσποιοῦσι δέ | 269 τινες καὶ τὸν Πλάτωνα τῷ δόγματι· ἤρτηται δὲ ἐκ πιθανῆς μὲν αἰτίας, ψευδοῦς δὲ ἱκανῶς. ἐπειδὴ γὰρ εἰς ἐπίνοιαν ἤλθομεν ὅλως τοῦ τόπου ἐκ τῆς ἀντιμεταστάσεως τῶν σωμάτων καὶ τοῦ γίνεσθαι συνεχῶς ἄλλοτε ἄλλα ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, διὰ τοῦτο αὐτοῖς ὁ τόπος ἔδοξεν εἶναι τὸ διάστημα τὸ μεταξύ, ὃ ταὐτὸ μένον ὑπελάμβανον ὑποδέχεσθαι τὰ ἀντιμεθιστάμενα σώματα κεχωρισμένον ἑκάστου τούτων τῶν εἰσιόντων σωμάτων· ἐνῆγε δὲ αὐτοὺς εἰς ταύτην μάλιστα τὴν ὑπόνοιαν τὰ ἀγγεῖα· ἐπειδὴ γὰρ τῆς ἐπιφανείας ἐν τῷ κεραμείῳ τῆς κοίλης μενούσης τῆς αὐτῆς καὶ περιγεγραμμένης ἰδίοις πέρασι ποτὲ μὲν ὕδωρ ἐγγίνεται, ποτὲ δὲ ἀὴρ ἐν τῷ σκεύει, διὰ τοῦτο εἶναι τὸ μεταξὺ τῆς κοίλης ἐπιφανείας διάστημα ὑπενόησαν, ὃ ταὐτὸν μένον καὶ τῶν σωμάτων κεχωρισμένον ὥσπερ καὶ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἀγγείου δέχεσθαι ἀνὰ μέρος τὰ σώματα. ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο ὑγιές. εἰ μὲν οἷόν τε ἦν κενὸν σώματος γενέσθαι ποτὲ τὸ ἀγγεῖον, ἴσως ἂν ἐφωράθη καθ' ἑαυτὸ τὸ λεγόμενον τοῦτο διάστημα· νῦν δὲ ἅμα ἐκχεῖται τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀὴρ ἀντεισέρχεται, κἀντεῦθεν ἡ πλάνη· ἐπεὶ γὰρ σῶμα πᾶν μετὰ διαστήματος, μεταφέρουσι τὸ τῶν σωμάτων διάστημα ἐπὶ τὸν τόπον οὐκ ἐννοοῦντες, ὅτι διὰ τοῦτο ἀεὶ διάστημά ἐστιν ἐν τόπῳ, ἐπειδὴ καὶ σῶμα ἀεί, δηλοῖ δὲ τὰ χαλκᾶ καὶ στεγανὰ πανταχόθεν ἀγγεῖα· οὐ γὰρ ἂν ἐκρύσειε τὸ ὕδωρ, εἰ μὴ χώραν εἰσρύσεως ὁ ἀὴρ λάβῃ. φενακίζει δὲ αὐτοὺς καὶ τὸ μένειν ἀεὶ ἀσύγχυτον καὶ τὴν κοίλην ἐπιφάνειαν τῶν ἀγγείων, ὡς εἴγε συνέπιπτεν

5 τὸ del. Spengel: num. του⟨τέστι⟩ τὸ? 6 γὰρ om. W 6. 7 καὶ μέτρον καὶ ἀριθμός WBL 9 κάδδου] cf. quae adn. ad. 112,22 παλαιὰ] cf. Simpl. 571,24 10 ἠκολούθει M_2: ἠκολούθη M_1: ἠκολούθησε WBL 11 χορὸς Victorius: χρόνος libri Ἐπίκουρος] cf. Usener Ep. fr. 273 (p. 194) 13 ἐκ L (e Philop. 547,12): καὶ MWB: ἀπὸ Simpl. 572,33 17 κεχωρισμένον L (cf. Simpl. 572,37): κεχωρισμένων MWB 19 κεραμίῳ codd. Laur. 85,14 et 18 21 εἶναι] τόπον εἶναι W_2 ταὐτὸν M: ταὐτὸ WBL 23 μὲν] μὲν γὰρ W, Spengel e coni. 24 ποτὲ BL: τόπον MW ἐφωρέθη a καθ'] καὶ Spengelii operae 25 δὲ om. L εἰσχεῖται MW_1 καὶ ὁ ἀὴρ bis scr. in W 27 μεταφέρουσι — τόπον] cf. Simpl. 573,4 sq. 28 ἐν τῷ τόπῳ W δηλοῖ — (30) λάβῃ] cf. Simpl. 573,17 sqq. 29 στενὰ W ἐκρεύσειεν Usener 30 εἰσρύσεως MWB (fort. E Simplicii): εἰς ῥύσιν L (unde εἰς εἴσρυσιν Usener): εἰσρυήσεως Simpl. λάβῃ libri: λάβοι Spengel e coni. et Simpl. (praeter a) 31 ἀσύγχυτον] δύσχυτον B εἴτε M ξυνέπιπτεν (σ super ξ) B; ceterum cf. Simpl. 573,6

ἐξαιρουμένου τοῦ ὕδατος, ὥσπερ | ἐπὶ τῶν ἀσκίων, οὐκ ἂν ὁμοίως ἐξη- 270 πατῶντο. οὔκουν ὁμοίως ἐν τῷ ἀέρι φανταζόμεθα ὑπομένειν τὸ διάστημα τοὐμοῦ σώματος· συγχεῖται γὰρ εὐθὺς κινηθέντος ἡ περιέχουσά με ἐπιφάνεια καὶ ἑνοῦται πρὸς ἑαυτήν, τῆς δὲ ἐν τοῖς στερεωτέροις ἀγγείοις ἀεί τι ἅπτεται ἕτερον σῶμα ἀσυγχύτου φυλαττομένης, τὸ δὴ τὸ σῶμα τοῦτο ἐν διαστήματι εἶναι διὰ τοῦτο καὶ ἐκείνης ἀεὶ διάστημα μεταξὺ εἶναί φασιν.

Ἀλλ᾽ ὑποθώμεθα ἐξαιρεθέντος τοῦ ὕδατος μηδὲν ἕτερον εἰσρυῆναι σῶμα. μένει τοίνυν μεταξὺ τῆς ἐπιφανείας διάστημα κεχωρισμένον. ἀλλ᾽ ἄλογος ἡ ὑπόθεσις, ὦ σοφώτατε Γαληνέ (αὐτὸ γὰρ ὑποτίθεται ὃ ζητοῦμεν)· ζητούντων γὰρ ἡμῶν, εἰ δύναται εἶναι διάστημα κεχωρισμένον, πλάττεις σεαυτῷ καὶ ἀναζωγραφεῖς, ὃ βούλει εἶναι διάστημα κεχωρισμένον, οὐχ ὅτι ὑπάρχει δεικνύεις. ὅλως τε † οὔτε δυνατὸν ἐννοεῖς· τὸ γὰρ ἀναιρεῖν τὴν ἀντιμετάστασιν τῶν σωμάτων τοῦ παντάπασιν ἀναιρεῖν σῶμα οὐδὲν διαφέρει, οὐδὲ δὴ τὸ λέγειν, ὡς εἴ τις ὑποθοῖτο μήτε οὐρανὸν ἔσεσθαί ποτε μήτε γῆν μήτε ἄλλο τι τῶν νῦν ὑπαρχόντων σωμάτων, ἀλλὰ μηδὲ ἕτερον ἂν τούτων γενέσθαι σῶμα· καὶ γὰρ οὕτως μόνον καταλιπεῖν βουλήσεται διάστημα, ἐν ᾧ τὰ σώματα νῦν ἐστι, τηνικαῦτα δὲ οὐκ ἔσται. ἀλλ᾽ οὔτε τοῦτο δυνατὸν οὔτε ὃ βούλεται ὁ Γαληνός· διάστημα γὰρ ἄνευ σώματος ἀμήχανον ὑποστῆναί ποτε, ἀλλὰ θᾶττον ἂν ὁ χαλκὸς συμπέσοι τῆς κοίλης ἐπιφανείας ἢ δίχα σώματος μείνειεν· τὸ γὰρ κενὸν ὅτι κενὸν ὄντως ἐστίν, εὐθὺς ἐπιδει|χθήσεται. τί δὲ δήποτε; ἐπὶ μὲν τοῦ τοίχου οὐκ ἂν ὑπο- 27 λάβοις, ὅτι οὐ δύναταί ποτε αὐτοῦ μηδὲν σῶμα ἅπτεσθαι παντελῶς, εἴγε μὴ τὸ κενὸν οὕτως προσίεσθε, ἐπὶ δὲ τοῦ κρατῆρος οὐκέτι; καὶ γὰρ τούτου παραπλησίως ἀεί τι ἅπτεται, ἡ διαφορὰ δὲ ἐν τῷ σχήματι μόνον ἐστί. ‘πῶς οὖν᾽, φησίν, ‘ἐπινοοῦμεν τὸ διάστημα ὡς ἄλλο τι τῶν σωμάτων;᾽ πῶς δὲ λευκότητα, πῶς δὲ μελανίαν; ἕκαστον γὰρ τούτων ἀφαιροῦντες τοῦ σώματος καθ᾽ αὑτὸ νοοῦμεν, οὐχ ὡς καθ᾽ αὑτὸ ὑφεστὼς καὶ τοῦ σώματος κεχωρισμένον, ἀλλὰ τῷ λόγῳ μόνον χωρίζοντες. ἐπεὶ γὰρ μὴ ταὐτὸ τῷδε τῷ ὕδατι τοσοῦτόν τι διεστάναι καὶ ὕδατι εἶναι, ὁμοίως καὶ τῷ οἴνῳ, ὁμοίως καὶ τῷ ἀέρι, ἀφαιροῦντες τῷ νῷ τὰς ποιότητας, καθ᾽ ἃς τὸ μὲν

1 ἀσκείων B_1: ‘fort. ἀσκῶν᾽ Sp. (ut leg. apud Simpl.) 5 δὴ] δὲ L τὸ om. L 6 φασιν MW: φησιν BL 7 Ἀλλ᾽—(12) ἐννοεῖς exscr. Simpl. 573,19 sqq. et (cum Themistio nominatim litigans) Philop. 576,13 sqq. ἐξαρθέντος Philop. 8 μεταξὺ libri et Philop.: τὸ μεταξὺ Simpl. indeque Spengel 8. 9 ἀλλ᾽ ἄλογος Philop.: ἀλλὰ λόγος MW: ἀλλὰ ἄλογος BL, Simpl. 9 ὑποτίθεται libri, Simpl., Philop.: ὑποτίθεσαι Spengel (ὑποτίθεισαι Gt Philoponi) 10 πλάττεις] πλάτεις L. ante hoc vocabulum Simpl. add. ὑποτίθεται εἶναι διάστημα κεχωρισμένον οὐχ ὅτι ἔστι δεικνὺς (cf. v. 11. 12), ‘ὑποθώμεθα᾽, λέγεις, ‘εἶναι διάστημα κεχωρισμένον᾽; quorum simile quippiam apud Themistium excidisse suspicor 12 ὅλως τε οὔτε δυνατὸν M et (δὲ pro τε) W: ὅλως δὲ οὔτε δυνατὰ BL: ὅλως δὲ ἀδύνατα Simpl.: οὐδὲ pro οὔτε coni. Spengel 13 ἀντιμετάστασιν] ἀντι superscr. B οὐδὲν] οὐ L 14 τὸ MW: τοῦ LB ὑποθεῖτο B μηδέ τι ἕτερον L 19 θᾶττον—κοίλης] Philop. 575,28 συμπέσοι Spengel: συμπέσῃ libri 20 μένειεν L ὄντως WL: ὅπως M (num καὶ πῶς?): ὄντος B 21 ἐπιδειχθήσεται M marg. WB_2 (ἐπι super ἀπο): ἀποδ. M text. B_1L 25 φησίν] φησὶ μόνον B 27 κατ᾽ αὐτὸ utrobique L 29 τι L: τε MWB 30 ἀφαιροῦντες κτλ.] cf. Philop. 577,10 sqq. (ὁ Θεμίστιος)

ὕδωρ, τὸ δὲ οἶνός ἐστιν, τὸ δὲ ἀήρ, οὕτω νοοῦμεν τὸ διάστημα μόνον 271 καθ' ἑαυτό· εἶτα ἐπειδὴ συμβαίνει τὰ τρία σώματα ἐν τῷ αὐτῷ παρὰ μέρος ἀγγείῳ γίνεσθαι, ἃ ταῖς μὲν ἄλλαις ποιότησι διαφέρει, ἴσα δέ ἐστι τῷ διαστήματι αὐτῷ, καὶ μᾶλλον ὑπονοοῦμεν ἄλλο τι εἶναι τὸ διάστημα παρὰ τὰ σώματα ὁρῶντες, ὅτι εἰσρυεὶς ὁ ἀὴρ μετὰ τὸν οἶνον τὰς μὲν ἄλλας ποιότητας οὐκ ἔχει τοῦ οἴνου, τὸ διάστημα δὲ μόνον ταὐτὸ φυλάττει τῷ οἴνῳ· καὶ ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὰς ἄλλας ποιότητας οὐκ ἔστιν ἐν τόπῳ τὰ σώματα οἷον θερμότητα ἢ ψυχρότητα, κατὰ δὲ τὸ διάστημα μόνον, οὕτω τὸ διάστημα τὸν τόπον ὑπολαμβάνομεν, οὐ καλῶς· οὐ γὰρ εἰ κατὰ διάστημα ἔστιν ἐν τόπῳ, ὁ τόπος ἐστὶ τὸ διάστημα ἢ καὶ ἡ κίνησίς ἐστιν ὁρμή, ἐπειδὴ κινούμεθα καθ' ὁρμήν. τὰ μὲν οὖν αἴτια τῆς πλάνης τοῖς ἐπὶ ταύτην ἐλθοῦσιν τὴν δόξαν ταὐτά ἐστιν. |

Ὅτι δὲ οὐκ ἔστι τὸ μεταξὺ τῶν ἐσχάτων τοῦ περιέχοντος διάστημα 272 τόπος, ἀναμνησθῆναί σε δεῖ μόνον, ὅσα ὑπάρχειν τῷ τόπῳ ταῖς κοιναῖς ἀκολουθοῦντες ἐννοίαις ἐξ ἀρχῆς διωρισάμεθα. τὸν τόπον δεῖν περιέχειν, ἀλλ' ἐμπεριέχεται τὸ διάστημα. τὸν τόπον δεῖν χωρίζεσθαι τῶν σωμάτων, ἀλλὰ τὸ διάστημα ἑκάστῳ τῶν σωμάτων σύνεισί τε καὶ συναπέρχεται· εἰρήκαμεν γάρ, ὡς ὁ μένειν αὐτὸ χωρὶς τῶν σωμάτων ἀξιῶν τὸ κενόν, κἂν μὴ βουλήσηται, παραδέχεται· εἰρήκαμεν δέ, ὅτι καὶ τὸ μὲν ποσὸν τοῦ διαστήματος μένει ταὐτόν, ταὐτὸν δὲ οὐ μένει διάστημα. ἔτι τὸν τόπον ᾠόμεθα δεῖν μηδὲν τοῦ σώματος εἶναι, τὸ διάστημα δέ ἐστιν μικροῦ δεῖν αὐτὸ τὸ σῶμα. ὅλως δὲ ὁ τὸ διάστημα τόπον λέγων τί μᾶλλον τὸ σῶμα ἐν τόπῳ ποιεῖ ἢ τὸν τόπον ἐν τῷ σώματι; μᾶλλον γὰρ τὸ διάστημα ἐν τῷ σώματι ἢ τὸ σῶμα ἐν τῷ διαστήματι, εἴγε τὸ μὲν συμβεβηκός (ποσὸν γάρ), τὸ δὲ οὐσία· (σῶμα γὰρ αἰσθητόν). καὶ τοῦτο δὲ ἡδέως ἂν πυθοίμην αὐτῶν, ὅταν ἐν τόπῳ γένηται σῶμα, πότερον φυλάττον τὸ διάστημα τὸ οἰκεῖον (πᾶν γὰρ σῶμα ἐν διαστήματι) οὕτω γίνεται ἐν τῷ τόπῳ ἢ τὸ μὲν οἰκεῖον ἀποβάλλει, μόνῳ δὲ γίνεται τῷ τοῦ τόπου; εἰ μὲν τοίνυν ἐροῦσι τὸ δεύτερον, διδαξάτωσαν ἡμᾶς, πῶς φθείρεται τὸ διάστημα μὴ φθειρομένου τοῦ σώματος, πῶς δὲ τὸ μὲν ἴδιον αὐτοῦ φθείρεται, προσγίνεται δὲ τὸ ἀλλότριον; εἰ δὲ ἄμφω τὰ διαστήματα σῴζεσθαι λέξουσι καὶ τὸ τοῦ σώματος καὶ τὸ τοῦ τόπου, πῶς ἅμα ἔσται τὰ δύο καὶ πότερον ἐν ποτέρῳ; ποῖον γὰρ ἐρεῖς περιέχεσθαι; ποῖον δὲ περιέχειν; πῶς δὲ δύο μὲν διαστήματα ἅμα καὶ ἐν τῷ | αὐτῷ μέτρῳ γενέσθαι δυνατόν, ἐν ᾧ καὶ τὸ 273 ἕτερον ἦν, δύο δὲ σώματα οὐκέτι; οὐ γὰρ τὰ ἄλλα γε συμβεβηκότα κωλύσει· οὐ γὰρ θερμότης ἢ ψυχρότης ἢ λευκότης ἢ μελανία τὸν ὄγκον μείζονα

1 ἐστίν post ὕδωρ BL ὁ δὲ ἀήρ libri: corr. Spengel 4 αὐτῷ BL: αὐτοῦ MW τι superscr. B 6 ταὐτὸ om. L 10 ἐν τῷ τόπῳ W 11 τῆς] τοῖς a 14 τῷ superscr. B 16 δεῖν W_2L_1, Victorius: δεῖ MW_1BL_2a 17 τὸ] τῶ B 19 βουλήσηται $MWBL_2$, Spengel e coni.: βουλήσεται L_1a 20 οὐ] οὗ a 27 ἐν MW: σὺν BL 27. 28 ἐν τῷ τόπῳ MW: ἐν τῷ τόπου B: ἐν τῷ τοῦ τόπου L 28 ἢ] καὶ B μόνον B τοῦ om. B 34 τῷ αὐτῷ WL (cf. Simpl. 622,16): αὐτῷ τῷ MB γενέσθαι M: γίνεσθαι WBL 36 θερμότης] cf. Simpl. 622,20

ποιοῦσιν, ἀλλὰ μόνον τὰ διαστήματα. ἢ τοῦτο μὲν ὡς ἐκείνῳ ἀκόλουθον 273 παραδέχονται, ἡμῖν δὲ ψεῦδος τοῦτο ἀποδεικνύουσι συναναιρεῖν ὑπάρχει καὶ τὸ ἡγούμενον. ἔτι πότερον αὐξανομένου τοῦ σώματος αὔξεται καὶ τὸ τοῦ τόπου διάστημα ἢ τὸ μὲν τοῦ σώματος αὔξεται, τοῦ τόπου δὲ οὔ; αὔξεσθαι μὲν γὰρ πῶς ἂν εἴποι τις ἕτερον μέγεθος ἑτέρῳ γενομένης προσθήκης; ὅμοιον γὰρ ὡς εἰ ἔλεγε καὶ τὸν πῶλόν τις αὐξάνεσθαι ἐκ τῆς τροφῆς τοῦ σκυλακίου. μένειν δὲ ἴσον ἀμηχανώτερον· πῶς γὰρ ἔτι τοῦ μείζονος τόπος; οὐκ ἐπιστρέφει δὲ ὁ λόγος οὗτος ἐπὶ τὸ τοῦ περιέχοντος πέρας· οὐ γάρ ἐστιν αὔξησις ἐπιφανείας καθ' ἑαυτήν.

Ἃ μὲν οὖν ἡμεῖς λέγομεν πρὸς τὴν δόξαν, ταῦτά ἐστιν· οἷς δὲ χρῆται Ἀριστοτέλης, ἀσαφέστερον μὲν ἔχει, πειρατέον δέ, ὅπως ἐνδέχεται, κἀκεῖνα, ὡς ἐξ ἀρχῆς προὐθέμεθα, ἐκκαλύπτειν. εἰ, φησίν, ἦν τι διάστημα καθ' αὑτὸ πεφυκὸς εἶναι καὶ μένειν ἐν ἑαυτῷ, ἄπειροι ἂν ἦσαν οἱ τόποι. τί δήποτε; ὅτι ἡνίκα ἂν μεταφέρηται τὸ ἀγγεῖον πλῆρες ὂν ὕδατος ἢ ἀέρος, ὃ ποιεῖ τὸ ὅλον ὕδωρ ἐν τῷ ἀγγείῳ, τοῦτο ποιήσει καὶ τὰ τοῦ ὕδατος μόρια. ὡς οὖν τὸ ὅλον ὕδωρ κατέχον τὸ οἰκεῖον διάστημα σὺν τῷ ἀγγείῳ κινεῖται μεταφερομένῳ, οὕτως ἕκαστον τῶν μορίων κατέχον τὸ οἰκεῖον διάστημα κινηθήσεται σὺν τῷ ἀγγείῳ. ὅταν τοίνυν ἐν ἄλλῳ τόπῳ γένηται ὁ ἀμφορεύς, δηλονότι καθέξει | τι διάστημα τὸ μεταξὺ τῶν ἐσχάτων τοῦ 274 περιέχοντος ἀέρος, οὗ διαστήματα καὶ τὸ ὕδωρ μέρος, καθέξει καὶ τὰ τοῦ ὕδατος μόρια. ὅρα δέ, πόσα ἐν ταὐτῷ γίνεται διαστήματα· ὃ κατέσχεν ὅλος ὁ ἀμφορεύς, ὃ κατέσχε τὸ τούτου μέρος τὸ ὕδωρ, ὃ κατέσχεν ἕκαστον τῶν μορίων τοῦ ὕδατος, πάλιν ὃ κατέσχεν ὅλον τὸ ὕδωρ ἐν τῷ ἀμφορεῖ (ἦν γὰρ ἐν τόπῳ τῷ ἀμφορεῖ) καὶ τὸ μεταξὺ τῶν ἐσχάτων αὐτοῦ τῆς κοίλης ἐπιφανείας, πρὸς τούτοις ὃ κατεῖχεν ἕκαστον τῶν μορίων τοῦ ὕδατος. τούτοις εἰ προσθείης καὶ τὸ τοῦ ἀμφορέως ὡς τοῦ ὕδατος σώματος καὶ τὸ τοῦ μέρους ὡς σώματος, πολλὰ εὑρήσεις ἐν ταὐτῷ διαστήματα. ἓν μὲν τοῖς μορίοις καὶ ἕτερον ἔγωγε ἀτοπώτερον ὑφορῶμαι. ἕκαστον γὰρ ἔν τε τῷ οἰκείῳ διαστήματι ἔσται καὶ ἐν τῷ μείζονος μέρους· γινομένης δὲ εἰς ἄπειρον τῆς τομῆς εἰς ἄπειρον καὶ ἡ τῶν τόπων πρόσθεσις προελεύσεται. ὅλως γὰρ εἰ διάστημα ὁ τόπος, οὐδὲν ἄτοπον καὶ τῶν μορίων ἕκαστον ἐν τόπῳ εἶναι καθ' αὑτό· καὶ γὰρ ἐν διαστήματι καθ' αὑτό ἐστιν ἕκαστον, ὃ διάστημα μόριον ὅλου τοῦ τόπου.

---

1 μόνα L ἢ] εἰ (commate antea posito) Spengel: malim καὶ μὲν ὡς ἐκείνῳ scripsi: μὲν ὡς ἐκεῖνοι M: ἐκεῖνοι μὲν ὡς BL: μὲν ἐκεῖνοι ὡς W 2 ψεῦδος τοῦτο MW: τοῦτο ψεῦδος BL 4 ἢ] καὶ B 12 εἰ—(117,3) τόπῳ] exscr. Philop. 550,9 sqq. (ὁ Θεμίστιος δὲ ἐξηγεῖται τὸ χωρίον οὕτως) ἦν om. M 13 ἑαυτῷ] ταὐτῷ Philop. et τῷ αὐτῷ F Aristot. 211 b 20: τῷ αὐτῷ τόπῳ EGI Aristot.; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 17 17 κινεῖται] κεῖται a μορίων libri et M Philoponi: μορίων αὐτοῦ GKt Philop. 20 διαστήματα MBL et K (διάστημα M) Philoponi: διαστήματος W et Gt Philoponi κατέξει L 21 δὲ] δὴ Philop. (οὖν cod. M) ἐν ταὐτῷ] ἐνταῦθα W: ἐν τῷ αὐτῷ Philop. 22 τούτου M_1: τοῦ τούτου W 24 καὶ] λέγω δὴ Philop. τὸ BL: τῶν M: τῶ W 25 ʻκατέσχεν?ʼ Spengel 27 εὑρήσεις] ἂν εὑρήσεις GK Philoponi (εὑρήσοις t) ἓν] ἐν Hermolaus Barbarus; recte puto; ἓν—(29) μέρους om. Philop. μὲν MW: μέν γε BL 28 τε om. W 32 τοῦ ante τόπου om. B

τοῖς μὲν γὰρ τὸ πέρας τοῦ περιέχοντος τιθεμένοις κατὰ συμβεβηκὸς τὸ 274 μέρος ἐν τῷ τόπῳ, ἐπειδὴ τὸ ὅλον ἐν τόπῳ· τοῖς δὲ ὅλον τὸ μεταξὺ διάστημα πῶς οὐκ ἔσται τὰ μόρια καθ' αὑτὰ ἐν τόπῳ; ἔστιν οὖν ἐν ἀπείροις ἕκαστον τόποις. ὅτι δὲ καὶ ὁ τόπος ἐν τόπῳ γίνεται, δῆλον. τὸ γὰρ διάστημα τὸ μεταξὺ τῶν κοίλων τοῦ ἀμφορέως ἔσται ἐν ἄλλῳ διαστήματι μετατεθέντος τοῦ ἀμφορέως. ἆρ' οὖν ταὐτὰ ἄτοπα ἀπαντᾷ τοῖς τὸ ἔσχατον τοῦ περιέχοντος λέγουσι τόπον; οὐδαμῶς. διὰ τί; οὐκέτι γὰρ ἂν εἴποιμι ἐν ἄλλῳ τόπῳ γίνεσθαι τὸ ὕδωρ καὶ τὰ | τοῦ ὕδατος 275 μόρια κινουμένου τοῦ ἀμφορέως· ἐν τῇ αὐτῇ γάρ ἐστιν ἐπιφανείᾳ καὶ οὐκ ἐξαλλάξει ταύτην οὐδὲ ἑτέραν προσεπιλαμβάνει τινά, ὥσπερ ἕτερον καὶ διάστημα. ʻπῶς οὖν, εἰ τὸν αὐτὸν κατέχει τόπον ὁ οἶνος, καὶ καθ' ὅλον καὶ κατὰ μόρια κινεῖται ἐνθένδε κἀκεῖσε ἐκ τοῦ οἰκήματος εἰς τὸ ταμιεῖον;' ἐρήσεταί τις. ὅτι μηδὲ κινεῖται καθ' αὑτόν (μένει γὰρ ἐν τῷ ἀμφορεῖ), ἀλλὰ κινεῖται καὶ μεθίσταται ὁ ἀμφορεύς, ἐν ᾧ ὁ οἶνός ἐστιν· ἐν ᾧ γάρ ἐστιν ὁ ἀὴρ ἢ τὸ ὕδωρ ἢ ὅ τι δήποτε, τοῦτο μεθίσταται, οὐχ ὁ ἀὴρ οὐδὲ τὸ ὕδωρ οὐδὲ τὰ μόρια τούτων, ἀλλά ποτε ταῦτα κινεῖται, εἰ ἀλλήλοις ἀντιμεθίσταται τὰ ἐν τῷ κεραμείῳ. εἰ δὲ ἦν τὸ διάστημα ὁ τόπος, συμμεθίστατο ἂν τοῖς ἀγγείοις τὰ σώματα καθ' αὑτὰ καὶ τὰ μόρια ὁμοίως γε ἐκείνοις ἐξαλλάττοντα τὸ διάστημα καὶ ἐγίνετο ἂν ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ τόπῳ οὐ κατὰ συμβεβηκός, ὧν ἕκαστος τόπος μέρος τοῦ μείζονος καὶ πάλιν ὁ μείζων τοῦ μείζονος, καὶ τοῦτο ἄχρι τοῦ μεγίστου τόπου καὶ διαστήματος, ἐν ᾧπέρ ἐστιν ὁ οὐρανός. καὶ γὰρ δὴ καὶ τοῦτο ὑπάρχει τῷ θαυμαστῷ λόγῳ τόπον τόπου μέρος ποιεῖν, καθάπερ καὶ διάστημα διαστήματος· καὶ τοῦτο μὲν ἔξωθεν αὐτοῖς ἐπισυμβαίνει.

Ἐκεῖνο δὲ ὅρα. ἢ γὰρ καθ' αὑτὸν κινεῖσθαι τὸν οἶνον ἐν τοῖς κεραμείοις ἐροῦσιν, ὅταν ἐκεῖνα μετακομίζηται, καὶ εἴρηται, ὅσα ἄτοπα ἀναδέξονται, ἢ παντάπασιν ἀκίνητον εἶναι· καὶ ὅσος ὁ γέλως ἀκίνητον Ἀθήναζε τὸν Θάσιον μετακομίζεσθαι. οὐ γὰρ ἕξουσιν ἀποδιδόναι, πῶς κινουμένου τοῦ σκεύους ὁ οἶνος δύναται καθ' ἑαυτὸν μὲν ἀκίνητος μένειν, κατὰ | συμβεβηκὸς δὲ κινεῖσθαι, οἱ τόπον τὸ διάστημα λέγοντες. ὅτι μὲν τοίνυν 276

---

1 ante συμβεβηκὸς add. τὸ B 2 τῷ om. BL τοῖς—(3) τόπῳ om. M 3 ἔστιν—(4) τόποις] ex Alexandro; cf. Simpl. 576,35 5 τὸ γὰρ—(9) ἀμφορέως] exscr. Philop. 554,20 sqq. (cf. 551,20: τὸ δὲ ἐφεξῆς ἐπιχείρημα καὶ ὁ Θεμίστιος ὡσαύτως ἐξηγεῖται) 6 ἆρ'—(28) μετακομίζεσθαι] cf. Simpl. 576,6 sqq. ταῦτα ἄτοπα libri (ʻaut ταὐτὰ aut ταῦτα τὰ Spengel'): τὰ αὐτὰ ἄτοπα Simpl.: τοῦτο τὸ ἄτοπον Philop. ἀπαντᾶν (ut vid.) M τόπον MW: τὸν τόπον BL, Philop., Simpl. 8 γίνεσθαι MW, Simpl.: γενέσθαι BL, Philop. καὶ M: ἢ WBL, Simpl. 9 μόρια om. L αὐτῇ ML (ἐν τῷ αὐτῷ Simpl., ὑπὸ τῆς αὐτῆς—ἐπιφανείας Philop.): αὖ B: αὐτοῦ W (et Laur. 85,18) 11. 12 καθ' ὅλου L (et a Simplicii) 12 καὶ κατὰ BL, Simpl.: κατὰ M_1: καὶ τὰ M_2W 13 ταμεῖον L καθ' αὐτόν WL, Simpl.: καθ' αὐτό MB 16 ἀλλὰ ποτὲ libri: ἀλλὰ τότε Spengel: ἀλλ' ὁπότε (om. εἰ ante ἀλλήλοις) Simpl. 17 τὰ Simpl.: τὸ libri (τῷ L_1) 19 ἐξαλλάττοντα WL: ἐξαλάττοντα B: ἐξαλλάττοντας M 19. 20 ἐν ἄλλῳ καὶ ἐν ἄλλῳ W (et aF Simplicii) 25 γὰρ superscr. W 25. 26 κεραμίοις W 27 Ἀθήναζε κτλ.] cf. Simpl. 576,11 et 26; μετακομίζεσθαι Alexandri est (cf. Simpl. 576,33) 28 κινούμενα B οἱ τόπον] lacuna VII litt. B

οὐκ ἔστι τὸ διάστημα ὁ τόπος, ἱκανῶς εἴρηται· ἀποδέδεικται δὲ ὡς οὐδὲ 276 ἡ μορφὴ οὐδὲ ἡ ὕλη· χωρὶς γὰρ ὧν εἴπομεν πολλῶν ὄντων, ὅτι ἐνηρεμεῖν δεῖ τοῖς τόποις τὰ σώματα (ἐνηρεμεῖ γὰρ τῇ ὕλῃ) καὶ μὴ χωρίζεσθαι, οὐδὲ ἡ παραβολὴ τῆς ὕλης ἡ πρὸς τὸν τόπον ἔχει τινὰ ὁμοιότητα· ἐπ' ἐκείνης μὲν λέγομεν 'ὃ πρότερον ὕδωρ ἦν, νῦν ἐστιν ἀήρ', ἐπὶ τοῦ τόπου δὲ 'οὗ πρότερον ὕδωρ ἦν, νῦν ἐστιν ἀήρ'. ἀλλ' ἐκεῖνο ὁμολογούμενόν γε ἤδη, ὡς εἴγε μηδέν ἐστι τῶν τριῶν ὁ τόπος, μήτε ὕλη μήτε εἶδος μήτε διάστημα, ἀνάγκη τὸ λοιπὸν τῶν τεσσάρων εἶναι, τουτέστι τὸ πέρας τοῦ περιέχοντος καθὸ συνάπτει τῷ περιεχομένῳ σώματι.

Ἐν τόπῳ δέ ἐστι πᾶν σῶμα, ᾗ κατὰ φορὰν οἷόν τε κινεῖσθαι καὶ πάλιν ἠρεμεῖν· οὐ ταὐτὸν δέ ἐστιν περιφορά τε καὶ φορά. δοκεῖ δέ τι μέγα εἶναι καὶ χαλεπὸν γνωσθῆναι ὁ τόπος· πολλὰ γὰρ παρεμφαινόμενα ἐπιθολοῖ τὴν περὶ αὐτοῦ θεωρίαν καὶ μάλιστα τὸ διάστημα· ὁμοιότητα γὰρ ἔχει τούτου πολλήν· μένειν γὰρ ἀκίνητον καὶ τοῦτο δοκεῖ καθάπερ ὁ πρῶτος τόπος καὶ δέχεσθαι ἕτερα καὶ ἕτερα τῶν σωμάτων. εἴρηται δὲ τὸ αἴτιον τῆς ἀπάτης, ὅτι τοῖς σώμασι συνεισιόν τε καὶ ἐξιὸν (τῷ ταῖς μὲν ἄλλαις ποιότησιν αὐτὰ διαφέρειν, τῷ διαστήματι δὲ ἴσα εἶναι, τά γε τὸν ἴσον ἐκπληροῦντα τόπον) ταὐτὸν εἶναι δοκεῖ κλεπτομένης αὐτοῦ τῆς ἐναλλαγῆς διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς ἀντιμεταστάσεως τῶν σωμάτων. συμβάλλεται δέ τι καὶ ὁ ἀὴρ δοκῶν ἀσώματος εἶναι· | διὰ τοῦτο γὰρ οὐ 277 μόνον τὰ πέρατα τοῦ ἀγγείου τόπος εἶναι δοκεῖ, ἀλλ' ἤδη καὶ πᾶν τὸ μεταξύ· κενὸν γὰρ εἶναι φαντάζεται οὐχ ὁμοίως κινοῦντος τὴν αἴσθησιν τοῦ ἀέρος τοῖς ἄλλοις στοιχείοις. ἔστι δὲ οὐχ ἅπαν τὸ ἀγγεῖον ὁ τόπος, ἀλλὰ τὰ ἔσχατα αὐτοῦ τῆς κοίλης ἐπιφανείας, ὃς καὶ μεταφορητὸς ἂν εἴη· μεταφορητὸς δὲ οὐχ ἁπλῶς ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· τὸ γὰρ σῶμα μεταφέρεται, λέγω δὲ τὸ κεράμειον ἢ ὁ κάδδος, οὗ πέρας ἐστίν. ἔστι δὲ ὥσπερ τὸ ἀγγεῖον τόπος μεταφορητός, οὕτως ὁ τόπος ἀγγεῖον ἀμετακίνητον· διόπερ ἐπειδὰν ἐν κινουμένῳ τι κινῆται ὡς πλοῖον ἐν ποταμῷ, τῷ περιέχοντι ὡς ἀγγείῳ χρῆται μεταφορητῷ μᾶλλον ἢ ὡς τόπῳ. βούλεται δὲ ἀκίνητος εἶναι ὁ τόπος καθ' αὑτόν, εἰκότως (πέρας γάρ ἐστιν), καὶ ἅμα τῷ

1 οὐκ ἔστι] om. B, add. in marg. 3 ἐνηρεμεῖ γὰρ WB: ἐνηρεμεῖν γὰρ ML (num recte?) 4 παρεμβολὴ W_2 ἡ] ἢ W μὲν] μὲν γὰρ W 6 ὕδωρ ἦν, νῦν ἐστιν ἀήρ M (Philop. 556,20; Aristot. 211b36): ὕδωρ, νῦν ἀήρ WBL γε superscr. W τούτων τῶν τριῶν GI Aristot. 212a2 7 μήτε τὸ εἶδος μήτε ἡ ὕλη μήτε διάστημά τι Aristot. 212a3 (τὸ et ἡ del. E_2) 8 καθὸ — (9) περιεχομένῳ] Aristotelis libri om. haec verba, quae genuina esse evicit Diels *Zur Textgesch.* p. 4sq. 10 ᾗ scripsi: ἢ M: ὃ WBL 11 οὐ ταὐτὸν κτλ.] ex Alexandro; cf. Simpl. 589,6 12 μέγα τι εἶναι Aristot. 212a7 (μέγα εἶναί τι F) πολλὰ — (23) στοιχείοις] exscr. Philop. 585,16sqq. 13 μάλιστά γε τὸ M Philoponi 14 τούτου] τοῦτο W 16 ἐξιὸν] συνεξιὸν Philop. τῷ] τὸ B_1 17 τά γε Philop.: τὰ δὲ Themistii libri ('corrupte' Vitelli) 18 πληροῦντα W κλεπτομένου W 19 ἐξαλλαγῆς M Philoponi τῆς] τῶν τῆς M 20 ἀσώματον L 23 ἔστι — (26) πέρας ἐστίν] exscr. Philop. 590,16sqq. 26 κεράμιον WL κάδδος] cf. quae adnot. ad 112,22 27 οὕτως] οὗτος M_1: οὕτω καὶ E Aristot. 212a15 28 κινῆται M, Spengel e coni.: κινεῖται WBL 30 ὁ τόπος εἶναι GI Aristot. 212a18

πράγματι (ἅμα γὰρ τὰ πέρατα), ὥστε ἐξ ἁπάντων τούτων τὸ τοῦ περιέχον- 277 τος πέρας ἀκίνητόν τε καὶ πρῶτον ὁ τόπος ἐστίν.

5. Διὰ τοῦτο δὲ τὸ μέσον τοῦ κόσμου καὶ τὸ ἔσχατον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς τῶν ὅλων φορᾶς δοκεῖ εἶναι μάλιστα πᾶσι κυρίως τὸ μὲν ἄνω, τὸ δὲ κάτω, ἐπεὶ ἑκάτερον αὐτῶν ἀκίνητον τὸ μέν ἐστιν, τὸ δὲ φαίνεται· καὶ ἐπὶ ταῦτα ἡ κίνησις κατὰ φύσιν τοῖς τε κούφοις καὶ τοῖς βάρος ἔχουσιν τῶν σωμάτων. κοῦφον μὲν γάρ ἐστι τὸ ἄνω φερόμενον, βαρὺ δὲ τὸ κάτω. τὸν μὲν οὖν κάτω ποιεῖ τόπον αὐτὸ τὸ μέσον καὶ παρὰ τὸ μέσον ἡ γῆ καὶ τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀήρ· ἕκαστον γὰρ τῶν βαρέων σωμάτων ὑπὸ τούτων περιέχεται τῶν στοιχείων ἢ πάντων, ὡς οἱ τῶν ποταμῶν ἀνέχοντες λίθοι, ἢ τοῖν δυοῖν, ὡς οἱ βαδίζοντες ἢ νηχόμενοι. τὸν δὲ ἄνω τόπον τό τε ἔσχατον τῆς κύκλῳ φορᾶς καὶ εἴ τι πρὸς ἐκεῖνό ἐστιν. | ᾧ μὲν οὖν 278 σώματί ἐστι σῶμα ἐκτὸς περιέχον αὐτό, τοῦτό ἐστιν ἐν τόπῳ· ᾧ δὲ μή, οὔ. διόπερ ἡ μὲν γῆ καίτοι μένουσά ἐστιν ἐν τόπῳ (ἔχει γὰρ ἔξωθεν ἄλλο σῶμα, οὗ τὸ πέρας ταύτην περιέχει), οὐκέτι δὲ τὸ κύκλῳ κινούμενόν ἐστιν ἐν τόπῳ (οὐδὲν γὰρ ἐκείνου ἔξωθεν)· οὐδὲ γὰρ εἰ ἀὴρ ἢ ὕδωρ ἦν, μηδὲν δὲ εἶχεν ἔξωθεν, ἦν ἂν ἐν τόπῳ. πῶς οὖν κινεῖται ὁ οὐρανὸς μὴ ὢν ἐν τόπῳ; ἢ ἔστι μὲν ὡς κινεῖται, ἔστι δὲ ὡς οὔ; ὅλος μὲν γὰρ οὐ κινεῖται· οὐδὲ γὰρ ἀμείβει τὸν ὅλον τόπον (αὕτη γὰρ κίνησις τῶν ὅλων ὥσπερ τῶν ἐπ' εὐθείας μεθισταμένων), κύκλῳ δὲ κινεῖται. αὕτη δὲ κίνησις τῶν μορίων ἐστὶν καὶ τούτοις ἐστὶ τόπος· ἑκάστη γὰρ σφαῖρα τῶν ἐν κύκλῳ φερομένων ἀμείβει τῆς ἐφεξῆς σφαίρας ἐκείνης τὴν ἐπιφάνειαν. ταύτης οὖν καὶ τόπος ἐστίν· περιέχονται γὰρ ὑπ' ἀλλήλων. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πᾶν καὶ τὸ ὅλον αὐτὸ μὲν οὐκ ἐν τόπῳ, τὰ μόρια δέ. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν κύκλῳ κινεῖται, τὰ δὲ ἄνω καὶ κάτω, ὅσα ἔχει πύκνωσιν καὶ μάνωσιν. ταῦτα δὲ Εὔδημος ἐν τῷ τρίτῳ τῶν αὐτοῦ Φυσικῶν παρίστησι, λέγει δὲ οὕτως 'αὐτὸς δὲ πότερόν ἐστιν ἐν τόπῳ ἢ οὐκ ἔστιν; ἢ πῶς ἑκάτερον; ὅλως μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ἐν τόπῳ, εἰ μὴ ἔστι τι ἐκτός· οὕτω γὰρ ἂν περιέχοιτο· τοῦτο δὲ ἐπισκεψόμεθα. τὰ δὲ ἄστρα καὶ ὅσα ἐντὸς τοῦ ἐξωτάτω σώματος ἐν τῷ ἐκείνου πέρατί ἐστιν, ᾗ περιέχον ἐστίν. τὰ δὲ οὕτως ἐν

1 πράγματί πως GI Aristot. 212a29 et Simpl. 587,28; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 5 Aristot. 212a21—26 praetermisit Themistius 5. 6 καὶ ἐπὶ—(11) νηχόμενοι] cf. Philop. 591,25 (ὁ δὲ Θεμίστιος οὕτως) 6 τοῖς τε βάρος καὶ τοῖς κούφοις ἔχουσιν B 8 αὐτὸ τὸ μέσον M: αὐτό τε τὸ μέσον WB (τὸ postea ins.) L et Philop. παρὰ τὸ μέσον MWB: περὶ τὸ μέσον L: τὰ περὶ τὸ μέσον Philop. 12 κύκλῳ φορᾶς] cf. Simpl. 585,30sq. 16 τόπῳ—πῶς om. B (add. man. 1 in marg.) L (cf. Philop. 593,16sq.) ἢ BW: εἰ M 19 οὐδὲ γὰρ ἀμείβει κτλ.] cf. Philop. 594,2 τῶν ante ἐπ' M e corr. 20 κινήσεται Aristot. 212b1; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 6 κίνησις M, Spengel e coni.: ἡ κίνησις WBL 22 ἀμείβει κτλ.] cf. Alexander apud Simpl. 589,8 23 ὑπ'] ἀπ' L: ἐπ' Laur. 85, 18 26 Εὔδημος] fr. 44 p. 60,28 Sp.; cf. Simpl. 595,3sqq. τρίτων M_1 αὐτοῦ MW: ἑαυτοῦ BL 27 αὐτὸς Simpl.: αὖ MWL_1: αὐτὸ BL_2a ἢ πῶς WBL: ὃ πῶς M: ἢ ὅπως Simplicii libri 28 ὅλως $MWBL_2$ et E Simplicii: ὅλον B_2La: ὅλος aF Simplicii οὕτω Simpl.: τοῦτο MW: τούτῳ BL 29 ἐξωτάτω Simpl.: ἐξωτάτου Themistii libri

τινι ἐν τόπῳ λέγεται, ἐν ᾧ δὲ τὰ μόρια καὶ τὸ ὅλον λέγομεν εἶναι. 278 οὕτω μὲν οὖν εἴη ἂν ἐν τόπῳ, ἔστι δὲ καὶ ἄλλως που· ἐν τοῖς μορίοις γάρ ἐστι τὸ ὅλον, πολλαχῶς δὲ τὸ ποῦ'.

Ἵνα δὲ σαφέστερον γένηται, πῶς λέγομεν ἐν τόπῳ εἶναι τὸν οὐρανὸν 279 καὶ πῶς οὔ, μικρὸν ἄνωθεν εἴπωμεν ἀναλαβόντες. ὥσπερ γὰρ ἐλέχθη, τὰ μὲν κατὰ δύναμιν, τὰ δὲ κατ' ἐνέργειάν ἐστιν ἐν τόπῳ· κατὰ δύναμιν μὲν τὰ μόρια τοῦ συνεχοῦς τοῦ ἐν τόπῳ ὄντος, ἃ καὶ οἷά τε διαιρεθῆναι· ταῦτα γάρ ἐστι κατὰ δύναμιν ἐν τόπῳ, ὅτι γένοιτο ἂν κατ' ἐνέργειαν διαιρεθέντα καὶ ἀντὶ τοῦ συνεχῆ εἶναι ἅψαιτο ἂν ἀλλήλων ὥσπερ σωρός· κατ' ἐνέργειαν δὲ αὐτά τε τὰ συνεχῆ, ὅταν ὑπό τινος περιέχηται, καὶ τὰ μόρια τούτων, ὅταν διαιρεθῇ. πάλιν τὰ μὲν καθ' αὑτά ἐστιν ἐν τόπῳ, ὡς τὰ σώματα, ὅσα κατὰ φοράν ἐστιν κινητὰ ἢ κατ' αὔξησιν καὶ μείωσιν· τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός, ὡς τὰ χρώματα, ὡς ἡ ψυχή, ἅπερ οὐκ ἂν γένοιτό ποτε ἐν τόπῳ καθ' αὑτά, ὥσπερ τὰ κατὰ δύναμιν, οὐδὲ χωριστὰ τῶν ὑποκειμένων ἐστί. πῶς οὖν ὁ οὐρανὸς ἐν τόπῳ; ἆρα κατ' ἐνέργειαν; ἀλλ' ὑπ' οὐδενὸς ἔξωθεν περιέχεται. ἀλλὰ κατὰ δύναμιν; ἀλλ' οὐδ' ἂν περισχεθείη ποτέ. ἀλλὰ καθ' ἑαυτόν; ἀλλ' οὐκ ἔστι κινητὸς κατὰ φοράν. οὐ γὰρ ταὐτὸν τὸ φέρεσθαι τῷ περιφέρεσθαι. ἀλλὰ τὸ μὲν ὅλον ἀμείβει τόπον, τὸ δὲ ἐν ταὐτῷ μένον ἐν ταὐτῷ κινεῖται. ἆρα οὖν κατὰ συμβεβηκός; Ἀριστοτέλης μὲν οὕτω βούλεται καὶ οἱ ἐξηγηταὶ συγχωροῦσιν· φησὶ γὰρ τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς οἷον ἡ ψυχὴ καὶ ὁ οὐρανός. ἐγὼ δὲ ἀπορῶ, πῶς οὐ μάχοιτο ἂν πρὸς αὑτόν, νῦν μὲν τὸ κατὰ συμβεβηκὸς ταὐτὸν ἡγούμενος τῷ κατὰ μόρια, πρὸ τοῦ δέ, ἐν οἷς ἐπεδείκνυε μηδὲν εἶναι ἐν ἑαυτῷ ὡς ἐν τόπῳ, τὸ μὲν κατὰ μόρια συγχωρῶν, τὸ κατὰ συμβεβηκὸς δὲ οὐ διδούς. ἴσως οὖν ἐνταῦθα κοι|νότερον κέχρηται τῷ κατὰ συμβεβηκὸς ἀντὶ τοῦ 280 κατ' ἄλλο. ἔθος δὲ αὐτῷ πολλάκις τοῖς εἴδεσιν ἀντὶ τῶν γενῶν κεχρῆσθαι, ἄλλως μὲν ἐκεῖ κατὰ μόρια, ἄλλως δὲ ἐνθάδε· ἐκεῖ μὲν ἐπειδὴ τὸ μέρος ἐν τῷ μέρει, ἐνταῦθα δὲ ἐπειδὴ τὸ ὅλον ἐν τοῖς μορίοις. πῶς οὖν ἐν τόπῳ κατὰ συμβεβηκός; ὅτι μὴ πᾶσι συνεχής, ἀλλὰ ἅπτεται ἀλλήλων αὐτοῦ τὰ μόρια καὶ ἄλληλα περιέχει, οἷον αἱ σφαῖραι, καὶ κίνησιν ἑκάστη ἰδίαν κινεῖται. ἐν τόπῳ μὲν οὖν τὰ μόρια διὰ τοῦτο. ἐν τόπῳ δὲ καὶ ὁ ὅλος κατὰ συμβεβηκός· ἐν γὰρ τοῖς μορίοις ὅλος καὶ οὐκ ἂν αὐτῶν χωρισθείη.

1 λέγεται libri et E Simplicii: ἐστίν aF Simplicii καὶ om. Simpl. εἶναι λέγομεν B 2 ἐν om. a 5 εἴπομεν Ba γὰρ] δ' Aristot. 212b3 (om. I) ἐλέγχθη W 6 ἐστὶν ἐν τόπῳ in BL post δύναμιν, apud Aristot. 212b3 post τὰ μὲν legitur κατὰ δύναμιν μὲν — (11) διαιρεθῇ] cf. Simpl. 591,14sqq. 8 ταῦτα] κατὰ ταῦτα W κατ'] καὶ κατ' B 11 πάλιν — (13) ψυχή] cf. Philop. 595,3sqq. καθ' αὑτό FGI Aristot. 212b7 et Philop. 12 quae leguntur apud Aristot. 212b8 ὁ δ' οὐρανός — (11) ἐστίν, praetermisit Themistius 14 post οὐδὲ add. γὰρ BL 15 πῶς — (19) κινεῖται] cf. Philop. 595,10sqq. 16 ἔξωθεν BL et Philop.: τῶν (num του? cf. Philop. 593,23) ἔξωθεν MW οὐδ' ἂν M_2WL: οὐκ ἂν M_1: οὐδενὸς B 17 ἑαυτὴν W 22 ἀπορῶ κτλ.] cf. Philop. 595,18 (ἀπορεῖ δὲ πρὸς τοῦτο ὁ Θεμίστιος κτλ.) 22 αὐτόν ML: ἑαυτόν BW τὸ om. WL 24 ἐν om. WL μὲν] τῷ a δὲ om. L et Laur. 85,18: ante κατὰ συμβεβηκὸς ins. Spengel 25 κοινώτερον L τῷ WL: τὸ MB 29 αὐτοῦ L: in MWB compend. ambig. 31 μὲν om. WBL ὁ om. B ὅλως B 32 ὅλοις (ut vid.) B χωρισθείη W, Spengel e coni.: χωρισθῇ MBL

οὐ πάντα δὲ ἐν τόπῳ τὰ μόρια (οὐδὲ γὰρ ἅπαντα περιέχεται), οὐδὲ ἡ ἔξω 280 σφαῖρα, ἀλλ' αὕτη κατὰ μὲν τὸ ἐντὸς εἴη ἂν ἐν τόπῳ (ἅπτεται γὰρ τῆς τοῦ Κρόνου καὶ οἷον περιέχεταί πως), κατὰ δὲ τὸ ἔξω παντελῶς ἀμοιροῖ τόπου. καὶ τὰ μόρια δὲ ταύτης τὰ συνεχῆ ὁμοίως ἔχει· οὔτε γὰρ κατ' ἐνέργειαν ἐν τόπῳ οὔτε δυνάμει· πῶς γὰρ ἀχώριστα ὄντα τῆς ὅλης; οὔτε μὴν καθ' αὑτά, μόνον δέ, εἴπερ ἄρα, κατὰ συμβεβηκὸς καὶ οὐδὲ τοῦτο ἁπλῶς· οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς ἡ ἐξωτάτω σφαῖρα ἐν τόπῳ, ἀλλ' ὡς ὅλη ἐν τόπῳ· ἐκείνη δὲ ἐπὶ τὰ ἔσω. καὶ τὰ μόρια δὴ τοῦτον τὸν τρόπον, ἐπεὶ κυρίως γε καὶ ἁπλῶς πῶς ἂν εἴη ἐν τόπῳ τὸ πᾶν; τοῦ γὰρ ἐν τόπῳ ἔξωθέν τι, τοῦ δὲ παντὸς οὐδὲν ἔξωθεν· πῶς γὰρ ἔσται τι πᾶν, εἴγε πᾶν ἀληθῶς, εἰ καὶ ἄλλο εἴη | παρὰ τοῦτο, ἐν ᾧ ἐστι; τί δὲ καὶ 281 τὸ ἔξωθεν τοῦ παντός; κενὸν μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν, σῶμα δὲ εἰ μὲν πεπερασμένον, ἄρα καὶ ἐκεῖνο ἐν τόπῳ· καὶ πῶς; εἰς ἄπειρον γὰρ ἡ πρόοδος. εἰ δὲ ἄπειρον, οἱ πρότερον λόγοι διαμαχοῦνται. εἰ δὲ ἀληθὴς ἡ παλαιὰ δόξα, ὅτι πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ πᾶν ὁ οὐρανός, ἴσως δὲ οὐδὲ θεμιτὸν ἔξωθέν τι αὐτοῦ περιβλέπειν· αὐτὸς μὲν γὰρ οὐ δεῖται τόπου. ἐν ἐκείνῳ δὲ ὡς ἐν τῷ ἐσχάτῳ αὐτοῦ τῷ πρὸς ἡμᾶς καὶ ἁπτομένῳ τοῦ παθητικοῦ σώματος· καὶ διὰ τοῦτο ἡ μὲν γῆ ἐν τῷ ὕδατι, τοῦτο δὲ ἐν τῷ ἀέρι, οὗτος δὲ ἐν τῷ αἰθέρι, ὁ δὲ αἰθὴρ ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ δ' οὐρανὸς οὐκέτι ἐν ἄλλῳ.

Ὃ τοίνυν ὑπεσχόμεθα, δείξομεν, ὅτι πᾶσαι λύονται αἱ ἀπορίαι, τί ἐστιν ὁ τόπος, καλῶς διαποροῦσιν. οὔτε γὰρ οὖν ἀνάγκη αὔξεσθαι τὸν τόπον· οὐδὲν γὰρ αὔξεται πέρας καθ' ἑαυτό, ἀλλ' ὑποχωροῦντος τοῦ περιέχοντος σώματος ἤτοι κατὰ ἀντιπερίστασιν ἢ κατὰ πύκνωσιν καὶ πίλησιν, καὶ τὰ πέρατα ὑπείκει, ὥστε καὶ τὰ αὐξανόμενα ἐν μείζονι γίνεσθαι τόπῳ. εἰ μέντοι διάστημα ἦν ὁ τόπος, ηὐξάνετο ἂν ὁ τόπος καθ' ἑαυτὸν καὶ ἐπελάμβανεν ἂν μείζω τόπον, οὕτως δὲ ἦν ἂν ἐν τόπῳ τόπος. ἀλλ' οὐδὲ στιγμῆς τόπος· οὐδὲ γὰρ χωριστὸν ἡ στιγμὴ οὔτε ὑπό τινος περιέχεται. ἀλλ' οὐδὲ δύο σώματα ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ· οὐ γάρ ἐστι διάστημα σωμα-

1 οὐ πάντα δὲ ἐν τόπῳ τὰ μόρια] τὰ γὰρ μόρια ἐν τόπῳ πως πάντα Aristot. 212b12 sq., ad quae Simpl. 592,22 haec adnotat: ὁ δὲ Θεμίστιος τὸ πῶς ἤκουσεν, ὡς εἴρηται, διότι ἡ ἐξωτάτω σφαῖρα κατὰ μὲν κτλ. usque ad (4) τόπου   3 χρόνου L   οἷον om Simpl.   4 ἀμοιροῖ libr.: ἀμοιρεῖ a e Simplicio   ante τόπου add. τοῦ L   δὲ ταύτης BL: δὲ ταῦτα MW   6 ὅλης L_2a: ὕλης $MWBL_1$ καθ' αὐτὸ L   7 οὐδὲ γὰρ — τόπῳ] exscr. Philop. 603,13   8 τὸν om. B   11 παρὰ] περὶ L   ἐστι] περιέχεται E Aristot. 212b16: ὃ περιέχει FGI   12 ἔξωθεν MW et FGI Aristot. ib.: ἔξω BL et E Aristot.   13 κἀκεῖνο BL   14 ἀληθὲς a (de L ambigo) et Laur. 85,18   15 δὲ om. W ('fort. delendum' Spengel)   17 παθητικοῦ a: παθητοῦ libri: κινητοῦ Aristot. 212b19   18 post σώματος add. πέρας ἠρεμοῦν FGI Aristot. ib.; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 4 adn. 3   21 λύονται libri et E Simplicii 595,28 (cf. Philop. 604,20): λύοιντ' ἂν a F Simplicii et Aristot. 212b23   23 οὐδὲν — (25) τόπῳ] exscr. Philop. 597,24 sqq. et Simpl. 596,10 sqq.   οὐδὲ vel οὐ Philoponi libri   καθ' αὑτό a   26 μέντι M   27 μείζονα L   28 στιγμῶν M   οὐδὲ — περιέχεται] cf. Simpl. 596,17 sq.   28 οὐδὲ et 29 οὐ γάρ] οὔτε — οὔτε EF Aristot. 212b25: οὐδὲ — οὐδὲ GI   29 ante ἐν add. ἐστὶν E Aristot. ib.

τικὸν ὁ τόπος, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ὅλως διάστημα, ἀλλὰ πέρας, ἐν ᾧ διάστημα 281 μὲν πάντως ἐστίν, ἀλλ' οὐ καθ' αὑτό, ἀλλὰ μετὰ τοῦ σώματος τοῦ τυχόντος. ὅ τε τόπος που μέν, οὐχ ὡς ἐν τόπῳ δέ, ἀλλ' ὡς τὸ πέρας ἐν τῷ πεπερασμένῳ. οὐ γὰρ πᾶν τὸ ὂν ἐν τόπῳ, ἀλλὰ τὸ κινητὸν σῶμα κατὰ 282 φοράν. καὶ φέρεται δὲ εἰς τὸν ἑαυτοῦ τόπον ἕκαστον, εὐλόγως· τὰ γὰρ μὴ βίᾳ ἁπτόμενά τε ἀλλήλων καὶ περιέχοντα ἄλληλα συγγενῆ, οἷον ὕδωρ μὲν γῇ, ἀὴρ δὲ ὕδατι, πῦρ δὲ ἀέρι, συγγενῆ δέ, ὅτι ῥᾷστα εἰς ἄλληλα τὰ ἐφεξῆς μεταβάλλει· ἔχει γάρ τι κοινόν. φερόμενα οὖν ἐπὶ τὰ συγγενῆ σώματα φέρεται ἐπὶ τοὺς οἰκείους τόπους· ὑπὸ γὰρ τῶν συγγενῶν περιέχεται· τὸ γὰρ ἅπτεσθαι ἀλλήλων καὶ ἔστιν ἐν τόπῳ καὶ ποιεῖ καὶ πάσχει εἰς ἄλληλα, ἐπεὶ τῶν γε συμπεφυκότων καὶ ἡνωμένων τὰ μόρια οὔτε ἐν τόπῳ καθ' αὑτὰ οὔτε πάσχει τι ὑπ' ἀλλήλων. καὶ μένει δὲ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ἕκαστον, εἰκότως· εἰ γὰρ εὐλόγως φέρεται πρὸς τὸ συγγενές, καὶ μενεῖ ἂν εὐλόγως ἐν τῷ συγγενεῖ· σχεδὸν γὰρ μέρος γίνεται τοῦ περιέχοντος ὥσπερ ὁ ἀὴρ τοῦ ὕδατος, μόριον δὲ οὐχ ὡς συνεχὲς ὡς ὕδατος ὕδωρ, ἀλλ' ὡς ἁπτόμενον καὶ διῃρημένον· ὕλη γὰρ γίνεται ἀλλήλων· μεταβάλλει γὰρ εἰς ἄλληλα, εἰ καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον. ἀλλ' ὕστερον περὶ τούτων. οὐ γὰρ οἷόν τε νῦν σαφῶς εἰπεῖν, ἀλλ' ἐκεῖνό γε ἐξαρκεῖ. εἰ γὰρ ὕλη, πῶς ἀλλήλων; ὥσπερ τοίνυν τὰ συμπεφυκότα μόρια μένει ἐν τοῖς ὅλοις, οὕτως καὶ τὰ ἁπτόμενα. τῷ δὲ διάστημα λέγοντι τὸν τόπον πῶς οἰσθήσεται τὰ σώματα ἐπὶ τοὺς οἰκείους τόπους· τὸ μὲν γὰρ πέρας οὐ παντὸς σώματος οἰκεῖον αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῦ συγγενοῦς, πρὸς ὃ φέρεται, εὐλόγως· τὸ δὲ διάστημα ἀδιάφορον καὶ οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου προσήκει τῷ φερομένῳ. περὶ μὲν τοῦ τόπου, ὅτι τέ ἐστι καὶ τί ἐστιν, εἴρηται. |

6. Ἔχεται δὲ ἐφεξῆς ὁ περὶ κενοῦ λόγος τῷ φυσικῷ. καὶ γὰρ ὅσοι 283 διάστημα τὸν τόπον ὑπολαμβάνουσι, τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ταὐτά φασιν εἶναι κενόν τε καὶ τόπον, τῷ λόγῳ δὲ διαφέρειν· τὸ γὰρ αὐτὸ τοῦτο διάστημα, ὅταν μὲν ἔχῃ σῶμα, τόπος αὐτοῖς ἐστιν· ὅταν δὲ μὴ ἔχῃ, κενόν. βούλονται γὰρ εἶναι τὸ κενὸν διάστημα, ἐν ᾧ μηδέν ἐστι σῶμα. οὕτω μὲν οὖν ἐφεξῆς ἡμῖν ἐστιν ὁ λόγος, θεωρητέον δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, εἰ ἔστιν ἢ μή, καὶ πῶς ἐστι καὶ τί ἐστι. πρῶτον δὲ θετέον, ἐξ ὧν τε δοκεῖ εἶναι καὶ ἐξ ὧν οὔ, καὶ τάς γε κοινὰς δόξας προτέρας ἐξεταστέον. νῦν μὲν οὖν

---

3 δὲ om. B et F Aristot. 212b28 4 τὸ ὂν om. E Aristot. 212b29: post ἐν τόπῳ coll. F et Simpl. 595,28; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 14 4. 5 κατὰ μεταφορὰν W_1 5 δὲ 'scrib. δὴ ex Aristot.' Spengel εὐλόγως om. E Aristot. 212b30 6 οἷον ὕδωρ κτλ.] cf. Simpl. 597,15 sqq. τὸ] malim τῷ 12 δὲ] δὴ φύσει πᾶν Aristot. 212b33 13 ἕκαστον libri et I Aristot. ib.: om. FG: post πᾶν coll. E εἰκότως libri et Philop. 600,7: οὐκ ἀλόγως EFG Aristot. 212b34: εὐλόγως I Aristot. 14 μενεῖ scripsi: μένει M (in quo ἂν εὐλόγως om.) B: μένοι WL (cf. Simpl. 598,15) 15 ὥσπερ om. M (add. man. 1 in marg.) 24 τοῦ M et F Aristot. 213a10: οὖν τοῦ W: οὖν BL: om. EGI Aristot. ἐστι καὶ τί om. M 25 ἐφεξῆς] cf. Simpl. 645,26; Philop. 606,27 26 ὑπολαμβάνωσι L τῷ μὲν—(27) διαφέρειν] cf. Philop. 611,22 sqq. 27 τε om. W et Philop. 31 καὶ (ante τί) libri et Simpl. 646,3: ἢ Aristot. 213a13; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 6

οἱ δεικνύναι πειρώμενοι, ὅτι τὸ κενὸν οὐκ ἔστιν, οὐ κατὰ θύρας ἀπαντῶσι 283 τῷ πράγματι· οὐ γὰρ πρὸς τὴν τοῦ κενοῦ φύσιν ἀντιλέγουσιν, ἣν ὀνειροπολοῦσιν οἱ προϊστάμενοι τῆς δόξης· ἀλλ' ὃ πλανώμενοι κενὸν ὑπολαμβάνουσι, τοῦτο ὅτι μὲν κενὸν οὐκ ἔστιν, ἐπιχειροῦσι δεικνύναι. ἡ γὰρ νόησις τοῦ κενοῦ γίνεται τοῖς ὑπάρχειν αὐτὸ τιθεμένοις διάστημα εἶναι τὸ κενόν, ἐν ᾧ μηδέν ἐστι σῶμα αἰσθητόν, οἰόμενοι δὲ τὸν ἀέρα μὴ εἶναι σῶμα αἰσθητὸν τὸ πλῆρες ἀέρος κενὸν νομίζουσι. δεῖ δὴ τὸν ὀρθῶς πρὸς τὴν δόξαν ταύτην ἐνιστάμενον οὐ τὸν ἀέρα μὴ ὄντα κενὸν ἐπιδεικνύναι, ὥσπερ Ἀναξαγόρας ἐποίει στρεβλῶν τοὺς πεφυσημένους ἀσκοὺς καὶ δεικνύς, ὡς ἰσχυρὸς ὁ ἀήρ, καὶ τὰς κλεψύδρας οὐκ εἰσδεχομένας τὸ ὕδωρ, εἰ μή τις ἔξοδον τῷ ἀέρι συγχωρήσειεν· ἀλλὰ πῶς χρὴ τὸ κενὸν ἀναιρεῖν; ὃ βούλεται σημαίνεσθαι διελέγχοντας, οὐχ ὃ λέγουσιν. ὅτι τοίνυν οὐχ οἷόν τε εἶναι διάστημα ἕτερον τῶν σωμάτων καὶ χωριστὸν ἐνεργείᾳ, τοῦτο δεικτέον. ὅπερ ἢ διαλαμβάνει τὸ πᾶν σῶμα καὶ οὐκ ἐᾷ συνεχὲς εἶναι | ἢ τοῦ 284 παντὸς οὐρανοῦ συνεχοῦς ὄντος ἔξωθέν ἐστιν περιέχον αὐτόν· δύο γὰρ οὗτοι τῆς θέσεως τοῦ κενοῦ τρόποι, ἢ παρεσπάρθαι τοῖς σώμασιν αὐτό, καθάπερ λέγουσι Δημόκριτός τε καὶ Λεύκιππος καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ Ἐπίκουρος ὕστερον (οὗτοι γὰρ πάντες τὴν τοῦ κενοῦ παρεμπλοκὴν αἰτιῶνται τῆς διαιρέσεως τῶν σωμάτων, ἐπεὶ τό γε ἀληθὲς συνεχὲς ἀδιαίρετον κατ' αὐτούς), ἢ κεχωρισμένον καὶ ἀθρόον εἶναι, καθ' αὑτὸ περιέχον τὸν οὐρανόν, ὡς πρότερον μὲν ᾤοντο τῶν ἀρχαίων τινές, μετὰ δὲ ταῦτα οἱ περὶ Ζήνωνα τὸν Κιττιέα.

Ἐπισκεπτέον τοίνυν, ἃ λέγουσιν οἱ συνιστάμενοι τῷ κενῷ. λέγουσι δὲ ἓν μέν, ὅτι κίνησις ἡ κατὰ τόπον οὐκ ἂν εἴη μὴ συγχωρουμένου τοῦ κενοῦ· κίνησις δὲ κατὰ τόπον φορὰ καὶ αὔξησις καὶ φθίσις. καὶ πρότερον πῶς οὐκ ἔστι φορά; τὸ γὰρ κινούμενον εἰ μὴ διὰ τοῦ κενοῦ, ἀνάγκη διὰ τοῦ πλήρους κινεῖσθαι· ἀλλ' εἰ διὰ πλήρους, σῶμα διὰ σώματος κινηθήσεται καὶ σῶμα ἐν σώματι ἔσται, ὅλον ἐν ὅλῳ, καὶ δύο σώματα ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἔσται. εἰ δὲ δύο, διὰ τί μὴ καὶ πλείω; οὐ γὰρ δὴ μᾶλλον νῦν ἐστι πλῆρες, ὅτε διπλοῦν γέγονεν ἢ πρότερον ἦν, ἡνίκα μόνον ὑπῆρχεν· ὁμοίως γὰρ ἦν συνεχὲς καὶ ὁμοίως μεστὸν καὶ πρὸ τοῦ, ἀλλ' ὅμως ἐδέξατο καὶ ἄλλο. διὰ τί οὖν οὐ πάλιν καὶ ἄλλο καὶ αὖθις ἄλλο καὶ οὕτως ἔσται ἐν τῷ σμικροτάτῳ τὸ μέγιστον· πολλὰ γὰρ μικρὰ τὸ μέγα ἐστίν. οὐ

4 μὲν om. W 6 οἰόμενοι — (7) αἰσθητὸν om. L 7 ante τὸ πλῆρες add. καὶ W 9 πεφυσημένους] cf. Simpl. 647,24 13 καὶ χωριστὸν ἐνεργείᾳ] οὔτε χωριστὸν οὔτε ἐνεργείᾳ ὄν Aristot. 213a32 16 τόποι L παρεσπάρθαι] κατεσπάρθαι Philop. 613,23: ἐγκατεσπάρθαι id. 608,8 17 τε superscr. M: om. Aristot. 213a34 λεύκιπος M 17. 18 Ἐπίκουρος ὕστερον] cf. Simpl. 648,16 sq.; Usener Epic. fr. 274, p. 195,10 19 ἀληθὲς M: ἀληθῶς WBL 23 τῷ κενῷ WBL: τὸ κενὸν M 25 καὶ (ante αὔξησις) MB et Spengel e coni. (cf. Aristot. 213b5, ubi deest καὶ φθίσις, quod legitur 211a15): μὲν WL πρότερον] 'πρῶτον?' Spengel 26 διὰ κενοῦ κτλ.] cf. Simpl. 649,9 28. 29 τῷ αὐτῷ libri et Gl Aristot. 213b7: ταὐτῷ EF Aristot. 29 τόπῳ deest apud Aristot. οὐ γὰρ — (124,2) ἄνισα] exscr. Philop. 614,18 sq. 30 ὅτε MB, Philop.: ὅτι WL 32 καὶ αὖθις καὶ ἄλλο M 33 μικρά ἐστι τὸ μέγα E Aristot. 213a11

μόνον τοίνυν τὰ ἴσα σώματα ἑαυτῷ, ἀλλ' ἤδη καὶ ἄνισα δέξεται· ⟨τὰ⟩ γὰρ 284 ἴσα πλείω καὶ ἄνισα ἑτέρως καὶ ἑτέρως διαιρούμενα γίνεται, | ὥστε 285 ἀνάγκη κενὸν εἶναι, εἰ κίνησιν διασῴζομεν. τούτῳ δὲ καὶ Μέλισσος εἴξας τῷ λόγῳ, ἐπειδὴ κενὸν οὐκ ᾤετο, μηδὲ κινεῖσθαι τὸ πᾶν ἀπεφαίνετο. ὅτι δὲ μᾶλλον αὔξησις οὐκ ἔστι μὴ ὄντος κενοῦ, φανερόν. τὴν μὲν γὰρ αὔξησιν δεῖ γίνεσθαι πάντη προσκρινομένης τῷ αὐξανομένῳ σώματι τῆς τροφῆς, τοῦτο δὲ οὐκ ἂν γένοιτο μὴ πάντη διιούσης αὐτῆς, ἀδύνατον δέ ἐστι σῶμα οὖσαν δι' ὅλου χωρεῖν τοῦ σώματος, πλὴν εἰ μὴ κενόν τι παρενείροιμεν τοῖς σώμασιν. οὕτω μὲν οὖν ἐκ τῆς κινήσεως ἐπιχειροῦσιν, ἄλλον δὲ τρόπον, ὅτι φαίνεται ἔνια συνιόντα καὶ πιλούμενα εἰς ἐλάττονα ὄγκον μένοντα ἐπὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας· οἱ γὰρ πίθοι τὸν ἴσον δέχονται οἶνον καθ' αὑτόν τε καὶ εἰς ἀσκοὺς ἐμβληθέντα μετὰ τῶν ἀσκῶν, δῆλον ὡς κενῶν τινων ὄντων ἐν τῷ οἴνῳ, εἰς ἃ σύνεισι καὶ πυκνοῦται ἐκθλιβόμενος ὑπὸ τῆς βίας. μαρτύριον δὲ ποιοῦνται καὶ τὸ περὶ τῆς τέφρας, ἣ δέχεται ἴσον ὕδωρ, ὅσον τὸ ἀγγεῖον κενόν. ὅλως τε οὔτ' ἂν διαιρεῖσθαι τὰ σώματα οὔτ' ἂν ἀπ' ἀλλήλων διακεκρίσθαι, εἰ μὴ παρενέπιπτε τὸ κενόν, καὶ ἐκώλυεν αὐτὰ πάντα ἀλλήλοις ἡνῶσθαι· ταύτην γὰρ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι τὴν αἰτίαν τῷ κενῷ προστιθέασιν, οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτὸ καὶ εἰσπνεῖσθαι λέγοντες ὑπὸ τοῦ παντὸς ἔξωθεν περικεχυμένον, ἐπεὶ καὶ τῶν ἀριθμῶν τὴν φύσιν μίαν εἶναι διωρισμένην, μᾶλλον δὲ μηδ' ἂν ἀριθμοὺς εἶναι μὴ τοῦ κενοῦ διακρίνοντος τὰς μονάδας.

7. Ἃ μὲν οὖν εἶναι λέγουσιν οἱ τὸ κενὸν εἶναι τιθέντες, ταῦτά 286 ἐστιν, εἴρηται δὲ καὶ ὅτι μὴ πρὸς ἔπος ἀντιλέγουσιν οἱ πρὸς τὸ δόγμα ἱστάμενοι. λέγομεν τοίνυν ἡμεῖς πότερον ἔχει τἀληθές. ἀρχὴ δὲ πάσης ζητήσεως τοιαύτης, τί σημαίνει τὸ προκείμενον, ἐξετάσαι· καὶ εἰ μὲν ἓν σημαίνει, τοῦτο ἰδεῖν εἴτε δυνατὸν εἴτε μή, εἰ δὲ πλείω, τίνα μὲν οἷόν τε, τίνα δὲ οὔ, καὶ εἰ μηθὲν ὅλως τῶν σημαίνεσθαι δυναμένων, τότε ἀνυπόστατον τὴν φωνὴν ἐπιδεικνύναι. αὐτῶν οὖν πυθώμεθα τῶν τὸ κενὸν τιθεμένων, ὅ τι δοκεῖ τοὔνομα αὐτοῖς τοῦτο σημαίνειν. ἐροῦσι δὲ οἱ μὲν ἁπλῶς τόπον, ἐν ᾧ μηδέν ἐστι σῶμα, τοῦτο δὲ ἴσον, ἐν ᾧ μηδέν ἐστιν· πᾶν γὰρ τὸ ὂν σῶμα ὑπολαμβάνουσιν εἶναι. εἰ δὴ τοῦτο κενὸν λέγουσιν, ἐν ᾧ μηδέν ἐστι σῶμα, πᾶν δὲ σῶμα ἁπτὸν κατ' αὐτούς, ἅπαν δὲ ἁπτὸν

1. 2 τὰ addidi γὰρ ἴσα πλείω M: γὰρ πλείω ἴσα πλείω B: πλείω γὰρ ἴσα πλείω WL; cf. Simpl. 649,32sq. καὶ τὰ ἄνισα δέξεται τὰ γὰρ πλείονα ἴσα ἄνισον ποιεῖ 3 εἰ Laur. 85,18: ἢ B: ἢ εἰ MWL τούτῳ δὲ MW: τούτῳ B_2, Victorius e coni.: τοῦτο B_1L εἴξας MW et Philop. 615,6: εἶξαι B_1: εἶξε B_2L 5 αὔξησιν — (8) σώματος] cf. Philop. 615, 15sqq. 6 πᾶσι γίγνεσθαι EI Aristot. 213b19: γίνεσθαι πᾶσι FG Aristot., Simpl. 650,30 et 651,8; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 14 πάντη W: παντη M: πάντῒ (η) B: παντὶ L προκρινομένης L 7 διιούσης] cf. Simpl. 651,3 15 τὸ ἀγγεῖον τὸ κενόν Aristot. 213b22 τε om. W 17 πυθαγόριοι WB_1 τὴν om. L 18 αὐτῷ G Aristot. 213b23; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 18 19 ἀπὸ τοῦ ἔξωθεν περικεχυμένου Simpl. 651,28 20 μίαν BL: μὴ MW 24 λέγωμεν Victorius 25 τοιαύτη M 27 μηδὲν W δυναμένων MB_1: φαινομένων WB_2L τότε W: τόγε MBL 28 πυθώμεθα W et Spengel e coni.: πυθόμεθα MBL 30 ἐστι σῶμα — ἐν ᾧ om. L

βάρος ἢ κουφότητα ἔχει, εὑρίσκεται συλλογιζομένοις τὸ κενόν, ἐν ᾧ μηδέν 286 ἐστι κοῦφον ἢ βαρύ. τούτοις μὲν οὖν οὕτως ἐκλαμβάνουσιν ἕπεται καὶ τὴν στιγμὴν κενὸν λέγειν· οὐδὲν γὰρ ἐν αὐτῇ οὔτε βαρὺ οὔτε κοῦφόν ἐστιν· εἰ γὰρ καὶ τὸν τόπον προστιθέασι, πλέον ἀνύσουσιν οὐδέν, ἕως ἂν μὴ διορίζωσιν, εἰ τοιοῦτον λέγουσιν τόπον, ἐν ᾧ διάστημά ἐστιν δεκτικὸν σώματος ἁπτοῦ. ἄλλοι δὲ διὰ τοῦτο προσθήσουσι τὸ διάστημα καὶ φήσουσιν εἶναι τὸ κενὸν διάστημα οὐ πλῆρες αἰσθητοῦ σώματος κατὰ τὴν ἁφήν. τὴν μὲν οὖν στιγμὴν οὗτοί γε ἀποφεύξονται, θέα δὲ ἕτερον ἀπορώτερον, εἰ τὸ διάστημα τοῦτο ἢ χρῶμα ἢ ψόφον προσλάβοι ἤ τινα ἄλλην ποιότητα χωρὶς βάρους ἢ κουφότητος. πότερον ἔτι κενὸν ἐροῦσι τὸ διάστημα καὶ ἔσται τὸ κενὸν αἰσθητὸν ἢ οὐκέτι; καὶ πῶς ἐπιδέξεται τὸ σημαινό|μενον τοῦ κενοῦ (οὐ γὰρ ὂν κενόν); ὅμως οὐ πλῆρές ἐστιν 287 αἰσθητοῦ σώματος κατὰ τὴν ἁφήν. οὐκ ἔστι δὲ ἀδύνατος ἡ ὑπόθεσις εἶναι σῶμα οὔτε κοῦφον οὔτε βαρὺ οὔτε ἁπτὸν ὅλως; τοιοῦτον γὰρ τὸ θεῖον ἐπιδειχθήσεται. εἴπερ οὖν εἴη τι τοιοῦτον ἐν τόπῳ, κενὸς ὁ τόπος ὑπάρξει καίτοι σῶμα ἔχων ὁρατόν. ἕτεροι τοίνυν ἵνα μηδὲ τούτῳ περιπίπτωσιν, ἄλλον τρόπον ἐξηγήσονται τὸ κενὸν διάστημα, ἐν ᾧ μὴ τόδε ἔστιν ἐνεργείᾳ, τουτέστιν ἐν ᾧ μηδὲν ὅλως σῶμά ἐστιν, μηδὲ φύσις σωματικὴ μήτε ἁπτὴ μήτε κατ᾽ ἄλλην τινὰ αἴσθησιν αἰσθητή. τούτοις δὲ ἀκολουθεῖ καὶ μέντοι καὶ λέγουσι τὴν ὕλην εἶναι τὸ κενόν· αὕτη γὰρ οὐδέν ἐστιν ἐνεργείᾳ σῶμα. οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ τόπον τὴν ὕλην ποιοῦσιν. ἄμεινον μὲν οὖν τῶν ἄλλων συνίασιν οὗτοί γε τοῦ σώματος. τὸ μέντοι καὶ τὴν ὕλην κενὸν ποιεῖν πάντη μέμψαιτο ἄν τις αὐτῶν· ἡ γὰρ ὕλη οὐ χωριστὴ τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ τῷ λόγῳ, τὸ κενὸν δὲ ζητοῦσιν εἶναι χωριστὸν κατ᾽ ἐνέργειαν, καὶ τοῦτο δὲ αὐτῶν παριᾶσιν. ὅμως οὐδὲ κατ᾽ αὐτὴν τὴν δόξαν οἷόν τε εἶναι τὸ κενόν. ἤδη μὲν οὖν ἐξήτασται ἡμῖν ὁ λόγος. ὅτε γὰρ τὸν τόπον ἐδείκνυμεν οὐκ ὄντα διάστημα τῶν σωμάτων κεχωρισμένον, τότε ὅτι μηδὲ τὸ κενὸν οἷόν τε εἶναι συναπεδείκνυμεν. εἰ γὰρ ἀδύνατον εἶναι διάστημα δίχα σώματος, οὔτε τόπος ἐστὶ διάστημα, ὃ οἷόν τε χωρίζεσθαι τῶν σωμάτων, οὔτε μὴν διάστημα ἤδη κατ᾽ ἐνέργειαν τῶν σωμάτων κεχωρισμένον· τὸ γὰρ κενὸν καὶ ὁ τόπος τοῖς οὕτως αὐτὸν τιθεμένοις ἐπινοίᾳ μόνον ἀλλήλων διοίσουσιν, ὥσπερ εἰρήκαμεν, ᾗ τὸν μὲν τόπον ὅταν ἤδη δέξηται σῶμα,

2 βαρύ τι (τι om. E) Aristot. 214a 3 4 εἰ — (11) οὐκέτι] exscr. Philop. 617,9sqq. ἀγνύσουσιν L 5 διορίζουσιν L ἐστιν δεκτικὸν] ἐστι KM Philoponi et Aristot. 214a 5: δεκτικόν Gt Philoponi 8. 9 ἀπορώτερον et 10 ποιότητα] cf. Alexander apud Simpl. 655,4 et 654,22 13 οὐκ — (15) ἐπιδειχθήσεται] cf. Philop. 621,5sq. ἡ om. L εἶναι] εἶναί τι W 14 θεῖον] cf. Alexander apud Simpl. 655,36 16 ἔχων Spengel: ἔχον libri 17 μὴ] μηδὲν E Aristot. 214a 12 τόδε ἔστιν libri et I Aristot. ib.: τόδε τι EFG Aristot.: τόδε τί ἐστιν Simpl. 656,4; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 19 19 ἁπτὴ BL_2 (ἁπτὴν L_1): ἁπλῆ MW 20 τὴν ὕλην WBL et Philop. 618,7: ὕλην M: τὴν τοῦ σώματος (τῶν σωμάτων F) ὕλην Aristot. 214a 13 23 πάντη M: πάνυ BL: om. W 24 εἶναι] ὡς Aristot. 214a 16 (ὡς χωριστόν om. E) 26 τὸ om. BL 30 ἤδη superscr. B 31 τὸ γὰρ—(126,3) ὑπάρχει] exscr. Philop. 618,21sqq. 32 ᾗ scripsi: ἢ MWB: καὶ L et Simpl. 657,11, qui exscr. verba καὶ τὸν μὲν τόπον — (126,3) ὑπάρχει: καθὸ Philop.

νοοῦμεν (τινὸς γὰρ ὁ | τόπος), τὸ δὲ κενόν, ὅταν μήπω δέξηται σῶμα, 288 ἐπεὶ τό γε εἶναι διαστήμασι τῶν σωμάτων τῇ φύσει κεχωρισμένοις ἀμφοῖν κατ' αὐτοὺς ὁμοίως ὑπάρχει. ἐξήρκει μὲν οὖν ἴσως κἀκεῖνα, δεικτέον δ' ὅμως καὶ νῦν, ὅτι μηδὲν τοιοῦτον κενὸν οἷόν τε ὑπάρχειν μήτε ἀθρόον μήτε ἐγκεκραμένον τοῖς σώμασιν, ὥσπερ τὰ λεπτομερέστερα σώματα παχυτέροις, καθάπερ τὸν ἀέρα ἐπιδεικνύουσιν οἱ κενὸν αὐτὸν ὑπολαμβάνοντες, οἳ μηδὲ τοῦτο ἴσασιν, ὅτι τὸ κενὸν οὐ σῶμα ἀλλὰ διάστημα σώματος βούλεται εἶναι. διὰ τοῦτο γὰρ ἔδοξε καὶ τὸ κενὸν ἀναγκαῖον, ὡς καὶ ὁ τόπος, τοῖς διάστημα αὐτὸν τιθεμένοις, ὅτι ἀεὶ δεῖ χώραν τινὰ εἶναι τῶν σωμάτων δεκτικήν. ἄμφω παράγουσιν καὶ ἄμφω κατασκευάζουσιν ἐκ τῶν αὐτῶν ὁρμώμενοι· ἀπὸ γὰρ τῆς κινήσεως τῶν σωμάτων καὶ οἱ τὸν τόπον φάσκοντες εἶναι διάστημα παρὰ τὰ ἐμπίπτοντα σώματα καὶ οἱ τὸ κενὸν τοιοῦτον· αἴτιον γὰρ τῆς κινήσεως τίθενται τὸ κενὸν οὐχ ἁπλῶς ἀλλ' οὕτως αἴτιον, ὡς χώραν τινά, ἐν ᾗ κινεῖται τὰ σώματα. τοῦτο δὲ ἂν εἴη καὶ ταὐτὸν τῷ λέγειν ὡς τόπον αἴτιον εἶναι τὸ κενόν. εἰ γὰρ μή, σῶμά φασι διὰ σώματος καὶ ὅσα εἴρηται πρότερον.

Ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ τῆς κινήσεως μάλιστα οἴονται κατεσκευάσθαι τὸ κενόν, τοῦτον αὐτὸν πρῶτον ἐξετάζομεν τὸν λόγον. ὅλως μὲν οὖν ἁπάσης κινήσεως αἴτιον οἴεσθαι τὸ κενὸν οὔτε πιθανόν, οὔτε λέγουσιν· οὐ γὰρ καὶ ἀλλοίωσις τόπου προσδεῖται, ἀλλὰ τοῦτο καὶ Μέλισσον ἔλαθεν. ἀλλ' οὐδὲ τῆς κατὰ τόπον κινήσεως· δύναται γὰρ ἀντιμεθίστασθαι ἀλλή|λοις τὰ 289 σώματα καὶ κινεῖσθαι κατὰ τόπον ἀμείβοντα τοὺς ἀλλήλων τόπους καὶ μὴ προσδεόμενα κενοῦ διαστήματος κεχωρισμένου· ὁρῶμεν γὰρ καὶ τὸ ὕδωρ μὴ προσεπιλαμβανόμενον μήτε διάστημα μήτε τόπον, ὅμως οὐ κωλύεται κινεῖσθαι τῶν μορίων ἀλλήλοις ἀντιμεθισταμένων ὥσπερ ἐν ταῖς δίναις. τίς οὖν ἐνταῦθα τοῦ κενοῦ χρεία, ἵνα μὴ σῶμα διὰ σώματος χωρήσῃ; ὃν γὰρ εἶχε τόπον τουτὶ τὸ μόριον ἐν τῷ ὕδατι, τοῦτον ἔχει τὸ ἕτερον νῦν.

Δεύτερον τοίνυν ἔλεγον, 'εἰ πυκνοῦται τὰ σώματα, ἔσται κενόν· συνίεται γὰρ εἰς τοῦτο'. καὶ τοῦτο δὲ ψεῦδος· πυκνοῦται γὰρ ἐκθλιβομένου τοῦ λεπτοῦ σώματος καὶ οἷον ἐκπυρηνίζοντος, οἷον ὕδωρ μὲν πιλοῦται ἀέρος ἐκπυρηνιζομένου καὶ ἀὴρ δὲ πυρός, γῆ δὲ ὕδατος· ἐγκέκραται γὰρ ἀεὶ λεπτότερόν τι τῷ παχυτέρῳ, διὸ πυρὸς πίλησις οὐκ ἔστι.

5 λεπτομερέστερα] cf. Philop. 625,15 et 27 7. 8 εἶναι βούλεται W_1 8 κενὸν om. M 9 αὐτὸ W δεκτικόν a 11 τὸν om. E Aristot. 214a 22 12 παρὰ M (comp.) L_2a: περὶ WBL_1 τὰ σώματα τὰ (τὰ om. E) ἐμπίπτοντα Aristot. 213a 23; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 28 τῆς om. Aristot. 214a 24 et Philop. 619,14; at cf. Philop. 623,14 14 καὶ ταὐτὸν scripsi: κατ' αὐτὸν M: ταὐτὸν WBL 16 οἴονται Victorius: οἷόν τε libri κατεσκευάσθαι scripsi: κατασκευάσθαι MW: κατασκευάζεσθαι BL 17 αὐτὸν MW: αὐτῶν BL ἐξετάζομεν libri: ἐξετάζωμεν vel ἐξετάσομεν Spengel ἁπάσης] πάσης E Aristot. 214a 27 18 οὐ—(19) προσδεῖται] exscr. Philop. 624,3 20 δύναται—(23) κεχωρισμένου] exscr. Philop. 624,6 sqq. 21 τοὺς] τῶν B μὴ] οὐ Philop. 24 μορίων M (ο in ras.) 26 τοῦτον] τοῦτο W_1L τὸν B 27 ἔσται M: ἔστι WBL συνίε a 28 δὲ om. W ἐκθλιβομένου κτλ.] cf. Philop. 625,26 sqq. et Simpl. 660,3 sq. 29 σώματος om. B οἷον om. W ἐκπειρηνίζοντος et v. 14 ἐκπειρηνιζομένου M 31 'διὸ πυρὸς πίλησις οὐκ ἔστι· ὥς φησιν ὁ Θεμίστιος' Philop. πίλασις L

Τρίτον φασὶν 'εἰ αὔξησις ἔστιν, καὶ διάστημα· σῶμα γὰρ οὐ χωρεῖ 289 διὰ σώματος'. εἰ μὲν οὖν αὔξησιν λέγουσιν πᾶσαν μεγέθους ἐπίδοσιν, ἀπιθάνως ψεύδονται· πάνυ πολλὰ γὰρ αὔξεται εἰς πλείονα ὄγκον μηδὲ προσθήκης τινὸς αὐτοῖς γινομένης, ὡς καὶ τὸ ὕδωρ, ἡνίκα ἂν εἰς ἀέρα μεταβληθῇ. ἐνταῦθα ὁ μὲν ὄγκος αὔξεται, σῶμα δὲ οὐ προστίθεται. εἰ δὲ τὴν κυρίως τὴν ἐκ τῆς τροφῆς, οὐκέτι ὑπ' ἄλλων, ἀλλὰ τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἁλίσκονται τὸ τοῦ λόγου· ὅλως γὰρ ὁ περὶ τῆς αὐξήσεως λόγος αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπιλυμαίνεται. ἵνα γὰρ λύσῃ κοινὴν ἀπορίαν, τὸ κενὸν εἰσάγειν ἐπιχειρῶν, ὅταν φαίνηται καὶ εἰσαχθέντος μηδὲν περαίνων, τὴν χρείαν αὐτοῦ διαβάλλει· βούλεται | γὰρ σῴζειν τὴν αὔξησιν τὰς ἐπιφερομένας 290 ἀπορίας διαφυγγάνων, φυλάττει δὲ αὐτὰς μᾶλλον ἢ φυλάττεται. εἰ γὰρ διιούσης διὰ τοῦ κενοῦ τῆς τροφῆς πρόσκρισις γένηται τῷ λοιπῷ σώματι, ὅρα δέ, πῶς ταῦτα ἀπορεῖν ἔνεστιν. ἢ γὰρ οὐ πάντῃ γίνεται ἡ προσθήκη τῷ σώματι, ἀλλὰ κατὰ μόνα τὰ κενὰ καὶ οὐκ ἔστιν αὔξησις· ἤ, εἰ πάντῃ, τῶν δυοῖν θάτερον ἀναγκαῖον, ἢ πάντῃ κενὸν εἶναι τὸ σῶμα ἢ σῶμα χωρεῖν διὰ σώματος ἤ, εἴπερ ἄτοπα ταῦτα, πάλιν θάτερον τοῖν δυοῖν, ἢ τὴν τροφὴν εἶναι κενὸν ἢ μηδαμῶς αὔξησιν εἶναι. ἆρά σοι προὔργου τι πεποιηκέναι δοκοῦσιν οἱ τὸ κενὸν εἰσάγοντες πρὸς τὴν ἀπορίαν, ἀλλ' οὐχ ἑαυτοὺς καταβάλλειν φάσκοντες μὲν γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι διὰ τὴν αὔξησιν τὸ κενόν, μὴ σῴζοντες δὲ αὐτήν, εἰ καὶ τοῦτο παραδεξαίμεθα· ταὐτὰ δὲ καὶ περὶ τῆς τέφρας ὑπομένει ὁ λόγος· ἢ γὰρ ἔλαττον ἐχρῆν εἶναι τὸ ὕδωρ τὸ μετὰ τὴν τέφραν ἐμβαλλόμενον τῇ κύλικι, ἐπειδὴ καὶ τὰ κενὰ ἐλάττω τὰ μετὰ τῆς τέφρας τῶν πρὸ τοῦ· ἤ, εἴπερ ἴσον (τοῦτο γὰρ ὡς ἄπορον λέγεται), ἀνάγκη διὰ τῆς τέφρας χωρεῖν τὸ ὕδωρ ὅλον δι' ὅλης, ὃ πάνυ καλῶς ποιοῦντες οὐ παραδέχονται. ὅλως δὲ οὐδ' ἀπόδειξις τοῦτο· οὐ γάρ, πῶς ἐστι κενόν, ἐπιδεικνύουσιν, ἀλλὰ πρὸς ἄπορον ἵστανται, ὃ μηδὲ αὐτοὶ διορθοῦνται.

8. Ταῦτα μὲν οὖν ὅπως δεῖ λύειν, εἰρήσεται καὶ τοῦ κενοῦ χωρίς. νῦν δὲ ἐπειδὴ μάλιστα κινήσεως αἴτιον τὸ κενὸν ὑπολαμβάνουσιν, αὖθις τοῦτο ἐπισκεψόμεθα· καὶ ἐπειδή τινες μὲν αὐτὸ ἐν τοῖς σώμασι καταμι- | γνύουσιν, τινὲς δὲ ἀθρόον κεχωρισμένον ποιοῦσι, πρῶτον τοῦτο ἐξετάσομεν, 291 εἰ τὸ τοιοῦτον κενὸν (λέγω δὲ τὸ κεχωρισμένον) δύναται κινήσεως αἴτιον εἶναι. ἄτοπον δὴ τὸ λέγειν κενὸν αἴτιον εἶναι κινήσεως ὁρῶντας ἑκάστου

1[a] φησὶν L 3 εἰς] ὡς W 6 τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἁλίσκονται] cf. Aeschyli fragm. 139 Nauck[2]; Simpl. 661,23; Philop. 577,3 αὐτῶν] αὐτοῖς W 7 τὸ τοῦ λόγου ML_1, Diels e coni.: τοῦ λόγου WBL_2a 8 ἵνα — (16) σώματος] in brevius contracta leg. apud Simpl. 661,24 sqq. 9 ἐπιχειρῶν M_2BL: ἐπιχειρεῖν M_1W εἰσαχθέντος M (ος in ras.) 12 ἡ πρόσκρισις γίνεται Simpl. 13 δέ] δή Victorius 14 αὔξησις M: αὔξησις τοῦτο WBL εἰ om. W 15 τοῖν Paris. 1888 (Spengel e coni.) δυεῖν B πάντῃ] πᾶν Simpl., quod fortasse Themistio quoque restituendum 17 προὔργου Par. 1888, Spengel e coni.: προὔργον M Bmarg. (in textu om.) L: προῦ'ργον W 18 πεπονηκέναι B οὐκ L (οὐχ a) 20 παραδεξόμεθα W ταῦτα W 22 κενὰ L_2a: κοινὰ $MWBL_1$ 23 τῶν MWB: τῷ L 24 ἄπορον BL_2a: ἄπειρον MWL_1 30 ἐπισκεψόμεθα MBa: ἐπισκεψώμεθα WL 31 ἐξετάσωμεν W 32 εἰ] εἰς M 33 δὴ] δὲ Paris. 1888: δὲ δὴ L ante κενὸν add. τὸ W ὁρῶντας MW: ὁρῶντα BL

τῶν ἁπλῶν σωμάτων τὴν οἰκείαν φύσιν τῆς κινήσεως αἰτίαν οὖσαν. ἑκάστου 291 γάρ ἐστι φύσει φορά τις ἰδία· πυρὸς μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ ἄνω, γῆς δὲ ἐπὶ τὸ κάτω· τὸ κενὸν δὲ πῶς αἴτιον τοῦ ἄνω ἢ κάτω κινεῖσθαι; ἀδιάφορον γὰρ πανταχῇ τὸ κενόν, ὥστε ἡνίκα ἂν ἐν αὐτῷ τεθῇ τὰ σώματα, ἢ πανταχοῦ δεῖ αὐτὰ φέρεσθαι ἢ πανταχοῦ μένειν καὶ μονῆς αἴτιον μᾶλλον εἶναι τὸ κενὸν ἢ κινήσεως. οὗτος ὁ λόγος ἁρμόζει καὶ πρὸς τοὺς ποιοῦντας διάστημα τὸν τόπον κεχωρισμένον. πῶς γὰρ ἐπὶ τὸν οἰκεῖον τόπον οἰσθήσεται ἕκαστον τῶν φυσικῶν σωμάτων ἢ πῶς ἐν αὐτῷ μενεῖ, δεικτέον αὐτοῖς· ἡμεῖς μὲν γὰρ τὸ πέρας τοῦ περιέχοντος λέγοντες ἐφελκόμεθα τῇ συγγενείᾳ καθὰ προείρηται. τὸ δὲ διάστημα ἀδιάφορον πανταχοῦ. τί γὰρ διοίσει τὸ ἄνω τοῦ κάτω; νῦν μὲν γὰρ ἐπειδὴ τὰ σώματα διαφέρει τὰ ἄνω ὄντα τῶν κάτω, καὶ τὰ πέρατα αὐτῶν διαφέρει, οἷς περιέχει τὰ συγγενῆ (οὐ γὰρ καθ' αὑτὰ τὰ πέρατα ποιοῦμεν τόπους ὡς τὴν μαθηματικὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλὰ τὴν ἐν φυσικῷ σώματι καὶ ἀχώριστον), οἱ δὲ τὸ διάστημα λέγοντες εὐθὺς χωριστὸν αὐτὸ βούλονται εἶναι τῶν φυσικῶν καὶ ἁπλῶν σωμάτων. οὐδὲν οὖν διοίσει τὸ ἐν πυρὶ τοῦ ἐν ὕδατι· οὐδὲ γὰρ ἀπολαύει τι τοῦ σώματος, ἀλλ' ἔστι καθ' αὑτό, καθάπερ δὴ καὶ τὸ κενόν, εἴπερ ἔστιν· εἴρηται γάρ, ὅτι τὸ κενὸν οὐδὲν | ἄλλο ἢ τόπον ἡγοῦνται οἱ τὸ διάστημα 292 παράγοντες εἰς τὸν τόπον. εἰ μὴ οὖν τοῦτο αἴτιον κινήσεως τὸ διάστημα, ἀναίτιον ὁμοίως καὶ τὸ κενόν· καθάπερ γὰρ ἄλληλα συνεισάγει, οὕτως ἀλλήλοις καὶ συναπόλλυται. προστίθησι δὲ Ἀριστοτέλης, ὅτι τῷ διάστημά τι λέγοντι τὸν τόπον ἕπεται καὶ τὰ μέρη καθ' αὑτὰ ποιεῖν ἐν τόπῳ. τοῦτο δὲ προλαβόντες ἡμεῖς ἐν τοῖς περὶ τοῦ τόπου τί ἂν πάλιν λέγωμεν;

Συμβαίνει δὲ τοῖς λέγουσιν ἀναγκαῖον εἶναι κενόν, εἴπερ ἔστι κίνησις, τοὐναντίον μᾶλλον, ἐάν τις ἐπισκοπῇ μὴ ἐνδέχεσθαι κινεῖσθαι μηδέν, ἂν ᾖ κενόν. ὥσπερ γὰρ λέγουσί τινες διὰ τὸ ὅμοιον τοῦ περιέχοντος τὴν γῆν ἠρεμεῖν, τοῦτο ἀκολουθεῖ καὶ τοῖς τὸ κενὸν τιθεμένοις. οὐ γὰρ ἔστιν οὗ μᾶλλον ἢ ἧττον κινήσεται· ᾗ γὰρ κενόν, οὐκ ἔχει διαφοράν. ἔπειτα ὅτι πᾶσα κίνησις ἢ βίᾳ ἢ κατὰ φύσιν, ἀνάγκη δὲ ἄνπερ ᾖ βιαία, πρώτην εἶναι τὴν κατὰ φύσιν· ὑστέρα γὰρ αὕτη ἐκείνης καὶ ἐκτροπή. οὐδὲ γὰρ

---

2. 3 τὸ ante κάτω om. M 4 τὸ κενὸν πανταχῇ B ἂν om. M 5 μονῆς] cf. Simpl. 664,28 6 ἁρμόσει Simpl. 665,1 6. 7 τὸν τόπον διάστημα W 8 ἑκάστων L ἐν αὐτῷ BL: ἐν ἑαυτῷ MW μένει BL 9 ἡμεῖς—λέγοντες] exscr. Philop. 631,22 10 τὸ—(11) κάτω] exscr. Simpl. 665,8 τὸ—ἀδιάφορον et (11) νῦν μὲν—(16) ὕδατι] exscr. Philop. 631,28 sqq. 13 τόπους MWB et Philop.: τοὺς τόπους L 17 καὶ] γὰρ a 19 εἰ μὴ οὖν τοῦτο scripsi: εἰ μὲν οὖν τοῦτο M: εἰ οὖν τοῦτο WBL_1: εἰ οὖν τοῦτο μὴ L_2a; cf. Simpl. 665,12 20 γὰρ om. W 21. 22 διαστήματι MBL: διάστημα W 23 λέγοιμεν Spengel 25 κινεῖσθαι μηδὲν] sic FGI Aristot. 214b30: μηδὲ ἓν κινεῖσθαι F ἂν] ἐὰν I Aristot. ib. 26 ὥσπερ κτλ.] multa inde transtulit Philop. 637,1 sqq. et haec quidem iisdem fere verbis: ὥσπερ —κινήσεται, (30) ὑστέρα—(129,1) ἀντικειμένη, (4) καθὸ—(8) κενοῦ, (16) πᾶσα—(18) τοξευόντων, (21) ὑπὸ—(22) κατεκλυθῇ 27 τοῦτο WL_2a: τούτοις MBL_1 28 ᾗ] sic F Arist. 214b34: καὶ EGI κινηθήσεται Aristot. ib. et Philop. ἔπειτα] ἔπειθ' I Aristot. 215a1: πρῶτον μὲν οὖν FH: utrumque (sine οὖν) in E; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 19 29 βίαιος Spengel 30 ἐκείνη L (et Laur. 85,18)

ἂν βίαιος εἴη καὶ παρὰ φύσιν μὴ τῇ κατὰ φύσιν ἀντικειμένῃ. ἂν τοίνυν 292 ἐπιδείξωμεν μὴ σῳζομένην τὴν κατὰ φύσιν ἐν τῷ κενῷ, δῆλον ὡς οὐδὲ ἄλλη τις τῶν παρὰ φύσιν σωθήσεται. ἀλλὰ μὴν φύσει πῶς ἔσται μηδεμιᾶς οὔσης διαφορᾶς ἐν τῷ κενῷ καὶ ἀπείρῳ; καθὸ μὲν γὰρ ἄπειρον λέγουσιν, ἀναιροῦσι τὸ ἄνω καὶ κάτω καὶ ὅλως τὸ μέσον καὶ ἔσχατον, ἐφ' ἃ κατὰ φύσιν ἡ κίνησις τοῖς σώμασιν τοῖς φυσικοῖς· καθὸ δὲ κενόν, πᾶσαν αὐτοῦ διαφορὰν ἀφαιροῦσιν· ὥσπερ γὰρ τοῦ μηδενὸς οὐδεμία ἐστὶ διαφορά, οὕτω καὶ τοῦ κενοῦ· τὸ γὰρ κενὸν μή ὄν τι καὶ στέρησιν | λέγει Δημόκριτος. ὥστε, εἴπερ ἡ κατὰ φύσιν κίνησις διαφορᾶς 293 δεῖται τοῦ περιέχοντος, αὕτη δὲ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ κενῷ, οὐδ' ἂν ἡ παρὰ φύσιν κίνησις εἴη, μὴ οὔσης δὲ ταύτης οὐδ' ἂν ἄλλη τις τῶν μετὰ ταύτην ὑπάρχοι. οἴχεται οὖν ἡ κίνησις, εἰ τὸ κενὸν εἴη, καὶ ἀληθὲς ἄρα τὸ εἰρημένον, ὡς εἴπερ ἔσται κίνησις, ἀναιρετέον τὸ κενόν, οὐκ εἰσακτέον. ἐξήρκει μὲν οὖν καὶ οὕτως ἀποδεῖξαι τὴν παρὰ φύσιν κίνησιν μὴ σῳζομένην ἐκ τοῦ μὴ σῴζεσθαι τὴν κατὰ φύσιν. τυγχανέτω δὲ καὶ καθ' αὑτὸ λόγου τινός· πᾶσα γὰρ ἡ παρὰ φύσιν κίνησις ἢ παρόντος καὶ βιαζομένου τοῦ κινοῦντος γίνεται ἢ ἀφισταμένου καὶ οὐχ ἁπτομένου τοῦ τὴν ἀρχὴν ἐνδόντος, ὡς ἐπὶ τῶν ῥιπτούντων καὶ τοξευόντων, σῴζεται δὲ αὐτῶν οὐδετέρα. οὐδὲ γὰρ ῥίψις ἔχοι ἂν εὔλογον αἰτίαν· νῦν μὲν γὰρ κινεῖται τοῦ ῥίψαντος καὶ ὤσαντος οὐχ ἁπτομένου ἢ τῷ ἀντιπεριίστασθαι τὸν ἀέρα τὸν πρὸ τοῦ ῥιπτομένου σώματος ὑπὸ τῆς ῥύμης καὶ γίνεσθαι κατόπιν ἐπωθοῦντα μέχρι τοσούτου, μέχρις ἂν ἡ ῥύμη χαλασθῇ εἴτε κατεκλυθῇ, ἢ τῷ τὸν ἀέρα αὐτὸν ὠθεῖν οἷον συνωθούμενον τῷ βληθέντι ἐπισυρρυέντος αὐτῷ τοῦ μετ' αὐτὸν ἀέρος ἀθρόου. εὐκίνητος γὰρ ὤν, εἰ μόνον ἀρχὴν λάβοιτο, πρόεισιν ἐπὶ πλεῖστον τὴν ἐνδοθεῖσαν κίνησιν διαφυλάττων καὶ θᾶττω κινούμενος κίνησιν τῆς τοῦ ὠσθέντος φορᾶς, ἣν φέρεται κατὰ φύσιν ἐπὶ τὸν οἰκεῖον τόπον. τούτων δὲ οὐδὲν ὑπάρχει λέγειν ἐν τῷ κενῷ. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὡς παρόντος τοῦ βιαζομένου καὶ οἷον ὠθοῦντος ἢ ἕλκοντος·

---

1 τῇ W et Laur. 85,14: τὴν MB (ἀντικει^μ' L) τῆς — ἀντικειμένης Spengel; cf. Philop. 637,12 et quae adnot. Vitelli 2 ἐν M (ἐ in ras.) 4 οὔσης διαφορᾶς M (σης et δια in ras. minoris spatii) ἐν — ἀπείρῳ] κατὰ τὸ κενὸν καὶ τὸ (τὸ om. E) ἄπειρον Aristot. 215a7 7 αὐτοῦ] αὐτῷ M (οῦ in marg.): in B comp. 8 ἐστὶ] sic G Aristot. 215a10: ἔσται FHI: om. E τοῦ κενοῦ· τὸ γὰρ κενὸν] sic H Aristot. ib.: τοῦ μὴ ὄντος· τὸ δὲ κενὸν EFGI 9 ἡ στέρησις E Aristot. 215a11: στέρησις cett. ὥστε εἴπερ ἡ] ὥσπερ εἰ a 12 ὑπάρχοι L: ὑπάρχει MW: ὑπάρχει (οι super ει) B 14 οὕτως (οῦ in ras.) M 16 πᾶσα — (18) τοξευόντων] exscr. Philop. 637,31 sqq. 18 ῥιπτούντων B (υ super. ι), Philop. 638,2: ῥιπτοκύντων MW: ῥιπτοκύτων L 19 post οὐδετέρα add. τοῦ κενοῦ τιθεμένου W ante ῥίψις add. ἡ W ἔχει M 20 τοῦ ῥίψαντος καὶ ὤσαντος] τοῦ ὤσαντος E Aristot. 215a14: τὰ ῥιπτούμενα τοῦ ὤσαντος FGHI; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 10 οὐχ] μὴ E Aristot. ib. 22 κατεκλυθῇ MWB: κατακλυθῇ Laur. 85,18: κατακλυσθῇ L: ἐκλυθῇ Simpl. 669,13; cf. Philop. 638,27 23 ἐπισυρρυέντος — (24) ἀθρόου] exscr. Simpl. 669,6 24 ἀρχὴν MW et Philop. 638,10 (ubi λάβοι): ἀρχῆς BL 26 ὠσθέντος L: ὠθοῦντος MW: ὠθέντος Laur. 85,18: in B lectio incerta 27 ἐπὶ libri et Philop. 678,9: εἰς Aristot. 215a17 ὑπάρχει WBL et E Aristot. 215a18: ὑπάρχειν M: ἐνδέχεται ὑπάρχειν FGHI Aristot.

αὐτὸ γὰρ ἐκεῖνο τὸ βιαζόμενον πῶς κινεῖται; πότερον κατὰ φύσιν ἢ | 293 παρὰ φύσιν; ἕξει γὰρ πάλιν τὸ αὐτὸ ἄτοπον. ἔτι οὐδεὶς ἂν ἔχοι εἰπεῖν, 294 διὰ τί κινηθὲν στήσεταί που; τί γὰρ μᾶλλον ἐνταῦθα ἢ ἐνταῦθα; εἰ δὲ ἐνταῦθα, διὰ τί οὐ πανταχοῦ ὥς τε ἠρεμήσει; ἢ γὰρ ἀεὶ ἑστάναι ἀναγκαῖον ἢ ἀεὶ φέρεσθαι. ἀλλ' ἴσως ἐμποδιεῖ τι τῇ κινήσει τὸ κρεῖττον καὶ ἰσχυρότερον, μεταβήσεται δὲ πάλιν ἐπὶ τοῦτο ὁ λόγος. τοῦτο γὰρ τὸ κρεῖττον πότερον ἕστηκε καὶ διὰ τί ἐνθάδε καὶ οὐκ ἀλλαχοῦ; ἢ κινεῖται καὶ πῶς κινεῖται ἢ πῶς ἐμποδιεῖ; ἔτι φασὶν αὐτοὶ διὰ μὲν τοῦ πλήρους μηδὲν κινεῖσθαι· μὴ γὰρ ὑπείκειν, διὰ τοῦ κενοῦ δέ, ὡς οὐκ ἔχοντος ἀντιτυπίαν οὐδὲ κωλύοντος· οὕτω γὰρ καὶ δι' ἀέρος μὲν μᾶλλον κινεῖσθαι, ἐπειδὴ μᾶλλον ἐγγὺς τοῦ κενοῦ, ἧττον δὲ δι' ὕδατος, διὰ γῆς δὲ οὐκέτι. ἐν κενῷ δὲ ἀπείρῳ οὐκ ἔστιν εἰκτικώτερον οὐδὲν ἄλλο ἄλλου, ὥστε πάντῃ ὁμοίως οἰσθήσεται. τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς περὶ Χρύσιππον ῥητέον· διὰ τί ὁ κόσμος οὐκ εἰς ἄπειρον οἰσθήσεται φερόμενος ἐπὶ πᾶν τοῦ κενοῦ μέρος ὁμοίως ἢ διὰ τί ἐνταῦθα μὲν βούλονται στηρίζειν αὐτόν; πρὸς μὲν γὰρ τὸ μὴ διασπᾶσθαι ἀρκείτω ἡ συνέχουσα ἕξις· πρὸς δὲ τὸ ὅλον μετὰ τῆς συνεχούσης ἕξεως ἐνταῦθα μένειν τί ἂν ποιοῖ;

Ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶνδε φανερόν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ κίνησις ἐν κενῷ. ἀναιρεῖται γὰρ τὸ θᾶττον καὶ βραδύτερον ἐν κινήσει, πρᾶγμα ἐναργὲς καὶ οὐδὲ λόγου δεόμενον. ὁρῶμεν γὰρ τῆς ἀνισοταχοῦς κινήσεως τοῖς ὁμογενέσι σώμασι καὶ ὁμοίαν ἔχουσι τὴν ῥοπὴν οἷον ἐπὶ τὸ κάτω ἢ ἐπὶ τὸ ἄνω δύο οὔσας αἰτίας, εἰ καὶ τὰ σχήματα | ταὐτὰ εἴη· ἢ γὰρ τῷ διαφέρειν 295 τὸ δι' οὗ κινεῖται (οἷον εἰ τὸ μὲν δι' ὕδατος φέροιτο τὸ δὲ διὰ βορβόρου ἢ τὸ μὲν δι' ὕδατος τὸ δὲ δι' ἀέρος ἢ τὸ μὲν διὰ μένοντος τὸ δὲ δι' ἀντικινουμένου· ἀνακρουόμενον γὰρ ὑπὸ τούτου βράδιον κινεῖται) ἢ τῷ τὸ βάρος αὐτὸ μὴ ἴσον εἶναι τῶν φερομένων. καὶ γὰρ ἂν τἆλλα πάντα ταὐτὰ ὑπάρχῃ, θᾶττον τὸ βαρύτερον κινηθήσεται, οἷον εἰ σφαῖρα χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου δι' ἀέρος ἄμφω κινοῖντο. ἀλλ' αὕτη μὲν ἡ διαφορὰ ἀναβεβλήσθω· λόγου γὰρ τεύξεται κατ' ἰδίαν. ἀλλ' ὅταν γε τὸ μὲν παχύτερον ᾖ τὸ δὲ λεπτότερον τῶν σωμάτων, δι' ὧν φέρεται τὸ κινούμενον, σκεπτέον τὸ συμβαῖνον.

---

2 ἥξει W ἔχει (οι supra) M 3 ante κινηθὲν add. τὸ Laur. 85,18 ante τί γὰρ add. διὰ W ἢ ἐνταῦθα om. M 4 ἠρεμήσει] 'fort. ἠρεμήσει ἢ εἰς ἄπειρον ἀνάγκη φέρεσθαι· ἢ γὰρ' Spengel 5 'fort. τὴν κίνησιν' Spengel 6 τοῦτο] 'fort. ταὐτὸν' Spengel 8 μηδὲν] οὐδὲν W 11 δὲ δι' MWB, Spengel e coni.: δι' L 12 ὁμοίως om. Aristot. 215a24 praeter I 13 τοῦτο καὶ κτλ.] cf. Alexander apud Simpl. 671,4 sqq. διὰ τί] διότι M 15 βούλεται M (nescio an recte, si Χρύσιππος audias) 18 δὲ] sic FHI Aristot. ib.: om. EG ἔστιν ἡ κίνησις MW (cf. Philop. 646,2): ἔστι κίνησις BL et aF Simplicii 671,19: ἔσται κίνησις E Simplicii 20 οὐδὲ] οὐ B ἀνισοταχοῦς MWB (cf. Simpl. 671,25): ἀντιταχοῦς L 21 σώμασι] σῶμα I Aristot. 215a25: βάρος καὶ σῶμα EFGH οἷον om. L 22 ταῦτα L ἢ γὰρ — (29) κατ' ἰδίαν] cf. Simpl. 671,28 sqq. τῷ W, FGI Aristot. 216a26, Victorius e coni.: τὸ MBL, EH Aristot.; cf. v. 25 25 ἀντικινουμένου WL_2a, Simpl.: ἀντικειμένου MBL_1 ἀνακρουόμενον L: ἀνακροούμενον B: ἀναιρούμενον MW τῷ] τὸ GH Aristot. 216a27 26 ὑπάρχει L

τὸ γὰρ ἴσον βάρος, εἰ καὶ τὸ σχῆμα ταὐτὸ ἔχει, διὰ τοῦ λεπτοτέρου θᾶττον 295 δίεισιν ἢ παχυτέρου, λέγω δὲ τὸ ἴσον διάστημα· οὐ γὰρ ὁμοίως εὐδιαίρετον ὕδωρ ἀέρι. οἷον ἔστω σφαῖρα χρυσοῦ καὶ κινείσθω δι' ἀέρος τε καὶ ὕδατος σταδιαίαν γραμμήν, ὧν θᾶττον δὴ κινηθήσεται διὰ τοῦ ἀέρος ἡ σφαῖρα καὶ τοσούτῳ θᾶττον, ὅσῳπερ ὁ ἀὴρ λεπτότερος τοῦ ὕδατος ᾖ. ἔσται δὲ καὶ τῶν χρόνων ἀναλογία, οὓς κινεῖται ἡ σφαῖρα, πρὸς τὰ σώματα δι' ὧν κινεῖται. ὡς γὰρ ὕδωρ πρὸς ἀέρα ἔχει, οὕτως ὁ χρόνος, ἐν ᾧ δι' ὕδατος κινεῖται, πρὸς τὸν χρόνον, ἐν ᾧ δι' ἀέρος. ὅσῳ γὰρ μανώτερον καὶ λεπτότερον ἀὴρ ὕδατος, τοσοῦτον ὁ χρόνος ἐλάττων τοῦ χρόνου καὶ ἀνάπαλιν ἀρχόμενος τῆς ἀναλογίας ὁμοίως ἔχει. ὡς γὰρ ὁ χρόνος πρὸς τὸν χρόνον, οὕτως τὸ σῶμα πρὸς τὸ σῶμα. τούτων οὖν κειμένων φανερόν, ὅτι τὸ κενὸν οὐδένα λόγον ἔχει πρὸς τὸ πλῆρες, ᾧ ὑπερέχει αὐτοῦ κατὰ λεπτότητα· οὐδὲ γάρ | ἐστι σῶμα ὅλως, εἰ δέ, ὡς τὸ σῶμα πρὸς τὸ κενὸν 296 ἔχει, οὕτω καὶ ὁ χρόνος, ἐν ᾧ διὰ σώματος κινεῖται, ταὐτὸ διάστημα πρὸς τὸν χρόνον, ἐν ᾧ διὰ τοῦ κενοῦ, τὸ δὲ σῶμα πρὸς τὸ κενὸν οὐκ ἔχει λόγον, οὐδὲ ὁ χρόνος ἕξει πρὸς τὸν χρόνον. ἀλλὰ παντὸς χρόνου πεπερασμένου πρὸς πάντα χρόνον ἐστὶ λόγος· πρὸς ὃν ἄρα οὐκ ἔσται λόγος, οὐδὲ χρόνος ἐστίν· οὐκ ἄρα ἐν χρόνῳ διὰ τοῦ κενοῦ κινηθήσεται· οὐδὲ κινηθήσεται ἄρα. πᾶσα γὰρ κίνησις ἐν χρόνῳ. ἵνα γὰρ μᾶλλον γένηται τὸ λεγόμενον δῆλον, ὑποκείσθω τὸ αὐτὸ βάρος ἐν ὥρα μιᾷ δι' ἀέρος λεπτοτάτου σταδιαῖον κινεῖσθαι διάστημα. διὰ τοίνυν τοῦ κενοῦ τὸ στάδιον τοῦτο ἐν πόσῳ κινηθήσεται χρόνῳ; εἰ γὰρ ἐν ἡμίσει καὶ διπλασίων ὁ χρόνος τοῦ χρόνου, καὶ ὁ ἀὴρ ἔσται διπλασίῳ παχύτερος τοῦ κενοῦ καὶ εἰ ἐν τριτημορίῳ τῆς ὥρας καὶ εἰ δεκατημορίῳ καὶ εἰ μυριοστῷ, παραπλήσιον ἄτοπον· οὐδένα γὰρ ἔσται λόγον εὑρεῖν τοῦ σώματος πρὸς τὸ κενόν, ἀλλὰ παντὸς ὑπερβάλλει τοῦ λαμβανομένου. εἰ γὰρ δή τις βιάζοιτο καὶ διὰ τοῦ κενοῦ κινεῖσθαι ἐν χρόνῳ τὸ βάρος, ὅρα καὶ ἄλλο τι ἄτοπον. κινείσθω γὰρ διὰ τοῦ κενοῦ τὸ σταδιαῖον μέγεθος ἐν ὥρᾳ μιᾷ. κινηθήσεται τοίνυν αὐτὸ δι' ἀέρος ἐν πλείονι χρόνῳ, κινείσθω λόγου χάριν ἐν δυσὶν ὥραις. δῆλον οὖν, ὡς ἐν ὥρᾳ μιᾷ μόριόν τι κινηθήσεται, κινείσθω τὸ ἡμιστάδιον τοῦ ἀέρος ἐν ὥρᾳ μιᾷ. ἐν ἴσῳ ἄρα χρόνῳ διά τε πλήρους καὶ διὰ κενοῦ κινηθήσεται. εὐθὺς μὲν δὴ καὶ τοῦτο ἄτοπον, ἔσται δὲ καὶ ἕτερον ἀτοπώτερον. τὸν γὰρ αὐτὸν ἕξει λόγον τὸ πλῆρες πρὸς τὸ πλῆρες, τὸ ἡμιστάδιον τοῦ | ἀέρος πρὸς τὸ στάδιον καὶ τὸ κενὸν στάδιον πρὸς τὸ 297

1 ταὐτὸν B   ἔχοι BL   4 ὧν scripsi (vix ἐν ᾧ): ᾧ MBL: om. W et Laur. 85,14   5 ὁ ἀὴρ MW: ἀὴρ BL   ᾖ om. W (ἂν add. Spengel)   8 μανότερον Par. 1888   10 ἀρχομένοις W   11 πρὸς τὸ σῶμα τὸ σῶμα BL   13 ante λεπτότητα add. τὴν BL   14 καὶ om. Laur. 85,14: utrum οὕτως an οὕτω καὶ in M scriptum sit, incertum   16 οὐδὲ —(19) χρόνῳ] cf. Philop. 649,3 sqq.   19 ἵνα γὰρ] ἵνα δὲ W   20 δῆλον ante γένηται coll. BL   ὑποκείσθω—(26) λαμβανομένου] exscr. Simpl. 672,3 sqq.   δι' om. M   22 καὶ διπλασίων—(23) χρόνου] cf. Philop. 648,11   23 διπλασίῳ scripsi: διπλασίων libri: διπλασίως Spengel sec. Simpl.   24 εἰ] οἱ B   post ἐν add. τῇ a   25 ἄτοπον M: τὸ ἄτοπον WBL   ἐρεῖν a   26 'fort. scrib. ὑπερβαλεῖ' Spengel   27 καὶ ante διὰ om. L   28. 29 κινήσεται B_1 32 δὲ] δὴ W   34 στάδιον πρὸς τὸ B in marg.

πλῆρες στάδιον τοῦ ἀέρος. εἴπερ καὶ ὁ χρόνος ἐν ἀμφοῖν τῆς κινήσεως ἔν 297 τε τῷ σταδιαίῳ κενῷ καὶ ἡμισταδίῳ ἀέρι (τουτέστιν ἡ ὥρα) πρὸς τὸν χρόνον τῆς κινήσεως τὸν ἐν τῷ σταδιαίῳ ἀέρι. λέγω δὲ τὰς δύο ὥρας. ταῦτα μὲν οὖν σφόδρα ἀποδεικτικῶς προσηπόρησεν Ἀριστοτέλης τοῖς κινεῖσθαί τι διὰ τοῦ κενοῦ τιθεμένοις· ὃ δὲ προστίθησι τούτοις, οὔτε πάντη ἀληθὲς καὶ ὄχλον ἂν παράσχοι πάνυ ἀσαφῶς εἰρημένον. τοῦτο μὲν οὖν, ὅτῳ σχολὴ περίεστιν, ἐκ τῶν ἐξηγήσεων ἀναλέξεται. ὄντων δὲ οὕτως ἀτόπων τῶν ἀκολουθούντων τῇ τοῦ κενοῦ θέσει τὴν ὑπόθεσιν ἀναιρετέον, ᾗ ταῦτα ἕπεται, ἡ δέ αἰτία φανερὰ τῆς ἑπομένης ἀτοπίας ἐστίν. ἐπειδὴ γὰρ πᾶσα κίνησις ἐν χρόνῳ, ἀνάγκη καὶ τῆς ἐν τῷ κενῷ κινήσεως εἶναί τινα χρόνον, ἀλλὰ παντὸς χρόνου πρὸς πάντα χρόνον, ἂν ὦσι πεπερασμένοι, λόγος ἐστίν. ὁ αὐτὸς ἄρα ἔσται καὶ τοῦ κενοῦ πρὸς τὸ πλῆρες, ὃν οἱ χρόνοι πρὸς ἀλλήλους ἔχουσιν, ἐν οἷς τι διὰ τοῦ κενοῦ καὶ διὰ τοῦ πλήρους κεκίνηται ἴσον διάστημα. αὕτη μὲν οὖν οὕτω τῆς ἀνισοταχοῦς κινήσεως ἡ αἰτία παραπόλλυται τοῖς τὸ κενὸν τιθεμένοις καὶ ἑτέρα δὲ ὁμοίως ἡ περὶ τὴν διαφορὰν τῶν δι' ὧν φέρεται· οὐ γὰρ οἷόν τε τὸ μὲν τοῦ κενοῦ μένειν τὸ δὲ ἀντικινεῖσθαι· τίς γὰρ κενοῦ κίνησις γένοιτο ἄν; ἴδωμεν δὲ καὶ τήν γε τοῖς βαναύσοις γνώριμον διασῴζουσι; καὶ γὰρ χαλκοτύποι καὶ σιδηρεῖς καὶ χρυσοχόοι καὶ μάγειροι καὶ ναῦται καὶ ἁλιεῖς καὶ ἁπλῶς οἱ τὴν θάλασσαν ἐργαζόμενοι, ὅταν ἢ τρυτάνην ἕλκωσιν ἢ δίκτυα χαλῶσιν ἢ βυθίζωσιν τὰς ἀγκύρας καὶ συμβαίνῃ τοῖς μὲν θᾶττον. τοῖς δὲ σχολαιότερον φέρεσθαι κάτω. 298 οὐκ ἀποροῦσιν ἀποκρίσεως, εἰ πύθοιο παρ' αὐτῶν. πῶς διὰ τῆς αὐτῆς θαλάσσης τὸ ἴσον βάθος ὅμοιον ἔχουσα τὸ σχῆμα ἥ τε δεκατάλαντος ἄγκυρα καὶ ἡ τριτάλαντος οὐ κατὰ τὸν ἴσον φέρονται χρόνον, ἀλλὰ τῆς μὲν θᾶττον αἰσθάνονται προσερεισαμένης τῷ βυθῷ, τῆς δὲ βράδιον. ἐροῦσι γὰρ ἐπιγελάσαντες, οἶμαι, ὅτι τὰ δέκα τῶν τριῶν ἐστι βαρύτερα. ταύτην τοίνυν οὐχ ἕξουσιν ἡμῖν οἱ πάνσοφοι οὗτοι τὴν αἰτίαν ἀποδιδόναι, ἀλλ' ὅταν ἐν τῷ κενῷ κινῶνται μολίβδου τε σφαῖρα καὶ κισσήρεως, ἢ κινεῖσθαι ἰσοταχῶς ἐροῦσιν αὐτὰς ἢ τοῦ γε θᾶττον τὴν μολιβδίνην κινεῖσθαι τίνα ἕξουσι λόγον λέγειν; ἐν μὲν γὰρ τοῖς πλήρεσιν ἐξ ἀνάγκης θᾶττον φέρεσθαι τὸ βαρύτερον· μᾶλλον γὰρ διαιρεῖ τὴν ὑποκειμένην οὐσίαν τῇ δυνάμει, ἄν τε ὕδωρ ἄν τε ἀὴρ ᾖ, δι' οὗ φέρεται. ἐν δὲ τῷ κενῷ τί πλέον ἕξει τάχους μόλιβδος τοῦ φελλοῦ; εἴκει γὰρ ἀμφοτέροις ὁμοίως, μᾶλλον δὲ οὐδὲ εἴκει· καὶ γὰρ τοῦτο τῶν ματαίων ἐστίν. ἀνῄρηται γοῦν τὸ βαρύτερον καὶ κουφότερον καὶ πάντα ἰσοταχῶς

---

1 εἴπερ W_1BL: ὅπερ MW_2: ἐπειδὴ Philop. 649,20 (num ὅνπερ?) 6 ἀσαφῶς WBL: σαφῶς M 9 ἀτοπίας BL: αἰτίας M: lacuna VII litt. in W 10 παντὸς κτλ.] cf. Simpl. 673,9 sqq. 11 λόγος ἐστίν BL: λόγοι ἐστίν W: λογ (οι above; in ι aliquid corr.) οὐκ ἐστίν M (οὐκ illud fortasse e Simpl. 673,24 huc illatum est) 15 καὶ] lac. IV litt. in W ἕτερα L 17 δὲ] δὲ εἰ W 18 βαναύσοις κτλ.] cf. Philop. 660,26 sq. 20 βυθίζωσι W: βυθίζουσι MBL 21 ἀγκύρας B: ἀγγύρας MWL συμβαίνῃ WL: συμβαίνει M: in B comp. script. 22 πύθοι M 23 ἄγγυρα MW 28 κισσηρέως MWL: κισηρέως BL_2a 29 λόγον λέγειν scripsi: λέγειν MW: λόγον BL 32 ἐν—(34) ἐστίν] cf. Philop. 661,4 τάχος W 34 γοῦν MW: οὖν BL

κινηθήσεται, ὥστ', εἰ ταῦτα ἀδύνατα τὴν ὑπόθεσιν, παραιτητέον δι' ἣν 298 ταῦτα συμβαίνει. ἀλλὰ τὴν περὶ τὰ σχήματα τῶν κινουμένων τῆς κινήσεως διαφορὰν φυλάττουσιν μόνην· ζητεῖται γάρ, διὰ τί πλατὺς σίδηρος ἢ μόλιβδος ἐπιπολάζει τῷ ὕδατι, στρογγύλος δ' οὐκέτι, οὐδὲ μακρὸς κἂν πάνυ μικρότερος ᾖ. ἡμῖν μὲν γὰρ ὑπάρχει λέγειν, ὅτι τὰ πλατέα μὲν διὰ τὸ πολὺν ἐπιλαμβάνειν ἀέρα ἢ ὕδωρ, οἷς ἐποχεῖται, οὐ ταχέως φέρεται κάτω· οὐδὲ γὰρ διασπᾶται ῥᾳδίως τὸ ὑποκείμενον ὑπὸ τῆς ἀμβλύτητος τοῦ σχήματος· τὰ | δ' ἄλλως ἐσχηματισμένα ὀλίγον ἐπιλαμβάνει τόπον, 299 διὸ τάχιστα, ὅπῃ ἂν ῥέψῃ, ῥήγνυται ὁ ἀήρ· μαλακώτερος γὰρ ὢν μᾶλλον δὲ διίσταται. τούτοις δὲ εἰ τὰ αὐτὰ δυνατὸν λέγειν, οὐκ οἶδα. ταῦτα γὰρ καὶ ὑπὲρ τῶν ἀτόμων ἐρωτητέον· εἴτε γὰρ ἀνισοταχῶς ἐν τῷ κενῷ φέρονται, τὴν αἰτίαν λεγέτωσαν ἡμῖν, εἴτε ἰσοταχῶς, δεικνύτωσαν, πῶς ἀλλήλας καταλήψονται ἢ πῶς συμπλακήσονται καὶ γεννήσουσιν ἕτερον. ὅτι μὲν οὖν ἀναιρεῖ κίνησιν μᾶλλον τὸ κενὸν ἢ κατασκευάζει, δῆλόν ἐστιν.

Καὶ τῆς κινήσεως δὲ ἀφισταμένοις καὶ καθ' αὑτὸ τὸ κενὸν ἐξετάζουσι φανείη ἂν τὸ λεγόμενον κενὸν ὡς ἀληθῶς κενόν. ἐπεὶ γὰρ δέδεικται σῶμα διὰ σώματος μὴ χωρεῖν, ὅταν τιθῆται ἄλλο σῶμα ἐν ἄλλῳ σώματι, ἀναγκαῖον ἐκστῆναι τῷ ἐπιόντι τὸ προϋπάρχον καὶ τοσοῦτόν γε, ὅσον ὄγκος τοῦ τιθεμένου· καὶ τοῦτο δῆλον ἐπ' ἐνίων εὐθύς, ὥσπερ εἴ τις εἰς ὕδωρ ἐμβάλλοι λίθινον κύβον. τοσοῦτος γὰρ ὁ ὄγκος τοῦ ὕδατος ὑπεκστήσεται, ὅσοσπερ ἐστὶ τοῦ κύβου. ἐπ' ἐνίων δὲ οὐ πρόδηλον μὲν τῇ αἰσθήσει, συμβαίνει δὲ ὁμοίως καὶ φωρᾶται ἔκ τινων κατασκευασμάτων. ἐν γὰρ ταῖς κλεψύδραις ὅταν μεσταῖς οὔσαις ἀέρος ἐγχέηται ὕδωρ, δίοδον τοῦ ἀέρος γλῶσσαι αὐλητῶν ἢ σαλπίγγων προστιθέμεναι ταῖς ὀπαῖς διελέγχουσι· ψοφεῖ γὰρ ἐπειγόμενος πρὸς τὰ ὄργανα. εἰ δὲ μηδεμίαν ἔξοδον δοίης, βιάζοιο δὲ ἕτερον σῶμα ἐπεμβάλλειν, ἢ πιλοῦται εἰς αὑτὸν μεταβάλλων εἰς ὄγκον ἐλάττω καὶ παχύνεται συστελλόμενος, ὥστε δέξασθαι τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἐπεισαγομένου τοσοῦτον, ὅσον ἡ πίλησις τοῦ πρώτου ὄγκου συνέστειλεν, ἢ θᾶττον ἂν διαρρήξειε τὸ ἀγγεῖον, εἰ σῶμα ἕτερον ἐκβιάσαιο· ταῦτα τοίνυν 300 οὕτως ἐναργῶς φαινόμενα καὶ δεικνύμενα ὑπὸ τῶν δημιουργῶν ὅσαι ἡμέραι ὁ περὶ τοῦ κενοῦ λόγος οὐ προσποιεῖται ἢ ἀγνοεῖ. καίτοι τί ποτε ἐροῦσιν, ὅταν ἐν κενῷ τιθῆται σῶμα; πότερον ὑπεξίστασθαι τὸν ἴσον ὄγκον τοῦ

---

2 ἀλλὰ — (10) οἶδα] exscr. Simpl. 679,4 5 μικρότερος M: σμικρότερος WB, Simpl.: σμικρότατος L 6 ταχέως] βαρέως B 7 διασπᾶται] κατασπᾶται Philop. 660,24 10 δὲ om. W et Laur. 85,14; del. Spengel ταῦτα L (ἐκ δὴ τούτων Alexander apud Simpl. 679,13): ταὐτὰ WMB; cf. praeterea Usener Epicur. fr. 279 p. 198,12 sqq. 13 καταλήψονται MWB et Alexander l. c.: καταλήγονται L 15 Καὶ] om. E Aristot. 216a26 (idem καθ' ἑαυτὸ) 17 ὅταν τιθῆται — (135,7) προσελευσόμεθα] maximam partem verbotenus exscr. Simpl. 680,33 sqq. τιθῆται Spengel: τιθηται (sine acc.) W: τίθεται MBL 18 ὄγκος M (cf. Simpl. 681,4): ὁ ὄγκος WBL (cf. Simpl. 681,2) 19 δῆλον ἐπ' ἐνίων MW: ἐπ' ἐνίων μὲν δῆλον BL 20 ὁ om. W (superscr. Laur. 85,14) 21 πρόσδηλος L (e Simpl., ubi tamen add. ἡ ὑποχώρησις) 23 δίοδον τοῦ ἀέρος om. M 25 ἔξοδον M marg. (add. signo γρ.) B marg.: ἔχειν M et B text., L: δίοδον (om. ἔχειν) W; εἰ — ἔξοδον ἔχει Simpl. 26 βιάζοιο̄ M: βιάζοιτο Simpl. (et fortasse Paris. 1888 ante corr.) ἕτερος Simplicii libri 29 ἐκβιάσαιτο W 30 ὁσημέραι Laur. 85,18 32 τιθῆται Spengel: τίθηται W: τίθεται MBL

κενοῦ; καὶ πῶς οὐ γελοῖον; ἀλλὰ μένειν; καὶ πῶς οὐ θαυμαστὸν διεξιέναι 300 διὰ τοῦ κύβου τὸ ἴσον διάστημα τοῦ κενοῦ: εἰ γὰρ μηδὲν παντάπασίν ἐστι τὸ κενόν. οὐδὲ ἡμεῖς ἄλλο τι λέγομεν· εἰ δέ τινα ἔχει φύσιν καὶ ἔστι διάστημα ἐπὶ τρία, πῶς διὰ τοῦ τοιούτου διαστήματος δίεισι; τοῦτο γὰρ ὁμοίως ἄτοπον, ὡς εἰ μηδὲ τὸ ὕδωρ μεθίστατο τῷ λιθίνῳ κύβῳ, μηδὲ ὁ ἀήρ, ἀλλὰ πάντη διῄεσαν δι' αὐτοῦ. οὐ γὰρ ταῦτα μὲν κωλυθήσεται δι' ἀλλήλων χωρεῖν καὶ ἐν ταὐτῷ γίνεσθαι τόπῳ, ὅτι θερμὰ καὶ ψυχρὰ καὶ κοῦφα δὴ καὶ βαρέα καὶ μετὰ τῶν ἄλλων παθῶν, τὸ κενὸν δὲ ἁπάντων τῶν τοιούτων ἐστερημένον οὐκέτι· εἴρηται γὰρ καὶ πρότερον ἤδη, ὅτι τοῖς σώμασιν τὸ εἶναι ἐν τόπῳ κατὰ μόνα ὑπάρχει τὰ διαστήματα, ἅπερ εἰ καὶ ἀχώριστα τῶν ἄλλων συμβεβηκότων ἐστίν, ἀλλά τό γε εἶναι αὐτοῖς διαστήμασιν ἕτερον, καὶ ὁ λίθος οὐκ, ἐπειδὴ λευκὸς ἢ μέλας ἢ θερμὸς ἢ ψυχρὸς ἢ κοῦφος ἢ βαρύς, τοσόνδε δεῖ κατέχειν τόπον, ἀλλ' ἐπειδὴ τοσοῦτον αὐτοῦ τὸ διάστημα. καίτοι φέρεται μὲν διὰ τὴν βαρύτητα εἰς τοῦτον τὸν τόπον, ὅταν δὲ ἐν τόπῳ ᾖ, κατὰ τὸν ὄγκον ἐστὶν ἐν τόπῳ· καὶ γὰρ τούτῳ μόνῳ τῶν ὑπαρχόντων τῷ κύβῳ καὶ τὸ τοῦ τόπου μέγεθος ἔσται, οὐ τῇ βαρύτητι ἢ κουφότητι ἤ τισιν | ἄλλοις τῶν παθῶν. εἰ τοίνυν καὶ 301 ὑπόθοιο λόγου χάριν τὸν λίθινον κύβον ἁπάντων κεχωρίσθαι τῶν ἄλλων συμβεβηκότων, ἐν μόνῳ δὲ εἶναι τῷ διαστήματι, οὐδέν ἧττον καθέξει τὴν ἴσην χώραν. ὅσην κατεῖχε καὶ μετὰ τῶν ἄλλων παθῶν, ὥστε καὶ ἐν τῷ κενῷ τὸ ἴσον καθέξει κενόν, ὅταν τε μετὰ τῶν συμβεβηκότων ὅταν τε χωρὶς τούτων νοῆται. τί οὖν τηνικαῦτα διοίσει τὸ τοῦ κύβου σῶμα τοῦ ἴσου κενοῦ καὶ τόπου; καὶ εἰ δύο τοιαῦτα ἐν τῷ αὐτῷ, διὰ τί μὴ καὶ πλείω καὶ ἄπειρα; ὅρα τοίνυν ἀναλαβὼν καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποδείξεως· εἰ σῶμά ἐστιν ἐν ἐκείνῳ, διάστημά ἐστιν ἐν διαστήματι (οὔτε γὰρ ὑπεξίσταται τὸ κενὸν καὶ τῷ σώματι τὸ εἶναι ἐν τόπῳ κατὰ διάστημα μόνον ὑπάρχει)· εἰ δὲ διάστημα ἐν διαστήματι, καὶ σῶμα ἐν σώματι ἔσται· ἐπεὶ γὰρ κατὰ μόνους τοὺς ὄγκους τὰ σώματά ἐστιν ἐν τόπῳ, καὶ κατ' οὐδὲν ἄλλο τῶν ὑπαρχόντων, εἰ δυνατὸν τὸν ὄγκον ἐν ὄγκῳ εἶναι, τά γε ἄλλα συμβεβηκότα οὐδὲν κωλύει τὸ σῶμα ἐν σώματι εἶναι. ἀλλὰ μὴν ἄτοπον σῶμα ἐν σώματι εἶναι· ἀδύνατον ἄρα καὶ σῶμα ἐν κενῷ εἶναι· ὄγκον μὲν γὰρ ἐν ὄγκῳ ποιεῖ τὸ σῶμα ἐν κενῷ, ποῖον δὲ σῶμα ἐν σώματι ὄγκον ἐν ὄγκῳ; καὶ οὕτως μὲν οὖν ἐξήλεγκται μάταιον τὸ κενόν, εἴγε παράγεται μὲν

2 εἰ W, Simpl.: εἰ μὴ MBL: εἰ μὲν Laur. 85,14 et Spengel e coni. 3 ἔχοι W 5 λιθίνῳ BL et Simpl.: ξυλίνῳ MW et Aristot. 216b1 ὁ om. WBL (cf. Aristot. 216b2) 6 πάντη] sic EHI Aristot. ib.: πάντα FG διώεσαν L 10 τὸ om. E Simplicii 14 αὐτοῦ MW (in B comp. scr.), Simpl., Spengel e coni.: αὐτὸ L φέρεται W_2L_2a (et Laur. 85,14): φαίνεται MW_1BL_1 15 ὄγγον L (ὄγχον a) 18 κεχωρεῖσθαι L 20 ὅσην] ὅσην ἂν aF Simplicii 22 νοεῖται L 23 καὶ (ante τόπου) superscr. in Paris. 1888: om. aE Simplicii 25 ἐν ἐκείνῳ] ἐν κενῷ Simpl. διάστημα ἔσται aF Simplicii οὔτε — (27) διαστήματι] om. Simpl. 28 τά γε] τὰ γὰρ Simpl. 30 κωλύει M et Simpl.: κωλύσει WBL 31 ὄγκον — (135,2) ἐντεῦθεν] om. Simpl. 33 ἐξήλεγκται M (ut vid.) W: ἐξήλεκται LB 'malim μάταιον ὄν' Spengel εἴτε M παραπ̄γεται M (π̄ inc.): παράπεται Laur. 85,14

ὑπὲρ τοῦ τὰ σώματα δέχεσθαι, δέχεσθαι δὲ αὐτὸ σῶμα οὐχ οἷόν τε. 301
φανερώτερον δὲ ἐντεῦθεν· εἰ γὰρ τὸ ἐν ἑκάστῳ διάστημα χωριζόμενον τῷ
λόγῳ τῶν παθῶν οὐδὲν διαφέρει τοῦ κενοῦ, κινούμενα δὲ καὶ μεταφερό-
μενα τὰ σώματα σὺν τοῖς ἰδίοις κινεῖται διαστήμασιν, τί δεῖ τοῖς σώμασιν
ἄλλων τοιούτων διαστημάτων; εἰ γὰρ καθὸ διάστημα ἕκαστον ἔχει, | ἑτέ- 302
ρου διαστήματος δεῖται, πῶς οὐ τὸ κενὸν ἄλλου δεήσεται, κἀκείνου ἄλλο,
καὶ ἐπ' ἄπειρον οὕτω προελευσόμεθα; ὅτι μὲν τοίνυν οὐκ ἔστι κεχωρισμέ-
νον κενόν, ἐκ τούτων δῆλον.

9. Εἰσὶ δέ τινες, οἳ ἀπὸ τοῦ μανοῦ καὶ πυκνοῦ φανερὸν οἴονται εἶναι, ὡς ἔστι κενόν. εἴπερ ἐστὶ πύκνωσις ἡ εἰς ἐλάττονα ὄγκον τοῦ αὐτοῦ σώματος συστολὴ καὶ μάνωσις ἡ εἰς πλείονα καὶ μείζονα ὄγκον τοῦ αὐτοῦ σώματος ἄνεσις, ἀνάγκη κενὸν ἐν τοῖς σώμασι παρεσπάρθαι, εἰς ὃ τὰ πιλούμενα συστέλλεται καὶ διαχεῖται τὰ ἀραιούμενα. οὐ μόνον δὲ πύκνωσιν καὶ μάνωσιν ἀναιροῦσι τὸ κενὸν ἀναιροῦντες, ἀλλ' ἤδη καὶ πᾶσαν κίνησιν. καὶ γὰρ ὅταν τι κατὰ τόπον κινῆται, συστελλόμενα τὰ παρακείμενα σώματα δι' ὧν δίεισι, παρέχει χώραν τοῖς δι' αὐτῶν κινουμένοις, ὥσπερ τοῖς διὰ πλήθους βαδίζουσιν. εἰ δὲ μὴ τὸ κενὸν ἐν τοῖς σώμασιν ὑπάρχει, ἀνάγκη κινουμένου τινὸς τὸ πᾶν κυμαίνειν, προωθοῦντος ἀεὶ τοῦ πλησίον τὸ ἐφεξῆς καὶ οἷον ὑπερχεῖσθαι τὸν οὐρανὸν εἰς τὸ ἔξω, ὅπερ καὶ ἐν ταῖς κολυμβήθραις συμβαίνει, ὅταν τι κινῆται ἐν αὐταῖς σῶμα. τοῦτο δὲ καὶ Ξοῦθος ἔλεγε, τὴν ἀντιπερίστασιν τῶν σωμάτων οὐ προσποιούμενος, ἣ γίνεται οὐκ ἐπὶ μόνων τῶν κύκλῳ μεθισταμένων. φανερώτερον μὲν ἐπὶ τούτων· ὅσον ἔμπροσθεν προωθεῖται, τοσοῦτον ὄπισθεν ἕπεται. γίνεται δ' οὖν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. οὕτως δὲ καὶ ὁ Ξοῦθος καὶ τοῦτο
ὑπελάμβανεν, ὡς, εἰ μὴ τὸ κενὸν | παραδεξόμεθα, ἀνάγκη τὰς μεταβολὰς 303
τῶν σωμάτων κατ' ἴσον γενέσθαι ὄγκον, οἷον εἰ ἐξ ὕδατος κυαθιαίου κυαθιαῖον ἀέρα γενέσθαι· ἐπεὶ πῶς ἂν γένοιτο μείζων οὐκ ἔχων τόπον καὶ χώραν, εἰς ἣν διαχεθήσεται, εἰ μή τις, φησί, κυμαίνειν τὸ πᾶν συγχωροίη

---

1 τοῦ τὰ (οῦ et ὰ in ras.) M 4 τὰ σώματα (ὰ et ult. α in ras.) M 6 διαστήματος M marg. WL$_2$a: διάστημα M text. BL$_1$ κἀκείνου ἄλλο M et E Simplicii: κἀκεῖνο ἄλλο WBL et aF Simplicii 7 προελευσόμεθα] sic F Simplicii: διελευσόμεθα E: πορευσόμεθα a 7. 8 χωρισμένον M 9 οἴονται φανερὸν εἶναι Aristot. 216b22 (εἶναι om. E) 12 εἰς ὃ in spatio relicto add. B$_2$ 13 διακεῖται a οὐ μόνον — (15) κίνησιν] cf. Simpl. 683,6 sqq. 14 τὸ om. M (ἀναιροῦσιν οἱ κενὸν Laur. 85,14) 15 κινεῖται L συστελλόμενα — (17) βαδίζουσιν] cf. Philop. 668,19 sqq.; Simpl. 683,11 sqq. 16 αὐτὸν B 18 προωθοῦντος M (ο ult. in ras.) 19 πλησίον MWBL: πλήσειεν a: πλήθους Laur. 85,18 ὅπερ — (22) σῶμα] cf. Philop. 668,28 sq. 20 κινεῖται L αὐτοῖς M 21 τὴν ἀντιπερίστασιν κτλ.] cf. Simpl. 683,28 sq., quem contrarium contendere Themistio adnot. Diels 22 ἐπὶ μόνων] ἐκ μέσου Laur. 85,18: ἐπὶ μέσων L$_1$ μὲν M: μὲν γὰρ WBL 23 διωθεῖται (ut vid.) B text. (corr. in marg.) 25 ἐπελάμβανεν L παραδεξόμεθα M: παραδεξοίμεθα (nisi fallor) W: παραδεξαίμεθα BL μεταβολὰς] cf. Alexander apud Simpl. 684,3 sqq.
26 γίνεσθαι W ὄγκον — (27) γενέσθαι om. L: οἷον εἰ — γενέσθαι om. a ἐξ ὕδατος — (27) γενέσθαι] Themistii nomine addito adferunt Philop. 671,21 et Simpl. 684,2
27 γένηται M 28 συγχωροίη MWB: συγχωρῇ L: συγχωροῖ Spengel

καὶ τοὔλαττον φεύγων κενὸν πλεῖον ἔροιτο; ποῦ γὰρ δὴ τὸ πᾶν κυμαίνει; 303
εἰς σώματα μὲν γὰρ οὐκ ἐνδέχεται, ἀνάγκη δὲ εἰς κενὸν ἀθρόον ἔξωθεν περικεχυμένον. ὅτι δὲ τὰ μανούμενα σώματα εἰς ὄγκον πλείονα μεταβάλλει, δῆλον καὶ ἐκ τῶν ῥηγνυμένων ἀγγείων ἐξαερουμένου τοῦ ὕδατος ἢ τοῦ ὑγροῦ, ὡς καὶ οἱ τοῦ γλεύκους πίθοι μεταβάλλοντος εἰς ἀέρα. ποῦ δὲ χώρα ἔσται τῷ μείζονι ὄγκῳ, εἰ μὴ τὸ περιέχον ἐνδιδοίη συνθλιβόμενον εἰς τὰ κενά; εἰ μὲν οὖν οὕτω λέγουσιν ἐν τοῖς σώμασι τὸ κενὸν παρεσπάρθαι, ὡς εἶναι ἐν τῷ μανῷ διαστήματα κεχωρισμένα δεκτικὰ σωμάτων, ἐκ τῶν αὐτῶν ἂν καὶ τοῦτο ἀναιροῦμεν, ἐξ ὧν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ κεχωρισμένον κενόν· οὐδὲν γὰρ ποιεῖ τὸ κατακερματίζειν αὐτοὺς τὸ κενὸν πρὸς τὸ διαφεύγειν ἐκείνας τὰς ἀπορίας, αἷς περιέπιπτον οἱ τὸ ἀθρόον λέγοντες· διάστημα γὰρ ποιοῦσι κεχωρισμένον καὶ οὗτοι. εἰ δὲ μὴ χωριστόν, ἐγκεκραμένον δὲ καί, ὡς ἂν εἴποι τις, συγκεχυμένον τοῖς μανωτέροις τῶν σωμάτων λέγοιεν μὲν ἄν τι πιθανώτερον, ὅμως δὲ οὐδὲ τοῦτο ἀληθές· συμβαίνει γὰρ αὐτοῖς πρῶτον μὲν οὐ πάσης τῆς κατὰ τόπον κινήσεως αἴτιον τὸ κενόν, ἀλλὰ μόνης τῆς ἄνω. εἰ γὰρ ὅπου ἂν πλέον ἐνῇ, τοῦτο μανώτερον ποιεῖ καὶ κουφότερον, τὰ δὲ | μᾶλλον τοιαῦτα μᾶλλον 304
ἐπὶ τὰ ἄνω κινεῖται, τὸ κενὸν αἴτιον γίνεται τῆς ἐπὶ τὰ ἄνω κινήσεως μόνον. διὰ τοῦτο καὶ τὸ πῦρ μάλιστα μανὸν εἶναί φασιν, ὅτι μάλιστα ἐπὶ τὰ ἄνω κινεῖται. ἔπειτα οὐχ ὡς τόπον λέγουσιν αἴτιον κινήσεως τὸ κενόν, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἀσκοὶ τῷ φέρεσθαι αὐτοὶ ἄνω καὶ δίκτυα μετεωρίζουσιν, οὕτω καὶ τὸ κενὸν τῷ φέρεσθαι αὐτὸ ἄνω ἀνέχει καὶ κουφίζει τὰ μανὰ σώματα. καίτοι πῶς οἷόν τε φορὰν εἶναι κενοῦ ἢ τόπον κενοῦ; δεῖ γὰρ ἄλλο κενὸν εἶναι πάλιν, ἐν ᾧ γίνεται τὸ κενόν. ἔτι δὲ ἐπὶ τῶν βαρέων τίνα αἰτίαν ἀποδώσουσι τοῦ φέρεσθαι κάτω; οὐ γὰρ δὴ καὶ τὸ ἐν τούτοις κενὸν κάτω ῥέπον αὐτὰ συγκαθέλκει. τί ποτ' οὖν ἐρεῖς αἴτιον; εἰ γὰρ τὴν φύσιν τῶν σωμάτων, ἐξαρκέσει σοι καὶ πρὸς τὴν ἑτέραν κίνησιν ἡ αὐτή. ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ ὅσῳ μανώτερον καὶ κενώτερον, τοσούτῳ θᾶττον κινεῖται, δῆλον ὡς αὐτὸ τὸ κενὸν τάχιστα ἂν φέροιτο τῶν ἄλλων. ἀλλὰ τὸ τάχιστα ἐπ' αὐτοῦ λαβεῖν οὐχ οἷόν τε· οὐδὲ γὰρ χρόνον ὅλως τῆς κινήσεως· εἰ γὰρ ἔσται τις χρόνος, λόγον ἕξει καὶ τὸ κενὸν πρὸς τὸ πλῆ-

1 φεῦγον W ἔροιτο] ἕλοιτο W ποῦ — (3) περικεχυμένον] exscr. Philop. 669,16 sqq. 2 σώματα ML: σῶμα WB et Philop. μὲν MWB et Philop.: om. L 4 ἐξαιρουμένου M 5 καὶ οἱ Laur. 85,18: οἱ καὶ MWBL μεταβάλλοντες W δὲ MW: δὴ BL 6 εἰ μὲν κτλ.] cf. Philop. 672,21 sqq. 8 κεχωρισμένα om. L 8. 9 σωμάτων MW: σώματα B: σώματος L 9 τῶν αὐτῶν — (15) ἀληθές] cf. Philop. 669,24 sqq. ἀναιροῖμεν W, Spengel e coni. 11 ἀπορείας L αἷς MWB, Victorius e coni.: ὡς L 13 ἐγκεκραμμένον M_2 (cf. ἐγκεκρυμμένον in GK Philoponi) εἴπῃ B 14 λέγειεν L: λέγει a μὲν om. L 15 κατὰ τόπον B in marg. 19 μόνον M: μόνης WBL 21 μεθωρίζουσιν L 22 τῷ φέρεσθαι — ἀνέχει] cf. Philop. 673,14 sq. 23 οἷόν τε BL: οἴονται MW 24 εἶναι om. M (fortasse ἄλλου κενοῦ scribendum) 25 τοῦ] τὸ M; cf. Aristot. 217a6 πῶς — ἀποδώσουσι τὸ φέρεσθαι ἄνω et Simpl. 685,11 πῶς τὴν αἰτίαν ἀπ. τοῦ φ. δὴ] δεῖ M_1BL_2a 26 αὐτὰ] in M comp. (αὐτὸ?) 28 μανότερον M_1 κενότερον M_2 31 εἰ — πλῆρες] cf. Philop. 670,25 καὶ om. W

ρες. εἰ δὲ φήσουσι μὴ κινεῖσθαι καθ' αὑτὸ τὸ κενόν (διὰ τοῦτο γὰρ αὐτὸ καὶ ἐγκιρνάναι τῷ σώματι, ἵν' ἀχώριστον ᾖ), διδαξάτωσαν ἡμᾶς, ἡνίκα ἂν συστέλλωσι τὰ πυκνούμενα σώματα εἰς τὰ κενά, ἆρ' ἐκθλίβουσι τὰ κενὰ ἢ καταλιμπάνουσιν ἐν τοῖς σώμασιν. ἐκθλιβόμενα μὲν γὰρ δῆλον ὅτι κινεῖται καθ' αὑτά, μένοντα δὲ τί συμβάλλεται πρὸς τὴν πίλησιν, εἴγε καὶ πιλουμένων τῶν σωμάτων οὐκ ἐκχωρεῖ, ἀλλ' ἔστιν ὁμοίως ἐν αὐτοῖς; καίτοι τὸ κενὸν μάλιστα ἐν ταῖς πιλήσε[σιν ἀναγκαῖον ὑπολαμβάνουσιν, ὅπως εἰς ἐκεῖνο τὰ σώματα συστέλληται καὶ συνθλίβηται. πῶς οὖν ἐνδέχεται τὸ ἴσον ἐγκεκρᾶσθαι κενὸν πρὸ τῆς πιλήσεως καὶ μετὰ τὴν πίλησιν αὖθις; πῶς δέ, εἰ τοῦτο δυνατόν, οὐ τὸν ἴσον ὄγκον ἀεὶ φυλάττει τὰ πιλούμενα μηδενός γε ἐξ αὐτῶν ἀπιόντος μήτε κενοῦ μήτε σώματος; πῶς δὲ οὐκ εἰς ἄπειρον ἔνεστι πιλοῦσθαι τὰ σώματα ἀεὶ τῶν ἴσων κενῶν ἐνυπαρχόντων; εἰ οὖν ἐξίσταται τὸ κενόν, πῇ χωρεῖ; πῶς δὲ κινεῖται; τίς δὲ ἡ κατὰ φύσιν κίνησις τοῦ κενοῦ; λέγουσι μὲν γὰρ τὴν ἄνω. πῶς οὖν ἐν χρόνῳ; ἀσύμβλητα γὰρ τὰ τάχη.

Ἐπειδὴ δὲ μάλιστα πιθανῶς δοκοῦσιν εἰσάγειν τὸ κενόν, ἵνα πύκνωσιν διασῴζωσι καὶ τὴν εἰς ἀνίσους ὄγκους τῶν σωμάτων μεταβολήν, πῶς ἔνεστι καὶ ταῦτα φυλάττειν καὶ μὴ προσδεῖσθαι τοῦ κενοῦ, λέγομεν ἤδη. ἐνῆν μὲν τοίνυν καὶ οὕτω μὴ νομίζειν τὸ κενὸν ἀναγκαῖον, ὅταν ἐξ ὕδατος ἀὴρ γίνηται καὶ ἐξ ἐλάττονος μείζων ὄγκος, ἐννοοῦντας ὡς οὐδὲν κωλύει κατὰ ταὐτὸν ἄλλοθί που μεταβάλλειν ἀέρα εἰς ὕδωρ καὶ ἀντανισοῦσθαι τὸν σύμπαντα ὄγκον, ἀλλ' ὅμως κἀκ τῶν κειμένων ἡμῖν ἐπιδείξομεν, ὡς ἐνδέχεται πυκνοῦσθαι καὶ μανοῦσθαι τὰ σώματα μὴ ὄντος κενοῦ. εἴρηται τοίνυν ἡμῖν, ὅτι τῶν ἐναντίων μία ἐστὶν ὕλη θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, σκληροῦ καὶ μαλακοῦ, πικροῦ γλυκέος, ὑγροῦ ξηροῦ, πάσης ἐναντιώσεως φυσικῆς ἀγένητος καὶ ἄφθαρτος καθ' ἑαυτήν, ἐκ δυνάμει ὄντος ἐνεργείᾳ γινομένη καὶ αὐτὴ οὐ χωριστὴ μέν, τὸ δὲ εἶναι ἄλλο καὶ ἄλλο, ἐπὶ * * * ὁμιλήσασα τῇ κατὰ λόγον οὐσίᾳ καὶ συνδυασθεῖσα, καὶ μία μὲν οὖσα τῷ ἀριθμῷ, μυρίας δὲ μεταμπισχομένη μορφάς, χεομένη καὶ πιλουμένη καὶ παντοίως σχηματιζομένη τε καὶ ἀλλοιουμένη. πιληθεῖσα μὲν γὰρ πυκνόν τε καὶ βαρὺ ἀπειργάσατο, ἀραιωθεῖσα δὲ μανόν τε καὶ κοῦφον. ὥσπερ δέ, ὅταν μεταβάλλῃ εἰς τὸ θερμὸν ἢ

1 ἐγκιρνάναι WL: ἐγκιρνᾶναι B: ἐγκιρνᾶται M 5 πίλησιν] πιλοῦσιν a 6 πιλουμένων L: περιειλουμένων MWB 16 ἵνα — (17) πῶς om. M (ὅτι ante ἔνεστι ins. Laur. 85,14) 18 λέγωμεν W, Spengel e coni. 19 ἀὴρ] ἀθὴρ (sic) B 20 γένηται L 21 ἀέρος εἰς ὕδωρ GHI Aristot. 217a17: ἐξ ἀέρος ὕδωρ EF; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 14 22 quae post ὄγκον apud Aristot. 217a18 (ἀεὶ) — 21 (εἶναι) leguntur, praetermisit Themistius κειμένων ἡμῖν BL: κειμένων ὑμῖν MW: ὑποκειμένων Aristot. 217a21 22. 23 ἐνδέχεσθαι M 23 μανοῦσθαι L (σθ e corr.) εἴρηται κτλ.] cf. Philop. 695,17 sqq.; Simpl. 688,7 sqq. 24 ὕλη MW: ἡ ὕλη BL 25 πικροῦ καὶ γλυκέος W 26 ἑαυτὴν MWB: αὑτὴν L 27 τὸ libri et EFG Aristot. 217a24: τῷ HI Aristot. et Spengel e coni. εἶναι M (εἶ in ras.) post ἐπὶ spatium vacuum relictum est in M XIV litt., in W et L XII, in B X, in a XXIII; ansam emendationis fortasse praebet ἐπινοίᾳ illud, quod legitur apud Simpl. 688,13 28 συνδιασθεῖσα WL

ψυχρόν, οὐ μίξει τῶν διαφόρων φύσεων θερμὴ γίνεται καὶ ψυχρά (καίτοι τὸ θερ- 306 μὸν καὶ τὸ ψυχρὸν παντελῶς ἕτερα, ἀλλ' ἡ αὐτὴ ὕλη μένουσα κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν παρὰ μέρος γίνεται τἀναντία μεταβάλλουσα ἐκ τοῦ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ), οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ πασῶν ὁμοίως τῶν ἐναντιώσεων χροιᾶς εἰ τύχοι καὶ χυμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ποιοτήτων. ὥσπερ δὲ μία κατ' ἀριθμὸν οὖσα θερμὴ γίνεται καὶ ψυχρὰ καὶ οὐκ ἄλλη μὲν ἡ θερμή, ἄλλη δὲ ἡ ψυχρά, οὕτω καὶ μεγάλη καὶ μικρὰ γίνεται μία οὖσα καὶ ἡ αὐτή. δῆλον δέ· τὸ γὰρ αὐτὸ μόριον τῆς πάσης ὕλης ποτὲ μὲν ὕδωρ γίνεται, ποτὲ δὲ ἀήρ, καὶ ποτὲ μὲν ἐπ' ἐλάττονος ὄγκου, ποτὲ δὲ ἐπὶ μείζονος· οὐ γὰρ ἄλλο μέν ἐστιν τὸ γενόμενον ἀήρ, ἄλλο δὲ τὸ γενόμενον ὕδωρ, ἀλλ' ἡ αὐτὴ φύσις ἀμφότερα. καὶ ὅταν μὲν οὖν αὐτὴ ἡ ὕλη ἐξ ὕδατος ἀὴρ γένηται, μείζων μὲν γίνεται, οὐ μὴν καὶ ἔξωθέν τι προσλαβοῦσα ἢ κενοῦ μιχθέντος· καὶ ὅταν ὕδωρ ἐξ ἀέρος, ἔλαττον μὲν οὖν, οὐ μὴν ἀφαιρεθέντος τινός. τούτῳ γὰρ μάλιστα τῶν συγκρίσει καὶ διακρίσει ποιούντων τὰς γενέσεις διενηνόχαμεν, ὅτι οἱ μὲν προσθέσει καὶ ἀφαιρέσει τὰς γενέσεις καὶ τὰς φθορὰς μηχανῶνται καὶ οὐ ποιοῦσι τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον πᾶσι τοῖς στοιχείοις. ἡμεῖς δὲ μίαν εἶναι τὴν ὕλην ὅλην δι' ὅλης ἀλλοιουμένην καὶ τρεπομένην. ὥσπερ τοίνυν ἡ αὐτὴ οὖσα κατ' ἀριθμὸν θερμὴ γίνεται καὶ ψυχρά, οὐ διότι μίγνυται αὐτῇ τι ἕτερον ἢ προστίθεται, ἀλλ' ὅτι δυνάμει ταὐτά ἐστιν, οὕτω καὶ μικρὰ γίνεται καὶ μεγάλη τῷ δύνασθαι ἄμφω, οὐχὶ τῷ προσ|λαμβάνειν μέγεθος ἢ ἀπολλύναι. κἂν τοίνυν ὁ ἀὴρ 307 μένων ἀὴρ εἰς πλείονα ὄγκον χέηται λεπτυνόμενος ἢ εἰς ἐλάττονα συστέλληται παχυνόμενος, τὴν ὑποκειμένην ὕλην αἰτιατέον, ὅτι δυνάμει οὖσα σμικρὰ καὶ μεγάλη μεταλαμβάνει ποτὲ μὲν ἐνεργείᾳ, ποτὲ δὲ τὸ δυνάμει τούτων ἑκάτερον εἶναι. ὥσπερ γὰρ ὅταν ἐκ θερμοῦ εἰς θερμότερόν τι μεταβάλλῃ, οὐχ οὕτω μεταβάλλει τῷ τὰ πρότερον οὐκ ὄντα τῆς ὕλης θερμὰ νῦν γεγονέναι θερμά (θερμὸν γὰρ ὁμοίως πᾶν ἦν τοιοῦτον τὸ ὑποκείμενον), καὶ οὐχὶ μίξει τινῶν οὐ θερμῶν, καὶ νῦν, ὅτε ἐπιδίδωσιν εἰς θερμότητα, πᾶσα ὁμοίως εἰς τοῦτο πᾶν ἐπιδίδωσιν· ἂν γὰρ ἄλλα μένῃ τῆς ὕλης θερμά τε, ὅτε ἧττόν ἐστι θερμή, ἄλλα δὲ ὅταν μᾶλλον, οὐκέθ' ἡ

1 φύσεων] μιξέσεων B 2 τὸ ante ψυχρὸν om. W 5 εἰ τύχοι WBL: εἰ τύχ (ω supra) (puto τύχῃ legendum) M: εἰ ἔτυχε Aristot. 217a25 τῶν λοιπῶν ποιοτήτων] cf. Simpl. 688,38 sq. 6 ἡ ante θερμή om. M (fortasse ἡ et hic et ante ψυχρά delendum) 9 ὄγγου W 10 γενόμενον M: γινόμενον WBL 11 ἡ αὐτὴ ὕλη Aristot. 217a28 12 γίνηται Laur. 85,14 (ut E Aristot. 217a27) μείζων M, Spengel e coni.: μείζω WBL 14 τούτῳ BL: τούτων MW 21 οὐχὶ τῷ om. W 26 οὐχ οὕτω — (139,5) φύσιν] exscr. Simpl. 689,4 sqq., sed ita ut nonnulla aut ipse immutaverit aut aliter in Themistii quo utebatur exemplo legerit τῷ τὰ MBWL: ταῦτα Laur. 85,18 (unde ὡς ταῦτα coni. Spengel): ὥς τινων — — ὄντων — γεγονότων Simpl. πρότερον MB: πότερα W: πρότερα a (in L comp. scripturae) 27 γεγονέναι Laur. 85,14: γέγονε MWBL 28 τινῶν MBL: τῶν W (τῶν μὴ θερμῶν Simpl.) 29 ἐπιδέδωκεν Simpl. (qui haec cum iis quae praecedunt coniungit) μένῃ] μὲν εἴη in Themistio legisse videtur Simpl. 30 τε om. Simpl. (cf. Schmid *Atticismus* IV, 562); ἂν γὰρ ἄλλα μέρη — ᾖ, ὅτε Laur. 85,14

αὐτὴ γίνεται κατ' ἀριθμὸν δεχομένη τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ἀλλ' ὅτι θερμὸν τῷ προϋπάρχοντι προσγίνεταί τε καὶ προσμίγνυται. ὡς οὖν ἐπὶ τούτων, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τοῦ μανουμένου καὶ πηγνυμένου· ἡ αὐτή ἐστιν ὕλη ταὐτὰ δεχομένη καὶ οὐκ ἔξωθέν τι εἰσιὸν ἢ ἐξιόν, ὡς οἱ τὸ κενὸν εἰσάγοντες· ἀγνοοῦσι γὰρ οὗτοι τὴν τῆς ὕλης φύσιν, καθάπερ δὴ καὶ οἱ λέγοντες ἐπὶ τοῦ πεπυρωμένου σιδήρου, ὅτι 'σίδηρος τὸ πῦρ ἐδέξατο', καὶ οὐχὶ 'ἡ ὕλη καὶ ὁ σίδηρος εἰς πῦρ μετέβαλλεν.' χρῆσθαι δὲ ἔστιν καὶ ἑτέρῳ παραδείγματι, ᾧ ὁμολογεῖ καὶ ὅτι τὰ μέρη τῆς περιφερείας τοῦ κύκλου πάντα ὁμοίως ἐστὶ κυρτά, ὅταν δὲ εἰς ἐλάττονα ὄγκον συνάγηται ἐκ μείζονος ὁ αὐτὸς κύκλος ὁμοίως τῆς περιφερείας συνιούσης ἁπανταχόθεν, γίνεται μὲν τὰ μόρια κυρτότερα τηνικαῦτα, ἀλλ' οὐχὶ τῷ γενέσθαι κυρτὰ ἐν αὐτοῖς, ἃ οὐκ ἦν ἐν τῷ μείζονι κύκλῳ κυρτά, ἀλλ' εὐθέα, ἀλλὰ τῷ κυρτότερα | γενέσθαι αὐτὰ τὰ πρότερον ὄντα κυρτά. ὅλως γὰρ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον λέγεται οὐκ ἐν τῷ διαλείπειν τι καὶ αὖθις μὴ διαλείπειν, ἀλλὰ τὸ δι' ὅλου ἐπιτείνεσθαι ἢ ἀνίεσθαι, ὡς τὸ θερμότερον, ὡς τὸ γλυκύτερον, ὡς τὸ λευκότερον· οὕτως δὲ καὶ ἐπὶ σμικρότητος καὶ μεγέθους οὐ προσλαβοῦσα ἡ ὕλη ἕτερον μέγεθος ἐπεκτείνεται ἢ ἀποβάλλουσα συστέλλεται, ὡς λέγουσιν οἱ τὸ κενὸν αἰτιώμενοι, ἀλλ' ἔστι τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, ὃ τέως ἦν ἐπ' ἐλάττονος διαστήματος, εἰς πλεῖον ὕστερον ἐκτεινόμενον καὶ ἀνάπαλιν ἐπὶ τῆς πιλήσεως καὶ συστολῆς, καθάπερ ἐπὶ τῆς περιφερείας ἐδείχθη τοῦ κύκλου. τὸ αὐτὸ τοίνυν ἐστὶ τὸ γενόμενον πυκνὸν καὶ μανὸν καὶ μία ἀμφοτέρων ἡ ὕλη καὶ οὐ προσλήψει καὶ στερήσει κενοῦ τὸ μανὸν καὶ πυκνόν. ἔστι δὲ τὸ μὲν πυκνὸν βαρύ, τὸ δὲ μανὸν κοῦφον καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τὸ ἄνω, τὸ δὲ ἐπὶ τὸ κάτω κινεῖται. εἰ οὖν πρὸς τὸ μανὸν εἶναι μὴ προσδεῖται κενοῦ, οὐδὲ πρὸς τὸ ἄνω κινεῖσθαι καὶ εἰ μὴ πρὸς τὸ πυκνόν, οὐδὲ πρὸς τὸ κάτω. ἔστι δὲ τὸ μὲν πυκνὸν πρὸς τὸ βαρὺ εἶναι καὶ σκληρόν, τὸ δὲ μανὸν πρὸς τὸ κοῦφον εἶναι καὶ μαλακόν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πάντων· οὐ γὰρ ἅπαντα τὰ βαρύτερα καὶ σκληρότερα· διαφωνεῖ γὰρ ἐπὶ σιδήρου καὶ μολίβδου. ἐκ δὴ τῶν εἰρημένων φανερόν, ὡς οὔτε ἀποκεκριμένως κενόν ἐστιν οὔτε ἀθρόον οὔτε ἐν τοῖς σώμασιν τοῖς μανοῖς οὔτε

1 καὶ τὸ ἧττον W: τε καὶ ἧττον Simpl. ἀλλ' ἄλλο τι Simpl. τε om. W 3 μανομένου W πηγνουμένου L ἐστιν superscr. W 6 πεπυρομένου L σίδηρος M: σίδηρος ὢν WBL 7 ἡ om. W μετέβαλεν B (fortasse recte) 8 post τῆς περι|| usque ad (148,16) ||ριστέον exciderunt quattuor folia in B, in cuius locum substituo potiores cod. Laur. 85,18 (S) scripturas 9 ὅταν δὲ κτλ.] cf. Philop. 696,17 13 πρότερα a (in L comp. scripturae) ὅλως — (18) ὑποκείμενον] exscr. Simpl. 689,30 sqq. μᾶλλον WSL: μαλακὸν M 14 ἀλλὰ libri et Simpl. (apud quem legitur ἐπιτείνεται et ἀνίεται): ἄλλα a 15 ἐπιτείνασθαι W 16 σμικρότητος καὶ μεγέθους libri, Philop. 696,30, a Simplicii: μεγ. καὶ σμικρ. Simplicii libri 17 ἀποβαλλοῦσα MS_2L_1 (ἀποβάλλουσα aE Simplicii): ἀποβαλοῦσα WS_1L_2a et F Simplicii 19 ἦν om. M 23 quae post κοῦφον leguntur in Aristotelis libris (217b12) ἔτι — (16) ὕλης praetermisit Themistius; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 32 24 εἶναι] ἦν W μὴ e corr. M 25 προσδεῖται (αι e corr.) M 27 ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πάντων] cf. Philop. 697,7 29 ὡς] sic FGHI Aristot. 217b20: ὅτι E 29. 30 ἀποκεκρυμένως L (ἀποκεκριμ. a)

μὴν ὡς ἐγκεκραμένον καὶ οἷον δυνάμει. εἰ δέ τις βούλεται πάντως καλεῖν 308 κενὸν τὸ τοῖς σώμασιν τῆς κινήσεως αἴτιον καὶ τοῦ βαρύ τι εἶναι ἢ κοῦφον, τὴν ὕλην ἂν οὗτος λέγοι τὸ κενόν· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ μανότητος καὶ πυκνότητος δεκτική, | οἷς ἕπεται τὸ βαρὺ καὶ κοῦφον καὶ τὸ σκληρὸν 309 καὶ τὸ μαλακόν· τούτων δὲ τὰ μὲν φορᾶς αἴτια καὶ κινήσεως, τὰ δὲ πάθους τε καὶ ἀπαθείας καὶ ἀλλοιώσεως μᾶλλον. περὶ μὲν οὖν κενοῦ διωρίσθω τοῦτον τὸν τρόπον.

10. Ἐχόμενον δὲ τῶν εἰρημένων ἐστὶ σκέψασθαι περὶ χρόνου· πρῶτον δὲ καλῶς ἔχει διαπορῆσαι περὶ αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ἔξωθεν λόγων, πρότερον εἰ ἔστιν, εἶτα τί ἐστιν ἐφεξῆς. ὅτι μὲν οὖν ἢ ὅλως οὐκ ἔστιν ἢ μόλις ἐστὶ καὶ ἀμυδρῶς, ἐκ τῶνδε ἄν τις ὑποπτεύσειεν. σύγκειται ἐκ μὴ ὄντων· τὸ μὲν γὰρ αὐτοῦ γέγονε καὶ οὐκ ἔστιν, τὸ δὲ μέλλει καὶ οὔπω ἔστιν, ἐκ δὲ τούτων καὶ μὴν καὶ ἐνιαυτὸς καὶ ὁ ἄπειρος καὶ ὁ ἀτελεύτητος χρόνος· τὸ δὲ ἐξ οὐκ ὄντων συγκείμενον οὐκ ὂν ἐξ ἀνάγκης † ἀναγκαίως. οὐδὲ γὰρ τὸ νῦν μέρος τοῦ χρόνου, ἀλλὰ πέρας ἐστίν. ἔτι πᾶν μεριστόν, ἔστ' ἂν ὑφεστήκῃ, πάντως αὐτοῦ καὶ τῶν μερῶν ἤ τινα ὑφέστηκεν ἢ καὶ σύμπαντα· σύμπαντα μὲν ὡς ἐπὶ τῆς πηχυαίας γραμμῆς, ἔνια δὲ ὡς ἐπὶ πολέμου καὶ πομπῆς καὶ ἀγῶνος. μεριστοῦ δὲ ὄντος τοῦ χρόνου καὶ συνεχοῦς μόριον οὐδέν ἐστιν ὅλως, ἀλλὰ τὰ μὲν γέγονε τὰ δὲ μέλλει, τὸ δὲ νῦν προέφην εἶναι μὴ μέρος· ἦν γὰρ ἂν καὶ αὐτὸ μεριστὸν καὶ κατεμέτρει τὸ ὅλον καὶ εἶχεν ἄν τι διάστημα (τοιαῦτα γὰρ τὰ μέρη τῶν μεριστῶν), ἀλλ' οὐδὲ σύγκειται ὁ χρόνος ἐκ τῶν νῦν, ἀλλ' ἐκ τοῦ παρελθόντος καὶ μέλλοντος. οὐκ ἄρα μέρος τὸ νῦν τοῦ χρόνου. ὅλως γὰρ καὶ καθ' αὑτὸ ζητητέον περὶ τοῦ νῦν, ὃ διορίζει τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον, πῶς ποτε ὑφέστηκεν, πότερον διαμένον τὸ νῦν ἓν καὶ ταὐτὸν γίνεται ἢ ἄλλο | καὶ 310 ἄλλο, ὡς τὸ μὲν φθείρεσθαι τὸ δὲ γίνεσθαι· ἅμα γὰρ εἶναι πλείω τὰ νῦν παντελῶς ἀμηχανώτατον, οὐδὲ ἄλλα μέρη τινὰ τοῦ χρόνου δυνατὸν ἅμα

---

1 ὡς om. W   ἐγκεκραμένον] cf. Alexander apud Simpl. 692,3 sqq.   1. 2 πάντως καλεῖν κενὸν τὸ] sic FGHI Aristot. 217^{b}22: καλεῖν τι κενὸν παντὸς E   3 λέγοι L_1 et Laur. 85,14: λέγῃ MWL_2a 5 τὸ ante μαλακόν om. Laur. 85,14 (ut Aristot. 217^{b}25)   6. 7 διώρισται E Aristot. 217^{b}27   τοῦτον τὸν τρόπον] sic F Aristot. 217^{b}28: τὸν τρόπον τοῦτον EGHI   8 σκέψασθαι M: διασκέψασθαι WSL: ἐπελθεῖν Aristot. 217^{b}29   περὶ τοῦ χρόνου H Aristot. ib.   10 ἢ et 11 μόλις sic E Aristot. 217^{b}32: ἢ om. et μόγις FGHI   11 ἄν τις] τις ἂν GHI Aristot. 217^{b}33: τις ἂν καὶ E: τις F   13 καὶ ante ἐνιαυτὸς om. MSL_1; fortasse scribendum καὶ ⟨ἡμέρα⟩ μὴν ἐνιαυτὸς; cf. Simpl. 698,10 sq.   ὁ ante ἀτελεύτητος om. Par. 1888 (fortasse recte)   14 ἀναγκαίως om. W, delendum esse censet Spengel. mihi aut ἂν εἴη scribendum aut verba ἀναγκαίως· οὐδὲ (15) πέρας ἐστίν post χρόνος (v. 14) transponenda esse videntur   16 ὑφεστήκει S_2L_1 ante πάντως in M una littera erasa   17 γραμμῆς] cf. Simpl. 697,15   ante ὡς add. καὶ S   18 ἀγῶνος] cf. Philop. 703,1   20 ἂν om. S   23 οὐκ ἄρα — χρόνου] cf. Simpl. 697,12   24 διορίζει] φαίνεται διορίζειν Aristot. 218^{a}9 (at ὁρίζειν E; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 15)   25 διαμένον W et Laur. 85,14: in M compend. ambiguum: διαμένει SL   ταὐτὸν MBL et E Aristot. 218^{a}10: ταὐτὸ W: τὸ αὐτὸ FGHI Aristot.   26 ὡς scripsi: ἢ libri   φθείρεται τὸ δὲ γίνεται W et Spengel e coni.   γενέσθαι S   πλείω εἶναι S

πλείω συνυπάρχειν ἀλλήλοις, εἰ μὴ τὸ μὲν αὐτῶν ὡς περιέχον τὸ δὲ 310 περιεχόμενον ὑπολαμβάνοιμεν, ὡς φαμὲν ἐνεστάναι τὸν μῆνα καὶ τὴν νουμηνίαν. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀκριβῶς νῦν κυρίως τοῦθ' ὑπονοεῖν οὐκ ἔστιν· οὐ γάρ ἐστι τὸ μὲν περιεχόμενον νῦν τὸ δὲ περιέχον νῦν, οὐδὲ τὸ μὲν πλέον τὸ δὲ ἔλαττον, ὥστε ἀνάγκη φθείρεσθαι τὸ πρότερον νῦν, ἵνα γένηται τὸ ἐφεξῆς. ἐπεὶ τοίνυν πᾶν τὸ φθειρόμενον ἐν χρόνῳ φθείρεται, καὶ τὸ νῦν ἢ ἐν αὐτῷ φθείροιτ' ἂν ἢ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ. ἀλλ' εἰ μὲν ἐν ἑαυτῷ, ἅμα ταὐτὸν εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι καὶ γίνεσθαί τε καὶ φθείρεσθαι συμβήσεται, ὥσπερ εἰ καὶ τοῦτο τὸ ξύλον ἐν αὐτῷ τις φθείρεσθαι λέγοι καὶ εἰς ἑαυτὸ μεταβάλλειν. εἰ δὲ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ, πότερον κἀκεῖνό ἐστιν νῦν ἢ ἕτερον τοῦ νῦν; εἴτε γάρ, δύο ἅμα γίνεται νῦν, τὸ φθειρόμενον νῦν καὶ ἐν ᾧ φθείρεται· εἰ δ' ἕτερον, ἢ τὸ παρελθὸν ἔσται ἢ τὸ μέλλον. ἐν οὐδετέρῳ δὲ τούτων φθείρεσθαι δυνατόν· τῷ μέν, ὅτι προλαμβάνει τὴν γένεσιν τοῦ νῦν (ἔσται οὖν ἐφθαρμένον πρὶν γενέσθαι), τῷ μέλλοντι δέ, ὅτι οὐδέποτ' ἂν φθείροιτο τὸ νῦν, ἀλλὰ μέλλει ἂν ἀεὶ φθαρήσεσθαι· ἀεὶ γὰρ ἐν ᾧ φθείρεται μέλλει. ἢ τοίνυν οὕτως ἢ μᾶλλον ὅτι ὁ χρόνος ὁ παρελθὼν καὶ ὁ μέλλων, ἐν χρόνῳ δὲ φθείρεσθαι τὸ νῦν οὐ δυνατόν· συμπαρεκτείνοιτο γὰρ ἂν τὸ ἀμερὲς καὶ ἐλάχιστον αὐτοῦ ἔχοντι ποσόν τι διάστημα. καὶ τοιαῦτα μὲν ἁπλούστερον ἔτι λέγεται. εἰ δὲ μὴ ἔχε|ται τὰ νῦν ἐξ 311 ἀλλήλων μηδὲ σύγκειται ὁ χρόνος ἐκ τῶν νῦν, ὥσπερ οὐδὲ ἐκ τῶν στιγμῶν ἡ γραμμή, καὶ ἄλλο ἀτοπώτερον ἀπαντᾷ. οὐ γάρ, εἰ ἐν ἄλλῳ νῦν φθείρεται τὸ νῦν, πάντως μεταξὺ ἑαυτοῦ καὶ ἐν ᾧ φθείρεται χρόνος ἐστίν, ὥσπερ ἐν τῷ μεταξὺ τῶν σημείων γραμμή; τοῦτον δὲ πάντα τὸν χρόνον ὑπάρξει τὸ νῦν. ἀλλ' ἄπειρα ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τὰ νῦν, εἴγε διότι συνεχὴς ὁ χρόνος καὶ εἰς ἄπειρα διαιρετέος· ἔσται ἄρα πλείω καὶ ἄπειρα. εἰ μὲν τοίνυν ἄλλο καὶ ἄλλο τὸ νῦν, τοσαῦτα ἄτοπα ἀναφαίνεται. εἰ δὲ ταὐτὸν ἀεὶ διαμένει, πρῶτον μὲν πῶς συνεχὴς ὢν καὶ διὰ παντὸς ὁ χρόνος οὐκ εἰς δύο πέρατα διαστίξει ἀλλ' εἰς ἕν; καὶ μάλιστα ὅταν πεπερασμένος νοῆται ὡς ὁ μὴν καὶ ἐνιαυτός· πῶς γὰρ ἓν ἔσται καὶ ταὐτὸν τὸ νῦν, ἀφ' οὗ τε ἤρξατο ὁ μὴν καὶ εἰς ὃ ἐτελεύτησεν; οὐδενός τε ὅλως διαιρετοῦ πεπερασμένου ἐπὶ θάτερον μέρος πέρας ἐστίν, οὐ γραμμῆς, οὐκ ἐπιφανείας σώματος. δεύτερον δὲ εἰ ταὐτὸν καὶ ἓν διαμένει τὸ νῦν, ἅμα δὲ λέγεται

1 αὐτῶν MW: αὐτοῦ SL   2 ἐνεστάναι] cf. Simpl. 698,11   4 τὸ δὲ περιέχον νῦν om. W   6 ἐπεὶ τοίνυν πᾶν WSL: ἐπεὶ πᾶν M: ἐπειδὴ Simpl. 698,19 sqq.   13 τῷ μέν WL: τὸ μέν MS   15 μέλλοι W   ἂν del. Spengel   16 ὁ ante χρόνος om. WSL   17 οὐ δυνατόν M et (τὸ νῦν post οὐ δυνατὸν) S: ἀδύνατον L   19 τοιαῦτα] ταῦτα W   εἰ δὲ μὴ — (25) ἄπειρα] cf. Simpl. 698,21 sqq.   21 οὐ γάρ, εἰ scripsi: εἰ γὰρ εἰ MSL: εἰ γὰρ W, Spengel e coni.   νῦν om. W   23 δὲ M: δὴ WSL   25 ἄρα M: ἄρα νῦν WS (γὰρ pro ἄρα, ut solet) L: ἄρα ἅμα νῦν Simpl.   26 post ἄλλο καὶ ἄλλο add. εἴη SL   ἀναφαίνεται ML: φαίνεται WS   28 διαστίξει a: (δύο νῦν — διαστίξονται Philop. 704,14): διαστήξει MSL: διεστήξει W (cf. διεστηκότων apud Philop. 704,19)   29 ταὐτὸ W   31 πεπερασμένον a   ante μέρος add. μόνον W (ἓν πέρας Aristot. 218a23)   32 σώματος M (idemque in Themistio legisse videtur Philop. 704,12. 13): οὐ σώματος WSL (cum quibus facit Simplicius 699,14. 15)   ἓν διαμένει τὸ νῦν] ἑνὶ (sic Bonitz, ἐν codd.; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 31) τῷ νῦν Aristot. 218a26

καὶ εἶναι καὶ γεγονέναι τὰ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἢ ὄντα ἢ γεγονότα, τὰ 311
παλαιὰ τοῖς ἄρτι καὶ τὰ νεώτατα τοῖς πρεσβυτάτοις εἴη ἂν ἅμα, ἡ Νηλέως καὶ ἡ Καίσαρος βασιλεία· οὐδὲ γὰρ ὅλως ἔσται τι παρῳχημένον, εἰ διαμένει τὸ νῦν ἓν ἀκριβῶς. ἐξ ὧν μὲν οὖν ἔστιν κατασκευάσαι, ὅτι μὴ ἔστιν ὁ χρόνος, εἰρήσθω τοσαῦτα.

Τὰ δὲ πρότερον παραδεδομένα περὶ τοῦ χρόνου τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ δῆλον ὅτι ποιεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὥστε ἐπιχειροῦντας τὴν οὐσίαν τοῦ χρόνου διδάσκειν ἀμ|φισβητήσιμον αὐτοῦ ποιεῖν καὶ τὴν ὕπαρξιν ἐξ ἴσου τοῖς 312
ἀρτίως ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις. πῶς γὰρ οὐκ ἀσαφῆ καὶ ἀλλόκοτα τὰ λεγόμενα; ὅπου γέ τισιν ἔδοξεν ἡ τοῦ ὅλου σφαῖρα χρόνος εἶναι, διότι ἐν χρόνῳ τὰ πάντα καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ τὰ πάντα· οὓς πρῶτον μὲν αἰτιάσαιτο ἄν τις ἀγνοήσαντας τὴν ὁμωνυμίαν τοῦ ἔν τινι, εἶθ' οὕτως ἀπείρως ἔχοντας τῶν ἀναλυτικῶν, ὥστε μὴ καταμαθεῖν τὴν μοχθηρίαν τοῦ σχήματος, δι' ὃ ταὐτὸν ὑπελάμβανον τὸν χρόνον τε εἶναι καὶ τὴν σφαῖραν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ ἀδύνατα. τοῦ χρόνου μὲν γὰρ μέρη τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον, τῆς σφαίρας δὲ οὔ, καὶ ὁ μὲν γίνεται, ἡ δὲ ἔστι, καὶ ἡ μὲν οὐσία, ὁ δὲ οὔ· ἀλλὰ ταύτην εὐηθέστερον ἴσως ἐπὶ πλέον ἐξετάζειν τὴν δόξαν λίαν οὖσαν ἁπλῆν καὶ ἀρχαίαν. ἕτεροι δὲ οὐ καθ' αὑτὸν διὰ ταῦτα τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ τὴν περιφορὰν τοῦ παντὸς οὐρανοῦ τὸν χρόνον ποιοῦσιν, καθ' οὓς πρῶτον μὲν ἡμέρα χρόνος οὐκ ἔσται οὐδὲ νὺξ καθ' αὑτήν· οὐδὲν γὰρ τούτων περιφορὰ τοῦ παντὸς οὐρανοῦ, ἀλλὰ τῶν ἡμισφαιρίων καὶ μέρος τῆς ὅλης περιφορᾶς. πρὸς τούτοις δὲ ἡ μὲν περιφορὰ τοῦ παντὸς οὐχ ἁπλῆ ἀλλὰ ἐκ πλειόνων κινήσεων καί τινων ἐναντίων, ὁ χρόνος δὲ εἷς καὶ ἁπλοῦς καὶ κίνησις μὲν οὐχ ὁμοία τοῦ παντὸς οὐρανοῦ, ἀλλὰ καὶ θάττων αὐτοῦ καὶ βραδυτέρα, θάττων μὲν περὶ τὸν ἰσημερινόν, βραδυτέρα δὲ περὶ τοὺς πόλους, ὁ χρόνος δὲ ἅπασιν ὁ αὐτός. πῶς δὲ ἐν γῇ ὁ χρόνος; πῶς δὲ ἐν θαλάττῃ; οὐ γὰρ δὴ καὶ ταῦτα συμπεριφέρεται τῷ παντί. εἰ δ', ὥσπερ αὐτοὺς Πλάτων ποιεῖ, δεσμώ|τας τινὰς ἐκ παίδων ἐν ὑπογείαις 313
οἰκήσεσιν διαζῶντας ὑποθοίμεθα, τούτοις πῶς ἔστιν αἴσθησις χρόνου οἷς οὐκ ἔστιν αἴσθησις τῆς περιφορᾶς τοῦ παντός; ἔτι εἰ πλείους ἦσαν οἱ οὐρανοὶ καθάπερ Δημόκριτος λέγει, πλείους ἂν ἦσαν ἅμα καὶ χρόνοι καὶ

---

2 νεώτερα L (corr. in marg.) et Laur. 85,14 ante ἡ Νηλέως add. οἷον WBL 6 τοῦ alt. M in marg. 7 δῆλον ὅτι MSL (ὅ τι i. q. ὁτιοῦν): δῆλόν τι W (ut vid.), Victorius e coni. 9 ἀρτίως om. W: ante ὑφ' ἡμῶν transp. SL 10 γέ] τέ W διότι ἐν χρόνῳ—(13) ὁ δὲ οὔ] cf. Simpl. 700,31 sqq. χρόνος Spengel: χρόνῳ MW: χρόνου SL_1: χρόνον L_2a 14 τε* M 16 ἡ e corr. M 17 ὁ δὲ] ἡ δὲ L εὐηθέστερον M (η e corr.) 20 καθ' ἃς a 22 πρὸς δὲ τούτοις W 25 αὐτοῦ MW: ἐν αὐτῇ SL 26 δὲ ante περὶ om. M πόλους] τόπους a ἅπασιν MW: ἁπασῶν SL πῶς δὲ ἐν γῇ κτλ.] ex Eudemo haec petita sunt (cf. Simpl. 702,7 sqq.) vel potius ex Alexandro Eudemum antestato, id quod docemur Simplicii verbis 702,25 sqq. 27 θαλάσσῃ L οὐ] καὶ S 28 αὐτοὺς scripsi: αὐτὰς MWSL: αὐτὸς Laur. 85,14 et corrector cod. Paris. 1888: 'αὐτὰς abundat' Spengel Πλάτων] Polit. VII, 514 ὑπογείοις dubitanter Spengel 29 διαζῶντας corrector cod. Paris. 1888, Spengel e coni.: διασώζοντας libri 30 ἔτι] sic F Aristot. 218b3: ἔτι δ' EGHI 31 καὶ χρόνοι ἅμα καὶ SL

ἐν τῷ αὐτῷ, ἀλλ' ἄλογον· κινήσεις μὲν γὰρ ἅμα δύνανται εἶναι πλείους 313 ἐν τῷ αὐτῷ, χρόνους πλείους δὲ [οὐρανοὶ] οὐ δυνατόν· πλὴν δὲ καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι τὸν οὐρανὸν ὁ κίνησιν ἄτακτον ὑποτιθέμενος οὐ συμπαράγει καὶ χρόνον πρὸ τῆς περιφορᾶς τοῦ παντός· πᾶσα γὰρ κίνησις ἐν χρόνῳ, κἂν τεταγμένη κἂν ἄτακτος ᾖ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ πολλοῦ λόγου προσδεῖται.

Τὸ δὲ καθόλου μᾶλλον ἐπισκεπτέον, εἰ δύναται κίνησις εἶναι καὶ μεταβολή τις ὁ χρόνος. ἡ μὲν οὖν ἑκάστου κίνησις ἐν τῷ κινουμένῳ μόνον ἐστὶν καὶ ὅπου ἂν ᾖ τὸ κινούμενον (οὐ περιγράφεται γὰρ τῇ οὐσίᾳ τοῦ κινουμένου), ὁ δὲ χρόνος ὁμοίως καὶ πανταχοῦ καὶ παρὰ πᾶσιν. ἔτι δὲ ἡ κίνησις μὲν θάττων ἐστὶν καὶ βραδυτέρα, χρόνος δὲ οὔ· ὅπερ οὐ χαλεπὸν ἐπιδεῖξαι. τὸ μὲν γὰρ θᾶττον καὶ βραδύτερον ὁρίζεται χρόνῳ· θᾶττον μὲν γάρ ἐστι τὸ ἐν ἐλάττονι χρόνῳ πλεῖον διάστημα κινηθέν, βραδύτερον δὲ τὸ ἐν πλείονι ἔλαττον· ὁ χρόνος δὲ οὐχ ὁρίζεται χρόνῳ· οὐ γὰρ οἷόν τε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολὺν γεγονέναι χρόνον ἢ τοὔμπαλιν. οὐ μόνον δὲ κατὰ τὸ ποιόν, τουτέστι κατὰ τὸ ταχὺ καὶ βραδύ, διαφέρουσιν ἡ κίνησις καὶ ὁ χρόνος, ὅτι τῇ μὲν ὑπάρχει τῷ δ' οὔ, ἀλλὰ κατὰ τὸ ποσὸν τὸν αὐτὸν τρόπον. τῆς μὲν γὰρ κινήσεως καὶ τὸ ποσὸν ὁρίζεται χρόνῳ (μακρὰ γὰρ | καὶ πολλὴ κίνησις ἡ ἐν πολλῷ χρόνῳ καὶ ὀλίγη ἡ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ), τοῦ 314 χρόνου δὲ οὐδὲ τὸ ποσὸν ὁρίζεται χρόνῳ· λέγεται μὲν γὰρ καὶ πολὺς καὶ ὀλίγος χρόνος, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὴν ἐπὶ χρόνον ἀναφοράν, ὥσπερ ἡ κίνησις, ἀλλ' ἕτερον τρόπον, ὡς ἐφεξῆς μαθησόμεθα. ὅτι μὲν τοίνυν οὐκ ἔστιν ἡ κίνησις ἢ μεταβολή τις ὁ χρόνος, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων.

11. Ἆρ' οὖν οὐδὲ ὅλως κινήσει προσήκων, οὐδὲ ἐγγύς που κινήσεως αὐτὸν ζητητέον. ἀλλὰ μᾶλλον στάσις καὶ ἠρεμία; πῶς οὖν τοῦτο ἄν τις ἐξεύροι. ἐννοήσωμεν εἰ δοκεῖ, πότε καὶ πῶς ἔχοντες αἰσθανόμεθα τοῦ χρόνου. τάχα δὲ ἂν οὕτω γένοιτο φανερόν. ἀναμνήσθητι γάρ, εἰ [ποτε]

---

2 χρόνους scripsi (an χρόνῳ, ⟨χρόνους⟩?): χρόνῳ libri   οὐρανοὶ delevi: χρόνοι in marg. cod. Paris. 1888 adnotatur cf. Simpl. 701,32 sq. κινήσεις μὲν γὰρ ἅμα πλείους εἶναι δυνατόν, χρόνους δὲ ἀδύνατον   ἀδύνατον cod. Laur. 85,14   3 ὑποτιθέμενος] Plato (Tim. p. 30 A?); cf. Eudemus ab Alexandro laudatus (Simpl. 702,28)   4 ante πρὸ add. καὶ SL   5 μὲν om. SL   8 ἑκάστη L   μόνον ἐστὶν] sic EH Aristot. 218b11. 12: ἔστι μόνον FGI   10 καὶ ante πανταχοῦ om. H Aristot. 218b13; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 18   παρὰ] περὶ L   δὲ] δὲ καὶ E Aristot. ib.
10. 11 ἡ κίνησις MW: κίνησις SL: μεταβολὴ — πᾶσα Aristot. 218b14 (πᾶσα om. E)
11 ὅπερ scripsi: καίπερ MW: καὶ πῶς SL   12 μὲν om. cod. Laur. 85,14 (ut Aristot. 218b15)   βραδὺ καὶ ταχὺ Aristot. ib. (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 6)   13 ἐν om. SL   ἐλάσσονι SL   14 οὐ γὰρ — (15) τοὔμπαλιν] cf. Simpl. 706,12 sq.   16 ταχὺ MW: παχὺ S(?)L   17 τῇ] τῷ M (fort. recte)   ἀλλὰ M: ἀλλὰ καὶ WSL   18 τῆς μὲν γὰρ κτλ.] cf. Simpl. 706,22 sqq.   ἐν τῷ πολλῷ a   καὶ — (21) χρόνῳ om. L
20 οὐδὲ WS: οὐ M: fortasse οὔτε reponendum (cf. Simpl. 706,14, ubi pro μήτε, quod libri exhibent, Diels scripsit μηδὲ hoc ipso Themistii loco in auxilium vocato)
22 χρόνον M: τὸν χρόνον WSL, Simpl.   23 ἡ] ἢ WL_2 (ἡ om. Aristot. 218a18)
27 ἐννοήσωμεν MW: ἐννοήσομεν SL   28 ἂν WSL: ἄρ' M ·   ποτε post εἰ delevi

ἐκ χρόνου πολλοῦ ποτε καὶ συνεχοῦς ἀγρυπνίας βαθὺν ὕπνον ἐκάθευδες, 314 οἷον ὁ ποιητὴς ἐπ' Ὀδυσσέως φησίν,

νήγρετον ἥδιστον θανάτῳ προσεοικότα·

τηνικαῦτα οἶσθ', ὅτι κἂν νύκτα ἡμέρᾳ συνάψας καθεύδων ὅμως ἐξεγειρόμενος οἴει μηδένα μεταξὺ γεγονέναι χρόνον. τοιοῦτον δέ τι καὶ ἐν Σαρδοῖ μυθολογεῖται συμβαίνειν τοῖς λεγομένοις καθεύδειν παρὰ τοῖς ἥρωσιν ὅταν ἐγερθῶσιν· οὔτε γὰρ οὗτοι τοῦ χρόνου λαμβάνουσιν αἴσθησιν, ὃν ἀνάλωσαν ἐν τῷ ὕπνῳ, ἀλλὰ συνάπτουσι τὸ πρότερον νῦν τῷ ὕστερον νῦν καὶ ἓν ποιοῦσιν ἐξαιροῦντες τὸ μεταξὺ διὰ τὴν ἀναισθησίαν. ὥσπερ τοίνυν, ὅταν κατ' ἀλήθειαν ᾖ ταὐτὸ καὶ ἓν τὸ νῦν, οὐκ ἔστι χρόνος, οὕτως καὶ οἷς οὐκ ἔστι μὲν ἕν, δοκεῖ δέ, οὐδὲ χρόνος εἶναι δοκεῖ· ὅλως γάρ, ὅταν ἢ μηδὲν αὐτοὶ μεταβάλλωμεν καὶ κινώμεθα ἢ λανθάνωμεν ἑαυτοὺς μεταβάλλοντες 315 καὶ κινούμενοι, οὐδεμίαν αἴσθησιν ἔχομεν χρόνου, οὕτω καὶ ἔλαθε νὺξ ἐπελθοῦσα πολλάκις καὶ ἄσιτοι διηγάγομεν, ὅταν ἐνεργοῦντές τι μεθ' ἡδονῆς καὶ προσκείμενοι πρὸς τὸ ἔργον διὰ μὲν τὴν ἡδονὴν μὴ κάμνωμεν ὑπὸ τῆς κινήσεως, διὰ δὲ τὸ μὴ κάμνειν μηδὲ αἰσθανώμεθα τῆς κινήσεως, ἐπεὶ ὅσοις γε ἡ ἐνέργεια σὺν πόνῳ καὶ ἀλγηδόνι, οὗτοι διὰ τὸ σφόδρα αἰσθάνεσθαι τῆς κινήσεως σφόδρα αἰσθάνονται καὶ τοῦ χρόνου. διὰ τοῦτο καὶ οἱ νοσοῦντες μείζους ὑπολαμβάνουσι τὰς ἡμέρας καὶ φροντίζοντες ἀναβοῶσιν

ὦ Ζεῦ βασιλεῦ τὸ χρῆμα τῶν νυκτῶν ὅσον.

ἐκ δὴ πάντων τῶν εἰρημένων δῆλόν ἐστιν, ὡς τῇ τῆς κινήσεως αἰσθήσει συνυφίσταται καὶ ἡ τοῦ χρόνου καὶ συνέζευκται ἐκείνῃ καὶ συνήρτηται ἀκριβῶς. δῆλον οὖν, ὡς οὐκ ἔστιν ὁ χρόνος ἄνευ κινήσεως, ἄνευ κινήσεως δὲ οὐχ ὃν τρόπον οἴεται Γαληνός, ἐπειδὴ κινούμενοι νοοῦμεν τὸν χρόνον· οὕτω γὰρ ὑπολαμβάνει λέγειν Ἀριστοτέλην, ἀλλ' ἐπειδὴ τῇ τῆς κινήσεως ἐννοίᾳ συνήρτηται ἡ τοῦ χρόνου. τί οὖν μάτην ἤθλει πρὸς τοῦτο δῆθεν ἀντιλέγειν ἐπιχειρῶν; 'καὶ γὰρ τὰ ἀκίνητα', φησί, 'νοοῦμεν κινούμενοι, οἷον τοὺς πόλους τοῦ κόσμου καὶ τὸ κέντρον τῆς γῆς, καὶ ὅμως οὐκ ἔστι ταῦτα μετὰ κινήσεως'. ἐχρῆν γὰρ καὶ ἀκοῦσαι διαρρήδην λέγοντος Ἀριστοτέλους 'ἅμα γὰρ κινήσεως αἰσθανόμεθα καὶ χρόνου'· πλεῖστον δὲ δήπου διαφέρει ἢ διὰ τοῦτο κινήσεώς τι τὸν χρόνον ὑπολαμβάνειν, διότι τῇ τῆς

1 πολλοῦ ποτε M: πολλοῦ WSL 2 ὁ ποιητὴς] Od. XIII,80 4 συνάψης SL: συνάψας MW: συνάψῃς SL καθεύδῃς W ὅμως scripsi: ὅπως libri
5 χρόνος E Aristot. 218^b23: ὁ χρόνος FGHI τι MW: τοι SL ἐν σαρδοῖ MWL et F Aristot. 218^b24: σαρδοῖ S et E Aristot.: ἐν τῇ σαρδοῖ GHI Aristot. 6 παρὰ] περὶ L
8 τῷ ὕστερον MW et FGHI Aristot. 218^b25: τῷ ὑστέρῳ SL: τὸ ὕστερον E Aristot.
10 ταὐτὸ καὶ ἓν Aristot. 218^b27 (ἓν καὶ ταὐτὸν H): ταὐτὸν ἓν MWS: ταὐτὸν καὶ ἓν L ὁ χρόνος FI Aristot. 218^b28 11. 12 αὐτοὶ μηδὲν H et (μηθὲν) F Aristot. $218^b21.22$
12 λανθάνωμεν WS: λανθάνομεν ML ἑαυτοὶ SL 16 αἰσθανόμεθα M
20 Aristoph. Nub. v. 1 24 Γαληνός] cf. Simpl. 708,27 sqq. 25 ἀριστοτέλην S_1L: ἀριστο$^{\tau\lambda}$ MW: ἀριστοτέλη S_2 26 τοῦτο MWS: τὸ L 27 φησί νοοῦμεν κινούμενοι M: νοοῦμεν φησὶ κινούμενοι W: φησὶ κινούμενοι νοοῦμεν SL (unde adparet νοοῦμεν olim superscriptum fuisse) 30 'Ἀριστοτέλους] 219^a3. 4
31 τῇ om. L_1 et Laur. 85,14

κινήσεως ἐπινοίᾳ συνήρτηται, ἢ διὰ τοῦτο, ὅτι κινούμενοι νοοῦμεν τὸν 315 χρόνον. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐν πολλοῖς τοιοῦτος.

῾Ημεῖς δὲ ἀναλαβόντες λέγομεν, ὡς, εἴπερ τότε | μὲν οὐκ αἰσθανόμεθα 316 χρόνου, ὅταν μηδεμιᾶς αἰσθανώμεθα μεταβολῆς, ἀλλ' ἐν ἑνὶ καὶ ἀδιαιρέτῳ φαίνηται ἡ ψυχὴ μένειν καταστήματι, ὅταν δὲ αἰσθανώμεθα καὶ ὁρίσωμεν τὴν μεταβολήν, ὅτι τοσήδε, τότε ὑπολαμβάνομεν γεγονέναι τὸν χρόνον. φανερὸν ὡς οὐκ ἔστιν ἄνευ μεταβολῆς καὶ κινήσεως ὁ χρόνος, ἐπεί, κἂν ἠρεμῶμεν αὐτοὶ καὶ μηδ' ὁτιοῦν μεταβάλλωμεν, ἐννοῶμεν δὲ κίνησιν μόνον τινά, συνεννοοῦμεν εὐθὺς καὶ χρόνον. καὶ γὰρ ἂν σκότος ᾖ καὶ μηδὲν διὰ τοῦ σώματος πάσχωμεν, φανταζώμεθα δὲ ἄλλους ἢ καὶ αὐτοὺς ὁδοιποροῦντας ἢ πλέοντας ἢ γυμναζομένους ἢ πολεμοῦντας, εὐθὺς ἡμῖν καὶ χρόνος δοκεῖ γεγονέναι. οὐ μόνον δὲ ὁ χρόνος ἀκολουθεῖ τῇ κινήσει, ἀλλὰ καὶ ἡ κίνησις τῷ χρόνῳ. πάλιν γάρ, ὅταν χρόνος τις δοκῇ γεγονέναι, ἅμα καὶ κίνησίς τις γεγονέναι δοκεῖ. οἷον 'δύο ὧραι παρεληλύθασι'. πόθεν τοῦτο δῆλον; 'ἐβαδίσαμεν τοσονδί, γεγράφαμεν τοσονδί'. ἀχώριστον ἄρα ἑκατέρου. ὁ μὲν οὖν πρότερος λόγος οὐκ εἶναι ταὐτὸν κίνησιν ἔφη καὶ χρόνον, ὁ δ' ἐφεξῆς οὐκ εἶναι τὸν χρόνον δίχα κινήσεως. ἆρ' οὖν τι συμβεβηκὸς ἢ πάθος ἢ ὑπάρχον ὅλως τι τῇ κινήσει θετέον τὸν χρόνον; καὶ γὰρ ταῦτ' ἀχώριστα μὲν τῶν ὑποκειμένων, οὐ τὰ αὐτὰ δέ. λέγωμεν οὖν ἄνωθεν ἀναλαβόντες· πᾶν τὸ κινούμενον κατὰ τόπον, ὥσπερ ἔκ τινος εἴς τι κινεῖται, οὕτω καὶ ἐπί τινος διαστήματος, πᾶν δὲ διάστημα συνεχές, πᾶν ἄρα κινούμενον κατὰ τόπον ἐπὶ συνεχοῦς κινεῖται διαστήματος. τοῦτο τοίνυν αἴτιον λέγω τοῦ καὶ τὴν κίνησιν εἶναι συνεχῆ· συμπαρεκτείνεται γὰρ τῷ μεγέθει καὶ συμπαρισοῦ- 317 ται τῷ διαστήματι καὶ ταὐθ' ὑπομένοντι μὴ ὑπομένουσα. ὥσπερ δὲ ἡ κίνησις διὰ μέγεθος συνεχής, οὕτως ὁ χρόνος διὰ τὴν κίνησιν. τὸ μὲν δὴ συνεχὲς οὕτως ὑπάρχει τῇ κινήσει τε καὶ τῷ χρόνῳ διὰ τὸ μέγεθος πρῶτον, ἐφ' οὗ γίνεται ἡ κίνησις, λέγεται δέ τι καὶ πρότερον καὶ ὕστερον ἐν τῷ μεγέθει. πρότερον μὲν τοδὶ τὸ σημεῖον, ὕστερον δὲ τοδὶ κατὰ τὴν

---

3 αἰσθανῶμεθα (with * over ω) M (αἰσθανόμεθα Laur. 85,14) 5 φαίνηται WS_1 (EFI Aristot. 218b31): φαίνεται MS_2L (GH Aristot.) 6 γεγονέναι om. L 7 ἄνευ κινήσεως καὶ μεταβολῆς EFG Aristot. 218b33: ἄνευ κινήσεως I: μεταβ. καὶ κιν. ἄνευ H Aristotelis verba ὅτι (219a1)—(3) ἐστιν praetermisit Them. 8 ἐννοῶμεν L (cf. Simpl. 707,16): νοῶμεν MWS μόνον κίνησίν τινα SL συνενοῦμεν (with ν over ε) M 9 πάσχομεν M 10 φανταζώμεθα L: φανταζόμεθα MWS: φάνταζωμεθα (with ο over ω) Laur. 85,14 11 δοκεῖ] δοκεῖ τις EGI Aristot. 219a6: δοκεῖ τι F: τις δοκεῖ H; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 12 13 ὅταν] sic FH Aristot. 219a7: ὅταν γε EGI γεγονέναι (pr.)] sic EGH Aristot. ib.: γενέσθαι FI δοκεῖ] sic E Aristot. 219a8: φαίνεται FGHI; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 15 15 'fort. ἀχώριστος' Spengel 15. 16 πρότερον λόγον a (in L comp. script. 16 ἔφη κίνησιν W 17 τι Laur. 85,14: τὸ MW: om. SL (cf. Philop. 716,10) 18 θετέον MW: δετέον (sic) S: οἰητέον L ταῦτ' ἀχωριστὰ L_2a: ταῦτα χώριστα (sic) M: ταῦτα χωριστὰ WSL_1 19 λέγωμεν — ἀναλαβόντες] cf. Eudemus apud Simpl. 710,35 25 οὕτως — κίνησιν] διὰ δὲ τὴν κίνησιν ὁ χρόνος H Aristot. 219a13: om. EFGI τὸ μὲν κτλ.] cf. 149,11 quaeque ibi adnot.

θέσιν, οἷον ἀπὸ τῶν ἀθλοθετῶν ἐπὶ τὸ πέρας τοῦ σταδίου. ἐπειδὴ δὲ ἐν 317
τῷ μεγέθει τὸ πρότερόν ἐστι καὶ τὸ ὕστερον, ἀνάγκη ἐν κινήσει εἶναι τὸ 10
πρότερον καὶ τὸ ὕστερον· προτέρα γὰρ ἡ κίνησις ἡ κατὰ τὸ πρότερον
σημεῖον, ὑστέρα δὲ κατὰ τὸ ὕστερον. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοῦ μεγέθους τὸ πρό-
τερον καὶ τὸ ὕστερον ἅμα τέ ἐστιν καὶ συνυπάρχει· ἅμα γὰρ τοδὶ τὸ ση-
μεῖον καὶ τοδί, ἐπὶ δὲ τῆς κινήσεως ἀεὶ τὸ πρότερον ἀπόλλυται καὶ οὐκ 15
ἀναμένει τὸ ἐν κινήσει πρότερον, εἰ μὴ ἐν τῷ μεγέθει πρότερον ἦν, οὐ
μὴν ὑπομένει γε ὥσπερ ἐκεῖνο· ὥσπερ γε καὶ τὸ συνεχὲς ὑπάρχει μὲν τῇ
κινήσει διὰ τὸ πρότερον ὑπάρχειν τῷ διαστήματι, οὐ μὴν τὸν αὐτὸν τρό- 10
πον· ἐκείνῳ μὲν γὰρ ἅπαντι συνυφεστῶτι, τῇ κινήσει δὲ οὔ. ὅτι μὲν
τοίνυν ὑπάρχει τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον ἐν κινήσει καὶ διὰ τί, φανερὸν
ἐκ τῶν εἰρημένων· πότερον δὲ [κίνησις] ταὐτὸν ἢ διαφέρει τῆς κινήσεως,
ἐπισκεπτέον. ἢ τῷ μὲν ὑποκειμένῳ κίνησις ἄμφω τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, 25
τῷ λόγῳ δὲ διαφέρει τῆς κινήσεως. οὐ γὰρ ταὐτὸν κινήσει τε εἶναι καὶ
προτέρῳ τε καὶ ὑστέρῳ, ὥσπερ καὶ τὸ τῇ θέσει πρότερόν τε καὶ ὕστερον
τῷ μὲν ὑποκειμένῳ μεγέθει, τὸ δὲ εἶναι προτέρῳ καὶ μεγέθει εἶναι οὐ 30
ταὐτόν· τὸ μὲν γὰρ πρότερον ἀποδιδοὺς τὴν κατὰ τόπον θέσιν συμπαρα-
λήψῃ, τὸ μέγεθος δὲ ὁριζόμενος οὐ συνεφάψῃ τοῦ | τόπου. ὁμοίως τοίνυν 318
διαφέροντες οἱ λόγοι κινήσεώς τε καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ προτέρου καὶ ὑστέρου·
κίνησιν μὲν γὰρ ὁριζόμενοί φαμεν ἐντελέχειαν τοῦ κινητοῦ, τοῦ δὲ ἐν αὐτῇ
προτέρου τε καὶ ὑστέρου ζητητέον ἕτερον λόγον. ὥσπερ οὖν ὁ πατὴρ τῷ 5
μὲν ὑποκειμένῳ Σωκράτης. οὐ ταὐτὸν δὲ τὸ πατρὶ εἶναι καὶ τὸ Σωκράτει,
καὶ ὥσπερ τὰ πέντε τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ξύλα, τὸ μέντοι πέντε αὐτοῖς
εἶναι καὶ ἄλλο τί ἐστι παρὰ τὰ ξύλα (ἀριθμὸς γὰρ τὰ πέντε καθὸ πέντε, 10
ἀλλ' οὐχὶ ξύλα), οὕτω καὶ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον ἐν κινήσει τῷ μὲν
ὑποκειμένῳ κίνησις ἄμφω, τὸ μέντοι γε εἶναι αὐτοῖς προτέρῳ τε καὶ ὑστέρῳ
ἄλλο τι ἐστιν καὶ οὐ κίνησις. τί οὖν τὸ εἶναι αὐτῶν, ζητητέον, καθὸ δια-
φέρουσι τῆς κινήσεως, ἐπισκεπτέον δέ, πῶς νοοῦμεν τὸ πρότερόν τε καὶ 15

---

1 ἐπὶ τῶν ἀθλοθετῶν Laur. 85,14 a man. pr.: πρὸς τοῖς ἀθλοθέταις Simpl. 712,11 2 τὸ ὕστερον MWL et H Aristot. ib.: ὕστερον S et EFGI Aristot. ἐν] καὶ ἐν Aristot. 219a 17 3 τὸ ante ὕστερον om. Aristot. ib. (praeter H) προτέρα — (6) ἀπόλλυται] exscr. Simpl. 712,12 sqq. 4 δὲ] δὲ ἡ Laur. 85,14 et Simpl. 10 συνυφεστῶτι MW: συνεφεστῶτι SL 11 καὶ τὸ ὕστερον W 12 κίνησις delevi: κινήσει Laur. 85,14 (e Simpl. 712,16) ταὐτὸν MWS: ταῦτα L 13 ἢ τῷ μὲν — (14) διαφέρει] exscr. Simpl. 712,18 sq. κίνησιν M et fort. W (certe Par. 1888, in cuius marg. κινήσεις adn. man. alt.) 14 οὐ γὰρ — (16) μεγέθει] exscr. Simpl. 712,16 sqq. 17. 18 συμπαραλήψῃ M: συμπαραλήψαι S et (— λῆψαι) L: οὐ παραλήψῃ W 19 (et 20) αὐτῇ ML_2a: αὐτῷ SL_1 et Paris. 1888: in W compendium non satis certum (αὐτ͂ο) προτέρου καὶ ὑστέρου MW: πρότερον καὶ ὕστερον SL 21 προτέρου τε καὶ ὑστέρου M et (om. τε) W: πρότερόν τε καὶ ὕστερον SL 22 σωκράτης M: σωκράτης ἐστίν WS: σωκράτη ἐστι a: in L compend. script. 22 τὸ utrobique M: τῷ WSL 22 σωκράτη Ma (in L comp.) 23 ὥσπερ — (24) εἶναι] exscr. Simpl. 712,19 sq. 25 ἐν τῇ κινήσει W 27 ζητητέον — (147,10) κινήσεται] exscr. Simpl. 712,28 sqq. 28 δὴ W

ὕστερον ἐν κινήσει. ὥσπερ τοίνυν ἐπὶ τῆς γραμμῆς, ἕως μὲν ἂν μίαν 318 αὐτὴν καὶ συνεχῆ πᾶσαν νοῶμεν, οὐ νοοῦμεν αὐτῆς τὸ μέν τι πρότερον τῇ θέσει μέρος, τὸ δὲ ὕστερον, ὅταν δὲ διελώμεθα καὶ ὁρίσωμεν τοῖς σημείοις, εὐθέως τὸ μέν τι πρότερον τῇ θέσει μέρος ποιοῦμεν τὸ δὲ ὕστερον, οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς κινήσεως οὐκ ἄλλως νοοῦμεν τὸ πρότερον ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ὕστερον, εἰ μὴ διελοίμεθα αὐτὴν καὶ διορίσαιμεν εἰς μέρη καὶ λάβοιμεν αἴσθησιν ὡς ἄλλου καὶ ἄλλου. πότερον οὖν αὐτὴν στιγμαῖς διαιρούμεθα; καὶ πῶς; οὐ γὰρ ἔχει θέσιν· ἀλλά † τινα θέσιν· οἷον γράφω νῦν ἐγὼ συνεχῶς καὶ ὑποκείσθω κινεῖσθαι τὴν χεῖρα μὴ διαλείπουσαν ὅλως. λέγω τοίνυν προτέραν εἶναι κίνησιν ἣν κεκίνηται, ἧς κινήσεται. τί δήποτε; ὅτι | τοίνυν τὴν μὲν ἐπλήρωσε, τῆς δὲ ἄρχεται. εὕρηται τοίνυν 319 τὸ τὴν κίνησιν δυνατὸν διαιρεῖν καί τι λάβοις ἂν ἐπ' αὐτῆς οἷον σημεῖον ἐπὶ γραμμῆς, ὃ τοῦ μὲν αὐτῆς μέρους ἔσται πέρας, τοῦ δὲ ἀρχή. εἶεν. εἰ δὴ πάλιν καὶ δὶς βουληθείη τὴν κίνησιν τῆς χειρὸς διελεῖν, πότερον ταὐτῷ χρήσομαι νῦν, ᾧ καὶ πρότερον ἐχρησάμην, ἢ τῷ παρόντι νῦν, ὃ νῦν λέγω, μᾶλλον δὲ ὃ μὴ δύναταί τις εἰπεῖν; δῆλον οὖν, ὡς ἑτέρῳ καὶ τῷ παρόντι. τούτων δὴ τῶν νῦν τί μὲν πρότερον εἴποις ἄν, τί δὲ ὕστερον; ἢ πρὶν σε ἀποκρίνασθαι γέγραπται, ὅτι πρότερον μέν, ᾧ πρότερον ἐχρησάμην εἰς τὴν τομὴν τῆς κινήσεως, ὕστερον δέ, ᾧ μετὰ ταῦτα. διὰ τί οὖν πρότερον ἐκεῖνο τοῦδε; ἆρ' ὅτι τῆς σελίδος ἐνθάδε γέγραπται, τὸ δὲ ἐνθάδε; εἰ οὖν μὴ γέγραπται ὅλως, οὐκ ἂν ἦν πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον; ἀλλὰ γελοῖον. ἀλλὰ διὰ τί; φανερὸν οὖν, ὅτι τὸ μὲν πρότερον παρελήλυθε, τὸ δὲ ἐφεξῆς. ὅταν τοίνυν διαιρῶμεν τὴν κίνησιν καὶ τοῖς νῦν τέμνωμεν εἰς πολλά, τί ποιοῦμεν ἄλλο ἢ χρόνον ἐροῦμεν καὶ χρόνου μέρη; τὸ γὰρ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον, ἐξ ὧν ὁ χρόνος, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τὸ πρότερόν τε καὶ τὸ ὕστερον τῆς κινήσεως, ἃ τοῖς νῦν ἀεὶ διορίζεται καὶ ἀριθμεῖται ὡς ἄλλα καὶ ἄλλα. ταὐτὸν ἄρα χρόνος τε καὶ τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον ἐν κινήσει, ὅταν διορίζηται καὶ ἀριθμῆται, διορίζεται δὲ οὐκ ἄλλως, ἢ ὅταν δύο προσπέσῃ τῇ ψυχῇ τὰ νῦν, τὸ μὲν ὡς πρότερον καὶ προτέρας

1 μὲν ἂν μίαν WSL: ἂν μίαν M: μὲν μίαν aF Simplicii: μὲν μίαν μὲν E Simplicii 2 νοοῦμεν Sa, Paris. 1888, aF Simplicii αὐτὸ W μέν τι F Simplicii, C. Kalbfleisch e coni: μέντοι Them. libri et a Simplicii 4 μέν τι M (nisi fallor; certe Laur. 85,14), a Simplicii: μέντοι WSL et Simplicii (in E quaedam exciderunt); et hic et v. 2 μὲν pro μέντοι coni. Spengel 5 post ὕστερον Simpl. inserit καὶ ἕτερα τὰ ἄκρα τῆς μέσης γραμμῆς τῆς ὑπ' αὐτῶν περιεχομένης, quae spectant ad Aristot. 219a 26. 27 6 διελώμεθα Simpl. διορίσωμεν a Simplicii (ὁρίσωμεν E: διορίσομεν F) 7 λάβωμεν a Simplicii (λάβοιμεν EF) στιγμαῖς αὐτὴν WSL 8 ἀλλά τινα θέσιν non intellego: ἀλλ' ἄλλον τινὰ τρόπον Simpl. 14 δὶς ML: διὸ WS 'fort. βουληθείην' Spengel 18 ἀποκρίνεσθαι W_1 20 ἐνθάδε δὲ M_2W 21 'fort. γέγραπτο' Spengel

πρότερον MWSL_1: τὸ μὲν πρότερον L_2 τὸ δὲ] num οὐδὲ? 23 τοῖς SL: τ (ῆν superscr.) M (ut vid.): τὸ W(?) 24. 25 τὸ γὰρ παρελθὸν — (30) ὑστέρας] cf. Simpl. 713,6 sqq. 25 τὸ ante πρότερον om. W 26 τὸ ante ὕστερον om. WS et Laur. 85,14 τοῖς] τὸ W_1 27. 28 καὶ ὕστερον ἐν κινήσει] sic E Simplicii: καὶ τὸ ὕστερον aF 29 δύο om. aF Simplicii τῇ om. W

κινήσεως πέρας, τὸ δὲ ὡς ὕστερον καὶ ὡς ὑστέρας, καὶ ὥσπερ ὅταν ἄκρα 319 αὐτὰ καὶ ἕτερα τοῦ μέσου νοήσωμεν· ὅταν γὰρ ὁ νοῦς ανα|μνησθεὶς τοῦ 320 νῦν, ὃ χθὲς εἶπεν, ἕτερον πάλιν εἴπῃ τὸ τήμερον, τότε καὶ χρόνον εὐθὺς ἐνενόησεν ὑπὸ τῶν δύο νῦν ὁριζόμενον οἷον ὑπὸ περάτων δυεῖν, καί, οὕτω λέγειν, ὅτι ποσόν ἐστι πεντεκαίδεκα ὡρῶν ἢ ἑκκαίδεκα, οἷον ἐξ ἀπείρου γραμμῆς πηχυαίαν δύο σημείοις ἀποτεμνόμενος. ἐξαρκεῖ μέντοι γε πολλάκις καὶ ἓν τὸ νῦν προσπεσεῖν τῇ ψυχῇ πρὸς τὸ γνωρίσαι χρόνον, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ὅταν ὡς πέρας καὶ ἀρχή· γίνεται γὰρ καὶ τηνικαῦτα προτέρου τε καὶ ὑστέρου συναίσθησις· οὗ μὲν γὰρ πέρας, τοῦτο πρότερον· οὗ δὲ ἀρχή, τοῦτο ὕστερον· ὥστε δῆλόν ἐστιν, ὅτι πανταχόθεν ἡ τοῦ χρόνου φύσις ἀναφαίνεται τὸ εἶναι ἔχουσα ἐν τῷ διαλαμβάνεσθαι τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον τῆς κινήσεως. τὸ πρότερον ἄρα καὶ τὸ ὕστερον ἐν κινήσει χρόνος ἐστίν, ὅταν διαλαμβάνηται ὡς ἄλλου καὶ ἄλλου, τουτέστιν ὅταν ἀριθμῆται· ὁ γὰρ ἀριθμὸς οὐχ ἑνὸς οὐδὲ ταὐτοῦ παντάπασίν ἐστιν, ἀλλὰ τοῦ ἔχοντος ἄλλο καὶ ἄλλο. οὐκ ἄρα ἡ κίνησις ὁ χρόνος ἐστίν, ἀλλὰ τὸ ἀριθμούμενον τῆς κινήσεως κατὰ τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον. συνάγοντι δὴ τὰ εἰρημένα τὸν χρόνον ἀφοριστέον, ὅτι ἐστὶν ἀριθμὸς κινήσεως κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον. ὅτι μὲν οὖν ἀριθμός, τοῦτο σημεῖον. πᾶν πλέον ἢ ἔλαττον ἀριθμῷ κρίνεται, ἀριθμὸς ἄρα τις ὁ χρόνος. ὅτι δὲ κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον ἀναγκαίως προστεθείκαμεν, ἐκεῖθεν δῆλον· ἀριθμοῦνται γὰρ κινήσεις καὶ πλείους ἅμα ὡς ἐπὶ σοῦ, φέρε, ὅτι καὶ αὔξεις καὶ θερμαίνῃ καὶ προβαίνεις τόπον ἐκ τόπου καὶ ὅτι τρεῖς ἅμα κινήσεις κινῇ, ἀλλ' οὐχ ὁ τοιοῦτος ἀριθμὸς τῆς κινήσεως χρόνος ἐστίν, ἀλλ' ὁ κατὰ | τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον. οὐ δεῖ 321 δὲ θαυμάζειν, εἰ τὸ ἀριθμούμενον τῆς κινήσεως χρόνον εἰπόντες ἐν τῷ ὁρισμῷ τὸν ἀριθμὸν μετελάβομεν· λέγεται γὰρ καὶ τὸ ἀριθμούμενον ἀριθμός, ὡς καὶ τὸ μετρούμενον μέτρον· διχῶς γὰρ καὶ τὸ μέτρον, ᾧ μετροῦμεν, οἷον ἡ χοῖνιξ ἡ ξυλίνη καὶ ὁ χοεὺς ὁ κεράμειος, καὶ τὸ μετρούμενον ἀπ' αὐτῶν, ὁ σῖτος ὁ ἐν τῇ χοίνικι καὶ ὁ οἶνος ὁ ἐν τῷ χοΐ· ἐσθίομεν γὰρ χοίνικα οὐ τὴν ξυλίνην καὶ χόα πίνομεν οὐ τὸν χαλκοῦν. οὕτως δὲ καὶ ἀριθμὸς οὐχ ὁ ἐκ τῶν μονάδων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμού-

2 νοήσομεν a 4 ἐννόησεν W: ἐννενόησεν S δυεῖν MS: δυοῖν WL 4. 5 οὕτω λέγειν (i. q. ὡς εἰπεῖν) M: οὕτω λέγειν ἔχει WSL 5 'leg. ποσός' Spengel 7 ἓν] ἦν W; in cod. Paris. 1888 marg. adn. man. 2 γρ καὶ ἦν (καὶ ἢ in ras.) τὸ νῦν προσπέσῃ τῇ ψυχῇ 10 πανταχόθεν — (14) ἄλλο] exscr. Simpl. 713, 17 sqq. 12 ἐν τῇ κινήσει S χρόνου M 13 ἄλλου καὶ ἄλλου vix sanum; ὅταν ὡς ἄλλο καὶ ἄλλο ληφθῇ Simpl. 14. 15 ἄλλο καὶ ἄλλο M et Simpl.: τὸ ἄλλο καὶ ἄλλο WSL 15 ἡ κίνησις ὁ χρόνος MWL: ἡ κίνησις χρόνος S: κίνησις ὁ χρόνος Aristot. 219b2. 3 16 συνάγοντι — (17) ὕστερον om. M: ante οὐκ ἄρα (v. 19) Aristot. ἀφοριστέον] a ριστέον rursus incipit B 17 τὸ om. L 19 ὅτι — (149,3) δόρυ] exscr. Simpl. 713,31 sqq. 21 αὔξεις] sic F Simplicii: αὐξήσεις Laur. 85,14: αὔξῃ Simpl. (αὔξει E: αὔξης a) θερμένης L 22 ὅτι] sic aF Simplicii (ὅταν E) κινῇ MBW et Simpl.: κινεῖς L 23. 24 οὐδὲν δὲ θαυμαστόν Simpl. 24 εἰ BL: om. MW 25 μεταβάλλομεν M 26 καὶ ὡς E Simplicii 27 κεράμειος E Simplicii: κεραμεύς MWB_1L: κεραμεοῦς B_2, Laur. 85,14 et aF Simplicii: κεραμοῦς Spengel 28 τῷ χοΐ MWB: τῷ χοεῖ Laur. 85,14: τῇ χοΐ L 29 χόα] χόον W: χοᾶ B_2: χοῦν Simpl. πίνωμεν B_1 30 μόνον superscr. M καὶ post ἀλλὰ om. W

μενος· ἐκεῖνος μὲν γὰρ διωρισμένος καὶ οὐ συνεχὴς καὶ οὐδ' ἂν τὴν 321 οὐσίαν ἐσήμαινεν ἡμῖν τοῦ χρόνου, ἀλλὰ μᾶλλον ἔργον καί τι ἐποίει, τὸ δὲ ἀριθμούμενον οὐδὲν κωλύει καὶ συνεχὲς εἶναι, ὡς τὸ ἑνδεκάπηχυ δόρυ.

Γαληνῷ δὲ οὐ προσεκτέον οἰομένῳ τὸν χρόνον ἀφορίζεσθαι δι' αὐτοῦ· πολλὰ γὰρ ἐξαριθμησάμενος σημαινόμενα τοῦ προτέρου τε καὶ ὑστέρου τὰ μὲν ἄλλα οὐκ ἐφαρμόζειν φησὶ τῷ ὁρισμῷ, τὸ κατὰ χρόνον δὲ μόνον, ὥστε εἶναι τὸν χρόνον ἀριθμὸν τῆς κινήσεως κατὰ χρόνον. ἀλλ' ἰστέον, ὅτι τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον ἐν κινήσει οὐ διὰ τὸν χρόνον τὸ μὲν πρότερόν ἐστιν, τὸ δὲ ὕστερον, ἀλλὰ αὐτὸ μᾶλλον ποιεῖ τὸ ἐν χρόνῳ πρότερον καὶ ὕστερον, γίνεται δὲ ἐκ τοῦ κατὰ μέγεθος καὶ τὴν θέσιν, παρ' οὗ καὶ τὸ συνεχὲς ἔχει· καὶ τοῦτο διαρρήδην φησὶν Ἀριστοτέλης· τὸ δὴ πρότερον τε καὶ ὕστερον ἐν τόπῳ πρῶτόν ἐστιν, ἐνταῦθα μὲν τῇ θέσει· ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ μεγέθει, | ἀνάγκη καὶ ἐν κινήσει. ἀλλὰ καὶ 322 δεδόσθω μηδὲ ἄλλο σημαίνειν τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον ἐν κινήσει ἢ τὸ κατὰ χρόνον, ὡς οἴεται, τί δὲ ἄτοπον ἐκ τοῦδε συμβαίνει; οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ἄλλο τι λέγομεν εἶναι τὸν χρόνον ἢ τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον ἐν κινήσει, πᾶσα δὲ ἀνάγκη ταὐτὸν σημαίνειν τοὺς ὁρισμοὺς τοῖς ὀνόμασιν, ὥστε λανθάνει τοῦτο μεμφόμενος τοῦ λόγου, δι' ὃ μᾶλλον ἐχρῆν αὐτὸν ἀποδέχεσθαι.

Καὶ τὸ γίνεσθαι δὲ ἄλλον καὶ ἄλλον ἀεὶ τὸν χρόνον ὑπάρχει διὰ τὴν κίνησιν· ἀεὶ γὰρ ἡ κίνησις ἄλλη καὶ ἄλλη. ἀλλ' ὅταν γε πλείους ἅμα γίνωνται κινήσεις, οἷον Ἀθήνησί τε καὶ Μεγαροῖ κἂν Κορίνθῳ, πῶς οὐκέτι πλείους γίνονται χρόνοι; ὅτι τὸ νῦν τὸ αὐτὸ πανταχοῦ. κατὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ ἕτερον καὶ ταὐτὸν νοεῖται τοῦ χρόνου καὶ εἷς μὲν χρόνος, ὅταν ἓν τὸ νῦν, πλείω δέ, ὅταν πλείω καὶ διαφέροντα, πλείω δὲ καὶ διαφέροντα γίνεται τὰ νῦν, ὅταν τὸ μὲν ὡς πρότερον, τὸ δὲ ὡς ὕστερον λαμβάνηται, ὃ καὶ ἀπορήσειεν ἄν τις, πῶς ποτε καὶ διαφέροντα γίνεται τὰ τοιαῦτα νῦν· μία

---

1 διῃρημένος Simpl. 2 ἔριον W 'fort. καί delendum' Spengel 5 πολλὰ—(13) κινήσει] exscr. Simpl. 718,15 sqq. (ὁ Θεμίστιος v. 19) τε om. Simpl. 6 ἐφαρμόζει M_1 ὁρισμῷ] ἀριθμῷ W 7 ὅτι om. W et E Simplicii 8 τὸ ante ὕστερον om. Par. 1888 et Simpl. 9 αὐτὸ W, Laur. 85,14 et Simpl.: in M comp. script.: αὐτὰ BL 11 Ἀριστοτέλης] 219 a 14 sqq. (cf. 145,25 sqq.) δὴ Them. et Simpl. p. 718 (= Sic), Alexander apud Simpl. 715,13, Philop. 719,8, EH Aristot.: δὲ δὴ FGI Aristot.: δὲ Simpl. 712,4; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 15 adn. 1 12 τε om. Aristot. Alex., Simpl. p. 712 Philop. τε καὶ] καὶ τὸ aF Simplicii πρότερόν ἐστιν W μὲν] μὲν δὴ Sic, Aristot., Simpl., Philop., Spengel 13 ἐπειδὴ δὲ Them. (hic et 146,1), E Sic: ἐπεὶ δὲ Aristot. et a Sic: ἐπειδὴ F Sic: ἐπεὶ (γὰρ) Philop. 719,25 μεγέθει] sic Sic et E Aristot.: μεγέθει ἐστὶ Them. 146,2, FGHI Aristot., Philop. ἀλλὰ—(19) ἀποδέχεσθαι] exscr. Simpl. 719,3 sqq. καὶ om. W (sec. 146,2) 14 διδόσθω W μηδὲν Simpl., indeque Spengel 15 ἢ κατὰ τὸν χρόνον aF Simplicii τί δὲ BL: τό δὲ MW: τί οὖν Simpl.: τί δὴ coni. Spengel 16 εἶναι λέγομεν εἶναι (sic) W 18 αὐτὸν om. W 20 Καὶ (ante τὸ) superscr. W 22 Μεγαροῖ Spengel: μεγαρ M (α superscr.): μέγαρα WBL κἂν scripsi: καὶ libri (cf. Simpl. 720,20) 25 γίνονται WB, Laur. 85,14 27 καὶ om. BL

γὰρ ἡ φύσις ἐν ἀμφοῖν ὑποφαίνεται, κἂν τὸ μὲν ὡς πρότερον νοῆται, τὸ δὲ 323 ὡς ὕστερον, εἰ μὴ καὶ Σωκράτης ἕτερος, ὅταν ἐν Λυκείῳ καὶ ὅταν ἐν ἀγορᾷ, καθάπερ οἱ σοφισταὶ λαμβάνουσιν. ἢ ὥσπερ Σωκράτης τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ταὐτόν, ἄν τε ἐνθάδε ἄν τε ἐκεῖσε μετακινῆται, τῷ λόγῳ δὲ ἕτερον (οὐ γὰρ ταὐτὸν τὸ ἐν Λυκείῳ τε εἶναι καὶ τὸ ἐν ἀγορᾷ), οὕτως καὶ τὸ νῦν· ἓν μὲν τῇ φύσει καὶ τῇ οὐσίᾳ κατὰ τὸ ὑποκείμενον, διαφέρει δὲ τῷ λόγῳ· ἄλλος γὰρ ὁ λό|γος τοῦ νῦν, ὃ πρὸς τοὺς ἵππους λέγει ὁ 323 Ἕκτωρ

νῦν μοι τὴν κομιδὴν ἀποτίνετον,

καὶ ἄλλος τούτου τοῦ νῦν γραφομένου. ἵνα γὰρ μᾶλλον μάθῃς, ὃ λέγω, μικρὸν ἄνωθεν ἀναληπτέον.

Ἐλέχθη τῷ μὲν μεγέθει τὴν κίνησιν ἀκολουθεῖν, τῇ κινήσει δὲ τὸν χρόνον. εὔλογον τοίνυν καὶ τὰς ἀρχὰς τούτων καὶ οἷον τὰ ποιητικὰ καὶ τὰ γεννητικὰ ἀλλήλοις ἕπεσθαι· ποιητικὸν δὲ μεγέθους μὲν ἡ στιγμή, κινήσεως δὲ τὸ φερόμενον, χρόνου δὲ τὸ νῦν. ὥσπερ τοίνυν μία στιγμὴ καὶ ὁ λίθος εἷς, ἄν τε ἐνθάδε ἄν τε ἀλλαχοῦ μεταφέρηται, τῷ λόγῳ δὲ διαφέρει, οὕτω δὲ καὶ τὸ νῦν. τῷ γὰρ φερομένῳ ἀκολουθεῖ τὸ νῦν, ὥσπερ ὁ χρόνος τῇ φορᾷ, καὶ γνωρίζεται τὸ νῦν οὐκ ἄλλῳ τινὶ ἢ τῷ φερομένῳ· ἀριθμεῖται γὰρ τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον τῆς κινήσεως κατὰ τὴν τοῦ φερομένου μετάβασιν· οὐ γὰρ ἂν διεκρίθη ταῦτα μένοντος τοῦ φερομένου, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ φερόμενον ποτὲ μὲν κατὰ τὸν πρότερον γίνεται τόπον, ποτὲ δὲ κατὰ τὸν ὕστερον, διὰ τοῦτο καὶ τῆς κινήσεως γίνεται τὸ μὲν πρότερον τὸ δὲ ὕστερον, τὸ δὲ ἀριθμούμενον πρότερόν τε καὶ ὕστερον τὸ νῦν ἐστίν, ὥστε καὶ ἐν τούτοις τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ταὐτὸν τὸ πρότερον νῦν καὶ τὸ ὕστερον, τῷ λόγῳ δὲ ἕτερα· αὐτὸ γὰρ τὸ ἀριθμητὸν αὐτὸ εἶναι καὶ ὡς ἄλλο καὶ ἄλλο διαλαμβάνεσθαι δίδωσιν αὐτῷ τὴν κατὰ τὸν λόγον διαφοράν. ὥσπερ δὲ τῆς φορᾶς τὸ φερόμενον γνωριμώτερον (τόδε γάρ τί ἐστι καὶ οὐσία), οὕτως καὶ τοῦ χρόνου τὸ νῦν· ἐν ὑπάρξει γὰρ τοῦτο μόνον καὶ οἷον τόδε. φανερὸν δέ, ὅτι καὶ ἀλλήλοις | ἀντακολουθεῖ τὰ νῦν καὶ ὁ χρόνος 324 καὶ ὅτι θατέρου μὴ ὄντος οὐδὲ θάτερόν ἐστιν· ὁ χρόνος γὰρ ἔσται τῶν νῦν

1 νοεῖται L 2 Σωκράτης] cf. Philop. 727,32 4 μετακινεῖται B_1L_1a 6 μὲν] μὲν γὰρ L 7 τοῦ om. M ὃ WB: ὂν ML 8 Ἕκτωρ] Il. VIII, 186 9 ἀποτίνετον WB: ἀποτείνετον M: ἀποτείνεται Laur. 85,18: ἀποτίνεται a (in L comp. script.) 10 γὰρ] δὲ W μαθήσῃ W 13 ποιητικὰ κτλ.] cf. Philop. 727,8 sq. et Simpl. 722,27 sqq. 14 ἡ om. B (ut vid.) L 16 μεταφέρηται MWB: φέρηται L 19 τε W et Spengel e coni.: γε MBL 20 μετάβασιν] cf. Simpl. 724,17 οὐ γὰρ ἂν — (23) ὕστερον et 24 τῷ μὲν — (26) διαφοράν] exscr. Simpl. 723,26 21 τρόπον B_1 22 ad τῆς κινήσεως in marg. adnot. L, haec (deleta aL_2): ἤγουν τοῦ φερομένου. ὥσπερ γὰρ τῆς φορᾶς ὁ χρόνος ὁ ἀριθμούμενός (leg. ἀριθμός; cf. Philop. 731,11; Simpl. 725,31) ἐστι, οὕτω τοῦ φερομένου τὸ νῦν 25 τῷ δὲ λόγῳ E Simplicii ἕτερον Simpl. et Spengel e coni. αὐτὸ γὰρ τὸ] τὸ γὰρ Simpl. 26 αὐτῷ WB_2L, Simpl.: αὐτὸν M: de B_1 non liquet τὸν om. Laur. 85,14 et aF Simplicii 27 ὥσπερ κτλ.] cf. Simpl. 724,12 sqq.; Philop. 730,2 sqq. 29 τὸ νῦν W et Simpl. 726,2 30 ὁ χρόνος κτλ.] cf. Philop. 731,15 sqq. τῶν νῦν M_1WB (cf. Philop. 731,18 ὁ χρόνος ἐκ τοῦ νῦν γεννώμενος μετρεῖ τὴν κίνησιν): τῷ νῦν M_2L

ἀριθμῷ· οἷον γὰρ μονὰς τοῦ χρόνου τὸ νῦν· καὶ ὥσπερ ἡ μονὰς τῷ πάλιν 324 καὶ πάλιν λαμβάνεσθαι ποιεῖ τὸν ἀριθμόν, οὕτω καὶ τὸ νῦν τὸν χρόνον, καὶ ὥσπερ ἡ μονὰς αὐτὴ μὲν ἀδιαίρετος, διαιρετὸν δὲ ποιεῖ τὸν ἀριθμόν, οὕτω καὶ τὸ νῦν πάλιν τὸν χρόνον· ἡ διαφορὰ δὲ ἐν τῷ τὸ τὴν μὲν συνεχές, τὴν δὲ διωρισμένον ποιεῖν. καὶ συνέχει δὴ τὸ νῦν χρόνον καὶ διαιρεῖ καθάπερ τὸ φερόμενον τὴν φοράν· καὶ γὰρ ἡ φορὰ μία καὶ συνεχὴς τῷ τὸ φερόμενον ἓν εἶναι, ἓν δὲ οὐχ ἁπλῶς· δύναται γὰρ ὡς μὲν τόδε τι καὶ σῶμα ἓν εἶναι οἷον λίθος ἢ ξύλον, ὡς φερόμενον δὲ μή, ἐὰν διαλιμπάνῃ κινούμενον· οὐκέτι γὰρ τότε μία καὶ συνεχὴς ἡ κίνησις καίτοι τοῦ φερομένου ἑνὸς ὄντος, ἀλλ' ὅταν ὡς φερόμενον ἓν ὑπάρχῃ, τοῦτο δὲ ὅταν μὴ ἠρεμῇ μεταξύ· τότε γὰρ καὶ διορίζει τὴν προτέραν τε καὶ ὑστέραν κίνησιν καὶ πάλιν συνέχει, καθάπερ γε ἡ στιγμὴ τὴν γραμμήν· διαφέρει δέ, ὅτι τὴν μὲν στιγμὴν ἔστι τὴν αὐτὴν δὶς λαβεῖν ποτὲ μὲν ὡς πέρας, ποτὲ δὲ ὡς ἀρχήν (ὑπομένει γὰρ καὶ ἐν θέσει τὸ εἶναι αὐτῇ), τὸ δὲ φερόμενον οὐκ ἔστι δὶς λαβεῖν ὡς φερόμενον· ἀεὶ γὰρ ἄλλο καὶ ἄλλο. καὶ ἄλλο δὲ οὐχ ὅτι ἕτερον ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅτι ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ· εἰ γὰρ ἐν ταὐτῷ δίς, ἀνάγκη στῆναι, κινεῖσθαι δὲ ὑπόκειται συνεχῶς. οὕτω δὴ καὶ τὸ νῦν οὐκ ἔσται δὶς λαβεῖν. εἰ οὖν μὴ ἔστι δὶς λαβεῖν τὸ νῦν, πῶς ἐν τῷ ἀριθμεῖσθαι τὸ | νῦν οὐχ ὡς τὸ αὐτὸ σημεῖον δὶς ἀρχήν τε καὶ τελευτήν, ἀλλ' 325 εἴπερ ἄρα, ὡς τὰ δύο πέρατα τῆς αὐτῆς γραμμῆς τοδὶ τοδί; ταῦτα δ' ὁρίζει τὸ μεταξὺ διάστημα τῆς γραμμῆς ἕτερον καὶ ἕτερον ὄντα. οὕτω δὴ καὶ τὰ νῦν ἀριθμεῖται ὡς ἄλλο καὶ ἄλλο, τὸ μὲν πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον, δὶς δὲ ταὐτὸν λαβεῖν ἀμήχανον, ὥσπερ ἀμήχανον στῆσαι τὸν χρόνον. καὶ ἔτι φανερόν, ὅτι οὐδὲ μόριον τὸ νῦν τοῦ χρόνου· οὐδὲ γὰρ τὸ φερόμενον τῆς φορᾶς, οὐδὲ ἡ στιγμὴ τῆς γραμμῆς· γραμμῆς γὰρ μέρος γραμμὴ καὶ κινήσεως κίνησις καὶ χρόνου χρόνος. τίνος οὖν πέρας τὸ νῦν; πότερον τῆς κινήσεως ἢ τοῦ χρόνου; ἐλέγετο γὰρ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τὸ νῦν διαιρεῖσθαι

---

1 χρόνου τὰ νῦν B_1 τῷ] τὸ B et fortasse M_1 2 οὕτω — (3) ἀριθμόν] om. M et Simpl. 726,6 sqq.; vereor, ne ista in WBL propter πάλιν illud v. 4 (quod fortasse idem valet atque πάλιν καὶ πάλιν λαμβανόμενον; cf. Philop. 731,17) e Philopono ficta atque hoc loco inculcata sint τὸ νῦν] τὸν νῦν W 3 ἀδιαίρετον WB 4 τῷ τὸ] W et Spengel e coni. (sec. Simpl.): τῷ τὴν WBL 5 διωρισμένον W et fort. B, Simpl.: διωρισμένην MBL ποιεῖ B δὴ MB: δὲ WL: τε δὴ Aristot. 220a5 11 διοικίζει M προτέραν τε καὶ ὑστέραν] sic (sine τε) F Aristot. 9: πρότερον καὶ ὕστερον EGHI 13 ποτὲ μὲν — (21) ἀμήχανον] exscr. Simpl. 727,5 sqq. 14 αὐτῆς Simpl. 15 καὶ ἄλλο. καὶ ἄλλο — (16) ταὐτῷ] om. M 16 post ἀλλ' ὅτι add. ἄλλο Simpl. ταὐτῷ B_2 et Simpl.: αὐτῷ Themistii MWB_1L 17 δὴ] δὲ Simpl. 18 δὶς λαβεῖν] διαλαβεῖν M_1 (ut vid.) εἰ οὖν — ἐν] πῶς οὖν Simpl. 19 νῦν] νῦν ὁ χρόνος; ἢ Simpl. δὶς] δὶς ὡς Simpl. 20 τοδὶ καὶ τοδί Simpl. 21 δὴ] δὲ Simpl. 23 ταὐτὸν] τοῦτο Simpl. στῆναι Laur. 85,18: στῆσται (ut vid.) B 24 οὐδὲ] οὐδὲν Simpl. 728,12 (ἡ ἐν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων φερομένη γραφή, ἣν καὶ ὁ Πορφύριος καὶ ὁ Θεμίστιος εἰδότες φαίνονται) et EG Aristot. 220a19; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 22 25 μέρος γραμμὴ W et (γραμμαὶ) M, Alexander apud Simpl. 728,5: μέρη γραμμαὶ BL, Simpl. 728,14. 15 26 κινήσεως κινήσεις BL 27 τὸ] τῷ W

τὴν κίνησιν· ᾗ καθ' αὑτὸ μέν ἐστι τοῦ χρόνου πέρας, τῷ δὲ τὸν χρόνον 325 εἶναι ἄλλο μηδὲν ἢ τὸ ἀριθμούμενον τῆς κινήσεως κατὰ τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον, ὅταν ὡς ἀριθμούμενον λαμβάνηται τὸ νῦν, τότε καὶ τῆς κινήσεως γίνεται πέρας; διὰ τοῦτο ἄρα αὐτῷ συμβέβηκε καὶ πέρατι εἶναι καὶ πανταχοῦ ἅμα εἶναι. αἴτιον δέ, ὅτι οὐχὶ κινήσεώς ἐστιν καθ' αὑτὸ πέρας (οὐ γὰρ ἐν ἐκείνῃ τῇ κινήσει μόνῃ, ἧς πέρας ἦν), ἀλλὰ χρόνου, ὃς ἀριθμός ἐστιν τῆς κινήσεως· ἀριθμὸν δὲ ταὐτὸν ἅμα πλειόνων εἶναι ἐνδέχεται, οἷον τὴν δεκάδα ἵππων καὶ ξύλων. καίτοι ὁ χρόνος ἀριθμὸς οὐχ ὡς ὁ ἀριθμῶν, ἀλλ' ὡς ὁ ἀριθμούμενος ᾗ χρόνος πρὸς μοναδικὸν ἀριθμόν, ἀλλ' ὅμως ἀναδέχεται μόνος τὸ τοῦ ἀριθμοῦντος ἰδίωμα· πανταχοῦ γὰρ ἅμα καὶ τῶν πολλῶν κινήσεων ἓν καὶ ταὐτὸν τὸ ἀριθμούμενον αὐξήσεως φορᾶς ἀλλοιώσεως. ταύτῃ μὲν οὖν ἱκανῶς ἐπιδέδεικται, ὅτι καὶ ἀριθμὸς | ὁ χρόνος 326 καὶ κινήσεως ἀριθμὸς κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, δῆλον δέ, ὅτι καὶ συνεχής· ἡ γὰρ κίνησις ἡ σύμπασα γίνεται συνεχής.

12. Πῶς δὲ αὐτὸν ἀριθμὸν λέγοντες οὐκ ἀναγκαῖον θησόμεθα καὶ ἐλάχιστόν τινα χρόνον ποιεῖν; τὸ γὰρ ἐλάχιστον ἐν ἀριθμῷ οἷον ἡ δυάς· οὐ γὰρ εἰς ἄπειρον ἡ καθαίρεσις τοῦ ἀριθμοῦ· διώρισται γάρ. ἢ διττὸς ὁ ἀριθμός, ὁ μὲν ἐκ μονάδων, αὐτὸς δὲ καὶ ὁ ἐλάχιστος, ὁ δὲ οὐχ ἁπλῶς ἐκ μονάδων, ἀλλ' ἐκ τῶν τοιῶνδε μονάδων, οἷον ἵππων ἢ γραμμῶν; λέγεται γὰρ ἀριθμὸς καὶ αἱ πέντε γραμμαὶ καὶ τὰ πέντε τρίγωνα. τὰ τοιαῦτα δὲ κατὰ μὲν τὸ πλῆθος ἕξει καὶ αὐτὰ τὸ ἐλάχιστον· ἐλάχιστον γὰρ δύο γραμμαί. κατὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀριθμητά ἐστι τὰ τοιαῦτα, κατὰ μέγεθος δὲ οὐχ ἕξει· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν εἰς ἀεὶ διαιρετόν. καὶ ὁ χρόνος τοίνυν αἱ δύο ὧραι, καθὸ μὲν συνεχής τίς ἐστιν· οὐχ ἕξει δὲ τὸ ἐλάχιστον, οὐ γὰρ ἀριθμεῖται κατὰ τοῦτο· καθὸ δὲ ὁρίζεται καὶ οἷον τέμνεται τῷ νῦν τῷ τε πρότερον καὶ τῷ ὕστερον, κατὰ τοῦτο δὲ ἀριθμητὸς καὶ τὸ ἐλάχιστον ἔχει. αἱ γὰρ δύο ὧραι τῷ μὲν ἀριθμῷ τὸ ἐλάχιστον ἕξουσι, τῷ μεγέθει δὲ οὔ. εἰκότως τοίνυν ὁ χρόνος καὶ πολὺς καὶ ὀλίγος καὶ μακρὸς καὶ βραχὺς λέγεται· ἄμφω γὰρ ἀναδέχεται καὶ τὰ τῶν συνεχῶν καὶ τὰ τῶν διωρισμένων. καθὸ μὲν συνεχής, μακρὸς καὶ βραχύς· καθὸ δὲ ἀριθμητός, καὶ οὕτως ἀριθμὸς πολὺς καὶ ὀλίγος, οὐκέτι μέντοι ταχὺς καὶ βραδύς·

1 ᾗ (ἐπειδὴ Simpl.) — (4) πέρατι εἶναι] exscr. Simpl. 728,27 sqq. τοῦ om. aF Simplicii τῷ δὲ τὸν] τὸ τοῦ τὸν E Simplicii: τῷ τὸν aF: τῷ δὲ τὸ τὸν Par. 1888 Themistii 3 ὅταν] sic aF Simplicii: μὲν E (unde ὅταν μὲν Diels) 6 οὐ scripsi (cf. Simpl. 729,6): ἂν MW: ἦν BL 8 δεκάδα W_2 et Simpl. 729,20: δέκα MW_1BL; sed fortasse cum Laur. 85,14 scribendum τῶν δέκα ἵππων ὁ χρόνος — (9) ἀριθμούμενος] ex Alexandro; cf. Simpl. 729,8 ὡς ὁ ἀριθμῶν M_2WB: ὁ om. M_1L 9 ὡς ὁ ἀριθμούμενος MWB_2: ὁ om. L χρόνος M: ὁ χρόνος WBL 11 αὐξήσεως κτλ.] cf. Philop. 738,12 sq. 12 ταύτῃ] ταῦτα W et fort. B 13 καὶ τὸ ὕστερον W et I Aristot. 220a25 δέ MW, Spengel e coni.: καὶ BL 15 ταὐτὸν L_1: τὸν αὐτὸν Par. 1888 16 οἷον] lac. III litt. W: om. Par. 1888, Aristot. 220a27 19 οἷον superscr. W 23 αὐτὸν (comp.) B 24 δὲ M: om. WBL 25 δὲ] δὴ W 26 τὸ ὕστερον M 27 αἱ MWB: καί L 28 μικρὸς L 29 τὰ (ante τῶν συνεχῶν) in ras. B 30 μὲν MW, I Aristot. 220b2: μὲν οὖν BL: μὲν γὰρ EFGH Aristot. 31 οὐκέτι] cf. Simpl. 730,29

οὐδεὶς γὰρ ἀριθμὸς ταχὺς καὶ βραδύς. εὐλόγως δὲ καὶ ἅμα | μὲν ὁ αὐτὸς 327 πανταχοῦ, ὁ δὲ πρότερος καὶ ὕστερος χρόνος οὐκέτι οἱ αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους· καὶ γὰρ ἡ κίνησις ἡ μὲν παροῦσα μία, ἡ δὲ γεγενημένη καὶ ἡ μέλλουσα ἕτεραι. ἔπειτα ἀριθμὸς ὁ χρόνος οὐχ ᾧ ἀριθμοῦμεν, ἀλλ' ὁ ἀριθμούμενος. * * * ὁ αὐτὸς ἐν πᾶσιν οἷον ἡ δεκάς, ἄν τε ἵππων ἄν τε ἀνθρώπων λαμβάνηται, τὰ δὲ ἀριθμούμενα οὐ τὰ αὐτὰ οἱ δέκα ἄνθρωποι καὶ οἱ δέκα ἵπποι. ἀριθμεῖται δὲ καὶ ὁ χρόνος κατὰ τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον, ὥστε εἰκότως ἕτερα ταῦτα. ἔτι ὡς ἐνδέχεται κίνησιν [εἶναι] τὴν αὐτὴν καὶ μίαν εἶναι πάλιν, οὕτω καὶ χρόνον ἐνδέχεται οἷον ἔαρ ἢ μετόπωρον· ἡ μὲν οὐσία τοῦ χρόνου τοιαύτη· τὸ γὰρ τῆς κινήσεως πρότερόν τε καὶ ὕστερον ἀριθμούμενα χρόνος ἐστίν, ἔχοντι δὲ αὐτῷ τὸ εἶναι ἐν τούτῳ συμβέβηκε προηγουμένως μὲν τὴν κίνησιν μετρεῖν, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ καὶ ὑπ' αὐτῆς ἀντιμετρεῖσθαι· οὐ γὰρ μόνον λέγομεν πολλὴν τὴν κίνησιν τὴν ἐν τῷ πολλῷ χρόνῳ, ἀλλὰ καὶ χρόνον πολύν, ἐν ᾧ ἡ πολλὴ κίνησις. ὥσπερ οὖν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μέτρων ἁπάντων· ἀντιμετρεῖται γὰρ ὑπὸ τῶν μετρουμένων τὰ μέτρα· τῷ γὰρ τῶν πυρῶν μεδίμνῳ κρίνομεν τὸ ξύλινον μέδιμνον, εἰ μὴ μεῖζον ἢ ἔλαττόν ἐστιν, καὶ τῇ κοτύλῃ τοῦ οἴνου τὴν χαλκῆν ἀντιμετροῦμεν κοτύλην, καὶ τί θαυμαστὸν ἐπὶ τῶν συνεχῶν μέτρων τοῦτο συμβαίνειν, ὁπότε καὶ αὐτὸς ὁ μοναδικὸς ἀριθμὸς τρόπον τινὰ ὑπὸ τῶν ἀριθμουμένων ἀνταριθμεῖται; ὥσπερ γὰρ τὰ δέκα δέκα ἵππους φαμέν, οὕτως καὶ τὰς μονάδας λέγομεν δέκα, ὅτι δέκα ἵπποις ἰσώθησαν. μήποτε γὰρ οὐδ' ἂν εἰς ἔννοιαν ἤλθομεν τῶν δέκα μὴ τὸν ἕνα ἵππον καὶ τὸν ἕνα ἵππον καὶ τὸν ἕνα ἄνθρωπον τοσαυτάκις λαμβά|νοντες. καὶ τοῦτο εὐλόγως 328 συμβέβηκε τὸ μετρεῖν τε καὶ ἀντιμετρεῖσθαι τὸν χρόνον· ἀκολουθεῖ γάρ, ὥσπερ ἐλέχθη, τῷ μὲν μεγέθει ἡ κίνησις, τῇ κινήσει δὲ ὁ χρόνος. ὥσπερ οὖν ἡ κίνησις ἔχει πρὸς μέγεθος, οὕτως καὶ ὁ χρόνος πρὸς τὴν κίνησιν,

1 οὐδεὶς — βραδύς om. M   εὐλόγως Victorius: εὔλογος libri   2 πρότερος καὶ ὕστερος] sic G Aristot. 220b6: πρότερον δὲ καὶ ὕστερον EFHI; cf. Simpl. 731,8 sqq.   5 excidisse quaedam perspexit Torstrik, qui ᾧ μὲν οὖν ἀριθμοῦμεν supplevit; fortasse ὁ ἀριθμῶν οὖν excidit   ἡ superscr. B   7 δὲ MW: δὴ BL   κατὰ τὸ πρότερον] sic I Aristot. 220b9: πρότερον EFGH   8 εἶναι delevi coll. Philop. 744,20 et Simpl. 733,1; Eudemum sequi Themistium adparet   9 εἶναι πάλιν MBL: πάλιν καὶ πάλιν W et Aristot. 220b13, Torstrik   ἐνδέχεται om. E Aristot. 220b14   ἔαρ] ἐνιαυτὸν ἢ ἔαρ Aristot. ib., Torstrik   10 μὲν M: μὲν οὖν WBL   12 προηγουμένως — (154,4) κίνησις] exscr. (inde a τῷ γὰρ v. 20 ad verbum fere) Simpl. 733,16 sqq.   13 μόνον om. B   16 τὸ] τὸν Simpl., Spengel e coni.; at cf. Philop. 737,8 et quae adn. Vitelli   17 μὴ om. Laur. 85,14 (ut E Simplicii)   μείζων ἢ ἐλάττων Simpl., Spengel e coni.   ἔλασσον BL   18 ἀντιμετροῦμεν MWB, Simpl.: μετροῦμεν L   καὶ τί — (19) μοναδικὸς] paulo aliter Simpl.   19 τοῦτο om. B   20 ἀριθμεῖται Simpl., qui post ἀριθμουμένων addit ὑπ' αὐτοῦ   ὥσπερ γὰρ] καὶ ὥσπερ E Simplicii   τὰ δέκα — φαμέν] δέκα ἵππους φαμέν, ὅτι δέκα μονάσιν αὐτοὺς ἠριθμήσαμεν Simpl.   21 λέγομεν δέκα Spengel: (δέκα λέγομεν Simpl.): λέγομεν δὲ καὶ libri (λέγομεν δὲ Laur. 85,18)   22 ἂν post ἤλθομεν E Simplicii: om. aF   τὸν ἕνα ἵππον] ἕνα ἵππον εἶναι Simpl.   23 λαβόντες Simpl.   καὶ — (24) χρόνον] aliter Simpl.   25 ὡς Par. 1888 et Simpl.   μὲν om. FI Aristot. 220b25   τῇ δὲ κινήσει Laur. 85,18 et Aristot. ib.   25. 26 ὥσπερ οὖν] ἐπεὶ οὖν ὡς Simpl.   πρὸς τὸ μέγεθος W, Simpl.   26 καὶ ante ὁ om. Simpl.

καὶ ὥσπερ ἡ κίνησις μετρεῖ τὸ μέγεθος. καὶ ἀντιμετρεῖται ὑπ' αὐτοῦ. 328 πολλὴν γάρ φαμεν τὴν ὁδόν, ἐὰν ἡ πορεία πολλή, καὶ πολλὴν τὴν πορείαν, ἐὰν ἡ ὁδὸς πολλή. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν κίνησιν πολλήν, ἐὰν ὁ χρόνος, καὶ τὸν χρόνον, ἐὰν ἡ κίνησις. πῶς οὖν μετρεῖ τὴν κίνησιν ὁ χρόνος; ἢ τῷ μέρος αὐτῆς ἀφορίσαι. ὃ καταμετρήσει τὴν ὅλην, ὥσπερ ὁ πῆχυς τὸ μῆκος τῷ λαβεῖν τι μῆκος. ὃ καταμετρήσει τὸ ὅλον. ἡ γὰρ ὥρα τί ἐστιν ἄλλο ἢ τοσήδε κίνησις τοῦ ἡλίου; καὶ ὁ μὴν καὶ τὸ ἔτος.

Ἐπειδὴ δέ ἐστιν ἡ κίνησις ἐν χρόνῳ τῷ καταμετρεῖσθαι τὸ εἶναι αὐτῆς ὑπὸ τοῦ χρόνου οὐ γὰρ ἄλλο τὸ εἶναι τῆς κινήσεως (ἢ τὸ γίγνεσθαι ᾧ συμπαρεκτείνεται ὁ χρόνος καὶ ὃ καταμετρεῖ), δῆλον ὅτι καὶ τοῖς ἄλλοις τὸ εἶναι ἐν χρόνῳ ἐστὶν τὸ καταμετρεῖσθαι αὐτῶν τὸ εἶναι ὑπὸ τοῦ χρόνου. τό γὰρ ἐν χρόνῳ διττόν ἐστιν, ἓν μὲν τὸ εἶναι τότε, ὅτε ὁ χρόνος ἐστίν, ἕτερον δὲ ὥσπερ ἔνια λέγομεν, ὅτι ἐν ἀριθμῷ ἐστίν. ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁ τρόπος διπλοῦς· ἢ γὰρ οὕτως ἐν ἀριθμῷ, ὅτι μέρος ἢ πάθος ἀριθμοῦ, ὡς τὸ ἄρτιον τὰ δύο καὶ τὸ περιττόν· ἢ ὅτι ἐστὶν αὐτῶν ἀριθμός, ὡς οἱ δέκα ἵπποι καὶ οἱ δέκα βόες ἐν ἀριθμῷ. εἰ οὖν ἀριθμὸς ὁ χρόνος, δῆλον ὡς καὶ τὰ ἐν χρόνῳ ὄντα ἐν ἀριθμῷ. ἐστι. τὸ μὲν οὖν νῦν καὶ τὸ πρότερον οὕτως ἐν χρόνῳ καὶ ἀριθμῷ, ὡς ἐν τῷ μοναδικῷ ἡ | μονὰς καὶ τὸ 329 περιττόν· τὰ μὲν γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ, τὰ δὲ τοῦ χρόνου συμβεβηκότα· τὰ δὲ πράγματα οὕτως ἐν χρόνῳ ἐστίν, ὡς ἐν τῷ ἀριθμῷ οἱ δέκα ἵπποι. ὥσπερ τοίνυν ἀεὶ τῶν οὕτως ἐν ἀριθμῷ λεγομένων πλείων τίς ἐστιν ἀριθμός· ὡρισμένος γὰρ ὁ ὁρισμός· οὕτως καὶ τῶν ἐν χρόνῳ ὄντων τοῦτον τὸν τρόπον ἀεὶ πλείων ἐστὶν ὁ χρόνος· καὶ γὰρ ὁ χρόνος ἀριθμός τις. εἰ δὲ τοῦτο, τὰ ἐν χρόνῳ ὄντα περιέχεται ὑπὸ τοῦ χρόνου, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν

1 καὶ ὥσπερ — μετρεῖ] ἡ δὲ κίνησις μετρεῖ τε ἅμα Simpl. 2 φαμεν] εἶναί φαμεν EF Aristot. 220b29: φαμεν εἶναι GHI (cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 15) ἐὰν ἡ] ἂν ᾖ I Aristot. 220b30: ἂν cett.; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 27 πορία L 3 δὲ om. W et Simpl. 4 τὴν κίνησιν ὁ χρόνος] cf. Alexander apud Simpl. 734,11 sqq.; Diels *Zur Textgesch.* p. 33 ἢ] καὶ τὸ μέρος B τῷ WL2a: τὸ MBL1 5 αὐτῆς BL: αὐτοῦ MW ὁ πῆχυς τὸ μῆκος] sic HI Aristot. 221a2. 3: τὸ μῆκος ὁ (καὶ G) πῆχυς EFG 9 αὐτῆς] αὐτὴν E Aristot. 221a5 ἄλλο — κινήσεως] cf. Alexander apud Simpl. 735,31 10 συμπαρεκτείνεται] cf. Simpl. 741,28 δῆλον] δῆλον δ' EFGI Aristot. 221a7: δὲ δῆλον H; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 6 11 τὸ (ante καταμετρεῖσθαι)] τῷ Spengel 12 ὁ om. B et FI Aristot. 221a10 13 ὥσπερ] sic E Aristot. 221a11: τὸ ὥσπερ FGHI 15 ὡς — (16) ἀριθμῷ] exscr. Simpl. 738,16 16 εἰ οὖν] ἐπεὶ οὖν Simpl. ib.: ἐπεὶ δ' Aristot. 221a13 18 καὶ — μοναδικῷ] ὡς καὶ ἐν τῷ μοναδικῷ ἀριθμῷ Spengel sec. Simplicium 738,18. at καὶ ἀριθμῷ hoc loco idem valet atque τουτέστιν (vel ἢ) ἐν ἀριθμῷ (sc. τακτικῷ; cf. Simpl. 718,5); de χρονικῷ ἀριθμῷ vix cogitari posse puto 21 ὥσπερ — (155,10) ἅμα] ad verbum plerumque exscr. Simpl. 738,22 sqq. πλείων MW: πλείω BL 22 ὁ ὁρισμός] lac. VIII vel IX litt. W et Par. 1888: ὁ ἀριθμὸς Par. 1888 man. 2 et Victorius e coni. mihi neque hoc neque illud aptum esse videtur; desideratur, quae Alexandri verbis apud Simpl. (740,10) respondeant: πεπερασμένων γὰρ ἀριθμὸς 22. 23 τοῦτον τὸν τρόπον om. W et Simpl.; del. Spengel 23 ἀεὶ om. W: post ἐστὶν Simpl. 24 ὑπὸ — περιέχεται om. F Simplicii ὥσπερ — (25) ἀριθμοῦ om. a Simplicii (et Themistii cod. Paris. 1888, in quo χρόνου erasum eiusque loco ἀριθμοῦ scriptum, deinde a man. 2 χρόνου in marg. additum est)

ἀριθμῷ ὄντα περιέχεται ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τὰ ἐν τόπῳ ὄντα περιέχεται 329 ὑπὸ τοῦ τόπου καὶ τοῦτό ἐστι τὸ κυρίως σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ἐν χρόνῳ. τὸ δὲ λέγειν ἐν χρόνῳ εἶναι, ἐπειδὴ τότε ἐστίν, ὅτε ὁ χρόνος ἐστίν, καὶ τὸ ἐν κινήσει εἶναι, ἐπειδὴ τότε ἐστίν, ὅτε κίνησίς ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει τοῦ λέγειν καὶ τὸν οὐρανὸν ἐν κέγχρῳ εἶναι, ἐπειδὴ τότε ἐστίν, ὅτε καὶ ἡ κέγχρος ἐστίν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἅμα εἶναι πολλοῖς συμβέβηκεν, τὸ δὲ εἶναι θάτερον ἐν θατέρῳ τὸ περιέχεσθαί ἐστιν ὑπὸ τοῦ ἑτέρου τὸ ἕτερον. τούτοις μέντοι γε ἀκολουθεῖ καὶ τὸ ἅμα εἶναι, ἀλλ' οὐκ ἐπειδὴ ἅμα, διὰ τοῦτο ἐν ἀλλήλοις· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐν ἀλλήλοις, διὰ τοῦτο καὶ ἅμα. τοῦτό τε δὴ συμβέβηκε τοῖς ἐν χρόνῳ καὶ τὸ λέγεσθαι, ὅτι πάσχει τι ὑπὸ τοῦ χρόνου· εἰώθαμεν γὰρ λέγειν, ὅτι κατατήκει ὁ χρόνος καὶ γηράσκει πάντα ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ ἐπιλανθάνεται διὰ τὸν χρόνον· οὐ γὰρ ὁμοίως λέγομεν γίνεσθαι ὑπὸ τοῦ χρόνου τὴν οἰκίαν καὶ φθείρεσθαι, ἀλλὰ γίνεσθαι μὲν ὑπὸ τοῦ οἰκοδόμου ἐν χρόνῳ, φθείρεσθαι δὲ καὶ ἐν χρόνῳ καὶ ὑπὸ χρόνου· καὶ μανθάνειν μὲν ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος ἐν χρόνῳ, ἐκλανθάνεσθαι δὲ | ὑπὸ τοῦ χρόνου μόνον· οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἐπὶ τούτων 330 αἴτιον θεωρεῖται. εὐλόγως δὲ καθ' αὑτὸν ὁ χρόνος φθορᾶς αἴτιος λέγεται· ἀριθμὸς γὰρ κινήσεως, ἡ δὲ κίνησις ἐξίστησι τὸ προϋπάρχον. εἰ δὲ ταῦτα λέγεται καλῶς, φανερὸν ὅτι τὰ ἀεὶ ὄντα ᾗ ἀεὶ ὄντα οὐκ ἔστιν ἐν χρόνῳ· οὐ γὰρ περιέχεται ὑπὸ χρόνου οὐδὲ πάσχει τι ὑπὸ χρόνου (οὔτε γὰρ συναλλοιοῦται αὐτῷ οὔτε συμπάρεισιν)· οὐκοῦν οὐδὲ μετρεῖται τῶν τοιούτων τὸ εἶναι ὑπὸ τοῦ χρόνου οὐδὲ ὁρίζεται οὔτε περιττεύει τις τῆς οὐσίας αὐτῶν χρόνος, ἀλλὰ τοὐναντίον παντὸς τοῦ ληφθέντος χρόνου τὸ εἶναι αὐτῶν περιττεύει. πῶς οὖν ἡ κίνησις ἐν χρόνῳ; καίτοι δέδεικται ἀίδιος καὶ δειχθήσεται. ἢ ὅτι ἀεὶ ἄλλη καὶ ἄλλη καὶ οὐδέποτε κατ' ἀριθμὸν ἡ αὐτή, ἀλλὰ συμπάρεισι καὶ συνετεροιοῦται τῷ χρόνῳ, μᾶλλον δὲ ὁ χρόνος ταύτῃ καὶ δεῖται ἀλλήλων πρὸς τὴν ὕπαρξιν, ὥστε εἰ καὶ μὴ περιττεύει τῆς κινήσεως ὁ χρόνος, μηδὲ οὕτως αὐτὴν περιέχει, ἀλλ' ὅτι γε ἀλλήλοις συνήρμοσται, διὰ τοῦτό ἐστιν ἡ κίνησις ἐν τῷ χρόνῳ.

Ἐπειδὴ δέ ἐστιν ὁ χρόνος μέτρον κινήσεως, ἔσται καὶ ἠρεμίας μέτρον (στέρησις γὰρ ἡ ἠρεμία κινήσεως)· τοῖς δὲ αὐτοῖς κρίνομεν τάς τε ἕξεις καὶ τὰς στερήσεις, οἷον ὄμμασι φῶς καὶ σκότος καὶ ἀκοῇ φωνήν

---

1 τοῦ] sic H Aristot. 221a 18: om. EFGI ἀριθμοῦ—(2) τοῦ] om. L 2 τοῦ] sic FGHI Aristot. ib.: om. E 2. 3 ἐν χρόνῳ] χρόνου W 3 ὁ om. Par. 1888, E Aristot. 221a 19, EF Simplicii 5 τοῦ om. M ἐν τῇ κέγχρῳ E Simplicii et Aristot. 221a 22 13 οἰκείαν L: οἰκεῖαν a 14 οἰκοδόμου] cf. Simpl. 741,9 15 καὶ ante ὑπὸ χρόνου om. M 17 αἴτιον E Aristot. 221b 1 18 εἰ δὲ MW: εἰ δὴ BL 19 τὰ om. E Aristot. 221b 3 οὐκ ἔστιν superscr. B 20 οὐ γὰρ in ras. B 24. 25 ἀίδιος καὶ δειχθήσεται] cf. Simpl. 741,22. fortasse ex Alexandro haec (cf. Simpl. 739,22) 25 ἢ ὅτι—(29) χρόνῳ] exscr. Simpl. 741,25 sqq. (ὁ Θεμίστιος) ἀεὶ om. M 26 συνήρμοσται (cf. v. 29) συμπαρεκτεινόμενα (cf. 154,10) καὶ συνετεροιούμενα Simpl. συνεταιροιοῦται M_2 27 κἂν μὴ περιττεύῃ Simpl. 30 post μέτρον add. κατὰ συμβεβηκός FGHI Aristot. 221b 8 (om. haec E) 31 στέρησις—κινήσεως] cf. Simpl. 742,24

[330] τε καὶ ἡσυχίαν· ὥστε καὶ ἠρεμίαν ἐν χρόνῳ, οὐ πάντως δέ, ἐπειδὴ ἐν χρόνῳ. διὰ τοῦτο καὶ ἐν κινήσει· οὐ γὰρ κίνησις ὁ χρόνος, ἀλλ' ἀριθμὸς κινήσεως καὶ συμβεβηκός τι. οὐκ ἔστι δ', εἰ ἔν τῳ εἶναι | [331] συμβέβηκέ τι, ἤδη καὶ ἐν ᾧ τοῦτο συμβέβηκεν· οὐ γὰρ εἴ τι ἐν ἡμέρᾳ, ἤδη καὶ ἐν τῇ φορᾷ τοῦ ἡλίου. τὸ τοίνυν ἠρεμοῦν ἐν κινήσει μὲν οὐκ ἐνδέχεται εἶναι, ἐν ἀριθμῷ δὲ κινήσεως· λέγομεν γάρ, ὅτι ὁ κάμνων ἐν τοσῷδε ἠρέμησε χρόνῳ· οὐχ ὥσπερ δὲ τὴν κίνησιν μετρεῖ καθ' αὑτὴν ὁ χρόνος, οὕτω καὶ τὴν ἠρεμίαν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· τῷ γὰρ κίνησιν ἄλλην μετρεῖν. ἡ γὰρ νὺξ μέτρον μὲν καθ' αὑτὴν τῆς φορᾶς τοῦ ἡλίου τῆς ὑπὸ γῆν, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ καὶ τῆς ἡσυχίας τῶν ζῴων, ἠρεμεῖν δὲ λέγεται οὐ τὰ πάντῃ ἀκίνητα, ἀλλὰ τὰ πεφυκότα μὲν κινεῖσθαι, ἐστερημένα δὲ νῦν τῆς κινήσεως· τῶν γὰρ οὕτως ἀκινήτων ὡς ἠρεμούντων πλείων ἐστὶν ὁ χρόνος καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως τὰ ἠρεμοῦντα ἐν χρόνῳ λέγεται ἠρεμεῖν, ὅτι ὁ χρόνος αὐτῶν ἐστιν τῆς ἠρεμίας. μετρήσει δὲ ὁ χρόνος τὸ κινούμενον καὶ τὸ ἠρεμοῦν, ᾗ τὸ μὲν κινεῖται τὸ δὲ ἠρεμεῖ· τὴν γὰρ κίνησιν αὐτῶν καὶ τὴν ἠρεμίαν πόση τις. οὐχ ἁπλῶς οὖν μετρητὸν τὸ κινούμενον ὑπὸ τοῦ χρόνου· οὐδὲ γὰρ ὁ ἥλιος ἁπλῶς μετρητὸς ὑπὸ χρόνου· τὸ γὰρ εἶναι αὐτοῦ οὐ μετρητὸν ὑπὸ χρόνου, ἀλλ' ἡ κίνησις αὐτοῦ, καθὸ ποσή τις ἐστιν. δεῖ δὲ μὴ λανθάνειν, ὅτι μέτρον μὲν καὶ κινήσεως καὶ ἠρεμίας λέγεσθαι δύναιτ' ἂν ὁ χρόνος, ἀριθμὸς δὲ κινήσεως μόνης· τὸ γὰρ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον, ὧν ἀριθμός ἐστιν ὁ χρόνος, ἐν κινήσει μέν ἐστιν, ἐν ἠρεμίᾳ δὲ οὔ· οὐ γὰρ καὶ ταύτῃ ἐν μεταστάσει τὸ εἶναι ἀπὸ προτέρου τινὸς ἐπί τι ὕστερον, ὥστε φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι, ὅσα μήτε κινεῖται μήτε ἠρεμεῖ, ταῦτα οὐ μετρεῖται ὑπὸ χρόνου· ὁ γὰρ χρόνος κινήσεως μόνης καὶ ἠρεμίας μέτρον ἐστίν. | [332] ἕπεται δὲ τούτοις τὸ μήτε τὰ ἀεὶ μὴ ὄντα εἶναι ἐν χρόνῳ, οἷον ὅσα μὴ ἐνδέχεται ἄλλως, ὥσπερ καὶ τὴν διάμετρον σύμμετρον εἶναι τῇ πλευρᾷ· οὐδὲ γὰρ κινεῖται ταῦτα οὐδὲ ἠρεμεῖ· κινήσεως δὲ μόνης καὶ ἠρεμίας μέτρον ὁ χρόνος τῆς μὲν καθ' αὑτήν, τῆς δὲ κατὰ συμβεβηκός. ὅσα μὲν οὖν φθαρτὰ καὶ γενητὰ καὶ ἁπλῶς ὅσα ὁτὲ μὲν ὄντα ὁτὲ δὲ μή, ἀνάγκη ταῦτα ἐν χρόνῳ εἶναι· ἔστι γὰρ ὁ χρόνος τις πλείων, ὃς ὑπερέχει τοῦ εἶναι αὐτῶν καὶ τοῦ μετροῦντος τὴν οὐσίαν αὐτῶν. τῶν

1 ἠρεμίαν M_1B (Torstrik e coni.): ἠρεμία M_2WL   ἐπειδὴ WBL: ἐπειδὲ M   3 καὶ συμβεβηκός—(5) ἡλίου] exscr. Simpl. 743,13 sqq.   ἔστι δ' εἰ ἔν τῳ scripsi (cf. Philop. 756,18 τὸ ἔν τινι ὑπάρχον): εἴ τι δὲ ἐν τῷ Themistii libri et aF Simpl.: ἔστι δὲ τὸ ἐν τῷ E Simplicii (ἔστι δὲ εἴ τι ἐν τῷ συμβεβηκότι Torstrik)   συμβέβηκέ τι M: συμβέβηκε W: συμβεβηκότι BL et Simpl. (ubi εἶναι om.)   4 εἴ τι] ἤτοι M   καὶ om. a   6 ἠρεμήσῃ W   8 τῷ—(10) ζῴων] exscr. Simpl. 743,1 sqq. (ὁ Θεμίστιος)   10 τῆς τῶν ζῴων ἠρεμίας Simpl.   11 πάντα L_1a   13 ὁ om. BL   14 χρόνος αὐτῶν (ος αὐ et ῶν in ras.) B   16 ante πόση add. μετρήσει WBL (om. M et Simpl. 744,25): post αὐτῶν colloc. Aristot. 221^b 18   πόση τις Aristot. 221^b19: πόση τίς ἐστιν W_2BL: πῶς ἐστιν M (η τις super ἐστιν): πῶς ἢ τίς ἐστιν W_1 19 καὶ pr. om. BL   20. 21 τὸ γὰρ πρότερον κτλ.] ex Alexandro: cf. Simpl. 744,5   21 χρόνος (ρό in ras.) M   22 ἐν τῇ μεταβάσει Simpl.   24 οὐ superscr. B   ὑπὸ τοῦ χρόνου W et Laur. 85,14   25 μήτε] 'scrib. μηδὲ' Spengel   26 ἄλλως] μὴ ἄλλως M   29 καὶ (ante γενητὰ) om. MB   31 τοῦ τε εἶναι E Aristot. 221^b30   αὐτῶν] sic E E Aristot. 221^b 31: om. FGHI

δὲ μὴ ὄντων ὅσα μὲν περιέχει ὁ χρόνος, ταῦτα ἐν χρόνῳ· περιέχει δὲ ἢ 332 ὁ παρελθὼν ἢ ὁ μέλλων ἢ καὶ ἀμφότεροι. ἃ μὲν οὖν ὁ παρελθών, ταῦτ' ἦν οἷον Ὅμηρος, ἃ δὲ ὁ μέλλων, ταῦτα ἔσται οἷον ἔκλειψις, ἃ δὲ ἄμφω, ταῦτα καὶ ἦν καὶ ἔσται οἷον ὁ πόλεμος ὁ Περσικός· ὅσα δὲ μὴ περιέχει, ταῦτα δὲ οὔτε ἦν οὔτε ἔστιν οὔτε ἔσται, ἔτι δὲ τὰ τοιαῦτα τῶν μὴ ὄντων, ὅσων τὰ ἀντικείμενα ἀεί ἐστιν, οἷον τὸ ἀσύμμετρον εἶναι τὴν διάμετρον ἀεί ἐστιν, καὶ οὐκ ἔσται τοῦτο ἐν χρόνῳ, οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸ σύμμετρον, διότι ἐναντίον ἐστὶν τῷ ἀεὶ ὄντι· ὧν δὲ τὰ ἀντικείμενα μὴ ἀεί, ταῦτα δὲ δύναται καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι καὶ ἔστι γένεσις καὶ φθορὰ αὐτῶν.

13. Τὸ δὲ νῦν λέγεται διχῶς κυρίως τε καὶ ἐν πλάτει. περὶ δὲ τοῦ κυρίως λεγομένου πρῶτον λεκτέον. ἔσται δὲ τοῦτο καθάπερ καὶ πρότερον εἴρηται, ᾧ καὶ συνέχεται ὁ χρόνος καὶ διαιρεῖται· καὶ γὰρ συνέχει τὸν χρόνον τὸν παρεληλυθότα καὶ τὸν ἐσόμενον (συνάπτουσι γὰρ πρὸς κοινὸν τοῦτον ὅρον ἀμφότεροι), καὶ αὖθις διαιρεῖ καθάπερ καὶ τὸ σημεῖον τὴν γραμ|μήν. διαφέρει δέ, ὅτι τὸ μὲν σημεῖον ὑπομένει, τὸ δὲ νῦν οὔ, ἀλλ' 333 ἀεὶ ἄλλο καὶ ἄλλο, καὶ τὸ μὲν ἐνεργείᾳ διαιρεῖ τὴν γραμμήν, τὸ δὲ δύναμει τὸν χρόνον· οὐδὲ γὰρ ὅλως ἐνεργείᾳ ληφθῆναι δύναται (προλαμβάνει γὰρ ἀεὶ τὸν βουληθέντα αὐτὸ λαβεῖν), ἀλλὰ μόνῃ τῇ ἐπινοίᾳ. καθὸ μὲν τοίνυν διαιροῦν λαμβάνεται καὶ ὡς τοῦ μὲν πέρας, τοῦ δὲ ἀρχή, δύο γίνεται τῷ λόγῳ (οὐ γὰρ ταὐτὸν τὸ πέρατι καὶ τὸ ἀρχῇ εἶναι, εἰ καὶ ἄμφω περὶ ἓν ὑποκείμενον), καθὸ δὲ ὡς συνέχον, κατὰ τοῦτο ἓν ἀκριβῶς κατά τε τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸν λόγον. καθάπερ ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν γραμμῶν ἡ στιγμή· εἰ μὲν διαιροῦσαν αὐτὴν λαμβάνοιμεν, ἄλλη καὶ ἄλλη τῷ λόγῳ καὶ τῇ νοήσει, εἰ δὲ ὡς συνέχουσαν, μίαν καὶ τὴν αὐτήν· οὕτω δὴ καὶ τὸ νῦν τῷ μὲν ὑποκειμένῳ πάντως ἕν, τῷ λόγῳ δὲ ἓν καὶ οὐχ ἕν, ἕν μέν, ὅταν ὡς συνέχον λαμβάνηται, οὐχ ἓν δέ, ὅταν ὡς διαιροῦν, δυνάμει δὲ ταὐτά. καὶ αὕτη πρὸς τὴν στιγμὴν διαφορά, ἄμφω γὰρ περὶ ταύτην καὶ τὸ διαιρεῖν καὶ τὸ συνέχειν, τὸ δ' εἶναι οὐ ταὐτὸν τῷ τε διαιροῦντι καὶ τῷ συνέχοντι. τὸ μὲν οὖν κυρίως νῦν τοῦτό ἐστιν.

Λέγεται δὲ καὶ ἄλλως τὸ νῦν. ὁ γὰρ ἐφ' ἑκάτερα παρακείμενος τῷ τοιούτῳ χρόνος ὅ τε παρελθὼν καὶ ὁ μέλλων καὶ ἐγγὺς ὢν καὶ αὐτὸς λέγεται νῦν κατὰ τὴν γειτνίασιν πρὸς τὸ ἀκριβῶς νῦν. ἥξει γὰρ ὁ δεῖνα

5 οὔτε ἔστιν om. L ἔτι] ἔστι Aristot. 222a3 9 καὶ ante εἶναι om. Aristot. 222a8 ἔστι] ὅτι M 10 κυρίως κτλ.] cf. Simpl. 747,33 sqq. 11 δὲ MW: δὴ BL ante πρότερον add. τὸ L (cf. Simpl. 747,35) 13 παρεληλυθότα] sic G Aristot. 222a11: παρελθόντα EFHI 14 ὅρον] cf. Simpl. 748,17 sqq. et Diels *Zur Textgesch.* p. 9 16 ἐνεργείᾳ] cf. Alexander apud Simpl. 748,23 18 ἐπιφανεία L (lineola subducta; ἐπινοία a) 19 ante διαιροῦν add. ὡς Torstrik (item v. 23) τοῦ μὲν ἀρχή, τοῦ δὲ πέρας W 21 ἀκριβῶς] lac. X litt. L_1 (et Laur. 85,18): om. L_2a 23 λαμβάνοιμεν libri: λαμβάνοι μὲν a: λαμβάνομεν Spengel ἄλλη καὶ ἄλλη] sic F Aristot. 222a17: ἄλλη EGHI; cf. Simpl. 749,5 24 μία καὶ ἡ αὐτή Torstrik 25 τῷ] τὸ L 26 ὡς alt.] εἰς B 29 οὖν] sic GFI Aristot. 222a20: om. EH; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 6 30 ὁ γὰρ — (32) νῦν] exscr. Simpl. 750,1 sqq. 31 καὶ (ante ἐγγὺς) om. W: ἅτε Simpl. post ὢν add. αὐτοῦ νῦν Simpl. 32 νῦν] γέγονε νῦν FGI Aristot. 222a23: ἔσται νῦν H: in E desunt verba οὐδὲ ὁ κατακλ. γ. νῦν

νῦν, ὅτι τήμερον, καὶ ἦλθε νῦν, ὅτι τήμερον· τὰ δ' ἐν Ἰλίῳ οὐ γέγονε νῦν, 333
οὐδὲ ὁ κατακλυσμὸς νῦν, καίτοι συνεχὴς ὁ χρόνος εἰς ταῦτα, ἀλλ' ὅτι
πόρρω τοῦ παρόντος νῦν.

Τὸ δὲ ποτὲ χρόνος ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ παρόντος νῦν καὶ τοῦ προ- 334
τέρου καὶ τοῦ ὑστέρου. οἷον ποτὲ ἐλήφθη Τροία καὶ ποτὲ ἔσται κατα-
κλυσμός. δεῖ γὰρ πεπεράνθαι καὶ ὡρίσθαι πρὸς τὸ νῦν τὸ πρότερον νῦν
καὶ τὸ ὕστερον, ἐφ' ὧν τὸ ποτὲ λέγεται. σημεῖον δέ· ἐφ' ὧν γὰρ ὁρίσαι
οὐ δυνάμεθα, οὐ λέγομεν εἰδέναι πότε· εἰ δὴ πᾶς ὁ λαμβανόμενος χρόνος τὸ
ποτὲ κατηγορούμενον ἔχει, πᾶς ὁ λαμβανόμενος ὥρισται. ἆρ' οὖν ὑπολείψει
ποτὲ ἢ οὔ, ἐπείπερ οὐδὲ ἡ κίνησις; ἄλλος οὖν ἢ ὁ αὐτὸς πολλάκις; ἢ δῆλον ὅτι
ὡς ἂν ἡ κίνησις, οὕτως καὶ ὁ χρόνος; εἰ μὲν γὰρ ἡ αὐτὴ καὶ μία γίνεταί ποτε,
ἔσται καὶ ὁ χρόνος εἷς καὶ ὁ αὐτός· εἰ δὲ μή, οὐκ ἔσται. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ νῦν,
ὅτι ἄλλος καὶ ἄλλος· ἐπεὶ γὰρ τὸ νῦν ἅμα ἀρχὴ καὶ τελευτή, δῆλον ὅτι ἄλλου καὶ
ἄλλου· οὐ γὰρ δὴ τοῦ αὐτοῦ· ἅμα γὰρ εἴη περὶ ταὐτὸ τὰ ἀντικείμενα. καὶ οὐχ
ὑπολείψει δὴ ὁ χρόνος, ἀεὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ· ἀεὶ δὲ ἐν ἀρχῇ, ὅτι καὶ ἀεὶ ἐν τῷ νῦν.

Τὸ δὲ ἤδη ἐγγύς ἐστι τοῦ παρόντος νῦν ἀτόμου, μέρος τοῦ μέλλοντος
χρόνου. πότε βαδίζει; ἤδη, ὅτι ἐγγὺς ὁ χρόνος ἐν ᾧ μέλλει. καὶ τοῦ παρελθόν-
τος χρόνου αὖ τὸ μὴ πόρρω τοῦ νῦν. πότε βεβάδικας; ἤδη, ὅτι τήμερον ἢ χθές.
τὸ δὲ Ἴλιον φάναι ἤδη ἑαλωκέναι οὐ λέγομεν, ὅτι λίαν πόρρω τοῦ νῦν.

Καὶ τὸ ἄρτι τὸ ἐγγὺς τοῦ παρόντος νῦν μόριον τοῦ παρελθόντος· πότε
ἦλθες; ἄρτι, καὶ ἐὰν ᾖ ὁ χρόνος ἐγγὺς τοῦ ἐνεστῶτος νῦν. πάλαι δὲ τὸ
πόρρω. τὸ δὲ ἐξαίφνης λέγεται μὲν καὶ ἐπὶ τῶν ἀπροσδοκή|τως γιγνομέ- 335
νων, λέγεται δὲ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ διὰ σμικρότητα
σχεδὸν ἀναισθήτως ἐξισταμένων.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ χρόνῳ πάντα καὶ τὰ γινόμενα γίνεται καὶ τὰ φθει-
ρόμενα φθείρεται, εἰκότως οἱ μὲν σοφώτατον, οἱ δὲ ἀμαθέστατον λέγουσιν
εἶναι τὸν χρόνον· Σιμωνίδης μὲν γὰρ σοφώτατον, ὅτι γίνονται ἐπιστήμονες

2 ὁ] sic E Aristot. 222a24: om. FGI: ἐστι H 4 πότε plerumque libri 9 κατηγορούμενον] cf. Simpl. 750,21 8 δὲ La 10 ἐπείπερ scripsi: ὡς εἴπερ MBL (ὡς del. Spengel): ὥσπερ W οὐδὲ ἡ] ἀεί ἐστι Aristot. 222a30 11 καὶ ὁ] καὶ E Aristot. 222a32: om. FGHI 12 δῆλον κτλ.] cf. Simpl. 751,6sqq. 13 ἐπεὶ γὰρ] καὶ γὰρ W: ἐπειδὴ F Aristot. 222a33: ἐπεὶ δὲ FGHI 14 αὐτοῦ] quae postea apud Aristot. leguntur (222b1) ἀλλὰ—(5) τὸ νῦν, praetermisit Themistius γὰρ ἂν εἴη MWB, Spengel e coni.: γὰρ εἴη L τὰ ἀντικείμενα] τἀναντία ἂν E Aristot. 222b6; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 21 15 ὅτι MWB: ὃ L 17 βαδίζεις EFI Aristot. 222b8: βαδίσεις GH 17. 18 παρελθόντος] sic FGHI Aristot. 222b9: παρεληλυθότος E 18 αὖ scripsi: οὐ libri: del. Spengel 19 λίαν πόρρω EH Aristot. 222b12: πόρρω λίαν FGI 20 τοῦ παρόντος τὸ ἐγγὺς B_1 21 καὶ (i. qu. τουτέστι) M: om. WBL ὁ χρόνος ὁ ἐγγὺς E Aristot. 222b14 22. 23 γινομένων M (γιν in rasura maioris spatii) 23 διὰ μικρότητα ἐκστάν FI Aristot. 222b15: διὰ μικρότητα GH: om. E cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 21; quae sequuntur Aristotelis verba (222b16) μεταβολὴ—ἐκστατικὸν apud Themistium infra (159,2) leguntur 24 ἀναισθήτως] ἐν ἀναισθήτῳ χρόνῳ EFGI Aristot. ib.: ἐν ἀνεπαισθήτῳ χρ. H 27 σοφώτατον WL_2a: σαφέστατον M: σοφωτατ\ο B: σωφώτατον L_1; cf. omnino Simpl. 759,8 sqq. et 741,1sqq. (Simon. fr. 19 p. 1123 Bergk)

ὑπὸ χρόνου, Πάρων δὲ ἀμαθέστατον, ὅτι καὶ ἐπιλανθάνονται ὑπὸ χρόνου, 335 πολὺ λέγων οὗτος ὀρθότερον· μεταβολὴ γὰρ πᾶσα φύσει ἐκστατικόν. δῆλον οὖν, ὅτι φθορᾶς μᾶλλον αἴτιος καθ' αὑτόν ἐστιν ἢ γενέσεως, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον· καὶ γὰρ ἡ κίνησις καὶ ἡ μεταβολὴ καθ' αὑτὴν μὲν ἐξίστησι τοῦ προϋπάρχοντος· ἐπειδὴ δ' ἐνίοτε συμβαίνει τισὶν ἐξισταμένοις τῆς προτέρας αὐτῶν οὐσίας μεταβάλλειν εἰς ἑτέραν, τούτοις ἂν καὶ γενέσεως αἰτία γίνοιτο κατὰ συμβεβηκὸς ἥ τε κίνησις καὶ ὁ ταύτης ἀριθμός, λέγω δέ, ὅτι τοῖς μὲν γινομένοις οὐ μόνον ὁ χρόνος ἀρκεῖ πρὸς τὴν γένεσιν, ἀλλὰ προσδεῖταί τινος ἐνεργείας, ὑφ' ἧς γίνεται, οἷον τέχνης ἢ φύσεως ἢ διδασκαλίας ἢ πράξεως, τοῖς δὲ φθειρομένοις αὐτὸς ἀρκεῖ μόνος πρὸς τὴν φθοράν, κἂν ἔξωθεν αἰτία μηδεμία προσῇ, ὡς τοῖς ἐν χρόνῳ σηπομένοις. καὶ ταύτην μάλιστα λέγειν εἰώθαμεν ὑπὸ τοῦ χρόνου γίνεσθαι τὴν φθοράν. οὐ μὴν οὐδὲ ταύτην ὁ χρόνος ποιεῖ, ἀλλὰ συμβαίνει καὶ τὴν τοιαύτην ἐν χρόνῳ γίγνεσθαι τὴν μεταβολήν· ἡ δὲ ἑκάστου φύσις καὶ ἡ ὑποκειμένη ὕλη καὶ τούτοις τῆς φθορᾶς αἰτία· μέτρα γὰρ ἑκάστου τῶν γενέσει ὑπὸ τῆς φύσεώς ἐστιν | ὡρισμένα καὶ αὐξήσεως καὶ ἀκμῆς καὶ 336 παρακμῆς. ὅτι μὲν οὖν ἔστιν ὁ χρόνος καὶ τί καὶ ποσαχῶς λέγεται τὸ νῦν καὶ τὸ ποτὲ καὶ τὸ ἄρτι καὶ τὸ ἤδη καὶ τὸ πάλαι καὶ τὸ ἐξαίφνης, εἴρηται.

14. Τούτων δὲ ἡμῖν οὕτω διωρισμένων φανερόν, ὅτι πᾶσα μεταβολὴ καὶ πᾶν τὸ κινούμενον ἀνάγκη κινεῖσθαι ἐν χρόνῳ· τὸ γὰρ θᾶττον καὶ τὸ βραδύτερον κατὰ πᾶσάν ἐστι μεταβολήν, τὸ δὲ θᾶττον οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τὸ πρότερον μεταβάλλον εἰς τὸ ὑποκείμενον· λέγω δὲ ὑποκείμενον, εἰς ὃ ἡ κίνησις γίνεται, οἷον τόπον ἢ σχῆμα ἢ πάθος. ἵνα γὰρ σαφέστερον εἴπωμεν, ἐπὶ τῆς κατὰ τόπον φορᾶς, ὅταν τὸ ἴσον διάστημα δύο τινὰ κινῆται κίνησιν ὁμαλήν, θᾶττον λέγεται κινεῖσθαι τοῦτο, ὃ πρότερον διέξεισι τὸ διάστημα. δεῖ δὲ καὶ τὸ διάστημα ταὐτὸν ὑποκεῖσθαι τοῖς κινουμένοις,

1 παρῶν a 2 οὕτω E Simplicii 4 ἐλέγχθη W καὶ—(12) τηκομένοις] exscr. Simpl. 754,19sqq. 5 ἐνίοτε om. W et Simpl. τισὶν Simpl.: τισὶ W_2: τί ἂν LW_1BL (τινὰ Laur. 85,18): τοῖς Spengel ἐξισταμένης M
7 αἴτια L γένοιτο BL 8 ὁ χρόνος superscr. W: post ἀρκεῖ colloc. E Simplicii
9 ὑφ' ἧ B οἷον — φύσεως om. B 10 μόνος] μόνον ὁ χρόνος Simpl.
12 εἴωθα E Aristot. 222b25 14 οὐ μὴν om. E Aristot. ib. 13. 14 καὶ τὴν τοιαύτην] καὶ ταύτην W: post γίγνεσθαι colloc. BL 14 τὴν om. BL ἡ δὲ—(17) παρακμῆς] exscr. Simpl. 754,34 sqq. 15. 16 τῶν ἐν γενέσει W et Simpl.
16 ἐστιν] εἰσιν W 17 ἔστιν ὁ MWB: ἔστι L καὶ τίς E Aristot. 222b27: om. H λέγεται] sic H Aristot. 222b28: λέγομεν FGI: τί τε E 18 τὸ ante ποτὲ om. BL τὸ ante ἄρτι om. E Aristot. ib. καὶ τί τὸ ἤδη GHI Aristot. 222b29 τὸ ante πάλαι om. EG Aristot. ib. τὸ ἐφεξῆς L 20 διωρισμένων] sic H Aristot. 222b30, E Simplicii 756,1; M Philoponi 768,21: διηριθμημένων EFG et aF Simpl.: διῃρημένων I Arist.: cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 18 πᾶσα μεταβολὴ] sic E Aristot. 222b30. 31 et M Philoponi: ἅπασα ἡ μετ. H: ἅπασαν μεταβολὴν FGI
21 ἀνάγκη κινεῖσθαι] sic FGHI Aristot. ib. (et Philop.): om. E 22 quae post μεταβολήν apud Aristot. (222b32. 33) leguntur ἐν πᾶσι γὰρ οὕτω φαίνεται praetermisit Themistius 23 εἰς] ὡς M 25 φθορᾶς L κινεῖται L 27 ταὐτὸν MWB, Torstrik e coni.: τοῦτο L (cf. Simpl. 756,18)

οἷον εὐθεῖαν ἢ περιφερῆ γραμμὴν ἀμφοτέροις καὶ ὁμαλὴν τὴν κίνησιν 336 ἄμφω κινεῖσθαι. οὕτως γὰρ ἂν τὸ θᾶττον γνωρίζοιτο τῷ πρότερον ἐφικέσθαι τοῦ πέρατος, ἐπεὶ παρὰ τὴν θατέρου τούτων διαφορὰν συμβαίη ποτ' ἂν καὶ τὸ βραδύτερον κινούμενον πρότερον μεταβάλλειν καὶ τὸ θᾶττον ὕστερον. ἀλλὰ τούτων μὲν ἔξωθεν ἠκριβολογείσθω. ὅτι δ' οὖν ἡ πᾶσα κίνησις τὸ θᾶττον ἔχει καὶ τὸ βραδύτερον, ὃ τὸ πρότερόν ἐστιν καὶ τὸ ὕστερον, ἐν χρόνῳ ἐστίν· πρότερον γὰρ καὶ ὕστερον λέγεται κατὰ τὴν πρὸς τὸ νῦν ἀπόστασιν· τὸ γὰρ νῦν ὅρος τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος· ὥστε, ἐπεὶ τὸ νῦν ἐν χρόνῳ, ⟨καὶ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον ἐν χρόνῳ⟩ ἔσται· ἐν ᾧ γὰρ τὸ νῦν, καὶ ἡ τοῦ νῦν | ἀπόστασις. δῆλον ὡς, ὅπερ 337 λέγομεν, ἀληθές· εἰ γὰρ πᾶσα κίνησις τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον ἔχει, ταῦτα δὲ ἐν χρόνῳ, καὶ πᾶσα κίνησις ἐν χρόνῳ.

Διὰ τί δὲ ὁ χρόνος ἐν παντὶ δοκεῖ εἶναι καὶ ἐν γῇ καὶ ἐν θαλάττῃ καὶ ἐν οὐρανῷ; ὅτι κινήσεώς τι πάθος ἢ ἕξις ἐστίν· τὸ γὰρ ἀριθμούμενον αὐτῆς ὁ χρόνος, τὰ δὲ προειρημένα πάντα κινητά· ἐν τόπῳ γὰρ ἅπαντα ἢ καθ' ὅλα ἢ κατὰ μόρια καὶ συνέζευκται ἀλλήλοις ἥ τε κίνησις καὶ ὁ χρόνος, ὥστε ἐν οἷς ἐκείνη, καὶ οὗτος. τὸ δὲ ὅπερ λέγω δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ. ὅσα μὲν γὰρ δυνάμει κινητά, δυνάμει καὶ ἐν χρόνῳ ἐστίν, ὡς τὰ ἠρεμοῦντα· ὅσα δὲ ἐνεργείᾳ, ἐνεργείᾳ ἐν τῷ χρόνῳ. ἀλλ' εἰ τὸ ἀριθμούμενον τῆς κινήσεως χρόνος ἐστίν, ἆρα, εἰ τὸ ἀριθμοῦν μὴ εἴη, δυνατὸν εἶναι τὸ ἀριθμούμενον; εἰ δὲ μηδὲν ἄλλο πέφυκεν ἀριθμεῖν ἢ ψυχὴ καὶ ψυχῆς ὁ νοῦς, ἆρα μὴ οὔσης ψυχῆς δυνατὸν εἶναι τὸν χρόνον; εἰ τοίνυν διχῶς λέγεται ὁ ἀριθμός, τό τε ἀριθμητὸν καὶ τὸ ἀριθμούμενον, τὸ μέν, τὸ ἀριθμητόν, δηλαδὴ δυνάμει, τὸ δὲ ἐνεργείᾳ, ταῦτα δὲ οὐκ ἂν ὑποσταίη μὴ ὄντος τοῦ ἀριθμήσοντος μήτε δυνάμει μήτε ἐνεργείᾳ, φανερὸν ὡς οὐκ ἂν ὁ χρόνος εἴη μὴ οὔσης ψυχῆς. καίτοι φησί γε ὁ Βοηθὸς 'οὐδὲν κωλύει τὸν ἀριθμὸν εἶναι καὶ δίχα τοῦ ἀριθμοῦντος', ὥσπερ οἶμαι τὸ αἰσθητὸν καὶ δίχα τοῦ αἰσθανομένου. σφάλλεται δέ· ἅμα γὰρ τὰ πρός τι καὶ τὰ δυνάμει πρὸς τὰ δυνάμει, ὥστε εἰ μὴ καὶ ἀριθμητικόν, οὐδὲ τὸ ἀριθμητόν, ἀλλ' ᾧ συμβέβηκεν ἀριθμητῷ εἶναι, τοῦτο εἶναι ἐνδέχεται καὶ χωρὶς τοῦ

---

1 ὁμαλῆ Simpl. 3 παρὰ MW: περὶ BL θατέρου W: θάτερον M: θατέραν L: in B compend. script. 5 τούτων] ταῦτα W ἠκριβωλογείσθω M 6 τό γε πρότερον Aristot. 223a4 praeter F 8 τὸ γὰρ νῦν — (12) ἐν χρόνῳ] exscr. Simpl. 756,27 sqq. (quod fugit Torstrikium) παρελθόντος] παρήκοντος Aristot. 223a6 9 καὶ τὸ πρότερον — χρόνῳ addidi e Simpl. 12 χρόνῳ] quae apud Aristot. leguntur (223a8) ἐναντίως — (17) ψυχήν praetermisit Themistius 14 ὅτι] sic E Aristot. 223a18: ἢ ὅτι FGH: διότι I ἢ] ἡ BL, ut KM Philoponi 774,1 16 ὅλα] ὅλου B et Laur. 85,14 (Spengel e coni.): ὅλον Simpl. 757,17 17 χρόνος] τόπος I Aristot. 223a20; cf. Diels *Zur Textgesch.* p. 22 ὅπερ BL: ὅπως MW 20 ἄρα M 21 ἡ ψυχὴ ἀριθμεῖν FGI Aristot. 223a25 26 ὁ Βοηθὸς] exscr. Simpl. 759,18 sqq. μηδὲν κωλύειν Simpl. (κωλύειν e coni. Spengel) 27 τὸν ἀριθμὸν] τὸ ἀριθμητὸν Simpl. (quod in Themistio restituendum esse censet Diels) 29 ἀριθμητικόν] malim ἀριθμῆσον sec. Simpl. 760,8 30 ἀλλ' ᾧ συμβέβηκεν κτλ.] ex Alexandro; cf. Simpl. 759,29

ἀριθμοῦντος, οὐ μὴν ἀριθμη|τόν, οὐδὲ ὡς ἀριθμητόν, ὥστε κίνησιν 338 μὲν ἐνδέχεται εἶναι καὶ χωρὶς τοῦ ἀριθμεῖσθαι, τὸ δὲ πρότερον αὐτῆς καὶ τὸ ὕστερον διαλαμβάνεσθαί τε καὶ διακρίνεσθαι, ὧν ἡ διάληψις καὶ διάκρισις καὶ ἀριθμὸς τὸν χρόνον ποιεῖ, πῶς δυνατὸν μὴ οὔσης ψυχῆς; μᾶλλον δὲ οὐδὲ κίνησιν εἶναι δυνατὸν ἄνευ ψυχῆς· ἀρχὴ μὲν γὰρ πάσης κινήσεως ἡ κυκλοφορία· ὑπὸ γὰρ ταύτης ἀλλοιοῦται τὰ πάθη τὰ σωματικὰ καὶ αὔξει καὶ φθίνει, αὕτη δὲ ὑπὸ νοῦ καὶ κατ' ὄρεξιν. καὶ τῶν ζῴων δὲ ἡ κίνησις ψυχῆς ἔργον ἐστίν, πάσης δὲ κινήσεως ἀριθμὸς ὁ χρόνος· πᾶσα γὰρ κίνησις ἔχει καὶ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον, εἴγε συνεχὴς καὶ μία οὐ μόνον ἡ κατὰ τόπον φορά, ἀλλὰ καὶ αὔξησις καὶ φθίσις καὶ γένεσις καὶ ἀλλοίωσις. πῶς οὖν οὐχ ἅμα πλείους οἱ χρόνοι, ὅταν ἅμα πλείους κινήσεις; εἴγε πάσης κινήσεως ἀριθμὸς ὁ χρόνος ἢ τὸ νῦν ταὐτὸν ἐν πάσαις καὶ ἓν κατ' ἀριθμόν, κἂν ἡ μὲν φορά, ἡ δὲ ἀλλοίωσις ᾖ. τὸ δὲ νῦν ἐστιν ἐν πάσαις τὸ ἀριθμούμενον καὶ τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον λαμβανόμενον, ὥστε εἰ τοῦτο ταὐτὸν ἐν πάσαις, εἰκότως ὁ αὐτὸς ἐν πάσαις ὁ χρόνος. εἰ μὲν γὰρ ἄλλως συμβεβηκὸς ἦν ταῖς κινήσεσιν ὁ χρόνος, εὐλόγως ἂν ἐκείναις συνδιῃρεῖτο· ὥσπερ γὰρ τὸ λευκὸν ἢ μέλαν τοῖς σώμασιν· ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ ἀριθμούμενον αὐτῶν ἐστιν καὶ τὸ ποσόν, οὐδὲν κωλύει τοῦτο ταὐτὸν εἶναι καὶ ἓν ἐν τοῖς πλείοσιν. ὥσπερ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ μοναδικοῦ ἀριθμοῦ ταὐτόν ἐστιν οἶμαι τὸ ἀριθμούμενον, κἂν πλείω τὰ ἀριθμητὰ καὶ διαφέροντα ἀλλήλων ὑπάρχωσιν (οἱ μὲν γὰρ κύνες, οἱ δὲ ἵπποι, ἑκάτεροι δὲ ἑπτά, ταὐτὸν τὸ ἀριθμούμενον), | οὕτως δὲ καὶ τῶν κινήσεων τῶν 339 ἅμα ὁ αὐτὸς χρόνος, ἀλλ' οὐχ ἡ αὐτὴ ταχυτής, οὐδὲ ὁ αὐτὸς τόπος· οὐ γὰρ δὴ κατὰ ταὐτὰ ἀριθμούμενοι τὸν χρόνον ποιοῦσι, λέγω δὲ τάχος ἢ βραδυτῆτα ἢ διαφοράν τινα ἑτέραν, οἷον εἰ ἡ μὲν ἀλλοίωσις, ἡ δὲ φορά, ἡ δὲ αὔξησις εἴη, ἀλλὰ κατὰ μόνον τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, ὅπερ ταὐτὸν ἐν πάσαις ταῖς ἅμα. ἃ μὲν οὖν Ἀριστοτέλης φησί, ταῦτά ἐστιν· ἃ δ' ἄν τις ἀπορήσειε πρὸς τὰ εἰρημένα, εἰς κοινὸν προκείσθω σκοπεῖν.

Εἰ τὸ πρότερόν ⟨τε καὶ ὕστερον⟩ πρῶτόν ἐστιν ἐν τῷ μεγέθει καὶ τῷ διαστήματι, ἐφ' οὗ ἡ κίνησις, εἶθ' οὕτως ἐν τῷ χρόνῳ, πῶς ἐπὶ τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς ἀλλοιώσεως τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον; οὐ γὰρ ἐν

1 οὐδὲ om. Simpl. κίνησιν MB et Aristot. 223a27: κίνησις WL
3 ἡ WL2a: εἰ MBL1 διάλειψις B 12 τὸ νῦν — (27) ἅμα] exscr. Simpl. 764,13 sqq. 12 ἐν] μὲν ἐν W 13 κἂν MWB, Simpl.: ἐὰν L 14 τε om. Simpl. καὶ τὸ ὕστερον Laur. 85, 18 (sed τὸ rursus del.) 15. 16 ὁ ante χρόνος om. MW 17 ὥσπερ — σώμασιν om. Simpl., apud quem post χρόνος (v. 16) haec inserta leguntur ὥσπερ τὸ λευκὸν καὶ τὸ θερμόν γὰρ om. W, Simpl.
18 καὶ (pr.)] εἰς L: om. Simpl. τὸ ante ποσόν om. M 19 'ἓν fort. delendum' Spengel: om. Simpl. 20 ante κἂν add. οἷον τὸ τοσόνδε Simpl. 21 ὑπάρχῃ Simpl., qui om. οἱ μὲν — (22) ἀριθμούμενον 22 δὲ] οὖν Simpl. 24 ταὐτὰ WB: ταῦτα ML ταὐτὰ — (25) οἷον] aliquantum immutata apud Simpl. 25 φορά MW et Simpl., Spengel e coni.: φθορά BL e Simpl. 762,3 26 καὶ] τε καὶ Laur. 85,14 (et fort. B) ἅπερ ταὐτὰ Simpl. 29 Εἰ τὸ — (162,11) ὑστέρου] exscr. Simpl. 762,11 (ὁ Θεμίστιος) τε καὶ ὕστερον e Simpl. add. Spengel 30 ἐν τῇ κινήσει καὶ τῷ χρόνῳ Simpl. 31 καὶ τῆς] τε καὶ Simpl. τε om. Simpl.

διαστήματί γε αὗται, οὐδὲ ποθέν ποι [ἄλλο], ἀλλὰ ὁλόκληρον τὸ σῶμα 339
θερμαίνεται κατ᾽ ὀλίγον καὶ ὁλόκληρον αὐξάνεται. πόθεν οὖν ἐπὶ τούτων
ἕξει τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον ὁ χρόνος, ὥσπερ ἐπὶ τῆς φορᾶς ἐκ τοῦ
διαστήματος καὶ τῆς θέσεως; πῶς δὲ μὴ ἔχων παρ᾽ αὐτῶν τὸ πρότερόν
τε καὶ ὕστερον τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἕξει; ἀλλ᾽ ἴσως ἐπὶ μὲν τῆς αὐξήσεως
ἐξείποι τις ἂν εἶναι τὸ ποθέν ποι· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἐλάττονος εἰς τὸν μεί-
ζονα τόπον ἡ μεταβολή· ἐπ᾽ ἀλλοιώσεως δὲ καὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τί
ἐροῦμεν; ἄντι|κρυς γὰρ ἐπὶ τούτων ἐξ αὑτοῦ τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον 340
ὁ χρόνος οἴσει. ἢ τοίνυν μόνην μετρεῖ προηγουμένως τὴν κατὰ τόπον
κίνησιν, ἢ εἰ καὶ τὰς ἄλλας προηγουμένως, οὐδὲν προσδεῖται τοῦ τῇ θέσει
προτέρου τε καὶ ὑστέρου. ἔπειτα εἰ κοινὸς πάσης κινήσεως ἀριθμός, ὁ
χρόνος φαίνεται οὐ παρὰ τῆς κινήσεως τὸ εἶναι ἔχων· εἰ γὰρ μὴ παρὰ
τῆσδε ἢ τῆσδε, οὐδὲ παρὰ κινήσεως ὅλως· ἄτοπον γὰρ τὸ λέγειν, ὅτι τὸ πρότερόν
τε καὶ ὕστερον ταὐτὸν ἐν πάσαις κινήσεσιν· αὐτὸ γὰρ τοῦτο ζητητέον ἐστί,
πῶς ταὐτὸ τὸ νῦν, πότερον γένει ἢ εἴδει ἢ ἀριθμῷ. εἰ μὲν γὰρ γένει
ἢ εἴδει, πλείω δήπου κατ᾽ ἀριθμόν· εἰ δὲ ἓν ἀριθμῷ, πῶς τῶν κατ᾽
ἀριθμὸν διαφερόντων ἓν κατ᾽ ἀριθμὸν πάθος; οὕτως δὲ καὶ αὐτὸς ὀνομάζει
τὸν χρόνον τῆς κινήσεως· ἀμήχανον γὰρ ταὐτὸν καὶ ἓν κατ᾽ ἀριθμὸν
ὑπάρχειν πλείοσιν. οὕτως γὰρ ἂν ἓν ἅμα καὶ οὐχ ἓν γενήσεται· ὡς,
εἰ πλείω τὰ νῦν ἐπὶ τῶν πλειόνων κινήσεων, ἐπὶ τῶν ἅμα τὰ ἅμα,
πρᾶγμα οὐδ᾽ εἰς ἐπίνοιαν ἐλθεῖν δυνάμενον· εἰ δὲ μή, ταὐτὸν οὐδέν ἐστι
τῆς κινήσεως ὁ χρόνος· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο ἔχοι ἄν τινα λόγον, ὅτι ὥσπερ τὸ
ἀριθμούμενον ταὐτὸν ἐν τοῖς δέκα ἵπποις καὶ τοῖς δέκα προβάτοις, οὕτως
καὶ ἐν ταῖς κινήσεσιν· οὐδὲ γὰρ ταὐτὸν τὸ ἀριθμούμενον, εἰ μὴ τῷ λόγῳ|
μόνον, ὅτι [ὅπερ] ἄμφω δέκα, ὅπερ ἡμετέρα ἐπίνοια καὶ θεωρία τοῦ ἐν 341

1 γε om. M (superscr. in Laur. 85,18) ἄλλο om. Simpl., seclusit Spengel 2 αὔξεται καὶ πήγνυται Simpl. 3 ἐπὶ] ἐκ aF Simplicii 4 καὶ] τε καὶ Simpl. παρ᾽ αὐτῶν om. Simpl. 5 τε om. aF Simplicii καὶ τὸ ὕστερον W τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν] τὸν κατ᾽ αὐτὰ ἀριθμὸν aF Simplicii (ὁ χρόνος τὸν κατὰ ταῦτα ἀριθμὸν E) ἀλλ᾽ ἴσως] ἢ Simpl. 6 ἐξείποι] εἴποι Simpl. 8 ἄντικρυς — αὐτοῦ] πόθεν γὰρ ἔτι Simpl. 9 ὁ χρόνος οἴσει] ἕξει ἡ κίνησις ἢ ὁ χρόνος Simpl. τοίνυν] οὖν Simpl. προηγουμένως μετρεῖ post κίνησιν Simpl. (qui add. ὁ χρόνος) 11 πρότερόν τε καὶ ὕστερον L et Laur. 85,18: προτέρου καὶ ὑστέρου, ἵνα καὶ αὐτὸς σχῇ τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον Simpl. indeque Spengel εἰ — (163,7) ἐστίν] exscr. Simpl. (ὁ Θεμίστιος) 765,32 sqq. κοινῶς Simpl. ἀριθμός ἐστιν Simpl. 12 περὶ bis L_1 ἔχον Simpl. 13 παρὰ (ante κινήσεως) ML_2a: περὶ BL_1: om. W ὅλως om. W τὸ (post ὅτι) om. E Simplicii 14 τε om. aF Simplicii 15 ταὐτὸ M: ταὐτὸν WBL, Simpl. 16 πλείω] ἢ πλείω F Simplicii (in E nonnulla hic omissa) 17 πάθος] πάθος ἢ ἕξις e Simpl. L_2a, qui in iis quae sequuntur saepius verba Themistii ad Simplicii exemplar interpolata exhibent καὶ om. Simpl. 19 πλείοσιν] οὕτω πλείοσιν Simpl. ἂν ἓν M: ἓν WBL_2a, Simpl.: ἂν L_1 ὡς] ὥστε Simpl. 20 τὰ alt. (num ταῦτα?)] οὐσῶν L_2a, Simpl. 21 πρᾶγμα] πλείω ἔσται νῦν, ὅπερ Simpl. et (servato πρᾶγμα) L_2a δυνατόν Simpl. μή, ταὐτὸν (i. qu. ὡσαύτως) οὐδέν ἐστι] μὴ πλείω, ἀλλ᾽ ἓν καὶ ταὐτόν, ἐξῃρημένον ἔσται καὶ οὐδὲν L_2a, Simpl. 22 ἔχοι ἄν τινα WBL: ἔχει ἄν τινα M: ἔχει τινὰ Simpl. 24 γὰρ] γὰρ ἐκεῖ L_2a, Simpl. 25 ὅπερ (post ὅτι) del. L_2a, om. Simpl. ἡ ἡμετέρα aF Simplicii

τοῖς διαφέρουσιν ὁμοίως· ὑπόστασις δὲ οὐδεμία καθ' ἑαυτήν. τοῦτο δὲ ἐπὶ 341 τοῦ χρόνου πῶς εὔλογον ἔννοιαν εἶναι τῆς ἡμετέρας ψυχῆς τὸν χρόνον, φύσιν δὲ οἰκείαν μὴ ἔχειν, ὥσπερ ἔοικεν ἐνδώσειν Ἀριστοτέλης, ὅταν συγχωρῇ μὴ οὔσης ψυχῆς μηδὲ τὸν χρόνον ὑπάρχειν, ἐπεὶ καὶ τὸ μέτρον καὶ τὸ ἀριθμὸν λέγειν τὸν χρόνον τοιαύτην ἐστὶν ἐπίνοιαν ἐνδιδόντος. ὥσπερ γάρ φησι Βοηθός, οὐδὲν μέτρον ὑπὸ τῆς φύσεως γίνεται, ἀλλ' ἡμέτερον ἤδη καὶ τὸ μετρεῖν καὶ τὸ ἀριθμεῖν ἔργον ἐστίν. ταῦτα μὲν οὖν ἐξετάζειν πολλάκις τε χρῆν καὶ ἀβασανίστως μὴ παραδέχεσθαι, ἀλλ' ἐπειδὴ μετρεῖται ἕκαστον τῶν μετρητῶν ἑνὶ συγγενεῖ, μονάδες μονάδι, γραμμαὶ γραμμῇ, μετρητόν τε καὶ ὁ χρόνος, δῆλον ὡς καὶ ὁ χρόνος ἂν ὑπό τινος ὡρισμένου χρόνου μετροῖτο. τίς οὖν οὗτος, ἐπισκεπτέον. φανερὸν τοίνυν, ὅτι καὶ οὗτος κινήσεώς τινος ἔσται μέτρον. πᾶς γὰρ χρόνος μέτρον κινήσεως· εἰ δὴ λάβοιμέν τινα κίνησιν, ᾗ τῶν ἄλλων κινήσεων ἔσται μέτρον, δῆλον ὅτι καὶ ὁ ταύτης χρόνος τοῦ χρόνου μέτρον φανήσεται. τίς οὖν αὕτη ἡ κίνησις; ἀλλοίωσις μὲν οὖν ἢ αὔξησις ἢ γένεσις οὐ πάντῃ εἰσὶν ὁμαλεῖς, φορὰ δέ ἐστι καὶ φορᾶς ἡ τοῦ παντὸς κυκλοφορία, ἅμα δὲ καὶ γνωριμώτατος ὁ ταύτης ἀριθμός. αὕτη ἄρα μέτρον ἐστὶν τῶν κινήσεων, μέτρον δὲ γίνεται ἀριθμηθεῖσα ὑπό τινος χρόνου καὶ γενομένη τοσήδε· ὁ γὰρ ἐνιαυτὸς καὶ ὁ μὴν καὶ ἡ ἡμέρα χρόνου τε ὀνόματα καὶ ὅροι τοσῆσδε κινήσεως, | οἷον ἡ ὥρα χρόνος † χρόνος μέν 342 ἐστιν, ὁρίζεται δὲ τοσήνδε κίνησιν τῆς περιφορᾶς τοῦ παντὸς καὶ τοῦ ἡλίου, ὁρίσασα δὲ μέτρον αὐτὴν πασῶν εἶναι ἐποίησε τῶν κινήσεων· καὶ οὐ μόνον τῶν κινήσεων, ἀλλὰ καὶ τοῦ χρόνου τοῦ πλείονος. αὐτὸς γὰρ μετρεῖ τὸν χρόνον· μέτρον γὰρ ἡ μὲν ὥρα τῆς ἡμέρας, ἡ δὲ ἡμέρα τοῦ μηνός, ὁ δὲ μὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ, αὐτὸν δὲ ἀντιμετρεῖ πάλιν ἡ τοσήδε περιφορά. τοῦτο δὲ καὶ ἐκ τῆς ἐναργείας δῆλόν ἐστιν. χρόνου μὲν γὰρ μέτρα ἐνιαυτοὶ μῆνες ἡμέραι ὧραι, ταῦτα δὲ τοσαίδε κινήσεις τῆς τοῦ ἡλίου περιφορᾶς. οὐκ ἀλόγως οὖν ἔδοξέ τισι χρόνον εἶναι τὴν κίνησιν τῆς περιφορᾶς τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι ταύτῃ μετροῦνται αἱ ἄλλαι κινήσεις καὶ τῷ αὐτῆς χρόνῳ. πόσον χρόνον τὸ Ἴλιον ἑάλω; δέκα ἔτεσι, τοῦτο δέ ἐστι τοσαίδε περιφοραὶ

1 καθ' αὑτήν a 2 εἶναι] μόνον εἶναι Simpl. 3 in ἔχειν desinit B ὥσπερ MW Simpl.: ὅπερ S: ᾧπερ L δώσειν Simpl. ὁ ἀριστοτέλης E Simplicii 5 ἐπίνοιαν] ἔννοιαν Laur. 85,14: ὑπόνοιαν Simpl. 6 γάρ — Βοηθός] καὶ Βοηθός φησιν, ὅτι Simpl. οὐδὲν MWS, Simpl.: οὐδὲ L ὑπὸ MW, Simpl.: ἐπὶ SL 7 ἤδη — ἐστίν] ἔργον ἐστὶν τὸ μετρεῖν καὶ ἀριθμεῖν Simpl. 8 χρὴ W 10 μετρητὸν δὲ W 12 πᾶς γὰρ χρόνος μέτρον κινήσεως MW (cf. Simpl. 768,2 sqq.): πῶς γὰρ χρόνος κινήσεως SL 16 γνωριμώτατα a 17 γίνεται] sic E Simplicii 768,12: γίνεται κινήσεως aF 19 χρόνος alterum om. W, del. Spengel: χρόνοις χρόνος L_1: χρόνου μέν ἐστι μέρος Simpl.; et simile quid Themistium quoque scripsisse suspicor 20 ὁρίζει Simpl. 21 ὁρίσασα Simpl.: ὁρίσας libri αὐτὴν om. S, Simpl.: αὑτὴν Diels πασῶν εἶναι MWS: εἶναι πασῶν L: πασῶν Simpl. ἐποίησε L_2a e Simpl.: ποιήσεων MW: ποιήσων S: om. L_1 22 αὐτὸς γὰρ M: αὐτὸς μὲν γὰρ WSL: ὁ μὲν γὰρ πρότερος καὶ ἐλάττων χρόνος Simpl. μετρεῖ κτλ.] exscr. Simpl. 768,17 sqq. 25 μέτρον W 26 ταῦτα Simpl. 768,19: ταύτῃ libri 28 τῷ αὐτῆς χρόνῳ SL: τῷ αὐτῷ χρόνῳ MW: ὁ χρόνος Simpl. 769,28 (cf. Aristot. 223b23) 29 πόσον χρόνον M: πόσου χρόνου WSL

τοῦ ἡλίου. διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ εἰωθὸς λέγεσθαι οὐ φαύλως λελέξεται 342 κύκλον εἶναι τἀνθρώπεια πράγματα, τοῦτο δέ, ὅτι πάντα χρόνῳ κρίνεται καὶ λαμβάνει ἀρχὴν καὶ τελευτήν, ὥσπερ κατά τινα περίοδον τοῦ χρόνου· ὁ δὲ χρόνος κύκλος εἶναι δοκεῖ, διότι τοιαύτης φορᾶς ἐστι μέτρον καὶ ἀντιμετρεῖται ὑπ᾽ αὐτῆς, οὐδὲν δὲ ἄλλο δοκεῖ εἶναι τὸ μετρούμενον ἢ πολλὰ μέτρα, οἷον πολλοὶ πήχεις τὸ στάδιον.

2 τἀνθρώπια W χρο^{ο}ν M (ο superscr. in ras.) quae leguntur apud Aristotelem inde a (224a2) λέγεται usque ad finem libri, praetermisit Themistius.

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ Ε ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ.

1. Ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν καθ' αὑτὰ μεταβάλλει, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός, τὰ δὲ κατὰ μόριον, ἀνάγκη ταῦτα προδιελέσθαι. τὰ μὲν οὖν κατὰ συμβεβηκὸς μεταβάλλοντα τοιαῦτά ἐστιν, οἷον ὅταν λέγωμεν τὸ μουσικὸν βαδίζειν ἢ ψύχεσθαι ἢ θερμαίνεσθαι· οὐ γὰρ ᾗ μουσικός, ἀλλ' ᾧ συμβέβηκεν εἶναι μουσικῷ, οὗτος βαδίζει. πάλιν ὁ τόπον ἐκ τόπου, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ καὶ οὗτος· ἐν ᾧ γάρ ἐστιν, τοῦτο καθ' αὑτὸ μεταβάλλει. κατὰ μόριον δὲ ταῦτα κινεῖσθαι λέγεται καὶ μεταβάλλειν· ὑγιάζεται γὰρ τὸ σῶμα, ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς ἢ θώραξ. καθ' αὑτὰ δὲ ἐκεῖνα μόνα κινεῖται, ἃ μήτε κατὰ συμβεβηκὸς μήτε κατὰ μόριον μεταβάλλει, ὡς ὁ ἵππος τρέχει καὶ ἅπτεται τὸ ἱμάτιον καὶ θερμαίνεται ὅλον τὸ ξύλον καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ὑγιάζεται· οὐ γὰρ πάντα πᾶσαν κίνησιν καθ' αὑτὸ κινητά, ἀλλὰ τὰ μὲν μεταβαίνει μόνον, ὡς τὰ οὐράνια, τὰ δὲ ἀλλοιοῦται μόνον, ὡς ὁ θώραξ, ὡς ὁ ὀφθαλμός· εἴποις δ' ἂν καὶ τῶν | [344] κινούντων τὰ μὲν κατὰ συμβεβηκὸς κινεῖν, ὡς τὸν μουσικὸν οἰκοδομεῖν, τὰ δὲ κατὰ μέρος, ὡς τὸν ἀλοῦντα κινεῖν τὴν μύλην, τὰ δὲ καθ' αὑτά, ὅσα κατὰ μηδένα τούτων τῶν τρόπων. πέντε δὲ τούτων περὶ τὰ καθ' αὑτὰ κινούμενα θεωρουμένων, τοῦ κινοῦντος, τοῦ κινουμένου, τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ ἡ κίνησις, ἐξ οὗ μεταβάλλει, εἰς ὅ, ἐν τίνι τούτων ἡ κίνησις; ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἐν τῷ κινοῦντι, προαπεδείξαμεν, καὶ ὅτι μηδὲ ἐν τῷ χρόνῳ, ἀλλ' οὐδ' ἐξ οὗ γίνεται ἡ μεταβολή, οἷον ὅταν ἐκ λευκοῦ μελαίνηται· οὐδὲ γὰρ ὀνομάζεται ἡ κίνησις ἐξ ἐκείνου, ἀλλ' ἐκ

---

1 ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ] τοῦ αὐτοῦ M; de ceteris libris cf. Praef. 2 ἐπειδὴ τὰ μὲν S 4 τὸν μουσικὸν HI Aristot. 224a22, aF Simplicii 802,18; Spengel e coni. 6 εἶναι om. E_1 Aristot. 224a23: post μουσικῷ colloc. E_2FHI 9 θώραξ MWS: ὁ θώραξ L, Aristot. 224a26, Simpl. 802,23 10 ὁ om. M 12 'immo καθ' αὑτὰ' Spengel κινητὸν M 13. 14 ὁ utroque loco om. ML (et Paris. 1888): priore W (cf. A Simplicii 802,23) 14 εἴποις MW: εἶπον SL 15 ἀλοῦντα Wa 16 μύλην] cf. Simpl. 803,19 17 πέντε κτλ.] cf. Simpl. 807,15 δὲ M: δὴ WSL τοῦ κινοῦντος] τὸ κινοῦν πρῶτον Aristot. 224a34; πρῶτον illud aliter ab aliis explicatum (cf. Simpl. 804,1 sqq. et 805,11) et hic et postea omisit Themistius 18 εἰς ὅ, ἐν τίνι Spengel: εἰς ἕν τι MW (in quo p. 6 post ἐξ οὗ add. καὶ εἰς ὃ) S: εἰς ὃν ἐν τινι L_2 (in L_1 ἐξ οὗ—κίνησις om.) et (ἕν τινι) a

θατέρου μᾶλλον. εἰς ὃ πρόεισι καὶ μεταβάλλει (οὕτω γὰρ μελαίνεσθαι 344
λέγεται, ὅτι εἰς μέλαν μεταβάλλει), καὶ οὐ λευκαίνεσθαι καίτοι ἐκ λευκοῦ·
διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἡ φθορὰ οὕτως ὀνομάζεται, ὅτι εἰς τὸ μὴ ὂν ⟨καίτοι 15
ἐξ ὄντος καὶ ἡ γένεσις εἰς ὂν⟩ καίτοι ἐκ μὴ ὄντος. λείπεται τοίνυν ἐπι-
ζητεῖν, ἐν ποτέρῳ τοῖν δυεῖν ἡ κίνησις, εἴτε ἐν τῷ κινουμένῳ καθ' αὑτὸ
εἴτε ἐν τοῖς εἴδεσι καὶ τοῖς πάθεσιν, εἰς ἃ γίνεται ἡ μεταβολή. ἱκανῶς
μὲν οὖν καὶ πρότερον ἐπεδείξαμεν, ὡς ἡ κίνησις ἐν μόνῳ τῷ κινουμένῳ, 20
ἐξήρκει δὲ καὶ τοῦ ὁρισμοῦ τῆς κινήσεως ὑπομνήσαντας ἀπηλλάχθαι (ἔφαμεν
γὰρ τὴν κίνησιν ἐντελέχειαν εἶναι τοῦ κινητοῦ), ὅμως δὲ ἄξιον ἐπισκέψασθαι,
εἰ ἔστιν ὅλως κίνησις ἐν τοῖς εἴδεσι καὶ τοῖς πάθεσιν ἢ τοῖς τόποις, εἰς ἃ 25
τὰ κινούμενα ἅπαντα κινεῖται. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν τόπων, ὅτι ἀκίνητοι,
δῆλόν ἐστιν· μεμνήμεθα γὰρ αὐτῶν τῆς πρὸς τὰ ἀγγεῖα διαφορᾶς. δόξειε
δ' ἂν τὰ πάθη κινήσεις εἶναι οἷον λευκότης μελανία θερμότης ψυχρότης·
εἰ δὲ | τοῦτο ἀληθὲς ἐπὶ τῶν τοιούτων, ἡ κίνησις εἰς κίνησιν ἂν εἴη μετα- 345
βολή. οὕτω δὲ ἔσται τι, καὶ ὅτε μεταβέβληκεν, ἔτι κινούμενον, εἴγε εἰς
κίνησιν μεταβέβληκεν, ἢ ὅτε γέγονεν ἐν κινήσει, μηκέτι εἶναι κινούμενον.
ἀλλὰ δῆλον, ὡς οὐ κατ' αὐτὰ τὰ πάθη κίνησις, ἀλλὰ τὸ πάσχειν καὶ ἡ 5
κατ' αὐτὰ μεταβολὴ καὶ οὐχ ἡ λευκότης, ἀλλ' ἡ λεύκανσις. ὅτι μὲν οὖν
οὐ κινεῖται οὐδὲ ἔχει κίνησιν οὐδὲ εἶδος οὐδὲν οὔτε πάθος, δῆλον ἐκ τού-
των· κινεῖν δὲ λέγεται ἔνια τῶν εἰδῶν, οἷον ἡ ψυχὴ τὸ ζῷον, ἡ βαρύτης 10
τὸν λίθον. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ταῦτα κινεῖται καθ' αὑτά, ἡνίκ' ἂν εἰς αὐτὰ
γένηται ἡ μεταβολή· οὐ γὰρ ἡ βαρύτης πήγνυσι τὴν λιθουμένην ἀναθυ-
μίασιν. εἰ δ' ἄρα, † κἀκεῖνοι ἤ τινα ἐξ ἀνάγκης. ἀλλ' ὅτι γε ἡ
κίνησις ἐν τοῖς κινουμένοις οὐκ ἐν τοῖς κινοῦσίν ἐστιν, ὁ λόγος ἐξεύρετο. 15
τοῦτο μὲν οὕτως ἡμῖν διωρίσθω· προσθετέον δὲ ἔτι καὶ ταῦτα τοῖς ἄλλως
φιλομαθέσιν, ὡς τὸ κατὰ συμβεβηκὸς καὶ τὸ κατὰ μέρος καὶ τὸ καθ' αὑτὸ
καὶ περὶ τούτων λέγεται, εἰς ἃ γίνεται ἡ μεταβολή, οἷον τὸ λευκαινόμενον 20
εἰς τὸ νοούμενον μεταβάλλει κατὰ συμβεβηκός (τῷ γὰρ χρώματι συμβέβηκε

2 καὶ om. Spengelii operae; in Aristot. 224b8 om. EF   καίτοι — (4) ὂν om. MWSL$_1$: locum lacunosum (cui antea μὴ v. 4 in τοῦ mutato mederi frustra conatus erat L$_2$) ex Aristot. 224b9. 10 expl. Ł$_2$a   3 καίτοι καὶ Aristot. ib. praeter F (cf. Simpl. 807,24)   4 καίτοι] sic Aristot. FI: καίτοι καὶ EH   5 δυεῖν S: δυοῖν M(?)WL   8 ἐξήρκει — (9) κινητοῦ] exscr. Simpl. 807,10 sqq.   13 κινήσεις Aristot. 224b14: κίνησις M: κίνησιν WSL   15 ὅτε — (16) κινούμενον] exscr. Simpl. 808,16 sqq.   ὅτι M (et M Simplicii)   ἔτι τὸ κινούμενον L (et M$_1$ Simplicii)   17 οὐκ αὐτὰ Laur. 85,14 et Spengel e coni.   18 καθ' αὐτὰ margo Laur. 85,18   οὐχ ἡ WL: οὐχὶ MS   ἀλλ' ἡ λεύκανσις] om. E Aristot. 224b15   19 οὔτε εἶδος W   20 κινεῖν — (21) λίθον] exscr. Simpl. 807,7 sqq.   καὶ ἡ βαρύτης Simpl.   21 κατ' αὐτά S (in marg. καθ' αὐτὰ) L   ἡνίκ' ἂν scripsi: ἡνίκα M: ἡνίκα ἂν WSL   22 πήγνυσι — ἀναθυμίασιν] cf. Meteorol. Γ 6 378a28 sqq. et De partibus anim. A 1 641a18 sqq.   23 'f. κἀκεῖ κινοίη τινά' Spengel, κἂν κινοίη τινα (conl. Simpl. 807,9) Diels   25 μὲν οὖν S   26 ὡς τὸ W (cf. Aristot. 224b16): ὡς MSL   καὶ τὸ καθ' αὑτὸ] Aristotelis verba (224b17) (de quibus cf. Bonitz *Aristot. Studien* I p. 205) cum librorum discrepantiis tractare non huius loci est; sufficiat adnotasse Themistium ut supra (165,17) ita et hic et infra (167,4) πρώτως illud aut non novisse aut neglexisse   28 μεταβάλλειν a (μεταβάλ in ultima pagina L)

τὸ νοεῖσθαι), εἰς δὲ χρῶμα κατὰ μέρος (μέρος γὰρ τοῦ χρώματος τὸ 345
λευκόν)· καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ μέρος, ὅτι εἰς Ἀθήνας, εἰς μέντοι τὸ λευκὸν χρῶμα ἢ εἰς Ἀθήνας καθ' ἑαυτό. πῶς μὲν οὖν καθ' αὑτὸ κινεῖται καὶ πῶς κατὰ συμβεβηκὸς καὶ πῶς κατὰ μόριον, καὶ ὅτι ἡ κίνησις οὐκ ἐν τῷ εἴδει ἀλλ' ἐν τῷ κινουμένῳ, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων. τὴν μὲν οὖν κατὰ συμβεβηκὸς μεταβολὴν καταλειπτέον· οὐ γὰρ | ἐν ὡρισμένοις ἐστίν, 346
ἀλλὰ πάντα εἰς ἅπαντα μεταβάλλειν δύναται καὶ ταύτῃ, οἷον καὶ τὸ χρῶμα εἰς μέγεθος καὶ τὸ μουσικὸν εἰς μέλαν· ἀεί τε δύναται περὶ ἕκαστον θεωρεῖσθαι τῷ πολλὴ καὶ ἄπειρος εἶναι· εἴποις γὰρ ἂν ἀεὶ τὴν λευκότητα μεταβάλλειν, καὶ ὅταν μεταβαίνῃ τὸ σῶμα καὶ ὅταν ψύχηται καὶ ὅταν ὑγραίνηται καὶ ὅταν καίηται. διὰ ταῦτ' οὖν ἀφείσθω, λέγομεν δὲ περὶ τῆς καθ' αὑτὸ μεταβολῆς. αὕτη τοίνυν ἐν ὡρισμένοις· ἀεὶ γὰρ εἰς ἐναντία καὶ ἐξ ἐναντίων καὶ ἐξ ἀντιφάσεως ὅλως· τὸ γὰρ λευκὸν ἐκ μέλανος ἢ ξανθοῦ ἢ ὅλως ἐκ τοῦ οὐ λευκοῦ. καὶ τοῦτο μὲν ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς ἂν βεβαιώσαιο. μὴ θορυβείτω δὲ ὑμᾶς, εἰ πρότερον τὰς μεταβολὰς διορίσαντες ἐξ ἀντικειμένου εἰς ἀντικείμενα γίνεσθαι νῦν καὶ μεταξὺ παρειλήφαμεν· χρῆται γὰρ καὶ τούτοις ὡς ἐναντίοις τὰ ἐξ αὐτῶν μεταβάλλοντα· ἐπεὶ γὰρ τὰ μεταξὺ κατὰ μίξιν τε καὶ κρᾶσίν πως τῶν ἐναντίων, ὅταν εἰς θάτερόν τι τῶν ἐναντίων ἐκ τοῦ μεταξὺ μεταβάλλῃ, οὐ καθὸ τούτου μετέχει, γίγνοιτο ἂν ἡ μεταβολή (οὐδὲ γὰρ εἰς αὐτὸ μεταβάλλει), ἀλλὰ καθὸ τοῦ ἐναντίου· ψύχεται γὰρ τὸ χλιαρὸν οὐ καθόσον μετέχει ψυχρότητος, ἀλλὰ καθόσον ἔνεστιν ἐν αὐτῷ καὶ θερμότης. διὸ καὶ τὸ μέσον πρὸς τὰ ἄκρα κἀκεῖνα πρὸς τοῦτο λέγεταί πως ἐναντία, ὡς ἡ μέση βαρεῖα πρὸς τὴν νήτην καὶ ὀξεῖα πρὸς τὴν ὑπάτην καὶ τὸ φαιὸν λευκὸν πρὸς τὸ μέλαν καὶ μέλαν πρὸς τὸ λευκόν. τούτων τοίνυν οὕτως διωρισμένων καὶ πάσης μεταβολῆς ἔκ τινος εἴς τι γινομένης, ὡς καὶ τοὔνομα ἐμφαίνει σαφῶς, τετραχῶς ἂν μεταβάλλοι τὸ μεταβάλλον· ἢ γὰρ ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον ἢ ἐξ οὐχ ὑποκειμένου εἰς οὐχ ὑποκεί|μενον ἢ ἐξ ὑποκειμένου εἰς μὴ ὑποκείμενον ἢ οὐκ 347
ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον. λέγω δὲ ὑποκείμενον μὲν τὸ καταφάσει δηλούμενον, κατάφασιν δὲ τὸ θερμόν, τὸ ψυχρόν, τὸ μέλαν, τὸ λευκόν, τὸ ὑπάρχον ὅλως. εἰ δὲ τὸ ὑποκείμενον ἡμῖν κατάφασιν σημαίνει, δῆλον ὡς

---

1 τῷ νοεῖσθαι M_1 2 εἰ μέντοι M 3 καθ' ἑαυτό M: καθ' αὑτό WSL 4 cf. quae adnotavi ad 166,26 6 ἐν ὡρισμένοις] cf. Simpl. 811,2 7 καὶ ταύτῃ M: om. W: καὶ πάντῃ SL (Aristotelis verbis 224b28 male intellectis; cf. Simpl. 810,17) 11 λέγωμεν W 13 ἐξ ante ἀντιφάσεως om. SL (L_2 in marg. adscripsit καὶ ἐκ τῶν μεταξύ, sed rursus delevit) 14 καὶ om. Spengelii operae 15 ὑμᾶς MW: ἡμᾶς SL 16 καὶ τὸ μεταξὺ W, Spengel e coni. 18 μίξιν] cf. Simpl. 811,18 20 εἰς τὸ αὐτὸ S τοῦ ἐναντίου MW: τοῦ ἐναντίον SL_1: τοὐναντίου L_2a 22 καὶ θερμότης] θερμότητος S 23 ὡς om. W 25 οὕτως om. W 26 ὡς—σαφῶς om. W 27 ἢ γὰρ κτλ.] pro ordine a Themistio adhibito (I II III IV) in EF Aristot. 225a3sqq. hic invenitur I III IV II, in HI I II IV III, apud Simpl. 812,7sqq. (cuius tamen libri valde inter se discrepant) I IV III II 27 ἐξ οὐχ] sic F Aristot.: οὐκ ἐξ EHI 28 εἰς οὐχ] sic FHI Aristot.: εἰς μὴ E μὴ] τὸ S 28. 29 ἢ οὐκ ἐξ] sic EI Aristot.: ἢ μὴ ἐξ FH 29 δὲ] sic E Aristot. 225a6: δὲ τὸ FHI

τὸ μὴ ὑποκείμενον ἀπόφασιν ἂν σημαίνοι, ὥστε ἀναγκαῖον τῶν εἰρημένων 347 τρεῖς εἶναι τὰς πάσας μεταβολάς, τὴν μὲν ἐκ καταφάσεως ἀρχομένην εἰς ἀπόφασιν δὲ τελευτῶσαν, τὴν δὲ ἀνάπαλιν, τὴν δὲ ἐκ καταφάσεως εἰς κατάφασιν· ὁ γὰρ λοιπὸς τρόπος ἀδύνατος διὰ τὸ μὴ εἶναι κατ' ἀντίθεσιν· οὔτε γὰρ ἀντίθεσις τοῦτο (ἀποφάσεις γάρ εἰσιν ἄμφω) οὔτε ἐναντία (καταφάσει γὰρ δηλοῦται τὰ ἐναντία). λέγεται τοίνυν ἐκ μὴ λευκοῦ γίνεσθαι τὸ λευκόν, λέγεται καὶ μὴ ἐξ ὕδατος τὸ ὕδωρ. ἄμφω μὲν οὖν οὐκ ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον καὶ ἐξ ἀποφάσεως εἰς κατάφασιν, ἀλλ' ὅρα τὴν διαφοράν· φημὶ γὰρ ἐν τῷ τὸ μὲν λευκὸν οὐχ ἁπλῶς γίνεσθαι καὶ τὸ μουσικόν, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον γίνεσθαι λευκὸν καὶ μουσικόν, τὸ δὲ ὕδωρ ἁπλῶς γίνεσθαι· οὐκ ἔχω γὰρ εἰπεῖν, τί γίνεται ὕδωρ, ὡς εἶχον ἐπὶ τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μουσικοῦ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἢ ὅτι Καλλίας, εἰ μή τι ἄρα τὴν ὑποκειμένην ὕλην τοῖς σώμασι· ταύτην γὰρ ἂν φαίημεν γίγνεσθαι ὕδωρ, ἀλλ' οὐκ ἔστιν αὕτη τόδε, ὡς Καλλίας ὁ γινόμενος μουσικὸς καὶ λευκός. ἆρ' οὖν σοι δοκοῦσιν μηδὲν ἀλλήλων διαφέρειν αἱ δύο γενέσεις ἥ τε τοῦ λευκοῦ καὶ ἡ τοῦ ὕδατος; ἢ διοριζόμενος ἀκριβῶς τὴν μὲν οὐδὲ γένεσιν ἂν εἴποις ἁπλῶς, ἀλλά τινα γένεσιν καὶ τοιάνδε (οὐ γὰρ ὁλόκληρον ποιεῖ τὴν οὐσίαν), τὴν δὲ γένεσιν ἁπλῶς καὶ κυρίως· | ὅλον γὰρ γίνεται τὸ ὕδωρ καὶ οὐ γίνεται αὐτὸ 348 ὕδατος ὄντος, οἷον τὸ θερμὸν ἢ τὸ ψυχρὸν ἢ τὸ λευκὸν ἢ τὸ μέλαν. ἐπεὶ τοίνυν ἅπαν τὸ γινόμενον ἐκ μὴ ὄντος, γίνεται μὲν καὶ τὸ μουσικὸν ἐκ μὴ ὄντος, γίνεται δὲ καὶ τὸ ὕδωρ· ἀλλὰ τὸ μὲν οὐχ ἁπλῶς ἐκ μὴ ὄντος, ἀλλ' ἐκ τοῦδε μὴ ὄντος, οἷον Καλλίου μουσικοῦ μὴ ὄντος, τὸ δὲ ἁπλῶς ἐκ μὴ ὄντος. καίτοι φαίης ἂν καὶ τὸ ὕδωρ, ὅτι ἐκ τοῦ ἀέρος ὕδατος μὴ ὄντος· ἐκφεύγει δή σε πάλιν ἣν πρόσθεν εἶπον διαφοράν· οὐ γὰρ ὑπομένων ὁ ἀὴρ καὶ ὕδωρ γίνεται, ὡς ὑπομένων ὁ Καλλίας καὶ λευκὸς γίνεται. θέα τοίνυν ἄμφω τὰ συμβαίνοντα ἐκ τοῦ λόγου, ἵνα μᾶλλον μάθῃς τὴν διαφοράν· γίνεται Καλλίας ἐκ μὴ λευκοῦ λευκός· ἀλλ' ὅταν λέγῃς 'ἐκ μὴ λευκοῦ', ἐξ ἐρυθροῦ λέγεις ἢ μέλανος ἢ ξανθοῦ· ταῦτα δὲ ἅπαντα ἀντίκειται πρὸς τὸ λευκόν, ἀλλὰ κατάφασις καταφάσει καὶ ὡς ὄντα πρὸς ὄντα καὶ ὡς ὑπάρχοντα πρὸς ὑπάρχοντα. γίνεται καὶ τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ μὴ ὕδατος. ὥσπερ οὖν ἐκεῖ τὸ μὴ λευκὸν ἔδειξα μέλαν ὑπάρχον ἢ φαιὸν ἢ ξανθόν, οὕτω ἐνταῦθα τὸ μὴ ὕδωρ σὺ δήλωσον κατάφασιν ἡμῖν. 'νὴ Δί'', εἴποις ἄν, 'ὅτι ἀήρ· ἐξ ἀέρος γὰρ ὕδωρ.' ἆρ' οὖν ὥσπερ τὸ λευκὸν ἢ τὸ ξανθὸν ἦν ἐναντίον τῷ μέλανι, οὕτως ἐπιδείξαις ἂν σὺ τὸν ἀέρα ἐναντίον τῷ ὕδατι; καὶ πῶς; οὐσία γὰρ ἀντίκειται πρὸς οὐσίαν. ἐπεὶ τοίνυν ἔμπροσθεν εἰρή-

1 τῶν MW_1SL: ἐκ τῶν W_2 et Aristot. 225a7 2 τὴν μὲν κτλ.] alius ordo apud Aristot. 225a8sqq. 5 καταφάσει—(6) ἐναντία] cf. Simpl. 812,22 7 τὸ om. L 8 καὶ—κατάφασιν om. W διαφοράν κτλ.] Aspasii est distinctio a Simplicio (814,29) et Themistio sine dubio ex Alexandro hausta (cf. Dielesii index i. v. Ἀσπάσιος) 9 ἐν τῷ del. W_2 12 ὁ om. SL 15. 16 ἡ ante τοῦ ὕδατος om. L 16 ἁπλῶς ἂν εἴποις SL 23 φαίης ἂν ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ SL 24 δή M: δέ WSL ὑποκειμένων fort. W_1 29 ἀλλὰ] ἀλλ' ὡς W 30 καὶ] δὲ καὶ S 32 κατάφασιν ἡμῖν M: ἡμῖν κατάφασιν SL: ἡμῖν καταφάσει W νὴ Δί'] μηδὲ M 33 τὸ ante ξανθὸν om. W 35 γὰρ M: γὰρ οὐκ WSL ἐπεὶ (ει e corr.) M

καμεν, ὡς ὅταν ἐξ ὑποκειμένου λέγωμέν τι μεταβάλλειν εἰς ὑποκείμενον, ἢ 348
ἐξ ἀποφάσεως λέγομεν ἢ ἐκ καταφάσεως καὶ τοῦ ἐναντίου. τὸ δὲ ἐκ μὴ ὕδατος οὐ σημαίνει κατάφασιν καὶ ἐναντίον, ἁπλῶς ἂν σημαίνοι τὴν ἀπόφασιν. ἁπλῶς οὖν ἐκ μὴ ὄντος ἡ τοιαύτη γένεσίς ἐστιν | (λέγω δὲ ἁπλῶς 349
μὴ ὄντος οὐ τοῦ παντελῶς μὴ ὄντος, ἀλλὰ τοῦ δυνάμει μὲν ὄντος, ὥσπερ λέγομεν ἔχειν τὴν ὕλην), τὸ αὐτὸ δὲ ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς φθορᾶς, ὅτι καὶ αὕτη παραπλησίως εἰς τὸ μὴ ὂν ἁπλῶς. εἰ δὲ ταῦθ᾽ οὕτως ἔχει, δηλονότι πλεοναχῶς τὸ μὴ ὄν· καὶ γὰρ τὸ οὐ λευκὸν μὴ ὂν καὶ τὸ οὐκ ἄνθρωπος μὴ ὄν· λέγεται δὲ καὶ τὸ ψεῦδος μὴ ὄν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀφείσθω· περὶ λόγου γάρ ἐστι σύνθεσιν ἢ διαίρεσιν, τῶν δὲ προειρημένων δυεῖν ποῖον ἂν κεκινῆσθαι λέγοιτο; ἐγὼ δέ φημι τὸ οὕτως μὴ ὄν, ὡς τὸ μὴ λευκόν, ὡς τὸ μὴ ἀγαθόν, οὐχ ὅτι αὐτὸ τὸ μὴ λευκὸν κινεῖται καὶ αὐτὸ τὸ μὴ ἀγαθόν (πῶς γὰρ ἄν, ὃ οὐκ ἔστιν, ὅλως κινεῖσθαι δύναται;), ἀλλὰ Καλλίας ὁ μὴ λευκὸς καὶ Καλλίας ὁ μὴ ἀγαθὸς κινεῖται. οὐκοῦν οὐδὲ ἁπλῶς τὰ τοιαῦτα κινεῖσθαι λέγω, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, ὅτι τοῖς κινουμένοις συμβέβηκεν, τὸ δὲ μὴ ὕδωρ καὶ τὸ μὴ πῦρ καὶ τὰ οὕτω μὴ ὄντα πῶς ἂν κινοῖτο; ἆρα καθ᾽ ἑαυτά; καὶ πῶς, ἃ μὴ τάδε ἐστίν; ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός; τίσιν οὖν; κινουμένοις συμβέβηκεν. ἀδύνατον τοίνυν τὰ οὕτω μὴ ὄντα κινεῖσθαι, εἰ δὲ τοῦτο, ἀδύνατον καὶ τὴν γένεσιν κίνησιν εἶναι. οὐκοῦν οὐδὲ κινεῖται οὐδὲ ἠρεμεῖ τὸ μὴ ὄν· οὐδὲ γὰρ ἐν τόπῳ. οὐ μόνον δὲ ἡ γένεσις οὐκ ἔστι κίνησις, ἀλλ᾽ οὐδὲ ἡ φθορά· κινήσει γὰρ ἢ κίνησίς ἐστιν ἐναντίον ἢ ἠρεμία, εἰ δὲ κίνησις ἡ φθορά, ἡ γένεσις εἴη ἂν ἢ κίνησις ἢ ἠρεμία. συλλογίσασθαι δὴ λοιπὸν ἅπαντα χρὴ τὰ εἰρημένα· πᾶσα κίνησις μεταβολή, πᾶσα μεταβολὴ ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον ἢ κατ᾽ ἀντίφασιν, |
πᾶσα ἄρα κίνησις ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον ἢ κατὰ ἀντίφασιν. ἀλλὰ μὴν 350
οὐ κατ᾽ ἀντίφασιν, εἰς ἐναντίον ἄρα ἐξ ἐναντίου. ἐναντία δὲ λέγω τὰ καταφάσει δηλούμενα, οὕτω δὲ ἐπὶ τῶν κινήσεων δηλοῦται καὶ τὰ λεγόμενα κατὰ στέρησιν, τὸ γυμνόν, τὸ ἀγράμματον.

2. Ἐπισκεπτέον τοίνυν τὰς κατηγορίας ἡμῖν, ἐν ὁπόσοις ἐστὶν ἐναντίωσις· κατ᾽ ἐκείνας γὰρ μόνας γίνεσθαι τὴν κίνησιν ἀναγκαῖον. πρῶτον τοίνυν κατ᾽ οὐσίαν οὐκ ἔστι κίνησις· οὐδὲν γάρ ἐστιν ἐναντίον οὐσίᾳ· οὐδὲ γὰρ ἡ

---

3 καὶ τὸ ἐναντίον W ἂν σημαίνοι ἂν τὴν S 4 λέγω δὲ κτλ.] cf. Simpl. 814,1 sqq. 5 μὲν ὄντος SL: μένοντος M: ὄντος W 6 post φθορᾶς add. ἐπιδείκνυμεν WSL 7 ταῦθ MW: τοῦθ᾽ SL 9 τὸ ψεῦδος] cf. Simpl. 815,25 ὢν M_1 10 σύνθεσιν ἢ διαίρεσιν MW, Spengel e coni.: σύνθεσις ἢ διαίρεσις S: συνθέσεις καὶ διαιρέσεις L 11 δυεῖν M: δυοῖν WSL κεκινεῖσθαι L (unde κινεῖσθαι Spengel) δή W 12 αὐτὸ τὸ] τὸ αὐτὸ SL_2 17 κινοῖντο L (κινοῖτο a) καθ᾽ ἑαυτά MW: καθ᾽ ἑτά S: καθ᾽ αὐτά L 18 τίσιν (quod spectat ad συμβεβηκός) MWL_2a: τόσην SL_1: τοῖς Spengel 21 ἡ γένεσις κτλ.] cf. Simpl. 819,20 sqq. ἢ κίνησίς] sic I Aristot. 225a 33: ἡ κίνησις EH: κίνησις F 22 φορά S ἡ γένεσις WL_2a: ἢ γένεσις MSL_1 ἢ κίνησις MWS_2L_2a: ἡ κίνησις S_1L_1 24 ἐξ] οὐκ ἐξ M 28 τὸ γυμνόν] cf. Alexander apud Simpl. 832,7 29 ὁπόσοις MW (similiter ἐν τούτοις et ἐν αὐτοῖς Alexander apud Simpl. 830,1 sq.): ὁπόσαις SL 31 οὐδὲ γὰρ —(170,18) κινούμενον] multa hinc exscripsit Simpl. 833,20 sqq.

στέρησις τῷ εἴδει, τοῦτο γὰρ ἐν τοῖς πρώτοις ἁπλούστερον συνεχωρεῖτο· 350 ἀπουσία γάρ τις ἡ στέρησις καὶ μὴ ὄν, οὐκ ὂν ἐναντίον τῷ ὄντι· τὸ γὰρ ἐκ σπέρματος τὸ ζῷον γίνεσθαι λέγοντας οἴεσθαι τὴν μεταβολὴν ἐξ οὐσίας εἰς οὐσίαν κίνησιν ἐπιδεικνύναι, πάλιν ἐπὶ τὴν γένεσιν καταφερομένων ἐστίν, ἣν οὐκ οὖσαν κίνησιν ἀπεδείξαμεν· τί γάρ ἐστι τὸ κινούμενον ἐν τῇ τοιαύτῃ μεταβολῇ· οὐκ ἔσται γὰρ τὸ ζῷον (οὐ γὰρ ἔστι πω, γίνεται γάρ) οὔτε τὸ σπέρμα (οὐ γὰρ ὑπομένει· διαφθείρεται γάρ)· πῶς γὰρ ἐναντίον τὸ σπέρμα τῶν ζῴων; ἐξ ἐναντίων δὲ ἡ κίνησις εἰς ἐναντία. ἀλλὰ φήσαι τόδε⟩ τις ἂν ἴσως 'ὅταν ὕδωρ εἰς πῦρ μεταβάλλῃ, κίνησις ἂν γένοιτο κατ' οὐσίαν· ἐξ ἐναντίων γὰρ εἰς ἐναντία'. πρὸς δὲ τοῦτο ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἀντιλέγει ἐνίας μὲν ποιότητας τοῦ πυρὸς ἐνίαις ποιότησι τοῦ ὕδατος ἐναντίας εἶναι διδούς, οἷον τὴν ψυχρότητα καὶ ὑγρότητα τῇ ξηρότητι καὶ θερμότητι, οὐ μὴν αὐτό γε τὸ πῦρ ὅλον τῷ ὕδατι· καὶ γὰρ ἐν ἄλλαις ποιότησιν ἑκατέρῳ τούτων τὸ εἶναι. ἐγὼ δὲ καὶ τὴν ὑπόθεσιν οἶμαι ψευδῆ· πῦρ γὰρ εἰς ὕδωρ μεταβάλλειν ἀμήχανον μὴ πρῶτον εἰς ἀέρα με|ταβάλλον, 351 ἅπερ φανερῶς οὐδὲ ἐναντία. τί δὲ ὅλως τὸ κινούμενον ἐν ταῖς τοιαύταις μεταβολαῖς; οὔτε γὰρ τὸ ὕδωρ, ὃ φθείρεται, οὔτε τὸ πῦρ, ὃ μήπω ἐστίν· ὃ δέ ἐστιν μετὰ τὴν κίνησιν κεκινημένον, τοῦτ' ἦν πρότερον τὸ κινούμενον. ὅτι μὲν οὖν κατ' οὐσίαν οὐκ ἔστι κίνησις, καὶ ἐκ τούτων δῆλον.

Ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὸ πρός τι· μεταπίπτει γὰρ ἄνευ τοῦ γενέσθαι περὶ αὐτὸ καὶ τὴν τυχοῦσαν μεταβολήν· γίνεται γὰρ ὁ κίων δεξιὸς οὐδὲν αὐτὸς μεταβάλλων ἐμοῦ μεταστάντος καὶ τὰ δέκα διπλάσια μηδεμίαν λαβόντα προσθήκην τῶν πέντε αὐτοῖς ἀντιτεθέντων καὶ ἡ πρότασις ποτὲ μὲν ἀληθής, ποτὲ δὲ ψευδὴς τῶν πραγμάτων μεταπιπτόντων, ἃ σημαίνεται ὑπ' αὐτῆς· τὸ γὰρ 'ἡμέρα ἐστίν' ἀξίωμα τὸ αὐτὸ μὲν καὶ ὡσαύτως ἔχον ἀληθὲς μὲν οὔσης ἡμέρας, ψεῦδος δὲ ἐπιγινομένης νυκτός. εἰ δὲ κίνησις μὲν πᾶσα διά τινος μεταβολῆς καὶ τροπῆς αὐτοῦ τοῦ κινουμένου, τὰ πρός τι δὲ οὐχ οὕτως καὶ προσγίνεται καὶ ἀπογίνεται, οὐκ ἂν δήπου κίνησις εἴη κατὰ τὸ πρός τι.

Ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν. τί δήποτε; ὅτι τὸ ποιεῖν ὑπὸ τὸ κινεῖν ἐστιν καὶ τὸ πάσχειν ὑπὸ τὸ κινεῖσθαι, οὔτε δὲ κινεῖν ἔστιν

---

1 ἐν τῷ πρώτῳ Simpl. 2 οὐκ ὂν] τὸ δὲ οὐκ ὂν W 3 γενέσθαι S τὴν μεταβολὴν M: τὴν τοιαύτην μεταβολὴν WSL (e Simpl. 833,29; at cf. infra v. 18) 5 ἐστι M: ἔσται Simpl.: ἐστι καὶ WSL 6 ἔστι πω scripsi: ἐστὶν τὸ MSL$_1$: ἐστι W: ἐστιν L$_2$a 8. 9 φήσαι τόδε τις ἂν scripsi: φήσαι τό τις ἂν M: φήσαι τις ἂν S$_2$: φῆσαί τις ἂν S$_1$L$_2$a: φησί τις ἂν L$_1$: φαίη ἄν τις W 9 μεταβάλλει L κίνησιν a 10 πρὸς τοῦτο δὲ SL Ἀλέξανδρος κτλ.] eadem fere sine auctoris nomine adfert Simpl. 834,7 sqq. 12 ξυρότητι M 14 ἑκατέρῳ MW: ἑκατέρου SL: ἑκατέρων Laur. 85,14 18 μετὰ] κατὰ S 22 μεταβάλλον S δέκα διπλάσια W: δεκαπλάσια MSL: 'fort. δεκαπλάσια διπλάσια' Spengel 23 μὲν MW, Simpl. 835,1: om. SL 24 ἃ] καὶ M αὐτῆς] αὐτοῦ Par. 1888 (in W compendium ambiguum) 25 ἡμέρα MWa: ἡμέτερον SL μὲν om. W ἀληθὴς L 26 ἐπιγινομένης M: ἐπιγενομένης WSL 30 καὶ M et Aristot. 225b 14: ἢ WSL$_2$a: οὖν ἢ L$_1$ (quod ex οὐδὲ ortum esse videtur) τὸ ποιεῖν—(31) κινεῖσθαι] cf. Alexander apud Simpl. 837,29 sq.

κατὰ τὸ κινεῖν οὔτε ἔτι μᾶλλον κατὰ τὸ κινεῖσθαι· καὶ γὰρ εἰπεῖν τοῦτο 351 γελοῖον καὶ νοῆσαι πολλῷ γελοιότερον· Ἀριστοτέλης δὲ καὶ πλείω προσάγει τῇδε τῇ ὑποθέσει τὰ δυσχερῆ. μεταβολῆς γὰρ μεταβολὴν καὶ κινήσεως κίνησιν παραδέχεσθαι πρᾶγμα ἀνεπινόητον παντελῶς. πρῶτον μὲν γὰρ εἰς ἄπειρον βαδιεῖται καὶ ἔσται ἀεὶ ἄλλη πρὸ ἄλλης, ἔπειτα καὶ ἠρεμεῖν οἷόν 352 τε ἔσται τὴν κίνησιν καὶ κινεῖσθαι, ἔπειθ᾽ ὑποκείμενόν τι καὶ τόδε εἶναι, ὥσπερ τὸ σῶμα κινούμενον ἢ τὴν ψυχήν. ἔτι ἄλλο τὸ κινούμενον καὶ ἡ κίνησις· ἄλλο γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ κίνησις καὶ ἄλλο ἵππος καὶ δρόμος· † ἄλλο ἂν καὶ ἡ κινουμένη κίνησις εἴη κινήσεως, ὥσθ᾽ ἅμα τε κίνησιν καὶ οὐ κίνησιν * * τὸ γελοῖον φέρεσθαι τὴν ἀλλοίωσιν ἢ τὴν φορὰν ἀλλοιοῦσθαι ἢ τὴν αὔξησιν τούτων θάτερον ὑπομένειν· ταῦτα γὰρ πάντα ἐν ὑποκειμένοις ἑτέροις καὶ οὐδ᾽ ἔστιν ὅλως καθ᾽ ἑαυτά, κατὰ συμβεβηκὸς μέντοι μεταβάλλειν τὴν μεταβολὴν καὶ κινεῖσθαι τὴν κίνησιν λέγειν ἐνδέχεται, οἷον, εἰ συμβαίη τινὶ τρέχοντι ὑγιάζεσθαι, λέγοιμεν ἂν τὸν δρόμον ὑγιάσθαι τινὰ μεταβολήν, οὐχ ὅτι ὁ δρόμος αὐτός, ἀλλ᾽ ὅτι ἄνθρωπος, ᾧ συμβέβηκεν ὁ δρόμος. ἀλλὰ τὰς κατὰ συμβεβηκὸς κινήσεις ἀφεῖμεν πάλαι. φανερὸν τοίνυν, ὅτι κατὰ τρεῖς κατηγορίας μόνας εἰσὶν αἱ κινήσεις, κατὰ τὸ ποιόν, κατὰ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποῦ· καὶ γὰρ ἐναντιώσεις ἔνι τούτων ἑκάστῃ. τὴν μὲν οὖν κατὰ τὸ ποιὸν κίνησιν ἀλλοίωσιν ὀνομάζομεν (λέγω δὲ ποιὸν οὐχ ὡς λέγομεν ποιὸν τὴν ἐν τῇ οὐσίᾳ διαφοράν, τὸ λογικὸν ἢ τὸ πεζὸν ἢ τὸ πτηνὸν ἢ τὸ ἔνυδρον, ἀλλὰ τὸ κατὰ παθητικὴν ποιότητα μόνην, οἷον ψυχρότητα λευκότητα θερμότητα μελανίαν), τὴν δὲ κατὰ τὸ ποσὸν κίνησιν ἑνὶ μὲν οὐκ ἔχομεν ὀνόματι προσαγορεῦσαι· καθ᾽ ἑκάτερον δὲ αὔξησις καὶ φθίσις, ἡ μὲν εἰς τὸ πλεῖον μέγεθος αὔξησις, ἡ δὲ ἐκ τούτου φθίσις· ἡ δὲ κατὰ τόπον κίνησις καὶ τὸ κοινὸν καὶ τὸ ἴδιον

---

2 γελοιότερον MW: γελοιώτερον SL   πλείω] cf. Simpl. 842,5   3 μεταβολῆς] μεταβολῇ W   4 post παραδέχεσθαι add. ἀνάγκη W   4. 5 εἰς ἄπειρον κτλ.] ex Alexandro; cf. Simpl. 845,15 sq.   5 πρὸ M_2WL: πρὸς M_1S   7 post ἔτι ins. εἰ (sec. Simpl. 854,17) Spengel   8 ὁ δρόμος S   9 ἄλλο] locus corruptus aut mancus   10 κίνησιν utrobique M: κίνησις WSL; cf. Simpl. 854,16 sqq. quaeque ibi adnot. Diels   lacunam, cuius vestigia solus M servavit, sic fere explendam puto: κίνησιν ⟨εἶναι· καὶ (vel ἔτι) τοῦ⟩το γελοῖον: κίνησίς ἐστι γελοῖον SL: κίνησίς ἐστι καὶ γελοῖον δὲ W: ἔτι γελοῖον ci. Spengel   13 μέντοι] μὲν Laur. 85,14 et E Aristot. $226^{a}21$: μόνον H: μόνως FI; cf. Simpl. 857,16 ubi μὲν ὡς (ὡ in ras.) cod. M   post μέντοι in M (et Laur. 85,14) sine ullo signo inserta leguntur Aristotelis verba ($225^{b}21$) μεταβολῆς μεταβάλλειν ($226^{a}16$) οὐδέ τις τινός (quae a Bekkeri textu his locis discrepant: 25 εἰς om.—ἀντικείμεναι—35 εἰ ὑστεραίᾳ—$226^{a}2$ ἀλλὰ τὸ γινόμενον ἤδη-5. 6 οὖν γίνεσθαι—6 οὐδέν—10 δεῖ ὕλην—14 εἰς τόδε om.—καὶ om.—καὶ πῶς—15 ἡ om.)   15. 16 ὅτι ὁ ἄνθρωπος W   17 πάλαι WL_2a: πάλιν MSL_1 εἰσὶν αἱ MW: εἰσὶ SL   18 καὶ τὸ ποσὸν HI Aristot. $226^{a}24$: καὶ κατὰ τὸ ποσὸν F: καὶ ποσὸν E (et libri optimi Metaph. $1068^{b}17$)   ἐναντιώσεις MWSL_1: ἐναντίωσις L_2a   19 ἔνι ML_2: ἔνιαι SL_1: ἐν W, Aristot. $226^{a}25$, at om. Metaphys. l. c.: ἐνὶ a   21 ἢ τὸ πτηνὸν om. SL (cf. Simpl. 898,6 sq.)   22 θερμότητα, λευκότητα SL   23. 24 καθ᾽ ἕτερον EH Aristot. $226^{a}30$ 24 πλεῖον] τέλειον Par. 1888 margo (ex Aristot. $226^{a}31$)   25 τούτων SL

ἀνώνυμος, ἔσται δὲ καλουμένη φορὰ τό γε κοινόν. καίτοι γε οὐκ ἀγνο- 352
οῦμεν, ὅτι φέρε|σθαι ταῦτα μόνα κυρίως φαμέν, ὅσα μὴ ἐφ' ἑαυτοῖς 353
ἔχει τὸ στῆναι καὶ ὅσα μὴ αὐτὰ ἑαυτὰ κινεῖ κατὰ τόπον, ὥσπερ τὰ ἄψυχα. ἀλλὰ περί γε τῆς ἀλλοιώσεως καὶ τοῦτο μᾶλλον ἐπισκεπτέον, ὅταν εἰς τὸ λευκότερον ἐκ λευκοῦ μεταβάλλῃ τὸ σῶμα ἢ τοὔμπαλιν ἐκ τοῦ μᾶλλον εἰς τὸ ἧττον λευκόν, πῶς ἂν γένοιτο τηνικαῦτα ἐξ ἐναντίων εἰς ἐναντία ἢ καὶ τὸ μᾶλλον λευκὸν καὶ τὸ ἧττον μίξει τῶν ἐναντίων ἐστίν· μᾶλλον γὰρ λευκὸν τὸ ἐλάττονος μετέχον μέλανος καὶ ἧττον λευκὸν τὸ πλείονος. ὅταν μὲν οὖν ἁπλῶς εἰς τὸ λευκὸν ἐκ τοῦ μέλανος μεταβάλῃ, ἐκ τοῦ ἁπλῶς ἐναντίου κινεῖται εἰς τὸ ἐναντίον, ὅταν δὲ ἐπὶ τὸ λευκότερον ἐκ τοῦ λευκοῦ, ἐκ τοῦ πως ἐνυπάρχοντος ἐναντίου· τῷ γὰρ ἧττον λευκῷ τὸ μέλαν πως ἐνυπάρχει. ὅτι μὲν οὖν αὗται τρεῖς μόναι κινήσεις εἰσὶν κατὰ τρεῖς μόνας κατηγορίας, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων· ἀκίνητον δὲ λέγεται τό τε ὅλως ἀδύνατον κινηθῆναι, ὥσπερ ὁ ψόφος ἀόρατος καὶ τὸ ἐν πολλῷ χρόνῳ μόλις κινούμενον, ὃ καὶ δυσκίνητον ἄν τις εἴποι, καὶ ὃ βραδέως ἄρχεται τῆς κινήσεως, ὡς λέγομεν ἀοργήτους τοὺς βραδέως ἀρχομένους ὀργίζεσθαι. λέγεται δὲ ἀκίνητον καὶ τὸ πεφυκὸς μὲν κινεῖσθαι καὶ δυνάμενον, μὴ κινούμενον δέ, ὅτε πέφυκεν καὶ ὡς πέφυκεν, ὅπερ ἠρεμεῖν καλῶ τῶν ἀκινήτων μόνον. στέρησις γὰρ ἠρεμία κινήσεως· ἡ στέρησις γὰρ τῶν πεφυκότων καὶ ὡς πεφύκασιν.

3. Ἐπειδὴ δὲ πᾶσα μεταβολὴ ἐν τοῖς ἀντικειμένοις, ὡς ἐπεδείξαμεν, τὰ δὲ ἀντικείμενα τά τε ἐναντία καὶ ἡ ἀντίφασις, ἀντιφάσεως δὲ οὐδὲν μέσον, φανερὸν ὅτι ἐν τοῖς ἐναντίοις τὸ μεταξύ. μεταξὺ δέ ἐστιν, εἰς ὃ πέφυκεν πρότερον ἀφικνεῖσθαι τὸ μεταβάλλον ἢ εἰς | ὃ ἔσχατον μεταβάλλει, 354
ὅταν μεταβάλλῃ συνεχῶς κατὰ φύσιν. ἐν ἐλαχίστοις δέ ἐστι τὸ μεταξὺ τρισίν· δυοῖν γάρ τινων * * * των μεταξύ· μεταβάλλειν δὲ λέγεται συνεχῶς τὸ μηδὲν μήτε τοῦ χρόνου διαλεῖπον μήτε τοῦ πράγματος, ἐν ᾧ κινεῖται· οἷον μελῳδῶν τις μετὰ τὴν ὑπάτην φθέγξαιτο τὴν νήτην εὐθύς· οὗτος μὲν γὰρ τοῦ χρόνου οὐδὲν διέλιπε, τοῦ πράγματος δέ, ἐν ᾧ κινεῖται.

1 ἔστω W (ex Aristot. 226a 33) γε (ante οὐκ) om. L (et E_1F Aristot. 226a 35; ceteri variis locis collocant) 2 μόνον EH Aristot. 226a 35 ἐφ' ἑαυτοῖς] sic FH Aristot. ib.: ἐφ' αὑτοῖς E: ἐπ' αὐτοῖς I 6 τοῦ μᾶλλον κτλ.] cf. Simpl. 864,15 (ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Θεμίστιος) γένοιτο M: γίνοιτο WSL 9. 10 μεταβάλῃ M: μεταβάλλῃ WSL 10 ἐπὶ τὸ] ἐπὶ S 11 ἐναντία ἐνυπάρχοντος W_1 15 μόλις] sic E Aristot. 226b 11; μόγις FHI εἴπῃ M 16 τῆς om. S ὡς λέγομεν — (17) ὀργίζεσθαι] exscr. Simpl. 865,27 sq. 18 καὶ ὡς πέφυκεν om. L καὶ οὗ καὶ ὡς Aristot. 226b 14 21 Ἐπειδὴ — (23) μεταξύ] Aristot. 227a 7—10 δὲ om. L τοῖς om. a 22 τά τε] τὰ E Aristot. et Metaphys. 1069a 3 ἡ ἀντίφασις] ἀντίφασις E Aristot. et Metaphys. l. c.: τὰ κατὰ ἀντίφασιν EHI 23 φανερὸν δὲ ὅτι S 24 πρότερον] sic Metaphys. l. c.: πρῶτον Aristot. 226b 24 (et margo Paris. 1888) 25 συνεχῶς κατὰ φύσιν M: συνεχῶς καὶ κατὰ φύσιν WSL: κατὰ φύσιν συνεχῶς Aristot. 226b 25 26 τῶν M: τὸ WSL: lacunam expleas aut ⟨ἑκατέρωθεν ὄν⟩των (cf. Simpl. 871,23) aut ⟨ἐσχά⟩των scribendo δὲ] γὰρ L 27 μήτε — μήτε] Themistium in Aristotele 226b 28 ἢ τοῦ χρόνου legisse Diels coni. ad Simpl. 872,25 τοῦ ante χρόνου om. S 28 τις] puto ⟨ἄν⟩ τις legendum esse; οἷον ⟨εἰ⟩ Spengel 29 ἔλιπε L κεῖται S

μᾶλλον δὲ τοῦτο δῆλον ἐν ταῖς κατὰ τόπον μεταβολαῖς· οὐ γὰρ οἱ πηδῶντες 354 πένταθλον κινοῦνται συνεχῶς, ὅτι τοῦ διαστήματός τι διαλιμπάνουσιν, ἐν ᾧ κινοῦνται· ἢ τοῦτο οὐχ ἁπλῶς θετέον; οὕτως γὰρ ἂν οὐδὲ τοὺς ἁμιλλωμένους ἵππους εἴποιμεν ἂν κινεῖσθαι συνεχῶς. ἀλλὰ χρόνῳ μᾶλλον ἀφοριστέον τὴν κίνησιν τὴν συνεχῆ καὶ τῷ μηδὲν αὐτοῦ διαλείπεσθαι, ἐπεὶ τοῦ γε πράγματος, ἐν ᾧ κινεῖται, τάχ' οἷόν τε καὶ διαλείπειν καὶ συνεχῶς οὐδὲν ἧττον φαίνεσθαι μεταβάλλοντα, αὐτὸ δὲ καθ' αὑτὸ τὸ συνεχὲς ἀκριβέστερον ἀφοριστέον.

Ἐπεὶ τοίνυν τοῦ συνεχοῦς κοινότερον τὸ ἐχόμενον, τοῦ δὲ ἐχομένου τὸ ἐφεξῆς, πρῶτον τὸ ἐφεξῆς διδακτέον. ἐφεξῆς τοίνυν ἐστὶ ταῦτα ἀλλήλοις, ὧν μεταξὺ μηδὲν ἕτερον ὁμογενές. ἄλλο μὲν γάρ τι τῶν ἐφεξῆς οὐδὲν κωλύεται εἶναι μέσον, ὁμοειδὲς δὲ οὐχ οἷόν τε, οἷον οἰκίαι ἐφεξῆς, ὧν μή ἐστιν οἰκία μεταξύ, γραμμαί, ὧν μὴ γραμμή, ἄνθρωποι, ὧν μὴ ἄνθρωπος. τὸ δὲ ἐφεξῆς ἀεὶ δεύτερόν τι καὶ μετ' ἄλλο τι πρῶτόν ἐστι· πρῶτον δὲ ἢ τῇ θέσει, ὡς ἐπὶ τῶν γραμμῶν ἢ τῶν οἰκιῶν, ἢ τῷ εἴδει, καθάπερ ἐπὶ μονάδος τε καὶ δυάδος ἐφεξῆς δυὰς μονάδι (οὐδεὶς γὰρ ἄλλος ἀριθμὸς | μεταξύ), ἢ τῇ τάξει· πρῶτον τῇ τάξει τὸ προοίμιον τῆς διηγήσεως 355 καὶ ἐφεξῆς ἡ διήγησις τῷ προοιμίῳ· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν ὁμοειδὲς μεταξύ. τὸ μὲν οὖν κυρίως ἐφεξῆς τοιοῦτον, ἤδη δὲ λέγεται ἐφεξῆς καὶ ὁμογενῆ μέν, οὐχ ὁμοειδῆ δὲ πολλάκις· ἐφεξῆς γὰρ ὁ ἀγὼν τῇ πομπῇ καὶ τὸ νυμφαῖον τῷ γυμνασίῳ.

Ἐχόμενον δέ ἐστιν, ὃ πρὸς τῷ ἐφεξῆς τινος εἶναι κατά τινα τῶν εἰρημένων τρόπων καὶ ἅμα τὸ πέρας ἔχει τῷ ἐκείνου πέρατι. τούτων δὲ τὰ μὲν λέγεται μόνον, ὡς ὁ παρελθὼν χρόνος τοῦ μέλλοντος, τὰ δὲ καὶ ἅπτεται, ὡς τὰ σώματα. ἅπτεται δέ, ὧν τὰ ἄκρα ἅμα, ἄκρα δὲ λέγω τὰ πέρατα. ὅταν μὲν οὖν δύο ᾖ ταῦτα τὰ πέρατα, τότε ἔχεσθαι μὲν ἀλλήλων λέγεται καὶ εἶναι ἐφεξῆς, οὐκέτι δὲ εἶναι συνεχῆ· ὅταν δὲ ἓν γένηται τὰ δύο πέρατα αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ἐφεξῆς, τότε γίνεται συνεχὲς καὶ ἓν τὸ ὅλον. γίνεται δὲ οὐ πάντα τὰ ἐχόμενα συνεχῆ, ἀλλ' ὅσα ἓν γίνεσθαι πέφυκεν· ἅπτεται γὰρ τὸ ξύλον τοῦ λίθου, ἀλλ' οὐκ ἂν γένηται συνεχές. οὐ δεῖ δὲ ἀγνοεῖν, ὅτι κυρίως συνεχῆ γίνεται, ὧν ἡ ἁφὴ σύμφυσιν ἀπεργάζεται, ὡς ἐπὶ τῶν γραμμῶν καὶ τῶν ἐγκεντριζομένων φυτῶν καὶ τοῦ χρόνου, γίνεται δὲ καὶ ἐπὶ τεχνήσεώς τινα συνεχῆ, οἷον ξύλα γόμφοις ἢ κόλλῃ, ἅπερ

1 post κατὰ τόπον add. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις Aristot. 226b31 praeter I οὐ M: οὐδὲ WSL 6 γε om. W διαλειπεῖν L 7 τὸ καθ' αὑτὸ συνεχὲς L 9 δὲ om. S 12 οἰκίαι L_2a: οἰκία $MWSL_1$ 14 μετ' MW: μὴ SL_1: οὐ L_2a ἄλλο τι scripsi: ἄλλον M: ἄλλο WSL 15 τῶν (ante γραμμῶν) om. S τῷ εἴδει scripsi sec. EH Aristot. 226b35, Metaphys. 1068b31, Simpl. 874,28: τῇ θέσει M: τῇ φύσει WSL et FI Aristot. 16 τε om. L 17 προοίμιον] cf. Simpl. 875,2 19 ἤδη] ἢ δὴ margo S ὁμογενὴς S: ὁμογενῆς L 20 ὁμοειδῆς S_2 ἐφεξῆς — (21) γυμνασίῳ] exscr. Simpl. 876,18 sq. (ὁ Θεμίστιος) 21 νύμφαιον L 22 πρὸς τὸ τῷ SL 23 τρόπον Wa 27 δὲ (post ὅταν) om. S 30 γένηται] 'immo γένοιτο' Spengel 31 γίνεται συνεχῆ SL 32 ἐγκεντριζομένων φυτῶν] cf. Simpl. 878,20 33 καὶ δι' ἐπιτεχνήσεως W οἷον — (174,1) συνεχῆ om. S

οὐδὲ συνεχῆ κυρίως. φανερὸν τοίνυν, ὃ προειρήκαμεν, ὅτι πρῶτον τὸ 355 ἐφεξῆς εἶναι τοῦ ἔχεσθαι· τὸ μὲν γὰρ ἐχόμενον ἀνάγκη ἐφεξῆς εἶναι, τὸ δὲ ἐφεξῆς οὐ πᾶν ἔχεσθαι· διὸ καὶ πρότερον τῷ λόγῳ τὸ ἐφεξῆς· ἐν πλείοσι γὰρ ὥσπερ γένος· καὶ γὰρ ἐν ἀριθμοῖς τὸ ἐφεξῆς, τὸ δὲ ἔχεσθαι ἀλλήλων οὐκ ἔστιν. πάλιν τὸ ἔχεσθαι πρότερον τοῦ | συνέχεσθαι· δεῖ 356 γὰρ ἅψασθαι πρότερον, εἰ συμφύσεται. δῆλον οὖν, ὅτι, ἐν οἷς οὐκ ἔστιν ἁφή, οὐδὲ σύμφυσις ἐν τούτοις ἐστίν. οὐ μέντοι γε ἐν ἅπασιν, ἐν οἷς ἔστιν ἁφή, καὶ σύμφυσις ἤδη γενέσθαι δύναται· καὶ γὰρ τὸν Ἐπειὸν ἅψασθαί φησιν Ὅμηρος τῆς ἡμιόνου, ἀλλὰ συμφυῆναί γε ἡμιόνῳ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδέχεται. εἰ τοίνυν ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν καὶ οὐ ταὐτὸν τὸ ἐφεξῆς καὶ τὸ ἅπτεσθαι, οὐκ ἂν εἴη ταὐτὸν στιγμῇ μονάς. κατὰ μὲν γὰρ στιγμὴν ἅψασθαι δυνατόν, κατὰ μονάδα δὲ οὐκ ἐνδέχεται, ἀλλ' ἐν ταῖς μονάσιν τὸ ἐφεξῆς. τὸ δὲ ἅπτεσθαι οὐκ ἔστι· καὶ σημείων μέν ἐστι μεταξὺ γραμμή, μονάδων δὲ οὐδέν, ἀλλ' οὐδὲ δυάδος καὶ μονάδος. δῆλον οὖν, ὅτι τὸ μὲν ἅπτεσθαι ἐν τοῖς θέσιν ἔχουσιν μόνοις, τὸ δὲ ἐφεξῆς καὶ ἐν τοῖς μὴ ἔχουσι θέσιν, ὥσπερ καὶ τὸ ἐχόμενον.

4. Μία δὲ κίνησις λέγεται πλεοναχῶς· τὸ γὰρ ἓν πολλαχῶς λέγομεν. γένει μὲν οὖν μία κίνησις καὶ τῇ αὐτῇ κατηγορίᾳ, οἷον φορὰ πᾶσα πρὸς φοράν (ἐν γὰρ τῷ ποῦ), ἀλλοίωσις πρὸς ἀλλοίωσιν (ἐν γὰρ ποιότητι). εἴδει δὲ μία ἐν ταὐτῷ τῆς κατηγορίας εἴδει, ὅταν ἄτομον ᾖ καὶ πρῶτον ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν, ὡς λεύκανσις ἔχει πρὸς λεύκανσιν· ἡ γὰρ λευκότης ἓν εἶδος καὶ ἄτομον. εἰ δ' ἔστιν ἅττα, ἃ καὶ γένει ἅμα † γὰρ καὶ εἴδει, δῆλον ὅτι ἔστι τις κίνησις πῶς μὲν εἴδει μία, πῶς δὲ οὔ. ζητήσειε δ' ἄν τις, εἰ μία κίνησις αὕτη τῷ εἴδει, ὅταν εἰς ταὐτὸν ἐκ ταὐτοῦ μεταβάλλῃ ταὐτὸν κινούμενον· εἰ γὰρ ἁπλῶς τοῦτο συγχωρηθείη καὶ τούτῳ τὴν αὐτὴν κίνησιν τῷ εἴδει ὁριζόμεθα, | ἔσται ἡ κυκλοφορία τῇ εὐθυφορίᾳ ταὐτὸν 357 κατ' εἶδος· δύναται γὰρ ταὐτὸν ἐπὶ ταὐτὸν ἐκ ταὐτοῦ ποτὲ μὲν ἐπὶ εὐθείας κινεῖσθαι, ποτὲ δὲ ἐπὶ περιφεροῦς. ἢ καλῶς ἐθέμεθα μίαν τῷ εἴδει γίνεσθαι κίνησιν, ὅταν ἄτομον εἶδος ᾖ, καθὸ γίνεται; ἡ δὲ εὐθεῖα

1 ὅτι om. L2a πρῶτον] 'scrib. πρότερον' Spengel; at cf. Simpl. 879,8 πρῶτόν ἐστι τὸ ἐφεξῆς τοῦ ἁπτομένου 2 εἶναι om. W ἐφεξῆς ἀνάγκη E Aristot. 227a 18. 19 6 συμφύσεται WSL, Aristot. 227a 25: συμφύεται M 6. 7 οὐκ ἔστιν οὐδὲ σύμφυσις Aristot. 227a 26 (sed οὐκ ἔστιν om. II); cf. Simpl. 879,31 sq. 8 Ἐπειὸν] Hom. Il. XXIII, 666 9 συμφῦναί γε SL 11 στιγμή] στιγμὴ SL 12 κατὰ δὲ μονάδα W 15 μόνον W 16 θέσιν om. W 17 πλεοναχῶς MW: πολλαχῶς SL (ex Aristot. 227b 3 vel Simpl. 881,18) 18 γένει — (19) ποιότητι] exscr. Simpl. 882,7 sqq. καὶ] ἡ ἐν Simpl. 19 τῷ ποῦ WSL: τὸ ποῦ M: τῇ ποῦ κατηγορίᾳ Simpl.: fortasse τῇ ποῦ vel τόπῳ scribendum 20 εἴδει δὲ κτλ.] cf. Simpl. 882,13 sqq. 21 λευκότης] λεύκανσις coni. Spengel; at cf. Simpl. 882,26 22 ἃ καὶ γένει ἅμα γὰρ καὶ εἴδει] sic M: γὰρ (in quo γίνεται latere recte perspexit Diels) om. SL et (ἃ καὶ γένη ἅμα καὶ εἴδη ἐστὶ) W (ex Aristot. 227b 12) 23 τίς κίνησις MS: τὶς κινήσει W: τῆς κινήσεως L; de Aristotelis verbis cf. Torstrik Philol. XII, 527 et Bonitz *Aristotel. Studien* I, 241 adn. 1 24. 25 ταὐτὸ W: τὸ αὐτὸ Aristot. 227b 15 27 κατ' εἶδος] cf. quae adnot. Diels ad Simpl. 883,24 δύναται — (29) γίνεται] exscr. Simpl. 883,22 sqq. ταὐτὸ ἐπὶ ταὐτὸν S: ταὐτὸ L

γραμμὴ καὶ ἡ περιφερὴς διαφέρουσι κατ' εἶδος ἀλλήλων. γένει μὲν οὖν 357 καὶ εἴδει κίνησις τοῦτον τὸν τρόπον γίνεται μία παρὰ τὴν διαφορὰν τῶν πραγμάτων, ἐν οἷς γίνονται, ἀριθμῷ δὲ μία καὶ κυρίως μία πῶς ἂν εἴη κίνησις, ἐπισκεπτέον.

Ἐπεὶ τοίνυν τρία λέγομεν εἶναι περὶ τὴν κίνησιν, ἣν ὁριζόμεθα, τό τε κινούμενον (οἷον τὸν ἄνθρωπον ἢ τὸ ἄστρον) καὶ καθὸ κινεῖται (τοῦτο δὲ διττόν, ἢ πάθος ἢ τόπος) καὶ ὅτε κινεῖται (τοῦτο δέ ἐστιν ὁ χρόνος), δεῖ τὴν μίαν κίνησιν τῷ ἀριθμῷ ἕκαστον τούτων ἔχειν ἓν ἀριθμῷ, τό τε εἶδος, καθ' ὃ γίνεται (οἷον τὴν χρόαν ἢ τὴν γραμμήν) καὶ τὸ κινούμενον (οἷον τὸν Κορίσκον ἢ τὸν Καλλίαν) καὶ τὸν χρόνον ἕνα. εἷς δὲ ὁ συνεχὴς καὶ οὗ μηδὲν διαλείπει. εἰ δέ τι τούτων μὴ κατ' ἀριθμὸν ἓν εἴη, οὐκέτ' ἂν ἡ κίνησις μία φυλάττοιτο, οἷον εἰ Κορίσκος ἅμα βαδίζοι καὶ λευκαίνοιτο· τὸ μὲν γὰρ ὑποκείμενον ἓν καὶ ὁ χρόνος εἷς καὶ συνεχής, ἀλλὰ δύο, καθ' ἃ ἡ κίνησις, χρῶμα καὶ τόπος, ὥστε οὐδὲ μία κίνησις ἡ τοιαύτη. πάλιν Καλλίας καὶ Σωκράτης ὑγιαζέσθωσαν τὴν αὐτὴν ὑγείαν, οἷον ὀφθαλμίαν· ἀλλ' οὐδ' αὕτη μία κίνησις· δύο γὰρ τὰ ὑποκείμενα. ἀλλὰ δὴ Σωκράτης ὑποκείσθω βαδίζειν μετὰ νουμηνίαν γε καὶ πάλιν ἑβδόμην. ταύτην τοίνυν ὁ χρόνος μόνος οὐκ ἐᾷ γίνεσθαι μίαν τὴν κίνησιν οὐχ εἷς ὢν οὐδὲ συνεχής, ἐπεὶ καὶ ἄλλο ἀτοπώτερον ὑπομείνειεν ἂν ὁ λόγος. εἰ γὰρ εἷς ὁ χθές 358 μου περίπατος καὶ ὃν τήμερον βαδίζω, ταὐτὸν ἔσται τὸ ἐφθαρμένον τῷ ὄντι [ἢ τοῦτο καὶ ἐφ' ὧν συνεχὴς χρόνος;], ἀεὶ γὰρ ἡ προτέρα κίνησις φθείρεται. πῶς οὖν ἔσται μία; ἀλλ' ἴσως οὕτω μία τῷ συνεχεῖ καὶ τῷ πρὸς ἑαυτὴν οἰκειοῦσθαι καὶ τῷ μὴ διασπᾶσθαι τὸ φθειρόμενον τῷ γινομένῳ, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῶν ἐκ διαλείμματος γινομένων. ἀλλ' εἴπερ μία κίνησις πάντως ἓν ἔχειν ὀφείλει κατ' ἀριθμὸν τὸ ὑποκείμενον, ῥέοντα δὲ φαίνεται πάντα τὰ σώματα, οὐδεμία κίνησις ἕξει ταὐτὸν ὑποκείμενον ἀκριβῶς. τοῦτο δὲ καὶ περὶ τῶν ἕξεων ἄν τις διαπορήσειε, πῶς μία ὑγεία οὐχ ἑνὸς ὄντος τοῦ ὑγιαίνοντος. ἢ ταῦτα ἔξω τῆς σκέψεως τῆς προκειμένης; πῶς γὰρ αἱ αὐταὶ μένουσιν οὐσίαι καίτοι συνεχῶς μεταβάλλουσαι, τοῦτο ἀποδοῦναι οὐκ ἔστιν οἰκεῖον τοῦ περὶ κινήσεως λόγου, πλὴν τοῦτό γε παρακείμενον μὴ παρέλθωμεν, ὡς τὴν ἕξιν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ποιεῖν τὴν χθὲς καὶ τὴν τήμερον, οἷον τὴν ὑγείαν ἢ τὴν ἐπιστήμην, οὐδὲν ἄτοπον· συνεχὴς γάρ ἐστι πάσης ἕξεως ὁ χρόνος, τὴν ἐνέργειαν δὲ μίαν οὐκ ἐγχωρεῖ, εἰ μὴ συνεχὴς ἀποδιδοῖτο, τούτῳ δὲ ἀκολουθεῖ τὸ μιᾶς μὲν ἐνερ-

12 βαδίζει M_1 14 χρῶμα WL_2a: χρόνος MSL_1 15 ὑγείαν S: ὑγίειαν MWL 16 αὐτὴ SL 17 βαδίζειν om. M (add. in marg. 1): βαδίζων W γε om. S 19 ὑπομείνοιεν W 21 ἢ] ἢ W, Spengel e coni. ('nisi potius integrum comma ἢ — χρόνος; locum commutavit'): delevi verba utpote ex aporia margini adscripta orta 22 οὖν ἔσται] μὲν οὖν S 23 πρὸς] πρὸ L τῷ μὴ WL_2a: τὸ μὴ MSL_1 26 ante οὐδεμία add. ὥστε W_1 27 ὑγίεια L 29 αὐταὶ] αὐτοὶ M 30 τοῦτο ἀποδοῦναι om. W 31 ante ποιεῖν una littera erasa in M 32 ὑγείαν S: ὑγίειαν MWS 33 μίαν] μίαν εἶναι W 34 συνεχὴς L: συνεχῶς MW: συνεχῶν S ἀποδιδοῖτο scripsi: ἀποδιδῶτο M: ἀποδιδότω W: ἀποδίδο S: ἀποδοδῇ L; 'fort. ἀποδίδοται' Spengel

γείας μίαν εἶναι καὶ ἕξιν πάντως, μιᾶς δὲ ἕξεως καὶ πλείους τὰς ἐνεργείας. 358
ἐπεὶ δὲ πᾶσα κίνησις συνεχής, εἴπερ πᾶσα διαιρετή, τήν τε μίαν ἀνάγκη
ἁπλῶς συνεχῆ εἶναι καὶ τὴν συνεχῆ μίαν· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο συνεχὴς
πάσῃ, ὥσπερ οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τῷ τυχόντι τὸ τυχόν, οἷον γραμμὴ φωνῇ,
ἀλλ' ὅσων ἓν τὰ ἔσχατα γενέσθαι δύναται. ἔσχατα δὲ τῶν μὲν οὐκ ἔστιν
(οὐδὲν γὰρ | τῆς μονάδος ἔσχατον οὔσης ἀδιαιρέτου, διόπερ οὐδὲ γίνεταί 359
τι συνεχὲς ἐξ αὐτῶν), τῶν δὲ ἔστι μέν, ἀνομοιοειδῆ δὲ καὶ διαφέροντα καὶ
ὁμώνυμα κοινὸν ἔχοντα ὄνομα τὸ ἔσχατον ἢ τὸ πέρας. τὸ γοῦν γραμμῆς
ἔσχατον καὶ βαδίσεως ὁμωνύμως ἀλλήλοις ἔσχατον· διὸ οὐδὲ γίνεται ἐκ
τούτων ἕν τι καὶ συνεχές. ἐχόμεναι μὲν οὖν ἀλλήλων εἶεν ἂν καὶ αἱ μὴ
αὐταὶ τῷ εἴδει μήτε τῷ γένει· δραμὼν γὰρ ἄν τις πυρέξειεν εὐθὺς καὶ
οἷον ἡ λαμπὰς ἡ ἐκ διαδοχῆς φερομένη ἐχομένας μὲν κινεῖται κινήσεις
καὶ ἀλλήλαις ὁμοειδεῖς, συνεχεῖς δὲ οὔ· οὐ γὰρ γίνεται ἓν τὸ ἔσχατον τῶν
δρόμων, ἀλλ' ἑκάστου τῶν τρεχόντων οἰκεῖόν τι τοῦ δρόμου πέρας ἐστίν,
ὥστε δῆλον, ὅτι ἔχεσθαι μὲν ἀλλήλων δύνανται κινήσεις καὶ διὰ μόνον
τὸν χρόνον, ὅταν συνεχὴς ᾖ, κἂν αὐταὶ πάμπολυ διαφέρωσι, συνεχεῖς δὲ
γίνεσθαι οὐ δύνανται διὰ μόνον τὸν χρόνον, ἐὰν μὴ ταὐτὸν ἔχωσιν εἶδος.
οὕτω γὰρ ἂν τὰ ἔσχατα ἀμφοῖν ἑνωθείη, διόπερ ἀνάγκη τὴν αὐτὴν τῷ
εἴδει εἶναι καὶ ἑνὸς καὶ ἐν ἑνὶ τὴν ἁπλῶς συνεχῆ καὶ μίαν, ὥσπερ καὶ
πρόσθεν διωρισάμεθα. εἰ δὲ πρὸς πᾶσι τοῖς προειρημένοις καὶ τέλειος εἴη,
μᾶλλον δὴ λέγεται μία τῆς ἐχούσης μὲν τἆλλα, ἀτελοῦς δέ· τέλειος δέ
ἐστι κίνησις ἡ λαβοῦσα τὸ οἰκεῖον πέρας· τὸ γὰρ ἓν ἐπὶ τῶν τελείων
μᾶλλον ἢ ἐνδεῶν κατηγοροῦμεν. μᾶλλον δὲ μία κίνησις καὶ ἡ ὁμαλὴ τῆς
ἀνωμάλου· τὴν γὰρ ἀνώμαλον διαιρεῖν ἐοίκασιν αἱ ἐξαλλαγαί. ἔστι δὲ ἐν
ἁπάσῃ κινήσει τὸ ὁμαλὸν καὶ τὸ ἀνώμαλον, καὶ ἐν ἀλλοιώσει καὶ ἐν αὐξήσει
καὶ ἐν φθορᾷ. γίνεται δὲ τὸ ἀνωμαλὲς ὁτὲ μὲν παρὰ τὴν | φύσιν, ἐφ' 360
οὗ κινεῖται, οἷον ἐπὶ τῆς κεκλασμένης γραμμῆς· ἀδύνατον γὰρ ὁμαλὴν
γενέσθαι κίνησιν μὴ ἐφ' ὁμαλοῦ μεγέθους· ὁμαλὲς δὲ μέγεθος, οὗ τὸ τυχὸν

1 πάντως καὶ ἕξιν SL 3 καὶ εἰ συνεχὴς Aristot. 228a 21. 22 ('εἰ] ἡ om. Γ' sic adnot. Bekker) AFa Simplicii 889,29: καὶ ἡ συνεχὴς CM Simplicii; δέ add. ACa Simplicii μία Aristot. libri ib.: μία ἐστίν Simpl. l. c. 4 ἄλλου L φωνὴ SL_1 5 τὰ ἔσχατα ἓν W 6 τῆς μονάδος—(10) συνεχές] exscr. Simpl. 890,14 sqq. 7 συνεχὲς om. SL ἀνομοιοειδῆ M: ἀνομοειδῆ WS: ἀνομοειδεῖ L δὲ om. M 10 αἱ μὴ] sic Aristot. 228a 27 praeter E (μὴ αἱ) 12 ἡ λαμπὰς καὶ ἡ ἐκ S 13 συνεχεῖς] de Aristotelis verbis (228a 29) varie traditis cf. Simpl. 891,23 sqq. 14 ἀλλ'—πέρας] exscr. Simpl. 891,11 16 συνεχὴς MW, Bonitz *Aristot. Stud.* I 210, Spengel e coni.: συνεχῆ SL κἂν WSL: καὶ M αὐταὶ Spengel: αὗται libri διαφέρουσι L 17 γενέσθαι S ἐὰν μὴ MWS: ἐὰν καὶ L_1: ἀλλ' ἐὰν καὶ L_2a 18 ἂν om. M (quod fort. aptius ante ἑνωθείη inseratur) ἑνωθείη MW: ἕνα θείη SL (ἓν θείη Spengel) 18. 19 εἶναι τῷ εἴδει E Aristot. 228b 2 19 ἐν ἑνὶ χρόνῳ Aristot. ib. 20 εἰρημένοις W (ex Aristot. 228b 15?) τέλος M 21 δὴ scripsi: δὲ MSL: om. W et Spengel tacite τἆλλα L: τἄλλα MW: τὰ ἄλλα S 22 τὸ γὰρ—(24) ἀνωμάλου] exscr. Simpl. 894,15 et 895,9 24 τὴν MW: τὸν SL 26 φθορᾷ $MWSL_1$ (φθίσιν Aristot. 228b 21): φορᾷ L_2a 27 οὗ] ὧν E Aristot. 228b 22: ᾧ FHI οἷον—(28) μεγέθους] exscr. Simpl. 896,20; cf. praeterea 895,17 (ubi Alexandri mentio fit)

ἐφαρμόττει τῷ τυχόντι μέρει· ἢ παρὰ τὸν τρόπον τῆς κινήσεως, ὅταν ποτὲ 360 μὲν ᾖ ταχυτέρα ποτὲ δὲ βραδίων· κἂν γὰρ τὰ ἄλλα πάντα συνδράμῃ, οἷον τὸ μέγεθος ὁμαλές, ὁ χρόνος συνεχής, τὸ εἶδος ταὐτὸν τῆς κινήσεως, τὸ τάχος δὲ μὴ ταὐτόν, ἀνώμαλος εὐθὺς ἡ κίνησις. διόπερ οὐδὲ εἴδη κινήσεως τάχος καὶ βραδυτής ἐστιν· ἐν πᾶσι γὰρ τοῖς εἴδεσίν ἐστι τῆς κινήσεως. καὶ γὰρ ἀλλοιοῦται ταχέως καὶ βραδέως καὶ αὔξεται καὶ μεταβαίνει τόπον ἐκ τόπου, οἷον τὴν ἐπὶ τὸ κάτω φορὰν θᾶττον μὲν τὸ βαρύτερον, βράδιον δὲ τὸ κουφότερον. διόπερ οὔτε βαρύτης καὶ κουφότης πρὸς τὴν ἐπὶ τὰ αὐτὰ ῥοπὴν κατ' εἶδος ἀλλήλων διοίσουσιν, ἐπεὶ μηδὲ κινήσεων διαφόρων κατ' εἶδός εἰσι ποιητικαί. καὶ κυρίως μὲν οὖν ἡ ὁμαλὴ μία, γένοιτο δ' ἂν καὶ ἡ ἀνώμαλος μία τῷ συνεχὴς εἶναι, ἧττον δέ, ὅπερ ἐπὶ τῆς κεκλασμένης εὐθείας συμβαίνει. τὸ δὲ ἧττον μίξει τοῦ ἐναντίου. εἰ τοίνυν τὴν μὲν συνεχῆ καὶ μίαν κίνησιν ἐνδέχεται καὶ ὁμαλὴν εἶναι, τὴν δὲ ἐκ τῶν εἴδει διαφερουσῶν κινήσεων συγκειμένην ἀδύνατον ὁμαλὴν εἶναι, οὐκ ἄν ποτε γένοιτο ἡ τοιαύτη μία συνεχής, ὅτι μηδ' ὁμαλής· τὸ γὰρ ὁμαλὲς ὑπεθέμεθα, οὗ τὰ μόρια πάντα ἐφαρμόττειν πᾶσιν ἐνδέχεται, λευκάνσεως δὲ καὶ δρόμου πῶς οἷόν τε ἐφαρμόσαι τὰ μόρια;

5. Διοριστέον δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἀντιθέσεις. ἀντίκειται δὲ καὶ ἡ κίνησις κινήσει καὶ στάσις κινήσει· | ἀλλ' ἡ μὲν ὡς ἐναντίον, ἡ δὲ ὡς ἡ 361 στέρησις. ποῖαι οὖν ἐναντίαι κινήσεις; ἐπεὶ τοίνυν πᾶσα κίνησις ἔκ τινος εἴς τι καὶ ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον. αἱ ἐξ ἐναντίων ἀρχόμεναι καὶ εἰς ἐναντίον λήγουσαι εἶεν ⟨ἂν⟩ ἐναντίαι κινήσεις, οἷον ἡ ἐξ ὑγείας ἀρχομένη καὶ λήγουσα εἰς νόσον ⟨καὶ⟩ ἡ ἐκ νόσου μὲν ἀρξαμένη, παυσαμένη δὲ εἰς ὑγείαν. δῆλον δὲ καὶ οὕτως ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς· ἐναντίον γὰρ δοκεῖ τὸ ὑγιάζεσθαι τῷ νοσάζεσθαι καὶ τὸ ἀνιέναι τῷ κατιέναι καὶ τὸ εἰς δεξιὰ τῷ εἰς ἀριστερὰ βαδίζειν καὶ τὸ ἔμπροσθεν τῷ ὄπισθεν· ἐναντία γὰρ ταῦτα περὶ τόπον ἐστίν. ὅσοις μέντοι γε οὐκ ἔστιν ἐναντία τῶν μεταβαλλόντων, ἡ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μεταβολὴ εἰς τὸ αὐτό ἐστιν ἐναντία· ἐξ οὗ γὰρ ἡ φθορὰ μεταβάλλει, εἰς τοῦτο ἡ γένεσις ἔρχεται. ἐκ μὲν γὰρ ὄντος ἡ φθορὰ μεταβάλλει, εἰς τὸ ὂν δὲ ἡ γένεσις ἔρχεται καὶ ἐξ οὗ ἡ γένεσις, εἰς τοῦτο πρόεισιν ἡ

1 παρὰ] περὶ SL_1 ὅταν MW: ὅτε SL 2 βραδίωνα SL 5 τὸ τάχος S 7. 8 βαρύτερον] βραδύτερον S 10 καὶ om. W ὁμαλὴ M: ὁμαλὴς W: ὁμαλὸς SL 12 μίξει] μίξις ἀεὶ Aristot. $229^{a}2$; at ἐν παντὶ μίξει Simpl. 899,16 15 μία (ἡ μία E) καὶ συνεχὴς Aristot. $229^{a}5$ 18 τὰ] τὰς M τὸ ἡ om. W 21 εἰς (pr.)] τὸ M (in archetypo εἰς scriptum fuisse videtur i. e. εἰς τὸ) 22 ἂν add. Spengel ἡ om. E Aristot. $229^{a}9$ ὑγιείας M 23 καὶ ἡ scripsi: ἡ MSL: τῇ W (et Laur. 85,14) ex Aristot. $229^{a}10$ ἀρχομένη SL 24 ὑγίειαν MW 25 νοσίζεσθαι Par. 1888 et E Aristot. $229^{b}3$ εἰς δεξιὰ M marg. L_2a: ἐκ δεξιὰ M text. SL_1: ἐκ δεξιῶν W 26 τῷ ἔμπροσθεν τὸ ὄπισθεν S τῷ εἰς ὄπισθεν Laur. 85,14: τῇ εἰς τὸ ὄπ. Aristot. $229^{b}9$ (at εἰς τὸ om. EH); cf. Simpl. 904,18 τόνπον S_2 (τὸν τόπον Par. 1888) 28 εἰς $MWSL_1$ et E Aristot. $229^{b}12$: τῇ εἰς L_2a et FHI Aristot. ἐξ οὗ γὰρ κτλ.] cf. Simpl. 905,10sqq. 30 πρόσεισι Simpl. ('quod emendandum erat' Diels)

φθορά. ἡ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν, ἡ δὲ εἰς τὸ μὴ ὂν ἐκ 361 τοῦ ὄντος.

6. Κίνησις μὲν οὖν κινήσει ἐστὶν ἐναντία, κινήσει δὲ στάσις ὡς στέρησις· τὸ δ' ὡς στέρησις λέγω, διότι μὴ στέρησις ἀκριβῶς. ποία δὲ στάσις ποίᾳ κινήσει, διοριστέον· οὐ γὰρ ἡ τυχοῦσά γε τῇ τυχούσῃ. δῆλον δέ, ὅτι ἐπειδὴ ἐν δυσὶν ἡ κίνησις, τῇ μὲν ἐκ τούτου εἰς τὸ ἐναντίον ἡ ἐν τούτῳ μονή, τῇ δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου εἰς τοῦτο ἡ ἐν τῷ ἐναντίῳ μονή. οἷον τῇ μὲν κάτωθεν ἄνω ἡ ἐν τῷ κάτω μονή, τῇ δὲ ἄνωθεν κάτω ἡ ἐν τῷ ἄνω μονή· ἄλογον δὲ ἐναντίαν ποιεῖν ἠρεμίαν τὴν ἐν ἐκείνῳ, εἰς ὃ σπεύ|δει μεταβάλλειν· τέλος γὰρ ἐκεῖνο καὶ ἔσχατον, οὐδὲν δὲ τέλος ἐναν- 362 τίον τῇ ἐπ' αὐτὸ σπουδῇ, ἀλλὰ μᾶλλον οἰκεῖόν τε καὶ προσήγορον. ἔτι τὰ κατὰ φύσιν κινούμενα τέλος ἔχει τῆς κινήσεως τὴν ἐν ἐκείνοις ἠρεμίαν, ἐφ' ἃ κινεῖται· τὸ δὲ τέλος τινὸς πῶς ἂν αὐτοῦ στέρησις εἴη; λείπεται ἄρα τὴν ἐν ἐκείνῳ μονὴν ἐναντίαν εἶναι τῇ ἐξ ἐκείνου κινήσει.

Ἆρα δὲ καὶ οὕτως ἀντίκειται κίνησίς τε καὶ ἠρεμία, ὥστε τὴν μὲν κατὰ φύσιν, τὴν δὲ παρὰ φύσιν εἶναι τοῖς κινουμένοις; ἐπὶ μὲν οὖν τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς τὸ τοιοῦτον ἄν τις εὕροι λίαν ἐμφανῶς. τῇ γὰρ γῇ κατὰ φύσιν μὲν κίνησις ἡ εἰς τὸ κάτω, παρὰ φύσιν δὲ ἡ εἰς τὸ ἄνω καὶ μονὴ μὲν κατὰ φύσιν ἡ εἰς τὸ κάτω, παρὰ φύσιν δὲ ἡ εἰς τὸ ἄνω. ἐπὶ δὲ ἀλλοιώσεώς τε καὶ αὐξήσεως οὐκέτ' ἂν δόξειεν εἶναι τὸ κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τοῦ μελαίνεσθαι τὸ λευκαίνεσθαι κατὰ φύσιν ἢ παρὰ φύσιν ἢ τὸ ὑγιάζεσθαι τοῦ νοσάζεσθαι· ὁμοίως γὰρ δοκεῖ τὸ σῶμα τῶν ζῴων ἀμφοτέρων εἶναι δεκτικόν, ἀλλ' οὔτε ἡ μὲν αὔξησις κατὰ φύσιν, ἡ δὲ μείωσις παρὰ φύσιν οὔτε ἀνάπαλιν. ἀλλ' οὔτε αὔξησις αὐξήσει τῇ κατὰ φύσιν ἡ παρὰ τὴν φύσιν ἀντίκειται. ὁμοίως ἐπὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ὁ αὐτὸς λόγος. οὐ γὰρ ἡ μὲν γένεσις κατὰ φύσιν, ἡ δὲ φθορὰ παρὰ φύσιν (τὸ γὰρ γηράσκειν κατὰ φύσιν), οὔτε γένεσιν ὁρῶμεν τὴν μὲν κατὰ φύσιν, τὴν δὲ παρὰ φύσιν. ταῦτα μὲν οὖν ἄν τις διαπορήσειεν.

Εἰ δέ ἐστι τὸ βίᾳ παρὰ φύσιν, καὶ φθορὰ φθορᾷ ἂν εἴη ἐναντία ἡ βίαιος ὡς παρὰ φύσιν οὖσα τῇ κατὰ | φύσιν. ἆρ' οὖν καὶ γενέσεις εἰσὶν 363

3 κίνησις μὲν οὖν κινήσει (κινήσει e κίνησις corr.) M et Aristot. 229b21: κινήσει μὲν οὖν κίνησις WSL ἐστὶν ἐναντία M: οὕτως ἐστὶν ἐναντία WSL: ἐναντία οὕτως Aristot. ib. (ubi tamen post οὕτως plura sequuntur) 5 τῇ om. SL (add. Spengel e coni.) 6 ἐπειδὴ MW et FH Aristot. 229b29: ἐπεὶ SL et EI Aristot. ante ἡ κίνησις add. ὑποκειμένοις H Aristot. ib. et Simpl. 907,2: post ἡ κίνησις EFI 11 αὐτὸ MWS: αὐτῷ L 11. 12 ἔτι τὰ κτλ.] cf. Simpl. 907,23 sqq. 19 ἐν τῷ κάτω Simpl. 910,11 εἰς τὸ ἄνω S: ἐν τῷ ἄνω MWL et Simpl. (fortasse utroque loco ἐν τῷ Themistio reddendum 23 ἡ μὲν ἡ αὔξησις L 24 δὲ] δὴ W ἡ δὲ ἡ μείωσις SL 25 κατὰ φύσει L: ὡς φύσει Aristot. 230a25 ἡ] ἢ EFH Aristot. ib.: ἡ δὲ I τὴν φύσιν M: φύσιν WSL et Aristot. ib. 27 τὸ γὰρ γηρᾶν I Aristot. 230a28: τὸ γὰρ γῆρας F (Simpl. 910,24): ἡ γὰρ γήρανσις EH οὔτε om. S (add. in marg.) 28. 29 διαπορήσειε M_1 30 εἰ δέ] sic vulgata Aristot. 230a29: εἰ δὴ FI: ἢ εἰ EH φθορᾷ Spengel ex Aristot. 230a30: φθορᾶς libri

ἔνιαι βίαιοι καὶ οὐχ εἱμαρμέναι (εἱμαρμένον δὲ λέγω τὸ κατὰ φύσιν, † ἄρ' 363 οὖν παρὰ φύσιν ἀντίκειται) καὶ αὐξήσεις βίαιοι καὶ φθίσεις; αὔξησις μὲν οἱ σῖτοι οἱ ταχὺ ἁδρυνόμενοι καὶ μὴ πιληθέντες. ἐπὶ δὲ ἀλλοιώσεως ὡσαύτως· εἶεν γὰρ ἄν τινες αἱ μὲν βίαιοι, αἱ δὲ φυσικαὶ ἀλλοιώσεις. ὡς τὸ ὑγιάζεσθαι μὴ ἐν κρισίμοις ἡμέραις ἀλλοιοῦσθαι παρὰ φύσιν ἐστίν, τὸ δὲ ἐν κρισίμοις ὑγιάζεσθαι κατὰ φύσιν. ἔσονται δὲ ἐναντίαι καὶ φθοραὶ ἀλλήλαις καὶ φθορὰ γενέσει καὶ οὐδὲν κωλύει· οὐ γὰρ κατὰ ταὐτὸν ἡ φθορὰ γενέσει τε ἀντίκειται καὶ φθορᾷ, ἀλλὰ καθὸ μὲν φθορά, γενέσει μόνον ἐστὶν ἐναντία, καθὸ δὲ τοιαύτη φθορά ἐστι κατὰ φύσιν, τῇ παρὰ φύσιν· καὶ γὰρ εἰ τὴν μὲν ἡδεῖαν εἶναι, τὴν δὲ λυπηρὰν συμβέβηκεν, ἦν κατὰ τοῦτο αὐταῖς ἐναντίωσις. οὐ δεῖ δὲ ὑπολαμβάνειν ἕτερον τρόπον ἀντιθέσεως εἶναι τὸν νῦν εἰρημένον, ἀλλ' ἃς ἐθέμεθα ἤδη κινήσεις τε καὶ μονὰς ἐναντίας καὶ καθ' ὃν ἐθέμεθα τρόπον, αὗται διανέμονται τὸ κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν, οἷον ἐναντίαν εἴπομεν εἶναι φορὰν τὴν ἄνωθεν κάτω τῇ κάτωθεν ἄνω. τούτων τοίνυν ἡ μὲν κατὰ φύσιν τῷ πυρί, ἡ δὲ παρὰ φύσιν ἐστὶ καὶ ἔμπαλιν τῇ γῇ· καὶ μοναὶ δὲ ὡσαύτως. ἐπεὶ γὰρ τὴν ἄνω μονὴν τῇ ἄνωθεν κινήσει διωρισάμεθα ἀντικεῖσθαι, γίνεται καὶ τούτων τῇ γῇ ἡ μὲν ἄνω μονὴ παρὰ φύσιν, ἡ δὲ ἄνωθεν κίνησις κατὰ φύσιν, ὥστε κίνησις ἐναντία κινήσει ἐστίν, τουτέστιν ἡ κατὰ φύσιν τῇ παρὰ φύσιν, καὶ μονὴ ἐναντία κινήσει, ἡ τοῦ αὐτοῦ παρὰ φύσιν | τῇ κατὰ φύσιν· ἀλλ' οὐ τοῖς 364 αὐτοῖς, ἀλλ' ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ, οἷον ἐναντίαι κινήσεις εἰσὶν ἡ ἄνωθεν κάτω τῇ κάτωθεν ἄνω, καὶ ἄμφω γε κατὰ φύσιν ἡ μὲν πυρί, ἡ δὲ γῇ. ἀλλ' εἰ τοῦ κινουμένου ποθέν ποι τὸ μὲν ἐκεῖσέ ἐστιν, ἐξ οὗ κινεῖται, τὸ δέ, εἰς ὃ κινεῖται, ἐναντία δὲ ἡ ἐκεῖ μονὴ τῇ ἐξ ἐκείνου κινήσει, πῶς οὐχ ἅμα

1. 2 ἄρ' οὖν ex 178,31 male repetitum; desideratur ᾧ τὸ vel ᾧπερ τὸ vel simile quid. nihil iuvat ἀντίκεινται, quod praebet W et Spengel e coni. reposuit 3 οἱ] ἡ S 4 εἶεν] sic E Aristot. 230^{b}3: εἴησαν FHI γὰρ ἄν τινες] μὲν γὰρ ἄν τινες Par. 1888: γὰρ ἂν (ἂν om. I) αἱ μέν τινες FI Aristot. 230^{b}4 ὡς scripsi: ἢ libri: εἰ Spengel: οἷον Aristot. ib. 5 δὲ M et EF Aristot. 230^{b}6: δὴ WSL et HI Aristot. (Simpl. 911,24) 6 ἐναντία L ἐναντίαι καὶ φθ.] ἐν. αἱ φθ. FI Aristot. ib.: αἱ ἐν. φθ. E: αἱ om. H ἀλλήλοις W_1 7 γενέσει] οὐ γενέσει; EFI Aristot. 230^{b}7 (cf. Simpl. l. c.): καὶ οὐ γενέσει μόνον H 8 καὶ om. SL_1 (et fortasse M_1) μόνῃ Simpl. 911,28, qui exscr. καθὸ μὲν — (11) ἐναντίωσις 9 τοιαύτη om. Simpl. φθορά ἐστι MW: φθορὰ καὶ SL: φθορὰ Simpl. κατὰ τὴν φύσιν S τῇ WL_2a: τὴν MSL_1 10 εἶναι post λυπηρὰν coll. W: om. M_2 (* * δ * αν, fort. ∸ ἡδεῖαν M_1): εἶναι olim in marg. scriptum fuisse vid. συμβαίη W ἦν scripsi: ἦν ἂν Simpl.: ἂν MSL: εἴη ἂν W; συμβεβήκει ἦν ἄν Diels κατὰ MW et aF Simplicii: καὶ κατὰ SL et ACM Simplicii τοῦτο* M 11 τὸν MW: τὸ SL 14 οἷον εἰ S_1 εἴπομεν (sc. in cap. 5) MW: εἴποιμεν SL (unde ἂν εἴποιμεν Spengel) 16 μοναὶ MW: μονὴν SL 17 ἄνωθεν κάτω κιν. Aristot. 230^{b}16 praeter E 17. 18 ἡ μὲν μονὴ ἐκείνη Aristot. 230^{b}17 (ἡ ἄνω add. H) 18 ἄνωθεν κίνησις] κίνησις αὕτη E_2FI Aristot. ib.: κίνησις αὐτῇ H: κίνησις E_1 ὥστε MW, Aristot. 230^{b}18: ὥστε καὶ SL 19 μονὴ] μόνον E Aristot. ib. 22 γῇ] Aristot. 230^{b}21—28 praetermisit Themistius 23 ποι WSL: πη M ἐκεῖσέν ἐστιν L (ἐκεῖθέν ἐστιν Laur. 85,14) 24 ἐκεῖ W: ἐκείνου M: ἐν ἐκείνῳ SL: ἐνταῦθα Aristot. 230^{b}28

περὶ ταὐτὸν τἀναντία; λύειν γὰρ οὐ χαλεπόν· ἢ γὰρ ὅτι μὴ κατὰ ταὐτὸν 364
τἀναντία, ἀλλὰ κατ' ἄλλο μὲν ἐν ἐκείνῳ μένοι ἄν, κατ' ἄλλο δὲ ἐξ ἐκείνου κινεῖται (οὐ γὰρ ἀμερές ἐστιν τὸ κινούμενον, ὡς δειχθήσεται), ἢ ὅτι μηδὲ ἐναντία κυρίως κίνησις καὶ μονή, ἀλλὰ κίνησις μᾶλλον κινήσει. καὶ περὶ μὲν τῶν ἀντιθέσεων τῶν ἐν ταῖς κινήσεσι καὶ ταῖς ἠρεμίαις ἱκανῶς εἴρηται.

---

1 γὰρ om. W 2 μένοι ἄν scripsi: μένομεν MSL: μένει W et Spengel e coni. 3 οὐ γὰρ—δειχθήσεται] exscr. Simpl. 917,23 ἀμερόν SL ἐστιν om. W et Simpl. 5 ταῖς ante ἠρεμίαις om. S Aristot. 231a5—17 om. H nonnullique alii libri et praetermisit Themistius (ἅπερ οὐδὲ ὁ Πορφύριος συνοψίζειν οὐδὲ ὁ Θεμίστιος παραφράζειν εἵλετο Simpl. 918,13 sq.)

Εἰ δέ ἐστι συνεχῆ μέν, ὧν τὰ ἔσχατα ἕν ἐστιν, ἁπτόμενα δέ, ὧν ἅμα, ἀδύνατον ἐξ ἀδιαιρέτων εἶναί τι συνεχές, οἷον γραμμὴν ἐκ στιγμῶν, εἴπερ ἡ γραμμὴ μὲν συνεχής, ἡ στιγμὴ δὲ ἀδιαίρετος. δεῖ γὰρ τὰς στιγμὰς ἢ ὅλως, ὁποῖα ἄττα ἂν ὑπόθηταί τις τὰ ἀδιαίρετα, πρῶτον ἀλλήλων ἅπτεσθαι δύνασθαι, εἰ μέλλοι τότε καὶ συμφύσεσθαι· αὕτη γὰρ ἦν ἡ γένεσις τῶν συνεχῶν. πῶς δὲ ἔσται ἅμα τὰ ἔσχατα, ὧν οὐδὲν ἔσχατον; οὐ γὰρ ἔστιν οὐδὲν ἔσχατον τοῦ ἀμεροῦς· ἕτερον γὰρ τὸ ἔσχατον καὶ οὗ ἔσχατον, ὧν δὲ οὐχ οἷόν τε ἅμα γίνεσθαι τὰ ἔσχατα, πῶς οἷόν τε ἓν ἐξ αὐτῶν ἔσχατον γίνεσθαι; καὶ γάρ τινι περιττεύει μέρει τοῦ ἐσχάτου τούτου τὰ ἀμερῆ συντιθέμενα· ἡ γὰρ ἀφὴ τοὺς ὄγκους αὐτῶν ὅλους καταναλώσει· οὐ γὰρ δήπου μέρεσιν ἢ πέρασιν ἅπτεται ἀλλήλων τὰ ἀμερῆ, ἀλλ' ἅμα ὅλοις ἐνδύσεται καὶ ὅλα δι' ὅλων χωρήσει, εἴπερ ὅλα δεῖ καλεῖν, ὧν μηδὲν μόριον. οὐκοῦν οὐδὲ ἡ σύνθεσις αὐτῶν ποιήσει τι μέγεθος 366 περιττόν, ὥστε διαιρεῖσθαι εἰς ἄλλο καὶ ἄλλο μέρος· οὐδὲ γὰρ ἂν τόπος ἔσται μείζων τῶν παμμυρίων ἀμερῶν συντιθέντων ἢ ἑνὸς κατ' αὐτὸ (οὐδὲ γὰρ προσοίσει διάστημα τὸ προστιθέμενον τῷ προσλαβόντι), καίτοι παντὸς μεγέθους συνεχοῦς μείζων ὁ τόπος τοῦ ὅλου ἢ τῶν μορίων ἑκάστου· ἔτι δέ, εἰ τὰ μόρια τῶν συνεχῶν κεχώρισται ἀλλήλων τῷ τόπῳ, καὶ τὸ μὲν ἐνθαδὶ ἀνάγκη εἶναι, τὸ δὲ ἐνθαδί, οἷον ἐπὶ γραμμῆς, ἡ δὲ σύνθεσις τῶν ἀμερῶν οὐδὲν ποιεῖ μέγεθος, πῶς ποιήσει μόρια κεχωρισμένα τῷ τόπῳ; ἀλλ' ἴσως τὸ μὲν ἅπτεσθαι ἀλλήλων τὰ ἀμερῆ ἢ ἀλλήλοις γίνεσθαι συνεχῆ καὶ οὕτως ποιεῖν τι μέγεθος συνεχὲς ἄτοπον ὑποτίθεσθαι δι' ἃς εἴπομεν δυσχερείας, ἐφεξῆς δὲ ἀλλήλοις οὐδὲν κωλύει γίνεσθαι τὰ ἀδι-

1 ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ] τοῦ αὐτοῦ M: de ceteris libris cf. Praef. 2 δέ ἐστι] δὲ Spengelii operae ὧν om. W 3 ἅμα M_2W et Aristot. 231 a 23: ἄμεσα M_1SL γραμμὴν M_2W et Aristot. 231 a 24: γραμμὴ M_1SL 4 γὰρ M: μὲν γὰρ WSL 6 μέλλοί ποτε W συμφύσεσθαι WSL_2: συμφήσεσθαι M: συμφύεσθαι L_1a 7 γένεσις] κίνεσις (!) M_1 8 γὰρ ἔστιν MW: γὰρ SL οὐδὲν post ἔσχατον colloc. FHIK Aristot. 231 a 28: post ἀμεροῦς E 8. 9 οὗ ἔσχατα W 9 ὧν τε οὐχ S 10 ἔσχατον] συνεχὲς W_2 12 πέρασιν ἢ μέρεσιν M_1 15 οὐδὲ MSW: οὐ L et Laur. 85,14 16 ἀμερῶν om. SL ἢ Hermolaus Barbarus, Brandis: μὴ libri 17 προτιθέμενον L προλαβόντι SL 24 γενέσθαι M

αἱρετα, οἷον στιγμὴ καὶ τὸ νῦν ἐφεξῆς εἶναι τῷ νῦν, ὥστε καὶ τὸ μέγεθος καὶ 366 τὸν χρόνον συγκεῖσθαι μὲν ἐκ τῶν ἀμερῶν, οὔτε δὲ ἁπτομένων οὔτε συνεχομένων ἀλλήλοις, ἵνα μὴ τὰς ἐκ τῶν ἐσχάτων ἀπορίας ἀναδεχώμεθα. ὁ δὲ τοιοῦτος λόγος πρῶτον μὲν οὐδὲν ποιεῖ μέγεθος συνεχές, ἀλλὰ πάντα ἐκ διωρισμένων καθάπερ τὸν ἀριθμόν, ἔπειτα οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο δυνατὸν ὑποτίθεσθαι. σκόπει δὲ οὕτως· ἤτοι γὰρ οὐδὲν παντελῶς ἔσται μεταξὺ τῶν ἐφεξῆς κειμένων σημείων ἢ ἔσται μεταξύ. εἰ μὲν τοίνυν οὐδὲν παντελῶς, πάλιν ἅπτοιντο ἂν ἀλλήλων τὰ ἀμερῆ (οὐδὲν γὰρ αὐτὰ παρεγκείμενον κωλύσει)· εἰ δὲ ἔσται τι μεταξύ, τί τοῦτ' ἂν εἴη, σκεψώμεθα. ἐπεὶ γὰρ τὸ κενὸν ἀνῃρή|κασιν ἡμῖν οἱ πρότεροι λόγοι, δῆλον ὡς, εἴπερ ἔσται τι 367 μεταξὺ τῶν ἐφεξῆς ἀλλήλοις σημείων, ἢ σῶμα τοῦτο ἔσται ἢ ἐπιφάνεια ἢ γραμμή· καὶ δῆλον ὅτι γραμμή· γραμμὴ γὰρ σημείων ἀεὶ μεταξύ, ἀλλ' ἐπεὶ δυνατόν, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐν ἁπάσῃ γραμμῇ σημεῖον λαβεῖν, λάβοις ἂν καὶ ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῶν σημείων ἄλλο σημεῖον, ὃ αὐτὸ γίνεται μεταξύ. πῶς οὖν ἐκεῖνά ἐστιν ἐφεξῆς, ὧν σημεῖον ἕτερον μεταξύ; ὥστε δυοῖν θάτερον, ἢ ἅπτεσθαι ἀλλήλων τὰ ἀμερῆ ἢ μηδὲ ἐφεξῆς εἶναι· εἰ δὲ ἀμήχανον ἅπτεσθαι, ἀμήχανον εἶναι καὶ ἐφεξῆς. οὐδὲ κατὰ τοῦτον οὖν τὸν τρόπον δυνατὸν συγκεῖσθαί τι μέγεθος ἐξ ἀμερῶν. δῆλον τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων κἀκεῖνο, ὅτι πᾶν μέγεθος συνεχὲς διαιρετὸν εἰς ἀεὶ διαιρετά. καὶ γὰρ τοῦτο ἐκ συλλογισμοῦ τις ἂν συναγάγοι· πᾶν γὰρ μέγεθος συνεχὲς ἢ διαιρετὸν ἢ ἀδιαίρετον. ἀλλ' οὐκ ἀδιαίρετον (πῶς γὰρ ἂν ἔτι μέγεθος εἴη καὶ συνεχές;)· ὥστε διαιρετόν. πᾶν τοίνυν διαιρετὸν εἰς ἀεὶ διαιρετὰ ἢ εἰς ἀδιαίρετα. ἀλλ' οὐκ εἰς ἀδιαίρετα (καὶ γὰρ ἐξ ἀδιαιρέτων συγκέοιτο ἄν, ὅπερ ἀδύνατον ἀπεδείχθη), εἰς ἀεὶ τοίνυν διαιρετά. ἔτι εἰ μέγεθος ἐξ ἀμερῶν, καὶ γραμμὴν μείζω σημείῳ γραμμῆς δυνατὸν γενέσθαι, ἀλλ' εἰ τοῦτο, δίχα διαιρεθήσεται τὸ σημεῖον. εἰ γὰρ πᾶσα γραμμὴ δίχα διαιρετή, καὶ ἡ μείζων σημείῳ καὶ ἡ ἐλάττων. ὅταν τοίνυν ἡ μείζων τέμνηται δίχα, καὶ τὸ σημεῖον δίχα τμηθήσεται· καὶ ὅλως ὅταν ᾖ ἐκ περισσῶν στιγμῶν συγκειμένη, καὶ κύκλος δ' ἂν εἴη τις ἐκ περισσῶν σημείων συγκείμενος. πῶς οὖν οὗτος διαιρεθήσεται | δίχα; οἴχεται δὲ καὶ τὸ τῇ 368 διαμέτρῳ δίχα τέμνεσθαι τὸν κύκλον, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ὅλως ἔσται διάμετρος· τὸ γὰρ κέντρον ἀμερὲς ὑποκείμενον τὴν δι' αὐτοῦ γραφομένην εὐθεῖαν οὐ παραδέχεται, ὥστ' εἰς δύο γενέσθαι. οὐκοῦν οὐδ' ἡμικύκλιον ἔσται, ἀλλὰ τὸ κέντρον ἀεὶ θατέρῳ μέρει τοῦ κύκλου προσνεμόμενον ἐν

1 στιγμὴ MSL: στιγμὴν ἐφεξῆς στιγμῇ W: στιγμὴ στιγμῆς Spengel sec. Aristot. 231ᵇ7; at cf. Simpl. 928,15   τῷ] sic Aristot. libri ib. (τῶν H): τοῦ vulg. Aristot. et Spengel   3 ἐκ τῶν om. W   8 παρεγκείμενον M (κεί in ras.)   11. 12 ἢ γραμμαί W   12 ἀεὶ σημείων SL   15 μεταξύ; ὥστε—(16) μηδὲ om. L_1: μεταξὺ add. et ἐφεξῆς εἶναι del. L_2 (itemque a)   20 συναγάγοι MW: συνάγοι SL   21 ἀλλ' οὐκ ἀδιαίρετον W: om. MS: οὐκ ἀδιαίρετον δὲ L   22. 23 εἰς (ἢ εἰς W) ἀεὶ διαιρετὰ ἢ εἰς ἀδιαίρετα (ἀδ. διαιρετόν W) WSL: εἰς ἀεὶ διαιρετὰ (cett. om.) M   24 εἰ μέγεθος κτλ.] ex Alexandro; cf. Simpl. 930,34 sqq. ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ τοῦ Εὐδήμου (fragm. 62 Sp.) λαβών   25 γραμμῆς σημείῳ W   27 ἡ ante ἐλάττων om. M   τέμνηται] γένηται W   28 ὅταν ᾖ M: ὅταν ἢ W: ἡ SL   30 οὖν om. M   τῇ om. S

τῇ τομῇ μεῖζον ἐκεῖνο ποιήσει. πολλὰ ἄν τις ἕτερα προσεπιβάλλοι τὰ 368 Ἀριστοτέλους ἐξεργάσασθαι φιλοτιμούμενος. ἔτι πρὸς τούτοις εἰ συγκεῖσθαί τι μέγεθος δυνατὸν ἐξ ἀδιαιρέτων καὶ ἀμερῶν, ἀνάγκη καὶ τὴν ἐπὶ τούτου κίνησιν ἐξ ἀμερῶν συγκεῖσθαι κινήσεων· ἀκολουθεῖ γάρ, ὥσπερ καὶ πρότερον ἐπεδείχθη, τῷ μεγέθει ἡ κίνησις, ἐφ' οὗ γίνεται, καὶ ὥσπερ, εἰ τὸ μέγεθος συνεχές, καὶ αὕτη συνεχής, οὕτως, εἰ τὸ μέγεθος ἐκ διωρισμένων καὶ ἀμερῶν, καὶ αὕτη τοιαύτη. ἵνα δὲ καὶ ἐκδηλοτέρα γένηται τῆς ἀκολουθίας ταύτης ἡ ἀνάγκη, ὑποκείσθω τι μέγεθος ἐκ τριῶν συγκείμενον ἀμερῶν ΑΒΓ, κινούμενον δὲ ἐπὶ τοῦ μεγέθους τούτου τὸ Ω κίνησιν, ἧς σημεῖα τὸ ΔΕΖ. ἔσται τοίνυν ἡ ΔΕΖ κίνησις ἐκ τριῶν ἀμερῶν καὶ αὐτὴ συγκειμένη κινήσεων· ἕκαστον γὰρ αὐτῆς μόριον ὁμοίως ἀμερὲς ἔσται τῷ ἐφ' οὗ γίνεται. εἰ γὰρ τὴν ἐπὶ τοῦ Α κίνησιν διαιρετήν τις εἶναι βιάζοιτο, καὶ τὸ Α ποιήσει διαιρετόν· συνδιαιρεῖται γὰρ ἀεὶ τῇ κινήσει τὸ διάστημα. τοίνυν καὶ τὸ ἥμισυ τῆς κινήσεως ἐφ' ἥμισυ ἔσται τοῦ Α, ἀλλ' ὑπόκειται ἀδιαίρετον εἶναι τὸ Α. ὅτι μὲν οὖν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ τῷ τὸ μέγεθος ἐξ ἀμερῶν συντιθέντι τὸ ποιεῖν καὶ τὴν κίνησιν ἐξ ἀδιαιρέτων κι|νήσεων, 369 ἀποδέδεικται· ὅτι δὲ ἀμήχανον κίνησίν τινα ἐξ ἀδιαιρέτων εἶναι κινήσεων, λέγομεν πάλιν. φανερὸν τοίνυν, ὅτι τὸ κινεῖσθαι παρουσίᾳ κινήσεως γίνεται καί, ὅπως ἂν ἔχῃ ἡ κίνησις, οὕτως ἔχει καὶ τὸ κινεῖσθαι. εἰ τοίνυν ἡ κίνησις ἀδιαίρετος γινομένη ἐπὶ τοῦ Α, ἀδιαίρετον ἔσται καὶ τὸ κινεῖσθαι ἐπὶ τοῦ Α· τοῦτο δὲ ἀμήχανον· ὥστε οὐδὲ ἡ κίνησις ἀδιαίρετος. πῶς οὖν ἀμήχανον ἀδιαίρετον εἶναι τὸ ἐπὶ τοῦ Α κινεῖσθαι; ἀνάγκη τὸ κινούμενον ποθέν ποι μὴ ἅμα κινεῖσθαι καὶ κεκινῆσθαι, οὗ ἐκινεῖτο, τουτέστι ⟨μὴ⟩ ἅμα πορεύεσθαι Θήβαζε καὶ πεπορεῦσθαι καὶ εἶναι ἐν Θήβαις, μὴ ἅμα βαδίζειν εἰς Πειραιᾶ [καὶ εἶναι] καὶ βεβαδικέναι εἰς Πειραιᾶ. ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ εἰς Θήβας πορεύεσθαι τοῦ ἐν Θήβαις εἶναι, τὸ δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ βαδίζειν τοῦ ἐν τῷ Πειραιεῖ γεγονέναι. τοῦτο τοίνυν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀμεροῦς πῶς ὑπάρξει, ὅταν κινῆται ἐπ' αὐτοῦ τὸ Ω τῆς Δ αὐτῷ κινήσεως παρούσης, ἣν ἀδιαίρετον ὑπεθέμεθα; ἀμήχανον γὰρ ἐπὶ τοῦ ἀμεροῦς πρότερον εἶναι τὸ κινεῖσθαι τοῦ κεκινῆσθαι καὶ τὸ πορεύεσθαι τοῦ πεπορεῦσθαι· διαιρετὴ γὰρ ἂν οὕτως ἡ

---

1 ἄν τις ἕτερα M: ἕτερα ἄν τις WSL προσεπιβάλλοι MW: προσεπιλάβοι SL 2 ἀριστοτέλη a (in L compend. scripturae) εἰ superscr. W 3. 4 ἐπὶ τούτου MW: ἐπὶ τούτοις SL: τούτου Aristot. 231b22: ἐπ' αὐτοῦ Simpl. 939,9 10 5 ἀπεδείχθη S 7 ἐκδηλότερον L (in M compend. ambiguum) 8 τι MW (cf. v. 9): τὸ SL 9 τὸ ω' L_2a, Simpl. 932,13: τὶ ω' W: τὸ β' MSL_1 ἧς] εἰς (superscr. ἧς) ML_2 10 αὕτη libri (cf. Simpl. l. c.) 11 συγκειμένων S_2L (—ένη a) 14 ἔσται ante τοίνυν coll. L_2a 16 τοῦ ποιεῖν M τὴν κίνησίν τινα ἐξ L 17 ὅτι] ἔτι M 18 λέγωμεν W, Spengel e coni. 19 ἔχοι W 20 ante γινομένη add. ἡ W et Laur. 85,14 23 οὗ ἐκινεῖτο] sic I Aristot. 231b30: οὗ ἔκειτο ὅτε ἐκινεῖτο E: ὅτε ἐκινεῖτο FK et (lacuna pro ὅτε ἐκινεῖτο relicta) H μὴ addidi 24 μὴ M: μηδὲ W: καὶ SL καὶ εἶναι delevi 25 'malim πρότερον τὸ μὲν' Spengel (immemor Simplicii 933,19) 26 τὸ δὲ] τοῦ δὲ W 28 Ω] ω' L_2a: β' $MWSL_1$ (ut F Simplicii 934,7) Δ] δὲ W αὐτῷ κινήσεως ML_2a: κινήσεως αὐτῷ W: αὐτοκινήσεως SL_1

κίνησις εἴη. πῶς δὲ ὅλως ὑπάρξει τὸ κινεῖσθαι; τὸ ⟨γὰρ⟩ μὴ ἠρεμεῖν ἐστι 369 μήτε κεκινῆσθαι καὶ μήτε ἐν ἐκείνῳ εἶναι ἐξ οὗ κινεῖται, μήτε ἐν τούτῳ, ἐφ' ὃ κινεῖται· εἴτε γὰρ ἐν ἐκείνῳ, ἠρεμοίη ἄν, εἴτε ἐν τούτῳ, οὐκέτ' ἂν ἐπ' αὐτοῦ κινοῖτο. ἐν τῷ μεταξὺ ἄρα τοῦ ἀφ' οὗ καὶ ἐφ' ὅ. διαιρετὴ ἄρα καὶ ἡ κίνησις καὶ τὸ μέγεθος, ὥστε δυοῖν θάτερον ἀναγκαῖον ἢ τὰ ἀμερῆ ποιεῖν πάλιν διαιρετὰ ἢ τὴν θέσιν ταύτην φυλάττοντας περιπίπτειν 370 ἐκείνῳ τῷ ἀδυνάτῳ τῷ τὸν βαδίζοντα εἰς τὸν Πειραιᾶ ἐν αὐτῷ τῷ βαδίζειν βεβαδικέναι εἰς Πειραιᾶ καὶ τὸν ἀπιόντα εἰς Μέγαρα ἐν αὐτῷ τῷ ἀπιέναι ἀπεληλυθέναι εἰς Μέγαρα. ἀλλ' ὁ σοφώτατος ἡμῖν Ἐπίκουρος οὐκ αἰσχύνεται χρῆσθαι φαρμάκῳ τῆς νόσου χαλεπωτέρῳ καὶ ταῦτα Ἀριστοτέλους τὴν μοχθηρίαν τοῦ λόγου προεπιδείξαντος. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ὅλης τῆς ΑΒΓ κινεῖται, φησί, τὸ κινούμενον, ἐφ' ἑκάστου δὲ τῶν ἀμερῶν, ἐξ ὧν σύγκειται, οὐ κινεῖται, ἀλλὰ κεκίνηται· εἶτ' οὐκ αἰσθάνεται περιπίπτων ἀναριθμήτοις τισὶν ἀτοπίαις, πρῶτον μέν, ὅτι τὴν κίνησιν τὴν ἐφ' ὅλης τῆς ΑΒΓ συντίθησιν οὐκ ἐκ κινήσεων, ἀλλ' ἐκ περάτων κινήσεως καὶ τοῦ κεκινῆσθαι· ἡ γὰρ ὅλη κίνησις ΔΕΖ οὐχ ἕξει κίνησιν τὰ μόρια, τὸ Δ καὶ τὸ Ε καὶ τὸ Ζ (κεῖται γὰρ οὐ κινεῖσθαι καθ' ἑκάστην τούτων, ἀλλὰ κεκινῆσθαι)· ἔπειθ' ὅτι τὸ κεκινῆσθαί φησιν ἀληθές, ἐφ' οὗ μηδέποτε τὸ κινεῖσθαι γέγονεν ἀληθές, καὶ τὸ διεληλυθέναι ὑπάρχειν, ᾧ μὴ πρότερον τὸ διιέναι, καὶ τὸ βεβαδικέναι, ᾧ μὴ πρότερον τὸ βαδίζειν, καὶ ὅλως τὸ παρῳχημένον ἀληθές, οὗ τὸ ἐνεστὼς οὐδέποτ' ἦν ἀληθές. ἔτι δὲ εἰ πᾶν τὸ κινεῖσθαι πεφυκός, ὅτε πέφυκεν, ἤτοι κινεῖται ἐξ ἀνάγκης ἢ ἠρεμεῖ, εἰ μὴ κινεῖται τὸ Ω κατὰ τὸ Α, δῆλον ὅτι ἠρεμεῖ ἐν τῷ Α, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ Β, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ Γ· ἀλλὰ καὶ κεῖται κινεῖσθαι ἐπὶ τῆς συγκειμένης ἐκ τῶν ΑΒΓ, ὥστε κατὰ πᾶν μέρος ἠρεμοῦν τῆς ΑΒΓ πᾶσαν οὐδὲν ἧττον διήξει. ὅλως δὲ εἰ μὲν ἐφ' ἑκάστου τῶν ἀμερῶν κίνησις ὑπάρξει τὸ Ω, πῶς ἔχον | κίνησιν οὐ κινήσεται; εἰ δ' οὐχ ὑπάρξει κίνησις, 371 ἀλλ' ἠρεμία, ἐξ ἠρεμίας ἡ κίνησις συντεθήσεται. ἔτι καὶ τὸν χρόνον ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐξ ἀδιαιρέτων συγκεῖσθαι, εἰ τὸ μέγεθος ἐξ ἀμερῶν· εἰ γάρ τις μέγεθος μὲν ἀμερὲς ὑποτίθοιτο, μηκέτι δὲ χρόνον τινὰ ἀμερῆ, ἀλλὰ πάντα διαιρεῖσθαι δυνάμενον, οὗτος πάλιν προήσεται καὶ τὴν τοῦ μεγέθους ἀμέρειαν· ὁμολογεῖται γάρ, ὅτι πᾶν τὸ ἰσοταχὲς ἐν τῷ ἐλάττονι χρόνῳ ἔλαττον κινεῖται διάστημα. εἰ τοίνυν καὶ οὗτος ὁ χρόνος εἴη διαιρετός, ἐν

---

1 ὑπάρξει τῷ W τὸ γὰρ scripsi: τὸ M (τοῦτο γὰρ τὸ Laur. 85,14) WS: εἰ τὸ L_2 (in L_1 τὸ μὴ—κεκινῆσθαι om.) a μὴ om. W ἔστι] ἔτι W 3 ὅ] ᾧ M (item v. 4) 6 περιπατεῖν S 7 et 8 αὐτῷ τῷ WL_2a et Laur. 85,14: αὐτῷ τὸ MSL_1 9 Ἐπίκουρος] Usener Epicur. fr. 278 p. 197,17 9. 10 αἰσχύνεσθαι L 11 προϋποδείξαντος W τῆς ὅλης τῆς SL, Arist. 232a 6, Simpl. 934,5: ὅλης τῆς W, Philoponi Exc. Ven. 862,30: τῆς M 16 ἡ (cf. Simpl. 934,14)] εἰ Usener 17 κινεῖσθαι WS_2: κινεῖται MS_1: κεκινεῖσθαι L 20 ᾧ] ὃ M 21 ἦν] ἂν L 23 εἰ add. Usener; cf. Simpl. 935,1 sqq. τὸ] δὲ τὸ W et Laur. 85,14 Ω] ω' L_2a: β' $MWSL_1$ (item v. 27) 26. 27 ὑπάρχει L_1 et Laur. 85,14 man. 1 27 τὸ MW et sic correctum in Aldinae exemplo Graecensi: τῷ SL 28 ἔτι καὶ κτλ.] cf. Alexander apud Simpl. 936,25 sqq. 31 προσήσεται W 33 κεῖται S εἴη] ἔσται FI Aristot. 232a 22: om. EHK

ᾧ κινεῖταί τι κατὰ ἀμεροῦς καὶ ἐλαχίστου, δῆλον ὡς ἐν τῷ μέρει τοῦ 371 χρόνου τούτου μέρος τι τοῦ ἐλαχίστου διήξει. ἀνάγκη τοίνυν καὶ χρόνους ἀμερεῖς ὑποτίθεσθαι τῷ συντιθέντι τὸ μέγεθος ἐξ ἀμερῶν.

2. Ὁ δὲ ἀμερεῖς ὑποτιθέμενος χρόνους διαφθείρει τὸ θᾶττον καὶ βραδύτερον, πράγματα ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντα καὶ πᾶσι γνώριμα. τίς γάρ ἐστιν, ὃς οὐκ οἶδεν, ὅτι ταχύτερος ἵππος χελώνης καὶ ἅρματος ἅμαξα βραδυτέρα; καὶ εἴ γέ τινα τῶν πολλῶν ἐπανέροιο, τί δήποτε ταχύτερον λέγεται τῆς ἁμάξης τὸ ἅρμα, ἀποκρίνοιτο ἂν οὐ δεηθεὶς τῆς Ἐπικούρου σοφίας. ὅτι τὸ μὲν ἅρμα ὥρᾳ μιᾷ σταδίους ἂν διέλθοι τριάκοντα, τὴν ἅμαξαν δὲ ἐν τρισὶν ἢ τέτρασιν ὥραις τοὺς αὐτοὺς ἀνύσαι σταδίους. ἐν ᾧ γὰρ οἱ ἵπποι τοὺς τριάκοντα διαθέουσιν, οἱ βόες μόλις ἂν ἑπτὰ πορευθεῖεν· ποίας γὰρ ταῦτα σοφίας εἰδέναι, ὅτι τὸ μὲν θᾶττον ἐν ἐλάττονι χρόνῳ δίεισι τὸ ἴσον διάστημα, τὸ δὲ βραδύτερον ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ ἔλαττον διαπορεύεται μῆκος, ὥσπερ ἐγὼ καὶ οἱ ἐμοὶ παῖδες τὴν αὐτὴν ὁδὸν τὴν | ἐκ Νικαίας εἰς τὴν 372 πατρίδα, ἐγὼ μὲν ἀπήνην δημοσίαν ἔχων, οἱ δὲ ἅμαξαν, οὐκ ἐν ἴσῳ διηνύσαμεν χρόνῳ, ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐν δύο νυχθημέροις, οἱ δὲ ἐν τέτρασιν. ταῦτα τοίνυν οὕτως ὄντα ἐναργῆ καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν πᾶσιν ἀνθρώποις ἀπολλύουσι προϊόντα ἢ διαφθείρουσιν οἱ χρόνους ἀμερεῖς καὶ ἐλαχίστους ὑποτιθέμενοι. σκόπει δέ· εἰ γὰρ ἔστιν ἐλάχιστος καὶ ἀμερής τις χρόνος, πότερον ἐν αὐτῷ κινεῖσθαι δυνατὸν ἢ ἀδύνατον; εἰ μὲν γὰρ ἀδύνατον, ἀδύνατον καὶ ἐν τῷ ἐξ αὐτοῦ συγκειμένῳ· οὗ γὰρ ἐν οὐδενὶ μορίῳ κινεῖσθαι δυνατόν, πῶς ἔσται δυνατὸν ἐν τῷ ὅλῳ; εἰ δὲ δυνατὸν ἐν ἀμερεῖ χρόνῳ κινεῖσθαι, δυνατὸν δήπου καὶ βραδύτερον ἐν αὐτῷ καὶ θᾶττον κινεῖσθαι· καὶ οὐ λέγω πάντως ταὐτὸ κινούμενον, ἀλλ' ἄλλο καὶ ἄλλο. εἰ τοίνυν προσπαίζων ἡμῖν ὁ λόγος ὑπόθοιτο χελώνην ἐν τῷ οὐρανῷ κινουμένην ἢ ἕτερον βραδὺ χελώνης παραπλησίως, τοῦτο δήπου καὶ αὐτὸ κινηθήσεται ἐν τῷ ἀμερεῖ χρόνῳ καὶ ἐλαχίστῳ, κινούμενον δὲ ἐξανύσει ποσόν τι πάντως διάστημα. ἆρ' οὖν τὸ διάστημα τοῦτο τὸ βραχύ, τὸ σμικρόν, τὸ ὁπόσον ἂν ἐθέλῃς, ὁ ταχύτατος ἥλιος 'ὁ τὸ πτηνὸν ἅρμα ἐλαύνων' καὶ οὗτος ἐν ἀμερεῖ χρόνῳ διάξει ἢ ἐν ἐλάττονι τοῦ ἀμεροῦς; εἰ μὲν τοίνυν ἐν ἀμερεῖ, τὴν χελώνην ποιοῦσιν ἰσοταχῆ τῷ ἡλίῳ· ἰσοταχὲς γὰρ τὸ ἴσῳ χρόνῳ τὸ ἴσον ἀνύον διάστημα. εἰ δὲ ἐν ἐλάττονι τοῦ ἀμεροῦς, οὐκέτι φυλάττουσιν ἐλάχιστόν τινα χρόνον. πρὸς μὲν οὖν τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην καὶ ταῦτα ἐξήρκει, ἡμεῖς δὲ ἐπὶ πλέον ἐπεξέλθωμεν τῷ λόγῳ· γένοιτο γὰρ ἂν οὕτως φανερώτερον τὸ μήτε χρόνον ἐξ ἀμερῶν μήτε μέγεθος συγκεῖ|σθαι. ἐπειδὴ γὰρ ἀναγκαῖον ἐν ἐλάττονι χρόνῳ τὸν ἵππον τῆς χελώνης ταὐτὸν ἀνύειν διάστημα, ὑποκείσθω ταχύτερόν τι καὶ βραδύτερον, ταχύτερον μὲν 373

3 τῷ μέγεθος S_1L_1 6 βραδύτερον S 7 εἰ δέ τινα S, (om. καὶ) L S τὸ om. S 10 ante ἀνύσαι add. μόλις W τοὺς om. W 11 μόλις om. S 15 πατρίδα] Paphlagoniam 16 τέσσαρσιν S 18 ἀπολύουσι MW 22. 23 ἐν τῷ ἀμερεῖ χρόνῳ S 24 καὶ ἄλλο om. M 26 χελώνη W 29 ἐθέλοις W ὁ] ὅτι S cf. Plato Phaedr. 246 E ταχύτατον S_1 30 διήξει W et Laur. 85,14 31 τῷ ἴσῳ SL: τὸ ἐν τῷ ἴσῳ Spengel 32 ἀνύων L (em. Spengel e coni.) 34 ἐπὶ πλέον om. M 35 μέγεθός τι SL 35. 36 ἐπεὶ SL 36 ταὐτὸν MW: ταὐτὸ SL

τὸ Α, βραδύτερον δὲ τὸ Β. καὶ κινείσθω τὸ βραδύτερον, τουτέστι τὸ Β, 373
τὴν ΓΔ εὐθεῖαν τῷ ΖΗ χρόνῳ. δῆλον τοίνυν, ὅτι τὸ θᾶττον, λέγω δὲ τὸ Α, ἐν ἐλάττονι χρόνῳ τοῦ ΖΗ ταὐτὸν κινηθήσεται μῆκος, λέγω δὲ τὴν ΓΔ εὐθεῖαν. κεκινήσθω τοίνυν ἐν τῷ ΖΘ. πάλιν δὲ ἐπειδὴ τὸ θᾶττον τὸ Α ἐν τῷ ΖΘ διελήλυθε τὴν ὅλην, τὸ βραδύτερον τὸ Β ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τὴν ἐλάττω τῆς ΓΔ διεξίτω τὴν ΓΚ. ἐπεὶ τοίνυν τὸ βραδύτερον ἐν τῷ ΖΘ χρόνῳ τὴν ΓΚ διήει, τὸ θᾶττον ἐν τῷ ἐλάττονι χρόνῳ τὴν ΓΚ διεξήει, ὥστε πάλιν τὸ ΖΘ ὁ χρόνος διαιρεθήσεται· τὸ γὰρ Α τὴν ΓΚ ἐν τῷ ΖΘ χρόνῳ διαπορεύεται. τὸ Β τοίνυν ἐν τῷ αὐτῷ τούτῳ χρόνῳ οὐκέτι τὴν ΓΚ, ἀλλ᾽ ἐλάττω τῆς ΓΚ, τὴν Γ μόνον. νοήσομεν τοίνυν, ὡς ἀεὶ τὸ θᾶττον ἡμῖν καὶ βραδύτερον μεταλαμβάνουσι καὶ τῷ ὑποδεδειγμένῳ τρόπῳ χρωμένοις τῆς μεταλήψεως τὸ μὲν θᾶττον ἀεὶ διαιρήσει τὸν χρόνον, τὸ βραδύτερον δὲ ἀεὶ διαιρήσει τὸ μέγεθος. τὸ μὲν γὰρ θᾶττον ἀεὶ τὴν αὐτὴν εὐθεῖαν ἐν τῷ ἐλάττονι χρόνῳ, τὸ βραδύτερον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τὴν ἐλάττονα εὐθεῖαν διήξει. ἀεὶ δὲ οὔσης δυνατῆς τῆς μεταλήψεως (ἀεὶ γὰρ δυνατὸν τὸ θᾶττον νοεῖν καὶ τὸ βραδύτερον) ἀεὶ καὶ τὸν χρόνον καὶ σὺν τῷ χρόνῳ τὸ μέγεθος διαιρεῖν δυνησόμεθα· ἀκολουθεῖ γὰρ ταῦτα ἀλλήλοις. λέγω δὲ ἥ τε τοῦ μεγέθους διαίρεσις καὶ ἡ τοῦ χρόνου, καὶ εἰ διαιρετὸς ὁ χρόνος καὶ ὁσάκις διαιρετός, διαιρετὸν καὶ τὸ μέγε|θος καὶ τοσαυτάκις. καὶ τοῦτο μάλιστα ἐκ τῶν ἰσοταχῶς κινουμένων 374
γνώριμον γίνεται· ἀεὶ γὰρ ἐν ἡμίσει χρόνῳ τὸ ἥμισυ δίεισι μέγεθος καὶ ἐν τῷ τριτημορίῳ τὸ τριτημόριον καὶ ἐν τῷ πολλοστημορίῳ τὸ πολλοστημόριον, ὥστ᾽ εἰ τὸν χρόνον ἐπ᾽ ἄπειρον, καὶ τὸ μέγεθος· συμπαρεκτείνεται γὰρ ὁ τῆς κινήσεως χρόνος τῷ διαστήματι, ἐφ᾽ οὗ τὸ συνεχῶς κινούμενον μεταβαίνει καὶ διὰ τοῦτο, καθ᾽ ὃν ἂν τρόπον ὁ χρόνος τὸ ἄπειρον ἔχῃ, κατὰ τὸν αὐτὸν ἕξει καὶ τὸ διάστημα, εἰ μὲν ἀδιεξίτητος καὶ ἀτελεύτητος καὶ μηδὲν ἔσχατον ἔχων, ὡς ἀδιεξίτητον καὶ τὸ μῆκος, εἰ δὲ τῷ διαιρεῖσθαι καὶ τέμνεσθαι, πάλιν καὶ τὸ μῆκος παραπλησίως, εἰ δὲ ἐν ἀμφοῖν, ἐν ἀμφοῖν καὶ τὸ μέγεθος.

Τοῦτο δὲ ἀγνοεῖ Ζήνων ἢ προσποιεῖται, ὅταν οἴηται τὴν κίνησιν ἀναιρεῖν ἐκ τοῦ μὴ δυνατὸν εἶναι λέγειν ἐν πεπερασμένῳ τῷ χρόνῳ τὰ ἄπειρα διελθεῖν τὸ κινούμενον καὶ ἅψασθαι τὸ Α ἀπείρων καὶ καθ᾽ ἕκαστον, εἰ τὸ μὲν μῆκος τὸ ποδιαῖον εἰς ἄπειρα διαιρετὸν καὶ ἐπ᾽ ἄπειρον, ὁ δὲ

1 κινείσθω] sic I Aristot. 232^{b}28: κεκινήσθω EFHK 3 χρόνῳ om. Par. 1888, Aristot. 232^{b}30 τοῦ ζη' MW, Spengel e coni.: τῷ ζη' SL ταὐτὸ W κινήσεται E Aristot. ib. 5 διελήλυθε τὴν ὅλην ἐν τῷ ζ' (pro ζθ') W τῇ ὅλῃ M$_1$ 7 τὴν γκ'—(10) χρόνῳ om. L τὸ] εἰ W 9 ΖΗ] ζθλ S 11 καταλαμβάνουσι S 16 μεταλήψεως] cf. Simpl. 943,25 τὸ alt. om. S 19 ὁσάκις M (οσ in ras.) 21 ἐν] καὶ ἐν E Aristot. 233^{a}14 22 τριττημόριον W (ut vid.) 23 ἐπ᾽ om. L: ὥστε τὸν vel ὥστ᾽ εἰ ὁ χρόνος ἄπειρος, ἄπειρον coni. Spengel 25 μεταβάλλει M ἔχει SL et fort. M$_1$ 28 ante καὶ τὸ μῆκος add. τῇ διαιρέσει et post εἰ δὲ (ἐν om.) ἀμφοῖν add. ὁ χρόνος FHIK Aristot. 233^{a}20 om. utraque E) 32 τὸ Α] α' om. W$_1$ ἄπειρον SL: τῶν ἀπείρων (del. καὶ) coni. Spengel 33 εἰς S (s in ras.): $\overset{\text{εἰς}}{\text{ὡς}}$ W

χρόνος τῆς κινήσεως τῆς ἐπ' αὐτῷ πεπερασμένος. οἱ γὰρ ἐπὶ τοῦ σταδίου 374
κυλιόμενοι τροχοὶ τῶν ἁρμάτων οὐδὲν δήπου, φησί, παραλείπουσι τῆς διαι-
ρέσεως τοῦ σταδίου, ἀπείρου δὲ οὔσης αὐτῆς καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς γινομένων
μερῶν, πῶς ἄπειρα διαθέουσιν ἐν χρόνῳ πεπερασμένῳ; τοῦτο γὰρ αὐτῷ
τὸ ἀδύνατον ἠκολούθησεν ἐκ τοῦ μὴ κατιδεῖν ἢ μὴ ἐθελῆσαι, ὅτι διχῶς
λέγεται ἄπειρον καὶ μῆκος καὶ πᾶν ὅλως τὸ συνεχὲς ἢ τῷ διαιρεῖσθαι ἐπ'
ἄπειρον ἢ τῷ μηδὲν ἔσχατον ἔχειν μηδὲ πέρας τι τοῦ μεγέθους. τὸ μὲν
οὖν τοιούτου | μήκους [τῆς] κατὰ τὸ πηλίκον ἀπείρου φαίην ἂν ὡς οὔτε 375
ἅψασθαι παντὸς δυνατόν, οὐδὲ πᾶν διελθεῖν ἐν χρόνῳ πεπερασμένῳ, τοῦ
δὲ ὡρισμένου μὲν κατὰ τὸ πηλίκον, κατὰ δὲ τὴν τομὴν καὶ διαίρεσιν
ἀπείρου καὶ δυνάμει ἀπείρου, οὐκ ἐνεργείᾳ, ἐνδέχοιτ' ἂν ἐν πεπερασμένῳ
χρόνῳ καὶ ἅπτεσθαι παντὸς καὶ διελθεῖν. καὶ γὰρ αὐτὸς οὗτος ὁ χρόνος
πεπέραται ἐν τῷ πηλίκῳ, ἄπειρος δέ ἐστιν τῇ διαιρέσει καὶ οὕτως
ἄπειρος ὡς τὸ μῆκος. δυνάμει γὰρ ἄμφω, ὥστε ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ τὸ
ἄπειρον δίεισιν, ἐν τῷ δυνάμει τὸ δυνάμει, καὶ ἅπτεται τῶν κατ' ἐπί-
νοιαν ἀπείρων μερῶν τοῖς κατ' ἐπίνοιαν ἀπείροις τοῦ χρόνου μέρεσιν, ἐπεὶ
καθ' ἑκάτερόν γε σημαινόμενον τοῦ ἀπείρου καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν, μᾶλλον
δὲ καὶ ἀποδείκνυμεν, ὡς οὔτε τὸ ἄπειρον μέγεθος δυνατὸν παρελθεῖν ἐν
χρόνῳ πεπερασμένῳ οὔτε ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ πεπερασμένον, ἀλλ' ἐάν τε ὁ
χρόνος ἄπειρος ᾖ, καὶ τὸ μέγεθος, ἐάν τε τὸ μέγεθος, καὶ ὁ χρόνος.
ἔσται γὰρ μέγεθος μὲν πεπερασμένον τὸ AB, χρόνος δὲ ἄπειρος τὸ Γ,
εἰλήφθω δέ τι τοῦ χρόνου πεπερασμένον, οἷον τὸ ΓΔ. ἐν τούτοις τοίνυν
διήξει τι τοῦ μεγέθους τὸ κινούμενον καὶ ἔστω διεληλυθὸς τὴν BE. τοῦτο
τοίνυν τὸ μέρος τοῦ μήκους, λέγω δὲ τὸ BE, ὅλην καταμετρήσει τὴν AB
ἢ ὑπερβαλεῖ τοῦ μέρους τοῦ τελευταίου. διαφέρει γὰρ οὐδέν, εἴγε ἀεὶ τὸ
ἴσον τῷ BE μέρει ἐν ἴσῳ χρόνῳ διήξει. τοῦτο δὲ καταμετρεῖ τὸ ὅλον
μέγεθος καὶ ὑπερβάλλει τοῦ μέρους τοῦ τελευταίου· πεπερασμένος γὰρ
ἔσται πᾶς χρόνος, ἐν ᾧ διῆλθε τὸ ὅλον. εἰς ἴσα γὰρ μέρη διαιρεθήσεται
εἰς ὅσαπερ καὶ τὸ μέγεθος. εἰ δέ σε ταράττει τὸ μὴ | πάντως ἀπαρτίζειν 376

---

4 αὐτῷ] αὐτοῦ W 6 πᾶν om. W: post ὅλως leg. apud Aristot. 233a25 ἢ τὸ διαιρεῖσθαι S_1: ἤτοι (sic E: ἢ τῷ FK: ἢ τὸ HI) κατὰ διαίρεσιν Aristot. ib. 8 τῆς MW: τοῦ SL: delevi κατὰ τὸ πηλίκον libri (κατὰ τὸ πόσον FHIK Aristot. 233a26: κατὰ πόσον E): κατὰ τὸ τηλίκον Spengel tacite; item v. 10 9 οὔτε S τοῦ] τὸ M 10 μὲν om. W 11 οὐκ ἐνεργείᾳ, ἐνδέχοιτ' ἂν] male haec intellexisse videtur Simpl. 947,25.26 13 πεπέρανται WL οὕτως] οὗτος W 15. 16 κατ' ἐπίνοιαν—τοῖς om. S 18 καὶ om. L ὡς οὔτε M e corr. οὔτε—(19) οὔτε] οὐδὲ—οὐδὲ Aristot. 233a31. 32 τὸ om. 19 ἐάν] sic E Aristot. 233a32: ἄν FHIK 21 ἔσται MW: ἔστω SL, Aristot. 233a34 μὲν om. W, Aristot. ib. δὲ] sic E Aristot. 233a35: δὴ FHIK 22 πεπερασμένου Spengelii operae τούτοις MW: τούτῳ SL ex Aristot. 233b1 25 ὑπερβαλεῖ Spengel: ὑπερβαλῇ L: ὑπερβάλλῃ S: ὑπερβάλλει MW 26 μέρει] μέρει S: μέγεθος Aristot. 233b4 χρόνῳ om. L 28 ἔσται πᾶς χρόνος MW: ἔσται χρόνος πᾶς in marg. S: πᾶς ἔσται χρόνος L: ἔσται ὁ χρόνος πᾶς F Aristot. 233b6: ἔσται ὁ πᾶς χρόνος EHIK εἰς—(29) μέγεθος] exscr. Simpl. 950,5 εἰς om. E Aristot. ib. 29 εἰς ὅσαπερ καὶ] καὶ E Aristot. 233b7 (ὡς Ἀλέξανδρος καὶ Ἀσπάσιος καὶ Θεμίστιος γράφουσιν Simpl. l. c.), quod εἰς ὅσα καὶ interpr. Simpl.: ὡς καὶ FHIK

τὸ ΒΕ κατὰ τὸ μετροῦν τὴν ΑΒ, ἔξεστί σοι τὸ ΒΕ τηλικοῦτον ποιεῖν, 376 ἡλίκον καταμετρήσει τὴν ΒΑ. εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὴν πᾶσαν ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ διέξεισιν, ἀλλά τό γε ΒΕ πάντως ἐν πεπερασμένῳ, ὥστ', εἴπερ τὸ ΒΕ καταμετρεῖ τὴν ΒΑ, καὶ ὁ χρόνος, ἐν ᾧ φαίη τις ἄν, ὅτι καὶ τὸ ΒΕ μέρος ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ διέξεισιν· ἀλλ' ἀδύνατον. εἰ γὰρ ὥρισται κατὰ θάτερον πέρας ὁ χρόνος καὶ ἄρχεταί ποτε τῆς κινήσεως τὸ κινούμενον ἀπὸ τοῦ Β σημείου, ἀνάγκη τὴν ΒΕ διελθεῖν ἐν χρόνῳ πεπερασμένῳ. ἐπεὶ γὰρ ἐν ἐλάττονι χρόνῳ τὸ μέρος δίεισιν ἢ τὸ ὅλον, ἀνάγκη τὸν ἐλάττονα τοῦτον καὶ πεπεράνθαι. τὴν μὲν ἀρχὴν τὴν αὐτὴν ἕξει τῷ ὅλῳ, τὸ δὲ πέρας ἐκ τοῦ ἐλάττων εἶναι προσλήψεται. ἡ αὐτὴ δὲ ἀπόδειξις καὶ εἰ τὸ μῆκος ἄπειρον ὑποθοίμεθα, τὸν χρόνον δὲ πεπερασμένον. ἔσται γὰρ ἡμῖν πάλιν καὶ τὸ μῆκος πεπερασμένον τῇ παραπλησίᾳ μεθόδῳ χρωμένοις, ἡ δὲ αὐτὴ ἀπόδειξις ἡμῖν, κἂν μὴ ἰσοταχῆ τὴν κίνησιν ὑποθοίμεθα. εἰ γὰρ καὶ μὴ ἐν ἴσῳ χρόνῳ τὸ ἴσον κινεῖται διάστημα κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἀλλ' ἢ ἐν πλείονι τὸ ἴσον ἢ ἐλάττονι, δῆλον ὅτι καὶ διαιρεθέντος τοῦ πεπερασμένου διαστήματος εἰς τὰ ἴσα μέρη, συνδιαιρεθήσεται καὶ ὁ χρόνος εἰς τοσαῦτα μὲν μέρη, οὐκέτι δὲ ἴσα ἀλλήλοις. ἀλλὰ μὴν εἴς γε τὸ πεπερασμένον αὐτὸν ἐπιδεῖξαι ἐξαρκεῖ τὸ ἐκ μορίων ὡρισμένων τῷ ἀριθμῷ συγκείμενον αὐτὸν ἐπιδεῖξαι, κἂν ἄνισα ταῦτα τὰ μέρη τυγχάνῃ, καὶ ἀνάπαλιν, εἰ ὁ χρόνος πεπερασμένος μέν, ἄπειρον δὲ ὑπέκειτο διάστημα· μόνως τοίνυν ἐνδέχεται ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ πεπερασμένον κινεῖσθαι διάστημα, εἰ τὸ αὐτὸ πάλιν | καὶ πάλιν κινοῖτο, ὥσπερ ὁρῶμεν καὶ τὰ θεῖα σώματα. εἰ 377 δὲ οὐ δίεισιν ἄπειρον διάστημα ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ τὸ πεπερασμένον σῶμα, φανερὸν ὡς οὐδὲ τὸ ἄπειρον σῶμα, εἰ κινούμενον ὑποθοίμεθα, διέλθοι ἂν πεπερασμένον διάστημα ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ. ἡνίκα γὰρ ἂν διίῃ τὸ ἄπειρον σῶμα τὴν πεπερασμένην γραμμήν, δῆλον ὡς τηνικαῦτα καὶ ἡ πεπερασμένη γραμμὴ τὸ ἄπειρον σῶμα διέξεισιν, ἀλλ' ἀποδέδεικται τοῦτο ἀδύνατον. καὶ μὴν εἰ καὶ τὸ διάστημα ἄπειρον ὑποθοίμεθα καὶ τὸ κινούμενον σῶμα, μόνος δὲ ὁ χρόνος εἴη πεπερασμένος, ἀνάγκη καὶ τὰ

---

2 τὴν om. S 3 ἀλλά γε W_1 ΒΕ] βε W (ε e corr.) 4 ὁ (e corr.) M 5. 6 ἐπὶ θάτερον F Aristot. 233b12: ἐπὶ θάτερα EHIK 9 ὅλῳ WL: λόγῳ MS 10 ἐλάττον (!) S 11 ante μῆκος add. μὲν SL (ex Aristot. 233b15) 13 ὑποθώμεθα Spengel 13. 14 εἰ γὰρ—(189,1) πεπερασμένα] exscr. Simpl. 951,30sqq. ('non verbum verbo reddens' Diels) 13. 14 εἰ γὰρ καὶ] κἂν ACM Simplicii: καὶ F: εἰ καὶ a (e Themistio) 14 κινεῖται Simplicii libri praeter C, in quo κινῆται 15 καὶ om. SL: ante οὕτω coll. Simpl. (qui om. δῆλον ὅτι) διαιρεθηθεν (τον suprascr.) (sic) W_1: διαιρεθήσεται W_2 16 διαιρεθήσεται Par. 1888 et F Simplicii 17 δὲ εἰς ἴσα Simpl. 18 τὸ (post γε) om. S 19 αὐτοὶ W τυγχάνη W (η e corr.) 20 πεπερασμένον W (πεπερασμένων C Simplicii: —νως F) ὑπέκειτο MW (ὑποκέοιτο τὸ AC Simplicii: ὑποκέοιτο τὸ M: ὑπόκειται τὸ aF): ὑπάρχει τὸ S: ὑπέχει τὸ L 22 κινοῖτο MW, Simpl.: κινεῖτο SL (unde κινεῖται tacite Spengel) 24 ὡς] ὅτι aF Simplicii οὐδὲ S (δ in ras.) 25 τὸ πεπερασμένον CM Simplicii 26 ἂν om. aCM Simplicii διίῃ A Simplicii: δίεισι Themistii libri et aF Simplicii: διίοι CM Simplicii 28 ἀλλ' ἀποδ. τοῦτο δὲ (δὲ om. F) τοῦτο Simpl.

λοιπὰ ἀναφανῆναι πεπερασμένα. ταῦτα μὲν οὖν ἔξωθεν τοῦ προκειμένου 377 προσείληφεν ἡμῖν ὁ λόγος διὰ τὴν Ζήνωνος ἀπορίαν, ἐπανίωμεν δὲ ὅθεν ἐξέβημεν, ὡς οὔτε γραμμὴ οὔτε ἐπίπεδον οὐθ' ὅλως οὐδὲν τῶν συνεχῶν οὔτε ἄτομον ἐνδέχεται εἶναι οὔτε ἐξ ἀτόμων συγκεῖσθαι οὐ μόνον διὰ τὰ πρότερον εἰρημένα, ἀλλ' ὅτι καὶ διαιρεῖσθαι τὸ ἄτομον ἐξ ἀνάγκης συμβήσεται. ἐπεὶ γὰρ ἐν παντὶ χρόνῳ τὸ θᾶττόν ἐστιν καὶ τὸ βραδύτερον, τὸ δὲ θᾶττον πλέον διέρχεται μῆκος ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ, ἐνδέχοιτ' ἂν τὸ πλέον τοῦτο ἢ διπλάσιον ἢ τριπλάσιον ἢ καὶ ἡμιόλιον εἶναι. ἐνηνέχθω τοίνυν ἡμιόλιόν τι διάστημα τὸ θᾶσσον ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ, ἥπερ τὸ βραδύτερον, καὶ διῃρήσθω τὸ μέγεθος εἰς τρί' ἀμερῆ, ἐφ' οὗ τὸ μὲν ταχύτερον ὅλου διαπορεύεται, τὸ δὲ βραδύτερον οὐ καθόλου, ἀλλ' ἐπὶ τῶν δυεῖν ἀμερῶν ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ. οὕτω γὰρ ἂν ἡμιόλιον εἴη τὸ μῆκος τοῦ μήκους, ἀλλ' εἴπερ τὸ μῆκος ἐξ ἀτόμων σύγκειται τριῶν, ἐφ' οὗ κινεῖται τὸ θᾶσσον, καὶ ὁ χρόνος ἐκ τριῶν ἀμερῶν συντεθήσεται, ἐν ᾧ κινεῖται, εἴπερ ἐξ ἀνάγκης ὁ χρόνος ἀκολουθεῖ τῷ διαστήματι, καθάπερ ἐδείχθη. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ βραδύτερον ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ, ⟨ἐν ᾧ⟩ τὰ δύο πάρ- 378 εισιν ἀμερῆ, ὅταν θάτερον διανύσῃ τῶν ἀμερῶν, τότε δήπου τὸν ἥμισυν ἀναλώσει χρόνον· ἦν δ' οὗτος ἐκ τριῶν συγκείμενος ἀμερῶν. ὥστε δίχα τὸ ἓν τῶν ἀτόμων τοῦ χρόνου διαιρεθήσεται, εἴπερ ὁ πᾶς δίχα ἐκ τριῶν.

3. Περὶ δὲ τοῦ νῦν τοῦ κυρίως τε καὶ ἀληθῶς λεγομένου καὶ πρότερον μὲν ἱκανῶς ἀπεδείξαμεν, ὅτι ἐστὶν ἀμερὲς καὶ ἀδιαίρετον καὶ ἐν παντὶ χρόνῳ ἓν ταὐτὸ νῦν, πέρας μὲν τοῦ γεγονότος, ἀρχὴ δέ ἐστι τοῦ μέλλοντος, οὐδὲν δὲ οἷον καὶ νῦν ἐπισκέψασθαι, εἰ τοιοῦτον τὸ νῦν. οἶμαι τοίνυν ἅπαντας ἂν ὁμολογῆσαι, ὅτι τὸ νῦν ἔσχατόν ἐστι τοῦ γεγονότος καὶ πρὸ τοῦ νῦν οὐδέν ἐστιν ὅλως τοῦ μέλλοντος· πρὸ γὰρ τῆς τοῦ γεγονότος τελευτῆς πῶς δύναιτ' ἂν εἶναί τι μέλλον· εἴη γὰρ ἂν οὐδὲν οὐκέτι μέλλον. ἀλλὰ γεγονὸς ἐμπεριεχόμενον τῷ πέρατι τοῦ γεγονότος. πάλιν τοίνυν καὶ τοῦτο παραπλησίως ἅπασι γνώριμον, ὅτι τὸ νῦν ἐστιν ἀρχὴ τοῦ μέλλοντος χρόνου καὶ ἀρχὴ πρώτη, μεθ' ἣν οὐδέν ἐστι παρεληλυθότος. πῶς γὰρ ἄν τι παρεληλυθὸς μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ μέλλοντος; ἆρα γοῦν τὸ

---

3 γραμμὴ MW, Aristot. 233b16: γραμμὴν SL οὐθ'] οὔτε τι E Aristot. 233b17 5 ἀλλὰ καὶ ὅτι EFIK Aristot. 233b18: ἀλλ' ὅτι H 6 τὸ θᾶττόν — βραδύτερον] τὸ θᾶττον καὶ (τὸ add. I) βραδύτερόν ἐστι EFIK Aristot. 233b19: τὸ βραδύτερόν ἐστι καὶ τὸ θᾶττον H 7 τῷ om. E Aristot. 233b20 9 ἥπερ Spengel tacite (et Anonymus Graecensis; cf. 184,27): εἴπερ libri 10 τρί' ἀμερῆ Diels: τρία μέρη libri 11 δυεῖν M: δυοῖν WSL 14 ἀμερῶν WSL: μερῶν M 16 ἐν ᾧ addidi: καὶ pro τὰ Spengel tacite 19 δίχα om. L₂a 22 ὅτι—(24) μέλλοντος] exscr. Simpl. 955,18 sqq. 23 ταὐτὸ νῦν] καὶ ταὐτὸν Simpl.: malim ταυτὸν ὂν 'ἐστι abundat' Spengel: om. Simpl. 24 οἷον] ἧττον S τοιοῦτον] cf. Aristot. 233b35 (ubi E τοιοῦτο) 25 ὅτι τὸ νῦν—(31) μέλλοντος] multa hinc sumpsit Simpl. 955,20 sqq. ἔσχατόν τι E Aristot. ib. 27 εἶναί τι] εἶναι SL 29 καὶ—νῦν om. L καὶ a Victorio in Aldinae exemplo Monacensi enotatum omisit Spengel παραπλήσιον SL 30 μεθ'] καθ' S 'scrib. παρεληλυθός aut τοῦ παρεληλυθότος' Spengel: τοῦ γεγονότος Simpl.

ἔσχατον τοῦ παρεληλυθότος καὶ ἡ τοῦ μέλλοντος ἀρχὴ δύο ἐστὶν ἀκριβῶς 378 ἀλλήλων κεχωρισμένα ἢ ἓν καὶ ταὐτὸν πέρας τε ἅμα τοῦ παρεληλυθότος καὶ ἀρχὴ τοῦ ἐσομένου; λέγω τοίνυν ἓν καὶ ταὐτόν· εἰ γάρ ἐστιν ἀλλήλων κεχωρισμένα, ἅπτεσθαι μὲν ἀλλήλων οὐκ ἂν δύναιντο· ἀμερῆ γὰρ ἄμφω καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἔσχατον, ἀλλ' αὐτὰ ἔσχατα. οὐκ ἐῶσι | δὲ οὐδὲ οἱ 379 πρότεροι λόγοι συγκεῖσθαι τὸν χρόνον ἐκ τῶν νυνὶ ἐφεξῆς ὄντων ἢ ἁπτομένων· οὐδὲν γὰρ ἐξ ἀμερῶν συνεχές. εἰ δὲ οὐχ ἅπτεται ἀλλήλων δύο ὄντα κεχωρισμένα, ἀναγκαῖον αὐτῶν εἶναί τι μεταξύ. τί δὲ τοῦτ' ἐστίν, εἰ μὴ χρόνος; πέρατα μὲν γὰρ ἀμφότερα χρόνου καὶ τὸ ἔσχατον τοῦ γεγονότος καὶ τοῦ μέλλοντος ἡ ἀρχή, μεταξὺ δὲ τῶν περάτων τῆς γραμμῆς οὐδὲν ἕτερον ἢ γραμμή, ὥσπερ μεταξὺ τῶν περάτων τοῦ σώματος οὐδὲν ἕτερον ἢ σῶμα. τὸ γὰρ κενὸν καλῶς ποιοῦν ἐκποδὼν γέγονεν. εἰ οὖν χρόνος ἐστὶ μεταξὺ τοῦ πέρατος τοῦ γεγονότος καὶ τῆς τοῦ μέλλοντος ἀρχῆς, δῆλον ὡς οὔτε γεγονὼς οὗτος οὔτε μέλλων ἐστίν. τί δήποτε; ὅτι τὸ νῦν αὐτὸ περιέχει, οὔτε δὲ μετὰ τὸ νῦν ὁ γεγονὼς οὔτε πρὸ τοῦ νῦν ὁ μέλλων, ἀλλ' εἰ μήτε παρεληλυθώς ἐστι μήτε μέλλων ὅλος ἐστὶ νῦν. καὶ ἐπειδὴ πᾶς χρόνος διαιρετός, δύναται διαιρεῖσθαι καὶ οὗτος ὁ νῦν, ἀλλὰ πᾶσα διαίρεσις χρόνου τὸ μὲν παρεληλυθὸς αὐτὸ ποιεῖ, τὸ δὲ μέλλον· ὅρα δὲ τὰ συμβαίνοντα ἄτοπα. ὁ γὰρ μεταξὺ χρόνος οὗτος ὁ μακρὸς νῦν, ὃν διῃρήκαμεν εἰς τὸ παρεληλυθὸς καὶ τὸ μέλλον, καθ' ὅσον μέν ἐστι μετὰ τὸ ἔσχατον τοῦ γεγονότος, ὅλος μέλλων ἐστίν (ἔσται τοίνυν τοῦ μέλλοντός τι παρεληλυθός), καθόσον δὲ πρὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐσομένου, ὁλόκληρος ἔσται γεγονώς. ἔσται τοίνυν τοῦ γεγονότος τι μέλλον, ἵν' ἐάσω τὸ προχειρότατον, ὅτι τοῦ νῦν τὸ μέν ἐστι παρεληλυθός, τὸ δὲ μέλλον, καὶ ὅτι τῆς γε τομῆς ἀλλαχοῦ καὶ ἀλλαχοῦ γινομένης πολλὰ ἐν τῷ νῦν ἐστι τὰ νῦν καὶ οὐχ ἅμα, ὥστ' εἴπερ ταῦτα ἀδύνατα, ἀνάγκη ταὐτὸν εἶναι νῦν πέρας τε καὶ ἀρχὴν καὶ | ἀκριβῶς 380 ἀδιαίρετον. τί οὖν ἐκ τούτων συμβαίνει; πρᾶγμα παράδοξον μέν, ἀληθέστατον δέ, τὸ μηδὲν ἐν τῷ νῦν κινεῖσθαι. εἰ γὰρ ἐνδέχεται κινεῖσθαι ἐν τῷ νῦν, καὶ θᾶττον ἂν ἐνδέχοιτο κινεῖσθαί τι καὶ βραδύτερον. κινείσθω τοίνυν τὸ βραδύτερον ἐν τῷ νῦν πηχυαῖον εἰ τύχοι διάστημα. ἐκ δὴ τῶν προτέρων λόγων τὸ θᾶσσον οὐκ ἐν τῷ νῦν, ἀλλ' ἐν ἐλάττονι τοῦ νῦν ταὐτὸν ἀνύσει διάστημα. διαιρεθήσεται ἄρα τὸ νῦν, ὃ ἀδιαίρετον ἀπεδείξαμεν. οὐδὲν ἄρα ἐν τῷ νῦν κινεῖσθαι δυνατόν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἠρεμεῖν. ἠρε-

1 ἀκριβῶς] ἀληθῶς W 6 συγχεῖσθαι S νυνὶ MW: νῦν SL 7 οὐδὲν γὰρ κτλ.] nonnulla hinc mutuatus est Simpl. 956,13 sq. et 957,5 sqq. 8 ἀναγκαῖον SL: ἀν (ᾶ) M: ἀνάγκη W et Laur. 85,14 9 ὁ χρόνος W 13 τοῦ πέρατος om. W 15 δήποτε] ποτε a 16 παρεληλυθός W 17 ὅλος ML: ὅλως WS πᾶς ὁ W (sed ὁ rursus del.) 18 τὸ μὲν κτλ.] cf. Simpl. 959,8 sqq. 19 ὅρα] ὅρος M 21 μετὰ τοῦ ἐσχάτου W_1 22 πρὸ] πρὸς W 23 ἐσομένου M_2 (ut vid.) W: ἑπομένου SL: σπομένου M_1 γεγονώς MWS: γεγονός L 26 καὶ (ante οὐχ) in ras. M 27 ἀρχὴν WSL, Simpl. 960,5: ἀρχὴ M 30 καὶ θᾶττον] τὸ θᾶττον S ante καὶ βραδύτερον add. ἐν αὐτῷ Aristot. 234a 25 praeter E 32 θᾶττον L ἀλλ' — νῦν om. L 33 ὃ M: ὅπερ WSL

μεῖν γὰρ λέγομεν τὸ πεφυκὸς κινεῖσθαι καὶ μὴ κινούμενον, ὅτε πέφυκεν. 380 εἰ δὲ ἐν τῷ νῦν οὐδὲν πέφυκε κινεῖσθαι, δῆλον ὡς οὐδὲ ἠρεμεῖν. ἐπεὶ τοίνυν ἀποδέδεικται ἱκανῶς, ὡς, ὅτι ταὐτόν ἐστιν τὸ νῦν ἐν ἀμφοῖν τοῖν χρόνοιν, λέγω δὲ τῷ παρεληλυθότι καὶ τῷ μέλλοντι, τοῦ μὲν πέρας τοῦ δὲ ἀρχή, εἰ τοίνυν ἐν τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ κινούμενόν τι νοήσαιμεν, ἐν τῷ μέλλοντι δὲ ἠρεμοῦν, δῆλον ὅτι ἐν τῷ νῦν ἅμα κινήσεται καὶ ἠρεμήσει. καθὸ μὲν γὰρ τοῦ παρελθόντος ἐστὶ πέρας, κινήσεται, καθὸ δὲ ἀρχὴ τοῦ μέλλοντος, ἠρεμήσει, ὥστε ἐν ταὐτῷ κινήσεται καὶ ἠρεμήσει, εἴγε ἐν τῷ νῦν πέφυκεν ἠρεμεῖν καὶ κινεῖσθαι. νῦν μὲν γὰρ οὐδὲ ἀναγκαῖον τοῦτο συμβαίνειν, ὅτι μηδὲ ἐν τῷ νῦν κινεῖσθαι δύναιτο, τότε δ' ἂν ἐξ ἀνάγκης ἠκολούθει τὸ ἄτοπον. τὸ γὰρ πεφυκὸς ἐν τῷ νῦν κινεῖσθαι καὶ ἐν παντὶ τῷ παρελθόντι χρόνῳ κινούμενον καὶ ἐν τῷ νῦν ἂν ἐκινεῖτο πέρατί γε ὄντι τοῦ παρελθόντος, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πεφυκὸς ἐν τῷ νῦν ἠρεμεῖν καὶ ἐν παντὶ τῷ μέλλοντι ἠρεμοῦν | καὶ ἐν τῷ νῦν ἂν ἠρέμει 381 ἀρχῇ γε ὄντι τοῦ μέλλοντος· οὕτω δὲ συνέβαινεν ἂν ἐν ταὐτῷ καὶ ἠρεμεῖν καὶ κινεῖσθαι. δόξαι τ' ἂν ἴσως τὸ μηδὲν ἐν τῷ νῦν κινεῖσθαι πιθανώτερον, τὸ δὲ μήτε ἠρεμεῖν οὐκ εὔλογον παραπλησίως. καὶ τοῦτο δὲ ἄν τις οὐ χαλεπῶς παραδέξαιτο ἐννοήσας, ὅτι τότε λέγομεν ἠρεμεῖν τὸ σῶμα, ὅταν ὁμοίως ἔχῃ νῦν τε καὶ πρότερον, ἐν δὲ τῷ νῦν οὐκ ἔστι τὸ πρότερον, ὥστε οὐδὲ ἠρεμεῖν. ἀνάγκη τοίνυν τὸ κινούμενον καὶ τὸ ἠρεμοῦν ἐν χρόνῳ κινεῖσθαι καὶ ἠρεμεῖν.

4. Πότερον δὲ ἄρα ἅπαν τὸ μεταβάλλον διαιρετὸν ἢ καὶ ἀμερὲς ἐνδέχεται, καθάπερ οἱ μαθηματικοί φασι τὴν στιγμὴν φέρεσθαι καὶ ποιεῖν τῇ φορᾷ τὴν γραμμήν, ἐπισκεπτέον. εἰ τοίνυν ἀνάγκη τὸ μεταβάλλον μήτε ἐν ἐκείνῳ εἶναι, εἰς ὃ μεταβάλλει (μεταβεβληκὸς γὰρ ἂν εἴη), μήτε ἐν ἐκείνῳ, ἐξ οὗ μεταβάλλει (οὐδὲ γὰρ οὕτως ἂν μεταβάλλοι), δῆλον ὡς περιλείπεται τὸ μέν τι αὐτοῦ ἐν τούτῳ εἶναι, τὸ δὲ ἐν θατέρῳ· οὔτε γὰρ ἂν ἐν ἀμφοῖν, οὔτε ἐν οὐδετέρῳ δυνατόν, ὥστε ἐξ ἀνάγκης ἂν εἴη διαιρετόν. ἀλλὰ τοῦτο ἐπὶ μὲν τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς καὶ αὐτόθεν ἐναργὲς ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς, γνωριμώτερον δὲ ἐπὶ ἀλλοιώσεως ἢ αὐξήσεως. ἐφ' ὧν δὲ συμβαίνει ποτὲ ἀθρόαν εἶναι τὴν μεταβολήν, πῶς ἀναγκαῖον τὸ μὲν ἐν τῷ

1 ἐλέγομεν Aristot. 234a 32 praeter L, Spengel e coni. 2 ὡς] sic E Aristot. 234a 34: ὅτι FHIK 4 τῷ ante μέλλοντι om. SL 7 παρεληλυθότος S et Laur. 85,14 9 κινῆσθαι L γὰρ om. L οὐδὲ M: οὐδὲν W: οὐκ SL 12 ἅπαντι S 15 ἀρχή L καὶ ἠρεμεῖν om. W 16 'fort. δόξαι δ'' Spengel μηδὲν WSL: μηδὲ M νῦν L_2a (et Paris. 1888 man. 2): om. $MWSL_1$ 17 δὲ superscr. W μήτε] num μηδὲ? sed totum enuntiatum graviore vulnere laborare videtur παραπλήσιον L καὶ om. W 18 post ἠρεμεῖν add. μὲν EFI Aristot. 234b 5 19 τε Diels: δε (sine accentu) M: δὲ WL: τι S et Laur. 85,14: del. Spengel (sec. Aristot. 234b 6); καὶ νῦν καὶ πρότερον Simpl. 962,18 21 καὶ κινεῖσθαι καὶ κινούμενον ἐν χρόνῳ καὶ ἠρεμεῖν τὸ ἠρεμοῦν Aristot. 234b 8. 9 (sed ἠρεμεῖν τὸ om. E) et Simpl. 962, 14 sqq. (cf. v. 21 et 30) 22 ἄρα om. WSL ἅπαν om. MW ἢ καὶ] ἢ in rasura maioris spatii M 23 φέρεσθαι (φ in ras.) M 24 εἰ τοίνυν κτλ.] cf. Simpl. 963,15 τὸ μεταβάλλον om. W 25 γὰρ om. S 26 ἂν μεταβάλλει M (sed ει in ras.) 26. 27 περιείληπται W_1 27 'ἂν del.' Spengel

λευκῷ εἶναι, τὸ δὲ ἐν τῷ μέλανι; τοῦτο δὲ ὁ Θεόφραστος ἀπορεῖ διαρρήδην 381
ἐν τῷ Περὶ κινήσεως πρώτῳ καὶ τοῖς ἐξηγηταῖς ὄχλον παρέσχεν. τὸ μὲν
οὖν λέγειν, ὡς οὐκ ἔστιν οὐδενὸς ἀθρόα μεταβολὴ καθ' ὅλα τὰ μόρια πα-|
ραπλησίως, ἀλλ' ἐν πᾶσιν, ἐν οἷς ἀθρόα δοκεῖ γίγνεσθαι μεταβολή, τὸ 382
μέν τι πρότερον μεταβάλλει μέρος, τὸ δὲ ὕστερον, καὶ ἐπὶ τοῦ πηγνυμένου
γάλακτος καὶ ἐπὶ τοῦ μελαινομένου σώματος ἐκ τῆς ἀκτῖνος· ἢ γὰρ τὸ
εὐπαθέστατον μόριον πρῶτον ἢ τὸ ἐγγύτερον τοῦ τὴν κίνησιν ἐνδιδόντος·
τὸ δὲ ταῦτα λέγειν οὐ σφόδρα ἀληθές· δείκνυσι γὰρ ἡμῖν ἡ αἴσθησις, ὅτι
γίγνονταί τινες ἀθρόαι μεταβολαὶ σωμάτων καὶ ἀλλοιώσεις, καὶ πρὸς τὴν
Μελίσσου θέσιν οὕτως ἐξ ἀρχῆς ἀντεθήκαμεν. ἀλλ' οὐδὲ ἐκεῖνό γε, ὅτι
μόνον ἐπὶ τῶν κατὰ τόπον μεταβολῶν τὴν δεῖξιν Ἀριστοτέλης πεποίηται·
φανερῶς γὰρ περὶ παντὸς λέγει τοῦ μεταβάλλοντος. ἃ τοίνυν ἡμῖν ἐπ-
ῆλθεν εἰς βοήθειαν τῷ λόγῳ, ταῦτά ἐστιν. οἰόμεθα τὸν Ἀριστοτέλην περὶ
τῶν ἀθρόως μεταβαλλόντων, ὅτι διαιρετά ἐστι καὶ μεγέθη, μηδὲ λόγου
προσδεῖσθαι νοῆσαι· εἰ γὰρ ἀθρόως ἐκεῖνα μεταβάλλειν φαμέν, ὧν ἅπαντα
τὰ μέρη καὶ καθ' ἕνα χρόνον ἢ ἀλλοιοῦται ἢ αὔξεται, δῆλον ὡς ἐπὶ τῶν
μέρη τινὰ κεκτημένων ἡ τοιαύτη μεταβολή. ἃ δὲ οὐδὲν κέκτηται μέρος,
πῶς ἀλλοιοῖτο ἂν ἅμα καθ' ὅλα τὰ μέρη; ἢ τοίνυν οὐ τοῦτό ἐστι μετα-
βάλλειν ἀθρόως τὸ κατὰ πάντα ὁμοῦ τὰ μόρια μεταβάλλειν ἤ, εἰ τὸ
ἀθρόως τοῦτό ἐστιν, γελοῖον τὸ ζητεῖν, εἰ διαιρετὰ τὰ τοιαῦτα· διόπερ
Ἀριστοτέλης ἐπὶ μὲν τούτων ὅλως | οὐδὲ ἐποιήσατο λόγον, ἐπὶ δὲ τῶν 383
κατὰ τοὺς ἄλλους τρόπους μεταβαλλόντων.

Κίνησις δὲ διχῶς διαιρετή, ἕνα μὲν τρόπον τῷ χρόνῳ, ἕτερον δὲ κατὰ
τὰς τῶν μερῶν τοῦ κινουμένου [ἰδικὰς] κινήσεις. τῷ μὲν οὖν χρόνῳ διαι-
ρετὴ γίνεται κίνησις, ὅτι ἡ πλείων ἐν πλείονι καὶ ἡ ἐλάττων ἐν ἐλάττονι,

1 Θεόφραστος] fr. 53 Wimmer ἀπορρεῖ SL (ἀπορεῖ a) 2. 3 τὸ μέν οὖν λέγειν κτλ.] haec contra Alexandrum dicta esse adnot. Spengel (cf. Simpl. 968,30sqq. ὁ δὲ Εὐφραδὴς Θεμίστιος οὐκ ἀποδέχεται τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸ κτλ.). 4 ἅπασιν S ἐν ante οἷς om. L 5 μέντοι SL μεταβάλλειν Spengel Simplicii verbis 969,2 obiter inspectis 7 εὐπαθέστερον Laur. 85,14 (e Simplicio 968,24) 8 ἀληθές M: ἀληθῆ WSL 10 ἀντιθείκαμεν W ἐκεῖνό γε] cf. Simpl. 967,4 (τινές φασι) 12 ἃ (τοίνυν om.) ἡμῖν — (22) μεταβαλλόντων] exscr. Simpl. (ὁ Θεμίστιος) 969,14sqq. 13 ἀριστοτέλη S (et a Simplicii) post περὶ add. μὲν Simplicii libri praeter F 14 καὶ μεγέθη om. Simpl. 15 νομίσαι Simpl. (quod in Themistio quoque restituendum puto) 15. 16 ἅπαντα ἅμα τὰ μέρη Simpl. 16 καὶ om. L ἢ post χρόνον om. Simpl. 16. 17 ἐπὶ τῶν μέρη M marg. (γρ.) W, et Simpl.: ἐπὶ μέρη L_2a: ἐπὶ πέρατος M text.: ὅτι πέρατα SL_1 17 ante ἡ add. ἐστὶν Simpl. 17. 18 μέρος, πῶς L_2a et Laur. 85,14, Simpl.: πέρας (superscr. μέρος) M: μέρος W et S marg. (γρ.): πέρας S text. L_1; unde apparet πῶς olim in πέρας corruptum fuisse, quae corruptela alteram labem (v. 17. 18) traxit 18 post ἐστι add. τὸ Simpl. (τὸ μεταβάλλον F) 19 κατὰ πάντα ὁμοῦ MWS et A Simplicii: τὰ πάντα ὁμοῦ L: κατὰ τὰ πάντα ὁμοῦ Spengel: ὁμοῦ κατὰ πάντα a Simplicii: ὁμοῦ CFM Simplicii εἰ M_2, Spengel e Simpl.: εἰς M_1WSL 20 ἀθρώως L (ἀθρόως a) 21 ὁ Ἀριστοτέλης Simpl. (praeter a) ante λόγον add. τὸν Simpl. ὅλως οὐδὲ] sic A Simplicii: ὅλως οὐκ CM: οὐδ' ὅλως aF 23 δὲ om. M 24 ἰδικὰς seclusi, ut ab interpolatore falso huc ex 193,1 translatum 25 ἡ πλείων ἐν πλείονι] cf. Simpl. 969,30sqq.

μετὰ δὲ * * * ⟨κατὰ⟩ τὰς τῶν μερῶν τοῦ κινουμένου ἰδικὰς κινήσεις· 383 ἡ μὲν γὰρ ὅλη κίνησις ἐν τῷ ὅλῳ, τὰ μόρια δὲ αὐτῆς ἐν τοῖς μορίοις τοῦ κινουμένου ἐστίν. διαιρετὰ καὶ καθ' ἃ ἡ κίνησις γίνεται, οἷον ὁ τόπος καὶ ὁ ὄγκος καὶ τὰ χρώματα, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ τὰ μὲν ποσὰ καθ' αὑτά, τὸ δὲ ποιὸν κατὰ συμβεβηκός· τῷ γὰρ τὸ σῶμα διαιρεῖσθαι, ἐν ᾧ τὸ λευκὸν ἢ τὸ μέλαν. ἠκολούθησε δὲ μάλιστα τὸ καὶ τὴν κίνησιν καὶ καθ' ἃ ἡ κίνησις εἶναι διαιρετὰ τῷ πρώτῳ, εἶναι τὸ κινούμενον διαιρετόν.

5. Ἐπειδὴ δὲ πᾶν τὸ μεταβάλλον ἔκ τινος εἴς τι μεταβάλλει, ἀνάγκη τὸ μεταβεβληκός, ὅτε πρῶτον μεταβέβληκεν, εἶναι ἐν ᾧ μεταβέβληκεν, οἷον τὸν ἐλθόντα Ἀθήναζε, ὅτε πρῶτον ἐλήλυθεν, Ἀθήναζε εἶναι [καὶ τὸν γενόμενον] καὶ τὸν αὐξηθέντα δίπηχυν, ὅτε πρῶτον ηὐξήθη, δίπηχυν εἶναι, καὶ τὸν ὑγιασθέντα, ὅτε πρῶτον ὑγίασται, ὑγιαίνειν. τὸ δὲ ὅτε πρῶτόν φημι· συμβαίνει γὰρ αὐτὸν ἐληλυθότα πέρυσιν Ἀθήναζε μὴ εἶναι Ἀθήναζε νῦν, ὅτε μέντοι πρῶτον ἐλήλυθεν, ἀνάγκη Ἀθήναζε εἶναι. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τοῦ λόγου. τὸ γὰρ μεταβάλλον ἐξ οὗ μεταβάλλει, ἐξίσταται καὶ ἀπολείπει δὲ αὐτό. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἐστὶν | τὸ μεταβάλλειν ἔκ τινος ἢ τὸ ἀπολείπειν ἐκεῖνο. 384 ὅτι τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, σκεψώμεθα μίαν τῶν μεταβολῶν τὴν κατὰ ἀντίφασιν. ὅταν τοίνυν τι μεταβέβληκεν εἰς τὸ ὂν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, δῆλον ὡς ἀπολέλοιπε τὸ μὴ ὄν. ἔσται ἄρ' ἐν τῷ ὄντι· μεταξὺ γὰρ οὐδὲν τοῦ εἶναι καὶ τοῦ μὴ εἶναι. τοῦτο δ' ἄν τις καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν μεταβολῶν θεωρήσειε. ποῦ γὰρ ἔσται τὸ μεταβεβληκός, εἰ μὴ ἐν ᾧ μεταβέβληκε; τὸ μὲν γὰρ ἐξ οὗ κεῖται ἀπολελοιπέναι. 'ἐν ἄλλῳ δέ τινι ἂν εἴη'. φαίη τις ἄν, 'ὡς ἐν τῷ μεταξύ· οὐ γὰρ πᾶσαι κατὰ ἀντίφασιν αἱ κινήσεις'. ἀλλ' εἴπερ ἐν τῷ μεταξύ, μεταβάλλον αὐτὸ ποιοῦμεν, οὐ μεταβεβληκός, ὡς ὑπεθέμεθα. εἰ δὲ μεταβέβληκεν ἤδη, πῶς ἂν εἴη ἐν τῷ μεταξύ; πῶς γὰρ ἂν δύναιτο τὸ μεταβεβληκός, ὅτε μεταβέβληκεν, ἔτι μεταβάλλειν εἰς ὃ μεταβέβληκεν; φανερὸν τοίνυν, ὅτι καὶ τὸ γεγονός, ὅτε γέγονε πρῶτον, εὐθὺς ἔστιν καὶ τὸ ἐφθαρμένον, ὅτε ἔφθαρται πρῶτον, οὐκ ἔστι, τὸ δὲ πρῶτον τοῦτο, ἐν ᾧ

---

1 μετὰ MSL: κατὰ W et Laur. 85,14, Spengel e coni.; sic fere lacunam explendam puto μετὰ δὲ ⟨ταῦτα διαιρετὴ κατὰ⟩ 2 τὰ δὲ μόρια W 3 καὶ ante καθ' om. W 3. 4 ὁ τόπος καὶ ὁ ὄγκος] cf. Alexander (apud Simpl. 975,24 sq.) περὶ τοῦ τόπου καὶ τοῦ μεγέθους 4 ποσὰ] ποσοῦ Aristot. 235a18 ex Alexandri coniectura pro τόπου; cf. Simpl. l. c. 5 τῷ—ἐν ᾧ] exscr. Simpl. 975,19 sq. 6 ἠκολούθησε] sic FHK Aristot. 235b1 (et CM Simplicii 978,20): ἠκολούθηκε FI Aristot. (et aAF Simplicii) 7 ἡ om. L πρώτῳ MS: πρώτως W: πρῶτον L 9 δὲ et ἔκ τινος om. E Aristot. 235b6 10 εἶναι ἐν ᾧ μεταβέβληκεν om. L et E Aristot. 235b8 11 τὸν ἐλθόντα—(15) εἶναι] cf. Simpl. 979,17 sqq. Ἀθήναζε] frustra hic Spengel Ἀθήνησιν scripsit et vv. 14, 15 e cod. L recepit: ἐν Ἀθήναις Simpl., ut decet cultioris sermonis scriptorem 11. 12 καὶ τὸν γενόμενον delevi 13 ὅτε pr.] ὅτι M 15 πρώτως Simpl. 16 τὸ μὲν γὰρ E Aristot. 235b8 ἐξίσταται καὶ] in his verbis desinit W, in cuius locum substituo C (i. e. Paris. 1888 cum Vindob. phil. 110 consentientem 'δὲ del.' Spengel 18 ὅτι M (ὅ in ras.) 19 ὅταν] ὅτε Spengel ex Aristot. 235b14 20 ἄρ' ἐν scripsi: ἄρα $MCSL_1$: ἄρα ἐν L_2a ex Aristot. 235b15 24 ἐν τῷ μεταξύ] ἐν μεταξύ τινι Simpl. 980,21 25 ὑποθέμεθα L

λέγεται πρῶτον μεταβεβληκέναι τι καὶ γεγονέναι καὶ ἐφθάρθαι ἢ ἠλλοι- 384
ῶσθαι, ἀνάγκη ἀμερὲς καὶ ἓν μόνον εἶναι. πρῶτον γὰρ ἐκεῖνο λέγεται, οὗ
μηδὲν ἄλλο πρῶτόν ἐστιν καὶ ὃ μὴ τῷ ἄλλο τι τοιοῦτον εἶναι καὶ αὐτὸ
τοιοῦτόν ἐστιν, ἐπεὶ καὶ τὸ ὁρᾶν ὑπάρχειν λέγομεν τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' οὐ
πρώτῳ, διότι τοῖς ὄμμασι πρώτοις, καὶ τὸ δύο ὀρθὰς ἔχειν τῷ ἰσοσκελεῖ,
ἀλλ' οὐδὲ τούτῳ πρώτῳ· τῷ τριγώνῳ γὰρ πρὸ αὐτοῦ. ἐφ' ὧν γὰρ ἢ τῷ
μέρει πρῶτον ἢ τῷ γένει τὸ λεγόμενον ὑπάρχειν ὑπάρχει, τούτοις οὐ πρώ-
τοις ὑπάρχει. καὶ ἐν ᾧ δὴ χρόνῳ πρῶτόν τι μεταβέβληκεν, εἰ διαιρετὸς
οὗτός | ἐστιν, οὐκ ἐν τούτῳ πρώτῳ μεταβέβληκεν, ἀλλ' ἐν τῷ μέρει, ὥστε 385
ἢ τοῦ πρώτου πρῶτον ἢ τὸ πρῶτον ἄτομον καὶ ἀμερές. φανερὸν τοίνυν,
ὅτι καὶ τὸ γεγονὸς καὶ τὸ ἐφθαρμένον ἐν ἀτόμῳ τὸ μὲν ἔφθαρται τὸ δὲ
γέγονε, καὶ οὐκ ἀπορήσομεν τοῖς σοφισταῖς ἀποκρίνασθαι πότε ἀποτέθνηκε
τὸ τεθνηκὸς πυνθανομένοις καὶ ἐν ποίῳ χρόνῳ· εἴτε γὰρ ἐν ᾧ ἔζη, γίνε-
ται ζῶν ἅμα καὶ τεθνηκός, εἴτε ἐν ᾧ τέθνηκε, γίνεται πάλιν τεθνηκός,
ἡνίκα ἤδη τεθνήκει· εἰ δὲ ἐν μηδενὶ χρόνῳ, οὐδέποτε ἔσται τεθνηκός.
ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἀληθές. τέθνηκε γὰρ οὐκ ἐν χρόνῳ, ἀλλ' ἐν πέρατι
χρόνου, καθάπερ ἐδείχθη. τὸ μὲν οὖν πέρας τῆς κινήσεως ἔστι τε καὶ
γνώριμον γίνεται· ἐνδέχεται γὰρ ἐπιτελεσθῆναι τὴν μεταβολὴν καὶ τέλος
ἐστὶ μεταβολῆς, ὃ δὴ καὶ δέδεικται, ἀδιαίρετον ὑπάρχον διὰ τὸ πέρας εἶναι
καὶ ἄτομον. ἆρα δὲ ὥσπερ τὸ πέρας λαβεῖν ἐνδέχεται, οὕτω καὶ τὴν
ἀρχὴν τῆς κινήσεως; λέγω δὲ ἀρχὴν τὴν κατὰ χρόνον, ἐν ᾧ πρῶτον
ἄρχεται χρόνῳ μεταβάλλειν τὸ μεταβάλλον. αὕτη τοίνυν ἢ χρόνος ἐστὶν
ἢ ἀρχὴ χρόνου καὶ οἷον τὸ νῦν. εἰ μὲν τοίνυν χρόνος, χρόνος δὲ πᾶς δι-
αιρετός, οὐκ ἔστι παύσασθαι τὸν χρόνον αὐτὸν τέμνοντας, ὥστε εἰς τὴν
ἀρχὴν καταντῆσαι, καὶ ὅλως οὐκέτι πρώτη. ἡ γὰρ ἐν τῷ μορίῳ προτέρα.
εἰ δὲ τὸ νῦν ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς, πρῶτον μέν, ἐπειδὴ πᾶν τὸ ἀρχόμενον
μεταβάλλειν εὐθὺς μεταβάλλει, ἐν τῷ νῦν ἄν τι μεταβάλλοι, ὅπερ ἀμήχανον,
εἶτ', εἴπερ ἐνδέχεται ἐξ ἠρεμίας τι μεταβάλλειν, δῆλον ὡς ἔσται πέρας τῆς
ἠρεμίας ἐκείνης τὸ νῦν. τοῦτο τοίνυν τὸ πέρας | πότερον ταὐτόν ἐστιν 386
τῇ ἀρχῇ τῆς μεταβολῆς ἢ ἕτερον; ἀλλ' εἰ μὲν ἕτερον, ἔσται τὰ νῦν ἐχό-
μενα ἀλλήλων· τό τε γὰρ πέρας τῆς ἠρεμίας ἔσται νῦν καὶ ἀδιαίρετον καὶ
ἡ τῆς μεταβολῆς ἀρχὴ παραπλησίως· μεταξὺ γὰρ οὐκ ἔνεστι χρόνον ποι-

1 πρῶτον] πρώτῳ 'hic et ubique' Spengel; at cf. Simpl. 982,1 et quae adnot. Diels l. 2 ἀλλοιοῦσθαι S 2 ἓν μόνον εἶναι MC: ἓν μόριον εἶναι SL: ἓν εἶναι μόνον Laur. 85,14 4 ὑπάρχειν λέγομεν SL et ACM Simplicii 982,12: ὑπάρχει λέγομεν M: ὑπάρχειν λέγεται C: λέγομεν ὑπάρχειν aF Simplicii 8 δὴ] δὲ Spengel tacite 9 οὐκ] οὐδὲ C πρώτῳ ML: πρῶτον CS 12 τοῖς σοφισταῖς] cf. Alexander apud Simpl. 983,25 sqq. ἀποκρίνεσθαι C 15 ἐτεθνήκει C 18 ἐπι-τελεσθῆναι κτλ.] cf. Simpl. 984,14 sqq. 19 ante μεταβολῆς add. τῆς C 20 'fort. ἆρά γε' Spengel 22 ἄρχεται M (ἄ in ras.) τοίνυν om. L 25 οὐκέτι] οὐκ ἔστι L_1, Spengel e coni. 28 εἶτ' εἴπερ SL: εἴ τι περ M et Par. 1888: ἔτι εἴπερ Vindob. 110 30 ἔσται S (αι in ras.) 32 παραπλήσιον S ἔνεστι] ἔστι S et Laur. 85,14

εἶν· οὔτε γὰρ κινηθείη ⟨ἂν⟩ ἐν αὐτῷ οὔτε ἠρεμήσει τὸ σῶμα. εἰ δὲ ταὐτὸν 386 πέρας τε καὶ ἀρχή, ὥσπερ ἀποδέδεικται, συμβήσεται τὸ πέρας τῆς ἠρεμίας ἀρχὴν εἶναι τῆς κινήσεως. ἅμα τε οὖν κινήσεται καὶ οὐ κινήσεται. τὸ μὲν γὰρ ἐν τῷ πέρατι τῆς ἠρεμίας οὔπω κινεῖται, τὸ δὲ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς μεταβολῆς ἤδη κινεῖται. οὐ μόνον δὲ τοῦ χρόνου λαβεῖν ἀμήχανον, ἐν ᾧ πρῶτον τὸ μεταβάλλον ἤρξατο τῆς μεταβολῆς, ἀλλ’ οὐδὲ αὐτοῦ τοῦ μεταβάλλοντος ἔστι τὸ πρῶτον μέρος λαβεῖν, ὃ πρῶτον μεταβέβληκεν. διαιρετὸν γὰρ δὴ σῶμα πᾶν, ὥσπερ καὶ χρόνος. θαυμαστὸν τοίνυν, καθάπερ φησὶν ὁ Θεόφραστος, καὶ λίαν παρὰ τὰς ἐννοίας, εἰ μὴ ἔστιν ἀρχὴ κινήσεως, πέρας δέ ἐστιν, καὶ ὅλως εἰ μὴ ἄμφω πεπερασμένα, ἀλλὰ τέλος μὲν ἔστι τοῦ βαδίζειν, ἀρχὴ δὲ οὔ, καὶ τέλος μὲν τοῦ πλεῖν, ἀρχὴ δὲ οὐκ ἔστι, καὶ ἡνίκα μὲν ἐπαύσατο τοῦ τρέχειν ὁ ἵππος, ἔστιν εἰπεῖν, ἡνίκα δὲ ἤρξατο, οὐκ ἔστιν. ἢ οὐ τοῦτό φησιν Ἀριστοτέλης, ὡς οὐκ ἔστιν ἀρχὴ τῆς κινήσεως, ἀλλ’ ὡς οὐκ ἔστιν αὐτὴν λαβεῖν; ἀλλ’ ἐκεῖνο πῶς τὸ μὲν πέρας τῆς κινήσεως ἀδιαίρετον ἀποδείκνυσι καὶ διὰ τοῦτο εἶναί φησι ληπτόν, τὴν δὲ ἀρχὴν οὔτε ἀδιαίρετον οὔτε ληπτήν; καίτοι τοῖς πέρασιν ὁμοίως ἔχουσιν αἱ ἀρχαί. εἰ γὰρ σημεῖον πέρας γραμμῆς καὶ ἀρχὴ σημεῖον, καὶ δοκεῖ τοῦτο ἀξίωμα εἶναι τὸ μὴ ταὐτὸν εἶναι | ἀρχὴν καὶ οὗ ἐστιν ἀρχή, ὥστ’ 387 οὐδὲ κίνησις ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως· εἰ δὲ μὴ κίνησις, οὐδὲ διαιρετὴ οὐδὲ ἐν χρόνῳ, ἀλλ’ ἐν τῷ νῦν, καθάπερ τὸ πέρας. τάχα οὖν τὴν μὲν ἀρχὴν τῆς κινήσεως δώσει ληπτὴν εἶναι, καθάπερ τὸ πέρας, τὴν δὲ πρώτην κίνησιν ἄληπτον, καὶ ἀληθὲς τοῦτο. ἐν χρόνῳ γὰρ αὕτη καὶ τὸν χρόνον εἰς ἄπειρα διαιρεῖν δυνατόν. τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς γνώριμον ποιεῖ προϊὼν τῷ ἐπιμελῶς προσέχοντι. δῆλον δέ, ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἡ ἐσχάτη κίνησις οὐκ ἂν εἴη ληπτὴ καὶ τὸ πέρας αὐτῆς ληπτόν τε καὶ ἀδιαίρετον. οὔτε δὴ τοῦ χρόνου λαβεῖν ἔστιν οὔτε τοῦ μεγέθους τὸ πρῶτον, ἀλλ’ οὐδὲ τοῦ τόπου οὐδὲ τοῦ ὄγκου, καθὰ γίνεται ἡ κίνησις. καὶ γὰρ ταῦτα συνεχῆ καὶ εἰς ἄπειρα διαιρετά, εἰ μή τις ἐπ’ ἀλλοιώσεως μόνον ἀμφισβητήσειεν. ἔστι γὰρ λαβεῖν τοῦ χρώματος τὸ πρῶτον, εἰς ὃ γίνεται ἡ μεταβολὴ τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ· πάθη γὰρ ταῦτα καὶ ἀδιαίρετα· διαιρεῖται γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς τῷ τοῖς διαιρουμένοις ὑπάρχειν.

6. Τούτων τοίνυν οὕτω διωρισμένων καὶ δειχθέντων, ὅτι πᾶς χρόνος καὶ πᾶν μέγεθος ἀεὶ διαιρετόν, φανερὸν ὅτι πᾶν τὸ κινούμενον ἀνάγκη πρότερον

1 ἂν ins. Spengel (qui add. ‘et fort. ἠρεμήσειε’); at cf. 200,7. 8 (ἀεὶ—διεξελεύσεται)
2 ἀρχὴ MC et Spengel e coni.: ἀρχὴν SL 4 μὲν om. C οὔπω] οὕτω L_1, Par. 1888, Laur. 85,14 6 αὐτοῦ τοῦ libri, Spengel e coni.: τοῦ αὐτοῦ a
9 Θεόφραστος] fragm. XXV p. 166 Wimmer; cf. Simpl. 986,5 13 ἢ οὐ CSL: ἢ M φησιν ἀριστοτέλης MC: ἐστὶν φησιν L_1: φησιν SL_2a 14 malim ἀλλ’ εἰ ἐκεῖνο, πῶς
15 ληπτόν] cf. quae adnot. Diels ad Simpl. 986,8 16 ληπτήν] ληπτόν S
18 ante ἀρχὴν add. τὴν C 19 ἡ om. C 20 ante χρόνῳ add. τῷ C
21 ληπτὴν] ληπτὸν C (in Par. 1888 corr.) 22 γὰρ om. C 24 λόγον] τρόπον C
26 οὔτε δὴ κτλ.] cf. Simpl. 989,18 sqq. δὴ] δὲ Spengel tacite vel Spengelii operae
28 καὶ ante εἰς om. M 31 διῃρημένοις L 33 καὶ πᾶν μέγεθος MC, a Simplicii 992,13: καὶ μέγεθος SL: om. Simplicii libri πᾶν τὸ—(196,3) κεκινῆσθαι] exscr. Simpl. 992,14 sqq.

κεκινῆσθαι, οὐχ ὡς πεπαῦσθαι τῆς κινήσεως, ἀλλ' ὡς ἤδη τι διεληλυθέναι 387 τὸ διόν. ἐπεὶ γὰρ τὸ κινούμενον ὅταν κινῆται, * * * δῆλον ὡς τὸ κινούμενον ἀναγκαῖον κεκινῆσθαι. ληφθέντος οὖν οὗ κεκίνηται μεγέθους, ἐπεὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον μερίζεται, συμβήσεται τὸ κινούμε|νον τὸν αὐτὸν 388 τόπον ἄπειρον κεκινῆσθαι πρότερον· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κεκινημένον κεκινῆσθαι. τεμνομένου γὰρ ἀεὶ τοῦ μεγέθους πάσας κεκινημένον ἐστὶν τὰς τομάς. ἔτι δὲ εἰ λέγοιμεν κεκινῆσθαι τῷ λαβεῖν τὸ ἔσχατον αὐτοῦ τῆς κινήσεως, οἷον τὸ νῦν, τὸ νῦν δὲ ἐν ἅπαντι ἀεὶ χρόνῳ δυνατὸν λαβεῖν, καὶ τὸ κεκινῆσθαι ἐν ἅπαντι χρόνῳ παραπλησίως. ἔτι δὲ τὸ συνεχῶς μεταβάλλον καὶ μὴ φθαρὲν μηδὲ πεπαυμένον τῆς μεταβολῆς μεταβάλλειν ἢ μεταβεβληκέναι ἐστὶν ἀναγκαῖον ἐν ᾧ δή τινι τοῦ χρόνου, ἐν δὲ τῷ νῦν οὐκ ἔστιν μεταβάλλειν, ἀναγκαῖον ἄρα μεταβεβληκέναι καθ' ἕκαστον, ὥστε εἰ τὰ νῦν ἄπειρα, πᾶν τὸ μεταβάλλον ἄπειρα ἔσται μεταβεβληκός. οὐ μόνον δὲ τὸ κινούμενον ἀναγκαῖον ἤδη προκεκινῆσθαι πρότερον· οἷον γὰρ πέρας ἢ παῦλα τὸ κεκινῆσθαι κινήσεως· ἅπαν γὰρ τὸ ἔκ τινος εἴς τι μεταβεβληκὸς ἐν χρόνῳ μεταβέβληκεν, ὁ δὲ χρόνος διαιρετός. εἰ γὰρ ἐν τῷ νῦν, ἐν μὲν τῷ αὐτῷ, ἐν ᾧ ἐστιν, ἐξ οὗ μεταβάλλει, οὐ μεταβέβληκεν, εἰ δὲ ἐν ἄλλῳ, μεταξὺ ἔσται χρόνος· οὐ γάρ ἐστιν ἐχόμενα τὰ νῦν ὥσπερ οὐδὲ στιγμὴ⟩ στιγμῆς. ἐπεὶ δὲ πᾶς χρόνος διαιρετός, ἐν τῷ ἡμίσει ἄλλο μεταβέβληκε. καὶ ἐν ἐκείνῳ πάλιν ὁμοίως· καὶ γὰρ ἀεὶ οὕτως, ὥστε μεταβάλλοι ἂν πρότερον· πέρας γὰρ ἀεὶ τοῦ μεταβάλλειν τὸ μεταβεβληκέναι· τοῦτο δὲ ἐπὶ τῆς κατὰ τόπον κινήσεως γνωριμώτερον διὰ τὸ συνεχὲς εἶναι τὸ μέγεθος καὶ τὸ διάστημα καὶ ὁμοίως τέμνεσθαι τῷ χρόνῳ, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων μετα|βολῶν διοριστέον. εἰ μὲν γὰρ πᾶσα ἐν χρόνῳ μεταβολή, 389 ἀληθὲς τὸ λεγόμενον καὶ τὸ μεταβεβληκὸς ἀνάγκη διὰ τοῦ μεταβαλεῖν

2 post κινῆται quaedam exciderunt, quorum loco haec apud Simplicium leguntur: μετήλλαχεν ἔκ τινος εἴς τι (εἰ γὰρ ἐν ταὐτῷ εἴη οὐκ ἂν κινοῖτο), τὸ δὲ μετηλλαχὸς κεκίνηται; inter Themistii verba haec recepit Spengel 3 ἀναγκαῖόν ἐστι Simpl. οὗ] ὃ coni. Spengel 4 μερίζεται om. C 5 πρότερον—κεκινῆσθαι om. L et Laur. 85,14 κεκινημένον κινεῖσθαι Spengel 6 τεμνόμενον M 7 λέγοιμεν MC¹SL: λέγομεν Laur. 85,14 ex Aristot. 237a4 τῷ Spengel e Simpl. 993,11: τὸ libri (et A Simplicii) 8 ἀεὶ scripsi: δεῖ MC: om. SL et Laur. 85,14 9 παραπλήσιον L δὲ libri et F Simplicii: δὴ M Simplicii 994,6: δ' εἰ Aristot. 237a12 et aAC Simplicii, quod fortasse servato πέπαυται (v. 10) in Themistio restituendum 10 πεπαυμένον Laur. 85,14 et Spengel e coni.: πέπαυται MCSL 11 ᾧ δέ τινι C 12 post ἄρα add. τι C ἕκαστον τῶν νῦν EFI Aristot. 237a15 indeque in Themistio Spengel: ἕκαστον νῦν HK Aristot. 14 'fort. προκεκινῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸ κεκινημένον ἀνάγκη κινεῖσθαι πρότερον' Spengel; at cf. quae adnot. ad 197,24 17 ἐν μὲν τῷ om. C ἐξ] 'fort. ἐν τῷ ἐξ' Spengel; at tradita verba εἰ γὰρ—μεταβάλλει optime respondent iis quae ap. Aristot. 237a21. 22 leguntur: οὐκοῦν ἐν μὲν τῷ αὐτῷ νῦν ἐν ᾧ ἐστιν ἐν τῷ A 19 στιγμὴ addidi στιγμῆς] στιγμαί L δὲ πᾶς χρόνος] πᾶς δὲ χρόνος K Aristot. 237a26: χρόνος δὲ πᾶς FHI: χρόνος δ' ἅπας E ἄλλω C et Laur 85,14 20 μεταβέβηκε S 21 ἀεὶ—(197,8) χρόνου] exscr. Simpl. 998,3sqq. 24 ἅπασα Simpl. μεταβολὴ ἐν χρόνῳ C e Simplicio 25 μεταβαλεῖν MC: μεταβάλλειν SL

πρότερον ἐλθεῖν εἰς τὸ μεταβεβληκέναι. εἰ δὲ καὶ ἀθρόως γίνονταί τινες 389 μεταβολαί, οὐκέτι ἴσως συγχωρητέον. λέγω δὲ νῦν ἀθρόως οὐχ ὡς καθόλου τὰ μόρια μόνα, ἀλλ' ὡς οὐκ ἐν χρόνῳ, ἐφ' οὗ τοῦ μεταβεβληκέναι πρότερον τὸ μεταβάλλειν οὐκ ἔστιν. Ἀλέξανδρος μὲν οὖν οἴεται πᾶσαν μεταβολὴν εἶναι ἐν χρόνῳ, Θεόφραστος δὲ ἔοικε διαποροῦντι καὶ ἴσως ὑφεωρᾶτο τὰς ἀπὸ σκότους εἰς φῶς μεταβολάς, ὅταν εἰσκομισθέντος εἰς τὸ δωμάτιον λύχνου πᾶς ὁ οἶκος ἀθρόως ἀναπλησθῇ τῆς αὐγῆς καὶ τοῦ φωτὸς ἄνευ χρόνου. ἀλλὰ τοῦτο μὲν καὶ αὖθις σκεπτέον. κρατύνει δ' οὖν ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτι ἀνάγκη τὸ μεταβεβληκὸς μεταβάλλειν καὶ τὸ μεταβάλλον μεταβεβληκέναι καὶ ἔστι τοῦ μὲν μεταβάλλειν τὸ μεταβεβληκέναι πρότερον, τοῦ δὲ μεταβεβληκέναι τὸ μεταβάλλειν, καὶ ὅτι οὐδέποτε ληφθήσεται τὸ πρότερον· αἴτιον δέ, φησί, τούτου τὸ ἐπ' ἄπειρον εἶναι τὴν διαίρεσιν τῶν τε μεγεθῶν καὶ τοῦ χρόνου καὶ μὴ εἶναι ἀμερὲς ἀμεροῦς ἐχόμενον, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν γραμμῶν οὐκ ἂν λήξειέ ποτε ἡ διαίρεσις τῷ μὲν προστιθεῖσα μέρει, τοῦ δὲ ἀφαιροῦσα, οὕτως ἔχει καὶ ἐφ' ἁπάντων τῶν συνεχῶν. φανερὸν οὖν, ὅτι καὶ τὸ γεγονὸς ἀνάγκη γίγνεσθαι πρότερον καὶ τὸ γιγνόμενον γεγονέναι, λέγω δὲ οὐχ ἅπαν, ἀλλ' ὅσα διαιρετὰ καὶ μεγέθη, ἐπεὶ καὶ ἁφὰς | σωμάτων γεγονέναι μὲν εἴποις ἄν, οὐ διὰ τοῦ γίγνεσθαι 390 δέ, γίγνεται δὲ ἀθρόως καὶ οὐκ ἐν χρόνῳ. πιστωτέον δὲ καὶ ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς· γέγονε γὰρ τοῦτο ὕδωρ· οὐκοῦν ποτε καὶ ἐγίνετο. γέγονε τοῦτο οἰκία· οὐκοῦν καὶ ἐγίνετό ποτε οἰκία. καὶ γάρ, ὅτε τὰ θεμέλια κατεβάλλετο, ἐγίνετο ἡ οἰκία. εἰ δὲ ἀκριβολογῇ μὴ τὴν οἰκίαν τηνικαῦτα γίνεσθαι, ἀλλὰ τὰ θεμέλια, ἀλλ' ὅτι γε τῆς οἰκίας τι ἦν τὰ θεμέλια συγχωρήσεις. ἡμῖν δὲ ἀπόχρη εἰς τὸ λέγειν, ὅτι τοῦ γεγονέναι τὴν οἰκίαν τὸ γίγνεσθαι πρότερον ἦν, ἢ τὴν οἰκίαν αὐτὴν ἢ ἐκείνης γέ τι· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ φθείρεσθαι καὶ ἐφθάρθαι· ἀεὶ γὰρ ἔσται τοῦ μὲν φθείρεσθαι τὸ ἐφθάρθαι πρό-

---

1 μεταβεβληκέναι] 'fort. addendum καὶ τὸ μεταβάλλον διὰ τοῦ μεταβεβληκέναι εἰς τὸ μεταβάλλειν' Spengel (coll. Simpl. 998,8. 9); at cf. Aristot. $237^{a}34$. 35 ἀθρόως MSL, Simpl. (ἀθρόαι M): ἀθρόον C et Laur. 85,14 3 τὰ] τὴν C (in Vindobonensibus post τὴν II litt. spatium) ὡς οὐκ] οὐχ ὡς aAF Simplicii: ὡς CM 4 Ἀλέξανδρος] cf. Simpl. 997,31 5 Θεόφραστος] fragm. LIV Wimmer; cf. Simpl. 998,13 sqq. 6 ὅταν M (αν e corr.) 7 ὁ οἶκος ἀθρόως M: ὁ οἶκος ἀθρόον Laur. 85,14: ἀθρόως ὁ οἶκος CSL et Simpl. (ἀθρόον M) αὐτῆς M_1 10 μεταβάλλον MCSa: βάλλον L (Λ i. e. λείπει praefixit L_2) ἔσται E Aristot. $237^{b}5$ 10. 11 τὸ μὲν—τοῦ, τὸ δὲ—τοῦ L 12 πρότερον $MCSL_1$ et F Aristot. $237^{b}7$: πρῶτον L_2a et EHK Aristot. (Simpl. 996,15) αἴτιον bis scriptum in MSL_1; cf. τὸ πρῶτον καὶ τὴν ἀρχὴν apud Simpl. l. c. τούτου τὸ L_2a, Aristot. $237^{b}7$: τοῦτο MS: τὸ CL_1 τὸ ἐπ' ἄπειρον εἶναι bis scriptum in MS (num τοῦ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον εἶναι τὸ ἐπ' ἄπειρον εἶναι ?) ἐπ' om. E Aristot. $237^{b}8$ 15 ἀφαιροῦσα M (αι in ras.) 16 ὅτι] ἔστι (per compendium scr.) M 17 ὅσα] ἃ E Aristot. $237^{b}11$ 18 ἁφὰς κτλ.] ex Alexandro; cf. Simpl. 997,31 μὲν om. Spengel tacite 19 δὲ (alt.)] γὰρ C πιστωτέον MCL_2a: πιστώτερον S: πιστότερον L_1 20 τοῦτο τὸ ὕδωρ C ἐγένετο CL_1 24 'fort. τὸ γίγνεσθαι καὶ τὸ γεγονέναι' Spengel; at Themistius hic et alibi alterum tantum membrum commemorasse satis habuit

τερον, τοῦ δὲ ἐφθάρθαι τὸ φθείρεσθαι, ἐξ ὧν ἔτι μᾶλλον πιστευτέον, ὅτι 390 τὸ πρῶτον οὐκ ἔστι λαβεῖν οὐδεμιᾶς μεταβολῆς.

8. Τὸ δὲ ἵστασθαι τοῦ στῆναι πολὺ διαφέρει. στῆναι μὲν γάρ ἐστι τὸ παύσασθαι τῆς κινήσεως, ἵστασθαι δὲ τὸ ἐπὶ τὴν παῦλαν ταύτην ἰέναι. ἔστι δὲ τὸ μὲν ἵστασθαι ταὐτὸν τῷ ἠρεμίζεσθαι, τὸ δὲ στῆναι τῷ ἠρεμῆσαι. τὸ τοίνυν ἱστάμενον καὶ τὸ ἠρεμιζόμενον κινεῖται· πᾶν γὰρ κινεῖται ἢ ἠρεμεῖ, εἰ δ' οὔπω ἠρεμεῖ τὸ ἱστάμενον, δῆλον ὡς κινεῖται. δῆλον οὖν, ὡς καὶ ἐν χρόνῳ ἵστασθαι ἀνάγκη, ἐπεὶ καὶ θᾶττον καὶ βραδύτερον ἵστασθαί φαμεν, ταῦτα δὲ ἐν χρόνῳ. ὅσα δὴ τῷ κινεῖσθαι συμβαίνει, ταῦτα καὶ τῷ ἵστασθαι ἅπαντα, οἷον τό τε, ἐν ᾧ πρώτῳ ἵσταται χρόνῳ, | ἐν ὁτῳοῦν τούτου ἵστασθαι μέρει, καὶ τὸ μὴ εἶναι λαβεῖν, ἐν ᾧ πρώτῳ 391 ἵσταται τὸ ἱστάμενον, ἐπειδὴ τὸ ἵστασθαι καὶ τὸ κινεῖσθαι ταὐτὸν ἀπεδείχθη.

Οὐδὲ δὴ τὸ ἠρεμοῦν, ὅτε πρῶτον ἠρέμησεν, ἔστι λαβεῖν· ἐν ἀμερεῖ γὰρ οὐκ ἠρέμησεν. ὅτε γὰρ πέφυκε κινεῖσθαι, τότε πέφυκε καὶ ἠρεμεῖν, πέφυκε δὲ ἐν χρόνῳ κινεῖσθαι, ὥστε ἐν χρόνῳ καὶ ἠρεμεῖν. ἔτι δὲ καὶ λέγομεν ἠρεμεῖν, ὅταν ὁμοίως ἔχῃ νῦν καὶ πρότερον, οὐχ ὡς ἑνὶ κρίνοντες ἀλλὰ δυοῖν τοῖν ἐλαχίστοιν, ὥστε οὐκ ἔσται ἀμερές, ἐν ᾧ ἠρεμεῖ, ἀλλὰ χρόνος, χρόνος δὲ οὐκ ἔστι πρῶτος οὐδὲ μέγεθος οὐδ' ὅλως συνεχές, ὥστε οὐκ ἔσται λαβεῖν οὐδὲ τῆς ἠρεμίας τὸ πρῶτον. ἐπεὶ δὴ πᾶν τὸ κινούμενον ἐν χρόνῳ κινεῖται, ἀδύνατον, ἐν ᾧ πρώτῳ κινεῖται χρόνῳ, ἐν τούτῳ κατά τι εἶναι τοῦ διαστήματος (λέγω δὲ κατά τι εἶναι τὸ καὶ αὐτὸ τὸ κινούμενον καὶ τῶν μερῶν ἕκαστον ἐν ταὐτῷ εἶναι καὶ ἴσῳ διαστήματι)· ἠρεμεῖν γὰρ ἂν οὕτω τε ἅμα καὶ κινεῖσθαι συμβαίη. τί γὰρ ἄλλο ἐστὶ τὸ ἠρεμεῖν ἢ τὸ ἐν ταὐτῷ χρόνον τινὰ εἶναι καὶ αὐτὸ ὅλον τὸ κινούμενον καὶ τὰ μέρη; εἰ οὖν ἐν μηδενὶ χρόνῳ τὸ κινούμενόν ἐστι κατά τι τοῦ διαστήματος, ἐφ' οὗ κινεῖται, μηδὲ τὸν ἴσον αὐτῷ κατέχει χρόνον, πῶς διανύει τὸ ὅλον ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ διάστημα καὶ διέξεισιν; ἢ ὅτι ἐν τῷ νῦν ἔστι κατά τι τοῦ διαστήματος, τοῦτο δὲ πέρας τοῦ χρόνου, καὶ ἐν τῷ νῦν μόνον κατέχει τὸν ἴσον αὐτῷ τόπον, ἐν ᾧ οὔτε ἠρεμεῖν πέφυκεν οὔτε|

1 ante ἐξ in M αρ᾿ i. e. Ἀριστοτέλης superscr. πιστευτέον ἐστίν, ὅτι CSL 2 Cap. VII praetermissum a Themistio 5 ταὐτὸν τὸ L (τῷ a) et Par. 1888 5. 6 τὸ δὲ ἠρεμῆσαι a; corr. Victorius, anonymus Graecensis (cf. 184,27), Brandis 8 καὶ τὸ θᾶττον C 10 ἵστασθαι χρόνῳ C 11 τούτου om. C 12 τὸ ante ἱστάμενον om. L 13 ἀμερεῖ] ἀμερῆ μὲν L 14 οὐχ L 15 δὴ καὶ C: δὲ καὶ τότε Aristot. 238a15 praeter E, 16 οὐχ ὡς M: καὶ οὐχ ὡς C: οὐχ S: ὡς οὐχ L (Aristot.) 18 οὐδὲ] οὐ μὴν C 19 δὴ M: δὲ CSL 21 τοῦ διαστήματος et (22) καὶ ἴσῳ διαστήματι e Them. recepit Simpl. 1010,3 sqq. δὲ M: δὲ τὸ CSL 22 ἴσῳ] ἰδίῳ S 23 ἂν om. MC: at fortasse pro οὕτω τε scribendum ἂν τότε συμβαίη M: αὐτῷ συμβαίνει Ca: αὐτῷ συμβαίνοι S (οι in ras.): αὐτῷ συμβαίνῃ L 24 χρόνῳ M_1 25 εἰ οὖν—(28) χρόνου] exscr. Simpl. 1010,21 sqq. 26 post κινεῖται add. εἰ κατὰ τόπον κινεῖται aCFM Simplicii (om. A) κατέχειν C (in Par. 1888 corr. man. 2) L_1 χρόνον] τόπον Simpl. indeque Laur. 85,14, Par. 1888 a man. 2, anonymus Graecensis 27 post διέξεισιν add. αὐτὸ Simpl. 28 πέρας] παρὰ S 29 μόνον] sic aF Simplicii: μόνῳ ACM αὐτῷ Spengel: αὐτοῦ libri: ἑαυτῷ Simpl. 1010,29

κινεῖσθαι; καὶ τοῦτό τε αὐτὸ δυνάμει καὶ τῷ ἐπινοεῖν ἡμᾶς, ἐπεὶ ἐνεργείᾳ 392 γε οὐδαμῶς· ἵσταιτο γὰρ ἂν πάλιν καὶ εἰς τὰ ἄπειρα διαιροῖτ' ἂν ὁ χρόνος καὶ γίγνοιτ' ἂν ἐντελεχείᾳ τὰ ἄπειρα.

9. Οὕτω δὲ καὶ Ζήνων παραλογίζεται. εἰ γὰρ ἠρεμεῖ, φησίν, ἅπαντα, ὅταν ᾖ κατὰ τὸ ἴσον αὑτῷ διάστημα, ἔστι δὲ ἀεὶ τὸ φερόμενον κατὰ τὸ ἴσον ἑαυτῷ διάστημα, ἀκίνητον ἀνάγκη τὴν διστὸν εἶναι τὴν φερομένην. τοῦτο δὲ ψεῦδος· οὐ γὰρ ἀεὶ τὸ φερόμενον κατὰ τὸ ἴσον διάστημα, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ὅλως ἐν χρόνῳ ἐστίν, ἀλλ' ἐν τῷ νῦν μόνον, καθὰ προείρηται. οὐ σύγκειται δὲ ὁ χρόνος ἐκ τῶν νῦν, οὔτε ἐντελεχείᾳ τὰ νῦν ὑπάρχει οὐδὲ μόριον ὅλως τοῦ χρόνου νῦν, ὥσπερ οὐδὲ ἄλλο τοῦ συνεχοῦς, ἀμερές τε καὶ ἀδιαίρετον μόριον.

Τέσσαρες δέ εἰσιν οἱ τὴν κίνησιν ἀναιροῦντες λόγοι τοῦ Ζήνωνος καὶ παρέχοντες δυσκολίαν τοῖς λύουσιν, ἔστι δὲ ὁ μὲν πρῶτος τοιοῦτος. εἰ ἔστι κίνησις, ἀνάγκη τὸ κινούμενον τὸ ἥμισυ πρῶτον διεξιέναι τοῦ διαστήματος, ἄπειρα δὲ τὰ ἡμίση (ἀεὶ γὰρ τοῦ ἤδη ληφθέντος ἡμίση σημεῖα δυνατὸν λαβεῖν)· οὐχ οἷόν τε δὲ τὰ ἄπειρα διεξελθεῖν ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ, οὐχ οἷόν τε οὖν οὕτω κινεῖσθαι. ῥητέον δέ, ὡς οὐκ ἐνεργείᾳ πρῶτον ἐπ' ἄπειρον ἡ διαίρεσις ἐν τοῖς συνεχέσιν, ἀλλὰ δυνάμει. καὶ τὸ κινούμενον οὐ διαιροῦν δίεισι τὸ διάστημα, οὐκέτι γὰρ ἂν ὡς ἐφ' ἑνὸς καὶ συνεχοῦς αὐτοῦ κινοῖτο οὐδὲ κίνησιν συνεχῆ, | καὶ ὁμοίως τὸ ἄπειρον ἔν 393 τε τῷ χρόνῳ καὶ τῷ μεγέθει, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ὥστε οὐκ ἐν πεπερασμένῳ τὸ ἄπειρον, ἀλλ' ἐν ὁμοίως ἀπείρῳ.

Δεύτερος δέ ἐστιν ὁ λόγος ὁ καλούμενος Ἀχιλλεὺς τετραγῳδημένος καὶ τῷ ὀνόματι· οὐ γάρ, ὅπως φησίν, τὸν Ἕκτορα καταλήψεται ὁ ποδωκέστατος Ἀχιλλεύς, ἀλλ' οὐδὲ τὴν βραδυτάτην χελώνην. εἰ γὰρ τὸ διῶκον ἀνάγκη πρότερον ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ πέρας τοῦ διαστήματος, οὗ τὸ φεῦγον προελήλυθεν, ἀδύνατον ἄλλο ὑπ' ἄλλου καταληφθῆναι. ἐν ᾧ γὰρ ὁ διώκων τοῦτο δίεισι τὸ διάστημα, δῆλον ὡς ὁ φεύγων ἕτερόν τι προστίθησιν· εἰ γὰρ καὶ ἔλαττον ἀεὶ τῷ βραδύτερος ὑποκεῖσθαι, ἀλλ' οὖν προστίθησί γέ τι.

1 'fort. τοῦτ' αὐτὸ' Spengel τε] γε ? τῷ M_1L: τὸ M_2CS 2 ἵσταιτο Spengel: ἵσταται libri (ἵστατο Vindob. 110) διαιρεῖται (om. ἂν) S 3 γένοιτ' C 4 ante Ζήνων add. τὸ L (unde ὁ Ζήνων Brandis) 5 αὑτῷ Spengel (ἑαυτῷ Simpl. 1011,20): αὐτοῦ libri κατὰ—(6) διάστημα] ἐν τῷ νῦν Aristot. 239b7 (at F rec. ἐν νῦν τῷ κατὰ τὸ ἴσον) 6 ἑαυτῷ Spengel: ἑαυτοῦ MSL: αὐτοῦ C 8 'fort. καθάπερ εἴρηται.' Spengel 9 ἐκ τῶν] ἐν τῷ M οὔτε—νῦν om. C 10 τὸ νῦν Laur. 85,14 et Spengel e coni. 12 τέσσαρες] sic F Aristot. 239b9: τέτταρες EHIK εἰσὶν οἱ] εἰσι E Aristot. 239b10 13 ὁ μὲν πρῶτος — (22) ἀπείρῳ] cf. Simpl. 1013,4 sqq. 14 τὸν κινούμενον M 17 οὕτω M: οὔτε CSL: οὐδὲ Spengel 20 συνεχοῦς SL_1 (et Vindob. 110), Simpl., Spengel e coni.: συνεχῶς ML_2a et Par. 1888 κινεῖτο L (κινοῖτο a) 21 μεγέθει] sic aF Simplicii 1013,17: διαστήματι ACM 23 καλλούμενος L (καλούμενος a) ἀχιλεὺς Laur. 85,14 24 Ἕκτορα] cf. Simpl. 1014,22 24. 25 ποδοκέστατος S: πωδεκέστατος L

25. 26 τὸ διῶκον ἀνάγκη (α with ν above) scripsi propter τὸ φεῦγον (v. 9) et ἄλλο (v. 10), etsi in proximo enuntiato masculino genere utitur Them.: τὸν διώκοντα MCS: δεῖ τὸν διώκοντα Laur. 85,14; τὸν διώκοντα ἀνάγκη L (cf. Simpl. 1014,14sqq.)

ἔστω τοίνυν δεκαπλασίονι τάχει τῆς χελώνης ποδωκέστερος Ἀχιλλεύς, 393 σταδιαίου δὲ ὄντος τοῦ διαστήματος ὅλου προειληφέτω τὸ ἡμιστάδιον ἡ χελώνη. ἐν ᾧ δὴ τὸ ἡμιστάδιον Ἀχιλλεὺς διατρέχει, τὸ δέκατον ἂν τοῦ ἡμισταδίου τοῦ λοιποῦ ἡ χελώνη διαπορεύοιτο· ἐν ᾧ δὲ τὸ δέκατον τοῦτο πάλιν ὁ Ἀχιλλεύς, αὐτοῦ τοῦ δεκάτου τὸ δέκατον προσλαμβάνοι ἂν ἡ χελώνη ἐξ οὗ μήπω κεκίνηκε διαστήματος· ἀεὶ δὲ τοῦ προστιθεμένου μεγέθους ὑπὸ τῆς χελώνης δέκατον ἔχοντος, ἀεί τι καὶ προσλαμβάνοι ἂν ἡ χελώνη καὶ οὐδέποτε ἑκάτερον αὐτῶν τὸ στάδιον διεξελεύσεται. κἀνταῦθα δὴ τὴν ἐπ' ἄπειρον διαίρεσιν αἰτιατέον, ὡς ἐνεργείᾳ ποιεῖται ὁ λόγος αὐτήν, οὐ δυνάμει. τοσοῦτον γὰρ οὗτος τοῦ πρὸ αὐτοῦ διαφέρει τῷ μὴ ποιεῖν εἰς ἡμίση τὴν διαίρεσιν ἐπ' ἄπειρον, ἀλλ' ἴσον δήποτε λόγον. εἰ δ' ἄλλως συγχωρηθείη τὴν πεπερασμένην δύνασθαι τὸ κινούμενον διεξελθεῖν, | ὡς 394 ἐδείξαμεν, καταλήψεται πάντως ὑπὸ τοῦ θάττονος τὸ βραδύτερον. ἂν γὰρ ᾖ δωδεκαπλάσιον αὐτοῦ θᾶττον, ὃ τὸ βραδύτερον ἐν ἡμέρᾳ κεκίνηται, τοῦτο κινηθήσεται τὸ θᾶττον ἐν ὥρᾳ τῇ τελευταίᾳ τῶν δώδεκα καὶ καταλήψεται αὐτὸ ἐν τῷ πέρατι τῆς ὥρας. νῦν δὲ ἀναγκάζουσιν ὡρισμένον τι μέρος κινεῖσθαι πρότερον τοῦ διαστήματος, εἶθ' οὕτως ὅλον, κἀντεῦθεν ὁ παραλογισμὸς ἐκ τῆς εἰς ἄπειρον διαιρέσεως· ἡμεῖς δὲ μέρος μέν τι πρῶτον κινεῖσθαι τοῦ ὅλου φαμέν, ὁρίσαι δ' αὐτὸ οὐχ οἷόν τ' εἶναι· διαιροῖτο γὰρ ἂν ἤδη καὶ τὸ μέγεθος καὶ ἡ κίνησις καὶ οὐκέτι ἂν φυλάττοιτο συνεχὴς οὔτε ἡ κίνησις μία. Ζήνων δὲ προσνεανιεύεται ἐν τῷ λόγῳ· τὸ γὰρ προέχον φησὶν ἀδύνατον καταληφθῆναι. ἡνίκα μὲν οὖν προέχει, καὶ ἡμεῖς λέγομεν ὡς ἀδύνατον (ἅμα τε γὰρ ἂν προέχοι καὶ οὐ προέχοι), ἀλλ' οὐκ ἀεὶ προέχειν αὐτοῦ συγχωρησόμεθα, ὥστε ἀεί τι προσλαμβάνειν μέρος ὡρισμένον τοῦ διαστήματος, ἀλλ' ἥξειν ποτὲ ἐπὶ τὸ πέρας, ὥστε καὶ τὸ θᾶττον ὁμοίως. ὅταν τοίνυν ὁ χρόνος τοιοῦτος ᾖ τῆς κινήσεως τοῦ ταχυτέρου, ὥστε μὴ πλείονι λείπεσθαι ἢ ὅσῳπέρ ἐστιν ἀργότερον τὸ βραδύτερον, ἀναγκαῖον αὐτὸ ὑπὸ τοῦ ταχυτέρου καταλαμβάνεσθαι.

Τρίτος δὲ ἦν λόγος ὁ περὶ τῆς οἰστοῦ τῆς φερομένης, ὃν φθάσαντες ἤδη λελύκαμεν· ἀεὶ μὲν γὰρ ἕκαστον τῶν κινουμένων ἐν τῷ νῦν τὸ ἴσον ἑαυτῷ κατέχει διάστημα, ἀλλ' οὐ σύγκειται ἐκ τῶν νῦν ὁ χρόνος οὔτε εἰς τὰ νῦν διαιρεῖται, μὴ συγχωρουμένου δὲ τούτου οὐ πρόεισι συλλογισμός.|

1 ποδωκέστερος τῆς χελώνης S (ποδοκ.) L 1 et 3 ante ἀχιλλεὺς add. ὁ SL 2 σταδίου C 3 κατατρέχει C (in Par. 1888 διατρέχει a man. 1) 10 πρὸς αὐτοῦ SL (emend. iam Brandis et Spengel) εἰς] ὡς S: om. Laur. 85,14 11 ἥμισυ L_1 δέποτε C 14 τὸ] δὲ S κεκίνηται] κινήσεται C 15 θᾶσσον SL ἐν τῇ ὥρᾳ C τῶν libri: τ̄ a (quod pro τοῦ accepit Spengel) 18 μέρος om. S μέν τι] μέντοι CS_2 21 προνεανιεύεται MC ἐν] ἔτι ? 22 φυσὶν L (φησὶν a) προκαταληφθῆναι M προέχει M, Spengel e coni.: προέχῃ CSL 23 ἂν] ἀεὶ et bis προέχει MC[1] (vix recte) 24 ὥστε MS: ὡς οὔτε C: οὔτε L μέρος ὡρισμένον M: ὡρισμένον μέρος CSL 29 δὲ ἦν] δ' ἦν L: δ' οὖν Spengel nescio unde τῆς alt. om. C 30 ἤδη λελύκαμεν] ἐδηλώσαμεν C 31 τῶν νῦν Spengel (ex Aristot. 239b32): τοῦ νῦν libri 32 πρόεισι] πρόεισιν ὁ Spengel

Τέταρτος δέ ἐστιν λόγος ὁ περὶ τῶν ἐν τῷ σταδίῳ φερομένων· τρεῖς 395 γὰρ ὄγκους ἴσους κατὰ τὸ μῆκος ποιήσας τὸν μὲν κινεῖ, τὸν δὲ ἵστησι, τὸν δὲ ἀντικινεῖ. ἐπεὶ δὲ θᾶττον ὁ κινούμενος δίεισι τὸν ἀντικινούμενον ὄγκον ἢ τὸν ἑστῶτα, οἴεται σόφισμα πλέκειν ἐντεῦθεν. 'τὸ γὰρ ἴσον διάστημα,' φησίν, * * *(ἴσοι γὰρ ὅ τε μένων ὄγκος καὶ ὁ φερόμενος) 'ἐξ ἐναντίας οὐκ ἐν ἴσῳ δίεισι χρόνῳ.' καὶ σφόδρα γε, ὦ θαυμάσιε· ὁ μὲν γὰρ ἕστηκεν, ὁ δὲ ἀντικινεῖται. εἰ δὲ ἔμενον ἄμφω, τότ' ἂν παράλογον ἦν.

Ἐρωτᾶται δέ τις καὶ ἕτερος λόγος παρὰ τοὺς τέσσαρας τοὺς εἰρημένους περὶ τῆς κατὰ ἀντίφασιν μεταβολῆς. ἐπειδὴ γὰρ κεῖται τὸ κινούμενον καὶ ἔκ τινος εἴς τι μεταβάλλον ἐν μηδετέρῳ εἶναι, ὅτε κινεῖται, μήτ' ἐξ οὗ μήτ' ἐν τῷ εἰς ὅ, ἡνίκα ἂν γίγνηται, φασί, κατὰ ἀντίφασιν ἡ μεταβολή, οἷον ἐκ τοῦ λευκοῦ εἰς τὸ μὴ λευκὸν ἢ ἐκ τοῦ εἶναι εἰς τὸ μὴ εἶναι, δῆλον ὡς οὔτε λευκόν ἐστιν οὔτε οὐ λευκόν, οὔτε ὂν οὔτε οὐκ ὂν τὸ μεταβάλλον, ἀλλ' ἀδύνατον. ἀντιφάσεως γὰρ οὐδὲν μεταξύ. ἡμεῖς δέ φαμεν ὡς ἀμφότερα μᾶλλόν ἐστι τὸ μεταβάλλον, οὐχ ὡς οὐδέτερον, καὶ λευκὸν καὶ οὐ λευκὸν καὶ μουσικὸν καὶ οὐ μουσικόν, ἀλλ' οὐχ ὅλον, ἀλλὰ κατά τι μὲν λευκόν, κατά τι δὲ οὐ λευκόν· οὕτως δὲ καὶ ἔσται καὶ οὐκ ἔσται τὸ φθειρόμενον κατά τι μέντοι γε ἑκάτερον, οὐχ ὅλον ἐν ἑκατέρῳ, μέχρις ἂν φθείρηται. ἦν δὲ καὶ οὗτος ἐπὶ τῆς ἀντιφάσεως διορισμὸς ὁ μὴ | κατὰ ἄλλο καὶ ἄλλο. ἡ σφαῖρα δὲ κινουμένη περὶ μένοντα τὸν ἄξονα καὶ 396 ὁ κύκλος ὁ περὶ τὸ κέντρον ὁμοίως πῶς ἠρεμοῦσιν; οἴονται γὰρ καὶ τοῦτο παραλογίζεσθαι. 'μένουσι γάρ,' φασίν, 'ἐν ταὐτῷ τόπῳ'. ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὰ μόρια τῶν οὕτω κινουμένων οὐδ' ὅλως ἐν ταὐτῷ μένει, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ γίνεται συνεχῶς, ἔπειτα οὐδὲ τὸ ὅλον· οὐ γὰρ ἡ αὐτή ἐστιν περιφέρεια ἀπό τε ἄλλης καὶ ἄλλης ἀρχῆς λαμβανομένη, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός, ὅτι περὶ ταὐτὸν ὑποκείμενον, ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἀπὸ τοῦ Α ἀρχομένοις, ἑτέρα δὲ ἀπὸ τοῦ Β, καὶ πάλιν ἑτέρα ἀπ' ἄλλου σημείου, ὥστε οὐδέποτε ἐν τῇ αὐτῇ τὸ ὅλον ἐστίν.

10. Ἀποδεδειγμένων δὲ τούτων λέγομεν, ὅτι τὸ ἀμερὲς οὐκ ἐνδέχεται κινεῖσθαι πλὴν κατὰ συμβεβηκός, οἷον κινουμένου τοῦ σώματος ἢ τοῦ μεγέθους, ᾧ ἐνυπάρχει, καθάπερ στιγμὴ καὶ ὥσπερ τὸ ἐν τῷ πλοίῳ κινού-

---

1 ἐν σταδίῳ Aristot. 239ᵇ33 praeter E 2 ὄγκους Laur. 85,14; sic aut v. 1 φερομένων ⟨ὄγκων⟩ Spengel e coni.: ὄντας MCSL 5 ante ἴσοι exciderunt quaedam velut ἴσα ὄντα vel ἰσοταχῆ καὶ ἴσα ὄντα ἐναντίας MC, Aristot. 239ᵇ34: ἐναντίου S: ἐναντίων L 6 ὁ μὲν Spengel: τὸ μὲν libri 8 ἐρωτᾷ L 9 κεῖται CM Simplicii 1020,12sqq.: κινεῖται Themistii libri et aAF Simplicii 10 'καὶ fort. delendum' Spengel ἐξ] ἐν τῷ ἐξ Spengel 11 γίγνηται MC (γίνηται SL), Brandis et Diels e coni.: γίνεται a (unde γὰρ pro ἂν Spengel) 14 ante ἀλλ' ins. ἀλλὰ μεταξὺ Spengel ex aF Simplicii 1020,17 (cf. quae adnot. Diels) 15 καὶ ante λευκὸν om. C 18 τι om. S ὅλον MC: ὅλως SL 19 ὁ] τὸ Simpl. 1021,12 21 ὁ κύκλος δὲ ὁ C 22 φασίν Spengel φησίν MSL: om. C 23 μένη C 25 ἀρχῆς om. SL 26 περὶ] παρὰ L 30 πλὴν] πάλιν S κινουμένου τοῦ σώματος] sic E Aristot. 240ᵇ9: τοῦ σώματος κινουμένου FHIK 31 ᾧ ἐνυπάρχει] τοῦ ἐν ᾧ ὑπάρχει FH (τὸ) IK Aristot. 240ᵇ10: τῶν ἐνυπάρχειν E τὸ om. M

μενον ὑπὸ τῆς τοῦ πλοίου φορᾶς. οὕτω δὲ καὶ τὰ μέρη κατὰ συμβεβηκὸς 396 κινεῖται τῷ ἐνυπάρχειν τῷ ὅλῳ, πλὴν οὐχ ὁμοίως· τὰ μὲν γὰρ μέρη κινεῖται ὅμως καὶ καθ' αὑτά, ἀμέλει καὶ διαφέρουσαι τούτων κινήσεις εἰσὶ τῆς τοῦ ὅλου. ἴδοι δ' ἄν τις ἐπὶ τῆς σφαίρας μάλιστα τὴν διαφοράν· τῆς μὲν γὰρ ὅλης ἰσοταχής ἐστιν ἡ κίνησις, οὐ ταὐτὸν δὲ τάχος ἑκάστου τῶν μερῶν τῶν τε περὶ τοὺς πόλους καὶ τῶν περὶ τὸν μέγιστον κύκλον.

Τὰ δὲ ἀμερῆ οὐδαμῶς οἷά τε κινεῖσθαι καὶ καθ' αὑτὰ πλὴν κατὰ συμβεβηκὸς καὶ τῷ ἐνυπάρχειν· εἰ γὰρ οἷόν τε (ὑποκείσθω τι κινούμενον ἀμερές) ἔσται, εἴτε ἐκ μεγέθους εἰς μέγεθος, εἴτε ἐκ ποιότητος εἰς | ποι- 397 ότητα, εἴτε μεταβάλλον ἐκ τοῦ εἶναι εἰς τὸ μὴ εἶναι, ἐν ᾧ δὲ χρόνῳ πρῶτον ἄρχεται μεταβάλλειν * * * * ἠρεμοῖ ἄν· εἰ δὲ ἐκεῖνο, εἰς ὃ μεταβάλλει, μεταβεβληκὸς ἂν εἴη, οὐ μεταβάλλον· λείπεται ἄρα τὸ μὲν ἐν τούτοις εἶναι, τὸ δὲ ἐν ἐκείνῳ. ἀλλὰ μεριστὸν οὕτως ἐστί· μοναχῶς γὰρ ἂν οὕτως ἦν ἡ κίνησις τῶν ἀμερῶν, εἰ σύγκειτο ὁ χρόνος ἐκ τῶν νῦν· ἐπεὶ γὰρ κατὰ τὸ νῦν ἕκαστον κεκίνηται, ὃ κεκίνηται, εἴπερ σύνθετος ὁ χρόνος ἐκ τῶν νῦν, ἦν ἂν λέγειν τὸ ἀμερὲς κεκινῆσθαι καθ' ἕκαστον νῦν, οὕτω δὲ καὶ καθ' ὅλον τὸν χρόνον, οὕτω δ' ἂν ἠκολούθει καὶ τὴν κίνησιν ἐκ κινημάτων καὶ περάτων συγκεῖσθαι κινήσεως καὶ τὸν χρόνον ἐκ τῶν νῦν καὶ τὸ διάστημα ἐξ ἀμερῶν καὶ μηκέτ' ἂν εἶναι τοῦ κινεῖσθαι πρότερον τὸ κεκινῆσθαι. ἔτι πᾶν τὸ κινούμενον κατὰ τόπον εἰ μέλλει μεῖζον αὐτοῦ κινήσεσθαί τι διάστημα, πρότερον ἐξ ἀνάγκης ἔλαττον ἑαυτοῦ κινηθήσεται ἢ καὶ ἴσον· εἰ γὰρ εἴη τὸ κινούμενον πηχυαῖον, οὐκ ἂν διέλθοι τὴν ὄργυιαν, εἰ μὴ πρότερον ἡμίπηχυ κινηθῇ τοῦ διαστήματος ἢ πηχυαῖον, τοῦτο δέ ἐστιν ἔλαττον ἢ ἴσον. εἶναι μὲν γὰρ ἐν ἐλάττονι τόπῳ κινούμενον οὐκ ἐνδέχεται, κινεῖσθαι δὲ καὶ προϊέναι κατ' ἔλαττον οἷόν τε. τούτου τοίνυν οὕτως ἔχοντος εἰ κινοῖτο κατὰ τόπον τὸ ἀμερές, ἔλαττον μὲν ἑαυτοῦ οὐ κινηθήσεται διάστημα· εἴη γὰρ ἂν οὕτως γε μεριστόν. εἰ δὲ ἀεὶ κατὰ τὸ ἴσον ἑαυτῷ κινηθήσεται, ὅταν διεξέλθῃ τὴν γραμμήν, ἔσται ταύτην καταμεμετρηκός· εἰ δὲ τοῦτο, | ἔσται σύνθετος ἐξ ἀμερῶν ἡ γραμμή. ἔτι 398 εἰ πᾶν ἐν χρόνῳ κινεῖται, κινεῖται δὲ καὶ ἡ στιγμὴ τὸ ἴσον αὑτῇ διά-

4 διαφορὰν CSL: φοράν M 6 πόλους κτλ.] ex Alexandro; cf. Simpl. 1026,7 sqq. τῶν ante περὶ om. C 9 post ἔσται add. δὲ C ποιότητος] cf. Simpl. 1026,25 10 post μὴ εἶναι exspectes ἢ ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι (coll. Simpl. 1026,27); at cf. quae adnot. ad 197,24 δὲ om. L 11 πρῶτον scripsi (cf. 194,21): τὸν MSL: τὸ νῦν C: om. Laur. 85,14 10. 11 verba ἐν ᾧ δὲ χρόνῳ πρῶτον ἄρχεται μεταβάλλειν spectant ad Aristot. 240b 22 ὁ δὲ χρόνος ἔστω ἐν ᾧ πρώτῳ μεταβάλλει ἐφ' οὗ Δ; cetera omnia incerta propter orationem hiantem. locum lacunosum esse intellexit iam L_2a, qui suo Marte eum sanare conatus est his verbis post μεταβάλλειν insertis ἢ ἐν ἐκείνῳ ἐξ οὗ μεταβάλλει, καὶ οὕτως 11 ἐκεῖνο $MCSL_2$ (ἐκεῖνος L_1): ἐν ἐκείνῳ a 11. 12 μεταβάλλοι M 12 οὐ om. SL ἄρα] γὰρ ἄρα L 14 τῶν ἀμερῶν] τοῦ ἀμεροῦς Simpl. 1029,16 σύγκοιτο SL 15 ὃ κεκίνηται om. SL 20 μέλλοι SL et Laur. 85,14 κινήσεσθαι Spengel: κινήσασθαι libri 24 ἢ] ἂν S 25 ante κατ' add. καὶ SL 28 ἑαυτῷ Spengel: ἑαυτοῦ libri διεξέλθοι M (ut F Simplicii 1028,21) 30 αὐτὴ L (ut FHIK Aristot. 241a 12): om. M

στημα, ἐν χρόνῳ δήπου καὶ τοῦτο κινεῖται· ἀλλὰ παντὸς χρόνου λαβεῖν 398 ἔστιν ἐλάττω χρόνον, ὥστε καὶ τούτου λάβοιμεν ἂν ἐλάττω, καθ' ὃν ἡ στιγμὴ τὸ ἴσον αὐτῇ μετελήλυθε διάστημα, ἀλλ' ἀδύνατον. ἐν γὰρ τῷ ἐλάττονι ἔλαττον ἀνάγκη κινεῖσθαι, ὥστε ἔσται διαιρετὸν τὸ ἀδιαίρετον· μοναχῶς γὰρ ἂν κινοῖτο τὸ ἀμερές, ἀλλὰ καὶ ἀδιαίρετον, εἰ ἐν τῷ νῦν κινεῖσθαι δυνατὸν εἶναί τις ἂν δόξαι.

Μεταβολὴ δὲ οὐκ ἔστιν οὐδεμία ἄπειρος· ὥρισται γὰρ ἑκάστης τὰ πέρατα. καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων δῆλον εὐθύς, οἷον γενέσεως φθορᾶς ἀλλοιώσεως αὐξήσεως φθίσεως· γενέσεως μὲν γὰρ πέρατα καὶ φθορᾶς τὰ τῆς ἀντιφάσεως μέρη, τὸ εἶναι καὶ τὸ μὴ εἶναι, ἀλλοιώσεως δὲ τὰ ἐναντία. ταῦτα δὲ ἄκρα μεταβολῆς, ὁμοίως δὲ καὶ αὐξήσεως μὲν τὸ πέρας τοῦ κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν τελείου μεγέθους, φθίσεως δὲ ἡ τοῦδε ἔκστασις. περὶ δὲ φορᾶς οὕτως μὲν οὐκ ἔστιν ἀποδεῖξαι· οὐ γὰρ πᾶσα ἐν ἐναντίοις, οὐδὲ ἐν ἀντιφάσει, ὥσπερ ἔχει καὶ ἡ τῶν ζῴων κίνησις καὶ ἡ τοῦ παντὸς περιφορά· ἡ μὲν γὰρ τῶν ζῴων παντελῶς ἀόριστος καὶ οὐκ ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον, ἡ δὲ περιφορὰ ἀπ' αὐτοῦ εἰς αὐτό. ἄλλως δὲ ἀποδεικτέον· ἐπεὶ γὰρ τὸ ἀδύνατον τμηθῆναι οὐδὲ τέμνεσθαι δυνατόν (λέγω δὲ ἀδύνατον, ὃ τῷ μὴ ἐνδέχεσθαι οὕτω καλεῖται), καὶ ὅλως τὸ ἀδύνατον γενέσθαι οὐδὲ γίνεσθαι δυνατόν· ἀδύνατον γάρ ἐστι τὴν διάμετρον σύμμετρον τῇ πλευρᾷ γενέ|σθαι, οὐκοῦν οὐδὲ γίνεσθαι δυνατόν. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, ἐπειδὴ 399 φορὰν ἄπειρον ἐνεχθῆναι ἀδύνατον, οὐδὲ φέρεσθαι δυνατόν. ἣν δὲ φέρεσθαι δυνατόν, καὶ ᾗ φέρεται ταύτην δυνατὸν ἐνεχθῆναι· πεπερασμένη ἄρα, ἣν φέρεται καὶ τὰ ζῷα καὶ τὰ θεῖα σώματα ἅπαντα. μίαν δὲ ἄρα κίνησιν ἐνδέχεται τὴν αὐτὴν κατ' εἶδος πάλιν καὶ πάλιν γινομένην καὶ συνεχῆ καὶ ἄπειρον εἶναι τῷ χρόνῳ· ἄλλην μὲν γὰρ ἀπ' ἄλλης ἴσως δυνατόν, οἷον εἰ μετὰ φορὰν ἀλλοίωσις εἴη καὶ μετὰ τὴν ἀλλοίωσιν αὔξησις καὶ πάλιν γένεσις· οὕτω γὰρ ἀεὶ μὲν ἔσται κίνησις, ἀλλ' οὐ μία διὰ τὸ μὴ εἶναι μίαν ἐξ ἁπασῶν, ὥστε δὲ καὶ γίνεσθαι μίαν οὐκ ἐνδέχεται ἄπειρον εἶναι τὸν χρόνον πλὴν μιᾶς, αὕτη δέ ἐστιν ἡ κύκλῳ φορά. |

5 γὰρ om. EI Aristot. 241a23 ἀλλὰ del. Spengel εἰ ML: ἡ C: εἴη S
6 δόξαι scripsi: δόξῃ MC: δόξει SL: δόξειεν Spengel 11 μεταβολῆς M: τῆς μεταβολῆς CSL 'scrib. αὐξήσεως καὶ φθίσεως· αὐξήσεως' Spengel μὲν om. C
13 φορᾶς Spengel: φθορᾶς libri πᾶσα] sic E Aristot. 241b3: ἅπασα FHIK ἐν om. L (habet a) et Laur. 85,14 (fortasse M_1 quoque) 16 ἀπὸ ταὐτοῦ εἰς ταὐτό Spengel 17 ἐπεὶ] sic HK Aristot. 241b3: ἐπειδὴ EFI post τμηθῆναι add. οὕτω Aristot. 241b4 (in E erasum) 18 ὃ τῷ S marg. (γε) L: ὅτω MCS text. ἐνδέχεται CS_1 et Laur. 85,14 καλεῖσθαι C et Laur. 85,14 21 ἣν — δυνατὸν om. S 22 ante ἐνεχθῆναι add. καὶ SL 25 ἄλλα μὲν γὰρ ἀπ' ἄλλων C
26 μετὰ φορὰν Simpl. 1031,17 sqq.: μεταφορὰν Vindob. 110: μεταφορὰ MSL_1 et Paris. 1888: μετὰ τὴν φορὰν L_2a et Laur. 85,14 ex Aristot. 241b15 26. 27 καὶ πάλιν γένεσις om. L
27 γὰρ M_2 (in rasura maioris spatii) CL: γὰρ ἂν S et Laur. 85,14 28 ὥστε] ὡς C δὲ καὶ MS_2: δὲ CS_1L et Aristot. 214b18 γενέσθαι C 29 τῷ χρόνῳ Spengel (sec. Aristot. 241b19) ἡ κύκλῳ φορά] sic I Aristot. 241b20: ἡ κ. μία φ. E: ἡ μία ἡ κ. φ. FHK

2. Ἐπειδὴ πᾶν τὸ φερόμενον ὑφ' ἑαυτοῦ κινεῖται ἢ ὑπ' ἄλλου, ὅσα μὲν ὑφ' ἑαυτοῦ κινεῖται, δῆλον ὡς ἅμα ἐν ἑαυτοῖς τὸ κινοῦν ἔχει (ἐνυπάρχει γὰρ αὐτοῖς ἡ κινητικὴ δύναμις), ὅσα δὲ ὑπ' ἄλλου κινεῖται τὴν κατὰ τόπον φοράν, ἐπὶ τούτων ἐπισκεπτέον, εἰ μηδέν ἐστι μεταξὺ τοῦ τε προσεχῶς κινοῦντος καὶ τοῦ φερομένου. τετραχῶς τοίνυν ὑπ' ἄλλου ταῦτα κινεῖται· ἢ γὰρ ἕλκοντος ἢ ὠθοῦντος ἢ ὀχοῦντός γε ἢ δινοῦντος· πᾶσαι γὰρ αἱ κατὰ τόπον κινήσεις εἰς τούτους τοὺς τρόπους ἀνάγονται· ἡ γὰρ ῥίψις καὶ αὐτὴ ὑπὸ τὴν ὦσίν ἐστιν. σφοδρὰ γὰρ ὦσίς ἐστιν ἡ ῥίψις αὐτοῦ μὲν οὐκ ἐπακολουθοῦντος † σφοδροτέ|ρας ὑπὸ τῆς ῥύμης, ὅταν αὕτη γένηται † τῆς 401 κατὰ τὴν φύσιν κινήσεως τοῦ ῥιφθέντος. εἰ δὲ τέσσαρες οὗτοι τρόποι τῆς ὑπ' ἄλλου φορᾶς, ἀδύνατον δὲ ἢ ὠθοῦντα μὴ ἅπτεσθαι ἢ τὸν ἕλκοντα ἢ τὸν δινοῦντα ἢ τὸν ὀχοῦντα, δῆλον ὡς τοῦ κινουμένου καὶ τοῦ προσεχῶς κινοῦντος οὐδὲν μεταξύ. ἀλλ' οὐδὲ τοῦ ἀλλοιουμένου καὶ τοῦ ἀλλοιοῦντος· ἅμα γὰρ συμβαίνει τε εἶναι τὸ ἔσχατον ἀλλοιοῦν καὶ τὸ πρῶτον ἀλλοιούμενον, ἀλλοιοῦται δὲ τὰ αἰσθητὰ καὶ ὑπὸ αἰσθητῶν, αἰσθητὰ δέ ἐστιν ταῦτα, οἷς

1 ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ] Τοῦ αὐτοῦ M: cf. Praef. Non integrum librum sed selectas tantum partes circumscribendo reddidisse Themistium iam Simplicius animadvertit; cf. 1036, 15 sqq. καὶ ὁ Θεμίστιος δὲ τὴν ὅλην πραγματείαν παραφράζων ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ γενόμενος πολλὰ τῶν ἐν αὐτῷ κεφαλαίων κατενωτίσατο et 1051, 9 sqq. ὁ Θεμίστιος ἐν οἷς ἔγνων ἐγὼ βιβλίοις ἀπὸ ταύτης τῆς ῥήσεως τῆς λεγούσης (243 a 11 vel 21) ἅπαν δὴ τὸ φερόμενον ἢ αὐτὸ (at ἢ αὐτὸ om. Them.; cf. Simpl. 1049, 1 quaeque ibi adnot. Diels) ὑφ' ἑαυτοῦ κινεῖται ἢ ὑπ' ἄλλου ἤρξατο τοῦτο τὸ βιβλίον παραφράζειν τῶν μέχρι τοῦδε ῥηθέντων ἐν αὐτῷ καταφρονήσας καὶ οὐδὲ ἐν τοῖς ἑξῆς τὴν συνέχειαν φυλάττει. 3 ἅμα] ἄρα SL 5 τε om. C 8 ἀνάγονται] ἄγονται· ἁλίσκεται γὰρ τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις C 9 αὕτη libri ἡ ῥίψις κτλ.] ab Aristot. 243 a 20 ad vers. vulg. 244 a 21 transit Them. ἡ] ἢ L_2a 10 post γένηται add. θάττων ex Aristot. vers. vulg. L; quo additamento locus graviter corruptus non sanatur. nam post ἐπακολουθοῦντος desideratur ⟨τοῦ ὠθοῦντος⟩; reliqua intacta relinquere praestat. σφοδροτέρας γενομένης τῆς ὤσεως Aristot. vers. vulg. 11 τὴν om. S et Laur. 85,14 δὲ MC: δὴ SL τρόποι om. L 12 ἀδύνατον κτλ.] Aristot. 244 a 14 ὠθοῦντος C: τὸν ὠθοῦντα Spengel 14 οὐδὲ C et Laur. 85,14 οὐδὲν MSL 15 τε om. C et E Aristot. vulg. 244 a 27: εἶναι τότε FHIK Aristot. 16 τὰ αἰσθητὰ] τὰ ἀλλοιούμενα Simpl. 1058,10 et Aristot. 245 a 3

διαφέρει σῶμα σώματος, βαρύτης κουφότης καὶ θερμότης ψυχρότης καὶ τὰ 401 σύστοιχα, ἅπτεται δὲ καὶ τὸ θερμαῖνον καὶ τὸ ψῦχον καὶ τὸ λευκαῖνον καὶ τὸ τὴν αἴσθησιν κινοῦν· καὶ γὰρ αἱ κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεις ἀλλοιώσεις εἰσί· τῷ μὲν γὰρ πυρὶ συνεχὴς ὁ ἀήρ, τῷ δὲ ἀέρι τὸ σῶμα, καὶ τὸ μὲν χρῶμα τῷ φωτί, τὸ δὲ φῶς τῇ ὄψει. οὕτω δὲ καὶ ἐπ' ἀκοῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων· ἅμα γὰρ τῇ γεύσει ὁ χυμὸς καὶ ὄσφρησις τῷ ὀσφραντῷ καὶ οὐδὲν μεταξύ. ὁμοίως δὲ οὐδὲ αὐξανομένου καὶ αὐξάνοντός ἐστι μεταξύ. αὐξάνει γὰρ προσγινομένου τινὸς καὶ ἑνουμένου καὶ πάλιν φθίνει ἀπόντος ἀεὶ τοῦ φθίνοντος. καθ' ὅσα μὲν τὸ ἄψυχον ἀλλοιοῦται, κατὰ πάντα καὶ τὸ ἔμψυχον· οὐ μὴν τὸ ἀνάπαλιν. αἱ γὰρ αἰσθήσεις αἱ κατ' ἐνέργειαν ἴδιαι τῶν ἐμψύχων ἀλλοιώσεις εἰσίν.

3. Ὅτι δὲ τὸ ἀλλοιούμενον ἀλλοιοῦται ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν καὶ ἐν ἄλλοις οὐ γίνεται ἀλλοίωσις, ὧδε ἄν | τις καταμάθοι σαφῶς. μάλιστα γὰρ 402 τῶν λοιπῶν ἐν σχήμασιν καὶ μορφαῖς καὶ ἕξεσιν καὶ ταῖς τούτων ἀφαιρέσεσιν καὶ μεταβολαῖς ἀλλοιώσεις ἂν γίνεσθαί τις ὑπολάβοι, οὐκ ἀληθὲς δέ· τὸ μὲν γὰρ σχηματισθὲν οὐκέτι καλοῦμεν τῷ ὀνόματι τῆς ὑποκειμένης οὐσίας οἷον τὸν ἀνδριάντα χαλκὸν ἢ τὴν κλίνην ξύλον, ἀλλὰ παρωνυμιάζοντες τὸν μὲν χαλκοῦν, τὴν δὲ ξυλίνην, τὸ δὲ ἠλλοιωμένον ἔτι καλοῦμεν ὁμοίως· θερμὸν γὰρ τὸν χαλκὸν καὶ ψυχρόν, καὶ τὸ ξύλον ὑγρὸν ἢ σκληρὸν ὡς ἐνταῦθα μὲν ὑπομένοντος ἀκριβῶς πρότερόν τε καὶ νῦν τοῦ τὸ πάθος ἀναδεξαμένου τὸ ὑπὸ τῆς ἀλλοιώσεως ἐγγενόμενον, ἐπὶ δὲ τῶν σχημάτων σχηματιζομένων οὐκέτι μενούσης παντελῶς ἐν ταυτότητι τῆς ὑποκειμένης οὐσίας· ἐγγὺς γὰρ γενέσεώς εἰσιν αἱ τοιαῦται μεταβολαί· συμβάλλουσι γὰρ ἀμωσγέπως καὶ τὴν ὑποκειμένην φύσιν ἥτις ἂν εἴη. καθάπερ οὖν ἄλογον ἠλλοιῶσθαι τὸν ἄνθρωπον λέγειν τὸν γενόμενον ἢ τὴν οἰκίαν ἢ τὴν ναῦν (μένειν γὰρ δεῖ ταὐτὸν τὸ ἀλλοιούμενον ἀκριβῶς), οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν σχηματίσεων ἔχει. γενέσθαι μὲν οὖν ἴσως ἕκαστον καὶ ἐπὶ τῶν γενέσεων ἀναγκαῖον ἀλλοιουμένου τινός, οἷον τῆς ὕλης πυκνουμένης ἢ ψυχομένης, οὐ μέντοι τὰ γινόμενά γε ἀλλοιοῦται, οὐδὲ ἡ γένεσις αὐτῶν ἀλλοίωσις· ἔστι γὰρ καὶ αἵρεσις ἐπὶ τῶν γενέσεων ἀλλοιοῦσθαι τὸ πρότερον τὴν ὑποκειμένην ὕλην, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς φύσεως μένειν, ἣν εἶχε πρῶτον. οὐ γὰρ γῆ καὶ ὕδωρ ὁ κέραμος ἢ ὁ πηλός, ἀλλ' εἰς ἑτέραν

---

1 κουφότης et ψυχρότης L_2a: κουφότητος et ψυχρότητος $MCSL_1$: num βαρύτητες κουφότητες καὶ θερμότητες ψυχρότητες scrib. (coll. Simpl. 1058,1 sqq.)? 3 καὶ γὰρ κτλ.] Aristot. 244b 11; cf. infra v. 10 sqq. 4 τῷ μὲν κτλ.] Aristot. 245a 5 πυρὶ] cf. Philoponi exc. Venet. 875,29 6 γὰρ] δὲ C ante ὄσφρησις add. ἡ C 9 ἀπιόντος Car. Schenkl (ἀπογινομένου Aristot. 245a 14) καθ' ὅσα κτλ.] Aristot. 244b 12 καθ' CL et Laur. 85,14: μεθ' M: καὶ S ἄψυχον — (10) ἔμψυχον L_2a: ἔμψυχον — ἄψυχον $MCSL_1$ 10 τὸ ante ἀνάπαλιν om. SL (cf. Alexandri verba apud Simpl. 1093,22) 12 Ὅτι κτλ.] Aristot. 245b 3 13 μεταμάθοι C 19 καὶ ψυχρόν om. C 20 τοῦ SL: τοῦτο MC 21 ἐγγινόμενον CS 22 σχημάτων om. C 24 εἴη] 'scrib. ᾖ' Spengel 27 σχηματίσεων MC: μετασχηματίσεων SL γε Spengel ex Aristot. 246a 9: τε MSL: τι Vindob. 110: τις Par. 1888: τις ἂν Taurinensis

φύσιν μετέστη, οὔτε μὴν τὸ γεγονὸς οἷον τὴν πλίνθον ἢ τὸν ἀμφορέα· 402
οὐδὲ γὰρ ἦν πρὸ τούτων πλίνθος ἢ ἀμφορεύς. |

Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὰς τοῦ σώματος ἕξεις ἢ τὰς τῆς ψυχῆς, οἷον νόσους 403
τε καὶ ὑγείας καὶ κακίας καὶ ἀρετάς, εἴποις ἂν ἀλλοιώσεις οὐδὲ ἀλλοιοῦσθαι κατὰ ταῦτα τὰ σώματα τῶν ζῴων καὶ τὰς ψυχάς· αἱ μὲν γὰρ ἀρεταὶ τελειώσεις εἰσί, διὸ μάλιστα τότε ἔχει κατὰ φύσιν ἕκαστον, ὅταν ἀπολάβῃ τὴν οἰκείαν ἀρετήν, αἱ δὲ κακίαι διαφθοραί. ὥσπερ οὖν οὐδὲ τὸ τελειούμενον ἀλλοιοῦται (ἄτοπον γάρ, εἴ τις τὴν ὀροφουμένην οἰκίαν ἀλλοιοῦσθαι λέγει καὶ μὴ ὀροφοῦσθαι), τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει τῶν τε τοῦ σώματος καὶ τῶν τῆς ψυχῆς. ἔτι πᾶσα ἀρετὴ καὶ κακία ἐν τῷ συμμέτρῳ καὶ ἀσυμμέτρῳ, ταῦτα δὲ τοῦ πρός τι. κατὰ τὸ πρός τι δὲ οὐκ ἔστιν ἀλλοίωσις.

Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ αἱ τοῦ νοητικοῦ μέρους ἕξεις οὔτε αἱ λήψεις τῶν ἕξεων, καὶ οὐχ ὅπως γε ἀλλοιώσεις, ἀλλ' οὐδὲ γενέσεις ὅλως. αἱ μὲν γὰρ ἐπιστῆμαι ἐκ τῶν καθόλου, τὰ καθόλου δὲ ἐκ τῶν κατὰ μέρος ἀθροίζονται, οὐδὲ τῆς ἐνεργείας τοῦ νοῦ γένεσίς ἐστιν ἢ ἀλλοίωσις· οὐδὲ γὰρ ὅλως ἐν χρόνῳ οὐδὲ συμπληροῦται αὐτοῖς τὸ εἶναι ὑπὸ τοῦ χρόνου, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα χρόνου ὄντος νοοῦμέν τε καὶ θεωροῦμεν, ὥσπερ δὴ καὶ τὸ ἅπτεσθαι χρόνου μὲν ὄντος γίνεται, οὐκ ἐν χρόνῳ δέ. καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τοῦ ἐν παντὶ μορίῳ τοῦ χρόνου ὁμοίως ἅπτεσθαι τὰ ἁπτόμενα, ὡς οὐδὲν τοῦ χρόνου δεόμενα εἰς τὴν τοῦ ἅπτεσθαι γένεσιν, ἃ δὲ οὐ προσδεῖται χρόνου, ὥστε ἐκ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν ἐνέργειαν μεταβάλλειν, ταῦτα ἀχρόνως γίνεται.

4. Οὐκ ἔστι δὲ πᾶσα κίνησις πάσῃ συμβλητὴ οὐδὲ | κοινὸν μέτρον 404
ἁπασῶν· τί γὰρ ὅμοιον πάθους καὶ φορᾶς; ἀλλ' οὐδὲ φορᾶς τῆς κύκλῳ ἐστὶ καὶ εὐθείας· οὔτε γὰρ τὰ διαστήματα συμβλητά, ἥ τε περιφερὴς γραμμὴ καὶ ἡ εὐθεῖα· οὔτε γὰρ μείζων ἡ ἑτέρα τῆς ἑτέρας οὔτ' ἐλάττων· οὔτ' οὖν τὸ ταχύτερον ἐπὶ πασῶν πρὸς πάσας οὔτε τὸ βραδύτερον, ὁμοίως δέ, ὡς εἰ λέγοιμεν ὀξύτερον εἶναι τὸ γραφεῖον τοῦ οἴνου καὶ τὸ ξίφος τῆς νήτης. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις, ὅτι κοινὸν μέτρον ἁπασῶν ὁ χρόνος φορᾶς νεύσεως πτήσεως βαδίσεως αὐξήσεως ψύξεως καὶ τῶν τοιούτων· ἐν ἴσῳ γὰρ χρόνῳ τὸ μὲν ἠνέχθη, τὸ δὲ ἔπαθε, τὸ δὲ ηὐξήθη· ἀλλ' οὐ διὰ

2 οὐδὲ MCS: οὐδὲν L 4 τε om. C ὑγιείας M καὶ κακίας om. C 7 δὲ] δὴ C 9 'immo λέγοι' Spengel μὴ om. SL ὀροφεῖσθαι SL 10 τῶν om. C ἔτι κτλ.] Aristot. 246b3 11 καὶ ἀσυμμέτρῳ om. M; cf. Simpl. 1113,9 sqq. τοῦ om. C 13 Ἀλλὰ κτλ.] Aristot. 247b1 νοητοῦ L1 et Laur. 85,14 (in M compend. scripturae) 16 ἢ] ἡ C γὰρ om. a 17 εἰ om. L (exstat in a) 22 τὴν om. C ἀχρόνως] cf. Simpl. 1076,6 24 Οὐκ κτλ.] Aristot. 248a10; Οὐκ ἔστι—(25) ἁπασῶν] cf. Simpl. 1082,18 sqq. πάσῃ MCa, Vict. e coni.: πᾶσι SL 26 'fort. οὐδὲ γὰρ—συμβλητὴ' Spengel; at cf. Simpl. 1085,13 27 οὔτε γὰρ κτλ.] Aristot. 248a24 οὔτ' ἐλάττων L: οὔτ' οὖν ἐλάττων MCS 28 οὔτε (ante τὸ βραδύτερον) Spengel: οὐδὲ libri 29 ὁμοίως κτλ.] Aristot. 248b8 ὁμοίως MC: ὅμοιον SL ὡς om. C εἰ λέγοιμεν MC, Spengel e coni.: εἰ λέγομεν S: εἰ ἐλέγοιμεν L 30 ἀλλ' ἴσως κτλ.] Aristot. 249a8

τοῦτο γενικήν τινα εἶναι κίνησιν ῥητέον, μόνα δὲ τὰ συνώνυμα συμβλητά, 404 καὶ ἰστέον, ὅτι τῶν ὁμωνυμιῶν αἱ μὲν ἔχουσί τι κοινὸν αἱ δὲ οὔ, καὶ αἱ μὲν ἐγγὺς αἱ δὲ πόρρω.

5. Ἐπεὶ δὲ τὸ κινοῦν δυνάμει τινὶ κινεῖ καὶ ἔν τινι διαστήματι καὶ ἐν ποσῷ χρόνῳ, ἆρα ὡς ἡ πολλαπλάσιος δύναμις πολλαπλάσιον κινεῖ βάρος, οὕτως ἡ πολλοστημόριος πολλοστημόριον; οἷον εἰ τὸν κίονα οἱ πεντήκοντα, τὸ πεντηκοστὸν τοῦ κίονος εἷς δυνατὸς κινῆσαι καθ' αὑτόν· καὶ εἰ στάδιον οἱ πεντήκοντα ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τὸν στύλον ὅλον κινοῦσι, τὸ ἡμιστύλιον οἱ πεντήκοντα δύο σταδίους ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι τὸ στάδιον μόνον. καὶ εἰ; καθάπερ τὸ στάδιον οἱ πεντήκοντα, τὸ πεντηκοστὸν τοῦ σταδίου κινήσει τὸν κίονα τοῦτον, ἄνθρωπος εἷς ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ, ἐν ὅσῳπερ τὸ ὅλον οἱ πεντήκοντα. τούτων γὰρ τὰ μὲν φαίνεται ἔχειν τὴν ἀναλογίαν, τὰ δὲ οὐ | δύναται, οἷον οὖν καὶ τὸ τελευταῖον τῶν εἰρημένων· 405 συμβαίνει γὰρ ἂν οὕτως τῷ ἰσχυροτάτῳ τὸ ἀσθενέστατον τὸ αὐτὸ κινεῖν, οὐ τὸν ἴσον μὲν τόπον οὐδ' ὡσαύτως, παράδοξον δὲ καὶ ὁπωσοῦν καὶ ὁτιοῦν, ὥστε καὶ τὸν ἕνα κινεῖν τὸ πλοῖον καὶ τὸ δεκατάλαντον βάρος. φαίνεται γάρ, ὅτι κατά τινα δυνάμεως ὑπεροχὴν τὸ κινοῦν κινεῖ καὶ ἔστιν ἡ μέν τις ἀπολειπομένη πόρρω τοῦ κινητοῦ καὶ ὥσπερ ἀσύμβλητος αὐτῶν, ἡ δ' οἷον ἡττωμένη, ἡ δὲ οἷον ἰσάζουσα ἤδη, ἡ δὲ καὶ κρατοῦσα λοιπόν· διὰ τοῦτο γὰρ ὁ μὲν εἷς πόρρω τοῦ κινῆσαι τὴν ναῦν, οἱ δέκα δὲ ἐλάττους, οἱ τριάκοντα δὲ οὐδὲ κρατοῦσιν οὐδὲ κρατοῦνται, προσγενομένου δὲ ἑνὸς ὑπερέχουσιν ἤδη τοῦ κινητοῦ, ποιεῖ δὲ οὐχ εἷς, ἀλλ' ἡ τῶν συμπάντων δύναμις, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἰσορρόπων ζυγῶν. εἷς γὰρ χαλκὸς προστεθεὶς τὸ σύμπαν βάρος ἐκίνησεν, ἀεὶ δὲ ἐγγυτέρω τοῦ κινεῖν τὸ πλέον τοῦ ἐλάττονος, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν μεγεθῶν ἐγγυτέρω τοῦ τρίπηχυ εἶναι τὸ παλαιστοῦ δέον ἢ τὸ πήχεος. ἔτι δὲ μᾶλλον τὸ δυοῖν δακτύλοιν. καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ δακτύλου ἑνός, οὐδέ πη δὲ οὐδὲ ταὐτόν, πρὶν ἂν προστεθῇ τὸ δακτυλιαῖον. αἴτιον δὲ οὐ τὸ ὕστατον προστεθὲν τοῦ τριπηχυαίου, ἀλλὰ τὸ ἐξ ἁπάντων μέγεθος. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τούτων ὥρισται τὸ ποσὸν καὶ ῥᾴδιον εὑρεῖν καὶ τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ λόγῳ τὸ μέγεθος προσελθόν, ὅ τι τρίπηχυ μέγεθος πρῶτον ἐποίησεν, ἐπὶ δὲ τῆς νεὼς νεωλκίας καὶ τοῦ ζυγοῦ χαλεπὸν ἀποδοῦναι, πότε τοσοῦτον ἐγένετο, ὥστε πρῶτον κινῆσαι. τὸ γὰρ παρὰ μικρὸν ἐνταῦθα ἀνακύπτει καὶ ὁ σωρίτης καθάπερ ἐπὶ τοῦ πλούτου καὶ τῆς 406

4 Ἐπεὶ κτλ.] Aristot. 249b 27 5 ἡ SL: ὁ MC; cet. cf. Simpl. 1103,3 sqq. 7 πεντικοστὸν L κίονος M (ονος e corr.) 8 ante ἐν add. καὶ S στόλον et ἡμιστόλιον C 10 πεντικοστὸν L (sed πεντηκοστὸν a) 13 ἀναλογίαν] cf. Simpl. 1103,17 14 συμβαίνοι Spengel; cf. ind. verb. i. v. ἄν τὸ (ante ἀσθενέστατον) S text.: τὸν S marg. 15 καὶ ante ὁτιοῦν om. C 16 ὁτιοῦν] ποσὴν Aristot. 250a 17 (sed ποσὸν HI) 17 κινεῖ] κινεῖται C 18 καὶ om. L 23 εἷς κτλ.] cf. Simpl. 1197,21 25 τοῦ τρίπηχυ εἶναι scripsi: εἶναι τοῦ τρίπηχυ libri: τοῦ εἶναι τρίπηχυ Spengel 26 ἢ τοῦ M (super οῦ rasura) 27 οὐδέ πη MC: οὐδέπω SL ταὐτόν scripsi: τοῦτον libri: τοῦτο Spengel προστεθῇ L (προ), Spengel e coni.: προτεθῇ MCSa 28 'fort. τῷ τριπηχυαίῳ' Spengel 30 προσελθόν, ὅ τι scripsi: προσελθόντι libri: (προσελθὸν τὸ Vindob. 110): ὃ προσελθὸν Spengel 31 νεολκίας SL

φαλακρότητος. οὐκοῦν θαυμαστέον, διὰ τί δήποτε οὗτος μόνος μὲν τυγχάνων 406 οὐκ ἐκίνει, μετὰ δὲ τριάκοντα τυχὸν ἴσως, ὥσπερ οἶμαι καὶ βοῶν μόνος μὲν οὐκ ἂν ἐξάκουστος γένοιτο, μετὰ πολλῶν δὲ ἐν τῷ θεάτρῳ· ἄλλο γὰρ τὸ ἐξ ἁπάντων ἑκάστου, πλὴν ἐμφαίνεταί γέ πως τὸ ἐξ ἁπάντων καὶ τὸ ἐξ ἑκάστου. ἀεί τε ἡ ἀθρόος δύναμις πλείω τῆς μεμερισμένης, ἐπεὶ καὶ τὸ σιτίον τὸ τηλικοῦτον καθ' αὑτὸ μὲν ὑγιεινόν, πολλὰ δὲ ὁμοῦ τηλικαῦτα νοσερὰ ἤδη καὶ βλαβερά. οὔτ' οὖν, ὡς οἴεται Ζήνων, ἐπειδὴ ὁ μέδιμνος τῶν κέγχρων ψοφεῖ, καὶ ἡ μία κέγχρος ψοφήσει, οὔτ' ἐπειδὴ τὴν πέτραν κοιλαίνουσιν οἱ πολλοὶ σταλαγμοί, ἀνάγκη τι καὶ τὸν ἕνα κοιλαίνειν· οὐ γὰρ συντεμαχίζονται τοῖς μεγέθεσιν αἱ δυνάμεις, ἀλλ' ἔστιν ἐφ' ὧν προαπολείπουσι τοὺς ὄγκους ἔτι τέμνεσθαι δυναμένους· καὶ περὶ μὲν τούτων ἅλις.

Μάλιστα δὲ τὰ τοιαῦτα καθ' ἑαυτὰ θεωρίαν τινὰ ἔχει καὶ ζήτησιν, πότερον οἱ πάντες τηλικοῦτον κινήσουσι βάρος, ἡλίκον ἐκ τῶν καθ' ἕκαστον γίνεται· λέγω δὲ οἷον, εἰ ταλαντιαῖον ἕκαστος, οἱ πάντες ἑκατὸν ταλάντων βάρος ἢ μεῖζον ἢ ἔλαττον. ἔλαττον μὲν οὐκ εὔλογον, μεῖζον δὲ μᾶλλον· ποιεῖ γὰρ τὸ ἀθρόον καὶ φιλότιμον ἅμα καὶ παρορμητικὸν ἀλλήλων, ὥσπερ ἐν τοῖς ἵπποις ζευγνυμένοις εἰς τὸ τάχος, θέρμης μᾶλλον † εἴτε καὶ δυνάμεως ἐπιγενομένης μείζονος, διὰ τὴν ἐπίτασιν ἐκθερμαινομένων καὶ διαμιλλωμένων. ἀλλὰ τοὐναντίον οὐκ ἄλογον, ὥστε διαιρούμενον εἰς τοὺς καθ' ἕκαστον βάρος ἢ τὸν ὄγκον | μὴ δύνασθαι πάντα φέρειν, τάχα δὲ 407 καὶ ἀναγκαῖον, εἴπερ ἐκεῖνο ἀληθές. ἀφαιρεῖται γάρ τι τῆς δυνάμεως μεριζόμενον, ὃ προσεπέθηκεν ἢ ἐπέδωκεν ὁ ἀθροισμός. ὅμοιον δ' ἂν δόξειεν ὡς διὰ πολλοῦ τοῖς ἐπὶ τῶν διαγραμμάτων συμβαίνειν· ἐκεῖ τε γὰρ ἡ διπλάσιον τετραπλάσιον καὶ ἐνταῦθα οἱ ἀθρόοι πολλαπλάσιον. διαφορὰ δὲ καὶ ἐν τῷ τὰ κινούμενα τοιαῦτα εἶναι τῷ σχήματι, καθάπερ καὶ ὅταν δι' αὑτῶν κινῶνται· τὸ γὰρ σφαιροειδὲς εὐκίνητον γέγονεν. ἐνταῦθα γὰρ τὸ ἥκιστα βεβηκὸς καὶ κατ' ἐλάχιστον ἁπτόμενον, οἷον γὰρ προοδοποιεῖται πρὸς τὴν κίνησιν. διὸ καὶ ὅλως τὸ κινούμενον ῥᾷον ἢ τὸ ἀκίνητον, ὡσαύτως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα παραπλήσια τούτοις· ἅπαντα γὰρ ταῦτα ἑτέραν τινὰ ἔχει θεωρίαν. |

---

2 de τυχὼν vix cogitandum 4 τὸ (post γὰρ) MSL et Par. 1888: τῷ a: om. Vindob. 110: τοῦ Spengel ἑκάστου MC: ἕκαστον SL 5 ἀεὶ — (7) βλαβερά om. C ἡ] καὶ L πλείων Spengel 6 ἑαυτὸ L 9 τι] 'τις?' Spengel 10 συντεμμαχίζονται C 10. 11 παραλείπουσιν C 12 Μάλιστα κτλ. usque ad finem libri Themistii sunt τὰ om. SL 13 οἱ SL: εἰ MC 14 ἑκατὸν] ἢ ἑκατὸν Vindob. 110: ἢ κατὰ Par. 1888 17 ὑποζευγνυμένοις C εἴτε non intellego: aut ἔτι aut εἶτα scribendum 18 ἐπιγενομένης Vindob. 110, Spengel e coni.: ἐπιγενομένου ceteri libri 20 'scrib. τὸ βάρος' Spengel πάντως C 22 ἐπιδέδωκεν C δ' om. SL 23 num διαγραμμισμόν haec spectant? 'fort. συμβαίνει' Spengel (συμβαίνουσιν Neapol.) ἡ om. a 24 καὶ om. C (in Paris. 1888 lacuna III litt.) 26 κινοῦνται L (et Par. 1888): κινοῦντα a γὰρ om. SL

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ Θ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ. 408

1. Ἕπεται δὲ ἐφεξῆς ἐπισκέψασθαι, πότερον γέγονέ ποτε κίνησις οὐκ οὖσα πρότερον καὶ φθείρεται πάλιν οὕτως, ὥστε κινεῖσθαι μηδέν, ἢ οὔτε ἐγένετο οὔτε φθείρεται, ἀλλ' ἀεὶ ἦν καὶ ἀεὶ ἔσται καὶ τοῦτο ἀθάνατον καὶ ἄπαυστον ἐν τοῖς οὖσίν ἐστιν, οἷον ζωή τις ὑπάρχουσα πᾶσι τοῖς ὑπὸ φύσεως συνεστῶσιν. καὶ γὰρ ὅτι μὲν ἔστι κίνησις, ἅπαντες ὁμολογοῦσιν, ὅσοι περὶ φύσεως πραγματεύονται καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς διαλέγονται, ὅτι δὲ ἀίδιος, οὐκέθ' ἅπαντες, ἀλλ' ὅσοι μὲν ἀπείρους τοὺς κόσμους εἶναί φασι καὶ ἀεὶ τοὺς μὲν γίγνεσθαι τοὺς δὲ φθείρεσθαι, ἀεί φασιν εἶναι τὴν κίνησιν· ἕπεται γὰρ αὐτοῖς τὰς γενέσεις καὶ τὰς φθορὰς εἶναι μετὰ κινήσεως. ὁμοίως δὲ τούτοις, ὅσοι καὶ ἕνα κόσμον καὶ ἀίδιον ὑποτιθέντες, συνομολογοῦσι καὶ τὴν κίνησιν ἀίδιον εἶναι· ὅσοι δὲ ἕνα μὲν οὐκ ἀίδιον δέ, τούτοις ἀκολουθεῖ ταῖς περὶ τοῦ παντὸς ὑποθέσεσι καὶ περὶ τῆς κινήσεως χρῆσθαι. δύο δὲ οἱ τρόποι τῶν οὐκ ἀΐ|διον ποιούντων τὸν κόσμον, 409 καὶ παρὰ τούτους οὐκ ἔστιν ἄλλος· ἢ γάρ, ὡς Ἀναξαγόρας φησίν, ἁπάντων ὁμοῦ μεμιγμένων τὸν ἄπειρον χρόνον ἄρξασθαί ποτε τὸν νοῦν τοῦ κόσμου καὶ τῆς κινήσεως, ἢ ὡς Ἐμπεδοκλῆς· οὗτος μὲν γὰρ ἐν μέρει κίνησιν ποιεῖ τοῦ παντὸς καὶ ἠρεμίαν, κίνησιν μέν, ὅταν ἡ φιλία τὸ πᾶν εἰς ἓν ἐκ πολλῶν συνάγῃ ἢ αὖθις τὸ νεῖκος εἰς πολλὰ ἐξ ἑνός, ἠρεμίαν δὲ ἐν τοῖς μεταξὺ χρόνοις, ὥστε Ἀναξαγόρᾳ μὲν ἡ κίνησις ἀρξαμένη συνεχῶς ἔστι καθάπερ δὴ καὶ ὁ κόσμος, Ἐμπεδοκλεῖ δὲ ἐν μέρει ποτὲ μὲν ἔστι, ποτὲ δὲ οὐκ ἔστι, ὥσπερ καὶ ὁ κόσμος. σκεπτέον δὲ περὶ τούτων, πῶς ἔχει· γένοιτο γὰρ ἂν ἴσως πρὸ ἔργου οὐ μόνον εἰς τὴν περὶ φύσεως θεωρίαν, ἀλλὰ καὶ

---

1 ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ] Τοῦ αὐτοῦ M; de ceteris libris cf. Praef. 2 ποτε om. E Aristot. $250^{b}11$ 3 ὥστε om. E Aristot. $250^{b}12$ 6 γὰρ om. L 7 διαλέγονται] cf. Simpl. 1120,24 sqq. 8 ὅσοι] sic EK Aristot. $250^{b}18$: ὁπόσοι FHI τοὺς] τε EHI Aristot. ib.: om. FK et Simpl. 1120,28 8. 9 εἶναι φασιν εἶναι L (εἶναι alt. del. Spengel) 10 τὰς ante φθορὰς om. E Aristot. $250^{b}21$ 19 συναγάγῃ C ἠρεμίαν Spengel e Simplicio 1125,22 (φαίνεται δὲ καὶ ὁ Θεμίστιος ταύτης τῆς ἐννοίας ἐχόμενος, scil. interpretationis ab Alexandro prolatae; cf. Simpl. l. c. v. 11 sqq.): ἠρεμία libri ἐν] ἕν τε S 21 καὶ] εἰ καὶ C 22 δὲ] sic E Aristot. $251^{a}5$: δὴ FHIK τούτων] sic EF Aristot. ib.: τούτου HIK et Simpl. 1125,25

πρὸς τὴν μέθοδον τὴν περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς καὶ τοῦ πρώτου τῶν πάντων 409 αἰτίου. ἀρξώμεθα δὲ πρῶτον ἐκ τῶν διωρισμένων ἡμῖν καὶ ἤδη κειμένων. φαμὲν δὲ τὴν κίνησιν εἶναι τὴν ἐντελέχειαν τοῦ κινητοῦ καθὸ κινητόν. ἀναγκαῖον ἄρα, εἰ μέλλοι ποτὲ κίνησις ἔσεσθαι μὴ οὖσα, προϋπάρξαι τὰ πράγματα δυνάμενα κινεῖσθαι καθ' ἑκάστην κίνησιν· καὶ γὰρ χωρὶς τοῦ τῆς κινήσεως ὁρισμοῦ τοῦτο δῆλον. εἰ γὰρ ἀλλοίωσις ἔσται, δεῖ προϋπάρξαι πρῶτον τὸ ἀλλοιωθῆναι δυνάμενον· εἰ φορὰ κατὰ τόπον, δεῖ πάντως πρότερον ὑπάρξαι τὸ κατὰ τόπον οἷόν τε φέρεσθαι καὶ δὴ τὸ καυστὸν εἶναι πρὶν καίεσθαι καὶ τὸ καυστικὸν πρὶν κάειν. τούτου τοίνυν οὕτως ἔχοντος τοῦ δεῖν ἐξ ἀνάγκης προϋπάρχειν τὰ πράγματα τῆς κινήσεως ἐπιτηδείως ἔχοντα πρὸς αὐτήν, τοὺς ὑποθεμένους κίνησιν γενέσθαι ποτὲ μὴ οὖσαν καὶ ἀρχὴν αὐτῇ προτιθέντας τὴν κατὰ χρό|νον περὶ τῶν πραγμάτων 410 ἐρωτητέον, ἐπεὶ μὴ καθ' αὑτὴν ἡ κίνησις, ἀλλ' ἐν πράγμασι, τὰ πράγματα ταῦτα προϋπῆρχε τὸν ἄπειρον χρόνον καὶ ἀίδια ἦν ἢ καὶ αὐτὰ γενέσεως ἔσχον ἀρχήν; εἰ μὲν τοίνυν ἐγένετό ποτε μὴ ὄντα, ταύτην κεκίνηται πρότερον κίνησιν, δι' ἣν εἰς τὸ εἶναι ἦλθεν ἐκ τοῦ μὴ εἶναι (καὶ οὐ λέγω νῦν, ὅτι ἡ γένεσις κίνησις, ἀλλ' ὅτι πάντως διὰ κινήσεως), ὥστε τῆς ληφθείσης αὐτοῖς πρώτης κινήσεως ἄλλην ἀναφαίνεσθαι πρότερον ὑπὸ τοῦ λόγου. ἵνα μὲν γὰρ κίνησις γένηται, δεῖ πρότερα γενέσθαι τὰ κινησόμενα, ἵνα δὲ γένηται τὰ κινησόμενα, δεῖ πρότερον κίνησιν ἄλλην γενέσθαι, ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον οὐχ οἷόν τε λαβεῖν τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως· ἀεὶ γὰρ τῆς πρώτης λαμβανομένης ἄλλη τίς ἐστι προτέρα. 'ναί', φησίν, 'ἀλλ' ἐκείνην λέγω προτέραν τὴν κίνησιν, δι' ἧς ἐγένετο τὰ κινεῖσθαι δυνησόμενα'. ἀλλ' εἰ μέμνησαι τοῦ τῆς κινήσεως ὁρισμοῦ καὶ δίδως ἀεὶ προϋπάρχειν τὸ κινεῖσθαι δυνάμενον τῆς κινήσεως καί, ὅταν γένηται τὰ πράγματα διὰ κινήσεως, καὶ μετέχειν πάντως ἐν τῇ γενέσει κινήσεως, * * * πρότερον πρὸς ἐκείνην τὴν κίνησιν ἐπιτηδείως, καθ' ἣν εἰς τὴν γένεσιν ἔρχεται. ἐπειδὴ γὰρ οὐδὲν ἐκ τοῦ παντελῶς μὴ ὄντος, ἀλλ' ἐκ τοῦ τὶ μὲν ὄντος τὶ δὲ μὴ ὄντος, ἀνάγκη προϋπάρχειν πως τὸ τὴν πρώτην ταύτην μεταβολὴν καὶ κίνησιν ὑφιστάμενον. πάλιν οὖν ἐρησόμεθα ὁμοίως, τὸ προϋπάρχον ἀίδιον ἦν ἢ γενητόν; εἰ γὰρ πάλιν λέγομεν, ὅτι γενητόν, προήξομεν ταὐτὰ ἀποροῦντες· μόνως γὰρ οὕτως ἦν δυνατὸν ἀρχὴν λαβεῖν τῆς κατὰ χρόνον κινήσεως, εἴπερ ἦν δυνατὸν ἐκ τοῦ παντελῶς μὴ ὄντος ποιεῖν τὴν γένεσιν. ἀλλὰ δῆτα | προϋπαρχέτω τὰ πράγματα τὸν ἅπαντα χρόνον ἀίδια· ἄρχεται 411 δὲ τῆς κινήσεως ἀπό τινος χρόνου. φαίνεται μὲν δὴ καὶ αὐτόθεν ἐπιστή-

1 τὴν περὶ L_2a ex Aristot. 251a7 (τὴν om. F): τοῦ περὶ $MCSL_1$ 3 δὴ Spengel sec. Aristot. 251a9 ἐντελέχειαν] sic FHI Aristot. ib.: ἐνέργειαν EK 4 κίνησιν et οὖσαν C 5. 6 τοῦ τῆς SL et Laur. 85,14: τῆς τοῦ MC 8 δὴ M_1C et E Arist. 251a15: δεῖ M_2SL 9 κάεσθαι fort. S_1 et Aristot. 251a16 (praeter H) 12 προστιθέντας C 14 ἦν ἀίδια SL 15 ἔσχεν Spengel ταύτην MC: ταῦτα SL 17 τῆς om. M 23 τὴν e corr. M 26 μετέχειν scripsi: μετέχει libri: μετέχῃ Spengel lacunam significavi; desideratur secundae personae verbum velut προήξεις: ἕξει πάντως inserunt CSL (ἥξει π. vix aptum videtur) 31 λέγομεν πάλιν C προήξομεν MSL: πράξομεν C 34 ἄρχεται MC: ἀρχέτω SL

σασιν ἄλογος ἡ ὑπόθεσις· τί γὰρ δήποτε νῦν ἄρχεται κινεῖσθαι πρότερον 411 δ' οὔ; ὁμοίως δὲ καὶ προάγουσιν εἰς τὸ ἐφεξῆς τὸν λόγον ἀτοπώτερα συμβαίνει· εἰ γὰρ τῶν μὲν οἵόν τε ὄντων κινεῖσθαι τῶν δὲ οἵόν τε ὄντων κινεῖν ὅμως πρότερον μὲν ἦν ἀμφοῖν ἠρεμία, νῦν δὲ ἄρχεται τὸ μὲν κινεῖσθαι τὸ δὲ ἠρεμεῖν, δεῖ πρότερον ὑπάρχειν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς, δι' ἣν πρότερον οὐκ ἐνήργει κατὰ δύναμιν, νῦν δὲ ἀπείληφε τὴν ἐνέργειαν· οὐ γὰρ δὴ χωρὶς αἰτίας ὁμοίως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα νῦν τε καὶ πρότερον, νῦν μὲν ἐνεργεῖ πρότερον δ' οὔ, ἀλλ' ἢ πλέον ἀλλήλων πρότερον ἀφειστήκει νῦν δὲ πλησίον γέγονεν, ἤ τι μεταξὺ πάντως ἦν τὸ κωλῦον, ὃ νῦν ἀνῄρηται. ὅ τι δ' ἂν τούτων ὑπόθῃ, κίνησιν ἑτέραν ὑποτίθεσθαι ἀνάγκη τῆς προτέρας ὑποκειμένης. εἰ γὰρ ἀεὶ μὲν τὰ πράγματα ἦν, οὐκ ἀεὶ δὲ τὰ μὲν κινεῖται τὰ δὲ κινεῖ, ἀλλὰ ἤρξατο νῦν, δῆλον ὡς πρότερον οὐκ εἶχε τὴν σχέσιν ταύτην πρὸς ἄλληλα, ἣν νῦν ἔχοντα τὸ μὲν κινεῖται τὸ δὲ κινεῖ, ἀλλὰ μετέβαλλεν αὐτῶν θάτερον ἢ ἀμφότερα, ἢ τὸ κινητικὸν μόνον ἢ τὸ κινητόν. εἴπερ οὖν, ἵνα τῆς πρώτης ἄρξηται κινήσεως, προτέρας κινήσεως δεῖται ταῦτα, ὑπομένει καὶ οὗτος ὁ λόγος· εἰ δὲ δὴ καί τις ἐκείνην πρώτην λέγει τὴν κίνησιν, καθ' ἣν τὸ κινητικὸν μεταβέβληκεν εἰς τὸ νῦν κινεῖν καὶ καθ' ἣν πρὸς τὸ κινητὸν τὴν σχέσιν ταύτην ἀπείληφεν, οὐδὲν πλέον οὐδ' οὕτως συμπερανεῖ· πάλιν γὰρ ταύτης τῆς μεταβολῆς τὴν αἰτίαν ἐπιζητήσομεν· οὐ γὰρ ἕξει λέγειν | μὴ πάλιν ἄλλης προτέρας κινήσεως ἐφαψάμενος. ἀλλὰ 412 τί ταῦτα ἐξὸν αὐτοὺς ἐπιδεῖξαι διελεγχομένους ὑφ' ἑαυτῶν; οἱ γὰρ λέγοντες πρότερον οὐκ εἶναι κίνησιν λέγουσί τινα εἶναι χρόνον τότε, ὅτε οὐκ ἦν κίνησις· τὸ γὰρ πρότερον αὐτοῖς τοῦτο σημαίνει. ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον χρόνον εἶναι δίχα κινήσεως, καθάπερ ἀποδέδεικται πρότερον. ἀκολουθεῖ τοίνυν τοῖς λέγουσιν, ὅτι ἦν ποτε χρόνος, ὅτε οὐκ ἦν κίνησις, τὸ λέγειν ὅτι ἦν ποτε κίνησις, ὅτε οὐκ ἦν κίνησις. εἰ γὰρ δὴ καὶ περὶ τοῦ χρόνου τις ἡμῖν διαμάχοιτο, ὅτι γέγονέ ποτε πρότερον οὐκ ὤν, ὥσπερ δὴ καὶ Πλάτων δοκεῖ ποιεῖν ἐν τῷ Τιμαίῳ (γεννᾷ γὰρ αὐτὸν σὺν τῷ οὐρανῷ). πρὸς τοῦτον ἐξαρκεῖ μὲν καὶ τὴν ἁπάντων δόξαν τῶν φυσικῶν καὶ συμφωνίαν ἐπιδεικνύειν περὶ τῆς ἀιδιότητος τοῦ χρόνου. Δημόκριτος μὲν γὰρ τοῦτο αὐτὸ μέγιστόν φησι τεκμήριον εἶναι τοῦ μὴ πάντα εἶναι γενητὰ διὰ τὸ τὸν χρόνον ἀγένητον εἶναι. ἀλλ' ἵνα μὴ μόνον πλήθει μαρτύρων δυσωπεῖν δοκῶμεν, τὸν λόγον αὐτὸν καθ' αὑτὸν ἐξετάσομεν, εἰ οἷόν τέ ποτε γενέσθαι μὴ ὄντα τὸν χρόνον. μάχεται δὲ καὶ αὕτη πρὸς ἑαυτὴν ἡ ὑπόθεσις· τὸ γὰρ ποτὲ καὶ μὴ εἶναι πρότερον καὶ τὸ γενέσθαι νῦν ἐν χρόνῳ πάντα χρόνου κατηγορήματα καί,

---

1 δεῖ ποτε C 4 ante ἠρεμία add. ἡ C 5 ἠρεμεῖν] κινεῖν marg. L (at ἠρεμεῖν a) et margo cod. Par. 1888 6 πρότερον M: πρότερον μὲν CSL ἐνεργήσει S: ἐνείργει Laur. 85,14 8 ἀφεστήκει C 10 ὑπόθῃ Spengel: ὑποθοίη libri (γένηται Simpl. 1128,13) 12 ἀλλὰ ἤρξατο νῦν om. C 14 μετέβαλλεν MSL (ut K Aristot. 251b7): μετέβαλεν C et Laur. 85,14 (ut E Aristot.: ἔδει μεταβάλλειν FHI) μόνον om. SL 18 κινητὸν] κινεῖν C 21 αὐτοὺς CSL: αὐτὰ M 25 ποτε om. C 27 ποτε om. C ante Πλάτων add. ὁ L 28 Τιμαίῳ] p. 37 C 31 πάντῃ C 33 ἐξετάσωμεν C, Spengel e coni. 34 καὶ μὴ M: καὶ τὸ μὴ CSL

ἵνα τὰ ἄλλα παρῶ, τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι οὔτε τὸ νῦν ἄνευ χρόνου οὔτε ὁ 412 χρόνος ἄνευ τοῦ νῦν· μεσότης γὰρ χρόνου τὸ νῦν καὶ ἀρχήν τινος χρόνου καὶ τελευτὴν ἔχον ἅμα, ἀρχὴν μὲν τοῦ ἐσομένου, τελευτὴν δὲ τοῦ παρελθόντος, ὃ μόνον ἐστὶ τοῦ χρόνου δυνατὸν λαβεῖν. εἰ οὖν ἐφ' ἁπάσης γενέσεως καὶ ἐφ' ἅπαντος γινομένου τοῦ νῦν | συνεπινοεῖν ἀναγκαῖον, 413 ἀναγκαῖον αὐτῷ συνεπινοεῖν ἐπ' ἀμφότερα καὶ τὸν χρόνον, ὥστε εἰ νῦν ἤρξατο ὁ χρόνος, καὶ πρότερον ἦν χρόνος, οὗ πέρας τὰ νῦν· εἰ δὲ ἀδύνατον ταῦτα, αἴδιος δήπουθεν ὁ χρόνος, εἰ δὲ ὁ χρόνος αἴδιος, καὶ ἡ κίνησις, εἴπερ ἄνευ κινήσεως χρόνον ἐπινοεῖν ἀδύνατον ἐπιδέδεικται.

Τοῖς δὲ αὐτοῖς χρησόμεθα λόγοις καὶ ἐπὶ τοῦ ἄφθαρτον εἶναι τὴν κίνησιν. ὡς γὰρ ἐπὶ τοῦ γίνεσθαι κίνησιν συνέβαινε, προτέραν εἶναί τινα κίνησιν τῆς πρώτης λαμβανομένης, οὕτως ἐνταῦθα ὑστέραν τῆς τελευταίας· φθαρείσης γὰρ τῆς κινήσεως ἢ φθείρεται καὶ τὰ πράγματα ἢ μένει. εἰ μὲν οὖν φθείροιτο, ἐπειδὴ μηδὲν εἰς τὸ παντελῶς μὴ ὂν ἀφανίζεται, δῆλον ὡς εἰς ἄλλο τι μεταβάλλει, μεταβολὴ δὲ πᾶσα διὰ κινήσεως· ἔσται ἄρα μετὰ τὴν φθορὰν τῆς κινήσεως κίνησις. εἰ δὲ ἀεὶ διαμένει, τὰ αὐτὰ πάλιν ἐρησόμεθα, ἅπερ καὶ ἐπὶ τοῦ γίνεσθαι τὴν κίνησιν. τί γὰρ δήποτε τὰ μὲν κινητὰ ὄντα τὰ δὲ κινητικὰ ἠρεμεῖ τὸν ἄπειρον χρόνον καὶ πρότερον μὲν ἐκίνει καὶ ἐκινεῖτο, νῦν δὲ οὐκέτι; τὸ γὰρ ἄλογον καὶ ἀναίτιον μάλιστα ἐπὶ τῆς φύσεως φυλακτέον, ὡς σχεδὸν ἅπαντες παρορῶσιν, ἐπεὶ καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἐν μέρει ποιῶν τὴν κίνησιν καὶ ἠρεμίαν κίνησιν μὲν ὑπὸ τῆς φιλίας καὶ τοῦ νείκους, ἠρεμίαν δὲ ἐν τοῖς μεταξὺ χρόνοις οὐ προστίθησι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐν μέρει ταύτην ἀποδίδωσιν· ἀλλ' οὐδὲ Ἀναξαγόρας τὴν αἰτίαν προσεπιλέγει, δι' ἣν τόδε τὸ μῖγμα ἠρεμοῦν τὸν ἄπειρον χρόνον ἤρξατό ποτε κινεῖν ὁ βραδύτατος νοῦς. διὰ τί γὰρ οὐ θᾶττον καὶ τοῦ θᾶττόν γε διὰ τί μὴ θᾶττον ἀεί; καὶ οὐδὲν γὰρ ἄλογον οὔτε ἄτα|κτον ἐν 414 τοῖς παρὰ τῆς φύσεως γινομένοις, ἀλλ' ἡ φύσις αἰτία πάσης τάξεως καὶ τοῦ γίνεσθαι κατὰ λόγον· τὸ δὲ τὸν ἄπειρον χρόνον ἠρεμεῖν, νῦν δὲ ἄρξασθαι τῆς κινήσεως, εἴτε εἰς ἄπειρον κινησόμενα εἴτε ἠρεμήσοντα πάλιν τίνα λόγον ἔχει, τίνα δὲ τάξιν μηδεμιᾶς λεγομένης διαφορᾶς, δι' ἣν νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον; ἢ γὰρ ἁπλῶς ἔχειν δεῖ τὰ φυσικὰ καὶ οὐχ ὁτὲ μὲν οὕτως ὁτὲ δὲ ἄλλως, οἷον τὸ πῦρ φύσει ἄνω φέρεται καὶ ἡ γῆ κάτω, ἢ τοῦ μὴ ὡσαύτως ἔχειν ἀεὶ λόγον ἀποδοτέον τῷ φυσικῷ. καίτοι οὐδὲ ὅσα ἀεὶ ἔστιν οὕτως ἢ γίνεται, οὐδὲ ταῦτα ἅπαντα ἄνευ λόγου τε καὶ ἀρχῆς·

2 καὶ (ante ἀρχὴν)] sic EK Aristot. 251b21: om. FHI χρόνου post ἐσομένου coll. EHIK Aristot. ib.: om. F 3 ἔχον Vindob. 110 et Laur. 85,14 ex Aristot. ib.: ἔχων cett. libri 3. 4 παρεληλυθότος C (ut FHI Aristot. 251b22) 5 τὸ νῦν Laur. 85,14 et Spengel e coni. 7 ὁ M: om. CSL τὰ] τὸ S 11 κίνησιν alt.] sic FHIK Aristot. 251b29: καὶ κίνησιν E εἶναί τινα scripsi sec. E Aristot. 251b30: εἶναι τὴν M: εἶναι CSL: τινὰ εἶναι FHIK Aristot. 19 καὶ pr. om. M et Par. 1888 20 ὡς] ὃ Sturz ad. Emped. p. 269 24 μίγμα M 29 κινησόμενα CL et Laur. 85,14: κινησόμεθα MS 30 ἔχοι C 31 ἢ γὰρ Laur. 85,14 et Spengel (ex Aristot. 252a17): εἰ γὰρ cett. libri καὶ] sic E Aristot. ib.: om. FHIK 33 τοῦ Spengel: τὸ libri 34 ἀεὶ] sic EK Aristot. 252a33: ἀεὶ ἢ FHI

ἀεὶ γὰρ τὸ τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς ἔχει ἴσας τὰς γωνίας, ἀλλ' ὅμως ἐστὶ 414 τοῦ ἀεὶ τοιοῦτον εἶναι ἕτερον αἴτιον· ἀλλ' ἐκεῖνα τῶν αἰδίων αἴτια, ὅσα αἴτια, πρῶτα καὶ ἀρχαὶ πρῶται. οὕτως μὲν οὖν προηγουμένως κατασκευάζοντι φαίνεται μὴ ἐνδέχεσθαι εἶναι χρόνον, ὅτε κίνησις οὐκ ἦν ἢ οὐκ ἔσται.

2. Λυτέον δὲ καὶ αὖθις, ἅ τις ἂν ὑπολάβοι πρὸς τὴν θέσιν ταύτην ἐναντίως ἔχειν. φαίη γὰρ ἄν τις πρῶτον μέν, ὡς, εἰ μηδεμία κίνησις ἀίδιος, οὐδ' ὅλως ἀίδιος κίνησις. ἀλλὰ μὴν ὥρισται πᾶσα μεταβολὴ (πᾶσα γὰρ ἔκ τινος εἴς τι) καὶ τὰ πέρατα ἑκάστης τἀναντία, ἀφ' οὗ τε ἄρχεται καὶ εἰς ὃ λήγει, ἴσμεν· ἄπειρον γὰρ οὐδὲν κινεῖται. δεύτερον δέ, εἴπερ ἐναργῶς ὁρῶμεν, ὅτι δυνατὸν κινηθῆναι τὸ παντελῶς πρότερον μὴ κινούμενον, καὶ νῦν ἄρξασθαι τῆς κινήσεως πρότερον μηδ' ἥντιναοῦν ἔχον κίνησιν ἐν ἑαυτῷ μήτε καθόλου μήτε κατὰ μέρος, φανερὸν ὅτι | δυνατὸν γενέσθαι 415 κίνησιν οὐκ οὖσαν. κινεῖται γὰρ καὶ ἄψυχα ἀπό τινος ἀρξάμενα χρόνου, οἷον γῆ πῦρ ὕδωρ ἀήρ, καὶ τὰ σύνθετα οὐδεμίαν ἔχοντα πρότερον μεταβολήν, ἀλλ' ἠρεμοῦντα, πάλιν κινεῖται καὶ τὰ ἔμψυχα ἐκ παντελοῦς ἠρεμίας. καίτοι πρὸς μὲν τὰ ἄψυχα ἐνσταίη τις ἄν, ὅτι κινεῖται ὑπ' ἄλλου πρότερον αὐτοῦ κινουμένου, ὡς μὴ λίαν ἐκ τούτων τὴν κίνησιν γενητὴν ἀποδείκνυσθαι. πρὸς δὲ δὴ τὰ ἔμψυχα καὶ τὰ ζῷα οὐδὲ ἔνστασιν ἐξευρεῖν τινα ῥᾴδιόν ἐστι· ταῦτα γὰρ ὑφ' ἑαυτῶν κινεῖται πολλάκις ἐκ παντελοῦς τῆς προτέρας ἡσυχίας. εἰ δὲ ἐν ζῴῳ δυνατὸν τοῦτο, γενέσθαι κίνησιν οὐκ οὖσαν οὔτε ἐν αὐτῷ οὔτε ἔξωθεν, τί κωλύει τὸ αὐτὸ συμβῆναι καὶ ἐν τῷ παντί; εἰ γὰρ ἐν σμικρῷ κόσμῳ δυνατόν, καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ.

Πρῶτον δὴ τὸ πρῶτον ἐπισκεπτέον. ὅτι μὲν οὖν, εἰ πᾶσα γένοιτο κίνησις ἐξ ἐναντίων εἰς ἐναντία, ὁρίζεται ὑπὸ τῶν ἐναντίων καὶ περατοῦται, καὶ οὐκ ἔστι συνεχὴς οὐδ', εἰ πάλιν ἀνακάμπτει καὶ πάλιν, ὀρθῶς λέγεται. οὐδὲ γὰρ τὴν αὐτὴν καὶ μίαν οἷόν τε εἶναι τὴν τοιαύτην, ὥσπερ οὐδὲ τῆς χορδῆς εἷς ἀριθμῷ καὶ ὁ αὐτὸς φθόγγος, ὅταν πλήττηται πάλιν καὶ πάλιν, καὶ τοῦτο δὲ προϊόντες ἀκριβέστερον ἐπιδείξομεν· ἀλλ' ὅπερ ἔφην, εἰ μὲν ἅπασα κίνησις τοιαύτη, καλῶς λέγεται τὸ μηδεμίαν μήτε ἀίδιον εἶναι κίνησιν μήτε συνεχῆ· εἰ δὲ ἔστι τις καὶ μία συνεχὴς καὶ οὐκ ἐξ ἐναντίων εἰς ἐναντία, δῆλον ὡς οὐκέτι προσεκτέον τούτῳ τῷ λόγῳ. ἀλλὰ μὴν περί γε τοῦ κινεῖσθαι τὰ ἄψυχα μήτε κινούμενα ῥᾴδιον εἰπεῖν, ὡς ὑφ' ἑτέρων κινούμενα οὐδὲν θαυμαστὸν κινεῖσθαι μέν, ὅταν αὐτοῖς παρῇ τὸ κινοῦν, μὴ κινεῖσθαι δέ, ὅταν μή· οὐ γὰρ ἐν τῷ ταῦτα | ἄρχεσθαί γε τοῦ κινεῖσθαι 416

---

1 ἔχει ἴσας MC (cf. Aristot. 252b2): ἴσας ἔχει SL 2 αἴτια om. L_2a 4 μὴ] μηδὲ C 6 Λυτέον] ληπτέον C ἂν om. C 7 εἰ MC: εἰ δὲ SL: εἰ δὴ Spengel 8 ἅπασα Aristot. 252b10 (praeter K) 12 'scrib. τὸ πρότερον' Spengel ἥντιναοῦν C, Spengel e coni.: ὀντιναοῦν MSL 23 μικρῷ SL 24 τὸ om. C 26 ἀνακάμπτοι SL 29 ἀποδείξομεν C 33 μήτε M: πρότερον μήτε CSL: πρότερον illud, si genuinum esset, aut post κινούμενα transponendum (cf. Simpl. 1189,28) aut praeposito ἠρεμοῦντα (cf. ib. v. 25) supplendum esset ὡς M: ὡς τὰ CSL 35 γε (τε Simpl. 1189,29) τοῦ κινεῖσθαι MC: om. SL

καὶ πάλιν παύεσθαι δείκνυται ἁπλῶς ἡ κίνησις οὐκ ἀΐδιος. ὑφ' ὧν γὰρ 416 ἔξωθεν ὄντων ταῦτα κινεῖται, ἐκεῖνα τί κωλύει κινούμενα συνεχῶς καὶ ἀεὶ τῆς τούτων παρὰ μέρος κινήσεως αἴτια γίνεσθαι; τὸ γὰρ δὴ καὶ τοῦτο ὂν αὐτὸ ζητεῖν, τί δήποτε οὐκ ἀεὶ κινεῖται τὰ ἄψυχα ἀεὶ κινουμένου τοῦ κινοῦντος αὐτά, οὐκέτι περὶ κινήσεως ἀμφισβητούντων ἐστίν, εἴτε ἀΐδιος εἴτε μή, ἀλλ' ὅλως προσαπορούντων, τί δήποτέ ἐστίν τινα τῶν ὄντων, ἃ ποτὲ μὲν κινεῖται, ποτὲ δὲ ἠρεμεῖ, ὡς τοῦτο ἀρχὴν τῆς παρούσης συμπάσης σκέψεως εἶναι, διὰ τί πολλὰ τῶν ὄντων τοιαῦτα. φαίνεται γὰρ καὶ τὰ ζῷα ποτὲ μὲν κινούμενα, ποτὲ δὲ ἠρεμοῦντα παντελῶς, καὶ ὅταν κινῆται ἐν αὑτοῖς ἔχοντα τῆς κινήσεως τὴν αἰτίαν. ἢ τὸ μὲν ἐπὶ ζῴων λύειν οὐ χαλεπόν, εἰ καὶ μάλιστα οὗτος ὁ λόγος δοκεῖ πιθανώτερον κατασκευάζειν, ὅτι δυνατὸν κίνησιν οὐκ οὖσαν γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ ἠρεμεῖ ποτε παντελῶς, ἀλλ' ἀεί τινας κινήσεις κινεῖται συμφύτους, οὔτε πάσης κινήσεως ἐν αὑτοῖς ἔχει τὴν αἰτίαν καὶ τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ μόνης τῆς κατὰ τόπον· πολλὰς δὲ κινεῖται καὶ ἔξωθεν ὑπὸ τοῦ περιέχοντος· καὶ γὰρ θερμαίνεται καὶ ψύχεται καὶ λευκαίνεται καὶ μελαίνεται καὶ ὁρᾷ καὶ ἀκούει τῶν ἐνδιδόντων ἔξωθεν τὰς κινήσεις ταύτας τῷ ζῴῳ. οὐδὲν οὖν κωλύει, μᾶλλον δὲ ἴσως καὶ ἀναγκαῖον ἐν μὲν τῷ σώματι πολλὰς ἐγγίνεσθαι κινήσεις ὑπὸ τοῦ περιέχοντος, τούτων δὲ ἐνίας τὴν διάνοιαν ἢ τὴν ὄρεξιν κινεῖν, ἐκείνην δὲ τὸ ὅλον ζῷον. ἡ μὲν γὰρ θερμασία τὴν ἐπιθυμίαν ἐκίνη|σεν τοῦ ποτοῦ, ἡ 417 δὲ ἐπιθυμία τὸ ζῷον ἐπὶ τὸ ὕδωρ, μάλιστα δὲ ὁ ὕπνος δῆλον ποιεῖ· τότε γὰρ τὴν ἐξ αὑτῶν οὐ κινούμενα κίνησιν τὰ ζῷα ὅμως κινοῦνται πολλὰς κινήσεις πεττομένης τῆς τροφῆς, φανταζομένης τῆς διανοίας, ἀλλοιουμένων τινῶν ἐν αὑτοῖς ὑπὸ τοῦ περιέχοντος, θερμαινομένων ἢ ψυχομένων. οὕτω γοῦν καὶ διανίσταται πάλιν αἰτίας τινὸς γενομένης τῶν τοιούτων ἀλλοιώσεων, τοῦ διεγείρεσθαι. ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς τῶν ζῴων κινήσεως καὶ περὶ τῆς τῶν ἀψύχων καὶ περὶ πάσης ἁπλῶς τῆς προκειμένης σκέψεως ὅπως τἀληθὲς ἔχει, γένοιτ' ἂν φανερόν, εἰ μάθοιμεν, ὃ καὶ προεῖπον, τί δήποτε ἔνια τῶν ὄντων ποτὲ μὲν κινεῖσθαι φύσιν ἔχει ποτὲ δὲ ἠρεμεῖν.

3. Ἄνωθεν οὖν ἀναλαβοῦσι διαιρετέον. ἀνάγκη δὴ ἤτοι ἠρεμεῖν πάντα

---

1 καὶ—(3) κινήσεως om. S   3. 4 τοῦτο ὂν αὐτὸ] τοῦτ' αὐτὸ Spengel: num τοῦτο ὂν αὐτὸ ⟨ζητήσεως ἄξιον⟩ ζητεῖν; cf. Simpl. 1189,33 ζητεῖν ὡς ἄξιον ζητήσεως   4 κινῆται C (sed in Vindob. 110 corr. man. 1)   5 διαμφισβητούντων SL   6 ὅλως] ὡς S   11 πιθανώτερον MC: πιθανώτερος SL ('fort. πιθανωτέρως' Spengel)   12 οὐδὲ] 'scrib. οὔτε' Spengel   16 τῶν—(17) κωλύει om. L   'fort. τῶν ἔξωθεν ἐνδιδόντων vel ἐνδιδόντων τῶν ἔξωθεν' Spengel   17 ταύτας—(18) κινήσεις om. C   18 ἐν μὲν] om. FHI Aristot. 253a 16   19 ἐκείνην C et EFHI Aristot. 253a 17: ἐκείνη MS$_2$La et K Aristot.: ἐκεῖνο S$_1$ 20 γὰρ MC, Spengel e coni.: om. SL   θερμανσία S$_1$ τὴν] ἡ δὲ S   ποτοῦ] αὐτοῦ S   22 ἑαυτῶν C   οὐ CSL: ὁ M (om. Laur. 85,14)   ὅμως ποιοῦνται πολλὰς τὰς κινήσεις C (at cf. Simpl. 1191,11 sqq.)   23 πεττομένης M marg. (γρ.): παυσαμένης M text. CS: πεψαμένης L; cf. Simpl. 1258,20 quaeque ibi adnot. Diels   26 περὶ μὲν τῆς τῶν ζῴων C   28 ἔχει Spengel e Simpl. 1191,23: ἔχῃ libri   προεῖπον] προῦπτον C   30 Ἄνωθεν—(215,1) ἠρεμεῖν om. M   Ἄνωθεν οὖν] cf. Simpl. 1193,12   δὴ ἤτοι] sic FK Aristot. 253a 24: δ' ἤτοι EI: δή τοι H

ἢ κινεῖσθαι ἢ τὰ μὲν κινεῖσθαι τὰ δὲ ἠρεμεῖν· καὶ εἰ τὰ μὲν κινεῖται τὰ 417
δὲ ἠρεμεῖ, πάλιν τοῦτο τριχῶς ἂν συμβαίνοι· ἢ γὰρ τὰ μὲν κινούμενα ἀεὶ κινεῖται, τὰ δὲ ἠρεμοῦντα ἀεὶ ἠρεμεῖ, ἢ πάντα πέφυκεν ὁμοίως κινεῖσθαι καὶ ἠρεμεῖν, τὸ λοιπὸν ἔτι καὶ τρίτον· ἐνδέχεται γὰρ τὰ μὲν ἀεὶ τῶν ὄντων ἀκίνητα εἶναι, τὰ δὲ ἀεὶ κινούμενα, τὰ δὲ ἀμφοτέρων μεταλαμβάνειν, ὅπερ ἡμῖν ἀποδεικτέον ἐστίν. τοῦτο γὰρ ἔχει λύσιν γε πάντων τῶν ἀπορηθέντων καὶ τέλος ἡμῖν τῆς περὶ κινήσεως πραγματείας. ὅτι μὲν οὖν οὐ πάντα ἠρεμεῖ, γελοῖον ζητεῖν τινα λόγον ἀφέντας τὴν αἴσθησιν (ἀρρωστία γάρ ἐστι διανοίας μὴ διακρίνειν τά τε λόγου δεόμενα καὶ τὰ μή· ὑπὲρ ἐνίων γὰρ βέλτιον ἔχομεν ἢ λόγου δεῖσθαι) καὶ ἅμα οὐ πρὸς τὸν φυσικὸν ἡ ἀμφισβήτησις, ὥσπερ | εἰρήκαμεν καὶ ἀρχόμενοι. ἀλλὰ καὶ ὅτι μὴ πάντα 418
κινεῖται, ἀεί ἐστι μὲν ὁμοίως ἐναργὲς καὶ οὐ προσδεόμενον λόγου, προσήκει δὲ ἴσως τοῦτο μᾶλλον ἐξελθεῖν· οὐ γὰρ οὕτω παρὰ τὴν μέθοδον ὁ λόγος ὁ τὴν ἠρεμίαν καὶ μονὴν τῶν ὄντων ἀφαιρούμενος, ὡς ὁ τὴν κίνησιν. φασὶ δὲ δή τινες ἅπαντα μὲν ἀεὶ κινεῖσθαι, λανθάνειν δὲ τοῦτο τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν, πρὸς οὓς καίπερ οὐ διορίζοντας, πότερον μίαν κίνησιν λέγουσιν ἅπαντα κινεῖσθαι συνεχῶς καὶ ποίαν γε ταύτην ἢ καὶ πάσας ἁπλῶς εἰπεῖν τὰς κινήσεις, ὁμοίως οὐ χαλεπὸν ἀπαντῆσαι· οὔτε γὰρ αὔξεσθαί τι πέφυκε συνεχῶς οὔτε πάλιν συνεχῶς μειοῦσθαι οὔτε συνάπτειν τὴν αὔξησιν τῇ μειώσει, ἀλλ' ἔστι στάσις καὶ ἠρεμία ἐν μέσῳ, ἐπεί, εἰ συνεχὴς ἡ κίνησις ἦν ἀπὸ τῆς αὐξήσεως εἰς τὴν μείωσιν, τὸ αὐξανόμενον ἂν εἰς τὸ μειοῦσθαι μετέβαλεν. οὔτε, εἰ δύο πήχεις ηὔξηται ἐν τοῖς εἴκοσιν ἐνιαυτοῖς, ηὔξηταί τι μόριον τῶν δύο πηχῶν ἐν ὥρᾳ μιᾷ· ὅμοιον γὰρ τὸ λέγειν, ὡς, ἐπειδὴ τὴν πέτραν ἐκοίλαναν οἱ πεντακισχίλιοι σταλαγμοὶ τοσονδί, καὶ ἕκαστος τῶν σταλαγμῶν μέρος τι πάντως ἐκοίλανε καί, εἰ διέστησε τοὺς λίθους ἐκφυεῖσα εἰς σπιθαμὴν ἡ συκῆ, καί, ἡνίκα πρῶτον ἐκ τῆς κεγχραμίδος ὑπεφύετο, μέρος τι διίστησι τῆς σπιθαμῆς· ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἑκατὸν ἅμα καθέλκουσι τὴν ναῦν, εἷς δὲ ἕκαστος οὐδ' ἂν σαλεύσειε προσελθών, οὕτως οἱ μὲν τοσοίδε σταλαγμοὶ τοσονδὶ τῆς πέτρας ἀφεῖλον, εἷς δὲ καθ' αὑτὸν μέρος οὐδ' ὁτιοῦν. οὐ γὰρ εἰ διαιρετὸν τὸ μέγεθος, ἐκοίλανεν

---

2 συμβαίνῃ M 5 ἀκίνητα SL (Aristot. 253a29): ἀεικίνητα (vel ἀεὶ κινητὰ) MC 6 γε πάντων] τε πάντων EK Aristot. 253a31: πάντων τε FHI ἀπορρηθέντων L 9 post ἐνίων add. μὲν C 13 ἐπεξελθεῖν C 15 φασὶ δὲ δή M (φασὶ δὲ Laur.) 85,14) S: φασὶ μὲν δή C: φασὶ δή L: φασί E Aristot. 253b9: καὶ φασί FHIK Aristot. λανθάνειν Spengel: λανθάνει libri δὲ om. C 17 ἅπαντα κινεῖσθαι] cf. Simpl. 1196,14 18 εἰπεῖν M: om. CSL ὁμοίως] ὅμως Spengel αὐξάνεσθαί C 19 πάλιν συνεχῶς κτλ.] cf. Simpl. 1196,21 sqq. 21 ὑπὸ L 22 μετέβαλλεν SL οὔτε SL: εἴτε M: εἰς C; εἴτ' si scribas, post μιᾷ interrogationis signum ponendum erit, quod minus placet ηὔξηται (scil. τι v. 11) MCL: at fortasse excidit arboris nomen (velut συκῆ): ηὔξηνται S 25 καὶ om. L ἐκοίλανε CSL: ἐκοίλαν M 27 διέστησεν Laur. 85,14 (e Simpl. 1197,10) 28. 29 προσέλθῃ F Simplicii 1197,15: προελθὼν aAM, quod def. Diels 29 τοσοίδε] sic FH Aristot. 253b18 (?) Simpl.: τοσοιδὶ EIK Aristot., Spengel τοσονδὶ] sic E Aristot. ib.: τοσόνδε FHIK

ἐξ ἀνάγκης ἕκαστος αὐτῶν [ἐκοίλανάν] τι μόριον τοῦ | μεγέθους, ἀλλ' ὑπὸ 419 τῶν τοσῶνδε ὅλον ἐπῆλθε τοσόνδε. πάλιν γὰρ καθάπερ ἐπὶ τῆς νεωλκίας ὑπὸ τῶν πεντήκοντα τέως ἡ ναῦς μὴ κινουμένη προσελθόντος ἑνὸς διεσαλεύθη καὶ ὥσπερ ἐπὶ τῆς τρυτάνης τὰ μὲν δέκα τάλαντα οὐκ ἐποίησεν τὴν ῥοπήν, δραχμὴ δὲ προσελθοῦσα καθείλκυσεν, οὕτως οἱ μὲν τοσοίδε σταλαγμοὶ οὔπω δύναμιν ἔσχον κοιλᾶναι τὴν πέτραν, προσελθόντος δὲ ἑνὸς ἐδυνήθησαν. φανερὸν τοίνυν, ὡς οὐδὲ ἐπὶ τῶν μειουμένων ἀναγκαῖον ἀεί τι ἀπιέναι ὅτι διαιρεῖται τὸ μειούμενον εἰς ἄπειρα, ἀλλὰ καὶ ὅλον ποτὲ ἀπιέναι ἐνδέχεται, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπ' ἀλλοιώσεως ὁποιασοῦν· οὐ γὰρ εἰ μεριστὸν εἰς ἄπειρον τὸ ἀλλοιούμενον, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀλλοίωσις, ἀλλ' ἀθρόα πολλάκις γίνεται ἐφ' ὅλου τοῦ μεγέθους, ὥσπερ ἡ πῆξις· ὅλως γὰρ ἀλλοίωσις οὐδεμία συνεχὴς καὶ ἐπ' ἄπειρον· ἐξ ἐναντίου γὰρ πᾶσαι εἰς ἐναντίον. καὶ τὸ νοσοῦν εἰς ὑγείαν μεταβάλλον, ἕως μὲν ἂν μεταβάλλῃ, συνεχῶς ἀλλοιοῦται, μεταβάλλον δὲ εἰς ὑγείαν ἠρεμεῖ κατ' ἐκείνην ἤδη τὴν ἀλλοίωσιν, τοὺς δὲ λίθους οὐχ ὁρῶμεν πρὸς θεῶν πολλῷ χρόνῳ μήτε μαλακωτέρους γινομένους μήτε σκληροὺς μήτε κινουμένους κατὰ τόπον· θαυμαστὸν γάρ, εἰ λέληθεν ἡμᾶς ταῦτα συμβαίνοντα περὶ τοὺς κίονας. καὶ ἡ γῆ δὲ οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἐν τῷ κάτω μένει, τῶν τε ἄλλων ἕκαστον τῶν φυσικῶν σωμάτων οὐκ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ γενόμενον ἠρεμεῖ· ποίαν γὰρ εἴπωμεν αὐτὸ τηνικαῦτα κινεῖσθαι κίνησιν; οὔτε γὰρ τὴν κατὰ φύσιν (ἤδη γάρ ἐστιν ἐν τῇ προσηκούσῃ χώρᾳ) οὔτε τὴν παρὰ φύσιν (μένει γὰρ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ). ὁμοίως δὲ τόδε ἀδύνατον τὰ μὲν ἀεὶ κινεῖσθαι, τὰ δὲ ἀεὶ ἠρεμεῖν· | ὁρῶμεν γὰρ ἐπὶ πολλῶν τὰς εἰρημένας μεταβολάς, οἷον αὐξήσεις τε καὶ 420 μειώσεις καὶ τὰς παρὰ φύσιν κινήσεις. οὔτ' οὖν ἀεὶ κινεῖται τὸ κινούμενον (τὰ γὰρ αὐξανόμενα ἵσταται, ὅταν ἀπολάβῃ τὸ μέγεθος) οὔτε ἀεὶ ἠρεμεῖ τὰ ἠρεμοῦντα (τὰ γὰρ παρὰ φύσιν κινούμενα ἐκ τῶν ἰδίων τόπων κινεῖται, ἐν οἷς πρότερον ἠρέμει) ἀλλ' οὔτε τὸ γιγνόμενον ἀεὶ γίνεται, ἀλλὰ παύεται ταύτης τῆς μεταβολῆς. ὅταν γένηται· οὔτε τὸ φθειρόμενον φθείρεται, ἀλλ' ἔστι πέρας αὐτοῦ τῆς φθορᾶς. εἶεν. ὅτι μὲν οὖν οὔτε πάντα ⟨ἀεὶ κινεῖται οὔτε πάντα⟩ ἀεὶ ἠρεμεῖ οὔτε τὰ μὲν ἀεὶ κινεῖται τὰ δὲ ἠρεμεῖ, δέδεικται ἐναργῶς. λοιπὸν δὲ ἡμῖν ἐξετάσαι τοὺς δύο τρόπους, πότερον ἅπαντα ἔστι τοιαῦτα, οἷα ποτὲ μὲν κινεῖσθαι ποτὲ δὲ ἠρεμεῖν, ἢ

1 ἐκοίλανάν MSL: ἐκοίλανέ C: del. Spengel; fuit, cum excidisse putarem quaedam velut τὸ μέγεθος, ⟨ὃ ἅπαντες οἱ σταλαγμοὶ⟩ ἐκοίλαναν, ἐξ ἀν. ἕκ. αὐτῶν ἐκοίλανέν τι κτλ. 2 τῶν om. C; exspectes ὑφ' ὅλων τοσῶνδε (cf. Simpl. ὑπὸ γὰρ τῶν ὅλων ἀφῃρέθη) ἐπὶ Spengel sec. Simpl.: ὑπὸ libri 4 τῆς om. SL 5 καθείλκησεν L 7 μϋουμένων M 8. 9 ἐνδέχεται ποτὲ ἀπιέναι C ὁποιασοῦν] ὁποιασποτοῦν E Aristot. 253b23 οὐ γὰρ εἰ Ca: εἰ γὰρ εἰ M: οὐ γὰρ SL 10 ἄπειρον] sic FHI Aristot. 253b24: ἄπειρα EK 12 πᾶσα C 16 'scrib. σκληροτέρους' Spengel 17 συμβαίνοντας SL_1 περὶ SL: παρὰ MC 18 μένει] μέρει C 19 τῷ om. S γινόμενον C εἴπωμεν scripsi: εἴποιμεν MC: ἂν εἴποιμεν SL 22 τόδε scripsi (an τοῦτο?): τὸ MC^1SL_1: om. L_2a ἀεὶ ἠρεμεῖν SL: ἀεὶ ἠρεμεῖ M: ἠρεμεῖν ἀεὶ C: ἠρεμεῖν (om. ἀεὶ) Laur. 85,14 23 γὰρ] sic FHIK Aristot. 254a7: γὰρ καὶ E 25 ἀπολαύοι M 27 ἠρέμει Spengel tacite: ἠρεμεῖ libri 29 αὐτοῦ] 'ταύτης?' Spengel 30 lacunam explevit Spengel 32 μὲν] μὴ M

420 τοῦτο μὲν οὐκ ἀληθές, ἐκεῖνο δὲ ῥητέον, ὡς ἔνια μὲν οὕτως ἔχει τῶν ὄντων ὡς ἀνὰ μέρος κινεῖσθαί τε καὶ ἠρεμεῖν, ἔνια δὲ ἀεὶ ἠρεμεῖ, μᾶλλον δὲ ἀκίνητά ἐστιν ἀεί, ἔνια δὲ ἀεὶ κινεῖται. ὅτι γὰρ τούτου τι ἔσται καὶ σύμφωνον μόνον πρὸς τὴν ἀλήθειαν, δεικτέον ἡμῖν πάλιν ἀπ᾽ ἄλλης ἀρχῆς ἀρξαμένοις. οὕτως γὰρ ἂν καὶ τὴν κίνησιν ἀίδιον εἶναι ἀκριβέστερον πιστωσαίμεθα.

4. Τῶν δὴ κινούντων καὶ κινουμένων τὰ μὲν κατὰ συμβεβηκὸς κινεῖται, τὰ δὲ κατὰ μόριον, τὰ δὲ καθ᾽ αὑτά. ἴσμεν δέ, εἴγε μεμνήμεθα τῶν πρότερον εἰρημένων, τίνα ἐστὶν τὰ κατὰ συμβεβηκὸς κινούμενα καὶ τίνα τὰ κατὰ μόρια. ἐκεῖνα μὲν ἐατέον (ἄπειρα γὰρ καὶ οὐχ οἷά τε εἰς ὡρισμένην ἐλθεῖν διαίρεσιν), τῶν δὲ καθ᾽ αὑτὰ κινουμένων τὰ μὲν φύσει, τὰ δὲ | βίᾳ 421 καὶ παρὰ φύσιν κινεῖται. φύσει μέν, ὅσα ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως ἐν ἑαυτοῖς, οἷον τὰ ζῷα καὶ τῶν ἀψύχων ὅσα, ὡς πέφυκεν, οὕτως κινεῖται, κάτω μὲν τὰ βαρέα καὶ γεηρά, ἄνω δὲ τὰ κοῦφα· παρὰ φύσιν δέ, ὅσα βίᾳ καὶ μὴ ὡς πέφυκεν, οἷον εἴ τὸν λίθον τις ἄνω ῥίπτων ἢ τὸ πῦρ εἰς τὸ κάτω βιάζοιτο. κινεῖται δὲ καὶ τὰ σώματα τῶν ζῴων πολλάκις παρὰ φύσιν τὴν ἑαυτῶν (βαρέα γὰρ ὄντα καὶ γεηρὰ κινεῖται ἄνω πηδώντων ἢ ἀλλομένων τῶν ζῴων)· τὸ μὲν δὴ ζῷον οὐδέποτε παρὰ φύσιν κινεῖται· ἐν ἑαυτῷ γὰρ ἔχει τὴν ἀρχὴν καὶ τῆς τοιαύτης κινήσεως, τὸ σῶμα δὲ παρὰ φύσιν· οὐ γὰρ ᾗ σῶμα οὐδ᾽ ᾗ βαρύ. ὅσα μὲν δὴ παρὰ φύσιν κινεῖται, δῆλον εὐθύς, ὅτι κινεῖται ὑπό τινος· ὑπ᾽ ἄλλου γὰρ βιαζομένου τὴν φύσιν, ἐπεὶ οὐδ᾽ ἂν παρὰ φύσιν ἐκινεῖτο, εἰ μὴ ὑπ᾽ ἄλλου· ὅσα δὲ κατὰ φύσιν, ἐπὶ τούτων ἀμφισβητεῖται, εἰ πάντα ὑπό τινος κινεῖται· διὰ τοῦτο γὰρ κινεῖσθαι δοκεῖ τὰ κατὰ φύσιν, ὅτι ὑφ᾽ ἑαυτῶν καὶ οὐχ ὑπ᾽ ἄλλου. ἐπὶ μὲν τοίνυν τῶν ἐμψύχων φανερὸν τὸ ὑπό τινος ταῦτα κινεῖσθαι· εἰ γὰρ καὶ μὴ ὑπ᾽ ἄλλου μηδὲ ἔξωθεν, ἀλλ᾽ οὖν γε ἐν ἑαυτοῖς ἐστιν (ἕτερον μὲν τὸ κινοῦν, ἕτερον δὲ τὸ κινούμενον) καὶ οὐ τοῦτο ἀμφισβητοῦσιν, εἰ μὴ ὑπό τινος κινεῖται (κινεῖται γὰρ ὑπὸ ψυχῆς), ἀλλ᾽ ἡ ζήτησις, πῶς δεῖ λαβεῖν ἐν αὐτοῖς τὸ κινοῦν καὶ τὸ κινούμενον· ἐῴκει γάρ, ὥσπερ ἐν τοῖς πλοίοις καὶ τοῖς μὴ φύσει συνισταμένοις, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ζῴοις εἶναι διῃρημένον τὸ κινοῦν καὶ τὸ κινούμενον καὶ οὕτω τὸ ἅπαν αὐτὸ ἑαυτὸ

2 ἀεὶ ἠρεμεῖ Spengel: ἀεὶ ἠρεμεῖν libri (quod utpote nimis neglegenter dictu mvix quisquam defendet) 3 ἔσται M (στ e corr.) 4 ἀρχῆς ἄλλης C 8 ἴσμεν δὴ εἴγε C 9 προτέρων CS τὰ ante κατὰ συμβ. om. MC (fortasse recte) 9. 10 τὰ ante κατὰ μόρια om. C 11 τῶν δὴ C καθ᾽ αὑτὰ MCS et EIK Aristot. 254b12: καθ᾽ ἑαυτὰ L et FH Aristot. 13 ἐν αὐτοῖς C 14 ἄνω δὲ Spengel: ἄνω τε libri 15 μὴ ὡς MC: ὡς μὴ SL 19 ἐν αὐτῷ C καὶ om. Laur. 85,14 et Vindob. 110 20 ᾗ σῶμα] ἦν σῶμα C 25 post ἄλλου add. μηδὲ ἔξωθεν SL τῶν om. Spengelii operae 26 ἐν αὐτοῖς C 27 μὲν MCS_2: μὲν γὰρ S_1L 28 κινεῖται alterum om. C κινεῖται γὰρ ὑπὸ ψυχῆς] cf. Simpl. 1208,31 29 δεῖ] δὴ C διαλαβεῖν et ἔοικε (sec. Aristot. 254b29 et 30) scribendum esse coni. Spengel ἐν αὐτοῖς L: ἐν ἑαυτοῖς MCS: αὐτοῦ Aristot. ib. 31 ante τὸ κινοῦν add. καὶ C οὕτως οὐ τῷ ἅπαν L ἑαυτὸ] sic aM Simplicii 1206,33: αὑτὸ Aristot. 254b32 et AF Simplicii

κινεῖν. * * * λέγεται ὑπ' | αὐτοῦ κινεῖσθαι τὸ ζῷον, ἀλλ' ὅτι ἐν 422 ἑαυτῷ ἔχει καὶ τὸ κινοῦν καὶ τὸ κινούμενον. ἐπὶ δὲ τῶν ἀψύχων, ὅταν κατὰ φύσιν κινῆται, χαλεπὸν ἀποδοῦναι, ὑπὸ τίνος· οὔτε γὰρ ὑπ' ἄλλου καὶ ἔξωθεν, ὡς τὰ παρὰ φύσιν, οὐδ' ὑπὸ τῆς ἔνδον ἀρχῆς ἐν ἑαυτοῖς καὶ αἰτίας, ὥσπερ ὁρῶμεν τὰ ἔμψυχα· οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ μὲν κινοῦν τὸ δὲ κινούμενον, οὔτε διῄρηται εἰς τὸ πάσχον καὶ τὸ ποιοῦν, ὥσπερ τὰ ζῷα εἰς ψυχὴν καὶ σῶμα· οὐδὲ γὰρ διῄρηται ὅλως, ἀλλ' ἔστι συνεχῆ καὶ ἡνωμένα· ἄλλως τε εἴπερ εἶχεν ἐν ἑαυτοῖς τὴν αἰτίαν τῆς κινήσεως, οἷόν τινα ψυχήν, οὐ κινεῖν αὐτὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἱστάναι δύνασθαι, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ζῴων, συμβαίνει. καὶ οὐ καθ' ἕνα τρόπον ἐκινεῖτο ἄν, ἀλλὰ κατὰ πλείους, ὥσπερ τὰ ζῷα· καὶ γὰρ βαδίζει καὶ τρέχει καὶ πηδᾷ καὶ ὀρχεῖται καὶ φέρεται ἄνω καὶ κάτω· ταῦτα δὲ ἁπλῆν καὶ μίαν κινεῖται κίνησιν, ὥσπερ ἠναγκασμένην. ἆρ' οὖν ὑπό τινος καὶ ταῦτα; σκεπτέον δή, πῶς.

Ἔστι καὶ τῶν κινούντων τὰ μὲν κατὰ φύσιν κινητικὰ τὴν ἑαυτῶν τὰ δὲ παρὰ φύσιν· παρὰ φύσιν μέν, ὡς ὁ μοχλὸς κινεῖ τὸν λίθον· οὐ γὰρ ᾗ σίδηρος οὐδ' ᾗ βαρὺς ἀνακουφίζει τὴν πέτραν οὐδ' ἔχει τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐν ἑαυτῷ, ἀλλ' ἔξωθεν· φύσει δέ ἐστι κινητικὰ τὰ ἐν αὐτοῖς ἔχοντα τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως, ἣν κινεῖ. πᾶν δὴ τὸ ἐνεργείᾳ αἴτιον κινητικόν ἐστι φύσει τοῦ δυνάμει τοιούτου, οἷον τὸ ἐνεργείᾳ θερμὸν τοῦ δυνάμει θερμοῦ. τὸ γὰρ θερμόν, ὅταν θερμαίνῃ τὸ οἷόν τε θερμανθῆναι, κατὰ τὴν ἐν αὑτῷ ἀρχήν τε καὶ αἰτίαν θερμαίνει· ὡς γὰρ κινητικὸν | φύσει τὸ ἐνεργείᾳ θερ- 423 μὸν τοῦ δυνάμει θερμοῦ, οὕτω κινητὸν φύσει τὸ δυνάμει θερμὸν ὑπὸ τοῦ ἐνεργείᾳ θερμοῦ· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνο τοῦ ποιεῖν, οὕτω τοῦ πάσχειν τοῦτο τὴν ἀρχὴν ἐν ἑαυτῷ ἔχει. τὸ δὴ πῦρ καὶ ἕκαστον τῶν ἁπλῶν σωμάτων κινοῦνται μέν, ὅταν κινῶνται πάντως ὑπ' ἄλλων, ἀλλὰ βίᾳ μέν, ὅταν παρὰ φύσιν καὶ ἐφ' ὃ μὴ πεφύκασι, φύσει δέ, ὅταν εἰς τοὺς οἰκείους τόπους καὶ ἐφ' οὓς πεφύκασι φέρεσθαι. ἡ δὲ εἰς τὸν κατὰ φύσιν τόπον φορὰ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ δυνάμεως ἐνέργεια καὶ τελειότης, ἣν ἕκαστον εἶχε πρὸ τοῦ κινεῖσθαι. ταύτην δὲ ἀπολαμβάνει τὴν ἐνέργειαν ὑπὸ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸ τοιοῦτον, ὁποῖον γενόμενον οὐκέθ' οἷόν τε μένειν ἐν τόπῳ, ἐξ οὗ

1 κινεῖν] sic EFK Aristot. 254b32: κινεῖ H lacunam indicavi; exciderunt talia fere ⟨οὐκ ὀρθῶς οὖν αὐτὸ⟩ λέγεται κτλ.; cf. Simpl. 1208,38sqq. 'scrib. ὑφ' αὑτοῦ' Spengel 2 δὲ MC: δὲ δὴ SL 4 οὐδ' M: οὐδὲ S: οὔθ' CL 5 οὐδὲ] οὔτε Spengel 9 post κινεῖν add. ἂν L μόνον CL: μόνα MS ἑστᾶναι Vindob. 110: ἵστασθαι a δύνασθαι MCS, quod non attigi, cum e συμβαίνει pendere videatur: ἐδύνατο L ex Aristot. 255a7 (δύναιτο F) 10 ἕνα] ἕτερον C 12 δὲ om. C 13 post ὑπό τινος add. ἀεὶ Aristot. 255a19 praeter I 14 ante τῶν add. δὲ (ex Aristot. 255a20) L_2a τὴν αὑτῶν L_2a: αὑτῶν Aristot. 255a21 15 παρὰ φύσιν alt. om. C 17 δέ ἐστι] δὲ L κινητὰ C ἐν αὐτοῖς MCS: ἐν ἑαυτοῖς L 18 δὴ] δὲ C 20 θερμαίνῃ τὸ οἷόν τε scripsi: θερμαίνηται τὸ οἷόν τε Par. 1888 man. 2 et Vindob. 110: θερμαίνηται τοιόνδε MS et Par. 1888 man. 1: θερμαίνῃ τὸ ἐπιτήδειον L: τὸ δυνάμει τέως θερμόν Simpl. 1211,30 ἐν αὑτῷ Laur. 85,14: ἑαυτῷ MSL_1 et Par. 1888: ἑαυτῶν Vindob. 110: ἐν ἑαυτῶ L_2a 22 κινητικὸν CL_1 θεμὸν L (θερμὸν a) 24 δὲ C 25 κινοῦνται πάντως ὑπ' ἀλλήλων S

κινεῖται. τὸ τοίνυν ποιῆσαν μεταβάλλειν εἰς πῦρ τὸν ἀέρα τοῦτο τὸ αἴτιον 423 αὐτὸ τοῦ καὶ ἐνεργῆσαι ὡς πῦρ καὶ ὡς κοῦφον, ἐνέργεια δὲ αὐτὸ τὸ φέρεσθαι ἄνω· πᾶν γὰρ τὸ γινόμενον ἢ κινούμενον, οἷον νοεῖς, ὑπό τινος τοιόνδε ἦν καὶ ἀπολαβὸν τὴν ἕξιν, ἣν πρότερον εἶχε δυνάμει, εὐθὺς καὶ ἐνεργεῖ κατ' ἐκείνην, ἂν μή τι κωλύσῃ. ὁ γὰρ μανθάνων, ὅταν μάθῃ, θεωρεῖ παραχρῆμα, ἐὰν μή τι ἕτερον ἐμποδίσειεν οἷον προαίρεσις ἢ ἀσχολία. ὥσπερ οὖν αἴτιος τῷ μανθάνοντι τῆς θεωρίας ὁ ποιήσας οἷόν τε θεωρεῖν, οὕτως αἴτιος τῷ κούφῳ τὸ ἄνω φέρεσθαι ἐκ τοῦ κάτω ὁ ποιήσας αὐτὸ κοῦφον ἐκ βαρέος. ἔστι δὲ ἄλλως μὲν δυνάμει κοῦφον τὸ ξύλον, ὅτι δύναται εἰς πῦρ μεταβάλλειν, ἄλλως δὲ δυνάμει τὸ πῦρ, ὅτι δύναται ἤδη φέρεσθαι ἄνω, ὥσπερ ἄλλως μὲν δυνάμει μουσικὸς ὁ μαθεῖν οἷός τε τὴν ἐπιστήμην, ἄλλως δὲ ὁ ἔχων | μὲν ἤδη, μὴ χρώμενος δέ, καὶ ἔστιν ἐν μεθορίῳ τοῦ 424 τε ἁπλῶς δυνάμει καὶ τοῦ ἁπλῶς ἐνεργείᾳ, καθάπερ ὁ τὴν ἕξιν ἔχων τῆς μουσικῆς τοῦ τε μήπω μαθόντος καὶ τοῦ χρωμένου. τὸ μὲν δὴ ἐκ τῆς πρώτης ἐκείνης δυνάμεως μεταβαλεῖν πάντως ὑπ' ἄλλου καὶ ἔξωθεν· τὸ γὰρ πῦρ οὐχ ὑφ' ἑαυτοῦ γίνεται, ἀλλ' ὑπ' ἄλλου· ὅταν δὲ μεταβάλλῃ καὶ λάβῃ τὴν ἕξιν, ἣν εἶχε δυνάμει ὑπὸ τοῦ κατ' ἐνέργειαν αὐτὴν κεκτημένου, ἔστι μὲν καὶ τότε δυνάμει κοῦφον, ἂν μὴ ἐνεργῇ, ἀλλὰ τελειοτέρα τε αὕτη ἡ δύναμις καὶ εὐθὺς ἔχουσα ἑπομένην τὴν ἐνέργειαν, εἴπερ μηδὲν ἔξωθεν κωλύοι. ὁ γὰρ ἀήρ, μέχρι μὲν ἂν οὕτω δυνάμει λέγηται κοῦφος, ὡς εἰς πῦρ οἷός τε μεταβάλλειν, οὔπω κινεῖται ἄνω· ὅταν δὲ οὕτω δυνάμει λέγηται κοῦφος, ὡς ἤδη μεταβεβληκὼς εἰς πῦρ, εὐθὺς ἄνω φέρεται, εἰ μηδὲν βίᾳ κατέχει. τὸ τοίνυν αἴτιον τοῦ τὴν πρώτην δύναμιν εἰς τὴν δευτέραν μεταβάλλειν αἴτιον εὐθὺς δευτέρως τῆς ἐνεργείας. οὕτω τοίνυν λέγομεν καὶ ταῦτα ὑπ' ἄλλου κινεῖσθαι, τὸ πῦρ ἄνω καὶ τὴν γῆν κάτω, ὅτι ἐγένετο ὑπ' ἄλλου πῦρ καὶ γῆ· οὐ γὰρ ὑπ' αὐτῶν. γενομένοις δὲ εὐθὺς ἠκολούθησε, καθ' ἣν ἐγένετο φύσιν, καὶ ἐνεργήσειν, ἂν μή τι κωλύῃ. ὁ δὲ τὸ ὑφιστάμενον καὶ κωλῦον κινήσας ἔστι μὲν καὶ ὡς αὐτὸς κινεῖ, ἔστι δὲ ὡς οὔ, οἷον ὁ τὸν κίονα ὑποσπάσας ἢ τὸν λίθον ἀφελὼν ἀπὸ τῶν ἀσκῶν ἐν τῷ ὕδατι. προηγουμένως μὲν γὰρ τὸν κίονα κινεῖ καὶ τὸν λίθον, κατὰ

1 τὸ alt. om. C et Laur. 85,14 2 αὐτὸ MCS: αὐτῷ L malim καὶ τοῦ ἐνεργῆσαι ἐνεργεία C 4 ἦν] ἢν L ἀπολαβὸν scripsi (sec. Simpl. 1217,12 et 17): ἀπολάβοι MCS: ἀπολαύβῃ L_1: ἀπολάβῃ L_2a εἶχε L: ἔχειν MCS: ἔχει Laur. 85,14; num ἔχειν ⟨πεφύκει⟩? 6 ἐὰν μή τι MC (cf. ind. verb. i. v. ἐὰν): εἰ μὴ S: εἰ μή τι L 9 εἰς L_2a: ὡς $MCSL_1$ 11 et 12 ἄλλος M 12 χρώμενος] θεωρῶν FHIK Aristot. 255a34: ἐνεργῶν E 15 μεταβάλλειν SL 18 τελειοτέρα] cf. Alexander apud Simpl. 1215,25 sqq. τε αὕτη scripsi: δὲ αὕτη libri: αὕτη a 20 κωλύοι ML_2a: κωλύει CSL_1 λέγεται C et Laur. 85,14 ὡς] καὶ C 21 δυνάμει λέγηται M: δυνάμει λέγεται C et Laur. 85,14: λέγηται δυνάμει SL 22 μεταβεβληκὸς S_1L_1a et Laur. 85,14 (qui κοῦφον quoque) 23 κατέχοι C 26 γὰρ M: γὰρ δὴ CSL γενομένης MC 27 ἐνεργήσειν scripsi: ἐνεργήσῃ M_2 (η alt. in rasura maioris spatii) CSL_1: ἐνεργῆσαι L_2a κωλύῃ CL: κωλύει MS 28 μὲν] sic H Aristot. 255b25: om. EFIK καὶ ὡς] 'ὡς καί?' Spengel 29 ἢ] sic FK Aristot. 255b26: ἢ ὁ EHI 30 μὲν γὰρ] γὰρ L_1: μὲν L_2a (ut Simpl. 1217,25)

συμβεβηκὸς δὲ τὸν τοῖχόν τε καὶ τὸν ἀσκόν. εἰ τοίνυν ἅπαντα ἢ βίᾳ ἢ 424 κατὰ φύσιν κινεῖται, ταῦτα δ' ὑπό τινος, ἅπαντα ἂν τὰ κινούμενα ὑπό τινος κι|νοῖτο. πῶς οὖν λέγομέν τινα κινήσεως ἀρχὴν ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς, οἷον 425 τὰ φυσικὰ σύμπαντα σώματα; ἢ κινήσεως ἀρχὴν ἔχειν τὸ τοῦ κινεῖσθαι ἀρχήν, τὸ δύναμιν ἔχειν καὶ ἐπιτηδειότητα πρὸς τὸ εἰς τοῦτο μεταβάλλειν, εἰς ὃ μεταβάλλον ὑπό τινος κινήσεται τήνδε τὴν κίνησιν; ὅτι μὲν οὖν ἅπαν τὸ κινούμενον ὑπό τινος κινεῖται, ἱκανῶς διὰ τῶν ἔμπροσθεν ἀποδέδεικται.

5. Κινεῖται δὲ ἅπαν ὑπὸ τοῦ κινοῦντος διχῶς, ἤτοι γὰρ τὴν ἀρχὴν τοῦ κινεῖν ἐν ἑαυτῷ ἔχοντος ἢ ἔξωθεν καὶ αὐτοῦ κινουμένου, οἷον ὁ λίθος· ἢ γὰρ ὑπ' ἀνθρώπου ἢ ὑπὸ μοχλοῦ ἢ ἄλλου τινὸς ἑαυτὸ μὴ κινοῦντος, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρας ἀρχῆς κινουμένου. οὐκ εἰς ἄπειρον δὲ πρόεισιν, ἀλλ' ἵσταται ἐπὶ τὴν δι' αὑτῆς κινοῦσαν ἀρχήν. ὁ μὲν γὰρ λίθος ὑπὸ τοῦ μοχλοῦ, ὁ μοχλὸς δὲ ὑπὸ τῆς χειρός, ἡ δὲ χεὶρ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἄνθρωπος δὲ οὐκέθ' ὑπ' ἄλλου, ἀλλ' ὑφ' ἑαυτοῦ. ἄμφω δή φαμεν κινεῖν καὶ τὸν μοχλὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκεῖνον· ἐκεῖνος γὰρ κινεῖ καὶ αὐτὸν τὸν μοχλὸν καὶ ἄνευ μὲν τοῦ τέκτονος ὁ μοχλὸς οὐ κινήσοι ἄν, ἄνευ δὲ τοῦ μοχλοῦ δύναιτ' ἂν ὁ τέκτων κινῆσαι τὸν λίθον. δῆλον τοίνυν, ὡς καί, ὅταν μὴ προσεχῶς κινῇ τὸ κινοῦν ἑαυτό, ἀλλὰ διά τινος μέσου, καὶ οὕτως ἐκεῖνο τὴν ἀρχὴν ἔχει τῆς κινήσεως, ὥστε πᾶν τὸ κινούμενον ὑπό τινος ἂν κινοῖτο ἑαυτὸ κινοῦντος· ἢ γὰρ εὐθὺς τὸ κινούμενον ὑπὸ τοιούτου κινεῖται ἢ ἔρχεταί ποτε εἰς τὸ τοιοῦτον· οὐ γὰρ δὴ εἰς ἄπειρον πρόεισιν, ὥστ' ἀεὶ τοῦ κινοῦντος ἕτερον | αἴτιον εἶναι τὸ κινητικόν. πρῶ- 426 τον μὲν γὰρ οὐκέθ' οἷόν τε ἔσται λαβεῖν ἀρχὴν τῆς κινήσεως, μηδενὸς δὲ ὄντος, ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, οὐδ' ἂν κίνησις εἴη λοιπόν· ἔπειτα συμβήσεται ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ ἀπείρου μεγέθους καὶ ἄπειρον γίνεσθαι κίνησιν· δῆλον γάρ, ὡς, εἴπερ ἄπειρα εἴη τὰ κινοῦντά τε καὶ κινούμενα, ἀναγκαῖον ἕν τι μέγεθος ἐξ αὐτῶν ἄπειρον γενέσθαι. λέγω δὲ ἕν, οὐχ ὅτι συνεχές, ἀλλ' ὅτι ἐξ ἁπτομένων· πάντα γὰρ τὰ κινοῦντα τῷ αὐτὰ κινεῖσθαι κατὰ τόπον ἁπτόμενα κινεῖ. τί οὖν συνήγαγεν ἡμῖν ὁ λόγος; εἰ τὸ μὲν ὑπό τινος κινεῖσθαι τοῖς κινουμένοις ἀναγκαίως ὑπάρχει, τὸ δ' ὑπό τινος ἔξωθεν αὐτοῦ κινουμένου οὐκ ἀναγκαίως, δυοῖν θάτερον περιλείπεται ἢ εἰς ἀκίνητον ἵστασθαι προϊόντας, τὸ πρῶτον κινοῦν, ἢ εἰς αὐτοκίνητον. ἐπεὶ

2 ἂν τὰ] αὐτὰ C 4 ἔχει L 5 post ἀρχήν add. ἢ L₂a, quo probato τὸ δύναμιν ἔχον coni. Spengel τῷ δύναμιν ἔχειν Simpl. 1218,8 6 μεταβάλλειν Simpl. (errore puto typothetae) 8 'fort. γὰρ del.' Spengel 9 ὁ om. C et Laur. 85,14 10 ἀνθρώπου] ἄλλου S 14 οὐκέθ'] οὐχ C ἄμφω M et Aristot. 256ᵃ8: ἄμφω μὲν CSL 15 ἐκεῖνον Spengel: ἐκεῖνος libri: malim (τὸν) ἄνθρωπον; cf. Simpl. 1221,19, ubi ad Aristotelicum τὸ πρῶτον (256ᵃ10) additur τουτέστιν ὁ ἄνθρωπος
16 κινήσοι ἂν M (num κινήσαι ἄν?): κινοίη ἂν C[1]: κινήσειεν ἂν SL: κινήσει Aristot. 256ᵃ 12 indeque Spengel 22 ὥστ'] ὡς C[1] 24 ὅθεν — (29) κινεῖ] exscr. Simpl. 1223,24 sqq. 28 αὐτὰ Spengel e Simpl: αὐτὸ libri 29 κατὰ τόπον ante κινοῦντα (v. 28) Simpl. τί οὖν κτλ.] ad Aristot. 257ᵃ26 (cf. Simpl. 1523,30 sqq.) transit Themistius. quae leg. inde a πρὸς δὲ (256ᵇ3) usque ad ἀμιγὴς ὤν (ib. 27), post κινήσεται (258ᵃ4) collocavit Alexandrum secutus (cf. Simpl. 1224,26 sqq. et quae adn. ad 223,12) εἰ] εἰς C

γὰρ τὸ κινοῦν ἢ κινεῖσθαι ἀναγκαῖον ἢ μὴ κινεῖσθαι, εἰ μὲν μὴ κινεῖσθαι, 426 ἀκίνητόν ἐστιν· εἰ δὲ κινεῖσθαι, ἤτοι ὑφ' ἑαυτοῦ ἢ ὑπ' ἄλλου, καὶ δέδεικται, ὡς οὐκ ἐξ ἀνάγκης ὑπ' ἄλλου· λείπεται ἄρα ὑφ' ἑαυτοῦ· καὶ γὰρ ἄλλως εὔλογον τὸ αὐτοκίνητον αἴτιον εἶναι μᾶλλον κινήσεως ἢ τὸ ὑπ' ἄλλου κινούμενον· τὸ γὰρ αὐτὸ καθ' αὑτὸ πρότερον ἀεὶ καὶ αἴτιον τοῦ δι' ἕτερον.

Τοῦτο τοίνυν αὐτὸ σκεπτέον λαβοῦσιν ἄλλην ἀρχήν, πῶς τὸ αὐτοκίνητον κινεῖ καὶ τίνα τρόπον. πρῶτον δὲ ἁπάντων διαιρετέον, κατὰ πόσους τρόπους τὸ αὐτοκίνητον δύνασθαι λέγεσθαι αὐτοκίνητον. ἐπειδὴ γὰρ κεῖται τὸ κινούμενον μέγεθος εἶναι καὶ συνεχές, ἢ οὕτω λέγοιτ' ἄν, ὡς τοῦ ὅλου κινοῦντος ἅμα ἑαυτὸ | καὶ κινουμένου ὑφ' ἑαυτοῦ, ἢ ὡς μέρους ἑαυτοῦ 427 αὐτό τε καὶ τὸ ὅλον κινοῦντος ἢ τοῦ ὅλου μέρος τι ἢ πάλιν μέρους τινὸς τοῦ ὅλου μέρος ἕτερον τοῦ ὅλου· καὶ εἰ τοῦτο, οὕτως, ὥστε ἕκαστον ὑπὸ ἑκάστου ἀντικινεῖσθαι ἢ ὡς τὸ μὲν κινεῖν μόνον τὸ δὲ κινεῖσθαι, καὶ καθ' ὃν μόνον τρόπον δειχθήσεται αὐτοκίνητόν τι εἶναι δυνάμενον· οἱ γὰρ ἄλλοι πάντες τελευτῶσιν εἰς τὸ ὅλον τι αὐτὸ κινεῖν, ὅπερ αὐτόθεν ἄτοπόν τε καὶ ἀδύνατον, ὡς ἐπιδείξομεν. πρῶτον δὲ ὑπομνηστέον, ὅτι εἰς τοῦτο τελευτῶσιν ἅπαντες οἱ λοιποὶ τρόποι χωρὶς τοῦ ὑστάτου· καὶ γὰρ εἰ ὑπὸ μέρους τινὸς τὸ ὅλον κινοῖτο, τὸ μέρος τοῦτο, εἰ τὸ ὅλον κινεῖ, καὶ τὸ καθ' αὑτὸ μέρος κινήσει, ὥστε ἀφαιρεθέντος τοῦ λοιποῦ μέρους, τοῦτο τὸ μέρος ἔσται ὅλον ἑαυτὸ κινοῦν. ἀλλὰ κἂν ὑπὸ τοῦ ὅλου τὸ μέρος, ὁ αὐτὸς λόγος. ἀλλ' εἰ καὶ αὐτὰ τὰ μέρη πάλιν ἄλληλα ἀντικινοῖ, τὸ αὐτὸ ἄτοπον· εἰ γὰρ ἕκαστον αὐτῶν, ὑφ' οὗ κινεῖται, τοῦτο ἀντικινεῖ, ἕκαστον αὐτῶν ἔσται αὐτὸ ἑαυτὸ κινοῦν διὰ μέσου τινός. ὅτι μὲν εἰς τοῦτο τελευτῶσι πάντες οἱ τρόποι, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων· ὅτι δὲ ἄτοπον ὅλον τι ὑφ' ἑαυτοῦ ὅλου κινεῖσθαι, πολλαχόθεν ⟨ἂν⟩ καταμάθοιμεν. πότερον γὰρ τὴν αὐτὴν κινεῖται κίνησιν, ἣν κινεῖ τὸ αὐτοκίνητον, ἢ ἑτέραν; εἰ μὲν δὴ ἑτέραν, οὐκέτ' ἂν ἀκριβῶς αὐτοκίνητον εἴη, μᾶλλον δὲ ὅλως, ἀλλ' ἕτερον μὲν αὐτοῦ τὸ κινοῦν, ἕτερον δὲ τὸ κινούμενον, εἴπερ καὶ αἱ κινήσεις αὐτῶν ἕτεραι. εἰ δὲ δὴ τὴν αὐτήν, οὐδ' ὑπονοῆσαι τις ἄν, πῶς φέροι ἂν ἅμα καὶ φέροιτο τὴν αὐτὴν φορὰν ἢ ἀλλοιοῖτο καὶ ἀλ|λοιοῖ, ὥστε διδάσκοι ἂν καὶ μανθάνοι ἅμα καὶ 428

5 πρότερον ἀεὶ καὶ αἴτιον] ὂν αἴτιον ἀεὶ πρότερον HFI Aristot. 257a 30: ὂν ἀεὶ πρότερον αἴτιον EK; unde καὶ in Themistio del. Spengel 6 ἄλλην om. C 8 δύνασθαι MSL: δύναται C et Laur. 85,14, Victorius e coni. κεῖται] ὁμολογεῖται L 9 καὶ om. C ἢ οὕτω κτλ.] Eudemi sunt; cf. Simpl. 1233,36 sqq. 10 ὑφ' ἑαυτὸ C 11 τὸ ὅλον X (i. e. exc. cod. Paris. 1859), Spengel e coni.: τοῦ ὅλου libri 13 ἀντικινεῖσθαι SL: ἀντικεῖσθαι MC καὶ om. X, del. Spengel 14 μόνον om. C: post τρόπον coll. Laur. 85,14 16 ὑπομνητέον C 18 εἰ] εἰς M καθ' αὑτὸ] ἑαυτὸ L_2a 19 ἀφαιρεθέντος] cf. Philoponi Exc. Par. 836,35 et Simpl. 1240,32 20 τὸ om. M (add. man. 1) 21 ἀντικινοῖ MCS: ἀντικινοῖτο L; cf. Philoponi Exc. Ven. 886,25 22 ὑφ' SL: ἐφ' MC 23 ὅτι—(24) εἰρημένων] om. L 24 ὑφ' ἑαυτοῦ Ma: ὑφ' ἑαυτὸ C: ἐφ' ἑαυτοῦ SL ὅλου L: ὅλον MCS: ὅλως X; cf. Simpl. 1235,29 25 ἂν add. Spengel: ἄν τις καταμάθοι X (fortasse καταμάθοι τις ἂν scribendum; cf. 223,1 26 δὴ CSL: δι' M 29 οὐδ'] οὐχ C φέροι ἂν ὅλον καὶ φέροιτο E Aristot. 257b 3 (cf. Simpl. 1234,13): φέροιτο—φέροι FHIK 30 ἢ] sic E Aristot. 257b 4 et Simpl.1234,14: καὶ FHIK

ὑγιάζοι καὶ ὑγιάζοιτο τὴν αὐτὴν ὑγείαν. ἄτοπα μὲν δὴ καὶ εὐθὺς ταῦτα, 428 ἀτοπώτερα δ' ἂν μᾶλλον φανείη, εἰ ὑπομνήσομεν ἑαυτούς, ὅτι πᾶν μὲν τὸ κινούμενον εἴς τι δυνάμει ἐστί, καθ' ὃ κινεῖται, οἷον τὸ θερμαινόμενον, ὅτι δυνάμει ἐστὶ θερμόν, καὶ τὸ ψυχόμενον, ὅτι δυνάμει ψυχρόν· πᾶν δὲ τὸ κινοῦν ἐνεργείᾳ ἐστὶν ἤδη, καθ' ὃ κινεῖ· τὸ γὰρ θερμαινόμενον ἐνεργείᾳ ψυχρόν. εἰ δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχει, τὸ αὐτοκίνητον ἐκινεῖτο † ἑαυτό· κινεῖται οὖν ὑφ' ὅλου, ἅμα τε ἂν δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ εἴη πρὸς τὸ αὐτὸ (δυνάμει μὲν καθὸ κινεῖται, ἐνεργείᾳ δὲ καθὸ κινεῖ) καὶ ἀτελὲς ἅμα καὶ τέλειον κατὰ ταὐτό (ἀτελὲς μὲν καθὸ δυνάμει, τέλειον δὲ ἤδη [θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἤδη] ἐνεργείᾳ)· ὥσθ' ἅμα εἴη θερμόν τε ἤδη καὶ οὔπω θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἤδη καὶ οὔπω ψυχρόν. λείπεται τοίνυν τοῦ αὐτοκινήτου τὸ μέν τι κινεῖν μέρος, τὸ δὲ κινεῖσθαι, ὧν τὸ μὲν κινοῦν ἀκίνητον πάντως ἐστίν, τὸ δὲ κινούμενον ἐνίοτε μὲν καὶ ἄλλοις αἴτιον γίνεται κινήσεως, ἐνίοτε δὲ οὔ, ἀλλ' αὐτὸ μόνον κινεῖται, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ζῴων ὁρῶμεν· ταῦτα γάρ ἐστιν αὐτοκίνητα καθ' ὃν διωρισάμεθα τρόπον καὶ ἔστιν ἐν αὐτοῖς τὸ κινοῦν ἀκίνητον, ἡ ψυχή, τὸ δὲ κινούμενον μὲν ὑπὸ τῆς ψυχῆς, οὐκέτι δὲ ἐξ ἀνάγκης κινοῦν, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ποτὲ δὲ οὔ, τὸ σῶμα· ὅταν μὲν γὰρ ἕλκῃ τὸν λίθον, τότε καὶ κινεῖ τῷ σώματι καὶ κινεῖται. ὅταν δὲ καθεύδῃ, κινεῖ μὲν τῷ σώματι οὐδέν, κινεῖται δὲ τρεφόμενον ἢ αὐξανόμενον ἢ σφύζον ἢ ἀναπνέον. ἐν τοίνυν τῷ αὐτοκινήτῳ τὸ μὲν ἓν ὅτι σῶ|μα, δῆλον (ἐδείχθη 429 γάρ, ὅτι πᾶν τὸ κινούμενον συνεχές)· εἰ δὲ καὶ τὸ κινοῦν, ἄδηλον ἔτι, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἴσως καὶ καθ' αὐτὸ τεύξεται λόγου.

Ὅτι δ' ἔστι τι τὸ κινοῦν μὲν ἀκίνητον δέ, καὶ ἄλλως ἂν δόξειεν εὔλογον εἶναι. εἰ γάρ τινα ἀμφοῖν μετέχει τοῦ κινεῖν καὶ κινεῖσθαι, τινὰ δὲ θατέρου τοῦ κινεῖσθαι μόνον, εὔλογον (ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀναγκαῖον) καὶ τοῦ λειπομένου τινὰ μόνον μετέχειν, λέγω δὲ τοῦ κινεῖν, μὴ κινεῖσθαι δέ· ἐφ'

1 καὶ ὑγιάζοι om. MCSL₁ (et E Aristot. 257b5): add. (ex Aristot.) X L₁a ὑγεῖαν S et Vindob. 110: ὑγίειαν ML et Par. 1888 2 ἀτοπώτερον C μὲν τὸ ML: τὸ μὲν C: τὸ (om. μὲν) et Laur. 85,14 4 ὅτι] puto utrobique ἔτι, quod sive in Themistio sive in communi fonte invenisse videtur Simpl. (cf. 1235,14) 5 κινεῖ CSL: κινεῖται M τὸ γὰρ — (7) ὅλου] totus locus lacunis, nisi fallor, deformatus est; etenim v. 5 haec fere supplenda videntur τὸ γὰρ ⟨θερμαῖνον ἐνεργείᾳ θερμόν, ὡς τὸ⟩ θερμαινόμενον κτλ. et pro iis, quae leguntur v. 6, tale quid requiritur, quale praebent Philoponi Exc. Paris. 834,21 εἰ τὸ ὅλον αὐτοκίνητον κινεῖ, καὶ τὸ ὅλον κινεῖται; quapropter meliorum librorum lectionem ἑαυτό non attigi 7 ὅλον C εἴη καὶ ἐνεργείᾳ SL πρὸς τὸ αὐτὸ] 'malim κατὰ ταὐτὸ' Spengel 9 κατὰ τοῦτο C 9. 10 θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἤδη eieci 10 ὥστε (om. ἅμα) C 15 διορισάμεθα M καὶ ἐν αὐτοῖς ἐστιν καὶ τὸ κινοῦν C (τὸ μὲν κινοῦν X) 16 μὲν om. CX ἐξ ἀνάγκης scripsi (cf. Simpl. 1244,5 et Alexander ib. 1242,26): ἐξ ἄλλο MSL₁: ἐξ ἄλλου C: ἐξ ἀνάγκης ἄλλα X et (ἄλλο) L₂: ἄλλο a 17 γὰρ om. SL (μὲν om. X et Laur. 85,14) 18 καὶ ante κινεῖ om. L 18. 19 τῷ σώματι οὐδὲν M: οὐδὲν τῷ σώματι CSL 19 αὐξανόμενον M: αὐξόμενον CSL σφύζον M 22 καὶ om. C 23 Ὅτι κτλ.] Arist. 256b3 24 τινα MC: τινα μὲν SL ἀμφοῖν μετέχει κτλ.] cf. Simpl. 1227,17 sqq. μετέχειν C τινὰ — (25) κινεῖσθαι om. C 25 εὔλογον — (26) μόνον om. L₁: restituit L₂, sed ita, ut post μόνον (v. 25) addiderit μετέχει, alterum μόνον (v. 26) omiserit; itemque a εἴπομεν L₂a 26 λοιπομένου L₂a

ἁπάντων γὰρ τουτὶ καταμάθοι τις ἄν, ὅσα σύγκειται ἐκ δυοῖν· ὡς εἴπερ 429 θάτερον οἷόν τε γίνεσθαι καθ' ἑαυτὸ τῶν ἐν τῷ μίγματι, καὶ θάτερον καθ' ἑαυτὸ οἷόν τ' εἶναι· ἐπειδὴ γὰρ ἐξ οἴνου καὶ μέλιτος τὸ οἰνόμελι, τὸ δὲ μέλι καὶ χωρὶς οἴνου, καὶ ὁ οἶνος ἔστι χωρὶς μέλιτος. καὶ τοίνυν εἴ τινα ἔστιν, ἃ καὶ κινεῖ καὶ κινεῖται, ἔστι δέ τινα, ἃ κινεῖται μόνον, εἶναί τινα, ἃ κινεῖ μόνον, ἀνάγκη. φανερὸν τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι ἔστι τὸ πρῶτον κινοῦν ἀκίνητον. ἐπειδὴ γάρ, ὡς καὶ πρότερον εἴπομεν, ὑπό τινος κινεῖται τὰ κινούμενα (προΐοι γὰρ ἂν οὕτως εἰς ἄπειρον καὶ ἀναιροῖτο ἂν ἀρχὴ τῆς κινήσεως), δυοῖν θάτερον περιλείπεται, ἢ εὐθὺς ὑπὸ ἀκινήτου κινεῖσθαι ἢ ὑπ' αὐτοκινήτου γε πάντως· ἀλλὰ καὶ ὅταν ὑπ' αὐτοκινήτου, καὶ τότε ὑπ' ἀκινήτου πρὸ τοῦ. καλῶς οὖν Ἀναξαγόρας ποιεῖ τὸν νοῦν ἀκίνητον ποιῶν, ἐπεὶ κινήσεως αὐτὸν ἀρχὴν ὑποτίθεται. ὅτι μὲν οὖν ἀκίνητον ἐξ ἀνάγκης τὸ πρῶτον κινοῦν, ἱκανῶς ἀποδέδεικται.

6. Ὅτι δὲ καὶ ἀίδιον, ἐντεῦθεν δῆλον· ἐπειδὴ γὰρ | κίνησιν δεῖ ἀίδιον 430 εἶναι, δεῖ καὶ τὸ ταύτης αἴτιον τῆς κινήσεως ἀίδιον εἶναι καὶ τῆς τοιαύτης ἄρα μεταβολῆς ἀνεπίδεκτον παντελῶς τὸ πρῶτον κινοῦν τῆς ὡς γενέσεως καὶ φθορᾶς. εἰ μὲν οὖν καὶ ἅπαν ἀίδιον κινεῖ μέν, οὐ κινεῖται δέ, οὐδὲν πρὸς τὸν νῦν λόγον. ἔστω γάρ, εἴ τις βούλεται πολλὰς ἐνδέχεσθαι τῶν ἀρχῶν τῶν κινητικῶν μὲν ἀκινήτων δὲ ποτὲ μὲν εἶναι ποτὲ δὲ μὴ εἶναι, οἷον εἴ τις τὰς τῶν ἐπὶ γῆς ζῴων ψυχὰς τοιαύτας ὑπάρχειν ἀμφισβητοίη· ἀλλ' οὔτι γε πάσας δυνατόν. αὐτοῖς γὰρ τούτοις τοῖς ζῴοις τοῦ γίνεσθαι συνεχῶς ἐξ ἀλλήλων καὶ ταῖς τούτων ἀρχαῖς τοῦ ποτὲ μὲν εἶναι ποτὲ δὲ μὴ εἶναι, καὶ τοῦ μηδέποτε ἐπιλείπειν τὴν τοιαύτην διαδοχὴν ἕτερον αἴτιον ἐξ ἀνάγκης οὐχὶ ποτὲ μὲν ὂν ποτὲ δὲ μὴ ὄν· οὐδὲ γὰρ ἂν αἴτιον εἴη τῆς ἀιδίου ταύτης μεταβολῆς, ἀλλ' ἀίδιον καὶ ἐξ ἀνάγκης ὄν· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι τῶν φθειρομένων τούτων ἀρχῶν ἀεὶ τῆς ἐφεξῆς γίνεται ἡ προλαβοῦσα. ἡμεῖς μὲν γὰρ τὴν πρώτην αἰτίαν ἐπιζητοῦμεν καὶ τὴν ὄντως ἀρχήν, αἱ δὲ ἐξ ἀλλήλων ἄπειροι καὶ οὐχ ἅμα καὶ τί μᾶλλον ἥδε ἤπερ ἥδε; ὅλως δὲ τοῦ μὴ διαλείπειν τὰς ἐξ ἀλλήλων γενέσεις τὴν μὴ διαλείπουσαν ἀρχὴν θετέον, αἱ δὲ φθαρταὶ ἀρχαί, εἴπερ φθαρταί τινες ἐν τοῖς ζῴοις ἀρχαί, τοῖς ζῴοις δήπου συνδιαφθείρονται. ἄλλη τοίνυν αἰτία

---

1 ὡς εἴπερ] ὥσπερ S   2 γίνεσθαι scripsi: κινεῖσθαι MCSL: εἶναι Laur. 85,14 a (e Simpl. v. 27)   3 μέλιτος] ὕδατος M   οἰνόμελον M   4 καὶ pr. del. Spengel   6 ἔστι om. C   7 ἀεικίνητον M   εἴπωμεν C: εἴρηται L_1 8 προΐοιτο C   10 γε om. SL   11 ἀκινήτου L_2a: αὐτοκινήτου $MCSL_1$ (malim ἄλλου τινὸς ἀκινήτου) πρὸ τοῦ scripsi: πρότου M_1: πρώτου M_2CSL   ποιεῖ ἀναξαγόρας SL   12 ἀρχὴν ante αὐτὸν C: superscr. S   ὑποτίθεται] quae leguntur apud Aristot. ἀλλὰ μὴν (256b27) —ἄρα (257a26) praetermisit Themistius (cf. 220,19)   13 πρώτως Paris. 1888 man. 1 et Vindob. 110   14 καὶ om. L   16 ἀνεπίδεκτον κτλ.] cf. Simpl. 1250,36   17 ἅπασαν M   20 ἐπὶ γῆς om. C   21 γε πάσας] sic EF Aristot. 258b22: πάσας γε HIK (et X Them.)   22 τοῦ X, Spengel e coni.: τὸ MSL: om. C   23 εἶναι om. X et EK Aristot. 258b24   24 οὐδὲ MCS: οὐδὲν L   25 'ἀίδιον ἐξ ἀνάγκης—ἢ ὡς ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Θεμίστιος γράφουσιν ἀίδιον καὶ ἐξ ἀνάγκης' Simpl. 1253,6 (καὶ om. X!)   26 τοῖς ἐφεξῆς C   28 ὄντων C   29 μὴ] μὲν L (μὴ a)   30 εἴπερ MC: εἴπερ εἶεν SL

παρ' ἑκάστην τούτων ἐστίν, ὅταν καὶ τούτων ἑκάστην γεννητικὴν τῶν ἐφεξῆς τινος. ὅλως δέ, εἴπερ ἀποδέδεικται διὰ | [431] τῶν ἔμπροσθεν ἱκανῶς, ὅτι ἀνάγκη κίνησιν ἀίδιον εἶναι καὶ συνεχῆ (τὸ γὰρ ἐφεξῆς οὔτε συνεχὲς οὔτε ἀίδιον), ἀνάγκη καὶ τὸ ταύτης αἴτιον τῆς κινήσεως ἀίδιον εἶναι καὶ ἕν· εἰ γὰρ ἄλλο νῦν καὶ ἄλλο πάλιν, οὐκέτι συνεχὴς ἡ κίνησις, ἀλλ' ἐφεξῆς. ἔκ τε δὴ τούτων πιστεύσειεν ἄν τις εἶναί τι πρῶτον ἀίδιον καὶ ἀκίνητον καὶ πάλιν ἐπιβλέψας ἐπὶ τὰς λοιπὰς ἀρχὰς τῶν κινήσεων τὰς ἐν τοῖς ζῴοις, ὅτι μηδὲ κυρίως αὗται ἀρχαί. μάλιστα μὲν γὰρ οὐδὲ πᾶσαι ἐξ αὐτῶν αἱ κινήσεις, ἃς τὰ ζῷα κινεῖται, ἀλλὰ μόνη ἡ κατὰ τόπον· αὕτη γὰρ καὶ μόνη καθ' ὁρμήν, αἱ πλεῖσται δὲ ἔξωθεν καὶ φυσικαί, αὔξησις φθίσις ἀναπνοή, ἃς κινεῖται τῶν ζῴων ἕκαστον οὐχ ὑπὸ τῆς ἐν αὑτῷ ἀρχῆς, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ περιέχοντος τῆς εἰσιούσης τροφῆς. ἀλλ' οὖν καὶ ἣν δοκεῖ μόνην κίνησιν ὑφ' ἑαυτῶν κινεῖσθαι, λέγω δὲ τὴν κατὰ τόπον, καὶ ταύτης τὸ ἐνδόσιμον ἔξωθεν, ὥσπερ ὅταν τῆς τροφῆς διακριθείσης ἐγείρωνται, ὅθεν οὐδὲ συνεχῶς οἷά τε κινεῖσθαι ταύτην τὴν κίνησιν· ὁ γὰρ ὕπνος διὰ τὴν τροφὴν ἀναγκαῖος, καθεύδοντα δὲ ἠρεμεῖ τὰ ζῷα καὶ οὐ κινεῖται ὑφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ἕτερον αἴτιόν ἐστιν τοῦ ποτὲ μὲν ἠρεμεῖν τὰ ζῷα ποτὲ δὲ κινεῖσθαι, ὃ κινούμενον μὲν ἀεί, οὐχ ὁμοίως δὲ ἀεὶ πρὸς αὐτὰ ἔχον οὐδ' ὁμοίως αὐτὰ διατίθησι. δῆλον τοίνυν ἐξ αὐτῶν τῶν εἰρημένων, ὡς εἶναί τι δεῖ πρῶτον κινοῦν ἀκίνητον. εἰ μέλλει, καθάπερ εἴπομεν, ἔσεσθαί τις ἄπαυστος καὶ ἀθάνατος κίνησις καὶ διατελέσειν τὸ πᾶν αὐτὸ ἐν αὑτῷ κινούμενόν τε καὶ μένον· τῆς γὰρ πρώτης ἀρχῆς κινούσης μὲν ἀκινήτου δὲ μενούσης συμβαίνει | [432] καὶ τὸ κινούμενον ἀμφοῖν ἀπολαύειν, ὥστε καὶ κινεῖσθαι κατὰ μόρια καὶ ἀκίνητον εἶναι καθ' ὅλον τὸν τόπον.

Ἀλλὰ μήν, εἴγε ἐστὶν ἀίδιον τὸ κινοῦν μέν, ἀκίνητον δέ, ἀνάγκη καὶ τὸ πρῶτον ὑπ' αὐτοῦ κινούμενον ἀίδιον εἶναι· εἰ γὰρ ἄλλο καὶ ἄλλο, πάλιν οὐ συνεχὴς ἡ κίνησις οὐδεμία. τί ποτ' οὖν εἶπον τὸ πρῶτον κινούμενον καὶ οὐχ ἁπλῶς τὸ κινούμενον; ὅτι κινεῖται μὲν καὶ τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ ὑπὸ τῆς ἀκινήτου ἀρχῆς, οὐ πρώτης δέ, ἀλλὰ διὰ μέσου τινός· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἦν γένεσις καὶ φθορά, εἰ μή τι σῶμα ἦν μεταξὺ κινούμενον μὲν ὑπὸ τοῦ πρώτου καὶ ἀκινήτου, κινοῦν δὲ τὰ ἄλλα καὶ γινόμενον αὐτοῖς αἴτιον τῆς εἰς ἄλληλα μεταβολῆς. ἡ μὲν γὰρ ἀκίνητος ἀρχὴ τὸν αὐτὸν ἀεὶ κινήσει τρόπον καὶ μίαν κίνησιν ἅτε οὐδὲν αὐτὴ μεταβάλλουσα πρὸς τὸ

---

1. 2 τινος τῶν ἐφεξῆς SL 'desunt pauca, nisi scripseris ἑκάστη ᾖ γεννητική' Spengel; at verbum e θετέον (v. 23) facile auditur 5 γὰρ] sic EK Aristot. 259a19: γάρ τι H: τι γὰρ I: γὰρ καὶ F 5. 6 ἔκ τε MC, Spengel (sec. Aristot. 259a20): ἐκ δὲ SL 6 τούτων] πάντων C 9 ἃς ML: αἳ S: ἃ C 11 ἕκαστον om. S 18 οὐδ'] οὐχ C 20 ἔσεσθαι] multum variant libri Aristot. 259b24. 25 τις ἄπαυστος MC: ἄπαυστος E Aristot. 259b25: ἀπαυστός τις SL et ΠΚ Aristot. (in I τὶς post ἀθάνατος legitur) 21. 22 τε καὶ μένον om. SL 25 εἴγε] sic EK Aristot. 259b32: εἰ FHI 28 καὶ—κινούμενον om. C 28. 29 καὶ τὰ φθορᾷ L 30 καὶ φθορά om. SL εἰ MC: καὶ εἰ SL_1: εἰ καὶ L_2a 31 κινοῦν MCS: κινοῦντος L 32 εἰς] ἐς L 32. 33 ἀεὶ τὸν αὐτὸν κινήσει K Aristot. 260a4: ἀεὶ κινήσει τὸν αὐτὸν E et (praemissis τὴν αὐτὴν) FHI

κινούμενον· τὸ δὲ κινούμενον ὑπ' αὐτῆς, οἷον ὁ οὐρανός, καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ 432 οὐρανοῦ πάλιν κινούμενον, οἷον ὁ ἥλιος, διὰ τὸ ἄλλως καὶ ἄλλως ἔχειν πρὸς τὰ πράγματα οὐ τῆς αὐτῆς ἐστι κινήσεως αἴτιον, ἀλλὰ προσιὸν μὲν τῆσδε, ἀπιὸν δὲ αὖθις ἑτέρας καὶ ποτὲ ἠρεμεῖν ποιήσει ποτὲ δὲ κινεῖσθαι· ἐξ οὗ καὶ φανερὸν γέγονε, τί δήποτε οὐ πάντα ἢ κινεῖται ἢ ἠρεμεῖ ἢ τὰ μὲν κινεῖται μόνον τὰ δὲ ἠρεμεῖ μόνον, ἀλλ' ἔνια ποτὲ μὲν ποτὲ δ' οὔ· ἐπειδὴ γὰρ τὰ μὲν ὑπὸ ἀκινήτου καὶ ἀιδίου κινεῖται, τὰ δὲ ὑπὸ ἀιδίου μὲν κινουμένου δὲ αὐτοῦ καὶ μεταβάλλοντος, δῆλον ὡς τὰ μὲν ὡσαύτως ἀεὶ κινήσεται τὰ δ' οὐχ ὡσαύτως· καὶ γὰρ ἡ κινοῦσα ἀρχὴ τῶν μὲν ὡσαύτως ἔχει, τῶν δὲ οὐχ ὡσαύτως. |

7. Διεξήρκει μὲν οὖν καὶ οὕτως ἀίδιον ἀποδεῖξαι τὸ πρῶτον κινού- 433 μενον ὑπὸ τῆς ἀκινήτου ἀρχῆς· φανερώτερον δὲ ἐντεῦθεν. εἰ γὰρ ἀναγκαῖον μὲν ἀίδιόν τινα κίνησιν εἶναι συνεχῆ τὴν κύκλῳ φοράν, ταύτην ἄρα κινεῖ τὸ πρῶτον κινοῦν καὶ σῶμα τοίνυν, ᾧ τὸ κύκλῳ φέρεσθαι κατὰ φύσιν. πῶς οὖν οὐδεμίαν τῶν ἄλλων κινήσεων δυνατὸν οὔτε ἀίδιον εἶναι οὔτε συνεχῆ; τοῦτο γὰρ † ἕν τε τῷ λόγῳ λεκτέον ἄλλην ἀρχὴν ποιησαμένοις. τριῶν τοίνυν οὐσῶν κινήσεων, τῆς κατὰ ποιότητα, τῆς κατὰ μέγεθος, τῆς κατὰ τόπον, λέγω τὴν φορὰν εἶναι τὴν πρώτην καὶ τῇ φύσει καὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ τοῖς τελειοτέροις ὑπάρχειν· τῇ φύσει μὲν ὄντως ἀδύνατον τῶν ἄλλων τινὰ κινήσεων εἶναι δίχα φορᾶς, ταύτην δὲ χωρὶς ἐκείνων οἷόν τ' εἶναι. αὔξησις μὲν γὰρ οὐκ ἔσται χωρὶς ἀλλοιώσεως· πῶς γὰρ ἂν αὔξησις γένοιτο μὴ πρότερον τῆς τροφῆς ἀλλοιωθείσης, ἀλλοιωθῆναι δὲ τὸν ἄρτον ἢ τὴν πόαν ἢ τὸ ὕδωρ πῶς δυνατὸν μὴ προσενεχθέντα ἢ πλησιάσαντα ὅλως τῷ ζῴῳ ἢ τῷ φυτῷ; δεήσει οὖν ἐξ ἀνάγκης κατὰ τόπον πρότερον κινηθῆναι ἢ τὸ τρεφόμενον ἢ τὸ τρέφον ἢ καὶ ἀμφότερα. αὔξησις μὲν οὖν ἢ φθίσις οὐκ ἂν ἄλλως εἴη χωρὶς φορᾶς. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἀλλοίωσις, ὅτι πάντων τῶν παθημάτων ἀρχὴ πύκνωσις καὶ μάνωσις· καὶ γὰρ βαρὺ καὶ κοῦφον καὶ μαλακὸν καὶ σκληρὸν καὶ θερμὸν καὶ ψυχρὸν πυκνότητες δοκοῦσι καὶ ἀραιότητες εἶναι, πύκνωσις δὲ καὶ μάνωσις συγκρίσει γίνονται καὶ διακρίσει· συγκρινόμενα δὲ καὶ διακρινόμενα ἀνάγκη κατὰ τόπον μεταβάλλειν. εἶεν. γένεσις δὲ |

---

1 τὸ δὲ κινούμενον om. L (ut E Aristot. 260a5) 2 post ἔχειν add. ἤδη E Aristot. 260a7: ante διὰ FHIK 3 et 4 προσιὸν et ἀπιὸν Spengel: προσιὼν et ἀπιὼν libri 4 ante ἠρεμεῖν add. μὲν CX et Laur. 85,14 5 ἢ κινεῖται ἢ ἠρεμεῖ] sic EK Aristot. 260a12; ἢ ἠρεμεῖ ἢ κινεῖται FHI 9 δ'] δ' ὡς C καὶ γὰρ ἡ] ἡ γὰρ C 12 φανερότερον SL εἰ γὰρ κτλ.] cf. Simpl. 1265,2 sqq. 15 οὖν om. M ante δυνατὸν add. φέρεσθαι C 16 'ἕν τε corruptum' Spengel; puto aut ἐναντίῳ aut ἐπακτικῷ (cf. Aristot. 210b8) ποιησαμένοις Aristot. 260a20: ποιησάμενοι MC: ποιησάμενον SL 17 ante κινήσεων add. τῶν C κατὰ τὸ μέγεθος FHI Aristot. 260a27 19 τῷ τοῖς C, Laur. 85,14 et Spengel e coni.: τὸ τοῖς M: τοῖς SL τελειοτέροις] τετελειωμένοις Philoponi Exc. Ven. 898,23 ὄντως SL: οὕτως MC post ἀδύνατον add. γὰρ L_2a 20 φθορᾶς C (in utroque cod. corr. man. 1) 23 ἢ alt.] καὶ C 24 γοῦν C 25 ἢ — τρέφον] cf. Philop. Exc. Ven. 895,26 27 καὶ (ante μάνωσις) superscr. M 28 δοκοῦσι] δὲ οὐκ εἰσὶ S text. (γρ. δοκοῦσι marg.) 29 πύκνωσις δὲ L_2a: πύκνωσίς τε MCL_1: πύκνωσις S

καὶ φθορὰ † ὡς ὑστέρα φορᾶς, ὅτι, εἴτε αὐτόθεν σύγκρισις ἡ γένεσις, ὡς 434 Δημόκριτος οἴεται, καὶ διάκρισις ἡ φθορά, εἴτε κατὰ ἀλλοίωσιν μὲν ἡ γένεσις, προηγεῖται δὲ σύγκρισις καὶ διάκρισις, καὶ οὕτως ἂν ἡ φορὰ πρώτη ὑπάρχοι. οὕτω μὲν οὖν οὐδεμία τῶν ἄλλων κινήσεων ἄνευ φορᾶς· ὅτι δὲ αὕτη καὶ χωρὶς τῶν ἄλλων, φανερόν· οὐδεμία γὰρ ἀνάγκη οὔτε αὔξεσθαι οὔτε ἀλλοιοῦσθαι τὸ φερόμενον οὔτε γίγνεσθαι ἢ φθείρεσθαι. τῇ φύσει μὲν τοίνυν οὕτω πρώτη, τῷ χρόνῳ δὲ πῶς; τοῖς γὰρ αἰδίοις μόνην ἐνδέχεται κινεῖσθαι ταύτην τὴν κίνησιν· μόνη γὰρ συνεχὴς καὶ αἴδιος αὕτη δύναται εἶναι, ὡς δείξομεν. εἰ δὲ πρότερα τῷ χρόνῳ τὰ αἴδια τῶν γενητῶν, προτέρα τῷ χρόνῳ καὶ ἡ τούτων κίνησις τῆς ἐκείνων. λοιπὸν τοίνυν ὅτι καὶ τὸ τοῖς τελειοτέροις ὑπάρχειν. καὶ τοῦτο δῆλον· τελειωθέντα γὰρ τὰ ζῷα μεταβαίνει τόπον ἐκ τόπου, γινόμενα δὲ καὶ αὐξανόμενα ἔτι παντάπασιν ἀτελῆ. ἀλλὰ τοῦτο δόξειεν ἂν εἶναι ὑπεναντίον τοῖς πρότερον εἰρημένοις· εὑρίσκεται γὰρ γένεσις προτέρα φορᾶς, εἴ γε δεῖ γενέσθαι πρῶτον, εἶθ' οὕτω κινεῖσθαι. τοῦτο δὲ ἐφ' ἑνὸς μὲν ὁτουοῦν τῶν γινομένων ἀληθές, ἁπλῶς δὲ οὐκ ἀληθές· ἀνάγκη γὰρ ἕτερόν τι πρότερον κινηθῆναι κατὰ φορὰν τὸ γενητικὸν τοῦ γιγνομένου, ὃν ἤδη καὶ οὐ τηνικαῦτα γιγνόμενον καὶ τούτου ἕτερον πρότερον. ἔτι γένεσιν ἀδύνατον εἶναι πρώτην· πάντα γὰρ ἂν εἴη τὰ κινούμενα γενητά, εἴ γε ἀνάγκη γενέσθαι πρῶτον τὰ καθ' ἡντιναοῦν κίνησιν κινησόμενα. οὐκ ἄρα πρώτη φορᾶς ἡ γένεσις. εἰ δὲ μὴ γένεσις, σχολῇ γ' ἂν αὔξη|σις ἢ ἀλλοίωσις δευτέρα ἐκείνης καὶ 435 μετ' ἐκείνην. ἔτι τὰ ἀτελέστερα τῶν ζώντων ταύτης τῆς κινήσεως ἀμοιρεῖ, οἷον τὰ ζωόφυτα καὶ φυτά. ἔτι ἥκιστα τῆς οὐσίας ἐξίσταται κατὰ μόνην τὴν φορὰν τὰ κινούμενα· κατ' οὐδὲν γὰρ ἑαυτῶν μεταβάλλει, ὥσπερ ἀλλοιούμενα μὲν τὴν ποιότητα, αὐξανόμενα δὲ τὴν ποσότητα. ἔτι τὸ αὐτοκίνητον ἀρχὴ καὶ τῶν κινουμένων καὶ τῶν κινούντων, κινεῖται δὲ τὸ αὐτοκίνητον ὡς αὐτοκίνητον κατὰ μόνην τὴν φοράν· καὶ οὕτως ἄρα πρώτη

---

1 ὡς om CL_2a; φανερὸν excidisse suspicor (δῆλον Diels); ceterum cf. Simpl. 1266,32 sqq. ὕστεραι C: num ὕστερα leg. φθορᾶς S_1 et Par. 1888 man. 1 ὅτι om. C 4 ὑπάρχοι S_2L_2a: ὑπάρχει CL_1: ὑπάρχῃ M; num οὕτως αὖ — ὑπάρχει? 5 αὔξεσθαι] sic E Aristot. 260b26: αὐξάνεσθαι FHIK 7 μόνον ἐνδ. EK Aristot. 260b30: ἐνδ. μόνον FI: ἐνδ. μόνην H; cf. Simpl. 1270,12 et Philop. Exc. Ven. 899,20 8 τὴν κίνησιν ταύτην S 9 προτέρα L; cf. praeterea Simpl. 1270,9 sqq. 11 ὅτι om. L_2a 12 μεταβάλλει C 13 ὑπεναντίον εἶναι SL 15 ὁτουοῦν Par. 1888, Victorius e coni.: ὁτωοῦν MSL: ὁτονοῦν Vindob. 110: ὁτιοῦν Philop. Exc. Ven. 899,22 17 τοῦ om. C 19 γενητά] φθαρτά Aristot. 261a9 (cf. Philop. Exc. Ven. 900,9) γε] τε C 20 κινησόμενα CSL: κινούμενα M πρώτη] 'fort. προτέρα' Spengel; at cf. Simpl. 1271,16 et ind. verb. i. v. πρῶτος 21 σχολῇ om. in spat. V litt. S ἢ M et Vindob. 110: καὶ SL (et Par. 1888?) 22 ἀτελέστερα] cf. Simpl. 1271,30 ζώντων M (ut EFIK Aristot. 260a16): ζώων C (ut H Aristot.): ζώ[ντ]ων Laur. 85,14: σωμάτων SL 23 τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζωόφυτα SL 25 τὴν ποσότητα L_2a: τῇ ποσότητι $MCSL_1$; τὸ ποιόν et τὸ ποσόν Aristot. 261a22. 23 (κατὰ add. Simpl. 1272,22 sq.) 27 ὡς αὐτοκίνητον om. L (ut Simpl. 1272,32 sq.) τὴν φοράν M: φοράν CSL

φορά. ἔτι κυρίως κινεῖσθαί φαμεν μόνον τὸ κινούμενον κατὰ τόπον, ὅταν 435 δ' ἠρεμῇ μὲν κατὰ τόπον, αὐξάνηται δὲ ἢ φθίνῃ ἢ ἀλλοιούμενον τυγχάνῃ, κατά τι κινεῖσθαι, ἁπλῶς δὲ κινεῖσθαι οὐ φαμέν.

Ὅτι μὲν τοίνυν τῶν κινήσεων φορὰ πρώτη, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων· τίς δὲ φορὰ πρώτη, νῦν δεικτέον. ἅμα γὰρ καὶ τὸ πρότερον ὑποτεθέν, ὅτι ἐνδέχεταί τινα κίνησιν εἶναι συνεχῆ καὶ ἀίδιον, δῆλον ἔσται τῇ αὐτῇ μεθόδῳ. τῶν γὰρ λοιπῶν οὐδεμίαν εἶναι ἐνδέχεται συνεχῆ· πᾶσαι γὰρ ἐξ ἀντικειμένων εἰσὶ κινήσεις καὶ μεταβολαί, γενέσεις μὲν καὶ φθοραὶ εἰς τὸ ὂν καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλοιώσεις δὲ εἰς τὰ ἐναντία πάθη, αὔξησις δὲ καὶ φθίσις εἰς μέγεθος καὶ μικρότητα. ἐπεὶ οὖν τὰς μὲν ἀντικειμένας μίαν γενέσθαι οὐχ οἷόν τε, ἡ δὲ συνεχὴς πάντως καὶ μία, οὐκ ἂν εἴη τις τῶν ἄλλων κινήσεων συνεχής. ὅτι δὲ μὴ οἷόν τε τὰς ἀντικειμένας μίαν γενέσθαι ἢ κινεῖσθαι τὰς ἀντικειμένας ὡς μίαν, δῆλον. εἰ γὰρ εἴη μᾶλλον μία, ἀνάγκῃ τὸ λευκαινόμενον ἅμα ἂν καὶ μελαίνοιτο | καὶ τὸ ὑγιαζόμενον 436 ἅμα ἂν καὶ νοσάζοιτο καὶ τὸ αὐξανόμενον ἅμα ἂν μειοῖτο καὶ τὸ γινόμενον ἅμα ἂν καὶ φθείροιτο. εἰ οὖν τὸ λευκαινόμενον οὐχ ἅμα καὶ μελαίνεται (τέλος γὰρ ἂν εἴη τοῦ λευκαίνεσθαι τὸ μελανθῆναι), δῆλον ὡς, ἡνίκα ἂν μελαίνηται, ἑτέραν κινεῖται κίνησιν τῆς προτέρας. εἰ δὲ νῦν μὲν ταύτην κινεῖται, πρότερον δ' οὔ, ὑπῆρχε δὲ καὶ τότε καὶ νῦν, δῆλον ὡς ἐκ μιᾶς εἰς αὐτὴν μεταβέβληκεν· εἰ γὰρ μὴ ἠρέμησεν μεταξύ, ἐκινεῖτο ἂν ὡς μίαν τὰς ἐναντίας. ὁμοίως δὲ ἕξει καὶ ἐπὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς· καὶ γὰρ αὗται εἰ καὶ μὴ ἐναντίαι, ἀλλ' ἀντικείμεναι, ἀλλ' ἡ διαφορὰ πρὸς τὰς ἀληθῶς κινήσεις, ὅτι καὶ ἐκείνων μὲν οὖν τι μεταξὺ πάντως, ἀλλ' ὅτι οὐ πάντως ἠρεμία μεταξύ, ἀλλὰ χρόνος· τὸ γὰρ φθειρόμενον, ὅταν εἰς τὸ μὴ ὂν μεταβάλλῃ, ἠρεμεῖν μὲν οὐκ ἂν λέγοιτο ἐν τῷ μὴ ὄντι, χρόνον δ' οὖν γίνεσθαι ἀεί τινα μεταξὺ τῆς εἰς τὸ μὴ ὂν φθορᾶς καὶ τῆς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος πάλιν γενέσεως. παντελῶς γὰρ ἂν ἄτοπον δόξειεν εἶναι, εἰ γενόμενον εὐθὺς ἀνάγκη φθαρῆναι καὶ μὴ χρόνον τινὰ μεῖναν πρότερον ἐν τῷ εἴδει, εἰς ὃ προῄει γενόμενον.

8. Ὅτι μὲν οὖν τῶν ἄλλων οὐδεμία συνεχής, ἀρκείτω ταῦτα· ὅτι δὲ φορὰ μόνη καὶ φορᾶς ἡ κύκλῳ, λέγωμεν νῦν. πᾶν γὰρ κινεῖται τὸ φερόμενον ἢ κύκλῳ ἢ εὐθεῖαν ἢ μικτήν, ὥστε, εἰ τὴν ἑτέραν ἐκείνων ἀδύνατον

---

2 ἠρεμεῖ C et Laur. 85,14 αὐξάνηται] αὐξάνεται αὐξάνεται (sic!) C φθίνει CS_1 τυγχάνῃ S_1: τυγχάνει MCS_2L 4 ante φορὰ add. ἡ (e Simpl. 1273,16) L 5 τὸ om. Vindob. 110 (ut EK Aristot. 261a29) 6 καὶ om. SL 7 ἐνδέχεται εἶναι S 9 καὶ εἰς τὸ] καὶ Laur. 85,14 et FHI Aristot. 261a34: καὶ τὸ EK 11 γενέσθαι] κινεῖσθαι C 12 ὅτι δὲ κτλ.] cf. Simpl. 1274,16 sqq. 13 'μᾶλλον delendum et om. Simpl.' Spengel 14 ἀνάγκῃ scripsi: ἂν MC: ὂν S: om. L et Laur. 85,14 15 ἅμα ἂν μειοῖτο SL: ἂν μ. MC 22 καὶ om. L 23 οὖν om. C 24 ἠρεμίαι S 25 μὲν om. S ἐν μὴ ὄντι τινὶ Simpl. 1275,21 27 ἂν om. C, post δόξειεν repet. S γινόμενον C εὐθὺς ἀνάγκη] sic EK Aristot. 261b23: ἀνάγκη εὐθὺς FHI 28 μεῖναι C (ex Aristot. 261b24) 29 γενόμενον MC: γινόμενον SL 31 λέγωμεν MC (ut EI Aristot. 261b28): λέγομεν SL et Laur. 85,14 (ut FHK Aristot.) γὰρ] sic FHI Aristot. ib.: μὲν γὰρ EK

εἶναι συνεχῆ. οὐδὲ τὴν ἐξ ἀμφοῖν συγκειμένην· ἐμποδίζει γὰρ αὐτῆς τὴν 436
συνέχειαν τὸ τούτων ἐν τῇ συνθέσει μὴ ὂν συνεχές. δεικτέον τοίνυν, ὅτι
τὸ | φερόμενον τὴν εὐθεῖαν καὶ πεπερασμένην οὐ φέρεται συνεχῶς· ἀνα- 437
κάμπτει γάρ, τὸ δὲ ἀνακάμπτον τὴν εὐθεῖαν ἐναντίας κινεῖται κινήσεις·
ἐναντία γὰρ κατὰ τόπον ἡ ἄνω τῇ κάτω καὶ ἡ εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῇ εἰς
τὸ ὄπισθεν καὶ ἡ εἰς ἀριστερὰ τῇ εἰς δεξιά· τόπου γὰρ ἐναντιώσεις αὗται.
εἰ οὖν μὴ ἵσταται, πρὶν ἀνακάμψαι τὸ ἄνω φερόμενον, φέροιτο ἂν ἅμα καὶ
ἄνωθεν κάτω· καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως. ὅλως δὲ τὰς ἐναντίας κινήσεις
πῶς μίαν γενέσθαι δυνατόν; διαφέρει γὰρ κατ' εἶδος ἡ ἄνω τῇ κάτω καὶ
αἱ λοιπαί. δεῖ δὲ οὐ κατά γε τὴν μίαν κίνησιν καὶ συνεχῆ, ἀλλ' ὥσπερ
ἓν τὸ κινούμενον καὶ ἕνα τὸν χρόνον, οὕτω καὶ ἓν τὸ τῆς κινήσεως εἶδος
ὑπάρχειν. σημεῖον δ', ὅτι ἐναντίαι κινήσεις ἡ ἐνθένδε ἐκεῖσε τῇ ἐκεῖθεν
δεῦρο (ἵστησι γὰρ ἄλληλα καὶ παύει τὰ κινούμενα, ἂν ἅμα κινῆται διὰ τὸ
ἐναντία φθείρειν καὶ κωλύειν ἄλληλα), ἀλλ' οὐχ ἡ εἰς τὰ πλάγια τῇ ἄνω.
ὅτι δ' ἅπαν τὸ κάμπτον, κἂν ἐπὶ κύκλου κινῆται κἂν ἐπ' εὐθείας, ἀνάγκη
πρότερον στῆναι, ἡ πίστις οὐ μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ
λόγου. πᾶν γὰρ τὸ φερόμενον, ἐν ᾧ γενέσθαι τε καὶ ἀπογενέσθαι ἀνάγκην
ἔχει, καὶ εἰς ὃ ἐλθεῖν καὶ ἐξ οὗ ἀπελθεῖν, ἐν τούτῳ καὶ ἵστασθαι ἀνάγκην
ἔχει χρώμενον αὐτῷ ὡς ἀρχῇ καὶ πέρατι τῆς κινήσεως· οὐ γὰρ οἷόν τε
ἐν ταὐτῷ νῦν γενέσθαι τε ἔν τινι καὶ ἀπογενέσθαι ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐλθεῖν
καὶ ἀπελθεῖν· ἅμα γὰρ ἂν εἴη τε καὶ οὐκ εἴη ἐν τῷ αὐτῷ, ὥστε ἐν ἄλλῳ
νῦν καὶ ἐν ἄλλῳ. εἰ δὲ τοῦτο, πάντων δὲ τῶν νῦν χρόνος μεταξύ, τὸν
μεταξὺ χρόνον τοῦτον ἂν εἴη ἠρεμοῦν, ἐν ᾧ κεῖται γεγονέναι | τε καὶ 438
ἀπογεγονέναι ἀπ' αὐτοῦ. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν μέσων σημείων τῆς πεπερα-
σμένης εὐθείας οὐκ ἀνάγκη τὸ φερόμενον γενέσθαι τε ἔν τινι καὶ ἀπογενέ-
σθαι· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν ἐστιν ἐνεργείᾳ οὐδ' ὅλως σημεῖον ἐνεργείᾳ· δεῖ
γὰρ τὸ ἐνεργείᾳ σημεῖον καὶ ἐνεργείᾳ μέσον καὶ ἀρχὴν εἶναι καὶ πέρας καὶ
τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ἕν, τῷ λόγῳ δὲ δύο. τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ἐπὶ
τῆς συνεχοῦς, ἐπὰν ᾖ συνεχής. ἀλλὰ τότε γίνεται ἐνεργείᾳ μέσον καὶ
ἐνεργείᾳ σημεῖον, ὅταν στῇ ἐπ' αὐτοῦ τὸ φερόμενον καὶ ἐπιστὰν πάλιν
ἄρξηται κινεῖσθαι· οὕτω γὰρ καὶ μέσον καὶ ἀρχὴ καὶ τελευτὴ γίνεται,
ἀρχὴ μὲν τῆς ὕστερον κινήσεως, τελευτὴ δὲ τῆς πρώτης. ἅμα οὖν στάσις
τε τοῦ φερομένου καὶ εὐθὺς τὸ κατ' ἐνέργειαν μέσον, τουτέστιν ἀρχή τε

2 ὂν om. SL 5 εἰς (post ἡ) om. C 6 εἰς δεξιὰ L: ἐκ δεξιᾶς MCS 8 post κάτω add. καὶ κάτωθεν ἄνω a (fort. e Simpl. 1279,6) 9 τῇ κάτω SL: om. MC; scribendum puto τῆς κάτω 10 γε] τε C 12 ὑπάρχον L: ὑπάρχει Laur. 85,14 ἡ] ὁ M ἐνθάδε C ἐκεῖσεν S_1L 14 ἐναντία MCS: τἀναντία L et E Aristot. 262a11: τὰ ἐναντία FHIK ἄλληλα abundare videtur οὐχ ἡ εἰς SL et EHIK Aristot. 262a12: οὐχὶ εἰς MC: οὐχὶ ἡ Laur. 85,14: οὐχὶ ἡ εἰς F Aristot. 20 τε] τι C 20. 21 ἐλθεῖν καὶ om. C 21 τε MS: om. CL 22 ἐν om. C 25 ἀνάγκη M: ἀνάγκην ἔχει CSL 26 οὐδ' — ἐνεργείᾳ om. C 28 τῷ δὲ λόγῳ FI Aristot. 262a21 29 τότε] πότε S καὶ om. a 32 ὕστερον M (στ in ras.) 33 τουτέστιν — (229,1) μέσον om. C

καὶ πέρας, καὶ ἅμα κατ' ἐνέργειαν μέσον καὶ στάσις ἐπ' αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἂν ἦν ἀρχὴ καὶ πέρας καὶ ἐνεργείᾳ σημεῖον μὴ γενομένης στάσεως ἐπ' αὐτοῦ· ὅταν δὲ συνεχῶς φέρηται, οὔτε γεγονέναι οὔτ' ἀπογεγονέναι τὸ φερόμενον οἷόν τε κατὰ σημεῖον, ἀλλὰ μόνον εἶναι ἐν τῷ νῦν, ἐν χρόνῳ δὲ οὐδενὶ πλὴν εἰ λέγοι τις οὕτως ἐν χρόνῳ, ὅτι τὸ νῦν χρόνου τί ἐστιν· διαίρεσις γὰρ τοῦ ὅλου. ἆρ' οὖν ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν περάτων τῆς ὅλης εὐθείας, καὶ οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχει τὸ φερόμενον πρότερον μὲν γενέσθαι ἐπὶ τοῦ πέρατος, εἶθ' οὕτως ἐπ' αὐτοῦ ἀνακάμψαι καὶ ἀπογενέσθαι; καὶ μὴν εἰ, ὅτι δυνάμει ἦν τὰ μεταξὺ σημεῖα τῆς ὅλης γραμμῆς, διὰ τοῦτο συνεχῶς ἐπ' αὐτῶν ἐκινεῖτο, διότι ταῦτά ἐστιν ἐνεργείᾳ (πέρας γὰρ ἤδη καὶ ἀρχὴ πρὸς ἑκάτερα τὰ δύο), διὰ τοῦτο στήσεται ἐπ' αὐτῶν· εἰ γὰρ συνεχῶς κινοῖτο ἐν τῇ ἀνακάμψει, οὐδ' ἂν πέρας εἴη οὔτ' ἂν ἀρχὴ τὸ σημεῖον οὐδ' ὅλως ἐνεργείᾳ σημεῖον, ἀλλὰ δυνάμει, ὥσπερ τὰ μεταξύ. ὅλως δέ, εἰ καὶ ἐπὶ τῶν μεταξὺ σημείων † τῷ ἐνεργείᾳ γενέσθαι πέρατι καὶ ἀρχῇ τοῦ στῆναι † ἦν ἐπ' αὐτοῦ τὸ φερόμενον, δῆλον ὡς ἐν τῷ κατ' ἐνέργειαν ἤδη πέρατι καὶ ἀρχῇ τοσούτῳ μᾶλλον στήσεταί τε καὶ ἠρεμήσει. πρόσαγε τοίνυν ἤδη καὶ τὴν ἐκ τοῦ συλλογισμοῦ ἀνάγκην τῷ λόγῳ. εἰ τὸ φερόμενον, ἐφ' οὗ φέρεται συνεχῶς, οὐδενὶ χρῆται ὡς ἐνεργείᾳ σημείῳ, μᾶλλον δὲ ἐφ' οὗ χρῆσθαι αὐτῷ ἀναγκαῖον, οὐκ ἂν ἐπὶ τούτου φέροιτο συνεχῶς. ἀνάγκη ἄρα στῆναι τὸ ἀνακάμπτον ἐπὶ τῆς εὐθείας. τῷ δὲ δυνάμει εἶναι τὰ μεταξὺ τῆς εὐθείας σημεῖα χρηστέον καὶ πρὸς τὴν Ζήνωνος ἀπορίαν τὴν λέγουσαν, ὅτι οὐχ οἷόν τε κινηθῆναι τὴν πεπερασμένην· ἄπειρα γὰρ ἐν τῇ συνεχεῖ τὰ ἡμίση. ἐνεργείᾳ μὲν γὰρ οὐχ ὅπως ἄπειρα ἐν τῇ συνεχεῖ τὰ ἡμίση, ἀλλ' οὐδὲ δύο (ἅμα τε γὰρ τέμνεται ἐνεργείᾳ καὶ πέπαυται συνεχὴς εἶναι), δυνάμει δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἄπειρα τὰ ἡμίση τῆς συνεχοῦς εἶναι· τὰ δυνάμει δὲ ἄπειρα οὐκ ἀδύνατον διελθεῖν, ὥστε ὁ διαιρῶν καὶ ἀριθμῶν τὰ ἡμίση διαφθείρει τὴν ὑπόθεσιν τοῦ προβλήματος. ἡμεῖς μὲν γὰρ ζητοῦμεν, εἰ ἄπειρα ἐν τῇ συνεχεῖ τὰ ἡμίση, ὁ δὲ συνεχῆ φυλάττει λοιπὸν οὔτε τὴν εὐθεῖαν οὔτε τὴν κίνησιν· συνδιαιρεῖ γὰρ τῇ τῆς εὐθείας τομῇ καὶ τὴν κίνησιν. ἔστι δὲ καὶ ἐν τῷ χρόνῳ καθάπερ σημεῖον τὸ νῦν· τὸ γὰρ αὐτὸ πέρας καὶ ἀρχή, πέρας μὲν τοῦ παρελθόντος ἀρχὴ δὲ τοῦ μέλλοντος, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρᾶγμα, καθ' ὃ

1 ἐνέργειαν — (2) πέρας καὶ om. S οὐ γὰρ — (2. 3) ἐπ' αὐτοῦ om. L 8 τοῦ om. C 11 πρὸς scripsi (cf. Aristot. 262a20 τὸ μέσον πρὸς ἑκάτερον ἄμφω ἐστὶν et Simpl. [illegible] ἀρχὴ καὶ πέρας ἐστὶ πρὸς ἑκάτερον τῶν ἄκρων): καὶ L: om. MCS 12 κινεῖται L: ἐκινεῖτο C 14 πέρατα S 15 ἀρχῇ L2a: ἀρχὴ MCSL1: puto scribendum τὸ ἐν. γεν. πέρας τι καὶ ἀρχὴ τοῦ στῆναι ⟨αἴτιον⟩ ἦν κτλ. ἐν τῷ CSL et Laur. 85.14: ἐκ τῶν M 16 τοσούτῳ scripsi (πολλῷ Simpl. 1281,9): ἐν τούτῳ libri 19 μᾶλλον δὲ [illegible] sunt, nisi ante haec pauca exciderunt, v. c. τὸ ἐφ' οὗ χρῆται ὡς ἐνεργείᾳ [illegible] mihi totum enuntiatum μᾶλλον δὲ — ἀναγκαῖον post σημείῳ transfer[illegible] 20 φέροιτο SL: φέρηται MC 21 τὸ δὲ δυνάμει C τὰ om. L 22 τὴν τοῦ ζήνωνος C 23 ἄπειρ M (α super ρ in ras.) συνεχῆ L 24 τῇ MC, Spengel e coni.: τῷ SL

γέ|γονεν ἡ μεταβολή, τῷ μέλλοντι μᾶλλον προσνεμητέον· λέγω δὲ οἷον, 440 ἐπειδὴ τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ ἀπέθνησκε Σωκράτης, πέρας τί ἐστιν, ἐν ᾧ πρώτῳ ἀποτέθνηκε, τοῦτο ὡς μὲν κατὰ τὸν χρόνον προσήκει καὶ τῷ παρελθόντι (πέρας γὰρ ἐκείνου ἐστίν), ὡς δὲ κατὰ τὸ πρᾶγμα (λέγω δὲ τὸ τεθνηκέναι) μᾶλλον προσήκει τῷ μέλλοντι, ἐν ᾧ ὅλον λέγεται τεθνηκέναι. εἰ δὲ ἐρεῖ τις ἐν μὲν τῷ πέρατι τοῦ παρελθόντος ἔτι ἀποθνήσκειν Σωκράτην, ἐπειδὴ καὶ ἐν ὅλῳ τῷ παρελθόντι, ἐν δὲ τῇ ἀρχῇ τοῦ μέλλοντος τεθνηκέναι, ἐπειδὴ καὶ ἐν ὅλῳ τῷ μέλλοντι, οὗτος εἰ μὲν ἐφυλάχθη τὸ νῦν, ὥσπερ καὶ τἀληθὲς ἔχει, πέρας τε ὂν ἅμα καὶ ἀρχή, ἅμα ἂν λέγοι καὶ ἀποθνήσκειν Σωκράτην καὶ τεθνηκέναι, τοῦτο δὲ οὐδὲν διαφέρει τοῦ ζῆν τε ἅμα καὶ τεθνηκέναι Σωκράτην· εἰ δὲ δύο ποιήσει τὰ νῦν, ἐφεξῆς ἀλλήλων ποιήσει τὰ νῦν· ἀλλ' ἄτοπον· οὐ γὰρ σύγκειται ὁ χρόνος ἐξ ἀμερῶν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως τοῖς καθόλου περὶ κινήσεως λόγοις οἰκειότερα, ὅτι δὲ ἀνάγκη τὸ φερόμενον ἐπὶ τῆς πεπερασμένης εὐθείας ἵστασθαι πρὶν ἀνακάμπτειν, καὶ ὧδε ἄν τις λογικώτερον δείξειεν. ἅπαν γὰρ τὸ φερόμενον συνεχῶς, ἐὰν ἀπὸ μηδενὸς ἐκκρούηται, εἰς ὅπερ ἦλθε κατὰ τὴν φοράν, εἰς τοῦτο καὶ ἐφέρετο πρότερον· εἰ ἐπὶ τὸ B ἦλθε, καὶ ἐφέρετο ἐπὶ τὸ B καὶ οὐ μόνον, ὅτε πλησίον ἦν τοῦ B, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἤρξατο κινεῖσθαι, εἴ γε κινεῖται μὲν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνεχῶς, ἐφ' ὃ δὲ κινεῖται συνεχῶς, ἐπ' ἐκεῖνο τὴν ὁρμὴν εἶχεν. τούτου δὲ ὄντος ἀληθοῦς τὸ κάτωθεν ἄνω κινούμενον, εἰ γενόμενον ἄνω μὴ ἡσυχάζει | καὶ ἠρεμεῖ, ἀλλὰ τῇ αὐτῇ ὁρμῇ συνεχῶς φέρεται ἐπὶ τὸ 441 κάτω, καὶ ὅτε ἤρχετο κάτωθεν κινεῖσθαι, ἐπὶ τὸ κάτω ἄρα ἐφέρετο. γελοῖον μὲν δὴ καὶ καθ' αὑτό, μᾶλλον δὲ καὶ οὕτως. εἰ γὰρ ἅπαν τὸ κάτω φερόμενον ἐκ τοῦ ἄνω φέρεται κάτω, δῆλον ὡς τὸ κάτωθεν κινούμενον εἴπερ συνεχῶς ἐπὶ τὸ κάτω κινεῖται, ἤδη ἀφῃρεῖτο ἐκ τοῦ ἄνω καὶ οὔπω γέγονεν ἐν αὐτῷ. τοῦτο δὲ ἀδύνατον· ἀνάγκη ἄρα πρότερον ἵστασθαι ἐν τῷ ἄνω· οὐκ ἄρα μία ἡ κίνησις· ἡ γὰρ διαλαμβανομένη στάσει οὐ μία ἐστίν. καὶ ὁ λόγος δὲ μᾶλλον οἰκεῖος τῶν εἰρημένων. πᾶν γὰρ τὸ μεταβάλλον εἰς τὸ λευκὸν ἐκ τοῦ μέλανος ἢ τοῦ μὴ λευκοῦ ἅμα τε ἀποβέβληκε τὸ μὴ λευκὸν χρῶμα, οἷον τὸ ξανθὸν ἢ τὸ φαιὸν ἢ ὅ τι τύχοι, καὶ γέγονε λευκόν· ἐν γὰρ τῷ πέρατι τῆς εἰς τὸ λευκὸν μεταβολῆς ἔφθαρ-

1 ἡ om. Spengelii operae προσνεμητέον] cf. Simpl. 1294,23 2 τί om. C 3 πρώτως C ἀποτέθνηκε S, Laur. 85,14, Brandis e coni. (μεταβέβληκεν Simpl. 1294,15): ἀποτέθνησκε ML: ἀπέθνησκε C τὸν (cf. Simpl. 1294, 16) om. L 6 ἔτι] ὅτι C 7 καὶ om. C 7. 8 τῷ σώματι οὕτως S 9 λέγοιτο C 10 τὸν Σωκράτην C 15 ἀπὸ] ὑπὸ Spengel 19 ἐφ' — συνεχῶς om. C 20 δὲ ML: δὴ CS τὸ κάτωθεν κτλ.] cf. Simpl. 1302,15 sqq. ἄνω MC: ἂν καὶ SL_1: ἂν L_2a 21 εἰσυχάζει L 23 ἅπαν] ἄρα C 25 ἐπὶ τὸ κάτω om. L ἀφῃρεῖτο scripsi: ἀφαιροῖτο MCS: ἀφαιροῖτο ἂν L_1: φαιροῖτο ἂν (?) L_2a (φέροιτο ἂν Barb.) 27 ἡ om. E Aristot. 264a20 στάσει CL: στάσις S et Laur. 85,14: στάσις (ει supra) M 28 ἐστίν ante μία FHI Aristot. 264a21: om. EK quae leguntur apud Aristot. ἔτι δὲ (264a21) — ἡ κίνησις (264b1) praetermisit Themistius ὅδε ὁ λόγος Aristot. 264b2, unde ὁ λόγος ὅδε in Them. coni. Spengel

ται τὸ πρότερον χρῶμα καὶ γέγονε τοῦτο, ὃ νῦν λαμβάνει. εἰ δὴ ἐν τῷ 441 αὐτῷ πέρατι, τοῦτο δέ ἐστιν † ὅτι τῷ αὐτῷ νῦν μεταβάλλει πάλιν ἐκ τοῦ λευκοῦ καὶ μὴ ἐν ἄλλῳ, τρία ἂν εἴη τὰ γινόμενα ἐν τῷ αὐτῷ, ἥ τε φθορὰ τοῦ ξανθοῦ, γένεσις τοῦ λευκοῦ, ἐκ λευκοῦ πάλιν μεταβολή. οὐκ ἄρα συνεχὴς ἡ εἰς τὸ λευκὸν μεταβολὴ τῇ ἐκ τούτου, ἀλλ' ἐν χρόνῳ μὲν συνεχεῖ καθάπερ καὶ * * * συνεχὴς γὰρ ὅλος ὁ χρόνος· αὗται δὲ ἐφεξῆς αἱ κινήσεις, ἐπεὶ πῶς ἂν εἴη | πέρας τοῦ λευκαίνεσθαι καὶ μελαίνεσθαι 442 ⟨ἓν καὶ ταὐτό⟩; οὔτε γὰρ τὸ μελανθῆναι τοῦ λευκαίνεσθαι πέρας οὔτε τὸ λευκανθῆναι τοῦ μελαίνεσθαι.

Ταῖς μὲν τοίνυν ἄλλαις κινήσεσιν, εἰ μὲν συνεχεῖς ὑποτεθῶσι, τοσαῦτα ἀδύνατα ἕπεται· μόνῃ δὲ τῇ κύκλῳ καὶ ἐπὶ γραμμῆς περιφεροῦς οὐδὲν ἄτοπον ἀκολουθεῖ. τὸ γὰρ ἐκ τοῦ Α κινούμενον ἅμα καὶ εἰς τὸ Α κινήσεται κατὰ τὴν αὐτὴν πρόθεσιν καὶ ὁρμήν· οὐ γὰρ εἰς ἄλλο πρότερον ἥξει σημεῖον (οὐδὲ γὰρ ἐνεργείᾳ σημεῖον ἐπὶ τοῦ κύκλου) οὐδὲ ἀνακάμψει ποθὲν ἐπὶ τὸ Α, ἀλλ' ἅμα τε ἐπὶ τὸ Α καὶ ἐπὶ τὸ Β κινεῖται καὶ οὐχ ἅμα τὰς ἐναντίας οὐδ' ἅμα τὰς ἀντικειμένας· οὐ γὰρ ἅπασα ἡ ἐκ τοῦ Α τῇ εἰς τὸ Α ἐστὶν ἐναντία, ἀλλ' ἡ κατ' εὐθεῖαν· ἐπ' ἐκείνης γὰρ ἐνεργείᾳ τὰ πέρατα καὶ ἀρχαὶ καὶ δὶς κέχρηται τὸ κινούμενον [ἐν] τῷ αὐτῷ ὡς πέρατι καὶ ὡς ἀρχῇ καὶ ἀνάγκη γενέσθαι αὐτό τε ἐν αὐτῷ καὶ ἀπογενέσθαι ἀπ' αὐτοῦ. διόπερ οὐ συνεχῶς † ἀνενδυάσει νῦν καὶ ὁ μεταξὺ χρόνος τῆς ἠρεμίας· ἐπὶ δὲ τῆς περιφεροῦς τί κωλύει κινεῖσθαι συνεχῶς καὶ μηδένα χρόνον διαλείπειν; τί γάρ ἐστιν ἐνεργείᾳ πέρας, τί δὲ ἀρχή, τί δ' ὅλως ἄλλο σημεῖον ἤδη ἐνεργείᾳ ὄν, ἐν ᾧ πρότερον δεῖ γενέσθαι; μόνη τοίνυν ἡ κύκλῳ κίνησις ἀπ' αὐτοῦ εἰς αὐτό, ἡ δὲ κατ' εὐθεῖαν ἀπ' αὐτοῦ εἰς ἄλλο καὶ μὲν ἐπὶ τοῦ κύκλου οὐδέποτε ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ διαστήματος (οὐδὲν γὰρ ὥρισται ἐπὶ τοῦ κύκλου διάστημα ἐνεργείᾳ οὐδ' ἔστιν ὅπως περιφερείας τινὸς εἴη τοῦ | κύκλου τὰ πέρατα εἰλημμένα, ἀλλὰ καὶ ἄλλη καὶ ἄλλη, 443 μᾶλλον δὲ ἀεὶ ἄλλη), ἐπὶ δὲ τῆς εὐθείας ταὐτὸν διάστημα κινεῖται πολλάκις ἐνθένδε ἐκεῖσε κἀκεῖθεν δεῦρο· ὥρισται γὰρ τὰ πέρατα καὶ εἴληπται ἤδη. ἵστασθαι οὖν ἐν αὐτῷ ἀνάγκη· διὰ τοῦτο γὰρ πολλάκις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ διαστήματος, ὅτι ἵσταται ἐπὶ τῶν περάτων καὶ ἀνακάμπτει. εἰ δὲ μὴ ἵστατο,

2 ὅτι MCS X, cod. Neapol.: ἐν L; fort. ὅτ' ἐν μεταλαμβάνει M 3 ἐν (ante τῷ αὐτῷ) SL: om. MC 4 ἐκ] ἡ C 6 post καὶ in M IX litt. spatium, in S XIII, in L X: sine spatio continuat C: σὺ πριάμω (!) ins. X, πρότερον εἴπομεν (quod ad verum proxime puto accedit) Neapolit. 7 πέρας] ἔσχατον Aristot. 264b8; cf. Alexander ap. Simpl. 1307,6 sqq. 8 ἓν καὶ ταὐτό addidi e Simpl. 1307,5; ante πέρας ins. τὸ αὐτὸ L (ex Aristot. ib.) 13 οὐ] καὶ S 14 ἀνακάμπτει M 15 τὸ α καὶ L_2a: τοῦ α καὶ $MCSL_1$ τὸ β SL: τοῦ β MC 16 ἅπασαι S 18 ἐν delevi: 'fort. ἐνὶ' Spengel. at fortasse pro κέχρηται sec. Simpl. 1309,33 κινεῖται restituendum est 19 ἐν τῷ αὐτῷ C 20 ἀνενδυάσει νῦν] et corrupta haec et lacunosa; cf. Simpl. 1309,35 sqq. 'scrib. μεταξὺ ὁ' Spengel 22 διαλειπεῖν SL 24 ἀφ' αὐτοῦ εἰς αὐτό—ἀφ' αὐτοῦ Spengel 25 καὶ μὲν M: καὶ ἡ μὲν CSL (ex Arist. 264b20); num καὶ ἐπὶ μὲν ? ἐπὶ (post μὲν) Spengel: ἀπὸ libri (ἐν τῷ κύκλῳ Arist. ib.) 26 ὥρισθαι L ὅπως margo S (γρ.): ὅλως MCS text. L 27 καὶ ἄλλη alt. om. Spengelii operae 28 ἡ δὲ ἐπὶ Aristot. ib. 29 ἐκεῖσεν L κἀκεῖσε C 31 ἵστατο] ἵσταται C

ἀεὶ ἂν ἐπ' αὐτοῦ καὶ συνεχῶς ἐκινεῖτο, ὥσπερ ἐπὶ τῆς περιφερείας. οὐ 443 μόνον δὲ ἐπὶ τῆς εὐθείας οὐ κινεῖται συνεχῶς, ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ τῆς κύκλῳ, ὅταν μὴ κύκλῳ κινῆται, ἀλλ' ἀνακάμπτῃ· οὐ γὰρ συνάπτει τῇ ἀρχῇ τὸ πέρας, οὐδ' ὡς ἑνὶ χρῆται, ἀλλ' ὡς δυσί. καὶ τότε οὖν τὴν αὐτὴν γραμμὴν πολλάκις (οὐ γὰρ συνεχῶς οὐδὲ ὡς μίαν, ἀλλ' ἐφεξῆς)· ὅταν δὲ κύκλῳ, ὡς μίαν (κατὰ μίαν γὰρ ὁρμήν), οὐ πολλάκις. πῶς γὰρ ἀριθμήσεις πολλάκις; οὐ γὰρ ἔχεις ἀρχὴν οὐδὲ πέρας. ὅταν δὲ ἐπ' αὐτῶν λάβῃς στάσιν, ἤδη προτιθεῖς τῷ μὴ ἑστῶτι. οὕτως οὖν καὶ οἴει πολλάκις, ὅτι σαυτῷ λαμβάνεις τοδὶ τὸ σημεῖον ὡς ἀρχὴν καὶ πάλιν ὡς πέρας. δῆλον οὖν ἐκ τούτων, ὅτι μηδὲ οἱ φυσιολόγοι καλῶς λέγουσι πάντα τὰ αἰσθητὰ κινεῖσθαι φάσκοντες ἀεί, καίτοι μὴ πάντα λέγοντες κύκλῳ κινεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ γινόμενα καὶ φθειρόμενα καὶ αὐξανόμενα καὶ μειούμενα καὶ ὅλως ἀλλοιούμενα· καὶ γὰρ τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθορὰν ἀλλοίωσιν λέγουσιν. ὁ δὲ λόγος νῦν ἔδειξεν, ὅτι εἰς τὰ ἐναντία οὐχ οἷόν τε συνεχῶς οὐδὲ ἀεὶ κινεῖσθαι. ὅτι μὲν οὖν μόνη ἡ κύκλῳ φορὰ συνεχής, ἔστω τοσαῦτα ἡμῖν εἰρημένα.

9. Ὅτι δὲ καὶ πρώτη τῶν ἄλλων φορῶν, λέγομεν | ἤδη. πᾶσα 444 φορά, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴπομεν, ἢ κύκλῳ ἢ εὐθεῖα ἢ μικτή. τῆς μὲν οὖν μικτῆς πρότεραι αὗται· συγκειμένη γὰρ ἐκ τούτων. ὅτι δὲ τῆς εὐθείας ἡ κύκλῳ προτέρα, δεικτέον. ἢ γὰρ ἄπειρον ἢ πεπερασμένην εὐθεῖαν κινεῖται πᾶν τὸ κινούμενον. ἄπειρος μὲν τοίνυν οὔτε ἔστιν οὐδ', εἴπερ ἦν, ἐκινεῖτο ἂν ἐπ' αὐτῆς. οὐ γὰρ γίνεται τὸ ἀδύνατον γίνεσθαι, διελθεῖν δὲ τὴν ἄπειρον ἀδύνατόν ποτε καὶ διιέναι, πεπερασμένην δὲ εἰ κινοῖτο, εἰ μὲν ἀνακάμπτει, οὔτε συνεχὴς κίνησις οὔτε ἁπλῆ, εἰ δὲ παύοιτο καὶ μὴ ἀνακάμπτοι, φθαρτὴ ἡ κίνησις. μόνη τοίνυν ἡ κύκλῳ καὶ ἀίδιος καὶ ἁπλῆ. πρότερον οὖν καὶ φύσει καὶ χρόνῳ. καὶ γὰρ εἰ μὴ δέδεικται οὖσα ἀίδιος, μόνην δέ τινα ἀίδιον δυνατὸν εἶναι, καὶ οὕτως ἂν ἦν προτέρα τῆς τοῦτο μὴ δυναμένης. εὐλόγως δὲ συμβέβηκε μόνην εἶναι συνεχῆ καὶ ἀίδιον τὴν κύκλῳ φοράν· τῆς μὲν γὰρ εὐθείας ὥρισται καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος καὶ μέσον, ὥστ' ἔστιν, ὅθεν ἄρξηται τὸ κινούμενον καὶ οὗ τελευτήσει· τῆς δὲ περιφεροῦς οὐκ ἔστιν οὔτε ἀρχὴ οὔτε πέρας· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τόδε ἢ ὁποιονοῦν πέρας τῆς γραμμῆς· ὁμοίως γὰρ ἕκαστον καὶ ἀρχὴ καὶ μέσον καὶ πέρας. ἀεὶ οὖν ἐν ἀρχῇ καὶ ἀεὶ ἐν τέλει καὶ ἅμα κινεῖται καὶ ἠρεμεῖ πως ἡ σφαῖρα· οὐ γὰρ μεταβάλλει τὸν ὅλον τόπον. τῆς δὲ τοιαύτης μονῆς τε ἅμα καὶ κινήσεως αἴτιον, ὅτι ἐπὶ τῆς σφαίρας ἡ κυρίως ἀρχὴ καὶ τὸ κυρίως

3 ἀνακάμπτῃ Laur. 85,14 et Spengel e coni.: ἀνακάμπτει MCSL 5 δὲ] δὴ C
7 προτιθεῖς scripsi: προτιθεὶς MS: προτιθῇς L: προστίθῃς C (προστιθεῖς Laur. 85,14)
8 τοδὶ om. C 11 αὐξανόμενα κτλ.] cf. Simpl. 1312,35 12 καὶ γὰρ καὶ C
14 μόνη om. C 16 λέγωμεν Vindob. 110, Spengel e coni. πᾶσα MC: πᾶσα γὰρ SL (ex Aristot. 265a14) 18 συγκειμένη a: συγκείμεναι libri 19 πρότερον M: πρώτη Simpl. 1313,29 21 'fort. del. γίνεσθαι' Spengel 23 συνεχὴ L 23. 24 ἀνακάμπτοι CL: ἀνακάμπτει MS 24. 25 προτέρα C 25 καὶ φύσει] τῇ φύσει S
26 ἂν om. L τοῦτο] τοῦ Par. 1888, om. Vindob. 110 μὴ om. M
29 ἄρξηται MSL (malim ἂν ἄρξηται): ἄρξεται C, Spengel e coni. τὸ κινούμενον om. C
33 σφαῖρα] φορὰ C

πέρας τὸ μέσον ἐστίν· ἀρχὴ μέν, ὅτι ἀπὸ τούτου ἡ σφαῖρα (ἡ γὰρ 444 ἀπὸ τούτου πανταχόθεν ἴση ἀπόστασις κύκλος), πέρας δέ, ὅτι εἰς τοῦτο τελευτῶσιν αἱ ἀπὸ τῆς περι|φερείας εὐθεῖαι. ἐπεὶ τοίνυν οὐκ ἐπὶ τὸ 445 πέρας, ἀλλὰ περὶ τὸ πέρας κινεῖται, τοῦτο δὲ ἀεὶ ἐν ταὐτῷ μένει, ἀεὶ μὲν διὰ τοῦτο κινεῖται, ὅτι οὐδὲ πεπέρασται ἐπὶ τὸ πέρας, ἐν ταὐτῷ δὲ ἀεί, ὅτι ἀεὶ περιμένει τὸ πέρας. ἡ οὖν κύκλῳ ἡ πρώτη φορὰ τῶν κινήσεων εὐλόγως καὶ μετρεῖ τὰς ἄλλας· ἡμέρα γὰρ καὶ νὺξ καὶ ὧραί εἰσιν οἶμαι κινήσεις πᾶσαι καὶ μετροῦνται ἀπὸ τῆς κύκλῳ φορᾶς, τὸ εἶναι δὲ κύκλον τὰ ἀνθρώπεια πράγματα ἀπὸ τῆς κυκλοφορίας ἐλήλυθεν. ἔτι δὲ καὶ ὁμαλὴν τὴν κύκλῳ ἐνδέχεται μόνην εἶναι, τῶν δὲ ἐπ' εὐθείας ὅσα μὲν βίᾳ καὶ παρὰ φύσιν κινεῖται, δῆλον ὅτι καὶ ἀνώμαλα· ὅσα δὲ κατὰ φύσιν, τοσούτῳ θᾶττον ἅπαντα φέρεται, ὅσῳ ἂν πλείω ἀφίστηται τοῦ τόπου, ἐν ᾧ πρότερον ἠρέμει· κεκίνηται γὰρ ἐγγυτέρω τοῦ συγγενοῦς.

10. Ὅτι μὲν οὖν αἴδιον καὶ ἀκίνητον τὸ πρῶτον κινοῦν, ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἀποδέδεικται· ὅτι δ' ἀμερὲς καὶ ἀσώματον, λέγομεν ἤδη. κείσθω δὴ πᾶν τὸ κινούμενον ὑπὸ σώματος μὴ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν κινεῖσθαι, ἀλλὰ βίᾳ καὶ ἔξωθεν· ὁρῶμεν δὲ ἐπὶ τῶν οὕτω κινούντων τε καὶ κινουμένων ἀεὶ τὴν μείζονα δύναμιν τῆς ἐλάττονος ἐπὶ πλέονά τε χρόνον δυναμένην κινεῖν τὸν αὐτὸν ὄγκον καὶ ἐν ἐλάττονι χρόνῳ ταὐτὸν διάστημα· τὴν γὰρ αὐτὴν μύλην ἡμίονος μὲν ἐφ' ἡμέραν ὅλην κινήσει ἄν, ἀνθρώπῳ δὲ ἀγαπητὸν ἐπὶ μεσημβρίαν· καὶ ἡ μὲν ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ | μίαν περιάγει 446 στροφήν, ὁ δὲ ἐν πλείονι. τούτων τοίνυν φανερῶν ὄντων ἀμήχανον τὸ κινούμενον ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ συνεχῆ τε καὶ αἴδιον κίνησιν ὑπὸ σώματος τοῦ πρώτου κινεῖσθαι· ἢ γὰρ ἄπειρον ἢ πεπερασμένον ἔσται τὸ κινοῦν σῶμα· καὶ ἄπειρον μὲν οὐκ ἐνδέχεται· λείπεται δὲ πεπερασμένον. εἰ δὲ πεπερασμένον, ἤτοι πεπερασμένην ἢ ἄπειρον ἕξει τὴν δύναμιν. εἰ μὲν οὖν πεπερασμένην, εἰλήφθω τῆς αὐτῆς μείζων ἄλλη δύναμις καὶ πλείονα χρόνον κινήσει ἢ ὅσον ἡ πεπερασμένη κινεῖ τὸν αὐτὸν ὄγκον, τοῦ δὲ ἀπείρου πλείων οὐκ ἔσται. εἰ δὲ ἄπειρον, ἐν οὐδενὶ χρόνῳ κινήσει τὸ αὐτὸ μέγεθος, ὅπερ ἡ πεπερασμένη τε καὶ ἐλάττων ἐν τοσῷδε χρόνῳ· οὐ γὰρ ἔχει λόγον ἡ ὑπεροχὴ τῆς δυνάμεως, ἀλλ' ὥσπερ ἀδύνατον λαβεῖν, ὅσῳ μείζων ἐστὶν

---

2 ἴση (cf. Simpl. 1316,14) om. M 4 ἀλλὰ περὶ τὸ πέρας om. C 5 πεπέραται S marg. 6 ἀεὶ post πέρας coll. C 7 ὥρα C 13 ἠρέμει Spengel e coni.: ἠρεμεῖ libri κεκίνηται M, Spengel e coni.: κεκίνηκε CS: κεκίνη (!) L 14 quae leguntur apud Aristot. Ὅτι δ' ($265^{b}17$) — φαμεν ($266^{a}5$) praetermisit Themistius 15 λέγωμεν Spengel (ut ElK Aristot. $266^{a}11$) κείσθω L_2a: κινείσθω MCSL_1 16 κινεῖσθαι om. C 18 πλέον ἅτε C 20 κινήσει ἂν MSL (κινήσειεν Simpl. 1321,10) κινήσοι ἂν C et Neapolit.: κινήσειεν ἂν X, Spengel e coni. (vel κινήσει), Diels ad Simpl. l. c. 21 ἐπὶ μεσημβρίαν scripsi: ἐπὶ δισημερίαν libri: ἐπὶ ἡμισημερίαν Paris. 1859: ἕως μεσημβρίας Simpl. 1321, 11 (ubi pro ἀγαπητὸς scribendum esse ἀγαπητόν ⟨, εἰ⟩ coni. Diels) 24 πεπερασμένον M (πε alt. in ras.) 25 λείπεται L: λει (with π' above) M: λείπει CS 27 τῆς αὐτῆς] τις αὐτῆς Spengel: malim ταύτης ἄλλη μείζων C 28 πλειόνων L 31 ὅσῳ SL et Laur. 85,14: ὅσων MC: ὅσον X

ἡ δύναμις τῆς πεπερασμένης ἡ ἄπειρος, οὕτως ἀδύνατον ἔσται λαβεῖν, ὅσῳ 446 ἐλάττων ὁ χρόνος τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἡ ἄπειρος κίνησις κινεῖ ταὐτὸν διάστημα τοῦ καθ' ὃν ἡ πεπερασμένη. τοίνυν ἢ οὐ κινήσει τὸ σύνολον ἡ ἄπειρός τε καὶ μείζων, ὃ κεκίνηκεν ἡ ἐλάττων, ἢ οὐκ ἐν χρόνῳ κινήσει· ἄμφω δὲ ἄλογα καὶ ἀδύνατα. ὅλως δὲ ἀμήχανον ἄπειρον δύναμιν ἐν πεπερασμένῳ μεγέθει· ὅπου γὰρ τοῦ μεγέθους ἔστι μείζω λαβεῖν, ἐπεὶ καὶ [τὰ] τῆς δυνάμεως. ἀρκεῖ δὲ ἄνευ πάσης ἀμφισβητήσεως ἀποδεῖξαι καὶ ἐκ τῶν διωρισμένων, ὅτι μὴ σῶμα τὸ πρῶτον κινοῦν· εἰ γὰρ ἀκίνητον ὅλως τὸ πρῶτον κινοῦν, ἀμήχανον τοῦτο σῶμα εἶναι. πᾶν γὰρ σῶμα κινοῦν καὶ κινεῖται· ἢ γὰρ ὠθοῦν ἢ ἕλκον ἢ δινοῦν ἢ ὀχοῦν ἢ † ῥιπτούντων ἄλλος | λόγος· 447 δοκεῖ γὰρ καὶ ἡ κατά τινα τῶν ἄλλων τρόπων, περὶ δὲ τῶν † ἠρεμούντων αὐτῶν ἔτι κινεῖσθαι ἐπὶ πολὺ τὰ βληθέντα. φέρεται γὰρ χρόνον τινὰ τὸ βέλος καὶ ἠρεμήσαντος τοῦ ἀφέντος καὶ ἀπορεῖται, πῶς κινεῖται ταῦτα καὶ ὑπὸ τίνος· οὔτε γὰρ ὑφ' αὑτῶν (οὐ γὰρ τῶν αὐτοκινήτων ἐστίν) οὔθ' ὑπὸ τοῦ βάλλοντος (ἀπέστη γὰρ ἐκεῖνος ἀφεὶς καὶ ἡσυχάζει). λέγεται μὲν οὖν, ὅτι μὴ τὸ βέλος μόνον ἐκίνησεν ὁ τοξεύων, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀέρα τὸν πλησίον, ὃς κινεῖται ὑπὸ τοῦ ῥίψαντος αὐτὸ ἤδη τὸ ῥιφθέν. οὗτος δὲ ὁ λόγος μετατίθησι τὴν ἀπορίαν, οὐ λύει· πάλιν γὰρ ὁ ἀὴρ πῶς κινεῖται τοῦ κινοῦντος οὐχ ἁπτομένου; οὔτε ὑπ' αὑτοῦ (οὐδὲ γὰρ ζῷον) οὔθ' ὑπὸ τοῦ ῥίψαντος (πέπαυται γάρ)· ὑπὸ τίνος οὖν, εἴπερ πᾶν ὑπό τινος κινεῖται τὸ κινούμενον; ἐπεὶ καὶ ἡ λίθος οὐ τὸ πλησίον ἕλκει σιδήριον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐφεξῆς, οὗ μὴ ἅπτεται· ἀλλ' ὅταν ἀπέλθῃ, πέπαυται καὶ τὸ ἐγγὺς ἅμα καὶ τὸ ἐχόμενον. αἴτιον δέ, ὅτι τὸ σιδήριον ἐκεῖνο τὸ πρὸς τῇ λίθῳ οὐκ οἰκείαν ἔσχε δύναμιν τὸ ἐπισπᾶσθαι, ἀλλ' ἐλάμβανε παρὰ τῆς λίθου, ἧς εἴπερ ἀφαιρεθείη, εὐθὺς συναφαιρεῖται καὶ τὴν δύναμιν. ἔδει τοίνυν καὶ τὸν ἀέρα ταὐτὸν ὑπομένειν καὶ παύεσθαι ἐπελθόντος τοῦ ῥίψαντος ἢ βάλλοντος, οὕτως δὲ εὐθὺς ἔδει καταφέρεσθαι καὶ τὸ ῥιπτούμενον· ἢ οὐ μόνον κινεῖται ὁ πλησίον ἀήρ, ἀλλὰ καὶ δύναμιν τοῦ κινεῖν λαμβάνει; καὶ ταύτην δὴ οὐχ οἵαν τὸ παρὰ τῆς λίθου σιδήριον, ἀλλ' ὥστε οἰκείαν ποιῆσαι καὶ ἑαυτοῦ,

5 ὅλως] ὅτι C   ἀμήχανον] 'adde εἶναι vel λαβεῖν' Spengel; cf. Aristot. 266a25 et Simpl. 1324,7, quorum testimonio εἶναι commendari videtur. at puto λαβεῖν e v. 1 audiri   δύναμιν ἄπειρον CSL   6 μείζω MCS$_2$ et Neapolit.: μείζων S$_1$L et Laur. 85,14: μεῖζον X, Victorius e coni.: τὸ μεῖζον Simpl. 1342,6   7 τὰ del. Spengel; at fortasse ἔστι vel ἔσται scrib.   10 ἕλκων S$_1$: ἑλκῶν L   ῥιπτούντων MSL: (et Par. 1888?) ῥιπτοῦν Laur. 85,14: ῥιπτουν . . . (cum lacuna) Vindob. 110: 'fort. ῥιπτοῦν, τοῦτον δὲ' Spengel. equidem transpositis verbis (v. 11) κατά—περὶ δὲ τῶν totum locum sic restituendum puto: ἢ ὀχοῦν ἢ κατά τινα τῶν ἄλλων τρόπων. περὶ δὲ τῶν ῥιπτούντων ἄλλος λόγος· δοκεῖ γὰρ καὶ [ἡ] ἠρεμούντων αὐτῶν ἔτι κινεῖσθαι ἐπὶ πολὺ τὰ βληθέντα   11 ἡ del. a   τῶν ἄλλων τρόπων MS: τῶν ἄλλον τρόπον CL: ἄλλον τρόπον Spengel   περὶ—(12) κινεῖσθαι] ἐπεὶ αὐτῶν ἠρεμούντων ἔτι κινεῖται a   13 καὶ tert. om. S   14 ἑαυτῶν L   οὔθ'] οὔτε L   15 καὶ ἡσυχάζει ἀφεὶς C   17 αὐτὸ CL et Laur. 85,14: αὐτὸς MS   ῥιφέν C   21 ἀλλὰ καὶ ML: ἀλλὰ CS   24 παρὰ τοῦ λίθου C   25 συναναιρεῖται M   τοίνυν M (τοί in ras.)   27 ῥιπτόμενον M$_2$CSL   28 δὴ scripsi: ἢ MSL: om. C et Laur. 85,14, Spengel e coni.   29 τὸ L: τῆς MCS   ἀλλ' ὥστε] ἄλλοτε S   οἰκείαν L$_2$a: οἰκεῖον MCSL$_1$ αὐτοῦ SL

ὥσπερ οἶμαι καὶ ὑπὸ τοῦ πυρὸς τὸ πύρινον οὐ θερμαίνεται μόνον, ἀλλὰ 447
καὶ δύνα|μιν οἰκείαν τοῦ θερμαίνειν λαμβάνει καὶ ταύτην ἀεὶ δίδωσιν 448
ἐφεξῆς καὶ τοῦτο πρόεισιν μέχρι τινός, εἶτα κατ' ὀλίγον παύεται μειουμένης ἐν τῇ διαδοχῇ τῆς δυνάμεως τῆς ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἐνδοθείσης. οὕτω δὲ καὶ τὸν ἀέρα εἴποι τις ἂν καὶ τὸ ὕδωρ ἐπαμφοτερίζοντα ταῖς δυνάμεσι καὶ μετέχοντα καὶ βαρύτητος καὶ κουφότητος, ἐφ' ὅπερ ἂν τοῦ φέρεσθαι τὴν ἀρχὴν παρὰ τοῦ ῥίπτοντος καὶ τὸ ἐνδόσιμον λάβῃ, ἐπὶ τοῦτο λοιπὸν φέρεσθαι ἐξ αὑτῶν καὶ οἷον αὐτοκίνητα γίνεσθαι χρόνον τινὰ κινούμενά τε ἅμα καὶ κινοῦντα, κινούμενα δὲ οὐκέθ' ὑπὸ τοῦ βάλλοντος, ἀλλ' ὑπὸ τῆς οἰκείας δυνάμεως, ἧς τὸ ἐνδόσιμον παρὰ τοῦ ῥίψαντος ἔσχεν, ὥσπερ καὶ τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ πυρὸς θερμανθὲν καὶ ἀπελθόντος τοῦ πυρὸς οὐκ αὐτὸ μόνον θερμόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τοῦ θερμαίνειν ἐπὶ πολὺ φυλάττει τὴν δύναμιν. οὕτως γὰρ ἄμεινον λέγειν ἢ τὴν ἀντιπερίστασιν αἰτιᾶσθαι, ἣ γίνεται μὲν ἐξ ἀνάγκης παρὰ τῶν ῥιπτομένων· ἀντιμεθίσταται γὰρ ὁ ἀήρ· οὐ μὴν διὰ ταύτην ἡ κίνησις· καὶ γὰρ βαδιζόντων ἀντιπερίστασις, ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο βαδίζομεν ἁπλῆ τέ ἐστι μετάστασις καὶ μεταχώρησις τῶν τόπων. δραστικὸν δὲ οὐδὲν οὔτε κινητικὸν ἡ ἀντιπερίστασις ἔχει· οὔτε γὰρ στενοχωρεῖται ἀντιμεθιστάμενος ἀήρ, ὥστε βιάζεσθαι καὶ προσωθεῖν· οὐδὲ γὰρ γίνεται πλείων ἔτι κατὰ τὴν ἀντιπερίστασιν ἅμα τε γὰρ τὸ ῥιφθὲν ἀπωθεῖται ὑπὸ τοῦ ῥίψαντος εἰς τὸ πρόσθεν καὶ ἀντιπεριίσταται ὁ ἀὴρ εἰς τὸ ὄπισθεν. τί οὖν αἴτιον τῆς μετὰ ταῦτα προόδου; φανερὸν δέ, ὅτι μηδὲ συνεχὴς ἡ τοιαύτη κίνησις· οὐδὲ γὰρ ἓν τὸ κινοῦν, ἀλλ' ἐχόμενα ἀλλήλων. ἀλλ' οὐδ' ὁμαλής· οὐ γὰρ ὁμοίως | φέρεται, ἐγγύς τε καὶ πόρρω τῆς ἀρχῆς. 449
εἰ τοίνυν ὡς ἐπὶ τῶν ῥιπτουμένων τὴν κίνησίν τις λέγει γίνεσθαι εἴτε ὡς ἐπὶ τῶν ὠθούντων τε καὶ ἑλκόντων, οὐ συνεχὴς οὐδ' ὁμαλὴς οὕτω γινομένη κίνησις· ἐπὶ μὲν τῶν ῥιπτουμένων, ὅτι ἄλλο καὶ ἄλλο τὸ κινοῦν, ἐπὶ δὲ τῶν ὠθούντων τε καὶ ἑλκόντων, ὅτι εἰ καὶ ἓν τὸ κινοῦν, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ὦσιν ἢ ἕλξιν ἀρχή τις γίνεται ἀναπαυομένου τοῦ ἕλκοντος καὶ ὠθοῦντος· οὐ γὰρ ἄπονον τὸ οὕτως κινοῦν. δῆλον οὖν ὅτι ἀμερὲς τὸ πρῶτον κινοῦν, εἴπερ μὴ τῷ κινεῖσθαι κινεῖ μηδὲ συμβάλλει, ἀλλ' ἀεί τε δύναται κινεῖν (ἄπονον γὰρ τὸ οὕτως κινεῖν) καὶ ὁμαλὴς αὕτη κίνησις μόνη. οὐ γὰρ ἔχει μεταβολὴν τὸ κινοῦν οὐδεμίαν, δεῖ δὲ οὔτε τὸ κινούμενον πρὸς

3 τοῦτο πρόεισιν κτλ.] cf. Simpl. 1346,18 sqq. κατ' ὀλίγον CSL, Simpl. 1349,1: μετ' ὀλίγον M: πρὸς ὀλίγον Alexander apud Simpl. 1347,6 7 ῥίπτοντος MC (malim ῥιπτοῦντος): ῥίψαντος SL 11 τοῦ πυρὸς] τούτου . . . (cum III litt. lacuna) C 12 θερμόν] IV vel V litt. lac. C τῷ θερμαίνειν C 13 λέγειν ἢ M (ν et ἢ in ras. VI fere litt.) 14 παρὰ CSL: περὶ M ῥιπτουμένων Spengel (cf. v. 7) μεθίσταται C 15 ταύτην MC: ταῦτα SL; an ταῦτ' ἦν ? 18 βιάζεσθαι] βαδίζεσθαι L 19 ῥιφὲν C[1] 19. 20 ἀποθεῖται L 24 ὡς] ὥσπερ L λέγει MC: λέγοι SL_2, Spengel e coni.: λέγῃ L_1a 26 μὲν] μὲν οὖν C 29 κινοῦν] κινεῖν Spengel 30 συμβάλλει MCS (ut I Aristot. 267b2): συμμεταβάλλει L (et EFHK Aristot.) ἀεί τε scripsi sec. EIK Aristot. 267b3: ἀεὶ τὸ $MCSL_1$: ἀεὶ L_2a et FH Aristot. 31 ἄπονον—κινεῖν om. C 32 τὸ κινοῦν οὐδεμίαν] sic EK Aristot. 267b5: οὐδεμίαν τὸ κινοῦν FHI δὲ—κινούμενον] γὰρ C

ἐκεῖνο ἔχειν μεταβολήν, ἵνα ὁμοία ἡ κίνησις ᾖ. ἀνάγκη δὲ ἢ ἐν 449
μέσῳ ἢ ἐν κύκλῳ εἶναι· τοιαῦται γὰρ αἱ ἀρχαί, ἀλλὰ τάχιστα κινεῖται τὰ ἐγγύτατα τοῦ κινοῦντος, τοιαύτη δὲ ἡ τοῦ ὅλου κίνησις· ἐκεῖ ἄρα τὸ κινοῦν.

---

1 ἐκεῖνο CS et EHK Aristot. 267^{b}5: ἐκείνου M et FI Aristot.: ἐκεί^{ν} L: ἐκείνην a   ante μεταβολήν add. τὴν C   δὲ] sic FI Aristot. 267^{b}6: δὴ EHK   quae apud Aristotelem post κινοῦν (267^{b}9) usque ad finem operis leguntur, praetermisit Themistius

INDICES

I INDEX VERBORUM

Verba asterisco notata desiderantur in lexicis

Ἀβασανίστως παραδέχεσθαι 163,8
ἀγαθόν, τό (coni. τὸ εὖ) 33,2
ἄγαν παρὰ τὴν δόξαν 95,29
ἄγαλμα 54,20
ἀγαπᾶν (ἠγάπησεν Ἐπίκουρος τὸν λόγον) 100,8 ἀγαπητόν 233,21
ἀγγεῖον (opp. οἶνος) 109,30 pl. 112,20 166,12
ἄγειν τι εἰς ἀριθμόν 14,26
ἄγκυρα (ἄγγυρα codd.) 132,21. (δεκατάλαντος) 23
ἄγνοια 102,9 113,2
ἀγνοεῖν c. acc. c. inf. 48,9 c. acc. 133,31
ἄγνωστος. τὸ ἀγνωστότερον 76,5
ἀγράμματος (opp. γραμματικός) 25,17 τὸ ἀγράμματον 23,24 24,23 169,28
ἀγρυπνία συνεχής 144,1
ἀγών 92,15 140,18
ἀδάμας 18,26
ἄδηλος (ἡ διαφορὰ οὐκ ἀ.) 103,11
ἀδιαλείπτως 60,18
ἀδιάρθρωτος (φαντασία) 2,17
ἀδιάστατος (σημεῖον) 97,31
ἀδιάφορος 122,23
ἀδιεξίτητος (opp. ὡρισμένος) 5,5 (coni. ἀτελεύτητος) 186,26
ἀδύνατος 168,4
ἀηδών 18,29
ἀήρ (πῦρ) 85,22 (ὕδωρ) 104,24 (τόπος) 112,8 γῆ, πῦρ, ὕδωρ, ἀήρ (περιέχουσιν ἄλληλα) 122,7 (φυσικὰ σώματα) 102,11 (ἄψυχα) 213,15
ἀθλεῖν μάτην πρός τι 144,26
ἀθλοθέτης 146,1
ἀθροίζομαι ἔκ τινος 206,15
ἀθροισμός 208,22
ἀθρόος (opp. μεμερισμένος) 208,5 (opp. κεχωρισμένος) 123,20 (ἀήρ) 129,24 ἀ. μεταβολή 75,12 192,3 ἀθρόον (adv.?) 81,17 τὸ ἀθρόον 208,16 ἀθρόως (def.) 197,3. 7
ἀΐδιος (κίνησις ἐν χρόνῳ) 155,24
ἀϊδιότης τοῦ χρόνου 211,30
αἰθέριος (σῶμα) 41,7 68,2
αἷμα (ἐν σαρκί) 16,19 (τὸ περὶ καρδίαν) 66,17
αἰσθάνεσθαι (τῶν μελῶν) 1,10
αἴσθησις (αἴσθησιν λαμβάνω τινός) 144,7 192,8
αἰσθητός. αἰσθητά 2,6 79,25
αἰσχρότης 33,26
αἰσχύνεσθαι c. inf. 184,9
αἰτεῖν in demonstrando 97,25 αἰτήσεται τὸ ζητούμενον 3,16
αἰτία. εὔλογον αἰτίαν ἔχειν 129,19
αἰτιᾶν 48,19 med. 49,8 c. gen. 49,30 123,18
αἰτιατά (opp. αἴτια) 46,19. 24 47,10
αἴτιος c. gen. 47,8 115,11 c. dat. 47,9? 115,11 τὸ πρῶτον αἴτιον 33,10 210,1 αἴτια (= ἀρχαί) 28,11 29,1 οἱ παλαιοί, ὅσοι περὶ αἰτίων ἐφιλοσόφησαν 48,4
αἰωρεῖσθαι 51,11
ἀκαρής 233,21
ἀκίνητος (ἀρχή) 3,7 17,28 (τάξις) 49,28
ἀκμὴ καὶ παρακμή 159,16
ἀκοή 1,10 155,32
ἀκολουθεῖν 78,24 (ὁ χρόνος ἀ. τῇ κινήσει)

145,12 (ἀ. ταῖς κοιναῖς ἐννοίαις) 115,15 τοῦτο ἀκολουθεῖ τοῖς .. τιθεμένοις 128,27
ἀκολούθησις 65,24
ἀκολουθία (τοῦ συμπεράσματος) 8,7 (κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκ.) 102,3 v. ἀνάγκη
ἀκόλουθος. ἀκόλουθον ἦν ἐπιδεικνύναι τῷ φυσικῷ 3,28
ἀκόντιον 48,21
ἀκούειν (ἄκουε) 28,17
ἀκουστός (ψόφος) 71,22
ἀκριβείας ἕνεκεν 45,13
ἀκριβής. ἀκριβῶς (ταὐτὸν ἀ.) 33,18 (τὰ αὐτὰ πάντα) 78,24 95,3 τὸ ἀ. νῦν 157, 32 ἀκριβέστερον 173,7
ἀκριβολογεῖσθαι 197,22 ἠκριβολογήσθω (sic pro ἠκριβολογείσθω emend.) 160,5
ἄκρος. τὰ ἄκρα 167,22 (ἄ. δὲ λέγω τὰ πέρατα) 173,25
ἀκτίς 192,6
ἄκων (Ἐμπεδοκλῆς ἄ. περιπίπτει τῷ ὀνόματι) 49,6
ἀλγηδών 144,17
ἀλεῖν 165,15
ἀληθεύειν. τὰ ἐφεξῆς ἀληθεύσεται 105,27
ἀληθής. πρᾶγμα παράδοξον μέν, ἀληθέστατον δέ 190,28 οὐκ .. ἀληθῶς ἐπιστήμων 40,26 τὸ ἀληθὲς 17,12
ἀληθινός. ἀληθινὴ ἡ πρόνοια 33,12
ἄληπτος (opp. ληπτός) 195,22
ἁλιεύς 132,19
ἅλις. τούτων μὲν οὖν ἅ. sim. 110,22 208,11
ἁλίσκεσθαι (opp. ἀποφυγγάνειν) 12,23 (ἑάλω Ἴλιον) 163,29
ἄλογος 114,9 τὸ ἄλογον (τῆς γενέσεως) 49, 22 (τὸ ἄ. καὶ ἀναίτιον) 212,19 v. ἄτακτος οὐκ ἀλόγως 163,27
ἀλκυών 61,8
ἀλλά post μέν 1,6 post εἰ 134,11 ἀλλ' οὖν post εἰ καί 199,29
ἀλλόκοτος. ἀσαφὴς καὶ ἀ. 142,9
ἅλλεσθαι. πηδώντων ἢ ἀλλομένων τῶν ζῴων 217,18
ἀλλοίωσις v. κίνησις
ἄλλος (c. gen.) 208,3 de philosophis: ἄλλοι τινές 81,20 ἀ. πολλοί 123, 17 οἱ ἄ. 125,21. 22 — ἄλλως 161,16 166,25 ἄλλως μέν — ἄλλως δέ 106,21. 22
ἀλλότριος. ὁ λόγος .. φιλοσόφῳ οὐκ ἀ. 4,19
ἅλως 59,15
ἅμα (adi.) 109,28 (τινί) 142,2 160,28 (τὰ ἅμα) 162,20
ἀμαθής (ἀμαθεῖς παντελῶς) 80,20
ἅμαξα (opp. ἅρμα) 185,6 (opp. ἀπήνη δημοσία) 185,15
ἁμαρτάνειν κουφότερα 17,25
ἀμβλύνειν pass. 70,20
ἀμβλύτης (τοῦ σχήματος) 133,7
ἀμείβειν (τὸν τόπον) 119,19
ἀμέλει 82,16 202,3
ἀμέλεια. ἀπὸ ἀμελείας 30,14
ἀμελεῖν (τοῦ σκέμματος) 102,14
ἀμερής 180,3 (ἀ. καὶ ἕν) 194,2 τὸ ἀμερές 6,5 141,18
ἀμετάβλητος 32,11
ἀμήχανος 8,22 πρᾶγμα τῶν πάντων ἀμηχανώτατον 91,12
ἄμικτος (ἀρχαί) 16,29
ἁμιλλᾶσθαι (οἱ ἁμιλλώμενοι ἵπποι) 173,3
ἀμοιρεῖν 121,4 226,22
ἀμορφία 25,12
ἄμορφος καὶ ἀνείδεος 26,21
ἀμόρφωτος (χαλκός) 25,13 (ἀνείδεος) 37, 25
ἀμουσία 28,8
ἄμουσος (= μὴ μουσικός) 23,23 sqq.
ἀμφιεννύναι (ἡ φύσις τὰ σπέρματα ξύλοις) 61,13
ἀμφισβητήσιμος 142,8
ἀμφισβήτησις (ἔχει τινὰς ἀμφισβητήσεις) 59,6 (ἄνευ πάσης ἀμφισβητήσεως) 234,7
ἀμφορεύς (opp. οἶνος) 33,31 (ἀ. τοῦ οἴνου expl.) 109,8 (coni. πλίνθος) 116,19 206,1
ἀμφότερος (e coni.; ἀμφοῖν vel αὐτοῖν codd.) 6,19
ἀμωσγέπως 205,24
ἄν. opt. sine ἄν 96,7 (MW) 101,11 172,28 177,22 195,1 ἄν cum coniunct. in enuntiatis primariis (corr.) 50,6 114,19 120,32 173,30 226,3 ἄν c. opt. sequente indicativo fut. 21,1 195,1 200,7. 8 ἄν c. indic. fut. 14,25 78,26 (e coni.) 122,14 181,15 ἄν c. indic. praes. 136,9 (corr.) 188,26 ἄν c. opt. in enuntiatis secundariis 33,22 143,26 188,26(?) 205, 24 ἄν c. inf. 8,10 18,32 189,25 207,14 indic. imperf. sine ἄν 73,5 al. coniunct. in enunt. relat. sine ἄν 131,5 ἄν bis positum 71,2 (e coni.) 102,20 (S) 227,27 τί ἂν λέγωμεν; 128,23 v. ἐάν, κἄν
ἀνὰ μέρος 217,2
ἀναβάλλειν. ἀναβεβλήσθω 130,28
ἀναβοᾶν 144,19

ἀνάγειν εἴς τι 48,9 104,13
ἀναγκάζειν. ὁ πρότερος λόγος ἐναντίωσιν εἶναι δεῖν . . ἀναγκάζει 21,31
ἀναγκαῖος. ὅρα ἐκ τοῦ λόγου τὸ ἀναγκαῖον 21,23 πῶς οὐκ ἀναγκαῖον θησόμεθα . . ποιεῖν 152,15
ἀνάγκη (τῆς ἀποδείξεως) 134,24 (τῆς ἀκολουθίας) 183,8 (ἡ ἐκ τοῦ συλλογισμοῦ ἀνάγκη) 229,17 in libris saepe per compendium ἀν scriptum; cf. 227,14
ἀναδέχεσθαι ἄτοπα, ἀπορίας sim. 77,8 109, 27 117,26 182,3 τὸ πάθος sim. 125,29 205,21
ἀναζωγραφεῖν 114,11
ἀναθυμίασις (λιθουμένη) 166,22
ἀναιρεῖν (opp. κρατύνειν) 48,8 123,11 *interficere* 48,14 54,23
ἀναισθήτως 158,24
ἀναίτιος v. ἄλογος
ἀνακάμπτειν 42,29 (πάλιν καὶ πάλιν) 213, 26 230,14
ἀνάκαμψις 229,12
ἀνακεῖσθαι: ταῦτα ἀνακείσθω νῦν 29,20
ἀνακουφίζειν (ὁ μοχλὸς τὴν πέτραν) 218,16
ἀνακρούεσθαι 130,25
ἀνακύπτειν. τὸ παρὰ μικρὸν ἐνταῦθα ἀνακύπτει 207,33
ἀναλαμβάνειν 2,25 134,24 πάλιν ἀ. 26, 8 74,24 μικρὸν ἄνωθεν 25,34 150,11
ἀναλέγεσθαι (ἐκ τῶν ἐξηγήσεων) 132,7
ἀναλίσκειν 16,8 93,17 (ἀνάλωσα) 144,7
ἀναλογία (ἔχειν τὴν ἀ.) 207,13
ἀνάλογος. ἀνάλογον ἔχειν πρός τι 20,25
ἀναλύειν abs. (ἀπό τινος ἐπί τι) 1,19
ἀναλυτικός v. Ind. II
ἀναμένειν (πῶς . ., ἀ.) 50,21
ἀναμιμνήσκεσθαι (ὡς) 49,5 (ποίαν) 74, 10 (ὅσα) 115,14
ἀναμφιλέκτως 112,6
ἀνάπαλιν (ἡ πορεία) 1,18 22,20 (ἀ. ἔχειν) 65,16 178,24 (τὸ ἀνάπαλιν) 205,10
ἀναπνεῖν 222,19
ἀνάπτειν 49,16
ἀναρίθμητος 184,13
ἀναρμοστία (opp. ἁρμονία) 19,23
ἀναστρέφειν 56,13
ἀνατέλλειν (opp. δύεσθαι) 50,11
ἀνατιθέναι med. (νῦν δὲ ἀναθεμένοις τοῦτο) 50,22
ἀνατρέπειν (τοῦτο . . ἑαυτὸ ἀνατρέπει) 92,21
ἀναφαίνεσθαι 28,24 (opp. ὑπέξειμι) 51,8 c. adi. 141,26 189,1
ἀναφέρειν 189,1 (τὴν ἀνενεχθεῖσαν ἀτμίδα L 59,16; v. ἀνάγειν)
ἀναφορὰ τῆς θεωρίας 40,18 (διαφορά mell.)
ἀνείδεος v. ἄμορφος et ἀμόρφωτος
ἀνεμπόδιστος (προϊοῦσα κίνησις) 42,26
ἀνενέργητος 78,6
ἀνεπίδεκτος (c. gen.) 223,16
ἀνεπίλειπτος 81,27 (ἀνεπίληπτος var.)
ἀνεπινόητος 171,4
ἀνέρχεσθαι (ἐπὶ τὸ στέγος) 103,12
ἀνέχειν. οἱ τῶν ποταμῶν ἀνέχοντες λίθοι 119,10 ἀνέχεσθαί τινος c. partic. 43,18 pass. (*fulciri*) 51,5
ἀνήρ Parmenides 9,26 et (add. παλαιός) 10,7 pl. Parmenides et Melissus 4,10 Democritus aliique 49,17
ἀνήνυτος. ἀνήνυτα μοχθῶν 17,8
ἀνθρώπειος (πράγματα) 233,9
ἄνθρωπος 7,31 18,25 44,19 (57,7 codd.) 175,6 def. 2,22 def. Stoica (cf. Arr. Epict. II, 9,2) vel Pythagorica (cf. Aristot. fragm. 187 et Doxogr. Gr. 282a27) 57,19
ἀνίεσθαι (opp. ἐπιτείνειν) 139,15
ἄνισος 137,17 (ὄγκοι)
ἀνισοταχής (κίνησις) 130,20 ἀνισοταχῶς 133,11
ἀνόητος (νοῦς Anaxagorae) 17,5
ἀνομοιοειδής (sic, non ἀνομοειδής libri mell. semper) 87,30 176,7 saep.
ἀνομοιομερής 5,21 84,8
ἀντακολουθεῖν 150,29
ἀντανισοῦν 85,27 pass. 137,21
ἀντεισέρχεσθαι 113,26
ἀντεξετάζειν (τινὰ ἀλλήλοις) 53,20
ἀντεστραμμένως 93,14
ἀντιβαίνειν 89,20
ἀντιδιαστολή 34,7
ἀντιδιδόναι (ἴσα) 74,33
ἀντίθεσις (τὰ περὶ τὰς ἀντιθέσεις) 177,18
ἀντικείμενος (opp. ἐναντίος) 227,22
ἀντικινεῖσθαι 70,26 74,30
ἄντικρυς 162,8 c. gen. 4,13 12,11 c. acc. c. inf. 12,27
ἀντιλαμβάνεσθαι 2,7
ἀντιλέγειν (πρός τι) 123,2 (πρὸς ἔπος) 124,23
ἀντιλύπησις 66,17
ἀντιμεθίστασθαι (ἀλλήλοις) 102,20

ἀντιμετάστασις (τῶν σωμάτων) 118,19
ἀντιπάσχειν 74,30 (75,1 L)
ἀντιπεριίστασθαι (εἰς τὸ ὄπισθεν) 235,20
ἀντιπερίστασις 121,24 235,13
ἀντιποιεῖν (opp. πάσχειν) 74,33
ἀντιστρέφειν 6,24 (τὸ ἀντιστρέφον) 15,4 ἡ τάξις ἀντέστραπται 65,10 v. ἀντεστραμμένως
ἀντιστροφή (οὐχ ὑγιής) 9,15 102,9
ἀντίστροφος 95,23
(ἀντιταχής pro ἀνισοταχής L 130,20)
ἀντιτιθέναι (abs. πρός τι) 192,10
ἀντιτυπία 97,30 130,9
ἀντίφασις 6,13 12,7 19,22 31,11 203,10
ἀνυπόστατος (φωνή) 124,27
ἀνύειν (πλέον οὐδέν) 125,4 (σταδίους) 185, 10
ἀνωτάτω. ἡ ἀ. (φύσις) 37,27
ἄνωθεν v. ἀναλαμβάνειν, ἄρχεσθαι
ἀνωμαλής 176,26 ἀνώμαλος 176,24 233, 11
ἄξιος (ἥττονος ἄ. κατηγορίας) 49,12
ἀξιοῦν c. acc. c. inf. 115,18
ἀξιώματα 8,8
ἄξων 201,20
ἀόργητος 172,16
ἀόριστος 15,30 47,26 (οὐδὲν ἀόριστον οὐδὲ ἄτακτον) 49,18
ἀπάγειν (ὡς εἰς ἀδύνατον) 104,19
ἀπαλλάττειν (οὐδὲν εὐπορώτερον ἀ. ὁ λόγος) 77,30 ἀπηλλάχθαι c. partic. 166,8
ἀπαντᾶν. ἀπαντᾷ ἄπορον ἔκ τινος 5,28. 31 sim. (ἄτοπον) 104,14 141,21 τὸ τέλος τὸ ἀπαντῆσαν 55,3
ἀπαριθμεῖσθαι 109,21
ἀπαρτίζειν 187,29
ἀπάτη. τὸ αἴτιον τῆς ἀπάτης 118,16
ἀπαυδᾶν 101,13
ἀπεικότως (οὐκ ἀ.) 31,27
ἀπειλεῖν (c. acc. c. inf.) 87,2
(ἀπεῖναι 205,9 libri)
ἀπιέναι 137,11 (ἀπόντος libri) 205,9 225,4
ἀπειράκις. ἄπειρος 16,28
ἄπειρος. ἄ. βάθος τοῦ πελάγους 83,4 οὐρανοί 49,14 πολλὰ καὶ ἄ. αἴτια 52,5 ἄπειρον 10,33 (opp. ἀριθμός) 84,13 def. 84,14 ἡ ἐπ' ἄπειρον τομή 4,7 ἀπείρως ἔχειν τινός 142,12
ἀπέραντος 16,22
ἀπεργάζεσθαι (c. dupl. acc.) 137,31
ἀπέρχεσθαι (ἔκ τινος) 228,18
ἀπέχειν (τοσοῦτόν τινος, ὥστε κτλ.) 142,6
ἀπήνη δημοσία 185,15
ἀπιθάνως ψεύδεσθαι 127,3
ἁπλοῦς: ἁπλούστερον 170,1 τὰ κατὰ τὴν οὐσίαν ἁπλούστερα 1,17 ἁπλῶς in fine enumerationis 132,19 saepe τὸ ἁπλῶς μὴ ὄν def. 169,4 ἡ ἁπλῶς ἐνέργεια 75, 14 ἁπλούστερον adv. 141,19
ἀπό pro ὑπό 30,14 233,8 v. γνώριμος
ἀποβαίνειν 56,3
ἀποβάλλειν (χρῶμα) 230,30
ἀπόβλητος 31,21
ἀπογίνεσθαι (opp. προσγίνεσθαι) 170,28 (opp. γίνεσθαι) 228,17
ἀπογινώσκειν 88,7
ἀπογυμνοῦσθαί τινος 26,8
ἀποδεικνύναι ἀδύνατόν τι 91,8 182,24 abs. περί τινος 203,13 v. ἐπιδεικνύναι
ἀποδεικτικὸς λόγος 2,15 ἀποδεικτικῶς 132,4
ἀπόδειξις (ἡ κυρίως ἀ.) 2,2 (μετὰ ἀποδείξεως) 1,12 (ἀπόδειξιν λέγειν πρός τινα) 4,2 (χρεία ἀποδείξεως) 37,14 (γραμμικαὶ ἀποδείξεις) 98,18 (ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποδείξεως) 134,24
ἀποδέχεσθαι (δόξαν) 32,13
ἀποδημία 47,20
ἀποδιδράσκειν (in disputando) 49,32
ἀποδιδόναι (ἀριθμόν τινι) 12,24 (τὸ ἔργον ἑαυτοῦ εὖ) 43,19 (ὁρισμόν) 168,28 (ἀ., πῶς) 117,28 pass. (ἡ ἐνέργεια συνεχής) 175,34 v. εὐσχήμων
ἀποθνήσκειν 57,19 230,2
ἄποιος 26,27
ἀποκλίνειν (εἴς τι) 84,23
ἀποκνεῖν 101,13 102,19
ἀποκρίνεσθαι i. qu. ἐκκρίνεσθαι 16,8 *respondere* 57,10
ἀπόκρισις i. qu. ἔκκρισις 49,7
ἀπολαμβάνειν (τὴν οἰκείαν χώραν) 51,11
ἀπολαύειν (τί τινος) 128,16 224,23
ἀπολείπειν (ποιότητα ἐν σημείῳ) 6,4 (opp. σπεύδω λαβεῖν) 39,29 193,23 med. (πόρρω τινός) 207,18
ἀπολήγειν (εἴς τι) 81,18
ἀπομηκύνειν 46,22
ἄπονος 235,29
ἀποξεῖν 63,2
ἀπόπληκτος (οὔ τι ἀποπληκτότερον) 6,3 (οὐχ οὕτως ἀ. ἦν Παρμενίδης) 9,30
ἀποπληροῦν χώραν τινός 29,11

ἀπορεῖν (ὅτι) 75,8 (οὐκ ἀ.) 79,7 (ἀ. τι πρός τι) 161,28 (οὐκ ἀ. ἀποκρίνασθαι) 194,12 ἀπορεῖται, πῶς 234,13
ἀπορία (λύειν ἀ.) 30,3 (μετατιθέναι, οὐ λύειν) 234,17 (ἡ Ζήνωνος) 110,23 (αἱ ἐκ τῶν ἐσχάτων ἀ.) 182,3
ἄπορος. ἄπορον 5,28. 31 127,26 (ἕτερον ἀπορώτερον) 125,8
ἀποσεμνύνειν (τὶ ὥς τι) 48,3 (τὸν τόπον) 104,9
ἀπόστασις (ἀπὸ μέσου πανταχόθεν ἴση ἀ.) 233,2
ἀποτέλεσμα. pl. (opp. ἔργα) 76,26
ἀποτέμνεσθαι 148,6
ἀποτίθεσθαι v. κόμη
ἀπουσία (τοῦ εἴδους) 29,12 170,2
ἀποφαντικὸς λόγος (coni. πρότασις) 7,2
ἀπόφασις opp. κατάφασις 6,15 167,29 sqq. 169,2 (αἱ προτάσεις) 9,13
ἀποφεύγειν (στιγμήν) 125,8
ἀποφυγγάνειν (τὸ ἄτοπον) 12,23
ἀποχρῆναι (εἴς τι, ὅτι) 197,24
ἀποχρώντως 74,23 81,22
ἀπροσδοκήτως 158,22
ἅπτειν. ἅπτεται τὸ ἱμάτιον 165,11 ἅπτεσθαί τινος 22,3 26,10 32,1 82,22
ἁπτός 71,22
ἀπωθεῖν 235,19
ἄρα 196,12 in apodosi (ἄρα . . καὶ . . ἄρα) 74,4 100,2 οὐδὲ κινηθήσεται ἄρα 131,19
ἆρα δέ 194,20 διδαξάτωσαν ἡμᾶς, ἆρ' 137,3
ἀραιοῦσθαι 53,16 (τὴν κεφαλήν) opp. πιλεῖσθαι 135,13 137,30
ἀράχνη 61,4
ἀργός 200,27
ἄργυρος. ἀργύρου σφαῖρα 130,27
ἀριθμεῖν v. ἀριθμός
ἀριθμητικός 19,4 ἀριθμητική 3,14
ἀριθμός (Pythagoreorum) 79,25 (def.) 84,13 μέτρον 113,7 163,4 (ὁ ἐκ τῶν μονάδων, opp. ὁ ἀριθμούμενος) 148,30 μοναδικός 152,9 154,18 161,19 κατ' ἀριθμόν 138,6
ἀριστερός (opp. δεξιός) 18,4 (τὰ ἀριστερά) 75,16
ἀρκεῖν (τινι πρός τι) 159,8 ἀρκείτω ταῦτα, ὅτι (περὶ ὕλης) 34,4 227,30
ἅρμα 185,6 v. ἅμαξα. ὁ ἥλιος ὁ τὸ πτηνὸν ἅ. ἐλαύνων 185,29
ἁρμόζειν. ὁ λόγος ἁρμόζει πρὸς τοὺς ποιοῦντας κτλ. 128,6 sim. (ἐπί τι) 79,9 ἁρμόζει λέγειν sim. 19,9 λίθοι ἁρμόζονται 60,26
ἁρμονία v. ἀναρμοστία
ἀρνεῖσθαι (ἃ 'Αναξαγόρας ἀγνοεῖν οὐκ ἀ.) 14,27
ἄροτρον 64,5
ἄρρεν (opp. θῆλυ) 2,19
ἀρτᾶσθαι (δόγμα ἤρτηται ἐξ . . αἰτίας) 113, 12
ἄρτι v. παύομαι; τὰ ἄρτι (opp. τὰ παλαιά) 142,2
ἄρτιος. τὸ ἄ. (opp. τὸ περιττόν) 11,14 ἀρτίως (εἰρημένον) 142,9
ἄρτος 225,22
ἀρχαῖος. οἱ ἀρχαῖοι 22,4 123,21
ἀρχή (opp. οὐκ ἀρχή) 18,9 (ἡ κυρίως ἀ.) 29,1 (ἡ ταῦτα δημιουργοῦσα ἀ.) 44, 20 pl. (φύσεως) 1,6 (ἀρχαὶ τῶν ἀρχῶν) 1,13 (ὄντα ἐνόμιζον τὰς ἀρχὰς οἱ πάλαι φιλοσοφήσαντες) 3,4 (αἱ εἰλικρινεῖς καὶ πρῶται ἀ.) 17,3 ἀρχὴ οἰκειοτάτη 82,29 ἄλλην ἀρχὴν ποιησάμενοι sim. 35,2 105,22 217,4
ἀρχιτεκτονικός (τέχνη) 43,11
ἄρχειν (τῶν Ἑλλήνων) 57,16 — ἄρχεσθαι (τοῦ λόγου ἀπό τινος) 2,3 sim. 141,30 (μικρὸν ἄνωθεν) 18,23 (ἔνθεν) 76,19 (opp. πληρῶσαι) 147,11 (c. inf.) 194, 26 ἀρχόμενοι *in initio operis* 215,11 ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς 217,4
ἀσαφής (καὶ ἀλλόκοτος) 142,9 ἀσαφῶς 132,6
ἄσιτος (διάγειν) 144,14
ἀσκίον 114,1
ἄσταχυς 49,26
ἀστρολόγος 40,21
ἄστρον (ἡ τῶν ἄ. χορεία) 49,18. 27 119,29 175,6
ἀσύγχυτος 113,31 114,5
ἀσύμβλητος 137,15
(ἀσύναπτος 95,9 L)
ἀσύνετος (λίαν ἀσύνετα λέγειν) 59,29
ἀσύνθετος 19,31 95,9
ἀσχημάτιστος (opp. ἐσχηματισμένος) 19, 31 25,14
ἀσχολία 219,6
ἀσώματος (ἀριθμός) 79,24 τὸ ἀ. 37,2
ἄτακτος (opp. τεταγμένον) 19,30 49,18 (κίνησις) 143,3 τὸ ἄτακτον (coni. τὸ ἄλογον) 49,22 212,36
ἀτελεύτητος (χρόνος) 140,13
ἀτελής opp. τέλειος 176,21 222,8 opp. τελειωθείς 226,13

ἀτενίζειν 33,1
ἀτερμάτιστος (καὶ ἀόριστος) 80,6
ἀτιμάζειν (οὐκ ἀτιμαστέον τὸ ποιητικὸν φῦλον) 103,27
ἀτμίς 59,16
ἄτομος (ἓν καὶ ἄ.) 174,22 ἡ ἄ. 2,31 89,8
ἀτοπία 104,26 132,9 184,14
ἄτοπος (5,28 L) (τὰ Ἀναξιμάνδρου ἄτοπα) 87,17 sim. 190,19 οὐδὲν ἄτοπον c. acc. c. inf. 229,25 τὸ πάντων ἀτοπώτατον 104,14 εἰ . ., παραπλήσιον ἄτοπον 131,25 sim. 131,27 ἕτερον ἀτοπώτερον 131,33
ἀτυχία (cf. adn.) 54,1. 2
αὖ (τε αὖ) 1,10 (καὶ γὰρ αὖ καὶ) 39,3 68,13 (αὖ πάλιν) 69,30 saep. — emend. 32,5. 19
αὐγή 197,7
αὖθις (καὶ πρός γε αὖθις) 16,21 46,23 197,8 διαλείπειν καὶ αὖθις μὴ δ. sim. 137,10 139,14
αὐλητής (γλῶσσαι αὐλητῶν; num αὐλῶν?) 133,24
ἄυλος: ἄυλον εἶδος 33,14 67,20
αὔξειν intr. 148,21 161,7
αὔξησις def. 127,2
αὐτάρκης (πρός τι) 22,23 (opp. ἐνδεής) 33,13
αὐτόθεν 226,1
αὐτόματον (τὸ τῆς γενέσεως) 49,22
αὐτοόν, τό (Platonis) 9,29
αὐτός (= Aristoteles) 195,23 (κατ' αὐτὸν Ἀναξαγόραν) 15,6 (αὐτό i. qu. αὐτὸ τοῦτο?) 97,14 τὰ κατ' αὐτὸ ἀσώματα 37,2 ἀπ' αὐτοῦ εἰς αὐτὸ 203,16 τῷ αὐτῆς χρόνῳ 163,28 ταὐτόν c. dat. 32,16 *pariter* 104,8
ἀφαιρεῖσθαι 208,21 pass. c. acc. 21,2 c. gen. 35,15
ἀφαίρεσις. ἐξ ἀφαιρέσεως 98,6
ἄφεσις (τοῦ δόρατος) 48,19
ἀφή (opp. πέρας) 99,20 173,31 181,11 pl. 197,18
(ἀφθαρσία 82,22 L)
ἄφθαρτος (ἀρχαί) 16,3
ἀφθονία (πολλή τις) 7,23
ἀφθορία 82,22
ἀφιέναι βέλος 234,15 pass. 36,1 τοῦτο ἀφείσθω sim. 167,11 169,9
ἀφικνεῖσθαι εἴς τι 42,24
ἀφίστασθαι (τινός) 77,19 234,15
ἀφορίζεσθαι (μορφήν τινα) 27,9 149,4 ἀκριβέστερον ἀφοριστέον 173,8
ἄχρι (τινὸς ἢ ὥστε c. inf.) 44,1
ἀχρόνως 75,15 206,22
ἀχρωμάτιστος (φωνή) 83,16
ἄψυχος. ἄψυχα 172,4 213,14

Βαδίζειν (ἀπό τινος εἴς τι) 2,5 (διὰ κάθαρσιν) 55,24 119,11 (διὰ πλήθους) 135,17 (τοσονδί) 145,14
βάθος (τοῦ πελάγους) 83,4
βάθρον 35,5 39,26 47,1 57,17 108,15
βαθύς (ὕπνος) 144,1
βάναυσος 132,18
βαρύτης 56,20 166,20
βεβαιοῦσθαί (τι ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς) 167,14
βιάζεσθαι 129,16 c. acc. c. inf. 131,26 183,12
βλαισός 41,19
βλάπτειν 61,21
βλαστάνειν (ἔκ τινος) 49,26
βλάστημα 39,19
βοήθεια (ἐπελθεῖν τινι εἰς βοήθειαν τῷ λόγῳ) 192,13
βοηθεῖν 16,29
βόρβορος 130,23
βούλεσθαι 1,13 τοῦτο β. *id agere* 17,22 48,7 114,18 c. acc. c. inf. 122,28
βοῦς 44,19 185,11
βραδύς. ὁ βραδύτατος νοῦς (Anaxagorae) 212,25
βραδυτής 161,25
βυθίζειν τὰς ἀγκύρας 132,20
βυθός 132,25
βῶλος 87,32

Γάλα 9,18 πηγνύμενον 192,6
γάρ. οὐκ ἔχω γὰρ εἰπεῖν 168,11 *nempe, scilicet* 17,24 76,12 84,6 193,5 ὅτι γὰρ 108,25
γαστήρ (τὴν γ. διαχωρῆσαι) 55,15
γε. καὶ πρός γε αὖθις 16,21 ὥσπερ γε καὶ 35,15
γειτνίασις (πρός τι) 157,32
γελοῖος 37,11
γέλως. πολὺς ὁ γ. 6,19 ὅσος ὁ γ. (c. acc. c. inf.) 117,27

γενετή v. πήρωμα
γενικός 207,1 γενικώτερος 20,20 γενικώτατος 18,12 γενικῶς 104,20
γενναῖος. ὦ γενναῖε 8,12
γεννᾶν 18,18 ὁ γεννώμενος (sic e coni. pro γενόμενος) 57,25
γεννητικός (sic scribendum fuit) τινος 224,1
γένος τὸ ποσόν 5,5 τῷ γένει (opp. τῷ μέρει) 194,7
γεωμέτρης 40,29 97,26 pl. 57,13
γεωμετρία 3,19 41,22
γεωργική 60,14
γῆ *terra* 102,10 105,25 122,7 *tellus* 119,14
γήινος (opp. λίθινος) 35,22 (opp. πύρινος, αἰθέριος) 41,7 (βαρὺ καὶ γ. σῶμα) 51,5
γίγνεσθαι. εἰ γέγονας ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς 9,10 κατόπιν 129,21
γιγνώσκειν. γνοίης δ᾽ ἂν ἐκεῖθεν 56,15 γνωστέον 43,26 ὁ γνωσόμενος (Laur. 85, 14; ὁ γιγνωσκόμενος cett.) 1,6 τὰ γνωστά 96,7
γλεῦκος 136,5
γλυκύς 137,25
γλῶσσαι αὐλητῶν (?) ἢ σαλπίγγων 133,24
γνωρίζεσθαί τινι 160,2
γνώριμος (ἀπό τινος) 76,3 185,5 (ἔκ τινος) 186,21 (ἐπί τινος) 191,30 (ποιεῖν) 195, 23 γνωριμώτερος 36,22 75,26 150,27
γοῦν 14,22 21,8
γράμμα *littera* 1,16. 17 (pro σύγγραμμα libri corrupt. 104,21)
γραμματικός 1,8 23,20 v. ἀγράμματος
γραμματιστής 63,2
γραμμή (μία) 5,11 41,22 (ἡ μεγίστη) 98, 26 (ἐκ στιγμῶν σύγκειται) 141,21 173,32 175,9 176,4. (κεκλασμένη) 27 181,20 (στιγμὴ φέρεται καὶ ποιεῖ γρ. 191,24 pl. αἱ ἀπὸ κέντρου γρ. 59, 3 (ἐπιφάνεια) 94,20 et 104,28
γραμμικός (ἀριθμός) 80,9 (ἀποδείξεις) 98,18
γράφειν (ᾱ β̄) 63,2 145,15 147,8 pass. 103, 22 πρίν σε ἀποκρίνασθαι γέγραπται 147,18 ἡ διὰ κέντρου γραφομένη 182,32
γυμνάζεσθαι 145,10
γυμνασία. γυμνασίας χάριν 58,13
γυμνάσιον (opp. νυμφαῖον) 173,21
γυμνός. τὸ γυμνόν 169,28

Δανείζεσθαι 52,13
δέ in apodosi 4,30 7,20 22,32 127,13 150,17 (ubi falso δή scripsi) 176,21 post participium 133,10 ἔτι δέ 196,7 καὶ—δέ 65,19 149,20 193,16 οὐ χρή δέ 43,10 τὰ μόρια δέ sim. 193,2 saepe κἂν — — δέ 5,31
δεδίττεσθαί τινα 87,2
δεικνύναι 71,13 saepius v. ἐπιδεικνύναι
δεῖν (i. qu. δέον) 115,15 περαιτέρω τοῦ δέοντος 104,9 δεῖσθαί τινος πρός τι 25,25 87,8 μικροῦ δεῖν 115,21
δεῖνα ὁ 47,20
δεῖξις. τὴν δεῖξιν ποιεῖσθαι 192,11
δέκα ἵπποι, πρόβατα 162,23 τάλαντα 216,4
δεκαπλασίων 200,1
δεκάς 152,8
δεκατάλαντος ἄγκυρα 132,23 βάρος 207,16
δεκατημόριον 131,24
δεκτικός 103,17
δένδρον 27,17
δεξιός v. ἀριστερός, εὐώνυμος
δέρμα *corium* 64,13
δεσμώτης (Platonis Resp. VII, 514) 142,28
δεσπότης (τοῦ ἵππου) 55,2
δεῦρο (opp. ἐκεῖσε) 228,13
δευτέρως 219,24
δέχεσθαι 82,6 (ἔκ τινος) 104,24
δή. εἰ δὲ δή 21,10 211,16 εἰ δή τοι 84,29 μὲν δή 70,31 διὰ δὴ ταῦτα sim. 36,22 103,2 ἡ δὴ πρότερον ῥηθεῖσα sim. 69, 15 71,8 114,5 οὐ γὰρ δή 26,1 ὅτι δή 18,13 ἐν ᾧ δὴ χρόνῳ sim. 194,8. 19 ἐν ᾧ δή τινι 196,11 πῶς δή 76,28 *igitur* 30,8 v. δέ δήπου δήποτε δήπουθεν
δῆθεν 144,27
δηλαδή 160,24
δῆλος ἔκ τινος c. partic. 14,1 (ἐντεῦθεν) 106,27 δῆλον δέ 138,8
δηλονότι 25,31 saepissime. postpos. 22,16
δηλοῦν τι δι᾽ ἀδήλου 75,20 τὸ καταφάσει δηλούμενον 167,30
δημιουργεῖν. ἐκ τούτου τὰ λοιπά (de philosophia) 13,12 v. ἀρχή pass. ὑπὸ τέχνης 38,22
δημόσιος v. ἀπήνη
δήποτε. 22,30 τί δήποτε; 3,11 16,5 τί δ.; ὅτι 112,9 170,30 τί δὲ δήποτε; 114,21
δήπου in conclusionibus 3,26 15,20 91,29 162,16 170,28 185,26 203,1

δήπουθεν i. qu. δήπου 3,7 9,32 16,32 212,8
δῆτα. ἀλλὰ δ. προϋπαρχέτω 210,34
διά. βαδίζειν διὰ κάθαρσιν 55,24 ὡς διὰ πολλοῦ 208,23
διάγειν (ὀχετόν) 52,7 (ἄσιτος) 144,14 (ἐν ἀμερεῖ χρόνῳ) 185,30
διάγραμμα (τῆς συστοιχίας Pythagoreorum) 73,16 pl. (num διαγραμμισμός?) 208,23
διαδοχή 235,4
διαζῆν (e coni. pro διασῴζειν) 142,29
διαθεῖν 187,4
διαθορυβεῖν (ὁ λόγος δ. τινα) 6,26
διαιρεῖν τι 90,24 med. 12,10 pass. τινός 5,24 εἰς τὰς δόξας 3,3 εἰς δύο τρόπους 13,10 δίχα 182,26
διαίρεσις (ὡρισμένη) 217,11
διαιτᾶν. τοῦ διαιτήσοντος χρεία 91,19
διαιωνίζειν 49,28
διακόπτειν. γένεσιν 50,10 τὸ φῦμα 54,24 pass. (ἐμποδίζεσθαι καὶ δ.) 49,27
διακρίνεσθαι (τὸ φθείρεσθαι δ. ἐστί opp. τὸ γίνεσθαι συγκρίνεσθαι sec. Empedoclem) 13,35 *distingui* 150,20
διάκρισις (opp. σύγκρισις) 138,14 (διάληψις καὶ δ. καὶ ἀριθμός) 161,4
διακριτικός. χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως 9,25 84,4
διαλαμβάνεσθαι *distingui* 148,11 *dividi* 230,27
διαλέγεσθαι 11,18 τινί 51,3 (de philosophis) περί τινος 59,8 60,13 209,7
διάλειμμα 175,24
διαλείπειν 61,15 147,9 τί 172,29
διαλεκτικὸς λόγος 2,15 subst. (opp. φιλόσοφος) 3,21
διάληψις v. διάκρισις
διαλιμπάνειν c. part. 151,8 τί 173,2
διαλύειν (εἴς τι) 1,11 pass. 17,15
διαμαρτάνειν τινός 61,28
διαμαρτύρεσθαι c. acc. c. inf. 17,4
διαμάχεσθαι 121,14 ἐννοίᾳ 22,10 ἡμῖν περί τινος 211,27
διάμετρος τοῦ κόσμου 97,23 τῇ δ. δίχα τέμνεσθαι τὸν κύκλον 182,31 ἀδύνατον τὴν δ. σύμμετρον τῇ πλευρᾷ γενέσθαι 203,19
διαμιλλᾶσθαι 208,19
διανέμεσθαι 179,13
διανίστασθαι (τὰ ζῷα post somnum) 214,25
διανόημα pl. (opp. πράγματα) 100,31
διανόησις 100,24
διάνοια opp. φύσις 50,19 56,25 φανταζομένης τῆς δ. 214,23
διανύειν (ὁδὸν) 185,15 (διάστημα) 198,27
διαπορεῖν 197,5 τί 178,28 τί περί τινος 175,27 καλῶς δ., τί ἐστιν ὁ τόπος 121,22
διαπορεύεσθαι μῆκος 185,13 sim. 200,4
διαρρηγνύναι 133,29
διαρρήδην (i. qu. τῇ λέξει φανερῶς, opp. τῇ δυνάμει) 25,18 δ. λέγει τι sim. Parmenides 32,14 Aristoteles 144,29 149,11 Theophrastus 192,1
διασαλεύειν (τοῦ κόσμου τὴν ἀφθορίαν) 82,23 pass. (ναῦς ἐπὶ τῆς νεωλκίας) 216,3
διασαφεῖν (οὐδὲν περαιτέρω) 106,26
διασπᾶσθαι (ἁπανταχοῦ) 88,4 130,15 133,7 175,23
διάστασις. διαστάσεις τοῦ ἀπείρου (coni. διαφοραί) 90,29
διαστέλλεσθαι med. (τί τινος) 5,18
διαστίζειν τὸ νῦν εἰς δύο πέρατα 141,28
διασῴζειν 75,12 83,14 137,17 (142,29 libri pro διαζῆν) med. 29,6
διατείνεσθαι c. acc. c. inf. 81,20
διαφανής. τὸ κατ᾽ ἐνέργειαν διαφανές 71,20
διαφέρειν. τούτῳ τῶν . . ποιούντων τὰς γενέσεις διενηνόχαμεν 138,15 διαφέροντα εἴδη 108,4 διαφέρομαι περί τινος 49,22 διαφερόμενοι πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἀρχαῖς 80,29
διαφεύγειν ἀτοπίας 104,25
διαφθείρειν ὑπόθεσιν 229,27
διαφθορά (opp. τελείωσις) 206,7
διαφορά 80,23 (falso MW pro ἀναφορά 40,18)
διάφορος. πολὺ τὸ διάφορον c. acc. c. inf. 87,18
διαφυγγάνειν (ἀπορίας) 127,11
διαφυλάττειν 69,16
διαχεῖσθαι εἴς τι 135,13. 28
διαχωρεῖν (γαστήρ) 55,16
δίδαξις def. 78,15
διδασκαλία (λημμάτων) 50,27 (opp. πρᾶξις) 159,10
διδάσκειν τινὰ ὑπέρ τινος 49,30 δ., ὅτι 81,22 διδαξάτωσαν ἡμᾶς (πῶς) 115,29 (ἄρα) 137,2 τὸ ἐφεξῆς διδακτέον 173,10
διδόναι *praebere* ἀριθμόν 15,20 86,1 *con-*

cedere c. acc. c. inf. 32,13 120,24 170,12 195,21 δεδόσθω 10,8 88,17 ἐδόθη τὸ φάρμακον 61,23
διελέγχειν 123,12 133,24 pass. ὑφ' ἑαυτῶν 211,21
διεξαρκεῖν 225,11
διεξιέναι διάστημα 159,26
διεξίτητος 83,3
διεξοδεύεσθαι pass. 82,31
διήγησις (opp. προοίμιον) 173,17
διήκειν (γραμμήν) 184,26
διίστασθαι (ἀλλήλων) 62,23 ἐπὶ τρία 97, 30 104,14
διιέναι πάντη 124,7 τὸ διιόν 196,2
δίκτυον (χαλᾶν) 132,20 (μετεωρίζειν) 136,21
δινεῖν. τὸ δινοῦν 234,10
δίνη (Democriti) 49,14
διό 176,9 206,6
διομολογεῖν. διωμολόγηται ἡμῖν 100,13
διόπερ 25,15 53,1 176,18 177,4. 8
διόπτρα 41,26
διορθοῦσθαι ἄπορον 127,27
διορίζειν. ταῦτα διωρίσθω sim. 37,10 166,25 διορίζεσθαι med. (ὅτι) 20,10 168,16
διορισμός 7,14 201,19
διορύττειν θεμέλιον 56,25
διότι *quoniam* 31,16 διότι βαρεῖα (audi ἐστίν) 63,21 διότι . ., διὰ τοῦτο 74,20 90,8 *cur* 57,10
δίπηχυς 6,18 193,12
διπλασιάζειν 22,25
διπλασίων 131,22 διπλάσιον 75,26
δίπους 19,5
δίς 231,18
(δισημερία libri 233,21)
διττός. τὸ διττόν 68,32
δίχα τινός 10,4 112,3 v. διαιρεῖν
διχῶς 24,8
διώκειν (διώκει ἡ φύσις τὸ ἕνεκά του) 61, 11 τὸ διῶκον (opp. τὸ φεῦγον) 199,25 sim. 27
δόγμα (τοῦτο Χρυσίππῳ . . ἐν δόγμασίν ἐστιν) 104,18
δοκεῖν c. acc. c. inf. 163,27 εἰ δοκεῖ 143,27
δόξα veterum philosophorum 3,3 Parmenidis 32,13 P. et Melissi 4,10 ἡ παλαιὰ δ. 102,6 113,9 121,15 δόξαν λίαν οὖσαν ἁπλῆν καὶ ἀρχαίαν 142,17 κοινὴ δόξα 50, 15 122,32 ἡ δ. 8,25 116,10 Παρμενίδης ἐν τοῖς πρὸς δόξαν 17,29
δόρυ *hasta* 48,17 (ἑνδεκάπηχυ) 149,3
δόσις ἐπιστήμης 78,15
δραματουργεῖν (de Empedocle) 62,5
δρᾶν. ὁ δράσας 48,23
δραστικός. δραστικόν opp. κινητικόν 235,17
δραχμή (opp. δέκα τάλαντα) 216,5
δρόμος 176,14 ἵππου (opp. κίνησις ἀνθρώπου) 171,8
δρῦς 62,1
δυὰς ἀριθμοῦ ἀρχή 80,4 opp. μονάς 173,16
δύεσθαι (ἥλιος) 50,12
δύναμις (τοιόσδε κατὰ τὴν δ.) 8,27 τὸ δυνάμει def. 47,1 κινητικὴ δ. 204,4 v. ἐπαμφοτερίζειν
δύνασθαι. ἐστὶ τὸ πᾶν αὔξεσθαι δυνάμενον 97,7
δυνατός i. qu. οἷός τε 147,12 207,7
δυσειδής (opp. εὐειδής) 39,2
δυσθήρατος ἡ φύσις τοῦ τόπου 111,4
δυσχερὴς ἀτοπία 104,25 πλείω τὰ δυσχερῆ 171,3
δυσχέρεια 181,24
δυσωπεῖν (πλήθει μαρτύρων) 211,32
δωδεκαπλάσιον adv. 200,14
δωμάτιον 197,7

Ἐᾶν c. acc. c. inf. 190,5 ἵν' ἐάσω 190,24
ἐάν c. opt. M 33,23 ἄν τε . . ἄν τε 132,31
ἑβδόμη. μετὰ νουμηνίαν γε καὶ πάλιν ἑβδόμην 175,17
ἐγγίνεσθαι (ἔν τινι) 110,3 (ὑπό τινος) 205,21
ἐγγύς (opp. πόρρω) 207,3
ἐγγυτέρω (opp. πορρωτέρω) 53,13
ἐγκαλεῖν τινι 49,13
ἐγκεντρίζεσθαι (φυτά) 173,32
ἐγκεράννυσθαι. ἐγκεκρᾶσθαι 137,9 (τινί) 126,5. 30
ἐγκέφαλος 16,20
ἐγκιρνάναι τινί 137,2
ἔγκλημα 48,24
(ἐγκρίνεσθαι MWB pro ἐκκρίνεσθαι 17,1; sim. ἐγκρίσει MW 17,31)
ἐγχωρεῖν. ἐγχωρεῖ c. inf. 14,21 58,26 c. acc. c. inf. (om. εἶναι) 175,34 τοῦτο ἐπί τινος 82,9
ἐγώ Aristoteles 11,29 12,18 Them. 75,11 (ἔγωγε) 107,9 113,4 120,21 185,14 in exemplis 72,14 114,3 μοι dat. qu. v. ethicus 42,26

ἔθος. καθάπερ ἡμῖν ἔθος πολλαχοῦ λέγειν 64,30 sim. 120,26
εἰ c. coni. (cod. M) 2,7 27,25 39,19 127,11 202,23 fort. 138,5 εἰ τύχοι 69,22
εἴγε c. opt. 83,14 sine verbo 84,19 161,9 saepe (in codd. haud raro εἴτε)
εἰδέναι τι 37,12 43,28 c. partic. 16,2 περί τινος 40,24 42,9 ὅτι (ἴστω) 103,10 (ἰστέον) 207,2 ὅπως 12,18
εἰδητικὸς ἀριθμός 107,14
εἰδικός (opp. γενικός; ἰδικός WBL) 20,20
εἰδοποιὸς ἀρχή 42,13
εἶδος 2,14 τὸ πρῶτον 33,9 coni. ἡ τελειότης 39,15 opp. στάσις, μορφή 92,7 coni. μορφή 106,17 opp. πάθος 166,19 opp. στέρησις 170,1 ἓν καὶ ἄτομον 174,22 ταὐτὸν εἶ. ἔχειν 176,17 ἐν τῷ εἴδει μένειν 227,28 εἴδει, opp. θέσει e coni. (θέσει M, φύσει WSL) 173,15 v. ἄυλος
εἴκειν. εἴξας Μέλισσος τούτῳ sim. 124,3 132,32
εἰκότως 24,29 69,3 74,27 152,28 postpos. 118,30 122,13
εἰκτικός 130,12
εἰλικρινής v. ἀρχή
εἱμαρμένος. εἱμαρμένον def. 179,1
εἶναι. εἶεν 6,1 68,6 77,9 100,11 147,13 216,29 225,30 ἀλλ' ἔστω, δεδόσθω 10,8 88,16 τῶν τοιούτων τὸ εἶναι 155,22 cf. 28,12 92,16 τὸ μάλιστα ὂν 10,8 ὄν, οὐκ ὂν 201,13 τὰ ὄντα 3,3 21,2 94,13 τὸ 'ἔστι' 6,27
εἴπερ 85,16 111,10 saepissime
εἰσάγειν (παρά τι MB: πρός τι WL) 13,3 137,16
εἰσαῦθις (opp. τέως) 70,32
εἰσδέχεσθαι 123,10
εἰσκομίζειν λύχνον 197,6
εἰσπνεῖσθαι 124,18
εἰσποιεῖσθαι λόγον 100,9
εἰσρεῖν. εἰσρυεὶς ὁ ἀήρ 115,5
εἴσρυσις 113,30
εἴτε—εἴτε 2,27 4,32 22,25 εἴτε—εἴτε μή 67,16 ter 49,20 εἴτε—εἴτε—εἰ δέ 194,13 εἴγε—εἴτε 84,20
ἑκατοντάκις τοσοῦτος 86,3
ἐκβαίνειν 74,21 *in demonstrando* (ὅθεν sim.) 27,13 189,3
ἐκβάλλειν 97,26 98,27
ἐκβιάζεσθαί τι 133,29
ἔκδηλος 183,7
ἐκεῖνος. ἐκεῖνο corr. 195,14 (num εἰ ἐκεῖνο?)
ἐκεῖθεν δεῦρο (opp. ἐνθένδε ἐκεῖσε) 228,12
ἐκθερμαίνεσθαι 208,18
ἐκθλίβειν 137,3 pass. 124,13 v. καταλιμπάνειν
ἐκκαλύπτειν (ἀσαφέστερον ἔχοντα) 116,12
ἐκκρούεσθαι 230,15
ἐκλαμβάνειν οὕτως 125,2
ἐκλανθάνεσθαι τῆς ὕλης 41,18 42,15
ἔκλειψις 157,3
ἐκποδὼν γίγνεσθαι 190,12
ἐκρεῖν 113,29
ἐκτείνειν τρίχας 50,20
ἐκτοπίζεσθαι 61,29
ἐκτός *praeter* 35,17
ἐκτροπή 128,30
ἐκφεύγειν 168,24
ἐκφύειν. ἐκφυεῖσα εἰς σπιθαμὴν ἡ συκῆ 215,26
ἐκχωρεῖν (opp. ὑφίστασθαι) 25,5 (coni. ἐξίστασθαι) 30,21
ἐλαία 7,31 44,19 62,2
ἐλάχιστον 152,21
ἐλέγχειν τὸν ὅρον 75,18
ἐλέφας 15,28
ἕλκειν (coni. ὠθεῖν) 129,28 234,10
ἔλλειψις 56,19
ἕλξις (coni. ὦσις) 235,28
ἐμβάλλεσθαι (οἶνος εἰς ἀσκούς) 124,12 (ὕδωρ τῇ κύλικι) 127,22
ἐμβρόντητος 63,26
ἔμπαλιν (τινί) 179,16 τοὔμπαλιν (ἐπί τινος) 65,11 143,15
ἐμπαραλιμπάνειν τοῦτο ὡς 11,29
ἐμπεριέχειν 66,18 (νῦν τόπον δεῖν περιέχειν, ἀλλ' ἐμπεριέχεται τὸ διάστημα) 115,16 pass. 67,5 (ἔνδον τινί) 96,10 (τινί) 189,28
ἐμπεριλαμβάνεσθαι 16,12
ἐμπιμπλάναι. ἐμπέπλησται 105,16
ἐμποδίζεσθαι (coni. διακόπτεσθαι) 49,27
ἔμπροσθεν (πρόσθεν WBL; opp. ὄπισθεν) 69,27 168,35 τὰ ἔ. 151,27 220,7
ἐμφαίνεσθαι 37,23 67,6
ἐμφανής. λίαν ἐμφανῶς 178,17
ἐμφανίζειν 111,17
ἐμφερῶς ἔχειν 95,13
ἔμφυτος 35,20
ἔμψυχος. τὰ ἔμψυχα 213,16
ἐν in definitione 99,20 τὸ 'ἔν τινι' 108,6
ἐνάγειν εἴς τι 113,17
ἐναλλαγή 118,19

ἐναντιολογία 10,7
ἐναντίος def. 169,26 opp. ἀντικείμενος 227,22 ὁ λόγος τοὐναντίον περαίνει, οὗ βούλεται 48,6
ἐναντίωσις 137,25
ἐνάργεια. ἐκ τῆς ἐν. (ὁρᾶν) 78,4 (δῆλον) 163,25
ἐναργής 37,12 191,29 ἐναργῶς 104,19 133,30 216,31
ἐναρμόζειν τί τινι 9,6 44,21
ἐνάς 97,6
ἐνδεής (opp. αὐτάρκης) 33,13 (opp. τέλειος) 176,23
ἐνδεκάπηχυς v. δόρυ
ἐνδέον (coni. περιττόν) 60,8
ἐνδιδόναι (τὸ τὴν ἀρχὴν ἐνδόν) 129,18 pass. (δύναμις ἀπό τινος) 235,4 *concedere* 7, 10 163,3 τῷ λόγῳ (coni. ὑποχωρεῖν) 12,4
ἔνδον (ἔχειν τι) 56,20 ἔ. τινὸς εἶναι (opp. ἔξω) 63,9 ἡ ἔ. ἀρχή (opp. ἄλλο ἔξωθεν) 218,4
ἔνδοξος. ἡ δι' ἐνδόξων μέθοδος 3,20
ἐνδόσιμος. τὸ ἐνδόσιμον 224,14 235,6
ἐνδύεσθαι 64,11 (τινί) 181,13
ἐνεῖναι (ἔνι) 65,22 103,1 corr. 93,32 (ἓν εἶναι Diels) ἔνεστι c. inf. 127,13 137,18 194,32 c. acc. c. inf. 137,12 ἐνούσης ἡμῖν τῆς παραυξήσεως 85,28
ἐνέργεια v. ἐπίνοια ἡ κυρίως καὶ ἁπλῶς ἐνέργεια (opp. ἡ ἀτελής) 75,13
ἐνεργεῖν (τὰ ἐνεργοῦντα αἴτια; opp. τὰ ἐνεργούμενα αἰτιατά) 46,24 47,1 πρός τι 75,2 ἐ. τι 144,14
ἐνεργής (MWB pro ἐναργής) 37,12
ἔνθα (i. qu. ὅπου) 37,33
ἐνθαδί — ἐνθαδί 181,20
ἔνθεν μέν — ἔνθεν δέ 76,18
ἐνθένδε v. ἐκεῖθεν
ἐνηρεμεῖν τινι 118,2
ἐνιαυτός coni. μήν 140,13 163,18
ἐνίστασθαι πρός τι 123,8 213,17 τὸ ἐνεστώς (opp. παρῳχημένον) 184,21
ἐννοεῖν 143,27
ἔννοια (περί τινος) 22,9 αἱ κοιναὶ ἔννοιαι 111,6 αἱ πρῶται ἔ. 111,30 παρὰ τὰς ἐννοίας 195,9
ἑνοῦσθαι 5,15 (πρός τι) 114,4 176,18 ἡνωμένος 9,19 (coni. συμπεφυκός) 122,11
ἐνόχλησις (σοφιστική) 7,14
ἔνστασις 213,19
ἐνταῦθα. ὅταν .., ἐ. 51,8
ἐντελέχεια 92,7 146,20
ἐντυγχάνειν τινί 104,22
ἔνυδρος. τὸ ἔνυδρον 171,21
(ἐνυπάρχειν τινι L 17,2)
ἐξάγωνος. τῶν ἐξαγώνων (in examine) σύνθεσις 61,8
ἑξαδάκτυλος 56,17
ἐξαεροῦσθαι. ἐξαερουμένου ὕδατος 136,4 (recte ἐξαιρουμένου M!)
ἐξαιρεῖσθαι 114,1. 7
ἐξάκουστος 208,3
ἐξαλλαγή 176,24
ἐξαλλάττειν τινί 3,1 117,19 pass. 27,29
ἐξανύειν (διάστημα) 185,27
ἐξαπατᾶσθαι 114,1
ἐξαριθμεῖσθαι 45,13 149,5
ἐξαρκεῖν 122,18 126,3
ἐξασθενεῖν 61,1 62,9
(ἐξατενίζειν cod. L; v. ἀτενίζειν) 33,1
ἐξεγείρεσθαι 144,4
ἐξείργεσθαι 98,1
ἐξελαύνειν (τὴν τύχην ἐκ τῶν πραγμάτων) 48,5
ἐξελέγχεσθαι (μάταιον τὸ κενόν) 134,33
ἐξεργάζεσθαι med. 58,3 183,2
ἐξέρχεσθαι 215,13
ἐξετάζειν 122,32 pass. 125,26 abs. 66, 13
ἐξευρίσκειν 49,2 77,14 143,27 ὁ λόγος ἐξεύρετο, ὅτι 166,24
ἐξήγησις. αἱ ἐξηγήσεις 132,7
ἐξηγητής: οἱ ἐξηγηταί 120,20 192,2
ἑξῆς 85,19 ἑξῆς ἐρώτησις 47,6 τὰ ἑξῆς 3,27
ἐξιέναι. ἐξιόν (opp. συνεισιόν) 118,16
ἕξις 130,16 175,27
ἐξιστάναι τινός 73,4 ἐκστάν τινος 108,3 ἐξίστασθαι 133,18 158,24
ἔξοδος 123,11
ἐξορίζειν (τῶν στοιχείων τὸ ἄπειρον) 86,14
ἐξουσία. ἡ ἐ. τῆς συνηθείας 109,4
ἔξω v. ἔνδον. ἡ ἐξωτάτω σφαῖρα 121,7
ἔξωθεν (opp. οὐκ ἐν τῇ φύσει) 55,3 160,5 οἱ ἔ. (ἐξωτερικοὶ Aristoteles) λόγοι 140,9
ἐπαγγέλλεσθαι διδάξειν 14,26
ἐπάγειν 9,11
ἐπαγωγή. ἐκ τῆς ἐ. (πείθειν) 20,18 (ἐναργές) 191,30
ἐπαινεῖν 32,4
ἐπακούειν τινός 1,8

ἐπακολουθεῖν 204,10
ἐπαμφοτερίζειν ταῖς δυνάμεσι 235,5
ἐπαναφέρειν θεωρίαν εἴς τι 44,1
ἐπανέρχεσθαι ἐπί τι 70,32
ἐπανιέναι (ἐκεῖσε, ὅτι) 17,27 ὅθεν ἐξέβημεν sim. 27,12 189,2
ἐπανερωτᾶν 185,7
ἐπανήκειν ἐξ ἀποδημίας 47,20
ἐπεί c. opt. 54,25
ἐπείγεσθαι πρός τι 133,25
ἐπεισάγεσθαι 133,28
ἐπεμβάλλειν 133,26
ἐπεξέρχεσθαι ἐπὶ πλέον τῷ λόγῳ 185,34
ἐπερείδεσθαι (sec. Anaxagoram) 89,20
ἐπέρχεσθαι 92,1 (νύξ) 144,14 ὑπὸ τῶν τοσῶνδε ὅλον τοσόνδε 216,2 v. βοήθεια
ἕπεσθαι τινί 41,14 125,2 ἡ ἑπομένη ἀτοπία 132,9 ἕπεται ἐπισκέψασθαι 209,2
ἐπέχειν τι 42,27 τόπον 104,16
ἐπί c. gen. (ἐξ Aristoteles) 28,1
ἐπιβάλλειν τινί 32,2
ἐπιγελᾶν 132,25
ἐπιγίγνεσθαι ἐπὶ πᾶσιν (coni. ἐπιθεωρεῖσθαι) 45,22
ἐπιδεὴς ἑαυτοῦ 33,24
ἐπιδεικνύναι (δεικν. W) 3,28 8,29 (ἀποδ. L) 11,33 29,4 ἐ. τι (ἀποδ. L) 71,13 pass. (ἐπί τινος; δεικν. W, ἀποδ. BL) 57,1 (ὅπερ, ὅτι ἀδύνατον; ἀποδ. L) 85,19
ἐπιδέχεσθαι 125,11
ἐπιδιδόναι (εἴς τι) 138,28 τὶ (coni. προσεπιτιθέναι; opp. ἀφαιρεῖσθαι) 208,22
ἐπίδοσις 127,2
ἐπιζητεῖν 1,13 21,7 92,7 ἐ., ἐν ποτέρῳ κτλ. 166,4
ἐπιθεωρεῖσθαι 45,21
ἐπιθολοῦν 118,13
ἐπικαίεσθαι 19,14
ἐπιλείπειν 16,6 c. partic. 100,26
ἐπιλογισμός 66,15
ἐπιμελής. ἐπιμελῶς προσέχειν 195,24
ἐπίνοια. εἰς ἐπίνοιαν ἔρχεσθαι (τινός) 113,13 162,21 coni. θεωρία 162,25 opp. φύσει (ἡ παρ' ἡμῶν ἐνέργεια) 103,23 (τῇ) ἐπινοίᾳ vel κατ' ἐπίνοιαν (opp. ἐνεργείᾳ vel κατ' ἐνέργειαν) 41,29 97,27 125,31 157,17
ἐπίπεδος. σχῆμα ἐ. 57,13 ἐπίπεδον 85,2
ἐπιπολάζειν τῷ ὕδατι 133,4
ἐπισκέψασθαι 119,29 τοὺς — — λέγοντας 14,16 ἐ., εἰ sim. (ἐπισκεπτέον) 166,9 209,2 ἐπί τινος, εἰ 204,5
ἐπισκοπεῖν (καθ' ἕκαστον) 109,18 med. (τί γραπτέον) 63,3
ἐπισπᾶσθαι pass. 234,24
ἐπιστήμη (τῶν ὄντων) 21,2 (opp. ψυχή) 109,17 175,32 αἱ ἐπιστῆμαι ἐκ τῶν καθόλου ἀθροίζονται 206,15
ἐπιστημονικός 67,17
ἐπιστήμων 40,26 158,27
ἐπιστητός (coni. γνωστός) 96,7
ἐπιστρέφειν (ὁ λόγος ἐπί τι) 116,8
ἐπισυμβαίνειν αἰτίοις 52,6 56,23 τούτῳ 52,28 ἔξωθεν αὐτοῖς 117,24 ἐκ ταὐτομάτου 56,6
ἐπισύνθεσις 80,16
ἐπισυντιθέναι 80,15
ἐπισυρρεῖν τινι 129,23
ἐπίτασις 208,18
ἐπιτάττειν τινί 43,11
ἐπιτείνεσθαι (opp. ἀνίεσθαι) 139,15
ἐπιτελεῖσθαι 194,18
ἐπιτήδειος. ἐπιτηδείως ἔχειν 59,20 82,10 κεῖσθαι πρός τι 55,26
ἐπιτηδειότης πρός τι 220,5
ἐπιφάνεια 104,27 coni. γραμμαί, σώματα (plur. L) 94,20 μαθηματικὴ ἐ. 128,13 ἡ κοίλη ἐ. 112,22 113,9. 18 114,19
ἐπιχειρεῖν 59,2
ἔπος v. ἀντιλέγειν
ἐποχεῖσθαί τινι 133,6
ἐπωθεῖν 129,22
ἐργάζεσθαι τὴν θάλασσαν 132,20
ἐργασία τῆς τροφῆς 59,26
ἔργον. τὸ μετρεῖν ἡμέτερον ἔ. ἐστίν 163,7
ἔρια 64,11
ἐρινεός 62,1
ἐρυθρός 46,15
ἔρχεσθαι ἐπί τι 18,8 86,14 εἴς τι 217,11 ἀπό τινος 233,9 v. ἐπίνοια
ἐρωτᾶν λόγον 8,26 201,8 ὑπέρ τινος 133,11 ἐρωτᾶσθαι ἐπί τινος, διότι 57,10 ʻπῶς οὖν . . .;ʼ ἐρήσεταί τις sim. 117,13 (περί τινος) 210,13. 30
ἐρώτησις. ἡ ἑξῆς ἐ. 47,6
ἔσχατος v. κίνησις, ὁρισμός
ἑταῖρος 47,20
ἑτεροίωσις (coni. ἑτερότης) 72,25
ἕτερος παρά τι 105,2 ἑτέρως καὶ ἐ. 124,2
ἔτι 116,3 saepe ἔτι καὶ 91,12 ἔτι τε 21,2
ἔτος 154,7
εὖ v. ἀγαθόν
εὐγνώμων (εὐγνωμονῶν codd.) 48,23

εὐδαιμονία 108,18
εὐειδής v. δυσειδής
εὐεξία 45,8
εὐήθης (ἐρώτησις) 47,6 εὐηθέστερον (ἐξετάζειν) 142,17
εὐθύγραμμον (opp. περιφερές) 18,4
εὐθύς (opp. κυρτός) 139,12 adv. 177,4 εὐθύς, . . πάλιν 67,7 εὐθέως κινεῖσθαι 72,23 εὐθέως *statim* 147,4
εὐκίνητος 129,24
εὔλογος 96,3 191,17 εὐλόγως 52,24 81,15 122,13. 22
εὐοδεῖν. εὐοδεῖ ὁ λόγος τιθεμένοις 91,19
εὐπαθής. μόριον εὐπαθέστατον 192,7
εὔπορος v. ἀπαλλάττειν
εὐπρεπής 68,14
εὕρεσις v. θησαυρός
εὑρίσκειν 55,24 pass. (ἐπί τινος) 52,20 (τινί) 125,1 v. θησαυρός
εὐσχήμων. εὐσχήμονα λόγον ἀποδοῦναι 49,32
εὐφυής. εὐφυῶς ἔχειν πρός τι 27,10
εὐφώρατος 8,19 9,19
εὐώνυμος opp. δεξιός (τὰ εὐώνυμα) 75,6 103,13
ἐφάπτεσθαί τινος 211,20
ἐφαρμόζειν τινί 105,28 149,6
ἐφέλκεσθαι (τῇ συγγενείᾳ) 128,9
ἐφεξῆς 76,8 122,25 209,2 τὰ ἐ. 3,15 105,27 122,8
ἔφεσις 33,12
ἐφιέναι 109,25 ἐφίεσθαί τινος 42,32
ἐφικνεῖσθαι τοῦ πέρατος 160,2
ἐφιστάναι (αἴτιον τοῖς γινομένοις) 81,21 εἰ ἐπιστήσειας ἀκριβῶς 108,12
ἔχειν (τι ὥς τι) 11,5 ἔ. τάξεως 97,12 ἔ. c. inf. 117,28 ἐπὶ πλεῖον 37,6 ἐναντίως πρός τι 213,6 ἔχεται ἐφεξῆς ὁ λόγος 122,25 τὸ ἐχόμενον (coni. τὸ ἐγγύς) 234,22 τὸ ἐ. σύγγραμμα (i. e. De anima libri) 98,19
ἕως ἂν μή 125,4

Ζέσις (v. ὀργή) 66,16
ζητεῖν v. αἰτεῖν

Ἤ post interrog. 104,13 saepe
ᾗ 6,19
ἡμέρα. ὅσαι ἡμέραι 133,30 v. νύξ
ἡμισφαίριον 142,21
ἡνίκα 72,8 ἡνίκ' ἂν 166,21
ἧπερ (emend. pro εἴπερ) 189,9 223,29
ἠρεμία (coni. στάσις) 60,21
ἠρεμίζεσθαι (coni. ἵστασθαι) 198,5
ἠρίον 52,8
ἡσυχάζειν (coni. ἠρεμεῖν) 230,21 234,15
ἡσυχία (opp. φωνή) 156,1 (τῶν ζῴων) 156,10
ἤτοι—ἤ 87,11 121,24 182,6 233,26
ἥττων v. ἄξιος

Θάλασσα v. ἐργάζομαι
θαλάττιος κύων 8,32
θάνατος. ὁ. θ. ἔσχατόν τι 42,31
θαυμάζειν τοῦτο τῶν ἀνδρῶν 49,17 θαυμαστός (τινος *propter aliquid*) 61,7
θαυμάσιος. ὦ θαυμάσιε 201,6
θαυματουργία 16,14
θεᾶσθαι τὴν πομπήν 52,26 θέα imp. 168,25
θέατρον 208,3
θεῖος. τὸ θεῖον def. (coni. ἀγαθόν) 33,9 τὰ θειότατα τῶν φαινομένων 49,17 θ. σῶμα 40,29 125,14 188,22 203,23
θεμέλιον. θεμέλια καταβάλλεσθαι 52,7 197,21
θεμέλιος 65,20 (διορύττειν) 56,25 ἐξεργάζεσθαι 63,4
θεμιτός 121,16
θεός. πρὸς θεῶν 216,16
θεραπεύειν medic. 30,11 pass. 54,25
θέσις *positio* θ. τοῦ κενοῦ 123,16 coni. διάστημα 162,4 *assumptio* (ἡ μεγέθους θέσις corr. 10,33) θέσις μερῶν 27,30 ἡ καθόλου θ. 102,9 Μελίσσου θ. 192,10 φυλάττειν θέσιν 184,6 v. εἶδος
θερμαίνεσθαι 148,21 165,11
θέρμανσις 40,6
θερμότης 85,13
θεωρεῖσθαι ἐπί τινος 75,13 τὸ λόγῳ θεωρητόν 16,7
θεώρημα ἀποδεικνύναι 97,22
θεωρία περί τινος 29,21 περὶ ταῦτα καὶ ἐκ τούτων 41,2 opp. πρᾶξις 65,17 ἥδε ἡ θ. 102,5 θεωρίαν ἔχειν καὶ ζήτησιν 208,12 v. ἐπαναφέρειν, ἐπίνοια
θηρεύειν *investigare* 112,6
θηρίον 48,19
θησαυρός (εὑρεῖν) 52,1 56,25 θησαυροῦ εὕρεσις 35,5

θιγγάνειν τινός 99,20
θορυβεῖν. μὴ θορυβείτω ὑμᾶς, εἰ 167,15
θριγγίον 64,16
θρίξ pl. 14,6 50,20

Ἰᾶσθαι (κακὸν κακῷ v. Aeschylus in ind. nom.) 7,2 54,24
ἰατρική 3,19 61,1
ἰδέα def. 41,14 44,17 opp. μάθημα 84,28 τῇ ἰδέᾳ 89,9
ἰδικός (interpol. 192,24) 193,1 v. εἰδικός
ἴδιος 113,19 120,30 205,11 216,26 opp. κοινός 2,5 τινός 18,11 ἰδίᾳ (coni. καθ' αὑτό) 39,11 ἰδίως (opp. κυρίως) 27,32
ἰδίωμα 152,10
ἱκανὸς πρός τι 17,16 ἱκανῶς 2,3 113,13 180.6
ἱμάτιον 35,19 165,11
ἱπποκένταυρος 19,8
ἵππος 7,31 13,3 18,25 39,24 44,19 49,25 85,5 165,10 171,8 173,4 185,6 208,17
ἰσάζειν 86,6 (coni. ἡττᾶσθαι, κρατεῖν) 207,19
ἰσημερινός (opp. οἱ πόλοι) 142,25
ἰσομεγέθης 85,26
ἰσόπλευρος (τρίγωνον) 4,3 98,10
ἰσόρροπος (ζυγός) 207,23
ἴσος (ἀπόστασις) 233,2 ἐξίσου 46,19 ἴσως 27,21 40,14 203,25 saepissime
ἰσοσκελής (τρίγωνον) 4,3 τὸ ἰσοσκελές 194,5
ἰσοστάσιος (τινί) 86,2
ἰσοταχής 185,31 202,5
ἰσοῦσθαι 153,21
ἵστασθαι (ὑπέρ τινος) 38,19 (εἴς τι) 94,3 (opp. ῥεῖν) 97,3 (πρὸς τὸ δόγμα) 124,24
ἱστορία. τῆς ἱστορίας ἕνεκεν 73,16
ἱστός 110,9
ἰσχνανσία 44,28
ἰσχυρός (σχῆμα) 61,7

Κάδδος 112,22 113,9 118,26
καθά 128,10 195,27
καθάπερ 194,17
καθαιρεῖν opp. αὔξειν 14,30 80,27
καθαίρεσις (τῶν μεγεθῶν) 95,23 (τοῦ ἀριθμοῦ) 152,17
καθάπαξ 104,11
κάθαρσις 55,24
καθέζεσθαι 11,18 55,5
καθέλκειν 215,28 216,5
καθεύδειν 222,18
καθῆσθαι 51,29 55,2
καθολικός. καθολικώτερον adv. 27,25
καθόλου 197,3 πᾶσα καθόλου κίνησις 23, 17 τὰ κ. (opp. τὰ προσεχῆ) 2,10
καθορᾶν 187,5
καί. καὶ οὐκ 40,2 καὶ μηδὲν ταραχθῇς 18,14 καί i. qu. τουτέστι 65,19 106,14 (ταὐτὸν δὲ εἰπεῖν Simpl.) 139,7 154,18 158,21 in apodosi 102,8 *etiam* bis pos. 2,12 125,19 saepius. καί abundare videtur 2,30 149,2 201,10 202,7
καινός (ἀεί τε κ.) 80,23
(καίπερ libri; emend. ὅπερ 143,11)
(καίριος MW pro κύριος 47,2)
καιρός. οὔπω κ. περὶ τούτων 17,26
καίτοι cum partic. 85,23 119,14 *quamquam* 62,6 166,2. 3
(κακοποιός L 32,30)
καλάμη 60,19
καλεῖν (ἓν τὸ πᾶν) 22,5 (ὃ καλοῦμεν φύσιν) 35,3 pass. c. dat. causae 203,18
καλιά (τῆς ἀλκυόνος) 61,8
καλός ironice 17,22 καλῶς λέγειν 94,6 κ. διαπορεῖν 121,22
κάμνειν 144,15 156,6
κἂν εἰ emend. 33,23
καρδία 66,17
καρκῖνος 8,32
καρπός 61,14
κάρφος 50,20
κατά. σὺ κατὰ σαυτόν 21,13
καταβάλλειν (ἑαυτόν) 127,19 v. θεμέλιον
κατάγνυσθαι 61,22
καταγραφή (τριγώνου) 98,10
κατακερματίζειν τι πρός τι 136,10
καταλαμβάνειν (τι ὥς τι) 2,19 pass. cum partic. 26,7
καταλείπειν (νοῦν) 57,5 114,16
καταλιμπάνειν (opp. ἐκθλίβειν) 137,4
κατάλυσις *deversorium* 78,27
καταμανθάνειν 30,10 142,13 205,13
καταμετρεῖν 140,20
καταμιγνύειν τι ἔν τινι 127,30
καταναλίσκειν 181,11
καταντᾶν εἴς τι 96,26

καταριθμεῖσθαι med. (ἐν τούτοις) 48,4
κατασκευάζειν δόξαν 4,23 c. acc. c. inf. 22,30 coni. παράγειν 126,10 κ. ὅτι 214,11
κατασκεύασμα 133,22
κατάφασις v. ἀπόφασις
καταφέρεσθαι ἐπί τι 170,4
καταχρῆσθαί τινι εἴς τι 49,11
κατεκλύεσθαι (coni. χαλᾶσθαι) 129,22
κατέχειν (πηδάλιον) 36,9 (κατέχουσα τάξις) 49,15 116,19 pass. 105,18
κατηγορεῖν τοῦτό τινος 95,21
κατηγόρημα 211,35
κατηγορία (ἥττονος ἄξιος κατηγορίας) 49, 12 — (philos.) 75,19 169,29 v. Ind. nom. i. v. Ἀριστοτέλης
κατόπιν 129,21
κατορθοῦν (ἀεί) 61,20
καῦμα opp. χειμών 50,13
κεγχραμίς opp. συκῆ 215,27
κέγχρος 15,8 (opp. συκῆ; κεγχραμίς WBL) 62,1 208,8
κείρεσθαι 53,16
κεῖσθαι. κεῖταί τι κατά τινος 2,23 κείσθω χωρὶς λόγου τὸ κτλ. 68,6 κειμένων τούτων 131,11 c. acc. c. inf. 50,23 (κείσθω) 76,27 112,9 193,23 πάντα μοι κεῖται ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ 108,18
κενολογεῖν 47,23
κενός. κενὸν ὄνομα 47,17
κέντρον κύκλου 57,12 59,3 182,32 201,21 γῆς 144,28
κεραμεοῦς (σκεῦος) 109,8 110,2
κεράμιον 112,22
κεραμίς 51,4
κέραμος *tegula* 51,14 103,12 *lutum* 60,26 205,32
κεφάλαιον. τὰ κοινὰ κ. 2,13
κηρός 27,5 43,5
κινεῖν μύλην 165,16 233,20 κινεῖσθαι περί τι 233,4
κίνησίς ἐστιν ὁρμή 115,10 (emend. pro ποίησις) 36,19 ἐσχάτη 195,25 κατ' ἀλλοίωσιν, κατ' οὐσίαν 23,18
κινητικός v. δραστικός, δύναμις
κίσσηρις (opp. μόλιβδος) 132,28
κίων 19,10 170,21 207,6 216,17 219,30
κλάδος (opp. ῥίζα) 61,13
κλάειν v. γραμμή
κλέπτεσθαι i. q. λανθάνειν 118,18
κλεψύδρα 133,23
κλίνη 35,18
κλινόπους 61,22
κοιλαίνειν (πέτραν) 215,24
κοιλία (Καλλίας falso L) 5,26
κοῖλος. τὰ κοῖλα τοῦ ἀμφορέως 117,5
κοιλότης v. σιμότης
κοινὸς πρός τι 8,26 εἰς κοινὸν προκείσθω σκοπεῖν 161,28 κοινῶς (opp. φυσικῶς) 85,1 κοινότερον (opp. προσεχῶς) 46,1 v. δόξα, κεφάλαιον, λόγος, ὄνομα
κοινωνός subst. 102,18
κολυμβήθρα 135,20
κομίζεσθαι 52,20
κομᾶν. τὸ μὴ κομῶν (opp. τὸ φαλακρόν) 27,4
κόμη. κόμην ἀποθέσθαι 53,18
κόρη *pupilla* 74,18
κόσμος 60,13 112,7 119,3
κότινος 62,2
κοτύλη (οἴνου, opp. χαλκῆ) 153,17
κουφίζειν 136,22
κοῦφος v. ἁμαρτάνειν
κρᾶσιν (τῶν ἐναντίων) 167,18
κράσπεδον. τῶν κρασπέδων ἅπτεσθαι 82, 22
κρατεῖν 62,13 (opp. κρατεῖσθαι) 207,21
κρατήρ 114,23
κρατύνειν (opp. ἀναιρεῖν) 48,8
κρέμασθαι ἔκ τινος 89,23
κρύσταλλος 8,1
κτᾶσθαι. κέκτημαι 26,10 192,17
κυαθιαῖος 135,26
κύαθος (opp. ὅλον τὸ ὕδωρ) 90,14
κυβερνᾶν 81,19
κυβερνήτης 36,5
κυβερνητική 43,15
κυβικός 55,5
κύβος 41,9
κύκλος (τετραγωνίζειν) 3,33 57,12 (ἴσαι αἱ ἀπὸ κέντρου) 59,2 94,14 (ἐκ περισσῶν σημείων συγκείμενος) 182,29 (περὶ τὸ κέντρον κινούμενος) 201,21 def. 233,2
κυκλοφορία (ἀρχὴ πάσης κινήσεως) 161,6 163,16 233,9
κύκνος 9,17
κυλίεσθαι (τροχός) 187,2
κύλιξ 127,22
κύριος. κυρίως 155,2 (opp. ἐν πλάτει) 157,10 ἡ κυρίως ἀπόδειξις sim. 2,2 27. 33 28,28 45,23 κυριώτερον adv. 18,15
κυρτός 139,9

κύων 8,30 13,3 39,24 66,8 κ. λυττῶν 51, 10 τὰ ὑπὸ κύνα 50,13

Λάκκος 52,8
λαμβάνειν (ἁπλοῦν τὸ μεταβάλλον) 24,1 λ., τίνι διαφέρει sim. 35,10 50,6 λάβε παράδειγμα 19,32 λαμβάνεσθαι med. (λαμβάνειν Philop.!) 129,25 εἴληπται ἤδη τὰ πέρατα (coni. ὥρισται) 231,29 (cf. 27) ληπτός 195,21 —
λανθάνειν c. partic. 48,7 149,18
λαοξόος 63,5
λέγειν. τοῦτο † ἐντετωι † λόγῳ λεκτέον 225,16 λ. λόγον 109,25 132,29 τὸ ὂν ἓν λ. sim. 9,27 10,11 saepe λέγεται ἡ λύσις ἐν ἄλλοις 5,32 τὸ λεγόμενον τοῦτο διάστημα 113,25 τὰ λεγόμενα κατὰ στέρησιν 169,27 τὸ εἰωθὸς λέγεσθαι οὐ φαύλως λελέξεται 164,1 — λέγω c. acc. c. inf. 37,6 115,31 ἐκεῖνο ῥητέον, ὡς 217,1 τὸ λεγόμενόν ἐστιν, ὅτι 31,3 εἰρήσεται, ὅπως 127,28 ὅπερ εἶπον 72,22 ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ἐρρέθη 86,5 τὸ σύνολον εἰπεῖν 19,7 οὕτω λέγειν 148,4. 5 ὡς ἂν εἴποιμεν 9, 28 λέγω in parenthesi 186,18 222,26 τί λέγω 'ποιεῖν'; — εἶναι 21,15
λείπεσθαι *vinci* (πλείονι) 200,26 τὸ λειπόμενον 57,6 112,28
λέξις 24,3 κατὰ λέξιν (opp. κατὰ φύσιν) 24,15
λεπτομερής. τὰ λεπτομερέστερα 126,5
λεπτός (σῶμα) 126,29 (opp. παχύς) 130,29
λεπτύνειν 138,22
λεύκανσις 174,21
λευκότης (opp. μελανία) 114,26 167,9 174,21
λέων 27,5
λήγειν c. partic. 197,14 τὸ λῆγον (= τὸ ἑπόμενον in syllogismo) 7,18
λῆμμα 9,6. 15 50,23
ληρεῖν 48,16
λῆρος. λ., εἰ 59,2 λ. πολύς c. inf. 86,29 πλατὺς ὁ λ. c. acc. c. inf. 16,22
λῆψις 78,16
λίαν 59,29 142,18 178,17 195,9
λίθινος 35,21 κύβος 133,20 134,18
λίθος 35,8 (ἁρμόζονται) 60,25 89,23 134,12 166,21
λιθοῦν v. ἀναθυμίασις
λογικός. αἱ λογικώτεραι τῶν τεχνῶν 1,7 τὸ λογικόν 171,21 λογικώτερον adv. 230,14
λογοειδής. τὸ λογοειδὲς τῶν ζῴων 61,9
λόγος *verbum* 37,20 *sermo* λόγον ποιεῖσθαι περί τινος 2,1 v. μεταφέρειν τὸ τοῦ λόγου 127,7 *demonstratio* 121,14 143,5 184,11 ἄνευ λόγου 37,21 ἐκ τοῦ λόγου 21,23 193,15 ὁ λ. σοι αὐτὰ διακρίνει 24,25 ἐρωτᾶν λόγον ἐπί τινος 5,31 v. λέγειν ἀναγκαῖος ὁ λόγος ὁ περὶ αὐτῆς 67,5 λ. διαλεκτικός 2,16 κοινὸς λόγος 86,22 *mens* (opp. αἴσθησις) 207,30 τὰ ὑπὸ λόγου θεωρούμενα (opp. αἰσθητά) 2,9 *notio* (= εἶδος; cf. Aristot. A 7 190a 16) 11,34 28,16 36,6 45,19 67,9 108,14 122,27 (opp. ὑποκείμενον) *proportio* ὑπὲρ πάντα λόγον 86,4
λοιπός. ὁ λοιπὸς (quartus) τρόπος 168,4 τὰ λοιπὰ 13,12 λοιπόν adv. 79,4 107,21 111,11 207,19
λούεσθαι 51,3
λυμαίνειν med. 61,9
λυττᾶν v. κύων
λύχνος 197,7
λύειν 213,6
λύσις 5,32

Μάγειρος 132,19
μάθημα pl. 84,27 98,23
μαθηματικός (opp. φυσικός) 98,5 οἱ μαθηματικοί 191,23 τὰ μαθηματικά 57,11 58,27 (οὐκ ἐν τόπῳ) 98,19 v. ἐπιφάνεια
μακρός. εἰς μακράν 50,22
μαλακός (opp. σκληρός) 137,25 (ἀήρ) 133,9
μᾶλλον. ἵνα μᾶλλον μάθῃς 30,31 διὰ τί δὲ μ. οὐχί —; 73,8 μ. δέ 17,28 124,20 (post οὔτε) 5,14 ὅτι μάλιστα 206,18
μανθάνω 30,31 (μ. πῶς) 107,19 abs. 219,5
μανία 11,33
μαρτυρεῖν τινι 94,9
μαρτύριον 44,4
μάρτυς 211,32
μάταιος. τοῦτο τῶν ματαίων ἐστίν 132,33 v. ἐξελέγχεσθαι
μάτην (e coni.) 12,4 56,5
μάχεσθαι (ἡμῖν αὐτοῖς) 20,14 (πρὸς αὐτόν) 120,22 sim. 211,34

μέγας. μέγα καὶ μικρόν (Platonis) 107,15 μέγιστος v. γραμμή
μέγεθος 10,33
μέδιμνος, ὁ 208,7 τὸ μέδιμνον 153,17
μεθεκτικόν, τό (Platonis) 107,16
μέθεξις (Platonis; opp. ὁμοίωσις) 106,22
μεθίστασθαι 103,13 170,22 πρὸς τὰ εὐώνυμα 75,6 εἰς ἑτέραν φύσιν 206,1
μέθοδος v. ἔνδοξος, προκείμενος, συνήθης
μεθόριον 219,12
μείωσις (Aristot. φθίσις) 178,24
μελαίνεσθαι ἐκ τῆς ἀκτῖνος 192,6
μελανία v. λευκότης
μέλας 46,18
μέλι 223,3
μέλιττα 61,7
μέλλειν (εἰ μέλλοι — σῴζεσθαι) 86,6 ἡ μέλλουσα μορφή 25,9
μέλος 1,10
μελῳδεῖν 172,28
μέμφεσθαι 31,27 149,18
μέν solitarium 77,27 105,1 om. 192,14 (add. Simpl.) 225,4 in ultimo enuntiato 40,3 71,13
μένειν 108,4 v. εἶδος
μέντοι. οὐ μ. 65,3 μ. γε 65,7
μερίζεσθαι (εἰς ἄπειρον) 196,4 208,5. 21 μεριστός 140,20 v. ἀθρόος
μέρος v. ἀνά, γένος, παρά
μεσημβρία 233,21 (e coni.)
μέσος (χρώματα) 18,28 μέσον subst. 57,26 221,23
μεστός 123,31
μετά. σκεῦος κεραμεοῦν μετὰ οἴνου 109,8
μεταβαίνειν εἴς τι παράδειγμα 30,31
μεταβατικός (κίνησις) 35,15
μεταβολή. κυρίως μ. 27,33 ἀπό τινος εἴς τι 197,6
μεταδιδόναι τινί τινος 49,14
μετάθεσις 9,15 79,10
μετακινεῖσθαι med. πρός τι 75,15
μετακομίζεσθαι 117,26. 28
μεταλαμβάνειν 138,24 abs. 70,5 pass. 79,10
μεταλλεύειν σίδηρον 64,6
μεταμπίσχεσθαι μυρίας μορφάς 137,29
μεταξύ 167,16
μεταπίπτειν 170,24
μεταρρυθμίζειν τὴν λέξιν 23,26
μετάστασις 235,16
μετασχηματίζειν τὰ φώρια 100,10
μετατιθέναι v. ἀπορία
μεταφέρειν λόγον ἐπί τινος 16,31
μεταφορητός 112,20 118,24
μεταφορικῶς 106,26
μεταχώρησις 235,16
μετιέναι τὴν ἐπιστήμην 3,30
μετέρχεσθαι διάστημα 203,3
μετεωρίζειν v. δίκτυον
μετρητός. μετρητὸν ὁ χρόνος 163,10
μέτρον v. ἀριθμός
μέχρι. μ. τοσούτου 44,20 μ. ἐπὶ τοσοῦτον 20,15 (= μέχρις οὗ) 26,17 μ. περ ἄν 100,16 μέχρις οὗπερ ἄν 101,12
μή (μηδέ etc.) in enuntio primariis 52,4 60,9 in interrog. 123,29 (apud opt. corrupte 103,8) post ὅτι 26,27 32,15 49,30 56,5 71,3 86,11 234,16 post ὅτι cum οὐ alternans 165,20 post ἐπεί 36,12 post ἐπειδή 18,22 post ὅτε 92,19 in enunt. relat. 86,27 170,17 194,3 200,6 apud acc. c. inf. 6,17 18,8. 16 22,7 32,2 71,26 75,12 77,12 96,14 105,21 163,4 191,24 193,14 197,22 201,10 206,9 apud acc. c. inf. c. ἄν 202,19 τὸ μὴ κινεῖσθαι τὸ κινούμενον sim. 17,5 69,30 77,16. 29 διορισμὸς ὁ μὴ κατὰ ἄλλο ἢ ἄλλο 201,19 apud participium saepe velut 25,25 54,20 65,7 τὸ μὴ ὄν 72,28
μηδαμῇ μηδαμῶς 72,29. 30
μηδέ — μήτε libri 33,23
μηδείς v. καί
μηθείς 124,27
μήκιστον 103,17
μῆκος (coni. πλάτος) 97,31 185,13
μήν. οὐδὲ μήν — — οὐδὲ δή 71,21 καὶ μήν 229,9
μήν 141,2 v. ἐνιαυτός
μηνίσκος 4,1
μήποτε οὐδ᾽ ἂν ἤλθομεν 153,21. 22
μήτε pro μηδέ 191,17
μηχανᾶσθαί τι (ἔκ τινος) 1,20 138,16
μῖγμα (Anaxagorae) 212,24
μικρός v. ἀναλαμβάνειν, δεῖν
μιμνήσκειν. μεμνῆσθαι δεῖ τινος, ὅτι 24,27
μίξις 138,1 μ. τε καὶ κρᾶσις 167,18
μνῆμα 52,8
μνημονεύειν τινός 48,24 59,11 ὡς 20,12
μολίβδινος (σφαῖρα) 132,29
μόλιβδος 132,27 133,4

μόλις 185,11
μοναδικός v. ἀριθμός
μονάς (ἀριθμητικῆς) 3,14 6,2 84,14 124,21 176,6 v. ἀριθμός, δυάς
μονή (opp. φορά) 88,14 (opp. κίνησις) 128,5
μόνος. ἓν μόνον 194,2 μόνον adv. (*tamen*) 84,5 μόνως (Aristot. μοναχῶς) 29,22 108,27 109,10 188,21 210,32
μορφή 25,9 137,29 v. εἶδος
μουσικός 1,9 219,11
μοχθεῖν v. ἀνήνυτος
μοχθηρία (τοῦ σχήματος) 142,13 (τοῦ λόγου) 184,11
μοχλός 220,10
μυριοπλάσιος 86,4
μυρίος 52,8 137,29
μυριοστόν (coni. τριτημόριον) τῆς ὥρας 131,24
μύλη v. κινεῖν
μύρμηξ 61,4

Ναί 72,16
ναυαγία 55,12
ναυπηγεῖν 43,18
ναυπηγική 43,15
ναυπηγός 43,17
ναῦς 19,10 36,5 205,26 215,28
ναύτης 132,19
νεανιεύεσθαι (ἀτοπώτερόν τι) 6,17
νεῖκος et φιλία Empedoclis 42,12 48,28
νέος. τὰ νεώτατα (opp. τὰ πρεσβύτατα) 142,2
νεῦρον 14,6
νεῦσις 206,31
νεύειν (πρός τι) 33,10 (ἐπί τι) 33,16
νεωλκία 216,2
νεώς 50,3 ὁ ν. (t. Delphicum) 57,15
νήχεσθαι 119,11
νοεῖν. νόει μοι τὴν κίνησιν προϊοῦσαν 42,26 pass. 38,1 (opp. γράφεσθαι) 103,22 113,8 c. acc. c. inf. (susp.) 192,15 v., ὡς 186,10 οἷον νοεῖς 219,3 νοεῖσθαι αὐτὸ καθ' αὑτό 28,15
νόησις 100,26 123,4
νομίζειν τι 8,16 fort. restituendum 192,15
νοσάζεσθαι (opp. ὑγιάζεσθαι) 178,22
νοσερός 208,7
νοσεῖν. οἱ νοσοῦντες 144,19 τὸ νοσοῦν 216,13
νόσος. φάρμακον τῆς νόσου χαλεπώτερον 184,10
νουμηνία 141,2 v. ἑβδόμη
νοῦς hominis 2,11 114,30 148,2 161,7 v. καταλείπειν Anaxagorae 13,23 48,28 81,21 209,16
νυμφαῖον v. γυμνάσιον
νῦν. ἄκουε δὲ καὶ νῦν (*hoc operis loco*) sim. 28,17 71,13 τὸ νῦν 141,32 τὰ νῦν (190,6?) 194,30
νυνί. τὰ νυνί (puto leg. τὰ νῦν ἤ) 190,6
νύξ (opp. ἡμέρα) 142,20 156,9
νυχθήμερον 185,16

Ξανθός 230,30
ξηρός (opp. ὑγρός) 137,25
ξηρότης (opp. ὑγρότης) 85,13
ξίφος 54,25
ξύλινος 57,17
ξύλον 108,15 165,11 (δυνάμει κοῦφον) 219,9 ξύλα 61,14 146,23 173,33

Ὁ articulus a Themistio omissus in dett. libris saepe additus cf. praef. p. XXXVI τὸ ὃ δεῖται sim. 98,4 234,3 πρὸ τοῦ 123,31 127,23 223,11 ἐφ' ὧν μέν — ἐφ' ὧν δέ 25,1 τὸ διάστημα τὸ ὁπόσον ἂν ἐθέλης 185,28
ὄγκος (opp. δύναμις) 85,21 (coni. τόπος, χρώματα) 193,4 plur. 181,11 (τέμνεσθαι δυνάμενοι) 208,11
ὅδε. τόνδε δὴ τρόπον 7,15 τουδέ τινος 33,21
ὁδί 65,3 98,13
ὁδεύειν ὁδὸν τεταγμένην 63,7
ὁδοιπορεῖν (coni. πλεῖν) 145,10
ὁδὸς εἴς τι 40,6 ὁδοῦ πάρεργον 87,23
οἴεσθαι c. acc. c. inf. (οἴει) 18,32 (οἰήσεταί τις) 27,21 192,23 197,5 c. inf. fut. 11,11 c. inf. 7,26 οἶμαι (in parenthesi) 132,25 160,27 208,2 233,8
οἰκεῖος 14,2 56,3 103,6 οἰκειότερός τινι 230,13
οἰκειοῦσθαι πρὸς ἑαυτόν 175,23
οἴκημα (opp. ταμιεῖον) 117,12
οἴκησις 142,29

οἰκία 5,32 35,8 105,24 155,13
οἰκοδομεῖσθαι οἰκίας 64,7
οἰκοδομική 43,4
οἰκοδόμος 51,25 155,14
οἰνόμελι 223,3
οἶνος (ὁ ἐν τῷ χοΐ) 148,28 223,3 v. ἀμφορεύς
οἷος. ἔστιν οἷόν τε 74,4 οἷον = ὡς 77,2 150,13 (οἷον οὖν) 207,13 al. (at 27,27sqq. pertinenter ὡς vel ὥσπερ pro Aristotelico οἷον adhibet Themistius) *tamquam* (οἷον γάρ) 2,6 56,28 103,6 (οἷον περιέχεταί πως) 121,3 129,28 194,23 ante exempla οἷον vel ὡς omittitur 57,15 108,18 οἷον ὡς 23,12 (?) et in dett. 4,12 οὐδὲν δὲ οἷον καὶ νῦν ἐπισκέψασθαι 189,24 οἱονεί 9,1 27,2 38,10. 31
οἴχεσθαι 129,12
ὀκνεῖν. οὐκ ὀ. c. inf. 12,29 13,10
ὀλιγότης (opp. πλῆθος) 80,5
ὁλόκληρος 60,19 62,11 162,1 168,17 190,23
ὅλος. ὅλον τοσόνδε 216,2 δι' ὅλου τοῦ σώματος 124,8 διὰ σώματος χωρήσει δι' ὅλου 104,15 καὶ καθ' ὅλον καὶ κατὰ μόρια 88,17 τὸ ὅλον (diff. τὸ τέλειον) def. 95,5 ὅλως *ut brevi dicam* 11,4 92,26 *omnino* (ὅλως — παντελῶς) 41,8 56,2 194,25 (οὐδέ — ὅ.) 206,14 εἰς ἐπίνοιαν ἤλθομεν ὅ. τοῦ τόπου 113,13
ὁλοσχερῶς 2,23
ὁλοφυής (Empedoclis) 62,11
ὁμαλής 163,15 176,28 117,(10 W). 15. 16 235,23
ὁμαλός 160,1 (ὁμαλής Simpl.) 176,23. 25. 27. 28 177,10. 14
ὁμιλεῖν 137,27
ὄμμα 74,18 pl. 110,9 (opp. ἀκοή) 155,32
ὁμογενής 130,20 173,11
ὁμοειδής 173,12 176,13 (57,26 L)
ὁμοιοειδής 57,26
ὁμοιομέρειαι (Anaxagorae) 3,2 13,22
ὅμοιος. ὅμοιον γάρ τι λέγειν κτλ. 8,29 ὁμοίως 196,23 201,21 210,30
ὁμοιότης 106,18
ὁμοιοῦσθαί τινι 33,11
ὁμοίωσις (opp. μέθεξις) 106,23
ὁμοῦ. ἦν ὁμοῦ πάντα Anaxagorae 13,34
ὁμωνυμία 7,25 142,12 207,2
ὅμως (e coni.) 144,4 ὅμως καί 137,22 202,3 δέ — ὅμως (ὅ. quarto loco) 79,22
ὀνειροπολεῖν 42,12 123,2
ὄνομα. ὄ. ἄνευ πράγματος 48,2 κενόν 49,4 κοινόν 176,8 ἑνὶ ὀνόματι προσαγορεύειν 171,23 pl. χρόνου 163,18 πλειόνων μονάδων 96,20
ὀνομάζειν c. dupl. acc. 36,18 69,24 οὕτως τι 162,17 οὐκ ἔστι ὀνωμασμένον τι ἐπί τινος 25,7
ὄνος 85,5
ὄντως γίνεσθαί τι 17,19
ὀξύτης τῆς ἀντιμεταστάσεως 118,19
ὀπή 133,24
ὀπηλίκος 93,17
ὀπηλικοσοῦν 15,7
ὄπισθεν τὸ 235,21 (opp. πρόσθεν)
ὁποῖος. ὁποῖα ἄττα 181,5
ὁπόσος v. ὁ
ὀπτική 3,19
ὅπως. οὐδ' ἔστιν ὅπως c. opt. 231,26 ὅπως φησί 199,24 οὐχ ὅπως — ἀλλ' 206,14 229,24 v. ὁρᾶν
ὁπωσδήποτε 25,34 37,32
ὁπωσοῦν 207,15
ὁρᾶν (ὄμμασι) 110,8 194,4 ὅρα (τὸ ἀναγκαῖον) 21,23 (τὰ λοιπά) 88,23 sim. 131, 27 ὅπως 99,16 c. acc. c. inf. 107,14
ὅρασις 74,13
ὄργανον 54,23 (mus.) 133,25
ὀργή def. 66,16
ὀργίζεσθαι 172,17
ὄρεξις 66,17 ὑπὸ νοῦ καὶ κατ' ὄρεξιν 161,7
ὀρθός. ὀρθαί (sc. γραμμαί) 194,5 ὀρθῶς 104,1 123,7
ὁρίζειν 53,5 145,5 med. 146,20 pass. 143, 18 ὡρισμένος ὁ ὁρισμός 154,22 τὸ ὁριστόν 11,22
ὁρισμός (Aristot. λόγος) 2,21 11,22 36,22 39,21 (ἔσχατος) 57,10 (ὁ περὶ κινήσεως ὁ.) 67,6 154,22
ὁριστικὸς λόγος 11,20
ὁρμᾶσθαι ἔκ τινος 126,10
ὁρμή 115,11
ὅρος 78,26 101,1
ὄρος 163,19
ὀροφή 63,5
ὀροφοῦν 206,9
ὀρύσσειν 51,31
ὀρχεῖσθαι 218,11
ὅς in interrog. indir. qu. v. 50,6 παρ' ἅ (= παρὰ ταῦτα, ἅ) 67,21
ὅσπερ saepe pro ὅς ut 56,6 65,25 143,11 182,24 ὅπερ εἶπον 112,5

ὅστις. ὅτι καὶ τύχοι 80,24 at ἥτις ἂν εἴη 205,24 ὅτι=ὁτιοῦν 142,7
ὁστισδήποτε 10,11
ὁστισοῦν 207,16
ὅστισπερ 78,11
ὀστοῦν 14,6 16,19 38,32
ὅταν c. indic. saepe in libris 39,14 48,18 55,16 (92,19 M?) 133,17 193,19 c. opt. (M) 202,28 ὅταν=εἰ 186,30
ὅτε. ὅ., τότε 92,19
ὁτὲ μέν — ἤ 176,26
ὅτι v. ἀναμιμνήσκεσθαι, γάρ
οὐ. οὐ λευκόν (201,13) et μὴ λευκόν (19,7) sim. promiscue οὐκ οὐσίαι (Aristot. μὴ οὐσίαι) 21,30 οὐ apud acc. c. inf. 25,2 48,9 72,1 80,1 125,14 saepe apud partic. 6,17 25,10 37,8.10 48,9 69,12 206,20 οὐ in enuntiatis condicionalibus 33,18 74,7 182,7 188,23 οὐ — πω 170,6 198,7 οὐ μήν 8,1 26,6 οὐ μήν —, ἀλλά 70,13
οὐδαμῶς 65,9
οὐδέ — οὔτε 14,25 85,2 111,25 206,13 214, 12 οὐδέ — οὐδέ 21,19 105,7.8 207,21 saepe ὥσπερ οὐδέ — οὕτως οὐδέ 111,25 οὐδὲ μήν — οὐδὲ δή 71,21 οὐδέ πη δὲ οὐδὲ 207,27 οὐδέ τις 48,4
οὐδείς. οὐκ — οὐδεμία 203,7 οὐδὲν ἄτοπον c. acc. c. inf. 52,9
οὐκέτι 52,17 188,17 (Aristoteles οὐ) 205,16 209,8 235,9
οὖν 1,11 70,18 227,13
οὐράνιος 9,1
οὐρανός. (ὁ νοῦς τοῦ οὐρανοῦ) 57,7 (ὁ οὐ. ἐν τόπῳ) 120,15 135,19 (περιφορὰ τοῦ οὐρανοῦ) 163,28 185,25 pl. v. ἄπειρος
οὐσία 155,22
οὐσιοῦσθαι. φύσις ἄπειρος οὐσιωμένη ἐν τῷ ἀπείρῳ 79,22
οὔτε pro οὐδέ 11,26 18,26 74,3 saepius οὔτε — οὔτε ἔτι μᾶλλον 170,31 οὔτε μήν 206,1
οὗτος. τοῦτο αὐτό 59,6 ad sequ. spectat 67,9 ταύτῃ 74,23 ὅτι —, οὕτως 42,23
οὑτοσί. τουτί 50,26 111,8
οὐχί 22,30 73,8
ὀφείλω c. inf. 92,9 175,25 ὤφελεν conieci 12,14
ὀφθαλμία 175,15
ὀφθαλμός 5,26 165,11 pl. 108,9 πράγματα ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντα 185,5 πρὸ ὀφθαλμῶν ὄντα πᾶσιν ἀνθρώποις 185,17
ὀχεῖν 234,10
ὀχετός 52,7
ὄχλος. ὄχλον παρέχειν 132,5 192,2
ὄχνη 62,2 (ὄγχνη L)
ὄψις 2,7 v. διακριτικός

Παγγέλοιος 15,27
παθητικός (σῶμα παθητόν libri); 121,18
πάθος (coni. τόπος, σχῆμα) 159,24 (opp. φορά) 206,25 v. εἶδος
παῖς. οἱ ἐμοὶ (Themistii) παῖδες 185,14
πάλαι. οἱ πάλαι φιλοσοφήσαντες 3,3 (5,27 οἱ πάλαι WBL) τὰ πάλαι προδιωρισμένα 75,23
παλαιός. οἱ παλαιοί (philosophi) 5,27 21, 22 22,19 30,20 48,3.24 59,13 61,18 104,19 παλαιὰ ἡ δόξα 113,9 παλαιότερος λόγος 100,9 τὰ παλαιά (opp. τὰ ἄρτι) 142,2
παλαιστής (*palma*) 207,25
πάλιν in enumeratione 19,5 (= ὡσαύτως) 194,14 π. δέ 50,18 π. δὲ ἀναλαβόντες 74, 24 τοῦτο προλαβόντες — τί ἂν π. λέγωμεν 128,23 ἀναμνησθῶμεν π. 74,10 τὰ αὐτὰ πάλιν ἄτοπα ἀκολουθήσει 23,3 εὐθύς —, δὲ πάλιν 67,7
παμμύριος 15,8 181,16
παμπληθής 60,20
πάμπολυ 60,5 διαφέρειν 9,23 32,27 110,8 176,6 διίστασθαι 103,16
πάνσοφος. οἱ πάνσοφοι οὗτοι 132,26
πανταπασιν 42,15 226,12
πανταχόθεν (στεγανός) 113,29 (ἴσος) 233,2
παντελής (ἠρεμία) 213,16 (ἡσυχία) 213,20 παντελῶς 14,15 16,1 22,27 96,24 110,4 203,15
πάντῃ 124,7 (πάνυ BL) 125,23
παντοῖος 61,2 παντοίως 137,29
πάντως 25,25 55,6 (π. που) 75,11 86,1
παρά. παρὰ μέρος 115,2 c. gen. (= ὑπό) 55,1 v. εἰσάγειν
παραβάλλειν 10,24
παράγειν ἔκ τινος 32,14 79,25 126,10 opp. παράγεσθαι 64,29
παράδειγμα (coni. εἶδος) 44,16 (λάβε π. κατά τι) 19,32 (χρῆσθαι τοῖς ἐπὶ τῶν τεχνητῶν παραδείγμασι) 38,20 (δῆλον ἐξ ἄλλου παραδείγματος) 69,32
παραδέχεσθαί τι ὥς τι 116,1

παράδοξος v. ἀληθής
παράθιξις 75,1
(παραινεῖν 48,6 libri)
παραιρεῖσθαι (e coni.) 90,16
παραιτεῖσθαι 4,8 παραιτητέον 3,32 133,1
παρακεῖσθαί τινι 157,30 παρακείμενον 175,32
παρακμή v. ἀκμή
παρακολούθημα 91,16
παρακρούεσθαι διά τινος 3,29
παραλαμβάνειν πρός τι 75,25 c. acc. c. inf. 167,16
παραλείπειν 187,2 τὰ παραλελειμμένα (opp. τὰ εἰρημένα) 108,19
παραλογίζεσθαι 3,27 10,23 (τινί) 3,34 (τοῦτο) 201,22
παραλογισμός 200,17
παράλογος 52,17
παραπλήσιος (3.) 188,12 παραπλησίως 114,24 169,7
παρασπείρεσθαι. παρεσπάρθαι τινί 123,16 ἔν τινι 135,12 136,7
παραύξειν 85,26
παραύξησις 85,28
παραχρῆμα 92,13
παρεγκεῖσθαι 182,8
παρεῖναι. παρούσης χώρας 89,26 ἔνθα ἂν παρῇ 37,33
παρεμπίπτειν 124,16
παρεμπλοκή 123,18
παρενείρειν τινί 124,8
παρέρχεσθαι τὸ παρελθόν 93,9
παρέχειν v. ὄχλος med. παρέχεσθαί τινί τι 37,20
παριέναι 125,25
παρίστασθαι τῷ λόγῳ 104,19
παροίχεσθαι. παρῳχημένον 142,3 184,21
παροξύνεσθαι πρός τινα 48,23
παρορᾶν 31,27 32,27 οὐ παροπτέον 48,3 ὡς σχεδὸν ἅπαντες παρορῶσιν 212,20
παρορμητικός (ἀλλήλων) 208,16
παρουσία 33,17 γίνεταί τι παρουσίᾳ τινός 183,18
πᾶς v. ἀμφισβήτησις τὸ πᾶν ὕδωρ 17,21 ἡ τοῦ παντὸς περιφορά 163,20 203,15
πάσχειν εἰς ἄλληλα 122,10
πατάσσειν 56,7
πατήρ (coni. υἱός) 75,25 146,21
πατρίς 185,15
πάτταλος 89,23
παύεσθαι ἄρτι c. partic. 88,27 91,30 c. inf. 229,25 c. gen. 47,2 195,12 198,4
παῦλα 196,15 198,4
παχύνεσθαι opp. λεπτύνεσθαι 138,23
παχύς (opp. λεπτός) 130,29 (opp. λεπτομερής) 126,5
πεζός. τὸ πεζόν 171,21
πείθεσθαί τι ἔκ τινος 63,14
πειρᾶσθαι (πειραθῶμεν) 35,3
πέλαγος v. ἄπειρος
πέμπειν τὸ ἀκόντιον 48,21
πενταδάκτυλος 50,13
πένταθλον v. πηδᾶν
πέντε. τὰ π. 146,23
πέρα τῶν ἱκανῶν 25,24 περαιτέρω 106,26 v. δεῖν
περαίνειν τὰ ἐφεξῆς ἐπί τινι 3,15 τοὐναντίον οὗ βούλεται (e coni.; v. παραινεῖν) 48,6 περαίνεσθαι 88,12 de formis verborum περαίνειν et περᾶν promiscue adhibitis cf. quae adn. ad 89,11
πέρας (opp. ἁφή) 99,20 def. 113,7
περατοῦν (coni. ὁρίζειν) 113,6 pass. 16,26 42,27 εἴς τι 60,15 106,2 πρός τι 81,30
περιάγεσθαι εἴς τι 104,12
περιαγωγὴ κόρης 74,18
(περιαιρεῖσθαι corr. WL 90,16)
περιβλέπειν 47,26 121,16
περιγράφεσθαι (ἡ ἐπιφάνεια πέρασι) 113,19 (ἡ κίνησις τῇ οὐσίᾳ τοῦ κινουμένου) 143,9
περιεῖναι. ὅτῳ σχολὴ περίεστιν 132,6 ἐκ περιόντος 4,22 78,27
περιέρχεσθαι (ὁ λόγος ἐκ τῶν εἰρημένων εἴς τι) 95,29
περιέχειν 46,5 (γραμμαὶ περιέχουσαι) 59,3 (τόπος π. σημεῖον) 105,3 (opp. περιέχεσθαι) 99,8 pass. 121,3
περιίστασθαι εἴς τι 26,22
(περικάρδιον 66,16. 17 WL)
περιλείπεσθαι 191,26 c. acc. c. inf. 220,31
περιορίζεσθαι ὑπό τινος 82,10
περιπατεῖν. τὸ περιπατοῦν (coni. τὸ καθήμενον) 51,29
περίπατος. ὁ χθές μου π. καὶ ὃν τήμερον βαδίζω 175,20
περιπίπτειν (ἀντιφάσει) 12,8 (ὀνόματι) 49,6 (κυνὶ λυττῶντι) 51,9 (ἀδυνάτῳ) 184,6
περιποιεῖσθαι 60,19

περιττεύειν 90,22 155,22 μέρει τινί 104, 33 181,10
περιττός (opp. ἄρτιος) 11,14 181,15 (περισσός) 182,28 *supervacaneus* (coni. ἐνδέον) 60,8 (περιττόν c. inf.) 62,7
περιτυγχάνειν τινι 52,13
περιφέρεια τοῦ κύκλου 4,5
περιφέρεσθαι (opp. τὸ φέρεσθαι) 120,18
περιφορά (opp. φορά) 118,11 (τοῦ παντὸς οὐρανοῦ) 142,19 τοῦ παντός 163,26 203,15
περιχεῖν. κενὸν ἔξωθεν περικεχυμένον 136,3
πέρυσιν 193,14
πέτρα 215,24
πέττεσθαι (τροφή) 214,23
πῇ (χωρεῖν) 137,13 οὐδέ πη v. οὐδέ
πηγὴ τῆς φύσεως ἡ τετρακτύς 79,26
πηγνύναι 166,22 v. γάλα
πηδάλιον v. κατέχειν
πηδᾶν πένταθλον 173,1 ἄνω 217,17
πηλάριον 17,18
πηλίκος. κατὰ τὸ πηλίκον ἄπειρον 187,8
πηλός 61,6 72,1
πῆξις 8,2
πήρωμα (τὰ ἐκ γενετῆς πηρώματα) 37,9 40,10
πηχυαῖος 74,1 190,31 202,23
πῆχυς 164,6
πιθανός (αἰτία) 113,12 πιθανόν c. acc. c. inf. 126,18 πιθανώτερον κατασκευάζει ὁ λόγος, ὅτι 214,11 πιθανῶς 99,16 137,16
πιθανότης 81,31
πίθος γλεύκους 136,5
πικρός opp. γλυκύς 137,25
πιλεῖσθαι v. ἀραιοῦσθαι
πίλησις (πύκνωσις καὶ π.) 121,24
πίπτειν ἐκ τοῦ στέγους 51,3 ὑπ' ἀριθμόν 94,14
πιστεύειν c. acc. c. inf. 49,31 103,3 ἐξ ὧν ἔτι μᾶλλον πιστευτέον, ὅτι 198,1
πιστοῦν. ἀκριβέστερον πιστωσαίμεθα ἄν c. acc. c. inf. 217,6 πιστωτέον καὶ ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς 197,19
πίτυς 62,2
πλανᾶσθαι. πλανώμενοι κενὸν ὑπολαμβάνουσιν 123,3
πλάνη 95,12 τὰ αἴτια τῆς πλ. 115,11
πλάσσειν v. πλάττειν
πλαστική 43,5
πλάτανος 7,31 44,19 61,30 62,2
πλάττειν. πλάττεις σεαυτῷ τι 114,10 πλάσσειν καὶ γράφειν ἰδέας 61,2 πλάσσεται κέραμος 60,26
πλάτος. ἐν πλάτει (opp. κυρίως) 157,10 v. μῆκος
πλατύς (σίδηρος, μόλιβδος) 133,3 v. λῆρος
πλεῖν 55,11 145,10
πλείων. ἐπὶ πλεῖον 37,6 πλείω τῶν ἱκανῶν 8,23
πλέκειν σόφισμα 201,4 πλεκέσθω ὁ λόγος 9,8
πλεονάζειν 14,12
πλεονασμὸς τῆς ὕλης (opp. ἔλλειψις) 56,19
πλευρὰ τοῦ τριγώνου 97,24 v. διάμετρος
πλῆθος μαρτύρων 211,32 v. βαδίζειν
πλήν. πλ. οὐχ ὁμοίως 202,2 πλ. εἰ μή 124,8 πλ. διαφέρει 92,21
πληροῦν 88,3 (opp. ἄρχεσθαι) 147,11
πλησιάζειν τινί 225,23
πλησίον. ὁ ἀὴρ ὁ πλ. 234,16
πλήσσειν (ἡ κεραμὶς τὸν παριόντα) 51,11 (pass.) 52,26 56,13 τὸν τύραννον ὑπὲρ τοῦ ἀνελεῖν 54,23 πλήττεται ἡ χορδή 213,28
πλίνθος (coni. ἀμφορεύς) 206,1
πλοῖον 110,10 207,16
πλοῦτος 207,33
πλώιμος (ποῖον σχῆμα νεὼς πλωϊμώτερον) 43,17
πόα 60,19 225,23
ποδιαῖος 186,33
ποδώκης. Ἀχιλλεύς (ποδωκέστερος) 200,1 (ποδωκέστατος) 199,24
πόθεν 3,15 162,2 saepe
ποθέν 231,14 ποθέν ποι 162,1
ποιεῖν (opp. πάσχειν) 122,10 αἱ προτάσεις τὸ συμπέρασμα 65,15 π. διάστημα τὸν τόπον 128,6 π. οὐκ ἀίδιον τὸν κόσμον 209,14 med. διαίρεσιν εἰς εἴδη 21,4 ἐκ τοῦ ἁπλῶς ὄντος τὰς γενέσεις 32,6 τὰ ποιούμενα def. 36,18
ποιητής (Homerus) 144,2
ποιητικός (τινος) 127,10 π. αἴτιον 13,22 (52,20 WB) π. αἰτία 81,21 π. τέχνη 65,17 τὸ π. (opp. τὸ τελικόν) 56,1 — *poeticus* τὸ π. φῦλον 103,28
ποικίλος 60,20
ποιότης 82,32 114,30
πολεμεῖν 145,11
πολέμιος 55,1
πόλεμος 140,18 ὁ π. ὁ Περσικός 157,4

πόλις 105,25
(πολιτεία 35,5 BL)
πολιτικός 19,3
πολλαχόθεν ἂν καταμάθοιμεν 221,25
πολλοστημόριος (δύναμις) 207,6 neutr. 186,22 207,6
πόλος pl. (τοῦ κόσμου) 144,28 (opp. ὁ ἰσημερινός) 142,26 (opp. ὁ μέγιστος κύκλος) 202,6
πολύς. ἐπὶ πολὺ 235,12 ὡς διὰ πολλοῦ 208,23
πολύχωρος (σχῆμα πολυχωρότατον) 61,7
πομπή 140,18 173,20
πόνος. οἱ πόνοι (Aristot. τὸ πονεῖν) 45,7
πορεία 70,8
πορίζεσθαι 1,2
πόρρω (opp. ἐγγύς) 207,3 πορρωτέρω σφάλλεσθαι 105,9 (opp. ἐγγυτέρω) 53,13
πόρρωθεν 49,22
πόσος. ἢ δύο ἢ πόσαι 81,9 πόσον χρόνον τὸ Ἴλιον ἑάλω 163,29
ποταμός 119,10
ποτέ 117,16
πότερος. ἐν ποτέρῳ τοῖν δυεῖν 166,5 (πότερον ante ἤ add. WBL 17,18)
που 49,6 e coni. 77,14 (92,13?)
πούς 5,24
πρᾶγμα (opp. ὄνομα) 32,24 162,21 (54, 12 M)
πρᾶξις 51,30 v. διδασκαλία
πρέπειν. οὐδὲ φυσικῷ πρέπων ὁ λόγος 29,20
πρέσβυς. οἱ κατὰ φιλοσοφίαν πρεσβύτατοι (πρῶτοι Aristot.) 29,23 τὰ πρεσβύτατα (opp. τὰ νεώτατα) 142,2
πρίειν 70,20 ξύλα πρίεται 60,26
πρίζειν (opp. πρίζεσθαι) 46,25
πριστική 43,22
πρίων 61,15 70,20
πρό. πρὸ τῆς νεώς (opp. ἐν αὐτῇ) 36,7
προάγειν εἴς τι 211,2
προαιρεῖσθαι 47,27
προαίρεσις 47,23 219,6
προαποδεικνύναι, ὅτι 165,19
προαποδιδόναι. ἐκ τῶν προαποδεδομένων τρόπων 47,18
προαπολείπειν 208,10
προαπορεῖν. ταῦτα ἡμῖν προηπορήσθω 108,5
προβαίνειν τόπον ἐκ τόπου 148,21
πρόβατον 162,23
πρόβλημα. ὑπόθεσις τοῦ προβλήματος 229,28
προδιαιρεῖσθαι. ἀνάγκη ταῦτα προδιελέσθαι 165,3
προδιορίζειν. τούτων προδιωρισμένων 83,8 προδιωρισμένα 69,31 75,23
προειδέναι 48,20
προεπιδεικνύναι 184,11
προέρχεσθαι 116,30 εἰς τὴν ἀγοράν 47,24 52,20 ἐπ᾽ ἄπειρον 135,7
προηγεῖσθαι 226,3 προηγουμένως 29,1 60,12 63,30 162,10
προήκειν. προήξομεν ταὐτὰ ἀποροῦντες 210,31
προθυμεῖσθαι c. inf. 17,5
προϊέναι (οὐχ ᾗ πέφυκε) 37,10 (ἀνεμπόδιστος) 42,26 (προϊὼν de Aristotele) 195,23 (οὐ πρόεισι συλλογισμός) 200,32 (εἴς τι) 227,28
προΐεσθαι (προήσεται) 184,31
προΐστασθαι. οἱ προϊστάμενοι τῆς δόξης 123,3
προκεῖσθαι 56,6 πρόκειται τῇ συγγραφῇ c. inf. 1,2 εἰς κοινὸν προκείσθω σκοπεῖν 161,28 τί σημαίνει τὸ προκείμενον 124, 25 πόρρω τοῦ προκειμένου 61,30 sim. 189,1 προκειμένη σκέψις 175,18 πρ. μέθοδος 84,28
προκινεῖν. τὸ κινούμενον ἤδη προκεκίνηται πρότερον 196,14
προλαμβάνειν 128,23 141,13 ἀεὶ τῆς ἐφεξῆς γίνεται ἡ προλαβοῦσα 223,27 προληφθεισῶν τῶν προτάσεων 58,18
προλέγειν. προειρηκέναι (πρότερον περί τινος) 18,7 ὡς προειρήκαμεν 98,30 105,8 καθάπερ ἔφθημεν πολλάκις προειρηκότες 53,23 φανερόν, ὃ προειρήκαμεν 174,1 καθὰ προείρηται 199,8 (προείρηται MB 90,16) τὰ προειρημένα 81,31
πρόνοια 33,12 (opp. τύχη) 48,21 πολλὴν ἔχειν πρόνοιαν τοῦ μὴ διαλείπειν 61,15
προοδοποιεῖσθαι πρός τι 208,27
πρόοδος 47,26 (ἐπί τι, ἀπό τινος) 39,25 (εἰς τὸ πρόσθεν) 58,3 (εἰς ἄπειρον) 121, 13 (μετὰ ταῦτα) 235,21
προοίμιον (opp. διήγησις) 173,17
πρός. τὰ πρὸς τὸ τέλος 43,26 πρὸς ἡμᾶς opp. πρὸς τὴν φύσιν 1,14 (πρὸς αὐτὸ WL 13,4) e coni. 229,11 adv. 16, 21
προσάγειν τί τινι 171,2 229,17

προσαγορεύειν c. dupl. acc. 19,11 ὀνόματι 171,23
προσαναγκάζεσθαι 96,4
προσαπορεῖν τί τινι 132,4
προσάπτειν τί τινι 95,22 (ἐναντιολογίαν) 10,8 (ἀνάγκην) 63,22 ἡ ὕλη προσημμένη τῷ τόπῳ 106,8
προσαφαιρεῖσθαι τί τινος 8,16
προσγίνεσθαι v. ἀπογίνεσθαι
προσδεῖν. προσδεῖ τούτου τῷ λόγῳ 50,30 προσδεῖσθαί τινος 43,19 111,25 206,21
προσδιορίζειν 75,4
προσδοκᾶν (ὠσθήσεσθαι) 60,14
προσεῖναί τινι 71,23 72,13
προσεξετάζειν 40,30
προσεοικέναι τινί 74,16
προσεπιβάλλειν 183,1
προσεπιλαμβάνειν 117,10 med. 126,23
προσεπιλέγειν 212,24
προσεπισωρεύειν ἄλλο ἀεί 100,28
προσεπιτιθέναι v. ἐπιδιδόναι
προσερείδεσθαί τινι 132,25
προσέτι 10,21 21,2 88,27
προσέχειν Γαληνῷ 149,4 λόγῳ 213,32 ὁ ἐπιμελῶς προσέχων 195,24
προσεχής 23,13 43,27 (τῆς οὐσίας) 23,12 (opp. πρῶτος) 11,7 τὰ προσεχῆ (καὶ ἴδια; opp. καθόλου καὶ κοινά) 2,10 προσεχῶς (opp. κοινότερον) 46,1 (προσεχῶς κινεῖν) 204,5 220,18
προσήγορος (coni. οἰκεῖος) 178,11
προσήκειν 143,25 τινί 102,5 ἡ προσήκουσα χώρα 216,21
πρόσθεν. ὅπερ δὲ καὶ πρ. ἔφην 16,24 v. ἔμπροσθεν, ὄπισθεν
πρόσθεσις 116,30 (opp. διαίρεσις) 91,22 93,31
προσθήκη (ἡ ἔξωθεν πρ.) 96,13 100,10 116,5 127,4
προσκαρτερεῖν 26,8
προσκατηγορεῖν τί τινος 6,30
προσκεῖσθαι. ἔτι κἀκεῖνο προσκείσθω, ὡς 91,2
προσκρίνεσθαι 124,6
προσκυνεῖσθαι 54,25
προσλαμβάνειν τι ἐν τῷ λόγῳ 41,16 πρ. τι ἔξωθεν τοῦ προκειμένου ὁ λόγος 189,2
προσμίγνυσθαί τινι 139,2
προσνέμεσθαί τινι 182,34 230,1
προσόμοιός τινι 48,28
προσομοιοῦν τί τινι 93,32
προσομολογεῖσθαί τινι 16,2
προσνεανιεύεσθαι ἐν(?) τῷ λόγῳ 200,21
προσοικειοῦν τί τινι 38,18 106,16
προσπαίζειν. προσπαίζει ἡμῖν ὁ λόγος 185,25
προσποιεῖσθαί τι 41,9 133,31
προστερατεύεσθαί τι 79,27
προστιθέναι 132,5 προστιθοῦσι (dat. partic.) opp. διαιροῦσι 96,17
προσφαντάζεσθαί τινος πλέον τι 82,1
προσφέρειν. προσοίσει (τί τινι) 181,17
προσχρῆσθαί τινι 29,30 41,21 60,13 69,5 79,7 98,10
προσωθεῖν 235,18
πρόσωπον *facies* 108,9
προσωτέρω προϊέναι 100,28
πρότασις (ἡ ἑτέρα) 100,22 170,23 pl. (coni. σχῆμα) 4,13 (coni. συμπέρασμα) 65,2 v. ἀποφαντικὸς λόγος, ἀπόφασις
προτάττεσθαί τινος 2,15
πρότερος. τὰ πρότερα 1,13 τὸ πρότερον adv. 22,20
προτιθέναι τινί 232,7 ὡς προυθέμεθα ἐξ ἀρχῆς 23,21
προϋπάρχειν (ἄλλων) 204,4 προϋπάρχοντα (opp. ὄντα) 29,29
προϋποβάλλεσθαί τινι 104,2
προὔργου. πρ. ἄν τι γένοιτο πρὸς τὸν λόγον 108,6 πρ. τι πεποιηκέναι 127,17
προφάναι 140,20
πρόχειρος. τὸ προχειρότατον 190,24 προχείρως 98,24
προχωρεῖν ἐπί τι 97,5
προωθεῖν 135,18
πρῶτος. ἐν τοῖς πρώτοις (*initio operis*) 170,1 τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' οὐ πρώτῳ 194,5 ἐν ᾧ πρώτῳ 230,3 c. gen. 174,1 194,10 226,20 πρώτως 97,16 106,5 οὐ πρώτως λέγειν τι, ἀλλὰ κατ' ἄλλο 108,25 v. εἶδος, προσεχής
πτερόν. τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἁλίσκεσθαι 127,7
πτηνός (coni. πεζός, ἔνυδρος) 171,21 (coni. δίπους) 19,5 v. ἅρμα
πτῶσις 25,5
πύκνωσις (opp. πίλησις) 121,24
πυνθάνεσθαί τί τινος 115,25
πῦρ 48,28 τὸ π. (coni. τὸ πύρινον) 235,1 v. ἀήρ
πύρινος v. πῦρ, γήϊνος

πυρός 7,12 49,26 60,21 pl. (σωρὸς τῶν πυρῶν) 20,4 60,11
πυροῦν. πεπυρωμένος σίδηρος 139,6
πῶλος 116,6
πῶς. πῶς γάρ; 48,20 πῶς; ὅτι κτλ. 85,25
πώς 7,5 21,18 32,2 51,13 65,1 167,18 210,29

Ῥεῖν 175,25 opp. ἵστασθαι 97,3
ῥέπειν (ὅπῃ) 133,9 (κάτω) 136,26
ῥήτωρ 2,12
ῥίζα 61,13
ῥιπτεῖν 129,18 234,10 ῥίπτειν libri 129, 21 235,7. 14
ῥίς 11,14 108,9
ῥίψις 129,19
ῥοπή 90,19 216,5 ἐπί τι 82,13 177,9
ῥυθμός 38,7
ῥώμη 129,21 204,10

Σαλεύειν τι 215,28 abs. ἐπί τινι 8,18
σάλπιγξ v. γλῶσσα
σαρκίον opp. σάρξ 15,25 16,23 17,13
σάρκωσις 60,30
σάρξ 62,1 σάρκες 14,6
σαφήνεια 52,9
σαφῶς 205,13
σέβεσθαι 50,3 54,20
σελήνη 8,5
σελίς. τῆς σελίδος ἐνθάδε 147,20
σεμνύνειν 61,19 95,13
σημαίνεσθαι 123,12
σημεῖον. σ. δ', ὅτι 26,19 *punctum* (geom.) 5,12 6,3 (ἀδιάστατον) 97,31 104,29 148,6
σηπεδών 36,1 39,19
σήπεσθαι 159,11 σαπῆναι 57,17
σιδηρεύς 132,18
σιδήριον 234,21
σίδηρος 18,26 64,6. 15 139,6
σικυῖα 45,2
σιμός 6,21 28,18 41,19
σιμότης (ἐν ῥινί) 11,14 (expl. κοιλότης ἐν ῥινί) 42,3
σιτίον 208,6
σῖτος. ὁ σ. ὁ ἐν τῇ χοίνικι 148,28
σκέλος 41,20
σκέμμα. ἀμελεῖν τοῦ σκ. 102,14 ἡ χαλεπότης τοῦ σκ. 106,27 ἐν τοῖς ἠθικοῖς λέγεται σκέμμασιν 43,9
σκέπη. σκέπης ἕνεκεν 60,26 66,11
σκεῦος 109,8 117,29
σκέψις ἡ προκειμένη 175,28
σκληρός 137,24
σκοπεῖν τι 58,1 161,28 σκόπει (γάρ) 65,17 (δὲ οὕτως) 182,6
σκοπός 43,2
σκότος 155,32 197,6
σκυλάκιον 116,7
σκύλλα 19,8
σμικρολογεῖσθαι 16,18
σμίλη 45,2 64,6
σοφίζεσθαι 99,16
σόφισμα πλέκειν 201,4
σοφιστής pl. 194,12
σοφιστικὸς λόγος 2,16 v. ἐνόχλησις
σοφός. σοφώτατος (χρόνος) 158,27 (Γαληνός) 114,9
σπανιάκις 62,20
σπάνιος 52,18 σπανίως 50,15 60,3
σπείρειν 60,14
σπέρμα 61,14 170,3
σπεύδειν c. inf. 33,10 178,10 ἐπί τι 74,19
σπιθαμή 215,26
σπουδή. ἐπί τι 178,11
σταδιαῖος 131,4 200,2
στάδιον 164,6 187,1
σταλαγμός 215,24
στάσις. στάσιν ἔχειν 82,3 coni. ἠρεμία 60,21 143,26 opp. κίνησις 177,19 v. εἶδος
στάχυς 7,13 60,20
στεγανός 113,29
στέγος 51,4 103,12
στενοχωρεῖσθαι 235,17
στερεός 114,4
στέρησις 19,11 169,28 def. 29,11 155,31
στηρίζειν 130,15
στιγμή 5,12 82,32 141,20 181,5 182,29 191,23 196,19 v. γραμμή
στοιχεῖον gramm. 1,9 63,3 philos. (τὰ τέσσαρα) 13,23 (τὰ καλούμενα) 86,24 105,5 118,23 138,17
στόμα 108,9
στοχάζεσθαί τινος 59,1 61,27
στρατηγία 35,5
στρατηγικός 19,3
στρογγύλος 133,4
στρουθοκέφαλος 56,17
στροφή 94,14

στύλος 103,13 207,8
σὺ κατὰ σαυτόν 21,13 σοι (dat. eth.) 24,25
συγγνώμη 48,22
σύγγραμμα 98,19 104,21
συγγράφειν 80,20
συγγραφή 1,2
συγκαθέλκειν 136,26
συγκεῖσθαι 1,20 (M 17,1)
συγκινεῖσθαί τινι 107,25
συγκολλᾶν τι ὀνόματι 62,22 pass. (de Empedoclis monstris) 62,11
σύγκριμα 16,11. 30 (17,1 WBL)
συγκρίνεσθαι e coni. 17,1 v. διακρίνειν
σύγκρισις. ἡ καλὴ σ. 17,22 v. διάκρισις
συγκρούειν τινί 56,28
συγκεχυμένως 2,23
συγχωρεῖν τί τινι 123,11 abs. 120,20 συγχωρησόμεθα c. acc. c. inf. 200,24 pass. (συγχωρείσθω) 88,1 170,1
συζευγνύναι ὕλην τινί 21,12 pass. (τινί) 144,22
συκῆ 44,19 62,1 215,26
συκοφαντεῖν τινα 9,26
συλλαβή gramm. 1,16
συλλαμβάνειν. συνειλημμένον ἔχειν τι ἔν τινι 25,29
συλλογίζεσθαι τουτί 50,26 τὰ εἰρημένα 169,23 τὸ συμβαῖνον ἐκ τῶν λημμάτων 50,23 cum enuntiato primario 39,15
συλλογισμός (συνίσταται) 7,20. 23 58,17 182,20 v. ἀνάγκη
συμβαίνειν. συμβήσεται c. acc. c. inf. 195,2 196,4 τὰ συμβαίνοντα ἄτοπα 190, 19 v. συλλογίζεσθαι
συμβάλλειν τινί 112,23
συμμεθίστασθαι 107,28
σύμμετρος v. διάμετρος
συμπαράγειν 143,3
συμπαραγίνεσθαι 107,25
συμπαραλαμβάνειν 146,17
συμπαρεῖναί τινι 155,21
συμπαρεκτείνεσθαί τινι 145,23
συμπαρισοῦσθαί τινι 145,23
σύμπας. ἡ τῶν συμπάντων δύναμις 207,22
συμπεραίνειν 211,29 pass. 9,16 (ἔκ τινος) 50,25
συμπέρασμα 8,7 (coni. προτάσεις) 65,2
συμπήγνυσθαι 61,23
συμπίπτειν 59,27 *corruere* 114,19
συμπλέκειν τί τινι 24,19 abs. 24,2 (opp. χωρίς) 46,9 συμπλακήσεσθαι 133,13
συμπληροῦν ὁρισμόν 11,10 μίαν χρείαν 59,27 τὸ εἶναί τινος 28,12 pass. (τινί) 206,17
συμπλήρωσις 94,24
σύμπτωμα ἀναγκαῖον 43,3
συμφάναι. πάντες συμφαῖεν ἄν, ὅτι 51,1
συμφαντάζεσθαι τόπον τινί 103,24
συμφθείρεσθαι 104,7
συμφλέγειν. συμφλεγήσεσθαι τὸ πᾶν (Heracliti doctrina) 87,2
συμφύειν. τὰ συμπεφυκότα μόρια 122,19 v. ἑνοῦσθαι
σύμφυσις 173,31
σύμφυτος δύναμις 85,12
συμφωνία (philosophorum) 211,29
σύμφωνος (πρὸς τὴν ἀλήθειαν) 217,4
συνάγειν 22,1 τί ἡμῖν συνήγαγεν ὁ λόγος; 220,29 pass. 9,11
συναίσθησις 148,9
συναληθεύειν (ἡ ἀντίφασις) 6,13
συναλλοιοῦσθαί τινι 155,21
συναμφότερος 95,17 τὸ συναμφότερον 28,23 45,21 96,2
συναναιρεῖν (opp. συναναιρεῖσθαι) 104,5 pass. 98,23
συναπαρτίζειν εἰς μίαν δόξαν 80,30 σ. τι τοῖς τόποις 89,12
συναπέρχεσθαι 115,17
συναποδεικνύναι 125,28
συναπολλύναι 92,16
συνάπτειν (νύκτα ἡμέρᾳ) 144,4 215,19
συναρμόζεσθαι τῷ λόγῳ 64,4
συναρτᾶσθαι 144,22
συναφαιρεῖσθαι 234,25
(συνάφεια Laur. 85,18 52,9)
συνδεῖν κάρφεσι τὸν πηλόν 61,6
συνδιαιρεῖν 229,30 pass. (εἰς μέρη) 188,16
συνδιατηρεῖν 74,22
συνδρομή 56,28
συνδυάζεσθαί τινι 137,28 εἶδος καὶ ὕλη 39,8
σύνεγγυς εἶναι (coni. ταὐτὸν σημαίνειν) 95,4
συνεισάγειν (πλείω ἑαυτῇ) 3,7 pass. 6,9
συνεισιέναι 118,16
συνεννοεῖν 145,8
συνέπεσθαι 27,3
συνεπινοεῖν (τινος?) 212,5 (τι) 212,6
συνεργεῖν 28,23
συνετεροιοῦσθαι 155,26
συνεφάπτεσθαι 146,18
συνεφέλκεσθαί τι 26,5 74,22

συνέχειν. ἡ συνέχουσα ἕξις 130,16
συνεχής 121,4
συνήθεια. (κατὰ συνήθειαν; opp. ἀνάγκη) 52,17 94,10 109,4
συνήθης μέθοδος 50,5
σύνθεσις 181,14 v. ἑξάγωνον
συνθλίβεσθαι 136,6
συνιέναι 17,21 115,17
συνίστασθαι 59,22 (τινί) 123,23 v. συλλογισμός, τρίγωνον
συνογκοῦσθαι 105,19
συνομολογεῖν 209,12
συντελεῖν εἴς τι (μηδέν) 54,20 111,26 πρός τι 31,24 59,21 94,24
συντεμαχίζεσθαι 208,10
συντιθέναι. σύνθετος (Aristoteles συγκείμενος) 23,22. 23
συντρέχειν 59,20 66,9
συνυπάρχειν 31,16
συνυφίστασθαι 144,22
συνωθεῖν 129,23
συστέλλειν εἴς τι 137,3 pass. 133,27
σύστοιχος. τὰ σύστοιχα 205,2
συστολή (καὶ μάνωσις) 135,11 (καὶ πίλησις) 139,20
σφαῖρα 88,9 119,21 120,30 (Κρόνου) 121,3 201,20
σφαιρικός 41,7
σφαιροειδής 208,26
σφαῖρος (Empedoclis) 13,23
σφάλλεσθαι 160,28 πορρωτέρω 105,10 φύσις σφαλλομένη 37,9
σφάλμα 61,30
σφόδρα 144,17 σφ. αὐτόθεν 18,22 σφ. γε 201,6
σφύζειν 222,19
σχεδόν. (σχ. οὖν τοῦτο λέγομεν) 25,12 59,7 108,13 122,14
σχέσις 211,18 πρός τι 90,31 103,8 211,13
σχῆμα 27,29 55,5 159,24 208,25 (log.) 142,13 σχήματα Democriti 3,1 42,13
σχηματίζειν. σχήματα σχηματιζόμενα 205, 22 pass. (ξύλον εἰς βάθρον) 39,27 (διχῶς) 24,8 v. ἀσχημάτιστος
σχημάτισις 205,27
σχολαιότερον (opp. θᾶττον) 132,21
σχολή. σχολὴν ἄγειν 52,9 σχολῇ 104, 22
σῴζειν ὑποθέσεις 3,31
σῶμα. τῶν σωμάτων τομή 82,2
σωματικός (πάθος) 161,6
σωρίτης 207,33
σωρός 5,22 20,4

Ταμιεῖον 117,13
τάξις (κατέχουσα) 49,15 (ἀκίνητος) 49,28 (ἀντέστραπται) 65,10 (ὡς ἔχει τάξεως ταῦτα πρὸς ἄλληλα) 97,12 173,17
ταράττειν (οὐ ταρακτέον corrupt. 2,5) (μηδὲν ταραχθῇς) 18,14 187,29
τάττειν. μὴ τεταγμένος 52,23 (coni. ὡρισμένος) 49,20 v. ἄτακτος
ταυτότης 73,8 205,22
τάχα (εἰ μὴ τ.) 3,5 56,14 65,16 77,31 143,28
τάχος 137,15 161,24 200,1 202,5
ταχυτής 161,23
τε abundare videtur 138,30 coniungit enuntiata 42,20 110,4 194,31 τε . . . καὶ 195,3 198,10 τε — τε 85,4
τεκμήριον 211,31
τεκτονική 63,10
τέκτων 47,1 63,1 220,16
τέλειος (def.) 95,6 222,9 226,11 τελείως 44,21 v. ἐνδεής
τελειότης 39,15 45,22 69,17
τελειοῦν 69,18 pass. 226,11
τελευταῖος 187,25 τὸ τελευταῖον τῶν εἰρημένων 207,13 ὁ θάνατος τελευταῖον 43,2
τελικός opp. ποιητικός 52,22 56,1
τέλος 60,27 ἀπαντᾷ τὸ τ. sim. 55,3. 15 τὰ τέλη (opp. τὰ αἴτια) 52,3
τέμνειν (opp. τέμνεσθαι) 46,25 *dividere* 194,24 (geom.) 182,27
τέρας 56,16
τερατολογία 62,7
τετραγωνίζειν v. κύκλος
τετράγωνος 59,3
τετρακτύς. πηγὴ τῆς φύσεως 79,26
τέφρα 127,21
τέχνη. (αἱ λογικώτεραι τῶν τεχνῶν) 1,7 159,9
τέχνησις 173,33
τεχνητός. τὰ τεχνητά 35,8 38,20
τεχνικός. τεχνικά (= ποιούμενα) 36, 18 τεχνικῶς 9,13
τέως 70,32 79,12 139,18
τήμερον 50,12 opp. χθές 148,3 175,20
τηνάλλως 62,22
τηνικαῦτα 47,21 172,6

τηρεῖν τὰς ἀρχάς 3,27
τιθέναι. τοῦτο ἄνευ λόγου θετέον 37,21 ἀναγκαῖον θήσομαι c. inf. 152,15 med. ἔν τινι 72,11 οἷς τεθεῖσιν ἕπεται κτλ. 65,6
τίκτειν. ἵππον ἐξ ἵππου τετέχθαι 49,25
τίς interrog. τί (= τί ἄλλο) . . ἤ 17,7 τὸ τί ἐστι 62,14 τοῦ χάριν 50,26 v. δήποτε
τις. in def. εἴποι τις ἄν 107,8 110,1 τινές (philosophi quidam) 163,27 τῆς οἰκίας τι ἦν τὰ θεμέλια 197,23 μίαν τινὰ φύσιν 21,22 22,4 ὅμοιον γάρ τι λέγειν κτλ. 8,29 v. ἄχρι. — τῳ (post ἄν) 78,26 ἄλλου του 47,25 ἄλλ' ἄττα (27,10) 62,5
(τοί. γάρ τοι WBL 8,29)
τοίνυν saepissime cf. 191,3. 5 193,18. 19 194,22. 23 in apodosi 188,21 καὶ τοίνυν 18,26 21,6 τὸ τοίνυν αἴτιον 219,23 τ. primo loco 183,14 234,3
τοιόσδε 8,27 τοιῶσδε 41,6
τοιοῦτος. Γαληνὸς ἐν πολλοῖς τοιοῦτος 145,2 τ. sine articulo 55,6
τοῖχος 63,5 114,21 220,1
τομὴ σωμάτων 82,3 pl. 80,7 τῆς τομῆς ἀλλαχοῦ γινομένης 190,25 *portio* 196,7
τόνος 1.11
τοξεύειν. ὁ τοξεύων 129,18 234,16
τοξότης 50.14
τοπικός. τοπικὴ κίνησις 68,4
τόπος 159,24 193,3 *materia* 104,9
τοσαυτάκις 153.23
τοσαυταχῶς 68,18
τοσοσδί. τοσονδὶ ὕδωρ 87,32
τότε. εἰ . . , τότε 201,7
τραγῳδία (Euripides) 86,25
τρέπεσθαι (coni. ἀλλοιοῦσθαι) 138,18
τρέχειν 165,10 171,14
τριάς 22,27
τρίβεσθαι (τρίβομαι βαδίζων) 64,12
τρίγωνον 41,9 (συστήσασθαι) 97,23 152,20 v. ἰσοσκελής, ἰσόπλευρος, καταγραφή
τριτάλαντος ἄγκυρα 132,23
τριτημόριον 186,22
τριχῶς 215,2
τροπή (coni. μεταβολή) 170,27
τρόπος. οὐκ ἀπὸ τρόπου θεωρῆσαι 40,14
τροφή 116,6 214,23 v. ἐργασία
τροχός 187,2
τρυτάνη *trutina* 216,4 τρυτάνην (piscatorum vel nautarum instrumentum) ἕλκειν 132,20
τυγχάνειν. γίγνεται ὅ τι ἔτυχεν ἐξ οὗ ἔτ. 49,23 ἤ . . ἢ ὅ τι τύχοι 230,30 εἰ τύχοι 41,6 69,22 190,31 κἂν ἄνισα ταῦτα τυγχάνῃ 188,19 τ. λόγου 222,22 τυχὼν 122,2 τυχὸν (adv.) ἴσως 208,2
τύραννος 54,23
τυρός 8,1
(τυφλός 37,15 W)
τύχη (opp. τὸ ἀπὸ τύχης) 56,2 ἐκ τύχης 50,13 κατὰ τύχην 17,6
τυχηρός. τὰ τυχηρά 62,21

Ὑγεία (ὑγιάζεσθαι τὴν αὐτὴν ὑγείαν) 175,15 216,13
ὑγιάζεσθαι 165,11 171,14 193,13 v. ὑγεία
ὑγιαίνειν (τὴν αἴσθησιν) 1,5 193,13
ὑγίανσις 40,6
ὑγιεινός (opp. νοσερός, βλαβερός) 208,6
ὑγιής 9,16 οὐχ ὑ. ὁ λόγος 102,7 sim. 113,23
ὑγρός 136,5
ὑγρότης 85,13
ὑδάτιον 17,21
ὕδωρ 61,9 104,24 v. ἀήρ, ἐπιπολάζειν
ὕειν 60,9. 14
ὑετός 60,11
ὕλη 97,3 (fort. 93,32)
ὑλικός 59,10
ὑλοτομική 43,22
ὑπάγεσθαι pass. ὑπό τι 23,11 εἰς δόξαν 13,29 c. inf. 50,25
ὑπαινίττεσθαι 93,32
ὕπαρξις 74,4 104,24 142,8
ὑπάρχειν (ἀπὸ κοινῶν τινων καὶ πλείοσιν ὑπαρχόντων) 2,4 (ἔν τινι, sed ἐν om. libri) 17,2 123,5
ὑπείκειν 121,25
ὑπεναντίος τινί 226,13
ὑπεξιέναι 28,24
ὑπέρ c. gen. (ὑπέρ τινος λέγειν ἢ γράφειν) 11.2 (= χάριν) 51,9 54,23 c. acc. (ἡ περὶ τῶν ἀιδίων θεωρία τοῦ ὑπὲρ τοῦτον) 29.21
ὑπεραίρειν (πᾶσαν θαυματουργίαν) 16,14
ὑπερέχειν τινός 207,22
ὑπεροχὴ τῆς δυνάμεως 233,31
ὑπεργεῖσθαι εἴς τι 135,19
ὑπισχνεῖσθαι 121,21
ὕπνος 214,21 224,15
ὑπό τι εἶναι 170,31
ὑπόγειος (ἐν ὑπογείαις οἰκήσεσιν) 142,28
ὑπογραφή 11,4

ὑποδεῖν. ὑποδεδέσθαι 109,5
ὑποδέχεσθαι 21,19
ὑποδηλοῦν 89,25
ὑπόδημα 64,12
ὑπόθεσις 170,14 τὸ ἐξ ὑποθέσεως ἀναγκαῖον 65,1 ἡ ὑ. τοῦ προβλήματος 229,27
ὑποθετικός. κατὰ τὸν δεύτερον τῶν ὑποθετικῶν 7,20
ὑποκεῖσθαι 64,11 ὑποκείσθω (τι) 183,8 (c. nom. c. inf.) 175,17 ὑπόκειται τὸ διάγραμμα 73,16 ὑποκείμενον (opp. λόγος) 122,26 (def.) 167,29
ὑπολέγειν. πρὸς τὸν λόγον τινὸς ὑπειπόντες 67,20
ὑπόληψις 102,6
ὑπομένειν ἄλληλα 21,19 168,24 ὑπομένει ὁ λόγος περί τινος 127,21 211,16 ἄλλο τι ἀτοπώτερον ὑπομείνειεν ἂν ὁ λόγος 175,19 sim. 78,2
ὑπομιμνήσκειν 86,9
ὑπομνήματα v. Ἀλέξανδρος Ἀφροδ. in ind. II
ὑπονοεῖν 113,21 τι ἐπί τινος 141,3
ὑπόνοια. ἐνάγειν εἰς ταύτην τὴν ὑπόνοιαν 113,18 ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν ὑπόνοιαν c. inf. 86,14
ὑπόστασις. κατὰ τὴν ὑπ. (καὶ πράγματα; opp. ὄνομα) 4,27 καθ᾽ ὑ. (opp. κατὰ λόγον) 39,7 (opp. τῷ λόγῳ) 41,11
ὑποτίθεσθαί τι (τὰς προτάσεις) 65,2 142,29 c. acc. c. inf. 114,7 pass. 110,17
ὑποφύεσθαι ἔκ τινος 215,27
ὑποχωρεῖν τι *concedere* 12,4 *recedere* 121,10 121,23
ὕστερον. καὶ Ἐπίκουρος ὕ. 113,11 123,18 τὰ ὕστερον (opp. τὰ πρῶτα) 65,11
ὑφάντης 63,5
ὑφηγεῖσθαι 43,16
ὑφίστασθαι 21,18 v. ἐκχωρεῖν
ὑφορᾶσθαί τι 197,6 ἕτερον ἀτοπώτερον 116,28

Φαίνεσθαι. τὰ φαινόμενα 49,17 φανείη δ᾽ ἂν προσκαρτεροῦντι 26,8
φαιός 19,2 230,30
φαλακρός v. κομᾶν
φαλακρότης 208,1
φάναι. φησίν (Aristoteles) 33,20 116,12 149,11 (Galenus) 114,25 φασί (adversarii) 104,11 φήσουσιν 73,7 φήσαι ἄν τις 170,8 *ut aiunt* 87,23 ὥσπερ ἔφην 3,12 φήσαιμι ἄν 109,8 τοῦτο ἡ κοινὴ δόξα φησι 50.15
φανερός. τὸ . . λέγειν φανεροὺς ποιεῖ μὴ λαμβάνοντας κτλ. 3,9 φανερῶς 68,13 φανερώτατα 35,12
φαντάζεσθαι c. acc. et partic. 145,10 c. acc. c. inf. 24,23 114,2 v. διάνοια
φαντασία 82,3
φαρμακεία 44,28 pl. 60,30
φάρμακον 61,21 184,10
φάσκειν (Plato) 12,15
φαῦλος 100,10 οὐ φαύλως 164,1
φελλός 132,32
φενακίζειν τινά 112,30 113,30 abs. 3,28 14,26
φέρειν τὸ ποσὸν κατά τινος 5,8 φέρε 56,10 87,32 148,21 φέρεσθαι 191,23 ἐπί τι 49,4 122,21
φεύγειν ἀπορίας 84,20 v. διώκειν
φθάνειν c. partic. (οὐκ ἂν φθάνοις) 19,4 53,23 ἤδη φθάνοι ἂν ἢ γίγνεται 25,27 λόγος, ὃν φθάσαντες ἤδη λελύκαμεν 200,29
φθίσις (opp. αὔξησις) 123,25
φθορά 166,3 (αὔξησις) 176,26
φιλία 81,21 v. νεῖκος
φιλομαθής 166,26
φιλοσοφεῖν περί τινος 48,4
φιλόσοφος. ὁ πρῶτος φ. 58,7 v. διαλεκτικός
φιλοτιμεῖσθαι c. inf. 183,2
φιλότιμος. τὸ φιλότιμον 208,16
φλόξ 92,15
φοιτᾶν εἰς τόπον 52,16
φόνος 48,20
φορά (opp. περιφορά) 118,11 191,24 φορὰν ἄπειρον φέρεσθαι 203,21
φορητός 70,5
φρεατεία 52,7
φρόνιμος. ὁ φρονιμώτατος νοῦς (Anaxagorae) 17,8
φροντίζειν τινός 8,7 43,13 64,13
φροῦδος 6,5
φυλακτικός 80,21
φυλάττειν 3,34 v. θέσις *cavere* (φυλακτέον) 212,20 c. inf. 41,28
φῦλον. τὸ ποιητικὸν φ. 103,28
φυσικός (opp. μαθηματικός) 98,4 σώματα 102,11 τὰ φυσικά 65,9 v. Εὔδημος in ind. II subst. 3,11 (opp. φιλόσοφος) 4,19 (opp. πρώτη φιλοσοφία) 34,9 42,11 63,17 67,15 97,9 102,11 212,33 τινὲς φυσικοί

8,22 Ἐμπεδοκλῆς καὶ Πλάτων καὶ οἱ ἄλλοι φυσικοί 18,6 φυσικῶς (opp. κοινῶς) 85,1
φῦμα 54,24
φυσιολογία 49,7
φύσις (ἡ ἀνωτάτω καὶ ἀνείδεος) 37,27 159,9 (173,15 WSL) 212,20
φυτεύειν 52,1
φυτόν 37,26
φωνή *vox* 155,32 176,4 v. ἡσυχία *vocabulum* (μία φωνὴ πάντων κατηγορεῖται) 4,30 14,2 124,28
φωρᾶσθαι 113,24 (ἔκ τινος) 133,22
φώριον 100,10
φῶς 155,32

Χαλᾶν v. δίκτυον, κατεκλύεσθαι
χαλεπός 12,8 104,22 φάρμακον νόσου χαλεπώτερον (Sophocl. fragm. 530,4 Nauck[2]) 184,10 χαλεπῶς (coni. μόλις) 83,2 191,18
χαλεπότης τοῦ σκέμματος 106,27
χαλκευτικός 19,3
χαλκός 114,19 (= χαλκοῦς) 207,23
χαλκοτύπος 132,18
χαλκοῦς adi. 113,29
χάρις. τινὸς χάριν 42,33 50,20
χειμών 55,11 v. καῦμα
χείρ 5,24 112,2 147,9 220,13
χεῖσθαι 137,29
χελώνη 185,6. 25
χερσαῖος (κύων) 9,1
χθές. ἡ χθὲς ἡμέρα 7,27 v. τήμερον
χιλιάκις 86,4
χιλιοπλάσιος 86,2
χιτών 61,14 64,10
χιών 9,17
χλιαρός 167,21
χοεὺς ὁ κεράμειος 148,27
χοῖνιξ ἡ ξυλίνη 148,27
χοῦς (χόα τὸν χαλκοῦν) 148,29
χορδή 213,28
χορεία 49,18
χορηγεῖσθαι 33,15 (ἔκ τινος) 81,27
χορηγία 96,12
χορός 5,32 ὁ περὶ Χρύσιππον χόρος 113,11
χρεία 37,13
χρῆναι c. inf. 20,12 (τε χρῆν; an τ' ἐχρῆν?) 163,8
χρήζειν τινός 41,24
χρόα 175,9
χρόνος 49,2 92,15
χρυσός 45,5 σφαῖρα χρυσοῦ 130,27
χρυσοχόος 45,4 132,19
χρῶμα 21,4 98,14 120,13 175,14 v. διακριτικός
χρωματίζεσθαι 46,17
χυμός 21,5 138,5
χώρα. ἐν ἴσῃ χώρᾳ εἶναί τινι 31,22 χώραν εἰσρύσεως λαμβάνειν 113,30 χ. τῶν σωμάτων δεκτική 126,9 ἡ προσήκουσα χ. 216,21 v. ἀπολαμβάνειν
χωρεῖν διά τινος 104,15
χωρίζειν 32,15 κεχωρισμένος τινός 113,22 χωριστός 33,14
χωρίς. τὰ πράγματα, εἰ χωρὶς καὶ ἁπλᾶ λέγοιντο 24,7 χ. ὧν εἴπομεν 118,2 εἰρήσεταί τι τοῦ κενοῦ χωρίς 127,28

Ψεύδεσθαι 9,5
ψευδὴς αἰτία 113,12
ψευδογράφημα 3,30
ψεῦδος. δῆλον, ὡς οὐδὲν ψ. 71,23
ψιμμύθιον 9,17
ψοφεῖν 133,25 208,8
ψόφος 71,21
ψόξις 56,19 206,31
ψυχή 161,4 166,20
ψύχειν. τὸ ψῦχον 205,2 pass. 59,16 167,20
ψυχρότης 85,13

Ὦ 114,9
ὧδε 230,14
ὠθεῖν v. ἕλκειν
ὦμος 112,4
ὥρα 145,14 154,6 200,15
ὡς i. qu. ὥστε c. acc. c. inf. (οὕτως, ὡς) 10,16 23,1 (MW c. indic.) 42,15 109,2 i. q. ὅτι 221,3 φθείρεται ἡ ὕλη ἔστι μὲν ὡς, ἔστι δ' οὔ 33,28 εὐθὺς ὡς 230,18 τὴν ὡς ἑτεροίωσιν 72,24 sim. 44,10 v. διά
ὦσις v. ἕλξις
ὥσπερ (= οἷον, *tamquam*) 207,18
ὥστε c. inf. (66,19 WBL) 194,24 198,15 200,26 c. indic. 66,19 72,6 sine verbo 68,13 182,22 199,21

II INDEX NOMINUM

Loci asterisco notati apud Aristotelem quoque inveniuntur

Ἄδραστος (Herodot. I 35) 48,14

Ἀθῆναι 167,*2. 3 Ἀθήναζε *78,25 117,27 193, 11. 14 (i. qu. Ἀθήνησι) 193,11. 15 Ἀθήνηθεν *78,26 Ἀθήνησι 149,22

Aeschylus. alluditur ad fragm. 139 Nauck² 127,6; ad fragm. 349 7,2

Ἀκουμενός 46,4. 10. 11

Ἀλέξανδρος. ὁ Ἀφροδισιεὺς Ἀ. ἐν τῷ Περὶ κράσεως συγγράμματι καὶ τοῖς Ὑπομνήμασι τοῖς φυσικοῖς (de loco) 104,20 ὁ Ἀ. (de motu κατ᾽ οὐσίαν) 170,10 Ἀ. οἴεται πᾶσαν μεταβολὴν εἶναι ἐν χρόνῳ 197,4 ἀπορεῖ δέ τις (scil. Alexander) de primo elemento Euclidis 97,22 celato nomine saepissime exscribitur

Ἀναλυτικά. εἰ γέγονας ἐν τοῖς Ἀ. 9,10 ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς 2,14 ἀπείρως ἔχειν τῶν Ἀ. 142,13

Ἀναξαγόρας. ἀπείρους τίθεται τὰς ἀρχάς 2,30 14,23 (peius Empedocle) *21,9 *81,2 ἀφθάρτους 16,2 ἀμίκτους 16,29 πολλάς, ἓν δὲ τὸ αἴτιον τὸ ποιητικόν, τάς τε ὁμοιομερείας καὶ τὸν νοῦν *13,22 ἐν ταῖς ὁμοιομερείαις ἐναντιότητας 3,1 17,30 cf. *81,2 μένειν καὶ ἀκίνητον εἶναι τὸ ἄπειρον μίγμα *89,17 ὁ νοῦς ἀκίνητος κινήσεως ἀρχή 223,11 νοῦς ποιητικὴ αἰτία 59,12 φησὶν ἁπάντων ὁμοῦ μεμιγμένων τὸν ἄπειρον χρόνον ἄρχεσθαί ποτε τὸν νοῦν τοῦ κόσμου τῆς κινήσεως *209,15 τὴν αἰτίαν οὐ προσεπιλέγει 212,23 ἡ κίνησις ἀρξαμένη συνεχῶς ἔστι καὶ ὁ κόσμος 209,20 ἔκκρισις ἐκ τοῦ μίγματος οὐκέτι τελευτᾷ 13,27 ἀλλοιοῦσθαι τὸ γίγνεσθαι λέγει οὐ γιγνώσκων τὴν οἰκείαν φωνήν *14,1 cf. 13,24 μηδέποτε τὰ ὄντα διακριθήσεσθαι *17,6 τὴν σάρκα ἐκ σαρκίων συντίθεσθαι 17,12 οὐδαμοῦ λόγον πεποίηται περὶ τύχης 48,26 ὡρίσθαι τὸ μέγεθος τῶν ζῴων καὶ τῶν φυτῶν 15,6. 10 στρεβλῶν τοὺς πεφυσημένους ἀσκούς *123,9 v. in ind. verb. ἀνόητος, ἀρνεῖσθαι, βραδύς, ἐπερείδεσθαι, νοῦς, ὁμοιομέρειαι, ὁμοῦ, φρόνιμος

Ἀναξίμανδρος ἀρχὴν (?) ποιεῖ τἀναντία. ἐκκρίσει τὴν γένεσιν κατὰ σύγκρισιν 17,31 τὸ ἄπειρον *81,20 cf. 13,24 ἦλθεν ἐπὶ τὴν ὑπόνοιαν ἐξορίσαι τῶν στοιχείων τὸ ἄπειρον 86,13 cf. 13,18 ἁλίσκεται τούτῳ τῷ λόγῳ 87,4. 17 v. in ind. verb. ἄτοπος

Ἀντιφῶν (de circuli quadratura) *3,33 4,2 (de natura) *38,4 39,17

Ἀριστοτέλης. ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τόπῳ τὰ μαθηματικά, φησιν ἐν τῷ ἐχομένῳ συγγράμματι (De caelo Γ 6 305a25) 98,19 οἷς χρῆται, ἀσαφέστερον ἔχει 116,11 οὕτω βούλεται 120,20 προστίθησι, ὅτι 128,21 ταῦτα σφόδρα ἀποδεικτικῶς προσηπόρησεν τοῖς κινεῖσθαί τι διὰ τοῦ κενοῦ τιθεμένοις· ἃ δὲ προστίθησι τούτοις, οὐ πάντη ἀληθὲς καὶ ὄχλον ἂν παράσχοι πάνυ ἀσαφῶς εἰρημένον 132,4 οὕτω (Γαληνὸς) ὑπολαμβάνει λέγειν Ἀριστοτέλην 144,25 διαρρήδην λέγοντος 144,26 διαρρήδην φησί 149,11 ἃ Ἀ. φησί, ταῦτά ἐστιν. ἃ δ᾽ ἄν τις ἀπορήσειε πρὸς τὰ εἰρημένα κτλ. 161,27 ὥσπερ ἔοικεν ἐνδώσειν 163,3 καὶ πλείω προσάγει 171,2 πολλὰ ἄν τις ἕτερα προσεπιβάλλοι τὰ Ἀριστοτέλους ἐξεργάσασθαι φιλοτιμούμενος 183,2 τὴν μοχθηρίαν τοῦ λόγου προεπιδείξαντος 184,10 τὴν δεῖξιν πεποίηται 192,11 οἰόμεθα τὸν Ἀ. περὶ τῶν ἀθρόως μεταβαλλόντων — — — μηδὲ λόγου προσδεῖσθαι νοῆσαι 192,13 ἐπὶ τούτων οὐδὲ ἐποιήσατο λόγον 192,21 οὐ τοῦτό φησιν, ὡς — —, ἀλλ᾽ ὡς κτλ. 195,13 κρατύνει, ὅτι 197 ὥσπερ ἡμεῖς ἐν ταῖς Κατηγορίαις (cf. Simpl. 75,7) ἀπεδείξαμεν 4,26 cf. 8,29 adn. ἐν τοῖς Ἠθικοῖς σκέμμασιν (Περὶ φιλοσοφίας) 43,9 ἔφη (Aristoteles) 9,12 sim. 65,26 οἱ ἐξηγηταί 120,20 v. ind. III et in ind. verb. αὐτός, ἐγώ, ἐξήγησις, ἔξω, προϊέναι, φάναι

Aristophanes Nub. 1 144,20
Ἀφροδισιεύς v. Ἀλέξανδρος
Ἀχιλλεύς 48,14. 16 ὁ καλούμενος Ἀχ. 199,23. 25 200,1. 3. 5
Βοηθός. ἡ ὕλη ἐν τοῖς ποιοῖς οὐκέτι ὕλη διαμένει 26,20 οὐδὲν κωλύει τὸν ἀριθμὸν εἶναι καὶ δίχα τοῦ ἀριθμοῦντος 160,26 οὐδὲν μέτρον ὑπὸ τῆς φύσεως γίνεται 163,6
Βουκέφαλος 5,2
Γαληνός de clepsydris 114,9. 18 κινούμενοι νοοῦμεν τὸν χρόνον 144,24 οἰόμενος τὸν χρόνον ἀφορίζεσθαι δι᾽ αὐτοῦ 149,4 v. in ind. verb. τοιοῦτος
Δημόκριτος ἀπείρους ἀρχὰς τίθεται *2,31 *81,13 89,7 πλῆρές τε καὶ κενόν *18,1 τὰ σχήματα ἀρχὰς εἰδοποιοὺς τίθεται 42,12. 13 (cf. 3,1) *81,3 τὴν δίνην εἰς ἄλλο οὐδὲν αἴτιον ἀναφέρων, τύχης ἀνάψας μόνης καὶ τοῦ αὐτομάτου 49,12 ἄρχεται μὲν ἐκ τοῦ κατ᾽ ἀριθμὸν ἀπείρου, τελευτᾷ δὲ εἰς τὸ κατὰ μέγεθος ἄπειρον *81,4 τὰ χρώματα οὐ φύσει, ἀλλὰ νόμῳ καὶ θέσει 98,13 τὸ κενὸν παρεσπάρθαι τοῖς σώμασιν *123,17 τὸ κενὸν μὴ ὄν τι καὶ στέρησιν λέγει 129,9 πλείους οἱ οὐρανοί (cf. τοὺς ἀπείρους οὐρανούς 49,14) 142,31 μὴ πάντα εἶναι γενητά *211,30 σύγκρισις ἡ γένεσις 226,2 v. in ind. verb. ἀνήρ, δίνη
Διαδούμενος (Polycleti) 46,15. 20 96,3
Δίων nomen 4,11
Ἕκτωρ 48,14 150,8 199,24
Ἕλληνες 57,15. 16 *108,16
Ἐμπεδοκλῆς πολλὰς ὑποτίθεται ἀρχάς, ἓν δ᾽ αἴτιον ποιητικόν, τὰ στοιχεῖα τὰ τέσσαρα καὶ τὸν σφαῖρον *13,22 πεπερασμένας ὑποθέμενος τὰς ἀρχὰς (βέλτιον Ἀναξαγόρου) *21, 8 νεῖκος καὶ φιλίαν ἀρχὰς θέμενος *42,11 γένεσιν κατασκευάζει κατὰ σύγκρισιν καὶ διάκρισιν *17,24 πύκνωσιν καὶ μάνωσιν τὰ ἐναντία τίθεται 18,5 τύχης οὐ λόγον πεποίηται 48,26 ἄκων περιπίπτει τῷ ὀνόματι (τῆς τύχης) *49,5 ποιητικῆς αἰτίας ἀψάμενος χαίρειν ἐᾷ 59,12 βουγενῆ καὶ ἀνδρόπρῳρα 59,28 62,3 κίνησιν καὶ ἠρεμίαν ἐν μέρει ποιεῖ *209,17. 21 *212,21 v. Πλάτων et in ind. verborum διακρίνεσθαι, δραματουργεῖν, νεῖκος, ὁλοφυής, συγκολλᾶν
cit. fragm. 167 (Stein) 49,9
- - 258 - 62,3
Ἐπειός 171,8
Ἐπίκουρος (fragm. Usener 298) 100,6. 8 (fr. 273) 113,11 (fr. 274) 123,17 (fr. 278; ὁ σοφώτατος Ἐ.) 184,9 (ἡ Ἐπικούρου σοφία) 185,8
Ἑρμῆς ἐκ λίθου *27,31
Εὔδημος ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Φυσικῶν (fr. 44 Sp.) 119,26 fr. 62 182,24
Euclides τὸ πρῶτον ἐν τοῖς Στοιχείοις θεώρημα 97,22 v. Ἀλέξανδρος
Euripides fragm. 839 Nauck² 86,25
Εὐρώπη *167,2
Ζεύς. ὕει *59,14 60,9 κρείττους ἐσμὲν τοῦ Διός 101,4 Διὸς δ᾽ ἐν γούνασι κεῖται 108,17 νὴ Δία 9,26 18,7 23,24 26,27 62,24 72,23 168,32 πρὸς Διός 61,12 100,29
Ζήνων (El.) ἀπορία de loco *105,12 110,23 de motu *186,30 189,2 229,22 quattuor sophismata *199,4. 12 200,21 de grano et acervo 208,7
Ζήνων (St.) οἱ περὶ Ζήνωνα τὸν Κιττιέα (de inani) 123,21 οἱ ἀπὸ Ζήνωνος (de loco) 104,18
Ἡράκλειτος ἔλεγε ταὐτὸν εἶναι τὰ ἐναντία *4,12 *6,11 τὸ πῦρ οἴεται μόνον στοιχεῖον καὶ ἐκ τούτου γεγονέναι τὸ πᾶν *86,31 87,9 v. in ind. verb. συμφλέγειν
Ἡσίοδος (Theog. 116) 103,28
Θάσιος (οἶνος) 117,28
Θεόφραστος ἐν τῷ Περὶ κινήσεως πρώτῳ (fr. 53 W) 192,1 fr. XXV (p. 166) W. 195,9 fr. LIV W. 197,5 cf. 8,27 adn. v. in ind. verb. διαρρήδην
Θῆβαι. ἐκ Θηβῶν, εἰς Θήβας 78,25 ἐν Θήβαις 183,24—26 Θήβαζε 183,23
Θηβαῖοι 57,14
Ἴλιον *158,1. *19 163,29
Ἱπποκράτης ὁ Χῖος (κύκλον τετραγωνίζειν ἐπιχειρήσας) 3,33
Καῖσαρ. ἡ Καίσαρος βασιλεία 142,3
Καλλίας 5,2 (5,26 L falso) 23,20 24,11. 12 50,12 168,12. 14. 22. 25. 27 169,14 175,10. 15
Κατηγορίαι v. Ἀριστοτέλης et in ind. verb. κατηγορία
Κλέων nomen 63,3
Κόρινθος 149,22
Κορίσκος *175,10. 12
Κροῖσος 48,15. 17. 18. 23
Κρόνος. Κρόνου σφαῖρα 121,3
Λεύκιππος *123,17
Λύκειον *150,2. 5

Λυκόφρων *6,26. 27
Μέγαρα 184,8. 9 Μεγαροῖ 149,22 Μέγαράδε 74,1
Μέλισσος. εὐθὺς ἀσυλλόγιστος ὁ λόγος Μελίσσου· φησὶ γὰρ εἰ γέγονε τὸ ὄν, κτλ. 7, 17. 29 8,21 φορτικώτερος ὁ Μ. λόγος 9,12. 15 μηδὲ κινεῖσθαι τὸ πᾶν *124,3 126,19 ἡ Μελίσσου θέσις 192,10 v. Παρμενίδης et in ind. verb. ἀνήρ, εἴκειν
Νηλεύς 142,2
Νικαία 185,14
Ξενοκράτης. αἱ ἄτομοι γραμμαί 12,6
Ξοῦθος de inani 135,21. 24
Ὀδυσσεύς 144,2
Ὀλύμπια, τά 92,26
Ὅμηρος 101,2 108,17 *157,3 174,9 ὁ ποιητής 144,2
Il. VIII, 186 150,8
XXIII, 666 174,9
Od. X, 113 101,2
XIII, 80 144,3
Παρμενίδειος λόγος (τὸ πρότερον λῆμμα τοῦ Π. λ.) 12,13
Παρμενίδης. Π. καὶ Μέλισσος ἓν τὸ ὂν καὶ ἀκίνητον λέγοντες οὐ μίαν τὴν ἀρχὴν ἔλεγον καὶ ἀκίνητον *3,5 ὁ Παρμενίδου καὶ Μελίσσου λόγος 4,9 ψεύδεται, ὅτι μοναχῶς λαμβάνει λέγεσθαι τὸ ὂν λεγόμενον πολλαχῶς 8,25. 28 9,5. 26. 30 πρὸς Παρμενίδην καὶ Μέλισσον ἀρκείτω τὰ εἰρημένα 13,7 ὁ Π. ἐν τοῖς πρὸς δόξαν τὸ θερμὸν ποιεῖ καὶ τὸ ψυχρὸν ἀρχάς *17,29 ἄμεινον Παρμενίδης Μελίσσου τὸ ὅλον πεπερασμένον ποιῶν 95,8 v. Πλάτων et in ind. verb. ἀνήρ, ἀπόπληκτος, διαρρήδην
Πάρων *159,1
Πειραιεύς 183,24. 25. 26 184,7. 8
Περσικός. ὁ πόλεμος ὁ Π. 157,4
Πλάτων ἀντὶ τοῦ 'λευκός ἐστιν' λέγει 'λελεύκωται' 7,3 τὸ αὐτοόν 9,29 εἶναί πως τὸ μὴ ὄν 12,12 τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἀρχαί. τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ὕλην σημαίνει, τὸ δὲ ἓν τὴν ποιητικὴν αἰτίαν 13,14 et (coni. Empedocles) 18,5 cf. 22,19 τὴν ὕλην μηδὲν τῶν ὄντων εἶναι εἰπὼν ἐπέβαλέ πως καὶ τῇ στερήσει οὐχ ἱκανῶς 32,2 ἐπαινεῖ Παρμενίδην ἓν εἶναι τὸ ὂν λέγοντα 32,4 οἱ Πυθαγόρειοι καὶ Πλάτων ἀρχὴν ποιοῦσι τὸ ἄπειρον *79,19 ἔξω τοῦ οὐρανοῦ οὔτε σῶμα οὐδὲν οὔτε ἀσώματον ὑπολαμβάνει *79,28 δύο ποιεῖ τὰ ἄπειρα τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν (differt a Pythagoreis) *80,8. *25 *93,31 τὴν ὕλην καὶ τὴν χώραν ταὐτόν φησιν εἶναι ἐν τῷ Τιμαίῳ *106,18 107,13 εἰσποιοῦσι δέ τινες καὶ τὸν Πλάτωνα τῷ δόγματι (διάστημα εἶναι τόπον) 113,12 δεσμῶταί τινες ἐν ὑπογείαις οἰκήσεσι 142,28 χρόνος γέγονε οὐκ ὤν *211,27 v. Πυθαγόρειοι et in ind. verb. μέγα, μέθεξις, φάσκειν φυσικός cf. ind. III
Πολύκλειτος 46,20 53,13
Προμηθεὺς τύραννος (Thessalus; cf. Plutarch. de inimicorum util. c. 6) 54,23
Πρώταρχος *54,19
Πυθαγόρειοι οἱ τὸ μὴ ὂν φάσκοντες εἶναι τὴν κίνησιν 72,28 οἱ Π. καὶ Πλάτων ὡς οὐσίαν τινὰ καὶ φύσιν καθ' ἑαυτὴν οὕτως ἀρχὴν ποιοῦσι τὸ ἄπειρον *79,19 τὸν ἀριθμὸν τὸ ἄπειρον λέγουσιν *79,23 διαφέρονται ταύτῃ πρὸς Πλάτωνα τὸν ἀριθμὸν οὐχ ἅπαντα ἄπειρον λέγοντες ἀλλὰ τὸν ἄρτιον μόνον *80,8. 24 τὸ ἄπειρον αὐτὸ καθ' αὑτὸ ὂν λέγουσιν 83,10 βούλονται τὸ ἄπειρον οὐσίαν ποιεῖν ἀλλ' οὐ φυλάττουσι 84,22 de inani doctrina 124,17 Carm. aur. (Nauck epim. ad Jambl. vitam Pyth. p. 234) 79,26 v. in ind. verb. ἄνθρωπος, διάγραμμα; cf. praef. p. XXIX sq.
Σαρδοῖ 144,5
Σιμωνίδης (fr. 19 p. 1123 Bgk) 158,27
Sophocles. alluditur ad fragm. 530,4 Nauck² 184,10 (v. in ind. verb. χαλεπός)
Stoici v. Ζήνων, Χρύσιππος et in ind. verb. ἄνθρωπος
Σωκράτης 5,24 6,6. 21. 22. 23. 28. 29. 30 7,1. 6 28,18 109,5 146,22 *150,2. 3 175, 15. 16
Τιμαῖος (Platonis) *106,19. 21
Τροία *158,5
Τύχη 50,3
philosophi v. in ind. verb. ἄλλος, ἀνήρ, ἀρχαῖος, διαλέγεσθαι, δόξα, μαθηματικός, παλαιός, τις indef., φάναι, φυσικός
Φωκεῖς 57,14. 15
Χρύσιππος. de loco doctrina 104,18 de inani (ὁ περὶ Χρύσιππον χορός) 113,11 de motu (οἱ περὶ Χρύσιππον) 130,13 v. in ind. verb. δόγμα

III LOCI PLATONICI ET ARISTOTELICI

Plato Phaedr. 246 E 185,29
Pol. VII, 514 142,28
Tim. 30 A 143,3
37 C 211,28
52 A 106,19
ἐν τοῖς ἀγράφοις δόγμασι ib.
Aristoteles Κατηγορίαι generaliter 4,26
Phys. 219 a 3 144,30
219 a 14 149,11
De caelo Γ 6 305 a 25 (cf. Add.) . 98,19
Meteorolog. Γ 6 378 a 28 166,22
De anima 403 a 31 (cf. Add.) . . 66,16
De partibus animal. A 1 641 a 18 . 166,22
Eth. Nic. (ἐν Ἠθικοῖς) 1094 a 19 (cf. Add.) 54,13
ἐν τοῖς ἠθικοῖς σκέμμασι (i. e. Περὶ φιλοσοφίας) . 43,9

ca Posteria. In Physica.
15634

PONTIFICAL INSTITUTE OF MEDIAEVAL STUDIES
59 QUEEN'S PARK CRESCENT
TORONTO—5, CANADA
15634